

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redakci vede

Dr. JOSEF BURIAN,

sidelni kanovník Vyšehradský.

Pl. tit. pp. spolupracovníci:

Josef Baar, Prokop Baudyš, Dr. Ferdinand Beneš, Bernard Brand, Dr. Antonín Brychta, František Čihař, Václav Davidek, Alois Dostál, Vincenc Drbohlav, Matěj Dušek, Dr. Fr. Ehrmann, Frant. Ladislav Fiala, Jan Götschner, Václav Hák, monsign. Boh. Hakl, Jan Nep. Holý, Josef Hrobský, monsign. Frant. Janda, Karel Janský, Dr. Jan Nep. Jindra, František Chramosta, Vojtěch Kameš, František Klima, Václav Kocian, Dr. Alois Kolisek, Dr. František Kolisek, Filip Konečný, Jan Konečný, Alois Koudelka, Josef Kuchynka, Josef Kyselka, monsign. Dr. Antonín Lenz, Josef Lhotský, Mat. Lhotský, Václav Marek, Klement Markrab, Albert Mrázek, Dr. Josef Mrštík, Václav Müller, Karel Otman, Antonín Paulus, Jan Podlaha, Dr. Jaroslav Sedláček, Josef Smělt, Ferdinand Schmidt, František Špička, Petr Špička, Filip Šubrt, Josef Symon, Bohumír Tomiček, Václav Vintera, František Vohnout, Josef Zelenka, František Židlický.

V PRAZE.

TISK A MAJETEK CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY V. KOTRBA.

1897.

Obsah IV. ročníku.

A) Listy homiletické.

a) Kázání nedělní.

Čtvero řečí adventních o vtělení Páně.

Napsal Kl. Markrab.

Str.

Neděle I. adventní. Vtělení Páně v St. Zákoně	1
Neděle II. adventní. Vtělení Páně v plnosti času	5
Neděle III. adventní. Vtělení Páně v Církvi katolické	9
Neděle IV. adventní. Vtělení Páně v srdci věřících	13
Neděle I. adventní. Kristus přijde soudit v den poslední jako 1. Syn člověka, 2. jako Syn Boží	17
Neděle II. adventní. O životě svaté panny Barbory	22
Neděle III. adventní. Tento svět není dům lásky	30
Neděle IV. adventní. Jest země sídlo štěstí?	35
Neděle po Narození Páně. O životě sv. Jana, miláčka Páně	79
Neděle po Obřezání Páně. Kdy jest křesťan služebníkem a kdy jest synem Kristovým	91
Neděle I. po Zjevení. Jak se koná pouť v duchu Církve	99
Neděle II. po Zjevení. Jméno Ježíš zvítězilo, vítězí a bude vítěziti i na dále	103
Neděle III. po Zjevení. O důležitosti křest. vychování	108
Neděle IV. po Zjevení. Ježíš jest pořádek na té lodičce, kteráž jest Církev katolická	153
Neděle V. po Zjevení. O koukolu v Církvi svaté	162
Neděle Devítník. Samovražda jest zločin veliký naproti Bohu, naproti sobě a naproti společnosti	165
Neděle I. po Devítníku. Zevní příčiny samovraždy	169
Neděle II. po Devítníku. Vnitřní příčiny samovraždy	174
Neděle I. postní. Církev svatá a její odvěký nepřítel	217
Neděle II. postní. O nebi	220
Neděle III. postní. Proti nesvornosti v rodinách	226
Neděle III. postní. O pekle	229
Neděle IV. postní. Pramen duševní síly — nejsv. Svátost oltářní	235
Neděle V. postní. Jediné zlo na světě jest hřích	297
Neděle květná. O pohoršení maličkých a farisejském	300
Hod Boží Velikonoci. Důkazy, že Kristus z mrtvých vstal	306
Neděle I. po Velikonoci. O pokoji duševním	361
Neděle II. po Velikonoci. Ježíš Kristus — pastýř dobrý	365
Neděle III. po Velikonoci. Bůh — Otec náš	368
Neděle IV. po Velikonoci. Tři otázky pro křesťana	377
Neděle V. po Velikonoci. Ke komu a skrze koho se modlíti máme	379
Neděle VI. po Velikonoci. Neodvracuj bližního od služby Boží	429
Hod Boží Svatodušní. Působení Ducha Sv. v nás	433
Neděle I. po Sv. Duchu (Nejsv. Trojice). Nejsv. Trojice a život křest.	441
Neděle II. po Sv. Duchu. V čem spočívá záruka života věčného při hodném přijímání nejsv. Svátosti oltářní	450
Neděle III. po Sv. Duchu. Nejsv. Srdce Páně pečuje o naše časné i věčné blaho	453
Neděle V. po Sv. Duchu. Spravedlnost farisejská a spravedlnost křesťanská	515
Neděle VI. po Sv. Duchu. Útrpnost Pána Ježíše se zástupy	517
Neděle VII. po Sv. Duchu. O četbě knih špatných	521
Neděle VIII. po Sv. Duchu. O četbě knih proti dobrým mravům	561
Neděle VIII. po Sv. Duchu. Člověk jest vladařem ve službách Boha	565
Neděle IX. po Sv. Duchu. Bůh posvětil tělo naše za svůj chrám	567

II

	Str.
Neděle XI. po Sv. Duchu. O dvojí nemotě	575
Neděle XII. po Sv. Duchu. O lásce k bližnímu	577
Neděle XIII. po Sv. Duchu. Věříci mají kněze 1. ctíti, 2. jich poslouchati	625
Neděle XV. po Sv. Duchu. O trojím hlasu, jímž Bůh mluví k srdci člověka	642
Neděle XVI. po Sv. Duchu. Hříchy křestanů v den nedělní a sváteční	646
Neděle XVII. po Sv. Duchu. Růžencová). Důvody a způsob uctívání Panny Marie	697
Neděle XVII. po Sv. Duchu. Boj pekla proti Církvi	702
Neděle XVIII. po Sv. Duchu. Křivá podezřívání jsou 1. velikým bezprávím proti bližnímu; 2. urážkou Boha nejvyšš. spravedlivého	704
Neděle XIX. po Sv. Duchu. Zkoušky a utrpení sv. Církve	707
Neděle XIX. po Sv. Duchu. (Posvěcení chrámu Páně.) O původu a významu chrámů křesťanských	711
Neděle XX. po Sv. Duchu. Dnešní evangelium jest poučné a) pro hospodáře, b) pro čeledíny	715
Neděle XXI. po Sv. Duchu. Pro maličkost týrávají a hubívají jedni druhé	720
Neděle XXII. po Sv. Duchu. Úskočná otázka fariseů a moudrá odpověď Pána Ježíše	771
Neděle XXIII. po Sv. Duchu. O duchovním spaní a o duchovní smrti	775
Neděle XXIV. a poslední po Sv. Duchu. Soudu poslednímu bude předcházetí těla vzkříšení a po něm bude pro spravedlivé následovati život věčný	780

Kázání postní.

Odpůrci a přátelé Kristovi.

Časové postní řeči. Napsal Frant. Vohnout.

Řeč I.	183
Řeč II.	238
Řeč III.	243
Řeč IV.	248
Řeč V.	253
Řeč VI.	317
Řeč VII. (Na veliký pátek)	323

Vzorové lásky.

Sedmero řečí postních od Kl. Markraba.

Řeč I. Vzorem lásky apoštol Jan	188
Řeč II. Vzorem lásky apoštol Petr	258
Řeč III. Vzorem lásky manželka Pilátova	261
Řeč IV. Vzorem lásky Rodička Boží	265
Řeč V. Vzorem lásky ženy Jerusalemské	267
Řeč VI. Vzorem lásky Šimon Cyrénský	328
Řeč VII. Vzorem lásky lotr kající	331

b) Kázání sváteční.

Neposkvrněné početí Panny Marie. Početí P. M. začátek naší spásy	26
Hod Boží Vánoční. Kristus jedině vysvobodí společnost lidskou	73
Svátek sv. Štěpána. Není pravda, jak materialisté tvrdí, že člověk nemá svobodné vůle	76
Svátek obřezání Páně (Nový rok). Jak se máme zachovati na pouti nového roku	87
Slavnost Zjevení Páně. Dle vzoru sv. tří králů hledejme Krista i my	94
Očišťování Panny Marie čili Hromnice. Maria Panna podrobila se obřadu očišťování k vůli nám, aby dala nám příklad a zjednala pomoc	156
Svátek sv. Josefa. Svatý Josef zasluhuje naší úcty jako 1. snoubenec Mariin a 2. jako pěstoun Ježíše Krista	223
Svátek Zvěstování Panny Marie. O vznešeném pozdravení andělském	232

	Str.
Pondělí Velikonoční. Co nám zapadající slunce připomíná	312
Svátek sv. Jana Nep. Učme se od sv. Jana býti věrnými v službě Boží .	371
Svátek sv. Jana Nep. Kterak sv. Jan oslavil Boha jazykem svým a kterak i my Boha jazykem svým oslavovati máme	375
Nanebevstoupení Páně. Kristus jest naším ukazovatelem do nebe	425
Pondělí Svatodušní. O padavkách se stromu Církve	438
Slavnost Božího Těla. Láska Pána Ježíše v nejsv. Svátosti oltářní . .	446
Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla. Hodnost svědků na Církev žalujících a hodnost svědků Církve katolické hájících	497
Navštívení blahosl. Panny Marie. O ctném a bohumilém přátelství . .	505
Svátek sv. Cyrilla a Methoděje. Láska papežů římských k národům slo- vanským	510
Nanebevzetí Panny Marie. Rodička Boží byla milá Čechům	571
Svátek andělů strážců. (Ned. XIII. po Sv. Duchu.) Anděl strážný nás opatruje	630
Svátek Narození Panny Marie. Narození P. Marie jest radostnou slavností	633
Svátek Narození Panny Marie. O trojím narození: tělesném, duchovním a pro nebe	637
Svátek Jména Panny Marie. (Neděle XIV. po Sv. Duchu.) Jméno Panny Marie jest přemocné	639
Svátek sv. Václava. Liché jsou výmluvy proti zachovávání zákona Božího	652
Slavnost všech svatých. Vítězství ctnosti	761
Památka všech věrných dušiček Na hřbitově vidíme: 1. hroby, 2. hroby našich přátel	767

c) Řeči příležitostné.

Řeč při vánočním stromku v Katolické besedě v Praze r. 1895	39
Promluva po příchodu poutníků rakouských do Lúrd	114
Řeč při oddavkách	178
Promluva na rozloučenou u jeskyně Lúrdské	180
Svátek sv. Vojtěcha. Čemu nás učí život sv. Vojtěcha	383
Svátek ochrany sv. Josefa. Svatý Josef potírá bludy a nemravnost . .	387
Řeč u příležitosti sv. biřmování. Duch Svatý a duch světa	391
Svátek sv. Jana Křtitele Svatý Jan mocný kazatel pro nynější poměry .	459
Svátek sv. Jakuba apoštola. O práci a odplatě sv. Jakuba	525
Svátek sv. Anny. Ctnosti a milosti sv. Anny	529
O kněžských prvotinách. Význam primice	581
Na slavnost Porciunkule. Pokora sv. Františka z Assisi	586
Svátek sv. Vavřince. Proč a jak máme bližního milovati	589
Svátek sv. Ludmily. Ctnosti světice Ludmily	658
O kněžských druhotinách. Jak veliká to milost, že se obětuje mše sv. každodenně	662
Promluva při svěcení školní budovy	567
Promluva k vojínům skládajícím přísahu v měsíci listopadu	723
Promluva při svěcení kapličky v Čistci	725
Svátek sv. Martina. Věř a dle víry žij; věř a dle víry žij i v životě veřejném	784
Na svátek patrona chrámu Páně	788
Promluva před oddavkami	792
Promluva o stříbrné svatbě	793

B) Listy katechetické.

Dr. Josef Burian. Katolické útulny a polepšovny ve Spojených státech.	339, 398, 469
„ „ Blahoslavený Petr Canisius	735, 802
Jan Nep. Holý. O sv. svátostech	46, 125
„ „ Sedmero hlavních ctností	275, 337, 396, 467, 537

IV

	Str.
Klement Markrab. Podobenství v katechesi . . .	118, 193. 271
» » O pùlhodinném vyučování	600
» » Několik poznámek ku katechesím	673, 732, 799
František Vohnout. Katechese biblické 42, 122, 198, 273, 335, 394, 462, 535, 670, 729, 796	

Katechismus v příkladech.

Sestavil Václav Davídek, katecheta v Turnově.

Vyznáváme nejsvět. Trojici znamením sv. kříže	48
O stvoření světa	48
Prozřetelnosti Svou pečuje Bůh o všechny tvory	49
O andělech	49
Někteří andělé ve zkoušce neobstáli; nazýváme je ďábly	126
O člověku	127
Duše naše jest nesmrtelná	127
Člověk má rozum	128
Člověk má svobodnou vůli	128
Člověk má svědomí	128
Hřích prvotní duši zohyzďuje	129

Druhý článek víry.

I v Ježíše Krista, Syna Jeho jediného, Pána našeho.

O jménu Ježíš	129
Ježíš Kristus jest pravý Bůh	129
Ježíš Kristus, Pán náš	200

Třetí článek víry.

Jenž se počal z Ducha Sv., narodil se z Marie Panny.

O účtě k božskému Jezulátku	201
Duch Sv. způsobil, že se Panna Maria stala Matkou Ježíše Krista	201

Čtvrtý článek víry.

Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest.

Rozjímání o umučení Páně jest velice užitečné	202
Tři obrazy ve svatyni	202
Kříž Spasitelův jest kniha poučná	203
Sv. Markéta již jako děcko uctívala kříž	203

Pátý článek víry.

Sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých.

Vyznání sv. Markéty	278
Sladká útěcha zbožného kmeta	279

Šestý článek víry.

Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího.

Svatý František Serafinský	279
--------------------------------------	-----

Sedmý článek víry.

Odtud přijde soudit živých i mrtvých.

Obraz sv. Methoděje	280
Kazatel a zbožná posluchačka slova Božího	280

Osmý článek víry.

Věřím v Ducha Svatého.

Duch Sv. jest pravý Bůh	281
Duch Sv. uděluje nám milost Boží	341
Mimofádné milosti Ducha Sv.	342
Dar zázraky činiti	342
Světec Páně a cizinec	343

Devátý článek víry.		Str.
Svatou Církev obecnou. Svatých obcování.		
O viditelné hlavě Církve sv.		403
Církev jest jedna		403
Církev jest svatá		404
Rázná odpověď		404
Církev jest obecná neb katolická		405
Církev jest apoštolská		471
Církev katolická jest neomylná		472
Církev katolická jest samospasitelná		472
Obcování svatých		473

Desátý článek víry.		
Odpuštění hříchů.		
Svatá Eudoxia		540
Svatý Ignác		541

Jedenáctý článek víry.		
Těla vzkříšení a život věčný.		
Jest věčnost		541

Díl II. O svátostech.

O svátosti křtu 542. V čas nevyhnutelné potřeby může každý člověk křtiti 543. Svědomitý muž 543. Křest žádosti 543. Křest krve 543. Blažená útěcha 544. Zbožný kmotr 544. Slibu křestního neruš 544. O svátosti biřmování 601. I biřmovanému dává se jméno některého svatého 602. Nejsvětější Svátost oltářní 602. Dva králové u nemocného 602. Zbožní obyvatelé 603. Příprava na první svaté přijímání 603. Svátost oltářní pomáhá v nehodách 603. Sladká upomínka na první sv. přijímání 604. Král při processí nejsv. Svátosti oltářní 604. O svátosti pokání 604. Tři děti 605. Opravdová lítost 706. O zpovědi 606. Falešný stud ve zpovědi — hrozná věčnost 606. Zpovědník nikdy neprozradí, z čeho jsme se mu zpovídali 607. O dostiučinění 607. Lítost císaře Otty III. 608. Zpytování svědomí 679. Pravá lítost 679. Zpověď generální 680. O odpustcích 680. O svátosti posledního pomazání 681. Lichá bázeň 681. O svátosti svěcení kněžstva 681. Obětovná láska kněze 681. Vděčnost i za hrobem 682. O svátosti manželství 739. Vzor manželky 740.

Díl III. O Božích přikázáních.

Porovnání 741. Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce 741. Milovati budeš bližního 742. Láska k chudině 742. Láska k postaveným v neštěstí 742. Láska k nepřítelům 743. O samolásce 743. Víra naše musí býti obecná 811. Víra naše musí býti pevná 812. Víra naše musí býti živá 812. Víra naše musí býti stálá 813. Víře se protiví modlářství 813. O účtě svatých 814. Karel IV. a Přemysl Otakar II., ctitelé našich sv. patronů 814. Svatá Terezie a obraz Kristův 815.

Promluvy k mládeži.

Nový rok. Život člověka jako loď na moři	50
Neděle I. po Zjevení	52
Promluva k prvnímu sv. přijímání	343
Řeč u příležitosti sv. biřmování	474

C) Listy vědecké.

- Dr. Jos. Burian: Památné jubileum ve Francii na konci letošního roku. Str. 291.
 Dr. Ant. Brychta: O filiálních kostelích a jejich právních poměrech. Str. 58, 135, 206, 285, 350, 411, 481, 548, 609, 693.
 „ „ Může-li býti žid, vztažitě židovský velkostatek patronem kaple. Str. 689.
 Dr. Ant. Lenz: Viklífovo učení ve větách Husových a učení Husovo ve Viklífových. Str. 282, 345, 407, 479, 545.

VI

Josef Lhotský: O mších zádušních po stránce liturgické. Str. 66, 140, 210, 287, 354, 417, 485, 552, 614.

Dr. Josef Mrštík: Vídeňská Jednota sv. Methoděje. Str. 745, 817.

Antonín Paulus: Hřbitov dle francouzského práva. Str. 616.

Dr. Jaroslav Sedláček: Z výkladu knihy Soudců. Str. 55, 131, 204.

Ferdinand Schmidt: Scriptura occurrens. Str. 752.

Z praxe duchovní.

Dr. Jos. Burian: Úcta svatých ostatků 144. Kongrua duchovního správce neřídí se dle celkového počtu duší na osadě, nýbrž dle počtu duší v obci, kde jest farní chrám 144. Kompetence patronátního úřadu 144. O dani z příjmů 212 Okuřování (incensace) 213. Úvod šestinedělek 292. Gloria a Credo při mších votivních 293. Uschovávání svatých olejů 293. Popeleční středa 293. Jak dlouho trvati má mše svatá? 358. Smí kněz sloužiti mši svatou bez ministranta? Jest dovoleno ženským přisluhovati při mši sv.? 359. Jak dalece jest oprávněn duchovní v mimořádných hodinách připravovati děti k prvnímu sv. přijímání a jak to má u úřadů zaříditi? 421. Boží hrob 490. Štolový patent 491.

Vojtěch Kameš: Piš zřetelně 620.

Josef Hrobský: Legitimace dítěte v cizí farnosti v matrice zapsaného, když rodiče pro vzdálenost ani do cizí fary ani k hejtmanství se dvěma svědky jíti nemohou 755.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Rituum Congregatio: De consecratione ecclesiarum et altarium	69
Aliquot dubia solvuntur	70
Orationum et Sequentiae in Missis Defunctorum	145
Extra festum Corporis ejusque Octavam de consensu Ordinarii licet in honorem B. M. V. aut Sanctorum in vespertinis processionibus deferre Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, minime vero simul eorum imagines aut reliquias	146
Ad usum adhibendi condimentum ex juscule carnis diebus prohibitis	147
Episcopus sileat	147
Plurium dubiorum solutio	147
Quibus in diebus vetitum est celebrare missam in oratoriis privatis	149
De recitatione orationis »Angelus Domini« et Antiphonae »Regina coeli« ad lucrandas indulgentias	294
Exponuntur normae nova Sanctorum Beatorumve officia missasque ab hac Sacr. Rit. Congr. impetrandi	422
Translationem officii parvi B. M. V. in linguam vernaculam Episcopus potest adprobare, sed tantum pro recitatione privata	423
Plures missas de eodem officio in eadem ecclesia eademque die cantare prohibetur solum, si cum officatura choralí aliquam habent relationem	424
Quoad taxas pro actibus jurisdictionis ecclesiasticae non contentiosae	493
In ecclesiis »Sanctae infantiae Jesu« dicatis festum titolare celebrandum est 25. Decemb. cum officio missae de Nativitate Dei	622
Ad efficiendum tolerabile vinum pro missa ex musto debili loco sacchari addendus potius est alcohol ex genimine vitis extractus	622
Dubia circa missas de Requie in oratoriis sepulcreti	623
Dispensatio super irregularitate ex defectu pollicis sinistri	695
Remotionis a parochia	695, 756

Literární oznamovatel.

František Vohnout: Katechetická kázání str. 71. — František Grydil: Obřady Církve katolické str. 72. — Václav Lefler: Stimmen vom Berge Karmel str. 149. — Dr. Jos. Burian: Naše kalendáře str. 151. — Filip Jan Konečný: Biblische Studien str. 214. — Dr. Eugen Kadeřávek: O jsoucnosti a bytnosti Boží str. 294. — Josef Kyselka: Sv. Václav str. 295. — František Žák: Sedmero postních řečí o oběti mše svaté str. 296. — Klement Markrab: Kázání na nejznámější menší aneb nezasvěcené svátky círk. roku str. 360. — L. K.: Zločinnost mládeže str. 485.

Listy homiletické.

Čtvero řeči adventních o vtělení Páně.

Napsal KLEMENT MARKRAB.

I.

Vtělení Páně v Starém Zákoně.

»A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.«
Jan 1, 14.

Když se naplnil čas od Boha ustanovený, poslal Bůh anděla Gabriela do města Nazareta k Panně Marii, aby jí zvěstoval, že bude mít syna, jenž bude Vykupitelem světa. Svatá Panna táže se, kterak se to stane, když muže nepoznává. Anděl ujišťuje ji, že se to stane působením Ducha Svatého, a že proto syn její bude i Synem Božím. Na to odpovídá pokorná Panna: »Aj, dívka Páně; staniž se mi podle slova tvého!« A v tom okamžiku stal se div divů: Syn Boží rovný Bohu Otci v bytnosti, moci i slávě, vzal na sebe lidskou přirozenost, což vyjadřuje miláček Páně sv. Jan těmito slovy: »A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.« Slovo jest Syn Boží, protože skrze Něho Bůh lidem se zjevil a k nim mluvil.

Toto tajemství, kteréž se nazývá vtělení Páně, připomínáme sobě, milí křesťané, v posvátném čase adventním, kterýž nám nastal dnešní nedělí. V evangeliu rorátní mše sv. zvěstuje se nám tajemná rozmluva Panny Marie s andělem Gabrielem. Velebné pak zpěvy rorátní oslavují tajemství vtělení Páně, jakož i lásku Boha Otce i Syna Jeho i Ducha Svatého, která se zjevila v tom tajemství. A my nemůžeme učiniti nic lepšího v tomto čase adventním, leč když budeme uvažovati nábožně slova sv. evangelisty: »A Slovo tělem učiněno jest.«

Tajemství vtělení Páně bylo sice dílem jediného okamžiku, ale význam jeho jest jako zlatá nit, která se táhne pásmem dějin světových. Dlužno tedy uvažovati vtělení Páně všestranně. K tomu

konci učiním v tomto čase adventním čtvero řečí souvislých, v nichž vám vyložím vtělení Páně: 1. v Starém Zákoně, 2. v plnosti času, 3. v Církvi katolické a 4. v srdci věřících.

Tedy předmětem dnešní nábožné úvahy jest: vtělení Páně v Starém Zákoně.

Ó, milý Duše Svatý, jenž jsi způsobil vtělení Syna Božího v čistém lůně panenském, dejž nám nahlédnouti v hlubiny tohoto tajemství, bychom vážili z těchto hlubin posvěcení svých duší!

Vy pak, bratři nejmilejší, sledujte dnešní mou řeč i další mé výklady s nábožným účastenstvím. Počínámť ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

Že přijde na svět Vykupitel, jenž by smířil člověčenstvo s Bohem rozhněvaným, to oznámil Bůh lidu israelskému skrze proroky zcela jasně a určitě; že však bude tento Vykupitel Bůh i člověk v jedné, a to božské osobě, to zjeveno jest světu teprve tenkrát, když Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. Starému Zákonu zjeveno jest tajemství vtělení Páně pouze v tajemných slovích a v obrazích. Pozorujte se mnou, drazí v Kristu, které řeči a příběhy starozákonní vždy vykládala naše sv. Církev o vtělení Páně.

1. Králi judskému Achazovi, když byl obležen v Jerusalemě od krále syrského a israelského, nabídl Bůh znamení v hlubokosti podzemské neb na výsosti nebeské jakožto záruku vysvobození. Ale král spoléhaje na pomoc Assyrských, odpověděl hrdě, že mu netřeba znamení od Boha a že nebude pokoušeti Hospodina. Protož řekl jemu prorok Isaiáš: »Pán sám dá vám znamení: Aj, panna počne a porodí syna a nazve jméno jeho Emmanuel.« Is. 7, 14. I připojil ještě prorok, že prve, než dospěje syn tento, spustošena bude jak země syrská tak i israelská. A poněvadž skutečně byly spustošeny obě tyto země v čas narození Páně, nelze vykládati slova Isaiášova, leč o Vykupiteli. Vykupitel měl býti synem čisté panny, tedy synem lidským, pravým člověkem, ale spolu Bohem, jenž jest se svým lidem; neboť jméno Emmanuel znamená: S námi Bůh. Tak jest proroctví Isaiášovo prvním paprskem slunečným, vrženým s nebes výsosti na tajemství vtělení Božího.

2. Na jiném místě svých proroctví (9, 7.) vidí Isaiáš příštího Vykupitele jakožto věčného panovníka, sedícího na stoličce Davidově, i volá v zanícení ducha: »Maličký narodil se nám, a syn dán jest nám, a nazváno bude jméno jeho: Bůh a Otec budoucího věku.« Is. 9, 6. Hle, Bohem a Otcem budoucího věku, t. j. vládcem věčnosti, nazývá prorok Toho, jenž má přijíti na svět jako maličký a syn z rodu krále Davida. Jak patrně tušil prorok Isaiáš, že příští Vykupitel bude Bůh a člověk v jedné osobě!

3. Bůh vzbudil krále perského Cyra, by se zmocnil království babylonského a propustil odonud zajatý lid židovský. »Já Hospodin

stvořil jsem ho,« řekl o něm proroku Isaiášovi 45, 8., »a chci, aby byl spasitelem lidu mého a oblažil zemi israelskou, jak rosa a dešť zemi zúrodnující. »Roste nebesa s hůry, a oblakové dštěte spravedlivého; otevři se země a vypuť spasitele.« Is. 45, 8. Tato slova, kteráž řekl Bůh o Cyrovi. vykládají se vším právem o Spasiteli světa, jehož Cyrus předobrazoval. Protož těmito slovy toužili po Spasiteli světa všichni spravedliví Starého Zákona. A odkud měl přijíti tento oblažitel všeho člověčenstva? S nebe, jako rosa a dešť na zemi padající, a spolu ze země, jako bylina vycházející ze země po rose a dešti. Nebylo-li to patrné tušení, že příští Vykupitel bude mít dvojí přirozenost, nebeskou a pozemskou, božskou a lidskou?

4. O tajemství vtělení Páně vykládají sv. Otcové církevní též jedno místo v knize proroka Ezechiela. Prorok tento, jenž žil v zajetí babylonském, viděl v duchu, jak po navrácení lidu židovského ze zajetí staví se znovu chrám v Jerusalemě, a jak po dokonání díla vchází do chrámu branou východní Hospodin zástupů v podobenství člověka, ozářen velebností. Ezech. 43, 1—4. srvn. s 1, 5. I obrátil Bůh oči prorokovy k oné bráně, kteráž byla zavřena, a řekl jemu: »Brána tato bude zavřena, nebudeť otvírána, aniž kdo bude vcházeti skrze ni; neboť Hospodin Bůh israelský vešel skrze ni; protož bude zavřena.« Ezech. 44, 1. 2. Tato brána předobrazovala Matku Spasitele světa, kteráž i po porodu zůstala pannou neporušenou. Ten pak, kdo vyšel z lůna panenského, jest pravý Bůh, zjevující se v podobenství člověka, čímž naznačena víra starozákonních proroků a arciotců, že příští Vykupitel bude Bůh i člověk.

5. Tatáž víra tají se ve slovech proroka Micheáše 5, 2. srvn. Mat. 2, 6., že z Betléma vyjde vévoda, kterýž by spravoval lid israelský, jehož původ jest od věčnosti. Těmito slovy předpovězen jest zaslíbený a očekávaný Vykupitel, a naznačen jest dvojí původ Jeho: jeden časný a druhý věčný. Tedy i prorok Micheáš představoval si budoucího Mesiáše jako Boha a člověka.

6. Tak si představoval Mesiáše i žalmista Páně, řka: »Řekl Pán Pánu mému: sed' na pravici mé, dokavad nepoložím nepřátele tvých za podnoží noh tvých.« Ž. 109, 1. O Mesiáši věřili všickni Israelité, že bude potomkem krále Davida; avšak král David nazývá ho v žalmích svým Pánem. Poněvadž tedy David nazývá Mesiáše Pánem, kterakž jest jeho potomek? Tak se tázal kdys židů Sám Pán Ježíš, ale oni Mu na otázku Jeho neodpověděli, jelikož nevěřili, co bylo známo již v Starém Zákoně, že totiž Vykupitel bude Bůh i člověk. Srvn. Mat. 22, 41—46.

7. Krásným obrazem vtělení Páně bylo vidění, kteréž spatřil Mojžíš, když pásł ovce v zemi madianské blíž hory Horeb. Ukázal se mu Hospodin v plameni ohně z prostředku keře; i viděl Mojžíš, že by keř hořel a neshořel. II. Mojž. 3, 2. Oheň jest krásným podobenstvím bytosti nejvyšší, nejčistější, vše pronikající, keř pak vyobrazuje člověčenství podrobené bolům a křehkostí. Jako oheň zůstal neporušen od keře, keř pak od ohně,

tak spojila se v osobě Spasitele světa božská a lidská přirozenost, aniž by byla utrpěla nejmenší újmy jedna od druhé. Ó, podivuhodné sloučení: Bůh a člověk v jedné osobě!

8. Podobným obrazem vtělení Páně bylo znamení, kteréž vyžádal sobě Gedeon od Boha, aby nabyl jistoty, že vysvobodí Bůh lid israelský od nepřátel skrze ruku jeho. Položilť na humně pod širým nebem rouno vlny aneb ovčí kůži, i spadla v noci rosa a byla toliko na rouně, po vši pak zemi vůkol bylo sucho. Soudc. 6, 36—38. Rosa sstoupující s nebe jest podobenstvím bytosti pozemské; jako sstoupila rosa na rouno Gedeonovo, tak měl sstoupiti Bůh v přirozenost lidskou v osobě Spasitele světa. To prorokoval i žalmista Páně, řka: »Sstoupíť jako dešť na rouno a jako krůpěje kapající na zemi.« Ž. 71, 6. Jak patrně jeví se i v tomto obraze víra Zákona, že Bůh vezme na Sebe člověčenství!

* * *

Milí křesťané! Jako žila v Starém Zákoně víra, že přijde na svět Vykupitel, až se vyplní čas uložený od Boha: tak svítila v těch temných dobách i hvězda naděje, že Vykupitel nebude pouhý potomek Davidův, pouhý člověk, ale že bude míti též jakýs díl v Boží přirozenosti, moci a slávě. Jak se zjeví zrakům lidským tento Bůh a spolu člověk, o tom, jak jste poznali z dnešní mé řeči, měli otcové starozákonní jen temné a neurčité představy. A přece volali bez přestání: »Prolom, Pane, nebesa a sstup na zemi; rosa milosti Boží rač s nebe sestoupiti a nás, hříšný, bídný lid, brzy vykoupiti!« My pak, kteří jsme vtělení Syna Božího již poznali, kteří jsme viděli slávu Jeho jakožto jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy: my bychom po Spasiteli světa netoužili, my bychom se domnívali, že můžeme býti šťastni zde i po smrti bez Něho? Ach, to by byl veliký, hrozný klam! Neníť jiného jména pod nebem, v němž bychom mohli býti spaseni, krom jména Ježíš. Právem se pěje při rorátech:

Kdo skrze Krista nepůjde,
Cesty do nebe nenajde;
Nebo cesty není
Nižádné k spasení,
Nežli Kristus Sám.

Kristus jest naše naděje,
Žádnýť nám nic neprospěje;
Strhnem-li se Jeho,
Spasitele svého,
Běda nám bude!

Slyšíte, křesťané? Běda nám bude, strhneme-li se svého jediného, pravého, dobrotivého Spasitele, přestaneme-li se báti Jeho hněvu a doufati v Jeho milost! Žádný jiný spasitel nás neoblaží, poněvadž žádný jiný, krom Ježíše Krista, nemůže vytrhnouti ze

srdce našeho osten aneb příčinu všelikých strastí, totiž hřích. Pročež přiblížme se v těchto dnech kajících k svému Spasiteli, očistíme rány svého srdce Jeho krví kanoucí ze sv. svátostí; pak budeme si toho vážit a z toho se radovati, že na svět přišel, s nebe vyšel Syn rovný Otci. Amen.

II.

Vtělení Páně v plnosti času.

»A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.« Jan 1, 14.

Aj, tma přikryla zemi a mrákota národy, když člověk v ráji zhřešil a opustil Toho, kterýž ho byl učinil. Člověk cítil břímě hříšnosti, ale nemohl se ho sám zbavit. Proto toužili všickni národové po Vykupiteli, kterýž by rozbořil hradbu nepřátelství vzdalující je od Boha. Nejsilně i ozývala se tato touha u potomstva Jakubova, jemužto oznamoval Bůh budoucího Vykupitele skrze proroky. Kterak si představovali v Starém Zákoně tohoto Vykupitele, ukázal jsem vám minulou neděli. Věděliť všichni, že bude potomkem Davidovým a tudíž pravým člověkem: ale očekávali spolu podle rozličných proroctví a obrazů, že bude v úzkém a důvěrném poměru s Bohem. Měliť tedy otcové starozákonní dosti nejasnou a neurčitou představu o budoucím Vykupiteli; ale představa tato dostačila, by roznítla v srdci jejich toužebnou žádost: »Roste nebesa s hůry a oblakové dštěte Spravedlivého; otevři se země a vypuť Spasitele!«

Posléze stalo se skutkem, co Bůh od počátku sliboval, předpovídal a předobrazoval. Přišel anděl Gabriel k Panně Marii a oznámil jí od Boha, že počne a porodí syna, jenž bude Synem Nejvyššího a žádoucím Spasitelem, to pak že se stane zastíněním aneb nadpřirozenou mocí Ducha Svatého. I řekla Maria: »Aj, dívka Páně; staniž mi se podle slova tvého!« A jakmile vyřkla své svolení, vtělil se Syn Boží, jakož psáno jest: »A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.

O tomto tajemství nezvěděli ovšem lidé, až se objevil před zraky jejich Ježíš z Nazareta, muž prorok, mocný v skutku i v řeči, před Bohem i přede vším lidem. Uvěřit všickni, kdožkoli byli dobré vůle, že jest Syn Boží týmž právem, jako syn člověka. Veliké jest toto tajemství, které se zjevilo v těle, tak veliké, že sami andělé žádají na ně patřiti. Jakž bychom neměli dychtiti po poznání vtělení Božího my hříšní lidé, pro něž milosrdný náš Spasitel, Ježíš Kristus, Bůh věčný, všeho světa Vykupitel, ráčil se jest vtělit, z čisté Panny naroditi?

Budeť tedy obsahem naší druhé úvahy adventní: vtělení Páně v plnosti času.

P o j e d n á n í.

Když přišla plnost času, poslal Bůh na svět Syna Svého, učiněného z ženy, aby nás vykoupil a vymohl nám zvolení za syny Boží. Těmito slovy sv. apoštola Pavla Gal. 4, 4. 5. jest naznačena dvojí stránka tajemství vtělení Božího: jedna temná a druhá jasná. Při první tážeme se: 1. jak se mohl vtělit Bůh? Při druhé: 2. proč se vtělil Syn Boží?

1. První otázkou, milí křesťané, nedotýkám se nikterak té pravdy, že Ježíš Kristus jest Bůh i člověk v jedné a to božské osobě. Není zajisté nikoho mezi vámi, kdož by odpíral této pravdě. Když setník, který stál na stráži při smrti Páně, vida zatmění slunce a zemětřesení a jiné hrozné divy při skonání člověka na kříži, zvolal: »Jistě Syn Boží jest tento«: čím více musíme uznati za Boha vtěleného Ježíše Krista my, kteří známe dokonale Jeho svatý život i Jeho spasné učení i Jeho nescíslné divy a proroctví! Nás, věřící křesťany, může zajímati jediné ta otázka: jak může býti Bůh i člověk v jedné a to božské osobě? Avšak čím více o této věci přemýšlíme, tím méně ji chápeme.

Bůh a člověk, jaký to rozdíl! Bůh žije od věků až na věky, člověk se rodí a po krátkém čase umírá; Bůh naplňuje nebesa i zemi, člověk se podobá červíčku v prachu země se plazícímu; Bůh může učiniti Sám od Sebe, cokoliv chce, člověk nemůže bez Boha ani dýchat, ani kroku učiniti; Bůh požívá blaženosti, která nemůže býti ničím ztenčena ani zkalena, člověku jest vykázáno za dočasné bydliště toto údolí slzavé. A předce vešlo v jednotu nesmírné Božství a křehké člověčenství. Církev svatá, mluvíc k Rodičce Boží, praví s úžasem: »Jehož nebesa obsáhnouti nemohou, ve svém lůně jsi chovala« Mat. Nat. D. respons. 6. Ano, Bůh nesmírný zvolil si stánek v lůně panenském. V jedné božské osobě, která se jmenuje Ježíš Kristus, spojila se přirozenost božská a lidská tak, že jedna druhé ničeho nezadala, že jedna od druhé nižádné újmy neutrpěla. Bůh, spojiv se s člověkem, nepřestal býti Bohem; člověk, spojiv se s Bohem, nepřestal býti člověkem. Bůh jest všemocen i ve spojení s člověčenstvím Kristovým; člověk jest nemocen i ve spojení s jeho Božstvím. Svatý Lev Veliký píše o tom: »Naši přirozenost (Ježíš Kristus) přijal a své vlastní nepozbyl« Sermo VII. de Nativ. Dom. A vyznání sv. Athanasia vyjadřuje se takto: »Ačkoliv Ježíš jest Bůh i člověk, nejsou předce dva, ale jeden jest Kristus. Jeden jest, ne proměněním Božství v tělo, ale přijetím člověčenství v Boha. Jeden zajisté, ne promícháním přirozenosti, nýbrž jednotou osoby. Neboť jako duše rozumná a tělo jeden jest člověk, tak Bůh a člověk jeden jest Kristus.«

Jak to může býti, aby byl v jedné a to božské osobě Bůh i člověk, toho, křesťane nikdy nevyzkoumáš a nepochopíš; ale smíš-li říci, že to nemožno? Když způsobil Bůh, aby keř pod horou Horeb hořel a neshořel, aby oheň zůstal čist od keře a

keř zůstal neporušen od ohně; když způsobil, aby rosa spadla na jediné rouno Gedeonovo, všechna pak země vůkol zůstala suchá: proč by byl nemohl způsobiti, aby Syn Jeho jednorozený stal se člověkem a nepřestal býti Bohem? Nepravil-li již anděl Gabriel, když zvěstoval sv. Panně vtělení Syna Božího, že nebude nemožné u Boha nižádné slovo? Nesluší-li tedy, bychom před tajemstvím vtělení Božího hlavy i kolena skláněli, jemu se kořili a obdivovali a z hloubi srdce svého volali: »Divuplné tajemství ohlašuje se: Bůh se stal člověkem; co byl, tím zůstal; co nebyl, na sebe přijal; neutrpěl ani proměnění ani rozdělení?« Circumcis. D. Ant. ad Bened.

2. Více světla poskytuje nám druhá stránka tajemství vtělení Božího aneb otázka: proč se vtělil Syn Boží?

Sv. apoštol odpovídá, že se vtělil Syn Boží, aby nás vykoupil a vymohl nám zvolení za syny Boží. Uvažte, drazí v Kristu, jak hluboký smysl spočívá v těchto slovech apoštolových.

Hříchem Adamovým pozbyli lidé víry, naděje a lásky a vypadli tak ze svazku, který je spojoval s Bohem. I přišel na svět Syn Boží v těle lidském, aby obnovil tento prvotný svazek mezi Bohem a člověkem.

Čeho potřebovali lidé, aby nabyli opět víry? Potřebovali osvětlení rozumu; neboť rozum jejich byl zatemněn, takže jen s tíží poznávali Boha a jeho sv. vůli. Potřebovali přesvědčení o pravdě Boží aneb utvrzení; neboť vůle jejich byla slabá a nestatečná ku konání dobrého. Potřebovali povzbuzení ku plnění vůle Boží; jejich srdce milovalo více svět, nežli Boha. »Toho všeho mohl jim poskytnouti Bůh Sám, aniž se jim musil zjevit v těle,« pomyslí si někdo z nás, »jakož dokazuje příklad lidu vyvoleného, jenž přes všechny své úhony zachoval až do konce víru v jednoho Boha.« Ale není tomu tak, drazí v Kristu, jak se zdá. Osvětlení dostávalo se sice lidem od Boha skrze proroky i utvrzení skrze zázraky, ježto oni činili; ale povzbuzení nemohl jim Bůh dáti leč příkladem Svého Syna jednorozeného, jakož On Sám řekl, že přišel zákona Božího naplnit, t. j. ukázat svým příkladem, jak ho mají lidé plniti. Sv. František Saleský vykládá to takto: »Jako sklo zrcadla nemohlo by zachytiti naši podobu, kdyby nebylo obloženo na zadní straně kovem, tak bychom nemohli pozorovati zde na světě Božství, kdyby se nebylo spojilo s posvátným člověčenstvím Vykupitele« Filothea II. 1. Z čehož patrně, že Syn Boží oděl se naší přirozeností, aby nás přivedl Svým slovem, Svými divy a Svým příkladem k víře.

Čeho potřebovali lidé, aby nabyli opět naděje? Potřebovali jistoty, že všeliká strast vezdejší a zvláště smrt není již pokutou za hříchy, nýbrž branou a cestou k blaženosti. Ale odkud měli vzít tuto jistotu? Pouze od Boha. A kterak ujistil Bůh lidi o cestě a bráně, která vede k životu? Bůh poslal na svět Syna Svého jednorozeného, aby zde na světě trpěl a umřel a pak opět se navrátil v slávu, kterouž měl od počátku u Otce. Lidé vidouce, an nejsvětější trpí a umírá, potom však z mrtvých vstává a na

nebe vstupuje, počali doufati, že i oni skrze utrpení vejdou do slávy své. Jestliť tedy patrno, že Syn Boží proto se vtělil, by Svým utrpením a oslavením pozdvihl všech lidí k naději.

A čeho potřebovali lidé, aby nabyli opět lásky? Na duši jejich lpěla vina hříchu prvotného a hříchů osobních. Tato vina musila býti smazána. Pro vinu hříšnou měli býti lidé věčně zatraceni. Tato věčná pokuta musila býti odvrácena. Vina, kteráž povstala na duši neposlušenstvím k Bohu, nemohla býti smazána, leč neskončeně dokonalým poslušenstvím Spasitele světa; pokuta pak věčná nemohla býti odvrácena, leč tím, že Nejsvětější trpěl na světě jako nejhorší. Musil býti tedy Spasitel člověkem, aby mohl poslouchati, trpěti a umříti; a musil býti spolu Bohem, aby stačila Jeho oběť k usmíření spravedlnosti Boží. Protož vtělil se Syn Boží i proto, aby Svým utrpením člověčenstvo s Bohem Otcem smířil a od věčného zatracení vysvobodil.

Chápete již, bratří nejmilejší, kterak nás vykoupil Ježíš Kristus a kterak nám vymohl zvolení za syny Boží? Tím zajisté, že nás přivedl opět k víře, naději a lásce, že nás povznesl ze stavu porušenosti v prvotný stav svatosti, ve kterémž můžeme volati k Bohu s důvěrou: Abba, Otče! Proto tedy vtělil se Syn Boží, aby nás osvítil bloudící v temnostech, aby nás potěšil lkající a plačící v tomto slzavém údolí, aby nás hříšných posvětil a povznesl k důstojnosti synů Božích.

* * *

Uvažovali jsme dnes, v Kristu shromáždění, veliké tajemství vtělení Páně, jak se stalo v plnosti času, když totiž blahoslavená Panna Maria, zastíněna Duchem Svatým, počala Spasitele světa, Ježíše Krista. »A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.« Uvažujícím toto tajemství, bylo nám jako Mojžíšovi, když se mu zjevil Bůh v hořícím keři. Jako Mojžíš zakryl svou tvář, nemoha patřiti na jasnost plamene, tak i my pokorně jsme sklonili svou hlavu, nemohouce pochopiti, jak se mohlo sloučiti v jednotu osoby a zůstati přec neporušeno Božství a člověčenství. Ale jako Mojžíš naplněn jest radostí, uslyšev, že Hospodin mluví k němu z keře chystá se vykoupiti svůj lid israelský z Egypta: tak i my zplesali jsme v duchu, poznavše, že z lásky k nám hříšným tvorům, aby nás osvítil, potěšil a posvětil, že pro naše vykoupení, spasení a věčné oblažení Syn Boží se vtělil a nám připodobnil. Vážíme-li si všickni nesmírné lásky Syna Božího?

Ovocem vtělení Božího jest víra, naděje a láska. Tento zárodek nadpřirozeného, bohumilého života byl nám vštípen do duše spolu s posvěcující milostí Boží na křtu svatém. Ale co se stalo, když jsme po křtu sv. opět zhřešili a tak milosti Boží popozbyli? Tuť přetržen svazek víry, naděje a lásky, který nás s Bohem spojoval, a my jsme se octli v stavu, v jakém bylo člověčenstvo před příštím Kristovým: ve tmách nevěry, v prohlubni beznadějnosti, v osidlech hříchu. Ovšem z tohoto bídného stavu můžeme býti opět vykoupeni svátostí sv. pokání.

Ty však, křesťane, pokání se hroziš a stále s ním odkládáš. Tobě tedy nic neprospívá tvůj Spasitel. Nic ti neprospívá, že se vtělil a narodil, že pracoval a kázal, že činil zázraky a dobrodiní, že trpěl a umřel, že vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa. Nic ti neprospívá, že se jmenuješ křesťan, že se čítáš k vyznavačům Kristovým, že jsi v Jeho Církvi, že chodíš do kostela, že světiš křesťanské svátky a zachováváš křesťanské obyčeje; nic ti to všechno neprospívá, pokud trváš ve svých hříších. Jen pokáním, jen úplnou, skroušenou a upřímnou zpovědí navrátí se v tvé srdce víra, naděje a láska, toto převzácné ovoce vtělení Božího. Pak teprve poznáš nesmírnou lásku Boží, která se nám zjevila vtělením Páně, a budeš mítí pravé potěšení ze svého Spasitele. Kéž bychom použili všickni tohoto milostiplného času adventního k tomu, co přináší vnitřní potěšení!

Pane Kriste, ó pro Tvé vtělení
Rač nám dáti vnitřní potěšení,
Bychom zde se ze svých hříchů káli,
Potom s Tebou věčně přebývali! Amen.

III.

Vtělení Páně v Církvi katolické.

»A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.« Jan 1, 14.

Na břehu jedné řeky, u brodu nebezpečného, kde zahynul již nejeden život lidský, usadil se neznámý muž obrovské postavy a síly. Jeho zaměstnáním jest přenášení slabé, zvláště děti a starce, na druhý břeh. To jest nově obrácenému křesťanu pokáním za hříchy předešlého života. Jednoho večera zdá se převozníku, jako by slyšel hlas nějakého dítěte. I vzchopí se hbitě se svého lože a vyjde ze svého příbytku, hledá, táže se, čeká, kdo by to byl, ale nikdo se neozývá. Dobrý muž jde opět na lože, hlas ho budí podruhé, ale opět marné hledání a čekání. Teprv potřetí zjevuje se pacholátko milostné a libezné, mající zlaté kadeře a růžové líce, i prosí muže za přenešení. Muž přívětivě se skloní, vyzdvihne pacholátko, vloží je na svá bedra a vkročí do řeky. Ale sotva učinil několik kroků, počne voda stoupati, pacholátko jest vždy těžší, povozník se ohlédne a vidí s úžasem, ano pacholátko na bedrách jeho roste, až jest z něho muž velikán. A to pacholátko, které tak úžasně vzrostlo, byl Pán Ježíš, a ten muž, který ho nesl, sv. Křištof, jak vypravuje nábožná pověst.

Tušíte-li, nejmilejší, proč jsem vám připomenul tklivou pověst o sv. Křištofu? Jádrem té pověsti jest hluboká pravda. Ježíš Kristus, Syn Boží, požehnaný, jenž se vtělil v plnosti času v pře-

čistém lůně Panny Marie, roste po všechny věky. Roste v Církvi katolické, kteráž jest Jeho tělem a stále se rozšiřuje, poněvadž vtělení Páně po všechny časy se obnovuje v Církvi katolické. Ó divte se nebesa, žasněte národové! »A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.« Myť jsme se skláněli v pokoře před tajemstvím vtělení Páně, které se událo jednou, v čase od Boha uloženém, a děkovali jsme Spasiteli za tu nevýslovnou lásku, že se ráčil vtělit pro naše vykoupení; tenť byl předmět našeho minulého rozjímání. Jak teprv budeme žasnouti a vděkem oplývati, uvažující, že v Církvi katolické po všechny časy se obnovuje milostiplné vtělení Páně!

Tedy vtělení Páně v Církvi katolické budiž předmětem naší dnešní úvahy.

P o j e d n á n í.

1. Tážete se, moji drazí, kterak se obnovuje vtělení Páně v Církvi katolické? To nám vysvětluje Sekreta, která se říká při mši svaté na neděli devátou po Sv. Duchu: »Popřej nám, prosíme Pane, bychom přistupovali vždy důstojně k tomuto tajemství, neboť, kdykoliv se slaví památka této oběti, koná se dílo našeho vykoupení«. Co míní as Církev svatá dílem vykoupení? To není nic jiného, nežli vtělení, narození, umučení a smrt Páně; neboť to všecko obnovuje se při mši svaté na oltáři. Pozorujme, jak se obnovuje vtělení Syna Božího.

Kněz, konaje mši svatou, vezme do ruky chléb a požehná ho a řekne nad ním: »Totof jest tělo mé.« Potom vezme kalich s vínem a požehná ho a řekne: »Totof jest krev má, krev Nového Zákona, která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchu.« A co se stane, jakmile vyřkne tato slova? Smyslové pozorují na oltáři způsobu chleba a vína, t. j. podobu, barvu, chuť a vůni chleba a vína; ale sv. víra praví nám, že v těchto způsobách jest přítomen Ježíš Kristus Sám, celý a nerozdělený, jakožto Bůh i jakožto člověk, se Svým Božstvím, se Svou lidskou duší i se Svým tělem a Svou krví. Podstata chleba a vína proměňuje se v podstatu těla a krve Páně, kterážto proměna nazývá se předpodstatnění. A aj, tento veliký, všecken smysl převyšující div jest účinkem několika prostých slov: »Totof jest tělo mé, tatof jest krev má!« Jak to může býti? To jest tím, že slova tato nejsou slova lidská, nýbrž slova Ježíše Krista, slova Boha všemohoucího, slova všemocná a divotvorná, slova, kteráž říká kněz na místě Kristově, mocí Ducha Svatého. Jakmile tedy kněz vyřkne slova posvátná nad chlebem a vínem, opětuje se div, který se stal před věky v přečistém lůně Panny Marie. Jestliť na oltáři vtělený Syn Boží opravdu, skutečně a bytelně, ve způsobě chleba i ve způsobě vína, ba v každé i nejmenší částce jedné i druhé způsoby. Kolikrátkoli se koná mše svatá, tolikrát sestupuje Syn Boží s výšin své slávy nebeské na oltář, aniž by opouštěl Svého sídla na pravici Boha Otce.

Divíte se tomu, křesťané, tážete se, kterak to může býti, aby Ježíš Kristus jako Bůh i jako člověk přítomen byl na tolika místech a v tolika částkách, aniž by opouštěl Svě slávy nebeské? Pozorujte podobenství: Postavme veliké zrcadlo naproti slunci, co spatříme? Slunce obrazí se v zrcadle celé, ačkoliv blesku jeho oko naše nesnese. A co by se stalo, kdybychom rozrazili to veliké zrcadlo na čtyry kusy? V každém z těch čtyř kusů spatříme opět slunce celé. Ano, kdybychom rozrazili to veliké zrcadlo na sebe více kusů, spatříme slunce celé v každé té částce zrcadla. Jak to může býti? Toho nikdy nepochopíme. Tím méně pochopíme, jak může býti jeden Kristus v jednom okamžiku na nesčíslných místech a v nesčíslných částkách. — Vezměme planoucí svíci a rozsvěcujme od ní jiné svíce; kolik jich rozsvítíme? Kolik chceme, třeba svíce celého světa. A bude to na té první svíci znáti, umenší se snad její plamen? Nikterak, ani dost málo. Kterak to může býti, také nechápeme. Tím méně pochopíme, jak to jediné věčné Slunce, Ježíš Kristus, zjevovati se může po všechny dny a na všech místech okrsku zemského. — Ještě jiné podobenství. Já hlásám slovo Boží. Co zde mluvím, přechází do tolikera uší, do tolikera hlav a srdcí, kolik vás zde pozorně přítomno. A přece zůstává slovo Boží i při mně i ve mně, přece mi ho nikterak neubude, že je sděluji s vámi. Tak netrpí újmy ani vtělený Syn Boží, ačkoliv sestupuje nesčíslněkrát ve způsoby chleba a vína.

2. Jakáž tedy podobnost mezi vtělením Syna Božího, jak se stalo před věky v lůně panenském, a mezi vtělením Páně, jak se obnovuje po všechny časy při mši sv. na oltáři? Slyšmež svaté Otce církevní.

Sv. Justin, mudrc a mučenník, obhajoval učení křesťanské o nejsv. Svátosti oltářní naproti pohanům takto: »My nepřijímáme onoho pokrmu ani onoho nápoje jako obecného; neboť jako Spasitel náš Ježíš Kristus skrze slovo Boží se vtělil a měl tělo a krev pro naše spasení: tak i pokrm posvěcený vyslovením slova od Krista pocházejícího stává se tělem a krví onoho vtěleného Ježíše.« Apolog. I., 66. Jak že se vtělil Syn Boží podle těchto slov sv. Justina? Skrze slovo Boží. Které to slovo míní sv. Justin? To nám vysvětlují slova církevních hodinek, která se říkají o Zvěstování Panny Marie, Mat. Resp. III.: »Přijmiž Panno Maria slovo, kteréž ti vzkázáno od Pána skrze anděla; (skrze to slovo) počneš a porодиš Boha spolu i člověka.« Krásně souhlasí s těmito slovy Církve sv., co řekla Alžběta k Panně Marii: »Blahoslavena, žes uvěřila; neboť vykonány budou ty věci, kteréž jsou pověděny tobě od Pána.« Luk. 1, 45. Tedy slovo Boží, kteréž přinesl Panně Marii anděl Gabriel, a kteréž přijala sv. Panna s vírou, to způsobilo vtělení Syna Božího v lůně jejím; a tak působí i slovo od Krista pocházející, jímž se posvěcuje a proměňuje na oltáři chléb a víno, že sestupuje na oltář vtělený Syn Boží.

Podobně vyjadřuje se sv. Jan Damascenský, řka: »Táže-li se kdo, kterak se proměňuje chléb v tělo Kristovo, odpovídám:

Duch Svatý zastihuje kněze a působí totéž, co způsobil v životě Marie Panny.« Lib. IV. cap. 14. Ano, jako zastínil Duch Svatý Pannu Marii, t. j. způsobil v ní nadpřirozeným a zázračným způsobem vtělení Syna Božího: tak zastihuje, t. j. zázračnou mocí obdařuje i kněze konajícího mši svatou, aby vyšel z rukou Jeho vtělený Syn Boží.

Paměťhodna jsou i slova bl. Tomáše Kempenského: »Konáš-li neb slyšíš-li mši, musí se ti to zdát tak velikým, novým a líbzným, jakoby byl Kristus teprv dnes v lůno panenské sestoupil a člověkem se stal.« Im. Chr. IV., 2. To pak praví bl. Tomáš ne proto, že by se nám vtělení Páně při mši sv. pouze připomínalo a vy-podobňovalo, nýbrž proto, že se v pravdě a v skutku obnovuje, jelikož dle slov téhož blahoslaveného pravý Bůh a pravý člověk skrývá se ve skrovné způsobě chleba a vína.

Toto učení ztvrzuje i sv. Bonaventura, řka: »Když Bůh každodenně ráčí sestupovati na oltář, zdá se, že nečiní nic menšího a nepatrnějšího, nežli učinil, sestoupiv s nebe a přijav na Sebe přirozenost lidskou.« Tom IV. de inst. novit. p. 1. c. 11. Ó, té pokory a té lásky Syna Božího — musíme zvolati při těchto slovech sv. Bonaventury — jenž se nezpěčuje sestoupiti mezi syny lidské a býti mezi nimi, kdykoli vyřkne kněz Jeho slova: »Totot jest tělo mé, tatot jest krev má!« — »Ó divná věc a nová,« pravíme k Rodičce Boží ve známé písni adventní, »Bůh ponížil Sebe, ježž jsi skrze svá slova přivábila s nebe!« A podobně mohli bychom zvolati: »Jaký to div, když slovo kněžské přivábí Syna Božího s nebe na oltář!«

Toto rozjímání učinil již sv. Augustin, řka: Ó, jak veliké jest důstojenství kněží, když v jejich rukou stává se Kristus opět člověkem! Ó, toho nebeského tajemství, kteréž působí skrze kněze tak divuplným způsobem Bůh Otec i Syn i Duch svatý« (O důst. kněžsk.)! K těmto slovům sv. Augustina dlužno připojiti, že vznešené jest i důstojenství všech křesťanů nekněží, když před očima jejich a ku spasení jejich každodenně sestupuje vtělený Boží Syn s nebe a obnovuje tak Svě svaté a milosti plné vtělení, jímž oblažil svět před dávnými věky.

Takovým tedy způsobem obnovuje se vtělení Páně v Církvi katolické: sestupujeť na oltář při mši sv. tentýž Syn Boží, který se stal člověkem v plnosti času a přebýval mezi námi, pln milosti a pravdy.

* * *

Uvažovali jsme dnes, drazí v Kristu, tajemství vtělení Božího, jak se obnovuje po všechny časy v Církvi katolické. Toto tajemství obnovuje se při mši svaté, jelikož sestupuje na oltář skrze slova posvěcení tentýž Syn Boží, kterýž sestoupil v lůno Panny Marie skrze slova zvěstování andělského. Uvažujíce s vírou to veliké tajemství na oltáři, musíme zvolati:

Plesej, duše, Bůh je s námi,
dotkni srdce svých se strun;
Ten, jenž sídlí nad hvězdami,
mezi námi zvolil trůn!

Klaňte se mu zástupové
všech věřících na zemi!
Třeste se, ó hříšníkove,
Soudce stojí před vámi!

Hříšníkove že se mají třásti před vtěleným Bohem jakožto svým přísným Soudcem? Zda nepřišel Syn Boží na svět, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo? A zda nepřichází k nám i ve způsobách chleba a vína, aby nás s Bohem Otcem smířil a obnovil v nás víru, naději a lásku? Vtělení Páně v lůně Panny Marie jest rajský strom, na němž ovoce víry, naděje a lásky dozrálo; vtělení Páně na oltáři jest zlatá mísa, na níž se nám toto ovoce podává. Nuže, hříšniče, vztáhni svou ruku po tomto ovoci a budeš spasen. Budeš-li přítomen mši sv. s pravou vírou a budeš-li pokorně uznávati, že hříchové tvoji přivedli Syna Božího netoliko na tento svět, nýbrž až na potupné dřevo kříže: pak pohne se srdce tvé ku pokání a bude tě pobádati ku skroušenému vyznání všeliké hříšné viny a utvrdí tě v předsevzetí svůj život dosavadní napravit a počítí život nový, skrytý v Bohu, plný vnitřního světla, potěšení a svatých tužeb.

Poznejž z toho, křesťane, jak velikou cenu má oběť mše svaté a chovej se při ní tak, aby ti byla zdrojem spasení a ne zatracení, abys se s Bohem smířil a Spasitele svého pod střechu srdce svého přijal. K tomu nechť ti dopomůže dnešní církevní modlitba: »K milosrdenství Tvému prosebně voláme, Pane, aby tato božská oběť nepravosti naše smířila a ku příštím slavnostem nás připravila.« Amen.

IV.

Vtělení Páně v srdci věřících.

»A Slovo tělem učiněno ješt, a přebývalo mezi námi.«
Jan 1, 14.

Nejmilejší! Advent jest čas posvátného toužení a vzdychání. Všecka naše bohoslužba jest tak zařízena, aby se probudila v srdcích našich vroucná touha po Spasiteli světa. V přeromanitých obměnách a ozvěnách opakuje se poslední slova Písem svatých: »Přiď, Pane Ježíši!« Hned první neděli modlila se Církev: »Vzbudiž, prosím Pane, mocnost Svou a přiď a přispěj nám ku pomoci velikou silou Svou.« A na začátku jednéh rorátů zpívá se takto: »Prolom, Pane, nebesa, a sstup na zemi v život přečisté Marie Panny! Otcové svatí, jsouce v temnostech, volali jsou bez přestání. A my živí zde na zemi volejme, ať v srdce naše sstoupí, Svou milostí v nás přebývati ráčí.« V posledních pak dnech, ode dne sedmnáctého až do dne čtyřiaadvacátého měsíce prosince, zpívá Církev svatá při nešporách tak zvané veliké antifony, z nichž každá počíná povzdechem ó a nazývají

Spasitele vznešenými a líbeznými jmény, končí voláním : přijď! Antifony tyto zpívají se na počátku a ku konci chvalozpěvu Magnificat, jelikož, jako Rodička Boží tímto chvalozpěvem velebila Boha z toho, že poslal na svět Spasitele, tak my děkovati máme za Spasitele nám seslaného, což probudí v nás vroucí žádost, aby tentýž Spasitel ráčil sestoupiti i do našeho srdce.

Ó jak veliká to milost, že přichází Syn Boží i do našeho srdce! Veliká to milost, že se vtělil Syn Boží v přečistém lůně Marie Panny, aby nás vykoupil; veliká to milost, že obnovuje Syn Boží své svaté vtělení, kdykoliv sestupuje na oltář ve způsobách chleba a vína. »A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi«. Tak můžeme zvolati při každé mši svaté, patřice okem víry na to, jak posvátnými slovy vyřčenými nad chlebem a vínem přiváben bývá na oltář s nebeského trůnu svého tentýž Syn Boží, jenž se oděl před věkem naším tělem a přebýval mezi námi, pln milosti a pravdy. Toto vtělení Páně, obnovující se po všechny časy v Církvi katolické, bylo předmětem naší minulé nábožné úvahy. Dnes budeme rozjímati svrchovaný cíl tajemství vtělení Božího a vrchol lásky Boží k nám hříšným tvorům, totiž vtělení Páně v srdci věřících.

P o j e d n á n í.

V známé písni adventní líčí se čtvero příští Páně, druhé pak se popisuje takto: »Druhé příští jeho, do srdce lidského, pochází od něho skrze slovo jeho; stojí tluka u dveří, každý mu otevři.« Slova tato připomínají nám zřetelně, co praví Pán Ježíš ve Zjevení sv. Jana 3, 20.: »Aj! stojím u dveří a tluku; uslyší-li kdo hlas můj, a otevře mi dveře, vejduť k němu a budu s ním večeřeti, a on se mnou.« Z těchto slov mohlo by se snadno souditi, že přichází Pán Ježíš do srdce našeho, slyšíme-li ochotně slova Jeho sv. učení, tedy skrze víru. To jest sice pravda, milí křesťané, ale ne úplná. Víry jest sice zapotřebí, by Pán Ježíš vešel do našeho srdce, ale příští Jeho a sv. vtělení Jeho samo stává se v srdci našem skutkem skrze sv. přijímání. Skrze sv. přijímání obnovuje se vtělení Páně 1. v srdci každého věřícího zvlášť a 2. v srdcích všech věřících vůbec.

1. Tážete se, nejmilejší, kterak se uskutečňuje vtělení Páně v srdci každého věřícího zvlášť? To nám vysvětlují památná a často opakovaná, málo však uvažovaná slova Kristova: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá, a já v něm« Jan 6, 57. Chceme-li těmto slovům dokonale porozuměti, musíme si připomenouti, kdy a s jakým úmyslem pronesl je Pán Ježíš. Když byl nasýtil Pán Ježíš veliký zástup lidu pěti chleby ječnými a dvěma rybičkami, chtěl vzbuditi v tom zástupu žádost pokrmu nasycujícího duši a proto mluvil o tom, že pravým pokrmem duše k životu věčnému jest Jeho vlastní tělo, kteréž vydá za život světa. Zástupové se hádali, kterak by to mohlo býti. Pán Ježíš neodvolal Svých slov, nýbrž opakoval s důrazem, že tělo Jeho jest v pravdě

pokrm a krev Jeho v pravdě nápoj. Aby pak Svá slova vyložil, řekl: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá, a já v něm.« Chápete-li již, co chtěl říci Spasitel? Smysl slov Jeho jest tento: Mé tělo a má krev, jsouce požívány, mají takový účinek pro duši, jaký účinek má požívání obecného pokrmu a nápoje pro tělo. Porozvažme, jak hluboký smysl spočívá v tomto přirovnání. Všecken pokrm a všecken nápoj, jehož požíváme (krom přísad neužitečných, které se vyměšují z těla), mění se v útrobách těla v životní mízu, a tato mění se v krev, kteráž dodává výživu všem částkám těla. Jako tedy pokrm a nápoj, proměniv se v krev, v těle našem zůstává, s ním se směšuje, slučuje a spojuje: tak zůstává Ježíš Kristus, když požíváme Jeho těla a krve, v naší duši, směšuje, slučuje a spojuje se s ní, dává jí sílu k vyššímu, božskému, nadpřirozenému životu.

Že správně vykládám slova Páně, ztvrzují sv. otcové církevní. Slyštež některé. Sv. Hilar píše: »Když Slovo tělem učiněno jest, a my toto Slovo tělem učiněné skutečně přijímáme ve způsobě chleba: jakžby neměl skutečně v nás zůstávati Ten, jenž, narodiv se jako člověk, přijal na sebe naši přirozenost, nyní pak svou božskou i lidskou, přirozenost sděluje nám v tajemství oltářním.« In Joan. 6, 57. — Sv. Cyrill Alexandrinský vykládá ono spojení Ježíše Krista s duší věřící takto: »Přileješ-li k vosku rozpuštěnému jiný vosk též rozpuštěný, nemůže býti jinak, nežli že jeden s druhým úplně se smísí. A uvrhneš-li kvas v mouku, bude přirozeným následkem, že kvas s moukou se spojí, až zkysá v těsto a chléb. Tak, kdožkoli přijímá tělo a krev Páně, s Kristem se spojuje tak, že Kristus jest v něm, on pak v Kristu.« Lib. IV. in Joan. c. 17. — A svatý Cyrill Jerusalemský píše: »Skrze sv. přijímání stáváme se netoliko nositeli Kristovými, nýbrž i jeho účastníky a příbuznými, jeho soutělníky a soukrevenci, masem z jeho masa a kostmi z jeho kosti.« Cateches. IV.

Když tedy v nejsv. Svátosti oltářní tak veliká skrývá se moc a milost, že vtělený Syn Boží sděluje s námi vše, co jest a má, pak jest nám jasno, co pje Církev sv.: »Ó podivuhodné výměny! Stvořitel pokolení lidského, přijav oživené tělo, z Panny naroditi se ráčil, a přišed na svět jako člověk nový, udělil nám svého Božství.« Antiph. in Circumc. D. Tedy Syn Boží vzal na Sebe člověčenství, aby nám mohl sdělit Své Božství; tato pak výměna stává se skutkem při sv. přijímání. A protož můžeme říci směle, že skrze sv. přijímání obnovuje se vtělení Páně v srdci každého věřícího zvlášť.

2. Rcete nyní sami, drazí v Kristu, jak veliké a vzácné účinky má asi vtělení Páně v srdci všech věřících vůbec?

Sv. apoštol Pavel píše, I. Kor. 10, 16., že sv. přijímání jest účastenství těla Páně a společenství krve Kristovy. Poněvadž tedy všickni věřící, kteříž přistupují k sv. přijímání s čistým svědomím a pobožným srdcem, účastni jsou těla a krve Páně aneb Jeho sv. vtělení, tvoří všichni ti věřící jedno tělo duchovní. Pomyslete si hromadu obilí. Když se rozemelou jednotlivá zrnka obilná, po-

mine jejich zvláštní bytnost; stanet se z nich mouka a z mouky těsto a z těsta chléb, t. j. celek z mnoha částek složený, potom však pro sebe uzavřený. Tak i věřící, požívající tělo a krev Páně, pozbývají takorůzka svých zvláštností a splývají v jedno tělo, v jeden celek a svazek duchovní. Pročež dokládá sv. apoštol: »Jeden chléb, jedno tělo mnozí jsme, všickni, kteří jsme účastni jednoho chleba«. I. Kor. 10, 17.

Zde vidíte, milí křesťané, jediný pravý, zdravý a trvalý základ společenské sjednocenosti, jednomyslnosti, svornosti. Proč medle byli první křesťané jedno srdce a jedna duše, proč prodávali majetní pole a domy a rozdělovali mezi ostatní, proč obcovali vespolek tak bratrsky, upřímně a bezelstně, že říkali o nich pohané: Hle, jak se milují? První křesťané byli sjednoceni vespolek, poněvadž byli sjednoceni s Kristem, jehož tělo a krev požívali, kdykoliv se slavila oběť nejsvětější. A proč medle jest tak málo lásky a svornosti mezi námi, křesťany devatenáctého století? Proč jest mnohdy i bratr proti bratru, syn proti otci, dcera proti matce, nevěsta proti tchýni, muž proti ženě? Nejsme sjednoceni vespolek, poněvadž nejsme sjednoceni s Tím, jenž přišel smířit netoliko člověka s Bohem, nýbrž i člověka s člověkem. My pohrdáme oním posvátným tajemstvím, jímž se obnovuje vtělení Kristovo v našem srdci a dokonává spojení se svrchovaným dobrem; a proto není mezi námi jednoty a svornosti.

Tomu-li tak, bratři nejmilejší, odvrzme od sebe všecku vlažnost a netečnost a navraťme se k horlivosti prvních křesťanů a zbožných předků našich, kteří často a příkladně přistupovali k stolu Páně. Tak bude žiti v srdci našem Ježíš, beránek nejtišší, kníže pokoje, milovník duší; i budeme lidem Jeho, On pak bude Bohem naším, pravým Emmanuelem. Vstipme si dobře v paměť i v srdce modlitbu mešní, která se říká po přijímání o velikonoci: »Ducha lásky Svě, Pane, račiž vlíti do nás, abys nás, nasativ nás Svou Svátostí, milostí Svou učinil svornými.«

* * *

Ukončili jsme, drazí v Kristu, s pomocí Boží letošní úvahy adventní. Předmětem všech našich úvah bylo vtělení Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista. Nejprve pozorovali jsme dlouhou temnou noc, která zahalovala prvověké člověčenstvo, jakož i jasné paprsky, jež padaly ob čas do té noci s nebe. Paprsky těmi byla rozličná tajemná předpovědění a předobrazení příštího Spasitele, v němž tušeno člověčenství spojené s Božstvím. Potom jsme uvažovali, jak se vyplnila všecka tato starozákonní tušení, když přišla plnost času, že totiž Syn Boží přioděl se naší přirozeností, aby obnovil svazek víry, naděje a lásky, který spojoval původně člověka s Bohem, ale hříchem byl přetržen. — Pak obrátili jsme svůj zřetel k tomu, jak vtělení Páně po všecky časy se obnovuje při mši sv. na oltáři, jelikož skrze slova posvěcení kněžského sestupuje s nebe tentýž Syn Boží, který se vtělil před věky v lůně Marie Panny. — Dnes posléze nahlédli jsme v nejhlubší hlubiny tajemství vtělení Božího

a poznali jsme s úžasem, že vtělení Páně uskutečňuje se v srdci našem, kdykoliv přijímáme hodně tělo a krev Páně, což činí všechny v pravdě věřící jedním lidem Božím, vespolek se milujícím a snášejícím.

Z těchto úvah poznali jsme, že vtělení Páně jest středem dějin světových a středem života křesťanského. Chceme-li okusiti plnou měrou ovoce vtělení Páně, musíme mši sv. s pravou vírou a s pravým úmyslem slyšeti, ku pokání se probuditi, skroušenou zpovědí víru, naději a lásku v sobě obnoviti a v tomto novém životě se posílniti sv. přijímáním. Bez zpovědi a bez přijímání není žádného dílu v zásluhách Kristových. Proto připomínám slova jadrné písně:

Kdo skrze Krista nepůjde,
Cesty do nebe nenajde;
Nebo cesty není
Nižádné k spasení,
Nežli Kristus Sám.

Dotkla-li se tě, křesťane, má slova tak, žeš nalezl svého Spasitele a těšíš se s Ním ve svém srdci, ó pak pilně bdi nad sebou, bys Ho opět nepozbyl. Neoddávej se o nastávajících svátcích radostem světským, které udušují v srdci plamen lásky Boží. Varuj se zvláště nestřídmosti v pití, o níž praví sv. Jan Zlatoústý Hom. XXVII. in I. Cor. XI., že jest matkou duševní choroby, radosti zlého ducha, příčinou duševní ospalosti a zarytosti. Nescházej se — pravím tobě s týmž sv. otcem — nescházej se s milovnicí pitek. Pamatuj, že máš Krista ve svém srdci, a že nesluší obtěžovati své srdce obžerstvím. Myslíš snad, že o svátcích bez radosti býti nemůžeš, zvláště ne o svátcích tak radostných, jako jsou Vánoce? Nuže, já ti poradím, jak bys okusil radosti pravé, dokonalé, křesťana důstojné. Pozvi k svému stolu Krista Pána, t. j. chudého neb opuštěného bratra v Kristu; sděl se s ním o to, čeho ti nadělila štědrost Boží; budiž mu otcem, bratrem, přítelem, přímluvcem, zpomocníkem. Z toho budeš míti radost, kteráž převyšuje všecku radost světa a vede v radost věčnou. Amen.

Neděle I. adventní.

Kristus přijde soudit v den poslední jako 1. Syn člověka, 2. jako Syn Boží.

»Tehdáž uzří Syna člověka, an se běže v oblace s mocí velikou a velebností.«
Luk. 21, 27.

Překrásný a velikolepý byl chrám Jerusalemský. Postaven na hoře Sionské převyšoval všechny budovy Jerusalemské. Král Šalamoun nešetřil nákladu, chtěl míti důstojný stánek Boží, jemuž by na světě nebylo rovno. Byli také židé na tuto svatyni

hrdí a proto i tenkrát, když vrátili se ze zajetí, s velikou chutí dali se do práce, aby spustošený chrám oděli v bývalou nádheru. Za času Pána Ježíše nebyl tento chrám ovšem již tak krásný, — ale nicméně zlata stkvoucího tu bylo ještě dosti a v záři zapadajícího slunce daleko široko odrážel se lesk drahého kovu. Zejména poskytoval se krásný pohled na město a na chrám s hory Olivetské.

A hle! na této hoře, jak nám vypravuje dnešní sv. evangelium, posadil se pod večer božský Vykupitel se svými učeníky. Divadlo překrásné Zapadající slunce posledními paprsky líbalo půdu svatého města, chystajícího se k spánku; zlatá záře paprsků slunečních odrážela se od třpytu lesklých bání tak, že se zdálo, jakoby celá svatyně tonula v ohni. S úžasem zahleděli se apoštolé na toto velikolepé divadlo. A což Kristus Pán? Písmo svaté dí: »Vida město, plakal nad ním.« Luk. 19, 41.

Apoštolé nemohli nijak pochopiti, proč že Mistr a Pán jejich slzí; i doléhali naň, aby jim to zjevil. I počal Pán Ježíš jim vypravovati, jak jste minulou neděli slyšeli ve sv. evangeliu: totiž že přijdou nepřátelé, že obklíčí město náspem a oblehnou a souží se všech stran; že budou strasti jakých na světě nebylo od počátku světa a nebude nikdy, že vtrhne nepřítel do vnitř a rozmete domy i chrám, takže neostane ani kámen na kameni. Luk. 19, 41—45.

Tedy to krásné, to svaté město, ten velebný přeskvostný chrám má přijíti v nivec? Ach, ovšem . . .

Ale Pán Ježíš šel ještě dále a doložil, že ani svět, jenž jest mnohem krásnější a rozmanitější než město a chrám Jerusalemský, neostane povždy, že i to slunce se zatmí . . . , slovem, že nebe a země pominou, ale Jeho svaté učení, pravda věčná, že nepomine nikdy.

»A kdy se to stane?« vyzvídají dále apoštolé.

Ježíš Kristus odpovídaje jim na tuto otázku, neudává sice ani roku, ani měsíce, ani dne, udává ale jistě, neklamné známky, věstící, že den Páně jest blízko.

Moji drazí, všecka znamení, jak je předpověděl Kristus Pán o zkáze města Jerusalema, se vyplnila na vlas. Jerusalema padl; rozmetány jsou domy, sbořen jest chrám památný. Sláva Jerusalema a svatyně zanikla!

Co myslíte? Když se toto vše vyplnilo, zdaž se nevyplní i ta znamení, která tentýž Syn Boží uvádí jakožto předchůdce posledního soudu? Ach ovšem. »Budou znamení na slunci.« Luk. 21, 25. »Slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati s nebe a moci nebeské budou se pohybovati.« Mat. 24, 29, 30. »A tehdy uvidí Syna člověka přicházejícího v oblaci s mocí velikou a velebností.« Luk. 21, 27.

Ó moji drazí, Kristus nezůstane tedy v nebesích, On přijde tam odtud zase, avšak ne více jakožto Spasitel a Vykupitel, nýbrž jakožto soudce. Uvažujme dnes k svému vzdělání o tomto

soudci — Ježíši Kristu. Ježíš Kristus jest, jak víme, pravý Bůh a pravý člověk. Přejde tedy v poslední den soudit

I. jako Syn člověka;

II. jako Syn Boží.

P o j e d n á n í.

I.

Pán Ježíš přijde v poslední den soudit »živé i mrtvé« jako Syn člověka.

Když vstupoval Pán Ježíš na nebesa, toužebně za Ním hleděli apoštolé, až oblak vzal Jej s očí jejich. A hle! dva andělé v rouše bílém stanuli vedle nich a řekli: »Muži galilejští, co stojíte hledíce do nebe? Tento Ježíš, kterýž vzat jest od vás do nebe, tak přijde, jakož jste Ho viděli jdoucího do nebe.« Sk. ap. 1, 11. Apoštolé ale viděli Krista především jakožto člověka vstupovati do nebe, jako člověk tedy přijde opět s nebe. S tím samým tělem (ovšem oslaveným), jež obdržel z života Rodičky Boží, s tím samým tělem, s kterým se narodil v Betlémě v chlévě, s tím samým tělem, v kterém hlad a žízeň, nahotu a nouzi trpěl, s tím tělem a s tou duší přijde opět, s kterou po 33 let přebýval na zemi.

Tenkrát spatříme tu svatou hlavu, která byla trním korunovaná, tenkrát shlédneme ty ruce, které chudým žehnaly, nemocným pomáhaly a všelike bídě ulehčovaly, tenkrát uzříme ty požehnané nohy, které po celé zemi židovské chodíce rozsávaly všude semeno věčné pravdy, ach tenkrát sami uvidíme ty rány na Jeho rukou a nohou, sami budeme moci v ně prsty dáti a dlaň v Jeho přesvatý bok vložit; nebo Kristus bude tak před námi, jako býval než se odebral od nás.

Ó rozmilí v Kristu! Jaká to bude útěcha pro věrné duše! Pro upřímné křesťany! Nebudou míti před sebou soudce, neznajícího křehkosti lidských a nemajícího útrpnosti s nimi, ale ve všem nám podobným účinného mimo hřích. K žid. 4, 15. On seznal slabost přirozenosti lidské a ví, jak daleko nás vedla k zlému a co dobrého jsme v porušení své činiti mohli. On ví, co jest to býti chudým a dovede také rozhodnouti, jak dalece také nám chudoba v ctnosti překáží, anebo jak nám k dobrému sloužiti mohla. On zná potřeby těla i duše, zná také nástrahy tohoto světa a dovede tudíž posouditi, jak dalece pokouší člověka ďábel, jak dalece jeho vlastní tělo a jak dalece svět. Krátce: budeme míti soudce, který ve všech okolnostech života s námi žil, vše zkusil, vše činil — mimo hřích.

Ó tenkrát, milá duše křesťanská, nebude tobě potřebí, aby jsi se omlouvala, že jsi byla chudá, že's nemohla tak sloužiti Pánu Bohu, že's nemohla dávatí almužny, že's nemohla podporovati nouzi trpící: onen Soudce bude to věděti ze své zkušenosti.

Marná by byla omluva tvá. Viš, co ti řekne spravedlivý, věčný soudce? Chudoba cti netratí, odpoví tobě; pro svou chudobu nemusela jsi promeškati v neděli a ve svátek služby Boží, nemusela jsi v ten den konati těžké práce, ale dobře jsi se mohla modliti a skutky křesťanské lásky konati. Nemohla-li jsi dáti almužny, mohla jsi alespoň poskytnouti rady a útěchy, nemusela jsi zatvrdelým srdcem ubožáka odháněti ode dveří svých. Nemohla-li jsi podporovati nemocné, mohla jsi je aspoň navštívit a s nimi se pomodliti.

Pán Ježíš ví, co jest to bolest; vždyť Sám neměl na Svém těle místa, na němž by nebyla pracovala zuřivost katanská; On ví, co jsou mdloby a těžkosti; On ví dobře, jak trpká jest smrt. Proto také dovede dobře posouditi, může-li kdo v takovém stavu konati povinnosti, jež mu ukládá jeho povolání anebo sv. náboženství. On zná tu zmalátnělost, zná tu malomyslnost, která se zmocňuje člověka v takovém stavu; pročez nebude potřebí, abychom mu říkali, že z těch příčin jsme zameškávali povinnosti. Avšak On také mnohé usvědčí, jak hříšno, ano nejvýš trestuhodno bylo, když den svého početí a narození proklínali, On mnohé usvědčí, že neměli příčiny pražádné proti Bohu reptati, malomyslností k zoufalství se nakloňovati a hříchy na hříchy klásti a hromaditi.

Pán Ježíš nejednou pravil: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem«; a jindy skrze proroka mluvil: »Ó vy všickni, kteří jdete cestou, vizte, zda-li bolest vaše jako bolest má.« A nepředpovídal Duch Svatý ústy Isaiáše proroka, že jako beránek k zabití veden bude, a že neotevře úst Svých? A neviděli jsme Ho zhanobeného, potupeného a posmívaného, tak že neměl ani podoby ani krásy?

Ó moji drazí! Kristus přijde soudit jako člověk; to bude ctnostným útěchou a radostí, za to ale metlou a strachem bezbožným. Nebo těmto posledním bude moci říci: Což jste Mne neviděli v podobných okolnostech, na něž se nyní vymlouváte? Nebyl jsem i Já snížen, potupen, pronásledován a ukřižován, nebyl jsem chudý a nemocný, slovem, nebyl jsem v takových poměrech jako vy? A může Mne někdo trestati z hříchu? Nedal jsem vám příklad, jak byste Mne následovali?

Ach, co odpoví ti nešťastníci Spasiteli? . . .

Ale, moji drazí, mohem hroznější bude pro bezbožné, že přijde Pán Ježíš soudit j a k o S y n B o ž í.

II.

Pán Ježíš přijde soudit jako Syn Boží.

Nezřídka se stává, že chybní člověk zakrývá svůj poklesek všelijakou výmluvou, anebo dokonce i lží. Tou měrou někdy prohlášen bývá před světským soudem vinný za nevinného a nevinný za vinného. Vzpomeňme jen sobě, jakým způsobem Josef Egyptský nebo zachovalá Zuzana přišli do žaláře.

Jinak ale bude při soudu posledním. Tu nepřijde soudit pouhý člověk, kterého bychom mohli přelhati a přelstít, jak bychom chtěli, tu bude souditi Bůh. Slyšíte to, vy lidé lehkovážní, kteří zákon Boží přestupujete? Bůh bude souditi, který ví všechno minulé . . . který zná a zkoumá ledví i srdce naše. Kdo se před Ním schová? Kdo se před Ním ukryje? Kdo bude moci jinak hřích svůj vyličiti, než jak se vskutku stal? Kdo bude moci něco upřít?

Ó ano, pak se sejme rouška svatouškovi s očí, pak přestane přetvářka, pak pomine pokrytectví. Jakým jsi byl, jak jsi smýšlel, jak jsi žádal, jak jsi činil, tak státi budeš před soudcem svým. Ó běda! Co řekneš potom ty, jenž pácháš hříchy v úkrytu a přikrýváš je buď noční tmou anebo posvátnou rouškou? Co odpovíš ty marnivče, ty zpučníku, jenž se vysmíváš každému zákonu a každému soudu? Pomni, že vševědoucí, ale také spravedlivý Bůh tě bude soudit, jenž trestem stíhal neposlušného Adama a Evu, Kaina a Jonáše, jenž neušetřil bezbožných měst Sodomy a Gomorhy, ano i celého člověčenstva.

Jaký strach, jaký úžas pronikne tehdá srdce naše!

Kristus ovšem objevoval také dřív Svou božskou moc, čině zázraky, ale tenkrát se nechtěl ještě představit jako Bůh. Toliko jednou poněkud ukázal slávu Svou před apoštoly na hoře Tábor a tehdá zastkvěla se tvář Jeho jako slunce a oděv Jeho byl bělostkvoucí jako padlý sníh; i padli apoštolé k zemi a báli se velmi. Což pak teprv až přijde Pán Ježíš a ukáže se jako Bůh!

Pak uzříme Jeho slávu a velebnost, uzříme Jeho moudrost a nesmírnost, uzříme Ho tak, jak dle naší přirozenosti bude možno Jej poznati a spatřiti. Ano tentýž oblak, jenž vedl Israclity po poušti, v němž Bůh přikázání dával, ten oblak, který doprovázel vstupujícího Syna Božího do nebe, tentýž oblak zahalí opět Ježíše, až k soudu přicházeťi bude. A to ne proto snad, aby jím se Jeho velebnost božská zastřela, ale aby se tím ještě více zvětšila,

Ach, moji drazí, jak se potom budeme tvářiti? Budeme Ho prohlašovati ještě za toho potupeného a sniženého Ježíše, budeme Jeho svatou víru, Jeho svatá ustanovení prohlašovati za bláznovství? Jako apoštolové druhdy na hoře Tábor, tak padneme i my na kolena svá, abychom se klaněli Jemu jakožto Bohu a Pánu našemu. Slovem: Ježíš Kristus přijde opět nejen jako člověk, ale i jako Bůh.

Ó, raduj se, spravedlivý a nábožný křesťane! Tvůj Kristus a Bůh přijde, jenž každé hnutí tvoje zná, Kristus, Syn Boha živého přijde, aby setřel slzu s oka tvého utrápeného, přijde potěšit zarmoucené, přijde soudit živé i mrtvé.

* * *

V Kristu shromáždění křesťané! nermuťte se tedy, že jsme neviděli svého Spasitele; uzříme Ho tak, jak byl zde na zemi, jako člověka i jako Boha; kéž jen Bůh dá, aby to shledání bylo šťastné! Ó Bože, pane na nebesích, dej, aby příchod Tvůj nebyl

nám dnem strašným, dnem soužení a trápení, nýbrž dnem radosti a slávy! A věru, nebude nám ten den ani strašným, ani dnem soužení a trápení, ani dnem soudu, budeme-li se jeden každý již tu na této zemi souditi. Soudem budiž naše svědomí; před tohoto soudce předvolejme všechny své myšlenky, žádosti a skutky.

Shledáte-li, že by se nemohly líbiti Ježíši Kristu jako člověku, neřkuli jako Bohu — o pryč s nimi, vyvrhněte je z útroby srdce vašeho, pohrběte je, dokud jste ještě živi v lásku a milosrdenství Boha našeho, zkrátka: činite pokání a Kristus nebude potom soudit vás. Anebo nevíte, že svatý adventní čas právě k tomu jest určen? Nevíte, že proto Církev svatá na počátku svého roku toto evangelium všude čísti velí, abychom k pokání povzbuzeni byli? Nevíte, že jest v nebi větší radost nad jedním hříšníkem pokání činícím než nad 99 spravedlivými? Proč odkládáte? Proč zamezujete radost andělům Božím a sobě neprospíváte? Pamatujte vždy, že pravil Kristus: »Blahoslavení čistého srdce, nebo oni Boha viděti budou. Amen.

Dr. Jos. Burian.

Neděle II. adventní.

O životě svaté panny Barbory.

»Blahoslavený jest, kdo se nebude horšiti nade mnou.« Mat. 11, 6.

»Bratří, cokoli napsáno jest (v Písmě sv.), k našemu naučení napsáno jest,« tak volá Církev Boží na počátku dnešní epištoly. Ale otázka, kterou z vězení klade Jan Křtitel Pánu Ježíši: »Ty-li jsi ten, který přijíti má, aneb jiného čekati máme?« — tato otázka mohla by mnohému býti snad spíše ku pohoršení než k naučení. Tedy ten Jan, jež všichni měli za Mesiáše, a jenž v pokoře vyznal a nezapřel: »Já nejsem Kristus, ale mezi vámi stojí, jehož vy neznáte; onť jest, který po mně přijde, ale přede mnou učiněn jest, jemuž nejsem hodn rozvázati řeménky u obuvi jeho: »ten Jan, jenž na Pána Ježíše ukázal, řka: »Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa«: ten Jan, o němž pravil Spasitel: »Amen, pravím vám, nikdy nepovstal větší mezi syny lidskými nad Jana Křtitele«: tento největší prorok, tento Jan tedy tak klesl u víře, že již nezná Krista, že již pochybuje, že z vězení posílá s otázkou: »Ty-li jsi ten, jenž má přijíti?«

Tak mohl by si snad někdo mysliti, tak asi také myslili si zástupové u Pána Ježíše shromáždění, když slyšeli otázku Janovu a mnohý z nich počal o Pánu Ježíši pochybovati, soudě, jestliže Jan, který vyznal Krista, nyní pochybuje, jakž máme my v Něj věřiti? A proto Pán Ježíš, vida myšlení jejich, zvolal: »Blahoslavený, kdo se nebude horšiti nade mnou;« a proto začal mluvit o Janovi, řka: Když jste chodívali na poušť vidět a slyšet

Jana, viděli jste, že by byl Jan třtinou, to jest — slabým a nejistým ve svém přesvědčení? Že by každý vítr jím klátil? Ó, nikoliv, Jan jest prorok a více nežli prorok. Co tedy znamená ta otázka jeho? Věřitě Jan pevně v Krista Pána; ale poznával, že smrt jeho není daleka, proto staraje se jako dobrý otec o své učenníky, chtěl, aby po jeho smrti přidrželi se Pána Ježíše. Tou příčinou posílá je k Spasiteli s onou otázkou, aby Pána Ježíše viděli a slyšeli, aby Jej poznali a se Ho přidrželi. Ne tedy pro sebe, ale k vůli svým učenníkům dal Jan Kristu Ježíši onu otázku.

»Blahoslavený, kdo se nebude horšiti nade mnou.«

Jak pro mnohého z nás, moji drazí, leží v těchto slovech těžká výčitka! Jako tam zástupové počali nevěřiti v Krista, domnívajíce se, že i Jan Křtitel v Něj přestal věřiti: tak se děje doposud. Mnohý člověk, jenž nedovede rozeznati dobré od zlého, pohoršuje se nad Pánem Ježíšem, t. j. zanedbává povinnosti křesťanské, poněvadž to spatřuje na jiných, jež snad považuje za vznešenější, za učenější sebe. Protože mnozí z těch, které svět jmenuje pány, jsou nevěrci, neznabohy, prostopášníky: proto mnohý pošetilec, jenž snad z všelijakých knih a novin nasbíral pochybné učenosti, kterým ani nerozumí — aby byl dokonalým pánem jako onino, myslí, že musí býti také neznabohem a víru tupiti, a proto nezná se ke kostelu, aneb jde-li za čas, tu v pýše své tak jest přítomen, že se zdá, jakoby Pán Bůh měl klaněti se jemu a ne on Pánu Bohu.

»Blahoslavený, kdo se nebude horšiti nade mnou.«

Ach, jak mnozí lidé pohoršují se nad Pánem Ježíšem a dopouštějí se hříchu, ano i víru svou zapírají slovy a skutky pro zisk a výhodu časnou, pro ohledy lidské, k vůli muži, rodičům, přátelům. A není jich za našich časů dosti? Běda tomu, skrze koho pohoršení pochází; ale běda také tomu, kdo se pohoršiti dá! Poněvadž ale příklady více zmohou než slova, proto chci vám, rozmili v Kristu, dnes na živém příkladě ukázati, že máme spíše všecko trpěti, než se pohoršiti nad Pánem Ježíšem, než se dát odvésti od pravdy a ctnosti. V minulém týdnu slavili jsme právě den sv. Barbory, panny a mučennice; život této svaté panny vypíšu vám v dnešní řeči své, abyste ze života jejího porozumněli slovům: »Blahoslavený, kdo se nebude horšiti nade mnou.«

P o j e d n á n í.

Jako fariseové se pohoršili nad Pánem Ježíšem a neuvěřili v Něj, protože byl chudý, že byl, jak oni se domýšleli, syn tesářův z Nazareta: tak zase příčinou pohoršení pohanův bylo ukřižování Jeho, tato nejpotupnější a nejtrapnější smrt. Kříž, jak dí sv. Pavel, byl pohanům bláznovstvím.

Ale kdož blíže poznali tajemství kříže, těm stal se kříž útěchou a spasením. Takový zaslepený odpůrce kříže byl také Dioskorus, vznešený a bohatý pohan v městě Nikomedii, v zemi Bithynské. Ten měl jedinou dceru, Barboru, pannu to

tváře přesličné a duše spanilé, mravů ušlechtilých a vtipu bystrého. Skrze ni doufal otec vejíti ve spojení s některým nejvznešenějším domem; aby se mu tento úmysl nepokazil, hlavně ale, aby Barbora nemohla se nijak seznámiti s vírou křesťanskou, jež se tenkrát začala silně rozšiřovati, proto dal jí upravit zvláštní oddělený příbytek na způsob pevné věže, ovšem uvnitř bohatě a pohodlně upravený, kdežto Barbora bedlivě byla střežena, tak že mimo nejvěrnější služebníky a pohanské učitele nikoho nemohla viděti. Ale právě ta uzavřenost zmařila zámysly otcovy. Jsouc ve všech uměních a vědomostech velmi učená, přemýšlela o samotě často o tom, co jest člověk, od koho jest a k čemu jest stvořen, a tu v moudrosti své brzo poznala, že ty mrtvé modly nemohou býti pravým Bohem. I roztoužila se v čistém srdci svém po té pravé jediné bytosti Boží, po bytosti nejvyšší. K neznámemu Bohu se modlívala, aby ji osvětil.

A Otec nebeský, který chce, aby všickni lidé ku poznání pravdy přišli, vyslyšel volání a touhu její. Pomocí věrného služebníka byla ve víře křesťanské vycvičena a pak pokřtěna.

Nyní v blaženosti žila Barbora, zaslíbivši panenství své ženichu nejčistšímu, Kristu Pánu.

Ale pověst o její neobyčejné tělesné spanilosti i učenosti roznesla se daleko široko a jeden bohatý mladík z rodu urozeného hlásil se o její ruku. Barbora určitě se vyjádřila, že se nebude vdávati. Poněvadž měl Dioskorus právě dalekou cestu před sebou, nenutil příliš Barboru, domnívaje se, že než přijde nazpět, k tomu se rozmyslí. Než odešel, prosila jej dcera, aby si směla dáti upravit v obydlí svém koupele, což otec s radostí povolil, nařidiv, aby byly o dvou oknech. Učinila tak ale svatá Barbora proto, aby měla místo nějaké soukromé, neboť do pokoje lázeňského nesměl jí nikdo vkročiti. Ale místo dvou oken dala udělati tři, aby ji to pamatovalo, že jsou tři božské osoby, a na prostřední pilíř dala si obraz kříže, aby ustavičně na mysl i před očima měla to svaté znamení našeho spasení a vykoupení. Tak proměnil se pokoj lázeňský v jakousi kapli, kdež konávala Barbora své pobožnosti.

Když ale Dioskorus se navrátil z cest, počal laskavě Barboře domlouvati, aby se rozhodla, co by prý ji i jeho učinilo šťastným. Nemohouc se vyhnouti a to tím méně, poněvadž právě otec i tři okna v koupeli zpozoroval a tam vešed, na pilíři kříž a jiná znamení křesťanská uzřel: vyznala neohroženě Barbora, že se jí dostalo štěstí býti křesťankou a že též Pánu Ježíši zaslíbila věčnou čistotu panenskou, dokládajíc, že sloužiti modlám jest nesmyslnost a bezbožnost největší. Toto statečné vyjádření svaté panny znělo Dioskorovi, hrdému a zarytému pohanu, jako hrom z čista jasna. Zmocnila se ho nejlítější prchlivost, i vytasiv meč, hnál se po dceři; ale tato byla uprchla, ne tak ze strachu, ale aby otec její nedopustil se vraždy na vlastním dítěti. Jako hladový vlk po své kořisti, tak hledal zuřivý Dioskor svou dceru,

až ji našel v lesní skrýši, ona se modlí. I poraziv ji v hněvu svým, tloukl ji pěstmi, bil, kopal, až polomrtvou dal odnésti domů.

Nyní nastaly svaté Barboře smutné a žalostné doby. Den ode dne si otec vždy nové a nové týrání a trýznění vymýšlel, jen aby ji mukami zmořil tak, aby se Boha a víry odřekla a jemu po vůli učinila. Ale Barbora s tváří veselou a srdcem radostným snášela všecko trýznění, neboť Pán Ježíš Sám, jemuž na modlitbách jedině živa byla, ji posilňoval, jí útěchu lil do srdce. Modlitba činila Barboru stálou a pokojnou v nejukrutnějších mukách, tak že Dioskorus nad odporem jejím celý šílený a jako rozumu zbavený konečně ji vzal a vladaři města Marcianovi dovedl, žádaje, aby s ní dle zákonů pohanských naložil. Tak se vyplnilo i na této čisté panně, co Pán Ježíš řekl: »Vydá bratr bratra a otec dítě své a budete v nenávisti všechněm pro jméno mé.« Mat. 10, 21.

Když ušel soudce Marcian sličnou a mladou pannu tak ztýranou a zohavenou, útrpností jat, přelaskavě nejprve ji domlouval, aby se slitovala sama nad sebou i nad otcem a nečinila sebe i jeho nešťastným. Svatá Barbora, ač nad zaslepeným otcem srdce jí pukalo, odpovídá, že křesťankou býti jest její největší štěstí, jehož nikdo ji nezbaví.

Marcian počal nyní hroziti, ukazoval jí všechny nástroje mučící a pak kázal celé tělo její zbičovati, opuchliny pak prořezati a tak zohyzděnou a zkrvácenou do žaláře uvrci. Všecky tyto muky snášela utlá panna radostně, představujíc si v duchu ustavičně Spasitele u Piláta ztrýzněného a zbičovaného. A ejhle! temnost žaláře se vyjasnila a Pán Ježíš Sám zjevil se věrné dceři Svě, srdce její naplnil útěchou a rány těla jejího uzdravil. Jak užasnul druhý den Marcian, když ji ušel v plném zdraví a v celé její dřívější kráse. Ale div ten ještě více jej zatvrdil, a když svatá panna z jeho vyhrůžek nic si nedělala, dal tělo její na mnohých místech železnými háky sedřiti, boky pochodněmi páliť a hlavu kladivem otloukati. V těchto mukách modlila se svatá Barbora: »Pane Ježíši Kriste, jenž znáš srdce mého tajnosti a víš, že jedině v tebe doufám, neopouštěj mne v této těžkosti.«

Ale tu vztekem sptícimu vladaři ďábel sám vnuknul novou nejhanebnější muku. Kázal čisté tělo její docela obnažiti a tak ji voditi veřejně po celém městě a ustavičně ji při tom mrskati. Tento rozkaz zdál se přemáhati svatou Barboru; čeho muky a bolesti nedovedly, to zdálo se, že dovede zneuctění. Studem chvěly se údy její, ale modlitba i tu jí pomohla. Padnouc na kolena, modlila se: »Pane a Bože můj, jenž nebesa mraky přikrýváš a zemi noční tmou, přikryj i nahotu mého těla, aby nevěřící uzřevše mne, nerouhali se svatému jménu tvému«. A Bůh, jenž svým věrným rád pomáhá, obklopil tělo její takovou jasností, že pohané nemohli ji snést.

Veselá a pokojná mysl svaté Barbory vždy k novému a novému vzteku popouzela i vladaře i otce jejího. Konečně vynesena nad ní soud, aby byla státa. S plesáním ubírala se svatá panna

na popraviště a za ní zástup nepřehledný, a tam poklekla a modlila se naposled, až přistoupil popravce a stál ji. A ten popravce, ó hrůza jest to vysloviti jazyku lidskému, nebyl obyčejný kat, byl to vlastní otec její, který si tu milost na vladaři vyžádal. Ale když se vracel domu, povstala bouřka a neotcovský otec Dioskorus bleskem byl zabit. Toutéž smrtí brzo na to sešel i vladař Marcian. To se stalo roku 236 po Kristu.

* * *

»Blahoslavený, kdo se nebude horšiti nade mnou.«

Kéž bychom i my, moji drazí, ničím nedali se pohoršiti, ničím odvrátiti od pravé víry a lásky Kristovy, kéž bychom i my raději všeho se odřekli, třeba i rodičů svých, než Boha, kéž bychom všecko pro Krista rádi trpěli jako svatá Barbora?

Ale nyní, vy rodičové, zdaž i vy se někdy nerovnáte bezbožnému Dioskorovi, otci sv. Barbory? Ach, bohužel, že jsou mezi křesťany takoví otcové, takové matky, kteří sami děti své k zlému vedou, kteří je učí zapírat, lhát, podvádět, kteří je navádějí ku krádeži, ano i k jiným ohavnostem. Běda takovým otcům a matkám, dvakrát běda jim, protože jsouce křesťané, rovnají se pohanu Dioskorovi. A vy synové a dcery, svatou Barboru stavím vám za příklad. Učte se od ní vážiti si pravé víry více než každé lásky lidské, učte se od ní odporovati a neposlouchati i přátel i rodičů, radí-li vám něco, co jest proti Bohu, proti svaté víře. »Více sluší poslouchati Boha než lidí.« Svatou Barboru všickni následujme v její pevné víře a její přímluvu hledejme, neboť ona jest mocnou patronkou umírajících, aby totiž neumřeli bez přijetí svátostí. K ní nyní i v hodinu smrti se obracejme, abychom s Bohem smíření vykročili z tohoto světa k šťastnému soudu. Amen.

Dr. Josef Burian.

Neposkvrněné početí Panny Marie.

Početí Panny Marie — začátek naší spásy.

»Zdrávas, milosti plná.«

Luk. 1, 28.

Vypravovali si pohané o svých bozích mnohé báchorky, mezi nimi také tuto: Mezi hvězdami jsou dvě jasné, daleko nad jiné krásnější. Jsou to: Andromeda s Perseem. Byly napřed lidmi. Andromeda, dcera Kefeova krále, byla velmi sličná. — I domýšlela se jedenkrát, že ani bohyně — královna ostatních bohů — není krásnější. Rouhala se tedy této bohyni Junoně. Ale Juno se rozhněvala, i poslala do říše Kefeovy zlého draka, který hubil a ničil úrodu polní a požíral lidi poddané. Král vyslal se otázat věštírny pohanské, kterého asi boha by měl usmířiti, aby záhuba přestala. I radili věstcové, aby obětoval svou dceru Andromedu, která svým rouháním je vinna té zhouby. Nerad uposlechl zarmoucený otec, ale přece jako panovník šlechtitý raději obětoval dceru,

nežli národ. I odvedli ji na skalnatou stráň a řetězy upoutali, aby drak si ji odnesl. Ale dříve, nežli drak přišel, cizí hrdina, Perseus, odpoutal Andromedu a byl ochoten za ni se dáti v oběť. Ta ochota usmířila Junonu, bohyni, požehnala oběma a pomohla Perseovi, že draka zabil a říši osvobozené šťastným byl po smrti Kefeově vládcem. Když pak oba dokončili svůj běh, povýšení jsou od krále bohův mezi hvězdy.

Je to sice jen pohádka pohanská, ale málo která pohádka, zvláště z dob nejstarších, jest bez dobrého jádra. Také v této se nám dobře značí známá pravda víry naší. Místo Andromedy — řekněme Evu a již nám svítá dobrý význam povídky. Eva — tato pramáti lidstva — byla též pyšná na svou moudrost a krásu, ne tak těla jako duše, a myslila, že ani v moudrosti božské nic není, čeho by schopna nebyla znáti. Touto pýchou, ve které spáchala prvý hřích, rozhněvala moudrost božskou, rozhněvala nebes vládce, a nejen to, také otevřela všude na zemi přístup draku pekelnému, který ničil říši Adamovu, říši jejího otce a zároveň manžela. Zatím Bůh Sám a pak Jeho proroci předpovídali oběť podivuhodnou, kterou bude zmařena moc drakova, až nový otec, hrdina s nebes přijde a s přirozeností lidskou se zasnoubí ve sňatek milosti a pravdy. A tento hrdina — je Spasitel náš. Ten zasnoubil se s přirozeností lidskou, když se vtělil a jako pravý člověk a pravý Bůh na zemi působil. A nová Eva — Maria Panna to byla, která první uskutečnila toto Jeho zasnoubení, která první stala se novou, neposkvrněnou Andromedou, pokornou a přece milostiplnou schránkou nebeské moudrosti. Církev naše ji jmenuje »branou nebeskou« a to nejen proto, že my hříšníci skrze její přimluvu máme k nebi otevřenou cestu, ale také proto, že jejím postřednictvím, jejím neposkvrněným panenstvím a panenským mateřstvím přišel na svět Bůh vtělený, náš Spasitel. Její neposkvrněné panenství, její bezhříšný původ a početí — toť bylo početí naší spásy, a pro naší spásu bylo nutno, aby Maria Panna hned s počátku bez hříchu prvotního na svět vkročila.

P o j e d n á n í.

Že skutečně k našemu spasení, jak je ustanovila moudrost Boží, bylo třeba neposkvrněného začátku matky Páně, plyne z toho, žeť Maria Panna, jako druhá Eva, měla pomáhati při napravení toho, co Eva prvá zkazila. Moudrost vševědoucího Boha již od věčnosti viděla obojí tuto matku lidstva: Evu první, později z Adamova těla stvořenou i Evu druhou, taktéž z Adamova pokolení pocházející. Moudrost Boží viděla všechny příběhy hříchu i vykoupení, prve nežli bylo cokoli stvořeno, prve nežli hory se usadily, nežli propasti byly vyhloubeny, nežli prameny se vyprýštily. Proto Církev slova téže moudrosti Boží klade v ústa blahosl. Panny Marie: »Hospodin vládl mnou na počátku . . .« t. j. Hospodin od počátku viděl vše, co se mnou bude, viděl ty dary a milosti, kterými mne nadělí . . . Moudrost Boží to byla, která ustanovila: »Není dobře býti člo-

věku samotnému!« A táž moudrost to byla, která pravila: »Aj panna počne . . .«

a) Nuže kterak stvořila tato moudrost Boží první Evu? Písmo sv. vypráví: »I dopustil Bůh na Adama tvrdý sen . . .« A tak první žena spatřila světlo světa. Ať si již můžeme toto stvoření Evy do slova vykládati, nebo jak mnozí rozumáři chtějí, pouze obrazně, přece jen vypravování toto jest významné. Z boku mužova život vzal Hospodin pro matku všeho budoucího lidstva, tak jako z boku druhého Adama, když ve spánku tvrdém, ve spánku smrti — dlcl ne pod stromem, ale na kmeně stromu života, na kříži — z boku jeho pravím vyprýštil život věčný pro nové pokolení — vyprýštila krev a voda na obmytí od smrti věčné — od hříchu. První život z boku Adamova vyňatý — pramáteř Eva — stvořena byla od Hospodina ve světle milosti a lásky Boží. Duše, kterou jí Hospodin vdechl, byla jako duše Adamova, samé světlo víry, samý oheň lásky, samý jas milosti Boží. Jako průhledný křišťál přijímaly obě ty duše slovo života, kterým je Bůh učil, jako dýmant přijímaly a opět zářily paprsky milosti Jeho, jako studánka hluboká v čistém písku řinoucí — obrazy oblohu nebeskou s jejím klidem a mír svatý měly v sobě. Teprve hřích to byl, který dovedl ten křišťál změnit v křemen obyčejný, málo průsvitný, který nepropuštěl již světla víry v srdce; hřích to byl, který dovedl dýmant onen změnit v obyčejné uhlí, aby světlem zářilo teprve, kdy tresty Boží jako oheň je rozpálí; hřích dovedl zkaliti studánku, aby ne obloha, ale kal bylo v ní znáti, kal zlých, nečistých žádostí a náruživostí.

A proto, když druhá matka živých, druhá Eva měla na čase na zemi se objeviti, bylo třeba, by duše její znovu se podobala křišťálu průhlednému, dýmantu zářícímu, studánce zcela čisté — by duše její plna byla lásky a milosti a míru nebeského. Co pje Šalomoun ve své velepísni o krásce chudé, po které touží? »Studánka pečeti opatřená, zahrada zavřená jsi, ó snoubenko má, sestro má, východové tvoji jsou ráj!« A Církev svatá opětuje táž slova, jen jedno k nim přidávajíc: Ó Maria! Ano, Maria Panna jako budoucí matka Spasitelova již ve svém dětském věku, již jako nemluvnátko, již při svém početí byla taková studánka, do které ani listek, ani hmyz nesměl padnouti, aby úplně čistou se zachovala, byla taková zahrada, která uzavřena jest nohám lidí, aby pořádek a neporušenost se zachovaly, — a jen protože bez porušení již tehdy byla, mohla býti novým rájem. O ráji se psalo, že odtud vycházely čtyry řeky, ovlažující jeho prostor. Tak také Rodička Boží na všechny strany pravé proudy milosti a lásky Boží šířiti jest ustanovena. Východové její jsou ráj, totiž: dary její, milosti její, kterými nás naděluje, jsou ráj, vedou do ráje, ze kterého hřích Evin nás vypudil.

b) Eva první byla matka pokolení hříšného, které čím dále, tím hůře od Boha se odvracelo, tím hroznějšími vinami uráželo spravedlnost Boží. Spravedlnost Boží volá, by každá vina byla potrestána, ať již na vinníku samém, nebo na jiném, kdo pokutu

za něho chce složit. Ale za člověka pokutu složit může Bohu zas člověk, za pokolení lidské opět pokolení lidské, za otce syn, za syna otec. I chystá se otec pokolení lidského — Syn Boží, že stane se také synem Adamovým, aby mohl pokutu smrti věčné za něho nésti, aby Sám bez viny, tím spíše mohl viny všeho pokolení smýti. A hledá chrám, kde by jako člověk a Bůh se vtělil. Kdož bude chrámem tím, nežli druhá Eva, aby skrze ženu přišlo spasení, protože skrze ni přišla záhuba. Chrám, který Mojžíš stavěl, byl udělán z prken zlacených, ale ta prkna nestavěli na zem, nýbrž na stříbrné podstavky. Chrám, který Šalomoun stavěl, nepostavili na hlinu, ale na hluboké a pevné základy. Chrám Spasitelův, Panna Maria, nemohla míti základ, původ, početí zemské, porušené, hříšné a slabé, ale pevné, neporušené, bez hříchu prvotního, jak říkáme neposkvrněné, aby na tom základě ostatní ctnosti pevně stály jako nádherné pilíře a sloupy stavby domu Božího. Maria jest dům Boží zlatý a jeho základ jest neposkvrněné její početí od věčnosti předzvěděné a pro zásluhy Spasitele našeho Boha a člověka Ježíše Krista Jeho máteři udělené, aby neposkvrněná dívka pomohla napravit, co porušení první Evy pokazila.

c) Eva první stala se pro svůj pád ploditelkou viny a trestu. Již první její pokolení se vespolek vraždilo, a pokolení další vynalezalo vedle mnohých dobrých věcí také čím dále, tím lepší nástroje vražedné. Kovové meče a hrazená města, střelný prach a ručnice a všecko další zdokonalení těchto věcí toho jsou důkazem. A tak až na naše časy stará se pokolení Evy první, aby všude bylo třeba nejlepší nástroje vymýšleti, ne tak na práci užitečnou, jako spíše na rychlé a hromadné zabijení nepřátel. Děla, která celé zástupy najednou trhají, pušky, které za minutu skoro celou setninu mohou zabiti, torpéda, která nepozorovaně narazí na veliký koráb a tento již se topí se svými tisíci vojáky — toť jsou důkazy, kterak vina prvotní se rozplemenila a mezi lidmi zahnízdila, dusíc všude lásku. To kdyby znala první Eva, jistě by byla podvodnému pekelníku nevěřila. Proto druhá Eva — Maria Panna — státi se měla matkou pokolení nového, které sice také bojuje, ale proti tělu, světu a ďáblu, které sice také zabijí své nepřátely — ale hříchy a zlé žádosti, která také vymýšlí vražedné nástroje, ale proti hříchu a nevěře, totiž pokání, posty, přísný, kajicný život, a jde-li do boje skutečného, jde jen z poslušnosti a na obranu své vlasti. A také stala se matkou takového pokolení. Pokolení toto, toť abych tak řekl, jest ovoce její a podle slov Kristových nemůže zlý, porušený strom takového ovoce vydávati. Strom tedy — Maria Panna sama — byl rovněž tak výborný. Ale strom výborný neroste z kořene daremného, jedovatého. Z jedovatého kořene jedovatá, škodná bylina. Proto i kořen toho stromu byl bezvadný, neporušený. A kořen, začátek života Marie Panny, toť její početí neposkvrněné.

Ó, bráno nebeská, Marie Panno! Přemítali jsme o tajemství tvého svatého početí a vidíme, že jako naše pravá, milostiplná matka vyňata jsi byla ze zkázy hříchů, aby chrám Boží, kterýž ty sama jsi, měl pevný základ, aby ovoce milosti, které světu jsi přinesla, bylo bez porušení a k neporušenosti života věčného nás vedlo. Maria Panno, ty v nás rozmnož víru v tvoji neporušenost, naději v tvou pomoc v každém pokušení ohledně mravnosti a čistoty, lásku v nás rozněť k té svaté ctnosti, která tě učinila hodnou Matkou Boží, hodnou schránkou moudrosti věčné. Ať si svět proti sv. čistotě a mravnosti bouří, my víme, že chce touto cestou jen vyžítkovati těch, kdo se mu dají, ke své rozkoši, — jen když ty nás chrániti budeš svou mateřskou přimluvou, my neklesneme. Ó, chraň naši duši, chraň naši sv. čistotu, abychom se mohli s chloubou čítati mezi tvé dítky, mezi členy pokolení vykoupeného. Amen.

Filip Šubrt.

Neděle III. adventní.

Tento svět není dům lásky.

»Mírnost vaše známa buď všecněm lidem«.

Filip 4, 5.

V Meklenbursku, bývalé slovanské, nyní německé krajině, blíže nynějších lázní mořských Heiligendamm, leží bývalé opatství katolických mnichů sv. Bernarda, Dobřany. Odtud šířilo se světlo víry mezi Polabskými Slovy. Ještě tu mimo pěkný kostel zřítí zříceniny, a ve chrámu tamním ještě odpočívá praotec meklenburského rodu knížecího Přibislav. Jména sama hlásají, že to byla krajina slovanská. Však byla to krajina také katolická. O tom svědčí ta řada bývalých katolických oltářů, které teprve před dvěma roky odtud odstranili — a ještě něco: Jsou to ostatky, které tamnější Lutheráné s posměchem ukazují, říkajíce: »Podívejte se, čemu se ti hloupí katolíci klaněli?« A skutečně, jsou to ostatky ne úcty a chvály, ale zavržení a posměchu hodné, jen že na štěstí nikoliv takové, jaké my katoličtí křesťané ctíme. Mezi nimi nejvíce ukazovali na jakousi nádobku, ve které prý se chová egyptská tma. a kousek žebříku Jakobova a zcela vážně tvrdí: »Tomu věřili, to líbali ti katoličtí modláři!« A zatím, již před stopadesáti lety dokázal učený nekatolický dějepisec Westphalen, že dobřanské ostatky pravé již roku 1534 dílem do Španěl od řeholníků samých byly poslány, dílem pak 1563 zakopány.

V době třicetileté války se neví o žádných dobřanských ostatcích, až zase roku 1738 najednou Lutheráné nějaké našli, ale sami poctivější mezi nimi o těchto ostatcích říkají: »Tato lež je příliš hloupá, než aby někdo o katolících věřil, že by takové

věci ctili a za pravé měli!« A přece nalezají se nepřátelé Církve svaté, kteří vždycky dovedou znova lži stokráté dokázané opakovati a tvrditi, že prý jako katolická církev předkládá věřícím k úctě egyptskou noc a žebřík nebeský, který jen ve snách byl viděn. tak také sama egyptskou tmou nevědomosti a slepé víry šíří a lid v jeho bídě těší jenom sny a báchorkami o žebříku trpělivosti, který vede do nebe.

Nebudeme ihned hájiti Církve proti tomuto nářku; napřed poukážeme, že bývala skutečná, pravá egyptská noc, ve které nejen tma nevědomosti a nevěry, ale také mráz nelaskavého sobectví ovládal nejen Egypt, ale všecek svět. Uhlídáme, že Pán Ježíš přinesl nejen světlo s nebe, ale také oheň, aby lásku mezi věrnými svými šířil. Ale jako není na zemi místa k dokonalému a úplnému poznání Boha — ale úplně Ho poznáme teprve v nebesích, tak že není ani na zemi sídla a domu dokonalé a všeobecné úcty k bližnímu. Tak přijdeme k přesvědčení, že plným právem očekáváme příští té říše nebeské, kde úplné poznání a obecná láska zavládne.

P o j e d n á n í.

Dob starých před Kristem Pánem málo jen si můžeme všimati pro krátkost času, který rozjímání svému můžeme věnovati. Ale nejlépe ukáže se nám nedostatek všeliké lásky k bližnímu tehda tím, že i lidé nejvíce vzdělání a láskou k vlasti a její moci proniknutí veřejně hlásali, ba i v některých obcích, hlavně ve Spartě, zákonem stanovili, aby neduživci a mrzáci živeni nebyli. Proto odkládány děti takové, podobně otroci, zmrazení třeba prací pro svého pána, ubíjení. Chudí lidé považováni byli vesměs jen za obtíž, a bylo dovoleno jich se zbavovati jak jen možná. Kdo měl jen trochu moci, směl těžiti z nich, co mohl, používali směl svých sluhův, otroků, jak chtěl a k čemu chtěl, a kdyby ho bylo napadlo koupati se v jejich krvi, pohané všickni by řekli: Má k tomu moc a tedy také právo. Teprve když všechno skoro obyvatelstvo schudlo a bohatství se nahromadilo jen v několika kapsách, a boháči tito báli se o své životy a statky, teprve potom jali se přetvářeti a líčiti, jako by měli v prsou také lásku k bližnímu. Ale kterak ji ukazovali? Dali chudým několik vozů chleba a uspořádali jim na své útraty veřejné, obyčejně necudné divadelní hry pohanské, aby tak v nich udusili každou lepší myšlenku a snahu a tím snáze aby potom znemravnělý a bídný ten lid ovládali. Tak vypadal pohanský ráj, tak ta zlatá svoboda lidstva, pokud pouto desatera Božího jej neovládlo.

1. A tu přišel Kristus Pán, Spasitel náš, právě v čas, kdy voláno: »Nepřijde-li sama spravedlnost nebeská napraviti naší bídy, zhyneme.« A Kristus když přišel, co hlásal? »Jste všickni dítky Otce jednoho — jste bratři: Není rozdílu mezi Řekem a Římanem, otrokem a pánem, boháčem a chudým. Otrok je, kdo je v poutech nepravosti, pán jest, kdo sebe dovede přemáhati, boháč je, kdo

je s málem spokojen a v Boha důvěřuje, chudák je, kdo nemá milosti Boží, byť měl jinak celý svět.« A proto: »Zákon Nový káže vám, abyste se vespolek milovali, potomť poznají, že jste moji učenníci. Buďte jako milosrdný Samaritán, i nepřátelům pomáhejte. Přinesl jsem oheň s nebe — a co chci jiného, než aby na zemi hořel oheň lásky.« To jsou ty nové zákony, které Pán Ježíš nám dal. Nepracoval o nich žádný sněm, nestály národy tisíce, ale jsou s to, napravití celý svět, a jsou takové, že nedopouštějí výminky, nenechávají zadních dvířek, nedopouštějí vytáček. Mnohý může říci: Nemohu se postiti, nemohu almužny dávat, nemohu ani do chrámu Páně, ale nikdo nemůže s dobrým svědomím říci: Nemohu bližním přátelům všecko dobré, nemohu nikomu poradit, za nikoho se modlit.

2. Ale co učinil svět s tímto zákonem Božím? Jako se protivil Kristu, tak se též protiví tomu Jeho jednoduchému zákonu. Nemůžeme tu jednat o jednotlivých lidech, kteří ukazují, kterak málo lásky mezi námi. Jen tolik potřebí se zmínit, že i mnoho z těch skutků, které jako z lásky konáme, děláme sice z lásky, ale ne k Bohu a bližnímu, ale z lásky k sobě, abychom sobě toho či onoho naklonili, abychom si dobré jméno získali, abychom třeba jindy odplatu obdrželi od bližního, ať v jakékoli způsobě.

Svět nesestává pouze z jednotlivců, ale člověk jako tvor společenský jest sdružen ve skupeniny, ve společnost větší. Jedny z nich sloučeny jsou podle stejného jazyka i minulosti a zvykův, to jsou národové. Jiné seskupeny jsou pod vrchní vládou stejnou, a to jsou společnosti státní. Myslím, že netřeba teprve ukazovati, kterak málo lásky mezi národy. Němec ku př. nevraží na Čecha a vytýká mu chyby. Čech zase Němci vytýká pýchu, tvrdohlavost, nadutost a snad není národů sousedních, které by se dobře a po zákonu lásky snášely. A mezi říšemi tu docela již vládne ve všem jen vlastní prospěch. Tím se řídí spolky a alliance, války a úmluvy.

Ještě jedna je společnost na zemi, kteráž rozšířena je mezi národy a říšemi a bez rozdílu každého přijímá, kdo slibuje řídit se jejími zákony. Přátelé i nepřátelé jmenují tu společnost Církvi katolickou. A co praví tato církev o sobě? Že ona jest dědička Kristova, Jeho víře že učí, Jeho zákon hlásá, Jeho dary rozděluje. Snad tedy ona je dům lásky? Třeba tu rozeznávati mezi nadpřirozeným posláním, úkolem a poklady Církve, a pak mezi lidmi, kteří v této Církvi žijí. Pravda jest, že mezi jednotlivými lidmi, ba mezi celými stavy v Církvi častokrát vypuklo nepřátelství, boje a sváry na pokoření věřících, ale rovněž pravda jest, to všecko že dalo se nikoli podle pravých a základních zásad Církve, ba naproti nim a na škodu Církve samé. A ty zásady a zákony základní, tyť jsou to pravé, které Sám Pán Ježíš hlásal. Jako Kristus, tak hlásá církev: »Jsem poslána, bych vám všem podávala statky co nejlepší, nejvzácnější, nehynoucí. Jsem poslána

skoro ode dvou tisíc let, abych každému podávala víru od apoštolů Kristových zděděnou, smír s Bohem, kterého Kristus Pán vydobyl, milost nebe, kterou za Svoji krev koupil, pokoj duše, kterého svět dáti nemůže. Jsem poslána k Čechům i Němcům, Italům i Rusům, lidem bílé pleti jako rudé a černé pleti — ke všem. Všem volám: Bratři jste v Kristu! Radujte se a veselte, zanechtejте svých závistí a svárův a dejte místo křesťanské lásce. Mírnost vaše známa buď všem lidem!»

A mnozí poslouchají hlasu matčina a podávají ruku ke smíru bývalým nepřátelům, podávají ruku pomocnou lidem bídícím, vedou chybující, učí neumělé, kárají zatvrzelé a usilují přivésti je modlitbou a domluvou na cestu víry a svatosti. Četl jsem nedávno pohnutlivý příklad takovéto lásky. V Paříži zřízena jest v jedné ulici krásná nemocnice. Nádhěra venku kryje vnitř bídu co největší. V prvním patře jsou lůžka a sedadla pohodlná pro samé lidi, abych tak řekl, za živa hnijící: rakovinou stížené. Ten ohyzný pohled, ještě špatný vzduch a výpary — to prádlo hnisem prosáklé, kdo by se toho z nás dotýkal rád a dobrovolně? A tam? Nejsou to placené služby, které by mohly kdykoli vystoupiti, nejsou to otužilí vojáci, kteří by zvykli na to patřiti, jsou to přední dámy města, které z dobrovolných příspěvků tu velikou nemocnici udržují a samy nemocné obsluhují od rána do noci. Tak dovede křesťan se přemáhati a obětovati z lásky, že i věci co nejodpornější koná radostně, z lásky. Ovšem dovede to jen pravý křesťan a i ten jenom ze zvláštního povolání a lásky Boží. A kolik je jich i v Církvi svaté? Byť tedy Církev sama zákon lásky hlásala a pokud možno i prováděla, přece na světě láska nepronikne všude a na mnoze ji vypuzuje záští jednotlivců, záští národnostní, nepřátelství říší.

Ale ještě o něčem třeba se tu zmíniti. Nepřátelé Církve vždycky volají: »Chce-li Církev, aby láska pronikala svět, ať sama dá příklad: ať snáší se trpělivě i s těmi lidmi, kteří nejsou v Církvi, ať jest tolerantní! Co chtějí tím říci? Asi tolik: Ať přestane hlásati, že ona jediná jest dědička Kristova, ať přestane hlásati, že její víra je pravá, že ke spasení třeba křtu a příslušenství k Církvi a jiné pravdy, které prý jinověrce urážejí. Ale považme sami: Může Církev přestati těmto věcem vyučovati? Kdyby přestala, tím právě by nepřímou a mlčky vyznala: Církev jako církev, víra jako víra. Smí tak hlásati Církev přesvědčená, že první její zakladatel je Sám Kristus, její základní kameny že jsou apoštolé Nikoli! Ale za to v jiných ohledech vždy katolíci ukázali větší mírnost a snášelivost, nežli odpadlíci od Církve. Co praví na př. anglický dějepisec protestant Cobbet? »Církev anglikánská« — od naší katolické odpadá — »ukazovala se světu jen s nožem nebo sekerou katanskou v ruce. Její první kroky označeny krví nesčetných obětí (katolíků, které pobila), její ruce schromly samou loupeží (katolických klášterů a kostelů, které jim pobrala). Trest smrti stihl každého katolického kněze, který se jen ukázal, anebo prozradil, že sloužil mši svatou . . . trest smrti, že

knězi přístřeší popřál, trest smrti každého, kdo nechtěl uznati královnu anglickou Alžbětu za hlavu Církve. Počet lidí pro víru tehdy umučených je desetkrát větší, nežli seznam veškeré naší námořnické i pozemní armády.« To je jistě svědectví povolané a znamenité, že snášelivost nebyla ctností nepřátel Církve již ve starém věku. Podobně z Francouzsko se vypráví z těch dob i z Hollandska: Ve Francii znám je v dějinách pověstný kalvinec baron Des Adrets, kterýž, dobyv katolického města Montbrisonu, zajal zbylou posádku a potom ke svému velikému potěšení velel, aby jeden katolický voják po druhém skákali s věže dolů. Tak ukazovali také jinde nepřátelé Církve, kterak oni sami rozumí lásce k jinověrcům a snášelivosti náboženské.

V dějepise země Hollandské píše prof. Rerroux o ukrutnostech proti katolickým křesťanům páchaných věci k nevíře, ale pravdivé: Těla zraněná, rozedraná obalovali jim do plátna politého hořícím líhem, potom jim dávali za pokrm pouhé sledě, aby k palčivosti ran přibyla hrozná žízeň, dávali jim na prsa nebo žaludek krysy a ohněm tyto krysy v klecích železných uzavřené dráždili, aby svými zuby prožraly se jim do útrob. To všecko jen za ten zločin, že to byli katolíci a nechtěli se odříci své víry. Stokrát snášelivější byla inkvisice, která ostatně nebyla ústav církevní, ale politický, zařízení proti tajným nepřátelům říše a trůnu. Jestliže tak sobě počínali v dobách starých, v nových podobně si vedou, ale ovšem ne tak krvavě. Či svědčí o jiném následující věci? Na universitě Berlínské vystudoval pilný žák, který ucházel se o místo v úřadě. I zašel si pro doporučení ke svému professorovi, u kterého byl dosud v přízni. Ale — protože nedávno přestoupil k Církvi katolické, pravil mu nyní dosavadní příznivec: »Není prospěch náš, abychom katolické křesťany si brali do úřadů.« Taktéž v Prusku a sice v Bremách pravil jeden pastor: »Úřady naše nesmějí trpěti ani papeže, ani katolíků proto nesmějí jim také dopomáhati k svobodě.« A švýcarští protestanté zřídili si v Ženevě protikatolický spolek, jehož pravidla jsou: »Nic u katolických křesťanů nekupujte! Nic u katolických řemeslníků pracovati nedávejte, aby tak upadli do bídy a nouze. Pomáhejte, aby do žádného úřadu a hodnosti se nedostal žádný katolík!«

Tak se umluvili. A podobní lidé budou vytýkati naší Církvi nesnášelivost, nelásku k bližnímu? Kde káže naše Církev něco podobného? Ona varuje každého i zřejmé násilí násilím spláceti, sama trpí pronásledování svých nepřátel a modlí se za ně, jako Kristus, její zakladatel, činil. Nepřestává vybízeti nás, bychom dobrým příkladem mírnosti, trpělivosti a lásky vzájemné dávali dobrý příklad domácím víry a zahanbili její protivníky.

Ó, uposlechněme vybízení jejího a budme vespolek svorní tak, jako nepřátelé naši svorní jsou proti nám. Jenom tak ukážeme, že známe zákon Kristův, že nejsme v egyptské noci nevědomosti a sobectví a ta cesta, kterou kráčíme, že není pouhý sen o nebi, ale skutečná, pravá cesta k nebesům. Amen. Filip Šubrt.

Neděle IV. adventní.

Jest země sídlo štěstí?

»Připravujte cestu Páně.«

Luk. 3, 4.

Dva Makariové baví se na poušti. Smích jejich upřímný, veselé oko, hovor hlasitý a plesající podivem naplňují přichozí cizince. Tito mají roucha plná drahokamů a ozdobou zářící, onino roucho zedrané od práce a během času zvetšelé. Tito plní života i bujnosti, onino vyschlí postem a parnem. Proto se diví boháči oni: »Jakého štěstí dočkali se tito lidé ve své chudobě!« — »Ano, máte pravdu,« pravil Makarius mladší. »Ale, jsme-li šťastni my, když jsme opustili svět a jeho marnosti, kterak budete šťastni vy, nic toho opustiti nechtějící?« Vážná ta slova dotkla se cizinců. Jeden z nich ihned spěchal rozdat svůj statek a vrátil se jako člověk službě Boží docela odevzdaný. A tak opustiv tento svět, našel štěstí v samotě u Boha svého jako veliké ty zástupy poustevníkův.

A přece, jakkoli tolikráte již podobné napomenutí a poučení se ozvalo na světě, mnohé a mnohé zástupy lidu hledají svého štěstí doposud na této hrudě zemské, hledají upokojení duše své, hledají blaženosti své ve viditelných, pomíjivých, hmotných bublinách tohoto světa, podobajíce se hochu, který mydlinovými bublinami se baví a učení svého zanedbává.

Ó, považme, kterak se mýlí, kdo si chce na zemi založiti přibýtek stálého a nezkaleného štěstí!

P o j e d n á n í.

»Proč's mne, Bože, na svět stvořil, nemám-li tu šťastným být!« Tak zasteskl sobě již mnohý člověk, přemýšlející o sobě a o světě. Ano, proč jsi nás, Bože, na svět postavil, jestliže ne proto, abychom šťastni, blaženi byli? Jistě nebyla vůle Tvá, bychom byli stále až do umožení sklíčení samými mukami těla i duše, jistě jsi nechtěl ze světa učiniti hladomornu. Ráj první toho důkazem, kde štěstí bydlilo, štěstí časné, a příprava na štěstí a blaho věčné. Ráj první byl předsíní pro ráj nebeský, kam sliby Kristovy, sliby Tvé nás odkazují. Tam, na nebesa ukazuje také Církev Tvá, hlásajíc: Tam štěstí nezkalené, tam láska dokonalá, tam je dům pravdy úplné, jasné, zářící. Ale proti Církvi povstala v časech nedávných bouře veliká, a hlasy ozvaly se po okrsku země: »Nedejte se mýliti od Církve a kněží, nedejte se mýliti nadějí na blaženost, na nebe po smrti, ale udělejte si nebe na zemi, hleďte na zemi připraviti si štěstí, hleďte na zemi užiti všeho, čeho můžete užiti bez ohledu na svědomí a Církev. Pijme, jezme a hodujme, pokud jsme živi, po smrti žádné víno nám nedají!« Takový je to hlas a ozývá se i mezi věřícími dobré vůle tak

jako ze zvyku. Nuže, prohlédněme si lépe tento svět, tuto zemi, zdali nalezneme zde skutečně něco takového, co by nám vydrželo na stavbu toho pozemského nebe.

Povídal jeden vojevůdce: »K vedení války je třeba předně dobrého vůdce, pak dobrých vojáků a dobrých zbraní.« A druhý pravil: »K vedení války je třeba předně peněz, za druhé peněz a za třetí zase peněz, protože za ty se všechno druhé na světě pořídí.« Snad tedy statky pozemské nebo peníze, za které je možno statků si opatřiti, poslouží za hlavní pilíř toho našeho zemského nebe? Nebudeme o tom ani uvažovati! Ony sice světem vládnou, ale také jen světu patří. Pohodlí tohoto života, ba i dobré skutky a mnoho, mnoho záslužného dá se jimi dokázati. Staly se živlem našeho věku, který všechno proniká. Ani chrámy naše nemohou bez nich obstáti. A přece každý křesťan rád uzná: V nich nezáleží štěstí. Mohou posloužiti k tomu, aby člověk sobě zásluhy zjednal, ale samy nejsou dostatečnou odměnou za namáhání a práci, za starost a bázeň, kterou způsobují. Ať Achab král poví, zdali štěstí pocítil, když konečně mohl říci: »Vinice Nábotova jest má!« Vždy viděl před sebou ukamenovaného Nábotu, a každý hrozen vinice té mu ukazoval krev jeho. Ať Jidáš poví, jakého se dočkal štěstí, když 30 stříbrných za svého mistra obdržených dával k ostatním penězům? Každý ten peníz zdál se mu krvavým, každý ukazoval mu Pána laskavého, mluvícího s lítostí: »Políbením zrazuješ Syna člověka.« Mnoho je krvavých mozolů, mnoho bolestných vzddechů na každém skoro penízi, i kdyby byl běloučký, než aby z takového staviva mohlo se stavěti nebe na zemi.

Jiné tedy věci lépe poslouží. Říkají lidé: »Nechci peněz! Ale chci, abych měl vždy na stole, čeho potřebuji!« Upřímnější přidají: »A co by mi chutnalo!« Ovšem, jako lidé nemůžeme jinak. Třeba nám obnovovati síly, třeba nám tedy pokrmu pro tělo. Třeba nám též někdy obveselení -- osvěžujícího nápoje. Tělo žádá svého práva. Proto Bůh žehná úrodě naší, proto modlíme se: »Chléb náš vezdejší . . .«, chodíme o křížových dnech modlit se za úrodu. Ale při tom zapomíná se, že střídmy život je život zdravý, spokojený a dlouhý. Zvláště za novějších časů nestřídmost velice se rozšířila. Kdežto na jedné straně jsou chaloupky, kde nemívají leckdy v zimě ani chlebové polévky -- na druhé straně lidé, kteří si dají říkati »vlastenci«, »lidumilové«, pořádají národní a jiné slavnosti, při kterých se nestřídme hoduje a bez míry pije na čest a zdraví toho neb onoho slavného muže, pořádají dobročinné zábavy ve prospěch pohořelých a nešťastných, při kterých se opět hoduje a bez míry pije, ale těm nešťastníkům hrozně málo čistého výnosu zbude. A pouť a posvěcení chrámu Páně přemnohý člověk slaví více u stolu nežli ve chrámu Páně, u stolu svého nežli u stolu Páně. Je v této nestřídmosti pravé štěstí, blaženost trvalá? Kdyby tomu Bůh byl chtěl, mohl nám dáti jiný žaludek, který by nikdy syt nebyl, jiné tělo, které by nikdy nestřídmosti netrpělo. Daniel prorok na dvoře krále Babylonského byl nucen

po způsobu pohanském hořovati. Ale vyprosil si od správce královské kuchyně, aby mu na zkoušku dával jen zeleninu a podobnou hubenou stravu. A hle! byl pak silnější a úhlednější nežli druzí. Lidé, kterí se často postili a vždy střídě žili, z pravidla jsou déle živi, nežli nestřídí, nežli ti, kteří postům rozuměti nechtějí.

Slavný kazatel Vídeňský ze starších dob, Abraham a Sta Clara, pravil: »Kde Bachus zatápí, jistě sedí za kamny Venuše.« Bachus byla pohanská modla, kterou ctili nestřídým pitím, Venuše pak bohyně tělesné krásy, kterou ctili nečistotou. Tedy smysl toho přísloví: Kdo jest nestřídým, snadno se stává nečistým, snadno ztrácí stydlivost. A proto, kdo hlásají, že není na světě lepší rozkoše nad jídlo a pití, snadno hledají po jídle a pití rozkoše své i v jiných hříších a nepravostech. A známo, kterak Hospodinu ohavností jest neřest tato, podobná Jezabeli královně, která také líčidlem zakrývala nedostatky svého obličeje, aby krále Jehu sobě naklonila, právě tak, jako Venuše t. j. nepočetná žádost zakrývá svoji ohyzdnost všelijakým líčením, aby oklamala duše neopatrné a kryla jed svůj pod pěkný, úhledný květ. Ty duše nešťastné, které po takovém hříchu nemají pokoje, pokud buď znova se nevrátí od Venuše k Panně Marii, od nestoudnosti k čistotě, anebo pokud neubijí v sobě svědomí, tyť toho důkazem, kolik u pohanské Venuše pravého štěstí. Shodme tu nalíčenou Jezabel s okna, jako učinil Jehu, t. j. zbavme se hříchu toho, a čisté buď srdce naše od žádosti zlé a ruce naše od skutků nešlechetných.

Kdo hledá na světě štěstí v penězích, v nestřídém užívání radováněk, ten poníží svoji důstojnost, poněvadž klaní se věcem méně důstojným, nežli je sám. Proto volá naň sv. Jan: »Každé údolí bude vyplněno!« Vyplněno bude údolí marných těchto žádostí, aby duše mohla výše se povznést a rovnou cestou kráčet ku Spasiteli. A dále praví: »Každá hora a pahrbek bude ponížen!« Jsoutě mnozí, kteří jinde ještě hledají štěstí svého, nikoli mezi věcmi, které mohou nohama šlapati, ale ve výšinách, na horách moci a důstojenství. Zdaliž pak dává takováto ctižádost nezřízená, nebo docela pýcha, pravé blaženství? Ať odpoví nám Tiberius císař, který nad tolika národy vládl, tolik světa poddáno měl a na svém trůnu více starosti a strachu prožil, nežli poslední jeho voják v boji. Ať odpoví Pilát, který ve své moci a na svém prestolu trásl se před výhrůžkami židovské chátvy. Ať odpoví Herodes, který zlé svědomí všude sebou měl, vyčítající mu vraždu a cizoložství. Ať odpoví Filip, bratr jeho, kterému i s trůnu vládařského prchla manželka a s ní rodinné štěstí. Ať odpoví Annáš a Kai-fáš, na které národ s úctou hleděl, a kteří trásli se slabostí starého věku a zároveň vztekem proti Spasiteli a proti císaři svému Tiberiovi. Všickni by řekli: »Není na horách štěstí!« Vane tu silný víchř, bouře všelikého nepřátelství a závisi, která stíhá obyčejně člověka, jenž nad své okolí chce vynikati, tak jako na horách vždy vítr a bouře silněji burácí. Jako na všech vysokých horách déle leží sníh a později roztaje, ba na mnohých po celý, dlouhý rok zůstává

ležeti, tak také na horách pýchy a marné ctižádosti chladne obyčejně láska k bližnímu, chladne i láska k Bohu, a místo zůstává vlažnosti a nelásce k Bohu, tvrdosti a bezohlednosti k bližnímu. Na vysokých horách, jak vypravují cestovatelé, v nejvyšších polohách neroste rovné dřevo, ale různě zohybané, nerovné křoví, kleče a jiné neforemné rostliny. Tak i vysoké hory důstojenství lidských nebývají obklopeny přímými, upřímnými povahami, ale lidmi pochlebnými, kteří neustávají záda skloňovati, lichotiti a pochlebovati, aby se jim z přízně vznešených lidí něčeho dostalo. A v takovémto postavení, obklopeném s jedné strany závistí a nepřátelstvím, s druhé strany zástupem patolízalských pochlebníků, v takovémto postavení, kde člověk osamocený i o tu lásku k Bohu a vlídnost snadno přichází, tu že by bylo právě štěstí člověka?

Nikoli, ani pod námi, ani ve výšinách cti a důstojenství lidského není pravého štěstí, není nebe na této zemi. Ale, volají posléze jiní: »V sobě ~~samém~~ hledej nebe svého!« A kterak? Buď spokojen tím, co máš, čeho dosáhnouti můžeš, a co je nad síly tvé, po tom netouži!

Ano, spokojenost málem, totě velmi pěkná ctnost, kterou i Spasitel náš měl. Onť spokojen býval i dobrou jen vůlí, kterou Mu lidé ukazovali, a udílel za ni milost Svou. Také my bez toho nic jiného Spasiteli svému věnovati nemůžeme nežli dobrou vůli svou. Nemáme ctností obzvláštních, nemáme ani víry pevné, ani naděje v Boha vytrvalé, ani lásky plamenné, kterou svatí vynikali, a tak, neukážeme-li aspoň nepatrnými znaky, že chceme přece Spasiteli svému náležeti, nevíme, kterak jinak bychom si milostí Jeho zasloužili. Spokojme se tedy skutečně tím, co máme, čeho můžeme dosáhnouti. Než, ta spokojenost je velmi různá, rozdílná. Jest spokojenost, jakou pocituje i zvíře, když má čím se nasytiti, a je spokojenost dobrého svědomí, které nám dosvědčuje, že jsme se přičinili o pokrok k lepšímu. První spokojenost vlastně je lenivost, a tou nemá, nesmí duši svou zahrabati. Tak by se zajisté podobal těm lenivým bratrům v pohádce, kteří leželi v hořící stodole a nechťeli se hnouti, že prý »ještě není tak zle«, a když bylo opravdu zle, již se hnouti nemohli. Když bychom takovou lenivou spokojenost považovali za štěstí, také pozdě teprve bychom poznali, že je třeba se hnouti a v dobrém pokračovati, pozdě bychom to poznali, teprve tehdy, kdy oheň muk věčných dosahovati by počínal k našemu smrtelnému lůžku. Druhá však spokojenost, dobré totiž svědomí, že jsme jako křesťané svoje povinnosti plnili a stávali se den ke dni, od zpovědi ke zpovědi lepšími, ta jest předtuchou, předvěstí, předsíní nebes. Takovou spokojeností andělskou kdo je naplněn, ten dobře ví, na světě že není poznání úplného, a proto všetečně a rouhavě nehloubá, ale věnuje víru Spasiteli. Ten dobře ví, že není dokonalé lásky ve světě, a proto touží po sídle lásky v nebesích. Ten dobře ví, že není možná nebe si udělati na zemi ani ze statků a radovánek, ani z důstojenství a cti světa, a proto

pracuje a modlí se, postí a zpovídá se, by hoden byl nebe věčného, nebe, které Bůh slíbil, které Bůh udělí.

* * *

Již jsme se přesvědčili, že země sídlem štěstí není. Kdo tady štěstí hledá, marně se pachtí.

Minorita P. Gizy pravil: »Chci býti nejchudší, nejnuznější, všeho prázdný.« Vybral si vždy šaty nejhorší, kterých nikdo již nositi nechtěl. Byltě přesvědčen o pravdě svých slov: »Abychom si Boha za něco vážili, třeba je, bychom vše ostatní za nic pokládali. Nikdo nemůže získati si statku svrchovaného v nebesích, leč kdo svět za nic nepokládá.« Nechtějme si dělati nebe již na zemi, je to marné, ale připravujme si na zemi cestu k nebesům věčným a nehynoucím. Amen.

Filip Šubrt.

Řeči příležitostné.

Řeč při vánočním stromku

v katolické besedě v Praze roku 1895.

Drazí přátelé! Pohlížejí-li dnes oči mé na tento obraz narození Páně, tu duch můj zalétá daleko odtud na lůhy betlémské v onu dávnou noční chvíli, kdy anděl Páně stál vedle pastýřů ponocujících u svých stád, a jasnost Boží obklíčila je, a báli se bázní velikou. I řekl jim anděl: »Nebojte se, neb aj! zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu, neboť narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově.« Ó, vznešené to bylo poselství, jež bylo andělu tomu uloženo! Šťastný byl posel, že jemu bylo uloženo!

Drazí přátelé! Patřím-li pak kolem sebe v této veliké síni, tu zdá se mi, jakoby slavný komitét pro pořádání vánočního stromku v katolické besedě dnes byl vložil na mne úkol, bych i já vám, vám všem, zvěstoval radost, radost velikou a konal vznešené, jaksi andělské poselství. A i já jsem šťasten, že na mne ten úkol padl.

Obracím se se svým poselstvím nejprve k vám, kteří jste nejmenší mezi námi, k vám, dít kám chudobným a pravím vám: Nebojte se, neb aj! zvěstuji vám radost velikou, neboť vám dnes narodil se Spasitel. Jak to? S ostýcháním podávaly jste žádosti své o nadělení, bojíce se, byste nebyly snad odmrštěny. Než odložte již všechnu bázeň a radujte se! Neboť dnes vyplní se přání vaše, obdržíte, nač jste ve dne myslily, o čemž jste v noci snily. Spasitel pohnul srdci četných dobrodincův, aby se ustrnuli nad chudobou a nedostatkem vašim a zaopatřili vám

těchto darů zde rozložených. Pohlédněte již jeden každý před sebe: ten kabát, ta sukně, ty boty, ty střevíce, ten šátek, ta čepice, na nichž utkvějí oči vaše, jsou uchystány pro vás, za chvíli budou vám náležeti. Zda-li již nyní neposkakuje radostí srdce vaše? A což, jaká to teprve bude radost, až pozejtří na Boží hod budete se moci obléci do nových šatů od paty až do hlavy?

Tedy v pravdě zvěstuji vám radost velikou. Než nezapomeňte, že milý Ježíšek, jehož narození anděl zvěstoval před mnohými lety pastýřům betlémským, vám vše to připravil a podává skrze ruce šlechetných dárců zde přítomných i nepřítomných. Protož nechať první cesta vaše na Boží hod vánoční vede vás do chrámu Páně, kde Spasitel na oltáři jako v nějakých jesličkách posud přebývá, a poděkujte milému Ježíškovi za Jeho narození i nadělení, spolu pak uznávajíce vděčně dobrodiní sobě prokázané, pomodlete se upřímně za zdraví a blaho všech těch, kteří vás dnes obdařili a vám radost, radost velikou způsobili.

Nyní pak k vám, otcové a matky těchto dětí, obracím se a dím: Nebojte se, neb aj! zvěstuji i vám radost velikou! S bázní jste čekali zimy, se strachem na to jste pomýšleli, až padne sníh, až přijdou mrazy, čím odějete dítky svoje; báli jste se, že budou polonahé a bosé, a že nebudete moci jim pomoci, kdybyste se i rozkrájeli. Než, nebojte se více! Neboť aj! oděv řádný, oděv teplý leží tuto po stolech a je přichystán pro miláčky vaše. Radujte se, neboť i vám narodil se Spasitel, přišla pomoc pro dítky vaše! Tedy radujte se, a radost vaše nechať je tím větší, čím větší byla starost vaše, Však i vy, milí rodiče těchto dětí, poděkujte Ježíškovi za milost, kterou vám dnes skrze lidi dobré prokázal; jděte s dětmi svými k jesličkám a modlete se s nimi za své dobrodince.

Nebojte se, neb aj! zvěstuji vám radost velikou, pravím k vám, vysoce urození a velectění pánové i dámy, kteří jste na tento vánoční stromek katolické besedy sbírali, přispívali a jej uspořádali! Počínajíce před desíti nedělemi svou šlechetnou práci, báli jste se, že snad letos nebudete s to, byste tolik opatřili, kolik minulá leta, a že bude stromek váš chudý, nepatrný. Než nebojte se, naopak radujte se! Hle, před vámi táhnou se se dlouhé stoly; na těch stolech leží hojnost krásného šatstva a obuvi; tamto červenají se vánočky a tamto z uzlíků vykukují ořechy a jablka.

Když na hojnost darů a zdar svého přičinění patříte, kterak by neměla radovati se srdce vaše? A komu snad ta radost nepostačuje a chce míti radost ještě větší, nuže ten ať pohlédne do očí těchto dětí radostí zářících, ten ať popatří na tváře jejich matek, jež se radují z vašich darů a zároveň roní slzy vděčnosti. Protož i vám, šlechetní a štědrí dobrodinci tohoto vánočního stromku, narodil se Spasitel, že se vám šťastně, ba znamenitě podařilo dílo vaše.

Nebojte se, pravím i k vám, Vaše Eminenci, nejdůstojnější arcipastýři náš. I Vaší Milost přepadá snad mnohdy bázeň, kterák to nadále půjde po našich vlastech. Bázeň tíživá pastýřské srdce vaše, že duch nevěry, zlomyslnosti, krutosti zaplavuje rodiny křesťanské. Pravím: Nebojte se! Hle! před očima svýma máte muže a ženy různého stavu a povolání, zámožné i chudé, a aj! všichni tito jsou a chtějí býti i na dále dobrými lidmi, dobrými katolíky nejen slovy, ale i skutky. Nebojte se, neboť aj! zvěstuji vám radost velikou, že nejen tito, ale mnozí jiní chtějí se se vším úsilím a pevnou vytrvalostí o to přičiňovati, by světlo božské lásky a pravé vzdělanosti, jež vyšlehlo do světa od jeslí betlémských i nadále jasně po vlastech našich svítilo a hojně srdce lidská zahřívalo a blažilo.

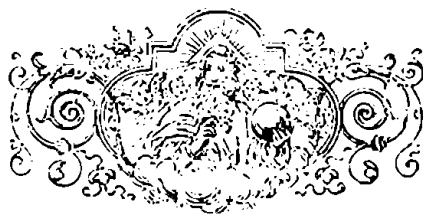
I ty, stromku vánoční, vysoký a okrášlený, i tobě pravím: Neboj se! Aj, zvěstuji ti radost velikou, neboť vším právem můžeš říci o sobě, že nejsi nejmenším, nejchudším, nýbrž že jsi nejpřednějším a nejbohatším mezi svými druhy pražskými. Nechať světla tvá září radostí, neboť úplných obleků pro 170 hochů a děvčat jest uchystáno na dary pod zelenými haluzemi tvými.

Tak, draží přátelé, všechněch vám zvěstoval jsem s andělem betlémským radost, radost velikou z toho, že se narodil Spasitel.

Však ty můj milý Spasiteli! Pro každého z nás měl jsem nějakou radost, již jsem mu zvěstoval; což jen pro Tebe nemám nijaké? Čím Tebe, milý Ježíšku v jesličkách položený, čím Tebe potěším? Aj, zvěstuji i Tobě radost, radost velikou, neboť dnešní slavnost jest výmluvným svědectvím, že jsi se narodil i v srdcích našich. Viz, milý Ježíši, tyto dary, je všechny přinesli jsme Tobě! Vždyť jsi řekl: »Co učiníte jednomu z nejmenších, mně jste učinili!« Tedy tyto dary pro chudé děti ustanovené jsou zároveň dary Tobě přinesené. Protož já nehodný sluha Tvůj nyní nyní jako kdysi pastýři v Betlémě tuto poklekám a ve jménu všech nás volám k Tobě:

»Vítej nám Ježíšku s nebe daný,
jenž jsi se narodil z čisté Panny,
[pohlédni na nás a přijmi od nás]
tyto dary.

Josef Kyselka, sídelní kanovník Vyšehradský.

Listy katechetické.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

71.

Opětně o jednom zjevení Pána Ježíše vypravoval jsem vám předešle; kde a komu se to zjevil? Při jaké to bylo příležitosti? Jak poznali učenníci Pána Ježíše? Jaký úřad odevzdal tehdáž Petrovi? Kterými slovy? Co vyrozumíval Pán Ježíš tím podobenstvím beránkův a oveček? Co uložil Pán Ježíš Petrovi, když mu řekl: »Pasiž beránky mé, pasiž ovce mé.« Celé to stádo beránkův i oveček chtěl ten božský Pastýř před Svým odchodem na nebesa ještě jednou shromáždit kolem Sebe a proto nařídil apoštolům, aby v určitý den sešli se s ostatními věřícími na jisté hoře v Galileji, kdež druhdy tak často zástupům kázal, s učenníky dlíval a se modlil. I sešlo se tam dle svědectví Písma svatého více než 500 věřících se všemi učenníky, a všem tuto shromážděným zjevil se Pán Ježíš, tak že zmizela všechna pochybnost i u těch, kteří až dosud apoštolům věriti nechtěli; a spatřivše Pána Ježíše, přesvědčení v nejhlubší pokoře klaněli se se Jemu. Nebylo tedy žádné pochybnosti více o z mrtvých vstání Páně, a na rouhavé popírání fariseů nikdo nic nedal, jelikož tolik očitých svědků mohlo dotvrditi tu pravdu; pročež i také svatý apoštol Pavel, když o z mrtvých vstání Páně kázal, svědectví těchto osob se dovolával, kteréž Ježíše vzkříšeného svýma očima viděly.

Však kromě utvrzení víry ve své vzkříšení měl Pán Ježíš ještě jiný důležitý úmysl při tom zjevení Svém na oné hoře. On tam svolal věřící a učenníky se sv. Petrem v čele, a tak shromáždil tam kolem Sebe zárodek Církve Své, a jakožto zakladatel té Církve prohlásil přede všemi veřejně veledůležitá ustanovení. Aby pak důležitost a závaznost jich označil, odvolává se především na Svou svrchovanou moc, jakouž má jako Syn

Boží a Vykupitel lidstva, řka: »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi.« Tím dává na srozuměnou, že nejen oprávněn jest zaříditi a ustanoviti, co by za dobré uznal, ale že oni také jsou povinni, vše dle zařízení Jeho zachovávat. A slyšte, jaké ustanovení činí; praví k apoštolům: »Jdouce, učte všechny národy.« K čemu je zplnomocňuje? Co měli učit? Koho? Jen židy? Měli tedy učení Pána Ježíše hlásati všem lidem, poněvadž Pán Ježíš přišel všech spasit. A teď dejte pozor, co měli apoštolové dále činiti s těmi, kteří by v Pána Ježíše uvěřili. Pán Ježíš nařizuje učenníkům: »Křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého;« co že jim nařídil? A jak jmenujeme ty, kteří jsou pokřtěni? Všichni tito pokřtěni věřící měli tedy činiti pospolu jednu společnost, kterou Pán Ježíš nazval Církev čili království Boží na zemi. Čím a jak měli býti lidé do té Církve Kristovy přijímáni? (Křtem sv.). Avšak kterým toliko měli učenníci udílet křest svatý? (Kterí uvěřili.). Proto můžeme říci, že členové Církve Kristovy byli pravověřící křesťané. (Op.) A z kterých národů měli členové do Církve Kristovy přijímáni býti? Ano, Pán Ježíš založil Církev Svou pro všechny lidi, proto se nazývá Církev obecná neb katolická. (Op.) Pamatujte si tedy, že Církev katolická jest společnost všech pravověřících křesťanů (Op.) Nazývají se pravověřící, protože věřili jaké učení? A učení Pána Ježíše jest pravé, a to oni všichni jednotejně vyznávají. A proč jmenují se křesťané? A netoliko křest sv., ale i ostatní sv. svátosti dle potřeby užívají. Tak ještě jednou, co jest katolická Církev? Praví se, jest společnost; i vy zde činíte společnost a my s panem učitelem přicházíme sem, abychom vás učili, v pořádku udržovali a vám nařizovali, co a jak činiti máte. I ona společnost pravověřících křesťanů musí míti někoho, kdo by ji řídil a spravoval; a k tomu ustanovil Pán Ježíš učenníky, když jim řekl: »Učte je zachovávat všecko, co jsem přikázal vám.« (Op.) Byli tedy učenníci splnomocněni, nejen učit a křtít a dle potřeby i jiné svátosti udílet, ale měli i věřící spravovat, čili ustanovovat, co by jak kdy činiti měli. Ustanovil je tedy Pán Ježíš věřícím za představené v duchovních záležitostech a potřebách, čili za duchovní vrchnost jejich. Vrchní správu ale nade všemi věřícími i nad apoštoly komu svěřil již dříve Pán Ježíš? Sv. Petr měl býti tedy vrchním správcem čili nejvyšší hlavou Církve. (Op.) Tak zařídil Pán Ježíš Církev Svou a chtěl, aby tak zůstala až do skonání světa. Však sv. Petr a ostatní apoštolové nebyli nesmrtelní; kdo tedy měl spravovat Církev po jejich smrti? Pán Ježíš dal jim moc, aby si ustanovili nástupce; a oni skutečně tak učinili: nástupcové apoštolů jsou biskupové a kněží; nástupce pak sv. Petra jest římský papež čili sv. Otec a ten se jmenuje nyní Lev XIII. A tak nynější duchovní vrchnost Církve jest sv. Otec, biskupové a kněží, kteří Církev sv. spravují dle ustanovení Ježíše Krista. Však On slíbil též, že Církev Svou bude stále s nebe ošetřovat, chránit a spravovat neviditelným způsobem, nebo doložil: »Já s vámi jsem po všechny dni až do skonání světa.

Zůstává tedy Pán Ježíš i na nebi nejvyšším správcem Církve čili neviditelnou hlavou její, kdežto sv. Petr byl a jeho nástupce římský papež nyní je viditelnou hlavou Církve. Pokřtění věřící, pokud v těle na světě žijí, nazývají se viditelní údové Církve a činí s viditelnou hlavou její jednotu jako jednotliví údové u těla lidského, jež hlava řídí: jest to viditelná společnost. Starší žáci budou si tedy vše to, co jsem vám o Církvi svaté pověděl, souhrnně takto pamatovati: Katolická Církev jest viditelná společnost všech pravověřících křesťanů, kteří jednotejné učení Pána Ježíše vyznávají, jednotejných svátostí užívají a římského papeže za nejvyšší viditelnou hlavu mají. (Op.) Menší žáci mně to zodpovídají na otázky: Kdo založil Církev? Proč se jmenuje katolická? Proč říkáme, že je to viditelná společnost? Proč slovou údové její pravověřící křesťané? Kdo jest viditelná hlava Církve? Kdo neviditelná?

Pán Ježíš založil Církev, abychom v ní spasení došli. On totiž složil v ní prostředky k našemu posvěcení: abychom učením Jeho byli ve víře vycvičeni, Jeho svátostmi od hříchů očistěni, za dítky Boží přijati a pro království nebeské vychováni a usposobeni. I my náležíme k té Církvi Kristově; kdy a jak byli jsme do ní přijati? Staly jste se tedy i vy křtem svatým katolickými křesťany; proto bedlivy a pozorny buďte, abyste učení Pána Ježíše doře chápaly a si pamatovaly. I vám nabízí Pán Ježíš milost Svou k vašemu posvěcení a spasení, abyste jednou do nebe došli se mohly. Poděkujeme tedy nyní modlitbou za to Pánu Ježíši.

72.

Vypravoval jsem vám, že Pán Ježíš po Svém z mrtvých vstání na potvrzení Své víry vícekrát se zjevoval; opakujte mně, kdy, kde a komu se zjevil? Kterého pak z apoštolů vyznamenal při Svém zjevení na břehu moře genezaretského? Jaký úřad odevzdal tehdejší Petrovi? A jaké důležité ustanovení a zařízení učinil při Svém zjevení na oné hoře v Galileji? Mnoho-li lidí bylo tam pohromadě? Co představovali všichni ti věřící s apoštoly a svatým Petrem v čele?

Nyní si připomeneme, k čemu splnomocnil tam Pán Ježíš apoštoly; co řekl jim nejprve? (Jdouce učte . . .) Těmi slovy odevzdal jim úřad učitelský. Věřící nařídil Pán Ježíš pokřtiti; kterými slovy? Tak doplnil ten úřad kněžský, který jim odevzdal již při poslední večeři, kdy jim dal moc, proměňovati chléb a víno v co? Jak je k tomu splnomocnil? Jak to činili? Jako křest, tak měli udílet i ostatní svátosti. Byli tedy apoštolové tímto úřadem kněžským oprávněni oběť mše svaté konat a svátosti udílet. A kdo jste si pamatoval, co jim na konec uložil? (Učte je zachovávat . . .) Tím odevzdal jim moc věřící řídit a spravovat, jako spravuje král své poddané aneb jako ošetřuje pastýř své stádce, pročez sluje tento úřad královský neb pastýřský. Odevzdal tedy Pán Ježíš učenníkům trojí úřad, který Sám zastával; opakujte mně, jaký

to byl ten trojí úřad. A komu svěřil důstojnost vrchního pastýře? Zařizena byla tedy takto Církev Kristova, která šířiti se měla po všem světě; jak se proto jmenuje? Opakujte mně, co jest katolická Církev? Patříte také k této katolické Církvi? Jak jste byly do ní přijati? Tak přijímá Církev svatá křtem svatým nové údy po všem světě ze všech národů a nápomocna jest jim k jich spasení.

Obstaral Pán Ježíš vše, čeho ku spasení lidstva bylo potřebí; po dokonaném tom díle měl se nyní navrátiti k Otci nebeskému. I nařídil tedy apoštolům, aby odebrali se do Jerusalema a tam Jej očekávali v domě, kde poprvé se jim zjevil při zavřených dveřích. Bylo to právě čtyřicátý den po z mrtvých vstání; všech jedenáct učenníků bylo pohromadě, a tu vstoupil mezi ně Pán Ježíš. Káral pošetilost těch, kteří nevěřili aneb snad i budoucně by věřiti nechtěli o z mrtvých vstání Páně těm, kteří Jej viděli; odůvodnil, že vyplniti se musilo na Něm vše, jak proroci z vnuknutí Božího o utrpení a vzkříšení Jeho předpověděli; osvětlil jim mysl, aby Písmu svatému dobře rozuměli a vykládati je uměli, až jako očití svědkové hlásati budou o díle vykoupení po všem světě; slíbil pak, že na potvrzení víry skrze ně i skrze ostatní věřící dítí se budou mnohé zázraky. Ovšem k dílu apoštolskému po všem světě potřebí bylo zvláštní pomoci, a tu jim zaručil Pán Ježíš skrze Ducha Svatého, kteréhož v Jerusalemě očekávati měli.

Na to vyvedl je z Jerusalema na horu Olivetskou. O té hoře jste již častěji slýchaly; kdy se tam odebral Pán Ježíš s učenníky Svými? Tam na hoře Olivetské tedy započalo utrpení Páně, z té hory proto chtěl Pán Ježíš odebrati se do slávy Své. I počal se loučiti s učenníky Svými; můžete si pomysleti, jak velice zarmoucení byli učenníci nad tím, že měli ztratiti božského Mistra a to tím více, jelikož dle mylných náhledů židovských pořád ještě očekávali obnovení pozemského království israelského. Však Pán Ježíš obrátil mysl jejich od těch světských zámyslů k onomu vznešenému úkolu, který budou mít prováděti v duchovním království čili v Církvi Kristově, která rozšířiti se má po celém světě. I připomenul jim opět, že odchází do nebe, aby jim od Otce jako pomocníka, utěšitele a osvětitel poslal Ducha Svatého. Byl to ovšem nesnadný úkol hlásati učení Pána Ježíše po všem světě a učenníci sami cítili se k tomu slabými; slíbil jim proto Pán Ježíš, že se u Otce nebeského bude za ně přimlouvati; aby pak je i k horlivosti v tom díle apoštolském povzbudil, slíbil jim i odměnu řka, že odchází, aby jim v nebi místo připravil, a že pak je k Sobě vezme, aby se s Ním v tom království nebeském radovali na věky. A když je takto potěšil, pozvedl rukou Svých, aby jim naposled požehnal; a mezi tím, co oni poklekli, přijímajíce požehnání Pána Ježíše, vznesl se vzhůru výš a výše, až konečně oblak zastřel Jej před očima jejich. Kam tedy vstoupil Pán Ježíš? Kolikátý den to bylo po Jeho z mrtvých vstání? S toužebností patřili apoštolé za Pánem Ježíšem, ano vztahovali po Něm i ruce své; a tu užřeli s výšin nebeských snášeti se dva

anděly, kteří vidouce tu tesklivou touhu apoštolů po Ježíši Kristu, vyložili jim, že spravedливо bylo, aby Pán Ježíš po tolikém utrpení do slávy Svě nebeské se odebral; ale že neodešel z toho světa na vždy, ale brž že přijde opět v poslední den, aby soudil všech lidí. Tuto veledůležitou pravdu zapamatovali si dobře apoštolové a všude všem lidem ji hlásali; k lepšímu pak pamatování vložili ji do svého apoštolského vyznání víry těmito slovy: „Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha Otce všemohoucího; odtud přijde soudit živých i mrtvých.“ (Op.) Kde jest tedy nyní Pán Ježíš? Kdy tam vstoupil? Přijde zase s nebe? Co bude pak zde činit? Jak odmění věrné vyznavače Svě? Pamatujte si tedy vše dobře, abyste se jako dobří vyznávači k Pánu Ježíši hlásiti směly. Nyní ale pomodlíme se apoštolské vyznání víry.

(Pokrač.)

O svatých svátostech.

Příspěvek k znázornění učení o nich podává JAN NEP. JOS. HOLÝ, řeholník kanovník Tepelský.

Nejdůležitější učení při sv. svátostech jedná o třech podstatných částech každé svátosti. Dobře je proto, když děti tyto tři části při všech sv. svátostech pohromadě před očima mají. Některé věci jsou rozličným svátostem společny, jako rozmnožení posvěcující milosti Boží a nezrušitelný znak. Proto lze o nich z počátku hned mluvit a při obraze zvláště označiti. Možno říci:

Ku podstatě každé svátosti náležejí tři částky:

I. ustanovení Ježíše Krista;

II. zevnější znamení;

III. udílení milosti Boží.

Svátostmi vůbec se uděluje aneb rozmnožuje milost posvěcující (ve svátostech mrtvých, křtu a pokání [zde ne vždy] se uděluje, v ostatních pěti živých se obyčejně rozmnožuje [při svátosti posledního pomazání také se někdy uděluje]). Proto máme jako účinek při každé svátosti naznačiti buď udílení (při dvou), nebo rozmnožení (při pěti) posvěcující milosti Boží, na obraze lze to zvláštní čarou (zde na papíře naznačuji to ležatým písmem). Mimo milosti posvěcující nabýváme v každé svátosti zvláštní milosti svátostné (naznačuji zde proloženým písmem). Křtem, biřmováním a svěcením kněžstva vtiskuje se duši nezrušitelný znak (naznačuji zde tučnějším písmem).

Při posledním pomazání lze napsati na tabuli slova svatého Jakuba a z nich ony tři podstatné části vyvoditi; činím zde také tak, jen první účinek této svátosti, společný šesti čtyřmi ostatními svátostmi živých — rozmnožení posvěcující milosti — z učení o svátostech všeobecně se předpokládá.

Při manželství první část, pro dívky těžko pochopitelnou, naznačuji slovy katechismu.

A nyní po tomto úvodě podávám zde obraz, v němž jsou při každé svátosti ony tři podstatné částky vyznačeny.

- Křest** {
- I. »Křtíte je ve Jménu Otce i Syna i Ducha Sv.«
 - II. {
 - viditelné: 1. Voda se leje na křtěnce.
 - slyšitelné: 2. Slova: »Já tě křtím ve Jménu Otce i Syna i Ducha Sv.«
 - III. {
 - 1. odpuštění hříchu prvotného a všech před křtem spáchaných;
 - 2. odpuštění všech věčných i **časných** trestův;
 - 3. *udílení milosti posvěcující (tři božské ctnosti se zároveň vlévají)*;
 - 4. **nezrušitelný znak.**

- Bířmování** {
- I. Sv. apoštolové na rozkaz Ježíšův bířmovali.
 - II. {
 - lze viděti { 1. a) biskup vzkládá ruce na bířmovance, b) maže ho na čele svatým křížem;
 - lze slyšeti { 2. říká při tom: Znamenám tě znamením kříže a bířmuji tě křížem spasení ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.
 - III. {
 - 1. *rozmnožuje milost posvěcující,*
 - 2. zaručuje bířmovanci dary Ducha Sv., kterých u vyznávání a hájení víry potřebovati bude;
 - 3. **nezrušitelný znak.**

- Nejsvětější Svátost oltářní** {
- I. {
 - Vezměte: Totot jest tělo mé; totot jest krev má.
 - To číňte na mou památku.
 - II. {
 - lze viděti { 1. způsoby chleba a vína,
 - lze slyšeti { 2. slova: Totot jest tělo mé; totot jest krev má.
 - III. {
 - Sama o sobě { Ježíš Kristus v ní jest skutečně přítomen.
 - Jako oběť { 1. Dar pravé kajicnosti;
 - mše { 2. Prominutí všedních hříchův a časných trestů;
 - svaté { 3. Rozmnožení posvěcující milosti Boží;
 - 4. Pomoc a posila v potřebách duchovních i tělesných.
 - jako po- { 1. Vcházíme v nejužší spojení s Ježíšem;
 - krm { 2. Dostáváme závdavek slavného z mrtvých vstání;
 - ve { 3. Prominutí všedních hříchů;
 - sv. { 4. Rozmnožení posvěcující milosti;
 - příjí- { 5. Posila v boji proti hříšným žádostem těla.
 - mání

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

(Pokračování.)

Vyznáváme nejsvětější Trojici znamením sv. kříže:

Sv. Osvald, maje svěsti bitvu s vojskem krále Kadvally, kázal rychle veliký kříž vyhotoviti, pln důvěry sám se ho uchopil, do jámy vložil a tak dlouho držel, až jej vojáci upevnili. Pak k veškerému vojsku silným hlasem zvolal: »Pojďmež všichni a skloňme svých kolenou před tímto křížem a vzývejme společně pravého, živého a všemohoucího Boha, aby nás podle Svého milosrdenství proti zpupnému nepříteli ochránil; Onť ví, že bojujeme pro věc spravedlivou, pro obhájení života a vlasti.« I byli všichni zmužilostí naplněni, bitva se počala a nábožný ctitel sv. kříže dobyl úplného vítězství nad Kadvallou, jenž na bojišti zahynul.

Sv. Osvald.

Sv. Makrina, sestra svatého Řehoře, nalézala ve své nemoci v tomto znamení sv. svou útěchu a posilu; proto se jím nesčíslněkrátě znamenala. Když však umírala, chtěla býti úplně samotna. Na to se pomodlila obyčejné své večerní modlitby, ponamenovala se sv. křížem na očích, ústech, srdci a čele a s blaženým úsměvem na rtech odevzdala duši svoji Pánu. Mehlers Beisp.

O stvoření světa.

Bůh stvořil svět:

Sv. Augustin zkoumal často všemohoucnost božskou ve věcech stvořených. Tato všemohoucnost, praví, jeví se právě tak v těch nejmenších a nejopovrženějších bytostech, jako v těch vznešených a velkolepých. Bez všemohoucnosti božské nelze si mysliti ani jedinkého předmětu na světě. »Ó Všemohoucí!« volá pak, »Tvá všemohoucí pravice jest stále tatáž; stvořila na nebi anděly a na zemi červíčky. Neměla snad více moci při stvoření prvých než při zplození druhých; neboť jako žádná ruka anděla na nebi nemůže stvořiti, tak také nemůže žádná ruka nějakého červíčka živoucího uspůsobiti. Jako nemohla žádná jiná ruka oblohu nebeskou stvořiti, tak také nemůže žádná jiná ani lístek na stromě skřiviti; jako žádná jiná ruka nemohla živoucí tělo učiniti, tak také nemůže žádná jiná ani vlasek na hlavě černý nebo bílý učiniti. Ó všemohoucí jest Tvé rámě, ó Pane! Tobě jest vše možné!«

S. August. Soliloq. c. 9.

Jeden kníže chlubil se druhdy vyslanci cizozemskému výstavností své residence. Šašek jeho, jemuž v dávných dobách při dvorech všechno bylo dovoleno, ukazuje na oblohu nebeskou pravil čtveračivým způsobem: »Pane bratře! Nevychloubejte se

jen tak svým palácem; pohlédněte na oblohu nebeskou. Váš palác má silné základy a pevné zdě, a proto nemůže tak lehce spadnouti. Avšak onen nebeský Stavitel nepoužil žádných základů a žádných zdí k nezměrné Svě stavbě. Před takovým stavitelům musíme mítí úctu. On drží nebe toliko Svým prstem a země jest Mu za podnoží.

Dle Veita.

Prozřetelností Svou pečuje Bůh o všechny tvory:

Sv. Jarolím uvádí mezi mnohými jinými příklady o péči Prozřetelnosti božské následující: Poustevník, jménem Malchus, žil v mládí svém po delší dobu v úplné samotě v lesích a to velice přísně. Jednoho dne se mu zastesklo po domově a proto si umínil, že se podívá ještě jednou do Antiochie ku své milované matce. Na cestě však byl chycen od loupežníků a jednomu pánu za otroka prodán, jemuž musil pak dobytek pásť. U tohoto pána byla i křesťanská otrokyně, kteráž Malcha velmi těšila a s níž konečně utekl. Z bázně cestovali více v noci a již mysleli, že šťastně unikli, an třetího dne spatřili dva jezdce na velbloudech, kteří je pronásledovali. V úzkosti vlezli do jeskyně a skrčili se do kouta, odevzdávající se do vůle Boží. Pán s mečem obnaženým postavil se před jeskyni, sluha pak vstoupil do jeskyně a oslněn šel vždy dále a volal: »Pojďte ven, nevěrníci!« Ježto se nikdo neozýval, oháněl se mečem v jeskyni, v tom však vyskočila lvice a rozsápala ho. Pán nemoha se sluhy dočkati a myslé, že s odbojníky bojuje, vešel do jeskyně a i on byl roztrhán. Ubozí utečenci sebou ani nehýbali, obávající se lvice. Zatím lvice mláďata svá jedno podruhem odnesla a tu teprv vystoupili utečenci a na pozůstalých velbloudech šťastně dostali se do římského tábora. Vůdce Sabinus uslyšev, co se jim přihodilo, odkoupil od nich velbloudy a propustil je. Oba podivně zachránění umínil si, Bohu život obětovati. Malchus vstoupil do kláštera, kdež r. 370 zemřel a stal se svatým a i otrokyně vstoupila do kláštera, děkujíc nejednou Pánu Bohu za šťastné zachránění. Sv. Jarolím.

α) O andělech.

Nesčíslné množství příkladů stvrzuje učení Církve katolické, že Bůh anděly též k tomu stvořil, aby nás lidi v tělesných i duševních nebezpečnostech ochraňovali a nám ku pomoci přispívali. Tak pomáhali dvakráte svatému Václavu; jednou když proti Radislavovi, odbojnému knížeti kouřimskému, pro ušetření krve a životů svých poddaných sám jediný s ním se potýkati volil; tehda jej andělé obstoupili s křížem stkvoucím. Což vida nepřítel, všecek uděšen k nohám jeho padl, za odpuštění prosil a dosáhnuv ho, v pokoji odešel. — Po druhé, když sv. Václav před císařem skrze lživé a závistivé svědky osočen na sněm přicházel, uziév jej císař od dvou andělů doprovázeného, sstoupil s trůnu císařského, laskavě jej objal, králem jej nazval a rameno sv. Víta za dar jemu obětoval, kterýžto drahý ostatek podnět dal k vystavění chrámu na hradě pražském.

Život sv. Václava.

V jistém městě bylo jednoho dne děvčátko se svým malým bratříčkem samo doma, když v domě počalo hořeti. Oheň se již blížil ku světnici, kde děti byly; tyto volaly o pomoc, ale nebylo tu nikoho, kdo by jim byl mohl pomoci. S okna se bály skočiti, protože bylo velmi vysoko. Ale když pak již ve světnici jejich hořeti počalo, chtěly přece oknem vyskočiti; napřed se však ještě pomodlily — k andělu strážnému, aby je zachránil. Pak seskočilo napřed děvčátko, a když se mu nic nestalo, volalo na bratříčka: »Seskoč za mnou dolů; anděl strážce bude i tebe chrániti!« Pacholík tak učinil a nevzal také úrazu; anděl strážný obě patrně zachránil.

Jakub Procházka: Výklad katechismu.

S v. V i n c e n c byl na rozkaz pohanského soudce Daciána strašně zmučen, do vězení uvržen a na střepiny a sklo vhozen, aby v mukách bolestně zemřel. V noci však, když strážníci patřili na vězení, poznali, že je vězení jasným světlem ozářeno, a když vstoupili do vězení, spatřili, že se sv. Vincence okovy spadly a na zemi že je mech a několik květín. I jal se před nimi mučenník prozpěvovati chválu Boží a to tím více, ani andělé ho povzbuzovali, pravíce: »Viz, Vincenci, Ten, za Něhož trpíš, připravil ti korunu v nebesích. Buď tudíž klidné myslí, brzy budeš do Jeho shromáždění vzat.«

Wiser-a Lex.

S v. M a r k ě t a K o r t o n s k á byla jednou velmi pokoušena od ďábla, tak že již malomyslněla. Tu přistoupil k ní anděl strážný a těšil ji, aby se nebála, že ďábel, nesvolí-li, uškoditi jí nemůže.

(Pokr.)

Promluvy k mládeži.

N o v ý r o k.

Život člověka jest jako loď na moři.

Ne nadarmo přirovnáván bývá život lidský plavbě. Představte si, milí žáci, člun na širém moři! Kolik číhá naň nebezpečných nepřátel, jak vrtkava, nejista plavba po hlubokých vodách! Vesele vyplul člun z přístavu, opatřen potřebnými zásobami, řízen opatrným kormidelníkem; vesele pluje člun, když vůkol vítr se utišil, vlny hravě jím kolébají; přechásto zastaví se člověk, jenž v člunu pluje, aby pokochal se krasami moře, zazpívá si a pluje dále ku břehu. Zde vidí nové krásy, nový svět, neznámé lidi a vrací se zas zpět, odkud byl vyplul.

Ale hrozná jest plavba, pakli člun neopatrně řízen dostane se do neznámých vod — tu stává se kořistí skal nebo zhltní jej nenasytný mořský vír; děsná jest cesta, pakli přivalí se bouře a jako divá šelma pohrává si s nevinnou lodicí. Běda, pakli člun

ne příliš pevně stavěn, pakli nemá základů, by přečkal bouři třeba nejlítější — jest jistě zmařen a břehů nedopluje.

Milé děti! Stojíte dnes na počátku nového oddělení života svého, na počátku nového roku. Vážné jsou myšlenky, které dnes na myslí nám tanou. Co jest to, ten život náš? Proč se tak mění? Proč žalost s radostí vždy smíšená? Kdy najdeme úplného pokoje, po němž toužíme, k němuž naše srdce jest stvořeno?

Bojování jest život člověka na zemi, můžeme volati slovy Jobovými. Jdu-li spat, říkám: Kdy vstanu? a opět očekávám večera a naplněn jsem bolestmi až do tmy. 7, 1. 4. My zajisté včerejší jsme, a nic nevíme, nebo jako stín jsou dnové naši na zemi. 8, 9. Hle, na míru uložil jsi dny mé — uvažuje pčvec David 38, 6. 7. a bytost má jest jako nic před Tebou. Zajisté pouhá marnost každý člověk živý. V pravdě pomíjí člověk a nadarmo kormoutí se. Poklady skládá a neví komu je shromažďuje. — Nemáme zde místa zůstávajícího — praví sv. Pavel, Žid. 13, 14., ale budoucího hledáme. —

Než, dosti již, milí záci, tolik jest jisto, že život člověka jest tisícerým změnám podroben, že ubíhá život náš jako ten rok starý nepozorovaně a rychle a že jest přípravou k novému roku věčnosti a nepomíjitelnosti.

Vraťme se však ještě jednou k onomu srovnání života s plavbou a provedme je!

Plna nadějí vjede loď na širé moře a oddaluje se víc a více od břehů. Plny milosti Boží vjely jste, milé děti, před časem na moře života. Kdo vás vyslal na to moře? Bůh, jediný vládce života našeho. Čím více vzdaluje se člun od břehu, tím více a hlasitěji loučí se ti, kteří na břehu zůstali s těmi, kteří plují v dálku, kynou rukama, mávají šátky, volají »s Bohem« a »na shledanou!« Také Bůh, pustiv člun našeho života ve veliké a nebezpečné moře světa, dívá se na nás, sleduje činy naše i směr prací našich a volá za námi: Na shledanou!

Čím více člun oddaluje se od břehu a ocitá se uprostřed vod, tím plavba nebezpečnější. Běda člunu, není-li pevně stavěn, nemá-li silných stěžňů a pevných plachet, nemá-li zkušeného kormidelníka a spolehlivého kompasu. Jakmile nejslabší zaduje vítr, zavíří mořský vír, ubohá loď zkázou jest jista, již obléhá ji hejno racků chechtajících se její pohromě — již pluje na mělčinu, či rozráží se o skalisko, plavby neukončivši. Nadarmo pak lkají všichni, kteří lodi životy své i statky svěřili.

Čím více člověk oddaluje se od břehu mladosti své a dospívaje a stárna, ve vířivých vlnách života veřejného se pohybuje, tím nebezpečnější jest plavba jeho! Běda člověku, není-li povaha jeho věrou v Ježíše Krista upevněna a ustálena, nemá-li člověk zásad a doufání, které na povrchu všedního života jej udržují, nehledí-li, by láskou jevící se v dobrých skutcích život svůj zdokonalil, — běda člověku, jemuž není kompasem zákon Boží a kormidlem dobré svědomí — ten, jakmile zaduje vítr vášně a žádosti zlé, jakmile ocitne se na mělčině pochybností, na ska-

lisku pokušení, ten jistě jim neodolá, on podlehne a utone dřív, nežli mohl plavbu svého života dokonati.

Lod, která odolá všem bouřím, po kratší nebo po delší době dopluje přístavu. Složí se z ní všecken náklad, přistane u končin nových, vidí nové lidi, nové světy.

Člověk také po delší nebo kratší plavbě stane u přístavu, jenž jest věčnost; branou do ní jest smrt. Na věčnosti vidí nové lidi, žije tu nový, věčný život.

Marnosti zajisté poddáno jest stvoření bezděky, ale pro toho, kterýž je poddal v naději, že i to stvoření vysvobozeno bude od služebnosti porušení ve svobodu slávy synů Božích. Tak potěšuje nás sv. Pavel, Řím. 8, 18, 20., plující mořem života pozemského!

Nuže, děti milé, na počátku nového letošního roku, kdy počínáme plavbou v novém oddílu života svého, napomínám vás slovy dnešní sv. epištoly: Odřekněte se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě a spravedlivě a pobožně živi buďte na tomto světě, očekávající blahoslavené naděje, příští slávy velikého Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista. Amen. Frant. Chramosta.

Neděle I. po Zjevení Páně.

O modlitbě.

»Což jest, že jste mne hledali? Zdali jste nevěděli, že já v těch věcech, které jsou Otce mého, musím býti?«
Luk. 2, 4.

Tajemný byl veškeren život Ježíšův na zemi. Dle přirozenosti Své božské i lidské jsa Synem Božím, žil na zemi i na nebi, zemi tak s nebem spojuje. On říkal: »Já a Otec jedno jsme, co činí Otec, činí podobně i Syn; — království moje není z tohoto světa«. A dnes opět, jako by se divil, kterak matka Maria nemůže pochopiti tak dlouhý pobyt v chrámě Jerusalemském, praví: »Což nevíte, že já v těch věcech, které jsou Otce mého, musím býti?«

Milé děti! My také jsme syny Božími, dětmi Otce nebeského. My přijali jsme ducha vyvolení synů, v němžto voláme: Otče Řím. 8. 15. a jsme-li synové, jsme i dědicové, dědicové zajisté Boží a spoludědicové Kristovi Řím. 8, 17.

Naše obcování má tedy býti jako obcování synů Božích, my také máme býti v těch věcech, které jsou Otce našeho! A kdy pak nejvíce člověk rozjímá o tom, co jest Božího, kdy duší svou v nebe se přenáší s Bohem rozmlouvaje? Jistě odpoví mi každý z vás, že tehdy člověk nejvíce rozjímá o věcech, které jsou Otce nebeského, když se — modlí.

Ačkoli již vícekrát o modlitbě vám jsem, milí žáci, vypravoval, přece nerozpakuji se znova a znova k modlitbě vás pobízeti.

Co jest modlitba? Modlitba jest povznešení mysli k Bohu, rozmluva s Bohem. Modlitba jest požadavkem našeho srdce, které rádo mešká v končinách nadzemských, jest nutnou potřebou duše, která ráda zalétá v onu vlast Boží, odkud byla vyšla. Modlitba jest tedy úkon vznešený, velebný, kterému málo co jiného přirovnati se dá, jest modlitba dechem nebes, paprskem milosti Boží, touha po spojení duše s Bohem. Ačkoli ve Starém Zákoně lidé zbožní modlitbu — poněvadž jest přirozeným požadavkem duše — rádi vykonávali, přece Pán Ježíš modlitbu naši spořádal a nás řádně modliti se učil.

Především naučil nás Pán Ježíš, kdy se modliti máme! On pravil: Třeba jest ustavičně se^š modliti a neustávati Luk. 18, 1. Podle výkladu svatých Otců neznamená to ustavičnost času, jako bychom pořád snad klečeti měli, nebo se sepjatýma rukama stojíce modlitby své vykonávati, ale znamená to ustavičnost modlitby v příhodném čase, tak, aby nás ani lenivost, ani mrzutost od modlení nezadržovala, ale bychom vůbec svoje práce a snahy, utrpení i bolesti, svůj život i smrt Bohu poroučeli, Bohu obětovali, pro Boha a k Bohu pracovali.

Vnešený jest život křesťanského dítěte, jež celý život svůj mladý modlitbou Pánu Bohu obětuje, posvěcuje!

Někdo vstává s kletbou na rtech, s mrzutostí pracuje, nespokojen od práce ustává, s proklínáním ulehá. Jak lehko však pracovati jest člověku, modlitbou s Bohem spojenému!

Děti milé, zvykněte si ráno, když vstanete, celý den Bohu obětovati několika slovy! Řekněte na př., jak sv. Ignác říkával: Všecko ke cti a chvále Boží. Sv. Antonín říkával: Ó slavná, nade všechny hvězdy povznešená matko! Sv. Vincenc z Paula se modlival: Boží dobroto, propůjč mi té milosti, bych jen tobě žil! Modlete se tedy ráno i večer před spaním i po spaní, modlívejte se též před jídlem i po jídle, slyšíte-li zvoniti poledne nebo klekání, jste-li ve společnosti špatných lidí, když pokušení na vás přichází, v obecných pohromách, nebo chcete-li si zvláštní Boží pomoci vyprositi!

Kde se modliti máte? Pán Ježíš modlil se na kříži, v chrámě, při poslední večeři, v zahradě. My tedy dle příkladu Jeho všude můžeme se modliti.

Sv. Paskal byl pastýřem a protože nemohl častokráte choditi do kostela, by se tam modlil, vyřezal si na pastýřské své holi obraz Panny Marie, zabodl hůl do země a kleče modlil se.

Jak se máme modliti? Pokorně jako publikán, kajicně jako sv. Petr, jako setník královský, netroufaje si ani Pána Krista pod střechem přijmouti. Modleme se prostě, jak nám to srdce napovídá, ne mnoho slov, ale více smyslu, ne mnoho všelijakých nápadných pohybů, ale více vroucnosti — čím prostější modlitba, tím srdečnější a Bohu milejší. Modleme se také vytrvale. — Pán Ježíš třikrát před Svým utrpením se modlil, sv. Monika osmnácte let za obrácení syna Augustina prosila.

Zachovejme při modlení slušné postavení těla! Nedovolí si dítko před učitelem — žádá-li ho o něco — sebou kroutiti, obracet se, smáti se při tom, tím méně smí si dovoliti neslušně si počínati, prosí-li o něco všemohoucího Boha!

Znameníť hudebník Josef Haydn, jenž složil nápěv k naší rakouské hymně, byl nejen velikým umělcem, ale i nábožným křesťanem. Jednou ve společnosti, kde i Haydn byl přítomen, rozmlouvali hosté o tom, co asi tvůrčí sílu umělcovu nejvíc povzbuzuje? Někteří mínili, že asi dobré víno, nebo vyrazení ve společnosti a pod. Ale Haydn pravil: Mám doma kapličku, a kdykoli chci něco psáti, vždy se tam napřed pomodlím!

Zapamatujte si, milé děti, slova sv. Augustina: Kdo se umí dobře modliti, umí také dobře živ býti. Amen.

Frant. Chramosta.

Listy vědecké.

Z výkladu knihy Soudců.

Samson.

Píše Dr. JAROSLAV SEDLÁČEK, c. k. mimořádný professor při české bohoslovecké fakultě v Praze.

Samson jest posledním ze dvanácti soudců Israelských, o nichž nám kniha Soudců zprávu dává. Jest známo, že tito soudcové byli především osvoboditeli lidu, vedli bojovníky jednoho neb více kmenů proti nepříteli, a pak teprve jest o nich řečeno, že soudili lid. Samson nebyl, jak se na první pohled zdá, ani vůdcem lidu, ani soudcem v pravém smyslu slova; neboť sděluje nám sv. Písmo jen o činech osobní jeho udatnosti a dí »že on počal osvobozovati lid.« Skutky jeho jsou však podivuhodné a zvláštní, a proto se stalo jeho jméno a osobnost populární.

My víme, jak nám i kniha Soudců vícekrát připomíná, že byl Samson od Boha obdařen neobyčejnou silou a že působil k záhubě nepřátel vydatně tehdy, když na něho přišel duch Boží. Vypravování o jeho životě a činnosti jest prosté, má na sobě celý ráz přirozenosti a naivnosti a proto se divíme, že někteří chtěli Samsona na roveň klásti osobám mythickým a že jeho dějům věřiti nechtěli. Jest ovšem pravda, že nám profanní, dějepisné staré knihy ničeho o Samsonovi nezaznamenaly a nezachovaly, avšak o dějinách israelského národa oné doby nemáme u profanních starých spisovatelů vůbec žádných zpráv. Vypravování sv. Písma pak nám úplně stačí a podává samo dostatečné svědectví o pravdivosti a historičnosti dějů, jež nám předkládá; ovšem že k tomu účelu třeba znění sv. Písma blíže si vysvětliti a uvážiti.

V tomto výkladu hodláme děje Samsonovy dle sv. Písma objasniti a proto se zmíníme o poměrech doby, v níž Samson žil a pak přejdeme k podrobnostem.

Israelité, usadivši se v zemi Kanaan, měli mnoho nepřátel vnitřních i zevnějších; vnitřními můžeme jmenovati ony původní obyvatelky, jež hleděli Israelští vytisknouti neb zničiti, k zevnějším

čítáme Syrské, Madianské, Amalekity a j. na severu a na východní straně, na jihu hlavně Filistinské.

Ku konci nepokojné doby soudců, stali se Filištíni jižním kmenům velmi nebezpečnými. Vládli pevnými městy, byli dobře ozbrojeni a v boji udatní, měli vozy, jezdce i pěší. Israelité byli v jednotlivých kmenech, rozdělení na rody, jež patriarchálním způsobem vedl a spravoval starší otec rodu; neměli však stálého vojska, nebyli dostatečně spojeni, aby se s větší mocí opřeli častým vpádům Filištinů. Teprve když již země jich více let po sobě spustošena, uznávána nutnost odporu; Samson počal bojovat proti Filištinům, ale nedokončil své dílo, později bylo Israeli- tům za doby velekněze Heli a krále Saula ještě často s nimi bojovati, teprve králi Davidovi se podařilo je trvale pokořit a zapuditi.

Děje Samsona jsou obšírnější dějů ostatních soudců, neboť je vypravují čtyry hlavy (od XIII. do XVI.). Jen přibližně možno určit, že žil Samson nedlouho před Samuelem a Saulem, tedy na sklonku dvanáctého a na začátku jedenáctého století před Kristem.

Hlava XIII.

Samsonovo narození a mládí.

Tato část jest jaksi úvodem k následujícím hlavám; v ní obsažen důvod, proč mohl mít Samson takovou sílu, jaká se jevila při jeho následujících činech: byl Bohu zasvěcen, byl nazirejským od narození. Proto následující vypravování o Samsonových činech ku zprávám hl. 13 častěji odkazuje.

Obsah: Anděl Boží ukázal se ženě Danity Manue a předpověděl jí syna, který bude nazirejským a počne osvobození Israele od Filištinů v. 1—7; na prosbu Manue objevil se ještě jednou v. 8—14 a vystoupil v plameni oltární oběti k nebi v. 15—23. Samson se narodil a měl ducha Božího v. 24, 25.

1. A synové Israelští činili opět
zlé před obličejem Hospodina,
který je vydal do rukou Fili-
štinských za čtyřicet let.

(Z *Vulgaty*.)

1. A synové Israelští opět činili,
co bylo zlé v očích Jahve, a
dal je Jahve do ruky Pelištim
za čtyřicet let.

(Z *hebr. znění*.)

1. Obvyklým způsobem počíná spisovatel vypravování a utiskování ze strany Filištinů, jako 3¹² 4¹ a j. Filištiné, Pelištim jsou jmenováni mezi nepřátely Israele již 3³ (též 10⁷) a byli, jak i jméno jich se vykládá, přistěhovalci (dle Am. 9⁷ i Deut. 2²³ a Jer. 47⁴) z ostrova Kaftor, snad z Krety. Krátce před dobou králů podmanili sobě kraj Judy, i kraj Efraim (dle 1 Kr. 4), ano dostali se i do severní, velké roviny (1 Kr. 31). V zemi, kterou obsadili, bylo pět měst, která se častěji spolu jmenují: Gaza, Azot, Askalon, Gath a Akkaron; každé toto město mělo svého vládce, který byl i vojevůdcem. Za čtyřicet let] utiskovali, loupili Filištiné

jižní kmeny Israelské, nikoli celý Israel; podobně udána doba utiskování Israelských 3⁶ osmi lety, 3¹⁴ osmnácti lety (i 10⁵) a j.

2. Byl pak jeden muž ze Saraa a z pokolení Dan, jménem Manue, který měl manželku neplodnou, 3. kteréž se zjevil anděl Hospodinův a řekl jí: Neplodnou jsi a bez dětí, ale počneš a porодиš syna.	2. A byl jeden muž ze Zar' a z příbuzenstva Danitů a jeho jméno Manoach a jeho manželka byla neplodná a nerodila. 3. A ukázal se Posel Jahve té ženě a řekl jí: Hle, ty jsi neplodná a neporodilas, ale počneš a porодиš syna.

(Z Vulgaty.)

(Z hebr. znění.)

2. Byl pak jeden muž ze Saraa a z pokolení Dan] místo Saraa hebr. Zar'a, Zare'a jest město v rovině Sefela; v Soud. 16³¹, 18^{2. 8. 11} jmenováno spolu s Eštaol, náleželo dle Jos. 19⁴¹ Danitům, dle 15³³ však kmeni Juda, od Judských po vyhnanství osazeno Neh. 11²⁹. Odtud vyšli Danité, aspoň jich část a stěhovali se k severu, k pramenům Jordánským. Nyní se na tom místě nalézá malá vesnice Sur'a, na severním konci údolí es-Surār. Zde jmenuje pokolení, příbuzenstvo Dan, v 18^{1. 30} jmenuje je kmenem. Danité byli Amorrhejskými vytlačeni do hor a měli svá první sídla mezi kmenem Efraim a Juda. Pokolení Dan čítalo dle Num 13³⁹ 26⁴³ šedesát tisíc bojovných mužů, bylo však přec vždy méně čítným ostatních kmenů. J m é n e m M a n u e] Manoach (znamená: pokoj, místo pokoje) jmenován toliko v této části. Který měl manželku neplodnou] jako se jiní proroci a velcí mužové narodili z matek z prvu neplodných, Isák, Josef, Samuel, sv. Jan Křt., tak mělo býti i u Samsona; dítě takové matky bylo v plném smyslu darem Božím a jeho narození znamením, že jest Bohem ku zvláštním věcem určeno.

3. Zjevil se anděl Hospodinův] hebr. mal'akh Jahve, Posel Jahve, kterýž se zjevil podobně jako za Gedeona (6¹¹), byl v podobě lidské, neboť jej v. 6 jmenuje »mužem Božím« a teprve, když zase zmizel, poznali, že to byl posel Boží (v. 21). Počneš a porодиš syna] opakuje v. 5.

4. Protož se vystříhej, abys nepila vína ani opojného nápoje, a nejedla nic nečistého.	4. A nyní se vystříhejž a nepij vína ani opojného nápoje a nejedz nic nečistého.

4. Matka Samsonova nebyla sice Nazirejskou, ale aby Samson od svého početí byl Bohu zasvěcen, proto přikazuje posel Jahve matce, aby se zdržovala všeho, co bylo Nazirejským dle Num. 6³ zapovězeno; příkaz ten vztahoval se nepochybně k době od početí dítěte a trval, pokud matka dítě kojila. Abys nepila vína ani opojného nápoje] hebr. šekhār znamená někdy víno, jindy nápoj opojný různého druhu; mohli bychom tím označiti ovocné víno, jež dle Pís. p. 8² připraveno bylo z granátových jablek, též (jak sv. Jarolím podotýká) z obilí, z datlí neb jiného palmového ovoce. U Arabů značí podobné pojmenování palmové

víno. A ne jedla nic nečistého | nečistým všem Israelitům bylo maso některých druhů zvířat, maso zardoušených a roztrhaných zvířat a pod. Deut. 14 Lev. 11; Nazarejským bylo zapovězeným a snad tedy též nečistým vše, co z vína bylo vytlačeno, hrozny zelené i suché (Num 6³). Nazireát Samsonův byl tedy zcela zvláštního rázu; jindy toho od matky žádáno nebylo.

O filiálních kostelích a jejich právních poměrech.

Napsal Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

»Nullum regnum aetate nostra in tota Europa tam frequentibus, tam augustis, tam ornatis templis ditatum fuisse, quam bohemicum reor. Templum in coelum erecta, longitudine atque amplitudine mirabili: fornicibus tegebantur lapideis; altaria in sublimi posita, auro et argento, quo Sanctorum reliquiae tegebantur, onusta; sacerdotum vestes margaritis tectae, ornatus omnis dives, pretiosissima supellex; fenestrae altae atque amplissimae conspicuo vitro et admirabili opere, ut lucem praebeant. Neque haec tantum in oppidis atque urbibus sed in villis quoque admirari licebat.« Aeneas Sylvius in Annalibus Boem. cap. XXXVI. apud Tíngl: Libri quinque confirmationum ad beneficia eccl. per archidioec. Pragenam; prolog. pag. IV.

Těmito vzletnými a nadšenými slovy líčí Aeneas Sylvius, později papež Pius II. (od r. 1458—1464), nejen vnější velkolepost a krásu, ale i vnitřní nádheru a bohatost chrámů českých, jež za jeho doby česká města i venkovské osady v hojném počtu zdobily. Než nedlouho bylo se těšiti vlasti naší těmito čestným a krásným chrámům, z nichž přemnohé za panování otce vlasti, Karla IV., byly vystavěny a bohatě nadány. Doba husitská a vandalismus, jež zplodila, vyvrátila přčetné chrámy s jejich uměleckými památkami a poklady¹⁾ a smetla s povrchu země ve své zaslepenosti a nenávisti proti Církvi tyto výmluvné pomníky živé víry a vzorné nábožnosti, kterou staří Čechové slynni.²⁾ A co zločinná ruka husitů a jiných kacířských zběsilců nezničila, jsouc bořením kostelů a pálením obrazů svatých již unavena, to dodělala třicetiletá válka se všemi hrůzami a bědami svými.³⁾

¹⁾ »Kostely na venku byly tak zhusta páleny a bořeny a obrazové svatých tak hojně třískány a ničeny, že pramenové souvěci ani jmen a počtu jejich udati neumějí.« Palacký: Dějiny České, díl III. str. 312.

²⁾ Byloť náboženskou zásadou Táboritů: »Každý kostel, kaple neb oltář po pánu Bohu na čest zejména některému svatému ustanovený (zřízený), má jako modloslužebný zkažen neb vypálen býti.« Tak stanoví jeden článek mezi »Articuli et errores Taboritarum«. Srovn. Aeneas Sylvius l. c. cap. 42. K tomu podotýká Palacký: »Toto domnění... připravilo Čechy bez mála o všechny památky staré krásoumy, vzdělávané tehdaž téměř jen skrze kostely a kláštery a pro ně.« L. c. str. 311.

³⁾ Budiž zde pouze něco podotknuto. Jak mnoho zádušních statků nejen kostelům, nýbrž i městům náležejících bylo odňato, vysvítá nejlépe ze

Rozpoutané litici války padly za oběť četná města i dědiny s jejich úpravnými chrámy, hlad a mor, tito hrůzní spojenci války zbavily mnohý kostel věřících, kteří by se v něm k službám Božím jakož dosud činili, byli scházeli. A bylo-li v některých osadách chrámu usetřeno, an ho zlosynná ruka válečných hord z ciziny buď pro kvap aneb pro jeho pevnost a vzdálenost pobořiti nemohla, zbaven byl nejednou kněze, jenž by v něm bohoslužbu býval mohl konati. Tím způsobem mnohé chrámy osiřely, nemajíce ani kněze ani věřících, aneb majíce sice kněze, avšak žádných věřících, ježto byli tito buď nekonečnými válkami a morem zachvácení aneb od surových nepřátelských hord pobiti. Kněži stali se pastýři bez stáda, a mnohé opět stádo, jehož po předcích zděděný kostel v oněch strastiplných dobách byl zachován, volalo marně po pastýři, který by je ošetřoval a od záhuby chránil.⁴⁾

Neměly-li takové opuštěné osady a osiřelé kostely docela spustnouti a zkázu vzíti, a měl-li za oněch smutných dob aspoň částečně dosažen býti účel, za kterým byly kostely tyto od zbožných předků založeny, a k jehož uskutečnění se Církev, nadání kostela i zřízení u něho duchovní správy řádně přijavši, právně zavázala, bylo třeba chopiti se zvláštních prostředků, jimiž by se i blaho věřících i další trvání takových kostelů zabezpečilo.

s o l n í s m l o u v y (contractum salis) papežskou Stolicí s císařem Ferdinandem II. roku 1630 uzavřené, dle které neměly takové statky, v držení osob světských přešlé, aneb od králů českých v peněžní tísní se nalezajících, laikům prodané neb jinak postoupené, kostelům a městům navraceny, poněvadž by se to bez velikých zmatků (sine ingenti confusione reipublicae) nebylo mohlo provéstí. Tato cassa salis byla nepatrnou náhradou za statky zádušní kostelům odňaté. Že ustavičným ubytováním vojska, vychováváním vojenského dorostu, častým drancováním a nesmírnými válečnými kontribucemi města i venkov náramně schudly, je věci vůbec známou. Že kostelů a zádušních statků ušetřeno nebylo, ba na ty že sáhlo se často nejdříve, netřeba podotýkati. Přes to chceme uvéstí několik slov z Gindelyho. »Da von einer geordneten Zahlung der Heere (t. v třicetileté válce) nie die Rede war, sondern dieselben zumeist davon lebten, was sie in der Gegend, in der sie stationiert waren, durch Kontributionen herauspressten, so war der längere Aufenthalt eines Regiments für Stadt und Land gleichbedeutend mit völligem Ruin... Am schlimmsten erging es Böhmen, denn die einzelnen Städte verbluteten sich nicht sowohl durch die an ihren Bürgern geübten Konfiskationen, als durch die in den Jahren 1621--24 erhobenen Kontributionen (S. 218)... Die Soldatenfrauen, welche als Tross den Regimentern nachfolgten, beteiligten sich, so oft sich Gelegenheit bot, an der Plünderung der umwohnenden Bauern und Bürger und verübten die frechsten Gewalthaten, keine Truhe, keine Kiste war vor ihnen sicher (S. 222)... Die häufigen Kontributionen waren unerschwinglich... Da die Heere kaum während eines Drittels der langen Kriegszeit regelmässig bezahlt und ordentlich gepflegt wurden und demnach auf Erpressung, Raub und den Zufall angewiesen waren, da sie die Städte und Dörfer einäscherten oder zum mindesten arg verwüsteten, so wurde ein grosser Teil der vom Kriege heimgesuchten Länder nach und nach entvölkert. Obenan steht Böhmen, dessen Bevölkerung von ungefähr 2,000.000 auf 700.000 zusammengeschrunpft war... In den Städten war die Hälfte der Häuser unbewohnt und auf dem Lande die Hälfte des Bodens unbebaut.« (S. 225.) Gindely: Geschichte des dreissigjährigen Krieges. Prag 1892, III Abtheilung.

⁴⁾ Srovn. G i n d e l y na u. m. Že nepřátelští surovci kněží katolických neušetřili, netřeba připominati.

Tím dospěli jsme k otázkám, jež nutně místnějšího rozboru vyžadují, a sice:

I. Kterak staly se mnohé kostely farní kostely filiálními?⁵⁾

II. Zdali a jakou měrou změněn byl jejich dřívější patronátní poměr?

III. Které právní zásady platí o zádušním jmění takových filiálních kostelů a opravování jich?

Ad I.

Příčiny, že mnohé starožitné a památné farní kostely přišly během času o svou samostatnost a staly se nejen co do stránky duchovní, ale i světské, nejen vzhledem k duchovní správě, nýbrž i vzhledem k svému majetku na jiných, nejednou novějších kostelích závislými, dlužno hledati ponejvíce v nepřízni času a v smutných poměrech, do kterých Církev od doby husitismu a samozvané reformace živly nepřátelskými byla uvržena.

Jak bylo již svrchu podotknuto, spustly aneb vyhubeny byly ve válečných bouřích patnáctého a následujících věků mnohé farní osady docela, kněží jejich byli buď vyhnáni aneb, nespasili-li se útekem, pobiti, zneuctěné kostely stály opuštěny, ježto nebylo při nich posvátného přísluhovatele aneb těch, jimž by prostředky spasení byly se mohly přísluhovati.

Za takových okolností viděla se Církev nucena sáhnouti k mimořádnému opatření, jež právo pouze v ý m i n e č n ě a jen z d ů l e ž í t ý c h příčin připouští.⁶⁾ Osířelé kostely svěřeny byly i s duchovní správou jinému, mnohdy dosti vzdálenému, duchovnímu správci (faráři), čím přešla i dotace beneficiáta, při takových kostelích zřízeného, v užívání tohoto faráře. Aneb jinak řečeno,

⁵⁾ Užíváme tohoto pojmenování, ač není, jak bude níže dokázáno, správné, jedině proto, že je obvyklé a zvsobecnělé, nechtějice se od ustáleného způsobu mluvení vzdáliti.

⁶⁾ Každá tato změna, každé zjinačení obrocí v jeho neprospěch je dle práva res odiosa a proto zakázána, poněvadž se tím: 1. Ruší původní zřízení obrocí a důsledně i vůle jeho zakladatele, jež se má vždy bedlivě šetřiti a svatě zachovávat. 2. Poněvadž je zásadou práva: »Ut beneficia sine diminutione conferantur« (cap. un. X. lib. III. tit. 12.), jak velí papež Innocenc III. 3. Opatření, o které v naší otázce běží, totiž spojení dvou kostelů a obrocí pod jedním duchovním správcem čili unio beneficiorum et ecclesiarum inaequalis seu per subjectionem je tím horší a přiči se právu tím více, poněvadž má — jak dokládá slavný kanonista Reiffenstuel (Jus can. univers. Tom. II. pag. 182. ad librum Decretalium III. tit. 12.) — ráz a povahu zrušení obrocí (suppressio s. extinctio beneficii), jež právo církevní samozřejmě co nejprísněji zakazuje. 4. Služba Boží tím trpí a se obmezuje, jakož i duchovní zájmy věřících, když byli k jinému, mnohdy dosti vzdálenému farnímu kostelu přivtělení, k němuž bývá cesta často neschůdná a obtížná; následkem toho se nejen služby Boží často zanedbávají, ale i svátosti zřídka kdy přijímají, čemu nasvědčuje i známé, zvsobecnělé přísloví: »Filialisten laue Christen.« 5. A proto zakazuje Církev spojování kostelů a obrocí, poněvadž zavírá nepřímou alienationem bonorum čili zavazení jmění takového kostela, proti kterémuž musí Církev, nechce-li se dopustiti nespravedlnosti na zakladatelích a dotýčných farnicích a nedůslednosti ve svých zásadách, vždycky vystoupiti.

kostel a spojená s ním duchovní správa sloučen byl s jiným farním kostelem, jehož farář v takovém připojeném kostele služby Boží ob čas buď sám aneb skrze zástupce konal, aniž by býval vázán kanonickou residenci střídavě u svého a u připojeného kostela zachovávat. Celý tento právní, biskupem schválený akt, nazývá se — jak známo — *unio ecclesiarum* (aut *beneficiorum*) *inaequalis*, *accessoria* aneb *per modum subjectionis*⁷⁾, poněvadž se takovým spojením jeden kostel podrobuje druhému, stává se jeho přívěskem (*accessorium*, *ecclesia inferior*), vlastního faráře nemaje. Tím pozbyly bývalé farní kostely svou samostatnost a staly se závislými na jiných farních kostelích, které se od té doby kostely mateřskými, ony pak samy kostely filiálními, ač nesprávně, nazývaly.⁸⁾ Byvše za dřívějších

⁷⁾ Kanonista Devoti dokládá k věci: »*Unio ecclesiarum* (vel *beneficiorum*) fit subjectione, cum unum beneficium alteri subijcitur, ita ut ei quasi fundus accedat, et ejus privilegia, consuetudines et naturam assumat.« *Instit. Can. tom. II. pag. 454.* V ohledu právním je tudíž takový kostel podřízen kostelu jinému, který se pak kostelem hlavním *ecclesia principalior* neboli *superior* nazývá. — Jiné druhy spojení kostelů a obrocí jsou: *Unio aequalis*, též *per aequalitatem seu per modum societatis* aneb *i unio aequalis principalis*, když jedno obrocí není na druhém závislé, aniž s ním splyne v jedno, nýbrž podrží svou samostatnost *quoad temporalia et spiritualia*, svá veškerá práva i výsady, své jméno i svou duchovní správu, jsouce pouze osobou svého držitele a správce sloučeny. — *Unio extinctiva seu ad integrum*, také *unio ecclesiarum per modum suppressionis seu confusionis* záleží v tom, že dvě, neb i více obrocí tak splynou, že se z nich stane obrocí jedno. — Mimo to může *unio beneficiorum et ecclesiarum* býti *temporalis* aneb *perpetua*, *personalis* aneb *realis* atd., o čem srovn. *Ferraris, Prompta bibliotheca can. s. v. Unio; Conc. Trid. edid. Richter Sess. XXIV. cap. 13. de ref.*, kde uvádějí se zajímavé případy spojení kostelů a farních obrocí a rozhodnutí pap. kongregace sněmu Tridentského.

⁸⁾ Pojmenování to jest nesprávné po stránce a) věcné, b) historické i c) právní.

Ad a. Nelze upřít, že kostely mateřské o své tak zvané »dcery«, spojené s nimi bývalé farní kostely, poměrně velmi málo, zvláště za minulých dob, se staraly a že tato nevšimavost, toto tvrdé málo mateřské nakládání s »dcerou« na mnohých místech tak se zakořenilo, že považuje se za velikou filiálnímu kostelu od příslušného patronátního úřadu prokázanou milost, když se z jeho vlastního jmění po mnohém naléhání a prošení obyčejně povrchně a nedostatečně opraví, aby se filialisté poněkud ukonejšili a zanedbaný kostel se snad úplně nezbořil. Bez přehánění možno tvrditi, že matka převzala v mnohých případech vzhledem k dceři, z jejíž jmění žije, úlohu macechy, a že ona vůči této octla se v poměru pastorkyně. Leda když chce se sáhnouti na jmění ubohé bezbranné dcery, — která dle jisté theorie, již níže objasníme, nemá a nemusí míti žádného patrona, — ve prospěch matky, jež si ze systematického ochuzování svého svěřence mnoho svědomí nedělá, ví se též o ubohém svěřenci, vlastně o jeho zádušní pokladně, a prokáže se mu na okamžik — pozornost. Úřední akta poskytují zajímavá a často přímo děsná data.

Nelze upřít, o čem se nám níže místněji řeč vrátí, že málo je filiálních kostelů, jež by slušně byly upraveny a uvnitř tak, jak toho vyžaduje důstojnost domu Božího — a tím jsou přece filiální kostely — a důstojnost katolických služeb Božích, byly zařízeny a vyzdobeny. Patrně, že ani v tom nejeví se přílišná láska »matky« k dítěti ani úzkostlivá péče o blaho »dcery«.

Nelze upřít, že dobrá většina filiálních kostelů nachází se — čí v i n o u, aneb s p o l u v i n o u, o tom budiž zde pomlčeno — v stavu tak zbědovaném.

dob střediskem mnohdy četné farní osady, bývají nyní, jak zkušenost pohříchu dosvědčuje, přechasto netoliko opuštěny, ale i — s hlubokým bolem a spolu svrchovanou nevolí budiž to praveno — zanedbány, jakoby míra pokoření těchto druhdy samostatných, po stránce historické a architektonické památných, farních chrámů měla býti dovršena, zbožným zakladatelům, kteří tyto kostely na tehdejší časy přebohatě nadali, nezřídka své veveškeré jmění na ně pro »rozmnožení cti a slávy Boží« vynaložili,⁹⁾ neslýchaná potupa učiněna a jakoby světu — zajisté k malému povzbuzení, za to ale k tím většímu odstrašení věřících od zakládání podobných zbožných nadání — jasně mělo býti dokázáno, jak se vůle zakladatelů a zbožné jich odkazy vykonávají — nemají.¹⁰⁾

že vstupuje pozorovateli a znalci, vůbec každému, kdo má smysl pro důstojnost katolických chrámů a katolické bohoslužby, růměnc v tvář, když vidí tuto ohavnost spuštění a bezděčně napadnou mu slova: »Ubi est Deus eorum?«

To vše, ať o jiném pomlčíme, je bez odporu pravým opakem toho, jak má matka s dcerou jednati, je zvrácením a pitvorou poměru, který má mezi matkou a dcerou panovati.

Ad b. Též po stránce historické není ono pojmenování správné. Přemnohé filiální kostely jsou aspoň tak staré, jako kostely, k nimž přivtěleny jsou. Mnohé z nich jsou prokázaně mnohem starší, než farní kostely, s nimiž byly v tísní času jako kostely podřízené spojeny. Tak na př. v Novém Městě nad Metují zřízena byla duchovní správa teprve r. 1520, kdežto v Krčíně a v Dobeníně existoval již r. 1336 a 1350 farní kostel, jenž byl s farním kostelem v Novém Městě spojen. S kostelem v Lužanech, r. 1629 vystaveným, spojeny jsou bývalé farní kostely v Konechlumu a v Oulibicích, kde byla již v polovici XIV. století fara zřízena. Poněvadž se o této věci zde šířiti nemůžeme, odkazujeme k odborným dílům: Dr. Borový, *Libri erectionum*; Tíngl, *Libri quinque confirmationum*. Pragae 1865. — Již kdy bylo slýcháno, že by matka s dcerou byly stejného věku, aneb dokonce, že by dcera byla starší matky?

Ad c. Pojmenování ono, ač se ho od dávných již časů užívá, není posléze ani dle práva správné, an je prameny a vůbec přesná zákonodárná mluva Církve neznají. Nejstarší zákony církevní, na př. Can. 48. et 49. Caus. XVI. qu. 1. (S. Greg. M. anno 592); cap. 23. X. (III. 5.); cap. 1. X. (III. 9.); cap. 8. X. (V., 31.); sněm Trid. (sess. XXI. cap. 5. de ref.); Bened. XIII. v konstit. »Creditae« a kanonisté vůbec mluví pouze de unione, annexione aneb aggregatione, nikdy ale de affiliatione ecclesiarum. — Odporuje tomu i historický rozvoj věci. Srovn. co bylo o tom pod b) řečeno. Důvodně podotýká Dr. Seitz, že jsou to filiální kostely ve významu širším aneb nevlastním, jež se od vlastních filiálních kostelů podstatně liší. »Die eigentliche Filialkirche hat keine Parochialität, wie die uneigentliche, welche entweder aus einer unio per modum subjectionis oder aus einer dismembratio (beneficii) entsteht.« *Recht der Pfarrantes der kathol. Kirche*. Regensburg 1840, pag. 34.

⁹⁾ Tak zní obyčejně základní listiny, v nichž lze se o hlubokých a závažných dedikačních formulích dočísti.

¹⁰⁾ Filiální tyto, z dob prastarých pocházející kostely, bývají obyčejně malé, přes to však vyhovovaly tehdejším potřebám věřících úplně, ježto populace byla daleko menší nynější, obvod farností nebyl rozsáhlý, tak že jednotlivé farní kostely nebyly od sebe příliš vzdáleny. Nejednou měly tyto bohatě nadané kostely, vládnout mnohé až dosud značným jméním, i více altaristů, tak že se mohli věřící v obcování službám Božím s důstatek vystřídati. Bývají to ale stavby pevné, pro věky zbudované, z nichž mnohé

Jiná neméně žalná příčina, že byly mnohé farní kostely s jinými během času spojeny a tím svých dřívějších práv, výsad, vůbec své samostatnosti zbaveny, bylo jejich schudnutí, an bylo jejich jmění buď státem¹¹⁾ neb nepřátely zabráno neb rozmetáno, aneb přírodními živly: povodní, zemětřesením, ohněm a p. zničeno, aneb jiným způsobem, na př. častou neúrodou, zvláště měly-li takové kostely větší pozemky, zmařeno. Nemohouce svá sarta tecta vydržovati, požadavkům farního kostela vyhověti, aniž četné potřeby bohoslužby a jiné výdaje uhražovati, an jim farní osada -- jsouc sama chuda a málo četná -- v této tísní přispěti nemohla, připojeny byly k sousednímu šťastnějšímu kostelu farnímu, by se zachránilo, co vůbec bylo lze za takových okolností zachrániti. Církev a její povolání orgánové řídili se zásadou, již lze, arci jen výminečně a jen v nejhorším případě, když není jiného prostředku, užiti, zásadou totiž: »Necessitas non habet legem« a »Quod est lege illicitum, necessitas facit licitum.« Že v tomto smutném případě takový nezavinile schudlý aneb lidskou zlobou ochuzený kostel octl se v naprosté závislosti od mateřského kostela i co se týče stránky hmotné, že přišel -- ať tak díme -- do podruží u něho, rozumí se samo sebou -- Někdy spočívala příčina podřízení jednoho farního kostela druhému v tom, že kostel byl velice zpustošen aneb docela zapálen a dostatečného jmění nemaje, ani z vlastních prostředků ani pomocí chudé anebo málo četné farní osady opraven a znova vystavěn býti nemohl. »Postquam hostilis impietas -- stanoví v ohledu tom can. 49. Caus. XVI. qu. 1. Gratianova dekretu -- diversarum civitatum ita (peccatis facientibus) desolavit Ecclesias, ut reparandi eas spes nulla, populo deficiente, remanserit, majori valde cura constringimus, ne . . . reliquiae plebis (parochianis), nullo pastoris moderamine gubernatae, per invia fidei hostis callidi rapiantur . . . insidiis . . . Ideo fraternitati tuae¹²⁾ curam gubernationemque Triumtabernensium ecclesiae providimus comittendam, quam tuae ecclesiae aggregari uniusque necesse est.«

i nyní smělymi oblouky, štíhlým sloupením, umělými portály a okny, ozdobnými křtitelnicemi a řezbami atd. oku znalce imponují, od nichž může se i naše doba mnohému přiučiti. Řekl by's, že to obraz bývalého náboženského vzletu a staré důkladnosti, jež s věky počítala.

¹¹⁾ Totiž t. zv. saekularisací t. j. zabráním církevního majetku a zbožných nadání, čím dopustil se svrchovaného bezpráví, poněvadž loupeže na církvi, otřásl zásadami majetnického práva v samých základech, porušil smlouvy a testamenty, otevřel do kořán dvéře pauperismu a podkopal vlastní blaho i blaho svých občanů. K věci podotýká kanonista Schmalz: »Ich zweifle am Rechte, wie am Vortheile der Saecularisation, da nur Ausgaben der Kirchen Staatskassen belasten.« Pseudonym Albertus praví: »Erst seit die grossen Saekularisationen den Säckel die Staaten füllen sollten, sind die letzteren gründlich leer geworden, und wachsen die Staatsschulden durch jährliche Deficits zu Milliarden an.« V dile: »Die Socialpolitik der Kirche«, Regensburg 1881, str. 225. Proto i sami protestanté saekularisaci zavrhuji. Srovn. Schenk: Juris can. instit., Landshut 1830, pars I. pag. 594 seqq.

¹²⁾ Tento list papeže Řehoře svědčil biskupovi Veliternskému v Itálii.

Posléze spojen a podřízen byl nejednou slušnou záduš mající farní kostel s jiným nedostatečně nadaným kostelem, aby se jeho chudobě odpomohlo, a tž byl s to, povinností farního kostela a požadavkům věřících dostáti. Jak bylo již výše podotknuto, byly za válečných bouří minulých věků mnohé kostely pobořeny, vydrancovány aneb o svůj majetek bezprávně připraveny. Aby takové, obyčejně v městech a větších osadách se nalézající kostely během času úplně nezanikly a s nimi snad i celá farní osada, sáhlo se k dosti drastickému a choulostivému prostředku, sáhlo se na jmění lépe nadaných sousedních farních kostelů a ony — nalézající se větším dílem v menších místech a v c n k o v s k ý c h osadách — s nimi jako podřízené jim kostely spojeny.¹³⁾ Žalostný tento úkaz vysvětlíme si tím, že válečné bouře minulých věků pohltily ohromné sumy majetku, lid i šlechta náramně schudli, zbožnosti a obětavosti následkem mravního a sociálního úpadku — vymoženosti to husitismu, protestantismu¹⁴⁾ a nekonečných válek¹⁵⁾ — ubylo, následkem čehož byly kostely méně, často i nuzně dotovány,¹⁶⁾ jakkoliv toho zákon přísně vyžaduje.¹⁷⁾ Mimo to byl někdy farní obvod zámožnějšího kostela poměrně malý a lidnatost nevelká, tak že se příslušní orgánové nerozpakovali, takovou farnost i s její kostelem, jenž mohl se za takových poměrů mnohemu zdáti méně potřebným, k sousednímu nuznému kostelu, zvláště nebyl-li příliš vzdálen, připojiti. Toto zjinačení, vlastně zhoršení, právního stavu takového kostela, ježto pozbyl tím své samostatnosti, zdálo se tím méně býti závadno, poněvadž měl při filiálním kostele ustanoven býti dle zákona kněz, jenž by tu duchovní správu zastával, zač měla se mu dostati část příjmů, z přísařeného obročí plynoucích; faráři mateřského kostela připadly příjmy ostatní.¹⁸⁾ Ač připouštíme, že z počátku tohoto přivtělení takovému knězi — vikáři aneb — jak se později říkalo — expositovi i přivtělenému kostelu slušná

¹³⁾ Bezděčně připadají zde slova sv. Písma: »Ex rapina etc.«

¹⁴⁾ Srovn. o tom: Döllinger, Geschichte der Reformation, a naše pojednání: »Kterak nakládal Lutr s bibli?« v tomto časopise.

¹⁵⁾ Srovn. o tom: Gindely l. c.; Onno Klopp, Geschichte des dreissigjäh. Krieges, a Janssen, Geschichte des deutschen Volkes am Ausgang des Mittelalters.

¹⁶⁾ Výraz dos znamená vlastně svatební věno a pochází od řeckého slova δωτίον, jež značí dar, donum. Odtud dokládá římské právo: »Ibi dos esse debet, ubi onera matrimonii sunt.«

¹⁷⁾ Tak velí cap. 9. de Consecr. Dist. I.: »Episcopus ante praefiniat, quae ad luminaria et ad custodiam et ad stipendia custodum sufficiant, et ostensa donatione sic domum aedificet.« Papež Honorius III. stanoví: »Non est consecranda ecclesia, nisi de dote provisum ei fuerit.« Cap. 8. X. de consecr. Eccl. — Srovn. Cap. 1. Čaus. I. qu. 2.; Trid. Sess. XXIV. cap. 13. de ref. a kanonisty vůbec.

¹⁸⁾ »Cum ille, tak stanoví o tom cap. 30. X. de praebend., qui altari servit, de altari vivere debeat: statuimus, ut . . portio (t. příjmů přivtěleného obročí) presbyteris ipsis (kteří t. při kostelích přivtělených duchovní správu konali) sufficiens assignetur«. Srovn. cap. 33. X. l. c.

pozornost a šetrnost od mateřského kostela se přirozeným způsobem prokazovala, přicházela přece jeho dřívější samostatnost a svéprávnost během času vždy více v zapomenutí, když pokolení, jež bylo svědkem připojení dotyčného filiálního kostela ke kostelu mateřskému vymíralo a odešli ti, jež mnohé blahé a vážné upomínky na bývalý jejich farní kostel poutaly. Během času nebyl při takových *d e g r a d o v a n ý c h* kostelích buď pro nedostatek kněžstva nebo příjmů, ¹⁹⁾ aneb i z jiných, málo právních a chvalitebných příčin, již ani *exposita* (*vicarius*) ustanovován, čím doznaly tyto filiální kostely a jejich duchovní správce bohužel ještě většího úpadku, an se o ně téměř nikdo, ani patron ani přifařený k nim věřící lid nestaral, a služby Boží farářem mateřského kostela pouze *excurrando* — jakož se dosud téměř veskrz děje — ovšem v míře daleko menší a obmezenější — v nich konaly. Jak samo sebou se rozumí, činil farář mateřského kostela za tuto málo vydatnou pastorační nároky na odměnu, které se mu také z pravidla dostalo, an mu byla *portio canonica* (*congrua sc. sustentatio*) bývalého kněze *exposity* přiruknuta, čím přešly veškeré důchody a příjmy připojeného obročí: užívání značných pozemků, desátek, štolní dávky atd., jež dříve dle vůle a ustanovení zakladatele tohoto kostela a obročí vlastního faráře živily, do rukou a v užívání faráře cizího, jenž tímto způsobem nabyl značných příjmů, které nebyly v žádném poměru k jeho duchovním úkonům, k pastorační v přifařeném kostele vůbec. ²⁰⁾

Z řečeného se vidí, že může Církev ku spojení a podřízení jednoho obročí druhému pouze z nejvážnějších příčin svoliti, jež vrcholí v tom, že toho nutně vyžaduje buď patrná potřeba aneb užitek Církve, který má býti v jednom každém případě náležitě dokázán a všech právních formálností a zákonitých podmínek, o nichž se tuto šířiti nemůžeme, ²¹⁾ jak sluší šetřeno.
(Pokrač.)

¹⁹⁾ Zde budiž pouze podotknuto, že takový *exposita* nemíval právě velikého přebytku, ježto mu farář mateřského kostela — předcházal. Podobný poměr vyvinul se pohřichu mezi kláštery a jim *quoad temporalia* přivtělenými farami z jedné a vikáři, kteří v těchto farnostech duchovní správu vedli, z druhé strany. Srovn. o tom: *Wetzer a Welte, Kirchenlex. s. v. Pfarrer.*

²⁰⁾ O této anomálii níže obšírněji promluvíme s vytknutím nepopíratelných důvodů, jež mluví pro vyloučení (*excindaci*) zvláště pozemků, dle vůle zakladatele neb věnovatele jich k jinému farnímu obročí náležejících.

²¹⁾ Srovn. o tom: *Ferraris l. c., Reiffenstuell l. c., Garcias: De beneficiis, part. XII. cap. 2.*

O mších zádušních po stránce liturgické.

Sebral a sestavil JOSEF LHOTSKÝ, farář v Jirčanech.

Církev svatá přeje si sice, aby mše svaté po pravidlu s officiem souhlasily,¹⁾ a věří též a učí, že takové mše s hodinkami souhlasné — missae secundum ordinem officii — vůbec mše denní — missae diei v. de die — zvané, a časové missae de tempore — neb o Svatých — missae Sanctorum v. de Sanctis — rovněž tak v Pánu zesnulým jako živým prospívají. Nicméně však puze láskou k duším v očistci, jimž užitek oběti a modlitby v míře co nejvyšší přivlastniti se snaží, ustanovila zvláštní mše od kanonických hodin odchylné — missae extra ordinem officii — jichžto čtení a modlitby bezprostředně k zemřelým se vztahují a jichžto ritus k vroucí modlitbě a obětím za zemřelé vzbuzuje, mše zvané zádušní — missae de Requiem v. defunctorum.²⁾

V podstatě své liší se mše tyto ode mší za živé — pro vivis — hlavně tím, že mimo oběma společnou chválu Boží jsou tyto více obětmi díků a prosby, ony pak obětmi smíření — sacrificia propitiatoria vel satisfactoria.³⁾

Z této povahy jejich a z katolického učení o užitečnosti a potřebě oběti a modlitby za zemřelé vysvětluje se snadno, proč mše tyto mají zvláštní a hojnější privilegia nežli jiné od kanonických hodin odchylné — zvané mše votivní.

Avšak z důvodu, že přáním Církve sv. jest, aby po pravidlu mše svaté s officiem souhlasila, neplatí tato privilegia pro všechny zádušní mše svaté vůbec, nýbrž jen pro mše, které v určité dni za zemřelé slouženy bývají. Dnové ti sami již svou povahou jímají mysl křesťana a vzbuzují jej zvláště k modlitbě za zemřelé. Jsou to zejména:

1. Památka všech věrných zemřelých,

¹⁾ Rubr. gen. Miss. in Exordio: »Missa quotidie dicitur secundum ordinem officii: de festo duplici, vel semiduplici etc.

²⁾ »Etsi enim,« praví Benedikt XIV. de Sacrificio Missae, sect. 2. n. 210. se sv. Tomášem, »ex parte Sacrificii Missa aequaliter prodest defuncto, de quocumque dicatur, ex parte tamen orationum magis prodest illa, in qua sunt orationes ad hoc determinatae.« Srov. Caval. tom. 3. dec. 70. n. 3. sq.

³⁾ Missae vivorum primarie respiciunt cultum Dei, gratiarum actionem pro beneficiis collatis, et impetrationem beneficiorum spiritualium et temporalium toti Ecclesiae proficuum et necessarium, et hi fines sic ab Ecclesia intenduntur, ut a Sacerdote non possint immutari vel excludi: exprimuntur enim verbis seu orationibus, quibus Missa ipsa constat, et quas Sacerdos tamquam Ecclesiae minister ejus nomine pronunciat. In mortuorum vero Missis etsi sacrificium sit itidem in Dei cultum et gratiarum actionem. attamen ex intentione Ecclesiae non attenduntur ii fines, sed offertur quatenus propitiatorium seu satisfactorium, ut colligatur ex verbis et precationibus, quibus toto ejusmodi Missa constat. Caval. tom. 3. c. 12. n. 19. Srov. Suarez tom. 3. in part. 3. disp. 78. sect. 1.

2. den úmrtí neb pohřbu a též den obdržené zprávy o zemřelém v cizině,

3. třetí, sedmý a třicátý den po úmrtí neb pohřbu, a

4. výroční den úmrtí.

Mše v jiné dni mimo jmenované nemají zvláštního privilegia, a proto mohou se v nich sloužiti jen tehda, kdy v nich dovoleny jsou jiné mše votivní.

První z nich jmenují se obyčejně mšemi privilegovanými a pokládají se za mše slavné (m. solemnes), byť by třeba bez assistance jen zpívány aneb docela z příčin, o nichž níže zmíněno bude, po tichu slouženy byly; druhé pak slovou mšemi neprivilegovanými čili soukromými (m. privatae), bez rozdílu, slouží-li se po tichu, se zpěvem neb i s assistencí.⁴⁾

O všech blíže pojednati jest účelem tohoto článku. Dříve ale budiž zmíněno zde o formulářích pro mše zádušní.

Formuláře mší zádušních.

Pro mše zádušní jsou na konci missálu položeny čtyři formuláře, jichž se při rozličných okolnostech užívati má. Avšak jeden od druhého neliší se než oracemi, epištolou a evangeliem a pak tím, má-li se říkati Sequence čili nic; ano ze zvláštní rubriky, jež se čte po čtvrtém formuláři,⁵⁾ lze uzavírat, že není příkazem (de praecepto) rozdíl v epištole a evangeliu zachovávat, a že tedy možno epištolu a evangelium jednoho formuláře zaměnit epištolou a evangeliem formuláře jiného. Cavalieri⁶⁾ a Romséc⁷⁾ soudí docela, že jest volno, zachová-li se se jen předepsaných orací, každého formuláře ke mši za kohokoliv a v jakékoliv okolnosti užívati. Než tomu odporují Guyetus⁸⁾ a Gavanti⁹⁾ a hájí předpisy missálu, a sám Cavalieri¹⁰⁾ poznamenává nížeji, že jest přece slušno, aby se četly epištoly a evangelia ve dnech a okolnostech, jak v missálu jsou položeny, není-li k opáčnému jednání dostatečné příčiny. Dostatečnou příčinou k tomu však může býti již to, aby se uvarovalo častému opakování téže epištoly a téhož evangelia. Tak asi rozumí zmíněné rubrice Hartmann,¹¹⁾ an praví, že ve mších soukromých čili denních (m. quotidianae), má-li se jich více po sobě sloužiti, mohou se epištoly a evangelia z formulářů druhých střídati.

⁴⁾ Srov. Skočdopole, Bohosloví pastýřské, 2. vydání svaz. II. §. 147.

⁵⁾ Epistolae et Evangelia superius posita in una Missa pro defuncto dici posunt etiam in alia Missa similiter pro defuncto.

⁶⁾ Tom. 3. c. 10. n. 16.

⁷⁾ Tom. 1. p. 43. n. Rubr. Missalis.

⁸⁾ L. 4. c. 23. q. 27.

⁹⁾ Commentar. in Rubr. Missal. pars 4. tit. 18. n. 8.

¹⁰⁾ l. c. n. 17

¹¹⁾ Repertorium Rituum. 6. Auflage § 123. 2. NB.

Pravidelně však užívá se těchto čtyř formulářů takto:

1. Formuláře prvního »In Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum«:

a) na den památky všech věrných zemřelých, jak nápis jeho sám naznačuje,

b) na den úmrtí neb pohřbu (incl. po obdržení zprávy o úmrtí) a výroční den, pak třetí, sedmý a třicátý den po úmrtí papeže, biskupů, kardinálů a kněží.

Pro úmrtí a výroční den papežů a biskupů předpisuje se formulář tento zvláštní rubrikou mezi rozličnými oracemi za zemřelé (*Orationes diversae pro Defunctis*) za čtvrtým formulářem.¹²⁾ Že by se ho též pro úmrtí a výroční den kardinálů a kněží užívati mělo, rubrika sice výslovně nepřikazuje, ale uzavírá se tak z další rubriky po druhé oraci tamtéž, v níž předpisuje se, jak se mají upravit orace za zemřelé kněze, biskupy kardinály, kněze kardinály a diakony kardinály. O dnech kardinálů jest to již dávný obyčej, jenž se ustálil, jak Gavanti dí, z důvodu, že kardinálové jsou vyšší biskupů.¹³⁾

Avšak o těchto dnech kněží možno vedle formuláře prvního užívati i druhého »In die obitus seu depositionis Defuncti«, jen když se užije orace: »Deus, qui inter apostolicos Sacerdotes...¹⁴⁾

Též o třetím, sedmém a třicátém dni není zvláštní rubriky, že by se o nich mělo prvního formuláře užívati, avšak soudí se tak důsledně z jiné zvláštní rubriky po druhém formuláři,¹⁵⁾ která výslovně předpisuje, aby ve zmíněné dny užívalo se mše »ut supra« rozuměj jako v den úmrtí; následovně za koho v den úmrtí slouží se mše podle prvního formuláře, má se též sloužiti dne třetího, sedmého a třicátého.¹⁶⁾

Poznámka. Někteří rubricisté chtějí, aby se prvního formuláře užívalo na den úmrtí, třetí, sedmý, třicátý a výroční den králů, knížat atd. s orací z druhého neb po případě z třetího formuláře, což však Cavalieri¹⁷⁾ zavrhuje.

¹²⁾ Rubr. spec. inter Grat. divers. pro Defunct. ad orat. 1.: »In die depositionis et anniversario Summi Pontificis dicitur prima Missa ut supra, praeter Orationes, quae dicuntur ut infra,« et ad orat. 2.: »Pro defuncto Episcopo dicitur prima Missa ut supra, Orationes vero ut infra.«

¹³⁾ Gavant. l. c. n. 7.: »Pro defuncto Cardinali eadem prima Missa dicenda est mutatis Orationibus. Rubrica quidem non praescribit, sed usus ita declaravit Rubricam, quia sunt Episcopis majores.

¹⁴⁾ S. R. C. 29. Jan. 1752., Gardell. n. 4223. ad 14.: In sepultura cadaveris vel Anniversario pro Sacerdote tam Missa in Commemoratione Omn. Fidel. quam illa in die obitus dici poterit, dummodo oratio pro eo designanda: Deus, qui inter apostol. Sacerdotes,« omnino adhibeatur. Srov. též S. R. C. 22. Sept. 1837. n. 4855. ad 11. 3., et 3. Octob. 1699. n. 3536. vel Mühlb. tom. 2. pag. 186.

¹⁵⁾ In die tertio, septimo et trigesimo depositionis defuncti dicitur Missa ut supra, exceptis Orationibus, quae dicuntur ut infra.

¹⁶⁾ Srov. Caval. l. c. n. 14. et Bouvry Exposit. Rubricar. tom. 2. pars. 3. sect. 2. tit. 5. §. 4. n. 22.

¹⁷⁾ Caval. l. c. n. 15. — Srov. též Guyetus l. c. ad 8. et Bouvry l. c. ad 16.

2. Formuláře druhého »In die obitus seu depositio-
nis Defuncti« má se užívati:

a) na den úmrtí, třetí, sedmý a třicátý po úmrtí
laiků a kleriků, kteří nebyli kněžími, a

b) v den po obdržení zprávy o zemřelém v cizině.

Může se ho však užívati, jak svrchu zmíněno, i na den
úmrtí, třetí, sedmý a třicátý po úmrtí a výroční den úmrtí
kněží.¹⁸⁾

3. Třetí formulář »In aniversario Defunctorum«
určen jest pro výroční dni úmrtí nižších kleriků a laiků.

4. Čtvrtého formuláře »In missis quotidianis De-
functorum« má se užívati při ostatních zádušních mších,
které se ne na den úmrtí neb pohřbu, ani na třetí, sedmý, tři-
cátý a výroční den, ale na jiné dni v roce, netoliko za laiky a
nižší kleriky, ale i za kněze, biskupy a papeže buď na požádání
neb z nadace sloužívají.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Rituum Congregatio

De consecratione ecclesiarum et altarium.

DECRETUM.

Instantibus nonnullis Rmis Episcopis pro resolutione authen-
tica aliquorum dubiorum consecrationem ecclesiae respicientium,
Sacra Rituum Congregatio, suffragia unius et alterius tum ex
Apostolicarum Caeremoniarum Magistris, tum ex Sacrae ipsius
Congregationis Consultoribus, necnon cl. cujusdam professoris in
Jure Canonico, exquisivit et typis edenda curavit. Hinc Emus et
Rmus Dnus Cardinalis Franciscus Segna in Ordinariis Sacrorum
Rituum Congregationis Comitii subsignata die ad Vaticanum ha-
bitis, eadem dubia discutienda ita proposuit, nimirum:

I. An ecclesia, in cujus consecratione omissa fuit con-
secratio altaris, habenda sit valide consecrata?

II. Utrum ecclesia, e cujus parietibus vel partim, vel
integre disjicitur simul incrustatio, vulgo intonaco, ut
renovetur, consecrata maneat, vel execrata?

III. An altare, sive fixum sive portatile enormiter
fractum, sed firmiter coementatum, aut ex pluribus lapidibus
efformatum, valide ac licite consecrari possit?

Et Sacra eadem Congregatio, omnibus maturo examine per-
pensis, propositis dubiis respondendum consuit:

Ad I. Affirmative, nempe valide; sed non licite,
nisi habeatur Apostolica dispensatio, quamvis aliqua, vel omnia

¹⁸⁾ Srov. dekret v poznámce 14.

altaria jam consecrata reperiantur; ideoque servandus omnino est ordo Rituum Pontificalis Romani, ut integritas consecrationis perficiatur.

Ad II. Ecclesia consecrata remanet, quamvis in ejus parietibus opus tectorium sit renovatum.

Ad III. Negative, scilicet non potest altare, de quo fit mentio, valide ac licite consecrari. Die 19. Maii 1896.

Facta postmodum de his Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII. per infrascriptum Cardinalem Sacrae Rituum Congregationi Praefectum relatione, Sanctitas Sua sententiam Sacrae ejusdem Congregationis ratam habuit et confirmavit, die 8. Junii, eodem anno.

L. + S. Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
A. Tripepi S. R. C. Secretarius.

S. Rituum Congreg.

Aliquot dubia solvuntur.

STRIGONIEN.

R. D. Theophilus Klinda, redactor calendarii Strigoniensis, de consensu Emi ac Rmi sui Archiepiscopi ac Primatis Regni Hungarici, a Sacra Rituum Congregatione sequentium Dubiorum solutionem humilime expostulavit; nimirum:

I. An tertia Oratio dicenda ad libitum Sacerdotis seligi possit ex Missa in Anniversario electionis seu consecrationis Episcopi, et quatenus affirmative: Utrum haec eadem Oratio, uti Collecta, loco tertiae ad libitum imperari valeat Ordinario loci aegrotante, aut die natali vel onomastica ejusdem recurrente?

II. Sacra Rituum Congregatio saepius declaravit, Missas proprias de Festivitatibus Beatae Mariae Virginis celebrari non posse tanquam votivas, nisi infra earum octavas, quas habent; hinc quaeritur: »An Missa SSmi Rosarii B. M. V. eximatur ab hac regula et, mutatis mutandis, celebrari valeat uti votiva; et mense Octobri etiam extra Sabatum, ratione cujusdam solemnitatis, recitari in hujusmodi Missa votiva possit Gloria?

III. Evulgatum S. Rituum Congregationis decretum Urbis et Orbis die 9. decembris 1895, quo firma ac certa norma pro celebranda Missa in aliena ecclesia constituta est, patiturne aliquam exceptionem adeo, ut liceat Missam officio proprio ritus classici convenientem celebrari aut saltem symbolum ejusmodi officio conformi addi quando in primo et altero casu idem sit color officii proprii ac Officii alienae Ecclesiae?

IV. Sacra Rituum Congregatio die 30. Augusti 1892 in Strigonien ad VIII. declaravit Missas feriarum majorum non esse votivas, sed de die; quare celebrari possunt etiam in festis semiduplicibus: quae sententia confirmatur decreto generali 9. Decembris 1895; modo quaeritur, utrum haec concessio adhiberi

possit non solum in semiduplicibus, sed etiam in duplicibus, ita ut extra chori obligationem, ubi duo aut plures sacerdotes in una eademque Ecclesia celebrant, unus de festo duplici, alter de feria sacrum facere valeat?

Sacra porro Rituum Congregatio, ad relationem subscripti secretarii, audito voto alterius ex ipsius Sacrae Congregationis consultoribus, re maturo examine perpensa, rescribendum censuit:

Ad I. Affirmative ad primam partem, negative ad secundam et detur decretum 17. Augusti 1709 in Bergomen. ad III.

Ad II. Negative in Omnibus, juxta decretum in Neapolitana, 23. Februarii 1884, Dul. V.

Ad III. et IV. Negative.

Atque ita rescripsit. Die 3. Julii 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
L. + S. A. Tripepi S. C. R. Secretarius.

Literární oznamovatel.

Katechetická kázání. Podává Fr. Vohnout, bisk. notář a farář v Žlunicích. Se schválením nejdůst. b. ordinariátu v Hradci Králové. Sv. I. Apoštolské vyznání víry. Druhé doplněné vydání. Cena 1 zl. 80 kr. V Praze, nákladem Cyrillo-Method. knižkupectví (G. Franci). 1897.

Před 17 lety vydal pan farář Vohnout první svazek kat. kázání a pak povzbuzen souhlasem duchovních o potřebě katech. kázání, pokračoval v práci, tak že vydal tři svazky kázání katechetických. První dva díly jsou rozebrány, i odhodlal se pan spisovatel vydati jich znovu. Církev katolická vždy se přispůsobuje potřebám časovým. Za našich dnů, kdy náboženský život v rodinách mizí, kdy škola obecná kněze naprosto nepodporuje, ba namnoze dílo jeho ničí, kdy křesťanská cvičení v mnohých krajinách docela vymizela, nutna duchovnímu správci náboženskou ignoranci, která se tak strašně za našich dnů rozšiřuje, odstraniti. Knězi nezbyvá jiného prostředku, než kázání pravdy boží. A tu nejen synoda pražská, hlavně sv. Otec Lev XIII. schválil způsob katechetických kázání, kde kněz lidu rozebírá náboženské pravdy dle způsobu křesťanských cvičení. Kdo zná praktické znalosti páně farářovy v duchovní správě, jeho neobyčejnou píli, bystrost ducha, ten zajisté má v osobě páně spisovatelově úplnou záruku, že v jeho katechetických kázáních najde pomůcku praktickou a potřebnou. Dnes kněžstvo namnoze pracemi je zahrnuto tak, že mu nezbyvá mnoho času na důkladnou přípravu ku kázání. I proto vítáme katechetická kázání pana faráře Vohnouta jakožto

dobrodiní, které svou pilností duchovenstvu pracemi přetíženému zde podává. Doporučujeme českému duchovenstvu tato kázání co nejvřeleji.

—a.

Obřady církve katolické. S povolením kn. arcib. ordinariatu Olomouckého vydal František Grydíl, kaplan a předseda jednoty katol. tovaryšů v Brušperku na Moravě. První vydání bylo v době krátké rozebráno; jelikož po knize dějí se četné poptávky, pořízeno jest rozšířené v y d a n í d r u h é. — Kniha v II. vydání obsahuje 416 stran, cena 1 zl.

V knize této v české řeči vedle latinské obsaženy a vysvětleny jsou všechny obřady a modlitby: při mši svaté, při všech sv. svátostech (zvláště též málo známé obřady a modlitby při sv. křtu, při sv. biřmování, posledním pomazání, při svěcení kněžstva), při pohřbech dítek a dospělých, Hodinky na Boží Narození, svěcení vody tříkrálové, svěcení svící na Hromnice, celé obřady a modlitby na květnou neděli, veškerý obřady a hodinky na zelený čtvrtek, veliký pátek, bílou sobotu a na vzkříšení, obřady a modlitby při průvodech na sv. Marka, na křížové dny, na Boží Tělo, svěcení bylin na Nanebevzetí Panny Marie a Hodinky za mrtvé (na dušičky a při pohřbech). — Kniha doporučena hned v I. vydání od nejd. konsistoře olomoucké a ode všech našich katolických časopisů jakožto velmi užitečná pro kostel a domácnost, každému, kdo krásným obřadům naší Církve rozuměti a na nich v kostele a při průvodech účastenství míti chce. — Též jako zvláštní knížku lze dostati výňatek z knihy obsahující: Obřady, hodinky a modlitby pro svatý týden. Stran 160. Cena 40 kr. — Náklad knihy i výňatku převzala Benediktinská knihtiskárna v Brně, Dominikánská ulice č. 4., na niž všechny objednávky se dějtež.

Listy homiletické.

Hod Boží Vánoční.

Kristus jedině vysvobodí společnost lidskou.

»A Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi.« Jan 1, 14.

Svátky vánoční patří k nejutěšenějším, nejradostnějším slavnostem v roce. Celého křesťanského světa zmocňuje se radostné vzrušení. Nejsou to svátky pro děti, jak tomu mnozí rozumějí, ale jsou to svátky křesťanského srdce. Kouzlem svým uchvacují každého, i bídíka. Ovšem, barvitost tohoto pocitu radosti je různá. Ale jen tam, v tom srdci lidském, které docela rozumí a oceňuje výrok sv. apoštola Jana: »A Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi«: klíčí radostné city pravých hodů vánočních. Byly časy, kde vánoční svátky byly hody, na nichž účastenství měla nebesa, která s radujícími na zemi své hlasy spojovala. To bylo tehdy, kdy Slovo, tělem učiněné, přebývalo na světě v srdcích lidských. Tehdy, kdy víra Kristova byla ještě silou, která řídila a hнала křesťanský svět. Tehdy, kdy jméno křesťan bylo pýchou. Tenkrát měl svět jinou tvářnost. Obličje byly vyjasněny, více k nebi obráceny. Jiná hnutí, šlechetná, ctná budila se v hrudi člověka. Ať byla cesta snadna, anebo obtížna, krácel každý přece spokojeně, neboť se občerstvoval zázračným pramenem učení Kristova. Ty doby zašly, jakoby je prudký vích daleko zavál. Z těch radostí zbyl pouze mdlý lesk. Snad jenom v malém hloučku, kam tomu víchru zabránili, se dosud udržují. Teď poskytuje svět přesmutné divadlo; zdá se, jako bychom se blížili k poslednímu jednání nějaké truchlohry.

A přece pomoc na blízku.

Jeden výkřik by dostačil, a zkáza by zašla jako tmavý mrak za horu.

»Kriste, zachraň nás! Ty máš moc!« Neboť Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.

Moji drazí! Jen ten může se uchrániti před nebezpečím, kdo je zná. Vděční musíme býti každému, kdo nás upozorní na nebezpečí a kdo nám poskytne rady. A to chci dnes ke cti a chvále narozeného Ježíška učiniti já. Představím vám: 1. nynější sociální nebezpečí a 2. kdo vám jedině může v tom nebezpečí pomoci.

P o j e d n á n í.

1. Povedu vás nyní k bolestnému loži. Sedí na něm kmet vetchý, sesláblý; má sice ku své podpoře hůl, ale ta mu málo zpomáhá; drží se sotva na nohou. Bývá častými křečemi zachvácen, chuť k silivému pokrmu ho opustila. Ale i přes to trpí horečnou žádostí po škodlivých lécích, po zlých obyčejích, které urychlují zničení zbývajících sil.

Nemusíte býti lékaři ani proroky a díte: Dlouho to s ním trvati nebude. Nuže, pohlédněte bystře na nynější svět; pohlédte na něj okem pouhého, prostého rozumu a seznáte, že ten sesláblý a vetchý stařec není nikdo jiný leč on.

Svět již není mladý. Spatřil světlo života skoro před 6000 lety. Dějepisci dosvědčují, že tato doba vyplněna jest jeho dětstvím, jeho mládím, jeho dospělostí. Ze stavu patriarchální společnosti přešel ten svět do stavu národního sdružení -- do utvoření států; křesťanstvím povýšen byl za universalní společnost: vstoupil do jedné všeobecné rodiny, jejíž patriarchou byl Ježíš Kristus. V ní dosáhl rozvoje a síly. V tom stavu svět žil dlouhý čas. Nyní z něho vybočuje. Společná víra, která byla silou oné všeobecné společnosti, a láska, která údy její tak těsně k sobě poutala, mizí. Datum toho zjevu je známo. Před třemi sty lety započal tento úpadek a trvá dále. Dříve byla v Evropě jedna víra, jeden Bůh, jeden křest. Nyní ne. Hlas z Ruska zní: My máme víru pravoslavnou; hlas z Německa a ze severu: my máme lutheránskou; hlas z Anglie: my Jindřicha VIII.; hlas ze Švýcar: my kalvínskou; my českobratrskou; my jsme Husité; nám je Bůh všecko; my nemáme Boha — my máme rozum; my jsme nevěrci — atheisté. Tak otřesen byl jeden z nejmocnějších pilířů tohoto světa. Byl z kolmé polohy vyšínut. A protože držel vše — povolilo vše. Ten sloup, který měl oporu největší z něho, ztrácí těžiště — je to pořádek státní. Co cítíme a co vidíme? Nedůvěru vládnoucích a ovládaných, nedůvěru vlád proti vládám; nedůvěru stavu proti stavům. Tato nedůvěra jedněch proti druhým splodila rozloučení, rozlišení jednotlivců.

Bez víry v Boha, bez té zlaté naděje na budoucí život byl nucen svět sklonit hlavu svou k zemi. Ta stala se teď jeho nebem. Na ni upírá lačně zraky své, k ní rozpíná ruce své, na ní lpí srdce jeho. Ve dne v noci je ten svět při práci na povrchu země, v útrobách jejích, na řekách, na mořích, na drahách. Nepopřeje si oddechu. Co chce? Co chtěl svět za pohanských císařův Tiberia a Kaliguly? Panem et circenses: chléb a vyrazení. Svět je omezen jen na své smysly. Nemluvme více o cti, o trpělivosti, o oběti

pro Boha. Tomu nikdo nerozumí. Netažme se ho po šlechetných hnutích, po lásce k vlasti, po obětech pro vlast, po ctnostech, které druhdy bušily v srdcích. Svět, ten chladný počtář a sobík, napsal si na svůj prapor za heslo: Každý pro sebe, každý u sebe.

On je padlým králem. V mužném věku svém seděl na stkvoucím trůnu obklíčen slávou. Jeho ušlechtilý obličej byl k nebi obrácen. Tam bylo jeho srdce; nohy jeho země se pouze dotýkaly.

S vírou ztratil svět společenskou rovnováhu. Celou životní filosofii a celé náboženství může si každý napsati na nehtu: Vše konám pro sebe a mám víru podle sebe.

Nechvějeme se při rostoucím pokroku krádeží, svatokrádeží, vražd dítek, otcův a podobných zločinův? Co jsou nyní noviny? Jsou snůškou přehmatů, zločinů ne za týden, ale denně spáchaných. Co však větším zděšením srdce naplňuje, jest ta okolnost, že je čteme lhostejně, chladnokrevně, jako bychom je považovali za výsledek nutnosti. Takový je stav nynějšího světa. Není to stařec vychřadlý, vysílený? Nevztahuje ruce po nezdravém pokrmu, netouží po zlých vášních?

Ptáci na nebi poznávají známky blížící se bouře. Privilegium člověka osvíceného rozumem a vírou je, z přítomnosti souditi na budoucnost. Nuže, lze předvídati budoucnost šťastnou, nebo katastrofu? Zde je pomoc nezbytna.

Jaká pomoc?

Jsou možny tři případy. Buď žíti bez křesťanství, nebo křesťanství obnovit, zlepšit, nebo zpět k němu se vrátit.

Bez křesťanství svět žíti nemůže. Nikdy ještě nežil bez náboženství. Jen jediné náboženství ve všech časech, ve všech dílech bylo životem, světlem, zákonem pokolení lidského. A to bylo křesťanské. Tomu učí dějiny.

Křesťanství zlepšiti, obnoviti — jest hotovou nemožností. Křesťanství je původu božského, je věčné, nezměnitelné. Kristus, Syn Boží, zakladatel jeho, výslovně řekl, že nebe a země pominou, ale slova Jeho nepominou.

2. Co tedy zbývá?

Nezbývá nic jiného, než nazpět k němu se vrátiti. Křesťanský princip, křesťanská zásada musí se obnoviti. Musí se sestoupiti k božskému právu.

Bůh se musí ctíti jako Pán, Stvořitel a Říditel všeho. Ve vrchnostech viděti se musí ustanovení Boží a ne lidské. Uznati se musí, že hlud nemá žádného práva existovati, trvati, aby ve zmatek uváděl srdce lidská.

Proč přišel Kristus Pán na svět? Proč bylo Slovo tělem učiněno? Aby mezi námi přebývalo, aby nám dalo pravdu, cestu a život.

»Já jsem cesta, pravda a život — volal Kristus Pán. Kdo ve mne věří, byť i umřel, spasen bude.«

Ale tu pravdu musí srdce lidské přijati, tu cestu musí nastoupiti, ten život žíti.

Má-li svět, nyní stařec vysílený, omládnouti, z lůžka svého vstáti, musí si Krista odpuzovaného zavolati. Musí zvolati: Kriste, zachraň nás. A jako tehdy na jezeře genezaretském, když učenníci v úzkostech před utonutím Krista prosili o záchranu — Spasitel jek bouře utišil, tak stane se i nyní.

* * *

Dospěl jsem s úvahou svou konce. Nesmyslný je churavec, který v zápasu bolestném odmítá jistý ku zdraví prostředek.

Držme se Krista, držme se Jeho svatých zásad. Nepřišel na svět proto jen, aby za nás umřel, ale aby oči naše otevřel, bychom viděli svou spásu.

Byl to čarovný zpěv plukův andělských nad chlévem betlémským, když bylo Slovo tělem učiněno.

A bude zníti opět v plné síle a kráse: Sláva na výsostech Bohu a pokoj lidem dobré vůle — když Slovo tělem učiněné přebýváti bude mezi námi. Amen.

Vincenc Drbohlav koop. ve Světlé p. I.

Svátek svatého Štěpána.

Není pravda, jak materialisté tvrdí, že člověk nemá svobodné vůle.

»Nechtěl jsi!«

Sv. Mat. 23, 37.

Trpkou činí výčitku Pán Ježíš obyvatelům jerusalemským. Vyčítá jim, že chtěl je shromážďiti do Církve Svě, jako slepice shromážďuje kuřátka pod křídla svá, že mohli Jej poznati a přijmouti za Spasitele svého, ale že Jej poznati a přijmouti nechtěli, jak toho dokázali i svým zuřením proti sv. Štěpánu je přesvědčujícím pravdou neodolitelnou, že Ježíš jest pravý Spasitel jim od Boha poslaný.

Trpce volá k Jerusalému: »Nechtěl jsi.«

Pán Ježíš vyčítaje židům, že měli a mohli k Němu se obrátiti, ale že nechtěli, tím spolu učí, že člověk může voliti dobré nebo zlé, že má svobodnou vůli. Ale tomu, že člověk má svobodnou vůli, nechtějí nikterakž připustiti bezbožci. A aby tomu nemusili připustiti, smyslili si zvláštní učení, to učení, že všechno jest samá hmota, že není žádného rozdílu mezi světem hmotným a světem duchovním, že všechno dělá jen příroda silami svými, že všechno vyvíjí se přirozeně, že přirozeně a nutně vyvíjí se i všechna činnost lidská, jak tělesná tak i duševní, že člověk jak myslí, jak mluví, jak dělá, musí tak mysliti, mluvíti a dělati, že ho k tomu nutí a žene jeho přirozenost, že nemůže tomu odolati, že nemá žádné vůle svobodné.

Ale co jest zjevů v životě lidském, jimiž to učení, že člověk nemá vůle svobodné, se staví na odív jako holý nesmysl! Uvedu vám takových zjevů patero.

P o j e d n á n í.

1. To učení, že člověk nemá svobodné vůle, přiči se všemu smýšlení lidskému, jako bylo, jest a bude vždy po všem světě.

Kdyby byl člověk pouhá hmota, podrobená silám nuticím, muselo by se říkati o hýřilech, že nemohou jíti domů z hospody, o lakomcích, že nemohou platiti, co jsou dlužni, o nepřátelích na sebe se hněvajících, že nemohou spolu se smířiti, o lenoších zdravých a silných, že nemohou pracovati. Ale ono se po všem světě vždy říkalo, vždy říká a vždy bude se říkati o hýřilech, že nechtějí jíti domů, o lakomcích, že nechtějí platiti, a nepřátelích, že nechtějí se smířiti, o lenoších, že nechtějí pracovati. To jak jinak dá se vysvětliti než tím, že jest v člověku ještě jiná bytost, bytost od hmoty zcela rozdílná, a ta bytost že jest duše, a ta duše že má svobodnou vůli, kterouž může tělem vládnouti. —

2. Tomu po všem světě vždy rozuměli, vždy rozumí a vždy budou rozuměti, že lidé mají vespolek se milovati, že má mezi lidmi býti láska. Ale láska nezakládá se na ničem jiném, než na svobodné vůli lidské. Nebo jen o těch můžeme říci, že nás milují, kdo nás navštěvují, nám dary dávají, nám dobře činí beze všeho nucení, ze svobodné vůle své.

3. Kdyby člověk byl jen pouhá hmota, jen samá přirozenost, víte-li, k čemu by nikdy nemohl býti nakloněn? Nemohl by nikdy býti nakloněn ke lhaní; nemohl by nikdy lháti, se přetvařovati. Nebo přirozené jest, mluvit, jak se myslí, ukazovati se zevnitř, jak jest člověk vnitř, tak jako rostliny a zvířata podle vnitřní přirozenosti a povahy své se ukazují i zevnitř. Ale nepřirozené jest mluvit jinak, než se myslí, ukazovati se jinak, než jest vnitřek; nepřirozené jest lháti, se přetvařovati. Proto při rostlinách a zvířatech, při nichž se děje všecko přirozeně, nepotkáváme se se žádným přetvařováním se. S tím se setkáváme jen u člověka. A když jest to nepřirozené, totiž lháti a přetvařovati se, odkud jinak to může pocházeti, než odtud, že člověk má také duši, kteráž jest podstatně rozdílná od těla, od přirozenosti, ta duše že má svobodnou vůli, a tou svobodnou vůlí svou že může duše překážeti i tělu i přirozenosti jeho.

4. Co může býti nepřirozenějšího než bráti si život?

Žádné zvíře vedeno jen pudy přirozenými si nebere života. Jen člověk bývá v tom postižen, že si sám bere život. Kdo mu jej bere? Přirozenost ne; ta se toho hrozí. Bere mu jej proti jeho přirozenosti jeho vlastní vůle, vůle sice zlá, ale vůle svobodná.

5. Ale co se tak namahám, abych vyvrátil materialisty; jak se říká těm, kteříž mají člověka za samou hmotu, kteříž mu proto upírají svobodné vůle jeho? Však oni sami sebe vyvracují a porážejí.

Jak pak smějí napomínati, kárati, žalovati ty, kteříž jim nadávají, je tupí, jim kradou, je chtějí zabíjeti? Ti nemusejí-li jim odpovídati: »Co nás napomínáte? Co nás káráte? Co nás žalujete? Co nás soudíte? Však sami říkáte: I při člověku děje se všechno přirozeně, všechno nuceně; a ta přirozenost, ta hmota, kteráž jest váš bůh, i nás nutí, abychom vám nadávali, vás tupili, vám kradli, vás zabíjeli.«

A jak mohou materialisté tak se zlobiti na ty, kteříž jejich bludy, jejich nevěru vyvracují, kteříž proti nim hájí svatého náboženství? Nemusejí-li i ti jim odpovídati: Co se na nás tak zlobíte? Co proti nám až zuříte? Však podle vašeho učení jest i všechna lidská činnost duševní přirozena a nutná; tedy přirozená a nutná jest i ta naše činnost duševní proti vám obrácená. Proto, když jste takoví ctitelé přirozenosti, hmoty, máte spíše těm zvláštním projevům té naší činnosti duševní se diviti, je zkoumati, a ne proto nám ještě nadávati.

Není-li pak tedy to učení, že člověk jest samá hmota, že nemá žádné svobodné vůle, hotový nerozum, hotový nesmysl? A proto není divu, kdo k tomu učení se přiznávají, že každé chvíle se zaplétají v samé rozpaky a nesrovnalosti v počínání svém, že každé chvíle zabíhají do nějaké slepé uličky, kdež nemohou dále. Před lety vyšla jedna z nejrouhavějších knížek, kteréž kdy v Čechách vyšly, kdež se zapírá všecken rozdíl mezi světem hmotným a světem duchovním, kdež se také zapírá svobodná vůle lidská. Ale co jest nejlepší při té knížce? Člověk by ani nevěřil očím a uším svým, když pak na konci slyší spisovatele, jak napomíná čtenářů svých, aby měli »lásku«, aby byli »spravedliví«, aby hasili »závist, nenávist a sobeckost.« Ale mítí lásku, býti spravedlivým, hasiti závist, nenávist a sobeckost, to není možno bez zapírání a přemáhání sebe. Sebe pak zapíráti a přemáhati může jen, kdo má svobodnou vůli. Co si máme mysliti o takovém člověku, jenž na jedné straně upírá lidem svobodné vůle, a na druhé straně mluví k lidem tak, že jim svobodnou vůli přiznává? Jestli o kom, zajisté o takovém právem se může říci: Hledá koně a sedí na něm. —

* * *

Ale co pak materialistům, nevěrcům, bezbožcům tolik na tom záleží, aby člověk neměl žádné svobodné vůle? Na tom jim mnoho záleží. Neboť jen tím učením, že člověk nemá svobodné vůle, stojí všechna jejich nevěra, stojí všecken jejich život neřestný. Ale jak má člověk svobodnou vůli, pak se boří všechna stavba nevěry jejich. Jak má člověk svobodnou vůli, pak má zásluhu nebo vinu, pak na něj čeká věčná odplata nebo věčný trest, pak jest jeho duše nesmrtelná, pak jest Bůh nejspravedlivější Soudce a odplatitel všeho dobrého i všeho zlého.

Jak má člověk svobodnou vůli, pak má proč lekati se hříchů svých a pak potřebuje Spasitele, jenž by ho od hříchů jeho osvobodil, potřebuje právě takového Spasitele, jaký jest Ježíš Kristus.

Všecko sv. křesťanské náboženství naše zakládá se na svobodné vůli lidské. Ale dnes právě jsme se přesvědčili, jak to, že člověk má svobodnou vůli, jest pravda nevyvratitelná, a jak to učení, že člověk nemá svobodné vůle, jest nerozumné, nesmyslné, nejbludnější.

Vidíte tedy, že všechna nevěra se nezakládá leč na nerozumu, na bludu, na lži, ale svaté náboženství naše že se zakládá na pravdě. Tím více utvrďmež se ve víře své, v Ježíše Krista Spasitele svého, k rozmnožení své radosti vánoční. Amen.

Karel Otman, k. a. vikář a farář v Ořeše.

Neděle po Narození Páně.

(Svátek sv. Jana evangelisty.)

O životě svatého Jana, miláčka Páně.

»Pojď za mnou!«

Jan 21, 19.

Máme-li doma pěkný obraz, zajisté se snažíme, bychom si pořídili k němu také přiměřený rám. Jest známo, že rámy vzácných obrazů často bývají velmi umělé a bývají i zlatem ozdobeny. — Tohoto obyčeje byla si vědoma Církev svatá, když pořádala svůj rok ku počtě Boha trojjediného a ku poučení věřícího lidu. Nebo hle, jak mistrně seřaděno jest období vánoční! Zda není také velice krásným obrázkem betlémské Jesulátko, ovinuté plenkami a položené v jesličkách, nad nímž usmívá se panenská matička, a radostí září její svatý snoubenec? A k tomu sbory andělův obletují prostinkou postýlku, u které klečí nábožní pastýři, u které každý zapomíná na tíhu světa, slzou radostnou smáčí zemi a otvírá ústa k srdečné písni: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!«? To věru velkolepý obraz, který jest hoden, aby byl umístěn do rámu podobně krásného. A zdali nedostalo se mu toho? Jako víněk ze vzácných růží obklopují slavnost narození Páně svátky významné. Hle, včera hlásal prvomučenník pro svatý nebes kříž, sv. Štěpán, čím mu bylo nejsvětější jméno Ježíš, — a dnes druhá perla kráší posvátnou dobu radostného téhodne! Jest to sv. Jan, miláček Páně. O svatém životě tohoto apoštola Páně učiníme dnes rozjímání.

P o j e d n á n í.

Sv. Jan, evangelista, zaujímá jedno z předních míst mezi apoštoly. Nebo otevřeme-li jeho evangelium, dočteme se často, že mluví o sobě jako o učenníku, kterého miloval Ježíš. A právě z těchto slov takoruka vytvoříme si celý jeho život. Vidíme jej, jak s toužebností poslouchá sladká slova nebeského Mistra, jak k Němu láskou plá, jak jest hotov pro Něho dáti i život svůj.

Srdce Pána Ježíše našlo v prsou sv. Jana nadšený ohlas čili našlo tam srdce, které Mu rozumělo a které k Němu podobnou láskou plálo, jakou si přinesl Syn Boží z nebeské říše, chtěje vykoupiti hříšné pokolení lidské. Sv. Jan byl vždy tak blízko u Pána Ježíše! Kdo by nevzpomněl si na poslední večeři, na hody lásky, při kterých náš oslavenec spočíval na prsou svého Mistra a takofka naslouchal tlukotu srdce, které tehdy zejména bylo pokladnicí milosti Boží! Ó jaké štěstí, býti miláčkem Páně!

Neozývá se v nás, milí přátelé, podobná touha, aby i nás miloval Pán Ježíš, abychom i my byli jeho miláčky?

Snadná rada. V dnešním sv. evangeliu dočetl jsem se slov: »Pojď za mnou!« Zdá se mi, jako bych viděl tato slova na rtech sv. apoštola, jakoby on sám takto k nám promlouval: »Pojď za mnou, katolický křesťane, jdi těmi kolejemi v životě svém, kterými jsem já kráčel, a bude tebe také milovati Pán Ježíš!« — Přihlédněme tudíž blíže k životu sv. Jana.

a) Byl synem Zebedeovým a užíval světlo světa v Betsaidě na břehu jezera Tiberiatského. Živil se spolu se svými rodiči rybářstvím. Při lopotné práci a starosti o vezdejší chléb nebyl však zanedbán duch. Srdce jinochovo plálo jakousi mocnou touhou po nebeské pravdě a po době, kdy toužebně očekávaný Mesiáš zavítá na nebohou zemi. Když uslyšel, že na břehu řeky Jordánu káže jeho soujmenovec, sv. Jan Křtitel, nechal všeho a spěchal ku šumným proudům, aby slyšel slova nadšeného hlasatele. Ó jak dojat byl, když muž Boží hlasem mocným volal na poušti: »Spravte cestu Páně, přímé čiňte cesty jeho!« — dávaje na jevo, že Mesiáš jest již blízko! Sv. Jan stal se učenníkem kazatele Jordánského. A tu jala jeho ducha nová událost. K Jordánu blížil se muž s vlebnou tváří, jehož oko planulo světlem nebeským a mělo do sebe kouzelnou moc. Na toho muže ukázal sv. Křtitel se slovy: »Ejhle Beránek Boží, který snímá hříchy světa!«

Kdo první porozuměl tomuto hlasu, byl náš dnešní světec. Poznal, že muž s andělskou tváří jest toužebně očekávaný Spasitel. Srdce mocně zabušilo, sv. Jan opustil Jordán a následoval Pána Ježíše, stal se jeho učenníkem, později apoštolem a jeho miláčkem. A již nikdy svého Mistra neopustil. S Ním sdílel radosti i útrapy, s pozorností čerpal z pokladu Jeho kázání největší pravdy o království Božím, byl přítomen největším zázrakům, tajemstvím, při poslední večeři spočíval na Jeho prsou, až do síně Kaifášovy Ho sledoval, ano ze všech apoštolů jediný i pod křížem na Kalvarii plakal a slyšel posledních sedm slov umírajícího Spasitele. Jemu doporučil Pán Ježíš Svou matičku, a Marii Panně zejména přikázal, aby svatého Jana milovala jako svého syna, své dítě. A po odchodu Krista Pána na nebesa nepřestal býti svatý apoštol miláčkem Páně. Když rozešel sbor apoštolský dle rozkazu Páně do širého světa kázat evangelium, rozséval i sv. Jan zejména v Malé Asii símě posvátné. Také pro toto nebeské učení trpěl za císaře Decia. Než božský Mistr neopustil Svého miláčka. Přešla muka, sv. Jan opět kázal poklady pravdy Boží o lásce

Syna Matky Boží, až v pozdním stáří dokonal svůj věk jako biskup Efeský. Umřel se slovy na rtech, jimiž napomínal své učenníky: »Synáčkové moji, milujte se!« V pravdě apoštol lásky, — miláček Páně!

»Pojď za mnou!« Tak volá dnešní náš oslavenec na každého, kdo si přeje, by ho také Pán Ježíš miloval. Buď blízko u svého Spasitele, rád poslouchej Jeho sv. evangelium, choď za Ním od Jeho kolébky až na Kalvarii! Často navštěvuj svého božského Mistra zde ve chrámu Páně, klekej a modli se před velebnou Svátostí, spočívej často na Jeho milených prsou a rozjímej o hlubokých tajemstvích Jeho sv. víry! Přijímej nejsvětější Tělo Boží často z rukou kněze a varuj se všeho hříšného počínání, bys snad svého Spasitele s blahodárnou Jeho milostí daleko od sebe neodpudil. Zejména buď vroucím ctitelem nebeské Matičky a snaž se, bys byl jejím synem. Kdo ctí Pannu Marii, jest od Pána Ježíše milován, jest Jeho miláčkem.

b) Udal jsem až dosud toliko všeobecně směr cesty, kterou kráčet sv. Jan, chtěje nám býti příkladem. Znáám však zejména jednu perlu, která zářila v jeho sv. životě, a pro kterou přede všemi učenníky zamiloval si jej Pán Ježíš. Sv. Jana umělci kreslí jako jinocha panenské krásy, hledícího se zápalem ku nebes výšinám. Takovým způsobem snaží se umělý štětec znázorniti andělskou nevinnost, která se tak velebně obracežela ze zraků, tváře, ze slov i skutků sv. apoštola. Jako dítka, o nichž hlásal Pán, že jejich jest království nebeské, nevědí o hříchu, tak i srdce Janovo bylo čisté jako květ lilie nebo jako padlý sníh. O takovém srdci praví sv. Jan Zlatoústý: »Jako jest (lidem) milá sličná tvář, podobně milé jest před očima Páně čisté svědomí!« — A proto také ty, milý křesťane, veškerou silou musíš pracovati o čistotu svědomí a o panenskou nevinnost, chceš-li býti miláčkem Pána Ježíše.

Již jedenkrát na křtu svatém nebeská záře ozdobila skráně tvé, když kněz ti dával bílý vínek a při tom mluvil: »Přijmi roucho nevinnosti a dones je až před soudnou stolicí našeho Pána Ježíše, abys vešel do života věčně blaženého!« Ó jak jsi často porušil tento sv. zákon, jak jsi poskvřnil bílý vínek hříšnými myšlenkami, slovy, ba snad i skutky! A byly to snad dokonce takové hříchy proti šestému Božímu přikázání, ve kterých praví sv. Pavel, že nemají býti ani jmenovány v Církvi Boží. Ó bys tušil, jak jsi tehdy zarmoutil svého Pána Ježíše! Chtěl, abys spočíval na Jeho prsou, tys však byl tak daleko od Něho! Jeho rámě bylo připraveno, by tě obejmulo, ústa Jeho zvala tě slovy přesladkými, zraky tvé byly však zavřeny, uši tvoje byly nepřístupny, tys zkrátka nechtěl býti miláčkem Páně, stal jsi se Jeho nepřitelem.

Ó vzpamatuj se aspoň nyní. Truchli, plač nad svými nepravostmi, naprav život svůj! Opusť zlou příležitost, zažeh pokušení! Klekni u zpovědnice, odlehči svědomí svému, a pak začni život nový ve jménu Páně! Kdyby bylo tvoje roucho jako šarlat,

nad sněh bude zбіleno ve sv. zpovědi, bude se opět podobati bílému vínku na křtu svatém, svatebnímu šatu pro nebeské království. Pak budeš opět učenníkem vzorným, kterého bude milovati Pán Ježíš. Amen.

Bohumir Tomiček, kaplan v Roztokách.

Poslední den v roce občanském.

Co pomine a co nepomine.

»Nebe a země pominou, ale slova má nepomnou.« Luk. 21, 33.

Moji drazí! Stojíme opět na konci roku. Poohlédněme se nazpátek na cestu, kterou jsme vykonali a uvažme, co jsme v tom roce viděli a činili, co jsme slyšeli a zkusili. Bylo toho snad mnoho . . . časy jsou zlé . . . pohnuté — Často slyšíme dnes: Čím dál, tím hůř. Ale díky Bohu! Vše, ať již dobré, ať již zlé, jsme přestáli. Dnešní den učí nás, že na světě všechny časné věci pomíjejí a pominou, jako minul tento rok.

Ale konec tohoto roku jest počátkem roku nového, jež nám Bůh dává, abychom hromadili sobě pokladů, kterých ani »rez nekazí, ani zloděj nekrade,« abychom s bázní a s třesením činili své spasení. Jaký ~~byl minulý rok~~, víme již, ale co nám přinese rok budoucí, nemůže z nás nikdo říci ani tušiti. Možná, že pro mnohého z nás bude rokem posledním. A potom přijde pro člověka den daleko důležitější, kde také bude státi na prahu života nového a to věčného, a pohlížeti bude zpět na celý život minulý, aby účet kladl ze svých skutků. Tenkrát mnohem jasněji pozná a zkusí každý sám na sobě, že věci vezdejší nemají stálosti, že všechno, co jest na světě, jest jako stín, jenž se nedá chytiti, jako dým, jež nejlehčí hnutí větru zahání, jako bublina, která tím spíše pukne, čím jest větší. Ó, běda potom duši takové, která musí vyznati, že toužila a pracovala v tomto životě jen o to, co se nyní rozpadlo v nivec, a že zanedbala, co jedině jest stálé, nepomíjející. Ó, hrozný bude stav té duše, když zvolati musí se sv. Pavlem: »Co mi jsou platny ty věci, za které se nyní stydím,« ano, za které trpěti musím.

Ach věru, co jsou nám platny ty věci, t. j. ty hříchy, ty nepravosti, ty rozkoše, pro něž jsme napínali své síly? Ty minuly — a zbyl nám jen trest. Ó, proč jsme tedy nepracovali na tom, co nepomine?

Moji drazí, abychom takových výčitek si činiti nemusili, budeme dnes na konci roku uvažovati o tom, co pomine a o tom, co nepomine.

P o j e d n á n í.

Co hlásá nám rok právě minulý? Co jiného, než že všechno, co na světě jest, se mění, hyne a pomíjí. Dobře napsal sv. Augustin:

»Tu se raduji a hned se rmoutím, tu jsem zdrav a hned neduživ, tu jsem živ a hned umírám, tu zdám se býti šťastný a jsem vždycky bídný, tu se směju a hned pláču. a tak všecky mé věci poddány jsou proměně.« Již ale především vidíme, že pomíjí

1. všecko časné snažení lidské.

Cokoliv člověk na tomto světě a pro tento svět vyhledává a činí, cokoliv zde má, všecko přechází a hyne, často když se toho nejméně naděje. Kdo byl všemi pozemskými statky tak požehnán jako král Šalamoun? Zlata a stříbra měl hojnost, rozkoší co jen tělo ráčilo, slávu moudrosti u lidí takovou, že králové a královny přicházeli z daleka, aby jej viděli a slyšeli. A co z toho všeho měl? Sám poznal nestálost všeho a napsal: »Zveličil jsem skutky své, ~~vystavěl sobě domy a štípil vinice~~, vzdělal jsem sobě zahrady a nadělal rybníků, měl jsem služebníků a děvky a čeleď velikou, nashromáždil jsem sobě zlata a stříbra, zjednal jsem sobě zpěváky a pěvkyně i rozkoše synů lidských a převýšil jsem bohatstvím všecky, kteří byli přede mnou v Jerusalemě. A čehožkoliv žádaly oči mé, neodepřel jsem jim a nezbraňoval jsem srdci svému, aby požívalo všeliké rozkoše: ~~ale jakž jsem se ohlédl na všecky ty věci, užel jsem ve všech těch věcech marnost~~ a trápení ducha a že nic netrvá pod sluncem.« Kaz. 1, 4—11.

Když nově zvolený papež má býti korunován a ve vší slávě na nosítkách od lidu nesen, aby přijal důstojnost na světě nejvyšší, tu kráčí před ním kněz nesa na vysoké tyčce rozčechraný len, který před papežem třikráte zapálí a třikráte zvolá: »Svatý Otče, tak pomíjí sláva světská!« Důrazné to zajisté napomenutí v tak slavné chvíli. Jako ta hrstka lenu v okamžení vzplane, tak v nivec rozpadá se všeliká sláva na světě. Ó, kéž bychom si dnes všichni vzali k srdci slova žalmisty Páně: »Synové lidští, proč milujete marnost a hledáte lež?« Ž. 4, 3. Ale jako hyne a mine vše, co člověk má a činí, tak pomíjí

2. i člověk sám, t. j. jeho časný život.

Tomu učí denní zkušenost. Jen se rozpomeňme, kolik známých a přátel v tomto roce dokonalo svůj život. A jsme jisti, že v novém roce nezavolá nás Pán a neřekne: »Spořádej věci své, nebo umřeš!«

Moji drazí! Denně umíráme —; žádný den, který jsme prožili, nevrátí se více — a každým dnem blížíme se k hrobu, v jehož objetí konečně složíme mdlé údy. Co z nás jednou bude? Několik setlelých kostí! Prach jsme a v prach se obrátíme! Ó, kéž jsme o této vážné pravdě častěji rozjímali!

Bylo by možno, abychom, rozjímajíce o této pravdě, o tělo přílišnou péči vedli, nádherně se odívali, rozmařile žili, na síle a kráse tělesné si tak mnoho zakládali? Prorok Jeremiáš dí: »Všeliké tělo jako tráva jest a všeliká sláva jeho jako květ polní. Uchla tráva, opadl květ, ale slovo Hospodinovo zůstává na věky.« Jer. 40, 6. Sv. František Borgiáš doprovázel mrtvolu královny Isabelly, jež druhdy slynila krásou, do Granady a byl přítomen, když ukládala se rakev do královské hrobky. Na jeho

žádost otevřeli rakev. Ale jak se zhrozil František, uzřev tu, která ještě před několika týdny svojí krásou vzbuzovala obdiv! »To jest tedy ta královna, zvolal, která před málo dny okouzlovala celý svět? Ach, tak byla krásná, a nyní hrůza se na ni podívati! Jaká to bída, že člověk tak ničemným věcem přikládá srdce své!«

A vstana opustil všechno, co měl, bohatství, slávu, ~~vznešený~~ rod i panství své a stal se chudým následovníkem chudičkého Ježíše v řádu Jesuitském. Ano, moji drazí, každé úmrtí člověka, každý nový hrob nám hlásá slova sv. Pavla: »Bratři nejsme dlužníci těla, abychom podle těla živi byli. Budete-li podle těla, zemřete.« Jako člověk, tak pomine také

3. celý tento viditelný svět;

a sice pro každého z nás jednou při smrti, docela pak při skonání světa. Právě věčná pravda: »Nebe a země pominou.« A sv. Petr píše: »Přijde den Páně, v kterémž nebesa s velikou prudkostí pominou, země pak i díla její vypálena budou.« II. Petr. 3, 10.

Ó, jak bídní a politování hodní jsou ti lidé, kteří všechnu naději a útěchu, celou budoucnost skládají na věci a statky tohoto světa! Svět pomine a jim nezbude, čím by se těšili. Jaká to převrácenost, pro pomíjející svět opustiti Boha, jenž nikdy nepomine! Dobře tedy napomíná miláček Páně, sv. Jan: »Synáčekové moji, nemilujte světa, ani těch věcí, které jsou na světě, nebo svět pomíjí i žádost jeho, ale kdo činí vůli Boží, zůstává na věky.«

Minulý tedy rok hlásá nám tu nade vši pochybnost jistou pravdu, že jako on minul, tak i všecko na světě pomine, že pomine člověk sám podle těla, že pomine tento viditelný svět.

Obraťme se nyní k roku, který nám nastává. Ten poukazuje nás na budoucnost; a ačkoliv mnohé věci budoucí jsou očím našim zahaleny, přece nejedna věc budoucí jest nám jistá, a na tyto jisté, nepomíjející věci chci nyní obrátiti vaši pozornost. Slyšeli jste právě, co pomine: co ale nepomine, nezahyne? Nepomine

a) P á n B ů h.

On zůstává navždy, jest věčný, nezměnitelný. Žalmista Páně volá: »Na počátku Hospodine Ty jsi zemi založil a dílo rukou Tvých jsou nebesa. Ona zahynou, Ty pak zůstaneš; jako oděv změníš je, a změněna budou; Ty pak vždycky Tentýž jsi a leta Tvá nepřestanou.« Ž. 101, 26. Pán Bůh zůstává na věky. Ó, radujte se z toho vy, kteří trpíte pro spravedlnost, nebo odplatitel váš nepomíjí. Veselte se všickni zarmoucení, nebo potěšitel váš vždycky žije a obrátí zármutek váš v radost. Netraťte myslí vy, kteří při vší poctivosti a pracovitosti nemůžete se zbaviti nouze a chudoby. Ten Pán, jenž vám nahradí váš nedostatek, neumírá nikdy.

Lidé zlí, bezbožní říkají, že není Bůh. Ale to říkají proto, že si nepřejí a přáti nemohou, aby byl. A proč? Protože by je musel trestati. Ó, lidé zlí, lidé bezbožní, vězte a poznejte, že Bůh jest, i kdybyste stokráte a tisíckrát říkali, že není. Vaše svědomí vám hlásá: Bůh jest, nebe i země mocným hlasem volají: Bůh jest. Vše tedy ve vás, kolem vás i nad vámi dosvědčuje, že Bůh jest.

Ano, Bůh jest a bude vás trestati; trestu Jeho neujdete, i kdybyste byli tisíc let živi — — Onť věčný, nepomijitelný. Zhrozte se hříchu, dokud čas, a od Jeho spravedlnosti utecte se k Jeho milosrdenství — číňte pravé pokání.

Nepomine Bůh, nepomijí ale také nikdy

b) d u š e l i d s k á.

Duše lidská po smrti těla bude živa až na věky. Od poslední hodinky smrti záleží nejvíce, bude-li blažená v radosti nebeské, anebo bude-li zatracená v mukách pekelných. Umře-li člověk v těžkém hříchu, zavržen bude na věky; umře-li v milosti Boží, bude míti věčný podíl v království nebeském. Na dobré smrti záleží tedy všechno. Ale dobrá smrt bývá jen po dobrém životě; málo jest případů, kde by neplatilo: Jaký život, taková smrt. Kdož z vás, moji drazí, může věděti a říci, že v nastávajícím roce neudeří poslední jeho hodina? Před smrtí nikdy nejsme jisti. O, tedy počněte již brzo, ano začněte již dnes v duchu kajícím takový život, který by vám učinil smrt šťastnou a lehkou. Písmo svaté praví: »Tomu, kdo se bojí Boha, dobře bude v čas nejposlednější a v den skonání svého požehnán bude.« Sir. 1, 13. Poněvadž tedy nesmrtelná duše nikdy nepomine, přičiňujte se svědomitě, abyste duši svou ozdobili poklady takovými, které mají cenu trvalou — věčnou.

Poklady takovými jsou vaše dobré skutky a vaše dobré svědomí, nebo ty s vámi půjdou až na soud Boží a tam za vás budou svědčiti. Ó moji drazí, nevěřte těm, kteří v nesmyslném bludu jako popírají Boha, tak nechtějí věděti nic o duši. Bohužel, že s takovými lidmi se dosti často za našich časů setkáváte. Ubozí! Jsou svedeni nesvědčitými štváči — —, kteří z jejich nevěry chtějí se míti dobře. Jen popatřte na ty lidi, kteří říkají, že není duše, že není budoucího života.

Jací jsou? Jaký jejich život? Ukažte mi jediného hodného otce rodiny, jediného věrného manžela, jedinou čistou manželku, jediného úctyhodného muže, jenž káže takovéto učení. Ano, moji drazí, hřích nechce míti ani Boha ani duše, poněvadž by pak nemohl býti páchán. Ale běda, na věky běda tomu, koho z tohoto světa doprovázejí zlé svědomí, na koho před Bohem budou žalovati jeho hříchy a nepravosti. Na věky blažení budou dobří, na věky běda bude zlým, neboť nikdy nepomine

c) n e b e a p e k l o.

Blaženost nebeská jest, moji drazí, tak neskončená a nevýslovná, že pro ni rádi máme všechno zde na zemi opustiti, všechno trpěti a činiti.

Svatý Augustin praví: »Duše má, kdybychom na každý den mučení býti musili, kdybychom i pekelný oheň za dlouhý čas snášeti musili, jen abychom Krista v Jeho slávě viděli a k Jeho svatým přivedeni byli: zdaliž by nebylo spravedlivé a hodné všechno toto zlé trpěti, abychom takového štěstí a takové slávy došli?«

Co ale radosti nebeské tak žádoucí činí, jest, že nikdy nevezmou konce. Vzpomínka na nebe, na odplatu věčnou, ať dnes rozežře srdce vaše k dobrým úmyslům, abyste nový rok zítra započali s Bohem — a v tom roce abyste pracovali pro Boha — — pro nebe.

Alé jako nebe, rovněž tak peklo nikdy nepomine. Ó jak hrozné jsou ty muky věčné! Vzpomeňte si jen na onoho boháče, který prosil, aby Lazar omočeným prstem svlažil jazyk jeho a — neobdržel toho. Vzpomeňte si, jak potom prosil Abrahama, aby dal bratřím jeho ještě na živu jsoucím známost o těch ne výslovných mukách, které trpí. Nebo kdyby znali to trápení pekelné, jistě by se polepšili.

My, moji drazí, katoličtí křesťané poučení jsme dobře ze zjevení o mukách pekelných a přece jsou mnozí křesťané tak zaslepení, že pro krátkou světskou rozkoš uvalují na sebe to trápení věčné. Neschází za našich dob ani těch, kteří se konejší blahou nadějí, že není vlastně žádného pekla. Ti ubozí lidé hledají nebe na zemi; po smrti prý o to nebe nestojí — a pekla prý se nebojí. Tažme se jich: Vy lidé, víte to jistě, že není po smrti ani nebe ani pekla? Tedy ani odměny ani trestu? Ani největší neznabozi neodvážili se na jisto něco podobného tvrditi. Rousseau byv tázán, zdali jest peklo, odpověděl: »Nevím«. Voltaire — arciotec všech nevěrců — psal jednomu známému, chlubícímu se, že vynalezl důkazy nemožnosti nějakého pekla: »To jste velice šťasten. Já jsem tak daleko nedospěl.«

A jak, ty dělníku, ty svedený křesťane, který ani času nemáš k hlubším studiím, ty že bys k takovému přesvědčení dospěl? Odpovídáš: »Já sám k tomu nedospěl, ale dospěli jiní.« Ille! Ty se přiznáváš, že jsi sveden, že ty jsi k tomu přesvědčení nedospěl — ale ti, kteří tě k tomu svedli, nemají toho také žádné jistoty.

A u věci tak důležité, nás tak velice se týkající, měli bychom se snad přikloniti k nejistotě lidí bezbožných a odvrátiti se od pravdy, Bohem Samým zjevené? Budiž nás to vzdáleno. Raději přičiňujme se, abychom nedostali se nikdy na cesty, které vedou do věčného zatračení, kde nás čeká smrt věčná.

* * *

Ejhle, moji drazí, slyšeli jste dnes na konci občanského roku vážnou pravdu, slyšeli jste, co pomine a co nepomine. Pomine všecko snažení lidské, pomine člověk sám dle těla, pomine celý tento viditelný svět. Nepomine Pán Bůh, nepomine duše lidská, nepomine nebe a peklo. Nuže, řekněte sami, milí křesťané, oč máme se snažiti, po čem toužiti, po čem se sháněti? Snad po těch věcech, které dnes jsou — a zítra obracejí se v nivec? Anebo raději po věcech, které mají cenu stálou, trvalou? Ale nač se ptám? Náš rozum, naše srdce, ovšem jsou-li spořádané, vedou nás k tomu, abychom hledali těch věcí, které trvají věčně, které nepomíjejí. Svatý Augustin dlouhý čas hledal toliko

věci pomíjitelné, marné, ale šťasten při tom nebyl; srdce jeho bylo nepokojné. Konečně našel, co hledal tak neunavně, našel Boha svého. Pln lítosti a skroušenosti pozvedá se jeho duše k Bohu a volá: »Ó pozdě jsem tě poznal, lásko věčná!« Sv. Augustin poznal pozdě to, co nepomíjí, poznal pozdě Boha, ale poznal přece a byl šťasten, spokojen. Snad jsme následovali Augustina v hledání marnosti světských — ó následujme ho tudíž také v jeho obrácení a v hledání těch věcí, které nepomíjejí! Ještě není pozdě, Bůh na nás čeká a přeje si naše obrácení. Nuže, v novém roce začněme nový život, nové práce pro Boha a pro věčnost. Amen.

Dr. Josef Burian.

Svátek Obřezání Páně.

(Nový rok.)

Jak se máme zachovati na pouti nového roku.

«K svrchovanému cíli běžím, k odplatě svrchovaného povolání Božího skrze Krista Ježíše.» Filip. 3, 14.

Pozemský život náš podobá se cestě. Nejinak než jako cestu představuje nám sv. apoštol Pavel křesťanský život náš takto vyznává se: »K svrchovanému cíli běžím, k odplatě svrchovaného povolání Božího skrze Krista Ježíše.«

Moudrý pocestný čas od času na cestě se zastavuje, aby se ubezpečil, jde-li dobře za vytčeným cílem svým, a aby se zpravil, jak jest mu dále na cestě své se zachovávat. I v našem životě křesťanském přicházejí doby, jež nás nutí, abychom se zastavili a se pamatovali, běžíme-li dobře k svrchovanému cíli svému, k odplatě svrchovaného povolání Božího skrze Krista Ježíše. A taková doba jest také den nového roku.

Tedy dnes v den nového roku majíce před sebou novou částku života svého, postavmež se, abychom si rozvažovali, jak se máme dále zachovávat na nové cestě života svého.

Mámeť se zachovávat, jako se zachovává pocestný, jenž chce šťastně dojít cíle svého.

Pocestný, jenž chce šťastně dojít cíle svého,

1. nebéře s sebou žádných břemen zbytečných,
2. nezapomíná ani chvíli na cíl cesty své,
3. drží se bezpečného průvodčího a
4. neohlédá se bez potřeby nazpět za sebe.

A slyštež, jak i nám jest šetřiti tohoto čtverého pravidla, abychom šťastně vešli do nového roku; šťastně nastoupili další cestu křesťanského života svého.

P o j e d n á n í.

1. Moudrý pocestný nebéře s sebou na cestu žádných břemen zbytečných, jež by mu překážela tak, že by daleko nedošel

Na cestu nového roku nesmíme se rovněž pustiti s břemeny. A kteráž jsou nejtěžší břemena v životě našem? Ta jsou hříchy. S hříchy nesmíme nastoupiti novou cestu života svého. Ty by nám všude překážely, nám všechno kazily. Však chceš míti nový rok spokojený a radostný; ale se zlým svědomím jest málo spokojenosti a radosti. »Není pokoje bezbožným, praví Hospodin.« Is. 48, 22. Však chceš ve všem míti požehnání Boží; ale jakého požehnání Božího smíš se nadíti trvaje hříchy svými v ustavičném nepřátelství s Bohem? »Dalekoť jest od hříšníků spasení.« Žalm 118, 155. Však chceš, aby se ti v tom roce všechna práce dobře dařila; ale s jakou chutí a s jakým zdarem můžeš pracovati pod břemenem těžkých hříchů? »Marná«, praví prorok o nespravedlivých, »jsou díla jejich.« Is. 41, 29.

Však nechceš v novém roce mnoho se lekati; ale jak bys byl v těžkém hříchu, pořád bys se musel lekati, nevěda ani dne ani hodiny. Sv. Mat. 25, 14. Tedy s hříchem nesmíš do nového roku. Neshodil-lis tohoto břemene nejmrzutějšího se sebe skroušenou zpovědí již před novým rokem v adventě nebo o vánocích, kdy se ti k tomu tak hojná podávala příležitost: neprodlévej a neobtěžuj si tak učiniti co nejdříve. A pak buď již tím opatrnější, abys více nesešel z cesty pravé.

2. Nemůžeš pocestného potkati horší nehoda, než sejde-li s cesty pravé, zbloudí-li. A lehce zbloudí, nepamatuje-li pořád na cíl cesty své. Proto moudrý pocestný pořád má na zřeteli, kam má jíti, jaký jest cíl cesty jeho. Tak budmež moudří i my v roce nastávajícím. Pořád se pamatujmež, jaký est cíl života našeho, že svrchovaný cíl života našeho není jiný, než abychom Boha poznávali, Bohu se klaněli, Boha milovali, Boží vůli činili, k Bohu přišli, v Bohu život věčný měli. Ten jest pravý cíl života našeho, jak jej také má na mysli své i v srdci svém sv. apoštol, když tak sám o sobě se prohlašuje: »K svrchovanému cíli běžím, k odplatě svrchovaného povolání Božího.« A dokud jest čas, a dnes v novém roce jest k tomu nejlepší čas a nejmocnější pobídka: rozpomeňme se na to, co jest pravý a hlavní cíl života našeho. Neboť nemůže býti člověk nešťastnější, než když teprv na konec života svého shledává, že se minul s hlavním cílem života svého. A čím často člověk chybuje se hlavního cíle života svého? Nezřízeným milováním věcí pozemských. Věci pozemské nemají nám býti ničím jiným, než čím jest hůl v ruce pocestného. Pocestný drží sice hůl v ruce, ale tak málo na hůl svou myslí, jakoby jí ani neměl. Nemyslí, leč na cíl cesty své. Na to tak pořád myslí, že zcela zapomíná na hůl v ruce své, kteréž potřebuje k jistější chůzi své. Nevzpomeneť si na hůl svou, leč vypadne-li mu z ruky, aby si ji zdvihl. A který pocestný by více myslil na hůl svou, než na cíl cesty své, každé chvíle si ji prohlížel, s ní si pohrával: jak by se zameškal na cestě své! Jak by lehce zapomínal na cíl svůj! Jak by lehce i zabloudil! Náš svrchovaný cíl jest, abychom Boha milovali, Jeho vůli činili a věčně spasení byli.

Na cestě k tomuto cíli, jako pocestný potřebuje hůl, my potřebujeme, abychom měli peníze, pokrm, oděv, příbytek, nábytek, nevinné zábavy; potřebujeme statků a radostí pozemských. Ale s tím vším nesmíme tak se obírat, abychom zapomínali na svrchovaný lidský cíl svůj, abychom u vyhledávání jeho sami sobě překáželi, abychom dokonce s ním se minuli. Mámeť toho všeho tak užívat, jak nás napomíná sv. apoštol, řka: »Čas krátký jest, nepozůstává, než aby kteříž mají ženy, jako by jich neměli, a kteříž pláčejí, jako by neplakali; a kteříž se radují, jako by se neradovali; a kteříž kupují, jako by nevládli; a kteříž tohoto světa užívají, jako by neužívali.« I. Kor. 7, 29—31.

3. Moudrý a opatrný pocestný, zná-li sám sebe, jak není sám dost povědom cesty, jak není k tomu sám dostatečen, aby přemohl všechny těžkosti, jež se mu nahodí na cestě, bere si s sebou průvodčího a pomocníka znalého a platného. Náš svrchovaný cíl jest Bůh; jest věčné spasení naše.

Ale k Bohu, abychom Ho milovali, abychom Jeho vůli činili, abychom v Něm spasení byli, nemůžeme my lidé hříšní a hříchem zemdlení a zatemnění sami přijíti; nemůžeme přijíti bez průvodčího, bez prostředníka. Avšak jen jeden jest prostředník mezi Bohem a lidmi. I. Tim. 2, 5. A kdo jest ten prostředník? Jaké jest jméno jeho? To jméno nám jmenuje dnešní sv. evangelium: »Nazváno jest jméno jeho Ježíš.« Bůh jest náš cíl svrchovaný; ale tohoto cíle jinak nedosáhneme, leč skrze Krista Ježíše. Proto svatý apoštol, když byl řekl: »K svrchovanému cíli běžím, k odplatě svrchovaného povolání Božího,« pak doložil: »skrze Krista Ježíše.« Nemůžeme býti jinak. Hřích jest to, od čehož nejprve musíme býti vysvobozeni, máme-li přijíti k Bohu; hříchy jsou ta břemena, s nimiž se nesmíme dále vléci, nemá-li se kaziti všechna náš život časný i věčný. Ale jen Ježíš jest ten Beránek Boží, jenž zásluhou krvavé oběti své na křtu sv. a v svátosti pokání snímá z nás břemena hříchů. Jak nás zde na světě všechno oslepuje, abychom neviděli pravého cíle svého! Ale jen Ježíš jest to světlo, jež svým božským učením a svými svatými příklady nám tak svítí, abychom ve tmách bludů a lží tohoto světa vždy nalézali cestu vedoucí k Bohu, vždy poznávali pravdu, vždy měli světlo života. Sv. Jan 8, 12.

A jen Církev Ježíšova Duchem Sv. osvícená svým hlásáním nezměnného učení Kristova, svými dny svátečními, svými slavnostmi výročními, svými časy kajícími, svými službami Božími, svým posluhováním svátostmi, svými nesčíslnými příklady svatých svých jest ten nepohnutelný sloup, jenž stojí všude blízko nás na cestě života našeho nás pořád pamatuje, abychom nezacházeli na cesty bludné a nešťastné. To by byla pýcha, kdyby pocestný se vynášel, že nepotřebuje žádného průvodčího, že sám dobře dojde tam, kam chce dojíti. Jak mnohému pocestnému již zle se vyplatila tato pýcha jeho! Jak zle teprv se to vyplácí těm, kteříž v pýše své si myslí, že nepotřebují žádného Krista, žádné Církev na cestě života svého! Každé chvíle jest jim trpce zakoušeti té

pravdy Kristovy: »Beze mne nemůžete ničehož učiniti.« Sv. Jan 15, 5.

Jen tedy tou cestou, kterouž nám ukazuje Ježíš, ukazuje Církev jeho, beřmež se dále v roce nastávajícím. Jest sice tato cesta úzka, našim žádostem nepohodlna. Ale čím věrněji a stáleji budeme se této cesty držeti, tím budeme upokojenější, což nám bude jistým důkazem, že jdeme dobře; tím radostnější budeme míti tu zkušenost sami na sobě, jak Ježíš právem Sám o Sobě řekl: »Já jsem cesta, pravda i život.« Sv. Jan 13, 6. A beřmež se pořád tou cestou tak, abychom zbytečně se neohlíželi zpět za sebe. —

4. Pocestný, jenž dychtí dojíti cíle svého, mnoho na cestě své neohlíží se zpět za sebe. Jen tolik ohlíží se nazpět, kolik jest potřebí, aby z cesty, jež uražena, nabyl potřebné zkušenosti pro cestu další. Ale jinak se neohlíží, věda, že by častým zbytečným ohlídáním se jen zdržoval na cestě své, a že by mohl býti i sveden k potupnému obrácení se.

I my na té cestě, kterouž nás k Bohu a k spasení našemu vede Ježíš Kristus, vede Církev Jeho, nesmíme se mnoho zpět ohlížeti za sebe.

I o tom nám dává božský vůdce náš potřebnou výstrahu, tak volaje ke všem následovníkům a následovnicím svým: »Žádný, kdo vztahuje ruku svou k pluhu a ohlédá se zpět, není způsobilý ku království Božímu.« Sv. Luk. 9, 62. A kdo se ohlédá nazpět, když vztahuje ruku k pluhu, k dílu křesťanského života? Ohlédá se zpět, kdo vyvoliv si stav počestný, s vůlí Boží se srovnávající, tělesné i duchovní blaho lidské rozmnožující, pak toho lituje, že nebyl šel na jiný stav pohodlnější a příjemnější. Takový jak málo si bude hleděti povinností jemu teď od Boha v stavu jeho uložených! Ohlédá se zpět manžel, jenž toho želí, že si nevzal ženy hezčí anebo bohatší. Takový jak málo bude míti na srdci blaho rodiny své! Jak lehce dá se omrzelosti své strhnouti v náruživé hraní, v hýření, v opíjení se! Ohlédá se zpět manželka, která se hryže, že se vdala, anebo že si nevzala jiného. Taková jak málo bude k tomu hotova, aby věrně a trpělivě plnila, čím jest povinna muži a dětem! Ohlédá se zpět, kdo obrátiv se od hříchu, přece pořád rád si vzpomíná na opuštěný veselý život hříšný. Takový v jakém jest nebezpečnství, aby se nevrátil k předešlým hříchům svým, a aby poslední věci jeho nebyly horší než první! Ohlédá se zpět, kdo sám sobě vyčítá, že nemusel býti vždycky tak poctivým, tak spravedlivým, tak zdrženlivým, tak trpělivým, že jinak byl by více měl, byl by více užil, nebyl by tak zahanben býval. Takový jak si může ku konci zkaziti všecku zásluhu a radost svého posavadního, dobrého života křesťanského! Kdo se tak pořád ohlédá zpět na cestě života svého, lehce zkamení, jako zkameněla žena Lotova, když utíkajíc z měst hořících, se ohlédla zpět za sebe. I. Mojž. 19, 26. Tak zkamení, že není způsobilý, aby běžel k svrchovanému cíli, k odplatě svrchovaného povolání Božího skrze Krista Ježíše, aby, jak ho vede Kristus skrze Církev

svou, věrně a horlivě konal všecku spravedlnost Boží. Proto Kristus Pán nás tak vystříhá: »Žádný, kdo vztahuje ruku svou k pluhu, a ohlédá se zpět, není způsobilý ku království Božímu.«

* * *

To jest to čtvero naučení, jež vám i sám sobě dávám na cestu nového roku: abyste se neobtěžovali s nejmrzutějším břemenem, jež jest hřích; abyste ani na chvíli nespouštěli se zřetele svého ten svrchovaný cíl života našeho, jenž jest Bůh a věčné spasení naše; abyste k tomu cíli jinak neběželi než skrze Spasitele Ježíše Krista a skrze Jeho svatou Církev katolickou, a abyste zbytečně jen k větší nespokojenosti své se neohlíželi zpět za sebe, nýbrž abyste již pořád běželi ku předu ve vší křesťanské hodnosti a spravedlnosti své a k odplatě svrchovaného povolání Božího skrze Krista Ježíše.

A pak vám již důvěrně a upřímně smím přátí: Šťastný, veselý nový rok.

Karel Otman, kn. a. vikář a farář v Ořeše.

Neděle po Obřezání Páně.

Kdy jest křesťan služebníkem a kdy jest synem Kristovým.

»Již není služebník, ale syn.«

Gal. 4, 7.

Vyplnilo se proroctví Simeonovo. Byla Ježíšem Kristem zjevena mnohých srdcí smýšlení. A co zvláště se zjevilo, když Ježíš Kristus na svět přišel, když byl světu zvěstoval Nový Zákon Svůj? Zvláště se zjevilo, kdo z lidí jsou jen služebníci, a kdo jsou synové Služebníka, otroka nevede leč strach, aby činil, co mu poroučí pán. A více nedělá, než jak zní slova pánova.

Tak to bylo za Starého Zákona; za Starého Zákona chránili se také lidé hřešiti, přikázání Boží přestupovati. Ale chránili se jen ze samého strachu. Báli se jen Boha všemohoucího a nej-spravedlivějšího, aby jich netrestal bleskem, morem, neúrodou. A báli se jen dle písmene přestupovati přikázání Boží. Jen když žádného násilně nezabili, jen když žádného vztažením rukou neokradli, jen když skutkem nezcizoložili, jen když před soudem žádného křivého svědectví nevydali! Pak si mysli, že jsou již dost hodni.

Aby ještě více činili, aby také se nehněvali, aby také měli všecko čisté srdce své, aby také nešidili, aby také nelhali, tím mysli si, že již nejsou více povinni. A to dělalo lidi pouhými služebníky, pouhými otroky. Byli lidé v Starém Zákoně jen služebníci, jen otroci, proto že přikázání Boží zachovávali jen ze strachu, a ne z lásky v Boha, a tudíž tak jen podle písmene.

Ale Bůh jest láska; a proto chce, aby lidé z lásky činili všecku vůli Jeho. A láska jest to, co teprv činí lidi syny, syny Božími. A lásku — tu teprv Ježíš Kristus učinil hlavní činitelkou v Novém Zákoně Svém jak Svou obětí na kříži ze samé lásky vykonanou, tak i vším učením Svým, samou láskou srdce lidská rozpalujícím. A teď se také zjevilo, kdo chtějí zůstávati pořád jen služebníky, jen otroky, a kdo chtějí býti syny. Kdo lásky Kristovy nepoznávají, jí se nerozehřívají a neobracují, ti zůstávají pořád služebníky, otroky; ale kdo tou láskou ku Kristu se obracují, kdo tou láskou celé srdce své i všečen život svůj oživují, ti ukazují se, že jsou synové. Proto volá sv. apoštol v dnešní epištole své o každém věrném křesťanu: „Již není služebník, ale syn.“ A jak málo bychom měli ještě náboženství Ježíše Krista v srdci svém, kdybychom přece pořád jen se ukazovali jako služebníci a ne jako synové. Zajisté, že chceš, bratře křesťanský, sestro křesťanská, platiti ne za služebníka, ne za služebnici, nýbrž, že chceš platiti za syna, za dceru. Tedy slyš, kdy bys platil jen za služebníka, za služebnici, a kdy budeš platiti za syna, za dceru.

P o j e d n á n í.

1. Jak nechceš zlé činiti, jen když tebe lidé vidí, a jak již směle pášeš zlé skutky, když nikdo z lidí tě nevidí anebo když se nemusíš báti, abys byl vyzrazen: pak jsi jen služebník, jen služebnice. Ale jak nechceš zlé činiti i když tě nikdo z lidí nevidí, i když se nemusíš báti žádného vyzrazení: pak dokazuješ, že se ohlížíš jen na Boha vševědoucího a nejsvětějšího, že miluješ Boha, nebeského Otce svého, a že jsi syn, že jsi dcera.

2. Jak zachovááš dobře křesťanské náboženství své jen dotud, dokud se nalezáš mezi dobrými a nábožnými křesťany, a jak, sotva že se octneš mezi nevěrci, mezi křesťany lehkými, již se stydiš před jídlem a po jídle, když se zvoní Anděl Páně, když ráno vstáváš, večer jdeš spat, kříž dělati, se pomodliti: jsi jen služebník, jen služebnice. Ale jak ti to nedá, ať jest to kdekoliv, ať jest to před kýmkoliv, abys se zdržel od vykonávání křesťanských obyčejů a povinností svých: pak projevuješ, že máš příliš v srdci jen svého Boha, jen svého Krista, a že jsi syn, že jsi dcera.

3. Jak sice doma se postiš, ale přijdeš-li v den postní do hostince, a vidíš-li jiné, ani jedí maso, jak buď z nezdrženlivosti anebo, že se bojíš úsměšků, si také poroučíš jídlo masité, pak jsi ještě služebník. Ale jak jsi tak oddán Církvi, matce své, že jest ti vždy a všude svaté její přikázání o postu, jak pro Boha, pro Krista dovedeš zapřítí sebe, dovedeš pohrdnouti posměchem světa: pak jsi syn.

4. Říkejte si: Teď, když člověk chce se ženiti, a když mu kněz pro náboženství dělá překážky, může jíti k úřadu světskému, aby se tam dal oddati. Ale jak tak říkáte, říkáte povděčně, pro-

zrazujete se takovými, kteří se ohlížejí jen na zákony lidské a nic na zákony Boží, kteříž pokládají oddavky jen za nějakou smlouvu světskou, jako jsou smlouvy mezi prodávajícími a kupujícími, mezi pány a služebníky; a pak vstupujete v manželství jen jako služebníci a jako služebnice.

Teprv, jak nechcete v manželství vcházeti jinak, než skrze ty dveře, jež jsou Ježíš Kristus, jak nechcete tām vcházeti bez otcovského potvrzení Božího, bez požehnání svaté matky Církve, jak hledíte na oddavky jako na nerozlučitelné sloučení skrze lásku, skrze milost posvěcující, teprv pak ženíte a vdáváte se jako synové a jako dcery.

5. Říkej si: Teď smí se tancovati i v adventě i o vánocích i v postě i o svátcích velkonočních i v pátek. Ale jak tak říkáš a si to pochvaluješ, pak se lekni, že v tom domě, jenž jest Církev Ježíše Krista, jsi všecek cizí, když nechápeš, jak hlučné světské veselosti se přiči svatým a kajícím dnům a památkám křesťanským; lekni se, že jsi zde pořád ještě jen služebník, jen služebnice.

Ale blaze tobě, jenž býváš příliš nasycován duchovní radostí z té lásky Boží, kteráž se nám připomíná v čase adventním a vánočním, z té lásky vtěleného Syna Božího Ježíše Krista, kteráž se nám připomíná v čase postním a velikonočním, z té lásky Ducha Svatého, která se nám připomíná o svátcích svatodušních, než abys dychtil po nějaké radosti světské, abys z celého srdce svého nepřisvědčoval svaté matce své Církvi k jejímu pátému přikázání, abys jí v tom nebyl tím poslušnější. Blaze tobě; nebo pak již v tom domě, jenž jest Církev Kristova, jsi domácí; jsi syn; jsi dcera.

6. Říkej si: Kdo mne může nutiti, abych šel do kostela, k zpovědi, k přijímání. Ne, žádný četník, žádná vojenská exekuce, žádná pokuta, žádný žalář nemůže tebe k tomu nutiti. Ale jak máš takové nadání, že teprv na to čekáš, až ke všemu, čeho žádá od tebe náboženství tvé, budeš přinucován, pak styď se, že patříš mezi služebníky, mezi otroky, kteříž dělají všechno jen z nucení, a že nepatříš mezi ty, jež vede láska, mezi syny a dcery.

7. Služebníci, otroci lehce opouštějí pána svého vidouce a slyšíce, jak jest tupen a pronásledován. Ale synové a dcery ho neopouštějí. Kdypak bychom se také v křesťanském náboženství svém ukazovali jen jako služebníci a otroci, jako služebnice a otrokyně? Kdybychom, vidouce a slyšíce, jak svaté náboženství naše se zlehčuje, se tupí, se pronásleduje, kdybychom také jím pohrdali, je opouštěli, jeho zanedbávali.

Ale nedáme-li se přes to, že jest jich tolik, co nechodí do kostela, co nepřistupují k stolu Páně, že jest tolik posmívajících se svatým věcem křesťanským, že se děje tolik příkoří rozhodným a horlivým vyznavačům a zachovavatelům všeho náboženství křesťanského, nedáme-li se přes to přese všechno nic mýliti ve svém pilném navštěvování chrámu Páně, ve svém horlivém přijímání

svatých svátostí, ve svém svědomitém zachovávání příkázání Božích i církevních. pak dokazujeme, že již příliš v srdci našem jest zasazena ta láska Boží, kteráž jest v Kristu Ježíši Řím. 8, 39, že již příliš sami na sobě jsme zakusili a poznali, jakou náboženství křesťanské dává posilu, jakou potěchu, jaké uspokojení, jaká jest v něm pravda a láska; dokazujeme, že jsme v náboženství svém synové a dcery. Kdo mezi křesťany katolickými jsou daleci toho, aby opouštěli náboženství své, to jsou ti, kteříž jsou v něm synové a dcery.

* * *

A teď ku konci se vás táží: Mezi jaké chcete patřiti, mezi služebníky a služebnice, či mezi syny a dcery? Avšak slyším vás, jak všickni hotově se přihlašujete k synům a dcerám, a jak upřímně slibujete, že tak chcete vždy zachovávat všecko křesťanské náboženství své, jak se sluší na syny a dcery. A dobře se tak přihlašujete; dobře tak slibujete. Však jste také slyšeli a slyšte to opět, co praví sv. apoštol v dnešní epištole své: »Poněvadž pak jste synové, poslal Bůh Ducha Syna Svého v srdce vaše volajícího Abba, Otče! »Jak budeme synové a dcery, bude také Bůh milostivým otcem naším. Jak budeme synové a dcery, bude také Kristus naším bratrem. Jak budeme synové a dcery, budeme také dědicové, spoludědicové Kristovi, spoludědicové v jeho království nebeském. »Jestližet pak syn, i dědic skrze Boha.« Amen.

Karel Otman, kn. a. vikář a farář v Ořeše.

· Slavnost Zjevení Páně.

Dle vzoru svatých tří králů hledejme Krista i my.

»Viděli jsme hvězdu jeho na Východu,
a přijeli jsme, klanět se Jemu.«

Mat. 2, 2.

Dnešní slavnost vede nás opětně k betlemské jeskyni nově narozeného Spasitele světa. Příhodily se totiž pojednou v chudé jeskyni věci, které nás naplňují podivem a upoutávají pozornost naši. Až dosud jen chudí pastýřové přišli se poklonit narozenému Spasiteli, přišli Jej poctit jako Mesiáše. Však dnes hemží se vše kol Betléma stkvělou družinou královskou, dnes stkví se krajina kol Betléma drahocennými rouchy, zlato a stříbro závodí takřka s leskem slunečním a před božským Nemluvňátkem klečí v pokoře nejhlubší a v úžasu nezvyklém mužové, jež Boží prozřetelnost ozdobila leskem koruny královské; jsouť to tři mudrci od východu. Přišli tito tři králové z daleké země východní poklonit se Pánu Ježíši; šťastná Arabie jest jejich domovinou.

Když zaleskla se jim nad hlavami hvězda velikosti nevidané, věděli již, co znamená světlo její, protože po celém takřka východu kolovalo mezi lidem starodávné svědectví, že zasvítí na temně modré obloze hvězda neobyčejná, až »Očekávaný« národův na svět přijde. A proto nyní opouštějí ti mužové, mudrcové, králové od východu svůj domov, svoji krásnou zemi, opouštějí manželky své, dítky své a jdou složit tomu Očekávanému Králi, Pánu Ježíši, svou poklonu, svou úctu.

»Ano, ukázala se milost Boha našeho« nejenom židům, ale i pohanům, kteří účastni měli býti milosti z narození Páně. Ó, jak blaženi byli oni tři králové, že po šťastně vykonané pouti dospěli k betlemské jeskyni, že mohli klečeti před tím nebeským Dítěm! Šťastni byli a blaženi!

A hleďte, přátelé drazí, s těmi třemi králi od východu i my dnes se radovati máme, nebo i my přivedeni jsme ke Kristu. Jako jim svítila hvězda jasná na nebi: tak i nám na pouti tohoto života svítí jasná hvězda svaté víry. Ale tažme se: »Přicházíme-li pak i my častěji ku Kristu, abychom si u Něho blaho a pozeňání vyprosili? Přicházíme-li i my ku Kristu Vykupiteli, abychom se z vazeb hříchu vykoupili? Přicházíme-li i my ku Kristu, svírá-li srdce naše bída, nouze a neštěstí? Přicházíme-li i my ku Kristu s celou pokorou a náležitou uctivitostí?

Co odpovíme na otázky tyto? Snad za mnohého bych mohl říci: »Ach nikoli! nepřicházíme, ku Kristu se neznáme, ač snad častěji láskyplně nás volá: Ó, pojdte ke mně všichni, kdo pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.« Snad mnohého z nás týkají se slova svatého Jana Křtitele, jež kdysi mluvil židům »Uprostřed vás stojí, jehož vy neznáte.«

Učme se tedy dnes od svatých tří Králů:

I. jak máme Krista hledati, a když Jej nalezneme,

II. jakou máme Mu poctu vzdáti.

P o j e d n á n í.

I.

Jak hledali svatí tři králové Spasitele světa? »Viděli jsme hvězdu — pravili — a přišli jsme klanět se Jemu.«

Není žádné pochybnosti, že známa jim byla příslibení Boží, totiž, že z národa israelského vzejde Vykupitel světa. Vždyť dávno již prorok Balaam předpověděl: »Vzejde hvězda z Jakoba, a povstane prut z Israele.«

Na příchod tohoto mocného krále a panovníka, jenž by celý svět obnovil, dlouho a dlouho se těšili tito svatí tři králové ještě před smrtí spatřiti Spasitele světa. A hle! tu pojednou vzešla na obloze hvězda nevidaného lesku a zvláštní velikosti. Králové radí se vespolek, co by ta hvězda znamenala, a brzy nabývají potřebného vysvětlení. Záře hvězdy osvítila jejich zrak

a milost Boží osvítila jejich srdce. Tajemný hlas jim našeptává: »Toť ta hvězda, o níž předpovídal prorok: Nemeškejte, a hned vydejte se na cestu, chcete-li uzříti Spasitele světa, jenž právě se narodil.«

Co činí tři králové? Otálejí? Maří čas marným rozvažováním? Nikoli! Jakmile tajný hlas se ozval v srdci jejich, všeho nechali a hned se vypravili na cestu.

Illeďte, podobně jednati musí každý, kdo Krista chce hledati a naléztí. Ano, přátelé drazí, jakmile nám se zjeví hvězda božská, jakmile se dotkne našeho srdce milost Boží, nesmíme váhati, otáletí, nýbrž, pokud možno nejdříve se přichystejme na cestu ku Kristu. Neučiníme-li tak dnes, zítra snad již ta milost Boží nás opustí a zmizí hvězda, jež nám cestu měla osvítiti a nás ku Kristu dovésti. Nebo vězte, že Bůh až podnes i v nás probouzí touhu po Kristu; nebo »Bůh chce, aby všichni lidé spasení byli a ku poznání pravdy přišli. I. Tim. 2, 4. Ovšem jest potřebí, abychom byli poslušní hlasu Božího a kráčeli za hvězdou nám zářící. Ó, moji drazí! Zdaliž pak i vám kdy zjevila se nějaká spasná hvězda? Nepochybujte! Jak mnohé kázání bylo hvězdou, jež bezpečnou cestou vedla vás ku Kristu, abyste u Ježíše našli pokoje a blaženosti, jakéž svět dáti nemůže! A což tam v té zpovědnici, jak mnohému a mnohé zazářilo v duši jasné světlo, tak že poznal svůj lžišný stav a zatoužil po smíření s Bohem. Jak mnozí na dobrou cestu uvedeni byli dobrou knihou, nebo patřením na život zbožného křesťana. Ach, mnohému otevřely se oči, když u rakve otce, matky, dobrého přítele, když loučil se s duší nade vše drahou, milovanou. Přátelé drazí, ty a podobné případy jsou hvězdami, jež mnohému sesílá Bůh, aby mu vzešlo pravé světlo, aby zatoužil upřímně po Bohu, aby s Bohem upřímně se smířil.

Ale dbá-li každý těchto hvězd? Ach, mnozí, přemnozí před tím světlem hvězdy zavírají oči své, a nemohou a nechtějí tomu hlasu Božímu rozuměti. Slepě, střemhlav vrhají se do víru svých vášní a náruživostí.

Dvě hvězdy svítí, dva hlasy mluví k duši naší. Jasné světlo víry od Boha pocházející, toť to jedno světlo, a vedle toho světla jasného jsou jiná světélka malá, tak zvané bludičky.

Na jedné straně k Sobě zve a volá nás Bůh; na straně druhé doráží k uchu našemu hlas a volání světa a jeho žádostí. Za kterým světlem půjdeme? Ó Bože, jsou mnozí, přemnozí, kteří sice vidí jasné světlo, jež svítí na cestu, ale schválně uzavírají oči své před světlem nebeským, ano dokonce jsou neradi, že jim svítí. Překáží jim, rádi by se ho zbavili. — Naproti tomu, jakmile se jim zaleskne bludička, jež nabízí žádosti světa, snad jen časný zisk, krátkou rozkoš, ihned bez všeliké rozvahy spěchají za ní.

Ó, křesťané! Rozhlédněte se kolem za našich časů. Těch bludiček vzešlo tolik, že jedna bezmála překáží druhé. Já jsem světlo, volá nevěra; já jsem světlo, volá falešná novověká věda;

já jsem světlo, volá požitkářství. Ale nedbejte toho volání. Světlo pravé to není — nýbrž jsou to samé bludičky. Světlo pravé, jež jest víra svatá, vede k jistému, vznešenému cíli, ale tyto bludičky vedou k záhubě. Rozervanost našeho věku podává neklamné důvody, kam dospěje člověk, následuje-li bludiček. Ó pohlížejte vždy k jasné hvězdě víry, jež vás najisto dovede ke Kristu. Ano, ta hvězda svaté víry také naučí vás, jakou máte poctu vzdáti Pánu Ježíši, rovněž tak, jako vtiskla do rukou dary třem králům, aby poctili Spasitele světa. Avšak o tom pojednáme v díle

II.

Slyšeli jsme, že svatí tři králové hlasu Božího uposlechli a na cestu se připravili. A jak projevili svou poslušnost? Snad je zrážely nesnáze a nebezpečí, jakých s dostatek poskytuje daleká cesta? Snad se báli vydati se na cestu, aby nešli na nejisto? Snad obavu měli, že nenaleznou toho, jež hledají? Nikoli. Uposlechli vnitřního hlasu a to nejen na chvílku, nýbrž s opravdovou vytrvalostí.

Připravili se na cestu, nebojíce se žádných obtíží, žádného nebezpečí, žádné oběti, průvodčím jim byla hvězda, jež je vedla do hlavního města Palestíny, do Jerusalema. S důvěrou pevnou, že se dovedí, kde jest narozený král židovský, Spasitel světa, táží se Herodesa: »Kde jest ten, kterýž se narodil, král židovský? Nebo viděli jsme hvězdu jeho na východu, a přijeli jsme klanět se jemu.« Mat. 2. 2.

Ale toho klamu! V hlavním městě nikdo nevěděl o té radostné události. Král Herodes a celý dvůr leká se nového krále židovského. Ihned zpytuje v knihách Písem svatých, z nichž se dovídá, že Betlém, nepatrné městečko v zemi judské, jest tím místem, kde se zroditi má Mesiáš.

Plni útěchy pokračují v cestě své, následující hvězdu. Jdou sami. Z Jerusalema nikdo nejde s nimi, nikdo jich nedoprovází. Již jsou u cíle, přicházejí k jeskyni, nad níž i hvězda zastavila směr cesty své. Ale co vidí? Snad očekávali nádherný palác a v něm bohatý trůn, všude zlata a bohatství. Však nastojte! co spatřili? Chudý chlév, noční to útočiště pastýřům a stádu, to bylo vše. Očekávali mocného, bohatého krále a spatřili malé slabounké dítě, v jesličkách ležící. Však ani to víru jejich nijak nezlomilo. Jejich víra a důvěra ve Spasitele světa byla pevně zakotvena v srdcích. A jak by ne? Vždyť Bůh Sám je povolal, hvězda je vedla, a to dítě, jež našli, muselo býti Syn Boží, zaslíbený Mesiáš, Král slávy. A proto neotáleli, ale plni úcty nejhlubší padli na kolena svá, a ač dítě spatřili, v Boha věřili a vyznávali a Jemu plni vděčnosti poklady: zlato, kadidlo a myrhu obětovali. Za dlouhou, namahavou cestu bylo jim odměnou, že mohli tak blízko božského Dítka prodlévati, na Ně patřiti — radosti to, jakéž Bůh popřál jedině těm, kteříž Ho hledají a milují.

Hle, moji drazí, co i my můžeme očekávati, budeme-li jako svatí králové poslušni milosti Boží, k Bohu nás volající: »Kdo hledá, nalézá. Kdo setrvá až do konce, spasen bude, bude korunován«, tak slíbil nám Sám Bůh. Ale na té vytrvalosti nám mnoho schází. Snad mnohý, ba každý z nás pevněji si umínil Krista hledati, — ale jak nestálé jsou ty úmysly naše! Hned se mění jako počasí dubnové. Jsou mnozí a jsou snad i mezi námi, kteří dnes drží s Bohem a zítra se světem; dnes jsou plni horlivosti pro dobrou věc, a zítra lehkomyšlně se oddávají zlému. Stokrát želeli svého života, stokrát a vícekrát do hříchů starých klesli. Ó, moji drazí, kdo brzo sem, brzo tam se uhýbá, kdo stále mezi Bohem a světem kolísá, ten nedojde nikdy ku Kristu. Nebo nic nezpomáhá hvězdu Boží jen nějaký čas sledovati, jen na chvíli, a pak se zase zpět vrátiti. Musíme vytrvale pokračovati, překážky přemáhati. Tak jediné dojdeme cíle, jako svatí mudrcové.

Ale na něco musím vás upozorniti. Ta cesta za Kristem není zrovna růžemi poseta, aniž ku pouti pohodlna. Jest úzka a nerovna, jest to zkrátka cesta kříže. Strastmi a utrpením bral se tou vezdejší poutí Kristus, od kolébky betlemské až ku Své smrti tam na Kalvarii — a nám, Jeho žákům, Jeho učenníkům nelze nic jiného očekávati, nebo »není učenník nad mistra, ani služebník nad pána svého«. Proto také svatí králové teprve po dlouhé, ne snadné a nebezpečné cestě našli Ježíše, Ježž hledali. Proto podobně i všichni svatí, kteří nyní v nebi se radují, cestou kříže a utrpení kráčeli, a jediné tak Krista našli. Ne nadarmo řekl Spasitel: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne!« Mat. 16, 24.

Ó, moji drazí! nenechte se mýliti, co o vás lidé řeknou, hledáte-li Krista, kráčeje po cestě trnité. Oni mudrcové nedali se pomásti a neztratili ducha, ač celý Jerusálém o narození Páně ničeho nevěděl. Hledali Krista dále a našli Ho. Proto i vy nedbejte toho, co řekne svět, hledáte-li Krista, to jest, žijete-li jako křesťané. Snad se vám vysměje, snad hanbou a nemístnou poznámkou vás odbude, však toho nedbejte, jen když najdeme Ježíše, to vám bude největší radost, největším štěstím, poněvadž Pán Ježíš rozdává pokoj, jakého svět dáti nemůže, a dá jednou svým věrným blaženost, »jakéž oko nevidělo, ucho neslyšelo a na srdce lidské nevstoupilo.«

A když najdete šťastně Ježíše Krista, Ježž hledáte, když s Ním se spojíte, pak vzdejte Mu poctu, vzdejte mu oběť díků, jako to učinili tři Králové. Ptáte se: Jakou poctu, jakou oběť máme vzdáti? Hle! svatí tři králové mu obětovali zlato. Zlato ovšem nemůžete všichni obětovati, však Kristus spokojí se naší dobrou vůlí. On přeje si míti místo zlata — vaše srdce. Ano to srdce mu obětujte, — to čisté, rouchem posvěcující milosti Boží zdobené srdce. Takové srdce cení Kristus nad zlato.

Svatí králové obětovali myrhu. Myrha jest znamením utrpení, znamením hořkosti. Proto obětujme Pánu Ježíši hořkosti a utrpení srdce svého; Jemu si stěžujme, svírá-li nás bolest jakákoliv. Jak

rádi a jak často si stěžujeme lidem, kteří nám málokdy pomoci mohou, nuže poštěžujeme si tomu, jenž vidí naše strasti, slyší naše vzdechy a jenž zmírniti chce a může boly naše.

Konečně zapalme Kristu kadidlo, kadidlo svých srdečných modliteb, jež by v pravdě jako dým kadidlový vzhůru k nebesům před tvář Boží se vznášely.

* * *

Draží přátelé! Rozjímali jsme dnes, jak dle příkladu svatých Králů máme býti poslušni hlasu a volání Pána, uvažovali jsme, jak máme hvězdy Jeho následovati bez prodlení a vytrvale. Jen tím způsobem hledáme-li Krista, také Ho najdeme.

Právě v uplynutých posvátných dnech volal k nám často Bůh, jmenovitě na počátku nového roku kladl nám na srdce slova: »Poznej člověče, jak krátký, prchavý jest ten lidský život, a ve starostech vezdejších nezapomeň na duši svou. Ó zachraň duši svou, jež za cenu nesmírnou, krví Syna Božího jest vykoupena.« Kéž jsme poslechli hlasu dobrého pastýře, jenž ztracenou ovečku hledá a ji volá: »Pojďte ke mě všichni, kdož pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.« Kéž jsme otevřeli svoje srdce, aby tam vejíti a nás oblažiti mohl Sám nebes Pán, neb volá: »Stojím u dveří srdce tvého a klepu, kdo mi otevře, k tomu zavítám a hostinu u něho učiním.«

Kdo ví, zdaž Hospodin nebeský nás v tomto roce nevolá naposled, zdaž naposled nám nesvíti hvězda milosti. Pročež hledejme Ježíše tak dlouho, dokud jest den, nebo přijde noc, kde nebudeme moci Jej více hledati. A šťasten, třikrát šťasten ten, jenž hlasu toho uposlechně, jenž v tom roce hvězdy milosti Boží se nespustí. Ten nalezne Ježíše a ten z plného srdce rozradostněného bude moci s oním kmetem Simeonem zvolati: »Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého v pokoji, nebo viděly oči mé spasení.« Amen.

Karel Janský, kaplan v Morašicích.

Neděle I. po Zjevení Páně.

V duchu sv. Církve konáme pouti tehdá:

1. putujemeli s Pánem Ježíšem,
2. nehledámeli na pouti ničeho, leč opět Syna Božího a
3. vracímeli se se svým Spasitelem také do svého domova!

»Zůstalo pachole Ježíš v Jerusalemě,
a nevěděli rodičové Jeho.«

Luk. 2, 43.

Po veliké a radostné události za nepatrným Betlémem nastává v dějinách biblických podivuhodný klid. Z Egypta vrátil se sv. Josef se svou rodinou do tichého Nazaretu, a tam rostlo dítě

Ježíš, prospívajíc věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí. Jen několika slovy odbývá sv. evang. celé mládí Spasitelovo. Katolický křesťan zajisté snadno si domyslí, jak nebeské pachole rádo poslouchalo výklady náboženské z úst Svoji milé matičky, jak chodilo se Svými rodiči v sobotu do sbornice židovské na služby Boží, jak pomáhalo Svému pěstounovi v obtížném řemesle, — a jak asi hleděli s podivem nazaretští sousedé na svaté dítě z královského rodu Davidova.

Toto vše, pravím, horlivý čtenář ve sv. evangelium bude čísti toliko mezi řádky. Svatý pisatel neuznal za vhodné poznamenati takové podrobnosti ve své vznešené knize. Zajisté chtěl evangelista vyličiti jen vykupitelské dílo Pána Ježíše, a proto mlčí o všem, co k tomuto účelu se nevztahuje.

Jen na jediné události vážne poněkud déle jeho krok. Bylo Ježíšovi právě 12 roků. V tomto věku stával se mládenec u židů dospělým, byl přijat za člena obce židovské, a spolu uvalena na něj povinnost, aby třikráte za rok putoval o velikých svátcích do Jerusáléma ku chrámu velikého Hospodina.

Přiblížily se svátky velikonoční. Maria a Josef vydali se na pouť, a poprvé vzali s sebou Ježíše. Jaká vznešená pouť se Synem Božím! Jak asi se zalíbením na ni hleděl Otec nebeský! A hle, když se vraceli, málem by se přihodila sv. manželům nehoda. Ušli den cesty, hledali pacholíka mezi příbuznými. Jaké zděšení! Nenašli ho! V zármutku vracejí se tedy do Jerusáléma a hledají po tři dny. Bez svého mileného Ježíše nemohou přece vrátiti se do svého domova! Třetího dne konečně Ho nalezají ve chrámě Božím mezi učitely, s nelčenou radostí Jej objímají a pak teprve v Jeho společnosti dokonávají svoji zpáteční pouť! —

Katoličtí křesťané často také vydávají se na pouť na místa posvátná, aby Pánu Bohu přinesli oběť, poklonili se Jeho velikosti a slávě a vyžádali si Jeho svatého požehnání. Pouti křesťanské jsou tak starobylého původu jako Církev sama, a zajisté bývají také Otci nebeskému velmi milé. Než pozor! Mají-li míti pouti skutečně pro křesťana užitek, nesmí jim chyběti jedna velice důležitá podmínka. Poutníci ať putují jen s Pánem Ježíšem, ať také nehledají ničeho jiného na své pouti leč mileného Syna Božího, a konečně ať nezapomenou vrátiti se se svým Spasitelem také do svého domova. Jelikož tak často, milení posluchači, konáte i vy pouti na místa svatá, nebude na škodu, když dnes poněkud o této pravdě budeme rozjímati. Poslyšte mě tudíž laskavě, když pomoci Ducha Sv. budu dále mluvit ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

Bývalo již zvykem v dobách pohanských putovati na místa významná, kde se buď stalo něco znamenitého, nebo kde bylo možno něco zvláštního viděti a slyseti. Staří Řekové scházeli se po letech ze všech končin světa do své původní vlasti, kde se konaly velikolepé zápasy, předčítaly se básně a umělecká díla,

a budil se v lidu cit národní a spolu náboženský. Z takových poutí vraceli se Hellenové jako z pozemského ráje a dlouho vypravovali svým dětem a známým o všech podrobnostech, jichž zakusili. Zejména kdo přinesl si domů vavřínový věnec na znamení, že byl ve hrách vítězem, býval v otčině přijat s otevřenou náručí, byl chloubou pro celou rodinu, ba pro celou obec, dlouho si o něm lidé vypravovali, dávající si ho vespolek za vzor.

Než pominula sláva řecká, vzali za své pouti olympické, dnes se o nich dočteme jen v dějinách. Ano, uvadla též chlouba vavřínových věnců, kterými byly druhdy ozdobeny hlavy proslavených hrdin hellenských. Dnes sotva se dočteš v některé knize, kdo kdy na pouti byl, kdo se vyznamenal, v čem spočívala jeho velikost. — U židů byly pouti do Jerusalema přísnou povinností náboženskou. Třikráte za rok statisíce lidstva ze všech končin okrsku zemského plnily ulice Jerusalemské, chrám na hoře Moria při tom ozýval se písněmi mesianskými, a síně jeho duněly pod mocným hlasem kazatelů slova Božího. Než ani tyto pouti nebyly na silném základě. Přešly věky, vzala za své sláva národa vyvoleného, město svaté bylo povaleno v sutiny, a lid roztroušen po celé zeměkouli. Dnes o poutích Jerusalemských mluví také jen dějiny. Nikde se pak nevypravuje, kdo se jich kdy účastnil, jak si při tom vedl a jaké milosti si přinesl z velechrámu do svého tichého domova. — Jen o jediné pouti mluví celý svět: Maria a Josef putovali do Jerusalema a vzali Pána Ježíše s sebou. Na posledních slovech jest důraz. Mnohokrát zajisté bývali ve svatém městě, ale vždy jejich cesta postrádala důležitosti, nehodila se pro sv. evangelium. Dnes pak jen proto rozjímá se o jejich putování po celém světě, že s nimi putoval také Pán Ježíš.

Zde právě veliká pravda pro nás. Za dnů našich putují lidé velice často na místa proslavená. Tisíce lidí ubírají se do dalekých končin, kde Bůh činí veliké divy, nebo udílí milosti ze své nekonečné lásky. Dějí se průvody prosebné ku hrobům sv. mučovníků, do chrámů mariánských, na místa v tichých samotách a malebných vrších, kde se tak vznešeně duch vznáší k nebesům, kde se tak mile modlí a zpívá. — Než pozor! Snad i naše pouti bývají bez významu, vejdou v zapomenutí, budou vymazány z knihy života. Proč? Že tak málo putujeme s Pánem Ježíšem! Kdybychom vždy s sebou vzali milené dítě Betlemské, kdybychom Je na cestě opatrovali, Jeho milost hledali a s Ním zase domů se vrátili, věru pak by naše pouť byla záslužnou pro království nebeské. Ale právě proto, že mnohdy jdeme bez Pána Ježíše jen tak pro zábavu, že o božské pacholátko při tom nedbáme nebo Je dokonce někde na cestě zapomeneme, vracejíce se po světsku nazpět do středu své rodiny, právě proto naše pouť jest bez ceny, ba mnohdy bývá i hříšná.

Chci mluvit srozumitelněji, prose, aby mi bylo odpuštěno, jestliže upozorním na mnohý zlovyk při našich poutích.

a) Pouti křesťanské jsou jakýmsi velikolepějším druhem modlitby a dostiučiněním za hříchy. Účel jejich není jiný, leč abychom mysl svoji povznesli k nebesům, prosili Boha za obecné potřeby a smilování, děkovali mu za nesčíslná dobrodiní a dosáhli hojně milosti a odpuštění hříchů a trestů věčných i časných. Za tou příčinou bylo by velikou chybou, kdyby někdo vydal se na pouť jako na procházku pro zábavu, nebo dokonce chtěl snad činiti z pouti zdroj výdělku a využitkování. Viděli jsme nedávno, že Církev sv. se vši rozhodností a přísností opřela se poutím do tak zvaného Suchodolu, ~~poněvadž~~ bylo zcela zřejmo, že se zde jedná jen o časný užitek některých jednotlivcův a nikoli o skutečnou nábožnost. Byli jsme tehdy také svědky, jak nejd. p. biskup rozkázal v kostelích zvláštní pobožnost před vystavenou velebnou svátostí, by Bůh byl usmířen za četné pošetilosti, kterých se mnozí snad nevědomky dopouštěli na velkou škodu našeho sv. náboženství.

b) Poněvadž mají tedy pouti křesťanské tak důležitý cíl, jest za každou Církev sv. Pánu Bohu zodpovědna. Proto jest povinností přísnou duchovních správců, by bděli nad každým průvodem a nedovolili nižádného při něm nešvaru. Katoličtí křesťané, kteří mají upřímný cit náboženský, pochopí dobře tuto zodpovědnost a neodváží se nikdy jednati bez vědomí nebo snad dokonce proti vůli své duchovní správy. Každá pouť budiž ohlášena ve farním domě, a teprve tehdy, když duchovní otec souhlasí, může se průvod vydati na cestu. Pán Ježíš zajisté proto putoval, že tak bylo nařízeno zákonem, — nikdy by jistě se neodvážil jednati proti předpisům obce židovské.

c) Průvod poutní vede buď kněz anebo jiný člověk, kterému říká lid všeobecně »vůdce«. Takový »vůdce« bere na sebe velikou zodpovědnost a bude jednou za každou pouť před Pánem Bohem skládati účty. Ať nikdy si nepočíná o své vůli proti zákonům sv. Církve! Ach, jak by oněměl asi před soudem věčným, kdyby snad jeho zlým příkladem, jeho pohoršením některá ovečka vzala náказu na své duši!

d) Poutníci ať vezmou s sebou Pána Ježíše! Před nimi budiž nešen svatý kříž, — ať na jejich úmysl slouží se mše svatá, ať co možná v největším počtu se vyzpovídají a přistoupí ke stolu Páně! Účel zajisté pouti jest naleznouti poklady duše a očistiti ji od nepravosti a hrůz pekelných, pokud možno pohnouti také Pána Boha, by odpustil nám také tresty časné, které bychom měli ještě po svátostném odpuštění hříchů trpěti zde na světě nebo po smrti v očistci. Nikdo tudíž nezapomeň co možná nejvíce získati pro svou duši nebohou! Pouť v duchu Církve může býti při dobrém úmyslu hodem duchovním, může býti pro katolického křesťana krokem rozhodným pro nebeské království. Přeto pryč se vši marnivou zábavou a smíchem, pryč se všemi nešvarami! Po celý čas ozývej se zpěv a modlitba, konej se sv. rozjímání o pravdách náboženských, zejména o přehořké smrti našeho Vykupitele, o našich nepravostech a o posledních věcech člověka: Potká-li tě na

pouti nějaká nehoda, nepohodlí, přijmi vše za pokání, snášej vše pro Pána Ježíše, prose ho, aby toto přijal jako nepatrné dosti-
učinění za nesčíslné naše poklesky!

* * *

Jestliže takto putovati budeš, milý křestane, pak věř, že tvoje cesta zaznamenána bude do knihy života, že nikdy na ni nebude zapomenuto! Ty's putoval s Pánem Ježíšem, hledal jsi toto spanilé pacholátko a s Ním také vrátil jsi se pod krov rodinný. A taková pout znamená mnoho. Radují se zajisté z ní andělé, jásají při ní sborové nebešťanů, a Otec nebeský s radostí připravuje ti místo ve svém nadpozemském království. Nebo pouf v duchu sv. Církve vykonaná jest Mu svědectvím, že chceš prospívati jako Pán Ježíš nejen tělem, ale také milostí a moudrostí před Bohem a před lidmi. Amen. Boh. Tomiček, kaplan v Roztokách.

Neděle II. po Zjevení Páně.

(Nejsladšího Jména Ježíš.)

Jméno Ježíš zvítězilo, vítězí a bude vítěziti i nadále.

»A nazváno jest jméno Jeho Ježíš«

Luk. 2, 21.

Ještě neutichly ony radostné zvuky převlebné písně vánoční »Narodil se Kristus Pán, veselme se,« ještě ani křesťanstvo nepoděkovalo Bohu Otci za tu nevystíhlou dobrotu, již Kristovým narozením v Betlémě se nám dostalo, ještě ani ty děti nevinné i ti starci a stařeny nepokochali se nad dárky vánočními, když tu Církev, ta starostlivá matka, volá nás všechny opět před trůn Vykupitelův, abychom jmeniný Kristovy oslavili! Ana ústa má hotoví se, aby vyslovila ono mocné, útěchyplné slovo, jež narozenému dítěti má dáno býti, proniká úcta mou duši a v duchu padám na kolena, aniž vím, mohu-li dále mluvit. Kdybych nakresliti chtěl obraz zevnější postavy milostného Syna Božího, a kdybych řečí svou dnešní památku chtěl uctiti Toho, jemuž dáno dnes jméno »Ježíš«, nestačil by mně k úkolu tomu čas sebe delší. Ba kdybych do vnitra Jeho vniknouti a několik v Jeho srdci nejsvětějším pokladů schovaných před zrakoma vašima, moji draží, osvětliti chtěl, musil bych s Jeho milovaným učenníkem Janem na Jeho prsou odpočinouti. —

Tážeme-li se, kdo byl největším vojevůdcem, největším řečníkem, největším umělcem, největším světcem, naskytá se nám velice mnoho jmen, tak že s určitostí to nelze rozhodnouti. Vysloví-li se však jméno Toho, jemuž se říká »Ježíš«, pak ustupuje všechno v temnost.

Dobře napsal výtečný jeden spisovatel o velikosti Ježíše Krista: »Svět nazývá mnoho mužů v dějinách velikými, jako Alexandr Veliký, Karel Veliký, Petr Veliký atd., ale jeden toliko byl veliký, a toho — svět ukřižoval.«

Maje dnešního dne, moji drazí, mluvíti k vám, dlouho jsem včerejšího dne přemýšlel, o čem bych asi dnes nejlépe řeč rozpředl, abychom uctili všichni důstojně jmeniny toho Krista za našich časů tak ukřižovaného a pošlapaného. — Má-li otec nezdrábného, neposlušného syna — hle! tu alespoň na ten svátek otcův syn odkládá zlozvyky své a přichází otci blahopřát. — I to rozmilé dítko té dobré matičky Marie, mělo snad z vás, drazí křesťané, v minulém roce, mnohého syna, mnohou dceru nehodnou. Nuže, vzpamatujme se dnes všichni, odvrhněme hříchy ze srdcí svých a obětujme srdce čistá na oltář Ježíšův. Pohnutkou nám k tomu budiž skutečnost, že Ježíš všude vždy, kam jméno Jeho zalétlo, vítězil, že až do dnes vítězí, a v budoucnosti zvítězí. Slova však tato nechť předchází krátký výklad dnešní slavnosti. — —

Ó, Ježíši můj! Vzhledni milostivě na mne nehodného sluhu svého a žehnej slovům mým, by sloužila ku povznesení a oslavení jména Tvého, a nám všem ku poznání a spasení duší našich.

P o j e d n á n í.

a) Památka nejsvětějšího jména »Ježíš«, v němž každé koleno kleká, nebeské, pozemské i pekelné, jest již starobylá, neboť první křesťané, poněvadž ve jménu onom nejlépe se zjevila láska a milost Boží, povždy je chovali v největší vážnosti, žehnajíce se jím ráno i večer. Jím počínali a končili práce své, jím zastírali se co štítem pevným ve všech strastech a souženích. Z té příčiny zasvětila Církev svatá nejsladšímu Jménu výroční slavnost. Až do patnáctého století slavival se svátek ten zároveň s památkou obřezání Páně, poněvadž Syn Boží, byv obřezán, také Ježíšem nazván byl. V patnáctém století dovolil ale papež Sixtus IV., a ku konci šestnáctého století i papež Klement VIII. řádu františkánskému zvláštní památku Jména Ježíše Krista.

Teprve roku 1721 byla slavnost tato papežem Innocencem XIII. v Církvi veškeré zavedena; a v tomtéž čase ustanovila Církev, že plnomocné odpustky udělují se všem oněm kajícím křesťanům, kteří se srdcem skroušeným svátost pokání a oltářní by přijali.

Tolik, moji drazí, vidělo se mi dnes o původu dnešní slavnosti připamatovati. Jméno »Ježíš« bylo prvním křesťanům tak milé, tak drahé, moji drazí, že neznali pozdravení lepšího a srdečnějšího nad »Pochválen buď Ježíš Kristus«. Církev svatá uvádí tedy všem věřícím na paměť, jak zbožní předkové naši chlubili a honosili se jménem tím, a vyjevuje zároveň přání, aby onen radostný hlahol pozdravení tohoto vždy častěji v příbytcích našich se ozýval, a abychom za Jméno Ježíš nikdy se nestyděli.

Pozdravením tím nejlépe křesťanskou svou pravověrnost osvědčíme, a nad to nade všechno, budeme-li s úctou a radostí vyslovovati »Pochválen buď Ježíš Kristus«, pak zajisté vyplní se nám slova milého Spasitele: »Kdožkoliv vyzná mne před lidmi, vyznámt i já jej před Otcem svým, jenž jest v nebesích.«

Křesťané novověcí zapomínají ovšem na pozdrav tento krásný, a zdá se mi tak často, že jako by s bázní a se strachem ho vyslovovali, aby jich nikdo neslyšel. Ještě tak to dítě spěchající ze školy, či snad stařena ku hrobu již skloněná pozdraví nás jasně slovy svrchu uvedenými, avšak dorůstající mládež, křesťané dospělí, neznají již více radostného a srdečného pozdravu našich drahých předků. Všim právem tedy stěžuje si spisovatelka jedna (Božena Němcová) na slovo vzatá na zlozvyk tento a praví do slova: »Ještě tak někde na louce, či snad na poli v těch pohorských krajinách slýcháme: »Pochválen buď Ježíš Kristus«, „Pomáhej Pán Bůh,« »Dej Pán Bůh dobrý večer«, atd., ale na ulicích ve městech slýcháme jiné pozdravy, jež opakovati nemohu. Zda-li ale těmito nekřesťanskými pozdravy dodá si učenosti takový obyčejný nedouk — nevím, velice pochybuji.«

Tak, moji drazí, spisovatelka mezi tím lidem naším oblíbená a na slovo vzatá. Volám k vám opět: »Kdo mne vyzná před lidmi, vyznámt i já jej před Otcem svým, jenž jest v nebesích«. Milujme a vyznávejme to Jméno zázračné vždy a všude jako sv. Bernard, sv. Efrém, sv. Ignác a jiní. Tento poslední, když mu císař Traján poručil, by zapřel Krista, odpověděl: »To Jméno z úst mých nevymizí nikdy.« A když mu tyranský císař vyhrožoval, že mu dá hlavu setnouti, a jemu takto z úst Krista odejme, odvětil týž mučenník: »Z úst můžeš mi to Jméno vyrvati, ale ze srdce mého mi Je vyrvati nemůžeš nikdy.«

Vzpomínám vděčně povždy na výjev, jemuž přítomen jsem byl, ana stařena v letech sešlá, pro děti své upracovaná a ustáralá, stařena však nanejvýš zbožná na věčnost se ubírala. Když šťastná ta žena přijala z rukou mých toho Krista, jemuž tak věrně sloužila, hle! tu libý úsměv rozprostřel se na lících jejích, a ona plna nadšení a svaté radosti zvolala: »Děti mé, řiďte se Bohem, Ježíši, má spáso, neopouštěj děti mé.« My v tichu mrtvém, tu a tam vzlykotem dětí již opuštěných rušeném, poklekli na kolena a děkovali Bohu za takovou smrt. —

Jaký život, moji drazí, taková smrt! »Kdo mne vyzná před lidmi, vyznámt i já jej před Otcem svým, jenž jest v nebesích.« —

b) Než i druhá pravda naší úvahy: »Kristus zvítězil, vítězí a zvítězí jistě nad nepřátely«, nade vši pochybnost pravdiva jest.

Jest čaromocné, s nebe poslé slovo, slovo, jehož se na mnoze dnes velice často zneužívá a jež duší lidskou jako nějakou elektrickou ranou proniká. »Svoboda,« tak zní to slovo!

Co lidé, ať právem, či neprávem učinili, aby svobody ztracené opět nabyli, to v dějinách národů krvavým zaznamenáno jest

písmem. Kdykoliv temnočerné a přeosudné události říše ztroskotávají a staré trůny povalené na prach rozdrcují; kdykoliv vražedná domácí válka starobylá města v ssutiny obrací, poždy na křídlech větru, dýmem z ohně zaznívá jakožto heslo »svoboda«. —

Neboť otroctví odnímá člověku nejlepší částku pozemských dober. Ze všech pak druhů otroctví jest nejsmutnější a nejžalostnější to, kteréž duše lidské tak snižuje, že se svým otroctvím úplně spokojeny jsou.

A přece vymáhá Kristus na hrdé mysli lidské poslušenství a za tím účelem předepsal té vůli naší tak po neodvislosti žárlivé Svůj zákon, a to takový, že nám velí milovati, čeho nenávidíme, a nenáviděti, co milujeme, zákon pravím, jenž ve dne v noci nám nepohodlný jest! Čím ale, Pane, chceš tak těžké jařmo na nás vložiti? Jaké máš k tomu prostředky? — »Nemám žádných! odpovídáš, u Mne není žádného přemlouvajícího slova řečníkův, aniž svádějícího zlata a nutícího násilí.« — A přece do stává Kristus podivným způsobem, čeho sobě žádá — On vítězí, vítězil a navždy zvítězí. Marně pracují proti Němu učení právníci, marně svedený lid snáší dříví na hranici pro Jeho učení — zákon Jeho vítězí, zvítězil, a opakuji důrazně, zvítězí i v budoucnosti. Neboť dvě nepřekonatelné moci spojeny jsou s Ježíšem: spravedlnost a Jeho vlastní Božství.

Že Kristus povždy vítězil, kdož by o tom, moji drazí, pochyboval? Pohledněme na dějiny světové!

Ve čtvrtém století zapřisáhl se Julián před svými dvořeníny, že chce jméno křesťanské vyhladiti, jakmile válku svou s Peršany skončí. Vítězně kráčet na březích Eufratských v před a posílal chlubné zprávy svým přátelům. Tenkrát pohanský řečník Libanius, důvěrník to Julianův, potkal se s křesťanem v Antiochii na ulici a úsměšně se ho tázal: »Nuže, co dělá syn tesařův (Kristus)?« — »Právě teď,« odvětil křesťan, dělá rakev«. Byla to rakev pro odpadlíka Juliána, který přemožen a probodnut jsa kopím nepřátelským, rouhavě zvolal: »Zvítězil's, Galilejče!«

V osmnáctém století mnul si vesele ruce nevěrec Voltaire a jásavě zvolal: »Po dvaceti letech budeme s Kristem hotovi.« Tenkrát dělal syn tesařův jinou rakev, rakev dosti prostrannou, a rakev ta měla nadpis »1793«, v němž král i královna a mnoho tisíc lidí státo. — Něco později, když nový císař Napoleon I. opojen pýchou a slávou svých vítězství, odvážně sáhnul na nástupce sv. Petra — tenkrát opět pracoval syn tesařův o jiné rakvi, těsné rakvi na skalnatém ostrově sv. Heleny. — A abych obraz z těch hrůzných francouzských dějin doplnil, tu uvádím na mysl, moji drazí, ještě onu událost z roku 1830, kdy lid francouzský opojen radostí nad vítězstvím revoluce, palác arcibiskupa Pařížského drancoval, a na obraz Ukřižovaného ze slonové kosti se dívaje, jak po řece Seině dále plul, s posměchem volal: »Kristus klidí se! Kristus jde po svých« — tenkrát uhlazoval pravý Kristus prkna k jiné rakvi, v nížto dne 24. února 1848

trůn králů francouzských při jáсотu jizlivých výsměšků vynesен býti měl. —

Jakou rakev nyní hotoví syn tesařův a pro který národ, moji drazí, to nevím. Jisto jest ale, že pro ten, jenž od něho se odvrací, jenž tu víru po otcích zděděnou v prach a bláto šlape. Dej Bůh, moji drazí, aby to nebyl národ náš milený, aby vlast naše drahá nebyla jím ztrestána. Neboť i u nás jest ten Kristus milený, to dítko, jemuž dáno bylo dnes Jméno Ježíš, velice urážen a v salonech bohatce, i již v těch chatkách, kde se Mu druhdy tak dobře vedlo, dnes má jen místo skromnické, pokoutní.

Ježíš vítězí nade všemi národy i zeměmi, pravil jsem z počátku, moji drazí, ježto zpravedlnost a Božství jsou s Ním spojeny. Právě v ten čas, kdy andělé zvěštovali Jeho narození, právě v ten čas skýtal svět smutné divadlo. Všude utlačování v rodině i ve státu, všady žena zotročena, opovržena a prodávána byla.

Kdo, pro Bůh! obživil opět tu obrovskou mrtvolu? Moji drazí, nebyl to nikdo jiný než Ten, jehož jméno Ježíš. On jest to, který chudobu a neštěstí povýšil na stupeň ctností druhdy neznámých, On jest to, jenž na obě dvoji zář vylil, slávu Golgoty a slávu Táboru. Od toho okamžiku slouží bohatec chudému, a milosrdná sestra hojí rány nemocného. Kristus jest to, moji drazí, Jenž utvrzuje podnes všude právo, Sám jsa strážcem jeho. On položil základ k veškeré civilizaci lidstva, t. j. ku všestrannému vzdělání a ušlechtění jeho. —

* * *

Dlouho bych, moji drazí, trpělivost vaši zkoušel, kdybych měl celý ten obrat příchodem Kristovým vám naznačiti. Však zračí se v slovech, jež postavil jsem v předu řeči své: »On vítězil, vítězí a zvítězí i v budoucnosti.« I nemám vřelejších slov, jimiž mohl bych vás, moji drazí, ku poslušnosti Ježíše Krista pohnouti. Mějte povždy slova má na paměti, až nepřátelé obzvláště ku odboji proti Němu vás budou podněcovati, zachovejte slova má ve vděčné upomínce, až budete umíráti, abyste i vy s Kristem zvítězili. Obrátme mysl tam k tomu místu, kde On sídlo má, a prosme Jej za bratry naše. Odpusť těm, milý Ježíši, kteří Jméno Tvoje tupí, odpusť jim, dobrotivý Bože, i když vědí, co konají. Zůstaň s námi, ó Ježíši, neboť se připozdívá, a pravdy mezi syny lidskými velmi ubývá. Utěšiteli božský setři slzy těch, kteří pláčí, a napadne-li zoufalci v sebevraždě hledati pomoci, otevři mu srdce k naději v odpuštění a dosažení milosti od Tebe. Všem, kteří blaho národů bez Tebe založiti chtějí, dej pravé světlo Své, by poznali, že jen Ty jediný máš moc, abys národy a země v pořádku udržel. Osvobod všechny Tvou krví vykoupené duše, ó božský Spasiteli, podej pomocnou ruku všem potlačeným, dej všem nám umříti se slovy: Ježíši, naše spáso jediná — zachraň nás. Amen.

Václav Davidek, katecheta v Turnově.

Neděle III. po Zjevení Páně.

O důležitosti křesťanského vychování.*)

»Přistoupil k němu setník, ~~prose~~ ho
a řka: Pane, služebník můj leží doma
šlakem poražený a zle se trápí.«

Mat. 8, 5.

Jak obdivuhodna jest láska, kterou na jevo dal pohanský setník dle dnešního svatého evangelia! Doma mu ležel služebník těžce nemocný a zle se trápil. Nemoc byla toho druhu — že nemohl zastávat ani ty nejnutnější práce. Jiný na místě pohanského setníka snad by řekl: »Služebníče — nemohu tě potřebovati — — jdi s Pánem Bohem. «Ale pohanský setník toho neučinil, naopak — nejen že služebníka nepropustil, nýbrž staral se i o to, aby dřívějšího zdraví nabyl, a poněvadž všechny prostředky, jichž byl dosud užil, nic nezpomohly, obrátil se s důvěrou k Tomu, o němž slyšel, že chodí po zemi Kananejské a všude dobře činí. Obrátil se ke Kristu Ježíši a prosil Ho snažně: »Pane, služebník můj leží doma šlakem poražený a zle se trápí, ale rci jen slovem, a uzdraven bude služebník můj.«

Láskyplná péče pohanského setníka nebyla oslyšena a, jak svaté evangelium vypravuje, uzdraven jest služebník v tu hodinu.

Ó, křesťané! Nenabádá-liž vás tento příklad, abyste i vy pomáhali svému bližnímu? Nedotýká-liž se, vy prácedárcové, příklad ten vašeho srdce, vašeho svědomí, abyste soustrast měli s ubohým chudobným dělníkem, jemuž na světě zbyly jen pracovitě ruce, které nyní slabostí umdlévají? A co myslíte, vy rodičové křesťanští, na vás že se ten příklad nevztahuje? Kdo jest vám bližší než vaše děti? O koho větší péči máte vésti, než o své děti? Kéž jste tedy aspoň pečovali svědomitě nejen o časné, ale i o věčné blaho svých dětí! Ó, jak by lépe bylo na světě, jak mnohemu zlu by se zabránilo! Ale co vidíme? Čeho jsme nejednou očitými svědky? O tom, že by o svého bližního péči měli, ani nemluvíme; oni se nestarají ani o ty, kteří jsou jim mnohem více bližší, oni zapírají svou vlastní krev, nechávajíce vlastní své děti bez křesťanského vychování. Divme se pak, že tak řídká jest ctnost, divme se, že se rozmáhá bezbožnost, neupřímnost, surovost, že následkem toho tolik duší jde časné i věčné zkáze vstříc! Tuto před důležitou pravdu obral jsem si za předmět dnešního rozjímání. Pravím tudíž: Ó rodičové, nic není tak důležité jako vychování; nebo od dobrého či špatného vychování závisí věčné blaho nebo věčná zkáza vašich dětí. Ano, křesťanští otcové a matky,

*) Viz: Knoll, Sonntagspredigten.

I. vychováte-li dobře své děti, můžete býti téměř jisti, že dojdou věčného spasení;

II. vychováte-li špatně své děti, můžete býti téměř jisti, že dojdou věčného zavržení.

P o j e d n á n í.

I.

Ano, moji drazí, dobré vychování dítek jest předůležito; od něho závisí ponejvíce věčná spása. Nebo dobré, křesťanské vychování má za následek,

1. že děti buď nikdy do těžkých hříchů neklesnou — anebo

2. klesnou-li, opět povstanou, když byly hříchy své smyly v svátosti pokání.

1. Ó šťastno, třikráte šťastno jest dítko, jemuž se dostalo v pravdě křesťanského vychování; takové dítko neztratí tak snadno vzácný poklad nevinnosti. Nebo co slyší? Co vidí? Slyší jen slova nabádající k dobrému, vidí jen příklady křesťanské zbožnosti a ctnosti.

Již Aristoteles praví, že od vychování všecko záleží. »Člověk jest jen tím, čím ho vychování udělá. Na půdě ducha a srdce vyrůstá, co se tam zaseló.« Proto dobří a křesťanští rodičové na ničem si tak nezakládají, jako na výchově svých dítek. Vědí dobře, že stromeček musí se záhy ohýbati, aby rovně vyrůstal, musí se štěpovati, aby ušlechtilé ovoce nesl. Začínají tudíž úkol vychovatelský hned v útlém věku svých dítek, štěpují srdce i rozum, aby z tohoto štěpování vyrostlo ovoce veškerých ctností.

Ó, což to stojí mnohdy práce a namahání!

Vidím zbožné rodiče, jak dítko své, sotva že se ráno probudí, pamatují na Boha, a rovněž i u večer k modlitbě je nabádají, aby tak pamětlivo bylo vždy a všude, že Bůh jest u člověka věci první i poslední. Vidím zbožné rodiče, jak za ruku vedou své děti v neděli a ve svátek do chrámu Páně, uctít Boha Troj-jediného, jak jim na srdce kladou, aby se Boha nespouštěly a drahý klenot svaté víry nezakopaly v hlubinách vášní. Ó jak starostlivé jest to dobré oko otcovské, jak pečlivé to upřímné srdce milé matičky! Pozorují-li nebezpečí, pohoršení, zlou společnost, špatnou knihu, nestydatý obraz, jak neotálejí, nýbrž v čas a to hned vše odstraní, aby dítko nevzalo zkázy.

Stromeček musí se narovnávat, nepotřebné větvičky se musí uřezávat. Tak i u dítěte to, co jest křivé, nepravé, — musí se narovnávat, — a to, co jest nepotřebné, zbytečné, ano škodlivé, musí se odstraňovat. Jsou to především mnohé špatné návyklosti

u dítěte, probouzející se vášně, rozličné vzdory, které rodičové hned při počátku musejí potlačovat, kárat, trestat. A poněvadž by málo prospělo, kdyby rodiče sice napomínali k dobrému své dítky, ale při tom sami špatný příklad dávali, záleží především na nich, aby to, čeho požadují na svých dítkách, sami konali a toho, před čím je varují, sami se vystříhali. Ke všemu ale jest potřebí milosti Boží. Proto rodičové křesťanští k Bohu se utíkají, prosíce za milost pro sebe a pro své dítky; pro sebe, aby vhodných prostředků vychovatelských užívali, pro své dítky, aby jsouce dobře vychovány, Bohu a své víře se nikdy neodcizily.

Ejhle! moji drazí, tak vychovávají dobří rodičové své dítky. Řekněte sami, není liž šťastno dítě, které má takové rodiče? Řekněte sami, jest možno, aby se dítě ihned odhodlalo spáchat nějaký těžký hřích, když vždy jen s ošklivostí o něm mluví slyší? Bude se snad přes příliš namáhati, aby přemohlo tu či onu vášeň, která při prvním vzniku vždy od rodičů byla potlačena? Neodolá snad pokušení, před nímž tak často a tak vážně bylo varováno?

Ó moji drazí, poloviční jistotu můžeme míti, že děti dobře vychované setrvají v nevinnosti a že tímto skvoucím rouchem přioděny dojdou věčné blaženosti. Příkladů toho dosti nám podávají dějiny.

Ejhle matka synů Machabejských! Sedm synů měla, a všichni až do posledního dechu zůstali věrni svému Bohu. Ejhle sv. Felicitas! I ona měla sedm synů, a všichni jsou zdobeni korunou mučennickou. Ejhle sv. Brigitta! Bůh jí svěřil osm dítek, a všechny připočteny jsou k oslavencům Božím. Co myslíte? Nepodávají tyto příklady jasného důkazu, jak dobré vychování mnoho přispívá k spáse dítek? Ó ano, rodičové křesťanští, vychováte-li dobře své dítky, můžete býti téměř jisti, že dojdou věčné spásy.

2. Tím snad nechci tvrditi, že by dobře vychované dítě nikdy nepokleslo, že by se nikdy nedopustilo anebo nemohlo dopustiti těžkého hříchu. Nikoliv. Víím dobře — a Písmo sv. to dotvrzuje, že i spravedlivý může poklesnouti a mnohdy hluboce poklesnouti; ale to také víím, že tak snadno nepoklesne a že mnoho musí bojovati ve svém srdci, než poklesne. A to jest zcela přirozeno.

Náboženské pravdy, pronikající jeho mysl i srdce, mohutným hlasem ho volají zpátky, aby se nenechal obelstít lichometnou, svůdnou rozkoší. »Hříšníku není pokoje,« napomíná ho svědomí slovy Písma svatého. Dlouho to trvá, dlouho kolísá, než se zdárně vychované dítě rozhodne pro hřích. Sotva hřích spáchalo, sotva vášeň ukojilo a rozkoš zmizela — hle! již dostavuje se lítost, již rozrývá trpká bolest srdce jeho — a svědomí opakuje mu, před čímž bylo dříve varovalo: »Hříšníku není pokoje.« — Zbloudilému synu, kleslé dceři na mysli nyní tanou láskyplná slova rodičů, jimiž je varovali a napomínali, a zašlé dny krásného, nevinného

mládí vynořují se jako paprsek slunečný ze šedých mlhovin. »Hříšníku není pokoje,« ozývá se to pořádě ve svědomí, a ubohý hříšník, ten pokoje hledá, až ho nalezne v svátosti pokání. A hle! Ztracený syn opět nalezen a vrácen v náruč svých milých. Křesťanští rodičové, vizte, jak mocně působí dobré vychování! I když dítky dobře vychované klesnou, povstávají zase ze svého pádu. Ano, ještě více dím: i kdyby se stalo — čehož nedej Pán Bůh — že by vaše dítky dráhu poctivého křesťanského života opustily zcela, že by se brodily v bahně veškeré nepravosti — a tak nehodnými se staly milosti Boží, bude Bůh jim milostiv přece ne k vůli nim, ale k vůli vám. Nedopustí Bůh, aby vaše práce a námaha, kterou jste vynaložili na vychování svých dítek ke cti a chvále Boží, zůstala bez užitku; vaše napomínání, které jako seménko leželo dlouho v zemi v úkrytu, konečně vzklíčí — a ponese ovoce. Vaše modlitby, vaše slzy obměkčí srdce spravedlivého Boha a promění Jeho hněv v milosrdenství. Příklad sv. Augustina to nejlépe dosvědčuje. Ó, jaký hříšný život vedl Augustin ve svém mládí! Upadal z hříchu do hříchu. A mezi tím, co on ve světě a v hříších hledal pozemského nebe — a ovšem nikde ho nenalezal, na kolenou prosila hořké slzy roníc dobrá a zbožná jeho matička — sv. Monika — všemohoucího Boha, aby se nad jejím synem smiloval a byl mu milostiv. A výsledek těch slz a těch modliteb? — — Obrácení sv. Augustina.

Hle moji drazí, máte příklad, jak i nezdárné dítě může býti dobrými rodiči přivedeno na cestu spásy. Není-li tedy pravdou dokázanou, že téměř jisto jest, že děti dobře vychované dojdou věčné spásy? Ach ano, rodičové milí, nepochybujte o tom, neboť necháte-li si záležeti na jejich pravém a zbožném vychování, pak setrvají buď v nevinnosti, aneb poklesnou-li, brzo povstanou oplakavše slzami pravého pokání svůj hřích; v každém případě ale věčné blaženosti dojdou. Ó, vy otcové a vy matky, řekněte sami, nemá-li vás to pobízeti, abyste horlivě a svědomitě pečovali o svoji krev — o své miláčky? Jak se namaháte, abyste pojistili časné blaho svých dítek! Jak hromadíte poklady pozemské, ač ani nevíte, budou-li jich užívat! Ó, proč pak nestaráte se rovněž tak pilně o věčné blaho jejich, proč zanedbáváte výchovu jejich duší, čímž byste pojistili jim věčnou spásu? A kdybyste jim zůstavili i celý svět, co jim to zpomůže, utrpí-li ztrátu na duši? A kdybyste jim nezanechali ničeho, leda ty mozolovité ruce a dobré křesťanské vychování, zanechali jste jim dosti — protože jste získali duši jejich pro radost věčnou. Ó, rcete nyní, nemáte-liž se přičiniti, abyste své dítky v pravdě dobře a křesťansky vychovali? — Ale kdyby přese všechno očekávání tato moje upřímná slova měla vyznít bez účinku, slyšte, co pravím dále: Vy otcové a matky, vychováte-li své dítky špatně, můžete býti téměř jisti, že dojdou věčného zavržení. Ale o tom v díle druhém.

II.

Vychovají-li se děti špatně, téměř jisto jest, že dojdou věčného zatracení: neboť při špatné výchově

1. překážky věčné spásy jsou téměř nepřekonatelné,

2. a nejmocnější prostředky věčné spásy téměř bez užitku.

1. Ano, milí křesťané, při špatné výchově stávají se silné překážky téměř nepřekonatelnými.

Ptáte se, jaké by to byly překážky? Jsou to nezřízené žádosti, hříchy a zlé návyklosti z nich pocházející. Člověk po smutném pádu praotce Adama jest jako pole, na němž vyrůstá pšenice i koukol, jest jako pole plodící bodláčí a trní. Ó kdož poví nám, kolik vášní se skrývá na dně srdce lidského? Každá má tam svůj koutek, ať již se jmenuje pýcha, marnivost, lakota, závist, smyslnost, pošetilost, hněv, umíněnost, aneb jakkoliv jinak; vášně ty ukazují se hned v prvních letech dětských, vyrůstají s dítětem a posilují se, neklade-li se jim hned s počátku odpor. Pán Ježíš přísně nás napomíná, abychom proti těmto vášním bojovali, sami sebe zapírali a touto cestou k nebes branám kráčeli. Myslíte, moji drazí, že se tento příkaz Páně netýká dětí? Myslíte, že se plevel nemá vytrhati, dokud jest malá, že srdce nemá se upravit, dokud jest útlé? Dítě to samo učiniti nemůže, protože nemá ještě rozumu tak vyvinutého, nemá potřebné zkušenosti; nezná v pravé podobě zákeřné vášně, aniž jest schopno přiměřených prostředků užití proti vášni. Ale vy, rodičové křesťanští, vy to dobře znáte; vy tudíž máte svatou povinnost nahraditi, čeho nerozumné dítě ještě schopno není; vy máte svatou povinnost, vášně vašeho dítěte potlačovati, aby nevyrostly ve strom, jehož nelze více ohnouti: vy máte svatou povinnost pýchu dítěte pokořovati, marnivost v mezích držeti, hněv krotiti, smyslnost umrtvovati, lenost povzbuzovati, závist vypuzovati, umíněnost zlomiti, neposlušnost potrestati. Nedbáte-li těchto povinností, říkáte-li: »Ale dítě jest ještě malé, nemá rozumu — však ono později bude jinak mluvití a dělati« — popouštíte-li všem jeho vášním a návyklostem, což může z toho všeho pojití? Mnoho, mnoho, moji drazí! Vášně rozmnoží se jako plevel, zapustí hluboko kořeny — a uvedou vaše dítě u veliký nepořádek. Hříchy mládí upraví cestu hříchům stáří. Písmo dí: »Mladík i když sestárne, neupustí od své cesty,« kráčí po ní dále, až upadne ve zkázu věčnou.

Ach, jaké to zlé následky!

Ruku na srdce, vy rodičové, a doznejte, nejste-li sami vinni, když děti se vám pokazí, když upadnou v záhubu! Ó kolikráte toho k svému neskonalemu žalu musíte sami zakusiti! Pozorujete nyní, že vaše nezdárné děti vašich rozkazů si nevšímají, že vašim napomenutím se posmívají, že vás urážejí a srdce vaše bolem

a hořkostí naplňují. Ale vinu toho nesete sami. Proč? Vy jste v mladých letech až příliš povolovali svým dítkám, vy jste umíněnost jejich nezlomili, vy jste neposlušnost netrestali. Hle, »mladík i když sestárne, neupustí od své cesty.«

Pozorujete k své žalosti, že se vašim synům a dcerám nechce do práce, že by se jen rádi povalovali, že by jen na zábavy a vyražení pomýšleli. Ale vinu toho nesete sami. Proč? Vy jste je v mládí nevedli k práci, k činnosti, vy jste jejich lehkomyšlnost ještě posilovali. A hle, »mladík i když sestárne, neupustí od své cesty.«

Pozorujete, že vaše děti jsou příliš zlostné, že z hádky a sváru nevycházejí, že jinéno Boží nadarmo berou. Ale vinu toho nesete zase vy sami. Proč? Vy jste zlost vašich dětí v mladém věku nekrotili, proti svárům přísně nezakročili, naopak — snad jste jim z přemrštěné lásky i za pravdu dali — a jejich klení si ani nepovšimli. A hle! »mladík i když sestárne, nenpustí od své cesty.«

Nyní snad, vy otcové a matky, jste zarmoucení, nyní vás hlodá svědomí, nyní nařikáte a bědujete. Ach! a již jest pozdě! »Mladík i když sestárne, neupustí od své cesty.«

2. A konečně, tážu se vás, co má dítě špatně vychované přivést na pravou cestu? Co pohne dítě špatně vychované, aby se obrátilo? Snad modlitba, o níž víme, že jest klíčem k nebeským branám? Můj Bože, modlitba! Což se umí nezdárné dítě modlit? Tomu se od svých rodičů nenaučilo; naopak snad slychalo všeliké vtipy na lidi zbožné, vtipy na kněze, na služby Boží.

Snad pohne dítětem špatně vychovaným hlásané slovo Boží?

Pravda, praví apoštol, že slovo Boží jest dvojsečný meč; ale kterak může se tento meč dotknouti srdce zkaženého dítěte, když do kostela nejde? Rodičové mu nikdy nepřipomenuli, že jest jeho povinností, býti přítomen službám Božím — a ovšem sami dle toho také jednali. A na tom snad ani nebylo dosti. Možná, že dítě nejednou slyšelo z úst rodičů: »Ten kněz musí něco kázat; kdo by ho poslouchal; svět nyní pokročil a nepotřebuje kázání.« A t. d., jak jsou nyní obyčejné fráse.

Snad se konečně probudí v špatně vychovaném dítěti svědomí a pohne jeho srdcem? Ale i to jest marné. Svědomí, ohlušené špatnými příklady a řečmi rodičů mlčí neožívá se. Myšlénka na smrt, na věčnost, na trest, ta již dávno dřímá, uspaná falešnými novověkými hesly: »Jen jednou žijeme; užívejme světa; není věčnosti, není nebe, není trestu, není odplaty.« Ano, těmito hesly se bídny člověk těší a přemlouvá, když by svědomí se chtělo probuditi A tak svědomí jeho mlčí — a spí. A což se svědomí bezbožníka neprobudí nikdy? Ó, moji drazí, probudí se, procitne, — ale to bude tenkrát, až k spánku věčnému zavíráti se budou jeho oči, až přestane klepot jeho srdce. — — Tenkrát, kdy on ve svém přeludu domnívati

se bude, že všemu jest konec, nastane začátek, jenž nebude míti konce. Svědomí procitne, aby mu vždy a stále předhazovalo jeho bezbožnost.

* * *

Rcete nyní, moji drazí, není-liž pravdou dokázanou, že od dobrého či špatného vychování závisí buď věčné blaho anebo věčná zkáza vašich dětí? Ach ano: vychováte-li dobře dítky své, jest téměř jisto, že dojdou věčné spásy, vychováte-li špatně dítky své, jest téměř jisto, že dojdou věčného zatracení.

Ó, prosím vás, smilujte se nad svými dítkami! Osud jejich jest ve vašich rukou! Můžete z nich udělati nádoby cti i hanby; můžete jim otevřítí nebe, ale také je strhnouti v propast pekelnou. Což byste měli tak tvrdé srdce, že byste jim odepřeli dobré vychování, od něhož závisí věčné blaho?

A což teprve až jednou byste předstoupili před soudnou stolicí Boží! Soudce věčný Ježíš Kristus bude z vašich rukou požadovati krev, kterou za vaše děti na dřevě kříže prolil, vám připočte hříchy vašich dětí, jimž jste v čas měli zabrániti.

Rodičové křesťanští! Dbejte tudíž o to, abyste své dítky dobře a v pravdě křesťansky vychovali. Vždyť pracujete tím také pro sebe; budete míti z nich radost, — budou vaši podporou v stáří. A až jednou zavolá vás Pán, a vy ležeti budete na smrtelné posteli, hle! kolem vás shromáždí se vaše zdárné děti, abyste jim naposledy požehnali svojí mdlou, unavenou rukou. Rozloučíte se s nimi na čas, ale shledáte se opět v království nebeském, které připravil Bůh těm, kteří ho milují. Amen.

Dr. Josef Burian.

Řeči příležitostné.

Promluva po příchodu poutníků rakouských
do Lúrd,

*kterou dne 5. září r. 1896 o 11. hodině před polednem u zázračné
jeskyně měl Th. Dr. Frant. Kolísek, konsistorní rada a vikář
na dómě v Brně.*

»Pojďtež ke mně všickni, kteříž mne
žádostivi jste, a ovocem mým nasytte
se!«
Eccles. 24, 26.

Rozmilí poutníci a ctitelé Marianští!

S pomocí Boží pod ochranou Neposkvrněné Rodičky Boží, Panny Marie a pod záštitou svatých andělů strážných, na jejichž slavnost opustili jsme drahou otčinu svou, doputovali jsme šťastně

na místo toto přeposvátné a převelebné, jehož výzdoba přírodní tak překrásná a půvabná všecky nás okouzluje a mocně dojíká. My všickni uposlechli jsme milerádi líbezného hlasu Neposkvrněné nebes Královny, když nás k sobě zvala slovy moudrého Siracha: »Pojďtež ke mně všichni, kteříž mne žádostivi jste, a ovocem mým nasytte se!« Všecky obtíže daleké cesty jsou již překonány, pouť naše šťastně jest dokonána, a my prodléváme na místě proslaveném, jež zvolila sobě v době nejnovější Neposkvrněná nebes Královna za trůn své milosrdné lásky mateřské.

Vím, že v okamžiku tomto plesá srdce každého z nás vděčně: »Magnificat anima mea Dominum. — Srdečně chválí duše má Hospodina, neboť veliké věci učinil mně ten, jenž mocen jest, a svato jméno jeho.«

Jest to chvalitebným zvykem, že poutníci přinášejí rajske dary na místo poutní. Nuže, co jsme přinesli my sem do Lúrd své Matičce Neposkvrněné?

1. Především přinesli jsme pozdrav svůj — i miláčků svých v otčině, kteří nás o to žádali, když jsme se s nimi loučili. A jaký pozdrav přinášíme? Onen pozdrav, přátelé milí, kterýmž trojjediný Bůh ústy archanděla Gabriela pozdravil Pannu Neposkvrněnou v tichém domečku Nazaretském. Pozdrav tento jest zajisté Marii Panně nejmilejším; vždyť právě tímto pozdravem oslavuje se a velebí nebes Královna jako Panna Neposkvrněná. A jako druhdy připutoval s nebes výšin jeden z nejpřednějších andělů s pozdravem tímto převzácným k vyvolené Matce Boží, tak i my zaputovali jsme z daleké vlasti své na přeposvátné místo toto s tímže pozdravem nebeským a voláme z hloubi duše své za sebe i za miláčky své k tobě Lúrdská Matičko naše: »Zdrávas milosti plná.« — Zdrávas Panno Neposkvrněná! — Ave, ave, ave Maria!« —

2. Mimo pozdrav přinesli jsme sem k jeskyni Lúrdské hříchy svoje. — Známeť neporušenou svatost nebeské Matičky své, kteréž zjevila se na místě tomto Bernardině Soubirous-ové v rouchu bělostkvoucím podkasané stuhou blankytnou. Bílé roucho ono jest znakem čistoty srdce, a stuha blankytná znamená pokání. Ille! jak významný a spolu potěšitelný to zjev pro nás všecky, přátelé drazí! Blahoslavená Panna Maria ozdobená rouchem bělostkvoucím nad jeskyní touto volá k nám ústy moudrého Siracha: »Já jsem Matka krásného milování!« A proto žádá od nás, dítek svých, krásné srdce, t. j. srdce čisté, srdce neposkvrněné.

Ona stužka blankytná, kterouž podkasáno jest bílé roucho Panny Neposkvrněné, hlásá nám všem ona tři slova, jež pronesla Panna Maria při jednom zjevení Bernardině, volajíc vážně: »Pokání, pokání, pokání!«

Obojí pak zjev: bílé roucho a stuha blankytná naznačují nám pravdu potěšitelnou, kterak Panna Maria, jako matka milosrdenství, mileráda napomáhá věrným ctitelům svým ku pravé kajicnosti a tím k čistotě srdce.

Ó, Neposkvrněná Panno Maria! Hle! my přišli jsme k tobě, abychom u nohou tvých složili břímě hříchů svých — aby též duše naše ozdobena byla podobným rouchem bělostkoucím, jakým ty před námi tu se zastkvíváš — rouchem posvěcující milosti Boží! A přispěj nám ty, milosrdná Matko naše, abychom všichni vykonali zde sv. zpověď a pak při sv. přijímání pocítili pravdivost slov žalmisty Páně: »Okuste a vizte, jak sladkým jest Pán.« — Ave, ave, ave Maria!

3. Kromě pozdravu a neduhů duševních přinesli jsme sem též neduhy tělesné, své kříže, bídy a útrapy všeho druhu. Slyšeli jsme vypravovati od poutníků, kteří tu před desíti lety z vlasti naši na pouti byli, jaké divy koná tu v Lúrděch Neposkvrněná nebes královna. Četli jsme také v časopisech odborných, kterak na přimluvu Lúrdské Panny Marie denně mnoho zázraků se děje. Neposkvrněná Rodička Boží osvědčuje se tu býti nejznamenitější a nejslovůtnější lékařkou všech nemocí tělesných, ulevujíc všeliké bídě a stírajíc slzy uroněné v bolestech a útrapách největších. Nyní však vidíme na vlastní oči zde jasné důkazy všeho toho. Hle! celá jeskyně jest okrášlena podivnými ozdobami, — jsou to berly druhu nejrozmanitějšího, zanechané na památku od oněch šťastných uzdravenců, kteří přinesli sem své kříže, bídy a útrapy, a zde od nich sprostěni byli.

Zjev tento dojmavý má všecky nás mocně povzbuditi, abychom i my důvěrně o pomoc volali v potřebách svých k Neposkvrněné nebes Královně. Vždyť i nás volá k sobě ústy moudrého Siracha: »Pojďtež ke mně všickni, kteříž mne žádostivi jste, a ovocem mým nasycťte se!« Mezi ovocem Panny Marie nad jiné vyniká její soucitná láska mateřská, kterouž všecky věrné dítky své přivínuje na srdce své milující.

Ó Panno Neposkvrněná! Rozestři plášť mateřské ochrany své a přivíň též nás všecky tu přítomné — i miláčky naše v otčině na milující srdce své! Popatři na slzy naše, jež v útrapách svých proléváme; setři s očí našich hořké slzy tyto a pomoz, pomoz nám, ó Maria! — Ave, ave, ave Maria!

4. Ještě něco přinesli jsme Matičce Lúrdské, přinesli jsme jí srdce své. Jest známo, že zvláště ve věku starém navštěvovatelé rodin královských přinášeli dary vzácné. Tak dočítáme se v Písmě svatém, že královna ze Sáby přinesla velkolepé dary králi Šalomounovi. Podobně i tři mudrcové od východu nesli dary novorozenému Králi židovskému, a když Ho nenalezli v paláci Herodesově v Jerusalemě, položili je u jeslí v jeskyni Betlemské

Přátelé rozmilí! V době nejnovější zbudovala si Panna Maria jako královna nebes i země trůn svůj zde v jeskyni Lúrdské, kde uděluje královskou amnestii, milost všem, kteří ke trůnu tomuto přistupují a za milost prosí

I my připutovali jsme sem na návštěvu k této Královně Neposkvrněné, abychom si tu hojných vyprosili milostí pro sebe i pro své miláčky v otčině. Proto sluší se zajisté, abychom i my

nějaký dárek věnovali této Královně přemilostivé. Arciť zlata a stříbra nemáme, ale, co máme, to ti dáme: »Darujme jí srdce své!« Dárek tento bude jí nejmilejší. Vždyť zdá se, jako by s trůnu svého nad jeskyní touto volala k nám líbezným hlasem: »Synu můj, dcero má, daruj mi srdce své!« —

Ó Neposkvrněná nebes Královno! Hle! my všickni přinášíme tobě dnes na přivítanou za dar srdce své. Ó přijmiž od nás milostivě dar tento a oblažuj nás vždycky svou něžnou láskou a svým mateřským požehnáním, aby splnila se na nás všech ona slova Písma svatého, která hlásáš světu celému: »Kdo by mne našel, nalezne život a dosáhne spasení od Hospodina!« — Ave, ave, ave Maria! — Amen.

Listy katechetické.

Podobenství v katechesi.

Podává KLEMENT MARKRAB.

Katechese není nic jiného, než kázání činěné žákům ve škole. Liší se sice katechese od kázání tím, že není řečí souvislou, nýbrž rozmluvou, t. j. vypravováním a vyslýcháním; užívá však nicméně k objasnění nadsmyslných pravd týchž prostředků řečnických, jako kázání. Mezi těmito prostředky zaujímá neposlední místo podobenství. Jest nutno připomenouti: I. co jest podobenství; II. jakou má cenu; III. jak ho dlužno užívat.

I. Co jest podobenství?

1. Abychom pojem podobenství přesně vyměřili, musíme vytknouti, kterak se liší podobenství jednak od přirovnání, jednak od parabol, kteréžto pojmy často se ztotožňují.

Kterak se liší podobenství od přirovnání, ukáží dva příklady. Vypravuješ žákům o Davidovi, an kráčí do boje s Goliášem. Chceš upozorniti žáky, jak slavné bylo vítězství Davidovo, a pravíš: Pohleďte, jaký byl Goliáš a jaký David! Goliáš byl obr, David pacholík; Goliáš měl na sobě kovové brnění, David byl oděn prostě, jako pastýř; Goliáš měl dlouhý, ostrý meč, dlouhé silné kopí a veliký, mědí pobitý štít, David měl mošnu, v ní pět hladkých kamenů a prak; Goliáš byl cvičen ve zbrani od mladosti, David zbrani nerozuměl. A přece slabý pacholík porazil obrovského vojína. A čím ho porazil? Jediným kamenem vymrštěným s praku. Byloť tedy vítězství jeho slavnější, než kdyby byl porazil Goliáše mečem neb kopím. — Jindy chceš znázorniti žákům, jak slavného vítězství dobyl Ježíš Kristus nad ďáblem. K tomu cíli připomeneš jim vítězství Davidovo nad Goliášem, řka: Jako David přemohl obra Goliáše zbraní na pohled nepatrnou a opovrženou, totiž jediným kamenem vymrštěným s praku: tak zvítězil Pán Ježíš nad ďáblem způsobem netušeným a opovrženým, přijav způsobu služebníka a poníživ sebe samého až k smrti a to k smrti kříže.

V prvním případě učinili jsme přirovnání, v druhém podobenství. Uvažovali jsme nejprve poměr Davida ku Goliášovi a pak poměr Davida ku Kristu Pánu. V tom tedy shoduje se podobenství s přirovnáním, že toto i ono určuje poměr jedné osoby neb věci ke druhé. Uvažovavše poměr Davida ku Goliášovi, vytkli jsme netoliko, v čem tento onomu se podobal (šel do boje), nýbrž i, v čem tento od něho se lišil (silou, oděním, zbraní, důvěrou). Uvažovavše však poměr Davida k Vykupiteli, vytkli jsme pouze, co měl David s Pánem Ježíšem společného (silného přemohl nepatrnou zbraní). — Jestliť tedy mezi podobenstvím a přirovnáním ten rozdíl, že přirovnání staví dva předměty vedle sebe, aby se ukázalo, které znaky jsou na nich stejné i nestejné, podobenství pak pouze ukazuje, které znaky jsou na obou předmětech stejné. Přirovnání jest pojem vyšší, nadřizený, podobenství jest pojem nižší, podřizený; onen vyjadřuje rod (genus), tento druh (species).

Tento rozdíl mezi podobenstvím a přirovnáním lze znázorniti též statí Otmanovou »Achilles«. ¹⁾ Spisovatel sám pokládá tuto stat za podobenství. Znamý řecký hrdina Achilles byl prý obrazem Pána Ježíše, jelikož byl nezranitelný až na patu, t. j. po všem těle krom paty. Spisovateli podařilo se skutečně dokázati naprostou podobnost mezi Achillem a Pánem Ježíšem, jelikož ličí božského Spasitele nezranitelného dle Božství, ale zranitelného dle člověčenství — dle domnění ďáblová. Připouštíme, že podobenství toto jest správné až potud, ne však dále. Ďábel zajisté zkusil, že má před sebou reka i dle člověčenství nezranitelného. Tuť tedy veliký rozdíl mezi Pánem Ježíšem a Achillem. Neníť mezi nimi podobnosti naprosté. Tropus »Achillova pata«, t. j. slabá stránka, hodí se spíše na kterého koliv jiného člověka, než na Bohočlověka. Proto pokládáme Otmanovo sestavení poměru mezi Pánem Ježíšem a Achillem za pouhé (jinak dobré) přirovnání.

Podobenství a p a r a b o l a bývá některým spisovatelům jedno, i zdá se, že mají pravdu, jelikož Písmo samo rozdíl mezi podobenstvím a parabolou nečiní. Tak zove se všeliké vypravování Páně, ve kterémž pravdy nadsmyslné znázorňují se pravdami smyslnými, česky podobenství, řecky parabole. Nelze však neviděti, že jest jakýsi rozdíl i v biblických podobenstvích. Právě-li Pán Ježíš k apoštolům, že jsou světlem světa a solí země, upozorňuje pouze na stejné vlastnosti mezi světlem a solí a mezi apoštoly. Takovýchto vypravování jest málo v Písmech svatých. Většina tak zvaných podobenství obsahuje nějaký smýšlený, ale pravdě podobný příběh ze života lidského, jímž pro větší neb menší počet stejných znaků vyjadřuje se nějaká pravda nadsmyslná. K tomuto druhu podobenství Páně náleží netoliko podobenství o milosrdném Samaritánu, o synu marnotratném, o boháči a chudásovi, o nevěrném vladaři a nemilosrdném služebníkovi,

¹⁾ Karla Otmana Podobenství, paraboly a bajky. V Praze 1892, str. 21, 22.

nýbrž i jiná, jako o ztracené ovci a ztraceném penízi, o hledání perel, o lovu ryb, o zrně hořčičném, o kvasu, o rozsévači, o koukoli mezi pšenicí, jelikož se vyjadřuje podobnost mezi věcí viditelnou a neviditelnou příběhy ze života lidského. Učiníme tedy dobře, označíme-li podobenství, jež vyjadřují podobnost dvou věcí prostým výkladem, slovem připodobnění, ostatní pak podobenství, obsahující smyšlené příběhy ze života lidského, slovem *p o d o b e n s t v í*. Mezi připodobněním a podobenstvím jest tedy takový rozdíl, jako mezi rodem (genus) a mezi druhem (species). Jinak řečeno: podobenství jsou připodobnění v užším smyslu slova. — Zvláštní druh podobenství tvoří bájky, ježto líčí příběh smyšlený a pravdě nepodobný, totiž ze života zvířat.

Není tedy správný náhled některých spisovatelů,²⁾ že by bylo podobenství v užším slova smyslu jenom rozšířením a rozvedením podobenství vůbec aneb připodobnění. Nelze sice upřít, že podobenství obvykle bývá důkladnější, jádrnější a tudíž i obšírnější, než prostě připodobnění; v tom však nespočívá jeho kritérium, nýbrž v tom, že vyjadřuje neznámou pravdu příběhem, tedy způsobem o mnoho názornějším, než jest pouhý výklad.

2. Podobenství, jak jsme již napověděli, stanoví stejné znaky na předmětu známém a na předmětu neznámém, aby tento myslí naší byl přístupnějším. Těmito slovy vyjádřen jest účel všech podobenství. Hirscher³⁾ píše: »Pozemské a viditelné věci jsou jakýmsi obrazem a obleskem věcí nadpozemských a neviditelných. Tyto tedy nabývají skrze ony jakési ovšem jen obrazné názornosti, když obrazné vlastnosti věcí viditelných na jejich pravzory se odnášejí, a povaha věcí neviditelných v příslušné podobnosti obrazů jejich se dokazuje.« — Hirscher, jak patrně, ztotožňuje viditelné s pozemským aneb přirozeným, neviditelné pak s nadpozemským aneb nadpřirozeným. Třeba tedy vyměřiti pojem podobnosti, abychom mohli vytknouti jasný účel podobenství.

Dle Jungmanna,⁴⁾ opírajícího se o sv. Tomáše Akvinského, rozeznává se trojí podobnost:

a) Dvě věci mají specificky stejné vlastnosti náležejíce k jednomu řádu věcí stvořených i k jedné říši tohoto řádu. Takovou podobnost mají na př. žhavé železo a vroucí voda, náležející obě k jednomu řádu tvorstva, totiž k světu viditelnému aneb ku přírodě, a k jedné říši tohoto řádu, totiž k nerostům; vlastností pak oběma společnou jest, že vydávají teplo, což vlastnost specificky stejná. Pták a motýl náležejí též k jednomu řádu tvorstva (k přírodě) i k jedné říši tohoto řádu (k říši živočichů), mají pak společnou vlastnost, že létají, což vlastnost specificky stejná.

²⁾ Amberger, Pastoraltheologie, vyd. III. díl. III. str. 116.

³⁾ Katechetik, II. vyd. str. 249.

⁴⁾ Theorie der geistlichen Beredsamkeit, vyd. I. str. 217. nn.

b) Dvě věci mají specificky rozdílné vlastnosti, jelikož náležejí k různým řádům tvorstva aneb aspoň k různým říším jednoho řádu, ale shodují se přece v jedné vlastnosti. Tak na př. praví se o lidech, že jsou jako bylina, kteráž ráno kvete a mění se, u večer pak opadne, ztuhne a uschne.⁵⁾ Bylina a člověk (dle těla) náležejí sice k jednomu řádu tvorstva (ku přírodě), ale k různým říším toho řádu (k říši rostlinstva a živočišstva), mají však jednu společnou vlastnost, totiž krátké trvání života. Jako bylina vzroste, rozvine se, vzkvete, uzraje, opadne, uschne a zahyne: tak i člověk narodí se, vyspěje, rozvine činnost, sestárne a umře. Vzrůst, vývoj, stárnutí a hynutí člověka jest sice zcela (specificky) jiné, než vzrůst, vývoj, schnutí a hynutí byliny, ale přece jest životný process byliny jakýmsi obrazem životního processu člověka.

c) Dvě věci mají specificky rozdílné vlastnosti, jelikož náležejí k dvěma různým řádům světa, totiž k světu viditelnému a k světu neviditelnému, a neshodují se ani v jedné vlastnosti, ale mají se k sobě jako obraz ke skutečnosti. Jak na př. mají se k sobě vinný keř a ratolest s jedné, Kristus pak a spravedlivý s druhé strany? Kdož by tu neviděl naprostého rozdílu? A přece praví Spasitel: »Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti; jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmenu: tak ani vy, leč zůstanete ve mně.«⁶⁾ Spojení ratolesti s vinným kmenem jest hmotné, spojení pak s Kristem jest duchovní; avšak ono spojení hmotné jest výborným obrazem tohoto spojení duchovního. Neníť tedy společným aneb středním článkem (*tercium comparationis*) při tomto třetím druhu podobnosti nic jiného, než společný pojem základní, na př. jest při vytknutém podobenství Páně středním článkem pojem: spojení. Proto také jest neradno, příliš daleko se pouštět do rozebírání společných znaků mezi obrazem a pravdou; zde platí staré pořekadlo, že každé připodobnění kulhá, t. j. že nevyjadřuje odtažitého pojmu všestranně a dokonale.

3. Při náboženském vyučování ve škole užívá se všech tří druhů podobensví, nejméně prvního, nejvíce třetího; což vysvětluje již z věci samé, jelikož, co katecheta vykládá žákům, spadá skoro vesměs v obor nadsmyslný.

V některém podobenství nalezne se několikerá podobnost. Připodobněme na př. Církev k rodině. Církev sestává z lidí, jako rodina; náležít tedy jak tato, tak i ona k světu viditelnému. Rodina má svou hlavu, kteráž jest na místě Božím, Církev též; členové rodiny jsou povinni své hlavě úctou, láskou a poslušností, údové Církve též. Tyť jsou stejné znaky mezi rodinou a Církví. Mámeť tu tedy podobnost prvního druhu. Avšak ze společného základního pojmu »viditelná společnost« vysvětluje, že, jako se vchází do rodiny tělesným zrozením, tak se vchází do Církve

⁵⁾ Žalm 89, 6.

⁶⁾ Jan 15, 4. 5.

duchovním obrodem; ⁷⁾ jako jsou spříznění členové rodiny vespolek tělem, tak jsou spříznění členové Církve vespolek duchem; jako má rodina společný statek pozemský, tak má Církev společný poklad zásluh Kristových. Tyt jsou znaky společného základního pojmu »viditelná společnost«; toť podobnost třetího druhu.

Připodobněme Církev k stádu. Stádo sestává ze zvířat, Církve z lidí. Zvířata náležejí do jiné říše přírodní, než lidé; ale tito mají s oněmi to společné, že Církev řídí nejvyšší biskup, jako stádo řídí pastýř.

Toť podobnost druhého druhu. Kdybychom rozvinuli společný základní pojem stáda a Církve v jednotlivé znaky, měli bychom podobnost třetího druhu.

Jako však jednoho podobenství rozličným lze užiti způsobem, tak můžeme opět užiti rozličných připodobnění k vyjádření jedné pravdy. Že nemohou míti všechna podobenství volená k vyjádření jedné pravdy stejnou cenu, leží na bíledni. Máť podobenství tím větší cenu, čím více přibližuje se obraz ku pravdě. Tak na př. vysvětluje Tertullian⁸⁾ tajemství nejsvětější Trojice obrazem slunce, v němž světlo, lesk a teplo jedno jest. Oíman naproti tomu vypodobňuje toto tajemství obrazem kamelie mezi dvěma zrcadly.⁹⁾ První obraz přibližuje se ku pravdě více, než druhý; neboť světlo, lesk a teplo jsou vesměs věci skutečné, avšak v druhém podobenství jest jenom jedna kamelie skutečná a druhé dvě jsou zdánlivé. Tudiž dim: právem, že první podobenství jest lepší druhého. (Pokrač.)

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

73

Jak dlouho pobyl Pán Ježíš s učenníky po Svém z mrtvých vstání? Co důležitého zařídil v tom čase? Co jest sv. katolická Církev? Komu ji odevzdal Pán Ježíš k spravování? Jaký trojí úřad odevzdal učenníkům? Kdo jest viditelná nejvyšší hlava Církve? A kdo neviditelná nejvyšší hlava? Co se stalo čtyřicátý den po z mrtvých vstání Páně? Odkud vstoupil Pán Ježíš na nebesa? A nyní připomeneme si ještě jednou, proč vstoupil Pán Ježíš na nebesa. Vypravoval jsem vám, jak Pán Ježíš při tom posledním

⁷⁾ Divíme se, že tento výraz obrod, obrození, v duchu češtiny tak mistrně utvořený Sušilem, pořád se nechce ujmouti ani ve spisech bohoslovných místo nesličného znovuzrození.

⁸⁾ V dogmaticko-polemickém spise proti Praxeovi (Adversus Praxeam)

⁹⁾ L. c. str. 12.

Svém zjevení opětne vysvětloval učenníkům, že se na Ném vše vyplniti musilo, co o utrpení, smrti a z mrtvých vstání Mesiáše bylo prorokováno.

A když nyní již vše vykonal, čeho ku spasení lidstva bylo potřeba, kam se měl vrátit? A což nebyl P. Ježíš s Otcem Svým stále v nebi? Ovšem jakožto Bůh a Syn Boží jest od věčnosti u Otce Svého nebeského; ale jakožto člověk nebyl až dosud v nebi. A právě jakožto vtělený Syn Boží musil mnohá utrpení snášeti i ve Své duši i na Svém těle. Co pocítil před Svým utrpením v duši Své v zahradě Getsemanské? Co trpěl napotom na těle? Bylo tedy spravedливо, aby se Mu za to vše i patřičného dostiučinní dostalo. A skutečně také proroci předpovídali, že Bůh ve slávě nebeské chystá Mu náhradu a dostiučinní za všechnu hanu a potupu, kterou zde na zemi od nepřátel snášeti musil. I upozornil na ta proroctví Pán Ježíš učenníky Své řka, že odchází, aby v nebesích u Otce vzal odměnu Svou. A skutečně s celou slávou vstoupil Pán Ježíš na nebesa. Andělé jako služebníci Jeho vyšli Mu vstříc, pozdravovali a oslavovali Ho jakožto svého Krále nebeského; a Bůh Otec Sám vyznamenal Ho přede všemi nebešťany, že posadil Jej na pravici Své na Svém trůnu nebeském na důkaz slávy a moci, kterou Mu v království nebeském odevzdati zamýšlel. Jak vyjadřujem tuto slávu Ježíše Krista v nebesích v apoštolském vyznání víry? (Sedí na pravici . . .) Co to znamená? (Že požívá nejvyšší moci a slávy v nebesích jako král nebes i země.) (Op.) To byla tedy první příčina, proč Pán Ježíš vstoupil na nebesa, totiž, aby po Svém utrpení přijal nejvyšší moc a slávu v nebesích. (Op.) A vzpomeňte dále, koho slíbil Pán Ježíš apoštolům? Když pak učenníci pro odchod Jeho příliš se rmoutili, vysvětlil jim, že kdyby neodešel On k Otci nebeskému, nepřišel by jim Duch Svatý. To je tedy druhý důvod, proč vstoupil Pán Ježíš na nebesa, totiž aby poslal učenníkům a všem věřícím Ducha Svatého. (Op.) Slíbil ale také Pán Ježíš apoštolům, že i Sám bude jim nápomocen v díle jejich; čím pak? Ano, že se za ně bude u Otce nebeského přimlouvati, a to je třetí účel na nebe vstoupení Páně. (Op.) Konečně pak těšil Pán Ježíš učenníky, že nepamene na ně, a nenechá jich zde na zemi, ale že jim v nebi připraví místo a vezme je k sobě; a to je čtvrtý pro učenníky i nás všechny velice potěšitelný účel na nebe vstoupení Páně. (Op.) Kdo si tedy pamatoval a mohl by mně opakovat, proč Pán Ježíš vstoupil na nebesa? (1. 2. 3. 4.)

Pravil jsem, že ten čtvrtý účel odchodu Páně i pro nás jest potěšitelný, nebo Pán Ježíš slíbil nejen apoštolům, ale i všem věřícím v nebi připravení místo; a dostanou se tam všichni? Hříšníky a tedy i zlé a nezdárné děti Pán Ježíš do nebe nepřijme, poněvadž do nebe nic nečistého a hříšného přijíti nemůže. Svou vinou budou tedy hříšníci z nebe vyloučeni; buďte tedy vy hodní, zbožní, poslušní a mravní, chcete-li do nebe se dostatí a Pán Ježíš vezme si vás jednou k sobě.

A kdy pak přijde si Pán Ježíš pro ty spravedlivé lidi? Při smrti každého spravedlivého člověka vezme si duši jeho, která tu od těla se oddělí; tu přijde si Pán Ježíš pro ni neviditelným způsobem.

Však On slíbil a andělé, co se při Jeho na nebe vstoupení apoštolům zjevili, také to připomenuli, že Pán Ježíš viditelně, s celou slávou a sprovázen anděly opět na zem přijde pro své věrné; kdy to bude? Ano při vzkříšení, až se z moci Boží duše zemřelých s těly svými opět spojí a všichni lidé z mrtvých vstanou. A jak rozhodne Pán Ježíš, kteří lidé ze všech vzkříšených budou moci s Ním jiti do nebe? Jak to vyznáváme v apoštolském vyznání víry? (Odtud přijde . . .)

Pověděl jsem vám již vše o Pánu Ježíši, odkud a proč přišel na svět, co vykonal a vytrpěl pro spasení naše; nyní tedy dle toho snadno mně budete moci udati, kdo jest Ježíš Kristus? Vzpomeňte na dvanáctiletého Ježíše v chrámu, když domlouvala Mu Matka Jeho, že po tři dni s pěstounem sv. Josefem Jej hledati musili; jak odpověděl jí? (Zdali jste nevěděli . . .) Jak nazval tu Pána Boha? A zdali pak i Pán Bůh uznával Pána Ježíše za Syna Svého? Kdy a kterými slovy to veřejně prohlásil? (Při křtu Pána Ježíše a na hoře Tábor). Při křtu Pána Ježíše zjevily se také tři božské osoby; která božská osoba jest Ježíš Kristus? Pamatujte si tedy, že Ježíš Kristus jest: 1. j e d i n ý S y n B o ž í a d r u h á b o ž s k á o s o b a. (Op.) Zdali pak to i apoštolové věřili? Kdo jménem jich to slavně vyznal a při které příležitosti?

Když jest Ježíš Kristus Syn Boží a druhá božská osoba, tedy musí býti také pravý Bůh. A skutečně také učil tomu Sám Pán Ježíš, když o Sobě tvrdil, že jest roven Otci nebeskému; také dokázal to božskými vlastnostmi Svými, na př. vševědoucností (příklady), všemohoucností (zázraky). A zdali pak apoštolové a který zvláště slavně to vyznal? (Sv. Tomáš). Pamatujte si tedy, že Ježíš Kristus jest 2. p r a v ý B ů h. (Op.) Přišel Ježíš Kristus na svět, ale nejenom tak, jako když se zjevoval Pán Bůh prvním rodičům neb Abrahamovi; tehdaž přijal Bůh jen podobu lidskou. O Synu Božím ale víte, že se vtělil; co to znamená? Jak a kde se zrodil? Potřeboval pokrmu a ošetřování; prospíval čím? Jako každý člověk měl i jiné potřeby, na př. spaní (kdy Ho apoštolové budili?)

Víme, že trpěl na duši i na těle. Pamatujte si tedy o Ježíši Kristu 3. ž e j e s t B ů h a s p o l u č l o v ě k. Slyšely jste, že sv. Tomáš i ostatní apoštolové nazývali Ježíše Krista svým Pánem a On Sám název ten potvrdil, řka: „Nazýváte mne Mistrem a Pánem, a dobře pravíte; jsem zajisté.“ Jest ovšem náš Pán, vždyť si nás z moci ďábla vykoupil; komu tedy náležíme? Koho musíme poslouchat? A chtěl skutečně Pán Ježíš, abychom Ho poslouchali, proto dal nám přikázání a podle toho jak ta přikázání plníme, slyšely jste dnes, že že nás bude soudit; kdy? A co rozhodne tím soudem? Vidíte tedy, že má moc nad námi jako

naš Pán. A té moci nad námi si získal tím, že nás vyprostil z moci ďábla, jemuž jsme hříchem dědičným i hříchy osobními propadli. Pán Ježíš ale za hříchy naše dosti učinil, Boha rozhněvaného nám smířil, nebe nám získal, abychom věčně blaženi čili spasení býti mohli, proto říkáme, že nás vykoupil nebo spasil.

Pamatujte si tedy, že Ježíš Kristus jest 4. náš Pán a Spasitel. (Op.) — Kdo si to tedy vše pamatoval a mohl by mně to říci jedno po druhém, kdo jest Ježíš Kristus? (1.—2.—3.—4.)

Připomínejte si to tedy častěji o Pánu Ježíši a také s největší zbožností a pokorou Jemu se klaňte, jako činili apoštolové a všichni praví vyznavači Jeho; s oddaností také k Němu si povzdychněte: »Ježíši Kriste, Synu Boha živého a můj Spasiteli, smiluj se nad námi.« Tak učiníme nyní po modlitbě všichni společně a tak učíňte každý po tichu až do kostela přijdete, kdež Ježíš Kristus v nejsvětější Svátosti oltářní jest přítomen.

(Pokrač.)

O svatých svátostech.

Příspěvek k znázornění učení o nich podává JAN NEP. JOS. HOLÝ, řeholní kanovník Tepelský.

(Dokončení.)

Pokání . . .	{	I.	Kterýmž hříchy odpustíte, odpuštěny jsou«						
		II.	<table border="0"> <tr> <td>{ lze viděti }</td> <td>1. lítost, zpověď a dostiučinění kajicníka,</td> </tr> <tr> <td>{ lze slyšeti }</td> <td>2. kněžské rozhřešení: Já tě rozhřešuji ode všech hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.</td> </tr> </table>	{ lze viděti }	1. lítost, zpověď a dostiučinění kajicníka,	{ lze slyšeti }	2. kněžské rozhřešení: Já tě rozhřešuji ode všech hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.		
			{ lze viděti }	1. lítost, zpověď a dostiučinění kajicníka,					
{ lze slyšeti }	2. kněžské rozhřešení: Já tě rozhřešuji ode všech hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.								
III.	<table border="0"> <tr> <td>{</td> <td>1. Odpuštění hříchů po křtu sv. spáchaných;</td> </tr> <tr> <td></td> <td>2. Prominutí trestů věčných (ne vždy časných);</td> </tr> <tr> <td></td> <td>3. <i>Udílání nebo rozmnožení posvěcující milosti;</i></td> </tr> <tr> <td>}</td> <td>4. Zvláštní útěcha a pokoj svědomí.</td> </tr> </table>	{	1. Odpuštění hříchů po křtu sv. spáchaných;		2. Prominutí trestů věčných (ne vždy časných);		3. <i>Udílání nebo rozmnožení posvěcující milosti;</i>	}	4. Zvláštní útěcha a pokoj svědomí.
{	1. Odpuštění hříchů po křtu sv. spáchaných;								
	2. Prominutí trestů věčných (ne vždy časných);								
	3. <i>Udílání nebo rozmnožení posvěcující milosti;</i>								
}	4. Zvláštní útěcha a pokoj svědomí.								
Poslední pomazání	{	I.	Ve jménu Páně!« t. j. z rozkazu Pána. Slova sv. Jakuba: Stůně-li kdo z vás . . .						
		II.	<table border="0"> <tr> <td>{ lze viděti }</td> <td>1. Mazání svatým olejem.</td> </tr> <tr> <td>{ lze slyšeti }</td> <td>2. Modlitbu kněžskou.</td> </tr> </table>	{ lze viděti }	1. Mazání svatým olejem.	{ lze slyšeti }	2. Modlitbu kněžskou.		
			{ lze viděti }	1. Mazání svatým olejem.					
{ lze slyšeti }	2. Modlitbu kněžskou.								
III.	<table border="0"> <tr> <td>{</td> <td>1. <i>Rozmnožení posvěcující milosti.</i></td> </tr> <tr> <td></td> <td>2. Uzdravuje nemocného</td> </tr> <tr> <td></td> <td>3. Polehčuje nemocnému, dodává mu síly</td> </tr> <tr> <td>}</td> <td>4. Odpouští se nemocnému hříchy.</td> </tr> </table>	{	1. <i>Rozmnožení posvěcující milosti.</i>		2. Uzdravuje nemocného		3. Polehčuje nemocnému, dodává mu síly	}	4. Odpouští se nemocnému hříchy.
{	1. <i>Rozmnožení posvěcující milosti.</i>								
	2. Uzdravuje nemocného								
	3. Polehčuje nemocnému, dodává mu síly								
}	4. Odpouští se nemocnému hříchy.								

Svěcení kněžstva	I.	»Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi. Proto jdouce do celého světa . . .	
	II.	lze viděti lze slyšeti	1. Vzkládání rukou biskupových, 2. Modlitbu biskupovu.
	III.	1. <i>Rozmnožuje milost posvěcující;</i> 2. Dává duchovní moc; 3. Sílí k řádnému a věrnému zastá- vání duchovní moci; 4. Vtiskuje nezrušitelný znak.	
Stav manželský	I.	Bůh Sám hned na počátku založil stav man- želský; Kristus Ježíš pak ustanovením zvláštní svátosti posvětil;	
	II.	lze viděti lze slyšeti	1. Snoubence; 2. Jak osvědčují řádem od Církve ustanoveným, že v stav man- želský dobrovolně vstupují;
	III.	1. <i>Rozmnožuje milost posvěcující;</i> 2. Uděluje zvláštní posily k řá- dnému a věrnému zastávání man- želských povinností.	

Tak, tuším, lze nejnutnější učení o sv. svátostech znázorniti, tři podstatné částky každé svátosti, zevnější znamení vždy lze viděti a slyšeti (byť i vždy neplatilo při stavu manželském); při udělování milosti Boží lze poukázati na milost svátostnou.

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

(Pokračování.)

Někteří andělé ve zkoušce neobstáli, nazýváme je ďábly.

Někdo by se mohl tázati: Když andělé strážní tak jsou mocní a ochotní nám v každém nebezpečení pomáhati, proč zapomínají tak mnozí lidé na Pána Boha a dají se ovládati duchy zlými, nebo-li ďábly? Vina spočívá na lidech samých; zapomněli na své anděly strážné a nevzývají jich již tak vřele o pomoc, jak toho potřeby jejich vyžadují. Sv. Augustin vykládá tyto příčiny pádu lidí ve svém 197. kázání následovně: »An ďábel od Krista skrocen byl, proč přece tak zhoubně ještě dnes působí? Toliko vlašni a nedbalcové, kteří Pána Boha opravdově nectí, podléhají jeho nástrahám. Ďábel jest podoben psu uvázanému na řetězu, který nemůže nikoho pokousati, leč toho, který by s ne-

bezpečností vlastního života s ním pohrával. Bratří! říkáte, že ten je hloupý člověk, který se od uvázaného psa nechá pokousati. Nepřibližuj se nikdy pomocí smyslných žádostí a nárůživostí k ďáblu a pak nebude moci ti ublížiti! Jemu jest volno, aby na tebe štěkal, tě škádlil, tě k hříchu sváděl, avšak nemůže nikoho zraniti, než toho, kdo sám chce; neboť on neublíží násilím, nýbrž on jen přemlouvá, nemůže nás nutiti, abychom s ním se spojili, nýbrž on žebrá, prosí toliko. Sv. August. serm. 198.

Sv. Antonín říkával učenníkům svým: »Věřte mi, bratří, že satan bdění nábožných duší se hrozí, bojít se modlitby, postu, dobrovolné pokory a milosrdenství, zvláště pak horoucí lásky ku Kristu, tak že pouhé znamení kříže s to jest, jej zahnati.

Sv. Athanáš.

O člověku:

Lidské tělo nebo: Galenus a Epikur.

Galenus pravil druhdy k nevěrci Epikurovi: Pohlédni na tělo lidské a jeho podivuhodné složení a rci mně pak opravdově, zdali možno bude, abys pochybovati mohl, že jest Bůh! Hleď! Sto let ti ponechám k přemýšlení a ku zkoumání, zdali na těle lidském jen jediné chybičky nalezneš, anebo zdali bys jen jediný úd přeměnití mohl, aniž bys mu tím na kráse, užitečnosti a síle neuškodil. Nebyl to člověk, ale Sám Bůh to byl, který tak mistrovské dílo, který tak vznešený výtvar — člověka učinil.

Mehlers Beisp.

Duše naše jest nesmrtelná.

Svatý Augustin píše: Znáš našeho bratra Gennadia, lékaře slovutného v Římě, jenž nyní v Karthagu se zdržuje, znáš ho jako muže velmi zbožného a dobročinného k chudým od mladosti. Tento muž pochybnostmi byl zmitán, že jest věčnost. Pro jeho dobročinnost uviděl ve snu velmi krásného mládence, jenž ho vybízel, aby s ním šel; a uvedl ho mládenec ten do města, z něhož velepříjemná hudba zaznívala, a když se Gennadius otázel, co to jest za hudbu, pravil mládenec: »To jsou radostné hlasy šťastných obyvatelů Jerusalema.« Na to se Gennadius probudil, aniž by snu jakého významu přikládal. Druhé noci zjevil se mu však tentýž mládenec a otázel se ho, zdali ho zná? Načež Gennadius: »Znám tě«, odpověděl. »A kde jsi mne viděl?« tázal se mládenec. — »V městě, kde příjemná hudba zněla a kamž jsi mne uvedl.« — »Zpozoroval jsi vše ve snu, anebo bdě?« — »Ve snu.« — »Pravda, že ve snu, jakož i nyní. A kde pak jest nyní tvé tělo?« — »V posteli.« — »Víš-li pak, že tělesné oči nyní jsou zavřeny a ničeho nevidí?« — »Vím.« »Kterýma očima viděl jsi nyní?« A když Gennadius neuměl odpověděti, pravil mládenec: »Ježto oči tvého těla, an spíš, zavřeny a nečinny jsou, poznáváš, že máš i jiné oči, jimiž všechno vidíš a poznáváš, co se nyní děje, a těmito očima, očima duše, budeš i po smrti, až tělesné oči viděti nebudou, viděti, budeš žíti. Nepochybuj tedy

více, je-li po smrti život.« Tak byl Gennadius prozířetelností a milosrdností Boží pochybnosti zbaven.

Člověk má rozum.

V blázinci jednom nacházel se člověk šílený, který tvrdil, že nemá žádné hlavy, a na každého se hněval, kdo ho přesvědčiti chtěl, že hlavu má. Za dnů našich tak pokročila pošetilost lidská, že mnozí tak hanebně mluví a špatně jednají, jakoby ani r o z u m u neměli.

Brynych: Katech. kázání.

Člověk má svobodnou vůli.

Představme sobě z v í ř e, kteréž někdo mučí na př. ohněm. Zůstane zvíře to v ohni, může-li uniknouti? Nikdy! Proč? Zvíře má pouze p u d, který je pohání, aby se bránilo tomu, co jest nepříjemno, a po tom se shánělo, co jest příjemno, bez ohledu na to, co jest dobré, nebo zlé.

Pohledme však na č l o v ě k a, na př. na mučenníka křesťanského; tělo jeho bijí, bodají, pálí, rozsekají, řezou, mučí! — Hrozná to bolest. — Jediné slovo: »Odříkám se Krista,« může ho zbaviti muk těch nevýslovných; a proč nezvolá tak a nezbaví se hrozných bolestí těch? — Proto, že nechce! Zapřítí Krista jest věc hříšná; zůstati v mukách pro Krista, pro Boha, jest věc dobrá, ale ovšem bolestná. — A hle, mučenník Boží volí věc d o b r o u, ale bolestnou, zavrhuje věc hříšnou, ale příjemnou. Jak veliký rozdíl mezi člověkem a zvířetem! Zvíře nemá vůle, nemůže voliti věcí dobrých, a člověk i v mukách volí dobré a setrvá při něm.

Ibidem.

Člověk má svědomí: α) za vykonané dobré chválí

Sv. Eusebius, biskup vercellenský, a mnozí jiní byli s ním ze vlasti vypovězeni. Kamkoli však vkročili, zdálo se jim každé místo, místem rozkoše. Jim nescházelo nic, ježto svědomí jejich jim pravilo, že to, zač trpí, jest u Boha záslužnou věcí. Byli posty, vězením a bděním nočním trpce zkoušení, avšak ne-reptali. Nebáli se vazeb sebe tužších, ježto Kristus je sílil. Nežádali smrti zbavení býti, neboť byli přesvědčeni, že opět z mrtvých vstanou s Kristem Ježíšem. — Čisté svědomí, nade všechno jmění.

Sv. Ambrož.

β) Za vykonané zlé kárá.

Roku 1880 zemřela v jednom okresu (votickém) stařenka 79letá a nikomu nenapadlo bráti v pochybnost, že zemřela smrtí přirozenou; neboť tak vysoké stáří poskytuje člověku dostatečné příčiny, aby v každém okamžiku připraven byl na smrt. Pocho-vána byla stařena tato jak náleží, a dne druhého po pohřbu přišel obecní tajemník, aby sepsal pozůstalost; začal se vyptávati jako obyčejně, manžela zemřelé výměnkářky na den úmrtí atd. Aníž se tajemník nadál, zalomil ubohý stařec rukama a zvolal: »Já to udělal, já ji ze strachu před mladými škrtil (majiteli domku), oni mne k tomu měli. Když se tajemník tážal starce,

co že učinil, odpověděl: »V pátek večer v 9 hodin jsem svou ženu zardousil.« Při tom vypravoval, že jest trápen výčitkami svědomí, že nemá pokoje, a proto že se přiznává, aby jej tajemník udal. Na to stařec jest zatčen a před soud předveden, kdež doznal přísahou, co před tím tvrdil. Pravil, že nemohl již výčitky svědomí snést, proto pravdu vyznal.

Dle encykl. Černohouze.

Hřích prvotní duši zohyzďuje.

Za času pronásledování křesťanů žila v Alexandrii panna Kateřina, která později jako mučennice zemřela. Žila ve velmi dobrých poměrech, pocházela z knížecího rodu a podivuhodně měla i vědomosti, klaněla se ale jako pohanka modlám. I ukázala se jí jednou velekrásná paní královna se spanilým dětátkem, jehož se otázala královna, jestli by pannu tuto chtěl za nevěstu? Dítko s nevolí se odvrátilo, řkouc, že není krásná, ana není pokřtěna. Když pak po tomto vidění se dala pokřtiti, ukázala se jí opět královna ve snu a dítko spanilé laskavě a radostně Kateřině dalo na prst prsten. Kateřina byla brzy na to kolem lámána a sfata.

Mehl. příklady.

Druhý článek víry.

I v Ježíše Krista, Syna Jeho jediného, Pána našeho.

O jménu Ježíš:

Sv. Ephrem uzavřel s velice nábožným jinochem Julianem upřímné přátelství. Jedenkrát upozoroval, že knihy mladistvého jeho přítele v nepořádku jsou, a v nich že mnoho slov jest vymazáno zvláště jméno Ježíš. Proto se ho tázal sv. Ephrem, co by to mělo znamenati? Julian mu odpověděl: »Nemohu ničeho před tebou tajiti. Pro mně není na světě sladšího a milejšího jména nad jméno Ježíš. Vždyť jest to jméno mého Vykupitele, který nás všechny tak velice miloval. Kdykoliv si na to vzpomenu, vždy musím z vděčnosti a lásky k Němu plakati, rozpomenuli se však na své hříchy, tu si vždy připomínám onu hříšnici, kteráž se k božskému Spasiteli přiblížila, Jeho nohy slzami smáčela a vlasem svým pak utírala; a i já se nemohu slz zdržeti. Kdykoliv se s mým zrakeu setká to svaté jméno Ježíš, vždy z vděčnosti nebo opravdové litosti pláču; proto jsi viděl, že v mých knihách toto svaté jméno jest tak častokráte buď rozmazáno anebo úplně smazáno.« Usmál se sv. Ephrem a pravil: »Kéž odmění Ježíš tvoji prostomyslnost, tvoji dětinnou zbožnost a kéž promění tvoje slzy v moře nebeských radostí.«

Dle Stolberga díl 12, str. 290.

Ježíš Kristus jest pravý Bůh.

Roku 484 po Kristu byli všichni křesťané v diecési Karthago zjímáni. Mezi těmito křesťany bylo též 12 chlapců, kteří při službách Božích v choru zpívali a všichni pro svůj krásný hlas

i pro svou dětinnou zbožnost ode všech byli milováni. Proto nepřátelé křesťanů chtěli tyto chlapce přinutiti, aby od Ježíše Krista odpadli a k arianismu přiděleni byli, při jejichžto bohoslužbách měli též zpívati. Když se o tom ubozí chlapci dověděli, ovinuli se svým příbuzným s pláčem kolem kolen, a ač nepřátelé ranami a vší mocí je odtrhnouti chtěli, — vše nadarmo. Volali, že chtějí raději býti ubiti, než aby od svých přátel se odloučiti dali. Aby se přece odřekli víry, za tou příčinou byli zavřeni v podzemní sklepení, kdež každého dne mrskáni byli; též hladem jsou ztýráni. Než všechna námaha nepřátel byla marna, tak že byli nuceni je propustiti. — I usmyslilo si těchto 12 jinochů, že se od sebe nikdy více neodloučí. I bydlili pospolu, stravovali se společně a zpívali společně při bohoslužbách k úctě Boha trojjediného. Říkalo se jim od té doby 12 malých apoštolů. — Víra, že Ježíš Kristus jest Bůh, přiměla je k tak hrdinným skutkům.

Dle Stolberga.

Listy vědecké.

Z výkladu knihy Soudců.

Samson.

Píše Dr. JAROSLAV SEDLÁČEK, c. k. mimořádný professor při české bohoslovecké fakultě v Praze.

(Pokračování.)

5. Neboť počneš a porodíš syna, jehož hlavy se břitva nedotkne; bude totiž nazarejským Božím od svého dětství a od matčina lůna a počne osvobodovati Israele z ruky Filištínských.

6. Kteráž když přišla k svému manželi, řekla jemu: Muž Boží ke mně přišel, mající obličej andělský, velmi hrozný. Kterého když jsem se tázala, kdo by byl a odkud by byl přišel a jakým jménem by se nazýval, nechtěl mně říci. (**Z Vulgaty.**)

5. Neboť hle, ty počneš a porodíš syna a nevystoupí břitva na jeho hlavu, neboť bude zaslíbený Bohu hoch ten od lůna a on bude první v osvobozování Israele z ruky Pelištím.

6. A přišla žena a pravila svému muži řkouc: Muž Boží přišel ke mně a jeho vzezření jako vzezření Mal'akha Božího (Posla B.), hrozný velmi a neotázala jsem se ho, odkud by on byl, ani mi svého jména neoznámil.

(*Z hebr. znění.*)

5. Počneš a porodíš syna] stejně řečeno Gen. 16¹¹ a Isai. 7¹⁴; v hebr. jest přítomný čas: počínáš a rodíš. Jehož hlavy se břitva nedotkne] vlasy, kštice jest znamením posvěcení Samsona, spolu pak znamením jeho síly (16¹⁷): podobně Num. 6⁵ 1. Kr. 1¹¹. Bude totiž nazarejským Božím od svého dětství] nazirejský ἐν ἁγιασμῷ, ἡγιασμένος jest Bohu zaslíbený; obvyčejně zaslíbil se Israelita Bohu jen na nějakou dobu, po níž přinesl oběť a páčil svou kštici. Tímto slibem chtěl se Israelita vzdáliti cizích, kananejských mravů a zachovati starou jednoduchost otců. Samson jest nejstarším toho příkladem, bylť ale nazirejským po celý svůj život, neměl stříhati svých vlasů

sám nikdy. Anděl Boží nepředpovídá těmi slovy budoucnost, že se hlavy Samsonovy nikdy břitva nedotkne, ale udává, co se státi nemá. Nazirejským zakázáno podobně, jako Samsonově matce, by nepili vína; to zapovězeno i kněžím po čas bohoslužby (Lev. 109 Ezech. 44 ²¹). Dále bylo jim se chrániti znečištění mrtvolou způsobeného; Samson tohoto nezachovával, poněvadž byl povolán k tomu, aby potíral nepřátely. A počne osvobozovati Israele z ruky Filištínských] dle hebr. bude prvý v osvobozování jako Soud. 13 ²⁵ 16 ¹⁹ ²² 4 Kr. 10 ³²; spisovatel mohl míti při tom na mysli pokračování boje proti Filištínským, jež se dělo v době Saulově, nemínil tím však říci, že Samson nedokonal osvobození.

6. Muž Boží] znamená jako jinde obyčejně proroka Božího, neboť se domnívala, že viděla proroka; mající obličej andělský] v hebr. a jeho vzezření jako vzezření posla Božího, hrozné velmi, jako Gen. 28 ¹⁷ Ex. 34 ¹⁰ Ž. 98 ³ Job a j. zjevení jeho vzbuzovalo úctu a hrůzu spolu.

7. Ale toto odpověděl: Ejhle počneš a porodíš syna; chraň se, abys nepila vína ani opojného nápoje, a abys nepožívala nic nečistého. Hoch totiž bude nazirejským Božím od svého dětství, od lůna své matky až do dne své smrti.

7. A řekl mně: Hle, ty počneš a porodíš syna a nyní nepij vína ani opojného nápoje a nejez nic nečistého, neboť hoch ten bude zaslíbeným Božím od lůna až do dne své smrti.

7. Žena opakuje Manue, svému muži, slova posla Božího, vynechává však tu okolnost, že dítě ono počne osvobozovati Israele a přidává, že bude nazirejským až do dne své smrti, což ale ve verši ⁵ spolu obsaženo jest.

Nazirejským měl býti Samson zajisté proto, aby byl dokonalejším a mohl vykonávati, k čemu jej Bůh ustanovil. Nazireátem nedosáhl ihned svatosti, nebyl tedy posvěcen v lůně matčině, neboť od lůna své matky položeno paralelně a se stejným významem jako od svého dětství.

8. Modlil se tedy Manue k Hospodinu a řekl: Prosím, Hospodine, aby muž Boží, jehož jsi poslal, přišel opět a poučil nás, co bychom měli činiti s pacholíkem, který se má naroditi.

8. A modlil se Manoach k Jahve a řekl: Prosím, Pane můj, muž Boží, jehož jsi poslal, nechať přijde opět k nám a ukáže nám, co máme činiti pacholíku, který se narodí.

9. A vyslyšel Hospodin prosícího Manue a anděl Boží opět se zjevil jeho manželce, když seděla na poli. Manue ale manžel její nebyl s ní. Kterážto spatřivši anděla.

9. A vyslyšel Bůh hlasu Manoacha a Posel Boží přišel opět k jeho ženě a ona seděla na poli, ale Manoach, její muž, nebyl s ní.

8. Manue věřil sice manželce své, že se jí ukázal muž Boží, ale domníval se, že se ona na vše, čeho by zachovávat dlužno bylo, nevyptala a proto z této opatrnosti prosil, aby se muž Boží jim oběma ukázal ještě jednou. Prosba vyšla ovšem z velké důvěry v Boha.

9. Důležitost povolání Samsonova jeví se v tomto opětném poslání posla Jahve. Vyslyšel Hospodin] v hebr. nikoli Jahve, ale zase jako ve v. ⁶ Bůh 'Elohim.

10. Pospíšila a běžela ku svému muži a zvěstovala jemu řkouc: Ejhle zjevil se mně muž, jehož jsem před tím viděla.

11. Kterýžto vstal a šel za svou ženou a přišel k muži, řekl jemu: Ty jsi, kterýž jsi mluvil ženě? A onen odpověděl: Já jsem.

10. A pospíšila žena a běžela a oznámila svému muži a řekla jemu: Ejhle zjevil se mi muž, který přišel ke mně toho dne.

11. A vstal a šel Manoach za svou ženou a přišel k muži a řekl jemu: Ty-liž jsi muž, kterýs mluvil mé ženě? A řekl: Já jsem.

10. Manue chtěl býti přítomen zjevení muže Božího, proto jej žena spěšně zavolala. Jehož jsem před tím viděla] v hebr. toho dne, spíše ve významu jednoho dne, nebo toho dne, kdy přišel.

12. Jemuž Manue: Až se, pravil, tvá řeč naplní, co chceš, aby pacholík činil aneb čeho se bude mít chrániti?

13. A řekl anděl Hospodinův k Manue: Všeho, o čem jsem řekl tvé ženě, nechať se zdržuje.

14. A ničeho, což pochází z révy, nechať nepožívá a nepije vína ani opojného nápoje a neživí se ničím nečistým: a co jsem jemu přikázal, ať naplňuje a zachovává.

12. A řekl Manoach: Nyní, (když) nadejde tvé slovo, co bude povinností pacholíka a jeho úkonem?

13. A řekl Posel Jahve Manoachovi: Ode všeho, co jsem já řekl tvé ženě, ať se ona vystříhá,

14. ničeho, co pochází z vinné révy, ať ona nejí a vína ani opojného nápoje ať nepije a ať nepožívá nic nečistého; všeho, co jsem jí přikázal, ať ona dbá.

12. Manue chce, aby mu posel Boží opakoval, co byl jeho manželce dle v. ⁴ a ⁶ oznámil; chtěl však dle v. ⁸ též býti sám poučen, co by měli s pacholíkem činiti a k tomu se snad vztahují slova znění hebr.: co bude povinností (rozuměj: naší) ohledně pacholíka a co jeho úkonem, co jest nám činiti před narozením jeho a potom? Dle lat. překladu a jiných tázal se však jen, dle čeho se pachole má řídit.

13. Nechať se zdržuje] dle lat. řečeno o pacholeti, dle hebr. ať se ona vystříhá a stejný rozdíl vidíme i v následujícím v. ¹⁴.

14. A ničeho, což pochází z révy, nechať nepožívá] tato záповěď není ve v. ⁴ ani ve v. 7, ovšem ale v Num 6³. Matka má dle hebr. zachovávatí vše, co posel Boží poručil; nemá požívatí ničeho, co z vinné revy pochází; nemá pítí ničeho opojného; nepožívatí nic nečistého.

15. A řekl Manue andělu Hospodinovu: Prosím tě, abys vyhověl mým prosbám a připravíme tobě kůzle koz.

16. Jemuž odpověděl anděl: Bys mne i nutil, nebudu jísti tvého chleba; chceš-li však připraviti celotnou oběť, oběťuj ono Hospodinu. A nevěděl Manue, že by to byl anděl Hospodinův,

15. A řekl Manoach Poslu Jahve: Nechať tebe, prosím, pozdržíme a připravíme tobě před tebe kůzle.

16. A odpověděl Posel Jahve Manoachovi: Budeš-li mne i nutiti, nepojím tvého chleba; a chceš-li učiniti celotnou oběť, Jahve to oběťuj. Neboť Manoach nevěděl, že by to byl Posel Jahve.

15. Prosím tě abys vyhověl mým prosbám] v hebr. Nechať tebe, prosím, pozdržíme, přinutíme, abys s námi pojedl neb spíše u nás přijal pokrm. A připravíme tobě kůzle koz] nikoli k oběti, nýbrž k jídlu, jak celá souvislost ukazuje; domnívali se, že stojí před nimi člověk, prorok, muž Boží. V hebr. krátce řečeno: a připravíme (doplň: a předložíme) před tebe kůzle.

16. Jak již podotčeno, podobá se zjevení tohoto anděla zjevení, jež se stalo Gedeonovi (6¹⁷). Tam Gedeon přinesl kůzle a chleby a anděl učinil to oběti, zde zřejmě mu dí, že nechce žádného pokrmu od něho: bys mne i nutil; chceš-li však připraviti celotnou (zápalnou) oběť, oběťuj ono (totiž to, co mně připraviti chceš, kůzle) Hospodinu.] A nevěděl Manue, že by to byl anděl Hospodinův [vysvětluje nám, proč chtěl Manue jemu podávati jídlo aneb, proč se ho dle v. ¹⁷ tázal po jméně; tím ale není udána příčina, proč anděl tak odpověděl.

17. a řekl jemu: Jaké máš jméno, abychom tebe, když se naplní tvá řeč, ctili.

18. Jemuž on odpověděl: Proč se tážeš na mé jméno, které jest divuplné?

17. A řekl Manoach poslu Jahve: Jaké jest tvé jméno, že bychom, až nadejde tvé slovo, tebe ctili?

18. A řekl jemu Posel Jahve: Proč pak se tážeš na mé jméno a ono (jest) divné (nepochopitelné)!

17. Jaké máš jméno, abychom tebe ctili] Manue poznal že muž Boží zasluhuje úcty, věřil, že se všechna jeho slova naplní, a proto jej chce znáti jménem. Když se naplní řeč tvá] lépe: až se naplní, v hebr. beze spojky. Jakým způsobem zvláštním by jej chtěli ctiti, není řečeno; Jos. Fl. míní, že jemu chtěli dáti dary, aram. a syrský překlad praví: by-

chom tě zavolali, snad pozvali, bys s námi oslavil narození dítěte.

13. Proč se tážeš na mé jméno] stejnou otázku dal anděl Jakobovi Gen. 32²⁹ — které jest divuplné ¹⁾ v hebr. a ono (jest) divné ve významu: ono jest divem, nikoli ve slabém významu; ono jest podivné. Výrok hebr. může býti odvozen i od významu: příliš těžkým, nemožným býti — jméno jest nepochopitelné, což neodpovídá ale překladům.

Jméno své jmenuje posel Jahve divem z ohledu na lidi, kterým jest nebešťan divem a jeho jméno, jež by vyjadřovalo jeho podstatu, jest nepochopitelným. Známe sice jména některých andělů, avšak ta nejsou jich pravými jmény, ale označují buď úřad, jaký těm andělům jest v nebi vykázán aneb jimi jako příjmením nějakým byl pojmenován anděl Boží za příležitosti, když byl mezi lidmi. (Pokrač.)

O filiálních kostelích a jejich právních poměrech.

Napsal Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

(Pokračování.)

Ad II.

Není pochybnosti, že by nebylo propadlo tolik starožitných farních kostelů svrchu doličenému osudu, že zbaveny byly své dávné samostatnosti a degradovány na kostely filiální nebo-li podružné, kdyby za oněch dob bývalo řádně upraveno zřízení a zaokrouhlení diecesí a jednotlivých farních obvodů, ježto by se biskupové snáze byli mohli o to starati, aby, ne-li všechny, tedy aspoň některé filiální kostely dřívější své samostatnosti opět nabyly.

I věřící byli by zajisté důrazněji hájili trvání své farnosti a samostatnosti svého farního kostela. Při tom nesmí se ovšem přehlédnouti, že bouře husitské a revoluce, již zdvihl proti Církvi Lutr, jakož i hrůzy třicetileté války překazily i ty nejlepší úmysly Církve, aby farnosti s jejich nezřídka bohatými a úpravnými chrámy nepustly, an bylo Církvi, ze všech stran napadané a sevřené, útoky zarytých nepřátel se všech sil odrážeti, by bylo zachráněno, co se v oněch pohnutých a bouřlivých dobách zachrániti vůbec dalo. K tomu spustly celé kraje i s farnostmi a zádušním jméním kostelů úplně, byvše ubytováním vojska a válečnými kontribucemi vyssáty a nepřátelskými hordami dočista vydrancovány a osady konečně i s farami a kostely zapáleny.²⁾

¹⁾ Jak známo, stalo se upravení diecesí teprv během času; rozdělení diecesí na farní obvody bylo sněmem Tridentským teprv nařízeno. Trid. sess. XXIV. cap. 13. de ref. Srovn. Devoti l. c. lib. I. tit. 3. §. 88.

²⁾ Majetek — tak zaznamenali historikové — nebyl po třicet a více let v knihách veden. Jedna část rolníků vystěhovala se během války, a kdo

Toto jakoby na omluvu doby a její za doličených těžkých časů učiněných opatření, že byl značný počet památných a starožitných farních chrámů podřízen jiným farním kostelům, nejednou v době pozdější v slohu téměř všedním zbudovaným a zpravidla chudě nadaným, předeslavše, přistupujeme již k věci samé, k bodu, kolem něhož točí se vlastně celý spor o filiálních kostelích, o jejím právním postavení vzhledem k patronátu a z něho vyplývajících práv a povinností, jakož i vzhledem ku správě jejich jmění a vydržování těchto kostelů.

Všeobecně uznává se právní zásada: »Patronum faciunt dos, aedificatio, fundus« (cap. XXV. X. lib. III. tit. 38.), kteroužto znamenitou výsadu propůjčovala Církev již za dob nejstarších na

tehdy odešel do války jako plavovlasý jinoch, vrátil se po třiceti, mnohdy i více letech jako zšedivělý stařec; a ten mohl pak sháněti svědky, aby mu dosvědčili, že je tím, za koho se vydával! Mohl pátrati i po farách a farních knihách, bylo-li tu jakých, které majetek hájily, a jež byly z většího dílu vypáleny a zničeny. Často vraceli se z válečného tažení jen synové a vnukové bojovníků, kteří se jen jako ve snách pamatovali, že onen statek se vším příslušenstvím: polmi, lesy, lukami atd. jeho otci druhdy náležel. V držení statku uvázal se prostě někdo jiný, s nimž bylo těžko vésti spor. A nalezli-li se předce ještě člověk, který nechtěl svého práva vůči novému držiteli jeho statku se zříci, zkusil nezřídka tolik útrap a pronásledování, že posléze utekl z dědictví po otcích svých, majetek svůj zanechav — mocnějšímu, ježto práce a setba jeho byla zlomyslně ničena, rozdupávána, pastevci dobytka na pastvě týráni, ne-li pobiti, žalobám a soudům proti právnímu, o majetek svůj spravedlivě se hlásícímu držiteli, nebylo konce, ano sáhnuto i k exekucím, čím byla míra útrap a sužování dovršena atd. Tímto způsobem pozbyl mnohý svého statku buď zcela aneb aspoň z veliké části.

Nebude snad od místa, připojíme-li tuto k doplnění obrazu o výše zmíněných válečných bédách několik slov historika Gindelyho, an z nich laskavý čtenář bude moci si utvořiti náležitější úsudek o stavu far a kostelů v tehdejší době. »Ihre Anwesenheit in Böhmen — dokládá Gindely — hatten die Schweden nicht nur durch die Plünderung des Landes, sondern auch des von ihnen besetzten Prager Stadttheiles bezeichnet . . . Unermessliche Leiden waren jetzt (t. při uzavření míru Vestfalského r. 1648) zum Abschlusze gelangt. Denn die Zahl derjenigen, die im Laufe dieses Krieges durch das Schwert oder durch andere Gewaltmittel oder endlich durch Hunger und Elend zugrunde gegangen, kann man auf Millionen berechnen. In manchen Gebieten war kaum ein Drittel der ursprünglichen Bevölkerung vorhanden, überall war sie mindestens um die Hälfte gesunken und zahlreiche Städte beherbergten kaum den sechsten Theil der ursprünglichen Einwohnerzahl, wenn sie nicht überhaupt ganz verödet waren. (S. 173). Noch ärger als die Bauern wurde ein Theil der Städte zugrunde gerichtet und zwar, noch ehe die Kontributionen an ihrem Wohlstand nagten, durch die Geldverschlechterung, die sich im dreissigjährigen Kriege entwickelte. Eine der hauptsächlichsten Klagen, welche die Kurfürsten gegen das Waldstein'sche Heer erhoben, bestand darin, dass die in demselben angestellten Italiener jährlich grosse Summen nach Italien als Ersparnisse aus ihren Räubereien abschickten, welche Anklage begründet war . . . die Grausamkeiten, welche die Räuber an ihren Opfern verübten, waren so haarsträubend, dass die alten Chronisten selbst von den Hunnen, Avaren und Mongolen nichts ärgeres berichten . . . Nachdem die Räuber ihre Opfer durch die Folter zur Freigebung der versteckten Habe genöthigt haben, wenn ihre Raubgier befriedigt und ihre entmenschte Lust gebüßt war, so zeigten sie sich vollends als Vandalen, indem sie dasjenige vernichteten, was sie nicht mitschleppen konnten. Gindely l. c. (S. 222. u. f.)

důkaz své uznalosti těm, kdo si o ni a blaho věřících zvláštních zásluh získali.³⁾ Z této zásady, která není zásadou pouze partikulárního, nýbrž obecného (všeobecnou platnost majícího) církevního práva, ana jest ustanovením samé hlavy, tudíž nejvyššího zákonodárce Církve, papeže Klimenta III., jasně vysvítá, že hleděla se Církev i zakladatelům nynějších filiálních kostelů jakožto dobrodincům svým odvděčiti, a to tím více, an to bývaly, jak výše podotknuto, památné, úpravné a obyčejně bohatě nadané chrámy farní, v nichž se věřící k službám Božím scházeli. I není tudíž nižádné pochybnosti, že slušelo zakladatelům nynějších filiálních, původně farních, kostelů právo patronátní vzhledem k těmto kostelům⁴⁾ a spojeným s nimi farním obrocím. Aneb stručněji řečeno, nynější tak zvané filiální kostely nebyly nikdy kostely osiřelými, kostely bez patrona, nýbrž měly vždy, hned od počátku svého zbudování svého patrona,⁵⁾ který se o ně staral, je a jejich často značný majetek chránil,⁶⁾ ve své živé víře a nábožnosti za velikou čest i zásluhu pokládaje, že je ochráncem (advocatus) domu Božího, zastancem jeho posvátných sluhů, pečovatelem o duchovní blaho svých poddaných, a že mu věčným Odplatitelem bude hojně odměněno. Moment tento jest v naší otázce předůležit a padá při její řešení v celém jeho dosahu na váhu.

Dlužno totiž rozeznávati v naší thesi mezi patronátem vzhledem ke kostelu a vzhledem k farnímu obrocí, s nímž spojena byla samostatná duchovní správa, a na něž patron praesentoval čili inter jus patronatus quoad ecclesias parochialem et quoad beneficium parochiale, aneb lépe řečeno, inter jus praesen-

³⁾ »Si quis — stanoví v hledu tom papež Kliment III. (od r.1187—1191) ve svém dekretálním listě z roku 1190, obsaženém in cap. XXV. et lib. III. tit. 38. De jure patronatus — ecclesiam cum assensu dioecese (rozumí se biskup diecese, jak z nadpisu této kapitoly patrno, kde se výslovně praví: »Ex constructione ecclesiae facta de consensu episcopi«) construxit, ex eo jus patronatus acquirit . . . Pro fundatione quoque ecclesiae honor processionis fundatori servantur, et si ad inopiam vergat (t. zakladatel kostela), ab ecclesia illi modeste (moderate) succuritur, sicut in sacris canonibus est institutum.« Cfr. Conc. Trid. sess. XIV. cap. XII. de ref.; sess. XXV. cap. IX. de ref. Mimo to srovn. ještě: Cap. 26. C. XVI. qu. VII.

⁴⁾ To platí tím více, poněvadž musí i ten, kdo vystavěl kapli, v níž mají se sloužit mše sv., postarati se o přiměřené pro ni věno, nebo-li nadání, má-li státi se patronem takové kaple. Srovn. Garcias l. c. part. V. cap. 9. num. 52.; cap. IX. Dixt. I. de Consecr.; papežská kongregace sněmu Trid. rozhodla výslovně: »Dotans (capellam) insufficienter, quod arbitratitur (decidet) ordinarius, non acquirit juspatronatus, sed dicitur benefactor.« Apud Garciam l. c. Dle toho fidi se i praxe, an vždy vyžaduje se vydržovací kapitál, kdykoli staví se nějaká kaple, aneb zřizuje-li se třeba jen kříž a t. p.

⁵⁾ Že slovo patronus je dosti obojetné, jest známo. Znamenaloť původně tolik co slovo senior, senior saecularis; později (okolo IX. století) přijalo význam obhájce, zastance, ochránce, kterého významu, je-li řeč o poměrech patronátních, dosud má, jsouc příbuzné výrazu advocatus neb auxiliator.

⁶⁾ Ztad vysvětluje se advocatia ecclesiastica, ochrana, kterou je moc státní církvi za nesčetné a neocenitelné služby povinna.

tandi na takové obročí. Zanikla-li přivtělením nynějších filiálních kostelů k jiným farním kostelům jejich samostatnost, co se tkne duchovní správy a dotyčného farního obročí, aneb jinak: zaniklo-li v takovém mimořádném případě ⁷⁾ podací právo (jus praesentandi) patrona na takové osiřelé obročí, nezaniklo tím ještě jeho dosavadní patronátní právo vzhledem k farnímu kostelu, jenž byl nepřízní času mimořádným právním ustanovením na kostel podružný (filiální) degradován.

Tohoto práva patrona se přivtělení jeho patronátního farního kostela ke kostelu jinému vůbec dotknouti nemohlo dle právní zásady: »In arduis minimum est sequendum,« an mělo se jím pouze duchovním potřebám osiřelé aneb věřícího lidu veliké části zbavené farní osady aneb jinému, chudě nadanému kostelu a jeho duchovnímu správci ku pomoci přispěti. Účel tento byl vykonáváním duchovní správy v takovém farním obvodu sousedním farářem, a po případě hmotnou podporou, které se mu a jeho chudému farnímu kostelu od degradovaného farního kostela dostalo, dle úmyslu rozhodujících orgánů úplně dosažen. Přes tyto, okamžitou nutností vyměřené meze ono podřízení — nesprávně pojmenované filialisování — jednoho farního kostela druhému zajisté nesahalo, aniž bylo a mohlo býti úmyslem tehdejších rozhodujících orgánů, patrona takovýchto, již tak dosti pokořených a o právní autonomii připravených »filiálních« kostelů i také jeho dosavadního patronátního práva vzhledem k těmto kostelům zbaviti — k čemu také nebylo žádné právní příčiny — jenž tudíž mohl všechna patronátní práva, vyjma jus praesentandi, ⁸⁾ při svém degradovaném kostele i nadále vzdor této degradaci vykonávati a nejen zádušní jeho jmění, nýbrž i jmění s takovým kostelem spojeného farního obročí dle práva spravovati.

Kdo by o tom pochyboval, tomu jest dokázati, že takový patron stal se rázem k vykonávání naznačených práv neschopným, a uvéstí právní příčiny, proč patron degradovaného farního kostela svá patronátní práva vykonávati nemůže. Či přijde-li někdo o nejlepší kus pozemku, musí ztratiti již celý statek? Aneb ztratí-li kdo při neb jiným způsobem některé právo, jest tím samým zbaven všech ostatních práv? Ztratil-li tedy patron degradovaného filiálního kostela své nejhlavnější právo, totiž jus praesentandi, proč by měl pojednou zbaven býti všech ostatních patronátních práv, jmenovitě patronátního práva nad bývalým farním, nyní pak pouze filiálním kostelem? Kde-li, platí zajisté zde v plné míře právní zásada: »Odiosa sunt restringenda.« ⁹⁾

⁷⁾ Srovn. co bylo pod I. o příčinách spojení obročí nerovnoprávného řečeno.

⁸⁾ Právo to však jen na tak dlouho utuchlo, dokud nebylo farní obročí, s filiálním kostelem dříve spojené, obnoveno (resuscitatio beneficii), o čem se nám níže vrátí řeč.

⁹⁾ Mohlo by se též říci: »Afflicto non est addenda afflictio«! Přišel-li patron filiálního kostela beze vší své viny o své nejhlavnější právo, je slušno

Než, kdyby ani tohoto závažného bodu nebylo, praxe a skutečné patronátní poměry podávají nepopíratelný důkaz, že mnohé filiální kostely skutečně patrona mají, jež vzhledem k nim všechna patronátní práva vykonává, důsledně že nejsou to kostely — jak pohodlná, ale bezdůvodná praxe jistých kruhů a hospodářských patronátních orgánů trdívá — nullius, kostely ať tak díme bez pána, kostely zcela opuštěné, kostely na milost a nemilost těchto orgánů aneb dokonce pouze filialistů odkázané.

Uvážíme-li náležitě vznik patronátního práva a z něho vyvinuvších se poměrů shledáme, že právo to samostatnou ohraničenou duchovní správu nutně nepředpokládá, aniž jí vyžaduje. Bývalé zámecké kaple, jakož i kaple soukromé, jež za starých dob velmožové na svých državách vystavili, byly bez odporu kaplemi patronátními, ačkoli samostatná duchovní správa ve významu nynějším slova toho s nimi spojena nebyla. Teprv když byly tyto kaple v kostely farní proměněny, obdržely svého faráře a s ním i samostatnou duchovní správu.¹⁰⁾ Průvodno to z nejstaršího zákoníka Církve, z dekretu Gratianova, jež mezi jiným stanoví¹¹⁾: »Filiis vel nepotibus . . . ejus, qui construxit vel ditavit ecclesiam, licitum sit hanc bonae intentionis habere solertiam, ut si sacerdotem vel ministrum aliquid ex collatis rebus praeviderint defraudare, aut commonitionis honestae conventionem compescant, aut episcopo corrigenda denuntient.« Ještě více patrno to z dekretů Řehoře IX., z nichž jedna¹²⁾ takto nařizuje: »Ecclesia inter haeredes patroni dividi non debet. Et si simultates inter eos surrexerint, propter quas sacerdos suo ibi officio canonice fungi non possit, . . . praecipitur ab episcopo, ut nullo modo missarum solemnia ibi celebrentur . . .« Jmenování zde »sacerdotes« nebyli faráři, nýbrž pouze kněží, které velmožové co patroni dotčených kaplí se svolením biskupa pro konání bohoslužby při nich ustanovovali. Samostatná duchovní správa byla mnohem později při takových kaplích zřízena. Jestliže měly tyto malé a mnohdy nepatrné kaple, jak z uvedených právních nařízení vysvítá, svého patrona, proč neměly by jej míti bývalé farní, nyní filiální kostely, jež dotčené kaple zajisté daleko předčí, a jež mohou nejen historicky, ale mnohdy i svými dosud

a spravedlivě, aby zbaven byl i všech ostatních práv a výsad, jež patronátní právo obnáší? Ztratil-li klerus nepřizní času privilegium fori, pozbyl tím i privilegium canonis? Kdo mohl by to tvrditi? Právě tak ukvapené a nesprávné bylo by tvrzení, že přivtělením jednoho farního kostela (filiálky) k druhému kostel filiální pozbyl i svého patrona, a to hlavně z toho důvodu, že patron nemohl své podací právo za stávajících trudných okolností vykonávat.

¹⁰⁾ Srovn. o tom díla odborná, na př. Tomassinus, De veteri et nova ecclesiae disciplina, Devoti a j.

¹¹⁾ 2. Cap. VII. C. XVI. qu. 7. et 2.; cap. IV. C. VIII. qu. 2. Mnoho stanoví o tom tak zv. Kapitularia Karla Velikého na př. z r. 794 (kap. 54), z r. 802 (kap. 13) atd.

¹²⁾ Cap. I. et II. X (III., 38.)

zachovalými nápisy, svým zařízením, jako: zvony, křtitelnicemi atd., dále odznaky (erby) svých zakladatelů průvodně dokázati, že měly svého patrona. (Pokrač.)

O mších zádušních po stránce liturgické.

Sebral a sestavil JOSEF LHOTSKÝ, farář v Jirčanech.

(Pokračování.)

A)

Zádušní mše privilegované.

I.

Mše na den památky všech věrných zemřelých.

1. Památný den všech věrných zemřelých uvedl podle podání nejprve sv. Odilo, opat Clugnyský r. 998 do svých klášterů, ¹⁾ Církev pak chtě v nás lásku k duším v očistci a nás povzbuditi, abychom netoliko toho dne, ale i jindy na ně pamatovali a modlitbou a obětí jim pomoci se snažili, ²⁾ učinila jej všeobecným, ač jej nikdy za svátek zasvěcený, v němž by kněz mši svatou sloužiti a věřící jej slyšeti museli, nevyhlásila. ³⁾

2. Toho dne jsou všichni kněží, vyjma některé, o nich níže se zmíníme, povinni sloužiti zádušní mši svatou v černé barvě dle prvního formuláře s jednou orací »Fidelium« a Sequencí, třeba by ji jen po tichu četli, ⁴⁾ a mají při tom všichni, jak světští tak klášterní z indultu papeže Klementa XIII. osobní privilegium oltáře. ⁵⁾

3. Aplikace těchto mší svatých jest libovolná; celebrující může totiž přijmouti darované stipendium a aplikovati ji buď všem zemřelým, neb jen několika, aneb pouze jen jednomu, ⁶⁾

¹⁾ Caval l. 3. c. 1. n. 4: Fertur omnium primus Sanctus Odilo Cluniacensis abbas ritum hunc anno 998 in sua coenobia invexisse.

²⁾ Caval. l. c. n. 5.: Hoc habet solemnis commemoratio defunctorum, ut nostram torpentem pietatem excitet, et nos admoneat Officii nostri, ut eorum et ea die recordemur, et diebus reliquis in studia eos, precibus sacrisque, magis adjuvandi nervum omnem intendamus.

³⁾ S. R. C. 16. Mart. 1833. Gardell. n. 4705. v. Mühlb. tom. 1. pag 330.

⁴⁾ S. R. C. 22 Mart. 1817. Gardell. n. 4530 v. 4380. 5.

⁵⁾ Indult. Clementis XIII. d. d. 19. Maji 1761.

⁶⁾ S. R. C. 27. Septb. 1698. Mühlb. tom. 1. pag. 529: Sacrificia possunt a Celebrantibus applicari ad libitum, vel pro omnibus fid. defunctis vel pro aliquibus tantum etiam accepta eleemosyna. Srovn. S. R. C. 4. Augusti 1663. Gardell. n. 2241 ad 9., 14. Dec. 1709. n. 3819 ad 5, et 2. Sept. 1741. n. 4119. ad 4.

ano z důležitých příčin může ji aplikovati i živému, na př. umírajícímu atd.⁷⁾

4. Od povinnosti zádušní mši svatou toho dne sloužiti jsou vyjmuti:

a) Jeden kněz při kostelích katedrálních, kollegiálních a klášterních, jenž po tercii officia buď svátečního aneb o dni v oktávu Všech Svatých povinnen jest konventní mši svatou sloužiti;⁸⁾

b) kněz, jenž by při oddavkách sloužil votivní mši svatou za snoubence, ježto tato jediná ze všech votivních mší toho dne jest dovolena.⁹⁾

c) Odbývá-li se na den Dušiček pohřeb laika neb klerika, slouží se za něho u přítomnosti mrtvoly jedna zádušní mše svatá podle druhého formuláře *«In die obitus»* i tehdá, když by jen ta mše sv. sloužena býti mohla.¹⁰⁾

d) Pripadla-li by v některém kostele čtyřicetihodinná pobožnost, slouží se u oltáře výstavy slavná mše votivní o nejsv. Svátosti, a ostatní slouží se tiché zádušní u jiných oltářů v barvě fialové; slavná pak mše zádušní se přeloží.¹¹⁾

Poznámka. Tak zvané oktávy dušičkové nejsou bez papežského indultu dovoleny. Nelze tedy o svátcích dvojných místo mše denní mši zádušní sloužiti, ale možno tak učiniti jen o dnech volných podle čtvrtého formuláře se třemi oracemi.¹²⁾

II.

Mše na den úmrtí neb pohřbu.

Církev svatá žádá výslovně, aby při pohřbu dospělých křesťanů, pokud možno, mše svatá byla sloužena;¹⁾ a proto, aby tělo v Pánu zesnulého beze mše svaté pohřbeno býti nemusilo,

⁷⁾ Falise, Liturg. pract. edit. 2. in Germ. pag. 553., Hartmann §. 32. 2. B. d. pag. 95.

⁸⁾ Rubr. spec. Miss. die 2 Nov. *«Sed in Ecclesiis cathedralibus et collegiatis dicuntur duae Missae, una de Octava post Tertiam, altera principalis pro Defunctis post Nonam.»*

⁹⁾ Falise pag. 554 2., Schneider, Manuale Sacerdotum edit. 10. pag. 67.

¹⁰⁾ S. R. C. 20. Sept. 1687. Gardell. n. 3149. n. 3000., et 14. Apr. 1646. n. 1554. v. 1406. ad 4.

¹¹⁾ S. R. C. 16. Sept. 1801. n. 4477. v. 4328. et 37. Junii 1868. n. 5403. -- Instr. Clem. § XVII. n. 1—8; n. 9—16.

¹²⁾ S. R. C. 13. Aug. 1667. n. 2421. v. 2270. *«Nemini licere facere octavas pro Defunctis, praesertim infra octavam Omnium Sanctorum, sine speciali indulto S. Sedis apostolicae. Srovn. S. R. C. 8. Oct. 1695. n. 3372. ap. Mühlb. tom. I. pag. 330., et 11. Aug. 1853. Gardell. n. 5192. ad 1., Hartmann, § 124. 1. NB. b.»*

¹⁾ Rubr. Rit. Rom. tit. VI. c. 1. De Exequiis, n. 4: *«Quod antiquissimi est instituti, illud, quantum fieri poterit, retineatur: ut Missa praesente corpore defuncti, pro eo celebretur, antequam sepulturae tradatur.»*

obdařila mši na den úmrtí neb pohřbu²⁾ největším privilegiem, avšak s tímto obmezením:

a) aby se sloužila za téhož zemřelého jen jedna.

Nesmí se tedy při pohřbu ve dni, kdy soukromé mše votivní jsou zapovězeny, více mší svatých v barvě černé sloužiti, neboť kongregace svatých obřadů mluví vždy jen o jedné jako dovolené,³⁾ a druhou výslovně zapovídá.⁴⁾

Žádá-li se tedy při pohřbu více mší svatých, mohou se druhé sloužiti jen denní (podle direktáře) s aplikací za zemřelého. Jsou-li však v den pohřbu soukromé mše votivní dovoleny, tu mohly by se všechny zádušní mše za zemřelého sloužiti dle druhého formuláře »In die obitus« s jednou orací a se Sequencí čili Prosou.⁵⁾

Cavalieri⁶⁾ vztahuje toto obmezení ne pouze na kostel, ale i, a to hlavně, na osobu zemřelého, tak že více mší nemá privilegia, byť by jen po jedné ve více kostelích byly slouženy, což i kongregace sv. obřadů⁷⁾ potvrdila. Kdyby tedy ku př. na den pohřbu patrona více kostelů, ve všech patronátních kostelích za něho mše svaté slouženy byly a na den ten nebyly by soukromé mše votivní dovoleny, sloužila by se jen jedna zádušní mše pohřební v kostele, kde pohřeb se odbývá, a v ostatních sloužily by se mše denní.

b) Za druhé obmezuje se privilegium zádušní mše na den úmrtí neb pohřbu tím, že má býti slavná neb aspoň zpívaná, jak kongregace sv. obřadů rozhodla.⁸⁾ Avšak od tohoto pravidla připouštějí se častěji výjimky, tak že buď ze zvláštního indultu, neb z místního obyčeje aneb z nemožnosti slavné mše svaté pro nedostatek kněží dovoleny jsou i mše tiché.⁹⁾

²⁾ Dnem úmrtí neb pohřbu nerozumí se pouze tyto dva dni samé, ale celá doba mezi úmrtím a pohřbem, a proto jest na každý z těch dní, ježto se za den jeden pokládají, jedna zádušní mše úmrtí neb pohřební dovolena. Caval. t. 3. c. 3., Falise pag. 390. Not. Rouesée. tom. 1. p. 49. Hartmann § 125. I. 2.

³⁾ S. R. C. 4. Sept. 1745. Gardell. n. 4175. v. 4026. 2.: Generatim praesente cadavere posse celebrari unicam Missam tantum de Requiem; srovn. též decr. 2. Sept. 1741. n. 4119. v. 3970. n.

⁴⁾ S. R. C. 23. Maji 1846. n. 5050. v. 4904. ad 13.: »Tollenda est consuetudo celebrandi plures Missas de die obitus et de die III. VII. XXX. post depositionem defuncti in diebus dupl. etiam praesente cadavere; srovn. též decr. 16. Apr. 1853. n. 51, 83. ad 21. Mühlb. t. II. pag. 193.

⁵⁾ Hartmann, § 125. III. 1. pag. 335., Skočdopole, l. c. str. 763.

⁶⁾ Tom. 3. dec. 22. n. 7., Bouvry, tom. 2. pars III. sect. 2. tit. 5 n. 21. R. 1.

⁷⁾ Decr. 16. Apr. 1853. n. 5183. ad 21. odpověděla ad dubium: In duplici . . . possunt ne pro uno eodemque Defuncto in Dioecesis Ecclesiis celebrari Missae cantatae de Requiem in die obitus, III. VII. et XXX. et anniversario . . . ? — Absque Indulto non licere.

⁸⁾ S. R. C. 13. Febr. 1666 n. 2363. ad 2: In diebus festis praesente cadavere celebrari potest Missa solemnis de Requiem, non privatae. — 29. Jan. 1752. n. 4223. v. 4074. 12.

⁹⁾ Srovn. Bouvry l. c. n. 19. Q. 1. An pro usu privilegii requiratur, ut Missa sit solemnis aut saltem cantata?

Kongregace sv. obřadů dovolila dekretem ze dne 19. června 1700,¹⁰⁾ aby na výroční den úmrtí směla se sloužiti tichá mše svatá místo slavné ve farních kostelích venkovských (*ruralibus*), v nichž po celý rok obyčejně jeden kněz mši svatou beze zpěvu sloužívá. Z dekretu toho dovozuje Cavalieri,¹¹⁾ že z toho důvodu možno tak činiti i při mších pohřebních, a to tím spíše, any pro duši zemřelého jsou důležitější nežli výroční; ano uzavírá dále až i to, že v takových kostelích možno tiché mše svaté na den pohřbu sloužiti netoliko o svátku dvojném větším, jak tím dekretem se dovoluje, ale i na všechny dni, na které dovolena jest slavná mše pohřební.¹²⁾

Mimo to udělila kongregace svatých obřadů některým diecésím dekrety ze dne 12. září 1840¹³⁾ a 22. května 1841¹⁴⁾ zvláštní indult, aby se při pohřbech chudých, kteří kolikráte knězi ani stipendium a tím méně kostelníkům a varhaníkovi odškodnění dáti nemohou, i o svátcích dvojných větších (avšak ne dvojných I. a II. třídy, nedělích, zasvěcených svátcích, privilegovaných feriích, vigiliích a oktávech) tiché mše svaté na místo slavných sloužiti směly.

Indult tento pokládá Cavalieri za obecný a uzavírá z toho totéž, co z výše zmíněného dekretu ze dne 19. června 1700., že totiž v kostelích venkovských, kde pouze jeden kněz denně tichou mši svatou sloužívá, možno tichou mši svatou pohřební sloužiti i v dnech, na které slavná jest dovolena.

S míněním tímto zdá se souhlasiti i kongregace svatých obřadů, ježto v odpovědi: »*Servari posse*«¹⁵⁾ poukazuje k témuž dekretem ze dne 19. června 1700, v němž se tato výhoda právě kostelům venkovským propůjčuje.¹⁶⁾

Při tomto obmezení má zádušní mše na den úmrtí neb pohřbu, jak praveno největší privilegium, které však jest větší neb menší podle toho, za jakých okolností se slouží: největší, slouží-li se u přítomnosti mrtvoly (*praesente corpore*) menší, slouží-li se v nepřítomnosti mrtvoly, která však ještě pohřbena nebyla (*absente sed nondum sepulto*)

¹⁰⁾ Gardell n. 3565. v. 3406. dub. 9.

¹¹⁾ Tom 3. ad hoc dec. in Ord. 27. n. 1.

¹²⁾ l. c. n. 2.

¹³⁾ Gardell. n. 4897. v. 4750. ad 1. in Brugen, kde na dotaz: An praedicta consuetudo (sloužiti totiž při pohřbech chudých tichou mši sv. o svátcích dvojných i větších) *servari possit*? — Odpověděla: *Servari posse juxta decretum in una Curien. diei 19. Junii 1700 ad dubium 9.*

¹⁴⁾ Gardell. n. 5050. v. 4904. ad 13., in Mechlinen, kde na dotaz téhož smyslu odpověděla: »*Affirmative.*«

¹⁵⁾ Šrov. poznámku 13.

¹⁶⁾ Brouvry l. c.: »*Huic expositioni consonant ipsa verba responsi in Brugen. scilicet, usum servari posse juxta decretum in una Curien. diei 19 Jun. 1700. ad dubium IX. Quasi diceretur! usus, de quo agitur, servari potest, quia non minus in Exequiis ac in Anniversariis licitum est substituere Missam privatam loco solemnem, quando haec haberi nequit.*

corpore) a nejmenší, slouží-li se, když již mrtvola byla pochována (corpore jam sepulto). O jednotlivých těchto okolnostech a privilegiu mše svaté v nich budiž zde blíže pojednáno. (Pokr.)

Z praxe duchovní.

Podává Dr. JOSEF BURIAN.

Úcta svatých ostatků.

Při mnohých starých ostatcích schází authentika úplně, nicméně od nepamětné doby požívají veliké úcty u lidu, který je vždy za pravé považoval a jako takové uctíval. Naskytuje se otázka: Jest dovoleno, aby duchovní správce takové ostatky svatých k uctění dále ponechal? Svátá kongr. Indult. ze dne 20. ledna 1896 odpověděla: Ano — a sice potud, pokud by v jednotlivém případě nebyly podány bezpečné důkazy, že jsou nepravé.

Köllner »Pastoralblatt.«

Kongrua duchovního správce neřídí se dle celkového počtu duší na osadě, nýbrž dle počtu duší v obci, kde jest farní chrám.

Zákon ze dne 19. dubna 1885 stanoví, že duchovnímu správci v městech a městysech majících více jak 5000 duší, pak ve větších lázeňských místech přináleží kongrua 800 zl. Této kongruy domáhal se farář v Borgo, uváděje, že osada jeho čítá 5303 duší, mimo to že jsou na blízku dvě lázeňská místa. Správní soudní dvůr rozhodnutím ze dne 1. července 1896 č. 2818 nedal jeho odvolání místa, protože dle jmenovaného zákona nerozhoduje tu celkový počet duší na osadě, nýbrž toliko počet duší v obci, kde se nachází farní kostel. Borgo samotné dle posledního sčítání má toliko 4400 obyvatel. Okolnost, že se na blízku nacházejí dvě lázeňská místa, nepadá na váhu, ježto zákon mluví toliko o lázeňských místech a nikoli o místech na blízku lázní se nacházejících.

Theolog. prakt. Quartalschrift.

Kompetence patronátního úřadu.

Farář N. po celou řadu let měl v nájmu zádušní pole za nepatrnou náhradu. Při novém pronajímání opřel se tomu patronátní úřad žádaje, aby k docílení vyššího nájemného pole byla pronajata veřejnou dražbou. Naproti tomu hájil se farář, že od nepamětných dob zmíněná zádušní pole měl místní farář v tichém užívání, následkem čehož se pokládá také za oprávněna pole ta v témže způsobu a za těchže podmínek užívati. Ministerstvo kultu potvrdilo rozhodnutí příslušného místodržitelství, dle něhož

zmíněné farní obročí, jsouc v skutečném užívání sporných zádušních pozemků proti nepatrnému nájemnému, v tomto užívání potud chrániti se má, dokud by protidůkaz nebyl podán.

Patronátní úřad odvolal se u věci té k správnímu soudnímu dvoru a namítal zejména: že farář užívá zádušních pozemků jako nájemce, tedy na základě osobního práva, z čehož prý plyne, že patron jest oprávněn žádati, aby další užívání jinými podmínkami vázáno bylo, anebo aby pozemky ty na někoho jiného byly pronajmuty. Správní soudní dvůr pojednáváje o sporu mezi farářem a patronátním úřadem vzal v úvahu, je-li patron oprávněn jednostranně a samostatně měniti stávající právní poměry a modalitty, vedle nichž až posaváde farář zádušní pozemky měl v užívání, po případě je-li oprávněn žádati, aby politický úřad předsevzal veřejný pronájem zádušních pozemků. Nález správního soudního dvoru zněl v ten smysl, že patron k tomu o p r á v n ě n n e n í, jinak prohlásil se správní soudní dvůr v této sporné věci za nekompetentní. Erkenntniss des k. k. Verwaltungsgerichtshofes dt. 21. Februar 1894. Zahl 248.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Rituum Congregatio.

DECRETUM GENERALE.

Orationum et Sequentiae in Missis Defunctorum.

Ut omne tollatur dubium super Orationibus et Sequentia dicendis in missis Defunctorum, Sacra Rituum Congregatio declarat.

I. Unam tantum esse dicendam Orationem in missis omnibus, quae celebrantur in Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum, die et pro die obitus seu depositionis, atque etiam in missis cantatis, vel lectis permittente ritu diebus III., VII., XXX., et die anniversaria, nec non quandocumque pro defunctis missa solemniter celebratur, nempe sub ritu, qui duplici respondeat, uti in Officio quod recitatur post acceptum nuntium de alicujus obitu, et in Anniversariis late sumptis.

II. In Missis quotidianis quibuscumque sive lectis sive cum cantu, plures esse dicendas Orationes, quarum prima sit pro defuncto vel defunctis certo designatis, pro quibus Sacrificium offertur, ex iis, quae inscribuntur in missali, secunda ad libitum, ultima pro omnibus defunctis.

III. Si vero pro defunctis in genere missa celebretur, Orationes esse dicendas, quae pro missis quotidianis in missali prostant; eodemque ordine quo sunt inscriptae.

IV. Quod si in iisdem quotidianis missis plures addere Orationes celebranti placuerit, ut Rubricae potestatem faciunt, id fieri

posse tantum in missis lectis, impari cum aliis praescriptis servato numero, et Orationi pro omnibus defunctis postremo loco assignato.

V. Quod denique ad Sequentiam attinet, semper illam esse dicendam in quibusvis cantatis missis, uti etiam in lectis quae diebus ut supra privilegiatis sunt: in reliquis, vel recitari posse vel omitti ad libitum celebrantis juxta Rubricas. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 30. Junii 1896.

L. + S. Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
Aloisius Tripepi, Secretarius.

S. Rituum Congregatio.

Extra festum Corporis Christi ejusque octavam de consensu Ordinarii licet in honorem B. Mariae Virginis aut Sanctorum in vespertinis processionibus deferre Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, minime vero simul eorum imagines aut reliquias.

ALMERIEN.

In oppido vulgo G é r g a l dioeceseos Almeriensis in Hispania mos est, ut Dominica secunda mensis Septembris, in honorem Beatae Mariae Virginis, vespertinis horis fiat processio religiosa, in qua imagines sive reliquae ipsius Beatae Virginis, Sancti Josephi ac aliorum Sanctorum circumferantur, una cum Augustissimo Eucharistiae Sacramento. Hinc parochus ejusdem oppidi dubitans, an hujusmodi praxis sit plane conformis rubricis ac decretis, a S. R. Congregatione sequentis dubii solutionem humillime flagitavit, nimirum:

»Utrum extra festum Corporis Christi ejusque octavam liceat in honorem Beatae Mariae Virginis aut Sanctorum in vespertinis processionibus deferre Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, et etiam imagines sive reliquias ipsius Beatae Virginis ac Sanctorum?»

Sacra porro Rituum Congregatio ad relationem infrascripti Secretarii, audito voto Commissionis Liturgicae, omnibus mature expensis, rescribendum censuit:

Ad Dubium: Affirmative de consensu Ordinarii quoad primam partem: Negative quoad secundam. Atque ita servari mandavit.

Die 31. Januarii 1896.

L. + S. Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
Aloisius Tripepi, Secretarius.

S. R. Univ. Inquisitio.

Ad usum adhibendi condimentum ex jusculo carnis diebus prohibitis Episcopus sileat.

BEATISSIME PATER.

In hac Argentinensi dioecesi a longo jam tempore invaluit usus, ut tempore Quadragesimae diebus in indulto comprehensis ad collationem adhiberetur non solum condimentum suillum, sed quodlibet jusculum carnis. Quum autem ex una parte haec praxis ecclesiasticis sanctionibus minime consonet, ex alia vero parte perspectis locorum ac temporum necessitudinibus ac circumstantiis — fideles hujus dioecesis nonnisi aegre ab ea avelli possint, ideo Episcopus Caesaropolitanus ad S. V. pedes provolutus humillime supplicat S. V. pro benigne concedenda facultate, qua et in posterum praefatus usus hac in dioecesi sequi valeat.

S. Offic. die 20. Januarii 1885: Si adest usus, Episcopus sileat

S. Rituum Congregatio.

Plurium dubiorum solutio.

STRIGONIEN.

R. D. Theophilus Klinda, redactor calendarii Archidioeceseos Strigoniensis, assentiente Emo et Rmo suo Archiepiscopo, Primate Hungariae, Sacram Rituum Congregationem pro sequentium Dubiorum resolutione enixe rogavit; nimirum:

I. Commemoratio SSmi Sacramenti facienda in Missa coram SSmo exposito, servatis Rubricis, non excluditur in Festis Domini, juxta decreta, dummodo non versetur in eodem mysterio; quaeritur: »An praedicta Commemoratio ommittenda sit in Festis et infra octavas Nativitatis, Epiphaniae, Paschatis, Ascensionis, Circumcisionis et Transfigurationis Domini; itemque in Festis SS. Nominis Jesu, SS. Redemptoris et Passionis Domini, prouti ex decretis ommittitur in festis SS. Cordis Jesu et pretiosissimi sanguinis?»

II. Juxta rubricas et decreta Missa votiva sollemnis de Patrono transferendo, infra Octavam Paschae et Pentecostes, praeter feriam II. et III. celebrari potest, non omissa conventuali aut Parochiali missa de die, ubi eam celebrandi adsit obligatio; quaeritur num talis Missa votiva sollemnis de Patrono transferendo decantari valeat in Dominica Passionis, in Albis et SSmae Trinitatis?

III. Festum classicum particulare v. gr. tuteralis ecclesiae aut Patroni loci, occurrens diebus infra octavam privilegiatam ac proinde ab officio occurrente impeditam, potestne eo anno transferri ad primam diem immediate post Octavam et impeditam,

translato inde festo alio occurrente, si transferri potest, sin vero, hac vice, simplicitate aut omisso?

IV. Recentiores editiones proprii Hungariae symbolum in Missa S. Ladislai Conf. Regis recitandum praescibunt; quaeritur: An ab editione, quae mox adornabitur, expungenda sit in dicta Missa Rubrica: Et dicitur Credo?

V. In oratione Festi S. Joannis Eleemosynarii Ep. Conf., non obstante decreto d. d. 25. Septembris 1852 legitur pronomen: Eleemosynarii; hinc quaeritur, utrum hoc pronomen supprimendum sit in nova editione proprii Hungariae?

VI. Quum in plurimis ecclesiis die festo S. Marci Evangelistae celebretur unica tantum Missa Rogationum, quaeritur, utrum ea omnino debeat cantari, an possit esse lecta; et 2.º an in ea Missa fieri debeat commemoratio Festi S. Marci aut dominicae in Albis, quae proximo futuro anno occurret?

VII. Feria IV. Rogationum, quae est Vigilia Ascensionis domini, in missa rogationum, quae unica in eadem ecclesia celebratur cum commemoratione Festi occurrentis fieri debet etiam commemoratio vigiliae necnon lectio Evangelii ejusdem Vigiliae in fine?

VIII. Dominica III. Adventus quomodo concludendi sint Hymni, et quale sit dicendum Responsorium breve ad Primam infra Octavam Immaculae Conceptionis B. Mariae Virginis?

Et Sacra eadem Congregatio, referente subscripto secretario, exquisito voto unius ex ejusdem Sacrae Congregationis consultoribus, rescribendum censuit:

Ad I. Commemorationem SSmi Sacramenti, ob indentitatem Mysteriorum, solummodo ommittendam esse in Festis Passionis, Crucis, SSmi Redemptoris, SSmi Cordis Jesu et Pretiosissimi Sanguinis.

Ad II. Negative.

Ad III. Negative, sine speciali Indulto S. Sedis.

Ad IV. et V. Affirmative.

Ad VI. quoad primam quaestionem: Negative ad primam partem. Affirmative ad secundam juxta decretum 14. Augusti 1858 in Briocen. ad III.; quod alteram quaestionem: »Affirmative et detur decretum 29. Maii 1846 in Tuden: ad II.

Ad VII. Negative ad utrumque.

Ad VIII. Hymni concludi et ad Primam dici debent: »Jesu, tibi sit gloria«, et »Qui natus juxta editionem typicam Breviarii Romani.

Atque ita rescripsit. Die 3. Julii 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

Aloisius Tripepi, Secretarius.

S. Rituum Congreg.

Quibus in diebus vetitum est celebrare missam
in oratoriis privatis?

ROMANA.

Quum die 30. Januarii anno elapso 1895 in conventu Academiae Liturgicae Romanae proposita fuisset quaestio super diebus, quibus non licet missam celebrare in oratoriis privatis, atque Academici ac Censores diversimode de ea sensissent, inspectis etiam decretis ac praxi; hinc Rmus moderator ipsius Academiae ad Sacram Rituum Congregationem, penes quam eadem quaestio alias agitata fuit, humillime accessit, suo et Academiae nomine postulans sequentis dubii solutionem, nimirum: »Quinam vero sint solemniore dies, in quibus pro omnibus, peculiare indultum non habentibus, missae sunt vetitae in privatis oratoriis?« Et Sacra eadem Congregatio ad relationem infrascripti secretarii exquisita sententia Commissionis Liturgicae ac re maturo examine perpensa, rescribendum censuit: »Illi per se sunt dies solemniore in casu, qui describuntur in Caeremoniali Episcoporum Libr. II., Cap. XXXIV.. N. 2, et de praecepto servantur.« Atque ita rescripsit.

Die 10. Aprilis 1896.

L. + S. Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
A. Tripepi S. R. C. Secretarius.

Literární oznamovatel.

»*Stimmen vom Berge Karmel*« Monatsschrift für das katholische Volk. Herausgegeben von Fr. Serapiono S Andrea Corsini. Graz, Karmeliten-Convent. Mit Postversendung 1 fl. 12 kr.

Řád karmelský přirovnává se k pevnostnímu dělostřelectvu v Církvi svaté katolické. Jenom mimořádně se stává, že i toto donuceno jest, aby učinilo ze zdi pevnostních výpad na nepřitele. Z důvodu, že armáda Antikristova po celém světě silně se rozmohla, pochopujeme iedine vydávání uvedeného časopisu, jakož i podobných jinojazyčných nákladem řádu kontemplativního, jakým řád Panny Marie z hory Karmel popředně jest.

Jako pouhou ozvěnu z posledně vydaných dvou čísel dovoluji sobě opakovati, co tam čteme o velkolepých slavnostech, které letošního roku v měsíci červenci v kostele karmelitánském »Santa Maria della Victoria« konány byly.

Onen kostel jest jeden z pomníků slavného vítězství, které katolicism nad protestantismem roku 1620 na Bílé Hoře u Prahy dobyl.

Konána tam slavnost odhalení a posvěcení nákladného oltáře ke cti nejbl. Panny Marie z hory Karmel. Mramorové sousoší představuje nejblah. Pannu, ana podává svatému Šimonu přímím Stock svatý škapulíř. Před slavností škapulířskou, která se každoročně koná dne 16. července na den Památky slavné nejblah. Panny Marie z hory Karmel, byla devítidenní pobožnost; slavnost pak slavena po celý oktáv s nejsvětší slávou. Svatý Otec náš Lev XIII. obdařil tuto slavnost mnohými odpustky. Kardinálové, arcibiskupové a biskupové a papežští prelátové konali každodenně služby Boží, nejznamenitější kazatelé všech skorem řádů povzbuzovali věřící k úctě Panny Marie, královny, okrasy hory Karmelu. Skvělým výsledkem celé slavnosti jest, že římské a italské noviny doporučují, aby v našich dobách Panna Maria názvem »Regina, Decor Carmeli«, vzývána byla. Dobrodinci pak, kteří přispěli na zbudování monumentálního oltáře budou nyní prositi svatého Otce, aby tento čestný název Panny Marie též do litanií lauretánských pro Církev celou platně vřaděn byl

Jako důvody uvéstí chtějí, že v řádu karmelitánském tak dovoleně se již děje. V našich pak dobách, kdy nevěrci a bludaři usilují, aby čest a úctu nejblah. Panny u lidu křesťanského všemožně zlehčili a potupili, jest zvlášť potřebí, aby tímto v dějinách církevních nejstarším titulem Panna Maria vzývána byla. Tím zajisté nejlépe dokázáno bude, že úcta k Neposkvrněné Panně a Matce Boží již od času seslání Ducha Svatého na apoštoly v Církvi zakořeněna jest. Tímto vzýváním její milostnost dojde všeobecného uznání. Míno to směřují veškeré snahy našeho svatého Otce k tomu, aby se dočkal kýženého sjednocení církve východní s Církví mateřskou římsko-katolickou.

Úcta k Panně Marii z hory Karmel jest v obou Církvích stejnoměrná; ano uvážíme-li, že Rusové ku př. jako též katoličtí Poláci a jiní bratří Slované nosí škapulíř, podává nám královna nebeská sama budoucí jednoty nebeskou pásku.

Myšlénku vzývati Pannu Marii v litaniích lauretánských názvem »královno, okraso Karmelu« nazývají »Stimmen« velmi důmyslnou a důležitou. My pak dodáváme k tomu, že náš národ Český má zvláštní důvod, aby tímto názvem uctíval Bohorodičku. Málokomu z kněží jest asi známo, že před bitvou na Bílé Hoře (1620) všichni skorem vojínové katoličtí od ctihodného a v pověsti svatosti zemřelého karmelity P. Dominika a Jesu-Maria ve svatý škapulíř karmelský oblečení byli. Že pak »Maria«, bitevní heslo katolíků brzy ve »Victoria« se proměnilo jedině Panně Marii, královně sv. škapulíře, okrase Karmelu děkovati máme. Že protestantism spojený s Irvingianismem, oduševněný duchem methodistických baptistů u nás mocně v popředí se dere a vždy větší váhy nabývá, to již zamlčeti nelze. Proto potřebuje v duchovním

boji katolicism u nás posily a té se nám vždycky dostane, budeme-li Pannu Marii vzývati »Regina Decor Carmeli, ora pro nobis.«

Podává Václav Lefler, farář na Makové.

Naše kalendáře.

Před lety nebylo tolik kalendářů, za to ale poskytovaly dobrou, užitečnou četbu. Kalendář byl jaksi rodinnou knihou; přečetl se a uschoval, jen ob čas se vytáhl ven z přihrádky, aby se učinil do něho důležitější zápis, anebo co prorokuje »stoletý kalendář.« Dnes jest jináče. Kalendářů hojnost, řekli bychom — nadbytek. Každý stav má svůj kalendář, snad kalendářů několik. Již se vydávají také kalendáře s tendencí přímo nevěreckou, aby prý ten lid se »vzdělal.« A čím? Tou nevěrou? Tou »vědou«, která dnes přísahá, že ta či ona hypothesis jest »čistou« »vědou« — a zítra doznává, že celá ta hypothesis spočívá na nohou nejslabších? Také se již vydávají kalendáře, v nichž zúmyslně jsou vynechána jména svatých. Tak zejména jest upraven kalendář »Lidu« a »Ruchu.« Dle nich prý se mají odstraňovati z českých rodin klerikální škváry (!!!!): »Kříž«, »Maria«, »Slova pravdy«. My ovšem nemůžeme jinak, než opět a opět na ty »klerikální škváry« náš dobrý katolický lid upozorňovati, aby měl v rukou vydatnou zbraň proti všem, kteří zradivše oteckou víru plují v proudech nevěreckých a prospěchářských.

Lidu katolickému doporučujeme zejména tyto kalendáře :

»**Meč.**« Obranný kalendář katolický na obyčejný rok 1897. Ročník sedmý. Redakcí Františka Pohunka. Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské v Praze. Cena 50 kr. (tucet za 4 zl.) V našich pohnutých dobách má tento obranný kalendář veliký význam. Útoky na Církev se množí, jest tudíž potřeba svrchovaná, útoky ty odrážeti a lid v zásadách katolických utvrzovati. Účelu tomu vyhověl kalendář »Meč« plnou měrou, čehož zárukou nejlepší jest již samo jméno slovutného redaktora dp. Pohunka. Z bohatého obsahu jmenujeme: »Socha Panny Marie na Staroměstském náměstí Pražském.« Povídka »V Bethanii« od Klementa Markraba, »Evropské otroctví« od Fr. Veredico, »V sousedství« od Aloise Dostála, »Od rodných prahů« povídka z bouřlivých dob od Jos. Flekáčka, »Katolíci, nedejte se klamat moderními frázemi« podává Veridico atd.

* * *

»**Vlastenecký Poutník.**« Kalendář tento jest starý známý; vychází již téměř třicet let. Z obsahu uvádíme: »Ze staré a nové doby«, povídka od V. Špačka, »Farář od sv. Ulricha« od J. Váni, »Dvojí jho« od Boh. Brodského, »V nemocnici« od A. Klause, »Sanice« od T. Polabské, »Za vinu předka« od B. Boušky atd. Cena 50 kr.

* * *

»**Svatováclavský Kalendář**« obsahuje mimo básně a různé články deset povídek. z nichž uvádíme: »Odříkání« od V. Špačka,

«Mikulášská zábava» od B. Mellanové, »Vojínův odkaz« od K. Zákouckého, »Pro stlaní« od Al. Dostála, »Potrestaný rouhač« od Wildmanna atd. Cena 30 kr.

* * *

»**Marianský kalendář na r. 1897.**« Vydavatel a redaktor Adolf Rodler, komoří Jeho Sv. papeže Lva XIII., sídelní kanovník v Českých Budějovicích. Ročník XV. Kalendář tento pečlivě redigovaný obsahuje dobrou četbu pro náš katolický lid. Z bohatého obsahu jmenujeme: »Panna Maria, Rodička Boží«, napsal Dr. Šimánko, »Sv. Václav, ochránce země České« napsal Frant. Kroiher, »Dvojí příměluva« napsal Boh. Brodský, »Křivopřísežník«, povídka od V. Špačka, »Úvaha o příčinách časů zlých« napsal Dr. Ant. Skočdopole, »Matka Boží Drahovská« napsal Vildmann, »Za starých pražských pamětí« atd. Kalendář ozdoben jest velmi zdařilými vyobrazeními. Cena 50 kr.

* * *

»**Kalendář k uctění nejsvětějších Srdcí Pána Ježíše a Panny Marie na rok 1897.**«

* * *

»**Svatá rodina.**« Kalendář pro lid katolický na r. 1897. Redaktorem těchto dvou kalendářů jest rovněž Adolf Rodler, komoří Jeho Sv. papeže Lva XIII., sídelní kanovník v Česk. Budějovicích. Obsah obou kalendářů vyniká jak zdařilými povídkami, tak poučnými články. Vyobrazení jsou zdařilá a skvostná. Cena 50 kr. vzhledem k obsahu a úpravě jest nepatrná.

Dr. Jos. Burian.

Listy homiletické.

Nedele IV. po Zjevení Páně.

Ježíš jest pořádek na té lodičce, kteráž jest Církev katolická; proto není se nám báti ani: 1. o Církev, ani 2. o nás.

»Co se bojíte, malověrní?«

Sv. Mat. 8, 23.

Cokoliv Pán Ježíš činil, všechno jest nám dobrým naučením. Dobrým naučením jest nám i ta dnešní plavba Ježíšova po moři zbouřném. Co jest ta lodička, na níž byl Ježíš? Ta lodička jest Církev katolická, kterouž byl Pán Ježíš založil a kteréž byl slíbil, že s ní zůstane až do skonání světa. »Aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.«

A kdo jsou učenníci s Ježíšem se plavící? Ti učenníci jsme my, kteříž jsme údové Církve katolické.

Co jest moře, po němž Ježíš se plavil na lodičce s učenníky svými? To moře jest svět. A co jsou ty větry, jež moře tak zbouřily, až se lodička vlnami přikrývala, až učenníci byli celí ustrašení, že zahynou? Ty větry jsou všeliká protivenství od světa, všeliká náruživost lidské, všeliká pokušení od zlých žádostí.

Ale Ježíš jest dle zaslíbení svého pořád s námi na té lodičce, kteráž jest Církev katolická; a proto není se nám báti ani

1. o Církev, ani

2. o sebe.

P o j e d n á n í.

1. Církev katolická jest loď, kteréž jest plouti po moři tohoto světa mezi větry nejprotivnějšími. Veliká jest protiva mezi směry a snahami Církve Kristovy a mezi směry a snahami lidskými.

Církev učí samé pokoře a lidé jsou samá pýcha. Církev vede k samé čistotě, k samé zdrženlivosti, k samému zapírání

sebe a lidé jsou tak tělesní a nezdrženliví. Církev volá k samému pokání, a lidé jsou tak v hříších zatvrzelí.

Církev hlásá samou pravdu a lidé jsou tak lživi.

Církev usiluje o podrobení se vůli Boží a lidé chtějí mítí jen svou vůli. Církev ukazuje lidem na Spasitele za ně ukřižovaného, a lidé chtějí mítí jen samá veselá divadla.

Církev vzpomíná lidem na jejich hříšnost, na smrt, na soud Boží a lidé chtějí slyšeti jen samé pochlebenství, samé lichocení. Církev slibuje život věčný v nebi a lidé chtějí mítí jen blažený život zde na světě.

Jak protivné jsou Církvi lidské směry, lidské snahy, lidské žádosti!

A uprostřed jí tak protivných libostí a žádostí lidských pluje lodička Církve Kristovy! Jak trudnou a obtížnou má plavbu! A je-li divu, zdvihají-li se proti Církvi Kristově časté hrozné bouře od protivných žádostí lidských, počínají-li i mocné vlny krutého pronásledování na ni dorážeti?

A máme-li, vidouce, s jakými jest Církvi zápasiti útoky nepřátelskými, se strachovati, jako se strachovali učenníci? Máme-li se báti, že nepřátelům přece se to povede, aby Církev Kristovu povalili, stroskotali, zahubili? Ach, pak bychom zapomínali, jako zapomínali učenníci, že Ježíš jest pořád s námi na lodičce.

Kdykoliv vidíme Církev katolickou, jak jest tupena, jak jest pronásledována, jak se pracuje o zkázu její, a kdykoliv nám odtud velký jde strach: jen si pokaždé hned vzpomeňme, že Ježíš jest s námi na lodičce a že volá k nám: »Co se bojíte, malověrní? Co nevíte, že loď Církve Mé pluje již po osmnáct set let po moři tohoto světa, že nesčetní a nejmocnější nepřátelé na ni se již obořovali a ji stroskotati usilovali, ale že všechno zuření a bouření jejich až posud marné bylo? Co odtud nepoznáváte, že, jak jsem byl slíbil, Já pořád na této lodi jsem s vámi, že Já Sám božskou mocí Svou ji zachovávám, chráním, spravuji! — Což vám není patrno, že všickni protivníci se vším protivenstvím Církvi Mé strojeným jsou do času, ale Já že jsem na věky?«

»Ježíš Kristus,« tak výslovně napsal sv. apoštol Pavel, »včera i dnes, onť i na věky.« Žid. 13, 8.

2. Ale dokud věrně, upřímně a poslušně zůstáváme na lodičce Církve katolické, nemusíme se báti ani o sebe. Však na této lodičce Ježíš pořád s námi jest.

Jaká často na nás se přivalí protivenství! Jaká nás přepadávají pokušení! Ale kdykoliv na nás veliká se přivalí protivenství, veliká trápení, veliké starosti, a nám se bude zdáti, že toho nevydržíme, nesneseme: pokaždé hned se upamatujmež, že jsouce údy Církve katolické, nalézáme se na lodičce, kde Ježíš jest s námi a kdež volá k nám: »Co se bojíte, malověrní? Co vám víra Má neposkytuje dost milostí, abyste v nejhorších protivenstvích se zachovali tichými, pokojnými, trpělivými? Co se nemáte ve mne důvěřovati, že nedopustím na vás tolik, čehož byste nemohli snést? I. Kor. 10, 13; a že když bude nouze vaše nej-

větší, že bude pomoc Má nejbližší? Což nevíte, že jsem vám dobyl slávy věčné, kteréž nejsou rovna utrpení tohoto času?» Řím 8, 18.

Jakými zase jindy býváme zachvacováni pokušeními! Ale kdykoliv se zbouří zlá žádost v srdci našem, přivalí se na nás vlna těžkého pokušení a nám se zdá, že tomu pokušení neodoláme, že utoneme v hlubinách hříchu: pokaždé jen rychle si vzpomeňmež, že jsouce katolickými křesťany, nacházíme se na lodičce, kdež Ježíš jest s námi a kdež volá k nám: »Co se bojíte, malomocní? Jen bděte a modlete se, jak jsem vám byl přikázal; jen pilně se utíkejte k svátostem, jež jsem vám pozůstavil; utíkejte se ke Mně v Svátosti oltářní pro vás přítomnému; jen se nasycujtež slovem Mým; jen poslouvejtež Církve, již jsem vám byl zřídil na místě Svém.

A nebude žádného pokušení, jemuž byste neodolali, žádné zlé náklonnosti, již byste nepřemohli, žádného hříchu, z něhož byste se nevysvobodili.

Ale aby tak Ježíš k nám volal, tak nás posiloval, jest potřebí, abychom Ho také probuzovali, jako Ho probuzovali učenníci.

»On pak spal«. Ovšem, Ježíš více nespí, jako spal na lodičce. Ale On může spáti v srdci našem; může spáti naše víra a naděje v Něj; může spáti naše láska k Němu.

A spícím svou víru, spícím svou naději, spícím svou lásku máme probuzovati; máme zvláště probuzovati, kdykoliv nás přepadává nějaká bouře zlého pokušení. Máme ji probuzovati modlitbou. A zajisté shledáme, že Ježíš nalezající se s námi na lodičce Církve Své a probuzený naší věrou, nadějí a láskou tak přikáže každému větru zlé žádosti, každé bouři těžkého pokušení, že zase bude v srdci našem utišení veliké.

* * *

Ó, jak se můžeme těšiti, že se nalozáme na lodičce Církve katolické, kdež Ježíš jest pořád s námi se vší božskou pomocí Svou. Jen nikdy s té lodičky se nespouštějme.

Za času potopy světa všickni utonuli a zahynuli, kdo nebyli v korábu Noemově; jen kdo tam byli, zachovali se v potopě všeobecné.

Rovněž, kdo opouští lodičku Kristovu, Jeho náboženství, Jeho Církev, jsou ztraceni v potopě tolikerých protivenství vezdejších, v hrozných bouřích zlých žádostí a náruživostí, jakými svět jest zmítán. Ale zůstaneme-li vždy na lodičce, kdež Ježíš jest s námi, budeme-li vždy poslušnými dětmi Církve od Něho ustanovené, Církve katolické: i byť nevím jaké kolem nás se zdvihaly bouře, šťastně se zachováme ode všeho zoufalství, ode všeho poblouzení, ode všeho utonutí v hříchu; šťastně dorazíme do přístavu vlasti nebeské. Amen.

Karel Otman, kn. vikář a farář v Ořeše.

Očišťování Panny Marie čili Hromnic.

Panna Maria podrobila se obřadu očišťování ne k vůli sobě, poněvadž i po porodu zůstala pannou, nýbrž k vůli nám, aby dala nám příklad a zjednala nám pomoc.

»Poznali jsme, že zachováno jest tvoje chvályhodné panenství; Boží Rodičko oroduj za nás!« Slova Církve sv.

Jak sv. Alfons ve svých »Chválách Marianských« vypravuje, jisté tři zbožné panny připravovaly se dle rady svého zpovědníka na slavnost Očišťování P. Marie modlitbou sv. růžence. U večer před slavností zjevila se P. Maria ve skvostném rouše první panně, děkujíc jí a žehnajíc, druhé panně zjevila se v oděvu jednoduchém, taktéž jí děkujíc. I tázala se jí druhá panna: »Proč jsi, o Paní má, sestře mé zjevila se ve skvostnějším oděvu?« »Poněvadž mne skvostněji oblékla,« odvětila P. Maria, narážejíc na lepší uctění se strany oné první panny. Posléze zjevila se třetí panně v oděvu zcela prostém, takže třetí panna ihned prosila P. Marii za prominutí její vlažnosti ve přípravě na onu slavnost marianskou.

Rok na to opět se všechny tři toutéž pobožností připravovaly na slavnost Očišťování P. Marie. A hle, ve svatvečer slavnosti této P. Maria u veliké nádheře všem pannám se zjevivši pravila: »Uchystejte se; zítra vejdete do ráje!« A stalo se. Druhého dne, na slavnost Očišťování P. Marie svěřily se s oním zjevením zpovědníkovi, přistoupily ke stolu Páně a odpoledne na sklonku dne slavného pokynula jim opět P. Maria, a ony, jedna po druhé libě zesnuly v Pánu...

Drazí v Kristu! Zdaliž jsme i my na dnešní slavnost Očišťování P. Marie tak připraveni, jako byly ony tři panny? Zřejmě málo kdo z nás tak se na dnešní slavnost připravoval. Snad nikdo. A proto uctěme Rodičku Boží aspoň dnes o jejím slavném dni! Uctěme ji mimo jiné zvláště dnešním svým rozjímáním a sice na základě slov, jimiž kněží při slavnostních nešporách na dnešní slavnosti P. Marii oslavují a opěvují: »Poznali jsme, že zachováno jest tvoje chvály hodné panenství; Boží Rodičko, oroduj za nás.«

Uvažujme: I. že P. Maria podrobila se obřadu očišťování ne k vůli sobě, poněvadž i po porodu zůstala pannou, nýbrž

II. k vůli nám, aby dala nám příklad a zjednala nám pomoc.

* . *

P o j e d n á n í.

I.

P. Maria podrobila se obřadu očišťování nikoliv k vůli sobě. Uvažujme nejprve předpisy zákona Mojžíšova týkající se očišťování ženy po porodu.

Ve III. knize Mojžíšově čteme: »I mluvil Hospodin Mojžíšovi řka: Mluv synům israelským a řekni k nim: žena porodí-li pacholika, nečista bude sedm dní . . . a dne osmého obřezáno bude nemluvnátko; ona pak po třicet tři dni zůstávati bude v krvi očišťování svého. Pakli porodí děvčátko, nečista bude dvě neděle a pak šedesáte šest dní zůstane v krvi očišťování svého.

A když vyplnění budou dnové očištění jejího za syna nebo za dceru, přinese beránka k zápalné oběti a holoubátko nebo hrdličku za hřích ke dveřím stánku svědectví a dá je knězi, kterýž obětovati bude ty věci před Hospodinem a modliti se bude za ni a tak očištěna bude. Tentž jest zákon, když porodí pacholík nebo děvčátko. Pakli nenalezne ruka její a nebude moci obětovati b e r á n k a, vezme dvě hrdličky nebo dvě holoubátek, jedno za oběť zápalnou a druhé za hřích; i bude se modliti za ni kněz a očištěna bude.« Lev. 12.

Zákon tento, jak z jeho popisu a celé povahy patrno, týkal se žen obyčejných, matek obyčejných, kteréž dítky své porodí za okolností obyčejných, způsobem přirozeným.

Ale Panna Maria nebyla ženou obyčejnou, nebyla matkou obyčejnou. Vždyť ona porodila Syna Božího způsobem ne obyčejným, ne přirozeným, nýbrž nadpřirozeným. P. Maria svého Syna nepočala způsobem obyčejným — tedy z muže, nýbrž z Ducha Svatého, jakož to v Písmě zaznamenáno jest a jak to ve vyznání víry vždy prohlašujeme, když modlíme se »Věřím v Boha«. Archanděl Gabriel sám hlásal P. Marii: »Duch Svatý sestoupí v tě, a moc Nejvyššího zastíní tebe.« Luk. I. 35.

P. Maria při početí Syna svého zůstala pannou neporušenou, od muže netknutou a tak stala se výjimkou od žen obyčejných. »Poznali jsme, že zachováno jest tvoje chvály hodné panenství . . .«

P. Maria zůstala také při samém porodu pannou čistou, neporušenou. Tomu výslovně Církev sv. učí.

Církev sv. učí, že Panně Marii i při porodu a také po něm zachováno bylo ono trojí panenství: panenství smyslů, mysli a těla.

Panenství smyslů; Panna Maria neměla žádných pocitů a žádostí nečistých.

Panenství mysli; P. Maria neměla hříšných, nečistých myšlének, její mysl byla čista a nevinna.

Panenství těla; tělo P. Marie zůstalo panensky neporušené, netknuté.

Tak učí Církev sv. na základě Pisma sv. Ezech. 44. 2. a spisovatelů církevních (sv. Řehoř Nyss., sv. Ambrož) a při nešporách dnešní slavnosti Očišťování P. Marie Církev pěje na oslavu Matky Boží: »Poznali jsme, že zachováno jest tvoje chvály hodné panenství!«

Ovšem jest to něco podivuhodného, něco nadpřirozeného. Jest to zázrak, jako vůbec celé vtělení Syna Božího jest něčím podivuhodným, jest zázrakem a tajemstvím.

A možno říci, že právě tato věc byla P. Marii zdrojem největších radostí.

Ona byla matkou, měla dítě, dítě Božské, milostné . . ., zažila tedy slasti a radosti, po níž mnohá žena tak čistě touží a čehož si na P. Bohu často tak úpěnlivě doprošuje. Byly to slasti mateřské.

Ale zároveň duše P. Marie kochala se v radostech, jež působí vědomí vlastního čistého srdce, nevinné, panenské duše a neporušeného, panenského těla.

Právem volá sv. Petr Chrysolog: »V pravdě blažená jsi, Panno, kteráž máš i zdobu panenství i důstojnost mateřství. Věru veliká to blaženost, veliká slast!«

Jsou posud bytosti, jež po obojích těchto radostech touží — a přece obojího dosíci nemohou. Obojí této radosti zakoušeti bylo dáno jen jediné ženě — Panně Marii. Ona byla matkou, ale zůstala pannou, čistou, neporušenou.

Když tedy P. Maria při svém porodu zůstala tělesně neporušená, zůstala pannou i dle těla, nebyla nečistou jako jiné ženy israelské po porodu, a tudíž neplatil pro ni onen předpis zákona Mojžíšova o očišťování ženy po porodu.

P. Maria však přece podrobila se obřadu očišťování. Ona věděla, že zůstala pannou, že po porodu nebyla znečištěna, ona věděla, že porodila Syna Božího, tedy Boha, jenž jest Pánem všeho zákona a všech předpisů, a přece, jakož její Syn Sám »nepřišel zrušit zákona, nýbrž plnit«, tak i ona podrobila se zákonu a když se naplnilo dní čtyřicet po narození Ježíšově, odebrala se do chrámu se Synáčkem svým.

Předpis zákona také zněl, že žena při očišťování má přinést beránka k oběti zápalné a holoubátko nebo hrdličku za hřích.

P. Maria však byla hříchu úplně prosta. Duše P. Marie nebyla nikdy hříchem poskvrněna. Ale P. Maria přece zákonu se podrobila. Jako matka chudičká, kteráž nemohla přinést beránka k oběti zápalné, řídila se předpisem pro matky chudobné a přinesla dvě hrdliček anebo dvě holoubátek: jedno k oběti zápalné a druhé za hřích, jehož ani neměla ani neznala.

Z toho všeho patrné, že P. Maria podrobila se zákonu o očišťování ne k vůli sobě, poněvadž i při porodu zůstala pannou a hříchu nikdy neměla.

II.

P. Maria podrobila se zákonu o očišťování k vůli nám, aby nám *a)* dala příklad a *b)* zjedнала pomoc.

a) Panna Maria dala nám příklad, kterak my máme si vážit podobných předpisů bohoslužebných v naší svaté Církvi, jako byl předpis očišťování ženy dle zákona Mojžíšova.

To týká se předně křesťanské ženy.

P. Maria dala příklad, jak křesťanská žena má si vážit obřadu katolického, kterému se říká úvod nebo obětování novorozenátka.

U obecného lidu, bohudík, rádná žena vždy tomuto obřadu se podrobuje, ale jsou případy v tak zvané lepší třídě, že žena ostýchá se jíti s novorozeným dítětem do chrámu, aby tam Bohu za vše děkovala a dítě pod ochranu Boží doporučila. Taková matka dopouští se hříchu na svém dítěti, poněvadž je zbavuje tolika milostí a posily Boží.

Jedna paní — choť profesora — nešla s jedním svým chlapčkem k úvodu. Hošík rostl, chodil do školy, pak přišel do škol latinských, — ale učení šlo mu od počátku školního vzdělání velmi bídne, ač otec byl nadaný a pilný muž, a žena též nebyla omezená. Rodiče domlouvali chlapci, aby se lépe přičinil, aby přece povážil, že je studentem a p. Bylo vše málo platno. Matka zarmoucená vzpomínala a uvažovala, čím to asi je zaviněno, — a tu připadlo jí na mysl: »Snad není vše odtud, že nebyla jsem s dítětem tím u úvodu?!«

Za příměluvy známého přítele kněze dodala si paní profesorová odvahy a šla nyní s odrostlým chlapcem studentem k úvodu a Bohu jej obětovala . . . Od té doby hochovi dařilo se ve všem lépe.

Toť pochopitelně, poněvadž Bůh dal mu nyní nových milostí. —

P. Maria tím, že podrobila se obřadu očišťování, dala nám také příklad, jak katolický křesťan vůbec dbáti a vážit si má obřadů církevních a zvláště obřadů a předpisů očišťovacích, jež Církev sv. dle vůle P. Ježíše ustanovila a jež věřícím tak ochotně nabízí. Jest to zvláště svatá zpověď, která ustanovena jest právě k očištění duše.

Mnozí, velmi mnozí ostýchají se užívati tohoto prostředku očišťovacího, ostýchají se podrobiti tomuto svátostnému obřadu očišťovacímu, i když Církev to doporučuje. My takovými nebudme! Dle příkladu a vzoru P. Marie i my chvátejme rádi do chrámu a když duše naše znečištěna jest, pak vykonejme svátostný obřad očišťování, totiž sv. zpověď, — a duši naší očištěné bude milo, klidně a blaze.

b) P. Maria podrobila se obřadu očišťování také proto, aby nám zjedнала pomoc. Sama nepotřebovala se očišťovati, — jak jsem dokázal v prvním díle své promluvy. A poněvadž přece šla do chrámu, aby vyplnila zákon, tím získala mnoho zásluh; a

protože zásluh P. Maria pro sebe nepotřebovala, věnovala tyto zásluhy nám lidem. Bůh pak pro její zásluhy pomáhá lidem, jimž P. Maria své zásluhy přenechati chce, jimž pomoc dáti chce, jsouc o to žádaná.

A to jest na prvním místě opět křesťanská žena, křesťanská matka.

P. Maria ráda přenechává ony své zásluhy, ráda dává pomoc křesťanským matkám, které přijdou s novorozeným dítětem do chrámu. Kéž jen matky se svými dětmi chvátají rády a s pravou zbožností do kostela k úvodu a zde ať nespokojí se jen oním obřadem, jež kněz s matkou nebo s dítětem vykoná, nýbrž matka ať dítě své sama také Bohu zasvětit, ať obětuje je Panně Marii a prosí o pomoc P. Marii pro dítě své.

A P. Maria pomoci té zajisté neodepře.

V onu pomoc, již P. Maria svými zásluhami při očišťování si získala, mají doufati a o ni také prositi mají všichni katoličtí křesťané a zvláště ti, jejichž duše jest znečištěna, jejichž srdce jest poskvrněno.

Mají žádati o pomoc P. Marii, by Panna čistá dala jim sílu a odvalu srdce své očistiti, duši svou zbaviti hříchu a pak úplně se polepšiti, žíti čistě a svatě.

Kdož ostýchá se přistoupiti ke svaté zpovědi, ať prosí P. Marii, a ona mu pomůže očistiti duši, ona mu pomůže život napraviti.

Slavný učenec a spisovatel církevní, biskup sv. Alfons Ligouri, vypravuje tento příklad:

V Římě žila hříšná osoba, krásná Kateřina zvaná. Jednou slyšela sv. Dominika kázati o úctě Mariánské, zvláště o uctívání a vzývání P. Marie sv. růžencem. Slova ta ji dojala a ona počala se k P. Marii modliti. Jednoho večera navštívil ji mladý a jak se zdálo, vznešený muž, jehož úslužně přivítala. Sedíc pak s ním u večeře, spozorovala, že kdykoli chléb si krájí, krvavé krůpěje s rukou jeho kapají. Na otázku její: »Odkud ta krev?« odpověděl mladík: »Křesťan nemá žádného pokrmu požívati, který nesmočil dříve v krvi Kristově a neokořenil vzpomínkou na přehořké utrpení Jeho.« — »Kdo jsi?« táže se krásná Kateřina poděšena

»Hned to zviš,« zněla odpověď. A když vešli do druhé komnaty, proměnila se pojednou postava mládencova; stál před ní s trnovou korunou na hlavě a s ubičovaným tělem, řka: »Tážeš se, kdo jsem? Neznáš mne? Jsem Spasitel tvůj! Kdy již ustaneš, Kateřino, urážeti mne? Viz, co jsem pro tebe přetrpěl! Dosti dlouho jsi mne urážela; již se polepši!« Když Kateřina hořce zaplakala, dodával jí Pán myslí, řka: »Ode dneška miluj mne, jak jsi mne prve urážela. Také věz, že jsi tuto milost obdržela za modlitbu k Panně Marii, když vzývala jsi ji svatým růžencem.«

Den na to Kateřina šla ke sv. Dominikovi ku — zpovědi, očistila duši svou a pak rozdavši statek svůj chudým, žila dokonalé, čistě a svatě.

Vidíme na tomto příkladě, jak P. Maria oné hříšné osobě poskytla pomoc, aby očistila duši svou od hříchu a pak aby nevinně a klidně živa byla.

A jako v tomto případě, tak vůbec všem, kdož pomoci, potěchy a posily potřebují a o ni prosí, P. Maria pomoci té dopřeje; ona si pomoci té zasloužila tím, že podrobila se zákonu, ač nemusila, ona pomocí tou u Boha za nás oroduje. Právem tedy volá Církev na dnešní den slavnostní ku Panně Marii: »Poznali jsme, že zachováno jest tvoje chvály hodné panenství: Boží Rodičko, oroduj za nás!«

* * *

Přátelé v Kristu! Poznali jsme z dnešní úvahy, že P. Maria podrobila se obřadu očišťování ne k vůli sobě, poněvadž i po porodu zůstala pannou, — nýbrž k vůli nám, a sice aby nám dala příklad a zjednala nám pomoc.

Nuže, my vzbudme v srdcích svých radost nad tím, že P. Maria zůstala vždy pannou, čistou, neporušenou, krásnou. Zvolíme k ní s Církví svatou: »Poznali jsme, že zachováno jest tvoje chvály hodné panenství: Boží Rodičko oroduj za nás!«

Řídme se též dle jejího příkladu, mějme v úctě a ve vážnosti bohoslužebné obřady naší sv. Církve a zvláště onen svátostný obřad, jenž slouží k očišťování duší — totiž sv. zpověď.

Nikdo ať neopovrhne svatou zpovědí, a kdo má duši znečištěnou, ať ji co nejdříve očistí upřímnou a zkroušenou svatou zpovědí.

Konečně pak vzývejme též P. Marii o pomoc jak v záležitostech naší duše, tak i v záležitostech našeho těla, v záležitostech hmotných. P. Maria nenechá nás lkáti, nenechá nás slzeti bez pomoci a útěchy.

Když dle tohoto poučení a napomenutí budeme se řídit, pak P. Maria za odměnu i nám dopřeje tak blaženou hodinu smrti, jaké dopřála oněm třem pannám, o nichž jsem na počátku své promluvy vypravoval.

Dnešní slavnost nazývá se také Hromnice. Světí se dnes hromničky -- svíce, jež lid věřící rozžihá při bouři a pak v hodině smrti umírajícímu do rukou dává. Doufejme, že P. Maria připraví nám šťastnou hodinu smrti, že nám dopřeje, aby poslední náš pohled na tomto světě byl právě pohled na hromničku, na ono světlo, které jest obrazem světla věčného a obrazem Ježíše Krista, jenž praví o sobě: »Já jsem světlo světa...«

To překrásné, zářivé a oblažující světlo dej nám kdysi zřítí, ó Maria, ó Panno! Amen.

Dr. Alois Kolísek.

Neděle V. po Zjevení Páně.

O koukolu v Církvi sv.

»Podobno jest království nebeské člověku, který nasel dobrého semene na poli svém.«
Mat. 13, 24.

Nábožní křesťané! Již za dřívějších let brali někteří bludaři pohoršení z toho, že v Církvi sv. jsou zlí mezi dobrými, že jest na poli Církve sv. koukol mezi pšenicí. Hlásali a to mylně, že Církev pozůstává ze samých spravedlivých. I za nynějších časů vyskytují se lidé, a to dosti četní, kteří z téže příčiny, z téhož úkazu berou pohoršení. Snad jste sami slyšeli: »Jak mám věřiti, když vidím toho neb onoho, jak se namodlí, ale při tom svého bližního utiskuje?« Nezastávám se nijak takých lidí, ale přece Vás, nejmilejší, chci na to upozorniti, byste nebrali pohoršení ze špatného chování mnohých křesťanů, byste nevinili z jich špatného chování Církev sv. samu nebo víru naši. A poněvadž právě v dnešním sv. evangeliu Kristus Pán mluví o koukolu mezi pšenicí, chci tento předmět dnes zvoliti k dnešnímu rozjímání a pravím: Nemáme bráti pohoršení, nemáme viniti Církev sv. ze špatného chování mnohých křesťanů:

I. protože to Kristus Pán Sám předpověděl;

II. protože koukol nepochází od Církve svaté, od víry samé;

III. protože Bůh koukol z dobrých příčin růsti nechává mezi pšenicí.

Poslechněte mne nábožně a pozorně, když k Vám promluvím ve jménu Páně!

P o j e d n á n í.

I. Kristus Pán Sám tak předpověděl.

Když jednou přísný který karatel také vyčítal horlivému katoliku, že jsou zlí křesťané, odpověděl mu tento: »Nevíš li, že v písni Salomounově praveno o Církvi Kristově, že jest sice černá, ale přece krásná? (1., 4.) Černá jest nepravostmi špatných křesťanů, krásná ale ctnostmi křesťanů dobrých.« A tak skutečně tomu jest. I když vidíme špatné křesťany, nesmíme zapomínati, že je i veliký počet křesťanů dobrých. A tak tomu není jenom za našich časů, ale bylo tak vždy. Již mezi dvanácti učenníky Ježíše Krista byl zrádce Jidáš. Již za časů apoštolských byli špatní křesťané, kteří životem svým pohoršení dávali; takové napomíná sv. Pavel v prvním svém listě ke Korinthským (kap. 11.). Ano, i za časů apoštolských byli nehodní sluhové Církve sv., jak nám o tom svědčí Zjevení sv. Jana ve 2. a 3. hlavě. Tak byli hned od počátku vedle značného počtu křesťanů dobrých i špatní údové

Církve sv. Ale mohlo a může tomu býti jinak? Spíše bychom mohli říci: Kdyby nebylo v Církvi neřestných lidí, nebyla by Církví, Kristem ustanovenou. Neboť skutečně Kristus Sám předpověděl a to v několika podobenstvích, že v Církvi Jím ustanovené budou zlí vedle dobrých.

Jedno takové podobenství nám podává dnešní sv. nedělní evangelium o koukolu mezi pšenici. A takoví přísní karatelé, kteří vyčítají Církvi špatné křesťany, podobají se služebníkům, kteří v horlivosti řekli k hospodáři: »Chceš-li, půjdeme a vytrháme koukol.« I řekl: »Ne, abyste snad, trhající koukol, nevytrhali spolu s ním i pšenice. Nechte, ať obé spolu roste až do žní.« Hle, přátelé, zde Kristus jasně mluví: v království Božím zde na zemi, v Církvi sv., jsou dobří vedle zlých a bude tak až do žní, totiž do konce světa. Tutéž pravdu hlásá Kristus Pán, když připodobňuje Církev sv. k humnu, na němž se nalézají pšenice a pleva: »Vyčistiť humno své a shromáždí pšenici do obilnice, ale plevy pálení bude ohněm nehasitelným.« Církev sv. jest, jak dí Ježíš, síť, která v sobě dobré i nedobré ryby zdržuje. Také mluvil Kristus o služebnících věrných i nevěrných, o pannách moudrých i nemoudrých. A sv. Pavel přirovnává Církev k domu, v němž jsou netoliko nádoby zlaté a stříbrné, ale také dřevěné a hliněné a některé ke cti, některé pak ku potupě. Tak také Origenes dí: »Archa Noemova jest obrazem Církve sv.: tam byla čistá i nečistá, i divoká zvířata uschována.« A sv. Řehoř praví: »Jako zlatník v dílně nejen zlato a stříbro, nýbrž i kladivo, kovačinu, uhlí, kleště, pilníky a měch má, čeho všeho potřebuje k zhotovení stříbrných věcí, tak má také Bůh v Církvi sv. zlato a stříbro, to znamená dobré a vyvolené, ale i zlé a zatracené, při nichž vyvolení se v ctnosti cvičiti mohou. Zlí jsou jako kladivo a pilník, jimiž zlaté nádoby zhotovuje a zdokonaluje.« Dobří jsou tedy nesmíšení toliko v nebi, a právě tak jsou zlí nesmíšení toliko v pekle; Církev však, která stojí uprostřed nebe a pekla, přijímá občany obou stran s tím úmyslem, aby zlí příkladem dobrých se napravili, a dobří aby utrpením zlých se očistili. Z těchto dokladů vidíte, nejmilejší, že Kristus Sám tak předpověděl, že totéž i sv. apoštolové i sv. otcové dosvědčují. A proto, když jste pokoušeni k tomu, byste nedůvěřovali, uveďte si v paměť podobenství, jichž Kristus Pán užil, aby nám znázornil pravdu, že v Církvi sv. jsou i zlí vedle značného počtu dobrých!

II. Odkud pochází koukol v Církvi sv.?

A zajisté i ta myšlénka tě zbaví pokušení, když si řekneš: »Církev sama není vinna, že je koukol mezi pšenici.« Tak se již praví v dnešním sv. evangeliu. Hospodář zasil dobrou pšenici, ale nepřítel zasil i koukol. Tak také Církev sv. zasévá jen dobrou pšenici, učení, které skutečně ke svatosti vede. Ale dávný nepřítel rozsévá v člověku koukol, zlé náruživosti. Zlé náruživosti jsou tedy příčinou toho, že jsou zlí mezi dobrými. Jsou zlí, špatní

křesťané, protože ze zlých náruživostí nepodávají se zcela učení Církve sv., protože se neřídí zcela dle víry sv. A tu není samo učení, víra vinna na tom, že jsou špatní, nýbrž jejich náruživosti, kterých věrou ještě nepotlačili. Tak také nebudete zajisté viniti nůž z poranění, nýbrž nešikovnost člověka. A jako slunce neztrácí lesku a krásy, když jeho paprsky padají na nehodné předměty, tak také ani Církev ani víra, ani příkázání, ani sv. svátosti neztrácejí lesku, krásy, ceny, že i zlí jich užívají. Nepořádky v Církvi sv. nevycházejí ani z jejího učení, ani z jejího zřízení, aniž byly od ní chváleny, jak vidíme z četných uzavření na sněmích církevních a rozkazů papežských; měly pramen na svobodné vůli lidí, kteří se nepřipojili k Církvi a nepřijímali její prostředků v takové míře, jaké bylo třeba, by se převrácenost jejich srdce zahojila.

III. Bůh připouští koukol z důležitých příčin.

Abych ještě více Vás, přátelé, utvrdil ve pravdě, dnes mnou zde pronesené, chci Vám ještě udati některé příčiny, proč Bůh koukol mezi pšenicí připouští.

1. Bůh stvořil člověka a obdařil ho svobodnou vůlí. Proto nezabraňuje svobodné skutky lidské, byť i zlé. A kdyby nebylo zlého, neměl by člověk žádné příležitosti, dobré konati; a kdyby člověk nemohl voliti mezi dobrým a zlým, nemohl by býti také za vykonané dobré odměněn. Bůh by nikdy nedopustil zlé, kdyby neměl moci, ze zlého dobré činiti.

2. Bůh chce však také zlým dáti příležitost, čas a příklad, jak by se i oni obrátili, jak již jsme porozuměli ze slov sv. Řehoře.

3. Dobří mají tím v dobrém cvičení a utvrzení býti.

4. Konečně musí i zlí Boha velebiti, protože se na nich objeví Božská svatost a spravedlnost.

* * *

Přátelé! Nedejme se ve víře zviklati podobnými řečmi, že jsou v Církvi i špatní křesťané. Tak již předpověděl Kristus Pán, Církev sv. neztrácí tím lesku a ceny, Bůh tak z důležitých příčin dopouští. Vzpomeňme si na tyto tři důvody, když někdo bude Církvi sv. špatné křesťany vyčítati. Ale, přátelé, hledme také sami na sebe pozor dávati, hledme se všude řídití učením Církve svaté, hledme tak žiti, jak nám víra poroučí, hledme zmírniti bolest Církvi sv. špatným životem křesťanů působenou, jedním slovem, hledme, abychom na roli Církve sv. nebyli koukolem, nýbrž dobrou pšenici, abychom shromážděni byli do stodoly hospodářovy. Amen.

Jan Nep. Jos. Holý, řeholní kanovník Tepelský.

Neděle Devítník.

Samovražda jest zločin veliký naproti Bohu, naproti sobě a naproti společnosti.

»Jdětež i vy na vinici mou.«

Mat. 20, 11.

Vinice, o nížto tuto mluví Spasitel, jest Církev Boží. Jedenkaždý jest do ní povolán, neboť celému světu kázati evangelium velel Kristus Pán.

Do Církve Své volal Bůh národy ze všech věků, a vykázal každému, kdož vešel na zavolání Jeho, práci jemu přiměřenou.

On vykázal práci biskupům i kněžím, aby řídili a spravovali věřící na cestě ku spáse věčné, a běda jim, jestliže nedostáli úloze své a nekonali vedle povinnosti své prací sobě uložených; neboť netoliko že velel jim jíti a vinici Páně ošetřovati, ale také pohrozil: »Ecce venio cito, er merces mea mecum est, reddere unicuique secundum opera ejus.« — »Aj přijdu brzo, a odplata má se mnou jest, abych odplatil jednomu každému podle skutků jeho.« Apoc. 22, 12.

Vykázal Pán vinice své práci otcům a matkám, aby toho dbalí byli, by dítky, za něž On krev Svou vyléval, byly zdárně a po křesťansku vedeny, jakož majetek svrchovaného Boha, z něhožto budou museti přísné účty klásti. A proto i k nim volá: »Aj přijdu brzo, a odplata má se mnou jest, abych odplatil jednomu každému podle skutků jeho.«

Vykázal Pán vinice manželům povinnosti, aby měli v uctivosti svůj svazek manželský, že jest on obdobou onoho spojení, jímžto On Sám spojen jest s Církví Boží, že jest tedy zavázán manžel milovati ženu svou, jako Kristus Pán miloval Církev Svou, vydav Sebe za ni, aby ji obmyl vodou skrze slovo života, aby neměla poskvrny ani vrásky, ale aby byla svatá a neposkvrněná. On uložil ženě, aby pro Boha a rozkaz Jeho byla poslušná a poddána muži svému ve všech věcech, kteréžto nejsou proti řádu a zákonu Božímu. A i k nim volá: »Aj přijdu brzo a odplata má se mnou jest, abych odplatil jednomu každému podle skutků jeho.«

Pán vinice povolal mládence a panny, aby žili podle Jeho příkladu, podle příkladu nejsvětější matky Jeho, a podle příkladu sv. pěstouna Jeho, aby se střežili nemravu, aby se chránili nepočetných schůzek, aby nečítali spisů ohavných, aby upravili místo v srdci svém nevinnému a čistému Beránku Božímu. Za to jim slibuje, že i k nim brzo přijde, a že až půjdou k oltáři, aby se zasnoubili, bude přítomen na jejich svatbě se starostlivou a pečlivou, nejsvětější Matkou Svou, jako byl přítomen na svatbě v Káni Galilejské. Jinak i jim hrozí: »Aj, přijdu brzo, a odplata má se mnou jest, abych odplatil jednomu každému podle skutků jeho.«

Vykázal Pán vinice své každému stavu, jak by měl přispívat ku zdaru a prospěchu vinice této, čili království Jeho na zemi, jak by měl přispívat ku slávě Boží na zemi, a v této své úloze má setrvati po všechem čas života svého, až by se Bohu zalíbilo, z této vinice ho zavolati, a odplatiti jemu podle skutků jeho.

Tomuto jeho zavolání na odpor, nechtějí mnozí vyčkati, až by Bohu se zalíbilo, je k soudu svému zváti, oni sami o své újmě soud tento před časem na sebe volají, a k němu se derou, končíce samovraždou. A samovraždy jsou za našich dnů četné, a děsně čísti noviny nyní. Nižádného téměř čísla není, ježby nedávalo zprávy ne o jedné, ale o mnohu samovraždách. Kdyby naši zbožní otcové a matky křesťanské z hrobu vstali, jak by se zděsili vidouce na své oči, co se děje v národech křesťanských. Co nebylo nikdy slýcháno, to nyní na své oči vidíme, a čteme a slyšíme. Berou sobě život násilně lidé dospělí, a tak se zhusta dělo také za dob pohanských, ale čehož nebylo slýcháno ani u pohanů, to se děje mezi křesťany. I dítky zoufají, berouce život sobě.

To jest zajisté věc hrozná a děsná a pro nás křesťany žalu hodna.

I umínil jsem sobě k vám o samovraždě promluvit, ne jako bych se domýšlel, že byste nevěděli, jak hrozný hřích samovražda jest, anebo, jakobyste neznali byli pramenů, odkud zoufalství má svoje východy, ale proto, abyste pokud možno vám těch poučovali, kdož slova Boží v chrámu Páně poslouchati se štití, abyste zamezili, pokud jest v moci vaší, zdroje, odkud vychází hrozné zoufalství toto.

Dnes budu o tom mluvit: že jest samovražda křivdou velikou 1. naproti Bohu, 2. naproti sobě, a 3. naproti bližnímu; v příštích řečech o pramenech, odkud běže původ samovražda.

P o j e d n á n í.

Samovražda jest vzítí sobě život naproti vůli Páně, a to jest hřích veliký, neboť

1. měrou takovou strhuje na sebe samovražedník vládu nad životem, Bohu příslušnou, a vypovídá Bohu, a zbavuje Ho, co na něm jest, svrchovaného panství a vlády, kteráž Jemu nad životem a nade smrtí náleží. I jest to tak, jako by řekl samovražedník: Jest pravda, ó Bože, že jsi mne stvořil, a žeš spojil nesmrtelnou duši mou, již jsi učinil, s tělem mým, ale co na tom záleží, že Tvoje dílo já jsem, já toho nedbám naprosto, a rozrušuji o své újmě spojení této mé duše s tělem, protože nechci dále žítí, ač Tvá vůle jest. abych žil ve spojení s tělem svým. A tak jest samovražda vzpourou samovražedníkovou naproti Bohu, vladaři nad životem a nad smrtí, a zpuřné odpírání Bohu podle vůle Jeho dále žítí. Samovražedník strhuje tímto způsobem vládu nad životem, Bohu příslušnou, na sebe, a odnímá sobě, což Bohu náleží.

Samovraždník se dopouští velikého nevděku naproti dobrotivému Bohu; neboť k dobrodiním největším čítá se právem život, jest to dobro nade všechny dobra na světě. Bůh se snížil velice, že stvořil svět, On ukázal tvoře nevýslovnou lásku Svou. Tuto lásku prokázal zvláště člověku, a tedy i člověku samovražedníkovi, neboť ho netoliko stvořil, jako stvořil nerosty, rostliny a živočichy, ale On přidal v duši jeho nesmrtelnou vlastní obraz Svůj, dal jemu poznati pravdy věčné a užiti darů Jeho, dal jemu zažiti během života jeho dobrých věcí, a zvláště křesťanu dal poznati lásku Boží v míře téměř takové, jako ji znají andělové. On ji také poznal, matka jeho vypravovala jemu o ní, vypravovali kněží, vypravovali chrámové a oltářové, a hle od Boha, jenž ani Svého Syna neušetřil, on nic neočekává, nic nedoufá, utíkaje z tohoto života, jakoby Boha přelaskavého nebylo více, jakoby Jeho věčná, žádným změnám nepodrobená láska byla za své vzala, anebo jako by se byla proměnila v krutou nenávisť těch, kteréž byl z lásky učinil. Ó, vizte tedy, jak hrozný nevděk se jeví naproti Bohu v samovraždě!

2. Samovražedník se proviňuje proti sobě samému, že jest to téměř až k neuvěření. Smrt jest ze všeho zla, jež člověka potkati může, zlo to největší, což díme ovšem, majíce na zřeteli zla časná. Vše se smrti, nebo-li ztrátě života vzpírá, nižádného nevyjímaje. Odtud také není příkladu, aby zvíře sobě samému života bralo, ani tehdaž ne, když bylo krutě pronásledováno. Samovraždy není mezi zvířaty. Tím způsobem musíme říci: že jest samovražda nepřirozená a proti všemu řádu. Avšak, kdyby jenom dosti bylo na tom. Avšak samovražda čelí proti lásce k sobě samému povinné. A tato láska k sobě jest tak samozřejmá, že ten nejlepší znatel lidského srdce ji v každém předpokládal, neboť On velel: »Miluj bližního, jako sebe samého.« Samovražedník však právě lásku sobě povinnou zrazuje. Zrazuje ji: poněvadž sobě život dočasný bře; zrazuje ji, neboť odchází na onen svět v zoufalosti a v odporu naproti vůli svrchovaného Boha a Pána svého, a tak ve hříchu smrtelném a ve stavu věčné zátaty. Ó, jak se tedy těžce prohřešuje samovražedník proti sobě! Odebírá sobě dobro dočasné největší, pozemský život, uvodí na sebe dočasnou smrt. Avšak kdyby jen dosti bylo na této smrti dočasné, on uvaluje na sebe také smrt věčnou, ať nic o tom nedíme, že sobě odebírá možnost, za své hříchy se káti, a zásluh sobě dobývati.

To však má ovšem místo o samovraždě, k nížto se odhodlal člověk přičetný, maje rozum v užívání svém, neboť jen tehdaž se dopouští, život sobě bera, smrtelného hříchu!

3. Avšak samovražda jest netoliko vzpourou proti Bohu a těžkým proviněním naproti lásce sobě povinné; ona jest i hříchem naproti společnosti lidské. Člověk jest bytostí společenskou a Bůh tak zřídil ho, aby v rodině byl vychováván a veden, aby společností nabýval poučení, a příklady dobrými aby byl na cestě dobré udržován. Bůh dal člověku rozum a chápavost, aby

přemýšlel, a dobrých naučení aby přijati a jim rozuměti mohl, Bůh mluví buď že Sám k duši naší, anebo dává mluvití skrze lidi, anebo jak říkáme skrze společnost, a v Církvi Boží skrze věrné matky křesťanské, skrze otce šlechetné, skrze kněze své, skrze chrámy své, skrze oltáře své.

Za tou příčinou má jedenkaždý povinnost ku lidské společnosti vůbec a ku rodině a ku církvi zvláště, a těch šetřiti povinen jest podle vůle Páně, a jak dlouho by se líbilo Jemu.

Samovražedník však se konání tomuto vyhýbá a nechce plniti, k čemu jest jako oud společnosti zavázán. On se násilím vymyká ze všech závazků, jimiž z vůle Boží vázán byl k té rodině a k té společnosti, v nížto se nalezal.

Abychom poněkud zlobu samovraždy seznali, pozorujme: že by samovražedník byl otcem rodiny. Jako takovému přísluší jemu péči míti o matku dětí svých, přísluší jemu ji milovati, jako vlastní tělo své, starati se o řád v rodině, o čest ženy své a o její výživu, a hle co činí samovražedník? On opouští ženu svou, ne snad na krátkou dobu, a aby se zase vrátil, ale na vždy, neboť z onoho světa není návratu, on trhá svévolně svazky k ženě ho poutající naproti výslovnému rčení věčného Boha: »Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj;« samovražedník zanechává v opuštěnosti rodinu svou, nedbaje o ni, ne snad, jako na příklad opilec jenom dobou, kde opilství se oddává, ale na vždy; on jedná tak, jakoby sobě byl dříve srdce z těla vypáral, opouští nelitostivě ženu, matku dětí svých a syny a dcery své. On je opouští a zanechává je v osiřelosti jejich, a všem nebezpečenstvím, jimžto jde vstříc siroba. On byl vázán o rodinu svou se starati, děti své vychovávat, jim přiměřené vyučování dávati, aby mohli vezdejšího chleba dobývati sobě, a hle! on samovraždou utíká z rodiny své, jižto svěřil jemu neskonalý Bůh! On byl povinen na zřeteli míti čest ženy své a dětí svých, a hle on jich zneuctil samovraždou!

Dejme tomu, že spáchal samovraždu syn anebo dcera. My víme, že Bůh Sám vštípil otci a máteři lásku ku dětem vlastním. Vidíme to ve tvorstvu veškeru. Ptáče se stará o hnízdo své, a upravuje je všemožně, aby mláďatům svým upravilo příjemné bytování; zvíře čtvernohé všechnu péči vynakládá k tomu, aby své mladé ošetřovalo pro náklonnost, kterouž Bůh vštípil jemu. Tím spíše vštípil Bůh tuto lásku k dětem v člověku, v otci i máteři. My tuto lásku pozorujeme a známe ji, neboť ji máme denně před očima, vidouce, kterak matka s dítkami svými zápolí, kterak nešetří ani zdraví svého, aby dítě svoje náležitě obstarala; my víme, kterak se rodičové z lásky k dítěti zhusta všeho zříkají, jmění své, lopocení, ano i život vynakládají, aby dítkám lehčí výživu pojistili, nežli měli oni sami!

Tuť bychom ovšem se nadáli: že budou vděční synové a dcery za tuto velikou snahu rodičům svým, že budou hleděti, aby aspoň poněkud jim nahradili všechnu péči a všechnu úzkost,

kterouž byli pro ně vystáli. A hle! jakou to odplatu jim dává syn aneb dcera samovraždou?

Ó vizte, jakého nevděku se dopouští samovražedník naproti rodičům svým!

Avšak katolík jest netoliko údem rodiny pozemské, on jest také členem rodiny Boží na zemi. Tato rodina Boží jest vám známá. Jest to osada, diecése, Církev veškerá. V této rodině všechno svaté jest, co Kristus Pán ustanovil, a všechno vede ku svatosti z vůle Páně, a jedenkaždý katolík jest povinen tak jednati a žíti, aby tato rodina Boží ode všech byla ze skutků dobrých slavena. Odtud dí sv. Petr I. P. 4, 15: »Žádný pak z vás netrp jako vražedník, aneb zloděj, aneb zlodejce, aneb cizích věcí žádostivý.« A Kristus Pán nás napomíná: »Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a slaví otce vašeho, jenž jest v nebesích.« Mat. 5, 16. A hle! Co činí samovražedník? Nejenom že nectí rodiny Boží, on ji zlehčuje a v pohanění vydává, a tak jest příčinou, že nepřátelé jásají, doufajíce: že když takto bude zlehčena rodina Boží, ji překonají.

* * *

Jest tedy, jakož jsem láskám vašim vyložil, samovražda hříchem velikým, naproti sobě, naproti lidem, naproti Církvi, naproti Bohu a Jeho svrchované vládě. Což zbývá tedy, leč abychom ty, kdož mají pokušení, vzíti život sobě, varovali, jim přimlouvali a za ně se modlili. Což zbývá leč Boha prositi, aby nás samých takovéhoho hříchu chrániti, nás ve své svaté službě siliti a v důvěře uchovati ráčil. Především ale mějme v lásce Matku Boží a jí všechny svízele své poroučejme, a ta dobrá Matka bude ochranou naší. Amen.

Monsign. Dr. Ant. Lenz, Jeho Svatosti Lva XIII. domácí prelát,

Neděle I. po Devítníku.

Zevní příčiny samovraždy.

»Rád se budu chlubiti nemocemi svými,
aby ve mně přebývala moc Kristova.«
II. Kor. 12, 9.

Sv. apoštol Pavel vypravuje nám o velikých protivenstvích, jež byl přetrpěl pro Krista Pána od židů i od pohanů, ano i od falešných bratří, a to zajisté slouží ku veliké cti a slávě jeho; neboť Boha vyznávati, pro Boha a jeho víru trpěti, jest jméno Boží oslavovati a tím také jméno své vlastní ctíti.

A jak by také mohlo býti jinak? Vždyť jest Bůh otec náš, a sláva jeho ctí také nás. My jsme živý obraz Jeho, k tomu učiněni, abychom Boha oslavovali podle toho, co čteme v Písmě

Božím: »Nebesa vypravují slávu Boží a dílo rukou jeho zvěstuje obloha. Den dni vypravuje slovo a noc noci oznamuje umění. Nejsou to mluvení ani řeči, jichžto by hlasové nebyli slyšáni. Po vší zemi vyšel zvuk jejich a až do končin okrášku země slova jejich.« Ž. 18, 2—5. S nebesy tedy, se sluncem, měsícem a hvězdami máme i my vypravovati slávu Boží a nemáme v této chvále ustávat ani chvílky jediné, podle toho, co nám praví sv. apoštol: »Buď že jíte, anebo pijete, aneb cokoliv jiného činíte, všechno činite ku chvále Boží.« Neboť ani jediná chvílka života našeho není tak naše, jako věčného Boha, a proto každý okamžik náš má být věnován ku cti a slávě Jeho.

Jestliže však čest a sláva Boží jest na konec i cti naší a oslavou naší, máme s apoštolem svatým díky vzdávat Jemu ze všech svízeli, jakými navštívil nás.

Máme však k tomu příčiny ještě jiné, abychom nesli trpělivě svízele své, neboť ony jsou cestou ku slávě věčné a ku blaženosti nebeské.

Avšak netoliko svízele k tomu čelí, abychom v dobru byli utvrzeni, ale i pokušení. Byla-li by v tom vůle Páně, nemělo by cesty k nám a přístupu pokušení nížádné, avšak vůle Jeho jest, abychom se osvědčili, vítězstvím nad sebou zásluh sobě dobyli, a se zdokonalili, a zvláště, abychom se v pokoře cvičili. To jest v příčině, proč dopouští Bůh na nás pokušení, abychom seznali na sobě slabotu svou, abychom seznáme ji k Bohu se utíkali a pokorní jsouce milost Boží k sobě přitáhli.

Sv. apoštol Pavel byl od Boha velikými milostmi obdařen, stal se apoštolem, byl od Boha bezprostředně u sv. víře vyučen, obdržel dar zázraků, pracoval více nežli apoštol kterýkoliv, byl vtržen do třetího nebe, a slyšel tajemství veliká, kterýchž nesluší člověku mluvit, a hle i tentýž sv. Pavel nebyl bez pokušení. Žádal ovšem Boha, aby se slitoval a odňal pokušení tato, avšak nestalo se po vůli jemu, alebrž dostal odpověď: »Dost máš na milosti mé; nebo moc v nemoci se dokonává«. Tím poučen sv. apoštol dí: »Rád se budu chlubit nemocemi svými, aby ve mně přebývala moc Kristova«.

V trpělivém se podřízení vůli Páně se zakládá pravá udatnost a síla ducha, již dává Bůh těm, již ho vyhledávají; avšak není těch mnoho, kteří by takto činili!

Velmi mnozí se vzdorem snášejí svízele své, a tak sobě přitěžují břemena, jiní klesají na mysli a upadají v zoufalství, ač vědí, kterak jest ono hříchem velikým proti Bohu, proti sobě samému a proti společnosti lidské, že jest ono mařením toho největšího dobra pozemského, ano i života věčného.

A co pudí je ku tomuto na výsost nerozumnému kroku a ku skutku tak hříšnému? Zdroje ku samovraždě jsou buď zevní anebo vnitřní, a oboje pak působí k tomu, že člověk sám nad sebou se zapomíná a život běře sobě.

Já chci dnes mluvit o příčinách zevních samovraždy a ty jsou:

a) Samovražda se velebí jako čin ducha hrdinského.

b) Se strany těch, kdož jsou odpůrci křesťanství, hledí se, aby byly pohřby samovražedníků oslavovány. To jsou ty dvě příčiny, kteréž snímají před světem příhanu, a na samovraždě, a o těch budeme jednati.

P o j e d n á n í.

a) Staří národové, jakož se dovídáme z Aristotela V. Ethicorum Cap. 11. a z Plinia lib. 36. cap. 15., trestali samovraždu jako zločin naproti národu spáchaný, příhanou a hanbou veřejnou; a tak tomu bylo, dokavad potrvaly mravy šlechtetné. Později ovšem zavládlo jiné učení zejména působením filosofické školy Stoiků, kteří za věc zcela dovolenou, ano hrdinskou vyhlášovali, jestliže by kdo byl skončil samovraždou. Tím se stalo, že poznenáhla všechna příhana snjata byla se zločinu samovraždy, a tím právě se způsobilo, že se samovraždy množily.

Když víra křesťanská byla národům zvěstována, bylo jim i hlášáno, kterak člověk není pánem života svého, ale ten že náleží všechen Pánu Bohu, bylo jim hlášáno, že jest život dar Boží veliký, že můžeme v tomto životě sobě získati zásluhy, bychom v nebi s Bohem se radovati mohli; bylo jim hlášáno, že trpěl za nás Vykupitel náš nevýslovně a že z úrady trojjediného Boha bylo trpěti Jemu a tak vjíti do slávy Svě; bylo jim hlášáno: že by neslušno bylo, aby křesťan jsa členem skrytého těla Páně, zde na tomto světě žil v samých rozkoších a radovánkách, ježto jest hlava tohoto skrytého těla Páně trním korunována.

A v tomto učení jsou již důvody, za kterými bylo jasno křesťanům, kterak není volno člověku zoufati a v zoufalství sobě život bráti.

Znalíť oni předobře, že jest Bůh Stvořitel jejich a pán a majetník života jejich, znali předobře, že jest Bůh netoliko Stvořitel jejich, ale také otec jejich. K němu také denně brali útočiště, oslovující Ho a volající k němu tím sladkým jménem: Otče náš! Oni znali předobře, že jest Bůh Otec jejich, ale také že jest nevýslovně laskavý a neskonale dobrotivý. Oni věděli, že nad láskou věčného Boha k lidstvu ustrnuli sami andělové, když jim Bohem bylo zvěstováno, že bude Slovo tělem učiněno a že jako člověk přebývati bude mezi námi. Oni věděli, že nebesťané ustrnuli nad vtělením Syna Božího, slyšíce, že vezme na Sebe tělo trpitelné, že bude svizelům lidským podroben, ano že zemře za hříšníky na hanlivém kříži. Sami však přijavše učení křesťanské, s vděčností prevelikou poslouchali, kterak je miloval Otec nebeský podle slov Samého Syna Božího: »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého Jednorozeného dal, aby žádný, kdo v Něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.« Jan 3, 16.

Oni slyšeli od velikého apoštola: »Ani vlastního Syna Svého neušetřil, ale za nás za všechny Ho vydal; kterakž nám také

s Ním všechno nedá?« Řím. 8, 32. Oni slyšeli od velikého apoštola, že »milujícím Boha všechny věci k dobrému napomáhají.« Řím. 8, 28. Oni jsou slyšeli slovo Páně, že Bůh pečuje o všechno, o ptactvo na horách a o zvířectvo v dolinách, On že živí ryby mořské a tvory všechny pozemní, nic že neujde zraku Jeho, starostlivosti a lásce Jeho, tím více že tedy má péči o člověka, za něhož dal Syna Svého. »Nepečujte o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali. Zdaliž není život více nežli pokrm a tělo více nežli oděv? Pohledte na ptactvo nebeské, žeť neseje, ani žne, ani shromažďuje do stodol: a Otec váš nebeský krmí je. Zdaliž vy nejste dražší, nežli ono?« Mat. 6, 25. 26. Toto slyšíce přilnuli křesťané k Bohu, v něho důvěřovali, i v protivenstvích neslýchaných, dobře vědouce, že i věci trpké přicházejí z ruky nevýslovně laskavého Boha, a proto do vůle Jeho se odevzdávali.

Ty doby nebylo také slyšeti, že by kdo byl sobě zoufal, a vražednou ruku na sebe byl vztáhl.

Později chladla v mnohých důvěra v Boha následkem učení pohanských, ježto se šířila mezi národy. K tomu působily a působí:

1. Povídky, v nichžto se líčí samovražda jako věc obdivuhodná a hrdinská, zvláště při těch, kdož láskou vášnivou a nezřízenou k sobě zahořeli, a vidouce překážky, vadící sňatku jejich se rozhodnou, že raději nechtějí žíti, nežli aby za sebe se nedostali. Jako věc hrdinská se věc taková popisuje a obdivuhodná, ale jest při samovraždě skutečně nějakého hrdinství? Jest to hrdinství, když nemá člověk tolik zmužilosti, aby snášel břemeno své? Jest to hrdinství, když voják máje bojovati, prchá a utíká? Jest to hrdinství, když člověk máje před sebou hořký kalich, nechce okusiti, ale raději života zbavuje se? Není-li věc taková spíše zbabělostí velikou?

Ó vizte, jakými velikými a nebezpečnými svůdníky jsou takovíto povídkáři, líčící samovraždu, jako hrdinský čin, kdežto jest ona v pravdě a skutečně zbabělostí velikou! Vizte také, kterak jest čtení takového zvláště mládeži nebezpečné, a kterak byste měli k tomu přihlížeti, aby děti vaše nečetly všech knih napořád, ježto se vkládají v ruce jejich, ať jsou od kohokoliv.

Jedna dívka rodu vznešeného v Anglii byla horlivá čtenářka povídek, v nichžto se do nebes vynášela samovražda, a čtouc to oslavování, zatoužila, aby i o ní někdy se četlo v knihách, kterak smrti hrdinskou z tohoto světa vykročila. I usmyslila sobě, na způsob neobyčejný sebe o život připraviti. Přestrojila se jako selská dcerka a v tomto přestrojení svedla nezkušeného mladíka jednoho k činu nestoudnému a napotom jeho i sebe zavraždila. Ó, jaký to nerozum a jaká to zbabělost! A přece opět a opět se dočítáme, kterak činy takové do nebe se vynášejí, jako by podobného nic sobě neměly!

2. Vynáší se samovražda jako věc veliká a hrdinská, a víte od koho? Od těch, kdož křesťanskou víru zradili a zradivše ji,

ke všemu bezprávi svému ještě nenávidí. Oni vynášejí do nebe samovraždu a velebí, poněvadž vědí, že čelí ona naproti učení Páně, naproti víře katolické. Oni se vychloubají, že takto dávají zášijek učení Páně nenáviděnému, aniž tuší: že velebíce samovraždu přednášejí nauku zlotřilou, lidskému pokolení nepřátelskou, lidožravou, že hlásajíce samovraždu, sobě počínají jako lidožrouti. Oni také svoji nelásku ku pokolení lidskému zhusta na jevo dávají.

Četl jsem před časy spis takovéhoho učeného lotra, který samovraždu vychvaloval a všem radil, kterým se pro chudobu, bídu, neštěstí a pro rozmanité nehody tuto na světě nĕlíbí, aby se zavraždili. Hle takovíto lidumilové jsou ti, kteří se zřekli víry otců svých! Tito tedy vynášejí do nebe sebevraždu.

b) Jest vaším Láskám povĕdomo, že podle zákona Církve katolické nemá býti samovražedníkům, kteřížto sebe zúmyslnĕ, při dobrém rozumu života zbavili, dopuštěno, aby byli na hřbitově katolickém pochováni. Vy víte, za jakými as příčinami se takto děje. Hřbitov jest místo posvěcené a upravené pro ty, kdož odcházeli v nadĕji, kdož s Bohem odcházeli, s ním se smířili; hřbitov jest místo, kdež odpočívají nevinné dítky, jejichžto duše na jisto v nebesích kralují. V nadĕji tedy díme že ti, kdož na hřbitovech katolických odpočívají, buď že jsou v nebi podle duše, anebo v očištcí, že jsou tedy údové Církve Boží na onom světě, jakož jsme my členové říše Boží na zemi. Vy však také víte, že ten, kdož umírá v hříchu smrtelném, navždy jest z rodiny Boží vyloučen. Jeho duše nemá místa v království Božím na nebi, a proto kdybychom najisto o někom věděli, že v pekle jest, nesměli bychom dáti tělu jeho místa na našem hřbitově. Kdo se však sám zavraždil, skončil v odporu proti Bohu, skončil v hříchu smrtelném, a proto sebe sám vyloučil z Církve Boží na zemi, ale také z radosti na nebi. A to právě jest příčina, proč Církev brání, aby se kladli samovražedníci na hřbitově katolickém. Má také Církev ten úmysl, aby touto příhanou byli věřící odstrašováni od zločinu samovraždy.

Ale právě tou příčinou, že Církev katolická brání pochovávat samovražedníky na místě posvátném, vynakládají odpůrci její všechno na to, aby pohřeb samovražedníkův učinili slavným. Odtud činí velikolepé průvody, doprovázejí jej ku hrobu velikolepou hudbou, přinášejí věnce na hrob a ukládají je na rakev, aby uctili toho, jenž vlastně sebe sama velice zlehčil. Ano, oni konají zhusta i slavnostní řeči, aby samovraždu oslavili, a tím aby se stalo, by i jiní samovraždou hledĕli sobĕ zasloužití oslavy podobné!

* * *

Hle tedy, křesťané rozmilí, zde máte zevní pobudky ku samovraždám. Vidíte je na své oči. Co budete činiti vy? Zajisté, že nebudete oslavovati, co zapovídá věčný Bůh a že ne-

opomenete se modliti, aby Bůh těm, kteří právě snad nyní jsou na tom, života zbaviti sebe, ku pomoci přispěl a zachránil duši jejich. Bude to zároveň modlitba, aby i vás Bůh chránil. Amen.

Monsign. Dr. Antonín Lenz, Jeho Svatosti Lva XIII. domácí prelát.

Neděle II. po Devítníku.

Vnitřní příčiny samovraždy.

»Ježíši Synu Davidův, smiluj se nade mnou.«
Luk. 18, 39.

Dnešní slepec volal ku Pánu Ježíši u své bídě: »Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!« V tom volání jest obsažena víra v Božství Páně, neboť dává na jevo, že Kristus Pán má moc, navrátiti jemu zrak, a že má tu moc Sám ze Sebe. Proto dí: »Smiluj se nade mnou!«

Slepci bránili ti, kdož jsou napřed šli, a přikazovali, aby mlčel; avšak marně! On tím více volal: »Synu Davidův, smiluj se nade mnou!«

Pevná tato víra zalíbila se Kristu Pánu a On zastaviv se řekl: »Prohlédni, víra tvá tě uzdravila.«

Podobná důvěra nezůstává i nyní bez vyslyšení a nikdo není s to, aby vypočetl, kolikrát se Kristus Pán ku vyslyšení nachýlil, když bylo přesvaté jméno Jeho vzýváno slovy: »Ježíši, Synu Davidův, Ježíši, Synu Boží, smiluj se nade mnou.« Nižádný není s to vypočísti, nad kolika matkami se ulitoval Pán Ježíš, když v bídě a nouzi své nemajíce, co by jedly a čím by se odívaly, za své dívky ku Pánu Ježíši volaly: »Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nad námi.« Nižádný by nedovedl vypočísti, kolik srdcí bylo k almužnám a dobrým skutkům obměkčeno, když od nuzných bylo vzýváno jméno Páně: »Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nad námi.«

A ještě více! Kdož by dovedl vypočísti, kolik milionů lidí bylo zbaveno nebezpečí ku hříchu, kolik milionů bylo ku pokání hnuto a na cestu ctnosti uvedeno na prosbu: »Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nad námi.« Vždyť pak víme, že není dáno nám jiného jména, v němž bychom spasení býti mohli, leč jen jméno Pána Ježíše. Kdo tedy od Pána Ježíše se odvracuje a důvěry v Něho nemá, ten se vzdal spasení svého a to činí zvláště ten, jenž sobě násilně život bere.

Budeme tedy opět jednati o samovraždě a to o vniterných příčinách, kteréžto k ní vedou.

Tyto vniterné příčiny jsou:

1. Pýcha a falešná domněnka o cti sobě povinné.
2. Vášeň tělesná.
3. Lakota.
4. Nevěra.

Rozjímejme o těchto příčinách a odstraňujme je pilně ze srdce svého.

Pojednání.

1. Jeden z úhlavních hříchů lidských jest zajisté neposlušnost. Vůli svoji podříditi Bohu a pro Boha člověku, to jest přemnohým protivné a odporné. Oni chtějí míti plnou svobodu. Chtějí mysliti, jakby se jim zachtělo, jakoby věčný Bůh nebyl svědkem myšlení jejich, oni chtějí zcela nezávisle na všem zákonu Páně věci býti i nedovolených žádati, oni chtějí míti zvůli mluviti, jak se jim uráčí, chtějí svobodně podle svévole své psáti, jakoby tak zvaná svoboda tisku, která zákonem občanským jest zaručena, v sobě obsahovala nezávislost na Bohu, nezávislost na počestnosti, nezávislost na právu a spravedlnosti, nezávislost na dobrých mravech; jakoby svoboda tisku zaručovala zvůli, hyzditi dobré jméno, sv. víru a špinití všecko, což nám drahého jest. Ano, ježto se domnívají, že mají právo, mluviti a psáti podle vůle, mají za to, že mohou tak žíti, jak by chtěli, že mají právo hýřiti, se opíjeti, marně utráceti, pokud to jde z jejich měšce; oni se domnívají, že mají právo, s sebou nakládati, jak by chtěli, a s věcmi svými zápoliti, jakby vůle jejich byla, jakoby byli svrchovanými pány nad sebou a nade vším, což mají.

A podle této své panovačnosti chtějí a žádají, aby se jim tak dařilo, jak jest vůle jejich. Vůle jejich má všude průchod míti a proto, když se jim nedaří podle vůle, buď že zuří anebo na mysli klesají. Když byli žádali o něco, a bylo jim odepřeno, tak žalostněli, jakoby veškera spása jejich v tom se zakládala. Viděl jsem před lety v jednom místě v pokoji na stěně krev člověka, který se tamtéž zastřelil z příčiny, že neobdržel toho místa dříve, jakž byl žádal. Žádal totiž s mnohými ještě o úřad jeden, a ten nebyl propůjčen jemu, ale jinému, který snad více zásluh měl, nežli on. Brzy na to sešel tentýž smrtí, a tak došla řada na něho, jenž zprvu byl odmrštěn. Žádal a obdržel, zač žádal, ale uražená čest jeho nedala mu spáti, soužil se, a pravil: Teď již pozdě jest. Zoufal a učinil konec životu svému. A takovýchto jest počet veliký. Čteme zhusta, kterak mnohý, obdržev důtku od svého představeného nemohl a nechtěl ji trpělivě nésti a samovraždou skončil. Ano čteme, že školní dívky, žákové a žáčky, byvše pokárány, život sobě vzaly. A vizte, toto všecko má základ v pýše a v křivé domněnce o cti.

Berou sobě lidé takový život, protože se nenaučili podříditi vůli svou všemohoucímu Bohu, ač, když sami se nemodlívali, bezpočtukráte slyšeli: Buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi: ač mohli na své oči se přesvědčiti, že se nižádnému člověku na světě neděje a nedělo vždy podle vůle jeho. Jedenkaždý člověk doznal a doznává, že vůle nad jeho vyšší vládne nad ním, ačby té vůli sebe více se protivoval. A také i ten, kdož v pýše své nic nechce míti a nic snášeti, což by trpké bylo a jemu protivné, měl nahlédnouti, že snad on jediný nebude míti té výsady,

aby vůle jeho se plnila jako vůle věčného Boha na nebi i na zemi. Měl by tak nahlédnouti a nahlédl by, když by dal místo pokoře. Pokora by ho naučila, že má mnoho vad, že zasloužil a zasluhuje pokořování mnohého, a tak by napraven byl a ochotně se podrobil vůli Páně. Tak ale hledě hlavou zeď proraziti, nepro-
ráží zdi, ale hlavu svou!

Bohužel, že v rodinách a zhusta i na školách málo se dbá toho, aby dítě navykalo sobě, vésti si vezdy skromně, aby sobě navykalo, málo o sobě mysliti, se pokořovati a poslouchati; spíše se nabádá, aby na sebe, jak se říká, drželo, příhany odráželo, nic nestrpělo, co by domnělé cti jeho vadilo. Takovou měrou se pak vychovává člověk vypínavý, nesnášenlivý, hrdý, nepokojný, sám s sebou neurovnaný, svévolný, jenž chce všade a ve všem býti svůj, a jsa samojediný a vida, že se mu dějí věci proti vůli, všecknu naději mimo sebe pouští a zoufá.

2. Ratolest této samosvojnosti jest vášeň, nebo-li slepá zavinělá náklonnost k nějakému předmětu. Zde na prvním místě klademe vášeň, jakou shledáváme mezi pohlavím rozdílným. Já jmenuji vášeň takovou láskou, neboť pravá upřímná láska není a nemá býti vášnivá, alebrž dobře zřízena. Ona není slepa, ale osvícena, kterážto prohlédá netoliko ku stavu manželskému, ale zvláště v popředí k Bohu. Pravá láska volí rozumně předmět obliby své, pozoruje vlastnosti osoby, o nižto se jedná a zkoumá, jednak ji a jednak sebe, zdali by byla s to, vyhověti, mír a pokoj, vespolnou důvěru a náklonnost po všechem čas života zachovati, ve spojení s člověkem zvoleným rodinu dobře řídit, a tak sobě netoliko šťastný pozemský život, ale také věčný pojistiti. Jestliže by pro příčiny rozumné bylo nemožno, sňatek uzavříti, neztrácí mysl, ale podrobuje se vůli Páně.

Ale jinak tělesná vášeň. Ta je slepá. Mladík sobě oblíbí dívku a dívka mladíka, a neshledává na něm nic než krásu anebo libeznost, nepřemítá o ničem, nepozoruje a nepřemýšlí, zdali by možno bylo, sňatek šťastný s člověkem takým míti, čili, neprohlédá k vůli Boží, ale stůj co stůj, i kdyby peklo otevřené viděla, i kdyby plameny jeho šlehaly na ni, nic na plat, ona chce míti zvůli svoji stůj co stůj. Častokráte, ano téměř vezdy se kují známosti takové za zády rodičů, objednávají se hříšné schůzky, — následky hříšného chování přicházejí a nesvědomitý a nešlechtný svůdce opouští předmět svůdnictví svého, a konec všeho bývá zoufalství, zaprodání nejenom života časného, ale i ztráta života věčného! Nezřídka přivádí vášeň tělesná obě osoby sobě nezřízeně nakloněné, ale bez naděje, by mohly sobě zařídití samostatný život, ku zoufalství. Ó vizte tedy, kterak jest potřeba nevyhnutelná, stráž míti nad dětmi svými a jich chrániti, by vášeň taková neuchvacovala jich, aby měly Boha na zřeteli a vůli Jeho, o nižto víte, že chce, abychom v čistotě svaté živi byli.

3. Vášnivý člověk vidí v předmětu obliby své jako Boha svého a všecko své a nebe své, jakoby všechem svět a všechna jeho radost bylo nebe všechno, a Bůh sám ničím nebyl.

A tak jest při každé vášni, zejména při lakotě. Písmo svaté dí, že jako nemá býti smilstvo jmenováno mezi křesťany, jakož sluší na svaté, tak také nemá jmenováno býti lakomství: »Smilství pak a všeliká nečistota nebuď ani jmenováno mezi vámi, jakož sluší na svaté O tom vězte rozumějíce, že žádný smilník aneb nečistý, aneb lakomec, (což jest modloslužebnost), nemá dědictví v království Kristově a Božím«. Efez. 5, 3 5. »Nad lakomce nic není nešlechetnějšího«. Sirach 10, 9. Lakotný člověk Bohem povrhl, Bůh jeho mamonna jest. Nadarmo volá k němu Bůh: »Nic není nepravějšího, než milovati peníze. Nebo takový i duši svou na prodej má!«. Sir. 10, 10. Nadarmo volá k němu Kristus Pán: »Co jest platno člověku, byť všechn svět získal, a na své duši škodu trpěl? Anebo jakou dá výměnu za duši svou?« Mat. 16, 26. Nadarmo volá k nim výstražně osud Jidášův, kterýž lakotou veden Pána a mistra svého zaprodal! Nadarmo posílá k nim Bůh upomínku, že nic s sebou na onen svět nedonesou, že všechno opustí je, nic naplat, oni se vracejí k truhlici své, neboť tam nalézají bůžka svého, modlu svou, boha svého.

Když tedy se nad nimi zakaboní obloha a když je svírají nehody a vyprázdňují se truhlice jejich, tu nemají stání žádného, zoufalství je uchvacuje, jakoby, když se truhlice jejich poněkud vyprázdnily, celé nebe jejich bylo zmařeno. Není tomu dávno, a četli jsme v novinách, že jeden žid, jehož miliony na sta se počítají, když spekulacemi svými o 13 millionů schudl, všechn nešťasten život sobě vzal.

4. Vášněn zaslepuje člověka a pod hovado snižuje a vleče ho k činům, jichž zvíře nikdy nekoná, a pramen jejich jest zloba vůle bezedná, zvláště ale nevěra. Nevěra jest také úhlavním pramenem zoufalství: Člověk, který v Boha nevěří, nejenom že zoufá na konec, ale musí zoufati. Přijde zajisté doba, kde nás všechno opustí, ano opustiti musí, kde zajdou veškery naděje pozemské. Kdo tedy nevěří v Boha, nemá naděje. On nemá, ke komu by se obrátil, když ho stihnou tihoty a svízele, nemá, komu by žaloval své těžkosti, aby se poněkud ulehčilo jemu. A tak jest docela opuštěn, jakoby byl sám a sám na světě veškerém. Nevěra tedy úhlavním pramenem jest, odkud se valí samovražda.

* * *

Ó, snažme se víru svatou zachovávat sobě a ji oživovati svatým životem, chraňme se nevěreckých řečí a knih a zločiného života, neboť odtud vychází nevěra. Nekřesťanský život ukazuje, že jest člověk tak žijící podle vůle neboli života nevěrcem a jestliže neustane, bude jím i podle rozumu, a pak vymizí i v něm svatá naděje. Prosme ve snaze své za ochranu Syna Božího, který za nás umíral, a Matku Boží, která Ho za nás obětovala. Stůjme k víře své, stůjme ku křesťanskému životu, a pak nebude zoufalosti v nás. Amen.

Monsign. Dr. Antonín Lenz, Jeho Svatosti Lva XIII. domácí prelát.

Řeči příležitostné.

Řeč při oddavkách.

Draží snoubenci! Nic významnějšího a drahocennějšího není věrnému křesťanu nad sv. kříž. »Kříž Kristův jest klíč ráje,« dí sv. Jan Damascenský, to jest — slovy sv. Augustina vyloženo — »kříž Kristův jest pro nás všeho blaha příčinou a zárukou«. Tímto posvátným znamením ozdobila vás Církev hned na prahu života vašeho, při křtu svatém, přijímajíc vás za dítky Boží; tímtéž znamením, žehnajíc vám, vypravili vás dnes milí rodičové vaši na společnou pouť manželského života. Ať vás tudíž nepřekvapí, tím méně zalekne, alebrž spíše, jak doufám, mile potěší a povzbudí: představím-li vám, draží snoubenci, sňatek manželský, jež uzavřítí hodláte, v obraze kříže.

P o j e d n á n í.

Kříž a stav manželský, jaká tu podoba, jaká shoda? Veliká a vážná, mladiství přátelé moji! Stav manželský jest svátost, a sv. Tomáš nazývá svátosti nádobami té předrahé krve Syna Božího, jež za nás na kříži prolita byla. S kříže Páně tedy má stav manželský blahonosnou moc i všecku vznešenost svou. Může-liž pro vás, dítky Církve Kristovy, býti důvodu platnějšího, důvodu mocnějšího, abyste manželský sňatek svůj vždy jako věc božskou ve vážnosti a náležité úctě chovali? První podmínkou blaha stavu manželského jest vážnost k tomuto stavu; neboť čeho si člověk opravdově váží, to miluje, to také rád plní; a na tom právě spočívá štěstí manželů: plní-li totiž ctice a milující manželství své věrně a ochotně všechny povinnosti a úkoly své. Kde toho není, tam stává se manželství želstvím, křížem nespokojenosti a útrap; čehož Pán Bůh vás uchovej!

Těžký byl kříž, jež milý Spasitel Ježíš Kristus nesl na Svých ramenou, aby nás vykoupil na něm. Podobně i stav manželský má své obtíže, bývá zhusta břemenem, a to jednak pro vážné a důležité povinnosti, jež s sebou přináší, jednak pro lidskou slabost manželů. I vám, snoubenci draží, nadejdou chvíle, abyste pocítili tuto zkušenost, již nezůstane ušetřeno nižádné manželstvo lidské. Ve chvílích takových pak vzpomeňte slov Kristových, jenž dí: »Vezměte jho mé na sebe . . . a naleznete odpočinutí dušem svým. Jho mé zajisté jest sladké a břímě mé lehké.« Mat. 11, 29. 30. To vztahuje se i k vašemu manželství. Lehkým vám bude břímě jeho, budete-li si počínati, jak Pán Ježíš vám ukazuje. Onť nesa těžký kříž dopustil, aby Mu jej nésti pomohl Šimon Cyrenský. Kdož vám bude Šimonem Cyrenským? V první řadě ovšem Bůh, dobrotivý Otec náš nebeský, jehož láska sic dopouští, ale neopouští; raní, ale též hojí; jenž žádného nezkouší víc, než snéstí mohou síly jeho, a v zkušeni též pomáhá a podporuje. Budete-li

Ho upřímně milovati a horlivě Mu sloužiti, bude i vám pomocníkem ve všech těžkostech a dá vám blažiti se pravdou, již svatý Pavel se těšival a chlubil volaje: »Všecko mohu v Tom, jenž mne posiluje.« — Ale i vy sami buďte jeden druhému Šimonem Cyrenským. »Jeden druhého břemena neste a tak naplníte zákon Kristův.« Gal. 6, 2. Jest tedy obecnou povinností lásky křesťanské, abychom jedni druhým v těžkostech pomáhali. Čím více žádá povinnost a blaho manželů, aby jeden druhého v potřebách neopouštěli, těšili, povzbuzovali, a tak břímě, kříž stavu manželského, navzájem si ulehčovali?

Co však jest vlastně kříž? Kříž sestává ze dvou břevn čili trámů, delšího a kratšího, na příč přes sebe položených. Položí-li se břevna souběžně vedle sebe, přestávají býti křížem. Břevna tato představují dvojí lidskou vůli. Což možnějšího a tudíž i častějšího mezi lidmi a zvláště mezi manžely, než že náhledy, přání a vůle jejich od sebe se různí, sobě odporují, navzájem se křížují? Zmocní-li se této neshody rozmar a nelaskavá svéhlavost, pak povstává manželům kříž, jenž trpkostí svou hluboce porušuje manželské blaho. Nedopustte tomu nikdy, snoubenci mili; a proto pilně toho dbejte, aby drahocenný poklad svornosti mezi vámi nikdy nebyl porušen, aby moudrou a láskyplnou povolností, šetrností a trpělivostí přání a vůle vaše se srovnávaly. Nesouť se i k vám slova Spasitele božského: »Mějte sůl (t. j. svornou přátelskou lásku) v sobě, a pokoj mějte mezi sebou.« Mar. 9, 49.

Na kříž byl Pán Ježíš přibit, hřeby připevněn, tak že nemohl se od něho odloučiti; a On také netoužil od něho odloučen býti z lásky k Bohu a k nám. Podobně i vy, snoubenci rozmilí, připevníte se ku kříži manželství svého, po němž jste horoucně toužili, hřeby manželských slibů, manželské přísahy své, abyste s ním sloučení zůstali po celý čas života svého, až do smrti své. Vim, že jste si této převážné a důležité vlastnosti nastávajícího sňatku svého vědomi. Mohli byste toužiti, aby této vlastnosti při sňatku nebylo? Vždyť vás vede k němu láska, láska opravdová a čistá, jež hroziti se musí i myšlenky, že by sňatek váš mohl býti kdy rozloučen, že by se mohla kdy srdce vaše od sebe odtrhnouti. Láska, která předpokládá, že by přestati mohla, pravou láskou není a nikdy nebyla. Pečlivě tedy opatrujte posvátné hřeby lásky a věrnosti, jimiž ku kříži manželství svého připoutáni budete, aby je žádná protivná moc vášně a slabosti uvolniti ne mohla; upevňujte je každodenně vroucí modlitbou a vědomím těžké zodpovědnosti, kterouž ze sňatku svého Bohu, Soudci věčnému, povinni budete. Tak čím dále tím více ku blahu svému budete okoušeti, že v kříži jest spása vaše.

Pod křížem Páně stála Maria, Matka Jeho, a milovaný učenník a přítel Jeho Jan; k těm umírající Spasitel obracel láskyplné pohledy, jim věnoval poslední myšlenky a tluky shasínajícího srdce. Takť i při sňatku vašem dnes, snoubenci drazí, stojí milovaní rodičové a přátelé vaši, jichž všech srdce naplněna jsou vroucím přáním pro blaho a plné štěstí vaše. A v pravdě, že

prání jejich počíná se již dnes plnit. Neboť, kdybychom mohli nahlédnouti do srdci vašich, jaké bohatství blažené radosti, sladkých úmyslů, předsevzetí a nadějí bychom v nich spatřili! Odkud ta vaše blaženost? Odtud, že příznivé, radostné máte upraveny počátky a základy manželského spoluzití svého. Na těchto základech máte sami vlastním přičiněním zbudovati sobě dům budoucího štěstí svého; ale na dobrých základech záleží, jak víte, všechno. Nezapomínejte tedy na ty, jichž láska vám tyto základy štěstí vašeho připravila. Pravíť sice Písmo svaté o manželích: »Opustí člověk otce a matku a přidrží se manželky své«, Mat. 19.; avšak to nezbavuje vás povinnosti, abyste rodičům svým úctu, lásku a vděčnost zachovali a odplatou za to, co vám dnes přichystali, stáří jejich osladiti se snažili. Tak platným a plodným zachováte si požehnání jejich, jež vás dnes provází na celý život, a to bude pro vás ziskem velikým neboť, jak zaručuje samo slovo Boží, »Požehnání rodičů staví domy dětem, ale kletba jejich bourá je.«

* * *

Tak, drazí snoubenci, představil jsem vám manželství v drahém znamení spásy naší, v obraze sv. kříže Páně. Kdykoliv popatříte na toto znamení, přivádějte si na paměť nejen posvátnost a vznešenost stavu manželského, ale i důležité ty povinnosti, jež nyní na se vezmete; a z kříže Páně čerpejte potřebnou sílu, abyste jim dostáti mohli. Sv. Pavel říkal: »Odstup to ode mne, abych se chlubil v jiném, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista.« A tak dejž i vám Bůh, abyste se mohli vždy chlubit manželstvím svým, manželstvím vzorným, spokojeným a šťastným, jsoucím ku cti Bohu, radosti vašich rodičů a přátel, a k vašemu blahu časnému i věčnému. Amen. Josef Kuchynka, sídelní kanovník Vyšehradský.

**Promluva na rozloučenou u jeskyně Lúrdské,
kterou dne 9. září r. 1896 o 11 hodině měl Th. Dr. František Kolísek, konsistorní rada a vikář na dómě v Brně.**

»Dítka moje, slyšte mne: Blahoslaveníť jsou, kteříž ostříhají cest mých
Přísl. 8, 32.

Rozmilí poutníci a ctitelé Marianští! Ve chvíli této vážně zachvívá se srdce naše city přebolestnými; vždyť rozloučiti se tu mají dítky se svou Matkou, a okamžik takový bývá zavlažován slzami nejvšelejšími. Čím větší byla radost naše při prvním setkání našem s Neposkvrněnou Matičkou naší, tím větší bol zmocňuje se nás při rozloučení, zvláště když pomyslíme sobě, že asi málokdo z nás zaputuje ještě jednou na přeposvátné a pře-velebné místo toto, kde jsme se cítili tak šťastnými a blaženými.

Než bol náš zmírňuje se poněkud myšlénkou blaživou, že odneseme si odtud, od své Matičky Lúrdské, něco na památku.

A na otázku, co by to bylo, odpovídám takto:

1. Při první své promluvě po příchodu našem na toto místo přeposvátné naznačil jsem, co my jsme přinesli sem do Lúrd své Matičce Neposkvrněné. — Především přinesli jsme jí pozdrav za sebe i za své miláčky ve vlasti, kteří nás o to prosili, když jsme na pouť odcházeli. Pozdravili jsme Neposkvrněnou nebes Královnu oním pozdravem, jejíž poprvé uslyšela z úst archanděla Gabriela: »Ave, gratia plena! — Zdrávas, milosti plná!« — A za tento pozdrav náš odneseme si pozdrav od své Matičky, kteráž volá k nám ve chvíli této s obrazu nad jeskyní slovy moudrého Siracha: »Dítky moje, slyšte mne: Blahoslavení ti jsou, kteříž ostříhají cest svých!« Toť, přátelé drazí, pozdrav rozmilé Matičky naší, která si přeje, abychom jí následovali na cestách příkázání Božích, po kterých ona vždy kráčela. To znamenají také ony zlaté růže na nohou Panny neposkvrněné, jak se zjevila s nimi Bernardině. Tím tedy projevíme my i naši miláčkové v otčině, jimž pozdrav tento přineseme, lásku svou a vděčnost za dárek tento, když budeme vždy a za všech okolností života svědomitě zachovávatí všecka příkázání Boží i církevní. Pán Ježíš praví: »Kdo moje příkázání má, a je zachovává, tenť jest, jenž mne miluje.« Podobně i Matku Páně miluje ten, kdo chodí po cestách ověčených zlatými růžemi příkázání Hospodinových.

2. Právil jsem dále v první promluvě své, že jsme přinesli sem do Lúrd ke trůnu milosrdné Matičky — hříchy své. Za to však odnášíme si odtud milost Boží, milost posvěcující, které jsme nabyli ve sv. zpovědi, a která rozmnožena byla ve sv. přijímání. Jaká to památka převzácná! Matička naše přemilostivá zjednala duši naší podobné rouho bělostkvoucí, kterýmž sama ozdobena jest na obraze zjevení svého tu před námi nad jeskyní; a zanícena jsouc něžnou láskou mateřskou k nám všem, volá ke každému z nás na rozloučenou slovy Písma svatého: »Važ si toho, co máš, aby nikdo nevzal koruny své.«

3. Na třetím místě promluvy své první naznačil jsem, že znajíce předobře soucitnou lásku Neposkvrněné Matičky své, přinesli jsme jí sem do Lúrd též tělesné neduhy své: kříže, bídy a útrapy všeho druhu, a to s pevnou nadějí, že předobrotivá Matička naše uleví i nám, — že i naše slzy bolestné promění v slzy radostné, jak to učinila již na stotísíckráte zde na tomto místě přeposvátném, čehož důkazem jsou tyto berly v jeskyni, kteréž mnohem dojemněji než všechny skvosty a draho-kamy světa ozdobují zde trůn milosrdné nebes Královny.

Napadá mi tu píseň Marianská, kterou lid náš ve vlasti tak rád zpívá na místech poutnických:

»Budiž od nás pozdravena, Panno Maria!

Na tisíckrát zvelebena, Matičko milá!

Ó Maria, Maria, budiž nám milostiva!

Prímlouvej se a pros za nás u svého Syna!«

A hned druhá sioka zní takto:

»Chromým berly odhazuješ, Panno Maria!

A slepým zrak navracuješ, Matičko milá!

Ó Maria, Maria, budiž nám milostiva!

Přimlouvej se a pros za nás u svého Syna!«

Přátelé drazí! V těchto dnech byli jsme sami svědky očitými, kterak předobrotivá Matička Lúrdská chromým berly odhazuje a slepým zrak navracuje. Předevčírem odpoledne při slavném průvodu s velebnou Svátostí odhodila Panna Neposkvrněná berly oboje oné ochrnuté dívce z Dijonu, která v okamžiku povstala úplně uzdravena. A téhož dne ráno o půl sedmé hodině ráno navrátila zrak muži slepému, jež přítel sem přivedl a od pisciny uzdraveného s radostí velikou odváděl.

Tyto události zázračné — a na tisíce jiných — hlásají nám zjevně, kterak Neposkvrněná Matička naše umí snímati kříže s ramen ctitelů svých, jak dovede mírniti bídy a útrapy všech, kteří ji o pomoc vzývají.

Pročež na rozloučenou odneseme si odtud pevnou důvěru v pomoc Neposkvrněné nebes Královny a spolu též útěchu blaživou, že i nám přispěje vždy, kdykoliv k ní utíkati se budeme. Tento třetí památný dárek obsažen jest ve slovech Písma sv., jimiž ve chvíli této volá k nám pro potěšení předobrotivá Matička naše: »Dítky moje, vzývejte mne v den soužení a já vytrhnu vás!« —

4. Konečně naznačil jsem v první promluvě své, že za dar čtvrtý přinesli jsme Neposkvrněné Matičce své ubohé srdce, ale upřímnou lítostí nad hříchy svými naplněné a dětinnou, důvěrnou láskou zanícené. — Avšak za dar tento odneseme si od své Matičky její Srdce Neposkvrněné. Jako bych slyšel zaznívati líbezný hlas od jeskyně s obrazu: »Dítky moje, vy jste mně přinesly darem srdce své dětinné, — a hle, já vám za to dávám Srdce své mateřské!«

Ó jak velkolepý to dar, jak nevýslovně vzácná to odměna! Za své ubohé srdce hříšné obdrželi jsme náhradou nejčistější Srdce Matičky své nebeské! A poněvadž v srdci lidském soustředěna jest veškera bytost, můžeme říci, že darováním Srdce svého darovala nám Neposkvrněná Panna Maria celou bytost svou se vši láskou, jakou chová k nám ubohým poutníkům v tomto slzavém údolí

Radostí zajisté nesmírnou zaplesají též miláčkové naši v otčině, až jim s obrázkem Lúrdským přineseme tak vzácný dar na památku a připomeneme k tomu, že jim přinášíme celou Neposkvrněnou nebes Královnu se vši její láskou mateřskou.

Přátelé rozmilí! Važme si všech darů, jež nám na památku pouti naší věnovala Neposkvrněná Matička naše! Budme vděčni za nevýslovnou její lásku mateřskou! Přislibme jí dnes na rozloučenou z tohoto posvátného místa, že přičiníme se na další své pouti pozemské, abychom vždy ruce čisté spínali ku vroucné a důvěrné modlitbě, zvláště pak k modlitbě sv. růžence, — aby-

chom vždy a všudy chodili po zlatých růžích příkázání Božích a majíce podpásaná bedra blankytnou stuhou upřímné kajicnosti dosáhli šťastně cíle posledního.

Viděli jsme za pobytu svého zde v panorámě, jak Bernardina blaženě umírá: Oči a srdce má k nebi obrácené, — líbezně se usmívá, — v rukou má křížek ovinutý sv. růžencem, — a šeptá naposled třikráte »Ave Maria! Zdrávas Maria!« Při třetím »Ave Maria« vzlétá andělská duše její do ráje nebeského, kamž ji za průvodu andělů doprovází Panna Neposkvrněná.

Ó kéž bychom všickni, přátelé drazí, měli jedenkrát smrt tak blaženou! — A na tento úmysl pomodlíme se jednou »Zdrávas Maria«, pojmuče v modlitbu tuto hlavu celého křesťanstva, sv. Otce, Lva XIII., našeho milovaného císaře a krále, Františka Josefa I., všechny vrchní pastýře svých diecesí, všechny své miláčky v otčině, všechny umírající, aby kajicně zemřeli a všechny dušičky v očistci, aby ještě dnes byly v ráji nebeském.

»Zdrávas Maria . . .« Amen. —

Odpůrci a přátelé Kristovi.

Časové postní řeči.

Napsal FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

»Svědkové složili roucha svá u nohou mládence, který slul Šavel.«

Sk. ap. 7, 57.

I.

Nárek, žehrání, ano i rouhavé zlořečení doléhá nám k uším se všech stran; neboť nevrlost a nespokojenost ovládla téměř všechny vrstvy společenstva a rušivá rozháranost hrozí rozervati i sebe užší svazky jak v společenském, tak bohužel zde onde i v rodinném životě. Odkud asi tyto neblahé poměry? Platí nyní nejším křesťanům tatáž výčitka, kterou napsal druhdy sv. apoštol Pavel v listě svém ke Galatským: »Prázdní jste Krista . . . vypadli jste z milosti« 5, 4.; ano lidé opustili zákon Kristův, zákon lásky křesťanské. Posuďte jen, zdali nepřevládají ony skutky těla a žádosti jeho, jak je vypisuje tentýž apoštol, totiž: »Smilství, nečistota, nestydatost, chlípnost, vraždy, opilství, žraní a tomu podobné věci; zato vymizelo ovoce ducha, jež jest láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivost, tichost, věrnost, mírnost, zdrželivost a čistota« Gal. 5, 19—33. Což divu tedy, že duch lidský nena-lezá klidu ani upokojení, že v rodinách, obcích i státech není pravého blaha a štěstí. A jaká tu pomoc? Nezbyvá než vrátiti se ku Kristu a život svůj opět zříditi na tom základě, který položil Sám Kristus Ježíš; nebo »kteří jsou Kristovi,« dí takto sv. apoštol národů, »tiť ukřižovali tělo své s hříchy a žádostmi;« vybízí pak

všech vyznavačů Kristových: »Jsme-li duchem živi, duchem i chodme.« Gal 5. 24. 25. A čemu sv. apoštol slovem učil, k tomu i příkladem svým povzbuzoval; pročež chtěje v letošních rozjímáních postních doličiti příčiny nákazy mravní a upozorniti vás na prostředky k vyvážnutí z ní, předvedu vám postupně hlavní údaje z poblouzení, obrácení a apoštolského působení sv. Pavla, z nichž poznáte, jak ze Šavla stal se Pavel a z odpůrce Kristova horlivý Jeho apoštol.

S pomocí Boží tedy započínám dnes první zmínkou, kterou Písmo svaté činí o sv. Pavlovi; jsou to slova na počátku připomenutá, »že svědkové složili . . .« Stalo se tak při ukamenování sv. Štěpána; a tu vtírá se nám především otázka, jak dostal se Šavel mezi ty ukrutníky, kteří sv. Štěpána kamenovali? Odpovědi na otázku tu bude dnešní rozjímání, k němuž vyprošuji milost Ducha Sv. sobě i vám.

P o j e d n á n í.

Stalo se druhdy za časů apoštolských v Jerusalemě veliké zbouření; lid se všech stran se rotil, hulákal, pěsti zatínal a rozsápáním hrozil člověku, jehož u prostřed davu vleklo několik zuřivců před radu židovskou. Kdo byl člověk onen a co zavinil? Byl to jáhen sv. Štěpán, na něhož tak velice rozzuřili se učitelé židovští, poněvadž jim dokazoval, že Ježíš Kristus jest Syn Boží a přislíbený Vykupitel. Nemohouce sv. Štěpánu odolati, poštvali lid proti němu a nařkli ho z rouhání, žádajíce, aby rada židovská nad ním vyřkla ortel smrti. Ovšem, kde rouhači žalují a rouhači soudí, nemůže býti jiný výsledek, než odsouzení, smrt sluhy Božího. I vyvlekli sv. Štěpána ven z města a kamenovali jej. »Svědkové pak složili . . .«

Však kterak dostal se Šavel mezi tyto ukrutníky? Ze slov jeho to poznáváme, jimiž v pozdější době hájil se proti zbouřeným židům; neboť tu odvolával se na to, že byl ve škole farisejské vycvičen, a to již stačí nám, abychom poznali, proč tak ochotně nabídl se hlídati rouch a těch, kteří kamenovali sv. Štěpána. Od učitelů svých, od těch fariseů, kteří všude šetřili Ježíše Krista, jak by Jej polapili v řeči, kteří pravdě Jeho odpírali, z rouhání Jej vinili, kteří Jej i kamenovati chtěli a obžalovavše Jej křivě, na smrt vydali: od těchto učitelů farisejských ovšem přiučil se Šavel, učením Ježíše Krista pohrdati, učenníky Jeho za pobloudilce a ztřeštěnce považovati; od těch učitelů farisejských vštípena mu byla zášť proti všemu, co od Ježíše Krista pochází, od nich podněcován byl, u něho odpor a mstyžádost proti vyznavačům Kristovým, tak že nemoha sám ještě činně proti nim vystoupiti, v podrážděné krvelačnosti alespoň službu nabídl jich pronásledovatelům a v ošetřování ochotně přijal vrchní roucha těch, kteří je při kamenování sv. Štěpána k uvolnění rukou svých byli odložili.

Z toho případu, nejmilejší, poznati můžete jednu z nejpřednějších příčin i nynější nákazy mravní; jest to beznáboženské neb alespoň v ohledu náboženském nedostatečné a nedbalé vychování jak ve školách tak v rodinách, jest to i četné bezvěrecké a nemravné pohoršení, jaké se dává od starších mládeži dorůstající.

Jak často bohužel právě školy, jež mají býti mládeži ústavy vzdělávacími, stávají se semeništěm mnohé nákazy; neviním osoby, ale naříkati musím na ten směr beznáboženský, jenž od několika let zavládl právě mezi těmi, kteří měli hlavní vliv na zřízení, vývin a upravení školství. Byli to lidé podobní asi těm, s kterými i sv. Štěpán v takový rozpor a hádku přišel, o nichž Písmo sv. dí, že pocházeli ze školy, která slove Libertinských a Cyrenských a Alexandrinských a těch, kteří byli z Cilicie a Asie. Z pojmenování toho seznáváme, že byli to učení židé, kteří však hověli filosofii pohané a nedbajíce víry zjevené, více zásadami pohanými se řídili. A právě takový směr zavládl od několika let i ve školství. Přeučení a filosofii nevěreckou nasáklí lidé začali dokazovati, že škola nepotřebuje náboženství; pro vzdělané a vycvičené v té které víře že prý jsou kostely; školy ale že mají se zabývati toliko učivem vědy. Tak odstraniti hleděli vliv Církve na školy, odňali novému odchování mládeže ráz náboženský; prohlásili, že školy mají býti bezkonfessionální, totiž ani katolické, ani helvetské, ani židovské, zkrátka že na vyznání náboženské vůbec žádný ohled brán býti nemá; ba z některých ústavů učebních náboženství docela vyloučili a jen v obecních školách ponechali na mnohé doléhání dvě hodiny týdně k vyučování náboženství jako předmětu jinému, při ostatním vyučování ale o Bohu ani zmínka státi se nesměla; mluvílo se toliko o přírodě, o síle a hmotě, ba v některých učebnicích i docela nevěrecké výrazy a náhledy byly vykládány. Obrazy náboženské a kříže byly ze tříd školních odstraňovány, modlitby před vyučováním a po něm buď zcela se vynechávaly aneb nahrazovány byly jakýmsi bezbarvým výronem citů.

A tážete se, nejmilejší, jak něco takového mohlo se díti v křesťanském státě? Jací že to byli lidé, kteří takový řád pro školství zaváděli? Jak pravil jsem, byli to lidé bez Boha, t. zv. svobodní zednáři neb stoupenci jejich, kteří si chtěli vychovati mládež prázdnou náboženského přesvědčení, zbavenou víry, kázně a mravů. Tak zlomyslně hřešilo se na mládeži křesťanské od nevěrců a k tomu cíli si také hleděli odchovati sil učitelských, aby tyto v jejich směru dále pracovaly: ústavům učitelským i universitám vtisknut byl ráz bezvěrecký a jací pak vychovatelé mládeže odsud vycházeli, snadno se domyslíti. Odtud ta mravní poklesost škol nejen obecních ale i středních, hlavně pak vyšších. Se zanedbáváním vlivu náboženského klesala ovšem také mravnost i kázeň mezi mládeží a tak množila se žalostně ta nákaza mravní čím dál tím víc, až rozvážlivým lidem z toho počala se hlava točit. Neboť noviny přinášely stále četnější zprávy o zločinech mládeže školní, o krádežích, loupežích, rvačkách, nepočetných známostech,

ano i o vraždách a sebevraždách! A co neřestí rozličných mezi mládeží školní raději utajováno zůstávalo, aby nemnožilo se z toho tak křiklavé pohoršení! Tak tedy prospívala ta mládež věkem, pošetilostí a pohoršením před Bohem i před lidmi.

Studenti odeslaní od rodičů na vysoké školy zanedbávali vědy, ale jak nedávno poslanec jeden sám ve veřejných novinách jim vyčetl, povalovali se po kavárnách a když z hlavního města se vrátili, stali se z takových zkažených studentů nejhorlivější šířitelé převratných náhledů a socialistických zásad. Jak mnohou rodinu přivedli tito zkažení studenti lehkomyšlně na mizinu! Rodiče obětovali vše na jejich studie, utrhovali svým ústům, zkracovali k vůli nim a jejich vydáním ostatní děti, kdežto zkaženci ti ve velkoměstských zábavách hověli rozmařilostem a prostopášnosti své, až poslední halíř znuzněné rodiny své bezcitně prohýřili. A jaký byl výsledek těch domnělých vysokých studií? Že spustlíci tito sami mravně skleslí počali žehrat na celý zastaralý prý řád společnosti lidské, sami vystupovali s nabídkou opravy, která především v tom záležitosti měla, aby lidé zřekli se sv. víry; s tím heslem bez Boha a bez náboženství zakládali a šířili noviny na osvětu lidstva. Práví to stoupenci oněch škol Libertinských, jichž i Šavel z mládí byl posluchačem. Jako ti farisejští a saducejští učitelé hádali se se Štěpánem, a byť tvář jeho zářila jako tvář anděla, vlekli jej před radu a na popraviště: tak proti učeníkům Ježíšovým počínají si nyní jejich stoupenci ze škol liberálních. Jméno Ježíše Krista, jehož sv. Štěpán uzřel stojícího na pravici Boží, k pravé zběsilosti dohánělo zaryté farisey, že skřípěli zuby na Štěpána chystající se, rozsápati jej: a tak soptí novověcí fariseové slovem i písmem proti sluhům církevním, proti kněžstvu katolickému ano i proti biskupům, metajíce na ně kameny útržek, pomluv a hanobení. Jako druhdy tak štvou i nyní lid proti duchovenstvu a Církvi Ježíše Krista; a jak mnohý katolický křesťan bohužel zvědavě snad i škodolibě patří na tu vřavu, ba i nabízí se jako Šavel, hlídati jim roucho, čili přikrývati je pláštěm omluvy a zastání pro jejich zápal mladický a horoucí přesvědčení vlastenecké!

Takových výsledků dodělaly se vysoké školy bez Boha; a jak vypadá to na školách středních a obecních? Slyšel jsem již mnohdy stýskat poctivé učitele na ty následky podryté kázně a zpustlosti mravů; s bolestí se přiznávají, že od té doby, co odstraněna jest metla ze škol, jsou vydáni rozmařilé zvůli mládeže a hrubým urážkám jich nerozumných rodičů aneb i jiným často i povážlivým nepřijemnostem. Tak stěžováno bývá ovšem jen soukromě od učitelstva; ozve-li se však kněz veřejně proti nemravnosti a nekázi nové školy, tu hned stahují se bouře proti svědomitým zastancům mravní kázně mezi mládeží školní; a co tu opět Šavlů, kteří ochotně se nabízejí hlídati roucha kamenující, aby tito jen tím pohodlněji a důrazněji mohli pronásledovati hajitele pravdy, práva a šlechtnosti.

Však proč připomínám tyto neblahé poměry školní, když my sami to změnit nemůžeme? Činím tak na obranu Církve, k níž druhdy i sv. Štěpán náležel, té Církve katolické, která vždy nad mravností a kázní mládeže bděla, a o zdárné vychování mládeže svědomitě se starala, pročež i také výstražný hlas pozvedla proti těm bezvěreckým novotám ve škole, dovolávajíc se zásad předního vychovatele a přítele mládeže, Ježíše Krista. Povstal ovšem hluk proti Církvi podobný, jaký druhdy způsobila rada židovská proti sv. Štěpánovi, když jim Ježíše ukřižovaného připomínal; ovšem o Pánu Ježíši nechtějí ničeho slyšet ani ti staří ani ti noví fariseové; ale na povel svobodných zednářů způsoben jak proti Církvi a kněžím, že prý chtějí vládnout ve škole, rozhodovat nad učitelstvem, pokolení lidské v slepotě a zpátečnictví udržovat, a fanatism náboženský rozdmýchovat. A jak zachovali se katoličtí křesťané při tom soptění nepřátel Církve? Většina jich lomozem tím jaksi ustrašena mlčela, někteří i s povděkem patřili na ty, kteří Církve kamenovali, ano nechybělo i takových, kteří jako Šavel jim službu svou nabízeli. Pod tou falešnou službou Šavlovou ale zmáhala se jen nekázeň, prostopášnost, rostla ná- kaza mravní. Ano toho nikdo upříti nemůže, že mnohá ustanovení v školství potřebují nápravy a jestli kněžstvo katolické toho se dovolává, nesmí býti obviňováno z pobuřování; činí tak jen z toho šlechetného úmyslu, aby ušlechtilost mravní a kázeň opět zavládla mezi mládeží školní. Katolických křesťanů ale jest svatá povinnost, aby do sněmů zemských i říšských posílali muže takové, kteří na Boha ještě dbají, víry své si váží a o blaho časné i věčné národa svého pečují. K tomu také vybízel svatý Otec křesťanstva, k tomu povzbuzovali i vrchní pastýři církevní ve vlasti naší. --

Však nejen ve škole, ale i v každé rodině křesťanské povinni jsou rodiče dbáti o kázeň, zbožnost a mravnost dítek, aby tyto nedostaly se na takové bezcesti jako Šavel. On na svých vychovatelích viděl zlý příklad; a zlý příklad, rozmilý v Kristu, ten bezpočetných obětí přivedl k záhubě. Proto rodiče bedlivě varovati a chrániti mají dítek před takovým pohoršením; zvláště na srdce kladu rodičům, s jakou úzkostlivou opatrností měli by postarati se o dítky, jež poslati chtějí do ciziny. Uvésti mohu z vlastní zkušenosti případ jeden na výstrahu.

Z jisté dobré katolické rodiny chtěli dáti dítko na výměnu do Němec; dohazovač obstaral jim místo a přivedl za dítko české chlapce německého; však jaké bylo ustrnutí duchovních i rodičů, když při nejbližší příležitosti seznali, že onen německý chlapec nepochází z katolické rodiny, ba že ani pokřtěn není, a rodiče jeho že jsou bezvěreční socialní demokraté! Čemu může se dítě katolických rodičů přiučiti u rodiny takové bez Boha, bez víry! — Hle, takové nebezpečí hrozí nezkušeným dítkám od lidí cizích; což ale dávají jim pohoršení i vlastní rodiče! Mohl bych ovšem uvést odstrašující příklady z rodin, jejichž rodiče téměř za celý Boží rok v kostele neuzfíš, svatých svátostí snad od svatby ne-

přijali; místo modlitby ozývá se tam zlořečení a proklínání, obžerství, smilství a krádeže za hřích se nepočítají; jak musí vypadati výchova mládeže v takových rodinách?! Ó běda světu pro pohoršení a třikrát běda, dávají-li pohoršení to rodiče dítkám svým.

* * *

S prosbou tedy a výstrahou obracím se na konec k vám, rodiče katoličtí, zapřísahaje vás, abyste nedopouštěli se zlých příkladů před dítkami svými, ale také netrpěli toho, aby z dětí vašich cizí vinou a vaší nedbanlivostí stávali se Šavlové, kteří Církvi katolické se zpronevěřují, k nepřátelům Ježíše Krista se připojují, jejich rouhavému bezbožectví přivykají a na jejich prostopášnostech účastenství berou. Jak trpce a bolestně nesl to v pozdějších letech sv. Pavel, že stal se spoluvinným mučennické smrti sv. Štěpána, že pronásledoval Církev Kristovu; snad i vás by jednou bolestně tížilo svědomí vaše, že k takovému pohoršení dětí svých zavadili jste příčinu. Ó, nezpronevěřujte se na těch posvátných povinnostech otcovských a mateřských! Ty ale mládeži křesťanská vezmi si výstrahu ze Šavla, jenž zlým příkladem a falešnými zásadami neznabohů svěsti se dal. Nespouštěj se Ježíše Krista, přivíň se k Církvi svaté jako dítko k matce své, nedej si zvrtnuti svou víru, varuj se společnosti zlé. Ano, my všichni, jak zde shromáždění jsme před Tvým sv. obrazem, Ježíši ukřižovaný, obnovujeme ten sv. slib, že věrně chceme státi k sv. Církvi Tvé, řídíce se zásadami svaté víry a krácejíce cestou, kterou Tys nám vykázal. Na přimluvu sv. Štěpána, jenž i za Šavla se modlil, smiluj se nad námi. Amen.

V z o r o v é l á s k y.

Sedmero postních řečí od Kl. MARKRABA.

I.

Vzorem lásky apoštol Jan.

»Aj, nyní čas příjemný; aj, nyní den spasení!«
II. Kor. 6, 2.

Víte-li, nejmilejší v Kristu, proč se čítají tato slova apoštola právě dnes, na počátku doby svatopostní? Těmi slovy upozorňuje nás Církev svatá, že právě tato doba svatopostní nejprůhodnější jest k získání milosti Boží a věčného spasení. A proč jest nejprůhodnější? V tomto čase káže se slovo Boží hojněji a důtklivěji nežli jindy; hojněji a horlivěji scházíme se k společným pobožnostem; hojněji a svědomitěji se postíme; pobožněji a živěji připomínáme sobě přehořké utrpení svého Pána a Spasitele Ježíše.

Krista. K čemu to všechno? K jednomu cíli a konci směřují všechny ty věci, aby totiž v srdci našem lítost nad hříchy se probudila, touha po milosrdenství Božím se roznítla, úmysl kající dozrál, spáchaná vina se shladila, spasení duše se pojistilo.

Největší užitek pro duši přináší nám ovšem nábožné uvažování přehořkých muk Kristových. Uvažování toto jest dle slov sv. Tomáše Akvinského »školou všelikých ctností; v něm zajisté nalézáme silnou pomoc proti pokušením a spolu navedení, jak máme Boha poslouchati, bližního milovati, protivenství světa snášeti.« Proto i hlasatel slova Božího v tomto čase svatopostním nejraději rozmlouvá s věřícími o přehořkém utrpení Páně.

Předešlá leta vykládal jsem vám utrpení Páně vždy z té stránky, abyste pochopili, jak se choval při svých rozmanitých mukách božský trpitel Ježíš Kristus, a abyste věděli, jak my v podobných okolnostech chovati se máme. Letos hodlám mluvit o utrpení Páně z jiné stránky. Uvedu vám na paměť všechny ty šlechetné duše, které měly nějaký díl v historii umučení Páně. Tyto duše šlechetné budou nám vzorem lásky, budou nám krásným a tklivým příkladem, jak máme Boha i bližního milovati.

Prvním vzorem budiž nám apoštol Jan, druhým apoštol Petr, třetím manželka Pilátova, čtvrtým Rodička Boží, pátým ženy Jerusalemské, šestým Šimon Cyrénský, sedmým lotr kající.

O prvním vzoru lásky, o sv. Janu apoštolu, budeme rozmlouvati v dnešním sv. rozjímání.

P o j e d n á n í.

Sv. apoštol Jan jest nám vzorem, jak máme Boha i bližního milovati. Miloval svého božského Spasitele věrně, miloval Jej jako Boha i jako člověka. Jeho příklad ukáže nám co nejjasněji, že i my ve své lásce k Bohu a k bližnímu věrni býti máme.

Věrně, t. j. stále, ve všech okolnostech stejně a nezměněně, miloval sv. Jan svého božského Spasitele.

Výmluvným důkazem jest ta okolnost, že žádného ze všech učenníků nemiloval Pán Ježíš tak vřele, jako sv. Jana. Miloval sice všechny, i zrádného Jidáše, ale třem věnoval svou zvláštní přízeň a důvěru, Petrovi, Jakubovi a Janovi, a mezi těmito nejvíce Janovi. Jediný Jan došel té cti a té milosti, že odpočíval při poslední večeři na prsou Ježíšových. Jediný Jan byl uznán za hodného, by mu svěřil Kristus, umíraje na kříži, svou Matku milenou. A sv. Jan dobře si byl vědom této zvláštní přízně, kterou mu věnoval Pán Ježíš. Kdykoliv mluví ve svém sv. evangeliu o sobě, vždy se nazývá učenníkem, kterého miloval Ježíš. Z té příčiny uvykli jsme i my nazývati sv. Jana miláčkem Páně. Již tato okolnost výmluvným jest důkazem, jak věrně stál sv. Jan při božském Spasiteli; jinak by byl nepožíval Jeho důvěry a přízně v míře nejvyšší.

Avšak výmluvnějším ještě důkazem o této věrné lásce sv. Jana jest jeho chování k božskému Spasiteli. Domníváte se snad, draží v Kristu, že miloval Pána Ježíše pouze ve dnech pokoje a slávy? Tak milovali Pána Ježíše i mnozí jiní lidé, kteří ani k Jeho učenníkům nenáleželi. Dokud chodil po vlastech židovských jako mocný divotvorce, štědrý přítel lidu a věhlasný kazatel; dokud vévodil mocným slovem nad přírodou, uzdravoval nemocné, křísil mrtvé, vysvobozoval posedlé, krmil lačné, těšil malomyslné, učil bloudící: aj, tu měl přátel dosti a dosti. Ale jak nastala hodina zármutku, protivenství a ponížení, opustili Jej všickni přátelé Jeho, ba i všickni učenníci Jeho; jediný Jan Ho neopustil, ale vytrval při Něm až do poslední chvíle. Nevíme sice, kam se poděl sv. Jan, když Pán Ježíš v zahradě Getsemanské byl zajat a do města odveden. Vypravuje sice sv. evangelista, Mat. 26, 56., že všickni učenníci Pána Ježíše opustili. Ale opustil-li Jej i sv. Jan, opustil Jej zajisté jen na chvíli, okamžitým poražen strachem. Neboť brzy opět spatřujeme ho po boku Ježíše Krista. Stojít na hoře Kalvarii; stojít u kříže, na němž visí Beránek Boží, stojí tam s Matkou Ježíšovou a některými nábožnými ženami; stojí tam ze všech učenníků samojediný! Nikdo nechce patřiti na muky a bolesti Ježíše Krista, na Jeho rány krvácející, na Jeho hlavu trním zbodanou, na Jeho tvář uplvanou, na Jeho oko slzami zalité; nikdo nechce poslouchati rouhavá slova Jeho nepřátel, kteráž božské srdce Kristovo jako břitký meč pronikají, ani Jeho srdcelomný nářek, kterýž proráží nebesa, ani Jeho smutné s tímto světem loučení. Ustydla láska všech, jakmile spatřili božského Pána v bolesti a pohanění. Jediný Jan stojí blízko kříže Ježíšova, stojí nepohnutě, neohroženě, jakožto svědek Jeho ponížení, jakožto přítel, kterýžto aspoň svou přítomností osladiti hledí poslední okamžiky přítele trpícího. Ba co více! Ani tenkrát, když Pán Ježíš na kříži dokonal, když byla na kříži jen Jeho bezduchá mrtvola, když se bylo již rozešlo všechno množství lidu: ani tenkrát neopustil Jan Toho, jehož miloval. Viděť na své vlastní oči, jak přistoupil voják k mrtvému Ježíšovi a proklál Jeho bok kopím, a vyprýstila se z raněného boku krev a voda. Jak miloval svatý Jan božského Spasitele! Miloval Ho i v Jeho utrpení a ponížení, miloval Ho až do konce, miloval Ho stále, nezměněně, věrně.

To jest, rozmilí v Kristu, pravá láska, která podle slov sv. Pavla nikdy nepřestává, I. Kor. 13, 8., která se nedá odloučiti od milovaného ani soužením, ani úzkostí, ani hladem, ani nahotou, ani nebezpečstvím, ani protivenstvím, ani mečem, ani smrtí Řím. 8, 35.! To jest pravá láska — milovati Boha, i když slunce Jeho milosti se skrývá, milovati bližního, i když slunce štěstí nad jeho hlavou se zatmívá! Proto dobře se říká: věrná láska nezbytný host; koho věrně miluješ, toho nikdy neopustíš. A opět: láska prsten bez konce; jako není nikde konce prstenu, tak i pravé lásce nikdy není konce.

Ale kde nalezneme nyní takovouto věrnou lásku?

Křesťane, ty pravíš, že Boha miluješ. Ale miluješ-li Boha i tenkrát, když tě to stojí namahání, sebezapření, obtíž a oběť? Miluješ-li Boha i tenkrát, když k vůli Němu něco si máš odepřít, něčeho oželeť, něco vytrpět? Hle, Bůh ti přikazuje skrze Svou Církev, abys vyjímaje nepřekonatelnou překážku, každou neděli a každý svátek zde na místě svatém Jemu se kořil. A kterak plníš ty toto přikázání Páně? Zdali se nehledíš vyhnouti chrámu Páně za každou malichernou záminkou, tu pro nepatrnou chorobu, jindy pro nepříznivou povětrnost nebo špatnou cestu, jindy opět pro nějakou cestu neb zábavu, jako by musela býti v den sváteční? — Bůh ti přikazuje skrze Svou Církev, abys aspoň jednou za rok ze svých hříchů se zpovídal a v čas velikonoční velebnou Svátost oltární přijímal. A kterak plníš toto přikázání Páně? Zdali nepředstíráš všecku jen možnou obtíž, že ti těžto od práce se uprázdňiti, před knězem se pokořiti, před nevěřícím světem se zahanbiti, veřejně konati, co upadlo v tak velikou lehkost u katolíků lehkovážných? — Bůh ti přikazuje skrze Svou Církev, abys nepříteli svému odpustil, s ním se smířil a jemu dobře činil. A kterak plníš toto přikázání Páně? Zdali neomlouváš svou nesmířlivost všelijakými obtížemi, že tě urazil tvůj bližní úmyslně, že by se radoval z tvého pokoření, že by tě nazýval svět slabochem? Jakáž to tedy láska k Bohu, když nechceš podstoupiti k vůli Němu nižádné obtíže, když opouštíš Jeho přikázání, jakmile se tě dotkne dost malá nepříjemnost? Zdali nejsi jeden z těch křesťanů pohodlných a nevěrných, o nichž napsal blahoslavený Tomáš Kempenský: »Mnozí milují Ježíše, dokud se jich netkne nic protivného. Mnozí se s ním chtějí radovati, ale nemnozí chtějí pro něj něco vytrpět. Mnozí následují Ježíše až k lámání chleba, ale málokterí až k pití kalicha utrpení.« Lib. II. cap. XI. Taková láska k Bohu není pravá láska; nedostává se jí stálosti, vytrvání, věrnosti.

A taková-li tvá láska k Bohu, jakáž může býti tvá láska k bližnímu? Vím sice, že se honosíš svou lidumilností; ale vím také, že nezáleží láska v pěkných, sladkých, zvučných slovech, nýbrž v dobrých skutcích. Nuže, je-li pravá tvá lidumilnost, t. j. tvá láska k bližnímu: zdali pak se osvědčila kdy v ohni nesnází a utrpení? Možná, žeš miloval svého bližního, dokud se mu vedlo dobře; ale zdali jsi ho miloval, i když se mu vedlo zle? Možná žeš se svým bližním zpíval, dokud byl vesel; ale zdali jsi s ním také plakával, když byl smuten? Možná, že jsi se tulíval k svému bližnímu, dokud byla v jeho domě hojnost; ale zdali jsi se k němu také hlásil, když se rozhostil pod jeho krovem nedostatek? Možná, že jsi se vodíval se svým bližním za ruku, dokud byl ode všech lidí vážen; ale zdali jsi vyhledával jeho přízně i tenkrát, když byl nevině nařčen, osočen, očerněn? Možná, žeš býval pln sladkosti k svému bližnímu, dokud od tebe ničeho nepotřeboval a nepožadoval; ale zdali jsi byl k němu také přívětiv, když přišel k tobě s prosbou: Bratře, pomoz mi, jsem v nesnázích? Zajisté, že jsi se choval k svému bližnímu nejednou, jako se chovali k nešťast-

nému Jobovi jeho manželka a přátelé. Dokud byl Job šťasten a zdrav, milovali ho všickni. Jak se ho dotkla ruka Páně, jak pozbyl bohatství a zdraví, všickni se ho štítili, jediným slovem ho nepotěšili, ani stébla křížem nepoložili, by mu ulehčili jeho těžký osud. Ne, to není pravá láska, kteráž miluje bližního ve dnech šťastných, ale v čas neštěstí a utrpení ho opouští. Není stálá, vytrvalá, věrná. Není zlatem, ale pozlátkem. Pozlátko v ohni shoří, nikoli však zlato. Pravá láska v utrpení nepomíjí, ale ovšem láska lichá.

* * *

Ano, drazí v Kristu, málo jest nyní na světě těch, kdož by milovali Boha i bližního tak věrně, jako miláček Páně sv. Jan. Sv. Jan miloval svého božského Mistra a Pána až do konce, až k hoře Kalvarii, až ke kříži. Nedal se odloučiti od Něho ani nebezpečenstvím, že bude spolu s Ním ukřižován. Od něho tedy se učme, jak máme Boha a bližního milovati. Nelekejme se ničích nesnází a obětí, ale s myslí odhodlanou a statečnou je přemáhejme, pamatujíce na slova Páně, že jen ti, kdož násilí sobě činí a sebe zapírají, za Kristem se dostanou do slávy věčné. Amen.

Kl. Markrab.

Listy katechetické.

Podobenství v katechesi.

Podává KLEMENT MARKRAB.

(Pokračování.)

II. Tím přiblížili jsme se k druhé otázce své rozpravy: jakou cenu mají podobenství?

Podobenství užívá se v katechesi jednak ku zbystření rozumu, jednak k roznícení srdce a k zušlechtění vůle. V prvním případě mají význam didaktický, v druhém paedagogický.

1. Význam podobenství jest přede vším didaktický. Co praví sv. apoštol Petr o svém spoluapoštolu sv. Pavlovi, že některé věci v epištolách jeho jsou nesnadné k srozumění¹⁰⁾, to můžeme říci o všech stěžejných pravdách křesťansko-katolického náboženství. Když pravd takových nevyzkoumal ani veleduch Augustin, jakžby je mohl pochopiti člověk neumělý aneb dokonce nevyspělý rozumem? Z té příčiny uznal Sám božský Učitel za potřebné, mluvit k Svým posluchačům v podobenstvích. Který svědomitý katecheta nesnažil by se tedy, by pravdy sv. náboženství žákům co nejlépe vysvětlil a pochopitelnými učinil, t. j. pokud možná, znázornil?

Pravíme: pokud možná; čímž vyvracíme mínění, jako by se dalo vysvětliti podobenstvím vše tak, aby se vytvořil v mysli žáků pojem dokonalý, úplně jasný, ze všech stran zaokrouhlený. Takové dokonalosti nelze vůbec na této zemi docíliti. Zde poznáváme věci božské toliko z částky; dokonalého poznání dostane se nám teprv v životě budoucím. — Úsilí, každé i nejhlubší tajemství žákům znázorniti, bylo by nemoudré ještě z jiného důvodu. Co jest cílem katechese? Ne pouhá víra, nýbrž víra osvědčovaná láskou. Nač tedy zaměstnávati rozum žáků přes míru, pokud toho není nevyhnutelně potřebí k jejich mravnímu vzdělání?

Že podobenství zaměstnává netoliko rozum žáků, nýbrž i jejich obraznost, jest vůbec známo. Co se podává žákům kon-

¹⁰⁾ II. Pet, 3, 16.

kretně, baví je mnohem více, než co se jim vykládá abstraktně. Vyučování v podobenstvích přispívá tedy znamenitě i ku zvýšení a udržení pozornosti.

2. Na druhý význam podobenství, totiž paedagogický, obyčejně se zapomíná. Tu však dlužno povážiti, že ku znázornění svatých pravd máme kromě podobenství i mnoho jiných prostředků, jako jsou: příklady, protivy, přísloví, slovní výklady, popisy; avšak k zušlechtění srdce a vůle hodí se vedle příkladů pouze podobenství. Napominání suchoparné mine se obyčejně s účinkem. Kdybys použil k probuzení soucitu a milosrdenství v srdcích mládeže sebe mocnějších důvodů, nedocílíš takového dojmu, jako když postavíš mládeži před oči podobenství o milosrdném Samaritánu. A kdybys chtěl pohnouti mládež k lítosti nad hříchy, nedokážeš toho nikdy tak bezpečně, jako podobenstvím o synu marnotratném. Podobenství živě vypravována a náležitě použita působí na děti tak mocně, že srdce jejich usedá, krev klopotem vše, líce hoří, oči slzami se zalévají neb radostí se lesknou, což vše úrodnou půdou k zasetí dobrých naučení pro život.

III. Podobenství dosáhnou náležitého úspěchu, když se jich užívá náležitě, totiž: 1. když jsou přiměřená, 2. když se staví žákům na oči s pravého hlediště, 3. když se vykládají dle potřeby.

1. Přiměřená jsou podobenství, jsou-li: a) snadná, b) pravdivá, c) důstojná.

a) Podobenství musí býti snadné t. j. předmět, jímž má býti znázorněna některá pravda, musí býti žákům dostatečně znám, podobnost pak mezi obrazem a pravdou musí jim padati sama do očí.

Kdybys pravdu neznámou znázorňoval obrazem neznámým, ničeho bys nedocílil. Proto musíš voliti jiná podobenství ve školách městských a jiná ve školách venkovských, jiná v krajinách lesnatých a jiná v krajích prázdných lesů, jiná na horách a jiná u řek a rybníků. Užíváš-li obrazu rybníka tam, kde děti rybník znají z vlastního názoru, ku znázornění moře, činíš dobře; pak-li užíváš (v našich krajinách) moře za obraz lidského života, činíš méně dobře, poněvadž žáci moře z vlastního názoru neznají a tudíž tvé pomoci potřebují, by si vytvořili v mysli nejprve představu moře.

Výjimku činí zde podobenství Páně, jež jsou vzata ze života lidu židovského v Starém Zákoně a liší se mnohdy od obyčejů lidu našeho. Zakládá-li se tedy některé podobenství Páně na obyčejích neznámých naší mládeži, musí katecheta obyčej takové nejprve náležitě vysvětliti. Tak bude zapotřebí vyložiti obyčej slaviti svatební veselí v noci a ve zvláštním rouchu prve, než se počne vykládati podobenství o svatbě královské¹¹⁾, aneb obyčej počítati hodiny od rána do večera před výkladem podobenství o dělnících na vinici¹²⁾.

¹¹⁾ Mat. 22, 1—14.

¹²⁾ Mat. 20, 1—16.

Na výklad biblických podobenství vynalož katecheta všechnu sílu, neboť na základě těchto podobenství povstalo množství obrazných výrazů, každou chvíli se vyskytujících v katechesi, jako: světlo a tma, hlava a údy, dobré símě a koukol, réva a ratolest, pastýř a stádo.

A jako předmět, zvolený za obraz neznámé pravdy, musí býti dostatečně znám žákům, tak musí jim bít do očí i podobnost mezi obrazem a pravdou. Jakmile se ukáže, že žáci při prostředních schopnostech a pravidelné pozornosti dlouho a pracně hledají podobnosti mezi známým a neznámým, octl se katecheta na zlé cestě, nevoliv podobenství snadného.

Proto hleď katecheta, volí-li nějaké podobenství, na schopnost a stupeň duševního vývoje žáků. Co snadno pochopí žáci 12—14 letí, to bývá naprosto nesrozumitelné žákům 6—8 letým. Dle jedné učebné osnovy¹³⁾ mají se vykládati v první třídě podobenství Páně o hřivnách, o koukoli mezi pšenicí, o milosrdném Samaritánu, o služebníku nemilosrdném. Že by bylo možno vyložiti dětem 6—8letým první dvě podobenství s žádoucím užitkem, může tvrditi jenom ten, kdo s takovou mládeží nikdy nepracoval a tudíž neví o naprostém nedostatku odtažitých pojmů v hlavách jejich, kterýchž pojmů přece zapotřebí k pochopení oněch dvou podobenství. Malí žáci mohou si sice pamatovati biblický text těchto podobenství, ale pravdy v nich spočívající nepostihnou, dokud se jim neotevře, jak náleží, rozum.

b) Každé podobenství budiž pravdivé, t. j. takové, by neznámá pravda obrazem skutečně se znázorňovala, a to jak v celku tak i ve všech částkách. Tak jest velmi pravdivé podobenství Otmanovo ›Damoklův meč‹¹⁴⁾, jelikož strachu nekajícího hříšníka před nenadálou smrtí nic nevyobrazuje tak dokonale, jako strach Damoklesa, když spatřil nad sebou meč visící na žíně. Rovněž tak pravdivé jest podobenství Jablonského ›Pohled na ten strom o synu‹¹⁵⁾, ježto červ hlodající vnitřek stromu výborně znázorňuje zlé svědomí ozývající se v prsou člověka. Avšak nepravdivé bylo by vyobrazovati strach nekajícího hříšníka před nenadálou smrtí, strachem malého dítěte před bleskem, jelikož tu schází tertium comparationis: nekajicnost. A tak by bylo též nepravdivé vyobrazovati nepokoj zlého svědomí rytím krtka, jelikož rytí toto, nejsou ustavičné, ve dne v noci, neplodí nepokoje, jako zlé svědomí, a tudíž netvoří tertium comparationis.

Jestliť tedy potřebí veliké opatrnosti, bys, užívaje nějakého podobenství, nehřešil proti pravdivosti. Zvláště jest potřebí takové opatrnosti při vybírání podobenství ze starých knih. Mnozí spisovatelé ze starého a středního věku nahromadili velikého množství podobenství. Kdybys chtěl užiti nyní těchto podobenství,

¹³⁾ Podrobná osnova katolického učení náboženského pro školy obecné a měšťanské. V Praze 1888.

¹⁴⁾ L. c. str. 80.

¹⁵⁾ Moudrost otcovská, IV. vyd. č. 31.

nic se nerozmýšleje, mohl bys se státi před svými žáky směšným. Neboť jak kusé a převrácené bývaly tehdaž názory o Boží přírodě! Však i sv. František Saleský, ač žil již v novém věku († 1622), mnoho má ve svých spisech podobenství z přírody, jež nikterak neobstojí před soudem nynějšího přírodopisu. Na ukázkou stůjte zde některá z jeho Bohumily ¹⁶⁾: »Všeliké drahokamy nabývají většího lesku, každý dle své barvy, pohřbí-li se do medu; tak bývá každý člověk líbeznější ve svém povolání, spojí-li s ním bohumilnost.« — »Mnozí umějí proměnití hořké mandlovníky v sladké, navrtávajíce jich a nechávajíce vytéci z nich hořkou mízu: proč bychom nebyli s to, bychom odstranili své převrácené náklonnosti a stali se tak lepšími?« — »Dlužno zamezovati chyby těch, kdo jsou svěření naší péči, ale v tichosti a klidu. Nic nezkrátí zuřivého slona tak, jako pohled beránka . . .« — Nelze zapřít, že podobenství tato jsou krásná, ale základ jejich jest pochyben, nesrovnávají se se skutečností.

Máť vůbec každý spisovatel ráz své doby, t. j. její přednosti i slabosti. Takových slabostí zaviněných duchem času není prost nikdo. Mohli bychom nalézt i ve spisech našeho do nebe vychvalovaného Komenského ledacos, co nám nyní žijícím zdá se býti směšným, ač žil Komenský o půl století později, než sv. František Saleský († 1671). Všimněme si jen některých kapitol jeho české Didaktiky ¹⁷⁾. Příklady lidí, kteří za mládí mezi divokou zvěř se dostali, neuměli choditi ani mluvit ani jakou práci lidskou konati, nazývá sám vydavatel báječnými, pročez je úplně vypustil i Václav Štulc z příslušné kapitoly otištěné pod jménem »ze starého rukopisu« ¹⁸⁾. — Že vlna přebarviti se nedá, nelze nyní nikterak tvrditi. — Že by měla ryba peruti, neřekne nyní ani malý žáček. — Návrh Komenského, aby se znázornilo složení lidského těla kostrou, k níž by se přidělaly v přiměřené velikosti všechny vnitřnosti i žíly, svaly, svazy a celá kůže — z jirchy, t. j. z kůže jemně vydělané, nebyl dosud, pokud víme, nikde uskutečněn, jakožto věc zhola nemožná. Co praví Komenský o papeži Lvu X. a o kardinálu Sadoletovi, jest čirá lež. Jeho potupné výrazy o Církvi katolické ukazují osvícenost Komenského v divném světle.

Připomenuli jsme tyto věci pro výstrahu, by nevybíral katecheta podobenství ze starších spisovatelů, jinak i nejlepších, beze všeho rozmyslu. Lépe jest k účelu znázornění použití pramenů novověkých, k nimž se řadí čestně zmíněná sbírka Otmanova. Arciť sbírka tato není psána jenom pro katechety, nýbrž i pro kazatele. Nechtě tedy katecheta pomine podobenství, jež se hodí jenom pro dospělé, a mimo to i všelikých bájek, a to z té prosté příčiny, že základem bájek bývá příběh pravdě nepodobný. Výjimka mohla by se učiniti časem u žáků nejpokročilejších.

¹⁶⁾ Dílu I. kap. 3. a 24., dílu III. kap. 38.

¹⁷⁾ Dedikace, kap. 6. 23. 20. 25. 29. 30.

¹⁸⁾ Blahověst z r. 1849, str. 94.

Uzná-li katecheta za nutné a prospěšné, vytvořiti si podobenství původní, buďž dvojnásob opatrný, bys nepředkládal žákům ničeho nepravdivého; jinak pozbyl bys v očích jejich vážnosti a málo bys prospěl svému dílu školnímu.

c) Podobenství, má-li dosíci svého účelu, musí býti i důstojné. Pravdy sv. náboženství jsou velebné a vznešené; co pak velebné a vznešené, to neslušno vypodobňovati předměty opovrženlivými, nesličnými. Jako se požaduje k dokonalosti jakékoliv básně, by byla krásným projevením krásné idey k zalíbení našemu¹⁹⁾: tak jest potřebí k dokonalosti katechetického podobenství, aby svatá pravda nevypodobňovala se obrazem budícím ošklivost. Neboť jak snadno přenese nevypělý duch mládeže svou ošklivost s obrazu na pravdu samu!

Nelzeť ani toho připustiti, aby ohavnými obrazy znázorňovaly se ve škole pojmy ohavných věcí, t. j. hříchů. Tak bylo by nedůstojné podobenství, kdybys připodobnil opilce známému zvířeti, válejícímu se v kalu, ač připouštíme, že by nebylo toto podobenství nepravdivé.

Která podobenství byla by důstojná, ukazují nejlépe Písma svatá, svatí otcové a osvědčení spisovatelé církevní. Přece však ani zde opatrnosti nezbývá. Pamatuj každý, že Písma svatá nejsou psána původně pro mládež; přestaň tedy na podobenstvích, jež přijata z bible do biblického dějepisu dle dobrého zdání paedagogův. Co snese ucho dospělého, může ucho dětské urazit. Spasitel Sám připodobňuje lidi nehodné ke psům a sviním²⁰⁾, sv. Petr a Juda k nerozumným hovadům²¹⁾, sv. Jakub ku krmenému dobytku²²⁾, a t. d. Takových a podobných podobenství neradno užívati ve škole. Známoť, jak rády potupují se děti vespolek různými jmény zvířecími, a že takový zlozvyk zůstane i mnohemu člověku jinak vzdělanému. Užíváním nedůstojných podobenství zlozvyk tento by se podporoval.

S druhé strany nelze ani dosti vynachváliti těch, kdo si tvoří podobenství pro potřebu školní z biblických dějů a divů. Pravíť dobře sv. Řehoř: »Zázraky Pána a Spasitele našeho musí se tak uvažovati, abychom věřili v ně jako skutečné události a přece hleděli na ně jako na podobenství. Neboť skutky Páně něco jiného ukazují svou mocí a něco jiného svým tajemným významem²³⁾. »Jak vhodně na př. dá se použití korábu Noemova za obraz Církve, Abrahama obětujícího Izáka, za obraz lásky Boha Otce, hořícího keře za obraz vtělení Páně, tři od Pána vzkříšených za obraz stupňů hříšného stavu, uzdravení nemocných v bravném rybníce za obraz duchovně obrozených! Taková podobenství jsou krom biblických nejlepší, jelikož jsou utvořena

¹⁹⁾ Malý slovník naučný, dílu I. str. 413.

²⁰⁾ Mat. 7, 6.

²¹⁾ II. Petr 2, 12. Jud. 19.

²²⁾ Jak. 5, 5.

²³⁾ Homilie II. na evangelia.

v duchu sv. otců. Několik takových podobenství obsahuje i sbírka Otmanova. Podobenství tato hodí se dobře pro mládež až na tři: Dvě ženy před králem Šalomounem, Uriáš a Samson²⁴⁾.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

74.

Učili jsme se předešle, kdo jest Pán Ježíš; kdo z vás si to pamatoval, aby to mohl vypověděti (1.—2.—3. 4.)? Proč Ho jmenujeme Spasitelem? Čím a jak nás spasil neb vykoupil? Kam se odebral, když vykoupení naše vykonal? O kterém svátku jsme si připomínali, že Pán Ježíš na nebesa vstoupil? Koho slíbil apoštolům s nebe poslati? Že Duch Sv jest třetí božská osoba, již jste slyšely; kdy objevily se všechny tři božské osoby? V jaké způsobě objevil se tehdaž Duch Svatý? Dnes povím vám, v jaké způsobě sestoupil na apoštoly; však dříve musím upozorniti vás na to, proč Pán Ježíš chtěl apoštolům Ducha Svatého seslati. On jim to řekl, že Duch Svatý jim všechno připomene a vysvětlí, o čem je Pán Ježíš učival. A toho bylo jim potřeba, protože často na učení Pána Ježíše zapomínali, aneb to ani pochopiti nedovedli; a přec odevzdal jim Pán Ježíš úřad učitelský. Co to měli činit? Potřebovali tedy dříve, aby je Duch Svatý osvětlil a poučil, aby sami všemu dobře rozuměli a takto lidem hlásati mohli. Proto nařídil jim Pán Ježíš, aby z Jerusalema dříve neodcházeli, dokud by nepřijali Ducha Svatého. Odebrali se tedy s hory Olivetské zpět do Jerusalema a tam v tom domě, kde již od poslední večere se scházivali, očekávati chtěli seslání Ducha Svatého. Připravovali se k tomu ovšem modlitbou a zbožným rozjímáním, ku kteréž pobožnosti přicházeli i ostatní věřící a zbožné ženy s Matičkou Boží.

Však, jak víte, apoštolů nebyl již plný počet; kolik jich Pán Ježíš vyvolil? Zůstali mu všichni věrní? Který Jej zradil a pak bídne zahynul? Místo Jidáše měl býti tedy zvolen jiný. O to měl se postarati ten, jehož Pán Ježíš ustanovil, aby spravoval Církev; který to byl? Svatý Petr tedy jako vrchní správce čili viditelná hlava Církve vyzval shromážděné věřící, aby si místo Jidáše vyvolili nového apoštola. Za schopné k tomu uznáni byli dva zbožní muži: jeden slul Josef s přímím Spravedlivý, a druhý byl svatý Matěj. Však nikdo z přítomných netroufal si rozhodnouti, který z těch dvou mužů by měl k tomu důležitému úřadu apoštolskému býti zvolen a proto prosili na modlitbách Pána Boha, aby On

²⁴⁾ L. c. str. 37. 80. 141.

sám určil a naznačil, kdo k apoštolům připočten býti má. A Pán Bůh si zvolil k tomu sv. Matěje. Vidíte, že věřící všichni se sv. apoštoly dříve se k Bohu modlili, než sv. Matěj za apoštola zvolen byl, poněvadž úřad apoštolský byl velice důležitý; a kdo zastává nyní ten úřad apoštolský? Proto i nyní, když kněží neb biskupové svěcení býti mají, všichni věřící s celou Církví svatou za ně se modlí, aby byli horlivými a svatými služebníky Božími a úřad svůj aby zastávali svědomitě ke cti Boží a lidem ku spasení. Nuže, který že byl zvolen za apoštola? Sv. apoštolové tedy vkládali ruce na sv. Matěje a tak posvěcen byl za apoštola. Doplněn byl tedy počet dvanácti apoštolů Kristových a ti nyní očekávali, až by Pán Ježíš jim přislíbeného Ducha Sv. seslal, jenž by je k úřadu jejich posvětil a posilnil.

A nyní vám povím, jak se to stalo. Bylo to desátý den po nanebevstoupení Páně, čili padesátý den po velikonoci, kdežto židé slavili svátky »letnice« zvané. Byla to jedna z předních slavností ročních u židů, kteří byli povinni i ze vzdálenějších krajin dostaviti se k pobožnostem této slavnosti do chrámu Jerusalemského, aby Pánu Bohu obětovali první počátky z nového obilí. Byli tedy tehdy v Jerusalemě shromážděni židé nejen z Palestýny, ale i ze všech vůkolních zemí. Prozřetelnost božská zvolila právě tu slavnost k seslání Ducha Sv., aby bylo přítomno co nejvíce svědků ze všech zemí o tom zázračném působení Ducha Sv. a všichni aby se přesvědčili že Pán Bůh místo židovských letnic zvolil si jinou slavnost křesťanskou, kdež posvěceny měly býti počátky čili prvotiny Církve Kristovy. — Bylo asi okolo hodiny deváté ráno, kdež apoštolové s věřícími v onom domě na společných modlitbách trvali; a tu stal se z nenadání zvuk s nebe, jako když prudký vítr začne váti a naplnil všechnen dům, kde byli učenníci Ježíšovi pohromadě; pojednou pak ukázal se nad každým z nich ohnivý jazyk a oni osvěceni byli v mysli své, že poznali v tom divotvorné působení Ducha Sv., v srdci svém pak byli takovou podivuhodnou radostí a zbožností naplněni, že počali všichni Boha velebiti za ty milosti, kterými Duch Sv. duši jejich oblažil. A co nejdivnější při tom bylo, že velebíce Boha mluvili rozličnými jazyky neb řečmi, jimžto se nikdy neučili, ale Duch Sv. je nyní tak pojednou tomu naučil. V jaké tedy způsobě sestoupil Duch Sv. na apoštoly? Poznali apoštolové, že jest to Duch Sv.? Kdo je tak osvětil? A co pocítili v srdci? Či to bylo působení? A jak se při tom chovali sv. apoštolové s ostatními věřícími? Jak velebili Boha? Kdo je naučil rozličnými jazyky mluvit?

Však ten zvuk s nebe přilákal tam k domu veliké množství lidstva v Jerusalemě shromážděného, což když uzřeli apoštolové, vyšli beze strachu k nim ven z domu, nepřestávajíce veřejně Boha velebiti; podivením pak naplnilo všechny, když uslyšeli je mluvit každý jazykem své země, odkudž pocházel, totiž partsky, medsky, chaldejsky, egyptsky atd., ačkoliv věděli, že se v Galileji těm řečem naučiti nemohli. Žasnouce nad tím tázali se jedni druhých,

co to asi má znamenati? Vysvětlení podal jim sv. Petr v kázání svém, dokládaje, že tuto naplnilo se, o čem proroci předpovídali a co Pán Ježíš slíbil apoštolům, totiž že pošle jim Ducha Sv., který je milostí Svou obdaří, aby svědectví vydávali Ježíši Kristu, že On jest vtělený Syn Boží a Vykupitel světa. I připomínal jim o Pánu Ježíši, že s nebe přišel, všude učil a zázraky činil, ale zapřisáhl nepřátelé že na smrt Jej vydali a ukřižovali. On však že z mrtvých vstal, na nebesa vstoupil a nyní Ducha Sv. jim seslal k posvěcení, osvěcení a posílnění jich. Mezi řečí sv. ap. Petra působil Duch sv. divotvorně i na shromážděné tam zástupy; osvětlil rozum jejich, že slovům sv. Petra uvěřili a pohnul srdce jejich, tak že plní zbožnosti a skroušenosti se tázali, co by činiti měli. Načež odpověděl jim sv. Petr: »Čiňte pokání a dejte se pokřtiti ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů.« A hle, posluchači Duchem Božím povzbuzeni uposlechli a pokřtěno jich na 3000. Že uvěřili v učení Ježíše Krista nazváni jsou vyznavači Kristovými a že křest sv. přijali, kým se stali? Tito noví křesťané připojeni byli k Církvi Pána Ježíše a můžeme říci, že to byly počátky čili prvotiny Církve sv., kterou sv. apoštolové počali šířiti mezi všemi národy. Kdo je k tomu splnomocnil? Kterými slovy? Či pomoci ale k tomu potřebovali? Kdy jim Pán Ježíš poslal Ducha Sv.? O které slavnosti židovské to bylo? Jakou slavnost křesťanskou my máme nyní místo letnic židovských, poněvadž tehdy Duch Sv. sestoupil na apoštoly? Jak působil na ně? Jak na shromážděný lid? I my potřebujeme, aby nás Duch Sv. osvětlil a k zbožnosti pohnul; o to máme Ho prosit. I vy se modlíváte před učením modlitbu k Duchu Sv., proč — za jakým účelem? Tak máme Ducha Sv. prositi častěji, obzvláště o svátcích svatodušních tak se pomodlete v kostele, nyní ale pomodlíme se tak zde k Duchu Sv.

(Pokr.)

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

(Pokračování.)

Ježíš Kristus Pán náš.

Když za Marka Aurelia pohanský místovládce svatému Polykarpu rozkázal, aby se Krista zřekl, jinak že jej dá usmrtni, odpověděl svatý muž zcela neohroženě: »Osmdesát šest let sloužím svému Pánu Ježíši Kristu a nikdy mně ještě neublížil, ani nezarmoutil; naopak dobrodiním nesčíslněkrát mne obdařil; a ty ode mne žádáš, abych se tohoto svého dobrého Pána zřekl? Toho Pána, od Něhož očekávám věčnou blaženost, Jež miluji nade všecko?« — Nadarmo hrozil tyran, že jej dá dravými šelmami roztrhati. »Ať jen mne roztrhají tvoji lvové a medvědi,« pokračoval dále světec, »blažen budu, když budu pro svého

Pána trpěti.« — Nadarmo hrozil tyran i ohněm. „Oheň, kterým mně vyhrožuješ,« pravil sv. Polykarp, »brzy zhasne; ale onen oheň, jež svrchovaný Soudce a Pán náš pro rouhače připravil, neuhasne nikdy.« Když přivedli konečně najati mužové sv. Polykarpa ku hranici, na níž spálen býti měl, zvolal: »Spravedlivý Bože, Pane nebes i země! Děkuji Ti, že jsi mne nehodného vyvolil a tak vyznamenal, abych pro Tebe trpěl! Jakou radostí jest naplněno nitro mé, když pomyslím, že korunu věčné slávy z Tvé ruky obdržím!« Ježto plameny, do nichž uvržen byl, mu nikterak neškodily, kázal pohanský onen vladař, by dýkou probodnut byl.

(Ruinart, acta Martyr.)

Třetí článek víry.

Jenž se počal z Ducha Svatého, narodil se z Marie Panny.

O úctě k božskému Jezulátku.

O svatém Antonínu Paduanském, který s obzvláštní láskou a radostí přemýšlel o dětství Ježíšově, vypravuje se následující událost: »Jedenkrát přišel sv. Antonín k zbožnému hospodáři a prosil o nocleh; rád vyhověl prosbě jeho hospodář a vykázal mu za obydlí malou světničku. Když svatý muž osamotněl, pokleknul na kolena svá a modlil se velice dlouho, jakož v obyčeji mívál. Náhodou se snad stalo, anebo spíše řízením Božím, že okolo jeho komůrky hostitel jeho šel a tu spatřil, kterak skulinami proniká světlo. Všecek udiven jsa, přistoupil ku dveřím, aby se přesvědčil, zdali snad se oheň nevznal. Avšak, jaké bylo jeho podivení, když spatřil, kterak onen svatý muž nebeským jascem jest ozářen, a kterak před ním na modlitbách stojící Jezulátko s nevýslovnou radostí hledí. — Když sv. Antonín se později dověděl, že hostitel jeho svědkem byl radosti, již pocítil při pohledu na Ježíška, prosil ho, aby nikomu se o tom ani slovem nezmiňoval, alespoň za jeho živobytí.« — Pro toto zjevení vidáme sv. Antonína s dítkem Ježíškem na ruce zobrazeného.

March. hort. past. pag. 112.

Duch Svatý způsobil, že se Panna Maria stala Matkou Ježíše Krista. Rozjímějme o tomto vtělení!

Johanna, zbožná dcera francouzského krále Ludvíka XI., často četávala ve vši úctě slova Pisma sv., jimiž anděl zvěstoval P. Marii, že se stane Matkou Samého Boha. Slzíc odložila Písmo sv. a přemýšlela o vtělení Syna Božího a z hluboké úcty ku Rodičce Boží založila i řád jménem: »Zvěstování Panny Marie«, kterýžto řád od papežů Alexandra VI., Julia II. a Lva X. potvrzen byl a blahodějně působil. Zvláště vyznamenala se tu sama Johanna.

Marchantius.

Čtvrtý článek víry.

Trpěl pod pontským Pilátem, ukřižován, umřel
i pohřben jest.

Rozjímání o umučení Páně jest velice užitečné.

A. Sv. František z Assisi trpíval mnohé bolesti. Jednoukrát přišel k němu klášterní bratr, útrpně mu domlouval slovy: »Milý otče! prostě přece, by Bůh tento hořký kalich od vás odňal, aneb alespoň milostněji s vámi jednal; neboť těžce se vás dotýká ruka Jeho.« I odpověděl sv. František: »Což jsi, synu můj, nikdy nerozvažoval Krista v zahradě getsemanské? Nikdy jsi neslyšel slova Jeho: ,Otče, ne má, ale Tvá vůle se staň?« Tak má mluvit každý, kdo s Kristem trpěti žádá.« A sepjav ruce modlil se: »Pane, jak ty chceš, ne jak já chci, se staň!« Ano, on si i žádal pět ran Krista Pána pocítiti na svém těle, čehož mu Bůh i dopřál, takže ty rány po celý život svůj na sobě měl a mnoho bolestí zakusil, čemuž se velice těšil, že podobnější svému Spasiteli se stane.

Karlika: Živ. svat.

B. Tři obrazy ve svatyni. Neohrožený rytíř Hildebrand, byl v rozmluvě od svého soudruha, též rytíře jménem Brunona velice uražen. Tu se rozlétl v srdci svém a pevně si umínil, že druha svého přísně potrestá. Noc před tímto dnem hněvem ani nespál. Již časně z rána opásal se ostrým mečem a spěchal k domu svého soupeře. — Ježto však teprve se rozednívalo, vstoupil do blízké kaple; zde se posadil a rozhlédl se kolem sebe a zrak jeho utkvěl na třech obrazech na postranní stěně zavěšených. Na prvním byl zobrazen Spasitel náš přioděný v posměšné roucho před Pilátem a Herodesem, a dole byl nápis: »Nezlořečí, když mu bylo zlořečeno.« Druhý obraz představoval Krista bičovaného s nápisem: »Nevyhrožoval, když trpěl.« A na třetím obraze bylo ukřižování Páně a mělo nápis: »Otče, odpusť jim!« Když rytíř přečetl nápisy tyto, poklekl k tiché modlitbě... Když vykročil z kaple, potkali se s ním poslové rytíře Brunona a pozdravivše, pravili: »Chtěli jsme právě jíti k tobě. Náš pán těžce onemocněl.« I šel s nimi. — A když Hildebrand vstoupil do komnaty, kde Brunon odpočíval, pravil tento k němu: »Ach, odpusť mi moje přenáhlení! Víím, že jsem tě těžce urazil!« — Tu odpověděl Hildebrand přátelskými slovy: »Příteli, nemám ti co odpouštět.« — I podali si pravice na smířenou, objali se a rozloučili se srdečně. — Nyní zazářily červánky zapadajícího slunce příjemněji než jitřenka.

C. Častější rozjímání o přehořkém umučení a smrti Páně jest nejlepší a nejužitečnější modlitba. Za času, kdy se blahoslavený P. Faber, nejslavnější to téměř kazatel v 16. století, v Madridě nacházel, přišel k němu muž jeden ze šlechtické rodiny s prosbou, aby ho naučil dobře modliti se a návod mu udělil ku rozjímání křesťanských pravd.

Rada, kterou mu výtečný tento muž udělil, záležela v tom, aby si po chvilkách následující myšlenku rozvažoval: »Kristus, můj Pán, v největší bídě — já v nadbytku; Kristus trpí hlad a žízeň — já zasedám k bohaté hostině; Kristus obnažený, bez šatů — já v bohatém úboru; Kristus v bolestech a soužení — já v sladkých radovánkách.« Šlechtic se uspokojil touto radou a vděčně poděkoval. A hle! Hned na to při bohaté hostině vzpomenu si rady vzorného onoho kněze a zadumav se na okamžik v její obsah, nemohl zůstat s veselou společností u hostiny. Slzy, které se mu draly do očí pro utrpení Spasitelovo, přiměly ho k odchodu — získaly mu nemalou zásluhu v nebi.

Dle Veitha.

Kříž Spasitelův jest kniha velice poučná.

Sv. Filip Benitius na smrtelném lůžku.

Když sv. Filip Benitius se těžce roznemohl a pocítil, že se přiblížila hodinka poslední, kdy duch jeho má opustiti toto slzavé údolí, zavolal zarmoucené bratry své a pohlédnuv k ukřižovanému Spasiteli, pravil tichým hlasem: »Podejte mi mou knihu, ve které jsem povždy tak rád čítal.« Bratři podali rozmanité knihy, ale žádné nepřijal. Tu spatřil z bratří jeden, že sv. Filip Benitius má oči své upřeny na kříž, na stěně visící; i sňal ho a podal umírajícímu. Obličej světce zazářil radostí, třesoucíma rukama uchopil svatý kříž ten, a horoucně ho líbaje v objetí sv. kříže vypustil duši svou, volaje: »To je má kniha, má nejlepší kniha: v ní jsem rád čítal: touto knihou končím svůj život.«

Dr. Haid, I. pag. 129.

Svatá Markéta již jako děcko uctívala kříž.

Svatá Markéta, napotomní královna skotská, ptala se jednou jako čtyřleté děvče, uzřevši kříž, sestry, jaký by to byl obraz. Sestra jí odvětila, že jest to kříž a že představuje, jak na něm Kristus za lidi zemřel. Markéta pozorovala usazenými očima milého Pána Ježíše, objala kříž a zlíbavši ho, pravila s pohnutím: »O můj ubohý Spasiteli! od této chvíle náležím jen Tobě.« Rozjímání každodenní umučení Páně utvrzovalo ji v pobožnosti. Od Ukřižovaného naučila se trpělivosti a tichosti, již později královského chotě svého Malkolma, muže velmi prchlého v spravedlivého a křesťanského vládce obrátila. Když pak po zbožném životě smrti byla již blízka a tu se dověděla, že manžel její v bitvě zákeřnicky zavražděn jest, líbala kříž a děkovala Spasiteli, že jí v tomto životě ještě za hříchy její tento zármutek seslal a brzy na to skonala klidně.

Lohn. bibl.

Listy vědecké.

Z výkladu knihy Soudců.

Samson.

Píše Dr. JAROSLAV SEDLÁČEK, c. k. mimořádný professor při české bohoslovecké fakultě v Praze.

(Pokračování.)

19. Vzal tedy Manue kůzle a mokré oběti a položil na skálu a obětoval Hospodinu, který divy činí. Sám pak on a jeho žena (na to) pohlíželi.

19. A vzal Manoach kůzle a (plodinný) dar a obětoval na (té) skále Jahve, který divy činí. A Manoach a jeho žena pohlíželi (na to).

19. Vzal tedy Manue kůzle a mokré oběti] dary, jež se vylévaly na oltář neb u paty oltáře; v hebr. hammincha znamená plodinné oběti, které bývaly přidávány dle Num 15⁴ celotným obětem. Podobně přidal Gedeon k oběti kůzlete nekvašené chleby (6^{19 21}). A položil na skálu] v hebr. a obětoval na (té) skále, která obvykle za oltář sloužila a proto ve v. ²⁰ přímo oltářem se jmenuje. Manue přinesl oběť, položil ji na skálu, aby tam byla obětována Bohu Jahve, ale obětujícím jaksi služebníkem neb knězem zdál se zde býti spíše anděl, proto přidáno: Sám pak on a jeho žena (na to) pohlíželi, stáli jako věřící, jako svědkové; dle v. ¹⁶ sami obětovali. Obětoval Hospodinu, který divy činí] podobně o Bohu řečeno v Ex. 15¹¹ Ž. 76¹⁵; slova tato mohou se zde vztahovati jen k tomu, že dává Bůh neplodné manželce Manue syna, nikoli k události v. ²⁰. Slova hebr. textu jsou méně jasná, řecký a latinský překlad shodují se s naším výkladem, toliko řecký B má: a odešel διεχώρισεν ποιῆσαι, aby učinil.

20. A když vystupoval plamen oltáře k nebi, anděl Hospodinův taktéž v plameni vystoupil. Což když spatřili Manue a jeho žena, padli na svou tvář na zemi.

20. A stalo se, když vystupoval plamen z oltáře k nebesům, tu vystoupil Posel Jahve v plameni oltáře. A Manoach a jeho žena vidouce (to), padli na tváře své k zemi.

20. A když vystupoval plamen oltáře k nebi | nic ve vypravování nesvědčí, že by byl oheň vyšel ze skály, tak jako při oběti Gedeona; když Manue položil oběť na skálu, zapálil pod obětí jak obyčejně oheň. Zde nejmenuje skálu, ale oltář, poněvadž skála sloužila, byla oltářem. Celé vypravování jest jen povšechné, zkrácené, proto nečiní zmínky o ohni ani o dříví, mluví hned o plameni.

Anděl Hospodinův taktéž v plameni vystoupil | a ukázal, že není jen prorokem, ale že jest Poslem Jahve, jak Manue i jeho žena ve v. ²¹ ²² vyznávají. M a n u e i ž e n a j e h o p a d l i n a s v o u t v á ř n a z e m i | strachem spíše než úctou

21. A neukázal se jim více | 21. A Posel Jahve neukázal se více Manoachovi a jeho ženě. anděl Hospodinův. A hned porozuměl Manue, že byl (to) | Tehdy poznal Manoach, že (to) anděl Hospodinův | byl Posel Jahve

22. a řekl své ženě: Smrti | 22. a' řekl Manoach své zemřeme, neboť jsme spatřili | ženě: Jistě zemřeme, neboť jsme Boha. | viděli Boha!

21. Dvakráte se zjevil a neukázal se jim více |. A hned porozuměl Manue | hebr. Tehdy poznal, když viděl, že anděl zmizel, když vystoupil v plameni oltáře.

22. Smrti zemřeme, neboť jsme spatřili Boha | Manue celý poděšen se obává, že zemře, neboť neměly oči lidské pohlížeti přímo na tajemné Božství, jak staří se domnívali (Gen. 16 ¹³ 32 ³⁰ Ex. 20 ¹⁹ 33 ²⁰ Soud. 6 ²² Is. 6 ⁵). Praví: spatřili jsme B o h a v hebr. 'elohim, kterým zde pojmenován posel Boží podobně, jako v 1 Kr. 28 ¹³ duch Samuelův jmenován též 'elohim.

23. Jemuž žena odpověděla: | 23. A řekla jemu jeho žena: Kdyby nás Hospodin chtěl | Kdyby se Jahve líbilo nás usmrtiti, nebyl by přijal z rukou | usmrtiti, nebyl by vzal z našich rukou zápalnou oběť a dary | rukou zápalnou oběť a dar (plodinný) a nebyl by nám všechny tyto věci ukázal a nebyl by nám nyní dal slyšeti takovou věc.

23. Žena jej upokojuje a dí: Kdyby nás Hospodin | chtěl usmrtiti, nebyl by přijal z rukou našich zápalnou (celotnou) oběť | přijal Bůh tu oběť tím, že ji andělem svým žádal a že při ní div učinil: a nebyl by nám toto vše ukázal | mluví o objevení se anděla a o tom, že náhle v plameni se ztratil, ani by nám nebyl řekl, co nastane | v hebr. nebyl by nám nyní dal slyšeti takovou věc | zprávu, předpovědění o narození syna a nařízení, jež se toho týkají; to bylo, co mělo nastati.

24. Porodila tedy syna a | 24. A porodila žena (ta) nazvala jeho jméno Samson. | syna a nazvala jeho jméno Šimšon. A pachole rostlo a Jahve jemu žehnal.

25. A počal býti s ním Duch Hospodinův v ležení Dan mezi Saraa a Esthaol.

25. A počal jej Duch Jahve ponoukati v Machane Danově mezi Zar'a a mezi 'Ešta'ol (dle řeck. poprvé s ním šel, počal s ním jíti).

24. Nazvala jeho jméno Samson] ovšem matka tím míněna. Samson hebr. Šimšon; při tomto jméně není udána příčina neb význam jeho. Josef Fl. překládá *ἰσχυρός*, silný odvozuje od slovesa šaman; všeobecně se odvozuje od slovesa šamam významem, který by se osobnosti jeho hodil: pustošitel, ničitel, ač i toto odvození jest nejisté. Žehnal jemu Hospodin] tím, že dal jemu svého Ducha.

25. A počal býti s ním Duch Hospodinův] vícekrátě měl Samson Ducha Božího; po prvé, za nejistých okolností byl s ním duch Boží, neb jak hebr. znění dí: počal jej duch Jahve ponoukati v ležení Dan] hebr. v Machane Danově; toto bylo dle sv. Jeronýma a dle 18¹² za Kirjath-jarim v kmeni Juda. Dále udáno místo ještě jinak: mezi Saraa a Esthaol, kde byl Samson pochován, kde snad i rodičové jeho bydlili. Poněvadž byla tato města v kmeni Dan, aneb aspoň na hranicích toho kmene, neshoduje se to s místem ležení Dan v kmeni Juda; proto někteří míní, že bylo Machane Dan jiné v kmeni Dan mezi Saraa a Esthaol, od prvního rozdílné. 'Ešta'ol bylo dle Eusebia 10 římských mil severně od Eleutheropolis tam, kde nyní jest vesnice Ešn'a blíže Zora.

O filiálních kostelích a jejich právních poměrech.

Napsal Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

(Pokračování.)

Neméně padají na váhu dosavadní patronátní poměry mnohých filiálních kostelů, k nimž hlásí se jejich patron buď zcela formálně, aneb aspoň fakticky tím, že hledí jejich značného zádušního jmění využítovati ve prospěch jiných, nedostatečně dotovaných kostelů svého patronátu, by sobě patronátní břemeno ulehčil a nemusil přispívati z vlastního na udržování jich, ano mnohdy i ku hrazení jejich běžných potřeb a vydání.

Hlásí-li se držitel statku formálně jako patron k filiálnímu kostelu, jest tím podán nezvratný důkaz, jak velice mylí se ti, kdo prohlašují, že kostely filiální patrona vůbec nemají a nepotřebují.¹⁾ Činí-li tak majitel statku, na kterém filiální kostel

¹⁾ Tací opakují prosté ustanovení josefinistická, vydaná od případu k případu s tou až příliš patrnou tendencí, by se nějakým způsobem uniklo

se nalézají, koná pouze svou a) povinnost a hájí b) své patronátní právo, jež degradováním dosavadního farního kostela, který dle svrchu řečeného byl dojista kostelem patronátním, na kostel filiální zaniknouti vůbec nemusilo a právně také nezaniklo.

Ad a) Kdo jednou patronátního práva řádným způsobem nabyl,²⁾ nenabyl tím pouze výsad a práv, nýbrž i povinností vůči kostelu dle známé průpovědi:

»Patrono debetur honos, onus utilitasque; praesentet, praesit, defendat, alatur egenus.«

Jsou-li práva a povinnosti correlata, pak je zřejmo, že se patron z těchto libovolně vyzouti nemůže. Jeden z důvodů, proč Církev zakladatelům nejen kostelů, ale i kaplí tak značné výsady a práva propůjčila, že je za patrony těchto posvátných budov považovala, spočíval bez odporu v tom, že prohlédala i k tomu, aby kostely měly řádné, stálé a spolehlivé dozorce a ochrance, aby měly patrona, který by je a jejich majetek s veškerým příslušenstvím opatroval a střehl a v pádu potřeby hájil i chránil. Z toho plyne, že nemohla Církev, neměla-li zapříti své vlastní zásady a jednati proti vážným svým zájmům, dáti filiální kostely v šanc a obětovati je libovůli lidské, zdaž se bude někdo o ně starati čili nic, i když je k jiným farním kostelům přivtělila a farní jejich obvody, vlastně duchovní zájmy věřících v nich žijících, farářům těchto kostelů svěřila.³⁾ Bylyť tyto starožitné a památné kostely degradováním jich na kostely podružné neboli filiální — a to proti vůli jejich zbožných a obětavých zakladatelů — zajisté dosti pokořeny a v jejich dávných, slavnými listinami zřizovacími, závěťmi, dokumenty církevními i světskými průkazně zaručených právech valně kráceny. Tážeme se, směla či měla míra ústrků a pokoření těchto, nejednou slavných a velepamátných, bohatýry z rodu panského, šlechtického a urozeného založených chrámů, dovršena býti tím, že se k nim nikdo více jako obhájce a ochrance nehlásil, že staly se pojednou opuštěnými sirotky, a to sirotky zcela zvláštního druhu, poněvadž otec jejich jako patron dosud žil, a nad povinnosti otce se zapomenuv, své chráněnce — zrádně opustil? Nikdy!

U patronů, zvláště z dob starších, tak nízké smýšlení a bezdůvodné jednání předpokládati nelze, kteří ctíce památku

kupícím se nesnázím, jež mělo zrušení klášterů a jiných násilnictví v zápětí, o čem bude níže více pověděno.

²⁾ Známo, že práva patronátního lze nabyti rozličným způsobem: 1. Jak bylo již svrchu podotknuto: »Patronum faciunt dos, aedificatio (ecclesiae), fundus« (cap. XXV. X. lib. III. tit. 38.). 2. Vydržením právních let (vykonáváním patronátního práva během 40, po případě 50 roků). 3. Výsadou apoštolské Stolice 4 Zděděním a koupí statku, na němž vázne patronátní právo. 5. Výménou za jiné duchovní právo atd.

³⁾ Srovnej, co bylo výše o kaplich a jejich patronech řečeno. Vyžaduje-li Církev, aby prosté kaple měly patrona, jenž by byl jejich obhájcem, ježto by — jak smutná zkušenost učí — během času zanikly, může dovoliti, aby bývalé farní chrámy byly méně zabezpečeny, a patrona nemající, šly téměř jisté záhubě vstříc?

nejen s v ý c h zbožných předků,⁴⁾ ale i j i n ý c h bohomyslných velmožů⁵⁾ jako zakladatelů bývalých farních, nyní závislých filiálních kostelů, starali se, seč byli, o tyto kostely, k čemu jsou též dle práva a dle povahy věci zavázáni. Kdyby totiž duchovní správa při filiálním kostele bývala úplně a na vždy zrušena a takový kostel zbořen, pak ovšem byly by také povinnosti a závazky patrona vůči kostelu — když by se nebyl mohl znova vystavěti — přestaly, ježto by neměly tyto povinnosti žádného předmětu. Poněvadž ale, jak bylo výše řečeno, přenesena byla p o u z e duchovní správa s degradovaným kostelem dosud spojená k sousednímu farnímu kostelu, na filiálku však snížený farní kostel existovati n e p ř e s t a l, byly povinnosti patrona vůči tomuto kostelu p o u z e z m e n š e n y a sice v stejném poměru, v jakém ztenčeno bylo jeho právo. O nějakém však úplném pomnutí povinností patrona vůči takovému kostelu naprosto i z toho důvodu mluvíti nelze, poněvadž se patron svolením ku přivtělení svého patronátního kostela ke kostelu jinému svého patronátního práva vůči filiálnímu kostelu nevzdal a Církvi mu též odňato nebylo. S právem však souvisí i povinnost.

Podlehal-li filiální kostel před svou degradací a přivtělením k jinému farnímu kostelu t é m u ŝ patronu, kterému byl i tento kostel, zvaný mateřský, podřízen, jest samozřejmo, že patron mateřského kostela zůstal p a t r o n e m i kostela filiálního, důsledně, že měl vůči němu podstatně též práva i tytéž p o v i n n o s t i, jež mu náležely, dokud byl kostel filiální ještě samostatným farním kostelem. Následovně povinen byl a jest dosud takový patron filiální kostel v jeho právech hájiti a chrániti, jeho majetek dle faktických poměrů spravovati, vůbec konati vše, co konal před degradováním takového kostela a prohlášením ho za pouhý kostel podružný neboli filiální.

Proti tomu nemůže se namítati, že nynější majitel statku, na němž kostel filiální se nachází, zděděním neb koupí statku p a t r o n á t filiálního kostela nepřevzal,⁶⁾ neboť zděděním neb koupí statku (panství) spadnou všechna práva i povinnosti s ním spojená accessorie na nového držitele dle zásady⁷⁾: »Accessorium naturam sequi congruit rei principalis.« To má místa i tehdy, když při prodeji statku o patronátním právu výslovně ř e č i n e b y l o,⁸⁾

⁴⁾ To má místo patrně tehdy, když statky předků přešly na potomky a udržely se v téže neb aspoň ve spřízněné rodině, jak bývá jmenovitě při statcích svěfenských.

⁵⁾ To jde před se, když přešel statek s filiálním kostelem do jiných rukou, jak to bývá při jeho prodeji, postupu atd.

⁶⁾ Jak patronátní právo na jiného právně přechází, vyjadřují kanonisté obvykle těmito slovy: »Jus patronatus transire facit novus haeres, et res permutata, donatio venditioque« (Glossa ad cap. 26. C. XVI. qu. 7. — Gelasius Papa). Cfr Cap. un. lib. III. tit. 4. Extravag. Comm.; Conc. Trid. sess. XXV. cap. 9. de ref. et sess. XIV. cap. 12. de ref.; Ferraris s. v. j u s p a t r o n a t u s

⁷⁾ Reg. jur.

⁸⁾ Příčiny toho jsou samozřejmy, o nichž netřeba se tudíž šířiti.

což platí zvláště o věcném patronátu,⁹⁾ jemuž valná většina kostelů a farních obročí podlehá.

Na témtě stanovisku stojí i zákon světský, dle něhož nemůže se patron podacího práva zřici za tím účelem, by sprostěn byl spojených s ním povinností, zvláště co se týče vydání na sarta tecta a udržování patronátních budov v dobrém stavu vůbec. Poněvadž je dotyčné ustanovení v naší otázce nad míru důležité, klademe je tuto v plném původním znění. »Jene Obrigkeiten — stanovi v ohledu tom dv. dekret ze dne 3. září 1784 (G. Arch. G. 1 n 159, uveřejněn c. k. guberniem království Českého dne 17. září 1874) — die sich ihres bereits besitzenden Patronatsrechtes auf Pfarren und Lokalkaplaneien zur Vermeidung der damit verbundenen Umkosten entschlagen, und solches auf den fundum religionis übertragen wollen, sind demohngeachtet zu der ihnen als Patronen obliegenden Herstellung der Gebäuden nach Vorschrift der Generalien zu verhalten.« Dv. pak dekret ze dne 19. října 1784 (G. Arch. 1 n 159) v této příčině nařizuje: »Da die Patronen der alten Pfarren sich des Patronatsrechtes und der damit verbundenen Obliegenheiten laut der höchsten Verordnung vom 3. September d. J. nicht nach Willkühr entledigen können, so hat auch die Landesstelle derlei Patrone für den Fall, wenn sie ihrer Obliegenheit nachzukommen sich weigern, mit dem Verluste des Patronatsrechtes nicht zu bedrohen, sondern dieselben zur Erfüllung ihrer Pflichten anzuhalten.« Nevadí, že tyto dvorské dekrety mluví pouze o farách a závazcích patronů vzhledem k farním obročím, a důsledně k farním kostelům, neboť tento ráz i filiální kostely před svou degradací měly a virtuelně dosud mají, poněvadž je obojí tento jejich ráz pouze na čas potlačen a dotyčná jejich práva — at tak díme — suspendována, protože nebyly, ani farní jejich obvod, k mateřskému kostelu přivtěleny per unionem extinctivam neboli ad integrum, nýbrž pouze per unionem inaequalem neboli per subjectionem.

Z toho nezvratně následuje, že tímto způsobem k cizím farním kostelům připojené filiální kostely mohou se vždy jako právnické osoby dovolávat svého práva, aby nepřiznivými poměry časovými zaviněná jejich podružnost přestala, jejich samostatnost byla jim navrácena, a ony staly se opět tím, čím bývaly z vůle svých zakladatelů, **samostatnými kostely farními s vlastní duchovní správou**. Toho žádá spravedlnost tím více, poněvadž

a) příčiny přivtělení filiálních kostelů ke kostelům jiným, spočívající v trudných dobách času, jak zkušenost dosvědčuje, již dávno pominuly, tak že postrádá další trvání tohoto poměru filiálních kostelů právního základu, a zásada: »Cessante causa, cesset etiam effectus« vždy nalehavěji svého uskutečnění, a tím samým vrácení práv degradovaným filiálním kostelům a zřízení — **vlastně jen obnovení** — u nich samostatné duchovní

⁹⁾ Ztad známé pořekadlo: »O beata parochia, cui non est filia.«

správy dožaduje, která nebude ničím novým, nýbrž pouze vrácení se k předešlému stavu = restitutio in integrum, pouhým obnovením dřívějšího farního obročí nebo-li renovatio beneficii.

b) Iz tohoto nepopíratelného důvodu náleží majitelům statků o sarta tecta filiálních kostelů dle možnosti pečovati, neboť filiální kostel spustlý aneb dokonce na spadnutí sotva kdy svého práva a své samostatnosti se dovolá, aniž filialisty valně povzbudí, ¹⁰⁾ by se dřívější samostatné duchovní správy domáhali, čím náboženské jejich zájmy a tím i zájmy Církve zajisté nezískají.

c) Ani nejhorlivější zastanci nynějšího status quo nepoprou, že preveliká většina farních obvodů jest tak rozsáhlá, že vyžaduje napjetí všech sil duchovního správce, má-li býti ve všem práv a veškerým povinnostem řádně dostáti. To platí zvlášť tehdy, je-li k farnímu kostelu přivtělen ještě kostel filiální, mnohdy velice vzdálený, neb dokonce několik filiálních kostelů! Poněvadž kostel farní ve všem předchází, a farníci svých práv a obvyklého bohoslužebného řádu, jak zkušenost dosvědčuje, až příliš houževnatě se drží, nemůže duchovní správce, byť měl vůli nejlepší, odůvodněným požadavkům filialistů, aby častěji v jejich kostele služby Boží se konaly, vyhověti, z čeho pochází jen kyselost a jakási nedůvěra filialistů k faráři, že farníkům — nadržuje a o duchovní potřeby filialistů náležitě se nestará atd. — Což tu bližšího, než aby filiální kostel byl v náležitém stavu, zvlášť má-li obстойné jmění, a patron aby se ze svých povinností vůči němu nevyzouval.

O mších zádušních po stránce liturgické.

Sebral a sestavil JOSEF LHOTSKÝ, farář v Jirčanech.

(Pokračování.)

1.

Zádušní mše svatá u přítomnosti mrtvolý.

Podle rubriky rituálu římského, ¹⁾ může se zádušní mše svatá u přítomnosti mrtvolý sloužiti každý den, jen když se jí konventní mše, kde jest povinna, farní mše na neděle a zasvěcené svátky a veřejné služby Boží nezanedbají, a když jí veliká slavnost dne (magna diei celebritas) nepřekáží.

¹⁰⁾ Ti domnívají se obyčejně, že má kostel »veliké« jmění, důsledně že nemusí ničím přispívati. Kostel spustlý nepřitahuje, ale odpuzuje!

¹⁾ Rubr. Rit. Rom. l. c. n. 5: »Si quis die festo sit sepeliendus, Missa propria pro defunctis praesente corpore celebrari poterit, dum tamen Conventualis Missa et Officia divina non impediuntur, magnaue diei celebritas non obstat.« Srovn. Falise, l. c. § VI. pag. 390. —, Hartmann, l. c. § 125. II. pag. 332., Sutor, Liturgia sacra § 25. 3. pag. 55.

Je-li těmto podmínkám vyhověno, jest tedy zádušní mše u přítomnosti mrtvoly dovolena:

a) na každou neděli, ba i na neděli květnou ²⁾ a následně taky na ostatní neděle prvé třídy, totiž: první adventní a postní, smrtelnou čili pašijovou, bílou čili provodní a Nejsvětější Trojice Boží;

b) v úterý velikonoční a svatodušní; v Italii, Francii a Belgii také v pondělí, jelikož tam slavení jeho in foro jest zrušeno; ³⁾

c) v privilegovaných oktávách Zjevení Páně, velikonoce, letnic a Božího Těla; v první tři dni sv. téhodne, na popeleční středu a vigilií vánoční a svatodušní; ⁴⁾

d) na všechny svátky dvojně prvé třídy, jichžto slavení in foro bylo buď zrušeno, aneb není přikázáno; ba i na takové svátky zasvěcené, jež »cum multo apparatu« se neslaví; ⁵⁾ a konečně

e) na všechny svátky druhé třídy, třeba i zasvěcené a sebe slavněji konané. ⁶⁾

Není tedy dovolena:

a) na poslední tři dni svatého téhodne; i na bílou sobotu po slavné mši denní; ⁷⁾

²⁾ Ad dubium: an Dominica Palmarum, quum sit 1. cl., possit celebrari Missa Def. praesente cadavere? S. C. resp. Affirmative. 23. Sept. 1837. Gardell. n. 4822. v. 4674. 2.

³⁾ Cum juxta rubricas Ritualis romani absque Missa, quantum fieri potest, Defunctorum corpora non sint sepelienda, poterit praesente cadavere unica Missa solemnis pro Defunct. celebrari feria 2. post Pascha aut Pentecostes. Haec autem Missa non decantabitur in dupl. I. cl. haud festivo si corpus praesens non fuerit, aut pridie sepultum. S. R. C. 2. Sept. 1741. n. 4119. v. 3970. 4.

⁴⁾ Ad dubium: an in majori hebdomada, excepto triduo ante Pascha et biduo post et infra octavam Paschae et Pentecostes ac etiam in festis duplicibus I. cl. non tamen celebribus, possit cantari Missa unica solemnis de Requiem in sepultum cadaveris? S. C. resp.: »Affirmative.« 29. Jan. 1752. n. 4223, v. 4074. 13.

⁵⁾ Ad dubium: An possit dici Missa de Req. praesente corpore diebus I. cl. cum multo apparatu et pompa exteriore celebratis, licet non festivi de praecepto; et quatenus festivi sint de praecepto, an praedicta Missa dici possit in aliis Ecclesiis, quae talem non habent exteriorem solemnitatem? S. C. resp.: Affirmative ad primam partem dummodo non sit Titularis; ad secundam partem: affirmative. 8. Apr. 1808. n. 4507. v. 4357. 1.

⁶⁾ An praedicta Missa sol. cantari possit praesente cadavere diebus II. cl. celebratis tamen simili solemnitatem et apparatu, quo festa I. cl. celebrantur... quamvis sint nec ne de praecepto? S. C. resp.: Affirmative; eodem die et n. ad 2. Srovn. ještě pozn. 4. a decr. 27. Mart. 1779. n. 4393. v. 4244. 4.

⁷⁾ Ad dubium: Utrum in die Sabbati Sancti post Missam Solemnem de die liceat celebrare Missam solemnem de Requie in die depositionis, praesente cadavere, S. C. rescribendum censuit: »Negative.« 16. Apr. 1831. n. 4668. v. 4519. — An Sabbato Sancto celebrata Missa Solemni de die, liceat alteram Missam sol. de Requie celebrare, praesente cadaver S. R. C. resp.: Negative 23. Maji 1835. n. 4743. v. 4599. 7.

b) na svátky dvojné prvé třídy, které jsou zasvěceny a slavně se konají,⁸⁾ kteréžto jsou: Hod Boží vánoční, Zjevení Páně, neděle (a u nás též pondělí) velikonoční a svatodušní, Nanebevstoupení Páně, Božího Těla, Neposkvrněné početí, Zvěstování a Nanebevzetí Panny Marie, sv. Petra a Pavla, Všech Svatých, Narození sv. Jana Křtitele a sv. Josefa,⁹⁾ (o těchto dvou posledních ale jen tam, kde jsou svátky zasvěcenými),¹⁰⁾ slavnost místního patrona, u nás tedy sv. Václava a sv. Jana Nepomuckého, slavnost patrona chrámového a výroční slavnost posvěcení chrámu Páně.¹⁾

c) na všechny dni, na které v některém kostele jest z veřejné příčiny (ob publicam causam) vystavena Nejsvětější Svátost Oltářní, aneb když se koná čtyřicetihodinná pobožnost;¹²⁾ a konečně

d) v kostelích *farních*, v nichž jen jedna mše svatá se sloužívá; na všechny neděle a zasvěcené svátky, poněvadž farář musí sloužit mši denní a aplikovati ji pro populo; na popeleční středu, poněvadž se světí a rozdává popelec, na vigilií svatodušní, ježto má světiti křestní vodu a konečně na den sv. Marka (resp. 25. dubna) a tři dni křížové, protože se konají prosebné průvody.¹³⁾

V těchto případech musí se zádušní mše přeložiti a sloužiti denní. Avšak o svátcích zrušených, na něž farář povinen jest aplikovati pro populo, může biskup takovým, již sami jsou na osadě, povolit, aby směli sloužiti mši zádušní za zemřelého, a aplikaci pro populo odložit na druhý den.¹⁴⁾

Z praxe duchovní.

Podává Dr. JOSEF BURIAN.

O dani z příjmů.

»K a t o l i c k é L i s t y« v čísle 11. upozorňují: Daň z příjmů platí mnozí, kdož ji platit nemají, zrovna jako jiní platí více, než by platit měli a to proto, že z n e z n a l o s t i přiznali položky, které se dani této vymykají, resp. že nepřiznali vydajů, jichž zákon připouští. Tak nepatří mezi příjmy přiznané:

⁸⁾ S. R. C. 29. Jan. 1752. n. 4223. cit. sub 4.

⁹⁾ S. R. C. 7. Febr. 1874.

¹⁰⁾ Srov. Hartmann, l. c. II. A. B., Skočdopole l. c. str. 762.

¹¹⁾ S. R. C. 16. Mart. 1882.

¹²⁾ S. R. C. 7. Maji 1746.1 n. 4181. v. 4032. dub. 9. — 27. Apr. 1697. n. 3422. v. 3273. — 23. Sept. 1837. n. 4822. v. 4647. 3.

¹³⁾ S. R. C. 3. Julii 1869.

¹⁴⁾ Srov. Falise l. c. pag. 384., Skočdopole l. c. pag. 35., Hartmann, l. c. pag. 252.

1. K a t a s t r a l n í v ý n o s z p o l í protože jest zdaněn daní pozemkovou;

2. š t o l a, protože se může vykázáti na základě posud platného c. k. štol. patentu z r. 1750 ovšem po odražení polovice, připadající na kooperatora; nepočítá-li se ve fassi kongruové, nevede se ani v přiznání;

3. f u n d a c e, jež jsou již zdaněny;

4. p ř í j e m z p ř e b y t k u m í s t n í h o j m ě n í z á d u š n í h o, ježto peníz ten jest rovněž stížen daní z kapitálu, pokud sestává ze státních papírů či daní gruntovní pokud sestává z pozemků. Poněvadž po odražení toho všeho bude čistý příjem málo kde obnáseti přes 630 zl., odpadá daň z příjmu vůbec. zvláště když se smí do vydání včítati mimo jiné jakýsi obnos za příležitosti k nemocným, za kancelářské potřeby, čištění a vytápění kanceláře. přinášení úředních dopisů dle dvorního dekretu dto. 21. března 1789 a vikariatnímu poslovi dle dvorního dekretu dto. 29. května 1785.

Okuřování (*incensace*).

Kadidlo a okuřování jest symbolické vyjádření úcty vůbec a úcty Bohu náležité zvláště. Triplici ductu incensují se: nej sv. Svátost, oltářní kříž, částechka sv. kříže a biskup. — Duplici ductu: Ostatky svatých, hodnostáři církevní a kanovníci. — Ostatní unico ductu (Caerem. Ep. L. I. c. 23 n. 2; S. R. C. 28. července 1789 in Canarien). Také celebrantovi přísluší triplex ductus, není-li přítomen biskup (S. R. C. 16. května 1643 ad 4. in Mediol.); je-li ale biskup přítomen službám Božím, není celebrant okuřován triplici ductu byť i to byl biskup jiné diecése anebo nějaký světící biskup. (S. R. C. 24. ledna 1682 in Elboren). Theolog. prakt. Quartalschrift. ex 1897, str. 225.

Kdy může se kněz při vykonávání veřejného úkonu náboženského dovolávati ochrany § 303 trest. zákona?

»R á d c e D u c h o v n í « (II. ročník str. 713) pojednává v určitém případě o ochraně státem uznané Církve dle § 303 trest. zákona uvedl, že slavnostní průvod do chrámu za příčinou installace katolického faráře, s křížem a korouhvemi a za účasti duchovenstva, liturgickými rouchy oděného, jest veřejným úkonem náboženským ve smyslu § 303 tr. zák. Jelikož urážky státem uznané Církve katolické se opakují tím častěji čím více převahu běře nevěra a bezbožectví uvádíme jiný případ, kdy kasační dvůr rozhodl, od kterého okamžiku má se nějaký úkon bohoslužebný považovati za veřejný úkon bohoslužebný a posuzovati porušení jeho vedle § 303. tr. zák.

O vigilií svatých tří králů chodil farář P., oděn v roucho církevní, s křížem v ruce, provázen ministranty, kteří nesli kaditelnici a svěcenou vodu, od domu k domu, aby vedle obyčeje katolického předsevzal obvyklé tříkrálové vysvěcení domu. V jed-

nom domě ale byl velice nevlídně přijat. Majitel N. odbyl ho urážlivými slovy: »Nekupuji žádných svatých věcí« a zavřel před ním dveře. Farář podal žalobu na N. pro urážku duchovní osobě učiněnou při výkonu bohoslužebném. Vrchní zemský soud v Zaře osvobodil obžalovaného, ježto prý urážka nestala se při vykonávání bohoslužebného úkonu, nýbrž před ním. — Farář P. odvolal se ke kassačnímu dvoru, který rozhodnutím ze dne 14. července 1896 č. 8064 rozsudek vrchního zemského soudu v Zaře zamítl jako nesprávný. Již slovo »při« vykonávání bohoslužebného úkonu naznačuje, což také odpovídá povaze věci, že kněz od okamžiku, kdy oděn vnějšími odznaky svého úřadu se chystá předsevzít bohoslužebný úkon, až do toho okamžiku, kdy skončí úkon odkládá obřadné roucho, považovati se má za vykonávajícího bohoslužebný úkon. Příprava k tomuto úkonu, jakož i návrat od něho tvoří integrující část celého úkonu a farář P. byl tudíž při vykonávání církevní funkce, která započala když vyšel oděn v roucho obřadní od N. uražen, následkem čehož jest zřejmo, že § 303 tr. z. se k tomuto případu vztahuje.

Literární oznamovatel.

Biblische Studien. I. Band. I. Heft. **Der Name Maria.** Geschichte der Deutung desselben. Von Dr. O. Bardenhewer. Freiburg in Br. (Herdersche Verlagshandlung) 1895.

Před několika lety vydal Lev XIII. encykliku »Providentissimus Deus,« v níž nabádal k pilnému studiu knihy knih, — Písma svatého, a vyslovil naději, že katoličtí učenci přičiní se o to, aby úmysly papežovy i v této příčině se splnily, jak se splnily ve příčině studia křesťanské filosofie. Naděje ta sv. Otce nezklamala, aspoň ne v Němcích. Sestoupili se mužové katoličtí odborně vzdělaní a pod vůdcovstvím osvědčeného prof. dra. Bardenhewera vydávají zvláštní orgán — Biblické studie, — v němž pěstují vše, co náleží ke studiu biblickému: exegese, hermeneutika, kritika, filologie, archeologie, dějiny etc. — Jednotlivé sešity vycházejí v příhodné době, a vždy 4 až 6 sešitů (šestiarchových) činí jeden úplný svazek. Každý vidí, že podnik ten jest důležitým, zvláště v protestantském Německu, kdež hlavně pověstná kritika biblická tolik zlého s Písmem natropila. V praxi a duchovní správě — pokud z programu souditi smíme, — není ovšem podnik ten takové důležitosti a přímé působnosti; přes to přese všechno zasluhuje však podpory zvláště od milovníkův biblického studia. Pronésti »pium desiderium«, aby také u nás odborníci nenechali myšlenku papežovu ležeti ladem a aby konečně za příkladem Sušilovým obstarali nám řádné vydání Písma svatého, jak učinili v Němcích

Loch a Reischel, vydání vyhovující kritickým požadavkům (stojící na výši nynější vědy biblické) a praktickým potřebám v duchovní správě, desiderium takové pronést, není snad nepříhodným. V sešitě prvním z r. 1895 podává prof. Bardenhewer pracnou studii, v níž hledí podati pravdivý význam jména »Maria«, čímž zároveň píše i jeho genetickou historii. Pan auktor vycífoval předhůzku, kterou by snad někdo činiti mohl, k čemu že třeba o jediném jméně biblickém takových exkursů, proto odpovídá, že jest to nejdražší lidské jméno všem křesťanům, a mohl dodati: Bylo-li záhodným, aby největší a nejlepší duchové naši zabývali se jménem tím a dávali mu smysl přerozmanitý, nemůže býti nezáhodným, sebrati výroky jejich a kritickým zrakem prohlednouti je, aby se konečně vědělo, na čem jsme! Nelze pochybovati o oprávněnosti jednání toho, a kdo nahlédne ve studii Bardenhewerovu, přesvědčí se o mravenčí pili, odbornické znalosti a neobyčejné sečtelosti. Signaturu »německé vědy« má na svém čele práce tato ovšem, ale není ji to k neprospěchu, jelikož podobným způsobem bylo zcela nutno pracovati ve studii tak obtížné.

V části úvodní zkoumá auktor, odkud pochodí jméno Maria a jak často bylo ho (Miriam) užíváno ve Starém Zákoně, a dospívá k tomu, že jména toho málo užíváno bylo, při čemž ostře sráží se s protivným názorem Schaefrovým. Nikoli Řekové nýbrž Hebreové (str. 5.) začali prý napřed vyslovovati Marjam místo starého Mirjam, k čemuž hlavní podnět dalo *r*, jež v nářečích semitských a hebrejských rádo si v předchozí hlásce *a* libuje. Pan auktor ukazuje ve filologické části studie své velikou sečtelost, a máme za to, že, i kdyby snad odborní znalcové nebyli s ním zde všude srozuměni, uznávají vynikající práci jeho. Interessantnější a pro širší kruhy důležitější jest stat, vykládající význam přeladkého jména. Pan auktor sestupuje do šedé dávnověkosti, aby prvotný význam jména toho našel a seznamuje nás především s názorem Philovým a s výklady rabínskými z nichž se dovídáme o »naději a hořkosti,« kterýmiž významy slovo Mirjam tlumočili. Jakým právem či neprávem hledí pan auktor v dalším dovoditi a nezdržev se tím na dlouho, podává již na straně 23. výklad jména Maria dle starořeckých »Onomastica sacra«, kdež potkáváme se s významy: Hořké moře, mořská myrha, osvětlující, svítící, panovnice, paní, naše paní atd. Po té uvádí nás auktor do církevní literatury řecké staré a středověké, a zavádív (str. 48) o staré památky syrské, chvátá k auktorům latinským, při čemž především zabývá se sv. Hieronymem a vykládá, že všecky jeho výklady možno nalézt ve zmíněném spise řeckém (Onomastica) vyjma snad jeden jediný — stella maris, resp. stilla maris, jenž zdá se, »ze vniterných« důvodů originálem světcovým, při čemž sráží se auktor se známou redakcí časopisu »Kathol. Zeitschrift für kathol. Theol.« Scheggem etc. Slavná hymna marianská »Ave maris stella« od pravděpodobnějšího názoru vzala původ v devátém století, od té doby velice se rozšiřovala, a eo ipso také i původní Hieronymova myšlenka o vý-

znamu jména Maria, takže v 10.—12. století (str. 93.) nabyla platnosti všeobecné a téměř výlučné nejen v latinské literatuře středověké (století 13.), nýbrž i v německé (čehož ukázkou dává auctor na straně 117.). V dalším vede nás spisovatel k významům novým a pokazuje hlavně na Canisia, pokud jde o nový význam jména Maria. Mluvnicky vzato opět jméno to nověji na přetřes a prvním, jenž správně výklad hebrejského jména podal (určiv jeho tvar) byl Hiller, proti němuž všichni ostatní filologové méně šťastnými byli v rozborech svých. (Schaefer, Grimm, Gesenius). Konečný úsudek auctorův vyznívá (str. 153.) v ten způsob, že dosud nebylo docíleno jednomyslné shody u výkladě jména Maria, což se nás jaksí nemile dotklo. Jelikož přáli jsme této pracné studii, aby rozšířila co nejvíce světla o jméně, kterému se s takovým úsilím věnovala. — Budou-li všechny publikace Biblických studií podobny této publikaci Bardenhewrově, stanou se důležitou pomůckou biblické vědy a odborníkům vítanou příležitostí, v níž by ukládali, po případě z ní by obohacovali vědomosti své.

Filip Jan Konečný.

* * *

Klarheit und Entschiedenheit. Vermischte Aufsätze: Der katholischen Bewegung gewidmet von F. Noricus. Verlag von Rudolf Abt in München. Preis 50 Pfennige.

»Co máme přednášet v katolických spolcích?« Tak nejednou jsem slyšel z úst mnohého zasloužilého předsedy. Na přednáškách ovšem záleží velice mnoho; jsou v každém spolku jakousi vzpružinou k životu katolickému, zvláště přednášky časové. Spolek, kde považují se zábavy za věc hlavní a přednášky za věc vedlejší, živoří a hyne. Svrchu vzpomenutá kniha poslouží těm, kdož o časových otázkách přednáseti chtějí, velice dobře. Jmenuji jen některé kapitoly: »Die moderne Grossmacht des Indifferentismus«, »Taufscheinkatholiken«, »Widersprüche«, »Politischer Servilismus« atd.

Dr. Josef Burian.

Listy homiletické.

Neděle I. postní.

(Homilie).

Církev svatá a její odvěký nepřítel.

»Veden jest Ježíš na poušť od Ducha,
aby pokoušen byl od ďábla.«

Mat. 4, 1.

»Boj je život člověka!« Jak často se, moji drazí, tato myšlénka hluboce pravdivá vyslovuje; po velikém trpiteli Starého Zákona opakována byla již nesčíslněkrát, snad od každého z nás, ale, moji drazí, uvážili jsme opravdově smysl těch slov? Prohlédli jsme si dobře nepřitele, s nímž podstupujeme boj tak krutý, známe jeho zbraně, známe zbraně svoje, svoje síly pomocné? Když vrátí se i vycvičený voják z vojny, stane se za čas zas neobratným, slabým — dobře je proto volán na dobu kratší nebo delší ku presenční službě, ku cvičení ve zbraní. Oč důležitější jest boj náš duševní! Dobře nás proto Církev sv. volá ku presenční službě křesťanské. »Do zbraní na šest neděl!«

Ten postní čas se cvičte děti pro těžký boj o svoji spásu!

O díky, ty drahá Církvi naše katolická, za starost tvoji i péči! Užijeme toho času i té příležitosti. Moji drazí, dnes jest prvé veřejné cvičení.

Dnes Církev sv. ukazuje nám odvěkého nepřitele našeho, jeho zbraň a úskoky, podává mocných zbraní k obraně a učí jich dobře užívat. Dejte pozor, abyste tomu dobře srozuměli!

P o j e d n á n í.

1. Ježíš veden byl na poušť, aby pokoušen byl od ďábla.«

Uvažte, předrazí, kdo je to Ježíš. Bůh, jenž zhřešiti nemůže. Jediný bezhříšný. A kdo je to ďábel? Divná bytost! V dobách

živé víry se ho lidé báli. Ani jména jeho nevyslovili. »Pán Bůh rač nás chránit,« tak říkali s patrnou bázní. A moji drazí, byli to charakterové, po nichž se nám dnes ve světě stýská. Škoda, že lidé tak zbožní, tak mravní, tak silní v útrapách, tak střídmí v radostech stávají se čím dále, tím větší vzácností. V dobách náboženské vlažnosti se lidé nad slovem ďábel útrpně pousmáli. Kde pak prý člověk vzdělaný bude v něco podobného věřit! Víra v ďábla se ztrácela a v povahách lidských nastávala chladnost, nerozhodnost, polovičatost tak odporná, věru, mohl se člověk tázat: »Kde je charakter?« V dobách úplné nevěry náboženské lidé se ďáblu koří, jsou to však také doby mravní zvrhlosti, ty přesmutné doby, kdy ubožák člověk jen na jednu věc je hrd — že hřeší beze strachu! Marně se skutečná jsoucnost ďábla upírá, je to, moji drazí, ta bytost hrozná od Boha navždy zavržená, kterou od věků ovládá jen jeden cit — zášť bez mezí ku všemu, která od věků jest hnána jednou snahou — zlo rozšiřovati všude!

Všude! Vy vidíte, moji drazí, že dnes pokusil se o to i u bytosti nejsvětější. On odvážil se dnes i ku Kristu Ježíši, aby Ho pokoušel, aby Ho svedl k hříchu. Je to opovážlivost! Ano, smělý, opovážlivý jest tento náš nepřítel. Žádného boje se neleká, stokrát odražen, zase se vrací, nikdy neustane pokoušeti se o naši zkázu.

2. A jakými prostředky, jakými zbraněmi se toho domáhá?

a) »Poruč, aby z toho kamení byl chléb.«

Ó, moji drazí, hlad, rozumějte dobře, nejen nedostatek nasycení, ale i touha po rozkošném nasycení, ten pramen, z něhož vznikají tělesné vášně, byl vždycky mocným spojencem ďábla. To je, moji drazí, ta strunka v srdci lidském, jíž, když se dotkneme, píseň pekla zavzní: hřešiti jest tak sladké!

»Nejen chlebem, i slovem Božím živ jest člověk« — Dobře's ho odbyl, Kriste Ježíši! Ad majora sumus nati! Ku většímu cíli jsme stvoření, zůstávání své v nebesích máme!

b) Ale sotva že ďábel zpozoroval v drahém Spasiteli našem tuto lásku i důvěru v Boha, již osnuje si nový plán boje. Touto ctností samou chce ho porazit, chce vzbuditi v něm opovážlivou, hříšnou důvěru v Boha. A jak chytře! On chce v srdci Kristově vzbuditi jiný cit hříšný, pýchu. »Ano Bůh tě miluje, však si toho také zasloužíš. Svrhni se dolů se střechy chrámové a přestanou u tebe všechny přírodní zákony, andělé tě snesou, abys neublížil sobě.«

Q pýcha! Z počátku touha zdánlivě nevinná, povznést se výš, výš, až k Bohu — ne nad Boha, proti Bohu, abys potom děsným bleskem schvácen klesl hluboko, hluboko až do propasti pekla! Dábel sílu této vášně dobře zná, i ta místa hrůzy, kam nás dovede! —

»Stojí psáno: Nebudeš Boha, ~~Pána svého pokoušet.~~« Trvejme jen klidně v ochraně Nejvyššího, skromně Jemu ponechávající způsob této ochrany. Pozorujete, předrazí, v této moudré

odpovědi, jak hluboká pokora se tu pojí s nezdolnou silou člověka Bohu oddaného.

c) Ani to se nepovedlo. Dábel se chvěje strachem. Ale ne, neztrácí odvahy, ví ještě o jednom přání lidského srdce, které, když stalo se nespořádaným, dá se splnit jen hříchy, jen spoustami hříchů. Hodně míti, všechno míti, co oko naše vidí, to bývá bláhovým přáním člověka. Co platná ta pravda veliká, že smrt ti z ruky vyrve, cokoliv v ní těsně svíráš, co lidí dalo se již ošáliti tím slibem lákavým, ale vlastně nejsmělejší lži: »To všechno, co vidíš, tobě dám,« a splňují rádi podmínku, pod kterou se nesmyslný ten slib stává »jen na Boha zapomeň, mně se budeš klaněti.« Čím opovážlivější pokušení, tím ráznější odbytí! »Nic mi v světě Boha nenahradí, jen Bohu se budu kořit, jen jeho milovat.«

Nezapomeňte moji drazí, na tyto zbraně nepřítele svého v tom pořádku, jak jich dnes užil, jsou to: Smyslnost nebo žádost těla, pýcha a žádost očí nebo lakomství.

3. Moji drazí, jsou to staré, prastaré zbraně! Dábel užil jich už v ráji. »Proč nejíte se stromu poznání dobrého i zlého?« A ovoce zdálo se Evě tak krásné na pohled, tak chutné k jídlu — žádost těla! »Budete jako bohové,« budete všechno vědět, všechno míti — žádost očí a pýcha života. A od té doby u každého z nás těch zbraní užil, buď jedné, nebo všech najednou, on ví dobře, které z těchto vášní se srdce naše spíše nakloní a my zas vezme, moji drazí, že na této trojí půdě musíme se míti na pozoru. My musíme potlačit v sobě pýchu, my musíme býti pány těla svého, my musíme v sobě hasiti touhu po jmění pozemském, po statcích světa. Podaří se nám to? O zajiště, jen dělejme to jako Kristus, s Kristem Pánem. Moji drazí, k vůli Sobě Kristus nedopustil, aby byl pokoušen. Veliké tajemství dnešního svatého evangelia událo se k vůli nám. My měli poznat toho Jediného, jenž mocí svou ďábla přemáhá, nejen tenkrát, v tom okamžiku, kdy k Němu se satan odvážil, ale vždycky, i když nepřátelsky blíží se k nám. Ježíši Kriste, tedy na pomoc, rychle, již klesám pod tíhou pokušení — a Kristus přijde, bojuje s námi! Jak drahá to jistota. A těch zbraní užij, jakých on užíval: Modlitby proti pýše. Modleme se, moji drazí, mnoho se ten svatopostní čas modleme a zbožně! Proti žádosti těla jest půst a proti žádosti očí jest almužna. Tyto dva prostředky hledme vždycky spojit, tak nejlépe vyhovíme moudrým úmyslům Církve. Tak tomu chce sv. Pavel »sicut egentes, multos autem locupletantes,« žijme svatopostní čas chudě, jakobychom nic neměli, nebo málo měli, ale tím, co utrhneme tělu svému, obveselme chudého. Tak to má býti, moji drazí, půst hodného křesťana čaruje nuzákovi úsměv na tváři.

* * *

Kristus přemohl pokušení. A poušť, v níž dlel, proměnila se v ráj a přišli andělé, aby mu posluhovali. Moji drazí, tak je vždycky, když v duševním boji dobudeme vítězství. Všechna úzkost pomi-

nula, poušť, v níž se nám zdálo, že žijeme, proměnila se v ráj — to, moji drazí, je předtucha toho nehynoucího, opravdového ráje, jenž čeká na tebe po celé řadě hrdinských vítězství. Amen.

Petr Špička.

Neděle II. postní.

O nebi.

»Pane, dobrét jest nám zde býti.«
Mat. 17, 4.

Dnes volá nás Církev svatá ku druhému veřejnému cvičení. Moji drazí! Už známe nepřítele a jeho tajnou zbraň, už víme, jakou zbraň nám Církev dala do rukou. Již známe mohutného, předobrotivého spojence svého v boji. Nuž, mužně v před, vítězství nás minouti nemůže! —

Jaké vítězství? Ano, moji drazí, to musíme dále poznat a dobře si uvědomit, v čem naše vítězství vlastně záleží. Oč se vlastně v tom boji jedná? Jaká je cena toho boje? To nám chce Církev sv. dnes povědět. Proto nás zavolala Pozor!

P o j e d n á n í.

1. Moji drazí, dvou věcí předůležitých musíme si nejdříve připomenouti. Člověk, nechať ostatně jeho původ a jeho přirozenost jsou jakékoliv, nechať on sám o tom přemýšlí čili nic, jest skličován a znepokojován starostí zcela zvláštního způsobu, jakýmsi instinktem sui generis, jemuž nic, zhola nic podobného u zvířete nenalézáme. Jest to úkaz toliko jemu vlastní. Nechať jest to člověk učený či neučený, divoch, či člověk civilisovaný — všechny bez rozdílu pronásledují ustavičně téžné otázky: Kam vede smrt? Zdaž v naprostou nicotu? Či jest procitnutím k životu novému? Jest smrt naprostým koncem? Či snad počátkem života nového? Přírodopysmec, jenž zimničně chvějící se rukou obrací drobnohled svůj v obor věcí neskončeně malých, i astronom, jenž dalekohledem svým nahlédá v obor věcí neskončeně velkých — oba bez oddechu snaží se nabyti jistoty o jediném okamžiku, jedině hodině, jediném dni: »O d n i p o s m r t i.« *) K těmto krásným slovům znamenitého spisovatele můžeme směle dodati: To není pouze strach a starost, to je, moji drazí, předtucha jistoty, ano jistota sama, kterou nepopíratelně v srdci nosíme, že po smrti budeme žítí. Ó svatá, veliká pravdo, ty naplňuješ svět hrůzou a zděšením! Můj Bože, proč je to? Ty nám

*) Apologie víry křesťanské na základě věcí přírodních. T. Duilhé de Saint Project — Podlaha str. 87.

ubohým podáváš to, po čem nejvíc ve světě toužíme — život, a my bychom se měli bát? Nikdy ne! My budeme věčně žít! Tato jistota bude nám od tohoto okamžiku pramenem nevystihlé radosti, nekonečného nadšení.

2. Vždyť my budeme věčně šťastně žít! Ano, moji drazí, my si musíme zajistiti věčný a šťastný život, pak nám bude vzpomínka na věčnost radostí a útěchou. V jedné věci přestává lidská svoboda. Je to nutným zákonem lidského života toužit po štěstí, hledati štěstí. Každý předmět svou přirozenou tíží směřuje ku středu země a země ku středu celého viditelného světa — to je mohutný zákon světové gravitace. Moji drazí! V životě duševním máme podobnou gravitaci. Všechny snahy jednotlivce nesou se za jedním cílem — za štěstím. Tu přestává svoboda naše, to je, moji drazí, nutný zákon v životě duší. Spustlík, jenž vrhá se z rozkoše do rozkoše a svatý Antonín poustevník, jenž dlouhý, dlouhý život svůj tráví v rozjímání v nepatrné jeskyňce, oba pracují za jedním cílem, za štěstím. Dosáhnou ho oba? Ó, moji drazí, to je jiná otázka!

3. Štěstí, co je štěstí? Moji drazí, odpověď na tuto otázku rozdělila lidstvo ve dva tábory. Jedni hledají štěstí zde na zemi, v krátké časnosti. Moji drazí, příznějme se, my jsme také náleželi k těmto lidem. Snad jen chvílku, snad několik let svého života, snad ještě dnes nadáli jsme se dojít zde v životě úplného splnění všech svých přání. — Byla to pravda? Ó jak jsem rád, že bude nám každému odpovídat vlastní zkušenost.

a) To naše štěstí bylo malé. Kousek uznání, okamžik radosti požitku, pohled milované osoby, pozemské statky — nám zdálo se to býti celým štěstím. My hnali se za tím celou snahou, všemi silami, a my se dopracovali uznání a pochvaly a my došli takového požitku — mluvím, moji drazí, o požitku ušlechtilém, mravně dovoleném, — my, kteříž jsme rozsévati lásku, jsme se také dožili lásky ve svém okolí, my zjednali si i poměrného blahobytu, ne, my se nemusíme báti toho příšerného hosta, jenž do tváří lidských ryje tolik bolesti v hladu, ale to že je celé štěstí? Ne, nikdy ne, mé srdce není nasyčeno, má vůle nemá klidu, ne to je málo, málo, málo — manducavimus et non sumus saturati! Jedli jsme, však nenasytili jsme se.

b) Ale nejen že bylo to málo, my jsme se, moji drazí, hnali často za vidinou — my pili kalich plný rozkoše — ne, nebyla to rozkoš, trpkost to byla, nebyla to radost, vždyť to bolem končí, nebylo to štěstím, ale sklamáním. To naše štěstí nebylo pravé.

c) A to štěstí pozemské je krátké. Ano, myslete si, moji drazí, že máte všechny světa statky, že můžete si dopřátí všech radostí života, jako boháč, jenž s veselými hodovníky sedá ku nádhernému banketu. Zbledli všichni! — Jak zůstat veselým, když jako tenkrát u Baltazara tajemná ruka píše na stěnu hodovní síně osudné »Mene« — koncc! Ne, ani v náručí Božím nemůžeš se cítiti docela šťastným při vzpomínce, že štěstí tvoje jen krátce potrvá. A o kterém štěstí tady na zemi si to nemusíme mysliti?

Dobře mluví kazatel Starého Zákona 2, 2. »Smích měl jsem za blud a radosti jsem řekl: Co se darmo klameš?«

4. »Pojal Ježíš Petra, Jakoba a Jana bratra jeho a vedl je na horu vysokou soukromí a proměnil se před nimi. I zastkvěla se tvář jeho jako slunce a roucho jeho učiněno jest bílé jako snih« Mat. 17, 2. Ty dobrý, prostinký evangelisto! Nic jiného nám o slavném tom okamžiku, ježž zažil jsi na hoře Tábor, nedovedeš povědět? »Ježíš proměnil se před nimi«, t. j. moji drazí, Ježíš ukázal se jim na okamžik ve své božské slávě a vznešenosti, On dal jim okusiti toho štěstí, té radosti, která čeká jich jednou v nebesích. Vršek hory Tábor zastkvěl se nebeskou září, to byl takový slavný okamžik, kdy nebe setkal se se zemí! Jaké to musilo býti štěstí! O nedivme se apoštolovi, že nic jiného o tom nedovedl povědět, vždyť my také ztrácíme slova, když o nebi myslíme. Vždyť veliký apoštol Pavel nám nedovedl to povědět lépe, ač jemu také bylo dopřáno přetajemným způsobem okusiti slasti nebeských. Ale pohleďte na Petra! Ten hned nebeský Tábor porovnává se světem a hned je také se světem hotov. »Pane,« řekl Ježíšovi, »dobře jest nám zde býti.« My, tak jistě chtěl říci, zažili tam dole pod Táborem dost radostí pozemských. Jaké to byly radosti? Nic proti tomuto slastnému okamžiku. Tady teprve jsme našli pravého štěstí. Zde jest nám dobře býti. Však odtud už nepůjdem. »Chceš-li, udělejme tu tři stánky: Tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden.« Na sebe nepomýšlí, sobě a druhům svým stánků nechystá, jemu stačí, když to štěstí bude trvalé. Hleďte, moji drazí, v tom má Petr pravdu, pravého štěstí, neskončeného štěstí a trvalého štěstí naléztí možno jen na Hoře Tábor!

5. Ovšem, tak snadno to nejde, jak si to tenkrát ten hodný apoštol Petr myslil. Hned na hoře Tábor navždy zůstat nemohl. Musil ještě v poctivé práci apoštolské zasvětit svému Pánu celý dlouhý život svůj, ale po celých těch třicet a několik roků, jichž mu Bůh ku této požehnané práci dopřál, jedna myšlénka ho sílí, jedna vzpomínka krásná a drahá dodává mu odvahy. Na konci života svého (r. 66. nebo 67 po Kr.) ještě rád vzpomíná 2 Petr. 1, 16 násl. »Ne vtipných básní následující známý jsme vám učinili Pána našeho Ježíše Krista moc a přítomnost (t. j. patrnou moc a slávu), ale učinění jsouce spatřovatelé velikosti jeho. Přijalť zajisté od Boha Otce čest i slávu, když se stal k němu takovýto hlas od velebné slávy: Tentot jest Syn můj milý, v němž jsem sobě zalíbil, jeho poslouchajte. A ten hlas s nebe příšlý my jsme slyšeli, jsouce s ním na hoře svaté.«

* * *

Moji drazí! Tak musíme jednat, jako sv. Petr, jako všichni svatí. Jedna myšlénka ať nás sílí, jediná naděje ať vede nás celým životem. »Budu věčně šťastně žít!« Zvykejme tomu, abychom aspoň chvílku denně v myšlénkách svých prodleli v nebesích. A s pomocí Boží dopracujeme se pravého mínění o štěstí pozem-

ském, my dojdeme přesvědčení o veliké pravdě, zkušeností celého světa dosvědčené, že tady štěstí dojít nemůžeme. A srdce zvykne si milovat věčnost — Sursum corda! Jen výš, jen výš poneseš se touhou svou, až nás Bůh z tohoto boje zavolá jako vítěze ku věčné slávě. Amen.

Petr Špička.

Svátek svatého Josefa.

(Homilie.)

Svatý Josef zasluhuje naší úcty I. jako zasnoubenec Mariin, II. jako pěstoun Ježíše Krista.

»Josefe, synu Davidův, neboj se přimouti Marie, manželky své: nebo co v ní zrozeno jest, z Ducha Svatého jest.«
Mat. 1, 20.

Obyčejem jest, a drahá matka naše, Církev sv., si toho výslovně přeje, aby si každý křesťan vyvolil některého světce za patrona, za ochrance, a aby jméno jeho nosil. Ba každá farnost, každá diecése, každá země, každé království má svého patrona. Ale žádného světce nevolí si jak jednotlivci tak celé kraje, tak často a zhusta za patrona svého, jako sv. Josefa, ženicha bl. P. Marie. Kolik křesťanů nazývá se tím jménem a svěťí dnes své jmenoviny! Kolik měst a krajů zvolilo si sv. Josefa svým patronem! Ale sv. matka naše Církev nepřestává jediné na tom, aby sv. Josef byl patronem toliko jednotlivcův a jednotlivých míst, nýbrž ona chce, aby sv. patriarcha ten byl i jejím ochrancem. Papež Pius IX. prohlásil dne 7. srpna r. 1871 sv. Josefa za patrona veškeré Církve katolické. Jest tudíž patronem všem křesťanům, a všickni křesťané mají jej jako ochrance svého ctíti. Jeho svátek není dosud veřejným, zasvěceným svátkem, ale přáním jest zejména nynějšího sv. Otce, aby křesťané den ten sami dobrovolně jako svátek světili, což se skutečně na mnohých už místech také děje. A zcela správně; neboť sv. Josef úcty té zasluhuje:

I jako zasnoubenec Mariin;

II. jako pěstoun Ježíše Krista.

P o j e d n á n í.

I.

Pravil jsem, že máme sv. Josefa předně ctíti jako zasnoubence Mariina.

1. »Když matka Ježíšova Maria zasnoubena byla Josefovi, prve nežli se sešli, nalezena jest mající v životě z Ducha Svatého.«

Každý ženich pokládá si za čest a také mu to za čest slouží, čím vzácnější jest jeho nevěsta. A která dcera krále pozemského mohla se rovnati nevěstě sv. Josefa? Nevěsta sv. Josefa je přechistá Panna Maria, Matka Boží. Skrze Marii vešel sv. Josef v příbuzenství s nejsvětější Trojicí, neboť jeho zasnoubenku vyvolil Bůh Otec za Matku Svému Synu; z ní vzal Syn Boží Svě lidské tělo; ona počala Syna Božího mocí Ducha Sv. Jak vznešenou tudíž nevěstu měl sv. Josef! Chtěl pak Bůh, aby sv. Josef byl ženichem blah. Panny Marie, aby se 1. dokázalo potomstvo Ježíšovo od Davida, z jehož rodu jak Maria tak i Josef pocházeli; 2. aby Maria nebyla kamenována pro domnělou ztrátu cti panenské; 3. aby měla pomoc a útěchu, zvláště když jí bylo s Dítětem utíkat do Egypta. Toť významy, pro které zasluhuje sv. Josef od nás veškeré úcty.

2. Než poslyšte, co praví dále dnešní sv. evangelium o sv. Josefovi: »Josef pak, muž její spravedliv jsa a nechtě v lehkost uvéstí ji, rozhodl se, tajně ji propustiti.«

Spravedlivým nazýváme toho, kdo věrně plní své povinnosti k Bohu, bližnímu a sobě, neboli kdo se chrání zlého a činí dobré. Sv. Otcové vykládajíce slovo to dí, že sv. Josef byl svatý a dokonalý. Spravedlnost svou osvědčil sv. Josef zvláště tehdy, když viděl svou zasnoubenku těhotnou. Maria, jak je viděti, nezjevila sv. Josefovi svého nadpřirozeného početí, a to patrně pro svou jemnocitnou něžnost a nevypověditelnou pokoru. Než přirozené známky toho zázračného početí stávaly se pořád ztlačnějšími, tak že sv. Josef o tom nemohl už pochybovati. To byla těžká a velká zkouška jak pro Marii tak i pro sv. Josefa. Sv. Otcové tvrdí, že se Maria a Josef zasnoubili s tou podmínkou, že zachovají stálou čistotu. Josef znaje s jedné strany svatost Mariinu, s druhé však strany vida její těhotenství, nemohl si té záhady vysvětliti. Maria pozorovala na něm, že chodí smuten a sklíčen, i rmoutily ji jeho pochybnosti, trápila ji však i jeho starost a péče o její čest a dobré jméno. Maria mohla ho těch pochybností jediným slovem zbavit, ale nechtěla. Volila raději upadnouti v podezření, nežli se honositi neobyčejnou milostí, které se jí od Boha dostalo. Ona se raději k Bohu modlila a trpěla. Myslí si: tajemství to je Boží věc, každé slovo, které bych na svou obranu pronesla, bylo by nedůvěrou v Boha.

A co sv. Josef? Nezlobí se ani dost málo, nedává se unéstí náruživostí. Modlí se k Bohu a uvažuje, co by měl učiniti. Marii ničeho neříká, neboť ji příliš ctil a potom se obával, že by ji tím zarmoutil. Ptá se druhých na radu, zdálo se mu ožehavým a pochybným. Podle zákona pak nesměl s ní žíti v manželském svazku. V těch nesnázích a rozpacích, aby vyhověl zákonu Mojžíšovu a aby své nevěsty v lehkost u lidí neuvedl, »odhodlal se tajně ji propustiti,« neudav příčiny. Toť čin, který sv. Josefu slouží ku cti. Byl to věru »spravedlivý« muž, nejenom proto že se chránil zlého, ale že šetřil také cti a pověsti své nevěsty. On nejenom že nechtěl dotazováním a vyptáváním se ji urazit, nýbrž

nechtěl ani nic zlého o ní pomysleti. Sv. Pavel dí: »Láska nemyslí zlého« 1 Kor. 13, 5. A to se vyplnilo zvláště u sv. Josefa.

Sv. Josef budiž vaším vzorem, drazí křesťané. Aby kdo byl velikým světcem, nevyžaduje se, by divy a zázraky činil, stačí, aby byl spravedlivým. O sv. Josefovi nečteme nikde, že by byl dělal zázraky, čteme jen o něm, že byl »spravedlivý,« a přece jaký to byl světec! Buďte i vy spravedlivými, konejte i vy své povinnosti oproti každému, potom i vy budete se moci státi svatými. Chraňte se zvláště, byste o druhém nic zlého nemyslili, a tím méně něco takového mluvili, neboť to odporuje lásce i spravedlnosti.

3. Poslyšte, co ještě praví sv. evangelium o sv. Josefovi:

»Když pak o tom přemýšlel, aj! anděl Páně ukázal se mu ve snách řka: Josefe, synu Davidův, neboj se přijmouti Marie, manželky své.« Ejhle, jak Bůh neopouští svých milých, kteří pro Něho trpí a v Něho doufají. Bůh je konečně vyslyší a zbaví zkoušky, byť andělem se to musilo státi. Dobrotivý Bůh posílá anděla k sv. Josefovi, jenž ho ve snách těší. S jakou úctou mluví anděl se sv. Josefem! Nazývá ho »synem Davidovým!« Jaká to čest, ježto z rodu Davidova se měl naroditi také Mesiáš, jehož bl. Panna Maria byla už počala! Ale ačkoliv sv. Josef z královské krve pocházel, nikterak se tím nevynášel, nýbrž prací rukou svých dobýval si vezdejšího chleba, aby nám ukázal, že se nemáme žádného zaměstnání, žádné práce štititi. Byl chudým tesařem. A třebaš jako tesař byl u světa malým a nepatrným, přece byl u Boha velikým, neboť ho zvolil Bůh za pěstouna a živitele Svého Syna. O tom v díle II.

II.

Slyšte, jak konečně zjevuje anděl sv. Josefovi vtělení Syna Božího v přečistém životě P. Marie a jak Ho svěruje jeho péči. Praví mu: »Nebo co v ní zrozeno jest, z Ducha Svatého jest. Porodí pak Syna a nazveš jméno Jeho Ježíš: Onť zajisté vysvobodí lid svůj ode hříchů jejich.«

Ježto Sám Bůh andělem potvrdil svazek mezi Josefem a Marií, nabyt sv. Josef od Samého Boha práv muže oproti Marii a všecka práva oproti jejímu božskému Synu, kterého ona z Ducha Sv. počala. On byl po právu hlavou sv. rodiny. Jak otec má právo dáti svému synovi jméno, tak i anděl zmocňuje sv. Josefa, aby dal synu Mariinu jméno, a to jméno Ježíš, což i on učinil. A ježto Ježíš jako člověk nemá otce, měl Mu sv. Josef býti na místo otce. Maria v sv. Josefu získala pomocníka, ochrance a svědka svého panenství, a Ježíši dostalo se v něm opatrovníka, živitele a pěstouna. Jaká to čest pro sv. Josefa! Kdyby byl sv. Josef zasedl na královský prestol svého praděda Davida, nebylo by se mu dostalo takové cti, jaké se mu dostalo tím, že ho Bůh zvolil pěstounem Tomu, »který vysvobodí lid svůj ode hříchů jejich,« t. j. Spasiteli světa. David v prorockém duchu nazývá budoucího Spasitele »svým pánem« řka: »Dí Pán ku Pánu mému,«

Ž. 109, 1., kdežto sv. Josef mohl nazývati Spasitele — svým synem! Jaká to čest! Tak poctěn a vyznamenán nebyl žádný král, žádný kníže, žádný boháč. Plným tudíž právem zasluhuje sv. Josef, abychom ho ctili, když ho Sám Bůh tak vyznamenal, že ho dal Svému jednorozenému Synovi za živitele a pěstouna.

Teď uvažte, nejmilejší, jak se potěšila i Maria Panna, když anděl zjevil sv. Josefovi tajemství vtělení Syna Božího v jejím lůně. Jak děkovala Pánu Bohu za jeho dobrotu a sv. Josefovi za jeho lásku a šlechetné srdce! Co by bylo z ní a z jejího Syna bývalo, kdyby se byl sv. Josef přenáhli, ji hned propustil, jak upozoroval, že jest těhotná? Ona tvrdá zkouška, které byli oba podrobeni, utvrdila teď ještě více jejich vzájemnou lásku, oddanost a důvěru. Z oné lásky a důvěry uzrál nejvznešenější plod pro člověčenstvo, neboť tak bylo dokázáno, že jest Mesiáš syn Davidův, jak bylo od Boha předpověděno. O, toho štěstí, kdyby se všickni křesťané jako v zrcadle shlíželi v té dvojici: Marii a Josefovi! Maria a Josef jsou vzorem a ochranci jak panenského tak i manželského stavu.

* * *

Hle, jakou úctou, jakou láskou povinni jsme sv. Josefovi, jako ženichovi bl. P. Marie a jako pěstounovi Spasitele světa! Jeho povýšil Bůh nade všechny krále tohoto světa, když jeho péči svěřil Svého jednorozeného Syna a Jeho Matku. Ctěmež ho tedy na tomto světě, ale spolu následujme jeho ctnosti, zvláště ve spravedlnosti a lásce, potom vyprostí i nás Bůh z pokušení tohoto bouřlivého života a potěší nás v království nebeském. Amen.

Alois Koudelka, farář v Nikolčicích na Moravě.

Neděle III. postní.

Proti nesvornosti v rodinách.

»Každé království proti sobě rozdělené
zpusťne, a dům na dům spadne.«
Sv. Lukáš 11, 17.

V řeči božského Mistra, kterouž se hájil proti podezřívání fariseů, velmi pozoruhodná jsou slova, jež jsem předeslal dnešní své úvaze: »Každé království proti sobě rozdělené zpusťne.« A to jest také svatá pravda. Kde zahrází se nesvornost, tam mění se ráj v peklo. Jako červ i to nejtvrdí dřevu provrtá a ničí, tak i nesvornost bourá a ničí základy, na nichž spočívá každá společnost, rodina i stát. Kde panuje nesvornost, tam jest veta po míru a pokoji; a vtrhne-li nesvornost do rodiny, pak jest to horší, než každá jiná pohroma. Chci proto dnes uvažovati s vámi

na základě dnešního svatého evangelia, jak důležitá jest svornost domácí, a udám vám spolu některé prostředky, jimiž si můžete svornost v domácnostech zachovati.

P o j e d n á n í.

Člověk vyšel z rukou Božích, cítil se u prostřed všeho bohatství opuštěným; i dal mu Bůh společníci, s kterouž by sdílel radosti ráje, kteréž tak brzy změnily se v útrapy vezdejšího života. Ale přece nedočítáme se nikde v Písmě svatém, že by byl Adam s Evou v nesvornosti živ, za to ale hned v prvních kapitolách knéh Mojžíšových nalzáme smutný příklad, kam nesvornost vede; vzpomeňte sobě na Kaina a Abela. Život prarodičů po vyhnání z ráje byl zajisté plný trampot. V potu tváří svých musili pracovati, aby zjednali si potřebných věcí ku svému živobytí, aby měli co jísti a čím se odívati. A jako Adam a Eva, tak musíme pracovati i my; sám člověk ale málo kdy co pořídí, a proto Bůh dal člověku život rodinný, aby všichni členové rodiny silou společnou o výživu se starali. K tomu ale jest zapotřebí práce svorné. Svornost pouze dá sílu, přinese též požehnání. Kdyby jeden člen rodiny ničil to, co druhý vykonal, kam by dospěla rodina taková? Všechno v domácnostech spočívá na společném působení, na němž všichni, muž, žena, děti i čeládka podílu berou. Proto časné blaho, spokojenost v rodinách toho vyžaduje, aby všichni členové svornými byli. Není-li tomu tak, je ta rodina jako nemocné tělo. Ptejte se zkušenosti, co se děje v rodinách, kde není lásky a svornosti? Kde jsou v rodině hádky a křiky, tam jde všechno nazpátek. Kde ale panuje svornost a láska, tam pracují všichni rádi: práce jde jednomu každému od ruky, jeden pomáhá druhému, jeden žije pro druhého, a takové rodině žehná Bůh.

Nesvornost v rodině škodí ale též hlavně vychování dítek. Vychovati řádné děti je veliká úloha, a Bůh bude jednou přísně zkoumati, jak jste tuto úlohu, kterou na vás vložil, splnili. Jak ale mohou děti řádně vychovati manželé nesvorní, rozvadění, kteří ráno počínají den hádkou a končí jej vzájemnými nadávkami a spíláním? Jakou úctu může míti dítě k takovým rodičům!? A ztratí-li dítě úctu k rodičům, pak mu jí už nevštípí ani učitel, ani katecheta ve škole, a vychování, jež se na úctě k rodičům nezakládá, nestojí za nic. Bití, klení a hrozby tu nespomáhají, děti mají strach před otcem nebo matkou, ale to není úcta, a strach takový ničí i lásku. Jak se pak takové děti odměňují rodičům svým, tomu učí denní zkušenost, a hojnost odstrašujících příkladů předvádí nám soudní síň.

A jak se má čeládka u takových hospodářů, kde panuje nesvár, lehko si domysleti. Kde nevládne anděl lásky a míru, tam panuje ďábel nesvornosti a sváru, a ten štvě jednoho proti druhému. Život v takovém domě je peklem, a každý, kdo může, z takového domu utíká. Že při tom hospodářství nekvete, ale

hyne, rozumí se samo sebou. — Avšak ještě větší škodu trpí duše. Kdo bližního nemiluje a s ním se stále hašteří, ten nemiluje ani Boha. Kde však láska sídlí, kde muž a žena, dítky, celá rodina jest jedno srdce a jedna mysl, kde všichni svorně, jako jedněmi ústy modlí se k Bohu, takové rodině Bůh žehná, a prosby její vyplňuje rád. Neboť, kde láska dlí, tam jest Boží požehnání, tam jest Bůh Sám, tam jest nebe. A kdyby Bůh na rodinu takovou i neštěstí dopustil, tu ta láska vzájemná zmírní je a kde všichni jednu bolest sdílí, také lehčeji ji snášejí.

Pokoj domácí jest veliký poklad, základem rodinného štěstí. Abyste sobě tento mír v domácnostech zachovali, povím vám dva prostředky dobře vyzkoušené, a proto vám je vřele doporučuji a sice :

První a nejlepší prostředek jest ten, abyste všickni členové rodiny chovali k sobě úctu. Kde není vzájemné úcty, tam jsou hádky a nadávky na denním pořádku. Mnohé, a to jak zdálo se, věrné přátelství vzalo za své pro nedostatek vzájemné úcty, kterou přátelé k sobě chovati měli. Chovejte se tudíž k sobě s úctou, ukazujte ve svých řečech a skutcích, že si jeden druhého vážíte, že jeden druhého ctíte. Buďte, kde toho zapotřebí, přísnými, ale nikdy ne hrubými. Buďte ke každému zdvořilí a úslužní. Tím získáte sobě srdce všech lidí. A budete-li touto radou se řídit, snesete také chyby a slabosti svých domácích. I tu mám každodenní zkušenost na své straně: přílišná nedůtklivost bývá přechasto příčinou sporů a svárů. Maličností si vůbec nevšímejte, anebo jich alespoň nečiňte velikými, nedělejte z komárů velbloudy. Není člověka bez chyby, tak jako vy nejste bez chyby. A tak i vaši manželé, manželky, synové neb dcery, čeledínové i služky mají chyby mnohé, které najednou u nich neodstraníte. Uspoříte si tím mnoho mrzutostí! Každou maličkost hned trestati, činí nás odpornými. A když už musíte kárati a trestati, nečiňte to tvrdě a s křikem, nýbrž s láskou, ne u přítomnosti jiných, a chováním svým dejte na jevo, že vás to bolí, když trestati musíte.

A druhý prostředek, jež jsem vám slíbil sdělit, jest ten, abyste odložili veškerou umíněnost a tvrdošíjnost, a byli jeden druhému povolnými, když to býti může. Pravím, když to býti může! Kde povoliti nesmíte, abyste se neprohřešili, tu učiňte to tak, aby ani úcta ani láska porušena nebyla, a mrzí-li se kdo na vás proto, nehněvejte se alespoň vy, a v čase příhodném klidně vyložte mu příčinu svého jednání. To vzbuzuje důvěru a tím získáte sobě hlavy umíněné! A pak chovejte i vy důvěru ve své domácí! Dokud jste někoho nepoznali, buďte opatrnými, ale když jste někoho důvěrou svou poctili, tedy jí neztrácejte v něho; varujte se jedu zlých úst, netrpte, aby kdo o vašich domácích špatně mluvil, nevěřte, než o čem se sami přesvědčíte, a nepodezřívejte nikoho bez příčiny. Jsou lidé, kteří mají své donašeče, aby zvěděli, co se kde děje, a zkoumají tímto způsobem život svých domácích. A to je neštěstí mnohých rodin.

Jednání takové je příčinou nedůvěry a žárlivosti, jež ztrpčiti mohou celý život a zničiti pásky veškeré lásky a přátelství. Buďte k sobě upřímnými. Domácí pokoj jest poklad, jež pečlivě ostříhejte, a kdo by chtěl nasíti semene nesváru mezi vás, toho se varujte, tomu ukažte dvěře. Chovejte k sobě veškeru důvěru, a doufejte ode všech lidí jen dobré, zvláště od svých domácích. Pak, nábožní křesťané, pak spojí vás Duch Boží, duch to lásky pouty nerozlučitelnými. Pak bude mír a pokoj Boží sídliti v domích vašich, na světě vás bude vše dvojnásob těšiti, a vy sami budete milými Bohu i lidem. Amen.

Dr. Ferd. Beneš.

Nedele III. v postě.

O pekle.

»Ježíš vymítal zlého ducha a ten byl němý.«
Luk. 11, 14.

Jaký to děsný, truchlivý obraz uvítal vás, předrazí, na počátku evangelia. »Ježíš vymítal zlého ducha a ten byl němý.« Luk. 11, 14., t. j. vymítal zlého ducha z nebožáka ďáblem posedlého, jenž byl vlivem tohoto ďábelství oněměn. Jest to přesmutný úkaz posedlých (daemoniaci), o nichž tak často zprávy máme z časů Krista Pána, kteří, třeba řídčeji, vyskytovali se i později v dějinách Církve — nedej Bože, abychom potkali se s takovým ubožákem i v dobách nynějších. Daemonická zloba, kterou s mnohých stran bojuje se proti Kristu a Církvi, jest o vlivu daemona i v dobách našich smutným důkazem. Ubožák! Jen si ho živě představte! Takový člověk setká se s Kristem. Zástup obklopuje božského Mistra a jása Mu radostně vstříc — ale on je němý! Každé srdce v blízkosti Ježíšově tluče radostněji, ale on v hněvu a hrůze se chvěje, sebou o zem tluče, i v moře se vrhnouti chce — ubožák, jemuž Božství jest k zlobě a malomocnému hněvu! M. dr., to jsou bytosti jen jednoho druhu — to je ďábel a věční zatracení. »Daemoniacus«, m. dr., to je přesmutný obraz nešťastníka, jenž boj života prohrál, jenž v nekajicnosti až do konce setrval a zemřel. Pekla zplozenec! Hleďte, m. dr., v tom záleží porážka křesťana! Ó, děsná porážka je to, předsvědčte se o tom během našeho kratinkého rozjímání!

P o j e d n á n í.

1. Moji drazí! Se žádnou pravdou nenatropilo se tolik švindlu a šalby, jako s pravdou o jsoucnosti pekla. Na Moravě se to někde stalo, jak před nějakým časem možno bylo čísti v novinách. Sociální demokracie pohřbívala tam jednu ze svých obětí. Vůdce její musil i tohoto posvátného okamžiku zneužiti k útoku na Církev.

„Nedopřáno prý ubohému občanu klidně umřít, v posledních okamžicích prý nešetrně blížil se k lůžku jeho kněz, aby prázdnými představami o věčnosti ho polekal.“ — Hleďte jaká to šalba! Moji drazí! Kněz když spěchá k lůžku nemocného, ten nenese tam hrůzy a zděšení, ten přináší milosrdenství, odpuštění! Ten nepřichází lekat, ale potěšit! Peklo, moji drazí, není pravdou křesťanského náboženství. Kristus nebyl ještě na světě, nebylo křesťanských kněží, o Církvi nebylo ještě ani památky, ale báje o Tantalovi, jenž věčně musí trpět, o Prometheovi, jemuž káně věčně vnitřností znova a znova narostlých zase a zase užívá, byla v celém vzdělaném světě známa. Co je to? Moji drazí, to je vzdech lidské přirozenosti, to je hlas celé společnosti lidské: Jsou věčné tresty. To je pravda přirozená, duch lidský jí neunikne, věčných trestů se bude každý rozumný člověk bát. A potom přišlo křesťanství. Ano, řeklo, přirozenost tvá mluví pravdu. Je místo věčného odsouzení, ale neboj se, už není třeba se lekat — Kristus trpěl, já přináším pravdu nových, milosrdenství, odpuštění! Tak je to, moji drazí, s tím kněžským rozsíváním hrůzy!

2. Ovšem od pravěků přichází duch odporu a popírání. Činí to různým způsobem:

a) Tak obléká se na př. v roucho přísné vědy a vážně deklamuje: Už celý vesmír je prozkoumán. Člověk odvážil se na dno oceanu, vznesl se do výšin nebeských — ale nenašel žádného místa hrůzy a věčného ohně. Moji drazí, pro říši duchů neplatí zákony přírody. I kdyby člověk prozkoumal každý prášek všehomíra a pekla nenašel, on by neměl práva říci, že pekla není. My se dnes nebudeme o to hádat, kolik duší by se vešlo na špičku jehly. Zbytečné starosti! O poměru duší ku prostoru nevíme nic. Tedy pro peklo prostoru nehledej! Ostatně však není pravda, že člověk vesmír tak prozkoumal, aby směl se odvážiti říci, že v něm místa pro peklo není. „Pronikáme v myšlénkách k hvězdám i do nitra země, smrtelnými údy vázání jsme na úzký proužek povrchu zemského. Vzduchoplavci „Zenithu“ ve výši 8000 m. pozbyli vědomí a ze tří jen Tissandier ještě se probudil, oba soudruzi jeho zhynuli. Ale ještě dříve dostoupí se mezí, vniká-li člověk do útrob země. Doly Příbramské s hloubkou nyní 1100 m. náležejí k nejhlubším. Hlouběji dostali se lidé vrtáním, na př. na blízku Berlína a Sperenberka, kdež dosažena hloubka 1272 m. Tedy vzdálenost as jako v Praze od Prašné brány k Národnímu divadlu. Představme si globus (kouli) průměru jednoho metru, a na tom udělejme čárčičku $\frac{1}{10}$ milimetru hlubokou. Máme tak poměr naší zkušenosti o povaze nitra země; hloubku, do jaké totiž člověk dosud nástroji svými vnikl.“ *) Hleďte, tak nepatrná jest lidská zkušenost a takové důsledky činí z ní věda nevěrecká a ještě o věcech, kterých se vesmír přesně netýká!

*) Boh. Bouše: Volné listy z knihy přírody 45.

b) Nevěra dovede býti také pobožnou. »Víra (v peklo) velmi těžce dala se srovnati s vírou v Boha lásky neskonalé, ano i s věrou v Boha svrchovaně spravedlivého. Bůh lásky neskonalé a svrchovaně moudrý byl by stvořil miliony lidí k věčným nevypravitelným mukám, ač mohl ve své vševědoucečnosti věděti, jací budou, ač mohl ve své vševědoucečnosti zabrániti, aby na svět nepřišli.« *) Přetvářka se málo kdy podaří, ale málo kdy se zvrhne v tak sprosté zoufání, jako v tomto případě. Bůh stvořil člověka ku věčné blaženosti, on dal mu všechny prostředky, aby této blaženosti mohl dosáhnout. Ale ne, to všechno nestačí! Bože, ty jsi takového člověka, o němž jsi věděl, že těch prostředků svévolně užívatí nebude, že ve zlobě umře, neměl stvořit!

c) Kde nevěra s důvody nestačí, stává se lehkomyšlnou a oblékne si bláznovské rolničky. Ona se pravdě směje. Peklo, kdo pak by na to věřil! To tak pro malé děti a staré babičky! — Moji drazí, poslední, ale nejsmutnější prostředek proti pravdě — cynismus! Bohužel, že mezi námi, křesťany, je dost slabých duchů, kteří i tímto chatrným prostředkem se dají od víry odvrátit. Aby se lehkomyšlným bláznům zdáli moudrými, popírají statečně a smějí se také. Ale, moji drazí, což se tím pravda změní, zničí?

3. Moji drazí! Je Bůh? Je duše lidská nesmrtelná? Je hřích a umírají lidé v hříchu, přicházejí duše hříchem poskvrněné tam na věčnost? Na všechny tyto otázky musíme odpovědět »ano!« — A tím je, moji drazí, i otázka o jsoucnosti pekla rozhodnuta. Duše po smrti buď bude s Bohem, a nebo bez Boha. Duše, která až do konce pozemského života ve vědomém, smrtelném hříchu setrvala, a jako nepřítel Boží s tohoto světa odešla, tam na věčnosti s Bohem nebude. Ta musí nutně uslyšeti hrozná slova z úst Tvůrce svého »odejdi ode mne!« Ale, moji drazí, tento život na věčnosti bez Boha, to právě je peklo! Po smrti otevrou se duši naší oči. Ponejprv spatří se ve vlastní své podobě, jako v soudu ponejprv spatří Boha svého. A jakmile duše Boha svého spatří, tu vzpruží se všechny síly, jež jí Bůh přistvořil pro sebe. Jako magnetická střílka, která nutným zákonem svým jak v poledne, tak v černé noci k severu směřuje, tak všechny duše tužby budou k Bohu směřovati. Jako dýchání jest nutností životní tělu lidskému, tak jest spojení s Bohem životní nutností pro duši lidskou. Máte někdy ve spánku pocit, jako by se vám dechu nedostávalo, pocit, který noc v pravdě tak kratinkou dělá tak nekonečně dlouhou, plnou útrap. Myslete si duši nešťastnou, která po celou věčnost bude snášeti podobnou úzkost, hroznější útrapu; ona jest si vědoma, že spojení s Bohem jest jí životní nutností a přece spojení toho po celou věčnost nedojde! **) K tomu ty výčitky, že sama se zbavila takového štěstí, že vlastně bylo to samovraždou!

*) Tak poučuje lid náš »Národní strana svodomyslná« v Epištolách o době Husitské č. IV.

**) Die Sünde und ihre Folgen, Vorträge von H. E. Cardinal Manning 49, 50.

Ale, moji drazí, v pekle jest veliké tajemství, kteréž jednou poznáme, jen nedej Bože, aby z vlastní zkušenosti! Boží pravda, náš Pán Ježíš Kristus nám to řekl: »Odejdi ode mne do ohně věčného«! Jest tedy jistě trest v pekle, smyslný trest, nedovedeš si ho představití, ale ten ne trpčí. Bůh to dosvědčil!

* * *

Proto, moji drazí, nedejte se klamati! Ať vám přijde kdokoliv buď s filosofií, buď s důkazy rozumu, nebo s pokryteckým dovoláváním se Boží lásky — — na této veliké pravdě nic nezmění! Běda tomu, kdo v ni neuvěří! Běda tomu, kdo se pekla nebojí! Moji drazí, rozumějte dobře! Tato bázeň před věčnými tresty není křesťanským životem, ale je počátkem křesťanského života. »Přebývání naše v nebesích jest,« proto však přece jen ob čas obraťme oko své v ta místa hrůzy, která, Bože milosrdný to dej, pro nás stvořena nebyla. Tato bázeň otřes naším svědomím, ukaž nám hřích v celé jeho šerednosti, utvrz nás v dobrém! Bázeň před věčnými tresty, bázeň před Bohem, láska k Bohu, touha po nebi — to je, moji drazí, stupnice, po níž k nebi dospějeme. Amen.

Petr Špička.

Svátek Zvěstování Panny Marie.

(Homilie.)

O vznešeném pozdravení, kterým poctil anděl Pannu Marii.

»Zdráva buď, milosti plná, Pán s tebou.«
Luk. 1, 28.

Jako poutník, jenž ztratil v tmavé noci s oka pravou cestu, bloudí v neznámé krajině sem a tam, tak bloudilo i celé lidstvo před Kristem Pánem ve tmách bludu a modloslužby. Jen nade vlastní národa židovského zářila hvězda krásná, hvězda naděje pevné, že přijde na svět Vykupitel, ježž slíbil člověčenstvu dobrotivý Bůh. Ostatní národové ztratili s očí hvězdu tuto a zbloudili s cesty pravé pohřživše se ve hříchy a nepravost. A zdálo se, že není spásy, že není naděje. Avšak hle, tu východ líbezným zazářil světlem a zahořel ohněm ranních červánků oznamuje světu, že blízko jest den. S výšin nebeských ozářen bleskem světla věčného snesl se na zem archanděl Gabriel a zaměřil let svůj tam do tichého Nazareta, kde na modlitbách dlela Panna nejčistší. Vstoupiv ve příbytek její, hlasem nebeským pronáší tato krásná slova: »Zdravas buď, milosti plná, Pán s tebou!« Rozjímejme poněkud ku cti a chvále Marie Panny o těchto slovech!

* * *

P o j e d n á n í.

1. Jak vznešený to pozdrav! Zdráva buď! — praví nebeský ten posel. Pozdravuje Marii nejprve jménem Samého Boha. Hospodin Sám svěřuje mu radostné poselství, uloživ mu, aby pozdravil tu, kterou od této chvíle blahoslavenou nazývati budou všickni národové. Ó, jak vznešená býti musí ta, již pozdrav posílá Sám Bůh, již ctí Sám Hospodin. Sám Bůh ctí tu, kterou za Matku zvolil Svého Syna. Ale anděl pozdravuje pokorně a úctyplně jménem svým tu, kteráž jest královnou andělů. V hluboké úctě pozdravuje tu, která se matkou státi má jeho Stvořitele; tu, která důstojností nad anděly povýšena býti má. — Nejmilejší, tam v Nazaretě z úst andělských zavznělo první: Zdrávas! Tam po prvé k Marii se modlil — anděl. A od té doby zní nebeský pozdrav ten po celém světě. Nevinné dítko i stříbrovlasý kmet, žebrák i bohatec, sluha i král pozdravuje Marii. Marii pozdravuje celý svět každý čas, ale zvláště dnes ve slavný tento den vznáší se hlahol krásné modlitby této k rajským výšinám. Ba zdá se mi, že dnes i celá příroda, hory i lesy, nebesa i země hlaholí radostné: Zdrávas! A jenom náš hlas neměl by se ozývati velebným pozdravem tímto? Ó, připojme se i my ku vznešenému pozdravu tomuto, ctěme tu, kterou ctil Sám Bůh; pozdravujme tu, kterou pozdravil vznešený anděl a se srdcem pokorným a posvátnou úctou planoucím volejme: Zdrávas Maria! Ale nejenom dnes, ve slavný tento den, ale každodenně; ne jednou, ale často-kráté nechť zavznívá z úst našich pozdrav tento.

2. Či není snad hodna Maria úcty této? Ó, zajisté hodna jest úcty naší ta, již milostiplnou nazval anděl. Nižádného tvora na zemi neozdobil Bůh milostí svou v tak hojné míře jako Marii. Maria oplývá milostí veškerou. Na Marii právem vztahuje Církev svatá slova písně Šalomounovy: »Všecka krásná jsi, přítelkyně má, a není poskvrny na tobě.« Neboť Maria čista jest i nejmenší poskvrny hříchu, čistoty její nezkalil ani stín skutku zlého. Milost svrchovaného Boha nedopustila, aby do hříchu klesla ta, v jejíž panenský život vložití se chtěl Sám Syn Boží. Ale nejen viny vlastní prosta byla Maria, ona prosta byla i hříchu prvotního. Neslušelo se zajisté, jak svatí Otcové praví, aby jen na okamžik moci ďábla podléhala ta, která potříti měla hlavu jeho; ta, která Matkou se státi měla Boha Samého, Boha nejsvětějšího. A proto dobrotivý Otec nebeský již od prvopočátku od poskvrny hříchu prvotního očistil tu, kterou Syn Jeho za svůj stánek sobě vyvolil. Avšak nejen že všelikého hříchu prosta byla Maria, ona ozdobena byla též všelikou ctností. »Rozlita jest milost ve rtech tvých,« tak praví dnes ve mši svaté Církev o Marii. Ba v pravdě milost svou v hojnosti vylil na Marii Pán a ozdobil ji ctnostmi nejkrásnějšími. Táži se, kdo čistší nad Pannu neposkvrněnou? Kdo pokornější nad poslušnou dívku Páně, která ve všem ochotně se podrobuje vůli Boží? Kdo trpělivější nad Matku sedmiboolest-

nou? Kdo zbožnější nad tu, která od útlého dětství ve chrámě jerusalemském sloužila Bohu? Ó, kdož vyčistí může ctnosti Marie Panny? Maria zdobena jest zářící korunou všech ctností — ona jest milostiplná. — A my, nejmilejší, zdaž aspoň poněkud Marii se podobáme? Zdaž čisto jest srdce naše ode všeho aspoň těžkého hříchu? Zdaž zdobí je milost Boží? Ach, obávám se, že mnohá na něm lpí skvrna. Srdce naše není zdobeno ctnostmi, jimiž zářila Maria. Ach, jak velice Marii nepodobní jsme! Milost Boží snad ani nepřebývá v srdci našem. Ó, nás bídných, což učiniti chceme? Ó, utíkejme se důvěrně k té, již milostiplnou nazval anděl. Ji nejen ozdobil Bůh milostí veškerou, ale On skrze ni udílí poklady milosti Své. Jestliže jsme ztratili milost Boží, utíkejme se k Marii, ona nám ji vyprosí. Chceme-li zbaviti se chyb a vad svých a ozdobiti se ctnostmi, prosme Marii; ona nám k tomu vyprosí milosti Boží. Prosme důvěrně a jistě obdržíme, čeho skrze Marii si žádáme, neboť Pán jest s ní.

3. Toť to třetí slovo, které vyplynulo z úst andělských: »Pán s tebou.« Bůh jest sice všudy přítomen, ale způsobem zvláštním přítomen jest lidem dobrým. S dobrými sjednocen jest Bůh jednotou vůle, oním souhlasem, kterým dobří vůli svou Bohu podrobují a s jeho vůlí spojují. Avšak s Marií zvláštním způsobem spojen byl Bůh, jako s nikým jiným na světě. Z její nejčistší krve ráčil tělo lidské na Sebe vzíti Syn Boží a tak nejen duchovně s vůlí její, ale i s tělem jejím spojen byl Bůh. A proto právem volá k Marii sv. Bernard: »S tebou jest Otec, jenž Syna Svého činí synem tvým; s tebou jest Syn, jenž, aby v tobě spůsobil tajemství podivné, způsobem nepochopitelným sobě strojí tajemství svého zplození a chrání panenství tvého; Duch Sv. jest s tebou, jenž s Otcem i Synem života tvého posvěcuje.« Celá Nejsv. Trojice tedy způsobem zvláštním s Marií spojena byla, neboť Maria byla milostiplnou, neposkvrněnou, a — v srdcích čistých přebývá Bůh. — Zdaž i s námi, nejmilejší, jest Bůh? Zdaž přebývá Pán v srdci našem? Ó, žel, že vyznati snad musíme, že není s námi Bůh, že vypudili jsme jej hříchem ze srdce svého. Bůh nejsvětější nezvolí sobě stánek ve srdci hříchem poskvrněném. Ó, očistme se od hříchů svých, z nichž viní nás hlas svědomí našeho a uveďme Boha zase do srdce svého. My nezasluhujeme sice milosti Jeho, ale utíkejme se důvěrně k Marii, kteráž jest útočiště hříšníkův a ona vyprosí nám dar kajicnosti; na její přimluvu smyty budou viny naše a do srdce našeho opět zavítá Bůh Sám a Pán opět bude s námi. Požehnání Jeho spočine na nás a siliti nás bude ve všech strastech života. — Bůh byl s Marií a milostí svou chránil ji od každého i nejmenšího hříchu a v nejčistším lůně jejím zvolil příbytek svůj Spasitel světa. A až naše srdce od hříchu čisto bude, spojí se i s námi Bůh zvláštním způsobem. On sám zavítá k nám ve prostinké spůsobě chleba, uhostí se v srdci našem, aby podstatně byl s námi. Ó snažme se, aby srdce naše stalo se hodným jeho příbytkem.

* * *

Uvažovali jsme, nejmilejší, význam prvních slov pozdravu andělského. Viděli jsme, jak vznešený anděl z uložení Samého Hospodina poctil Marii Pannu krásným slovem a umiňovali jsme si, že i my Marii pozdravem tímto horlivě ctíti budeme. Poznali jsme též, že Maria si pocty této zasloužila jsouc prosta všeho hříchu a zdobena korunou všech ctností, a předsevzali jsme si, že očistíme srdce své od hříchu a ozdobíme je ctnostmi a že vyprošovati si budeme k tomu skrze Pannu milostiplnou milosti Boží. Připomínali jsme si též, jak zvláštním způsobem s Marií spojen byl Pán a srdce naše zatoužilo po Bohu, Spasiteli našem, aby zavítal k nám a zůstal s námi. —

Ku konci rozpomeňme se ještě maličko, za jakým účelem seslán byl s nebes do Nazareta Gabriel a jakou to slavnost slavíme dnes. Proto zavítal nebeský posel k Marii, aby oznámil jí vůli Boží a přijal přivolení její, na němž z uložení nezpytatelné moudrosti Boží závisela spása naše. Jakmile z úst její zavznělo: »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého!« počat jest v nejčistším lůně jejím Syn Boží. Toť ten posvátný okamžik, který připomínáme si dnes. Avšak nejenom dnes, ale každého dne. Třikráte denně zavznívá líbezný zvonu hlas a uvádí nám na paměť, co před dvěma tisíci lety stalo se v Nazaretě. Ó, pozdravujme rádi Rodičku Boží, kdykoli uslyšíme tento hlas, pozdravujme ji se srdcem vroucím a prosme Otce nebeského, který z lásky k nám poslal Syna Svého, abychom skrze kříž a umučení Ježíše Krista ku slávě vzkříšení přivedeni byli. Amen!

Vojtěch Kameš, farář v Bohdanečích.

Neděle IV. postní.

Pramen duševní síly — nejsvětější Svátost oltářní.

»Tedy vzal Ježíš chleby, a když díky učinil, rozdával sedícím.« Jan 6, 11.

Mizí naše stará Praha, mizí. Staré domy rozpadávají se v ssutiny a na jich místě kvapem rostou nové paláce. Kéž do nových budov přesídlí stará křesťanská víra a poctivost, kéž pod pyšnou jich klenbou usadí se křesťanský život rodinný, jaký — vždyť tomu není ještě tak dávno — tu vždycky bývával. Ale mnohá dějinná památka zmizí v nové Praze na vždycky. Už také byla zbořena vojenská pekárna v Hybernské ulici. Nápadným byl na sličném štítku francouzský nápis: »L'art de vainere, c'est l'art de subsister.« Volně česky asi: »Jak se dovedeš zásobit, tak dovedeš zvítězit.« — Stará to upomínka na pobyt Francouzů r. 1747 v naší vlasti. Ano, moji drazí, ku každému boji musíme se připravit zásobou potravy. Ó, to by se těžko bojovalo, kdyby nám hladem zbraň z rukou padala!

Moji drazí! Co platí pro boj vůbec, platí tím spíše pro boj náš duševní. Zásoba sil, jichž nám Bůh udělil, se v tom boji tráví, stále umenšuje — my musíme novou potravou tuto zásobu znova doplňovati. Jak? Dnešní sv. evangelium jest nám v tom překrásným poučením a radou. Jen pozorně poslouvejte, abyste na takové poučení a tak důležitou radu v životě nezapomněli.

P o j e d n á n í.

1. Dvou světů je člověk občanem. Ten kousek hlíny, z níž uhněteno jest tělo jeho, pevně tkví v prachu země, co zatím duše vznáší se v nebeských výšinách. Moji drazí! oběma částmi i tělem i duší musí člověk bojovat. To je veliká řada povinností, jež má člověk ku tělu svému. Ó, to by nebylo křesťanské, zbaviti se těla; i přáti si smrti, protože ti ten boj života už obtížným jest, bylo by hříchem. Dokud Pán života a smrti tyto dvě součástky člověka nerozdělí, dotud si duše i tělo musí zůstat trpělivými, věrnými spojenci. Ovšem jest duše povznešenějším činitelem, řiditelem toho boje a proto nám na silách duše a jich zásobování více záleží.

2. Ó, duše má, proč nemožno tě spatřit? Ne jak's snad nyní, pokryta hlubokými ranami, zšeredněna smrtelnými hříchy, ale jak's čistá a krásná a silná vyšla z rukou Božích, neb z očistného pramene Krista Ježíše. Jak krásný to život! Rozum a vůle jsou hlavní duše síly. Ovšem je to rozum křesťana, rozum vírou osvětlený, který nedá se oklamat ani zavést tmou neb světélky chabé nevěry. Je to vůle křesťana, ta pevná, silná vůle, která silou celého charakteru směřuje k poznanému cíli, přes překážky a útrapy, přes nepřízeň a vášně. A rozumu spěchá na pomoc křesťanská opatrnost a pomocnými silami vůle je spravedlnost, útrapy přemáhá statečnost, vášně pak střídmost. Ale, moji drazí, to nejsou všechny síly a schopnosti duše. Vedle nich nalézáme tam celý systém sil menších, podružných. A všechny tyto síly ještě pružnějšími dělají podivuhodní darové Ducha Sv., tak že duše křesťana jest opravdu nepřemožitelnou, plnou lásky, ochoty k dobrému, ano v té duši jest i touha po utrpení, po mučennictví častým úkazem! — Ó, duše lidská, proč nemožno tě spatřiti tak připravenou k boji, tak krásnou a jasnou a silnou v celé zbroji tvé? To už by potom ani nebylo možno poskvřiti tuto krásu tvou a dopustiti se hříchu.

3. Než spokojme se, moji drazí, tím, že víme, kde je duše naší zbrojnice. A to víme, přátelé, víme jistě, kde je pramen těchto sil duševních, kterým zavlažuje se pravý křesťanský život. Je to, moji drazí, svatostánek. Ó, místečko malé, co za poklad nám uschováváš! Ten drahý Ježíš Kristus »učiněn jest nám od Boha moudrostí i spravedlností« (I. Kor. 1, 30), »v něm učinění jsme bohatí, v každém slovu a ve všelikém umění« (tamtéž 1, 5.). Vzpomeňte na tři hlavní pařeníště hříchů. Jsou to: pýcha, žádost očí, žádost těla. Všechna tato pařeníště vysychají v záři Svato-

stánku. Jen uvažte! Jak býti pyšným, když blížíš se ku Bohu svému, skrytému v tak prostínských způsobách? To není možno pochopit, můj Kriste Ježíši, ty Sám nás nauč jen tušiti celou hloubku Svého sebeponížení. A pohleď kolem sebe. Jsou to tvoji bratři a všechny Kristus pokládá za tak hodné jako tebe, ku všem se snižuje, ať je to boháč, chudák, ať pán či otrok. Ta rovnost u katolických oltářů ničí každé hnutí pýchy v zárodku. Jak býti lakomým, když zde tak obdařen býváš? Víc než všechno bohatství, více než celý svět dává ti tu Spasitel tvůj, Sebe a nebe! A moji drazí, jeden účinek tohoto spojení s Kristem jest jistý a bezpečný. Předrahá krev Ježíše Krista udusí a uhasí každou nezřízenou žádost, každou vášeň v srdci lidském. »*Vinum germinans virgines*«, víno, jež čistoty jest pramenem.

Ale, moji drazí, to není celé působení Ježíše Krista. Toto celé působení se ani popsati a vyličiti nedá. Jen ať je Kristus vždy tvým společníkem a ve všech okolnostech života, ve všech nesnázích a pochybnostech, ve všech útrapách najdeš v něm věrného přítele, jenž bude ti světlem, silou a podporou. Moji drazí, jedno hodné svaté přijímání musí v nás způsobit celé to bohatství křesťanského života, o němž jsme mluvili. Svaté přijímání je nejvznešenější, nejpotřebnější, nejúčinnější čin, jež pro duševní život svůj můžeš vykonat.

4. Toto svaté přijímání není však jenom základem i korunou duševního života křesťanského, z něho nesmírný užitek plyne také pro tělesné potřeby naše. Velikou pravdu to máme z úst Ježíše Krista, pravdu plnou útěchy: »Hleďte nejprve království Božího, to ostatní bude vám přidáno,« Mat. 6, 33., řekl náš Spasitel, a od té doby to nescíslněkrát dokázal. Tak v dnešním sv. evangeliu. Pohleďte na ten zástup, jenž sledoval Ježíše. Jde za Ježíšem. V tom okamžiku nic jiného nemá na paměti, než Ježíše Krista, Učitele, Divotvorce. Zapomenou, že vzdalují se z domova na dobu tak dlouhou, nevzpomenou, že by dobře bylo, kdyby zásobili se pokrmem, vždyť za mořem, na hoře, v liduprázdném území nedostanou nic ani za peníze — ale co jsou jim všecky tyto starosti, oni mají před sebou Spasitele svého, Krista Ježíše! — A jaké se dožili odměny! Stali se svědky velikého zázraku, tak milého zázraku, jenž svědčí nejen o všemohoucnosti Ježíše Krista, ale i o nevystihlé dobrotě Jeho k nám. Moji drazí! Tento zázrak, za jiných třeba okolností, ale stejný ve své podstatě, se za vlády Ježíše Krista dost často opakoval. Kdož ví, kolikrát se to stalo za celých 1900 let naší Církve, od prvního zázračného nasycení tisíců na poušti, až k nedávnému, dějinně zaručenému rozmnožení pokrmů pod svatou rukou Klementa Marie Dvořáka (Hotbauera) ještě v tomto století († 1820). Ale, moji drazí, aby velikému slibu svému dostál nepotřebuje Ježíš Kristus zázraků. Při naší pili, šetrnosti, bude to Jeho požehnání, dar zdraví, zdar našeho počínání, jímž nás odmění. Jen to dělejme tak, jak ten zástup sv. evangelia: jděmež věrně, vytrvale, s pevnou důvěrou za Kristem hledejme Krista, držíme se ho pevně

— to je, m. dr., to království Boží. A to ostatní bude nám přidáno. Takový je pořad starostí křesťanských. Kristus, zdraví duše, milost Boží, pryč s hříchem a živobytí po několik těch roků, co mne tu Pán Bůh nechá — křesťanská naděje. Svět tento pořádek obrátil: Tady chci míti nebe, těch několik let pozemského života chci míti se dobře — potom — ať je jak chce! A konec bývá zoufání. Nezapomeňte, moji drazí: Jsi-li hodným křesťanem, jsi také šťastným člověkem. Ale opouští-li tě křesťan, upadá, slábne v tobě člověk. Prázdnost, jakási nesplnitelná touha, nespokojenost, rozháranost, slabost v dobrém, neštěstí — jeden ten host po druhém vkrádá se v srdce tvé a připravuje je k porážce. Moji drazí! Naši otcové neměli se tak dobře jako my. Netvrdím to snad se srdcem bezcitně uzavřeným nad bídou naší doby. Je bíd mnoho, sotva svět ji nese, ale ta byla tenkrát také. Vzpomeňte na ně, na ty duše drahé: střídmost, trpělivost, bezpříkladná šetrnost v jejich práci a dření, při tom poctivost a mravní síla, nezdolná láska k rodině a v ní — ach, bylo tam chudo a přece tak krásně. Šťastně žili a blaženě zmírali. Ti měli mravního kapitálu, ti měli zásob pro krutý boj života! — Pak přišla doba jiná, my jsme tak nešťastní, že v ní žijeme. Musili prý z křesťanů dělat lidi!! Ó, moji drazí, zdá se, že počínání těchto zlosynů se již až přilíší zdařilo. Už kolem nás je málo pravých křesťanů — a málo šťastných lidí.

* * *

Moji drazí! Všechna tato darebná hesla mělké doby námi nepohnou. Nezapomenete, kde je naše zásobárna, kde je pramen naší duševní síly, naší životní spokojenosti, našeho štěstí? Ne, nezapomenete, slibte to věrně svému Spasiteli — a on splní Svůj slib: Dobře budem bojovat a zvítězíme. Amen. Petr Špička.

Odpůrci a přátelé Kristovi.

Časové postní řeči.

Napsal FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

II.

»Šavle, Šavle, proč se mi protivíš.«
Sk. 9, 4.

Po ukamenování sv. Štěpána stalo se, jak Písmo sv. dosvědčuje, veliké pronásledování Církve Kristovy v Jerusalemě; o Šavlovi pak se dí, že v zášti své počal násilně hubiti Církev, »an vcházeje do domů a jímaje muže a ženy (křesťanské) dával je do žaláře.« Sk. 8, 3. Je vidět, že fariseové, kteří proti Ježíši Kristu

až na smrt zanevřeli, našli v Šavlovi učelivého žáka. Jako fariseové a zákonníci v neukrotitelné zlobě Krista Ježíše na smrt vydali, tak i Šavel nespokojil se pouhou záští proti křesťanům, ale i násilně proti nim vystupovati počal, ačkoliv v ničem mu neubližovali. Než i Jerusálém zdá se býti příliš obmezeným působišťem jeho záští, pročež »dychtěl po pohrůžkách a vraždě křesťanů, vyžádal si od knížete kněžského listu do Damašku do škoí, aby »nalezl-li by které muže a ženy té cesty, totiž náboženství křesťanského, svázané je přivedl do Jerusálema«. Sk. 9, 1. 2. Ovšem že nejvyšší kněz židovský ochotně mu vydal plnomocenství, a krvelačnost Šavlova nezná průtahu; s pomocníky ihned vydává se do Damašku. Však tu před Damaškem, an již blížil se k cíli cesty své, Prozřetelnost božská jej zadržuje, dává mu výstrahu, varuje ho. Světlo s nebe náhle obklíčilo jej a Šavel nadpřirozenou mocí k zemi poražen slyší hlas řkoucí: »Šavle, Šavle, proč se mně protivíš?« Když pak Šavel pln úžasu se tázal: »Kdo jsi Pane?« odpovídá hlas: »Já jsem Ježíš, kterému ty se protivíš. Tvrdot bude tobě, proti ostnu se zpěčovati.« Sk. 9, 5. Tak spatřujeme dnes Šavla v činném odporu proti Ježíši Kristu a pozorovati můžeme na něm, jak netečnost a nešetnost k pravému náboženství poznenáhla v zjevný odpor a nepřátelství proti Církvi se vyvíjí; povšimněme si ale také dále, jaký účinek v duši Šavlově měl ten výstražný, napomínající hlas Ježíšův a uvažme, jak my k podobnému hlasu výstražnému jsme se zachovali.

P o j e d n á n í.

1. Jako u Šavla jsme pozorovali, tak podobně postupuje to s člověkem jenž nemá pravé víry. Z počátku počíná si vlažně; nedbá totiž, aby pravého poučení náboženského nabyl; zanedbává služeb Božích, při nichž slovo Boží se vykládá; o články víry a náboženské povinnosti se nestará. Jestli pak kde proti víře a Církvi hlasy nepřátelské se ozvou, tu přijímá je asi tak, jako Šavel smýšlení fariseů proti učení Ježíšovu; nezkoumá, zdali s pravdou se srovnávají, ale čím častěji je slyší nebo v nevěreckých plátcích čte, tím více jim přivyká, ano jim i přisvědčuje, a za pravdivé je přijímá: to jest to hlídání roucha nepřátel při kamenování sv. Štěpána. Ale jako Šavlovi nestačilo pouhé poslouchání a přihlížení k nepřátelství jiných, nýbrž brzo i sám činně vystoupil proti křesťanství a vnikaje do domů, jímá křesťany, tak činí i zkažený křesťan po příkladu odpůrců Kristových. A dost takových násilníků vyskytá se za dnů našich; jsou to oni rouhači, kteří tvrdí sice, že prý náboženství jest věcí soukromou každého člověka, ale nicméně vnikají do domů, do obcí, do rodin křesťanských, drží přednášky proti náboženství, vydávají hanopisy proti Církvi, tupí služby církevní, zlehčují posvátné obřady, v pochybnost uvádějí pravdy sv. víry, ano rouhavě se vyjadřují proti náboženství vůbec. Tak jednají vesměs oni bezvěreční socialisté a tak zvaní pokrokaři; a bohužel mnozí křesťané nemají odvahy,

aby se jim opřeli a bránili jim, by nevníkali do domů, do rodin jejich jako onen krvelačný Šavel. Ano v mnohé obci za jakés vyznamenání to považují, nabídnou-li se jim takoví nevěrci k přednáškám, ochotně je přijímají, jejich rouhání proti sv. náboženství zvědavě poslouchají, snad jim i přisvědčují a k bohopustým urážkám jejich i tleskají. Zdali nemají takové rouhavé řeči a hanopisy těchto náhončích nevěry a svobodného zednářstva zrovna stejného účinku, jako když Šavel vnikal do domů a jímál křestany? Ach, co spokojených domácností rozrušili takoví zlopověstní Šavlové, kolik šťastných rodin zničili! S bolesti pozorovala zajisté mnohá zbožná žena, že bezbožci oni odvedli muže jejího, otce rodiny, do žaláře nevěry a spustlosti; nebo ztratí-li manžel, otec, hospodář víru, zřekne-li se své závaznosti k Církvi, zkrátka, stane-li se z něho bankrotář náboženský: horší to bývá neštěstí pro něho i pro rodinu, než kdyby propadl orteli doživotního žaláře.

Však tato zpronevěřilost náboženská nese na sobě povahu morové rány, která zhoubnou nákazu šíří a nových obětí vyžaduje. Tak shledáváme to i při Šavlovi. Nestačilo mu, co pohromy způsobil mezi křestany v Jerusalemě, ale vyžádal si plnomocenství a spomocníky k pronásledování a zatýkání křestanů i v Damašku. A povšimneme-li si té moroviny v krajích našich, snadno můžeme jméno onoho syrského města (Damašku) zaměnit jiným jménem, na př. Vídeň, Praha, Liberec atd.; zkrátka jest to cizina, která tak zhoubné, žalupné následky mívá pro mládež naši, jestli nechrání a nesprovází ji víra, mravnost a zbožnost. Ať již za studii neb prací a řemeslem neb za službou odchází mladík neb dívka do ciziny, brzo je tam obstupují společníci mravně i nábožensky zkažení, s úskočností svůdnickou nabízejí nezkušenosti jejich své rady a služby, a uposlechnou-li neopatrně zlotřilých svůdníků těchto, octnou se brzo na srázné cestě nevěry a spustlosti, tak že s hrůzou děsí se nešťastná matka těch zásad, s kterými po nějakém čase vrací se dítě její z ciziny. Znájí svědomití a upřímní přátelé lidu toto hrozící nebezpečí a proto k ochraně nezkušené mládeže zakládají po městech spolky křestanské jako sv. Josefské jednoty jinochů a mužů, jednoty katolických tovaryšů, neb spolky křesť. socialů; jsou pak v městech i ústavy křestanské lásky, kdež by mládež nalézala útulku, podpory, rady a po případě i zaměstnání. Toť tedy účel šlechtěných těch spolků k zachránění nezkušených a ony zajisté zasluhují i hodny jsou vši podpory. Však proti nim právě brojí nejvíce oni nevěrečtí Šavlové, hanobí, podezřívají jejich účel, ba i násilně proti nim vystupují; v jejich smyslu pak pší všechny židovsko-zednářské listy, jež lid o víru v Boha a o spásu věčnou připraviti hledí. Na doklad uvéstí mohu, jakou vřavu způsobili nevěrečtí pokrokáři, když učitelský ústav pro dívky v Chrudimi měl odevzdán býti ve správu ct. sester sv. Karla Borom.; a jakého nevděku doznati musil šlechtěný vlastenec a kanovník Olomucký, když tam podobný ústav svým nákladem zřídil! Nejen zhanoben

byl štědrý, obětavý dárce, ale pošťvaná luza vytloukla okna toho ústavu a kdyby bylo možné bývalo, byla by snad celý ústav vyvrátila. Hle, tak jedná zběsilost bezvěrecká. Na výstrahu vám, rodiče křesťanští i tobě mládeži nezkušená, připomínám toto, kdyby snad komu nastala cesta do ciziny; chraňte se těch nevěreckých, zuřivých Šavlů!

Šavel vymohl si plnomocenství k pronásledování křesťanů; a novověcí jeho stoupenci dovedou si také zaopatřiti plnomocenství k násilnictví proti Církvi Kristově, jak dočítáme se v novinách o Francii, Italii a jiných zemích, že zednáři s nejvyšším povolením zavírají kláštery a křesťanské vzdělávací ústavy, vyhánějí ctihodné sestry křesťanského milosrdenství z nemocnic a opatroven, ba s tím plnomocenstvím zástupce satanova vrážejí i do rodin křesťanských. Ne bez významu zajisté praví se v Písmě sv., že Šavel chtěl pátrat, »nalezl-li by které muže a ženy té cesty«, ano proti manželství křesťanskému směřuje i to plnomocenství zednářské, odstraňuje svátostní ráz stavu manželského, ruší nerozlučitelnost svazku jeho, odkřesťanuje rodiny, křest dítek za zbytečný prohlašuje a pouhý zápis novorozenců do matrik státních žádá. Zdali není to ortel smrti nad křesťanstvím pronesený, zdali není to zjevné pronásledování Církve Kristovy? Hle, tak daleko odvažují se ti zednářští Šavlové se svým plnomocenstvím mezi křesťany, u nichž mizí víra a ve lhostejnosti náboženské hoví se čiré nevěře! Rodiny, obec, ba i celé státy křesťanské dávány bývají na pospas nevěreckým Šavlům — stoupencům satanského zednářství! —

2. Než obraťme opět pozornost svou k Šavlovi a pozorujme ten podivuhodný případ na cestě do Damašku. Hlas s nebe zastavuje ho na krvelačné cestě jeho; Sám Kristus Ježíš volá k němu: »Šavle, Šavle, proč se mně protiviš? Marné bude tobě proti ostnu se zpěčovati.« A jak tu zachoval se Šavel? Písmo sv. připomíná, že »třesa se a žasna zvolal: Pane, co chceš, abych činil?« Načež odpovídá Pán: »Vstaň a jdi do města; tam bude ti povědino, co činiti máš.«

Jaká to náhlá veliká změna v duši Šavlově! Před chvílí ještě dychtil po vraždách, nyní pak pojednou bázní naplněn s třesem dí: »Pane, co chceš, abych činil?« Z tygra dravého stává se tichý beránek a to způsobilo láskyplné slovo Ježíšovo: »Šavle, Šavle, proč se mně protiviš?« Šavel sražen k zemi cítil ničemnost svou, poznal, že Ten, jenž k němu s nebe mluví, mohl rázem rozdrtití jej; poznává, že by při vši své neblahé horlivosti ničeho nezmohl proti Tomu, jenž náhle jej zastavuje na cestě; cítí, že život jeho jest v rukou a moci bytosti nebeské, která by mu v okamžiku mohla učiniti konec. Avšak ten nadpřirozený hlas nehlásá mu zahynutí, nýbrž pohrůzně sice, ale přece shovívavě mu přimlouvá: »Šavle, Šavle, proč se mně protiviš?« Vždyť jsem ti v ničem neublížil, nijak neukřivdil. A právě tato milosrdná shovívavost Ježíše Krista tak mocně dojala duši Šavlova. —

A zdali na tebe, křestane, tak mnohdykrátě podobně nevolal tentýž Ježíš Kristus? Rozpomeň se jen, když jsi v lehkomyslnosti zhrdával naponínajícími a výstražnými slovy rodičů svých, zdali neozýval se v tom napomínání jejich hlas Samého Ježíše Krista: »Šavle, Šavle . . .« Když jsi znesvěcoval den sváteční, zameškával služby Boží, pohrdal slovem Božím a zanedbával svaté svátosti: zdali neozýval se v srdci tvém tajemný, výstražný hlas? Kdož to byl jiný leč Ježíš, jemuž jsi se protivil. Když kazatel k plnění povinností náboženských a povinností tvého stavu tě vybízel, když varoval před nepravostmi, jimiž jsi znesvěcoval duši svou, v žal a zármutek uváděl rodiče své, zahrabával časné i věčné blaho své, boural a ničil spokojenost a štěstí rodiny své: aj, hlasem kněze volal k tobě Ježíš: »Šavle, Šavle, proč . . .« Když opilý a v stavu nepřičetném vracel se's v noci z hospody, když zuřivostí svou postrašil's rodinu svou a sousedy; když zapřísahala tebe usouzená manželka tvá, bys dbal posvátných povinností manželských a otcovských, když ustrašené dítky s plánem před tebou se třásly: což nezaslechl jsi v tom žalostném nářku nešťastné rodiny své ten výstražný hlas božského Vykupitele, jenž tvému sňatku byl žehnal: »Šavle, Šavle, proč . . .« Když nad nespravedlností a krutostí tvou stýskati musili bližní, když kletbu a trest Boží svolávali na nešlechtnost tvou, když zpupné, násilné jednání tvé odsuzovati musili lidé rozšafní, když provinění tvá i spravedlností soudní stíhána býti musila: což ani tu nepohnulo se svědomí tvé, nepřipomínalo ti zákona Božího, Jeho spravedlnosti, Jeho soudu a věčného trestu? Což neslyšel's výstražný hlas Soudce věčného, jako by ještě naposledy tě varoval: »Šavle, Šavle, proč . . .« A jestli snad v převrácenosti tvé ochábla víra tvá a tys nedbal povinností, které sv. náboženství ukládá; jestli jsi snad i nepřátelům Církve přisvědčoval a s nimi se spolčoval proti ustanovením, řádům a předpisům toho království Božího na zemi; jestli v pronevěře své tak se's zapomněl, žes i zjevně vystupoval proti víře a věřícím veřejné pohoršení dával: což neozval se někdy v srdci tvém, v tom srdci, které druhdy milostí Ducha Sv. posvěceno bylo, neozval se ten káravý, hrozivý hlas »Šavle, Šavle, proč se mně protiviš?«

A všimněme si nyní Šavla, jak působil na něho hlas Ježíšův. Když Štěpán druhdy naplněn Duchem Sv. pohleděl vzhůru a zvolal: »Aj, vidím nebesa otevřena a Syna člověka stojícího na pravici Boží,« nevěřil tomu Šavel; nebo od fariseů slyšel, že byl Ježíš podvodník, svůdce lidu, zlehčovatel zákona, a ten že by měl seděti na pravici Boží? To nemůže býti, tak smýšlel druhdy Šavel; však nyní skutečně slyší téhož Ježíše s nebe volat, slyší Jeho výčitku: »Já jsem Ježíš, kterému ty se protiviš;« já jsem Ježíš, který zasedl na pravici Boží, aby soudil nepřátely své. Poznává nyní Šavel, že pravda bylo, když Ježíš za Syna Božího se vydával; nebo kdyby nebylo tak, nebyl by Ho Bůh k Sobě přijal; poznává, že pravda bylo, čemu učil, co předpovídal, čím hrozil; poznává Šavel, že je nyní v moci Ježíše Krista, který by jej za protivní-

ství jeho nyní okamžitě mohl zničit a na věky zatratit. Proto třesa se volá: »Pane, co mám činit?« A hle, Ježíš Kristus, který odsoudil zrádného Jidáše a náhlou smrtí ztrestal Ananiáše i Safiru, ten Ježíš nejvyšší milosrdný nezamítá Šavla, ale pln laskavosti dí k němu: »Jdi do města, tam ti povědí, co máš činit, abys nezahynul, ale měl život věčný.«

* * *

Ó poznej, křestane, to neskonale milosrdenství svého Spasitele; On nechce smrt hříšníka, ale aby se polepšil a živ byl. On čeká jen na tvé obrácení, na tvé kající slovo: Pane, co mám činit? I tys byl snad dosud Šavlem pobloudilým, svedeným. Slyš, Kristus Ježíš tě volá. Nepřeslechneš-li výstražného hlasu Jeho, uznáš-li vinu a trestuhodnost svou, obrátiš-li se v kajicnosti se Šavlem ku Kristu za smilování: nezamítne ani t be Ježíš nejvyšší milosrdný, ale oznámí ti podmínky tvé záchrany. Uposlechni jen tak ochotně hlasu Ježíšova jako Šavel, který ihned vstal, aby naplnil vůli Ježíše Krista, ale jelikož oslepl, dal se dovésti do Damašku, aby tam radu i prostředky ku svému spasení přijal. I tebe, křestane, vybízí Kristus Ježíš v tomto svatopostním čase, abys hledal radu, použil prostředků ku spasení duše své. Neodkládej s vyplněním tohoto nákazu Ježíše Krista, nenech minouti ten čas kající bez pokání. Kéž i toto dnešní rozjímání jest pohnutkou pro tebe; kéž v slovech mých poznáš hlas Samého Ježíše Krista, který tě na tvé cestě zbloudilé zastavuje, před zámysly nepravými, před zatvrzelostí farisejskou varuje. Slyš, hledej Ježíše svého, dokud může nalezen býti. Přidrž se Jeho sv. učení, uposlechni Jeho vyzvání, vyplň radu, příkaz Církve sv. — Tobě ale, Ježíši Kriste, a Tvému milosrdenství odporoučím všechny, kdož snad od fariseů novověkých neb od pokušitele pekelného svedeni se Šavlem na cesty nepravé, lehkomyšlné, nekající se uchýlili; kdož ve víře své zvrtkání na cíl svůj, na své spasení zapomněli; za ty za všechny prosím: Zavolej je, ó Ježíši, Svým láskyplným milosrdným hlasem, mluv k jejich srdci, pohni vůli jejich k dobrému předsevzetí, dodej i vytrvalosti k vyplnění jeho. Ježíši, Spasiteli náš, nauč, pohni, posilni k tomu, co bychom činiti měli ku spasení svému. Amen.

III.

»Řekl Pán k Ananiášovi: Vstaň a jdi do ulice, která slove Přímá, a hledej v domě Judově muže jménem Šavla Tarsenského, nebo aj modlí se.«

Sk. 9, 11.

Zjevením a tklivým slovem Ježíše Krista uchváčena byla celá duše Šavlova; poznává pojednou, na jak nebezpečnou cestu se uchýlil, jejížto účel směřuje proti Samému Ježíši Kristu. V takovém odporu proti Synu Božímu setrvati nechce; nedbá dále na poslání

své a plnomocenství od rady židovské, zavrhuje onen bezbožný úkol, v nějž se společníky svými se byl uvázal: nechce jiného poslouchati, jinému sloužiti, leč jedině Ježíši Kristu. Jeho také proto s oddaností se ptá: »Pane, co chceš, abych činil?« A jakmile uslyšel rozkaz Ježíšův, aby šel do Damašku, kdež mu zjeveno bude, co by činiti měl, neprodléval, ale ihned vstal a měl se na cestu; než tu poznává, že pozbyl zraku. Muži tedy, kteří s ním byli pojavše ho za ruce, odvedli jej do Damašku. Jak divný to obrat cesty Šavlovy! S dychtivostí krvelačnou spěchal do Damašku, aby tam odsud spoutané křesťany odvedl do Jerusalema; a hle nyní sám vlečen jest jako slepec od svých průvodčích do Damašku. V rukou Božích jsou zajisté osudy naše. I doveden jest do nejbližšího domku u brány, přiléhajícího ke zdem městským a odevzdán majiteli domku, Judovi jménem, k ošetřování. V postu a kající modlitbě očekával tam Šavel, co s ním zamýšlel Kristus Ježíš. Třetího dne pak řekl Pán k Ananiášovi řka: »Vstaň a jdi do ulice . . .«

Povšimněme si té třidenní kající přípravy Šavlovy, prve než Ananiáš k němu poslán byl, aby jej uzdravil, posvětil a za bratra svého v Kristu jej přijal, a poznáme v něm příklad pravého kajícíka.

P o j e d n á n í.

S dychtivostí spěchal Šavel k cíli cesty své; město Damašek bylo již nedaleko. V duchu počítal Šavel, kolik asi obětí poštěsti se mu polapiti; těšil se, jak zavdělčí se fariseům a knížatům kněžským, jaké zásluhy získá si o celou synagogu židovskou, jak proslaví se touto svou horlivostí a s jakým nadšením bude přijat, až přivede zajatce své. A což ta škodolibost a mstyžádostivost jeho, jak libého dojde ukojení, až nenáviděné křesťany bude moci uvrhnout do žaláře. Však tu uprostřed těchto hříšných zámyslů a plánů obklíčilo jej pojednou nadpřirozené světlo s nebe a ctižádostivý, zlomyslný Šavel sražen jest k zemi. Hlas s nebe vytýká mu zámysly jeho jako zjevné protivení se Synu Božímu a když Šavel hluboce dojat vstává, aby napravil poblouzení své, poznává, že jest slepý. Mizí Damašek s očí, mizí plány s myslí; jako slepec a pokořený odpůrce Kristův vlečen jest do Damašku. Zrak tělesný uhasl, odloučen má býti od světa, světské žádosti a zámysly nemají ho vábiti k sobě. Za to světlo nebeské, milost Ducha Sv. ozářila mysl jeho; prohlédlo oko duchovní, aby poznal hříšnost a nebezpečí toho bezceští, po němž spěchal k záhubě své. Viztež, rozmilí v Kristu, na Šavlovi první krok k obrácení, k napravení: poznejte tu nejpotřebnější přípravu k polepšení vašemu. Potřebí jest především, na chvíli odvrátiti zraku od světa a všeho pomíjejícího a ponořiti se v duši svou, abychom poznali stav její; bez světla nebeského, bez milosti Boží není to ovšem možno: prostě tedy především za ten dar osvětlení Ducha Sv. abyste rozpomenuli se na své žádosti, řeči a skutky a dobře posouditi mohli, zdali srovnávaly se s vůlí Boží, aneb snad v nich

jako Šavel protivili jste se Kristu Ježíši, Synu Božímu. Ano, kdo chce se Šavlem ku Kristu Ježíši se obrátiti a v kajicnosti přijmouti svátost pokání, musí nejprve za pomoci Ducha Sv. bedlivě prozpytovat svědomí své. Bez tohoto vnitřního poznání sebe není možná pravá zpověď, není možno pravé obrácení. Vždyť nedostatek této přípravy buď činí zpověď neúplnou a neplatnou aneb od ní hříšníka docela zdržuje. Nepozná-li hříšník dobře stavu duše své, neprozpytuje-li dokonale svého svědomí, zdá se mu, že nemá se z čeho zpovídat a rychle jest pohotově s výmluvou: vždyť já nekradu, žádného jsem nezabil, o nic jsem žádného neošdil, poctivě a počestně se živím, z čeho tedy měl bych se zpovídati? Ó křesťane, popros jen Ducha Sv. o to světlo nebeské a ono posvítí tobě na tvůj život lépe; poznáš, že byt bys snad nebyl se dopustil uvedených zločinů, přece mnoho toho zbývá, v čem jsi Boha svého urazil, Jemu se zpronevěřil, povinností náboženských i povinností stavu svého zanedbal. Ó projdi si jen, křesťane, bedlivě příkázání Boží a církevní, uvaž poměry života svého a přesvědčíš se, že's nekrácel po cestě pravé za Ježíšem, ale že jsi se ubíral se Šavlem do Damašku v zámyslech hříšných, nepravých, Bohu protivných.

Šavlovi stále v uších zněl hlas: »Já jsem Ježíš, kterému ty se protiviš,« a on cítil tu zaslouženou výčitku, jakoby Pán Ježíš mu domlouval: Vždyť jsem ti v ničem neublížil, a tys bez příčiny zanevřel proti Mně a vyznavačům Mým. Marný jest ovšem tvůj odpor a mohl jsem tě Svou mocí, která tě nyní k zemi srazila, na dobro zničit, ale chci ti poskytnouti času, abys poznal těžké provinění své, že se Mně, Synu Božímu, sedícímu na pravici Boží, tak opovážlivě protiviš. A slova ta, ač důtklivá, přece laskavá a shovívavá, hluboce vryla se v srdce Šavlovo; on po tři dni nejedl a nepil, ale srdečně plakal nad tím, že tak příkře a nepřátelsky stavěl se proti Pánu Ježíši. Šavel zkroušeně litoval provinění svého a toť druhá nutná podmínka k opravdovému obrácení: upřímná, zkroušená lítost. Jak hluboce a trvale dojata byla tehdaž duše Šavlova, z toho poznati můžeme, že potom častěji v životě svém s kajicností vyznával, »že není hoden slouiti apoštolem, protože se protivil Církvi Boží.« I, Kor. 15, 9.

Nezapomínejte, rozmilí v Kristu, v čem vlastně pravá zkroušenost záležitosti má, čím slitování a milosrdenství od Boha si zasloužiti můžete: prostě Ducha Svatého, aby pohnul srdce vaše ku vroucí lítosti; zpověď bez lítosti vám neprospěje. Proto dříve, nežli přistoupíte k sv. zpovědi, zkoumejte ledví i srdce své, rozpomeňte se na všechna dobrodíní, která jste od zrození svého až dosud od Boha v hojné míře přijali a zodpovězte si, čím jste se Bohu za to zavděčili? Ano, srovnajte všechno jednání a počínání své s velikými a bezpočetnými milostmi, jichž se vám v Církvi sv. dostalo; postavme se v duchu pod kříž Ježíšův na Golgotu, popatřme na tu zsinalou tvář svého Vykupitele a uvažujme, kdo způsobil Mu ty muky smrtelné? A s kříže ozve se hlas a zavzní ozvěnou v duši tvé: »Já jsem Ježíš, kterému ty se protiviš.« Co

jsou hříchové tvoji, leč urážky Boha svrchovaného a rouhání proti Kristu, Spasiteli tvému? A jakým směrem nesl se až dosud život tvůj? Se Šavlem přivykal si zásadám převratným, jako Šavel vypudil si lásku ze srdce svého a naplnil je záští a hněvem; nyní pak s úmysly nekalými spěcháš snad se Šavlem kamsi do Damašku; zastav! Hlas s nebe volá k tobě: »Já jsem Ježíš...« Ano, ten dobrý Ježíš žehnal až dosud počínání tvému, štěstím a radostmi mnohými obmyslil tebe v rodině tvé a tys neměl snad ani kratičkého vděčného uznání pro tohoto božského dobrodince svého. On přítomen zde v chrámě v nejsv. Svátosti oltářní, každou neděli a každý svátek zde opět a opět za tebe Otci nebeskému se obětuje, zde požehnání Svě tobě připravuje, sem k Sobě tě volá: a ty's neudělal si chvilky, abys k oběti té nejdražší přišel, abys dal Bohu, co Božího jest; proti komu se's to prohřešoval? Hlas ve svědomí tvém ti odpovídá: »Já jsem Ježíš...« Hlas ten zachvěl celým nitrem Šavlovým: strachy se trásl, jak s ním naloží Kristus, Syn Boží, jemuž opovážil se protiviti; bolestným žalem zachvácen byl nad hříšností svou: a což ty, křesťane, rozpomínaje se na provinění svá, necítíš lítost nad tím, že's dobrotivému Spasiteli svému za všechnu lásku Jeho splácel nedvěkem? Nelekáš se trestu rozhněvaného Soudce věčného? Ó, pokoř se jako Šavel před Ježíšem Kristem, jenž tě k Sobě volá, a v zkroušené lítosti ožel hříchů svých.

V kajicnosti očekával Šavel po tři dni v Damašku až by mu pověděno bylo, co by činiti měl; a koho zvolil Pán Ježíš k zvěstování vůle Svě? Písmo svaté dí, že byl v Damašku jeden učenník a sluha Církve Kristovy, jménem Ananiáš a tomu ve zjevení nařídil Kristus Ježíš, řka: »Vstaň a jdi...« Slyšte, jak odůvodňuje Kristus Ježíš toto poslání Ananiáše k Šavlovi; praví o tomto: »že se modlí.« Tak na srozuměnou dává Kristus Pán, čím zasloužil si Šavel milosrdenství Jeho: kající, důvěrnou modlitbou. Jakmile totiž poznal Šavel vinu svou, že protivil se Kristu Ježíši, Synu Božímu, nepochybuje o své trestuhodnosti, uznává, že by zavržení zasloužil; ale vroucí modlitbou obrací se k témuž Ježíši Kristu za smilování. A hle! Pán Ježíš, jemuž odevzdán jest všechen soud od Otce, slyší to kající vzdychání Šavlovo, slitovává se nad ním a Ananiáše k němu vysílá řka: »aj, modlí se.« Ó, blaze člověku, jenž nespustil se modlitby. Když tedy, křesťane, poznáš hříchy své a svědomí tvé bude ti dělati výčitky, netrať důvěry v milosrdenství Ježíše Krista, uvrhni se před Ním na kolena, abys Ho odprosil; a uniň si vyhledati sluhu Církve, kněze, abys ve zkroušené zpovědi se vyznal; nebo jako Ananiášovi, tak i zpovědníku každému platí důvod k rozhřešení tvému v slovu Ježíše Krista: »aj, modlí se.« — Byl zajisté Šavel druhdy rouhavý, krvelačný odpůrce Církve Kristovy, jenž ukrutností svou v postrach uvedl všechny křesťany v Damašku a sám Ananiáš téměř ani uvěřiti nechce sluchu svému, že by toho zuřivce nyní měl vyhledati; a proto táže se nedůvěřivě, zdali miní Kristus Ježíš toho Šavla, o němž od mnohých slyšel, kterak mnoho zlého činil sva-

tým v Jerusalemě, ano i do Damašku přišel s mocí od knížat kněžských, aby zjímal všecky, kteří vyzývají jméno Ježíšovo. Však co na to odpovídá Ježíš? »Jdi, neboť nádobou vyvolenou jest mi.« Sk. 9, 13—15. V pravdě větší jest milosrdenství Boží, nežli hříchové naši. Nikdo z nás nezhrdej bližním, byť i těžce se byl prohřešil; i jeho kajicnosti slíbeno jest slitování; nejednou zajisté z velikých hříšníků stali se velicí světci, právě to nádoby vyvolené. Nepozbývej také ty, bratře, sestro v Kristu, důvěry, byť i sebe větší snad nepravosti ustrašovaly svědomí tvé; i pro tebe bude mítí dobrotivý Ježíš milosrdenství, jen jest-li s důvěrou, kající zbožností k Němu se obrátíš. Ještě žádný upřímný kajicník nebyl odmítnut od toho Soudce věčného ve zpovědnici; a byť bys snad hříšnost svou dlouho v srdci ukrytou byl tajil, byť bys pokušelem od zpovědi dlouho byl odstrašován: popatř na Šavla a nabudeš důvěry. Několik let trval on mezi odpůrci Ježíšovými, jakmile však zavzněl hlas Ježíše Krista v uších jeho, mizi jeho nevěra, měkne zatvrzelé srdce jeho, on pokořuje se před Ježíšem Kristem, s důvěrnou modlitbou k Němu volá, a Ježíš odesílá k němu sluhu Svého, aby zvěstoval mu odpuštění, ba přijetí jeho za nádobu vyvolenou dokládaje: »nebo aj, modlí se.«

* * *

Ó, jak neskonale jest milosrdenství Ježíše Krista, Spasitele našeho! Kéž by nikdo nad ním nezoufal, nikdo jím nezhrdal, nikdo jeho nehodným se nestal! Nyní právě jest ta posvátná doba, kde Ježíš Kristus zvlášť své milosrdenství nám nabízí, v tom svatopostním, kajícím čase vysílá nás sluhy své, abychom vám hlásali a nabízeli odpuštění i milosrdenství od Něho. Jako Šavlovi, tak platí i vám. »Jděte do Damašku, tam vám povědí, co činiti máte.« Hle, tam zpovědnice, stolice soudní, ale větším právem nazvaná stolice milosrdenství Božího; tam z vůle a nařízení Samého Ježíše Krista se vám oznámí, co byste činiti měli ku spasení svému. Ó, připravte jen duši svou ku kající sv. zpovědi, abyste toto dílo Boží nekonali snad lehkomyšlně, svatokrádežně; připravte se bedlivým prozpytováním svědomí svého, poproste za to světlo nebeské, které by vás ozářilo, abyste poznali stav duše své. Obráťte se vroucí modlitbou k tomu Ježíši Kristu, kterému jste se až dosud protivili a s pravou lítostí Jej odproste, načež pak s duší zbožnou a kající přiklekněte k svaté zpovědi.

K mnohým z mých farníků nedozní snad to slovo mé, kterým tu povinnost sv. velikonoční zpovědi na srdce kladu. S bolestí pozoruji, jak někteří vyhýbají se této pobožnosti naší; je snad zrak jejich duchovní zastřen a předsudky jakés neb i odpor chovají proti svaté zpovědi; ano někteří snad jako Šavel již delší dobu protiví se Ježíši Kristu zanedbávajíce tuto povinnost katolických křesťanů. Nuže, k vám zde zbožně shromážděným s prosbou se obracím: prokažte těm osleplým Šavlům skutek milosrdenství jako oni muži, kteří osleplého Šavla uchopili za ruce a dovedli do Damašku, kde mu povéděno mělo býti, co by činiti měl. Máte-li vy, zbožní křesťané, ve svých rodi-

nách takové osleplé Šavly, kteří již po delší dobu Ježíši Kristu v nekajicnosti se protiví, podejte jim ruce pomocné, domluvte jim, napomeňte, poproste je, ano neustávejte zapřísahati jich pro spasení věčné; uchopte je takto svými upřímnými prosbami, ať nedím za ruce, ale za srdce jejich a takto s láskou opravdu křesťanskou přiveďte je sem k tomu dobrotivému Ježíši Kristu, který zde i na ně čeká s milosrdenstvím Svým.

Tobě ale, Ježíši Kriste, nejvyšš milosrdný již dnes odporoučíme všechny hříšníky, kteří až dosud Tobě se protivili, Tvému hlasu odpírali, Tvým milosrdenstvím zhrdali; slituj se nad nimi, osvět duchovní jejich zrak milostí Svou, pohni srdce jejich ku kajicnosti. Ježíši, Spasiteli náš, slituj se nad nimi a prokaž jim i nám milosrdenství Své. Amen.

IV.

»I šel Ananiáš a všel do domu a složiv na Šavla ruce, řekl: Šavle, bratře, Pán Ježíš, jenž se ti ukázal na cestě, kterou jsi šel, poslal mne, abys prohlédl a naplněn byl Duchem Svatým.«

Sk. 9, 17.

Šavlovi ozářilo světlo nebeské povážlivý stav duše jeho; poznal nebezpečí, v které vzpourou proti Synu Božímu opovážlivě se vydal; ustal v zlomyslném předsevzetí svém a tam v komůrce své, kamž jej osleplého dovlekli, nepomýšlí více na záměry, s nimiž vydal se z Jerusalema do Damašku. Však co nyní počne, co jej čeká? Byl přesvědčen, že osud jeho nalézá se v moci Ježíše Krista; jak naloží asi s ním, bývalým odpůrcem Svým? Měl-li by Kristus souditi ho dle přísné spravedlnosti, vidí, že by musil zahynout. Jediný prostředek zbývá mu k zachránění: uvrhnouti se na kolena před Ježíšem Kristem, Soudcem svým a prositi za smilování. I učinil tak, jakž minule jsme rozjímalí: třídenním postem a vroucí, zkroušenou modlitbou doprošoval se milosrdenství a hle Ježíš slitovává se nad kajícím Šavlem a posílá k němu prostředníka a sluhu Svého Ananiáše, aby mu oznámil odpuštění. »I šel Ananiáš . . . A hned spadly s očí jeho jako lupiny a přijal zrak, připomíná Písmo sv. zázračné účinky: i vstav, pokřtěn jest.« Jako Šavel křtem sv. dosáhl ospravedlnění, tak dostává se pokřtěným kajníkům rozhrěšením ve sv. pokání odpuštění hříchův a posvěcující milosti, kterou opět za dítky Boží přijati a ku křesťanskému životu posilnění bývají. A vizme dále, jak choval se Šavel po svém ospravedlnění. Písmo sv. dí, že, jakmile poněkud se zotavil, vstoupil s učenníky Kristovými, kteří byli v Damašku, v důvěrné obcování a »ihned počal kázati ve školách Ježíše, že On jest Syn Boží.« Sk. 9, 19—20. Z toho, co právě slyšeli jsme o Šavlovi, můžeme si vzíti poučení, jak svou zpověď

vykonati a kterak po zpovědi zachovati se máme, o čemž s pomocí Boží dnes rozjímati budeme. O Ježíši, milosrdný Spasiteli náš, smiluj se nad námi!

P o j e d n á n í.

1. Jakmile poznal Ananiáš ze zjevení Ježíše Krista, že Šavel svou kajicností a vroucí modlitbou milosrdenství si získal, ano i nádobou vyvolenou se státi má, odložil všechnu nedůvěru k bývalému odpůrci Církve; ochotně šel, aby naplnil vůli Ježíše Krista a Šavlovi milosrdenství Boží zvěstoval. Vyhledal příbytek Šavlov, všel do domu a pozdravil Šavla jako bratra svého. Nedělá mu tedy výčitky pro to mnohé zlé, kteréž byl činil svatým v Jerusalemě, neodsuzuje ho jako odpůrce Krista, ani nepřipomíná více těch zlých zámyslů, pro které přišel do Damašku; ale vidí v Šavlovi již obrátence, svého bratra a dí mu: »Pán Ježíš, jenž se ti . . .«

Jako Ananiáš Šavla, tak přijímá každý zpovědník kajcníka jako bratra a sestru v Kristu, máje na paměti milosrdenství Ježíše Krista, jehož zástupcem jest. Ne aby soudil a trestal hříšníka, zasedá kněz do zpovědnice, ale spíše aby mu hlásal milosrdenství a odpuštění. S důvěrou a oddaností přistup tedy, křesťane, ku zpovědníkovi, abys před ním jakož zástupcem Boha nejvyšší milosrdného ze svých hříchů se vyznal. Netajil se zajisté ani Šavel před Ananiášem svými zaviněnými nepravostmi; vždyť i potom častěji s kajicností vyznával veřejně všecka předešlá provinění svá proti Kristu a Církvi Jeho. A tak i zpověď každého kajcníka musí býti skroušená, upřímná a úplná. Za těžko ovšem přichází leckomu taková obžaloba sebe sama; nerad přiznává se člověk k chybám svým, obzvláště k těm, o nichž se domnívá, že až dosud tajné jsou. Však nezapomínejte, nejmilejší, že zpověď vaše platí Bohu vševědoucímu, jehož kněz toliko zastupuje; Bůh ale, jemuž známy jsou i nejtajnější záhyby srdce vašeho, žádá, abyste vyznáním svým se pokořili: nuže učíňte tak s pravou kajicností. Kněz nebude vám zajisté činiti trpkých výčitek pro hříchy vaše, byť i sebe větší; nebude odsuzovati vás pro vaše provinění; ale spíše soustrastně polituje vás, malomyslnost vaši k důvěře povzbudí, čeho třeba, připomene a poradí, ano bude jednati s vámi podobně jako Ananiáš se Šavlem, jenž místo všech zasloužených výčitek připomněl mu milosrdenství Ježíše Krista, řka: »Pán Ježíš, jenž se ti . . .«

I zpovědník upozorňuje kajcníka, že Pán Ježíš to byl, jenž se mu ukázal na cestě, když vnitřním pohnutím jej na hříšnost jeho upozornil a ku kajicnosti povzbuzoval. Kněz připomene kajcníkovi, že od Samého Ježíše Krista poslán a zplnomocněn jest, aby navrátil mu zrak duchovní; i postará se o to, aby kajcník prohlédl a poznal, čeho žádá od něho spravedlnost, proti níž se prohřešil; poradí, kterak by napravil bezpráví a křivdy, kterých se byl dopustil a jak by odčinil pohoršení, kteráž dal; ukáže mu konečně i cestu, kterou by dále kráčet měl. Tak navrací zpovědník kajcníkovi vnitřní zrak, který až dosud zastřen byl ne-

věrou, předsudky, vášní a zatvrzelostí; a je-li kajicník ochoten vyplnit podmínky pravého obrácení, slibuje mu zpovědník milost Ducha Sv., kteráž jej očistí a dítětem Božím opět učiní.

Ó, jak blaze působí pravá, skroušená, upřímná zpověď v srdci kajicníka! Duchovním způsobem děje se v duši jeho, co Písmo svaté dí o Šavlovi, že totiž »hned spadly s očí jeho jako lupiny a on přijal zrak.« Jakmile pocítí kajicník nadpřirozené účinky svaté zpovědi, spadnou i s očí jeho lupiny vlažnosti náboženské a předsudků proticírkevních, pozná, že nepřítel spasení jeho tak jej v temnotě držel, tu cestu kající ku zpovědi mu zastíral a obtížnou činil, před ní zrážel a ustrašoval. Nyní ale, když prohlédl, poznává, jak veliké jest milosrdenství Boží, které nechce, aby kdo zahynul, ale aby se obrátil, pokání činil a měl život věčný. Ó neobmeškejte, nejmilejší, té příležitosti k posvěcení svému, hleďte ku pokání přiměti i své domácí, zvláště v tomto svatopostním čase, kdež poklady milosti Boží v hojné míře nabízeny bývají; a kdykoliv uzříte nás duchovní zasedati do zpovědnic, porozumějte, jako bychom k vám mluvili slovy sluhy Kristova, Ananiáše: »Pán Ježíš nás posílá, abyste prohlédli a naplnění byli Duchem Sv.«

2. Jakož obrácením Šavlovým povzbuzeni jsme byli ku pokání, tak povšimněme si dále, jak bychom dle jeho příkladu chovati se měli po sv. zpovědi. Hrozíť zajisté kajicníkovi po vykonané zpovědi mnohé pokušení, které by jej o milost nabytou opět připravit mohlo. Vizme tedy, jak zachoval se Šavel, když na milost přijat byl. Písmo sv. dí, »že byl s učenníky Kristovými, kteří byli v Damašku, po několik dní a hned kázal ve školách Ježíše, že On jest Syn Boží«. Sk. 9, 19. 20. Hle, toť ovoce kajcnosti, toť cesta polepšení, toť skutek dostiučinění, jež Kristu Spasiteli svému povinen byl.

a) Šavel po svém obrácení připojil se k učenníkům Ježíšovým, kteří byli v Damašku; nevyhledal tedy společníků, s nimiž do Damašku přišel, ani nevrátil se do Jerusalema k fariseům a knížatům kněžským, kteří ho k pronásledování křesťanů vyslali; ale obcování své zavedl s vyznavači, s učenníky Kristovými. Zcela jiný směr v životě svém tedy nastupuje Šavel po svém obrácení, než kterým bral se až dosavad cestami nepravými. Nevyhledává starých hříšných známostí, nevrací se k nešlechetnostem předešlého života; ale pamětliv úmyslu a předsevzetí svého, jež byl vyjádřil v slovech: »Pane, co chceš, abych činil,« zaříditi hledí život svůj podle vůle Ježíše Krista a proto přidržuje se těch, kteří jsou učenníci Ježíšovi. Na tento příklad Šavlův po jeho obrácení musím zvláště upozorniti vás, rozmilí v Kristu. Jak mnoho jest křesťanů, kteří neopomíjejí sice dle předpisu Církve svaté přijímati svaté svátosti; chodí k sv. zpovědi a přece v spravedlnosti křesťanské neprospívají. Čím ztrácejí blahodárné účinky svého pokání? Nedodržují slib, který dali ve svaté zpovědi Bohu, říkajíce: »Upřímně míním nikdy více nehřešiti, všech příležitostí k hříchu se varovati a života svého opravdu polepšiti.« Tak sli-

bují sice ve zpovědnici, ale pozorujme, jak potom se chovají? Vyhledávají staré společníky hříchů, při nejbližší příležitosti opět dávají se svést k hříchům, jichž se odřekli, a tak jako před zpovědí vedou nešlechtný život beze změny dále i po zpovědi. Může jim co platna býti zpověď jejich? Byla kajicnost jejich upřímná? Nepřijali milosti Boží nadarmo? Nezapomínejme, že jsme lidé křehcí; když pak k starým navyklostem láká nás náklonnost, vábí společnost, pokouší náruživost: jak veliké tu nebezpečí, zpět upadnouti do hříchu, jichž jsme se odřekli; jak bedlivé tu opatrnosti jest potřebí! Kéž by při takovém pokušení ihned na paměť nám vstoupil onen slib, který jsme při zpovědi učinili; kéž bychom vyhýbali se příležitosti zlé, kéž bychom vzchopili se na odpor lákání takovému, kéž bychom předsevzetí svému se nezpronevěřili!

Obzvláště výstrahu vám dávám při hříších smrtelných a při zlých náruživostech. Nebudu uváděti jednotlivé případy, ale obmezím se jen na jeden, který bohužel právě za dnů našich tak často se opětuje; jest to hříšné tělesné obcování proti šestému přikázání Božímu. Hřích tento jen s tou podmínkou může odpuštěn býti, slíbí-li kajicník, že ten poměr hříšný buď přetrhne na dobro, nelze-li v sňatek manželský s tou osobou vstoupiti, aneb že bude hledět počestným manželstvím poměr onen napravit.

Což ale když ve zpovědi své tak učiniti slíbí a potom dále v nepočestném životě tom setrvává, ano i opětnými proviněními Krista svého na cestě křížové k zemi poráží, jej na Golgotě rouhavě obnažovati pomáhá? Jak může to vypadati s duší takového hříšníka? Ne jinak, než jak naznačil Kristus Ježíš podobenstvím řka, že zlý duch naleznuv po sv. zpovědi srdce kajicníka vyčištěné jde a přibere sobě sedm duchů horších nežli jest sám, kteří vejdouce přebývají tam, a jsou poslední věci člověka toho horší nežli první. Tak praví Sám Kristus Ježíš. A skutečně zpět padáním do hříchů navyklých horší se velice mravní stav nešťastníka a nebezpečí záhuby roste pro něho i z té příčiny, že kněz zpětivého hříšníka, jenž slib polepšení nedodržel a horoucí lítost a pevné předsevzetí zvláštním způsobem na jevo nedává, nemůže ani rozhřešiti, pokud by hříšného poměru svého nenapravil. Vyhledal-li by však takový nepolepšitelný hříšník jiného zpovědníka, jemuž by k získání rozhřešení zatajil, že již před náruživostí tou varován byl, dopustil by se jen zas nového těžkého hříchu — svatokrádeže — a věci jeho poslední byly by horší nežli první. Tolik uvedl jsem jen za příklad; ale platí to o všech hříších těžkých zvlášť ze zvyku, k nimž kajicník po sv. zpovědi bezstarostně zpět se vrací, ať jest opilství, krádež, pohoršení aneb jakákoliv nepravost. Kéž by takový náruživec po zpovědi své následoval Šavla, který po svém obrácení připojil se ne k soudruhům vraždy, ne k nepřátelům Ježíšovým, ale k Jeho učenníkům a s nimi pak v životě zbožném, spravedlivém, křesťanském dobré předsevzetí své vykonal a vůli Ježíše Krista věrně plnil.

b) Písmo sv. připomíná dále o Šavlovi, »že ihned počal kázati ve školách Ježíše, že On jest Syn Boží;« toť dostiučinění, kterým vázán byl Ježíši Kristu. Vzpomeňte jen, jak choval se dříve k Pánu Ježíši? S farisey vyhlášoval Jej za podvodníka, zapřisáhl se proti Němu, pronásledoval Jej i učenníky Jeho. Toť bylo veliké provinění proti Synu Božímu a veliké pohoršení i nebezpečný příklad, který dal všem souvěrcům svým židovským. Uznává nyní Šavel po svém obrácení, že povinen jest, toto pohoršení odčinit, ty, jež prve svým příkladem zlým k mylným náhledům, snad i k rouhání a násilnostem svedl, lépe o Pánu Ježíši poučiti, od poblouzení farisejského odvrátiti, k pravému poznání Syna Božího a Jeho vykupitelského díla přivésti a ku spravedlnosti, která ku spasení vede, povzbuditi: proto »kázal ve školách židovských Ježíše, že On jest Syn Boží.« A toť bylo i napotom hlavní předmět kázání Pavlových, neboť věděl, že na tom přesvědčení, na té víře v Ježíše Krista, Syna Božího, spočívá celé naše spasení. Takovým veřejným svědectvím a oslavováním Ježíše Krista jakožto Syna Božího a světa Spasitele snažil se Šavel dostiučiniti Jemu za dřívější těžké urážky a rouhavé protivenství, tak hleděl i napravit pohoršení, kteráž dal a svedené odvrátiti od poblouzení, ku kterémuž sám byl zavedl příčinu.

K podobnému dostiučinění zavázán jest každý kajicník.

Nedomnívejte se, nejmilejší, že dosti bude, když po svaté zpovědi vykonáte jen snad nějakou tu modlitbu, kterou vám zpovědník uložil; ale bedliví buďte i toho dostiučinění, ku kterému vás spravedlnost zavazuje. Tak máte si umíniti jako praví kajicníci již při své přípravě před zpovědí, a tak vykonati to máte, nestalo-li se již před zpovědí, tedy co nejdříve po sv. zpovědi. Především třeba napravit urážky Bohu učiněné, horlivostí nahraditi dřívější liknavost svou v službě Boží; odčiniti i pohoršení, které jste snad slovem neb skutky dali; odvolati i pomluvy a řeči, jimiž znectili jste bližního svého. Však i hmotnou náhradu vymahá na vás právě dostiučinění, jestli jste snad bližnímu škodu způsobili aneb vinni byli, že se bližnímu škoda stala. A toto dostiučinění zvláště na srdce vám kladu, poněvadž jsem se přesvědčil, že mnozí povinnost k náhradě hmotné jen na lehkou váhu berou neb docela ji opomíjejí. S bolestí stěžovati si musím, že od té doby, co zvlažněli křesťané ve sv. víře, rozmnožily se velice krádeže a podvody, mnohý pak jen potud za chybu to považuje, jestli se mu takové bezpráví nepodaří. Tak přestupuje se bohužel přechasto lehkomyslně to sedmé přikázání Boží a marně volá Bůh do svědomí takového nespravedlivce: »Nepokradeš.« Ano, jsou lidé, kteří krádež považují za prostředek ku své výživě, téměř za jakés výhodné řemeslo neb dobrý obchod. Nuže, k čemu jest vázán takový přestupník tohoto přikázání Božího? Nestačí, jen se z toho vyznati; on povinen jest, poškozenému dáti i náhradu, aneb jej odprositi; nevyrovná-li se s poškozeným (neb jeho dědicem), pouhá zpověď jeho k rozřešení mu nestačí.

Přichází ovšem mnohemu taková náhrada tíž než krádež sama; ale připomínám opět, že bez ní není odpuštění, a kdo takové povinné dostiučinění zúmyslně odpírá, i kletbu svato-krádeže na sebe uvaluje. Zodpovědnost pak za náhradu povinnou nenese toliko zloděj sám, ale i ten, kdo mu radil a napomáhal, kdo jej tajil, ukradené věci přechovával neb dále dodával. Každý zpovědník upozorní ovšem takového vinníka na tuto nezbytnou povinnost a snad od splnění její i budoucí rozhrěšení závislým učiní; jsou ale bohužel takoví hříšníci, kteří, než by povinnost tu vykonali, raději jiného zpovědníka si vyhledají, jemuž věc tu zatají, aneb vůbec pak k svaté zpovědi choditi přestanou, trávíce život svůj v nekajicnosti. A zdali povinnosti té odkládáním uniknou? Zdali na to Bůh vševědoucí zapomene? Ó, ti nešťastníci! Jak žalostně budou oklamáni jednou při soudě Božím, až toto dostiučinění od nich požádá Spravedlnost Boží a oni se tím vykázati moci nebudou. Stihne je snad osud podobný jako zrádného Jidáše, jenž byl také zloděj a pak v nekajicnosti a v zoufalství zahynul. Nedopouštěj Bůh takové záhuby na farníky zdejší!

* * *

Příkladem budiž nám kající Šavel. On pokořil se v pravé skroušené kajicnosti před Ježíšem Kristem, a jakmile na milost přijat byl, hleděl hned napravit vše, co v předešlém hříšném životě zavinil. Pokořme i my se v kajicnosti před Kristem, soudcem svým a v Jeho milosrdenství se odporučme. Vykonejme skroušenou zpověď s pravým předsevzetím k polepšení. Odložme bezdůvodné, klamné předsudky, přetrhejme staré vazby hříšných návyků, nebezpečných společností, přilněme s živou věrou a důvěrnou oddaností ku Ježíši Kristu; napravme bezpráví učiněná, vyrovnejme, doplňme povinné závazky, učinme zadost za provinění svá; započněme nový, křesťanský, spravedlivý život. Tento svatopostní čas budiž počátkem našeho obrácení Ty ale Ježíši, Spasiteli náš, jenž jako Šavlovi i nám se zjevuješ na cestě života našeho, abys nás od poblouzení našeho odvrátil, uděl milost ku kajícímu předsevzetí našemu. Amen.

V.

»Spravedlnost Boží přichází skrze víru Ježíše Krista ke všem a na všechny, kteří věří v Něho.« Řím. 3, 22.

Připomínali jsme si, jak těžce prohřešil se Šavel z té příčiny, že neznal Ježíše Krista; dostalo se mu zajisté o Pánu Ježíši nepravého svědectví skrze farisey, kteří líčili mu Ježíše jako rušitele zákona, jako odpůrce Božího, jako rouhače. Nevěřil tedy Šavel jako učenník fariseů v Ježíše, Syna Božího a proto stavěl

se v řady Jeho nepřátel a pronásledoval těch, kteří v Ježíše uvěřili. Jako nevěrce, odpůrce Páně uzřeli jsme Šavla nastupovati cestu do Damašku; však jaká změna tu pojednou stala se s ním, když zjevil se mu Ježíš a dopřáno mu bylo, pohlédnouti tam, kde zasídlá Ježíš Kr. na pravici Boží! Ochotně přijímá učenníka Ježíšova Ananiáše, který jej o Pánu Ježíši lépe poučil než druhdy fari-seové. Spadly lupiny s oka jeho duchovního a hned počal Šavel kázati ve školách židovských v Damašku Ježíše, že On jest Syn Boží. Šavel stal se Pavlem, z odpůrce Kristova Jeho učenník, an dle slov Samého Ježíše Kr. stal se »nádobou vyvolenou, aby nesl jméno Ježíšovo před pohany i krále a syny israelské«. Sk. 9, 15. A tomuto úkolu skutečně zasvětil Pavel po svém obrácení celý život svůj; aby pak napravil první nevěru svou, všem všudy hlásal Ježíše Kr., Syna Božího, všem vykládal sv. víru Jeho, neboť přesvědčen byl, že »spravedlnost Boží přichází skrze víru« Pavel stal se učenníkem Ježíše Kr. a horlivým hlasatelem víry Kristovy a z působení toho sv. apoštola národů dovedím dnes, jak i nám nevyhnutelně jest třeba, přidržeti se pravé víry Ježíše Kr. v Církvi katolické v neporušenosti cho- vané, a dle její zásad řídit život svůj.

P o j e d n á n í.

1. Pravil jsem, že Šavel po svém obrácení stal se horlivým hlasatelem víry Kristovy a tážete se, od koho se té víře při- učil? Připomíná ovšem Písmo sv., že hned po svém pokřtění trval Pavel s učenníky Kristovými, kteří byli v Damašku; avšak on sám známost víry Kristovy nepřičítá snad tomuto obcování, nýbrž výslovně píše v listě ku Galatským: »Známo zajisté činím vám, bratři, že evangelium, které kázáno jest ode mne, není podle člověka; neboť já jsem ho ani nepřijal, ani se mu nenaučil od člověka, ale skrze zjevení Ježíše Kr.« Gal. 1, 11. 12. Ano, základ k té víře učiněn byl již na cestě do Damašku, kdež zjevil se mu Sám Ježíš Kr. v slávě nebeské a s mocí Boží. Hlas s nebe: »Já jsem Ježíš, kterému ty se protiviš,« dosvědčoval mu, že Ježíš nezhybnul zavržen od Boha, jak fariseové mu napovídali, ale že na- lezá se v slávě Boha Otce; poznal Šavel, že podlá, vymyšlená lež to byla, co roztrušovati dali fariseové o ukradení těla Ježíšova skrze učenníky; spíše pak že pravdivé, ano zjevením Ježíše Kr. stvrzené jest svědectví učenníků o slavném z mrtvých vstání a na nebe vstoupení Ježíše Kr. Vždyť tam ze slávy nebeské k němu volá: »Já jsem Ježíš« Z tohoto zjevení přesvědčil se tedy Šavel sám osobně, že Ježíš Kristus zasedl v slávě nebeské na pravici Boží; na tomto zjevení zakládal svatý Pavel také všechno učení své, k tomu odvolával se jakož k nejbezpečnějšímu důkazu pravdivosti víry křesťanské, an v listu ke Korintským píše: »Kdyby byl Kristus nevstal z mrtvých, marné by bylo kázání naše, marná i víra naše . . . Nyní však Kristus vstal z mrtvých, prvotiny těch, kteří zesnuli a tím tedy potvrzena i víra naše

I. Kor. 15, 14—20. A toto první zjevení své doplnil Kr. Ježíš, když Pavel po svém obrácení na delší dobu uchýlil se do samoty v Arabii, aby v zbožném rozjímání připravoval se k úkolu mu vykázanému. Tu zajisté dle oprávněného domnění sv. Otců církevních stalo se mu druhé rozsáhlejší zjevení, o němž píše v druhém listě svém ke Korintským, že vtržen byl až do třetího nebe a viděl i slyšel věci, kterých jazykem lidským ani vypověděti nelze. II. Kor. 12, 1—4. Od Samého Ježíše Kr., Syna Božího, přijal tedy Pavel učení své a proto také s takovou bezpečností a neoblomnou statečností všude je hlásal, hájil, ano i život pro ně nasaditi hotov byl. Což bylo všechno ono dokazování a obviňování fariseů proti němu? Jen marné, podvodné mluvení, jen ničemné, zlomyslné osočování, kdežto Pavel odvolati se mohl na evangelium Samého Ježíše Kr., Syna Božího. Evangelium pak, kteréž hlásal sv. Pavel, toť jest učení, které hlásá a neporušené chová Církev katolická, které i my jsme přijali, v němž i stojíme a trváme. A nyní povšimněme si, jaké jest to učení, které opovážili se vnucovati světu Luther, Kalvín a jiní bludaři; jaké jest to učení, které dle přemrštěného rozumu svého chce vykládati nějaký potřeštěný nevěrecký mudrák nynějšího věku; jaké jest to učení, které hlásají a odporoučeti hledí oni zlopověstní šířitelé převratných zásad socialistických.

Jsou to vše neblahé smyšlenky pobloudilého rozumu lidského, jsou to lživé a klamné výmysly odpůrce Kristova, jimiž odvrátiti hledí lidi od Boha. Nuže, jak zachováme se k těmto samozvaným, falešným apoštolům nových věr? Odpovězme k lákání jejich, že my držíme se sv. apoštola Pavla, který evangelium své nepřijal od člověka, ani se mu od člověka nenaučil, ale od Samého Ježíše Krista Spasitele světa mu zjeveno bylo.

2. Obdržel sice sv. Pavel evangelium své bezprostředně od Pána Ježíše; avšak k apoštolství svému chtěl zaopatřiti si uznání a poslání od vrchní správy Církve, kterou založil Kristus Ježíš na Petrovi. Proto odebral se Pavel do Jerusalema, vyhledal sv. Petra, viditelnou hlavu Církve, jemu jakož učenník Ježíšův se se představil a za apoštola Kristova od něho přijatu býti žádal; neboť uznal, že jen ve spojení s Církví a s pravomocí její úřad svůj dle vůle a ustanovení Ježíše Krista konati může. V tomto jednání Pavlovu poznejte druhou podmínku pravověrnosti učenníka Ježíšova, totiž, aby pravomoc a správu Církve uznával a v souhlasu s apoštolským učením jejím se nalezal. Kdo v rozpor přichází s nezměněným učením Církve, jež od časů apoštolských pod ochranou Ducha Sv. neporušeně trvá, kdo zastáváti a šířiti chce náhledy, jež strážce víry, nástupce Petrův za bludné prohlásil, kdo Otcí křesťanstva poslušnost a oddanost synovskou odpírati se neostýchá: ten členem Církve a pravým vyznavačem Kristovým býti nemůže. Dle toho posouditi můžete všechny ty bludařské soustavy, všechna ta kacířství, jež od dob farisejských odpůrců Ježíšových až na naše časy povstala. Což bylo to vše jiného lež jen klam, lež a podvod onoho otce lží od počátku, jenž takto

čistou víru Kristovu porušiti, dílo vykupitelské překaziti a Církev sv. zničiti zamýšlel! A zajisté uznati musíme v tom nadpřirozenou ochranu Boží, že uprostřed těch spoust rozličných bludů a kacířských náhledů, v které nepraví vykládači učení křesťanského brzy v jednu, brzy v druhou stranu zabředali, pravdy sv. víry vždy přece neporušené zůstaly; uznati musíme divotvorné řízení té loďčky Petrovy, že u prostřed rozkácených bouří neutonula. Poznáváme v tom naplnění slibu Samého božského zakladatele, že brány pekelné ji nepřemohou. Ovšem vždyť Sám Kristus Ježíš ujistil Petra řka: »Já modlil jsem se za tebe, Petře, aby nezhynula vira tvá; ty pak, obrátě se, potvrzuj bratři svých.« Přidržíme se tedy pevně nástupce Petrova, sv. Otce křesťanstva; přilneme k němu s důvěrou synovskou, řídme se jeho slovem: a tak nezboudíme nikdy od víry Kristovy.

3. Pavel poslán byl do Antiochie s Barnabášem a jinými učenníky Páně; ale ani tam nechtěl předstihovati povolání svému, dokud by prozřetelnost božská sama k tomu jej nevyzvala. A to stalo se uprostřed bohoslužby, kterou sluhové Církve v Antiochii právě konali. Zjevením nadpřirozeným zajisté nařídil jim Duch Sv.: »Oddělte mi Šavla a Barnabáše k dílu, ku kterému jsem je povolal. Tedy postíce a modlíce se a vzkládající na ně ruce propustili je« Sk. 13, 2—3. Tak obdržel Šavel, prve od Ježíše Krista byv zvolen, nyní od Církve sv. i posvěcení k úřadu apoštolskému, obdržel od Církve i poslání své a odebral se do Seleucie, Cypru atd., procházel města asiatská, macedonská, řecká a stal se takto apoštolem národů. — Od koho medle, táži se, přijali moc a poslání své oni kazatelé, kteří odtrhnuvše se od Církve proti její záповědi počali šířiti bludy své? Byli a jsou to samozvanci jako Kore, Dathan a Abiron, proti nimž proto s pohrůžkou i odsouzením volá sv. Pavel: »Kterak budou kázati, nebudou-li poslání?« Řím 10, 15. Kážou ale ne Krista; kážou buď sebe aneb učení, které není podle Boha, ale jest to smýšlení lidské neli docela ďábelské! Kážou věci podvratné, jak jim našeptává odpůrce Kristův. Sv. Pavel mohl o sobě a o svých společnících říci, že Bůh skrze ně činil velké věci a že »otevřel národům dvěře víry« Sk. 14, 26. Kdo působí skrze ty falešné hlasatele domnělé svobody, rovnosti a bratrství; jaké dvěře otvírají oni posluchačům svým? Dvěře čiré nevěry, nevázanosti a hrubého násilí. Ó chraňte se, nejmilejší, těchto nevěrců a neznabohů; jsou to náhončí ďáblové.

4. Proto také sv. ap. Pavel s rozhorleností právě apoštolskou vystupoval proti takovým svůdcům lidu. Když přišel na ostrově Cypru do města Pafu, našel tam jednoho muže čarodějníka, falešného to učitele židovského, jemuž jméno bylo Barjesu čili, jak sám se nazýval, Elymas, jenž lstí svou dovedl si získati i vladaře ostrova, Sergia Pavla. Tento správce přál si poslechnouti Pavla a Barnabáše; ale tomu protivil se Elymas, obávaje se o nadvládu svou nad správcem. Tedy Pavel naplněn jsa Duchem Sv., pohleděv naň řekl: »Ó plný všeliké lsti a chytrosti, synu ďáblův, nepříteli

vší spravedlnosti, nepřestáváš převraceti cest Páně přímých. A hle nyní ruka Páně nad tebou a budeš slepý nevida až do času.« A hned připadla na něho mrákota a oslepl. Správce pak vida ten div, uvěřil v Ježíše Krista, načež Šavel na důkaz, že za bratra v Kristu jej uznává a jeho obrácení si váží, přijal od něho jméno Pavel. Horlivě hájil tedy Pavel sv. víru proti podvodníkovi onomu a Bůh Sám zázrakem schválil horlivost jeho a potvrdil učení, které on ve jménu Ježíše Krista hlásal.

Však ani Sám Kristus Ježíš nedopustil zneužití tohoto sv. učení svého, které sv. Pavlu k hlásání byl svěřil. Když kázal Pavel v Efesu a mnohými divy pravdu sv. víry dotvrzoval, tu chtěli jacísi toulaví židé zneužití moci Pavlovy a počali zaklínati zlé duchy s odvoláváním se na jméno Pána Ježíše, jehož káže Pavel. Než co se stalo? Kristus Ježíš použil onoho člověka posedlého k potrestání oněch rouhačů. Odpověděl zajisté člověk onen zaklínačům: »Ježíše znám a o Pavlovi vím; ale kdo jste vy? I skočil na ně člověk ten zběsilý a zle je zranil.« Sk. 19, 13—16.

Jakož zázračným způsobem takto dotvrzeno bylo Božství učení, které s pravomocí Kristovou Pavel hlásal, tak i nezvratnou pravdu jeho hájil proti všem bludařům a falešným vykládačům tehdejšími i budoucími, an nejen k současným obrázcům, ale zajisté ku křesťanům všech věků takto píše: »Jestliže by vám kdo co jiného kázal mimo to, co jste přijali (skrže mne), proklet buď.« A v horlivosti své apoštolské dokládá: »I kdyby snad anděl s nebe přišel, a chtěl by vám co jiného kázati, musil by proklet býti, jelikož nemohl by to býti anděl světla, ale anděl temnosti.« Gal. 1, 8. 9.

* * *

Hle, tak utvrzen a přesvědčen byl sv. Pavel o pravosti toho učení, které od Samého Ježíše Krista byl obdržel a které s neunavnou horlivostí všem národům kázal. Nemohl ovšem připustiti ani nejmenší pochybnosti o tom, co Ježíš Kristus, jednorozený Syn Boží mu zjevil; a totéž učení složeno jest v sv. Církvi katolické, kteréž ona pod ochranou Ducha Sv. po vše věky neporušené zachovala, v němž i my vycvičení jsme. Nuže po příkladu sv. Pavla važme si této svaté víry Ježíše Krista, vyznávejme ji horlivě v životě svém, ji učiňme pravidlem jednání svého, ji také hajme neohroženě proti bludařům a neznabohům. Nabízí-li se vám kdo s poučováním, které s věrou katolickou, jež jest víra Ježíše Krista, se nesrovnává, ubezpečení můžete býti, že takové protikřesťanské učení zajisté jest falešné a hlasatel jeho že jest ošmetný podvodník, jenž ve službě Antikrista se nalezá a poškoditi chce duši vaši. Odmítněte takového falešného učitele jako svatý Pavel onoho podvodného žida, a přidržte se pravé učitelky, Církve sv., která učení Ježíše Krista neporušené chová. A to budiž předsevzetím z dnešního rozjímání našeho. — Ty ale, Ježíši Kriste, Spasiteli náš, v Jehož jménu pokřtěni a v Jehož víře

i vycvičení jsme, upevní nás v tom svatém učení svém, abychom Tobě věrni zůstali až do smrti a jednou i odměnu pravých učeníků Tvých přijali — život věčný. Amen.

Vzorové lásky.

Sedmero postních řečí od Kl. MARKRABA.

II.

Vzorem lásky apoštol Petr.

»I promluviv Petr řekl k Ježíšovi: Pane! dobréť jest nám zde býti.«

Mat. 17, 4.

Nejmilejší! Co vypravuje dnešní sv. evangelium, stalo se zkrátka před umučením Páně. Chtěť zajisté božský Vykupitel, aby učenníci Jeho, vidouce Jeho nebeskou slávu za živa, posilněni byli v naději, že tím více bude oslaven po Svém bolestném umučení. Aby nepozbyli ducha, až uvidí svého božského Mistra trpícího na hoře Kalvarii, musili Ho spatřiti na hoře Tábor. Rozkoš, kterou pocítili zde, měla zmírniti zármutek, který měli onde.

Avšak nebyli účastni této rozkoše všickni učenníci, nýbrž pouze tři: Petr, Jakub a Jan. A jak se chovali tito vyvolení učenníci, když se proměnil před nimi Pán Ježíš, když se zastkvěla tvář Jeho jako slunce a roucho Jeho učiněno jest bílé jako sníh, když se jim ukázali Mojžíš a Eliáš rozmlouvající s Ním. Jediný z nich mocen jest slova v tomto velebném okamžiku, a ten jest Petr, jakož dokládá sv. evangelista řka: »I promluviv Petr řekl k Ježíšovi: Pane! dobréť jest nám zde býti.« Není-li to důkaz jeho překypující, vřelé a horlivé lásky k Pánu Ježíši?

Touto překypující, vřelou a horlivou láskou k Pánu Ježíši vyznamenával se sv. apoštol Petr po všechen čas svého života; zvláště pak se vyznamenal touto láskou při umučení Páně.

V první řeči postní postavil jsem vám před oči sv. apoštola Jana jakožto vzor lásky věrné, lásky to, kteráž miluje Boha a bližního i ve dnech zármutku a protivenství. Ale poněvadž takovéto lásky málo kdo z nás schopen jest, obrátíme se dnes k druhému vzoru lásky, sv. Petru, a budeme uvažovati jeho lásku horlivou, kteráž nedostatek stálosti nahrazuje vřelostí.

Sv. apoštol Petr jest nám vzorem lásky horlivé.

P o j e d n á n í.

Horlivě miloval sv. apoštol Petr božského Spasitele. Poslední hodiny pozemského života Páně jsou dostatečným důkazem.

Hle, dvanácte učenníků sedí s Pánem Ježíšem za stolem. Všichni přijali ze svatých rukou Jeho závdavek Jeho věčné lásky, Jeho tělo a krev ve způsobách chleba a vína; ale všickni nebyli hodni. Protož zkormoutil se Pán Ježíš v duchu a osvědčil přede všemi řka: »Amen, amen pravím vám: jeden z vás mne zradí.« Jak bylo as učenníkům? Nastalo hrobové ticho; jeden pohlížel na druhého; nikdo nebyl s to, aby odpověděl. Trapná to nejistota! První se vzpamatoval Petr. I pokynul Janovi, jenž odpočíval na prsou Ježíšových, aby se zeptal, kdo by byl onen zrádce? Láska k Pánu Ježíši nedala mu, aby nezvěděl ihned, co tak bolestně se dotklo božského srdce Kristova. V pravdě jen k ohni lze přirovnati tuto lásku Petrovu, k ohni, jenž tím výše šlehá, čím více bývá dušen!

Avšak ještě výše vyšlehl tento plamen lásky Petrovy, ještě více vzpružilo se jeho vědomí, že upřímně miluje svého Pána, když pravil Pán Ježíš učeníkům, jda s nimi na horu Olivetskou: »Všickni vy pohoršíte se nade mnou této noci; nebo psáno jest: Bíti budu pastýře, a rozprchnou se ovce stáda.« Směle odpověděl Petr: »Byť se pak všickni pohoršili nad tebou, jáť se nikdy nepohorším.« I řekl mu Pán Ježíš: »Amen pravím tobě: ještě této noci, prve než kohout dvakrát zazpívá, třikrát mne zapřeš.« Nikoliv, to není možné — pomyslí si Petr — já abych zapřel svého Mistra a Pána, jehož nade všecko miluji? »Pane « pravil pak na hlas, »já jsem hotov jíti s tebou i do žaláře i na smrt!« Petr minil svá slova upřímně, miloval svého Mistra a Pána vřele, vroucně, srdečně; ale láska jeho nebyla stálá, poněvadž se spolehal příliš na svou dobrou vůli.

Neminula snad ještě hodina, a již se ukázala tato slabost Petrova. Zřetelně pravil Pán Ježíš Petrovi, Jakubovi a Janovi, když je vzal s sebou do zahrady Getsemanské: »Smutna jest duše má až k smrti.« Zřetelné bylo jeho napomenutí: »Pozůstaňtež tuto a bděte se mnou!« Bděti, t. j. pozor dávatí na všeliké pokušení a nebezpečství, měl zvláště Petr jakožto hlava apoštolů. A Petr zatím spí, nevěda ani, jak hrozně se rmoutí Pán, že se potí potem krvavým. Všim právem zasloužil tedy Petr výčitku Páně: »Petře, spíš? Nemohl jsi jediné hodiny bděti se mnou?«

Avšak nastalo skutečné nebezpečství. Zástup ozbrojený, vedený zrádcem Jidášem, obklopil Pána Ježíše a vztáhl naň ruce. Rychle se vzpamatoval Petr ze své dřívější netečnosti, vytrhl svůj meč, udeřil služebníka nejvyššího kněze a uťal ucho jeho. Neprůzřetelné bylo sic toto jednání Petrovo, ale přece znamením, že plamen lásky k božskému Spasiteli v jeho srdci neuhasl.

Ale opět se ukázala slabost Petrova. Žoldnéři svázali Pána Ježíše a odvedli do domu nejvyššího kněze Kaifáše, kdežto se sešla nejvyšší rada židovská. Mezi tím, co nevinného Ježíše soudili, roznítili soudní sluhové uprostřed síně oheň, a ohřívali se; neboť bylo studeno. Petr posadil se k nim a ohříval se také. Tu přišla děvečka vrátná a popatřivše na Petra řekla: »I ty jsi byl s Ježíšem Nazaretským; i ty jsi jeden z jeho učenníků.« Petr

uleknuv se zapřel a řekl: »Ženo, nevím, co pravíš; Ježíše Nazaretského neznám, aniž jsem z učenníků jeho.« I vyšel ven před síň, a kohout zazpíval; ale Petr, nevšimnuv si toho, vešel opět do síně. Tu ho spatřila jiná děvečka a řekla těm, kteříž stáli u ohně. »I tento byl s Ježíšem Nazaretským.« I zapřel Petr po druhé a přísahal řka: »Neznám člověka toho.« Nic nepomohlo, že jeden ze služebníků, příbuzný toho, jemuž byl uťal Petr ucho, děvečce přisvědčoval, řka k Petrovi: »I ty jsi jeden z učenníků Ježíšových; zdali neviděl jsem já tebe s ním v zahradě?« Petr řekl opět: »Ó člověče, nejsem.« — Posléze, asi za hodinu, přistoupili opět někteří ze služebníků k Petrovi a řekli jemu: »Jistě i ty jsi jeden z učenníků jeho; již tvá řeč tebe prozrazuje.« Ale Petr opět zapřel a počal se proklínati a přísahati, řka: »Neznám člověka toho, o němž mluvíte.«

A když Petr ještě mluvil, zazpíval kohout podruhé. V tu chvíli skončen jest soud u nejvyššího kněze, a sluhové soudní odváděli Pána Ježíše přes dvůr do žaláře, aby Ho tam ostříhali až do rána. Pán Ježíš, jda kolem Petra, obrátil se a pohleděl na něj. I rozpomenul se Petr na slova, kteréž byl řekl jemu Pán Ježíš při poslední večeři: »Ještě této noci, prve než kohout dvakráte zazpívá, třikrát mne zapřeš.« A vyšel ven, plakal hořce.

Hořce plakal apoštol Petr; plakal nad svým proviněním; plakal, že Pána Ježíše třikráte zapřel; litoval svých hříchů tak velice, že se nemohl ubrániti slzám.

A proč, milí bratře, plakal Petr tak hořce, proč litoval svých hříchů? Nejenom proto, že zazpíval kohout, nýbrž i proto, že pohleděl na Petra Pán Ježíš. Pohleděl pak Spasitel na Petra nejenom okem tělesným, nýbrž i okem Svého milosrdenství.

Ten pohled Páně obsahoval v sobě nejpronikavější pokárání; tím pohledem chtěl říci Kristus Pán: »Tedy ani ty, Petře, již Mne neznáš? Ani ty, můj nejmilejší učenníku, na jehož skalopevné víře chci založiti Svou Církev, ani ty se ke Mně nehlásíš v Mém ponížení?« — Tímto pohledem, tímto pokáráním Páně, roznítila se nová láska Petrova, kteráž byla ustydla v návalu pokušení. Petr počal Pána Ježíše opět milovati. Nově vzňatá láska ke Kristu představila mu na oči jeho veliké provinění: že Toho, jehož nade všechno miluje, svého Pána, svého Mistra, svého nejlepšího Přítel z bázně před lidmi zapřel. Že tedy Petr litoval svých hříchů, stalo se působením lásky aneb milosti Boží. Sám od sebe nebyl by plakal tak hořce, nebyl by litoval svých hříchů tak upřímně. Pročež dí dobře sv. Ambrož, že slzy Petrovy vyplynuly ze studnice milosti Boží.

Tu vidíte, milí křesťané, nejkrásnější příklad lásky horlivé, kteráž nedostatek stálosti nahrazuje vřelostí. Nejsme-li s to, bychom milovali svého Pána a Spasitele, jako apoštol Jan, stále a vytrvale, ve všech příhodách a nehodách života: ó tedy Ho milujme aspoň jako Petr, hledíce nahraditi svou občasnou nevěrnost a zapomnělivost upřímnou lítostí a pravým předsevzetím.

Arciť k pravé lítosti nad hříchů nemůžeme se roznítiti sami od sebe, nýbrž pouze důvěrnou, skroušenou a horlivou modlitbou k Duchu Svatému, jenž dle svědectví sv. apoštola Pavla napomáhá mdlobě naší a prosí za nás vzdechy nevyslovitelnými (Řím. 8, 26.), t. j. působí, bychom nad svými hříchů vzdychali, jich litovali. Ale přes to musíme sami uvažovati jako Petr, co jsme učinili, když jsme hřešili. Urazili jsme Toho, jenž jest náš Pán svrchovaný, mohoucí nás zatratiti s duší i s tělem do ohně pekelného; potupili jsme Toho, jenž jest náš Otec nejlaskavější, otvírající v každém čase svou štědrú ruku a naplňující nás požehnáním; pohrdli jsme láskou Toho, jenž jest koruna všech Svatých a žádost všech duchů blahoslavených; zmařili jsme drahou cenu krve Kristovy, poskvřnili jsme sebe, své lidské i křesťanské důstojenství. To-li všecko jak náleží uvážíme u vroucné modlitbě, povstane v srdci našem lítost nad hříchů, kteráž smaže, napraví a nahradí, čímkoliv jsme se provinili proti Pánu a Spasiteli svému.

A co bylo příčinou, že jsme klesali tak často, ačkoliv jsme ujišťovali Pána s Petrem, že nic nás neodloučí od lásky Jeho, ani žalář a smrt? Nevarovali jsme se, jako Petr, blízké ke hříchů příležitosti. Pročez milujeme-li opravdu svého Pána a Spasitele, slibme Mu, že se budeme varovati všeho, cokoliv ke hříchů ponouká a svádí. Chceš-li se vystříci nestřídmosti a marnotratnosti, nechod ve společnost pijáků a karbaníků; chceš-li se zachovati čistým dle duše i těla, neměj nic důvěrného s lidmi lehkomyšlnými; chceš-li zachovati v srdci svém víru, nebež do ruky špatných spisů, utíkej před nevěrci.

* * *

Nejmilejší! My všichni podobáme se více méně apoštolu Petrovi. Milujeme svého Pána a Spasitele a rádi bychom Mu sloužili srdcem celým a nerozděleným. Ale poněvadž jsme se nevarovali blízké příležitosti ke hříchů a spolehali jsme se příliš na svou dobrou vůli, zapřeli jsme Pána skutkem, zhřešili jsme proti Němu. Nuže, následovali-li jsme Petra v jeho poklesnutí, následujme ho též v jeho pokání. Pokáním roznítí se v nás na novou lásku k božskému Pánu a Spasiteli, tato pak láska přikryje množství hříchů našich a přivede nás na horu svatou ku spatření božské velebnosti. Amen.

III.

Vzorem lásky manželka Pilátova.

»Pozdvihši hlasu jedna žena ze zástupu, řekla jemu: Blahoslavený život, kterýž tebe nosil, a prsy, kterých jsi požíval.«
Luk. 11, 27.

Patrný a veliký to byl zázrak, milí křesťané, když vyvrhl Pán Ježíš ďábelství z člověka němého, a němý počal mluvit. A jaký účinek měl tento slavný div Páně na přítomné? Lid

obecný se divil; nemohl zapřít, že to skutek Boží všemohoucnosti. Ale někteří, bez pochyby fariseové, pokrytci, pravili o velikém divotvorci: »Skrze Belzebuba, knížete ďáblův, vymítá ďáblý.« Takového rouhání nemohl pominouti mlčením Kristus Pán. Vyžadovala toho čest Otce nebeského, aby vyvrátil bludné a rouhavé domněnky Svých nepřátel. A my jsme slyšeli, jak moudře dokázal Kristus Pán Svým nepřátelům, že jest to zhořle nemožná věc, aby On s Belzebubem byl spolčen.

A co se stalo, když dokončil svou mistrnou řeč? »I stalo se, když to mluvil, pozdvihši hlasu jedna žena ze zástupu, řekla jemu: Blahoslavený život, kterýž tebe nosil, a prsy, kterých jsi požíval.« Jako by řekla: »Šťastná matka, kteráž takového syna porodila! Jak šťastná byla bych já, kdybych měla tak moudrého, tak výtečného syna!« Hle, mužové Pánu Ježíši se rouhají, žena Jej velebí!

Ženy osvědčily vůbec mnohem větší náklonnost k božskému Spasiteli, nežli mužové. Zvláště pak živé účastenství mají v historii umučení Páně.

Z těchto žen zajímá nás především manželka Pilátova. Svatý apoštol Jan byl nám vzorem lásky věrné, kteráž Boha a bližního nikdy neopouští; sv. apoštol Petr dal nám příklad lásky horlivé, kteráž nedostatek stálosti nahraditi hledí slzami upřímné lítosti; tato pak, manželka Pilátova, proslula láskou něžnou, kteráž úzkostlivě pozor dává, aby nebyl Bůh uražen.

Tento vzor lásky něžné budiž předmětem dnešního svatého rozjímání.

P o j e d n á n í.

Pilát, jak známo, byl vladařem země židovské, ustanoveným od císaře Římského. Jemu vydali židé Pána Ježíše žádající, aby Jej odsoudil k smrti; neboť sami neměli tehdy práva koho usmrtiti. Pilát byl pohan. Pohanka byla bezpochyby i jeho manželka; jméno její bylo dle ústního podání Claudia Procula. I není-li to, nejmilejší v Kristu, pamětihodná věc, že choť pohanského soudce a sama pohanka, staví se nám za vzor něžné lásky? Čím si zasloužila této chvály? Zřetelnou odpověď nám dává Písmo svaté.

Zášť, kterou měli proti božskému Spasiteli nejvyšší kněží, zákonníci a fariseové, slavila první své vítězství v noci po poslední večeři, v domě nejvyššího kněze Kaifáše. Tu křičeli všichni jedněmi ústy: Hoden jest smrti! Ale vítězství toto nebylo dokonalé; skutečný a platný rozsudek smrti mohl vynésti jen vladař Římský. Protož, jak nastalo ráno, sešli se opět nejvyšší kněží, zákonníci a fariseové, aby vydali Ježíše na smrt. I přivedli Jej svázaného k Pontskému Pilátovi vladaři. Pilát poznal ihned, že mu vydávají Pána Ježíše z pouhé zášti. Nastal mu krutý vnitřní boj. Z jedné strany bránilo mu svědomí, by neodsuzoval k smrti nevinného; z druhé strany bránil mu strach, by neodporoval žádosti náčelníků židovských. Zcela netušeným způsobem hleděl vyváznouti

Pilát z tohoto vnitřního boje mezi svědomím a strachem. Vzpomněl si, že jest o velikonoci židovské obyčejem propustiti lidu jednoho vězně, za kteréhož by on sám žádal. I měl tehdáž Pilát vězně znamenitého jménem Barabáše. Tohoto zločince postavil vedle nevinného Ježíše a otázal se židů: »Kterého z těch dvou chcete, abych vám propustil: Barabáše čili Ježíše, jenž slove Kristus?« Osudná otázka! Pilát očekává se vší důvěrou, že nebudou židé tak zatvrzelí v zlobě a v zášti, aby krví páchnoucímu zlosynu před zjevnou nevinností přednost dali. Ale jak snadno mohl se sklamaní ve svém očekávání! Po osudné otázce vladařově nastalo ticho. Lid nevěděl, co by odpověděl.

A právě tohoto rozhodného okamžiku použila jedna duše šlechetná, by odvrátila od Piláta nebezpečení hříchu. »Když seděl Pilát na soudné stolici,« dokládá sv. evangelista Mat. 27, 19., »poslala k němu jeho žena, řkouc: Nic neměj se spravedlivým tímto, neb jsem mnoho trpěla dnes ve snách pro něho.« Spravedlivým tímto mínila manželka Pilátova, jak patrně, Pána Ježíše. A odkud věděla, že jest Pán Ježíš nevinný? Byla bezpochyby, ačkoliv pohanka, žena bohabojná; slyšela nejednou o Pánu Ježíši, jak svatě žil, jak mocné skutky konal, jak všem lidem dobře činil; a přirozený cit jí pravil, takový muž že musí býti spravedlivý, že musí býti miláček Boží. A nyní ji utvrdil v tomto přesvědčení nějaký strašný sen. Nevíme sice, co ji ve snách poděsilo. Možná, že jí ukázal Bůh ve snách strašný osud, kterýž měl zastihnouti jejího manžela. Dějepis vypravuje skutečně, že Pilát brzy po smrti Páně od židů byl obžalován z nezpravedlnosti, k soudu do Říma pohnán, se svého úřadu sesazen a do vyhnanství vypořádán, kdežto se sám usmrtil. Ale ať již byl sen jakýkoliv, že ho měla právě dnes, tu noc, kdy Pán Ježíš od židů byl odsouzen, v tom spatřuje bohabojná žena prst či pokynutí Boží dokládajíc: Mnoho jsem trpěla pro Něho, pro nevinného Ježíše. A odtud ta její výstraha: »Nic neměj se spravedlivým tímto,« neodsuzuj Ho, propusť Ho!

Není-li to, draží v Kristu, v pravdě něžná láska, kteráž úzkostlivě pozor dává, aby nebyl Bůh uražen, aby se nestala nevinnému Ježíšovi křivda, aby bližní svědomí svého hříchem neobtěžil? Neříká-li se dobře: Co v srdci nosíme, o to se bojíme? Jestliže Boha opravdu v srdci nosíme, jestliže Boha opravdu milujeme, jakž bychom se neměli báti, aby nebyl od nás neb od jiných lidí uražen? — Hle, křesťane, ty miluješ jabloň, kteráž ti dává ušlechtilé ovoce; nebudeš-li dávatí úzkostlivý pozor, aby tvému zamilovanému stromu nikdo neuškodil? Anebo miluješ pracovitě včelíčky, které ti dávají výborný med; nebudeš-li dnem i nocí na stráži, aby se nepřiblížil k tvým útlým dělnicím žádný škůdce? Ó zajisté, co v srdci nosíme, o to se bojíme! Ale co jest jabloň a co jest včelíčka proti Bohu? Kdo se Mu vyrovná v lásce, v oné lásce, kteráž otvírá svou ruku štědrou a naplňuje všelikého živého požehnáním? A ty, maje v srdci Boha tak ušlechtilého, tak

dobrotivého, neměl bys úzkostlivě pozor dávati, aby nebyl od tebe i od jiných lidí uražen?

Ó, naučme se všichni této něžné lásce od manželky Pilátovy! Mnoho dobrého mohli bychom způsobiti na světě, kdybychom jednali dle příkladu jejího. Především ty, manželko křesťanská! Dost možná, že tvůj vlastní muž chodí po cestách nepravých. Snad zanedbává chrám Páně, činí si posměch z kněze, víry a pobožnosti, zameškává a tupí sv. svátosti, chodí mezi nevěrce, čítá spisy bezbožné. Ty to všecko dobře víš, srdce tě bolí, a přece nejsi s to, abys řekla svému muži v dobrotě: Nic neměj s tou nevěrou, nic neměj s těmi lidmi bezbožnými? Snad tvůj muž práci zanedbává, k hospodářství nedohlíží, co strží neb vydělá, hned v hospodě propije a prohraje. Ty to všecko dobře víš, srdce tě bolí, a přece nejsi s to, abys řekla svému muži v dobrotě: Nic neměj s pijany a hráči, raději si hled' své živnosti a svých povinností? Snad tvůj muž o dítky se nestará, ani do školy ani do kostela jich neposílá, a když ty místo něho svou povinnost plníš a na dítky hledíš, ještě ti spilá a tebe trýzní. Ty cítíš dobře, kam to všecko vede, pláčeš, vzdycháš, naříkáš, a přece se nemůžeš odhodlati, bys řekla svému muži v dobrotě sic, ale přímo do očí: Co to, muži, činiš? Či snad se domníváš, manželko křesťanská, že padnou všecka tvá slova na skálu, že svými prosbami a výstrahami u svého muže ničeho nepořídíš? Arciť marná byla výstraha, kterou dala Pilátovi jeho manželka bohabojná. Pilát opakoval svou osudnou otázku po druhé a zavinil tak, že lid, poštván od nejvyšších kněží a starších lidu, rozhodl se pro Barabáše a Ježíše zavrhl. Marná bývá často výstraha, kterou dává bohabojná manželka svému muži v nebezpečení hříchu se nalézajícímu. Ale budeš-li svou výstrahu stále opakovati, věz, že tě muž posléze poslechne a od svých hříšných předsevzetí a návyků ustoupí. Vždyť snad není jeho srdce kámen, a kdyby i bylo, častá krůpěj i kámen prorazí, slovo laskavé stále domlouvající i sebe tvrdší srdce obměkčí. Pomni jen na sv. Moniku, kteráž nepřestala prositi, žehrati a napomínati, aby muž její od model se obrátil k Bohu pravému, až se posléze obrátil a křest svatý přijal na loži smrtelném. Tak bývá korunována něžná láska křesťanské manželky. Bůh jenž vládne srdcem lidským, dává se jí dočkati dříve neb později té neskonale sladké radosti, že vidí posléze svého chybujiícího manžela na cestě dobré.

Však i my všickni ostatní můžeme následovati manželky Pilátovy v její něžné lásce. Bděme úzkostlivě, aby náš bližní svévolně Boha neurážel a svědomí svého neobtěžoval. Rodiče bděte nad dítkami, hospodáři nad čeládkou, bratr nad bratrem, přítel nad přítelem, jedenkaždý nad tím, s kým právě jest mu žíti a jednati. Veliká bude odplata této něžné lásky. To vědomí, že jsme odvrátili bližního od hříchu, bude nás těšiti věčně věkův. Amen.

IV.

Zvěstování Panny Marie.

Vzorem lásky Rodička Boží.

»Aj, dívka Páně; staniž mi se podle slova tvého.« Luk. 1, 38.

Zvěstování Panny Marie — jak památný to den, milí křesťané! Toho dne opustil Syn Boží slávu nebes a sestoupil na tento svět, aby vykoupil hříšné pokolení lidské. Nebo jakmile svolila blahoslavená Panna Maria k slovům andělovým, řkouc: »Aj, dívka Páně; staniž mi se podle slova tvého,« vtělil se Syn Boží v přečistém životě jejím »A Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi.« Že však Maria k slovům anděla Gabriela svolila, počítalo se jí za největší zásluhu před Bohem. Tímto způsobem přispěla Rodička Boží k našemu vykoupení.

Avšak Rodička Boží přispěla k našemu vykoupení také tím, že pro božského Syna svého trpěla. Trpěla pro Něj, když jí předpověděl nábožný Simeon, že vlastní duši její pronikne meč; trpěla pro Syna svého, když utíkala s Ním do Egypta; trpěla pro Něj, když Ho ztratila dvanáctiletého; nejvíce však trpěla Maria pro božského Syna svého, když Ho potkala nesoucího kříž, když Ho viděla ukřižovaného a na kříži umírajícího, když probodli Jeho sv. bok a mrtvého kladli na její klín. Proto nazýváme Rodičku Boží Matkou sedmibolestnou a oslavujeme sedmero bolestí jejích dvojí památkou: církevní, totiž v pátek po neděli smrtelné a třetí neděli v měsíci září.

Čas nedovoluje, bych mluvil dnes o všech bolestech Rodičky Boží. Promluvím pouze o tom, co trpěla při smrti Syna svého na hoře Kalvárii. Tu spatříte opět jeden příklad lásky. A jaké lásky? Minulou neděli uvažovali jsme něžnou lásku ženy Pilátovy, kteráž úzkostlivě varovala muže, by nekřivdil nevinnému Ježíšovi. Láska Rodičky Boží byla mnohem dokonalejší, jelikož trpěla nesmírně mnoho při křivdách činěných Miláčku jejímu. Rodička Boží jest nám vzorem lásky hrdinské.

P o j e d n á n í.

Křesťané, chcete pochopiti hrdinskou lásku Matky Páně? Povím vám jediné slovo ze sv. evangelia, a toto jediné slovo vysvětlí vám všechno. Miláček Páně sv. Jan vypravuje jakožto očitý svědek: »Stála blízko kříže Ježíšova matka jeho.« Maria stála, t. j. neomdlévala, neklesala k zemi. Matko křesťanská! dovedla bys také státi, kdybys viděla syna svého umírati a to v mukách umírati? Možná. Vypravují aspoň o takovýchto matkách rekových letopisové církevní. Sedm synů měla jedna matka židovská

za krále Antiocha Epifana: jeden po druhém nejstrašnějšími mukami jest trápen, že se nechtěl odříci zákona Božího; jazyk jim byl vyříznut, kůže s hlavy stažena, ruce a nohy usekány; tělo buď v kotli vařeno, buď na pánvi smaženo, a — matka neomdlávala, neklesla, stála, synů svých až do posledního okamžiku k bázni Boží povzbuzovala, až posléze sama týmž mukám za oběť padla. Sedm synů měla též sv. Felicitas, a ti všickni mučení jsou pro Krista: první byl do smrti ubíčován, druhý a třetí holí ubit, čtvrtý s vysoké skály svržen, pátý, šestý a sedmý mečem stat, — a matka neomdlávala neklesala, stála, neustále svých synů napomínala, aby setrvali v lásce Ježíše Krista, až pak sama na řadu přišla jako mučennice. A co jest hrdinství těchto matek proti hrdinství Matky Páně? Co jest jejich ztráta proti ztrátě, kterou utrpěla Maria? Maria ztrácí Syna jediného, Syna nejmilejšího, Syna Božího, Syna, jemuž všickni synové lidští vyrovnati se nemohou. A ztrácí Syna svého v mukách nejhroznějších, v mukách, na které ani oko světla nebeského patřiti nechce, nad nimiž i země se třese a skály pukají! Nesmírná jako moře jest bolest její, a přece slz neprolévá; nekonečná jako poušť jest opuštěnost její, a přece ducha nepozbývá; hrozná jako smrt jest úzkost její, a přece jí srdce nepuká; tak silná jest láska, která snáší, trpí a přemáhá. Může-li býti výmluvnějšího příkladu lásky hrdinské?

Vším právem nazýváme tedy Matku Páně královnou mučenníků neb živou mučennicí. Všecky mučenníky převýšila Matka Páně svou trpělivostí. Více trpěla Matka Páně v duši, než všickni mučenníci na těle. Trpěla pro Syna svého, pro nějž trpěli i mučenníci. Trpěla pro Něj nejvíce, protože Ho nejvíce milovala. Láska její ke Kristu byla hrdinská.

Že však Matka Páně při smrti Syna svého neomdlávala, neklesala, nýbrž stála, co bylo příčinou? Nejenom její láska ke Kristu Pánu jakožto Synu, nýbrž i její láska k Bohu, kteráž ji učila ve všech věcech podrobovati se vůli Boží. »Aj, dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého. »Tak pravila Maria, když jí oznamoval posel Boží, že bude matkou Spasitele světa. A s touž pokorou pravila i pod křížem, na němž Syn její pněl a umíral: »Staniž mi se podle slova tvého! Tvát to, ó Bože, vůle, abych trpěla, jak mi připověděl Simeon, když jsem oplývala slastí mateřskou, kladouc na jeho lokty své nemluvňátko; pročez ráda ti nyní obětuji Syna svého pnícího na dřevě kříže!« — Sv. Mechtildis podotýká (Zjevení svazek I. sešit 56.): »Maria milovala Boha nade všecko na světě, a tato láska měla při utrpení Syna jejího tak velikou sílu, že všecken lidský pocit úplně přemohla a vyhladila. Když veškeré stvoření nad smrtí Syna Božího truchlilo, chtěla ona samojediná, odevzdána nepohnutě do vůle Boží, aby Syn její pro spásu světa byl obětován.«

Snadno tedy, drazí v Kristu, odpovíte mi na otázku, můžeme-li následovati Rodičky Boží v její lásce hrdinské. Můžemeť ovšem a máme jí následovati. A kterak? Když budeme snášeti utrpení, jehož dovoleným způsobem zbaviti se nemůžeme, s ode-

vzdáním do vůle Boží, řkouce s Matkou Páně: »Bože, staniž mi se podle slova tvého. Je-li v tom tvá vůle, abych trpěl, nuže chci trpěti!«

Víte dobře, nejmilejší, proč se nazývá tato země, na kteréž přebýváme až do času uloženího, údolím slzavým. Slza bývá sice mnohdy znamením radosti; ale z většího dílu projevuje se slzou utrpení, bolest, hoře, soužení. A co jest na světě takovýchto slz bolestných! S pláčem přichází člověk na svět, a s pláčem opět svět opouští. Slzy, jimiž ulevuješ svému hoři, jsou věci zcela přirozenou. A rovněž tak již přirozený pud tě pobádá, abys se zbavil toho, co tě tísní, hněte a bolí. Či nehřešil bys proti sobě samému, kdybys, jsa nemocí sklíčen, pomoci nehledal, kdybys, jsa nevinně osočen, sebe nehájil? Avšak nemůžeš-li se zbaviti toho, co tě trápí, způsobem dovoleným, pak poruč své utrpení Pánu Bohu a pomysli si: jest to vůle Boží, abych trpěl. Snad mne navštěvuje Bůh křížem, abych šel do sebe a svůj život napravil. Snad se mne dotýká ruka Páně, abych se utvrdil v bázni Boží a v spravedlnosti. Ať jest tak či onak, jisto jest, že křížem obmýšlí Bůh mé spasení. A proto se sluší, abych se vůli Boží podrobil a trpělivě snášel, co na mne Bůh dopouští.

Tak smýšlej jedenkaždý z nás o vezdejších utrpeních a budeš hrdinou, budeš hrdinským milovníkem Božím dle vzoru Matky sedmiboletné. Trápí-li tě choroba, s kterou snad až ke hrobu vléci se musíš, pomysli si: jest to vůle Boží; a nebudeš reptati. Svírá-li tě chudoba z nížto není vysvobození, pomysli si: jest to vůle Boží; a nebudeš naříkati. Tlačí-li tě břímě starého věku, proti němuž není léku, pomysli si: jest to vůle Boží, a pozbudeš malomyslnosti. Zakoušíš-li nevděku od těch, ježto jsi miloval, jimžto jsi se všecek věnoval, a nemůžeš-li těch nevděčníků k poznání přivesti, pomysli si: jest to vůle Boží, a budeš milerád snášeti svůj osud. Trpíš-li křivdu, zvláště ty otče, ty matko, od svých dítek nezdárných a nenapravitelných, pomysli si: jest to vůle Boží; a tak se upokojíš.

Nuže, jako Maria, Matka Páně, podrobujme se ve všech utrpeních, jichžto se dovoleným způsobem zhostiti nemůžeme, nejsv. vůli Boží, a budeme jí následovati v její lásce hrdinské. S ní stůjme u kříže, a s ní budeme státi u trůnu Božího. S pláčem zde na zemi rozsívějme, bychom s plesáním sklízeti mohli v den žně, v den odplaty Boží. Amen.

V.

Vzorem lásky ženy jerusalémské.

»I šel za ním zástup veliký.«

Jan 6, 2.

Co bylo as příčinou, rozmilí v Kristu, že šel za Spasitelem zástup veliký, veliké množství lidu? Svatý evangelista dokládá výslovně: »Nebo viděli divy, jež činil nad těmi, kteříž nemocni

byli.« Ano divy, kteréž činil Pán Ježíš na nemocných, vábily k němu lid židovský ze všech stran. Když pak i zástupy, kteří šli za ním na poušť, zázračným způsobem nasýtil, aj! tu bylo jejich podivení tak veliké, že chtěli prohlásiti Pána Ježíše za krále. Nebyla to tedy pouhá láska, co vábilo zástupy k Pánu Ježíši, nýbrž hlavně neobyčejná Jeho povaha, neslýchaná Jeho moc, nevidané Jeho skutky.

A právě proto, že byl Pán Ježíš muž neobyčejný, doprovázel Jej veliký zástup lidu i na Jeho poslední cestě, kterouž konal z domu vladaře Piláta na horu Kalvárii, na Jeho cestě křížové. Nastávala zrovna velikonoc židovská. Ze všech končin země židovské, ba ze všech končin světa sešli se židé k těmto svátkům v městě Jerusalemě. Snadno tedy pochopiti, jak veliké pohnutí nastalo v Jerusalemě, když se roznesla zpráva, že vedou Ježíše Nazaretského na popraviště. Každý chtěl viděti muže, o němž byl slyšel tolik divných věcí. Ale kolik bylo as mezi těmi tisíci diváků duší útrpných, majících účastenství v Jeho nevýslovných bolestech, v Jeho přehlubokém ponížení? Málo, velmi málo. Písmo svaté činí zmínku pouze o některých ženách jerusalémských.

O minulém svátku uvažovali jsme hrdinskou lásku Matky Boží, stojící podle kříže Ježíšova. Lásce Matky Boží podobala se láska žen jerusalémských. Pročež tyto ženy buďte nám dnes vzorem lásky útrpné, kteráž se rmoutí z utrpení svého bližního.

P o j e d n á n í.

Pilát nedbal na výstrahu své manželky. Strach zvítězil nad svědomím. Židé hrozili, propustí-li Ježíše, že nebude přítelem císařovým. Toho se Pilát ulekl i vydal jim Ježíše, aby byl ukřižován.

I chopili se Pána Ježíše žoldněři vladařovi, vyvedli zbičovaného z radního domu, nechali Mu na hlavě korunu trnovou, oblékli Jej v Jeho roucho, vložili Mu na rameno těžký kříž a vedli Jej uprostřed dvou lotrů ulicemi města Jerusalema za bránu na horu Kalvárii.

»Šel pak za ním,« dokládá sv. evangelista, »veliký zástup lidu i žen, kteréžto plakaly a kvílily ho. A obrátiv se k nim Ježíš, řekl: Dcery jerusalémské, neplačtež nade mnou, ale samy nad sebou plačte a nad syny svými. Neb aj! přijdou dnové, v nichžto řeknou: Blahoslavené neplodné, a životy, kteréž nerodily, a prsy, kteréž nekojily. Tehdy počnou říkati horám: Padněte na nás! a pahrbkům: Přikrejte nás! Neb poněvadž na zeleném dřevě toto činí, na suchém což se stane?«

Ženy tedy plakaly a kvílily nad Pánem k smrti se ubírajícím. I jakž neměly plakati a kvíliti? Srdce jejich nebylo zaslepeno záští. A kdo bez zášti hleděl na Ježíše, nemohl se ubrániti slzám. Představme si v duchu božského trpitele. Hlava Jeho ondy tak velebná a vznešená zbodána jest trním a všecka zkrvácena;

tvář Jeho, z nížto zářily vždy pokoj, radost a dobrota jest uplývána a zohavena, nemajíc ani podoby člověka; oko Jeho, v němžto se zrcadlila jindy vševábící ušlechtilost, zalito jest krví, že nevidí téměř na cestu; ústa druhdy tak výmluvná v učení, těšení, napominání a kárání přílišnou bolestí a nevýslovnou trpělivostí jsou uzavřena; bedra Jeho, kteráž odolávala až do chvíle všelikým ranám a protivenstvím, hluboko se kloní k zemi pod břemenem kříže; není na celém svatém těle místočka zdravého. A kdo pochopí a vysloví, co trpěla Jeho duše na cestě křížové? Ach, jak bolel as Beránka Božího nevděk zaslepeného lidu! »Lide můj,« vzdychal jistě s prorokem, »co jsem ti učinil? anebo v čem jsem tě zarmoutil? Odpověz mně. Já pro tebe bičoval jsem Egypt s jeho prvorozenými; tys pak vydal mne zbičovaného. Já tě vyvedl z Egypta ponořiv Faraona v moři rudém; tys pak vydal mne knížatům kněžským. Já šel před tebou v sloupu oblakovém; tys pak vedl mne před soud Pilátův. Já tě krmil mannou na poušti; tys pak zranil mne zášijky a metlami. Já ti dal žezlo královské; tys pak dal na hlavu mou korunu trnovou. Já tě uvedl do země oplývající mlékem a medem; tys pak připravil kříž Spasiteli svému!« Ó zajisté jen ten, kdo sám zkusil nevděku světa, jen ten jest s to, by pochopil zármutek Spasitele světa nad nevděkem lidu židovského.

Všecky tyto bolesti tělesné viděly a Jeho vnitřní zármutek pozorovaly některé ženy jerusalémské. Ó, jak se rmoutily, že tolik trpí nevinný! Tak rády byly by zadržely ruce svých mužů, by netrýznily Ježíše! Jak rády byly by vynaložily všecko, aby Jej vysvobodily z Jeho muk! Ale neměly síly, nemohly pomoci Pánu Ježíši leč slzami, leč tím, že Jej srdečně litovaly. Krásný to zajisté příklad lásky útrpné!

Kdo z nás nechtěl by následovati těchto žen jerusalémských? Kdo z nás nelitoval by nevinného Beránka Božího, uvážil-li náležitě všecky Jeho bolesti a muky, hledí-li v duchu na Jeho hlavu trním zbodanou, na Jeho tvář uplvanou, na Jeho oko krví zalité, na Jeho ústa zsinalá, na Jeho ruce a nohy hřeby proražené, na Jeho svatý bok kopím otevřený? Litovati trpícího Spasitele jest zajisté znamením lásky, znamením, že svého Spasitele milujeme.

Avšak nezapomeňte, křesťané, toho krásného napomenutí, které dal Pán Ježíš na své poslední cestě ženám plačícím. »Dcery jerusalémské,« pravil, »neplačte nade mnou, ale samy nad sebou plačte a nad syny svými.« Zavrhuje snad Kristus Pán jejich slzy, prýšticí se ze studně srdce útrpného? Nikoliv, nezavrhuje, ale chce, aby věnovaly své útrpné slzy raději sobě a svým dětem. Přijdeť prý na všecken národ doba soužení, tak že přátí si budou lidé, by raději ani na světě nebyli. Jak patrně, míní Spasitel budoucí zkázu Jerusálema. Dokládá pak: »Poněvadž na zeleném dřevě toto činí, na suchém což se stane?« K dřevu zelenému, k stromu živoucímu přirovnává se v Písmě svatém spravedlivý, k suchému pak hříšník. Znamenajíť tedy slova Páně totéž, co praví kniha přísloví: »Jestliže spravedlivý na zemi béře odplatu,

čím více bezbožný a hříšník?« 11, 31. Jesliže já spravedlivý tolik trpím — mnil Spasitel — čehož vy, hříšníci, nadíti se můžete?

Nezavrhuje tedy Kristus Pán slz, kteréž proléváme nad Jeho mukami, ale milejší jsou Mu slzy, kteréž proléváme nad utrpením svého bližního, jehož Spasitel svým bratrem nazvati ráčil, řka: »Cokoliv jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili.« Mat, 23, 40. Boha nevidíme, ale bližního vidíme. Bohu obětuje své slzy, máme-li útrpnost s trpícím člověkem.

A vidíte, drazí křesťané, k slzám útrpným máme příčinu a příležitost každou chvíli. Stane se, že umře dítěti otec i matka; jak nešťastný jest sirotek, byť mu i rodiče jakés takés jmění pozůstavili; nebo kdo mu vynahradí otce, matku? Křesťane, jaké by to bylo srdce, kdybys z opuštěnosti ubohého sirotka se radoval, kdybys ho nelitoval? Ženě umře muž; jak nešťastná jest vdova, byť i měla z čeho žíti a dítkami přetížena nebyla; kdož jí vynahradí věrného a pečlivého manžela? Křesťane, nebylo by tvé srdce jako kámen, kdybys ze slz ubohé vdovy posměch sobě tropil, kdybys jí nelitoval? Žijí mezi námi starci a stařenky, kteří již pracovatí nemohou a mnohým podléhají starostem, podobni lampičce, která dohořívá a proto jen mdle svítí. Křesťane, nebylo by to zapření lidského citu, kdybys s takovými lidmi vetchými útrpnosti neměl? Jsou mezi námi lidé, kteří nevinně se octli v chudobě a dělej co dělej zmoci se nemohou, aby nemusili jiných lidí obtěžovati. Křesťane, nebyla by to necitelnost, kdybys takovým lidem neštěstí jejich přál a žádné soustrasti s nimi neměl? Často se setkáváme s mrzáky, jimž odepřel Bůh zraku nebo sluchu, nebo řeči, nebo rovných údů. Křesťane, nemusil bys se stydět před Bohem i před světem, kdybys takovéto tvory nešťastné terčem nekalých vtipů a posměchu sobě činil, kdybys neměl pro ně slova a pohledu útrpného? Však nešťastnější nade všechny tyto nešťastné jsou lidé, kteří jsou oddáni hříšným návykům a mrzkým náruživostem, na př. opilství, marnotratnosti, různicím a nepřátelství. Křesťane, nebylo by to znamením zvrhlé povahy, kdybys z nepravosti jejich se radoval, kdybys jich pro jejich zaslepenost nelitoval? Víím, že se často směješ, vidíš-li svého bližního hřešiti, vidíš-li na př., jak nesmyslně počíná sobě opilec; ale musím ti říci s básníkem: »Synu, toto není k smíchu, ale k bolestnému pláči!«

Tak jest, drazí v Kristu! Útrpností dokazujeme, že milujeme bližního. A milujíce bližního dokazujeme, že milujeme Boha. Pročež nebudme škodolibi, neradujme se z neštěstí a z utrpení svého bližního, ale následujme žen jerusalémských, mějme útrpnost se svým bližním, když ho vidíme kráčet cestou křížovou, a budme přesvědčeni, že útrpné slzy naše vstupovati budou k nebesům a zasazeny budou jako drahé perly v korunu života, kterouž vstaví na hlavu naši Kristus trním korunovaný. Amen.

Listy katechetické.

Podobenství v katechesi.

Podává KLEMENT MARKRAB.

(Dokončení.)

2 Nepostačí však, by byla podobenství žákům přiměřená; žádoucno též, aby se jim stavěla na oči s pravého hlediště, t. j. tak, aby měla náležitý účinek v jejich duši. Toho pak se docílí, když:

a) předmět obraňého podobenství žákům všestranně popíšeš a zevrubně vysvětlíš. Čím lépe to dokážeš, tím mocněji bude působiti na duši dětskou. Kdybys na př. chtěl znázorniti bídný stav hříšníka žalostným stavem malomocného, musil bys zevrubně vyličiti, jak vypadá člověk malomocný. Kdybys odbyl toto líčení povrchně, řka pouze: »Myslete si člověka plného vředů«, neučiní sobě žáci náležitého pojmu o neštěstí člověka obtíženého hříchy.

Avšak jako bys chybil povrchním vyličením obrazu, tak bys také chybil, líče obraz příliš do podrobná a obraceje pozornost žáků i k takovým znakům, které k účelu tvému nikterak neslouží. Zde platí zvláště: *in medio virtus*. — Podobenství bude míti žádoucí účinek, když:

b) upozorníš žáky na podobnost mezi známou a neznámou pravdou a když ji rozebereš s nimi část po části. Mluvě tedy o malomocném, vytkneš jednotlivé známky jeho bídy tělesné: že jest pln vředů stále hnisajících; že nemá žádné sličnosti; že budí ošklivost všech lidí; že jest vyloučen ze společnosti lidské; že málo kdy dojde uzdravení. Potom ukážeš, že podobné zjevy viděti u člověka hříšného: že jest pln hříchů svědomí stále rozrývajících; že jest zbaven milosti Boží; že se protiví aneb zošklivuje Bohu; že jest vyloučen z království Božího; že nesnadno se napraví a odpuštění dojde. Čím ostřeji postavíš znaky obrazu proti znakům neznámé pravdy, tím hlouběji utkví podobenství v duši žáků. — K cíli pak úplně dojdeš, když

c) pomůžes žákům vyhledati, co mají společného obraný předmět i skládaný pojem, aneb co jest jejich středním členem srovnávacím (*tertium comparationis*). V daném příkladě bude tímto středním členem: nevýslovně hrozné neštěstí, onde na těle, tuto na duši.

3. Posléze žádá se od podobenství v katechesi, bys jich užíval vždy dle potřeby. Hromaditi podobenství, t. j. přednésti jich několik za jednu hodinu, čelí proti zásadě: dobrého po mále, jakož i proti zásadě: *variatio delectat*. Takové vyučování, v němž hrnou se stejné figury jedna za druhou, přecpává ducha dětského a plodí ošklivost, zrovna jako přecpávání žaludku.

Rovněž tak chybné jest, užiti v jedné hodině jednoho předmětu k několikerému připodobnění, na př. příběhu o milosrdném Samaritánu ke vzbuzení útrpnosti a pak ku znázornění, jak výbornou službu konají člověčenstvu řádové milosrdných bratří a sester. — Ovšem jsou-li pojmy, jež se mají vyložiti, logicky jaksi spřízněny, jako jsou v tomto příkladě pojem útrpnosti a pojem podivení nad lidmi útrpnými, mohl by se připustiti v jedné hodině dvojstranný výklad podobenství; kdyby však vykládané pojmy příliš se různily od sebe smyslem, kdybys na př. příběhem o milosrdném Samaritánu chtěl docíliti u dětí pojmu útrpnosti s nešťastnými a pak ihned pojmu loupeže, tuť bys zhřešil zjevně proti psychologii, jelikož první pojem druhým by byl seslaben, ne-li docela vyhlazen.

Stává se často, že některou pravdu náboženskou snadno lze vyložiti jinak, zvláště prostými příběhy biblickými; proč tedy snadného a jednoduchého způsobu pomíjíš a uchyluješ se k nesnadnému a složitému? Jsou-li však podobenství v mnoha případech zbytečná, mohou býti mnohdy i nebezpečná. Což medle prospěje vysvětlovati podobenstvími tajemství naprosto nepochopitelná? Vykládej na př. tajemství nejsv. Trojice sebe důmyslněji a namáhej se výkladem tím třeba po několik hodin, kam dospěješ? Dojista tam, kam dospěl sv. Augustin dle známého příběhu o zjevení pacholety na břehu mořském, aneb kam dospěl blahé paměti professor dr. Jan Ehrlich²⁵⁾ po 37letém zkoumání božského základu křesťanství, totiž k vyznání, jež učinil v poslední hodině svých přednášek r. 1864, tuše jaksi blízký konec života: »Neumím dnes nic více, než čemu mne naučila má matka, když mi dávala otázky: Kdo tě stvořil, kdo vykoupil, kdo posvětil?« Kdo by chtěl vysvětlovati podobenstvími, čeho nelze naprosto pochopiti, vštěpoval by svým žákům náklonnost, o všem možném na světě mudrovati, což velmi nebezpečno zvláště v naší době rozumem přecpané a všudy trousící.

Jako jest neradno, vše znázorňovati podobenstvími, tak jest také neradno, jak jsme pravili již svrchu, dávatí všem znakům

²⁵⁾ Professor fundamentálního bohosloví v Praze, † tamž dne 23. října r. 1864., auctor známé knihy: *Fundamentaltheologie*. Viz Malý slovník naučný, d. II. str. 647., jakož i »Čas. katol. duchov.« r. 1874. str. 417. nn.

zvoleného předmětu nějaký vyšší smysl; takovým příliš obšírným a zevrubným vyličováním stane se tvá katechese hříčkou a titěrností. Pročež, chystaje si pro školní katechesi nějaké podobenství, měj před očima cíl, k němuž směřuješ a opakuj si neustále: K čemu toto? K čemu ono? Tento stálý zřetel k svrchovanému cíli všeho působení kněžského ve škole ukáže ti nejlépe, kterých podobenství máš použiti a jak máš s nimi zápoliti, bys vypěstoval v srdcích mládeže víru kteráž působí skrze lásku.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

75.

Co připomínáme si o svátcích svatodušních? Kdo jest Duch Sv? Kdo slíbil apoštolům Ducha Sv.? K čemu jim Ho slíbil Pán Ježíš? Kdy vstoupil Duch Sv. na apoštoly? Kdo to dovede pěkně vypravovati? V jaké způsobě tedy zjevil se Duch Sv.? Ohnivý jazyk naznačoval, co Duch Sv. chtěl v apoštolích působiti:

1. Víte, že oheň zahřívá, a to způsobil Duch Sv. v srdcích apoštolů; co pocítili? Ta radost zahřála nadpřirozeným způsobem srdce i duše apoštolů, tak že plni nadšení začali Boha velebiti a to nejen uvnitř v příbytku, ale vyšli ven bez bázně a veřejně před shromážděným lidem Boha velebili. Nebáli se tedy jako dříve, kdež ze strachu před farisey se zavírali. Duch Sv. tedy potěšil a posilnil je, aby bez bázně učení Pána Ježíše hlásali.

2. Oheň šíří světlo čili osvětluje září svou; ohniví jazykové naznačovali, že tak duchovním způsobem státi se mělo v mysli apoštolů: Duch Sv. totiž osvětlil rozum jejich, aby všemu dokonale porozuměli a jiným to dobře vyložiti mohli. A bylo toho osvícení apoštolům potřeba? Vždyť víte, že mnohdy nechápali, co jim Pán Ježíš vykládal; a proto, když je před svým nanebevstoupením zplnomocnil, aby všem lidem kázali, nařídil spolu, kdy teprv že mají z Jerusálema odejít? A co že Duch Sv. u nich působí? A zdali pak bylo znáti toto působení Ducha Sv. při apoštolích? Kdo hned počal kázat? A zdali pak tomu ti posluchači z rozličných národů rozuměli?

3. Však ještě jedno divotvorné působení Ducha Sv. na apoštoly naznačovaly ohnivé jazyky. Říká se, že zlato v ohni se třebí čili čistí; ono se totiž v ohni rozpustí a přísada, která jest se zlatem spojená, od něho se oddělí, tak že zůstane zlato čisté neb ryzí. Tak způsobil oheň Ducha Sv. v duších apoštolů: očistil je totiž od hříšných náklonností a posvětil je. Bývali dříve hněviví a mstizádostiví, jako tehdaž, když v městě samařském nechťeli obyvatelé přijmouti Pána Ježíše; a jak nyní chovají se

k shromážděným zástupům? Připomíná jim sice sv. Petr, že mnozí z nich byli vinni smrtí Pána Ježíše, ale nesvolává na ně trest Boží, nýbrž milosrdenství jim slibuje, budou-li činiti pokání; dříve byli ctižádostivi, jako oni dva učenníci (Jakub a Jan), jimž matka chtěla vyprositi nej přednější místa v království Pána Ježíše; nyní ale připomínají lidem, že chtějí býti jejich služebníky a ku spasení jim pomáhat. Vidíte tedy, že Duch Sv. posvětil apoštoly. A po-
něvadž toto posvěcení jest nejvznešenější účinek Ducha Sv., bu-
deine si to pamatovati na prvním místě. Zopakujme si tedy, jak
Duch Sv. působil na apoštoly:

1. posvětil je;
2. osvětil je, aby učení Ježíšovo dokonale pochopili;
3. potěšil a posilnil je, aby učení Pána Ježíše všude bez
bázně hlásali; a
4. udělil jim moc, aby cizími jazyky mluvili a zázraky
činili. (Op.)

Budete slyšet o mnohých zázracích, které Duch Sv. skrze apoštoly působil na rozšíření sv. víry Ježíše Krista; o jednom ta-
kovém zázraku vám povím nyní hned. Svati ap. Petr a Jan šli
jednoho dne do chrámu Jerusalemského, aby se modlili. Tam
u dveří chrámových seděl žebrák chromý od narození, jenž almužny
na kolemjdoucích si vyprošoval. Sv. Petr pravil k němu: »Zlata
a stříbra nemáme; ale co máme, to ti dáme. Ve jménu Ježíše
Krista Nazaretského vstaň a chod.« A uchopiv ho za ruku po-
zvedl a hle, ten chromec, jenž dříve ani kroku sám učiniti nemohl
a k chrámu donést se dával, pojednou zázračně posilněn byl,
tak že vyskočil a chodil. S udivením na to všichni patřili, ne-
chtíce ani věriti, že to je bývalý chromý žebrák; tento ale vstoupiv
s apoštoly do chrámu, veřejně děkoval Bohu za zázračné své
uzdravení. Veliké množství lidstva nashromáždilo se kolem něho
a sv. apoštolů; sv. Petr ale připomenul udivenému zástupu, že
zázrak ten ve jménu Ježíše Krista vykonaný jest důkazem, že
Ježíš jest skutečně Syn Boží, jenž smrtí Svou nás vykoupil a milost
Boží ku spasení nám získal. I uvěřili posluchači a dali se pokřtiti
jako onino zástupové při seslání Ducha Sv., tak že počet věřících
vzrostl tím již na pět tisíc mužů a tolikéž asi žen.

Tak zázračně působil Duch Sv. skrze sv. apoštoly ku spasení
lidstva; oni to nepřičítali své moci a svým zásluhám, ale veřejně
to prohlašovali za milost Boží, kterou Ježíš Kr. získal a Duch
Sv. udílí. Milost Boží nazýváme ovšem každé nezasloužené dobro-
diní, které nám Bůh prokazuje, na př. že nám dává zdraví, úrodu
atd.; ale co Duch Sv. skrze apoštoly působil, to sloužití mělo ku
spasení lidstva, k posvěcení duší, pro nadpřirozený život; byl to
tedy vnitřní, nadpřirozený dar pro duši, kteréhož Bůh pro zásluhy
Ježíše Kr. ku spasení lidem udílí a takový dar nazývá se nad-
přirozená milost. Pamatujte si tedy, co jest nadpřirozená
milost Boží: (— všeliký dar vnitřní, kteréhož nám Bůh atd.). (Op.)
Takové nadpřirozené milosti Boží dostalo se shromážděným poslu-
chačům sv. Petra v den seslání Ducha Sv. a po onom zázraku

u dveří chrámových. Oni z počátku jen se divili všemu tomu, co na apoštolicích viděli; když ale sv. Petr k nim promluvil, slovo jeho působením Ducha Sv. dotklo se srdce jejich a v kajicnosti tázali se, co by měli činit, aby byli spaseni. Kdo je pohnul k té skroušenosti a k tomu, že po svém spasení zatoužili? Ano Duch Sv. osvětlil jejich rozum, aby poznali, že jim spasení jest potřebí; pohnul jich, že po tom spasení zatoužili; uspůsobil srdce jejich, aby toho spasení účastni se státi mohli. Jak jmenujeme toto působení Ducha Sv. na duši člověka? Ano, byla to nadpřirozená milost Ducha Sv., která je ku spasení vedla, na duši jejich tak spásonosně účinkovala a k spasení jim napomáhala: a proto nazývá se tato nadpřirozená milost napomáhající čili účinná. (Op.) Ta milost v nich působila, že s dychtivostí se tázali, co by činiti měli; a co jim poradil sv. Petr? Uposlechli? Ano dali se pokřtiti a v té svátosti křtu udělil jim Duch Sv. milost, která je od hříchů očistila a posvětila, pročež nazývá se tato milost posvěcující. (Op.) Kolikerou tedy rozeznáváme milost? (Účinnou čili napomáhající a posvěcující.) Obojí tuto milost zasloužil nám Pán Ježíš vykupitelskou smrtí Svou a Duch Sv. nám ji udílí čili přivlastňuje a to milost napomáhající všem lidem bez rozdílu, aby po spasení svém zatoužili a spravedlivě živi byli; posvěcující milost pak udílí ve zvláštních posvátných úkonech, které Pán Ježíš k našemu spasení ustanovil a jež jmenujeme svátosti. Kde tedy že Duch Sv. udílí posvěcující milost? A poněvadž nás tou milostí posvěcuje, nazývá se Duch Sv. Posvětitel.

Slyšely jste tedy, jak spasitelně působil Duch Sv. na apoštoly i na shromážděné posluchače. Opakujte mně, jak působil na apoštoly? Jak na lidi, co se tam shromáždili? Co jim udělil? Jak se jmenuje ta milost, kterou je ku spasení vedl a připravil? Jak ta milost, kterou je na křtu sv. posvětil? Nadpřirozená milost Boží je převzácný dar a nám tak velice potřebná, že bychom bez ní spaseni nebyli, jako oni lidé, co babylonskou věž stavěli, po ní do nebe se nedostali. Proto máme za tu milost Boha prosit, prostředků k získání jí používat, jí si vážit a to činit, k čemu nás vede. I vám Pán Bůh tu milost udělil na křtu sv. a stále vám ji Duch sv. udílí, proto nyní Pánu Bohu za ni poděkujeme.

Sedmero hlavních ctností.

Napsal JAN NEP. JOS. HOLÝ, řeholní kanovník Tepelský.

Ve III. roč. R. d. podal Ladislav Fiala pěkně vypracované katechese o sedmeru hlavních hříchův. Katechismus náš pak ve stati o křesťanské spravedlnosti pojednává o sedmeru hlavních ctností, jimž se protívuje sedmero hlavních hříchův. Dle známého pravidla: *Contraria juxta se posita magis elucescunt* dobře

jest brzy po učení o sedmeru hlavních hříchů počítí učení o sedmeru hlavních ctností. Poukazující na tyto katechese Ladislava Fialy, podáváme zde jich »contraria.«

I. Pokora.

1. Vypravuj příběh o fariseovi a publikánu dle biblické dějeprawy (jak také Lad. Fiala v R. d. III. 202. má).

Příběh ten, milé děti, předvádí nám dva rozličné muže, farisea a publikána. Řekli jsme, jaký že byl fariseus? Pyšný. Proč byl pyšný? Protože sebe samého nezřízeně nad jiné vynášel a vychvaloval.

Hle, právě opačně chová se druhý muž, publikán. Zůstal státi u dveří, neodvážil se ani oči pozvednouti a bil se v prsa říka: »Bože, buď milostiv mně, hříšníku!« Byl pokorný.

Jak nazývá publikán sama sebe? Nazývá se hříšníkem. Když se nazývá hříšníkem, má na paměti své hříchy, jichž se dopustil. má na paměti své křehkosti, své vady. A právě že má na paměti své křehkosti a vady, říkáme, že jest pokorný.

Ale nepostačilo by, aby jen jednou nebo dvakrát, jednou za čas vady a křehkosti své měl na paměti, to by ještě nebyla ctnost pokory; třeba jest, aby své křehkosti a vady **stále** na paměti měl. Proto díme: pokorný jest ten křesťan, který své křehkosti a vady stále na paměti má.

Ale dále třeba ještě, by nejen rozumem, nejen v paměti měl své vady a křehkosti, nýbrž by dle toho zařídil své chování. třeba, by i vůlí totéž dokazoval.

Když sv. Štěpána, prvomučenníka, kamenovali, dával pozor na šaty Šavel, veliký odpůrce a pronásledovatel křesťanův. Ano, dal si vystaviti plnomocenství, by v Damašku všechny křesťany zajal a spoutané do Jerusáléma přivedl. Když se již přibližoval k Damašku, aj najednou obklíčilo jej světlo s nebe. Oslepen byv září nebeskou a jako bleskem poražen, padl na zem. V touž dobu uslyšel hlas řkoucí: »Šavle, Šavle, proč se mi protiviš?« On řekl: »Kdo jsi, ó Pane?« Tento odpověděl: »Já jsem Ježíš, jemuž ty se protiviš.« I otázal se Šavel, třesa se a žasna: »Pane, co chceš, abych činil?« A Pán odpověděl jemu: »Vstaň a jdi do města; tam bude tobě povědino, co činiti máš.« I poslechl Šavel, obrátil se, nazýval se pak Pavel, stal se jedním z nejhorlivějších apoštolů, pro Krista mnoho vytrpěl a i život svůj za Něho položil.

A nyní mi, milé děti, řekněte: Kdo vlastně způsobil tuto změnu, kdo učinil ze Šavla Pavla? Byl to Ježíš Kristus, Syn Boha živého, Sám pravý Bůh, byla to milost Boží. Nikoli svým přičiněním, nikoli svou námahou stal se tím, čím byl. A proto právem vydal svědectví pravdě slovy: »Milostí Boží jsem, co jsem.« Připisoval toliko Bohu, co dobrého na sobě měl. Tím ukázal také ctnost, neboť pokorný připisuje toliko Bohu, co dobrého má.

Když zmužilá Judith Holoferna přemohla a z ležení do města šla, svolala lid, ukázala hlavu Holofernovu a řekla: »Chvaltež Pána Boha, jenž neopustil těch, kteří doufají v něho, a nepřítele rukou mou zabil.« Judith zachránila město Bethulii, vykonala něco dobrého; vyzývá však lid, aby chválil koho? Proč má chváliti Boha? Protože nepřítele rukou její zabil. Co dobrého vykonala, připisovala Bohu, byla pokorná. Co jsme řekli dříve, kdo že jest pokorný? Pokorný jest, kdo své křehkosti a vady stále na paměti má, a protož toliko Bohu připisuje, co dobrého má (a nyní k tomu doplňujeme) a koná.

2. Nejlepší příklad pokory dal nám Ježíš Kristus. Neboť ačkoli Bůh, přece vzal přirozenost lidskou na Sebe, stal se člověkem; za matku si nezvolil ani císařovnu ani královnu, nýbrž chudou pannu; nechtěl se naroditi v paláci královském, vůbec v žádném lidském příbytku, nýbrž v chlévě; žil v největší poníženosti, laskavě jednal s lidmi, i největšími hříšníky, jak nám toho příklad dává Maří Magdalena, žena u studnice Jakubovy, žena v cizoložství nalezená. Trpěl a umřel na kříži smrti tehdejší nejpotupnější. Jaký krásný příklad dal nám Ježíš, bychom i my Ho v pokoře následovali!

Ale i slovy doporučil svým věřícím pokoru. »Učte se ode mne (ne svět stvořiti nebo divy činiti, nýbrž), že jsem pokorný a mírný srdcem!« Tak mluvil ke Svým učenníkům. Kdysi se hádali učenníci, kdo mezi nimi nejvyšší jest; i řekl Ježíš: »Kdo z vás nejvyšší chce býti, nechať jest vaším služebníkem!«

3. Při kázání horském vypočítával Ježíš stupně, po kterých člověk kráčí ke spasení, k dokonalosti. Na první místo klade pokoru: »Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.« Jest tedy pokora první stupeň dokonalosti, vede k dokonalosti. Čím vyšší kdo dům chce stavěti, tím hlubší základy dlužno kopati — a čím kdo dokonalejší, tím pokornější jest. Vypravuj příklad o sv. Filippu z Neri a jeptišce, v pověsti svatosti stojící.

Kristus Pán kdysi řekl: »Kdo se sám povyšuje, bude ponížen, kdo se sám poníží, bude povýšen.« Z těchto slov Spasitelových vyrozumívá, že pokora dále vede k povýšení.

Ze slov Spasitelových, již uvedených: »Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské,« vidíme, že pokora vede ke království nebeskému, k věčnému spasení.

Ještě jiná slova Spasitelova jsem vám řekl: »Učte se ode mne, že jsem pokorný a mírný srdcem, tak najdete pokoj pro srdce vaše.« Tato slova ukazují, že pokorou docházíme duševního pokoje.

Slyšely jste příběh o fariseovi a publikánovi. Který z nich odešel do domu svého ospravedlněn? Publikán. On odešel ospravedlněn znamená, že Bůh mu odpustil hříchy. Příběh ten nás tedy poučuje, že pokorou docházíme také odpuštění hříchův.

Vypravuj příběh o služebníkovi setníkovi. Vidíte, jak byl setník pokorný. A proto vyslyšel Kristus Pán prosbu jeho a řekl k němu: »Jdi, a jak jsi uvěřil, staň se tobě!« A uzdraven jest služebník v tutéž hodinu. Pokorou tedy docházíme také vyslyšení modliteb, když jsme pokorní, rád vyslyší Bůh naše modlitby.

Buďme tedy pokorní, mějme stále své křehkosti a vady na paměti, připisujme toliko Bohu, co dobrého máme a konáme. Proč? Protože Sám Ježíš Kristus byl pokorný a slovy nám pokoru doporučoval, protože pokora vede k dokonalosti, k povýšení, k věčnému spasení, protože pokorou docházíme duševního pokoje, odpuštění hříchů a vyslyšení modliteb svých.

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

(Pokračování.)

Pátý článek víry.

Sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých.

Vyznání svatě Markéty.

Svatá Markéta byla druhdy dotazována od pohanského prefekta, jakého by byla náboženství? A když odpověděla, že jest křesťankou, tu zvolal vládce všecek rozezlen: »Jaký nerozum jest to, člověka jednoho za Boha uznávati proto, že na šibenici kříže přibiti se dal a tam skonal!« — Světice se tázala, odkud že to ví, že Kristus byl ukřižován; načež jí pohanský onen vladař odpověděl: »O tom mne poučuje přece tak zvané vaše evangelium.« — »Pravdu díš,« vece Markéta, »avšak tatáž kniha, která nám vypravuje o umučení a přebolestné smrti našeho Spasitele na kříži, tatáž nám vypravuje též o Jeho z mrtvých vstání a Jeho v nebi oslavě. Proč věříte vy, že Kristus byl ukřižován, a za pravdu přijati nechcete, že z mrtvých vstal? My křesťané věříme, že Kristus byl Bůh ne proto, že trpěl a zemřel, ale proto, že z mrtvých vstal, a to Svou vlastní mocí, že z hrobu vyšel; proto se radujeme a voláme na Boží hod velikonoční slavné Alleluja. Z mrtvých vstáním dokázal Svůj Božský původ, a proto my křesťané obětujeme rádi na důkaz své pravé víry svůj život za Něho.« — Toto statečné a neohrožené vyznání víry naplnilo všechny přítomné podivením: než

pohanský prefekt byl tím ještě více podrážděn a proto kázal po dlouhém trýznění svaté Markétě hlavu stíti.

Dle Veita. Homilie. 4. svaz.

Sladká útěcha zbožného kmeta.

Co může zbožnou duši v útrapách, co může umírajícího v smrtelných úzkostech více potěšiti, upokojiti a posílniti, než myšlénka na jisté z mrtvých vstání?

Svatý Ignác, biskup a mučenník Páně zažil mnoho pronásledování, mnoho útrap a ran jak od lidí tak i od divoké zvěře. »Ve dne i za noci,« tak sám píše ve svých listech, »od Syrie až do Říma, na moři i na souši, musím se s divokou zvěří potýkati; byl jsem přepaden desíti leopardy, a nyní jsem v zajetí desíti surových vojínů, kteří čím více jim prokazují dobrodiní, tím hrubšími ke mně jsou«. Při veškerém tomto soužení však přece nezlořečil, ani slovem se neprotivil Prozřetelnosti božské, ba soužení a útrapy byly mu nejmilejší. »Jsem,« pravil ku svým přátelům, »pšenice Boží, která umleta býti musí zuby divoké zvěře, abych jako čistý chléb Kristův jednou spatřen byl. Jen povzbudte zvířata, až mne rozsápnou, aby celé tělo mé požila a ničeho nenechala! Jest to věru překrásné a naplňuje mne to nevyslovitelnou radostí,« zvolal, »abych k Pánu Bohu odešel, a v něm jako jasnější slunce jednou vzešel.« In vita sct. Ign.

Šestý článek víry.

Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího.

Svatý František Serafinský.

Svatý František Serafinský se těžce roznemohl. K trapnému hlavy bolení, kterým se tělo jeho vysilovalo, přidala se i silná pokušení, která duši jeho nemálo mučila. Ubohý světec domníval se, že již ani snad nepřekoná tyto dvojího druhu útrapy. S důvěrou pohlédl k nebeskému blankytu, který posledními červánky zapadajícího slunce ozáren v nevýslovné kráse se stkvěl. — Jakoby nadpřirozenou nějakou mocí posílněn byl, zvolal v tomto posvátném okamžiku: »Ó, jak majestátní jest již ta nebeská záslona, která mně onu nevyslovitelnou nebeskou krásu zahaluje! Jak mnohem ještě krásnější to musí býti teprve tam před stánkem Beránka Božího, který mne předešel, aby mi tam příbytek připravil! Ach! Což jest všecka krása a bohatství tohoto světa proti oné blaženosti, což jest krátká bolest proti věčným radostem, což jest pomíjející boj proti onomu triumfu tam nahoře v těch nebeských výšinách! Ó nebeský paprsku tak oblažující naděje — nikdy, nikdy mně neuhasni!« — A hle! Pokoj vstoupil v jeho duši, a nebeskou silou naplnilo se jeho srdce, tak že se již neobával ani tělesných, ani duševních sužování.

Pruggerova: Kniha příkladů.

Sedmý článek víry.

Odtud přijde soudit živých i mrtvých.

Obraz sv. Methoděje.

V devátém století byl sv. Method, který vedle důstojnosti kněžské výtečným malířem byl, ku dvoru královskému do Bulharska povolán. Král Boris mu uložil vymalovati obraz, který by vhodný byl ku okrase jeho paláce, jakož i aby u diváků umělostí svou podiv způsoboval. Světec rozhodl se přání královi dle možnosti vyhověti; usmyslil si štětcem svým napodobiti den posledního soudu. A skutečně dílo se mu zdařilo. Užřev ho barbarský král nemálo se podivil. Uprostřed na skvostném stolci seděl nejvyšší soudce Kristus Ježíš, obklopen jsa nesčíslným množstvím nebeských bytostí. Před ním chvělo se lidstvo všech věků a ze všech zemí světa, očekávajíc v strachu a bázni hrozný rozsudek. Každé sebe menší místečko prozrazovalo výtečného umělce. Avšak obdiv krále Borise vzrostl ještě více, když svatý Methoděj podal k obrazu výklad. Na jedné straně ukázal mu hříšníky, hrůzou sklíčené před nesmírným trestem, a na věky do pekla odsouzené, na druhé straně byli spravedliví. Tito zářili nevýslovnou blažeností s dychtivostí očekávajíce, až jim místa v nebi vykázána budou. Král nemohl zatajiti sv. Methoději dojem, jaký obraz na něho činí. Jsa pak milostí Boží tknut, prosil sv. muže, aby ho vycvičil ve víře křesťanské; rád vyhověl přání Borisově sv. Method. A tak se stalo, že roku 840 z ruky sv. Methoděje přijal křest král a s ním veškeren téměř lid bulharský. —

Dle Tomka.

Kazatel a zbožná posluchačka slova Božího.

Slovutný kazatel jeden líčil na poslední neděli roku církevního vážně a důmyslně hrůzu, která nastane o posledním soudu. Slova jeho z upřímného přesvědčení pronesená neminula se účinkem. — Hned, jakmile byl řeč svoji dokončil, přistoupila v sakristii osoba jedna k němu, která jako veliká hříšnice v městě známa byla. Se slzami v očích, se strachem v srdci pravila k váženému knězi: »Velebný pane! vy jste dnes mluvil hrozné věci. Duše má jest hluboce dotknuta a raněna. Všecko jste vysvětlil o onom soudu, jen to ne, kdy onen den hněvu a msty Boží nad veškerým pokolením nastane. Prosím vás, velebný pane! pro všecko na světě, jen to mi ještě povězte.« Pokojně odpověděl kazatel: »A co bys pak počala?« »Ach, já bych svůj život polepšila,« odpověděla hříšnice, »já bych se obrátila k Bohu, varovala hříchu, plakala dnem i nocí a jako Magdaléna vrhla bych se k nohám Ježíšovým, aby mi v den poslední byl milostiv.« Sluha Páně dotknut těmito slovy a vida, že i milost Boží se jí dotkla, mírně a útrpně promluvil slovy sv. Augustina: »Viz, dcero milá, na tom nezáleží věděti či nevěděti, kdy den soudu nastane; buď tak živa, jako kdyby brzy přijíti měl; čiň, co bys činiti chtěla, kdyby zítra již nastal

a nebudeš se musiti příchodu Soudce obávati!« Slova ta laskavá působila tak mocně na srdce hříšnice, že doživotní neboli generální sv. zpověď vykonala a takto se ku dni posledního soudu připravovala a sloužíc opět Bohu i pokoje duše zase nabyla.

Mehl. příklady.

Kdykoliv sv. Terezie uslyšela hodiny bítí, připadalo jí, jakoby slyšela hlas trouby: »Povstaňte, zemřelí, k soudu!«

Sv. Terezie.

Osmý článek víry.

V ě ř í m v D u c h a s v a t é h o .

I. Duch Sv. jest pravý Bůh.

Ve Španělsku žil král Leovigild, který sice v Božství Otce i Syna věřil, avšak Božství Ducha Svatého uznávati nechtěl. O tom se dověděl sv. Řehoř tourský od poslů, které Chilperich, král Francie, k Leovigildovi poslal a kteří při návratu svém též svatého biskupa navštívili. Tento svatý muž, který tak velice o jednotu ve víře se staral, vzkázal opět králi španělskému, aby mu vysvětlil, kterak mohl říci sv. Petr k Ananiášovi (Skutk. apošt. 5, 3): »Ananiáši, proč pokoušel ďábel srdce tvého, abys lhal Duchu Svatému? . . . Neselhal jsi lidem, ale Bohu.« Tento vzkaz sv. Řehoře přiměl krále k přemýšlení a toto přemýšlení bylo opět příčinou, že král i celý jeho dvůr uvěřili v Božství Ducha Svatého.

Lohn. Miscellan. p. 50.

Listy vědecké.

Viklifovo učení ve větách Husových a učení Husovo ve větách Viklifových. Hus umírněný Viklif.

Mons. Dr. ANT. LENZ

Když vláda občanského ministerstva tvrdě zkoušela český národ, musila za to trpěti od tehdejších liberálů českých katolická církev. Až dotud marně přemýšlím, jaká by byla v tom vězela logika. Katolická církev a zejména katolické duchovenstvo ani v nejmenším českému národu neublížilo, ba já se až domnívám, že z lásky ku národnosti své nepotíralo nespravedlivých útoků naproti církvi a sv. víře činěných tak rozhodně, jakož se slušelo, jen aby tak zvané jednoty nerušilo.

Liberalisticko-pokrokářská strana usmyslila sobě, vyliti hněv svůj naproti vládě tím, že užila jména Husova, aby jí ukázala husitskou a táborskou pěst, a začala svoji vřavu Husitskou putováním do Husince a do Kostnice, a hrozila církvi a zejména Vatikánu ve svých listech a v četných řečech, pakli by ihned nedal revidovati process Husův na sněmu Kostnickém.

Hlomozem těch pokrokářských pseudohusitů se ani vláda nezalekla, aniž se třásl Vatikán, vždyť každý rozumný člověk jasně nahlížel, že celá ta vřava nic jiného není, leč jen výbuch vášně a u věcech sv. víry a momentů historických Husa se týkajících signatura bezedné neznalosti a nezpytatelného nerozumu.

Toto hnutí jsem tou dobou pozoroval a maje za to, že ti lidé, kteří tehdejším časem tak prudce naproti církvi zuřili, upřímně se domnívají, že bylo Husovi odsouzením na sněmu Kostnickém ukřivděno, ustanovil jsem se na tom, sepsati na základě spisů Husových celou jeho nauku, pokud jest katolické víře protivná, a vésti důkaz na základě pramenů, že nebylo křivě posouzeno učení Husovo, když bylo, pokud jest obsaženo v 30ti sebraných větách, jako bludné odsouzeno, a že se nestala žádná křivda osobě Husově, když tvrdošijně trval v bludech obsažených ve větách nadzminěných a za kacíře byl vyhlášen.

V spisu svém »Učení Jana Husi« bral jsem na přetřes pouze a jedině nauku Husovu, neboť o tu šlo v svévolné bouři tehdejší, a nikoliv učení jeho pravzoru M. Jana Viklifa. Věděl jsem arci již z porovnání zavržených 45 vět Viklifových a 30 vět Husových, že v Husovi jest původnosti po skrovnu, zvláště, anť bránil právě těch 45 kusův Viklifových naproti theologům katolickým. Později však seznal jsem, že Hus, pokud mu dávají sektáři a jejich souspřeženci liberálové jméno reformatora, a n i t o h o n e j m e n š í h o z e s e b e n e m á, bludy i způsob hájení těchto bludů, že jest úplně z Viklifa, ano i způsob, jaký sobě oblíbil ve svých filipikách naproti katolickému duchovenstvu že vše jest Viklifovo.

K tomuto poznání do podrobná jsem dospěl poznáním. Již v Budějovicích jsem četl výbornou knihu Gindeliho : »Geschichte der böhmischen Brüder«, a brzy na to v Praze důkladné spisy doktora Sturema S. J., jimiž bránil sv. víru naproti Českým Bratrům a odhaloval jejich bludy, Církvi Boží již v staré době odsouzené. Již tím jsem nabyl přesvědčení, že Bratři, kteří sebe oslavovali, jakoby byli věrnými žáky M. Jana Husi, množství bludů drží, jichž neshledáváme ve spisech Husových, a že snad přibírali odjinud deviace od učení i katolického, i M. Jana Husi odchýlné.

Věda dobře, že Bratři v prvních dobách stran dogmatické části svého učení pilně přihlíželi k Petru Chelčickému, k němuž je odkázal v osobě Br. Řehoře ctižádostivý neméně jako fanatický Jan Rokycana, jal jsem se čísti spisy Chelčického, a to velmi důkladně, a shledal jsem odchylek od Jana Husi a od katolické víry ještě rozhodnějších ; a jelikož Petr Chelčický, nezřídká se dovolává M. Jana Viklifa, který prý nejlépe katolickou víru potíral, a zároveň i Petra Valda sobě váží, který prý pro přijaté bohatství a panování zpožánou Církve opustil, domyslil jsem se : že deviace jeho zvláště z dvou pramenů kromě Husa se vyprýštila : z Viklifa a ze sekty Valdenských. Pátral jsem tedy, pokudžby možná bylo zjistiti, čemu as učili Valdenští. Četl jsem tedy nejprve historii Bossuetovu o změnách postupem času v sektách protestantských se sběhlých a především traktát tohoto veleučenného biskupa o Valdenských. Tam jsem se dověděl o nejprvnějších začátcích sekty Valdenských, a jak jim také říkají Leonistů, a již tu jsem shledal příbuznost až nápadnou nauky Chelčického a učení Valdenských, zvláště, anť jsem později probíral dějiny církevní, jak nám je podávají staří katoličtí spisovatelé francouzští, jímž ještě byly na snadě rukopisy Valdenských se týkající, a pak historii koncilů a odsuzování bludů Valdenských v nich, a konečně Gollovy spisy hledící k této sektě. Na to jsem spěchal ku četbě spisů Viklifových. Přečetl jsem až dotud 35., a tu jsem byl velice překvapen shledav, že Hus není ani dost málo originální, a že Petr Chelčický, jda za Viklifem přesněji nežli M. Jan Hus, všecky bludy své má z Viklifa a v některých věcech ho až předstihuje, a že následuje v deviacích zhusta

Valdenských, ve Viklifovi však samém že jsou vidny především dva elementy bludů, jeden že vyproudil z Valdenských a druhý z Praedestinatianů, kromě jiných četných bludů, které přibral Viklif z rozmanitých dávno před ním odsouzených sektářů. Toto předeslav dim:

1. že jest učení Viklifovo podle jedné stránky své obsaženo v 30ti zavržených kusech Husových.

a) V zavržené své větě I. a VI. tvrdí M. Jan Hus, že jest Církev Boží sborem všech těch, kdož jsou ku životu věčnému předzřízeni, tak že nemůže býti ten údem Církve, kdož jest ku věčné zátratě předzvěděn, byť by byl i pokřtěn a vedl život sebe světější. I ta Církev, která na světě putuje, ubírajíc se ku branám věčným, jest sborem jediné a výlučně těch, kdož jsou předzřízeni. A v tom rozumu, že je Církev sborem pouze a jediné předzřízených, jest článek sem hledící článkem víry. Tento blud se čte u Husa ve spisu jeho de Ecclesia cap. I. et II. a u Viklifa taktéž ve spisu de Ecclesia cap. II., a u obou i v jiných spisech.

b) M. Jan Hus popisuje v odsouzených kusech svých II., III., V. a XXI. že ten, kdož jest předzřízen, nemůže nikdy býti členem ďáblovým, byť by i žil na způsob zlostníků, a proto prý nemůže také nikdy z Církve vypadnouti pro zločiny své, anť ztrácí sice pro ně milost podle spravedlnosti přistoupilé, ale nikdy netrpí ztráty milosti radikální, kterouž jest milost, že jest k věčnému životu předzřízen. Zase na vzájem nemůže býti člověk předzvěděný nikdy údem Církve sv., byť se nalézal v milosti podle přítomné spravedlnosti. O těchto člancích se šíří Jan Hus ve svém spisu o Církvi Cap. 3. 5., a naproti Palečovi Cap. 2., avšak všechny tyto rozumy Husovy jsou obsaženy v Mistru Janu Viklifovi doslovně, a sice v rozličných jeho spisech, jako: De Ecclesia, c. 4. De civili Domino I. 44.

c) V zavržených člancích 7. 9. 27. 28. 29. tvrdí M. Jan Hus, že sv. Petr není a nebyl nikdy hlavou Církve ustanoven, a tudíž že také papež není hlavou její, ale papežství že má původ z císaře, ano, že není ani stínu pravdy v tom, žeby bylo takového hlavy zapotřebí, kterážby vezdy s ní obcovala, a jí ve věcech duchovních řídila; Kristus Pán prý může skrze své věrné učeníky, po všem světě rozptýlené bez takovýchto potvorných hlav lépe řídit Církev svoji. A tak prý se také dělo před tou dobou, nežli papežství bylo ustanoveno, neboť tehdyž řídili apoštolé a věrní kněží Církev mocně ku spáse věčné, a činili by tak, kdyby nebylo papeže, jakž velmi možno jest, až do skonání, až ku dni soudnému.

Toto učení shledáváme u M. Jana Husi ve spisu jeho de Ecclesia cap. 13. a ve spisu naproti Stanislavovi c. 5., kteréžto učení jest opět v V. evangeliu Husově ve Viklifovi obsaženo a sice: De potestate papae cap. 5. 10. De Eccl. c. 14.

(Pokr.)

O filiálních kostelích a jejich právních poměrech.

Napsal Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

(Pokračování.)

Z řečeného plyne, že v základě právní i historické kontinuity nezávisí na libovůli držitele statku, zdaž chce uznati své patronátní povinnosti vůči filiálnímu kostelu čili nic. Filiální kostel je in possessione svého práva, které mu nebylo a nemohlo býti vzato, když statek, na němž byl kostel vystaven, přešel dědictvím neb koupí na jiného majitele. Opak toho — kdybychom i na okamžik tento důvod, vlastně tuto vytáčku připustili — musel by býti platným důvod dokázán, kterýžto důkaz odpůrcové provést nemohou,¹⁾ leč by se postavili na stanovisko úplně nezákonné a libovolné; mimo to musili by vyvrátiti všecka, výše uvedená ustanovení práva, dle nichž filiální kostely nejsou psanci, ani kostely bez pána.²⁾ Ovšem popíráním historické pravdy, dle níž nynější filiální kostely byly druhdy kostely farními a proto i patronátními, a úskočným zvrácením jasných ustanovení práva nevede a neprovede se právní důkaz, ani důkaz pravdy.

Též třeba zde výslovně doložiti, že dle učení slovutných kanonistů kostely, v obvodu farním se nalézající, nejsou na oné farnosti (dotyčném farním kostele) závislými, leč by se to buď zřizovací listinou, zákonitým zvykem neb jiným způsobem zvlášť dokázalo, aneb leda by takový kostel vystaven byl z jmění dotyčného farního kostela. »Ecclesiae siquidem — dokládá v ohledu prvého kardinál de Luca³⁾ — intra alicujus parochiae limites fundatae (co o našich filiálních kostelích naprosto tvrditi nelze, any bývaly samostatnými kostely farními s vlastním, právně vyměřeným územím), non dicuntur ipsius parochiae subditae, neque ab ea aliquam dependentiam, nisi ex lege funda-

¹⁾ Zastaralé josefinistické ordonance, jimiž chtěla si tehdejší vláda pomoci z četných nesnází, nepadají zde na váhu.

²⁾ Netřeba tuším připomínati, že se zde tento výraz běře v obyčejném významu slova toho, ježto patronům kostelů nějaké majetnické právo vůči nim a jejich jmění naprosto nepřisluší, ano sáhnutí na jmění ono ztrátou patronátního práva a exkomunikací se tresce. Cfr. Trid. sess. XXII. cap. 11. de ref.; constit. Apost. Sedis (1869) Pia IX. S tímto zákonem sotva se snáší, dluhuje-li patron zádušní pokladně značné obnosy, aniž by to v kostelních účtech bylo řádně uvedeno a též úroky z vypůjčeného obnosu správně se odváděly. K vypůjčení peněz ze zádušní pokladny vyžaduje se povolení c. k. místodržitelství, bez něhož není patronům dovoleno, ze záduší výpůjčky činiti. Dvorní dekret ze dne 24. července 1800. Srovn. J a k s c h, Gesetzslexikon sv. 4. str. 318.

³⁾ De Luca, De parochis. Discurs. 31. num. 6. — De Luca Jan nar. 1614, zemřel 1683 v Římě. Jeden z nejznamenitějších kanonistů své doby, tak že se druhým Cujaciem svého věku nazývá. Srovn. Hurter S. J., Nomenclator liter. tom. II. pag. 510. Oenipont. 1874.

tionis, aut legitima consuetudine, seu alias id specialiter probet.« Podobně rozhodla S. Rota dne 5. července 1700 §. Sicuti, dne 6. června 1708 a jindy.⁴⁾ V ohledu druhém stanoví právem kanonisté:⁵⁾ »Ubi agitur de ecclesiis fundatis, constructis aut dotatis ex bonis ecclesiae parochialis, censentur eidem ecclesiae parochiali merito subjectae, unde in talibus ecclesiis, utpote recognoscentibus parochialem ecclesiam in matricem, atque idcirco filialibus nuncupatis,⁶⁾ dominium et jurisdictionem libere exercere valent parochi« (t. mateřského kostela). Prohlédá-li však Církev, jak z uvedeného patrno, tak přísně k samostatnosti již obyčejných kostelů a veřejných kaplí, jež přece samostatnými farními kostely, jako kostely filiální, nikdy nebyly — byvše ve farním obvodu některým dobrodincem k rozmnožení bohocty, aneb ze zvláštního slibu vystavěny — že nechce je míti p o d ř í z e n y farním kostelům, — jmenovitě je li při takovém kostele ustanoven zvláštní kněz, jenž v něm služby Boží koná,⁷⁾ — jak mohla by táž Církev dopustiti se ve své legislativě tak křiklavé nedůslednosti, že by se zholala nestarala o toho, kdo by tuto samostatnost jak se sluší hájil — o patrona těchto kostelů? A má-li Církev takovou péči o tyto kostely, jež samostatnými farními kostely n i k d y nebyly a tudíž kostelům filiálním rovnati se nemohou, tím více bude to míti průchodu, jedná-li se o bývalé farní kostely, jež nepřítelů doby na kostely podružné neboli filiální degradovala.⁸⁾ — Již tím, že Církev dopustila, aby mnohé staro-

⁴⁾ Na př. 5. července 1703; 13. března 1711; S. C. C. dne 18. listopadu 1684; 9. června 1714 atd. Srovn. Ferraris l. c. s. v. parochus art. 4.

⁵⁾ De Fargna, De iure patronatus, part. I. can. 4. cas. 9. num. 8.; Ferraris l. c. s. v. parochus art. IV., kde se i mnohá zajímavá rozhodnutí papežské kongregace sněmu Trid. uvádějí, na př. in causa Forolivien. ze dne 18. listopadu 1684; in Cominen. ze dne 9. června 1714; in Teles. ze dne 9. února 1732 atd.; Pitonius, De controvers. patronorum, allegat. 54. num. 50 a j.

⁶⁾ I z toho je patrno, že samostatnou duchovní správu pozbyvší farní kostely nazývají se n e s p r á v n ě kostely filiálními, jak bylo již výše dokázáno.

⁷⁾ Samostatnost takovýchto kostelů hájí Církev tou měrou, že nemůže farář bez svolení kněze při nich zřízeného funkce, jež nejsou funkcemi farními, v nich vykonávati, na př. svěcení hromničných svící, popela, ratolestí, úkony svatého týdne atd. Cfr. De Fargna l. c. num. 6. et 9. Tak rozhodla S. Rota dne 13. března 1711; S. C. R. dne 10. prosince 1703; S. C. C. 1. srpna 1789; 17. května 1749 a častěji. Srovn. též: Pignatelli, Consult. can., tom. VI. consult. 68; Benedict. XIV. Instit. eccles. 105.

⁸⁾ Že tato nenáviděná degradace nebyla a nemohla býti degradací na v ž d y, bylo svrchu dovozeno, tak že filiální kostely se svými příslušníky plným právem svou někdejší autonomii a samostatnou duchovní správu reklamují, což je pouze spravedlivá restitutio in integrum, tím spravedlivější, ana tím dojde dlouho ignorovaná poslední vůle zakladatele svého splnění a o náboženské zájmy věřících bude náležitě postaráno. Že se takovým zá-
dostem filialistů klade často odpor, není neznámo; jisto však jest též, že původly takového odporu dlužno hledati mimo — právo a pravdu. Tím více třeba zavrhnouti odpor, pochází-li z oné strany, jež by měla věc — jak velí zákon a svědomí — vydatně podporovati! — Všeho uvážení hodna jsou slova poslední provinciální synody Pražské, jež takto stanoví: »Cum episcopo.

žitné a památné filiální kostely přivtěleny byly k jiným méně památným a novějším farním kostelům, užito bylo proti takovým kostelům výmínečných právních prostředků v míře zajisté vrchovaté; má se tato míra vyčerpati až na dno, a dříve slavné farní kostely zbaveny býti i svého patrona, by se ze své poroby nikdy více nevzpamatovaly?! (Pokr.)

O mších zádušních po stránce liturgické.

Sebral a sestavil JOSEF LHOTSKÝ, farář v Jirčanech.

(Pokračování.)

2. *Zádušní mše v nepřítomnosti ale ještě nepohřbené mrtvoly.*

Nemůže-li mrtvola, z jakékoli rozumné příčiny (ob rationabilem causam), buď že politické zákony toho nedovolují aneb v době nakažlivých nemocí nebezpečnosti nákazy od toho zrazuje a t. d., do kostela býti nesena, může v nepřítomnosti její zádušní mše svatá za duši zemřelého býti sloužena. Mrtvola vystaví se buď blíže kostela na slušném místě aneb chová se i doma, a pak hned po mši svaté aneb až odpoledne se pochovává. Na místo rakve postaví se v kostele tumba a přikryje přikrovem jiným, než kterého se užívá při mších na výroční dni, aby věřící poznali, že oběť přináší se za duši toho zemřelého.¹⁾

V přidadech takových jest zádušní mše svatá dovolena:

a) každou neděli;²⁾

e sacrorum canonum definitione jus competat, novas parochias invitis etiam rectoribus constituendi, beneficiati ex canonica institutione non acquirunt jus contradicendi, ne postulante necessitate parochiae suae territorium immi-
nuatur et pars proventuum sui beneficii aliae parochiae assignetur, dummodo eorum congrua salva permaneat. Tit. VI. cap. X. pag. 234. Srovnej též ordinariátní list diecése královéhradecké z roku 1892 (vynesení ze dne 9. června 1892, č. 4717).

¹⁾ Ad petitionem . . . ut celebrari possit una solem. Missa de Req. diebus etiam festivis de praecepto et dupl. 2. cl. una cum absolutionibus et precibus, quae in die obitus fieri solent, etiamsi cadaver in Ecclesia praesens non sit, S. C. petitam facultatem in casu, de quo agitur, benigne concessit, etsi cadaver non tumulatum fuerit, sed ea, qua decet, religione servetur in loco decenti proximior Ecclesiae, apposito tamen in Ecclesia lodicis seu nigri panni signo, ab eo diverso, quod in Anniversario adhibetur, ut fideles intelligant, Missam hisce diebus offeri in expiationem illius defuncti, cujus corpus traditum terrae adhuc non fuit et Ecclesiae precibus etiam proprias adjungant. S. R. C. 25. April. 1781. n. 4402. v. 4253.

²⁾ Posse in die dominico vel festivo celebrari Officium et Missam Def. pro defuncto, cujus corpus adhuc insepultum super terram retinetur. SRC. 23. Maji 1603. n. 197. v. 51. ad 5. — Missa unica sol., insepulto corpore, celebrari poterit etiam in dominicis et festis diebus, non tamen solemnioribus I. classis. SRC. 29. Januari 1752. n. 4223. v. 4074. 12. — 11. April. 1840. n. 4888. v. 4742.

b) na každý svátek dvojný druhé třídy i na dni s řádem nižším, i kdyby byly svátky zasvěcenými; ³⁾

c) na poslední dni sv. téhodne, v privilegovaných oktávách, na popeleční středu a na vigilií vánoční a svatodušní. ⁴⁾

Není tedy dovolena:

a) na všechny dni, na které u přítomnosti mrtvoly jest zapovězena, a mimo to i

b) na všechny svátky první třídy bez výminky ⁵⁾, tedy také v pondělí a úterý velikonoční a svatodušní ⁶⁾.

3. Zádušní mše sv. za nepřítomnosti mrtvoly již pochované.

Pochová-li se z vážné příčiny tělo zemřelého místo ráno až odpoledne, dovoluje se následující den jedna slavná zádušní mše svatá jako na den pohřbu, není-li ten den:

a) jeden ze dní neb svátků svrchu uvedených, na které zapověděna jest zádušní mše svatá v nepřítomnosti mrtvoly ještě nepochované, ¹⁾

b) svátek dvojný druhé třídy a

c) neděle neb svátek zasvěcený. ²⁾

³⁾ S. R. C. 25. Apr. 1781. n. 4402. v. 4253. cit. supra ad 1. — 7. Sept. 1816. n. 4526. v. 4376. ad 43. Si cadaver sit insepultum, licet non praesens detur decr. 25. Apr. 1781.

⁴⁾ S. R. C. 23. Sept. 1837. n. 4822. v. 4674. — De Herdt. p. 1. n. 56.

⁵⁾ S. R. C. 2. Sept. 1741. Gardell. n. 4119. v. 3970. ad 4.: Cum juxta Rubricas Ritual Rom. absque Missa, quantum fieri potest, defunctorum corpora non sint sepelienda, poterit praesente cadavere unica Missa sol. pro def. celebrari fer. 2. post Pascha et Pentec. — Haec autem Missa non decantabitur in dupl. I. cl. haud festivo, si corpus praesens non fuerit, aut pridie sepultum.

⁶⁾ S. R. C. 3. Aug. 1839. n. 4859. v. 4713. ad 7.: Ad dubium: General. decreta permittunt, ut valeat Missa sol. de Req. cantari etiam 2. cl. 3. fer. Paschae et Pentec. praesente corpore. In Hetruria prohibitum quum sit cadavera exponere, poterit haec Missa locum habere, quando cadaver asservatur in conclavi proximo Ecclesiae? S. C. resp.: Negative et servetur decr. in Florent. 25. Apr. 1781.

¹⁾ S. R. C. 18. Dec. 1779. n. 4395. v. 4242. ad 9.: Ad dubium: Quando defunctus tumultus fuit vespere ob aliquam causam, possit sequenti mane fieri Officium et Missa cantari de Req., etiamsi recitetur Officium de festo dupl.? S. C. resp.: Affirmative, exceptis tamen diebus, in quibus Missae cantatae de Req. prohibentur absente cadavere.

²⁾ S. R. C. 7. Sept. 1816. n. 4526. v. 4376. ad 43.: Ad dubium: An pro defuncto sepeliendo ad vesperam ob aliquam causam rationabilem dici possit aliqua hora matutina Missa de Req. iisdem diebus, quibus locum habet corpore praesente? S. C. resp.: »Si cadaver... sit terrae traditum, celebrari poterit una Missa cantata ut in die obitus, dummodo non sit dupl. I. cl. vel II. cl. aut festum de praecepto.« — 24. Jan. 1861.: Monaco-Frising. Mühlb. tom. II. pag. 192.: ».... Quodsi defuncti corpus sepultum jam fuerit, celebrari poterit una Missa cantata ut in die obitus... singulis diebus, quibus non occurrit dupl. I. cl. vel II. cl. aut festum de praecepto servandum.

Vyjmou-li se tyto dni, jest tedy dovolena:

- a) na všechny svátky dvojné větší (duplicia majora) a dni řádu nižšího,
- b) na první tři dni sv. téhodne, ³⁾
- c) na dni privilegovaných oktávů,
- d) na popeleční středu a vigilií vánoční a svatodušní.

4. *Kdy a na který den odkládají se pohřební mše zádušní.*

Připadne-li den pohřbu neb druhý den po pohřbu, když tělo odpoledne bylo pochováno, na den, na který zádušní mše sv. není dovolena, odkládá se pohřební mše zádušní **na první volný den**, který po tom následuje, ¹⁾ a slouží se s touže slavností jako v den pohřbu. ²⁾

Za první pak volný den k tomu pokládá se dle ustanovení kongregace sv. obřadů vůbec každý den, na který pohřební mše svatá za nepřítomnosti mrtvoly již pochované dovolena jest. ³⁾

Obmešká-li se na tento první volný den pohřební mše svatá sloužiti, ztrácí již své privilegium, a zádušní mše svatá za toho zemřelého nemůže se sloužiti leč až na volný den pro mše soukromé podle čtvrtého formuláře, aneb i podle formuláře druhého »in die obitus«, avšak se změnčnou orací. ⁴⁾

5. *Zádušní mše svatá za zemřelého v cizině.*

Privilegia mší pohřebních požívá v jisté míře také mše, která se slouží po obdržené zprávě o zemřelém v cizině.

Příčinu k privilegiu tomu zavdaly stanovy řeholní, jimiž se ustanovuje, aby v každém klášteře, jakmile odbrží se zpráva, že některý člen řehole v cizině zemřel, sloužila se za duši jeho slavná mše zádušní jako na den pohřbu. Kongregace sv. obřadů přivo-

³⁾ S. R. C. 23. Sept. 1837. n. 4822. v. 4674. »Decimo quinto Calendas Aprilis versantis anni fer. 2. major. hebdom. Basani in Ecclesia paroch. cantata fuit Missa sol. de Req. pro defuncto, Sabbato immediate praecedenti quamvis cadaver tumulatum fuisset quaeritur, an in hoc bene se gesserit Rector?« S. C. resp.: Affirmative.

¹⁾ S. R. C. 26. Jan. 1793. n. 4448. v. 4299. ad 7.: Ad dubium: An in iis locis, ubi una tantum celebratur Missa diebus dominicis et festivis per annum . . . , dum aliquis mane sepelitur et Missa dicitur ante sepulturam corpore praesente . . . debeat cantari de die et Missa de Req. transferri ad primam diem non impeditam? S. C. resp.: Affirmative.

²⁾ S. R. C. 23. Maji 1603. n. 197. v. 51. ad 5.: Posse in die dominico vel festivo celebrari Officium et Missam def. pro defuncto, cujus corpus adhuc insepultum super terram retinetur; secus si jam sepultum sit, quo casu in die sequenti vel alio non impedito eadem solemnitate celebrari poterit.

³⁾ S. R. C. 18. Dec. 1779. n. 4395. v. 4226. ad 9. cit. supra ad 3. n. 1. et 23. Maji 1603. n. 197. v. 51.

⁴⁾ Srov. Hartmann l. c. §. 125. C. 2. pag. 334.

lila k tomu dekretem ze dne 4. května 1686; ¹⁾ avšak dekretem ze dne 3. března 1761. stalo se privilegium toto, původně jen klášterům udělené, obecným. ²⁾

Záleží pak v tom, že první volný den ³⁾ po obdržení zprávy o smrti někoho, může se za něho sloužiti ne v jednom ale i ve více kostelích ⁴⁾ po jedné slavné zádušní mši svaté jako na den úmrtí neb pohřbu.

Za volný pak den pro tuto mši pokládá se každý svátek dvojný i větší (duplex majus), není-li zasvěcený, ⁵⁾ a následovně všechny dni řádu nižšího, mezi nimi i vigilie Zjevení Páně; ⁶⁾ není však dovoleno ji sloužiti:

- a) na svátky dvojné první a druhé třídy,
- b) na neděle a svátky zasvěcené,
- c) v privilegovaných oktávách vánočním, Zjevení Páně, velikonočním, svatodušním a Božího Těla, ⁷⁾
- d) na vigilií vánoční a svatodušní, a
- e) ve svatém týhodni a na popeleční středu.

Nebyla-li na první volný den tato mše svatá sloužena, nemá druhá již privilegia, ale musí se pro ni vyčkati volný den pro mše denní a užití čtvrtého formuláře, ač lze také sloužiti ji dle formuláře druhého se změněnou orací „Inclina“ za zemřelého a „Quaesumus“ za zemřelou. ⁸⁾ (Pokr.)

¹⁾ Gardell. n. 3110. v. 2961. ad 2: Ex dispositione Constitutionis Congregationis Canonorum Lateranensium, cum primum accipitur nuntium de obitu in loco dissito alicujus de gremio ejusdem Congregationis, in quolibet monasterio cantatur Missa de Req. ut in die obitus pro ejus anima. Quaeritur: an dicta Missa de Req. cantari possit in festo dupl. majori et minori, non tamen de praecepto, statim ac nuntium accipitur de obitu? S. C. resp.: Indulgeri posse.

²⁾ Gardell. n. 4299 v. 4150 ad 12.: Si Sabbato post meridiem accipitur nuntium de obitu alicujus in loco dissito, poterit fer. 2. seq. cantari Missa de Req. et si Officium sit duplex non festivum.

³⁾ S. R. C. 27. Mart. 1779, n. 4393, v. 4244 ad 2.: Ad dubium: 1. An Missa de Req., quae cantatur cum primum accipitur nuntium de obitu religiosi in loco dissito, differri possit ad Triduum? 2. An dicta Missa cantari possit in Vigil Epiph. et infra Octav. privileg.?

S. C. resp.: Ad 1.: In prima die non impedita; ad 2.: Affirmative quoad primam partem, negative ad secundam.

⁴⁾ Že možno v každém kostele, kam dojde zpráva o úmrtí, slavnou mši svatou za zemřelého sloužiti, vysvětá z dekretu svrchu (sub 1.) citovaného, kde se praví: „in quolibet monasterio“ cantatur Missa de Req. Tak miní i Bouvry (l. c. pars. 3. sect. 2. tit. 5. n. 21. q. 3. 2°.), jenž píše: Unica Missa ratione primí mentii videtur permissa cuicumque Ecclesiae, ubi accipitur nuntium. In decretis enim Missa non limitatur ad unicam Ecclesiam; sed contra praefata Missa supponitur celebrari in pluribus Ecclesiis. Et revera eadem militat ratio pro singulis Ecclesiis, non autem pro pluribus Missis in eadem Ecclesia. Srov. Jans. Explan. Rubr. §. 1. n. 5, De Herdt t. 1. n. 57., Hartmann l. c. D. NB. pg. 334, Cavalieri t. 3. dec. 24, Merati p. 1. tit. 5. n. 11.

⁵⁾ S. R. C. 4. Maji 1686. et 3. Mart. 1716. citat. supra ad adn. 1. et 2.

⁶⁾ S. R. C. 27. Mart. 1779 cit. adn. 3.

⁷⁾ S. R. C. 27. Mart. 1779. cit. supra.

⁸⁾ Srov. De Herdt l. c. n. 56. not., Hartmann l. c. D. 1.

Památné jubileum ve Francii na konci loňského roku.

Podává Dr. JOS. BURIAN.

R. 496 pokřtil biskup R e m i g i u s v Remeši franckého krále Chlodvika a tak národ Francký uvedl v lůno národů křesťanských. Pokřestění dalo se o Vánocích roku 496 způsobem velice slavným. Křestěnci shromáždili se v královském paláci a odtud šli u velikolepém průvodu do kostela. V čele kráčel král Chlodvík s biskupem, za ním šla královna s dvěma jeho sestrami, pak následovali vyšší a nižší důstojníci vojenští a tři tisíce vojáků. U křtitelnice řekl Remigius králi: »Panovníče Sikambru, pokloň se a přijmi na se jho Páně; klaň se tomu, cos upaloval a upaluj, čemuž dosud se klaněl.« Potom jej nechal říkati vyznání víry, pokřtil jej a udělil mu svátost biřmování. S ním zároveň pokřtěno bylo přes tři tisíce Franků.

Loňského roku slavena ve Francii čtrnáctistoletá p a m á t k a t o h o t o p a m ě t i h o d n ě h o pokřestění. Francie, jak známo, tone nyní ve víru svobodného zednářstva a není divu, že v památné jubileum skládali mnozí naděje nového vzpružení života katolického. Nescházelo ovšem slavnostem jubilejním vnějšího lesku. Lid katolický ze všech končin Francie putoval do Remeše, katolický sjezd v Remeši konaný pobouřil radikály i sociální demokraty tak, že i v poslanecké sněmovně staly se slavnosti Remešské předmětem interpelace; do Remeše sjeli se biskupové a kněží k poradám — a památná utěšená slavnost skončila o Hodu Božím Vánočním.

Nás zajímají nejvíce porady kněžské, konané počátkem září; předmětem jich byly otázky dílem výhradně Francie se týkající, dílem všeobecné, mající zřetel k sociálnímu řádu. Sjezdu kněžskému předsedal monsign. Péchenard, generální vikář Remešský, jenž jest nyní rektorem katolické university Pařížské.

Uvedeme toliko některé otázky, které byly předmětem porad kněžských a sice ty, které poněkud dotýkají se i poměrů našich.

1. S v a t í o t c o v é a k l a s s i k o v é. Dva řečníci, Pierre a Garnier, při otázce výchovy a učiva zvláště na vyšších učelištích trpce si stěžovali, jak dnes studium svatých otců se zanedbává, a rozhodně vystoupili proti nepoměrnému čtení a výkladu pohanských autorů. »Nečteme-li více svých učitelů,« pravil Pierre, »pak hledejme příčinu toho v tom, že jsme se přesytili ciceronskou latinou.« Poukázal na okružní list Pia IX. z 21. března 1853 k francouzským biskupům, pojednávající o studiu křesťanských a pohanských — ovšem upravených — klasiků a vypočítal smutné následky jednostranného vzdělání. Garnier podporoval vývody Pierrovy a zvláště připomenul, jak nejvýš nutno jest důkladně prohlédnouti a upravit pohanské spisovatele.

2. K á z á n í. Dnes učené kázání rozdělené ve dva nebo tři díly více se nelíbí. Naopak zamlouvá se a přitahuje prostinké a srozumitelné pojednání katechismu a mravouky. Zajímá posluchače jistě, pojednává-li někdy kazatel o otázkách denních a časových. Tak ku př. výborné a užitečné by bylo, kdyby se věřící poučili o dosahu Církvi nepřátelských zákonů a jak by se tomu dalo odpomoci.

3. J e d n o t n ý k a t e c h i s m u s. Poněvadž poměry dnešní jsou toho druhu, že rodiny z jedné diecése se stěhují do druhé, jeví se *potřeba jednotného katechismu* nade vši pochybnost. Jaké obtíže to působí ku př. chudým dětem, musí-li katechismus, jemuž se pilně učily, v jiné diecési dáti stranou a učit se pravdám křesťanským v novém katechismu, tak jakoby pravdy náboženské v jiné diecési byly jiné.

4. K n ě ž s t v o má přihlížeti k dobrému časopisectvu a na tom poli také spolupůsobiti. Toť pole, kde potřebí se vši rozhodností přiváděti k platnosti zásady křesťanské, směřující k blahu lidstva. Pracovati se musí dvojím směrem, nahoru i dolů — získati se musí lid i třídy vzdělané. Radno jest všimati si také listů a časopisů náboženství nepřátelských. —

Dejž Bůh, aby dobré símě křesťanských zásad, hozené v půdu jubilejní, vzklíčilo a vyrostlo v mohutný strom, nesoucí ovoce ušlechtilé. Sjezd kněžský v Remeši jest důležitou událostí pro vývin věcí katolických ve Francii. Bohu díky, zdařil se v každém ohledu a vyzněl v jednomyslný projev oddanosti, úcty a lásky k nejvyšší hlavě Církve — svatému Otci Lvu XIII.

Z praxe duchovní.

Podává Dr. JOSEF BURIAN.

Úvod šestinedělek.

Nemá se odpírati úvod matce, již se narodilo dítě mrtvé na svět, anebo již umřelo dítě dříve, nežli mohlo dojíti sv. křtu. S. Rit. C. ze dne 19. května 1896.

Ovšem uváděti se mohou jenom ty matky, které porodily z lože manželského a úvod konati se má jenom ve chrámě; církevní zákony určitě zapovídají úvody v domech a příbytcích soukromých.

Gloria a Credo při mších votivních.

Mnozí kněží (z důležitých příčin — hlavně pro nemoc) mají privilegium sloužiti denně votivní mši sv. de Beata. Na otázku, zdali se při této mši vždy má vynechati Gloria a Credo, odpovídají Ephem. liturg. (z r. 1896), že ano mimo soboty a dokládají se rozhodnutím S. Rit. C. ze dne 23. února 1839, jež zní:

An sacerdos, qui ex indulto quotidie celebrat missam votivam B. M. Virginis in Sabbatis et per Octavas festorum Deiparae addere possit hymnum angelicum, uti ex Decretis consessum est in missis votivis ejusdem Deiparae, quae in Sabbato celebrantur? Responsum est: Affirmative in Sabbatis; in reliquis negative. »A fortiori« tedy vynechává se Credo vždy.

Uschování svatých olejů.

Nejednou se stává, že kostelník, když se vrátí s duchovním zpět od nemocného, svaté oleje doma u sebe ponechá, ač kostel jest zcela na blízku, aby si »uspořil cestu« a teprve druhý den je dá na vykázané místo v kostele. Ritual římský zcela určitě v ohledu tom se vyjadřuje, že svaté oleje mají býti uschovány »loco nitido et decenter ornato«, což ovšem o soukromém bytě se rozuměti nemůže. Na otázku v příčině té pronesenou: »Sacerdotes curam animarum exercentes, pro sua commoditate apud se in domibus suis retinent sacrum oleum infirmorum. An attenta consuetudine hanc praxim licite retinere valeant?« odpověděla S. Rit. C. ze dne 16. pros. 1826: Negative et servetur Rituale Romanum, excepto tamen casu magnae distantiae ab ecclesia; quo in casu servetur etiam domi rubrica quoad honestam et decentem tutamque custodiam.«

Popeleční středa.

Z kruhů duchovní správy sděluje se s námi: Ke dni Fer. IV. Cinerum stojí sice výslovně v rubrikách missálu: »Ante Missam benedicuntur cineres« a ku konci sv. obřadu »completa cinerum impositione sacerdos dicit: Dominus vobiscum cum oratione: Concede nobis. Deinde dicitur Missa.

Tot zajisté zřetelné a každý by se mohl domnívati, že se všude na popeleční středu uděluje popelec přede mši sv. Avšak chyba lávky, někde udělují popelec až po mši sv. — Netroufám sice, že by praxe poslední někde byla zavládla k vůli těm, jimž pro dodržování masopustního úterka jest milejší přijíti si pro popelec až po mši sv., ale mám za to, že rozdílnost ta pochází od mylně čtené zkráceniny v rubrice direktáře arcidiecézálního, která zní: Benedictio & distributio cinerum, quae fieri debet a Celebrante »subsequ.« Missam. — Kdo si nepřečetl výše uvedené rubriku v missále, ale pouze na direktář se spoléhaje čte subsequ. za subsequentem t. j. a sacerdote, qui subsequentem Missam celebrat, bude správně udíleti popelec přede mši sv. Kdo však čte subsequ. za subsequens Missam, t. j. distributio, quae Missam subsequitur, uděluje popelec po mši sv. Proto by se k zachování jednoty při obřadě u lidu tak oblíbeném odporučovalo místo zkráceného subsequ. vytisknouti v direktáři celé subsequentem.

J. Z.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Congreg. Indulgentiarum.

De recitatione orationis »Angelus Domini« et antiphonae »Regina coeli« ad lucrandas indulgentias.

Calcedonius Mancini Presbyter Congregationis Missionis et Redactor »Ephemeridum Liturgicarum« duorum insequentium dubiorum a Sacra Congregatione Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita solutionem humiliter postulat:

I. An in Sabbatis Quadragesimae, in quibus Vesperae anticipantur ante meridiem, oratio »Angelus Domini« ipso in meridie recitari debeat stando, ut recitatur stando antiphona finalis Vesperarum, an potius flexis genibus, ad indulgentias lucrandas?

II. An juxta normas praescriptas a Silloge authentica Orationum et piorum Exercitiorum edita a S. Congr. Indulgentiarum anno 1886 decreto diei 21. Maji, ad lucrandas Indulgentias Sabbato infra Octavam Pentecostes recitanda sit, meridie, oratio »Angelus Dei« vel antiphona »Regina Coeli«?

Et in plenaria Congregatione die 5. Martii 1896 in Aedibus Vaticanis habita, Patres Cardinales responderunt:

»Consulendum SSmo pro opportuna declaratione quoad utrumque dubium.«

Die vero 20. Maji ejusdem anni in audientia habita ab infra-scripto Cardinali Sac. Congr. Praefecto, SSmus D. N. Leo Papa XIII. benigne declaravit: in Sabbatis Quadragesimae orationem »Angelus Domini«, meridie, recitandam esse stando: Sabbato vero infra Octavam Pentecostes, meridie, recitandam esse antiphonam »Regina Coeli«.

Datum Romae ex secretaria ejusdem S. Congregationis die 20. Maji 1896.

L. + S.

A. Card. Steinhuber, Praef.
A. Archiep. Nicopolit., Secret.

Literární oznamovatel.

O Jsoucnosti a Bytnosti Boží. Filosoficky uvažuje Ph. Dr. Eugen Kadeřávek.

I. **O Jsoucnosti Boží.** V vdp. Dr. Eugenu Kadeřávkovi získala theologická fakulta Pražská velmi zdatnou sflu. Pracujeť pan professor neunavně a stále ve svém oboru a setkáváme se s jeho liter. pracemi téměř ve všech katol. časopisech. Spis svrchu jmenovaný jest velice časový. V době, kdy veřejně se nejen uráží Bůh, — ale i opovažuje se tvrditi a to prý na základě

»vědy«, že Boha není, — že jest vše jen hmota a síla, — v době této, dím, jest spis o »Jsoucnosti Boží« vítanou pomůckou pro všechny, kdož se řadí pod prapor Kristův. Spisovatel nás poučuje, zdali a kterak lze poznati jsoucnost Boží a uvádí důkazy o jsoucnosti Boží a sice: Důkazy o jsoucnosti Boží pravdivé; povšechný důkaz jsoucnosti Boží z věcí přirozených; podrobné důkazy čerpané z věcí přirozených, poznanych:

A) zkušeností zevnější; důkaz z trpné stránky změny vedený; důkaz z činné stránky změny vedený; důkaz ze jsoucnosti světa vedený; důkaz z bytnosti světa počátečné vedený; důkaz z bytnosti světa konečné čili z účelnosti vedený; tři podrobné důkazy jsoucnosti Boží, čerpané z věcí přirozených, poznanych:

B) zkušeností vnitřní; důkaz jsoucnosti Boží, čerpaný ze zjevů nadpřirozených; důkaz historický; důkazy o jsoucnosti Boží nepravdivé zamítnuty; námitky vyvráceny; o neznabožství; závěrek. Tím jsme vyčerpali obsah celého výborného spisu, jejž vřele doporučujeme; cena jest nepatrná — 60 kr.

II. **O bytnosti Boží.** Spis tento řadí se důstojně k prvému »O jsoucnosti Boží«, jest vlastně jeho pokračováním. Pojednává se tu o jednoduchosti Boží — a o vlastnostech Božích — o stvoření a cíli světa, o prozřetelnosti Boží svět řídící — o zjevení — o zázraku atd. Spisovatel všude k neobvyklým — vlastně neustáleným českým filosofickým výrazům přičiňuje latinské, což jen chváliti musím v zájmu jasného porozumění. Mám za to, že vzhledem k důležitosti obsahu není ani potřebí zvláště připomínati, že spis vdp. Dr. Kadeřávka vřele doporučujeme. Cena tohoto spisu jest 1 zl. 20 kr.

Dr. Jos. Burian.

Sv. Václav. Modlitby a písně pro mládež studující. Druhé vydání. Sestavil Josef Kyselka.

Podati studující mládeži dobré, účelně sestavené modlitební knížky jest po našem zdání prací velice záslužnou. Opakujeme »dobré a účelně sestavené,« ježto modlitby bez zvláštního zření k potřebám studující mládeže vyznívají na plano a nalézají v srdcích těch, pro něž jsou psány, malého ohlasu. V ohledu tom výbornou modlitební knížku vydal vdp. kanovník Josef Kyselka, který jako dlouholetý gymnasiální učitel náboženství dobře veškeré potřeby studující mládeže vystihl.

»K čemu jsme na světě? ptá se hned v úvodu . . . Bychom nebe si dobyli. Chceme-li nebe si dobyti, musíme spravedlivě žíti a chceme-li spravedlivě žíti, musíme se modliti.« Krásné jest napomenutí jinochův od sv. Filipa Neri. K modlitbám ke mši a ještě k jiným mnohým jest přidán mimo text český také text latinský. Pěkné jsou modlitby při sv. zpovědi, před sv. přijímáním, po sv. přijímání, modlitby k dosažení odpustků, modlitby k sv. biřmování. Jedno bychom přece rádi připomenuli. Dnes namnoze jsou pojmy náboženské i u tak zvaných lepších

tříd velmi chatrné. Ku př. kdož by nevěděl, jaké nesmysly tvrdí mnozí o odpustcích a to i lidé vzdělaní, od nichž bychom mohli více očekávat. Tak ku př. v jednom časopisu jsme četli: Dnes mohl hřešit kdo chtěl jak chtěl, zítra koupil si (!!!) od kněze odpustky a byl hříchu prost. Po našem zdání bylo by snad bývalo velice vhodné ku př. k článku o odpustcích přidati: Co odpustky jsou? Rovněž i při zpovědi, přijímání, biřmování atd. Základní články náboženské, jež by studující měl takorůžka stále před očima, by se v jeho mysl jaksí vžily a nebylo by možno pak, aby v pozdějším životě přisvědčoval k nerozumným výkladům naší svaté víry. Ostatně to jest jen náš skromný náhled. Cena modlitební knížky jest 50 kr. a doporučujeme ji co nejvřeleji. Dr. Jos. Burian

Sedmero postních řečí o oběti mše svaté, které v chrámu Páně na Král. Vinohradech r. 1896 konal František Žák, kooperator. Cena 36 kr. Nákladem V. Kotrby.

Loňského roku vyšly z péra dp. Petra Špičky v R á d c i duchovním překrásné postní řeči, pojednávající o nejdražší oběti mše svaté. Způsob, jakým spisovatel pojednával o předmětu tak důležitém, hloubka myšlének — vše to jímalo v nemalé míře srdce křesťanské a neváhám tvrditi, že několikráte jsem kázání ta přečetl a vždy po přečtení pocítil jsem jakési vnitřní uspokojení, duši oblažující. A věru poklady oběti mše svaté jsou nevyčerpatelné a proto v našem hmotařském století s prospěchem jest, opět a opět k bohatým těm pokladům věřící poukázati. Zavděčil se tudíž dp. František Žák, známý publicista katolický, nemálo, když svá postní kázání, loňského roku s velikým úspěchem na Vinohradech konaná, vydal letos tiskem. Pojednává tu o potřebě oběti vůbec, o předobrazení nejdražší oběti mše svaté v St. Zákoně, o těsném svazku oběti na oltáři s obětí na kříži, o mši svaté jako oběti chvály, díku, smíření a prosby, o užitcích mše svaté, kterak máme býti mši svaté přítomni, o oběti na kříži jako oběti spravedlnosti, trestu a smrti a o oltářní oběti jako oběti lásky, milosrdenství a života.

Z uvedeného obsahu jest zřejmo, že spisovatel hleděl důležitý předmět výhodně rozložití a řekneme-li, že vhodnými příklady, jichž hojně použil, hluboké náboženské pravdy případně objasnil, jest na bíledni, že tato postní kázání s užitkem všady mohou býti přednášena. Dr. Jos. Burian.

Oprava: V pojednání »O filiálních kostelích« na str. 136 v 8. řádku shora místo: »Vyplyvajících práv a povinností« má státi: Vyplyvajícím právům a povinnostem.

Listy homiletické.

Neděle V. postní.

Jediné zlo na světě jest hřích.

»Kdo z vás může mne viniti z hřichu.«
Jan 8, 46.

Moji drazí, co je viděti kolem a kolem té postavy světlé, která vyřkla krásná slova tato? Šalba a klam, zášť i hněv, nečistota, nevděk, slovem hřích a hřích! A co je slyšeti? Slova rouhavá a nečistá a lživá, slova, která ničí čest bližního a pokoj lidí, slovem hřích a hřích. Celý svět upadá, topí se, umírá v hřichu a přece je tu bytost, která smí se obrátiti ku celému okolí svému s otázkou: »Kdo z vás může mne viniti z hřichu?«

Předrazí, my dnes, jako tenkrát celý svět, nemůžeme vůči přesvatému Tvůrci svému jinak volati, než jak učí nás tomu sv. Církev naše: My hříšníci, Tě prosíme uslyš nás! Ale od té doby, co Ježíš Kristus smyl hříchy světa předrahou krví Svou, můžeme, rozumějte dobře, moji drazí, nikoliv pro svoje zásluhy, ale pro zásluhy Ježíše Krista a pro milosrdenství Boží vůči světu, vůči ďáblu, říci: Nemůžeš mne viniti z hřichu, mám čisté svědomí, jsem zdrav na duši své. Moji drazí, mohli byste to říci v tomto okamžiku? Mohli byste říci s Kristem tak klidně: Přichází kníže tohoto světa, ale na mne nemá ničehož? Jan 14, 30. Ne, nemohli. Ale moji drazí, to je právě účelem tohoto svatého postu, abychom se očistili, abychom zjednali si zdraví duševního.

Já vás, já duchovní správce ovečky své drahé, také jinak nepropustím než — jako na vojně, po superarbitriu, po důkladné prohlídce! Jaká to bude radost, uslyšíte-li všichni krásná slova: Odpouštějí se tobě hříchové tvoji, jsi zdrav, odejdiž v pokoji. A jak lehounká to bude práce! Bude jen třeba uvážiti dobře ošklivost hříchů, abychom se s hrůzou odvrátili od minulosti své, upřímně jich litovat a z nich se vyznat a pevně si umínit, už nehřešiti více. Povíme si dnes několik slov o známých těchto věcech, jistě při vaší obvyklé pozornosti!

Rádce duchovní.

P o j e d n á n í.

1. Musí to býti radost, býti současníkem velkých mužů, žítí v době opravdové osvěty, obecného pokroku. Je doba naše taková? Devatenácté století hnedle bude patřiti dějinám. Ti, co po nás přijdou, budou se jistě diviti vynálezům našeho století, budou nám snad záviděti všech pokroků, jichž dopracoval se duch lidský, ale pochopí také úzkost hodných a citlivých duší? Ne, nejsme šťastni; žijeme v dobách, kdy se hřích pokládá za chytráctví, za zdravé užívání světa, ano za nutný následek tělesného ústrojí člověka! Ó, to je doba nebezpečná, v takové době je snadno utrpěti duševní pohromy. Ať tedy nepřestanou v ten světa divý hluk hřmíti slova velikého Pia IX.: Vraťte slovům jejich význam! Co je to tedy hřích?

2. Hřích jest vědomé a svévolné přestoupení zákona Božího. Zákon Boží jest věčná Boží vůle a svatost, jest Bůh Sám. Obraz zákona Božího, vědomí toho zákona, nosíme ve svém srdci. Připodobniti se Boží vůli co nejvíce, uskutečniti v sobě obraz Boží co nejpravdivěji, jest právě vznešeným úkolem člověka. Mezi touto Boží svatostí a vůlí a mravním zlem je taková propast že v tomto životě ji ani nemůžeme pochopit.

Noc a den — o to je příliš slabý obraz; tělo zdravé a krásné a tělo na všech místech pokryté šerednými, hnusnými ranami a vředy — o to je jen stín! Bůh a zlo — odpor mezi těmito dvěma pojmy je závratné tajemství, moji drazí, v poslední řadě jest jen jedna krása a pravda a to je Bůh, a jen jedno zlo opravdové zlo a neštěstí a to je mravní zlo. A nyní si myslíte člověka, jenž obraz Boží v sobě nosí, jenž vůli Boží zná, dobře zná, jenž zná svojí svobodu a ví, že zlo páchatí nemusí a jenž přece vědomě, s jasným poznáním, o své vůli, beze všeho nucení, po zralém uvážení rozhodne se pro zlo — on spáchal hřích, on zneužil všech sil svých a schopností, on zničil v sobě obraz Boží, ne, moji drazí, není možno mysliti si něco šerednějšího, hroznějšího. To je hřích už sám o sobě.

3. Ale, moji drazí, hřích nás činí bídnými.

a) Vzpomeňte si, moji drazí, jak jsme si vylíčili krásu omilostněné duše Duše, v níž jest milost Boží se všemi božskými a mravními ctnostmi křesťanskými (nadpřirozenými), v níž Bůh Sám si rozbil stánek svůj, myslíte si, moji drazí celý ten krásný nábožensko-mravní život takové duše — a ta se dopustila těžkého hříchu. Ó, jak hrozná změna! Jeden jediný těžký hřích zničil, usmrtil celý tento život v duši, zůstala tu duše, ale ubohá — mrtvá pro Boha — proto říkáme smrtelný hřích. Zmizela z ní láska k Bohu a ta je kořenem našeho náboženského života. Zůstala tam víra — ale víra, která člověku stále staví před oči zrcadlo a volá naň: Hleď, jak jsi šeredný: zůstala tam naděje, ale mrtvá naděje, která stále a stále člověku hříšnému připomíná, že krásného cíle svého, tak jak je, nedosáhne.

b) Ale hřích nezničil nábožensko - mravní život jen pro přítomnost a budoucnost, on jako požár bleskem vzniklý spálil všechny zásoby minulého náboženského života. Všechny dobré skutky, jež zapsány byly v knize života, slovem veškery zásluhy zmizely jako květy něžné, mrazem zničené.

c) Hřích však ničí v nás i přirozené schopnosti a síly duše, pokud týkají se mravného života. Moji drazí, není možno tuto pravdu dost a dost často opakovat. Svět říkává: Vždyť bez křesťanství mohu také mravně žít. Moji drazí, ten kdo poznal světlo křesťanského náboženství a potom hříchem toto světlo v sobě uhasil, ten dříve nebo později přestane žít i přirozeně mravný život. Hřích naplňuje rozum tmou a bludem. Vůle stává se slabší a slabší ku konání dobra, za to rozmáhá se v ní nechuť ku nejvyšší bytosti, Tvůrci jejímu. Srdce přeplněno bývá nezřízenými vášněmi a žádostmi, všechny smysly prahnou horečně po hříšné rozkoši a i tělo propadá nečistotě a křesťanská duše, která byla chrámem Božím, stává se peleší zla a hříchu. Hřích bídným činí člověka!

d) To všechno ještě není to nejhorší. Moji drazí! Jediný smrtelný hřích činí duši lidskou vinnou a trestuhodnou před Bohem. Toto vědomí viny a trestu jest ustavičným člověka katem — člověk dobře ví, jaký trest na něho čeká tam na věčnosti. Jeden smrtelný hřích — a ztracená věčnost, otrávená přítomnost — jaké to neštěstí!

4. A co míru tohoto neštěstí, je-li to možno, ještě zvyšuje, jest, že zlobu hříchů ten nejméně poznává, kdo jimi jest nejvíce stížen. Ó, moji drazí, modlemež se denně za ubohé hříšníky. A protože my sami k nim patříme, volejme, zejména tyto dny, kdy Kristus umírající na kříži jest nám tak hlasitým svědkem ohavnosti hříchů, volejme k nebesům: Ó Bože, dej mně poznat bídu mou! Sešli v srdce mé, od mládí hříchem naplněné, paprsek své milosti! S krví Krista Ježíše za moje hříchy prolitou ať smísí se slzy opravdové lítosti nad hříchy spáchanými — krev Kristova a slzy naše, to je předraží to dvojí, co nám odpuštění hříchů vymůže. A jak hrozná byla ta změna, kterou v duši naší jeden smrtelný hřích způsobil, tak krásná bude ta změna, kterou v nás opravdová, skroušená zpověď způsobil.

a) Hřích zmizí a Bůh zase bude bydlet v duši naší, zase vrátí se tam láska k Němu, víra i naděje, bude nám radostí a útěchou celý zástup křesťanských ctností, všechny síly duše vstanou z mrtvých — nový život to bude, zase tak velebný a krásný.

b) V půdě tohoto nového života zadupány byly všechny naše dobré skutky. Ale ty také povstanou, jako kvítka z jarní půdy. Jen pokání a ani jedna ušlechtilá myšlenka, ani jeden dobrý skutek z celého předešlého života tvého, třeba hříchy prosáklého, nebude zapomenut.

c) A zas bude jasný rozum tvůj a silna tvoje vůle, a byt se v srdci jako ozvěna z těch šeredných dob ozvala tu a tam vášeň a žádost zlá, nebude, když se přičiníš, tak silna, aby poru-

šila lадný mír tvého svědomí, aby zvrátila tvoji vládu nad tělem a jeho žádostmi.

d) A třeba v svaté bázni, přece v míru strávíš život svůj očekávaje toužebně příchodu Spasitele svého ve veliký okamžik své smrti.

Hleďte, moji drazí, to je ten nový život. Můj Kriste Ježíši, kolikrát už jsi dárce a původce našeho života! Vždy znova a znova lil jsi v duši naši proudy své milosti a my lehkomyšlně zase a zase tuto milost ztráceli. Ó, nyní víme, že milost Tvá jest nejdražším statkem, jejž získati můžeme. Jen jednou ještě, jen o těchto Velikonocích dej nám s Tebou z mrtvých vstáti a pak zůstaň s námi, my nechceme už umřít, nechceme na věky. Amen.

Petr Špička.

Neděle květná.

O pohoršení maličkých a farisejském.

»Vidouce pak knížata kněžská a zákoníci divy, kteréž činil, a pacholata ona volají v chrámě a praví: Hossana synu Davidovu! hněvali se.«

Mat. 21, 15.

Zastkvěl se Jerusaleme! Zástupy lidu hrnou se ulicemi, volání, radost ozývá se po všech prostorách. Na oslátku jede do města velebný Učitel, jemuž svatost zírá ze zraků, obklopen jsa zástupem Svých apoštolů. »Kdo jest tento muž?« Tak táže se jeden druhého. A hned slyší odpověď: »To prorok z Nazareta, Ježíš, onen divotvůrce, přítel chudiny a nemocných, věhlasný hlasatel pravdy nebeské!« A hle, kdo uslyšel tato slova, nechává všeho, také se řadí k zástupům a volá nadšeně: »Hossana synu Davidovu!« I malé dítky nemohou utlumiti radosti, následují Krista ke chrámu a prozpěvují v nadšené písni: »Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně, hossana na výsostech!«

Celý takořka Jerusaleme se radoval. Jen několik mužů z rady židovské sraštilo čela, zachmuřilo obličej. Čteme v Písmě svatém: »Vidouce pak knížata kněžská . . . hněvali se.« Je naplňovala radost národa hněvem a nelibostí, podezírali Pána Ježíše z počínání nepoctivého, čili jinými slovy: pohoršovali se. Jelikož tak často za dnů našich slýcháme o pohoršení, nebude na škodu, pozastavíme-li se poněkud u něho ve svém rozjímání.

P o j e d n á n í.

Jest dvojí pohoršení. V Písmě sv. jest zaznamenáno pohoršení maličkých a pohoršení farisejské.

Pohoršení maličkých dává člověk, který před svým bližním mluví nebo činí něco zlého, zejména kdo zúmyslně bližního svádí

ke hříchu nebo mu svévolně poskytuje příležitosti, aby Pána Boha urážel. Ach, jak veliké to ohavnosti! Takové pohoršení vraždí duši bližního. Člověk, který dává pohoršení maličkým, pomáhá takorůzka ďáblu v jeho pekelném řemesle, stává se jeho služebníkem. Ó, by povážil, že jeho duši požádá Bůh jednou za duši bližního! Ať mají na paměti tuto pravdu rodiče, by nemluvili a nečinili před dětmi, co by jim mohlo býti ku zkáze mravní. Jak těžko by odpovídali před soudem věčným, až by jim nebeský soudce připomněl, že místo blaha připravovali duchovní smrt svým dětem! Práví Kristus Pán: »Kdo by pohoršil jedno z maličkých těchto, ježto ve mě věří, lépe by mu bylo, aby zavěšen byl žerem oslí na hrdlo jeho, a on pohřben byl do hlubokosti mořské. Běda světu pro pohoršení! Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází!«

Něco jiného však dlužno souditi o pohoršení farisejském. Proč se tak nazývá? Dali mu jméno fariseové, kteří se pohoršovali nad Pánem Ježíšem, ačkoli jen dobře činil a lidu ukazoval cestu ku bráně nebeské. Podobně děje se za našich časů. Jak často člověk má upřímný úmysl, aby žil dle zákona Božího! Ale druhému právě tato upřímná snaha není vhod, podezírá ho z přetvářky, hněvá se na jeho dobré skutky, pohoršuje se bohabojným životem. Pohoršení farisejské pozastavuje se nad zbožností katolického křesťana, není mu vhod pilná návštěva služeb Božích, častější přijímání svatých svátostí. Všude vidí přetváрку, nepoctivost, přálo by si, aby každý byl ničemníkem, jako jest samo ve svém nitru. Novověký fariseus pohoršuje se každým slovem, ačkoli nemožno dle zdravého rozumu ani dosti málo souditi o zlém úmyslu. Fariseovi není vhod ani jediný krok bližního. Všude vidí hřích, nešvar, pekelný skutek.

Bohužel pohoršení farisejské za dnů našich tak šeredným jest jedem veškeré společnosti lidské! Zde hlavní příčina všelikých pomluv, klepů, podezírání!

Ba dostoupil nerozum tak daleko, že mnohdy uráží nás i maličkost na oděvu bližního, nebo dokonce v jediném soustu, které klade do úst, již vidíme přepych anebo lakotu. A přece kdo oprávnil nás k tak příkrému úsudku? Zda nevíme, že skutek člověka jest zlý nebo dobrý nikoli dle zevnějšího zdání, ale dle vnitřního smýšlení? Jak by nás bolelo, kdyby někdo tak přísně soudil o nás, kdyby naši nejčistější snahu vyhlásil za podvod, pokrytectví a hřích? »Co nechceš, aby tobě jiní činili, nečiň ty jim!«

Ostatně zda není pohoršení farisejské na škodu mravnímu životu člověka? Kdo se příliš stará o bližního, obyčejně zapomíná na sebe. Ó, kdyby se tak ozbrojeným okem podíval na svůj život! Co by našel nešvarů, nedokonalostí! »Příteli, vyrvi nejprve břevno z oka svého!« Ano, dříve zameť před svým prahem, a potom můžeš okázati na chyby spolubratra! Ale i potom dle zákona Božího nesmíš býti urputným, škodolibým, závistivým, — nýbrž laskavým, mírným, shovívavým! V počínání tvém ať se zrcadlí láska bratrská, nikoli však pohoršení farisejské!

Ach, Pane Bože, jak nás dnes hněte svědomí, když tak přemýšlíme o svém předešlém životě! Ó, jak často byli jsme neopatrni, dávající pohoršení svými zlými řečmi a skutky! Ó, jak rádi bychom přivedli život svůj do pravých kolejí, jak rádi bychom zlobu svoji napravili! Ode dneška budeme si dávat pozor na každé slovo, na každý skutek, abychom jedenkrát nemusili se trásti před trůnem Tvým, až budeš od nás žádati počet z vládařství našeho.

Než spolu učiníme si pravidlem lásku ku bližnímu. Budeme se varovati křivého posuzování a podezírání, budeme se varovati pohoršení farisejského. Bližní náš k těmž spěchá cíli jako my. Tudíž bratrsky podáme mu ruku svou, ve svornosti a lásce budeme se radovati z jeho prospěchu duchovního, a sami se vynasnažíme, bychom mu jeho snahu usnadnili a tak stali se hodnými lásky Otce nebeského, který miluje nás všechny jako své děti a všem připravuje místo v paláci nadpozemském. Amen.

Boh. Tomíček, kaplan v Roztokách.

Veliký Pátek.

Kdo způsobil smrt našeho Spasitele.

»Běda! kteříž hluboko v srdci před Hospodinem skrýváte radu, kterýchžto skutkové dějí se v temnostech!«

Is. 29, 15.

Draží v Kristu! Smutno jest dnes v našem chrámu Páně, jak není jindy celý rok.

Černá barva všude, jako by se konal pohřeb. Věčná lampa vyhaslá, jako by shaslo světlo života, jako by někdo umřel. A tamhle v pravo připravený hrob.

Bývají pohřby, při nichž bezmála ani jediné oko nezaslí; a bývají pohřby, při nichž ani jediné oko nezůstává suché. Záleží na tom, kdo umřel. — Umřel-li dobrý otec dítek, dobrodinec chudých, pomocník nešťastných, těšitel zarmoucených; sestydlo-li srdce, jež pro každého bratrsky tlouklo, umřel-li miláček všech: kdo by při pohřbu jeho bolestně nezaplakal?

A dnes umřel náš nejlepší otec, největší dobrodinec: Ježíš Kristus. Jak by srdce naše bolestí nepukalo, oko neplakalo? Ba bolest naše nemá mezí, protože smrt Jeho nebyla obyčejná, nýbrž násilnická. Byla to zločinná vražda.

Pozorujme, nejmilejší, kdo měl účastenství na této nejohavnější vraždě našeho drahého Spasitele.

P o ž e h n á n í.

A) Především slyšíme křik lidu, který žádá Jeho smrt. Jak rozzuřen jest tento lid! Kdyby největšího zločince, který loupil, vraždil, páčil, měl ve svých rukou, nemohl by proti němu zuřiti hůře. — U Annáše uhodil Balbus, jeden ze žoldnéřů, Pána Ježíše ve svatou tvář. Cestou smýkali Pána Ježíše provazy. Před soudní radou svědkové pronášejí lži nejhanebnější proti Němu. Jeho skutky milosrdenství za zločiny prohlašují: že v den sobotní uzdravil nemocného, že odpouštěl hříchy, že nazýval Boha Svým Otcem. — Velekněz nazval Jej rouhačem, protože se přiznal býti Synem Božím. Na to lid zuřivě volá: Hoden jest smrti, smrt Galilejskému!

Ještě hůře řádil zběsilý lid u Piláta.

Na otázku Pilátovu: jakou žalobu vedete proti člověku tomuto, odpovídá lid s děsným opovržením proti Pánu Ježíši, jakoby to byl světoznámý zlosyn: »Kdyby tento nebyl zločinec, nevydali bychom ho tobě.« — Raději žádá za propuštění lotra Barabáše, jehožto jméno bylo postrachem a hrůzou celé krajiny. A když Pilát dává otázku: »A co učiním s Ježíšem?« volá lid ďábelským vztekem smyslů zbaven, až se ulice otřásají: »Pryč s ním; ukřižuj ho!« — Když konečně Pán Ježíš zbičováný, na celém těle rozedraný, krví zbrocený lidu byl předveden, kámen byl by nad Ním zaplakal; ale lid ten jako dravec, když spatří krev, ještě více křičí: »Ukřižuj, ukřižuj ho!«

A nyní drazí v Kristu, podívejme se lépe na ten lid, co je to za lid? Jsou to v první řadě zapřisáhlí nepřátelé Pána Ježíše, kterých ani svou božskou dobrotou nemohl získati. Co dobrodiní jim prokázal, ale vše nadarmo. Veliká většina však toho lidu Pána Ježíše ani neznala. Dali se od nepřátel Jeho slepě svést. —

B) Pojdme dále. Vedle zuřivého lidu vinen byl smrtí Krista Pána vladař Pilát. Nebyl nepřítelem Ježíšovým, naopak spíše Jeho přítelem. Ale jak bídně jednal na Jeho obranu! Napřed veřejně vyznává, že na Něm viny nenalézá. Brzy však ze strachu před lidem dává Pána Ježíše zbičovati. Na to pokouší se několikráte ještě Jej zachrániti, ale tak nerozhodně, bojácně, že lid vždy větší smělosti nabývá. Konečně, když mu lid pohrozil obviněním u císaře, ztrácí všecku zmužilost, a aby neuškodil sobě, dopouští se zločinu a vydává Ježíše na smrt, ač jest o Jeho nevině přesvědčen.

C) A ještě jeden člověk jest, jenž na smrti Ježíše Krista má vinu a to největší vinu. Jest to Jidáš. Není to ani nepřítel ani přítel Pána Ježíše, jeho zasloužený pravý název jest zrádce. Byl to jeden ze dvanácti, jeden z nejužšího kruhu důvěrníků Ježíšových, byl to apoštol. Viděl nejednou nebeskou dobrotu a lásku Ježíše Krista; byl svědkem všech Jeho zázraků, tak že musil o Božství Jeho přesvědčen býti; byl vyznamenán od Pána Ježíše zvláštní láskou a důvěrou, že ustanoven byl pokladníkem mezi

apoštoly. A hle! za bídný zisk, za lesk několika peněz šlape dobrotu a lásku Ježíšovu, pohrdá Jeho důvěrou, nedbá Jeho božské důstojnosti a Jej nepřátelům zrazuje. Pán Ježíš zná jeho zrádné úmysly, vidí jeho bídácké jednání již v domě Šimonově, když Maří Magdalena vylila drahou masť na hlavu Jeho. Proto jej varuje a napomíná svou andělskou laskavostí, ale vše jest marno. Jidáš jest Jidáš a ani vtělená láska a dobrota Boží neučiní jej jinakým. A povšimněte si jeho jednání. Nežaluje na Krista jako nepřátelé Jeho, neomlouvá Jej bázlivě jako přítel, ale do očí mluví a jedná jako duše láskou zmírající: »Zdráv buď mistře a políbil jej.« Zatím však za ním stojí už rota holomků s provazy a kyji, jimž Mistra a Pána svého zaprodal.

Draží v Kristu! Proti nepřátelům Pána Ježíše naplnění jsme hněvem, proti Pilátovi výčitkami, ale proti Jidášovi ošklivostí a hnusem.

Tento trojí druh lidí: nesmířitelné nepřátely, nerozhodné přátely a bídné zrádce, podnes nalezneme všude ve světě.

a) Některým lidem nepoložte ani stébla do cesty, čiňte jim dobrodiní, pomáhejte jim v nouzi, ošetřujte je v nemoci, oni však proti vám jsou plni hněvu a nepřátelství. Jak se máte k nim zachovati?

Sv. Elzear, hrabě, našel mezi spisy svého zemřelého otce list, který jistý vojenský důstojník otci jeho poslal a v němž Elzeara velmi nehodně a ohavně popsal. Vyjížděl i na to, aby jej otec vydědil, jelikož prý se více hodí za mnicha než za bojovníka. Nad tím urážlivým listem i šlechetná a tichá manželka Elzearova Delfina byla velmi popuzena a žádala, aby taková ošemetnost bez trestu nezůstala. Ale Elzear upamatoval ji na slova sv. evangelia, že máme zlé dobrým odpláceti, že Bohu toliko msta náleží, a vzav list uvrhl jej do ohně a zlomyslníku odpustil. (Maccan.) Než nač uvádím příklady? Nejvznešenější příklad, jak se chovati máme k nepřátelům, máme na Pánu Ježíši umírajícím na kříži: »Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.«

Tak i vy, nejmilejší, modlete se za své nepřátely.

b) Jiný druh lidí jest, kteří jsou vašimi přátely, pokud od nich ničeho nepotřebujete, pokud přátelství s vámi nežádá na nich oběti.

Dva tovaryši vydali se na zkušenou do světa. Cestou sobě podali ruce, že druh druhu v nouzi neopustí. Za nedlouho vyrazil na ně medvěd, tak že mu nemohli ujíti. Jeden ze soudruhů opustiv druhého vylezl na blízký strom. Druhý maje medvěda již před sebou, padl k zemi a bez pohnutí a bez dechu stavěl se mrtvým, jelikož kdysi slyšel, že medvěd mrtvol nesežírá. Medvěd jej celého očenichal a maje jej skutečně za mrtvého, odešel. Když nebezpečí minulo, slezl onen se stromu a úsměšně se spolutovaryše tázal, co mu medvěd do ucha šeptal. Tento odpověděl: »O rozličném mne učil, zvláště pak mi radil, abych se vícekrát

nepřáteli s lidmi, kteří v čas potřeby nevěrně opouštějí.« (Cernohouz).

Na přátele tedy, nejmilejší, mnoho nespolehejte.

c) Nejhorší druh lidí na světě jsou ti, kteří podobají se zrádci Jidášů. Ačkoliv jsou to lidé povahy bídné, všeho opovržení hodni, jest i těch všude dosti. Do očí staví se vám jako nejlepší přátelé, ale stranou smýšlejí a jednají o vaši zkázu.

Jednoho uvedu vám za příklad, jemuž věnován jest černý list v dějinách našeho národa. Jest to Milota z Dědic. Požíval takové důvěry krále Přemysla Otakara II., že byl od něho nejvyššími hodnostmi vyznamenán, za nejvyššího komorníka moravského ustanoven. A za tuto lásku odměnil se bídník svému králi zradou. V památné, nešťastné bitvě na Moravském poli svěřil Otakar Milotovi vedení zadního voje, jakožto zálohy. Byla to úloha nejvýše důležitá; neboť Milota měl v rozhodné chvíli boj rozhodnouti k vítězství. Šlechtný král by varován svolal v předvečer bitvy náčelníky vojska svého a postaviv se bezbranný mezi ně, pravil: »Obdržel jsem výstrahu, že mezi vámi nacházejí se zrádci. Nemohu tomu věřit. Je-li tu ale kdo, jenž neupřímně se mnou smýšlí, předstup a pomsti se na mně hned na tomto místě; lépe bude, umru-li já dnes sám, než aby zítra tisícové se mnou stali se obětí zrady.«

Nevystoupil ovšem nikdo, ale všichni přísahali opět, že chtějí nasaditi hrdla i statků za svého krále. Však co záleží na přísaze, co na tisících životů bídnému zrádci. Když bitva byla nejprudší a Milota volán byl, aby se svým vojskem záložním rozhodnul osud bitvy, dal se bídník na hanebný útěk a vrátil ostatní pomocná vojska, přicházející z Moravy. Vojsko Přemyslovo bylo na hlavu poraženo a šlechtný král padl. (Palacký.)

Od zrádných Jidášů, nejmilejší, vás Bůh dobrotivý opatruj.

* * *

Avšak, drazí v Kristu, chraňte se, abyste sami nepatřili k žádnému z tohoto druhu lidí, ani vzhledem k Ježíši Kristu ani vzhledem k bližnímu; neboť konec jejich bývá smutný, jako byl těch při smrti milého Spasitele. Stůjte jeden k druhému upřímně a poctivě a všichni jako mohutný spořádaný šik pod praporem svatého kříže. Hle! Jak nepřátelé dotírají na Krista a na Jeho učení! Mnohým jest milejší lotr Barabáš než svatý a spravedlivý Kristus. Dnes jako druhdy volá zaslepený a poštvaný lid: »Krev jeho na nás a na naše syny!« Moji drazí, toto nepřátelství — tato zášť proti Kristu nás sice zaráží — ale nikdy nemůže nás odvrátiti, abychom Krista zapřeli, prodali — anebo do konce i usmrtili v srdci svém. »Ježíš Kristus« budiž naším heslem v životě i ve smrti. Amen.

Jan Konečný, farář na Rudě (Morava).

Hod Boží Velikonoční.

Důkazy, že Kristus z mrtvých vstal.

»A nevstal-li Kristus z mrtvých, tedyť
jest marné kázání naše, marná jest
i víra naše.« I. Kor. 15, 14.

Jako v přírodě, tak i v tělesném i duchovním životě ustavičně střídají se změny. Do nedávna ta příroda Boží byla pokryta těžkým závojem sněhu, zdálo se, jakoby zima stále chtěla pano-
vati — a ejhle, najednou sněh zmizel, zima musila ustoupiti jaru a slunéčko Boží již mile s hůry na nás se směje, a ta zdánlivě mrtvá příroda k novému, radostnému probouzí se životu.

Něco podobného dalo se i s námi, ovšem ve smyslu duchovním. Do nedávna oddáni jsme byli hlubokému smutku času svatopostního, a v tomto chrámu Páně vše nás k smutku vybízelo. Zvláště o Veliký Pátek srdce bolesti se svíralo, když k sluchu našemu dorážel děsný ryk nepřátel Kristových: »Ukřižuj ho,« a když kněz církevní odhaloval sv. kříž volaje bolestně: »Ejhle dřevo kříže, na němž Spasitel světa pněl!« Svatostánek Ježíše Krista byl zotvírán, jako po vyloupení, oltáře byly zpustošeny, bez oběti — a my s těžkým srdcem přicházeli jsme k Božímu hrobu, abychom Ježíši Kristu, za nás ukřižovanému, věnovali slzy vděčnosti a Jemu se klaněli.

A ejhle, jak zcela jinak vypadá to dnes v tomto chrámě a v našem srdci! V tabernakulu opět jest život, an Pán všeho života opět v něm přebývá; oltáře jsou slavnostně oděny a nej-světější oběť opět na nich se koná, a v celé Církvi rozléhá se radostné a slavné Alleluja velikonoční, z něhož se raduje Církev bojující, nad níž plesá Církev vítězná a kteráž dnes zmírňuje bolesti Církvi trpící. Jen satanáš zacpává si uši, aby ho neslyšel a zalézá v pekle do zákoutí, zuře zlostí, že nemohl překaziti vykoupení naše. Ano, moji draží, dnes jest nejradostnější den pro lidstvo, největší svátek v roce církevním; vždyť slaví se radostná památka největší události světové, památka vzkříšení Páně; události to, již Pán Ježíš korunoval celé dílo našeho vykoupení, podal největší zázrak jakož důkaz Svého Božství, božskosti Svého učení; události, již se stal na věky vítězem nad smrtí a ďáblem. Vzkříšením Svým zabezpečil Svému učení, že rozšířeno bude po všem světě; jím zabezpečil vznik a stálé trvání Své Církvi. Bez tohoto zázraku všechna práce Páně by zůstala marnou, Církve by nebylo, a my dodnes potáceli bychom se v děsných tmách pověr pohan-
ských. Proto právem píše sv. Pavel Korintanům: »A nevstal-li Kristus z mrtvých, tedyť jest marné kázání naše, marná jest i víra naše.«

Avšak jako zuří zlostí ďábel nad vzkříšením Páně, podobně činili ode dávna a činí dodnes všickni přívrženci ďáblu mezi lidmi a vzkříšení Páně jest jim kamenem úrazu. Co by za to

дали, kdyby ho mohli odčinit! I namáhají se ode dávna vzkříšení Páně v lidu aspoň uvést v pochybnost, jako činil zlopověstný Renan francouzský, dobře majíce vypočteno, že lid nejsnáze víry se zbaví, přestane-li věřit ve vzkříšení Páně. Protož mám za svou povinnost, víru vaši ve vzkříšení Páně utvrditi, když vám dokáži, že Kristus Pán skutečně z mrtvých vstal a poukáži i na blahodatiné výsledky z této události.

P o j e d n á n í.

Pochybovati o vzkříšení Páně, náleží mezi největší zpozdilosti lidského rozumu; neboť není žádná událost historií tak jasně zjištěna, jako vzkříšení Páně.

Nemohouce upříti, že Pán Ježíš na světě žil a působil, hledí nepřátelé Jeho aspoň zázračné vzkříšení Jeho zviklati a za tím účelem odvažují se tvrditi, že snad Kristus Pán neumřel, nýbrž jen zdánlivě mrtev a v hrobě z mrákoty Svě se probudil a tak bez zázraku z hrobu vyšel.

Vizme, jaký to nerozum, jak opovážlivé to tvrzení! Kristus Pán jistojistě zemřel, jako zemře každý z nás. Duše Jeho od těla se oddělila a proto bylo tělo mrtvé. Tak se státi musilo. To již předpověděli proroci starozákonní. Již sv. David předpověděl, že Spasiteli »ruce a nohy probodnou«. Isaiáš pak dí: »On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše, kázeň pokoje našeho leží na něm, zsinlostí (t. j. smrtí) jeho uzdraveni jsme.« Isaiáš 53, 5. »Obětován jest, proto že sám chtěl a neotevřel úst svých; jako ovce k zabití veden bude . . . a neotevře úst svých.« Isaiáš 53, 7. Věděli tudíž proroci, že zemře a smrtí svou že spasí svět. A jako se každá předpověď proroků na Kristu Ježíši do poslední písmenky naplnila, musila se naplniti i ona o Jeho smrti.

Avšak také Pán Ježíš Svou smrti nejednou předpověděl. Již na počátku Svého veřejného působení řekl Nikodémovi, členu velerady židovské: »A jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí povýšen býti Syn člověka,« Jan 3, 14., t. j. povýšen budu na kříž, budu ukřižován. Učenníkům pak často mluvil o Svě smrti; řekl ku př. »Aj vstupujeme do Jerusalema a dokoná se tam všecko, co psáno jest skrze proroky o Synu člověka. Nebo bude vydán pohanům a bude posmíván i uplván; a když jej ubíjejí, zabijí ho a třetího dne vstane z mrtvých.« Luk. 18, 31—33. Musil tedy zemřít, poněvadž to vícekrát Sám předpověděl a umřel jistě, poněvadž z úst Jeho nevyšla nikdy ani nejmenší nepravda, jak Mu to dosvědčiti musili sami úhlavní nepřátelé Jeho.

Úmrtí Jeho nezbytného musí doznati náš rozum. Uvažte, že Pán Ježíš trpěl smrtelnou úzkost na Olivetu, při níž ztratil mnoho Svě nejsvětější krve! Považte, že byl trýzněn před Svou smrtí celou noc od žoldnéřův a služebníků kněžských!

Považte, že Pilát dal Jej zbičovati, při čemž větší část krve z těla Jeho vytekla; považte, že na Kalvarii, kamž slabostí sotva

již s křížem došel, probodeny Mu byly ruce a nohy, by těmito otvory, hřeby učiněnými, poslední zbytek krve vytekl, aby jen brzy zemřel! Nepřátelé Jeho vidí Ho umíratí a jásají, že se Ho již brzy zbaví. On umírá, a nepřátelé teprv odcházejí, až jsou přesvědčeni, že skonál. Vojáci, kteří měli povinnost, ukřižovaným zlámati hnáty na rukou a nohou k vůli zjištění smrti, tak jsou přesvědčeni o nastouplé smrti Páně, že mají za zcela zbytečno, hnáty Mu lámati a jen pro úplnou jistotu probodá Ho jeden kopím, po jakémž probodení i muž zcela zdravý by musil zemřítí. O smrti Páně jest přesvědčen setník vojenský u kříže, jenž podává o smrti té zprávu Pilátovi. O smrti té jsou přesvědčeni přátelé Ježíšovi, Josef z Arimathie a Nikodém, kteříž si mrtvolu Jeho na Pilátovi vyžádali, aby toho milovaného Pána uctivě pohřbili; živého miláčka svého do hrobu nikdo nedává.

A jestliže přes všechno to, co jsme uvedli, přece Renan tvrditi se odvažuje, že snad, když byl s kříže sňat, byl jen zdánlivě mrtev a aspoň jiskra života že v Něm ještě byla, tvrdíme, že by byla tato jiskra života rychle shasla v hrobě nesmírnou vůní, již tam bylo ze sta liber vonného koření, kteráž vůně by v krátkém okamžiku člověka zcela zdravého udusila, kdyby do takové místnosti byl zavřen, kam nemá vzduch přístupu.

Pán Ježíš tedy jistě zemřel, a proto nad smrtí Jeho slunce se zatmělo, země se třásla, skály se pukaly a hrobové se otvírali. Zemřel, aby nám ukázal, jak veliké ceny výkupné bylo třeba ku shlazení hříchů našich! Této smrti připisují svatí apoštolové a Otcové církevní moc vykupující a usmírující. Tak píše sv. Jan: »Krev Ježíše Krista, Syna Jeho, očišťuje nás od všelikého hříchu,« I. ep. Jan 1, 7., a sv. Petr: »Věduce, že neporušitelnými věcmi, zlatem nebo stříbrem vykoupení jste . . ., nýbrž drahou krví Krista, jakožto Beránka nevinného a neposkvrněného.« I. Petr 1, 18—19. Svatí Otcové odvozují odpuštění hříchů i veškeru spásu ze smrti Ježíše Krista. Tak píše mimo jiné svatý Augustin: »Přišel Vykupitel a dal cenu vykoupení; prolil krev Svou a vykoupil ji okršlek země.« Aug. in psalm. 105.

Avšak ten Ježíš, kterýž jistě zemřel, musil také nezbytně vstáti z mrtvých. Byloť i to od proroků předpověděno. Isaiáš řekl, že »hrob jeho bude slavný«, slavný tím, že z něho povstane, Is. 11, 10. a sv. David předpověděl: »Nezanecháš duše mé v hrobě, aniž dáš svatému svému viděti porušení.« Žalm 15, 10. Jako se vše do poslední písmenky naplnilo, což proroci předpověděli, naplnilo se i proroctví jejich o vzkříšení Páně. — Pán Ježíš Sám jakož Svou smrt, tak i Své vzkříšení předpověděl určitě. Hned v prvním roce veřejného působení Svého, když vyhnal z chrámu prodavače zvířat a penězoměnce a od židů tázán byl: »Jaké znamení ukazuješ nám, že tyto věci činíš,« odpověděl ukazuje na Sebe: »Zrušte chrám tento a ve třech dnech jej zase vzdělám.« Jan 2, 10. A když jednou zákonníci a fariseové pokoušejíce Ho chtěli od Něho znamení viděti, řekl jim: »Jako byl Jonáš v břiše ryby tři dni a tři noci, tak bude Syn člověka tři dni v srdci

země.« Mat. 12, 40. A když po onom slavném proměnění sestupovali s hory Tábor, přikázal Ježíš učenníkům, řka: »Žádnému nepravte o tom vidění, dokud by Syn člověka nevstal z mrtvých.« Mat. 17, 9. A na cestě do zahrady Gethsemanské řekl apoštolům Svým: »Když vstanu z mrtvých, předejdu vás do Gallilee.« Mar. 14, 28.

Aj, moji drazí, nejsou-liž to zcela zřejmá slova, jimiž předpověděl Pán Ježíš z mrtvých vstání Své? Těm výrokům dobře rozuměli nepřátelé Jeho a proto hned po pohřbu šli k Pilátovi s prosbou, aby rozkázal ostříhati hrobu Jeho do třetího dne, dokládajíc: »Rozpomenuli jsme se, že ten svůdce řekl ještě živ jsa: Po třech dnech zase vstanu.«

A poněvadž Pán Ježíš jest věčná pravda, musil naplniti, co předpověděl, to jest, musil vstáti z mrtvých a také jistě vstal.

Jisto jest, že třetího dne byl hrob nalezen prázdný. Kterak zmizel Kristus z hrobu? Učenníci nemohli tělo Jeho tajně odnésti a pak lidu namluviti, že vstal z mrtvých; neboť hrob střežlo více vojáků a kámen byl pečeti úřední opatřen. Voják na stráži nikdy nesmí usnouti, nechce-li podlehnouti těžkému trestu. Tak to bylo vždy a jest dosud. A dejme tomu, že by byli všickni ti vojáci usnuli — zdaž by se, spíce vedle hrobu, nebyli musili probuditi, když by byli apoštolé odvalovali ten těžký kámen hrobový? A jestliže učenníci v noci Mistra ukradli, pečeť úřední porušili, jak to fariseové rozšířiti chtěli, proč nebyli potrestáni vojáci, že neostříhali dobře hrobu? Proč nechopí se synedrium Josefa z Arimathie, v jehož zahradě hrob byl a jenž by byl musil dobře o únosu věděti? Proč nejsou apoštolé pohánáni před soud, že spáchali hřích na mrtvole, což u všech národů všech věků bylo zločinem? Proč nestojí velerada na tom, aby apoštolé ukázali místo, kam Ježíše přenesli, aby ten podvod byl zřejmý a lid aby vzkříšením Páně nebyl uváděn v blud? Proč jim toliko s pohrůžkou přikazují, aby ve jménu Ježíše žádnému nemluvili? Protože věděli určitě, že Pán Ježíš skutečně z mrtvých vstal, jak to strážní knížatům kněžským oznámili. Proto uplácí velerada vojáky, aby říkali, že když na stráži spali, učenníci přišli a tělo Ježíšovo ukradli. »Ó, ničemnosti bídná,« volá tu sv. Augustin, »spících svědků se dovoláváš?« Člověk spící má dávatí svědectví o tom, co se stalo, když spal? Ó fariseové, když nemáte jiných dokladů, proč raději nemlčíte? Proč raději nevoláte: »Ano, vstal Kristus z mrtvých, jak byl předpověděl; učinil ten zázrak ohromný, ku kterému nás odkazoval — a protož nyní věříme již v Jeho Božství, přijímáme Jeho učení a želíme toho, že jsme se tak hrozně proti Němu prohřešovali.« Avšak neučinili tak, slepotou poraženi, a i po vzkříšení Páně chovají k Němu další nenávisť, poněvadž o Vykupitele-Boha nestáli, jsouce příliš pohrouženi v smyslnosti a chtějíce živou mocí míti vykupitele světského, který by jim připravil ještě větší blahobyť, než jakého požívali; onit si mysli: »Co nám po tom, jak se nám povede po smrti, co nám do života

věčného, k jakému ten Kristus vedl lid, jen když se máme dobře zde na zemi — po smrti třeba peklo!

Z mrtvých vstalý Pán Ježíš byl viděn od rozličných osob, byl viděn od žen, které se Mu klaněly, od učenníků do Emaus jdoucích; On ukázal učenníkům Svým ruce a bok, aby se přesvědčili o kostech a těle Jeho, neboť pravil: »Vizte ruce mé i nohy, žeť já jsem to; dotýkejte se a vizte; nebo duch nemá těla a kostí, jako mne míti vidíte.« Luk. 24, 39. Jedl s učenníky, byl viděn od Tomáše, jenž mohl vložiti ruku svou v bok Jeho a zvolal: »Pán můj a Bůh můj.« Jan 20, 28. Dal po Svém vzkříšení apoštolům moc odpouštěti hříchy a křtíti všechny národy, byl s apoštoly u jezera Genezaretského, kdež Petra učinil hlavou Církve své; byl viděn od 500 učenníků, z nichž mnozí byli ještě na živu, když sv. Pavel napsal první svůj list ku Korintanům. Před tváří apoštolů a jiných věrných odebral se 40. den po Svém vzkříšení s hory Olivetské k Otci nebeskému. — Ejhle tedy, moji drazí, nad slunce jasněji stojí pravda, že Pán Ježíš z mrtvých vstal Svou mocí božskou, oslavený, proměněný, jako vítěz nad smrtí, hříchem a ďáblem! A toto Jeho z mrtvých vstání bylo korunou všeho Jeho díla vykupitelského, byl to zázrak všech zázraků. Tímto zázrakem hlavně byli apoštolé utvrzeni ve víře, tento zázrak pudil je do celého světa, aby hlásali učení Kristovo, tímto zázrakem nejvíce potvrzené jakož učení božské, tento zázrak hlavně byl příčinou, že milionové pohanů přijímali rázem učení Ježíšovo a milionové po příkladu sv. apoštolů za učení Jeho krev svou vycedili. Bez tohoto zázraku, dokládá dobře sv. Pavel, »marné by bylo kázání naše, marná i víra naše«.

Proto dnes taková radost v Církvi sv., proto dnes okrskem zemským otrásá to slavné Alleluja velikonoční, proto i srdce vaše, moji drazí, dnes rozšiřuje se radostně a mám za to, že každý z vás dnes si v duchu libuje: Ó, jak šťasten jsem, jsa v Církvi Ježíšově; ó jak šťasten jsem, že se držím učení pravého, z mrtvých vstáním potvrzeného!

Avšak, jak musíme truchliti dnes nad těmi bratry svými, kteříž jsou rovni těm fariseům jerusalemským a Kristem Pánem a jeho sv. učením pohrdají. Ti nemají radostných Velikonoc, ti nemají vůbec žádných pravých radostí na světě, poněvadž žijí bez Boha jsouce nepřátely Božími a pravá radost jest možnou jen v Bohu, Kristu Ježíši, Pánu našem. Kéž ten vzkříšený Ježíš svou nezdolnou milostí osvítlí rozum jejich, aby poznali své scestí, aby přestali žíti bez Boha, přestali Ho tupiti, Jeho učení a Církev zlehčovati. Kéž by ty šiky jejich Bohu nepřátelské se rozbily a oni všickni s námi dnes se spojili k radostnému Alleluja! A jest jich, Bože můj, tolik za našich dnů, že jest z toho úzko; jsou jich celé řady, že si na tom zakládají, býti nepřáteli Božími, pohrdati vším náboženstvím a vším, co jest svatého, což hlásají slovem i tiskem, usilující tu víru Ježíšovu, tu víru našich zbožných otců, tu víru, kterou nám přinesli naši svatí věrozvěstové Cyrill a Methoděj, již se držel až do vylití krve náš kníže sv. Václav,

za níž kráčeli naši sv. patronové, již byl tak velikou oporou slavný otec vlasti, Karel IV. — tu víru usilují tomu našemu dobrému národu vyrvati a učiniti jej tak mrtvolou; neboť čím jest tělo bez ducha, tím jest národ bez víry, totiž mrtvolou a rozpadá se, jak tomu učí světové dějiny a jak o tom soudili již pohanští mudrci, kteříž vyřkli ústy Sokratovými: »Pravého Boha neznalost jest nejhorší rána morová všech obecních záležitostí; všeliké společnosti základ boří ten, kdo náboženství boří.« Ó, nešťastníci našich dnů, obraťte se k Pánu Ježíši! Hle On jest láska; samou lásku dokazoval k nám; On táhne vás k Sobě, jakož pověděl: »A já, když budu povýšen od země (na kříž), všechno potáhnu k sobě.« Jan 12, 32. Obratťte se k Němu a přivíňte se k Jeho probodenému boku, zlíbejte ty přesvaté rány Jeho — a on přijme vás rád, vždyť i za vás tekla Jeho nejsvětější krev!

Nedivil bych se, že tak mnozí Kristem pohrdají, kdyby člověk tak zahynul, jako zvíře, což si ovšem ti ubozí nevěrci ve své zaslepenosti myslí. Avšak tomu není tak; po smrti musíme se dostaviti k soudu věčného soudce a budeme souzeni dle skutkův svých, budeme souzeni na konci časů i ve svém těle, neboť vzkříšením svým zaručil Pán Ježíš i naše budoucí vzkříšení, jakož byl i slovy to přislíbil, když řekl: »Přichází hodina, v kteroužto všickni, kteříž v hrobích jsou, uslyší hlas Syna Božího; i půjdou, kteří dobře činili, na vzkříšení života, kteří pak zle činili, na vzkříšení soudu.« Jan 5, 28—29.

Vymlouvej si to, nevěřče, jak chceš, marné tvé vymlouvání — i se svým tělem povstaneš a jsa v nevěře až do smrti živ, s duší i to tělo své vydáš u věčnou záhubu. Což jsi tak slabého rozumu, že jím nutností svého vzkříšení nenahlížíš? Což ti nejde do hlavy, že celý člověk buď dobře neb zle činiv na zemi, také celý musí vzíti odplatu neb trest, t. j. i s duší i s tělem, jelikož při všech činech tělo i duše vždy byly účastny? A ejhle, aby se tak státi mohlo, musí tělo jednou z hrobu povstati a s duší opět se spojit. Což jsi, nevěřče, tak krátkozrakým, že nevidíš v přírodě těch četných obrazů budoucího vzkříšení našich těl, kteráž proto Bůh do přírody vložil, abys jimi byl na své vzkříšení stále pamatován? Ten strom na podzim odumírá a v zimě jest bez života, a ejhle, na jaře pučí, odívá se novým listem a květem — slaví své vzkříšení! Ta tráva, kteráž v zimě pod nohou naší v prach se trolí mrtva jsouc, na jaře opět žene a se zelená — slaví své vzkříšení! To slunce v podvečer zapadá, jakoby zemřelo a ráno majestátně vycházejíc — slaví své vzkříšení! Ta housenka klade se ve hrob, zakuklí se a nejeví života, a ejhle, jarního slunka paprsky rozrážejí její hrobeček a ona povstává z mrtvých k novému krásnějšímu životu motýla! A tu každému, i tobě, nevěřče, praví rozum: Jestliže příroda odumřevší opět povstává k novému životu, musí tím spíše člověk, pán té přírody, zemřev opět k životu povstati, vzkříšení své slaviti. Styď se, nevěřče, že dáváš na jevo rozum obmezenější, než měli staří pohané! I ti věděli o budoucím vzkříšení, poněvadž jim to pravil rozum. Proč balsamo-

vali Egypťané mrtvá těla, aby neshnila? Poněvadž věřili, že se duše opět jednou do toho těla vrátí, čili že bude člověk vzkříšen! Což jsou ty báje pohanů o podsvětí čili pekla, kde si představovali lidi v těle všelijak trýzněné, ač prach těch lidí byl na zemi v popelnicích, — což znamenaly tyto báje jiného, než vědomí pohanů o budoucím z mrtvých vstání? Ejhle nevěrci, pravda tato jest nad slunce jasnější a proto ji věřiti nezbytno. Věřím rád, že byste rádi na věky zůstali prachem a popelem, abyste v těle nemusili trpěti; avšak vaše přání zůstane jen pouhým přáním; tu rozhoduje všemohoucí vůle a spravedlnost Boží, kteráž i vás vzkřísí, ovšem s těly ohavnými a k životu věčně smutnému.

* * *

Drazí posluchači moji, kteříž se věrně držíte veškerého učení Ježíšova a tudíž i pevně přesvědčeni jste o budoucím svém vzkříšení, radujte se dnes radostí velikou a prozpěvujte slavné Alleluja, že vzkříšením Páně vzkříšení vaše zabezpečeno jest a těšte se, že i to tělo poездеjších různých těžkých útrapách jednou vezme nehynoucí odplatu v nebesích, »kde setře Bůh všelikou slzu s očí a smrti více nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti nebude více«. Zjev. 21, 4. Považujte to tělo své za chrám Ducha Sv., jakýmž skutečně jest, a nevydávejte ho ve hřích, nýbrž ať jen na ctnostech krásných s duší má podíl. Pak povstane to tělo vaše oslavené a v tom těle oslaveném budete pak místoездеjší »veliké noci« slaviti na věčnosti »veliký den«, v němž na věky věkův Beránku Božímu Kristu prozpěvovati budeme slavné Alleluja — Amen.

Matěj Dušek, professor náboženství ve Vysokém Mýtě.

Pondělí Velikonoční.

Co nám zapadající slunce připomíná.

»Zůstaň s námi, neb se připozdívá,
a den se nachýlil.«

Luk. 11, 27.

Smutni byli svatí apoštolové a učenníci Páně, smutné byly i ženy nábožné, když Pán Ježíš na kříži ducha Svého vypustiv, s kříže sňat a pohřben byl. Ó, jak neměli také smutniti, vždyť ztratili Toho, pro Něhož všecko opustili, Jehož následovali a Jemuž srdce své a svou lásku věnovali a v Něhož všecku naději svou skládali! Smutni byli i ti dva učenníci Páně, o kterých dnešní sv. evangelium vypravuje; řekl jim také proto Pán Ježíš, přiblíživ se k nim: »Kteréž jsou to řeči, o nichž rozmlouváte ve spolek jdouce a jste smutni?« Smutni byli, smutně kráčeli do Emaus, ale veselí a radostí naplnění navrátili se z Emaus do Jerusáléma. A proč byli veselí, proč radostně do Jerusáléma zpět

se vrátili? Protože Pána Ježíše v lámání chleba poznali, že Ho vzkříšeného viděli. — Toto poznání Krista vzkříšeného bylo ovoce lásky jejich, lásky k Pánu Ježíši a k bližnímu; kdyby nebyli Pána Ježíše milovali, nebyli by o Něm na cestě rozmlouvali a nebyli by pro Něho tak smutni byli, a Pán Ježíš by se nebyl také k nim přiblížil a nebyl by se jim ani v lámání chleba poznati dal; oni milovali ale bližního svého, neb držíce nejprve Pána Ježíše jen za člověka pouhého, za bližního, řekli Jemu plni upřímnosti a lásky: »Zůstaň s námi, neb se připozdívá, a den se již nachýlil«; slova tato svědčí o jejich lásce k bližnímu, nebo koho nemilujeme, tomu se vyhýbáme, tomu nepravíme: »Zůstaň s námi«. A co zavdalo příčinu, že Krista Pána vyzvali, aby s nimi zůstal? Byl to již blízký západ slunce, byl to večer, neb pravili: »Již se připozdívá a den se již nachýlil.« A tak vidíme, že blížící se večer a západ slunce byl pro ně velmi užitečný, neboť kdyby toho západu slunce, toho připozdívání, nebylo, nebyli by Ho vyzvali, aby s nimi zůstal, a nebyli by Ho tedy hned poznali, a nebyli by radostí nad Jeho vzkříšením hned naplněni bývali.

I nám, moji drazí, připomíná západ slunce mnohou užitečnou a poučnou pravdu. Jakou pravdu, o tom uslyšíte, když poslechnete dnešní moji řeč, kterou ke cti a chvále z mrtvých vstalého Ježíše chci promluvit.

P o j e d n á n í.

1. Slunce západ jest užitečný pro nás i celou Boží přírodu.

V potu tváře své musíme sobě chleba vezdejšího dobývati, všickni jsme k práci těžké odsouzeni, všickni musíme více méně pracovati. Ó, jak se těší pracující proto na západ slunce, na dobu, kdy den se již nachyluje! Neb tu nastává klid ode vši práce, tu se vrháme na lůžko, aby zemdlené údy si odpočinuly, a abychom nových sil k nastávající práci druhého dne nabyli.

Ale i pro tu Boží přírodu jest západ slunce užitečný a to zvláště za doby letní po velkém denním vedru a parnu. Jak okřívá ta Boží příroda, jak ty byliny a stromy svěží a jako omlazeny bývají! I ta zvířátka a to ptactvo si po západu slunce odpočívají a nové síly nabývají; jak vesele prozpěvuje to ptactvo nebeské ráno, neb i ono po slunce západu na odpočinutí se ubírá a posilněno byvši tím mileji ráno pěje, Boha chválí a nás obveseluje. Západ slunce jest tedy užitečný. Jen pro člověka bezbožného jest škodlivý, neb takový po slunce západu vychází teprv na lup a koná skutky temnosti a podobá se tak dravé zvěři, která po slunce západu na lov a lup vychází a škodu činí.

2. Než i v duchovním ohledu jest západ slunce užitečný, neb mnoho dobrého připomíná, mnohemu dobrému učí a k tomu povzbuzuje.

Tento každodenní západ slunce a pak jeho východ učí nás, že jest Bůh, že Bůh to tak všechno stvořil, že Bůh všechno tak stále řídí a zachovává. Vědy přírodní učí tak jako Písmo svaté, že to tak od počátku ve světě nebylo jako nyní, že panoval chaos, veliká směsice; podle Písma svatého byla země pustá, kterou vody a tmy přikrývaly; a nyní jak krásně všechno zřízeno jest! Jaký pořádek panuje ve světě! Jak se všechno dle daných zákonů pohybuje! Mohlo se to tak samo od sebe učiniti?

Daly se ty zákony, podle kterých všechno tak pravidelně se pohybuje, samy od sebe? Samo od sebe se to státi nemohlo, neboť hmota, kdyby i věčná býti mohla, nepořádá se sama, nedává se sama v pohyb, nedává si sama zákony; všechno to musil nejvyšší mocný a moudrý Duch, nejvyšší mocná, živá, moudrá a sebevědomá vůle neb bytost, Bůh, učiniti. Tak hlásá i tento pravidelný každodenní západ slunce jsoucnost Boží. Ó klaňme se tedy Bohu, nejen při východu ale i při západu slunce, padnouce na kolena svá kořme se Stvořiteli, modleme se ranní a večerní modlitbu!

3 Slunce západ připomíná nestálost štěstí ve zdejšího.

Slunce zapadá často za mraky, za hustý a zkázonosný mrak; a podobně nesvítlí ani nám stále štěstí, nesměje se stále na nás, ale pomijí a zapadá. Věci tohoto světa, bohatství a sláva, rozkoše a zdraví, vše to jest něco pomíjejícího, o čemž nás každodenní zkušenost poučuje. Slavná, mocná a nádhery milovná královna babylonská, Semiramis, když byla sobě téměř všechny národy Asie podmanila, ustanovila vystavěti sobě pomník, kterýž měl slávu, moc a jméno její na věčné časy v památce zachovati a udržeti; vyhlídnuvši sobě tu nejrozkosnější krajinu podle břehu dvou nejkrásnějších řek, Eufrat a Tigris, a povolavši ty nejvýtečnější mistry tehdejšího Egypta, položila u přítomnosti zástupců všech podmaněných národů základní kámen k pomníku tomu. V krátkém čase povstalo město Babylon, jakéhož nebylo na celém světě; palác spočíval na paláci, do nichž poklady všech podmaněných národů shromážděny a uschovány byly; ohromné věže, jichžto zlaté bány oblaky líbaly, stály jako andělové strážní nad městem, hledíce pyšně do dalekých krajin a končin země; město samé obehnila vysokou a pevnou zdí; ve středu města nalezaly a táhly se ty největší a nejkrásnější zahrady, plny rozmanitých stromů a květů, a ozdobeny milostnými besídkami, sochami, rybníky a vodopády. Slovem byl Babylon městem tím nejkrásnějším, nejslavnějším a nejbohatším na celém světě toho času; a kde jest za našeho času toto tak krásné, slavné a bohaté město Babylon? Sotva jest po něm stopy a známky; poutník z cizích krajin nejistým krokem hledá místo a pátrá, kde stál slavný Babylon. Hle jako slunce zapadá, tak zapadá a zaniká vše, co pozemského jest a po těchto tak nestálých a pomíjejících věcech chtěli bychom nenasyceně bažiti, jich úzkostlivě a snad i hříšným způsobem hledati, jim srdce přidávati, a pro ně snad i na Boha, na duši, na nebe a věčnost za-

pomínati, pro ně i Boha, duši a nebe ztratiti? Odstup to od nás; zmoudřeme!

»Nikdy slunce nezašlo, aby opět nevyšlo«, praví český básník Jablonský; ano zapadá slunce, loučí se s námi, aby tím krásnější se nám zas objevilo. Podobně to bývá i se štěstím a neštěstím; kolikrát přikvačí na člověka neštěstí, že se mu zdá, jakoby nebylo více pro něho žádné spásy a naděje; ale opět se poměry promění, nastává obrat, a staré štěstí se zas navrátí; kolikrát přijde na člověka nemoc, že myslí člověk, že se mu zdraví více nevrátí, že smrt jen učiní trápení jeho konec; ale jako slunce zapadlé opět vychází, navracuje se často i zdraví a štěstí. Na nábožném a trpělivém Jobu máme důkaz. Ó nebuďme tedy v neštěstí netrpělivi, nereptejme, nezoufejme, ale důvěřujme v Boha, živi budme ctnostně, a po krátkém čase vrátí se zdraví a štěstí zase; vždyť Bůh nás často jen zkouší, a když nás trestá pro hříchy naše, pomáhá nám opět, jestli tato Jeho kázeň účinkovala, nás k pokání a života polepšení pohnula.

4. Západ slunce připomíná konec života vezdejšího.

Jako slunce každodenně zapadá, tak každodenně umírá tisíce a tisíce lidí po celém oboru zemském; a přijde čas, kdy i nám slunce života našeho zapadne; přijde čas, kdy slunce osvěcovati bude hrob náš. Kdy se to stane, nevíme, že se to stane, víme tak jistě, jako víme, že slunce zapadá; a to se brzy, velmi brzy státi může, neb ani život ani smrt není po právu v moci naší, neb Bůh jest Pánem života a smrti; rychle ubíhá a kloní se slunce k západu a rychle plyne i život náš a proto brzy může zapadnout slunce života našeho; a mnohému z nás lidí zapadne slunce života třeba již dnes, nebo zítra, nebo za týhoden a t. d. Vědouce to, co tu máme činiti? To, co učinili učenníci do Emaus jdoucí; tito volali, řkouce: »Pane, zůstaň s námi . . .« Podobně i my volejme; doba před západem slunce sluje podvečer, večer, tu se připozdívá; a až se bude blížiti život náš k západu, tu též volejme: »Zůstaň s námi . . .« A proč? Abychom v Pánu zemřítí mohli, neb kdo v Pánu umírá, blahoslavený jest, kdo v dobrém až do konce setrvá, ten dle slov Krsta Pána spasen bude.

Podle slunce západu soudíme, jaký bude nastávající den, a podle smrti můžeme souditi na věčnost; a proto prosme Pána, aby s námi zůstal v tom posledním okamžení, aby šťastná a blažená byla věčnost naše, náš život po smrti aby blažený byl.

Nemůže ale dobře umřítí, kdo po celý život nešlechtně žil, a proto se také všim právem říká: »Jaký život, taková smrt.« Živi budme tedy ctnostně a spravedlivě, činme pokání za hříchy své, aby smrt naše blažená byla; k tomu potřebujeme ale milost Boží, a proto máme často, ano máme stále volati: »Zůstaň s námi«, abychom dokud čas máme, dobré činiti mohli.

Po západu slunce nastává tma, noc, kdy se již tak dobře pracovati nemůže. A až nám slunce života našeho zapadne, nastane pro nás také noc; pravíť Sám Pán Kristus: »Přicházíť noc,

kdežto žádný nemůže dělati.« Jan 9, 4.. Za tou také příčinou vybízí nás Pán Ježíš, abychom dokud den a světlo jest, pracovali; díť: »Choďte, dokud máte světlo, ať vás nezachvátí tma.« Jan 12, 35.; pracujte tedy horlivě a svědomitě ve svém povolání dokud čas máte, dokud jest den, dokud slunce života vašeho nezapadne; zmoudřete, nenásledujte příkladu synů světa, kteří času denního k hříchu a nepravosti používají, nebo pro ně nastane hrůzná noc po smrti, strašná věčnost. »Ó by tito moudří byli, a rozuměli, a k posledním věcem prohlédli.« V. Mojž. 32, 29., neb jen »věrní v milování odpočinou (v životě novém), nebo milost a pokoj jest vyvoleným jeho.« Moudr. 3, 9.

5. K jednomu slunce západ zvlášť vybízí, a to jest, a bychom se s bližním svým smířili, nebo dí svatý Pavel: »Hněvejte se a nehřešte« (t. j. hněváte-li se, aspoň nehřešte, nebudiž hněv váš hříšný); slunce nezapadej na hněvivost vaši« Efes. 4, 26. Tím chce sv. Pavel říci, že nebude hněv náš hříšný, jestli bude spravedlivý a jestli potrvá jen do slunce západu. Ó, smiřte se tedy s bratrem svým do slunce západu. Kdykoliv slunce zapadá, zpomeň sobě, člověče, že se nemáš více hněvati, že máš odpustiti bratru svému, že se máš smířiti. Jeden svatý, na kterého se člověk jeden hněval, vida, že slunce již zapadá, pravil mu: »Bratře slunce již zapadá.« Připomeňte i vy hněvivému, že slunce již k západu se blíží, aby se tudíž více nehněval. Ale všimnou sobě mnozí hněviví při slunce západu, že se smířiti mají? Ó, na hněvivost mnohých zapadlo slunce již ne jednou, ale třeba stokráte; ano mnozí se již hněvali až do smrti, takže i slunce života jejich na hněvivost jejich zašlo, ale právě tím dokázali, že hněv jejich byl hříšný, že s hříchem se na věčnost odebrali, a proto jim Bůh také neodpustil, nebo kdo neodpustí bratru svému, tomu neodpustí také Bůh, neb se modlíme: »Odpust nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům«; kdo se hněvá, kdo odpustiti nechce, pro toho jsou ztraceny všechny zásluhy dobrých skutkův jeho, ten propadá věčnému hněvu Božímu.

6 Co připomíná ještě západ slunce? On připomíná konec světa.

Denně vychází, denně zapadá slunce; ale přijde jednou čas, kdy slunce více svítiti nebude, a to bude při konci světa, neb dí Pán Ježíš: »Hned pak po soužení těch dnů slunce se zatmí, a měsíc nedá světla svého, a hvězdy budou padati s nebe, a moci nebeské budou se pohybovati. Mat. 24, 29.; tenkrát nastane tedy ten velký a dlouhý západ slunce, a na ten se máme již zde připravovati. A proč? Protože vstaneme z mrtvých; jako slunce zapadá, ale zase vychází, a jako se po nočním spánku při východu slunce probouzíme, tak se probudíme i my v den nejposlednější a vyjdeme z hrobu.

Když slunce zapadá, tu Pán vinice skrze správce svého vyplácí dělníky; pravil Pán Ježíš: »Když pak byl večer, dí Pán vinice svému správci: Zavolej dělníků, a dej jim mzdu, počna od posledních až do prvních.« Mat. 20, 8.. Hle po tom velkém

západu slunce na konci života bude Bůh skrze Syna Svého držeti soud a tehdaž odplatí jednomu každému podle skutkův jeho. Připravujme se tedy všickni na tento večer, na tento soud, konejme ctnost a spravedlnost, činme pokání, aby nám mohl Kristus Ježíš, tento budoucí a spravedlivý Soudce náš, odměnu věčnou dáti, aby nás nemusil zatratiti: každý den při slunce západu sobě tento poslední západ, tento poslední večer, tento poslední soud připomeňme, a budeme svatě živi, budeme pokání činiti. K tomu vás i Duch Sv. vybízí, neb dí: »Ve všech skutcích svých pamětliv buď na poslední věci své, a na věky nezhřešíš.« Sir. 7, 40.

* * *

Slunce západ jest pro nás tedy užitečný, jest poučný. Poznali jste, co nám připomíná a k čemu nás povzbuzuje. Všimněte sobě tedy dobře a často slunce západu a upamatujte se na to, co jsem nyní pověděl vám; řiďte se podle toho ve svém činní a jednání, abyste svatě a spravedlivě živi býti mohli, prostě Pána Ježíše, aby s vámi byl, vás osvěcoval a silil; následujte příkladu Jeho a věřte v Něho, chodte ve světle Jeho, neb dí: »Chodte, dokud máte světlo, ať vás nezachvátí tma i dokud světlo máte, věřte v světlo, abyste byli synové světla.« Jan 12, 35. 36. Jako tito dva učenníci Ho prosili, aby s nimi byl a zůstal, říkáce: »Zůstaň s námi . . .«, tak i vy volejte: »Zůstaň s námi . . .«; a tak stane se, že, jako oni s radostí se navrátili z Emaus do Jerusalema, že i vy s radostí tento svět opustíte, až slunce života vašeho zajde, a do nebeského Jerusalema se navrátíte a s Krístem Pánem tam královati a radovati se budete. Amen.

Jan Podlaha, bisk. vikář v Stálci.

Odpůrci a přátelé Kristovi.

Časové postní řeči.

Napsal FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

VI.

»Všechněm všechno učiněn jsem, abych všechny ku spasení přivedl.«

I. Kor. 9, 22.

Byli jsme v rozjímáních svých svědky obrácení Šavlova; opravdovou shledali jsme jeho kajicnost, upřímné jeho předsevzetí, svědomité jeho dostiučinění a to vše zajisté jest následování hodno od každého kajicníka, jenž dobře to myslí s duší svou. Však minule připomínali jsme si i další působení Pavlovo jakožto apo-

štola národů; neštítel se dalekých cest, nelekal se námahy, protiventství a pronásledování; ale s horlivostí a obětavostí právě apoštolskou nesl skutečně jméno Ježíše Krista před pohany i krále a syny israelské. Za jakým účelem podjal se toho velikého a obtížného úkolu? On sám na otázku naši odpovídá slovy: »Nestydím se za evangelium; moc zajisté Boží jest ku spasení každému věřícímu, židu předně i Řeku (pohanu).« Řím, 1, 16. Uznal, že má-li kdo spasení dojíti, musí pravou víru poznat; proto také sv. víru Ježíše Krista všude všem hlásati a všechny té spásonosné víře získati hleděl. Spása duší nesmrtelných byl účel jeho působení; ten účel vznešený a záslužný měl stále před očima a proto »všechněm všechno učiněn jest, aby všechny ku spasení přivedl.« Připomenu tedy dnes horlivost a obětavost sv. Pavla v úřadě apoštolském pro spasení věřících. Ježíši, Spasiteli náš, sprovázej slova má milostí a požehnáním Svým.

P o j e d n á n í.

1. Sv. Pavel všechno své působení apoštolské obětoval Ježíši Kristu a sebe vždy jen za služebníka Jeho považoval; podobně i všechny spolčníky své k tomu vybízel, aby ve všem prokazovali se jako služebníci Boží ve mnohé trpělivosti, v souženích, potřebách, v úzkostech, v nesnázích, žalářích atd. I. Kor. 6, 4. 5. A právě proto, že sv. apoštol všechnu tu službu Ježíši Kristu zasvěcoval, nikdy žádná námaha nepřicházela mu za obtíž, jen aby co nejvíce duší nesmrtelných získal Kristu. Ta horlivost jeho pro spasení lidstva jedině k tomu jej pobádala, že vybral si k svému apoštolování krajiny, kam by jiný z učenníků Ježíšových tak snadno se neodvážil. Byly to plané, polopusté krajiny maloasijské, kdež výpary stálých bahnisek vzduch otravovaly, takže tamní obyvatelé za dob letních kraje ty opouštěti a dále do hor stěhovati se musili, nechtěli-li smrtonosné zimnici padnouti za obět. Však v horách opět jiné nebezpečí hrozilo. Byly tam cesty neschůdné, stráně krkolomné, údolí prorývaná bystřinami a potoky, které v čas rozvodnění nebylo lze přejíti. Pustiny lesní rozkládaly se daleko široko, že mnohdy za celý den nebylo zřítí příbytků lidských. V jeskyních a skrýších skalních zdržovalo se množství loupežníků, kteří ani životů nešanovali těch, jež jim do rukou padli. Byla to tedy missie plná nebezpečí na řekách, na poušti i od lotrů. Tyto nesnáze a nebezpečí dobře asi předvídal spolčník sv. ap. Pavla a proto hleděl jej od té výpravy missionářské zdržeti; však sv. apoštol horliv pro spásu tamních opuštěných obyvatelů, k nimž by snad jinak známost víry Kristovy tak snadno nevnikla, nedal se odvrátiti od úmyslu svého a raději propustil posavadního průvodčího svého Marka, když tento obávaje se námahy, Pavla na té cestě apoštolské sprovázeti si netroufal. Jen s Barnabášem tedy nastoupil sv. Pavel tuto missijní cestu a když městečka v nezdravé planině liduprázdná našli, pustili se za vystěhovalci do hor, aby jim tam evangelium hlásali. Zdali není to pravá horlivost apoštolská?

Nemusíme-li obdivovati se té záslužné obětavosti pro spásu duší nesmrtelných? Nebylať lichá ona slova sv. Apoštola: »Všechněm všechno . . .«

Jak ale zarditi se musí mnozí křesťané, kterým spása vlastní i bližních tak málo na srdci leží; vidí nebezpečí záhubou věčnou hrozící, spatřují snad, že bližní jejich duševně hynou, a nemají slova k výstraze, k povzbuzení, nemají lásky k ochraně těch duší nesmrtelných. A což jsou-li to docela i lidé takoví, k nimž úzký svazek lásky a příbuzenství, snad i svazek rodinný je víže? Vidí snad manželku, neb muže, syna neb dceru zabředat hloub a hloub v nekajicnost, lhostejnost náboženskou, vidí, jak odvrácení od Boha křesťanským povinností svým se zpronevěřují, mohou dobře posouditi co je čeká na tom bezcestí lehkomyšlnosti a nekajicnosti; nemají však slova výstrahy, napomenutí neb prosby: nechají je kráčet tou srážnou cestou k zahynutí. Ó nezapomeňte, vy otcové, zvláště pak vy matky a manželky křesťanské, čím máte se státi rodině své. Buďte jim anděly strážnými, buďte jim apoštoly, abyste všechny Kristu a spáse získali!

2. Obtížný a namahavý byl ten úřad apoštolský, ku kterému sv. Pavel povolán byl; a co za to měl aneb mohl čekati? bude se snad tázati mnohý. Mohl snad nadíti se časného zisku? Co byli by mu mohli dáti oni chudí pastýři Lykaonští? Však sv. apoštol ani tam, kde hmotné poměry obrátců příznivější byly, nežádal od nich ničeho, ač jako apoštol Kristův k tomu právo měl; ale prací rukou svých se živil, uchyluje se vždy k lidem svého řemesla, kdež pak i mezi prací vyučoval. Ano nezřídka obětoval den k hlásání sv. evangelia, v noci pak hleděl si práci zaopatřiti výživu svou, jak věřícím Thessalonickým připomíná řka: »Ve dne i v noci pracujíce, abychom žádného obtěžovati nemusili, kázali jsme mezi vámi evangelium Boží. I. Thes. 2, 4. Ba nezřídka i nouzi, nedostatek a hlad snášeti musili, jak stýská si v listu ke Korintským I. 4, 17—12.: »Až do té hodiny i lačníme i žízníme i nazi jsme, ani jistého místa nemáme a pracujeme dělajíce rukama svýma.« Přece však nežádal sv. apoštol nějakých darů neb podpor, takže právem mohl psáti věřícím Korintským: »Nehledám co jest vašeho, ale vás,« a dokládá, že sám spíše ochoten jest, jim dáti dar nejvzácnější, který vůbec měl: totiž obětovati sebe samého za duše jejich. II. Kor. 12, 14. 15.

Však nežádal-li hmotného zisku, snad přál si za to chválu lidskou, slávu a vyznamenání světské? »Aniž jsme hledali chvály odpovídá »sv. apoštol« ani od vás, ani od jiných.« I. Thess. 2, 6. Připravovali ovšem v Lystře sv. apoštolům poctu velikou; když totiž sv. Pavel uzdravil tam člověka od narození chromého, tu v pověře své modlářské domýšleli se, že bohové přišli mezi ně a považujíce Barnabáše za Jupitera a Pavla za Merkura, přivedli kněží modlářští býky ověncené, chtějíce je obětovati apoštolům jako bohům. Nedopustili toho ovšem sv. apoštolové; ale za to štváči židovští postarali se jim o jinou odměnu. Popudili totiž lid proti apoštolům až k zuřivosti krvolačné, tak že jako podráž-

děná dravá zvěř vrhli se na apoštoly kamenujíce je; a když sv. Pavel omráčen klesl na ulici, domnívajíce se, že mrtev jest, vyvlékli tělo jeho za město. Hle, takovou tedy odměnu bral sv. apoštol za horlivé vyhledávání spásy bližních a ochoten byl to vše snášeti ba i sebe obětovati, jen aby spáse získal ty, kterým v poblouzení pohanském záhuba věčná hrozila.

Nyní pak povšimněme si, jak za nynějších hmotařských a ješitných názorů cení se spása duší. Za mizerný zisk snad i hříšně sehnáný ochoten jest mnohý křesťan obětovati duši nesmrtelnou; zaprodávajíc se mnozí v horší robotu, než druhdy byla, do fabrik a dvorů, takže v tom novověkém otroctví mnohdy celého půl-roku, ba i déle chrám Páně neužítí, při stálém tom robotění na Boha sotva vzpomenu a povinnosti náboženské zcela zanedbávají. A jsou osoby ještě horší, které prostopášností svou se téměř ďáblu zaprodávají a mrzkým souložením hledí si vydělávati ďábelskou mzdu, neb hověti hříšné náruživosti své, strhující svedené oběti v kal neřesti a často i ve věčnou záhubu. — A co říci mám o slavomamu nynějšího světa? Mnohý vlašný křesťan hotov jest každou chvíli zapřítí, ba i zraditi Ježíše Krista za nicotnou pochvalu své domnělé svobodomyslnosti; ano leckterý styděl by se polibiti znamení spásy své, aby si neuškodil u tak zvaných pokrokářů, jimžto křesťanství jest pohoršením aneb docela bláznovstvím. A nejsou to jen jednotlivci, kteří takto Krista zapírají a spásu duše své dávají v šanc, ale i celé spolky uchvátiti se daly tímto osudným poblouzením bezvěrecké svobodomyslnosti, takže k původnímu vlasteneckému rázu připojily zjevný protikřesťanský směr. Ó, jak politování hodné ba nanejvýš nebezpečné to podceňování spásy věčné!

3. Sv. apoštol Pavel častěji musil stěžovati si na mdlobu těla svého; ale ani to nevadilo horlivosti jeho apoštolské, po druhé i po třetí navštívití a utvrzovati ve víře bratří, totiž křesťanů po celé tehdejší známé Asii Kristu získaných.

Však i pro Evropu ustanovila jej Prozřetelnost Boží jako hlasatele spásy a zvláštním zjevením jej k tomu vybídla. Ukázal se inu totiž v městě Troadě ve zjevení muž jakýs z lidu macedonského, který prosil jej říka: »Přijď do Macedonie a pomoz nám.« Sk. 16, 9. A Pavel nerozmýšlel se dlouho, nebo pro spásu věřících vždy hotov byl učiniti vše. I vydal se hned na cestu; prošel města macedonská i řecká, všude zakládaje osady křesťanské a hlásaje všem, kdož byli upřímné vůle, čeho ku spasení jim potřebí. — Bůh vyslal zástupce lidu k apoštolu Kristovu s prosbou: »Pomoz nám!« Proč neobrátili se za pomoc k filosofům řeckým a k oněm chvástavým osvícencům, kteří ve své domnělé vzdělanosti náboženstvím a věrou lidu zhrdali? Vědělať Prozřetelnost božská dobře, kde nešťastnému, zbloudilému lidu jedině pomoc kyne; ne u nevěrců oněch, kteří lid trpící o jedinou útěchu a posilu, totiž o víru a důvěru v Boha, okrádali; ale odesílá zástupce onoho zbědovaného lidu k apoštolu toho Ježíše Krista,

který volával k zástupům: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.«

A čeho nadíti se jest lidu křesťanskému od těch bezvěreckých samozvanců věku našeho, kteří svými převrácenými zásadami lidu za rádce a vůdce se vtírají? Co souditi o nich? Těm, kteří se zpronevěřili Bohu, svému Kristu a Spasiteli, těm bezbožníkům, kteří i Bohu Samému rouhati se osmělují, těm nešlechtníkům, jež z víry tvé, lide křesťanský, si posměch tropí, těm důvěřovati nelze. Řeč jejich jest klam a zlomyslné balamucení, ti s lidem křesťanským to upřímně nesmýšlejí. Jen na základě sv. víry a lásky křesťanské kyne lidu náprava, pomoc a spása. Proto Církev katolická, držíc se nezvratně těchto zásad, po příkladu sv. apoštola Pavla, jenž po krajích křesťanské osady zakládal, dává taktéž skrze své sluhy a věrné vyznavače zřizovati katolické spolky a jednoty, v nichž by lidu křesťanskému zastání, rady a pomoci se dostávalo. Kdož tedy vážíte si sv. víry, povšimněte si onoho pokynutí Prozřetelnosti božské, která zástupce lidu na apoštola Kristova odkazuje, a přivíňte se s celou důvěrou k Církvi Kristově.

4. Však sv. apoštol netoliko hlásáním spásonosných pravd sv. evangelia všechny Kristu získati hleděl, nýbrž i také před nákazou důtklivě varoval a, kde potřebí bylo, i kázal, aby provinilce před záhubou ochránil a ku spáse přivedl. Tak stalo se jmenovitě v Korintě. V městě tom konala se pocta nejnecudnější modly Venuše, která na mravy obyvatelstva tak zhoubně působila, že Korintané pověstni byli svou prostopášností. Uměl sv. apoštol posouditi to nebezpečí, které z toho hrozilo duším nesmrtelným a proto s tím větší horlivostí přičiňoval se po půldruhého roku výstrahami svými zachrániti ohrožených. Bůh žehnal přičinění jeho, takže nejen z chudších, ale i ze vznešenějších tříd získal mnohé Kristu, jelikož bahno nemravnosti i mnohým z pohanů se zhnusilo a proto tím ochotněji přijali zásady kázně křesťanské. Než však pokušení naprosto odstraniti nebylo lze v prostopášném Korintě, takže i obráceným křesťanům nebezpečí hrozilo a jednoho z nich i po odchodu apoštola i k těžkému pádu svedlo. S bolestí zajisté dověděl se sv. Pavel za svého pobytu v Efesu, že jistý Korintan po svém na víru obrácení dopustil se hrozného zločinu krvesmilství. A jak tu zachoval se sv. apoštol? Jako svědomitý lékař duše hleděl co nejdříve odstraniti nákazu, aby před záhubou uchránil i provinilce i ty, jimž pohoršení dáno bylo. Psal list k duchovním správcům Církve Korintské, v němž, ač vzdálen tělem ale přítomen duchem, kletbu vyřkl nad provinilcem a z moci Pána našeho Ježíše Krista nařídil, aby z Církve tak dlouho zůstal vyobcován, dokavad by nedal důkazu pravé kajinosti a veřejným pokáním neodčinil pohoršení, kteréž dal I. Kor. 5, 1—5. Ovšem přísná to byla pokuta; ale sv. apoštol dobře věděl, že není jiného prostředku, má-li spasena býti duše hříšnickova, leč zkroušené upřímné pokání. A tato přísnost sv. apoštola prospěla; hříšník poznal těžkou vinu svou, šel do sebe, učinil veřejné pokání a když se za něho ostatní věřící přimlouvali, odepsal sv.

apoštol, že na přimluvu jejich v osobě a moci Ježíše Krista odpouští kajicníku a lásce jejich ho odporoučí. II. Kor. 2, 8—10. Prvnější přísnost svou ale odůvodňuje slovy: »Nyní raduji se, ne že jste byli zarmouceni, ale že jste se zarmoutili ku pokání; zarmoutili jste se zajisté podle Boha, takže jste žádné škody skrze nás nevzali. Neboť zármutek, který jest podle Boha, působí stále pokání ku spasení.« II. Kor. 7, 9. 10 — Tak líčí sv. apoštol, kterak moci svazovací i rozvazovací, jižto Kristus učenníkům Svým odevzdal, ve sv. pokání použití třeba ku spáse kajicníků, aby tito k pravé zkroušenosti povzbuzení, odpuštění před Bohem nejvyšším spravedlivým a milosrdným si zasloužili. K podobné přísnosti sáhnouti musí leckdy zpovědník, zvláště při hříšných návycích a naruživostech, jakož i kde hříšník v stálém pokušení a hrozícím nebezpečí pro duši se nalezá. Tu zadržeti musí na čas rozhřešení, pokud by kajicník nedal důkaz pravého polepšení a neodstranil lákající příležitost. Zarmoutí se snad kajicník nad touto přísností zpovědníkovou; ale nezapomínejte, nejmilejší, že má to býti zarmoucení podle Boha ku spasení vašemu a ne snad k roztrpčivosti neb zatvrzelosti nekající. Přijměte tedy ustanovení zpovědníka s pokorou a kajícností; vždyť on takto vyhledává jen spasení vaše.

5. Svátost pokání a s tím spojené dosti učinění jest tedy nutný prostředek ku spáse věřících; kéž by ho proto nikdo nezanedbával. Sv. apoštol častěji důtklivě ho odporoučel, ano jménem Ježíše Krista všem věřícím za povinnost ukládal. Však při tom neopomíjel upozorňovati i na potřebný pokrm duchovní k životu věčnému od Ježíše Krista v nejsv. Svátosti oltářní ustanovený. Jak důležitý jest tento posvátný prostředek ku spasení, dává sv. apoštol na srozuměnou, když v prvním listu svém ke Korintským připomíná, že Sám Kristus Ježíš zvláštním zjevením o divotvorném ustanovení této svátosti jej poučil a mu vysvětlil, že kolikrátkoli věřící tuto svátost přijímají, nejen smrt Páně si připomínati ale i spásonosných účinků její hodnými se státi mají. Účastenství na večeři Páně vyrozumívá se tedy dle slov sv. apoštola pro každého vyznavače Kristova samo sebou a Církev sv. to ve svém IV. přikázání pro čas velikonoční pod těžkým hříchem nařizuje. Však sv. apoštol připojuje též důtklivou výstrahu, aby nikdo neopovážil se zneužiti této nejsv. Svátosti nehodným neb svatokrádežným přijímáním. Vyhrožujeť zajisté: »Protož, kdokoli jísti bude chléb tento aneb píti kalich Páně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně.« I. Kor. 11, 27. Jak veliké opatrnosti tedy jest potřebí, máme-li přistoupiti k stolu Páně. Židé opovážlivě druhdy krev Kristovu na sebe svolávali při Jeho odsouzení a hrozná ta kletba přišla na ně a tíží posud národ ten zavržený. Jen po bedlivé, svědomité přípravě nechť osmělí se křesťan přistoupiti k stolu Páně; nechť každý prve ohledá srdce své, zdali mohlo by se státi příbytkem Ježíše nejsvětějšího; nechť kajícností posvěti duši svou, aby s Kristem, ženichem nebeským spojití se mohla. Proto sv. apoštol tak důtklivě napomíná: »Zkusíš pak sám sebe člověk a tak z toho chleba jez a z kalicha pí. Nebo kdo jí a pije ne-

hodně, odsouzení sobě jí a pije, jelikož nerozsuzuje těla Páně.« I. Kor. 11, 28. 29. Tato výstraha sv. apoštola kéž tane vám, rozmilí v Kristu, na mysli, až nyní v čase velikonočním přistupovati budete k stolu Páně. Ohleďte, zkoumejte, připravte srdce své, aby to svátostné přijímání nebylo vám k záhubě, ale sloužilo ku spasení.

* * *

Celý život svůj obětoval sv. apoštol pro spasení bližních; neštítel se námahy, aby je o pravdách sv. náboženství poučil a nežádal za to ničeho, než jen právě, aby duše nesmrtelné Kristu získal. Důtklivě také k tomu cíli odporoučel přijímání sv. svátostí. Tak staral se sv. apoštol o spásu duší svých bližních; a jak ty, křestane, pečuješ o duši svou? Když jednou jistý kníže žádal od papeže Benedikta XII. věc jakous nespravedlivou, odpověděl mu sv. Otec: »Kdybych měl dvě duše, jednu bych pro tebe obětoval; ale jelikož jen jednu mám, nemohu ji dáti v šanc.« I ty bratře, sestro v Kristu, jednu toliko duši máš, ztratíš-li tu, vše ztraceno máš. A proto nejednej lehkomylně s tím převzácným pokladem, ale použij této posvátné doby ku spásu své nesmrtelné duše. Ty pak Ježíši Kriste, Spasiteli náš, jenž jsi na kříži krev svou za spasení naše vycedil, nedopusť, aby duše naše zahynouti měla, ale smiluj se nad námi. Amen.

VII.

Veliký Pátek.

»Nesoudil jsem, že bych co jiného mezi vámi uměl, než Ježíše Krista a to ukřižovaného.« I. Kor. 2, 2.

Konáme dnes velikou památku vykupitelské smrti Páně, a Církev svatá staví nám před oči obraz Ježíše Krista ukřižovaného; s kříže pak, zdá se mi, jako by dnes volal k nám ten božský Vykupitel, Prostředník mezi Bohem a lidmi: »Ó lide můj, patř, co učinil jsem pro spasení tvé. Všechny své myšlenky, všechno své přání, všechno své působení, celý život obětoval jsem pro tebe. Pro tebe dal jsem se nespravedlivě odsoudit a připočíst mezi zločince; pro tebe zraněno tělo mé bezpočetnými ranami, pro tebe prolil jsem krev Svou až do poslední kapky, pro tebe podstoupil jsem i nejbolestnější a nejpotupnější smrt kříže: ó lide můj, co byl bych mohl více ještě učiniti pro tebe?« Tak volá k nám dnes Kristus Ježíš s kříže a v těch zpěvích církevních hlas Jeho k nám vyznívá; zdali neproniká každému upřímnému křesťanu až do duše? — Však přeje si Pán Ježíš, abychom nejen dnes, ale po celý život připomínali si vykupitelskou smrt Jeho a proto i při poslední večeři zvláštní její památku v nekrvavé

oběti mše svaté ustanovil a svatý apoštol Pavel dle zjevení a nařízení Samého Ježíše Krista klade nám na srdce, »abychom, kdykoliv tu nesv. Svátost oltářní přijímati budeme, smrt Páně sobě připomínali a zvěštovali, dokavad nepřijde.« I sám sv. apoštol jest nám v tom ohledu příkladem. On zajisté, jak jsme si v postních rozjímáních připomínali, od toho okamžiku, kde zjevil se mu Kristus Ježíš na cestě do Damašku, nespouštěl Ho s mysli, ano sám vyznává: »Nesoudil jsem . . .« Ježíši Kristu ukřižovanému zasvětil celý svůj život; Ježíš Kristus ukřižovaný byl jeho heslem, jeho chloubou v apoštolském jeho působení; Ježíš Kristus ukřižovaný byl mu útěchou a posilou v nesnázích i strastech; Ježíš Kristus ukřižovaný byl jeho nadějí a důvěrou i v smrti. A toť zajisté i následování hodný příklad pro nás všechny učenníky Ježíšovy, jak v dnešním rozjímání ukázati zamýšlím. Ty Ježíši Kriste ukřižovaný, jenž Jsi se stal obětí slitování za hříchy naše, dopřej pomoci a milosti k tomu spasitelnému rozjímání.

P o j e d n á n í.

1. Slyšeli jste, rozmilí v Kristu, v postních rozjímáních o sv. apoštolu Pavlu, jak se obrátil a stal se nádobou vyvolenou, aby nesl jméno Ježíše Krista před pohany, i krále i syny israelské; a připomeneme-li si jen krátce vše to působení sv. Pavla, přisvědčiti musíme, že celý svůj život od onoho podivuhodného obrácení až k poslednímu vzdechnutí svému zasvětil Ježíši Kristu. Cesta do Damašku stala se rozhodným obratem v životě jeho. Co tak divotvorně působilo naň? Zjevil se mu tentýž Ježíš Kristus, jehož obraz dnes Církev sv. nám na oči staví a podobnými asi slovy, jakož uvedl jsem, promluvil tehdež Kristus Ježíš k duši Šavlově, takže on dotknut milostí Boží pln oddanosti zvolal: »Pane, co chceš, abych činil?« A toto slovo zůstalo napotom pravidlem pro celý další život Pavlův. »Pane, co chceš, abych činil?« tak tázal se Šavel v zbožných modlitbách, když v Damašku v kajicnosti k ospravedlnění svému se připravoval. »Pane, co chceš, abych činil?« tak tázal se, když svou cestu apoštolskou nastoupiti měl. »Pane, co chceš, abych činil?« tak tázal se, když od štváčských židů byl pronásledován, obžalován a od soudce pohanského k smrti odsouzen. Vůle Ježíše Krista byla mu pravidlem, ano zdá se, jakoby byl sv. Pavel zřekl se téměř vůle své a jediné vůli Ježíše Krista za svůj úkol přijal: službě Ježíše Krista zcela se odevzdal, říká: »Živ pak jsem ne já, ale živ jest ve mně Kristus«. Gal. 2, 20. A co přimělo jej k tomu, že se zcela Kristu Ježíši odevzdal? Pohnula jej k tomu ona neskonalá láska Ježíše Krista ukřižovaného, kterou tak živě a vděčně uvažoval, říká: »Kristus miloval nás a vydal sebe samého za nás v obětování a obět Bohu, k vůni líbeznému« Ef. 5, 2. Pro tuto lásku vybízel tak důtklivě všech věřících, aby Ježíši Kristu ukřižovanému se zasvěcovali; tak vybízí i nás, ano za povinnost nám to ukládá, když dí: »Vždyť nejste svoji, ale koupeni jste za velikou mzdu.«

I. Kor. 6, 19, 20. A tážete se, nejmilejší, která jest to mzda za vás položená? Tam na kříž pohlédněte; hle, ta krev našeho Spasitele za nás na kříži vylitá, toť mzda, za kterou vykoupení jsme a proto na srdce klade nám svatý apoštol: »Vše (co máte) jest vaše, buď život anebo smrt, buď přítomné věci neb budoucí, všechno jest vaše: ale vy jste Kristovi« I. Kor. 3, 22. 23; nebo když jste byli pokřtěni, Krista jste oblékli« Gal. 3, 27. Nuže tedy, rozmilí v Kristu, dnes o té veliké památce vykoupení našeho, dnes s vděčností pohlédněte ku kříži svého Spasitele, uvažujte tu neskonalou lásku Jeho, pro kterou za vás se obětoval a uznává-jíce, že krví Kristovou zakoupení Kristu náležíte, zasvěťte, obě-tujte po příkladu sv. Pavla i vy Ježíši Kristu ukřižovanému sebe, svůj život, svou duši, svou věčnost. »Jen ten pravým křesťanem nazývati se smí,« dí sv. Tomáš Aq., »kdo v pravdě Kristův jest.«

2. Ježíši Kristu ukřižovanému zasvětil a obětoval sv. apoštol celý svůj život, celé své působení; kříž Ježíšův byl jeho heslem, jeho chloubou; všude kamkoli přišel, říkal: »Nesoudil jsem, že bych co jiného mezi vámi uměl, než Ježíše Krista a to ukřižova-ného.« Když na své druhé cestě apoštolské přišel do Athén, na-lezl tam oltář s nápisem: »Neznámému Bohu.« Ihned použil sv. Pavel té příležitosti, nabízej se shromážděným posluchačům, že toho Boha, jehož neznajíce ctí, jim oznámiti a hlásati chce. A víte již zajisté, o kom kázal jim. O tom Ježíši Kristu ukřižova-ném, jehož obraz dnes Církev sv. nejen nám, ale po celém světě všemu lidstvu ukazuje, volajíc: »Ejhle dřevo kříže, na němž Spása světa pněla: pojdte, klaňte se Jemu!« Ano o Stvořiteli všeho světa a o Ježíši Kristu, Vykupiteli lidstva, mluvil svatý Pavel po-hanským Athénanům, o Ježíši Kristu, který sice ukřižován byl, ale slavně z mrtvých vstal a jednou Soudcem naším bude. A po-dobně jako v Athénách, tak všude, kamkoli přišel na svých cestách apoštolských se společníky svými, ať do škol židovských neb do shromáždění pohanů, všude dotvrzoval: »My pak kážeme Ježíše Krista ukřižovaného.« To bylo heslo, toť hlavní obsah ká-zání sv. Pavla; vždyť dobře věděl a proto také všem připomínal, že bez víry v Ježíše Krista není spasení. — A jako druhdy sv. apoštol mezi pohany neznámou ještě víru Ježíše Krista ukřižova-ného hlásal, tak Církev svatá po příkladu Jeho uznává za potřebné i vyznavačům Kristovým stále připomínati Ježíše Krista, který smrtí Svou na kříži nás vykoupil a na křtu svatém za dědice krá-lovství nebeského nás přijal. S tím heslem sv. apoštola Pavla: »Nesoudil jsem, že . . .« vysílá Církev svatá sluhý své na vinici Páně, aby všude kázali Ježíše Krista ukřižovaného. Obzvláště za dnů našich potřebí jest horlivého hlásání víry Kristovy, poněvadž vlažnost náboženská všude se zmáhá a mnohý křesťan na vykou-pení své zapomíná. Pozvedá proto dnes Církev sv. to znamení spásy před celým světem pamatujíc nás na vykoupení naše; kéž bys, křesťane, alespoň dnes popatřil s živou věrou ku kříži Ježíše Krista, a jako svatý Bonaventura v tom kříži nalezl katechismus svůj — utvrzení víry své. —

Jakož nestyděl se svatý apoštol Pavel za evangelium Kristovo, tak kříž Ježíše Krista byl mu chloubou. Někteří židé, brojící proti sv. apoštolu, zákon Mojžíšův vysoko vynášeli a velice sobě zakládali na obřízce jakož starověrci; ale svatý apoštol odpovídal jim: »Ode mne pak odstup to, abych se v čem chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista, skrze Něhož mi ukřižován jest svět a já světu« Gal. 6, 14. Korinským pak, kteří v ješitnosti své moudrostí světskou rádi se vypínali, s pokorou právě apoštolskou, ale i s nezvratným přesvědčením o pravé moudrosti na kříži Ježíše Krista založené takto se prohlásil: »Nesoudil jsem, že bych . . .« Ano, kříž Ježíše Krista byl chloubou sv. apoštola, ač s bolestí si stěžovati musil, že jest židům pohoršením, pohanům pak bláznovstvím. — A čím je kříž Kristův a svatá víra Jeho nynějším vlažným, povrchním a řeknu přímo falešným křesťanům? Snad obojím: pohoršením i bláznovstvím! Nuže, vy zbožní křesťané, kteří jste dnes k této dojemné památce smrti Ježíše Krista se sešli, odproste zde Syna Božího pro vás ukřižovaného za ty urážky, kterých se Mu od vlastních vykoupenců Jeho dostává, s vroucností zulíbejte sv. rány Jeho, uctěte v pokoře kříž Ježíšův, to znamení spásy své!

3. Ve zjevení svém k Ananiášovi nazval Ježíš Kristus Šavla nádobou vyvolenou a jakoby chtěl odůvodniti toto veliké významání, doložil: »Já zajisté ukáži jemu, jak mnoho on musí pro jméno mé trpěti.« Sk. 9, 16. Dle zjevení toho mohl předvídati sv. Pavel, co jej čeká v povolání jeho; a kde hledal útěchu a posilu? U Ježíše Krista ukřižovaného. Jako voják zmužilosti nabývá, bojuje-li vedle něho vůdce udatný, tak potěšen a posilněn býval sv. apoštol ve všech svých těžkých bojích vzpomínkou na božského Mistra, který vítězství Své slavil na kříži. Od Samého Ježíše Krista ukřižovaného také ujištěn byl svatý Pavel posilou a útěchou; nebo když stěžoval si na osten čili pokušení a mdlobu těla svého, odpověděl mu Kristus Ježíš: »Dosti máš na mé milosti.« II. Kor. 12, 29. A co jiných rozličných útrap a nesnází zakoušeti musil sv. apoštol. Aby božského Utěšitele a Spomocníka oslavil, vypočítává ty strasti v pracích mnohých, ta utrpení v žalářích a ranách, i ta častá nebezpečensví smrti: když od židů byl týrán, metlami mrskán, od pohanů kamenován; když nalezal se v nebezpečensví na řekách, v městě, na poušti i na moři; v nebezpečensví od lotrů i od svého pokolení a od pohanů; v práci a bídě, v bděních mnohých, v hladu a žízni, v postech mnohých, v zimě a nahotě. II. Kor. 11, 24—27. A ze všech těch protivenství, dokládá sv. apoštol, vytrhl jej Pán, jenž ubezpečil jej: »Dosti máš na mé milosti.« A zajisté udivením naplňuje nás, co vše podnikal a vytrpěl svatý Pavel pro jméno Ježíše Krista ukřižovaného; slavný kazatel Bossuet odvolává se na sv. Lukáše, bývalého společníka Pavlova, dí: »že stopy svých cest označoval krůpějemi krve, které vylil;« však dle Tertuliana dokládá: »nepřijal rány, aby jí korunou nepřikryl; cedil krev, ale dobýval při tom palem vítězných.« A kde u koho nabýval k tomu

posily? U koho jiného než u Ježíše Krista ukřižovaného, který ujistil ho pomocí svou řka: »Dosti máš na mé milosti.«

Takovou pomoc slibuje i vám, zbožní křesťané, ten božský Vykupitel, shlížeje na vás s kříže jako na vojsko Své. Jen nespustte božského Vůdce svého s očí. Jestli pak stihne vás neštěstí, překvapí nemoc, zraní křivda, sužovati bude pronásledování; bude-li pak ochabovati síla vaše a klesati vaše mysl: ku kříži obraťte důvěrných zraků svých; tam odtud zajisté důvěry a útěchy dodává nám božský Spomocník náš, volaje k nám: »Důvěřujte, já jsem přemohl svět! Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím. Dosti máte na mé milosti!«

4. Tato důvěra v Ježíše Krista ukřižovaného sprovázela sv. apoštola ve všem jeho působení až na konec jeho života. A proto když posledně se vracel do Jerusalema, kdež, jak Duch Sv. mu osvědčoval, čekaly jej okovy a souzení, tu tklivými sice slovy loučil se s věřícími z Miletu a Efessu, ale při tom celou svou důvěru nepřestával skládati na Ježíše Krista ukřižovaného, jsa přesvědčen, že neopustí ho, jelikož v službě Jeho jest a dílo Jeho dokonati má. Jak blaze každému, jemuž svědomí dává dobré svědectví, že naplnil úkol svůj; což jiného může si přát, než jako sv. apoštol, »rozdělenu býti a býti s Kristem« Fil. 1, 23. S odhodlaností tedy a s důvěrou v Ježíše Krista ukřižovaného chystal se sv. apoštol k smrti; ale prve ještě přál si, navštívit světové město Řím, aby i odtamtud do šírého světa mohl hlásati svědectví o Ježíši Kristu, »že On jest Syn Boží.« A dopráno mu toho bylo; po dva roky hlásal v Římě Ježíše Krista ukřižovaného. Když pak již předvídal, že blíží se hodina jeho mučennictví, napomenul ku stálosti svého bývalého žáka Timothea, jehož za správce Církve Efesské ustanovil, a příklad své oddanosti do vůle Boží jemu i nám pozůstavil, an mu napsal: »Vím komu jsem uvěřil a jsem jist, že On mocen jest, sklad můj (zásluhy mé) zachovati ke dni věčné odplaty.« II. Tim. 1, 12. Dodává pak, ne aby se chlubil, ale aby osvědčil svou nezvratnou důvěru a oddanost ku Pánu Ježíši: »Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonat, víru jsem zachoval. Naposledy složena jest mi koruna spravedlnosti, kterou mi dá v onen den Pán, spravedlivý soudce.« II. Tim. 4, 7. 8. Proto také když věřící Filipenští nad jeho uvězněním v Římě a hrozącím nebezpečím smrti se rmoutili, odepsal jim: »Mně živu býti Kristus jest a umřítí zisk.« Fil. 1, 21.

Ano, jakož celý život svůj zasvětil sv. apoštol Ježíši Kristu, tak hodinka smrti stala se mu ziskem a sám ten spravedlivý Soudce přinese mu korunu spravedlnosti; nebo jak vypravuje stará legenda, dle níž i obraz našeho hlavního oltáře zhotoven jest, když svatý apoštol Petr a Pavel z vězení Mamertinského v Římě na smrt vyvedeni byli a tu políbením se loučili, připomenul sv. Petr, že za nedlouho shledají se opět na věčnosti u božského Mistra svého; a hle, jak k nebi zraku svého pozvedli, uzřeli Ježíše Krista s křížem, jako by jim již vstříc přicházel, aby

je do slávy Své uvedl. Ano, kdo Kristu živ byl jako svatý Pavel, toho Kristus neopustí ani v hodinku smrti; to hlásá nám i slavnost dnešní, představujíc nám obraz Ježíše Krista ukřižovaného; o tom ubezpečuje nás i Církev sv. k nám dnes volajíc: »Ejhle, dřevo kříže, na němž Spása světa pněla.« Ten, Jenž za nás život nasadil, nedopustí, abychom zahynouti měli, jestli jsme vždy v životě svém v Něho důvěřovali. Kristus Ježíš vypil kalich utrpení svého až do dna, nám jen několik kapek tam pozůstaveno; a tak ani ta hodinka smrti nebude pro nás příliš trpkou, bude-li nám ji oslazovat oddanost ku Kristu Ježíši. S důvěrou jen obra-cejme zrak svého i v ten poslední okamžik ku kříži Krista Ježíše, připomínajíce sobě útěchyplná slova sv. ap. Pavla: »Jste Kristovi!“ Netratte důvěry, Kristus neopustí vás!

* * *

Nakreslil jsem vám, zbožní posluchači, v letošních postních rozjímáních obraz sv. Pavla, obrácence a učenníka Ježíšova. Zjevil se mu Syn Boží, aby zastavil ho v poblouzení jeho a z bezcestí na cestu pravou jej uvedl; zjevil se mu podruhé a vtrhl jej až do třetího nebe, aby objevil mu tajemství sv. víry a odměnu věrných učenníků svých; a zjevil se mu po třetí, aby ujistil ho posilou při zápasu smrtelném a potěšil připravenou korunou spravedlnosti. Tak vzácných milostí dostalo se tedy sv. apoštolu, jenž stal se nádobou vyvolenou; ale on také právem o sobě tvrditi mohl, že milost Boží u něho marnou bez účinku nezůstala. I. Kor. 15, 10. Rozmilí v Kristu, ani vám zajisté milosti Boží odepřeno nebylo, a dnešní slavnost zrovna připomíná vám to znamení spásy — dřevo kříže — s něhož prýští se milost Boží i na vás. O, zulíbejte tedy s vroucností obraz Ježíše Krista ukřižovaného, do Jeho svatých ran se odporoučejte, Jeho sv. víry se držte, o spasení Kristem vám získané pečujte; když pak přiblíží se i vám hodinka smrti, pak s důvěrou budete moci obrátiti zraků svých k tomu obrazu Ježíše ukřižovaného, volajíce s oddaností k Němu: O Jesu, spáso moje, Tobě živ jsem, Tobě i umírám; Tvůj jsem v životě i v smrti; Tvůj zůstatí si přeji i tam na věčnosti. Amen.

V z o r o v é l á s k y.

Sedmero postních řečí od Kl. MARKRABA.

VI.

Vzorem lásky Šimon Cyrénský.

»Tehdy chápali kamení, aby házeli naň;
ale Ježíš skryl se a vyšel z chrámu.«
Jan 8, 59.

Nejmilejší! Co se čte v dnešním sv. evagelium, stalo se zkrátka před Velikonocí, v kteréž trpěl Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus. Tehdáž prohlásil se Ježíš Kristus zřetelně za Boha řka: »Amen,

amen pravím vám: prve, nežli Abraham byl, jáť jsem!« Ale židé nevěřící pokládali tato slova Páně za rouhání. »Tehdy chápali kamení, aby házeli naň; ale Ježíš skryl se a vyšel z chrámu.« A že již dnes Pána Ježíše chtěli usmrtiti, proto se jmenuje dnešní neděle, neděle smrtelná. Na památku pak, že Pán Ježíš před židy se skryl, zahalují se všechny kříže v chrámu Páně rouchem kajícím.

Toto zahalení sv. křížů, kteréž trvá ode dnešní neděle až do velkého pátku, má ještě jiný význam. Znamenat přehluboký žal Církve sv. nad trpícím Spasitelem. Obraz Ukřižovaného odnímá se oku tělesnému, aby tím hlouběji utkvěl v oku duchovním, v duši, v srdci. Kříž, na němž pněl Spasitel světa, jest v těchto posledních dnech postních jediným předmětem naší pobožnosti. Pročež nemohu ani já o nějaké důstojnější věci mluvit, leč o sv. kříži.

Minulou neděli pozorovali jsme onu bolesti plnou cestu, kterouž konal Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus z domu Pilátova na horu Kalvárii. Na té cestě viděli jsme některé ženy jerusalemské, kteréž, útrpností hnuty, plakaly nad Ježíšem. A na té cestě setkáme se ještě s jednou duší, která milovala Ježíše. Jest to Šimon Cyrénský. A tento Šimon jest nám vzorem lásky milosrdné, kteráž ráda pomáhá trpícím.

P o j e d n á n í.

U židů byl zákon, že zločinec k smrti odsouzený sám si musil nésti nástroj smrti na místo popravné. Pilát odsoudil Pána Ježíše jako nejhoršího zločince k smrti kříže. Teto způsob smrti vyžádali si výslovně židé, protože byl nejohavnější, jako nyní odpravování na šibenici. »Zlořečený jest od Boha, kdo visí na dřevě,« řečeno jest zákonem Mojžišovým. Deuter. 21, 23. Kdo na dřevě kříže zemřel, byl považován za vyvrženého ze sboru věřících. Ani modliti se nesměl za takového žid pravověřící. A hlel tento nástroj smrti nejohavnější musil nésti na svých plecích nevinný Beránek Boží. Nesl jej tiše a trpělivě; ale lidská síla jeho brzy počala umdlévati a klesati pod břemenem kříže. Klesl poprvé, a židé se lekli; což kdyby jim zemřel nenáviděný Ježíš na cestě. Klesl po druhé, a židé se ohlíželi po pomoci. Klesl po třetí, a náhoda jim přinesla pomoc pro Ježíše. Potkal je právě jakýsi rolník jménem Šimon Cyrénský, ubíraje se za nějakou záležitost z venkova do města. Šlechtná to povaha! Z blízka i z daleka chvátali židé do Jerusalema, aby viděli popravu pověstného proroka z Nazareta. Šimon nedbá o takové divadlo. Vidí z daleka zástup lidu, žoldnéře a tři muže obtížené křížem; slyší hluk, křik, řinkot, nárek; rád by se vyhnul smutnému tomu průvodu, ale nemůže. Spatřili ho židé; viděli, že jest dobrý člověk; chytili ho, chopili se ho a přinutili, aby pomohl nésti kříž Ježíšovi. Šimon se diví, zdráhá, zpěčuje; myslí si: toť věc neslýchaná, aby zločincovi pomáhal kdo nésti nástroj jeho usmrcení, a tento nástroj smrti nejohavnější. Neznalť Šimon Pána Ježíše. Odtud to jeho zdráhání a zpěčování, však nic naplat. Židé vzali kříž s beder Ježíšových

a vložili ho na Šimona, aby ho nesl za Ježíšem. Konečně tedy ulehčilo se nevinnému Beránku a to přičiněním Šimona Cyrénského. Jak veliký byl prve odpor tohoto muže proti kříži Páně, tak veliká byla k němu nyní jeho láska. Jediným pohledem, kterýž mu věnoval božský trpitel, kráčeje před ním, rozechřálo se srdce jeho láskou, — láskou, kteráž ráda pomáhá trpícím, láskou milosrdnou. Písmo sv. nezmiňuje se již o Šimonu Cyrénském; ale právě toto mlčení jest nám důkazem, že Šimon, jakmile ucítil na svém rameni kříž Páně, ničeho více nenamítal, nepouzel se, nenařikal, ale odhodlaně kříž Páně donesl až na vrchol hory Kalvárie. Nebylať tedy skrácena jeho zásluha počátečným jeho zdráháním a zpěčováním. Kdekoliv bude kázáno sv. evangelium, bude se vypravovati na památku jeho, že jediný ze všech lidí trpícímu Spasiteli pomohl, že měl k němu cit a milosrdenství.

Jak máme následovati, rozmilí v Kristu, tohoto příkladu lásky milosrdné?

Kristus, jsa v slávě Boží, našeho milosrdenství nepotřebuje. Ale my víme, že cokoli učiníme svému bližnímu, s takovým zalíbením přijímá Syn Boží, jakobychom to učinili Jemu Samému. Což také divu, když prohlásil a považuje každého i nejnepatrnějšího člověka za svého bratra? Následujeme tedy Šimona Cyrénského v lásce milosrdné, když to, co prokázal on Kristu Pánu, prokazujeme my svému bližnímu, když hledíme sejmouti s jeho beder kříž, který ho tíží, když mu hledíme jeho kříž ulehčiti.

Utrpení, které stíhá člověka v tomto údolí slzavém, jest hlavně dvojí: duševní čili vnitřní a tělesné čili zevnitřní. Avšak jedno i druhé jeví se rozmanitým způsobem. Hledíš-li tedy spomoci bližnímu v jeho utrpení vnitřním, prokazuješ mu milosrdenství duchovní; hledíš-li mu přispěti v jeho kříži zevnitřním, prokazuješ mu milosrdenství tělesné. K obojímu pak milosrdenství naskytuje se ti příležitost dost a dosti.

Křesťane, ty vidíš, že tvůj bližní hřeší. Hřích je těžký kříž; velice tíží na svědomí. Bůh ti dal moc nad hřešícím; jsi buď otec, buď matka, buď hospodář, buď mistr, buď představený. Budeš-li hřešícího trestati, věz, že mu prokážeš milosrdenství; neboť sejmeš s duše jeho břímě hříchů. Křesťane, ty vidíš, že jest tvůj bližní neumělý, nevzdělaný. Nevzdělanost jest velké neštěstí; všude v životě mu překáží. Bůh ti dal umění, bys sděloval z něho bližnímu, čeho mu třeba. Budeš-li neumělého učiti, věz, že mu prokážeš milosrdenství; neboť sejmeš s duše jeho břímě nevzdělanosti. — Křesťane, ty vidíš, že jest tvůj bližní v pochybnostech nevěda, co by měl činiti. Žalostný jest takový stav; činí člověka úzkostlivým, nerozhodným, bojácným. Bůh tě obdařil duchem opatrnosti, abys byl strážným bratra svého. Budeš-li pochybujícímu dobře raditi, věz, že mu prokážeš milosrdenství; neboť sejmeš s duše jeho břímě pochybností. — Křesťane, ty vidíš, že jest tvůj bližní zarmoucen. Zármutek jest kruté břímě; hlodá v srdci jako červ a vysušuje kosti. Bůh tě opatřil statečnou myslí, bys přispěl tomu, kdo pozbývá ducha. Budeš-li zarmouceného těšiti, věz, že mu prokážeš

milosrdenství; neboť sejmeš s duše jeho břímě zármutku. — Hle, takovým podobným způsobem můžeš prokazovati bližnímu duchovní milosrdenství a můžeš mu býti Šimonem Cyrénským.

Často také setkáváme se s lidmi, kteří trpí hlad, žízeň, nahotu, anebo jsou bez přístřeší, nemocni, sténají v žalářích, ubírají se k poslední hodině. Hlad, žízeň, nahota, bezdomoví, nemoc, žalář, zápas smrtelný — toť zajisté těžký kříž na světě. Budeš-li tedy lačné krmiti, žíznivé napájeti, pocestné do domu přijímati, nahé odívat, nemocné navštěvovati, vězně vysvobozovati, umírajícím přispívat, věz, že jim prokážeš milosrdenství; neboť zbavíš je křížů, které tak bolestně se dotýkají jejich schránky tělesné. Takovým způsobem můžeš prokazovati svému bližnímu milosrdenství tělesné a můžeš mu býti Šimonem Cyrénským.

A víte-li, křesťané, jak vzácná jest před Bohem láska milosrdná, ona láska, kteráž ráda pomáhá bližnímu v jeho starostech a utrpeních? Kostel krásí oltář a člověka milosrdenství, praví přísloví. Co jest kostel, není-li v něm krásného oltáře? Jakou cenu má všechna ostatní ozdoba? A co jest člověk, nemá-li milosrdenství s trpícím bratrem? Co mu prospěje všechna jiná ctnost? Ano, tak málo prospěje člověku všeliká jiná ctnost bez milosrdenství, že bude od Boha zavržen, jakoby byl neučinil vůbec nic dobrého. »Soud bez milosrdenství bude tomu, kdo neučinil milosrdenství,« praví sv. Jakub 2, 13.

Pročez žádáme-li sobě, drazí křesťané, aby byl Bůh milosrdný k nám, budmež my milosrdni k bližnímu. Pomáhejme mu, seč jsme, v jeho bídách, starostech, utrpeních; pomáhejme mu nésti jeho kříž, jako Šimon Cyrénský Pánu Ježíši, a uslyšíme jednou přeblažené slovo Páně: »Pojďte požehnání Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa. Neboť pokud jste činili milosrdenství jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili« Mat. 25, 34. 40. Amen.

VII.

Veliký pátek.

Vzorem lásky lotr kající.

»A my zajisté spravedlivě... trpíme; ale tento nic zlého neučinil.«

Luk. 23, 41.

Co znamená, nejmilejší v Kristu, ten oltář zbavený vši ozdoby, ta světla zhašená, to mlčení zvonů, ty truchlivé zpěvy bez varhan, to černé roucho, jímžto se kněz odívá? Co znamená ten velebný obřad, jímžto se odhaluje, pozdvihuje a na zem k líbání klade svatý kříž?

Tot duchaplná památka onoho velikého dne, kdy skonala na kříži Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus. Oltář zbavený roucha a ozdoby — toť pustá a hrůzy plná hora Kalvárie, kdež připraveno Pánu nebes i země lůžko bolesti. Světla zhašená — toť obraz, že zhaslo světlo světa svítící v temnostech života. Mlčení zvonů a varhan — toť návěšti, že všechno stvoření lká a truchlí nad zesnutím Otce všehomíra. Černé roucho kněžské — toť přikrov, kterýž klade Církev svatá na tělo zemřelého Spasitele. Kříž odhalený, pozdvižený a k líbání vystavený — toť pochopitelné vypodobnění, jak drahý jest srdci našemu ten, jenž na kříži pněl, trpěl a umřel. Hle, tak nám volá do duše všechno, co pozoruje dnes na tomto sv. místě naše oko i ucho: jest veliký pátek, památka přechořké smrti Páně!

Po celý půst provázeli jsme božského Pána svého na Jeho cestě s hory Olivetské do Jerusalema a z Jerusalema na horu Kalvárii. Zastavili jsme se brzy tu, brzy tam, bychom pozorovali některou věrnou duši, kteráž milovala Pána, a stejnou láskou k Bohu a k bližnímu zahořeli. Postavili jsme se nejprve ku kříži a pozorovali jsme věrnou lásku sv. apoštola Jana, kterýž jediný ze všech učenníků do konce setrval při božském Spasiteli. Potom jsme zašli do domu nejvyššího kněze Kaifáše a pozorovali jsme horlivou lásku sv. apoštola Petra, kterýž nestálost svou v lásce kajícími napravuje slzami. Odtud jsme zabočili do domu vladaře Pontského Piláta a pozorovali jsme něžnou lásku jeho manželky, kteráž úzkostlivě varuje svého muže, by neposkvrnil svých rukou krví nevinnou.

Pak jsme šli za božským trpítelem po Jeho cestě křížové a pozorovali jsme útrpnou lásku žen jerusalémských, kteréž, nemohouce jinak, slzami projevují svou soustrast trpícímu Spasiteli, jakož i milosrdnou lásku Šimona Cyrénského, kterýž ochotně nese kříž za Ježíšem. Potom jsme se octli na hoře Kalvárii a pozorovali jsme hrdinskou lásku Matky Páně, kteráž u kříže stojí, ačkoliv proniká duši její meč bolesti. Dnes pak, na veliký pátek, naposled zajdeme na horu Kalvárii, bychom pozorovali duši, od níž by se byl nejméně kdo nadál, že v ní jiskřička lásky. A zatím vzplanula v ní láska plamenem mohutným. A kdo jest tato duše milující? Jest to lotr, kterýž visel na kříži po pravici Páně. A tento lotr jest nám příkladem lásky pokorné, kteráž ráda trpí za své poklesky a nepravosti.

I v tomto příkladě nalezneme mnoho povzbuzení k dobrému. Pročež doufám, že poslyšíte s pozornou myslí tuto mou řeč, kterouž počínám ke cti a chvále ukřížovaného Spasitele.

P o j e d n á n í.

Chceme-li pochopiti pokornou lásku lotra, kterýž visel po pravici Páně, pozorujme jeho chování k Pánu Ježíši.

Pán Ježíš visí na kříži uprostřed dvou lotrů. I naplněno jest Písmo, kteréž dí: »A s hříšnými počten jest.« Is. 53, 12., t. j.

rovným učiněn zločincům, ba i za horšího prohlášen. Tedy nepostačilo židům, že dostali nenáviděného Ježíše na dřevo potupy; chtěliť Ho ještě více potupiti, ještě více snížití, a proto Ho musí míti uprostřed dvou lotrů, jakoby byl nejhorší! A ještě se nenasytila krvelačnost židovská.

Rukama nemůže již trýzněn býti Beránek nevinný; zbývá nejkrutější ze všech mučidel, rouhavý jazyk. Mnozí ze židů chodí kolem kříže, potřásají hlavami a rouhají se Kristu, řkouce: »Ha, ha! který rušíš chrám Boží a ve třech dnech jej zase vzděláváš! Pomoziž sám sobě; jsi-li Syn Boží, sestup s kříže.« Podobně posmívají se Jemu i nejvyšší kněží, zákonníci a starší lidu řkouce: »Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže. Jest-li Syn Boží, nechť nyní sestoupí s kříže, a uvěříme jemu.«

I kdoby se byl nadál, že se budou rouhati Pánu Ježíši i ti, kdož podobně trpí jako On? Ale stala se věc více nepodobná. Oba lotři, kteříž byli ukřižováni s Pánem, rouhali se Jemu; výslovně podotýká tak sv. evangelium. Ale ten, který visel na pravici ustal brzy od svého lehkomyšlného požívání. Najednou umkl, zamyslel se. Neslyší již, co mluví židé o Ježíši Nazaretském; neboť k němu jedinému, k Ježíši Nazaretskému, obráceno jest jeho oko a ucho. Je-li možná, aby byl tento hříšník a zločinec jako my? Není-li to pouhá dobrota, když k rouhavým řečem svých nepřátel ani slovem neodpovídá, alebrž za ně se modlí, aby jim Bůh odpustil? Ano, ano, tento jest spravedlivý, ale my dva jsme hříšníci! rozjímá dále lotr na pravici; ale náhle ho vyrušuje z těchto spásitelných myšlenek jeho soudruh na levici, rouhaje se Kristu a řka: »Jsi-li ty Kristus, spomoziž sobě i nám!« Hrozná to zloba! Života jeho jest již na mále, uplyne ještě nějaká hodina, a duše jeho se octne v končinách, odkud již není navrácení. A bídny ten tvor ještě se nepoznává ve svých nepravostech, nýbrž dovršuje míru svých ohavností rouhaje se Svatému. A což není nikoho, kdoby ho trestal z jeho hříchu, kdoby se ujal Pána? Jest ovšem, jest, a to lotr na pravici, v jehož duši právě se bylo rozbřesklo. Co si byl prve myslel, to nyní zřejmě vyznává řka: »Ani ty se Boha nebojíš, ježto v témž odsouzení jsi? A my zajisté spravedlivě, nebo zasloužených za skutky naše trestů trpíme; ale tento nic zlého neučinil.« Jakoby řekl: »Jáť jsem poznal, že my dva, co trpíme, skutečně jsme zasloužili; neboť jsme vraždili, loupili, pálili a jiné ohavnosti páchali. Ale tento, Ježíš, jest nevinný; nevinná jest Jeho ruka, nevinná Jeho ústa, nevinná Jeho duše. A jestliže tolik trpí nevinný, zdaliž není spravedlivo, že trpíme my hříšníci? Zdali jsme nezasloužili mnohem více? Dostačí-li naše jakkoliv bolestná smrt, by nás smířila s Bohem? Jáť trpím rád za své hříchy a nepravosti, mé srdce mne táhne k Ježíšovi, a ty nic se nebojíš Boha?« —

Hle, tichost a trpělivost Kristova pohnula srdcem tohoto muže. Všecky bolesti, kteréž trpí, ba i smrt, která již na dvéře těla jeho klepá, nechť jest dostiučiněním za jeho hříchy. Všem u milerád se podrobuje, jen když nalezne milost u Krista! I obrací

se pln lítosti k Pánu Ježíši a prosí Ho řka: »Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého!« Jakoby řekl: »Nežádám, bys mne vysvobodil od smrti časné, jak žádala rouhavá ústa mého soudruha; ale o to jediné Tě prosím, abys byl milostiv mé duši a nevydával ji v zahynutí!« I stalo se, sotva vyslovil lotr svou prosbu pokornou, řekl mu Pán Ježíš: »Amen pravím tobě: Dnes budeš se mnou v ráji!« Ó slovo přebлаžené! Za chvíli vypustil Pán Ježíš duši a sestoupil do ráje věčného. Netrvalo dlouho, zemřel i lotr kající, a duše jeho shledala se se Spasitelem v Jeho království!

Popatřte, křesťané, na tento příklad lásky pokorné a rcete, kdo naučil lotra, by trpěl ochotně, co za své hříchy zasloužil? Kdož jiný nežli ten, jenž nejochotněji trpěl, ačkoliv jest nejsvětější? Jisto jest, že naučilo lotra jeho lásce pokorné to jediné slovo: »Nevinný trpí, a já hříšník bych trpěti neměl?«

Ó kéž bychom následovali všickni tohoto příkladu lásky pokorné! Kéž bychom trpěli, co Bůh na nás dopouští, jakožto pokání za své hříchy! Nerci, milý křesťane: »Vždyť nejsem já lotr, abych měl pykati za svá provinění. Já nikoho nezabil, neokradl, neoloupil, neošidil; mám-li jaký hřích na svědomí, jest to pouhý poklesek ze slabosti.« Souhlasím, že tě netíží na svědomí ni žádný zločin veřejný, pohoršení vzbuzující. Ale to-li tvá spravedlnost před Bohem? Nevolá-li k Bohu o pomstu každý hřích, i hřích, jehož svědkem jest Bůh samojediný? Není-li urážkou velebnosti Boží i hřích, jehož se dopouštíš ze slabosti, z návyku? Není-li tedy spravedlivo, když tě Bůh za tvé hříchy trestá? A ty ani tenkrát nebál bys se Boha, když patrně poznáváš, že tvé utrpení jest následek tvých hříchů a trest tvých nepravostí? Nemoc že jst odplatou tvé nestřídmosti, nedostatek odplatou tvé marnotratnosti, hanba odplatou tvé pýchy, zármutek odplatou tvé tělesnosti, ztráta odplatou tvého lakomství?

A poněvadž nikdo z nás není bez hříchu, jest jedna všeobecná a společná odplata hříchu, a touto odplatou jest smrt. Arciť Kristus zraněn jest pro nepravosti naše a zemřel pro hříchy naše; Jeho smrt na kříži smířila nás s Bohem. Ale ten, který nás stvořil bez nás, nechce nás vykoupiti bez nás, praví sv. Augustin. Chceme-li podati Bohu dostatečného dostiučinění za své hříchy, musíme mu obětovati i svou vlastní smrt. Pak teprv budeme se podobati kajícímu lotru v jeho lásce pokorné, když všeliké utrpení, i svou smrt rádi podstoupíme pro Boha, aby nám byl milostiv pro hříchy naše. »Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého!« — Modliti se budeme s kajícím lotrem v poslední hodině; a Pán nás potěší svým slovem: »Amen, pravím tobě: Dnes budeš se mnou v ráji.« Amen.

Listy katechetické.

Katechese biblické.

Pfše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

76.

Víte, že Duch Sv. náš rozum osvěcuje, abychom poznávali, co dobré a spasitelné jest; my Ho máme ale o to prosit, proto pomodlíme se k Duchu Sv. za dar osvícení. — Kdo jste si pamatoval, jak Duch Sv. působil na apoštoly? (1., 2., 3., 4.) K čemu pak dal Duch Sv. apoštolům moc, rozličnými jazyky mluvit? Ano, potřebovali toho, aby mohli všem lidem po celém světě učení Pána Ježíše kázat. Ale Duch Svatý působil i na shromážděný lid; jak pak? A podobně působí Duch Sv. i v duši naší; co nám udílí? Jak se jmenuje ta milost, kterou Duch Sv. pro nadpřirozený život duše naší a k našemu spasení nám udílí? Co jest nadpřirozená milost Boží? Kolikrá jest nadpřirozená milost? Jak působil Duch Sv. milostí účinnou čili napomáhající na posluchače sv. Petra? A tak působí tou milostí účinnou v duši naší, totiž osvěcuje nás, abychom dobré poznávali, a slíí a pobádá nás, abychom dobré i činili. A jakou milost ještě přijali oni lidé, kteří kázání sv. Petra uvěřili a pak byli pokřtěni? Co působila v nich ta milost posvěcující? A tak posvěcuje i nás ta posvěcující milost Boží a činí z nás milé dítky Boží a dědice království nebeského. Tak svaté byly i duše prvních lidí, neboť učili jsme se, že je Bůh stvořil v posvěcující milosti; a co jim slíbil Bůh, zůstanou-li tak dobří a poslušní? Zůstali v té lásce a milosti Boží? Oni hříchem milost Boží ztratili. Pamatujte si tedy, že milost Boží ztrácí se těžkým hříchem (Op.) Sliboval jim Pán Bůh po hříchů ještě nebe? Co si zasloužili? Když ale v kajcnosti prosili za smilování, koho jim slíbil Pán Bůh? Co měl vykonati ten Mesiáš? Kdo jest ten Mesiáš? Jak nás vykoupil Pán Ježíš? On smrtí Svou za hříchy lidstva dosti učinil, Boha rozhněvaného nám smířil a milosti Boží nám zase vydobyl. Aby ale lidé té milosti posvěcu-

jící mohli se státi účastni, ustanovil Pán Ježíš jisté prostředky k získání té milosti a prostředky ty nazývají se svátosti. Kde tedy že se udílí posvěcující milost? Kdo ty svátosti ustanovil? A víte kolik? Ano tak vás tomu již doma učila matka, že jest sedm svátostí; a já vám teď povím, co ty svátosti jsou.

Především si pamatujte, že svátosti jsou jistá posvátná konání, která nařídil Pán Ježíš svým učenníkům; ku př. aby křtili, hříchy odpouštěli nebo nemocné olejem mazali atd.; a ubezpečil jich, když toto, co jim nařídil, nad věřícími budou konati a jistá slova při tom říkati, že obdrží ti věřící milost Boží. Lze milost Boží vidět? Jak a podle čeho tedy lze souditi, že se milost neviditelná udílí? Ovšem podle toho konání, k němuž Pán Ježíš tu milost Boží připojil; můžeme tedy říci, že ta od Pána Ježíše ustanovená konání jsou zevnějším znamením neviditelné milosti Boží. A jest to znamení neklamné, poněvadž milost Boží nejen naznačuje, nýbrž dle zajištění Pána Ježíše ji i působí; vždyť Pán Ježíš ubezpečil, kdy a jak že věřící tu milost Boží obdrží? (Když se to konání čili zevnější znamení bude dít.) Tak stalo se na př., když v den seslání Ducha Sv. a po onom zázraku před chrámem křtěni byli ti, co uvěřili. Bylo zajisté vidět i slyšet, jak svatí apoštolové je křtí a co se mezi tím dělo as v duši pokřtěných — co obdrželi? Co tedy znamenalo a působilo ono křtění? Jest to tedy zevnější znamení neviditelné milosti Boží. A tak děje se při každé svátosti něco zevně, co můžeme vidět a slyšet; jak že to jmenujeme? A čeho je to znamením? A od koho je to tak ustanoveno? Pamatujte si tedy: Svátosti jsou zevnější znamení, která z ustanovení Pána Ježíše milost Boží naznačují a působí. (Op.)

Z toho, co jsem vám o svátostech pověděl, pozorovaly jste, že při tom posvátném konání ohledati dlužno trojí podstatnou věc:

1. Především, od koho je ustanoveno? Mohl někdo jiný, třeba svatý apoštol Petr, svátost nějakou ustanoviti? Kdo nám zasloužil milost Boží? A proto jen Pán Ježíš mohl ustanoviti, jak se nám ta milost má udíleti; — jen Pán Ježíš tedy mohl ustanoviti svátosti, a to je to první, o čem při každé svátosti se předsvědčiti musíme.

2. Při každé svátosti musí býti něco vidět a slyšet; a jak to jmenujeme? Zevnější znamení jest tedy druhá podstatná věc při svátosti.

3. Duši se k posvěcení jejímu ve svátosti udílí posvěcující milost a ta jest třetí podstatná věc. Opakujte mně tedy ty tři věci, které náležejí ke každé svátosti. Jen ta posvátná konání, kde tyto tři věci jsou, nazýváme svátosti.

A kolik že svátostí ustanovil Pán Ježíš; jména jejich také znáte; jmenuj mně je N. — Však proč asi ustanovil Pán Ježíš zrovna sedm svátostí — ani více ani méně? Zajisté proto, že právě tolik uznal pro duchovní život a k posvěcení člověka zapotřebí. Při každé svátosti pak měl Pán Ježíš zvláštní potřebu duše na zřeteli; ku př. při křtu odpuštění hříchu dědičného, při sv. biřmování posilu ve víře, při nejsv. Svátosti oltářní pokrm pro duši atd.

a pro tuto zvláštní potřebu i zvláštní pomoc a posilu udílí v té které svátosti a tato zvláštní pomoc nazývá se milost svátostná, poněvadž tato milost právě v té svátosti se udílí a v žádné jiné. Opakujte mně tedy, jaká že zvláštní milost udílí se v každé svátosti? O té milosti svátostné budeme mluvit při každé svátosti a poznáte z účinku její, že se při každé zvláštní milost svátostná udílí.

Tak pověděl jsem vám dnes, jak Pán Ježíš posvěcení duše naší obstaral. Co nám vydobyl? Jaké prostředky ustanovil, aby se nám té milosti dostalo? Kdo nám tu milost Boží přivlastňuje? Jaká milost uděluje se ve všech svátostech? Jak se jmenuje ona milost, kterou každá svátost zvlášť působí? Co jsou svátosti? Kterou svátost jste již přijaly hned po narození svém? Co jste v ní obdržely? O té svátosti křtu svatého budoucně vám budu vykládat, nyní ale poděkujeme Pánu Bohu za tu milost, že jsme byli pokřtěni.

(Pokr.)

Sedmero hlavních ctností.

Napsal JAN NEP. JOS. HOLÝ, řeholní kanovník Tepelský.

(Pokračování).

II. Ští drola.

1. V zajetí assyrském žil bohabojný Tobíáš. Chodil ke spolu zajatým židům, napomínal a těšil je. Uděloval také každému ze statku svého, pokud mohl, krmil lačné a nahým oděv dával, mrtvé přes zákaz krále v noci uctivě pochovával. Když pak posílal syna Tobíáše do Ráges pro peníze, dával mu mnohé spásitelné napomenutí; mezi jiným pravil: »Dávej almužnu ze statku svého! Budeš-li mít mnoho, dávej mnoho; jestliže málo mít budeš, i z mála rád uděluj!« A hle! za jeho dobré skutky, za almužnu byl opět od slepoty uzdraven, jak mu archanděl Rafael byl naznačil, řekl při tom: »Modlitba s postem a almužnou lepší jest než poklady zlata schovávat.«

Vidíte, milé dívky, dobrotivého Tobíáše. Uděloval almužnu ze statku svého, který mu Bůh udělil; byl-li kdo lačný a potřeboval pokrmu, rád mu pokrm dal; byl-li kdo nahý a oděvu potřeboval, rád mu oděv dal. Člověk, který potřebuje pokrmu nebo oděvu nebo něčeho jiného, jest člověk potřebný. A každý člověk, jak víte, milé dívky, jest náš bližní. Tobíáš tedy ze statku svého potřebným bližním uděloval. A žádný ho k tomu nenutil, činil tak rád a ochotně. Že tak činil rád a ochotně ze statku svého potřebnému bližnímu uděloval, říkáme, že byl štědrý. Kdo jest tedy štědrý? Ten, kdo ze statku svého potřebnému bližnímu ochotně uděluje. A nejen že sám byl štědrý, i syna svého napomínal, aby byl také štědrý. Kterými slovy?

Fariseové také dávali almužnu, ale přece jich Pán Ježíš proto nechválil a proč? Protože před sebou vytrubovali, aby ctěni byli

od lidí. Čemu se z toho učíme? Neměli bychom ctnosti štědroty, nebyli bychom v pravdě štědrí, kdybychom ze svého statku udělovali jen pro chválu lidskou, by nás lidé ctili. Chceme-li býti v pravdě štědrými, třeba, bychom tak činili z lásky k Pánu Bohu, z lásky ku bližnímu.

Ale řeknete: My jsme sami chudí, my nemůžeme nikomu nic dáti, my nemůžeme býti štědrými. A přece i chudí mohou býti štědrými. Ježíš se jednou v chrámě díval, kterak lidé metali peníze do pokladnice. Mnozí bohatí dávali mnoho. Mezi jinými přišla také jedna chudá vdova a uvrhla tam dva malé penízky, což jest halíř. Vida to Ježíš, svolal učenníky své a řekl jim: »Amen, pravím vám, tato chudá vdova více obětovala, než všickni ostatní. Nebo všickni ostatní metali do pokladnice z toho, co jim zbývalo; ale tato uvrhla všecko, což měla.« Vidíte, byla chudá, dala jenom dva penízky, a přece ji tak Pán Ježíš chválí. Z toho vidíte, že i chudí mohou býti štědrými, neboť Bůh se nedivá tak na dar, který dávají, nýbrž dívá se spíše na srdce, na úmysl, se kterým dar dávají. A tu má leckdy malý dar, od srdce daný, větší cenu než veliký dar, který nedáváme tak od srdce. Což může býti na př. menšího než sklenice vody, a přece dí Ježíš: »Kdožkoli podá vám jen číši vody studené k pití ve jménu mém, zajisté, pravím vám, neztratí odplaty své!« Hle, to může učiniti i nejchudší a nepozbude odplaty své.

2. A abych vás ještě více ke štědrotě povzbudil, řeknu vám i některé výhody, kterých se nám dostává, když jsme štědrými.

a) V Caesaree bydlel římský setník, jménem Kornelius. Žil nábožně a bohabojně se vším domem svým, dával lidu mnohé almužny a modlil se k Bohu bez přestání. Když se jednoho dne opět vroucně modlil, uzřel anděla Božího, an k němu vešel a řekl: »Korneli! Modlitby tvé a almužny vstoupily před Boha. Pošli některého muže do Joppe a povolej nějakého Simona, kterýž má přijmí Petr. Ten tobě poví, co bys měl činiti.« I přišel sv. Petr, a Kornelius byl pokřtěn. Ve křtu sv. byly mu pak hříchy odpuštěny. Vidíte, štědrotou docházíme odpuštění hříchův.

b) Při posledním soudu řekne soudce, Ježíš Kristus, těm na pravici své: »Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa; nebo lačněl jsem a dali jste mi jísti...« Hle, ti na pravici přijdou do nebe, poněvadž byli štědrými. Štědrotou docházíme tedy věčné blaženosti.

c) Vypravuj příběh o proroku Eliášovi a vdově v Sareptě! Byla to chudá vdova, pro štědrotu však jí Bůh požehnal tak, že neubývalo mouky v nádobě ani oleje v láhvi. Tak Bůh odměňuje štědrotu i časnými statky.

K sv. Janu de Deo přišel šlechtic z Granady a dal mu nějakou částku peněz. Ještě téhož dne přišel k němu opět, oblečen za žebráka, a žádal od něho almužnu. Sv. Jan dal mu celou částku, kterou od něho obdržel. Dojat tímto skutkem, daroval mu šlechtic částku desetkrát větší. Tak i jedná Bůh, odměňuje štědrotu časnými statky.

Slyšely jste již, že Bůh navrátil starému Tobiášovi zrak pro jeho štědrotu. Hle, štědrotou docházíme i rozmnožení časných statků i uzdravení.

d) Slyšely jste také slova, která řekl anděl k setníku Korneliovovi: »Modlitby tvé a almužna vstoupily před Boha.« Jeho modlitby byly vyslyšeny, protože s nimi spojoval almužnu. Štědrotou tedy dále docházíme vyslyšení svých modliteb.

e) V Kafarnaum žil římský setník, jenž židům na svůj náklad i školu vystavěl. A dobře se mu za to odměnili. Neboť když jeho služebník na smrt onemocněl, šli starší města ke Kristu Pánu a prosili ho, aby přišel a uzdravil služebníka setníkovu. Můžeš také vypravovati příběh o Tabithě. Tyto dva příklady nás poučují, že štědrotou získáváme si přátele, kteří za nás prosí, kteří se za nás modlí. —

Proto rádi a ochotně udělujeme potřebným bližním ze svého statku z lásky k Pánu Bohu; máme-li mnoho, dávejme mnoho, budeme-li mít málo, i z mála rádi udělujeme; neboť štědrotou docházíme odpuštění hříchů, věčné blaženosti, rozmnožení statků časných i uzdravení, modlitby naše dojdou vyslyšení, získáváme si i přátele, kteří se pak za nás modlí.

Katolické útulny a polepšovny ve Spojených Státech. *)

Píše Dr. JOSEF BURIAN.

Co den skytají se oprávněné stesky, že mládež přes všechny oběti, které se vynakládají na školství, nejeví nijak těch výsledků, kterých bychom právem mohli očekávat. Školství národní v Čechách pohltilo bezmála 9 milionů — a přece rok co rok opakují se návrhy: Stavme polepšovny! A jinde opět povzdechne mnohý: Nemáme žádných dětí více!

Katolíci jsou ovšem náhledu jiného. Nač stavět polepšovny? Škola má člověka nejen vzdělati, ale i vychovati. Škola nynější úkolu tomu nevyhovuje, důsledně tudíž volají: Dejte nám zpět školu konfesionální, pak jsou polepšovny zbytečné. Liberalismus ať již jest mladočeský anebo německý, představuje lidu školu náboženskou jako hrozné strašidlo, před nímž by se měli národové mít na pozoru. Za to škola interkonfesionální jest prý majákem osvěty — a chloubou devatenáctého století! Ani čárky prý se na této škole změnit nesmí! Ano někteří ohřívají, jak v novinách jsme četli, otřepanou bajku, že v těch nejkatoličtějších zemích jest nejvíce zločinců. Které jsou to země, ovšem chytrácky zamlčeli. Ale jestliže měli ku př. na mysli Francii, pak ovšem můžeme jim posloužit číslu, která se jim sotva asi

*) Viz »der Katholik« z r. 1896.

budou zamlouvati. Ve Francii právě napočteno mezi 100 zločinci 90 odchovanců státní (beznáboženské) školy a toliko 10 žáků školy konfessionální. Jinak jest statisticky dokázáno, že v 25 posledních letech zločinců mladistvých přibylo. Byl jsem nedávno v jakési záležitosti volán k c. k. zemskému soudu v Praze. Rozhovořil jsem se poněkud se soudcem o nynějších poměrech společenských. A co mi řekl? To jest významné pro poměry naše, že »z těch starších vyšetřovaných málo kdo udá, že jest bez »vyznání«, ale z těch mladíků, sotva škole odrostlých, dobrá polovice nechce náležeti k žádnému »vyznání«.

Není tato okolnost pro naše poměry poučnou? Mám za to, že jest. Ze školy nynější nevycházejí pevní charakterové, jakých naše pohnutá doba vyžaduje. Katolický požadavek školy konfessionální jest tudíž zcela přirozený a zajisté dříve či později i ti, kteří ještě nyní brojí proti škole konfessionální, plnými ústy budou volati, a nejen volati, i prositi: Dejte nám školu konfessionální.

Není nijak mým úmyslem odůvodňovati v této stati nutnost a potřebu školy konfessionální — my katolíci jsme o tom s dostatek přesvědčení —; ani nechci psáti proti snaze, aby se stavěly pro spustlou, zanedbanou mládež polepšovny. Poukázati toliko chci na Spojené Státy americké, kde náboženství z veřejných škol jest vyloučeno, jak pečují o zanedbanou a spustlou mládež. Výroční zpráva z r. 1894 zmiňuje se o tom následovně: V 28 Spojených Státech v celku jest 60 polepšoven. Počet veškerých úředníků (učitelů a úředníků správních) obnáší 1072, ošetřovanců jest 16.853. Z těchto jest 13.708 hochů a 3145 dívek. Veškerý majetek ústavů sestávající z pozemků a budov páchá se na 10,022.904 tolarů, roční příspěvek spolkových států obnáší asi 2,548.118 tol. Nejvíce připlácí stát New-York (777.994 tol.), pak stát Pennsylvanie (270.758 tol.), stát Massachusetts (206.389 tol.), stát Minnesota 168.000 tol., stát Michigan 148.179 tol., stát Ohio 101.376 tol., stát New-Jersey 101.106 tol. Ostatní státy připlácejí mezi 3000—86.000 tol.

Dle toho příplatku připadá nejvíce polepšoven na New-York (7), na Pennsylvanii 2, na Massachusetts 12; ostatní státy mají po 1—3 polepšovni.

Jak známo, neuznává spolková vláda žádného náboženství; jsou tudíž polepšovny beznáboženské. Nicméně zástupcové jednotlivých vyznání mají volný přístup do polepšoven a udělují také svým příslušníkům náboženského vyučování.

Celkem jest zařízení těchto státních polepšoven dosti dobré; ale jedno by se jim mohlo přece vytýkati, totiž že výchova chovanců není jejich stavu přiměřená. Řekněme to zrovna: Ono pohodlí, v kterém žijí v ústavě, bývá jim v budoucím praktickém životě mnoho na závalu. Uvykli dobře žíti — bez starosti — v pokojích moderně zařízených, — a když vyjdou z ústavu —, nacházejí poměry zcela jiné. Vychovává se tu vznešený proletariát, což ze stanoviska oekonomického jest dosti na pováženou.

Ale tato okolnost není hlavní příčinou, že katolická Církev ve Spojených Státech zakládá a zřizuje výhradně katolické polepšovny, ač ji to stojí obětí nemalých.

Školy a kostely své musí si vydržovati katolíci v Americe sami na svůj náklad; stát nepřidává ani haléře, ale žádá od katolíků, aby připláceli na veřejné obecné školství. Z těchž důvodů, pro které staví katolické obecné školy, zřizují také polepšovny, totiž: chtějí zabrániti, aby mládež se neodcizila Církvi.

Chudobince, polepšovny, útulny pro mládež a pro starce, nalezince, špitály, ústavy pro hluchoněmé a pro slepce děkují svůj základ hlavně třem zásadám: lásce k bližnímu, lidumilnosti a státnímu prospěchu. Přední místo zaujímá láska k bližnímu, vyplývající z lásky k Bohu, k čemuž náboženství křesťanské svou vznešenou naukou vede. Lidumilové z lásky k lidu a k lidské bídě, jak říkají, přinášejí všeliké oběti na penězích a na statku, stát konečně má na zřeteli zájem svých poddaných.

(Pokrač.)

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

(Pokračování.)

II. *Duch Svatý uděluje nám milost Boží.*

Krásným příkladem, kterak Duch Svatý nám uděluje svoji milost, a ji zároveň rozmnožuje, prosíme-li o to — jest zajisté zázračné obrácení sv. Augustina. Dlouho modlila se sv. Monika, matka Augustinova, za jeho obrácení. Konečně byla modlitba její vyslyšena. Augustin zdržoval se v Římě, kde sice pro výtečné nadání ducha svého všude byl oslavován, avšak hříšný život vedl. I stalo se řízením Božím, že přišel z Říma do Milánu. Zde mu bylo vypravováno o výborných kázáních sv. Ambrože, arcibiskupa milánského. Zvědav, co na tom pravdy, odešel do chrámu Páně, kdež několik řečí výtečného řečníka klidně vyslechnul. A hle! Jak změnilo se jeho smýšlení! Dlouho bojoval sám sebou. Konečně zvítězila v něm milost Boží, a Kristus Ježíš cítal o jednoho bojovníka ve svých řadách více. — Jednoho dne totiž zasednul si pod fikový strom a hořce plakal nad svými hříchy a nad svojí nerozhodností. V tom uslyšel slabý hlas: »Vezmi a čti! Vezmi a čti!« Naplněn úžasem, sahá Augustin po knize, kterou si byl sebou vzal. Byly to listy sv. apoštola Pavla. Otevřel knihu a zrak jeho utkvěl na těchto slovech: »Hleďte pak, aby snad srdce vaše nebyla obtížena obžerstvím a opilstvím a pečováním tohoto života; a aby nepřišel na vás ten den (soudný) náhle . . . protože bděte, abyste hodni se stali těch věcí, kteréž se díti budou, a státi

před Synem člověka.* Luk. 21, 34. A tu jakoby bělmo s očí jeho spadlo, on vidí jasně cestu, po které kráčetí má, aby pokoje toho dosáhl, ježž svět nám udělití nemůže; srdce jeho jest naplněno milostí Boží, a on posílněn tak nastoupil cestu pokání.

S. Aug. Confess.

Sv. František Saleský byl v mládí velice zlostný. Aby se této hříšné vady zbavil, vzdychával každodenně při svých ranních modlitbách as takto: »Ó Duchu Svatý, posiluj mne, abych dnešního dne se nehněval.«

Když pak se mu namanula nenadálá příčina ku hněvu, tu pokorně mlčel, a rychle se vzdálil od místa toho. Když se takto překonal, tu děkoval Duchu Sv. za Jeho pomoc. Zapomenul-li se a přece chyby staré se dopustil, tehda prosil Pána Boha nejdříve o milost, aby mu odpustil, pak odprosíl lidi, jimž špatný příklad dal, a uložil si sám, aniž by to některý z jeho soudruhů spozoroval, malý nějaký trest, na př. že odpoledne nesvačil. A hle! tak s pomocí Ducha Sv. se stal svatým. *) Zenotty. Katechesen pag. 207.

III. *Mimořádné milosti Ducha Svatého.*

K mimořádným milostem Ducha Svatého, které Kristus apoštolům a prvním křesťanům propůjčil, čítáme zvláště :

a) dar řeči t j. dar cizích řečí, kterým se nikdy nebyli učili, a přece jimi mluvili, tak že jim každý rozuměl, ať mluvil jakkoli, kdo je slyšel;

b) dar zázračné moci, pomocí které zázraky působili: Tyto zvláštní dary Ducha Svatého byly později též některým svatým propůjčeny, aby duše svých spolubližních zachrániti mohli.

Tak na př. zázračný dar řeči měl sv. František Xavérský, který tak dokonale mluvil v rozmanitých nářečích, že kdo ho poslouchal, domníval se, že každé nářečí, kterým mluvil, jest jeho mateřština.

Přiházivalo se častokráte, že ho lidé rozmanitých nářečí poslouchali a přece mu všichni rozuměli. — Vedle mnohých ještě jiných darů Ducha Svatého měl i ten, že někdy dvanácti ba i více osobám se ho na rozmanité věci tážajícím najednou odpovídal. Jaký tudíž div, že tento apoštol Indií ode všech národů, k nimž mluvil, za svatého, zázračného muže ctěn byl. Nikdy však nezačal řeč k lidu, aby se hymnus: »Veni Sancte Spiritus« (Přiď Sv. Duše) napřed nepomodlil. Tak alespoň nám vypravují Aloisius Bertrand, Martin, Valentin a mnozí jiní. Herbstova: Kniha příkladů I.

A) Dar zázraky činiti:

Sklenice vody proměněna ve víno.

Sv. František z Assisi těžce jednou onemocněl; cíť se býti velice slabým prosebně žádal, aby mu podali trochu vína.

*) Jiné příklady, kterak mnozí milostí Ducha Sv. obráceni byli, jsou přiděleny k III. oddílu, kde se jedná o sv. svátostech.

Ježto však krajina, kde se právě nacházel, tak chudičká byla, že nemožno bylo vína sehnati, prosil o sklenici vody. Když mu byla přinesena, požehnal ji sv. křížem, a hle! z vody stalo se to nejlepší víno. Sv. František okusiv ho v krátku na to uzdraven jest. Ibidem I. pag. 553.

Světec Páně — a cizinec.

Blahoslavený František Hieronymský (zemřel 1716) vyběhnul náhle ze zpovědnice, spěchal ku kostelu a zastavil zde právě jdoucího neznámého jemu člověka, a tázal se ho: »Kam spěcháš?« Cizinec mu nevrle odpověděl: »Jdu za svým obchodem; proč se mne ptáš?« »Tomu není tak,« dí bl. František, »jen se vyznej upřímně, kam jdeš?« Tu počal mně pocestný spílati; František se však tím nedal másti, a pravil: »Nejdeš do Neapole, abys tam svého přítele zavraždil?« Cizinec se zarazil a mimoděk pravil: »Pravdu máš, chtěl jsem zavraždit svého přítele!« »Nuže, tedy věz, že Pán Bůh mne k tobě posílá, abych tě obrátil.« K pokání se obrať a vykonej ještě dnes sv. zpověď. Cizinec uposlechnul a všecek změněn vrátil se do domova svého. Ibidem.

Promluvy k mládeži.

Promluva k prvnímu svatému přijímání.

»Viděly oči mé spasení tvé, kteréž jsi připravil před obličejem všech lidí.« Luk. 2, 30. 31. Těmito slovy plesal stařec Simeon, když veliká touha jeho došla splnění a on — první ze všech vyvolených Božích — spatřil v chrámě Jerusalemském Vykupitele světa, Jej na lokte vzal a Pánu Bohu dčkoval za milost, že dopřál mu dočkati se tohoto vznešeného okamžiku. A nedivme se, vždyť leta připravoval se k tomu dni, chránil se světa i jeho hříchů a věrně sloužil Pánu svému. Při všech obtížích pozemského života těšil se blaženou nadějí a když posléze vlastníma očima shlédl božské dítě, zplesalo srdce jeho radostí »v Bohu, Spasiteli mém.« Luk. 1. 47.

Milé dívky! Také vy jste slyšely, že nastane jednou doba, kdy uvítáte Spasitele svého, že však pilně připraviti se musíte, aby k vám zavítal a vaši duši rosou nebeské lásky své posílil. A přece, jak veliký rozdíl jest mezi vámi a zbožným oním mužem! Jemu popráno bylo jen viděti svého Spasitele — vy Jej nejen vidíte v této nejsvětější Svátosti, ale přijmete Jej Samého. On vítal Pána svého, ale nebyl ještě čas, kdy drahá Jeho krev, na kříži prolitá, celý svět a jeho duši od hříchů dědičného obmyla — vy však vítáte Jej, toho dobrého Ježíše, Jenž hořkou smrt za vás už vytrpěl a vám zjednal odpuštění, smíření a nebe.

Proto s větší radostí můžete se připravit na první svaté přijímání. Poznaly jste hříchy své, smířily je při sv. zpovědi a tak očištěny i posvěceny na duši přistupujete dnes ke stolu Páně. Sám Syn Boží vás zve, abyste s důvěrou k Němu přistoupily, vždyť volá k vám laskavě: »Pojďtež ke mně všickni, kteříž . . . obtíženi jste a já vás občerstvím.« Mat. 11, 28. Na jiném místě praví: »Tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj« Jan 6, 56. A slibuje na konec, že v tom bude přebývati, kdo Jeho tělo s uctivostí přijme.

Nuže, neváhejte déle a s pokorou klaňte se tomu tichému Beránku pro Jeho neskonalou lásku k nám. Jenom chvíle ještě dělí vás od toho okamžiku, kdy v duši vaši sestoupí. Lituje tudíž všeho, čím jste Jej až dosud urážely, slibte mu, že toho nejmenšího se budete chrániti, čím byste Jej opět zarmoutily a prostě Jej: Můj Ježíši! Přijď a zavítej k nám, buď ochranou proti zlému, buď posilou proti všemu pokušení, buď naším vůdcem, buď naší hvězdou na cestě k věčné blaženosti. Amen.

Ladislav Fiala.

Listy vědecké.

Viklifovo učení ve větách Husových a učení Husovo ve větách Viklifových. Hus umírněný Viklif.

Mons. Dr. ANT. LENZ.

(Pokračování.)

d) Větami 10, 11, 12, 13, 20, 22, 23, 24, dává M. Jan Hus na jevo učení, že nemůže žádný pohlavár církevní o sobě tvrditi, že by byl hlavou některé církve částečné, ano ani papež Římský nemůže o sobě jistotou víry, ana by neklamala, hlásati, že by byl hlavou byt i jen některé církve částečné. Příčina toho má základ v tom, že není nikomu bez bludu známo, že by byl předzřízen k životu věčnému, a že se nalézá ve stavu milosti Boží.

A ježto žádný církevní pohlavár nemůže takto o sobě souditi neklamně, tím méně jest to možno někomu jinému anebo lidu vůbec. A z toho jde nezbytně ten důsledek, že nesmí býti žádný k tomu vázán, aby věřil, že by ten který papež byl hlavou některé částečné církve, leč by ho byl Bůh k životu věčnému předzřídil, a ovšem leč by byl také ve stavu milosti Boží.

S tím souvisí další nauka Husova, že nikdo nemůže býti náměstkem Kristovým anebo Petrovým, leč by jich následoval v životě, anť jinak neobdrží od Boha náměstné moci nikdo, jelikož k tomu náleží, aby měl příslušné k tomuto náměstnictví mavy a autoritu od Boha.

Odtud vychází na jevo, že není papež pravým a zjevným nástupcem knížete apoštolů sv. Petra, jestliže vede život sv. Petrovi protivný; a jestliže jest lakotě oddán, pak jest náměstkem Jidáše Iškariotského. Touže také měrou jest zjevno, že nejsou kardinálové pravými a zjevnými nástupci sboru jiných apoštolů, leč by byli živi podle způsobu apoštolů, šetříce příkázání a rad Pána našeho Ježíše Krista.

Avšak M. Jan Hus ještě přidává: že, je-li papež zlý, a zvláště je-li předzvěděný ku věčné zátratě, pak že jest jako apoštol Jidáš ďáblovým majetkem, zlodějem a synem zátraty, a nikoliv není hlavou sv. bojující Církve, anť není ani členem jejím. Ano, papež a praelat zlý a předzvěděný jest pastýřem pouze dle jména, skutečně však jest zlodějem a lotrem.

Papeži se přikládá titul „nejsvětější“, jelikož jest přede všemi křesťany povinen, vésti život životu Krista Pána nejpodobnější a tudíž přede všemi svatý, jest to tedy titul přesvatého úřadu jeho, a nemá tudíž v sobě v tom rozumu, v jakémž byl v Církvi držán, nic nepravého; avšak Hus stojí k Viklifovi uči: že nemá býti papež nazýván nejsvětějším, ani podle svého úřadu, anť by jinak i král musil slouti podle úřadu svého nejsvětějším, ano i pochopové, katové i ďáblové by musili tak býti jmenováni.

Tuto nauku přednáší Hus ve spisech svých: De Eccl. Cap. 13. Cap. 9. Cap. 14. Advers. Páleč. Cap. 2. a Viklif. De Eccl. cap. 1. De Potestate papae c. 11.

e) Již ve větě 24té vyslovuje M. Jan Hus toto učení: že prý papež jsa životem svým odporen Kristu Pánu, ač by byl zvolen zákonitou volbou podle běžného ustanovení lidského, přece by dospěl k důstojnosti své odjinud nežli skrze Krista Pána, i když by byl vešel volbou v popředí Bohem učiněnou; neboť prý byl Jidáš Bohem Kristem řádně a zákonitě za biskupa zvolen a přece vešel odjinud do ovčince.

Podle této nauky nedává volba lidská, zákonitě předsevzatá, žádného ujištění, že ten který za papeže zvolený by byl skutečně a v pravdě papežem, žije-li nešlechtně, ano byť nám bylo i Bohem zjeveno, že On Sám schvaluje tu volbu v popředí, i po takovém schválení vešel by nešlechtný papež odjinud nežli skrze Krista do ovčince.

Co tuto tvrdil Hus o volbě papeže, tvrdí v článku 26. o volbách vůbec. On dí totiž: že nikoliv tím již, že volitelé anebo větší část jejich se usnesou svojí volbou na osobě jedné, jest tato osoba zákonitě zvolena, anebo tím již že se stává zjevným a pravým nástupcem neboli náměstkem Petra apoštola, anebo jiného apoštola v církevním úřadě; odtud prý, ačby volitelé volili dobře anebo zle, dlužno jest věřiti skutkům zvoleného: neboť čím vydatněji někdo působí ve prospěch Církve a záslužněji, tím hojnější má k tomu od Boha poslání.

Hus tuto zamítá, žeby mohl se státi volbou lidskou papež papežem a biskup biskupem v pravdě a skutečně, neboť prý nezáleží na volbě, ať by byla dobrá anebo nedobrá, ale na tom prý všecko záleží, aby skutky dobrými se osvědčoval, skutkům prý se má věřiti, že ten který papež anebo biskup jest v pravdě biskupem anebo papežem.

Tyto zásady stran volby papežů anebo biskupů čteme u M. Jana Husa ve spisu Adv. Steph. Páleč c. 3. Adv. Stanislaum de Znojma Cap. 1. a tytéž hlásá také Viklif ve spisu De potestate papae. Cap. 7. Dialogus

Cap. 11. De Eccl. Cap. 5. De Christo et ejus Adversario Antichristo.

f) M. Jan Hus učí v odsouzeném článku 16tém o vlivu, jakýž má stav milosti a stav smrtelného hříchu na všecko konání lidské a praví, že všecko konání člověka nešlechtného jest nešlechtné, ať koná cokoli, a zase konání člověka ctnostného že jest vezdy ctnostné, aťby cokoli činil. On dí: »Bezprostřední rozlišení lidských úkonů jest, že jsou buď ctnostny nebo nešlechtny. Nebo je-li člověk nešlechtný, koná vezdy nešlechtně, ať koná cokoli; a je-li ctnostný a něco koná, koná ctnostně, neboť jako nešlechtnost, která se zove zločinem, anebo hříchem smrtelným, veškerých úkonův lidských porušuje, tak zase ctnost oživuje všechny úkony lidské.«

Zde musím poznamenati, že věta tato nemá nic společného s naukou Bajovou, Janseniovou a Paschasiovou Quesnellovou, kteří za Luthrem jdouce svobodnost vůle lidské zamítali, připouštějící jí pouze jako nezávislost na násile (libertatem coactionis), ale nikoliv jako nezávislost vnitřnou na nezbytnosti (libertatem a necessitate), kdežto M. Jan Hus právě tou příčinou jistí, že všechny činy nešlechtníkovy jsou nešlechtné, poněvadž svévolně v hříchu trvá, a činy ctnostného veškerý ctnostny, poněvadž o své vůli v milosti Boží se zachovává. Bývalý professor pastorálky Stach, kterýž převedl na český jazyk Roykův pamflet historie sněmu Kostnického, a v poznámce jedné M. Jana Husa jako velikého filosofa světa ohlašuje a na roveň staví s nadzminěnými theology, dal tedy patrný důkaz své neznalosti na jevo hlásaje, že Hus rovnou měrou svobodnost vůle zamítal.

Kdežto připisuje M. Jan Hus větou 16tou stavu hříšnému a ctnostnému tak veliký vliv na činy lidské vůbec, ovšem naproti všemu řádu, přenáší jej v článku osmém i na církevní úkony nešlechtných kněží, tvrdě, že duchovní takovi poskvřují moc kněžskou a nevěrecky smýšlejí o sedmeru svátostí a o všech rádech církevních. On totiž učí: »Kněží, jakýmkoliv způsobem nešlechtně žijící, poskvřují moc svou kněžskou a jako synové nevěřící nevěrecky smýšlejí o sedmeru svátostí Církve, o moci klíčů, o úřadech církevních, o censurách, o mravech, o úctě ostatků svatých, o odpustcích a rádech církevních.« Blud tento těsně souvisí s výměrem jeho o kacírství, jehož prý se dopouští člověk netoliko, když učí blud tvrdošíjně naproti Písmu, ale i když koná naproti příkázání v Písmě obsaženému.

O těchto věcech se šíří M. Jan Hus ve svém spisu »De Ecclesia« Cap. 11. a Cap. 19. Viklif v Trial. III. 2. a ve spisu de »Civili Dominio I. 43.«

g) Hus odvozuje všechnu pravomoc v Církvi bezprostředně od Boha. Podle něho není nižádnému knězi ani jáhnovi třeba nějaké autorisace k úkonům církevním, neboť prý posláni k tomu obdržují přímo a bezprostředně od Boha. Odtud zamítá Hus všecku moc v Církvi zákonodárnou, soudnou a výkonnou, důsledně zamítá také, žeby měla Církve moc stíhati neposlušné

nebo nešlechtné členy své tresty, zvláště přísnými, a klade poslušnost Církvi povinnou k nálezkům lidským.

Podle těchto zásad tvrdí Hus článkem 17tým: »Žije-li kněz Kristův podle zákona Jeho, má známost Písma a vnuknutí ku vzdělání lidu, musí kázati bez ohledu na kletbu domnělou Zakázal-li by papež aneb jiný praelat knězi tak uspůsobenému kázati, nesmí tento poslouchati.« A opět praví ve větě 18té: »Kdo ku kněžství dospěl, obdržel také kazatelský úřad a musí ten rozkaz plniti, anižby mu vadila předstíraná kletba.«

Zamítaje však tresty církevní dí M. Jan Hus v článku 14tém: »Doktoři, již praví, že má býti ten, o jehož napravení censurou bylo usilováno, pakli by neuposlechl, světskému rameni vydán, následují v tom dojistá nejvyšších kněží, zákonníků a fariseů, kteří Krista, když jich nechtěl ve všem poslouchati, světskému rameni vydali slovy: Nám nesluší zabiti nikoho, a že takoví lidé horší jsou vražedníci než Pilát.« A opět dí Hus o tomto předmětu v článku 19tém: »Censurami církevními: Kletbou, složením z úřadu, stavením služeb Božích, sobě podmaňuje duchovenstvo lid aby sebe vyvýšilo, ono rozhojňuje lakotu, a zlobou svou podporuje a připravuje cestu Antikristovi. Znamení však zjevné, že takové censury, jež zovou ve svých rozepřích blesky, z ďábla původ mají, jest to, že jimi pohánějí přede všemi ty, kdož odhalují nešlechtnost Antikristovu, kterýž používá nejvíce duchovenstva pro sebe.«

Z těchto zásad vychází důsledně Husova nauka o poslušnosti církevní, kterouž, jakž bylo dotčeno, k vynálezkům lidským čítá. On tvrdí: »Poslušnost církevní jest poslušnost podle vynálezků kněží Církve mimo zřejmou autoritu Písma. (Článek 15tý.)

Toto učení Husovo se čte ve spisu jeho de Ecclesia Cap. 16. cap. 17. cap. 20 cap. 23. U Viklifa. De Potestate papae Cap. 10. Tamtéž cap. 2, v traktátu de Mendaciis Fratrum, de Religione privata cap. 1. a jinde, ve spisu: De civili Dominio I., 3 et 29. a i jinde

b) Ze všech vět Husových zabíhá jediná a to 4tá do oboru christologických článků víry. M. Jan Hus totiž tvrdí: »Dvě přirozenosti, Božství a člověčenství, jsou jeden Kristus.« Že jest tato věta bludná, nemůže žádný theolog soudný upírati, neboť tak, jak zní, není ničím jiným, leč vyznáním monofysitismu. Hus předkládá tuto větu ve svém spisu de Eccl c. 4, a sebral ji z Viklifa De Eccl c 13

i) Jestliže však všechny předešlé články Husovy jsou v pravzoru jeho ve Viklifovi obsaženy, má to platnost svoji zvláště v větě zavržené na místě 30tém, kterážto zní:

»Nikdo není občanským pánem, nikdo praelatem, nikdo biskupem, když jest ve hříchu smrtelném.« M. Jan Hus tuto větu zvláště bránil proti členům fakulty theologické na universitě Pražské, jakoby byla neklamnou a neomylnou pravdou, anižby byl

tušil, aspoň tou dobou, když ji bránil, že jest v ní obsažen útok na obě society, i na societu občanskou, i na societu církevní, neboť jest netoliko bludná, ale také veskrze anarchická. Viklif přednáší tuto moudrost ve svém traktatu *De Religione privata* I, a ve svém spisu *de Civili Dominio* na místech přemnohých.

Avšak M. Jan Hus bránil tvrdošijně netoliko tuto větu Viklifovu, kteráž byla již na sněmě londýnském v r. 1382 odsouzena, ale také všech 45 vět, jež byly v Praze odsouzeny, v Paříži a v Římě, a to způsobem takovým, že bylo každému soudnému znalci ihned jasno, že hraje M. Jan Hus v tehdejší rozjitřené době s národem českým nehodnou a neupřímnou hru. V r. 1403 souhlasil s těmi, kdož pravili, že sebrané věty Viklifovy nejsou Viklifovými, ale že jsou jemu Hübnerem podstrčeny; v r. 1408 vyhlásil o nich, že prý ve svém dobrém smyslu nejsou křivky, ale pravdivy, avšak ve svém nepravém smyslu že nemají býti držány, a že bakaláři nemají o nich přednášky činiti. Spolu zakazuje čísti spisy Viklifovy: *De Eucharistia*, *Trialog* a *Dialog*, v nichžto především jsou dotčené devíce Viklifovy obsaženy. To dává na jevo, že M. Jan Hus v těchto věcech s naším lidem neupřímně a nehodně, skoro bych řekl nepoctivě, jednal. Jan Hus zajisté věděl, že drží věty Viklifovy nebezpečné a bludné zásady, a přes to přese všechno, když doktorové fakulty theologické věty Viklifovy r. 1412 odsoudili, a každou z těchto vět zvláštní censurou opatřili, neštil se ve svém spisu naproti Pálčovi Cap. 4. napsati: »Zátrata 45 kusův Viklifových způsobená od doktorův jest nerozumná a nešlechtná, a příčina jimi naznačená lhavá, jakoby totiž žádný z nich nebyl katolický, alebrž každý buď kacířský, anebo bludný anebo pohoršlivý.« A to jest právě ta věta, kteráž byla na sněmu Kostnickém č. 25té zavržena.

To jest tedy těch třicet kusův, kteréž byly M. Janu Husovi po třetím výslechu dne 18. června 1415 předloženy, aby se o nich vyjádřil a se odhodlal, jakož žádoucno bylo, je odpřisáhnouti. Pokud souditi lze z poznámek, kteréž k dotčeným kusům některým přičinil, váhal a kolísal 18. 19. a 20. června, avšak 21. vrátil se k svému odporu a rozhodl se, že nechce ani těch 30 kusův, jež byly, jak sám uznal, z jeho spisů správně sebrány, odvolati a tím také rozhodl nad osobou svou, neboť tu nebylo sněmu jinak možno, leč jen ten rozsudek vynésti, že drží tvrdošijně bludy od Církve zavržené, neboli, že jest kacířem.

Z toho, což bylo předesláno, že totiž jsou věty Husovy, počtem třicet, ve spisech Viklifových obsaženy, a že M. Jan Hus je bere vesměs ve svou ochranu, může každý soudný člověk ten závěrek učiniti, že Hus, drže urputně věty dotčené, vlastně tvrdošijně držel věty Viklifovy. Hus tedy jda na smrt, za Viklifovo učení se na hranici ubíral.

Při tom mi přicházejí na mysl otázky dvě: a) umíral Hus umíraje za články Viklifovy, neboť (jen pro ty byl odsouzen) za

přesvědčení své? Co jest souditi o té téměř již pět set let staré a stále přežvykované lži, že jest Hus mučenníkem za pravdu Boží? Než o těch věcech jest nevyhnutelno šířeji jednati, což také zvláštním spisem učiniti hodlám. (Pokr.)

O filiálních kostelích a jejich právních poměrech.

Napsal Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

(Pokračování.)

Ad b. Daleko průkaznější jest věc, hlásí-li se držitel statku, v náležitém pochopení práva historického, jakož i juris quaesiti, za patrona filiálního kostela a z toho plynoucích závazků, čím koná pouze akt piety k bývalým držitelům statku a zakladatelům filiálního kostela a zároveň akt právní povinnosti. Již shora bylo k tomu ukázáno, že farní kostely dříve, než byly sníženy za kostely filiální, byly vesměs kostely patronátními, a není důvodu, aniž lze dokázati, že by patron, pozbyv na čas práva praesentačního, byl též pozbyl práva patronátního vzhledem k degradovanému farnímu kostelu.

Naopak nelze upříti, že takový, nepřízní doby ve svých, samou Církvi mu propůjčených právech zkrácený patron, zajisté houževnatě se držel práv, jež mu zbyla, a hleděl zachovati, co vůbec zachovati se dalo, maje k tomu mnohé a vážné příčiny.

Původní a pozdější patronové na kostely podružné degradovaných farních kostelů měli zajisté lepší porozumění pro historický rozvoj patronátního práva vůbec a svého patronátního práva zvláště, než mělky s kalným proudem času plovoucí, Církvi nepřátelský modernismus, jenž zneuznáváje (zdaž zúmyslně nebo bezděčně, nerozhoduje) historické dané praemissy a vyvinuvší se z nich patronátní právní poměry, posuzuje věc dle názorů a poměrů **nynějších** a dle, za tím účelem vydaných josefinistických ordonancí, o kterých nebude zajisté ani největší přívrženec josefinismu a převráceného moderního liberalismu tvrditi, že by Církvi byly příznivy. Jest na biledni, že takové posuzování věci a vedené z toho důsledky jsou úplným zvrácením objektivního právního stanoviska, jehož třeba se v řešení naší otázky naprosto přidržeti.

Jest zásadou práva, že třeba každý právní poměr posuzovati dle zásad a právního názoru oné doby, v níž jistá instituce a právní s ní souvislé poměry se vyvinuly, ne pak se stanoviska libovolně zvoleného a dle zásad o celá století pozdějších a k tomu pod vlivem Církvi nepřátelského josefinismu vydaných. Již ale, jak bylo svrchu dokázáno, jako měly kostely farní dříve, než byly sníženy na kostely filiální, svého řádného patrona, podobně měly a podržely ho, i když staly se na čas kostely filiálními, poněvadž není žádné právní příčiny, proč by byly

musily ku svému ještě většímu pokoření jako mravní a právní osoby ztratiti i svého patrona, zvláště jestliže byly k jinému farnímu kostelu k jeho prospěchu a podpoře přivtěleny, jak se dělo téměř napořád, kterýžto poměr skutečnost i praxe více než dostatečně dokazuje, jak se níže přesvědčíme.

Zvláště vyžadují patronát filiálních kostelů četné momenty a stránky, padající na váhu při otázce, kterou dlužno zde klásti: Proč a z jakých důvodů byly nynější filiálky původně jako samostatné farní kostely vystavěny? Tyto důvody byly a jsou dosavad tolikéž pobídky, že držitelové statků uznávají se za patrony kostelů těch. Vytkneme pouze nejhlavnější z těchto důvodů.

Se stanoviska občanské cti a vážnosti vznešeného rodu ¹⁾ byla to bez odporu šlechtaná, hluboce zakořeněná úcta k slavným a zbožným předkům, která jejich potomky neb vůbec nástupce v držení jejich, nejednou rozsáhlých statků, k uznávání patronátu nade všemi, tudíž i nad filiálními kostely, na těchto državách pro rozmnožení cti a slávy Boží, pro blaho a vzdělání věřících vystavěnými, vedla a pobádala. Z této čestné povinnosti se vyzouti, tomuto zřizovacími listinami kostela a fary tak slavně »pro všechny časy« uloženému závazku se zpronevěriti, pokládáno dle názoru o rytířské cti a bohatýrské vznešenosti za velikou skvrnu šlechtického jména, za potupení předků, za prohřešení se proti rodinným tradicím, považováno zvláště po stránce náboženské za veliký přestupek proti Bohu i proti bližnímu! Který z českých pánů, rytířů a vůbec velmožů, byl by se bez hrůzy a bázně, že jej stihne spravedlivá odplata, a že poskvrní na vždy své jméno a svou po předcích zděděnou čest, odvážil zapříti některý patronátní kostel a odvrátiti se od něho? Bylo by se mu zdálo, že se zřiká svého věčného blaha a že duše jeho nebude míti pokoje po smrti. ²⁾

Neméně uvážení hodným je důvod, že mnohé filiální, dříve farní kostely, založeny byly na dosažení odpuštění hříchů a vyprošení potřebných milostí, jak toho základní listiny, poslední pořízení a odkazy výslovně dosvědčují. Důs'edně platí

¹⁾ Znám, že převeliká většina kostelů, klášterů, rozličných kaplí a dobročinných ústavů založena byla velmoži ze stavu rytířského a panského, jak toho základní listiny, nápisy kostelů, zvonů a křtitelnic, úpravné znaky nad umělými portály kostelů a mnohé jiné věci dosvědčují; na př. dedikační nápisy kalichů a monstrancí, znaky na bohoslužebných rouchách a mnohdy i oltářích, náhrobní desky, pomníky a t. p. — Znaky patrona na kostelích a paramentech jsou dovoleny, nesmějí se odstraniti a jinými nahraditi. S. R. C. 7. Dec. 1844 a jindy.

²⁾ Vzpomeňme si jen na různé pověsti, pro porušení práva vůbec a poslední vůle zakladatelů chrámů, ústavů, nadání atd. zvláště v ústním podání lidu kolující. Jak strašlivá nemesis pronásleduje tu každého vinníka po smrti; jaké sténání slyšeti tu za noční doby ve zdích zrušených kostelů a klášterů; jak ráda zbavila by se ona černá postava krvavého žhoucího mezníku, kterýž nosí v jistých ročních hodinách holýma rukama po polích, by jej zasadila na pravé místo! Aniz bychom tímto pověstem víry přikládali, ta pravá však proniká je idea, že nespravedlnost tresce se, a hlas zrazeného práva a svědomí neukonejší žádná moc pozemská!

o takových kostelích a jejich zbožných nadáních krásná a významná slova staršího práva, že jsou »vota fidelium, patrimonium pauperum, remissio peccatorum«. Vidí se samo, že odvrátiti se od filiálního kostela a zanechati jej, zvláště je-li méně zámožný, jeho osudu, který by se — jak smutná zkušenost učí³⁾ — záhy dostavil, mnoho si neodevzdá od zrušení vůle zakladatelů takových kostelů, a tím samým i svrchu uvedeného zbožného účelu, an v kostele zpustlém neb dokonce zbořeném — obyčejný to osud opuštěných filiálních kostelů — služby Boží za spásu zakladatele konati se nemohou, jenž mimo to zbaven je i zbožné vzpomínky věřících, kteří se zde k službám Božím více nescházejí.

Podobně má se věc, byl-li degradovaný farní kostel vystaven na poděkování za obdržené milosti a dobrodiní, af se již týkaly jednotlivců nebo celé rodiny, af k jeho založení daly podnět zvláštní důležité události rodinné anebo historické,⁴⁾ jež měly vztah k celé osadě, krajině aneb dokonce k celé zemi. Kostel z takových úmyslů založený zapřítí a vše drobicímu času na pospas zanechati, bylo by zapřítí jeden z nejušlechtlejších citů srdce, cit vděčnosti a uznalosti, bylo by hrubou nevšímavostí a prostým ignorováním událostí rodinných i historických. Tak hluboko klesnouti, bylo by klesnouti příliš hluboko! Z té příčiny nenalezne se hned tak majitel panství, jehož třeba od jeho hospodářských orgánů (řiditele, správce, patronátního komisaře a t. d.) v této otázce dobře rozeznávati — jenž by těchto závažných důvodů, které tak výmluvně svědčí pro patronát památných filiálních kostelů, nedbal a té nevelké oběti, již zachování a běžné potřeby

³⁾ Jak mnohá historická památka, na kterou by jinde byli hrdí, padla této neuznalosti a nevšímavosti za obět, a těžce by na to toužil zbožný zakladatel filiálního kostela, že tak málo ocenilo potomstvo jeho obětavost a lásku k bližnímu! Splňuje se napořád významné slovo: »Ingrata posteritas«!

⁴⁾ Srovn. vynesení c. k. ministerstva kultu a vyučování ze dne 24. května 1887 č. 6839 o filiálních kostelích, kde šetřeno při vši dobré vůli aspoň z ohledu duchovní správy a po stránce historické památných a důležitých filiálek, kdežto ostatní měly býti svému osudu — pozvolnému zmizení s povrchu země — ponechány. — Nahlédneme-li jen spěšně do zřizovacích listin těchto kostelů, jak jsou tklivé a zbožné, vznešené a bohomyslné! Jakoby zakladatel celou duši a celé srdce byl do nich vložil, takovou vřelostí a hloubkou, obsáhlostí a něžností — zvláště náležel-li zakladatel k zbožnému pohlaví, jemuž dal Bůh větší míru zbožnosti — oddychují. Čtouce tyto vřelé a krásné, často jako velebná modlitba znějící dedikace, domníváme se slyšeti hlas z jiného světa; jest nám, jakoby vyšší bytost s námi mluvila, cítíme se povzneseny a zároveň touto obětavostí a ideální zbožností pokořeny! Bezděčně řekneme si v srdci: Ano, byli to věru jiní lidé, než jsou lidé doby nynější; jiní zbožností a obětavostí, jiní pevnou a účinnou věrou, jiní — celým životem! Bezděčně tane nám na mysli vzletné slovo: »Quis mihi dabit videre ecclesiam, sicut in diebus antiquis«! — Mnohé farní, nyní filiální kostely založeny byly na památku dosaženého vítězství nad nepřátely — za odvrácení hladu a moru v celých krajinách — na památku šťastného skončení záhubné války aneb šťastného návratu velmože z daleké a nebezpečné cesty — na památku zvláštních a šťastných rodinných událostí atd., jak to z dedikačních listin, nápisů a t. p. vysvítá. Srovn. o tom: Dr. B o r o v ý, Libri erectionum et confirmationum.

těchto kostelů při poměrně malém počtu posvátných úkonů vyžadují, nepřinesl, zvláště když i filialisté, jimž na zachování těchto památných, jejich duchovním zájmům sloužiti majícím kostelů v první řadě záleží a záležitosti musí, k potřebným vydajům dle možnosti přispívají.

Posléze byla to péče zbožných velmožů o duchovní blahopoddaných,⁵⁾ která mnohé farní, nyní filiální, kostely s nemalými obětní a často i s vlastním strádáním založila, spatřujíc v skutku tom skutek spásy vlastní a rozmnožení cti a slávy Boží. Uvážíme-li daleko menší farní obvody za starých dob, zvláště co se týče jejich populace, nebudeme se rozpakovat doznati, že bylo za oněch dob o duchovní potřeby tehdejších zbožných věřících do jisté míry lépe, než za našich dnů, postaráno.⁶⁾ Za našich těžkých, mravně i sociálně pokleslých dob, kdy nevěra s revolucí vždy odvážlivěji proti křesťanskému a společenskému řádu vůbec vystupuje, kdy počet křesťanů dle jména úžasně se zmáhá a boj mezi zásadami křesťanskými a zásadami novověkého pohanství ve spojení s náboženskými sektami všeho druhu vždy více se přirostuje, za takových — trváme — dob, kdy na samy základy společnosti lidské vždy zarputileji se útočí, nebylo by na čase, od bývalých farních kostelů, jež byly a jsou i jako kostely filiální dosud střediskem křesťansko-náboženského života v dotýčných a vůkolních osadách, se odvracet, nepříteli půdy bezdečně popouštět, náboženskou, za našich dnů již tak úžasnou lhostejnost podporovati a tím vším zájmy křesťanské poškozovati.⁷⁾

Majít kostely filiální přes všechno opačné tvrzení odpůrců dosavad v ohledu náboženském i kulturním důležitost velkou, jsouce výmluvnými svědky zbožnosti a lidumilnosti zakladatelů, šedými pomníky dávného horlivého života křesťanského

⁵⁾ Srovn., co bylo výše o hradních kaplích (capellae arcenses) a pozdějších farních kostelích, v které byly při zmáhající se populaci proměněny, povéděno.

⁶⁾ Odůvodnění toho bylo na jiném místě v zájmu duchovních správ podáno.

⁷⁾ V životě obyčejném bylo by něco podobného věci zajisté nevídanou a neslýchanou. Tu se hájí každá půda s vynaložením všech sil a prostředků. A v oboru církevním a náboženském mělo by něco podobného býti dovoleno, a co více, tu by se věc jistá, jejíž zachování nevyžaduje žádného boje, nýbrž pouze trochu dobré křesťanské vůle, tu by se měl odkaz zbožných předků, jenž býval zašlým pokolením chloubou a středem křesťanského života, tu by se měl dům Boží beze všeho mravního úsilí a sebezapření prostě — opustiti a zkáze vydati? Žádný moudrý a obezřelý vůdce nevydá nepříteli jen tak a bez důležitých příčin byt' sebe menší pevnost věda, že nebyla zcela nadarmo a bezúčelně před mnohými lety vystavěna, a třeba nyní původním účelu zcela nevyhovovala. Ona tvoří vždy jakousi jeho oporu, mohouc státi se v rozhodném okamžiku nejednou velice důležitou. Byť mnohdy zanedbané a původnímu svému účelu nepřízní času odcizené, jsou filiální kostely dosud mohutnými majáky, ukazujícími cestu k nebesům, na nichž oko poutnikovo rádo spočine a v nichž věřící posud v dosti hojném počtu k službám Božím se scházejí. Jsou to — ať tak díme — milé oásy v širém mnohdy kraji, kde oko naše jiného kostela nespatří.

v naší vlasti, a posud středem, byť i ne tak živým, jako dokud byly kostely farními, křesťanské zbožnosti nejen osady, v které se nacházejí, ale i osad sousedních. Který syn opustí dům po otci zděděný, aneb který potomek mohl by na to patřiti, jak svatyně jeho neb jinými zbožnými předky zbudovaná se rozpadává, odpůrcům k radosti, Církvi však a všem šlechetně smýšlejícím k žalosti?

Působí-li každému šlechetnému srdci radost, hlásiti se ku starým známým a dávným přátelům, nemenší radost pocítí pravý křesťan, vstoupí-li do zachovalého a úpravného filiálního kostela, veterána to, jehož nám mnohé věky nejen k radosti, nýbrž i k ošetřování byly odkázaly.

Majíce již zřetele ke všem nastiněným momentům, považují se všickni držitelé statků, jeden neb druhý málo čestný případ vyjímaje, za patrony filiálních kostelů, čím konají, jak z řečeného vysvítá, nejen právní, nýbrž i mravní povinnost a cti památku nejen svých předků, nýbrž i samy sebe. (Pokr.)

O mších zádušních po stránce liturgické.

Sebral a sestavil JOSEF LHOTSKÝ, farář v Jirčanech.

(Pokračování.)

III.

Zádušní mše svaté na III., VII. a XXX. den.

Aby duším zemřelých, které snad v očistci trpí, rychlejší pomoc poskytnuta byla, dovoluje Církev svatá od pradávných časů, aby za ně zádušní mše svatá sloužena býti mohla také třetí, sedmý a třicátý den, ne snad proto, že by mše v tyto dni zemřelým více prospívala, ale že tyto dni před jinými větší mystický význam mají. ¹⁾

¹⁾ Mystické důvody, proč tyto dni slavnější jsou jiných, uvádí Gavanti v Comment. in Rubr. Miss. pars 1. lit. 5. n. 3. b. c. d., Caval. t. 3. c. 4. n. 1. a Fornici p. 2. e. 34., z nichž pro příklad některé z Gavant. uvádíme: Tertii (scil. diei) meminit Clem. l. 6. Const. Apost. c. 48., propter eum, inquit, qui tertia die resurrexit, vel ut purgetur anima, quae triplicis est naturae, irascibilis, concupiscibilis et rationalis, vel ut in ea sanctae Trinitatis imago integre reparetur.... Mystera septimae diei scribit Ambr. Orat. de fide resurrect., quia symbolum est futurae quietis.... Fortasse ab Eccles. 22. hic ritus ortum habet. Luctus mortui septem dies; vel a Joseph Aegypti prorege, qui septem implevit dies luctus super defunctum patrem suum.... Trigesimum diem commendat s. Ephrem in suo Testamento ad Surium tom. 1., derivaturque ritus a morte Aaron et Moysis, quos flevit populus triginta diebus, vel quia Dominus baptizatus est annum agens trigesimum, Alcuinus etc.

Počítati mohou se dni tyto buď ode dne úmrtí aneb od pohřbu, podle toho, jaký kde obyčej zavládl²⁾; u nás však, kde těla zemřelých do třetího dne nepohřbena se chovají, jest přiměřenější, počítá-li se ode dne pohřbu, poněvadž by jinak třetí den buď splynul se dnem pohřbu aneb hned druhý den po něm následoval.³⁾

Mše svatá slouží se na ně podle formuláře, jehož se užilo na den úmrtí neb pohřbu s orací pro tyto dni předepsanou za druhým formulářem mši zádušních.⁴⁾ Slouží-li se i na některé dni mezi nimi mše svatá za téhož zemřelého, slouží se mše denní; a jiný den mimo třetí, sedmý a třicátý nesmí se nikdy v oracích jmenovati.⁵⁾

Privilegium pak mše této záleží v tom, že se dovoluje i tehda, když tyto dni připadnou i na dvojný svátek větší, není-li zasvěceným, a tím spíše na den řádu nižšího, a také na vigilií Zjevení Páně.⁶⁾

Není však dovolena:

a) na svátky dvojné první a druhé třídy, neděle a svátky zasvěcené;

b) na privilegované ferie a vigilie: jako ferie sv. týhodne, popeleční středu, vigilií vánoční a svatodušní;

c) na privilegované oktávy, vánoční, Zjevení Páně, velikonoční, svatodušní a Božího Těla; a

d) v den výstavy Nejsvětější Svátosti z příčiny veřejné u všech oltářů, příčiny pak soukromé u oltáře výstavy.

Připadne-li třetí, sedmý neb třicátý den na některý svátek neb den zde jmenovaný, musí se zádušní mše svatá s touže slavností a beze změny v oraci buď **anticipovati** na volný den, který nejbližše předchází, aneb **odložit** na první volný den následující, byť na ně připadal i dvojný svátek větší.⁷⁾

Opomene-li se ten neb onen nejbližší den volný, a mše sv. na jiný den se přeloží, ztrácí privilegium a povahu zádušní mše

²⁾ S. R. C. 23. Aug. 1766. n. 4336. v. 4187. ad 2.: Ad dubium: An praedicti dies (scil. 3. 7. et 30. a depositione defuncti) numerari debeant a die obitus vel depositionis? S. C. resp.: Dies 3. 7. et 30. posse numerari a die obitus vel depositionis juxta diversam Ecclesie consuetudinem.

³⁾ S. R. C. 23. Maji 1846. n. 5050 v. 4904. ad 13., srov. Caval. t. 3. c. 4. ad 8., De Herdt l. c. n. 62., et Bouvry l. c. t. 2. p. 3. sect. 2. tit. 5. Q. 2.

⁴⁾ Tedy při mších za papeže, biskupy, kardinály a také kněze podle formuláře prvního, za nižší kleriky a laiky podle druhého; srov., co o tom svrchu povědino na str. 68.

⁵⁾ S. R. C. 16. Jan. 1677. n. 2811. v. 2659. ad 3.; 9. Maji 1857. n. 5241. ad 3.

⁶⁾ S. R. C. 23. Aug. 1766. n. cit ad 1.: Ad dubium: An diebus 3. 7. et 30. a depositione defuncti, in quibus occurrit Officium duplex per annum, non tamen festivis de praecepto celebrari possint Officium et Missa def.? S. C. resp.: Affirmative, dummodo sermo sit de Missa cantata. Srov. též decr. 8. Mart. 1738. n. 4072. v. 3923. ad 4.; 4. Sept. 1745. n. 4175. v. 4026. ad 7.; 2. Aug. 1783. n. 4410. v. 4261.

⁷⁾ S. R. C. 23. Maji 1603. n. 197. v. 51. ad 5.

na 3. 7. a 30. den, a může se pak na dni, které soukromé mše votivní připouštějí, sloužiti jen jako denní mše zádušní podle čtvrtého formuláře.⁸⁾

Avšak připomenouti sluší, že privilegia zádušní mše na den třetí, sedmý a třicátý požívá také jako mše pohřební jen jedna a to slavná neb zpívaná, neboť v dekretch kongregace svatých obřadů, které o tom jednají, mluví se vždy jen o jedné a slavné neb zpívané mši svaté.⁹⁾

Proto musí se každá taková mše svatá i ve venkovských kostelích, při nichž jen jeden kněz slouží, aspoň zpívat. Také žádá-li se na některý z těch dní více mší svatých, může se jen jedna slavná zpívat a ostatní musí se sloužiti jen jako mše denní; jen ve dni, které soukromé mše votivní připouštějí, mohly by se vedle jedné slavné ostatní sloužiti jako mše zádušní na třetí, sedmý neb třicátý den po tichu podle téhož formuláře jako slavná s jednou orací a Sequencí.¹⁰⁾

Poznámka. Zde sluší zmínku učiniti o starobylém obyčeji sloužiti za zemřelého třicet mší svatých nazvaných po svém původci sv. Řehoři Velikém mše Řehořovy (*Missae Gregorianae*.) Jak tento svatý učitel církevní vypravuje,¹¹⁾ kázal po smrti jakéhosi mnicha Justa mnichu Pretiosovi takto: »Vade itaque et ab hodierna die diebus triginta continuis offerre pro eo Sacrificium stude, ut nullus omnino praetermittatur dies, quo pro absolute illius hostia salutaris non immoletur (offeratur).« Pretiosus tak učinil, a když třicátou mši svatou dosloužil, zjevil se, jak bratři po bedlivém vyšetřování zjistili, právě toho dne Justus mnichu Copiosovi a oznámil mu, že duše jeho z muk očistcových právě vysvobozena byla. Pro tuto svědkem tak hodnověrným zaručenou událost, byly tyto mše svaté jakožto zvláštní prostředek k vysvobození duší z očistce u veliké vážnosti netoliko u řeholí, ale i u obecného lidu věřícího, ne snad pro jejich počet, což by bylo pověrečné, ale proto, jak dí Quarti,¹²⁾ že buď svatému Řehoři Bůh tuto milost propůjčil, aneb že sv. Řehoř jsa papežem, s nimi plnomocné odpustky spojil, aneb je již od svého předchůdce pod touto podmínkou přijal.

⁸⁾ Hartmann l. c. § 126. II. 2. pg. 336, Bouvry l. c. Q. 2.

⁹⁾ S. R. C. 23. Aug. 1766. n. 4336. v. 4187. ad 2. cit. supra ad adnot. 5. Právě se zde: *dummodo sermo sit de Missa* (v singularu, ne de Missis!) *cantata*, a 2. Aug. 1783 n. 4410. v. 4261., kde otázka zní také v jednotném čísle: *Cum in Constitutionibus Ordinis s. Benedicti praecipitur, ut quoties aliquis ex Religiosis discesserit, toties diebus 3. 7. et 30. et anniversario celebretur una Missa cantata de Req. ut in die obitus, an liceat praedictam Missam (!) celebrare quoties dictis diebus 3. 7. et 30. ac anniversario occurrat festum ritus dupl.?* S. C. resp.: *Licere exceptis dupl. 1. et 2. cl. et diebus festis de praecepto.*

¹⁰⁾ Hartmann l. c. III. 1. et 2.

¹¹⁾ Dialog. lib. 4. c. 55. — Srovn. Bened. XIV. de Sacrif. Miss. sect. 2. n. 208. seq.

¹²⁾ Pars 1. tit. 5. d. 16.

Během času pokusil se kdosi nepovoláný beze všeho oprávnění složití nevhodné formuláře pro tyto mše, jež připisuje je svatému Řehoři nazval »Missae sti Gregorii pro vivis et defunctis,« Avšak formuláře tyto byly od kongregace svatých obřadů úplně zavrženy a zakázány.¹³⁾

Než ale zákaz tento nevztahuje se, jak sama kongregace svatých obřadů vyhlásila,¹⁴⁾ na onen zbožný obyčej obětovati za zemřelého třicet dní po sobě jdoucích mši svatou, který zavedl sv. Řehoř.

Aby mše tyto spojeny byly s plnomocnými odpustky, vyžaduje se, jak ze slov sv. Řehoře vysvítá :

a) aby po třicet dní za sebou jdoucích beze všeho přerušení a vynechání některého dne (ut nullus omnino praetermittatur dies) vyjma tři poslední dni sv. téhodne byly obětovány. Slouží-li se v jiném postupu, aneb odslouží-li se v době kratší, jest to ovšem třicet mší, ale ne těch, jež zavedl sv. Řehoř; a

b) aby byly aplikovány zemřelému.

Ježto žádného privilegia jim uděleno nebylo, slouží se jako mše denní¹⁵⁾ a jen ve dni, které dovolují soukromé mše votivní, jako zádušní podle čtvrtého formuláře.

Sv. Řehoř kázal sloužit mše sv. za Justa sice až třicátý den po jeho smrti, avšak okolnost ta nevádí, aby se začaly v kterýkoliv jiný den příhodný; ale aby se zemřelému co nejdříve prospělo, jest nejpříhodnější začátek na den úmrtí neb pohřbu, a v tom případě byly by mše na třetí, sedmý a třicátý den privilegovanými.

Těchto třicet mší nemusí jeden kněz sloužit, ale mohou se i mezi více rozdělit.¹⁶⁾ (Pokr.)

¹³⁾ Decr. n. 740. ad 4. (sine dato) citat. initio Missalis.

¹⁴⁾ S. R. C. 28. Oct. 1628. n. 772. v. 625.: Prohibitio in decreto non intelligatur quoad Missas numero triginta institutas pro defunctis a S. Gregorio in Dialogor. cap. 55., sed solum illas Missas impressas et non approbatas, quae circumferrentur sub nomine S. Gregorii pro vivis et defunctis, sicut aliae quindecim Auxiliatorum et de Patre aeterno; conf. decr. 13. Jan. 1631. n. 892. v. 745 ad 1.

¹⁵⁾ Gav. l. c. lit. d.: Sufficit offerri sacrificium; non autem omnes Missae dicendae sunt ritu proprio de defunctis, qui in dominicis intercurrentibus prohibetur.

¹⁶⁾ Gav. l. c. Non est necesse, ut idem sacerdos per mensam celebret diebus triginta, sed necesse est, ut offeratur hostia per mensam, sive ab uno sive a pluribus, ut patet ex iis verbis »s t u d e o f f e r r e«, neque addit Abbati p e r t e, quod esset onus grave. Conf. D. Herdt p. 1. n. 63 ad fin. Benedict. XIV. l. c., Caval. t. 3. c. 13, Quarti, sect. 5. p. 4. et p. 1. tit. 5. Art. 16.

Z praxe duchovní.

Podává Dr. JOSEF BŮRIAN.

Jak dlouho má trvati tichá mše svatá?

Sancta sancte. Mše svatá jest obětí nejsvětější, jest středem veškeré pravé bohoslužby. Kdo se tu obětuje? Jest to Ježíš Kristus Sám, náš Pán a Spasitel. Jest tudíž mše svatá obětí Kristovou, jenž se tu dává za obětní dar, jenž tu ale také obětuje Sám skrze viditelnou službu náměstků svých a obrací veškerý úkon obětní na oslavu Boží a smíření naše s Bohem.

Zcela pochopitelno jest, že církevní zákonodárství mnohem určitěji se vyslovuje o tomto svatém úkoně, nežli o kterémkoliv jiném. Tu jest předepsán do podrobná veškerý způsob, kterým se oběť mešní koná, vyloučeny jsou všechny odchylky (až na některé zvláštnosti povolené starobylým řádům ku př. Dominikánům), vytčeno jest pečlivě každé hnutí. Přirozeným a církevním zákonem o náležité pozornosti, zřetelném pronášení slov a dokonalém zachování rubrik určeno jest již také, jak dlouho by mše svatá trvati měla. (Viz Dr. Ant. Skočdopole »Příručná kniha bohosloví pastýřského« str. 456.) Kanonické právo o tom sice výslovně se nezmiňuje, ale dle toho, co uvádějí církevní učenci a moralisté, nemůže nikdo býti v pochybnosti o délce času, v němž posvátný úkon se před se běře. Dle Benedikta XIV. má trvati mše svatá nejméně 20 minut — a ne přes 30 minut. (Instit. eccl. 34. § 30.) Benedikt XIV. opírá se tu o souhlasný úsudek závažných církevních auktorů. Není možné, aby ten, kdo nepotřebuje k posvátnému mešnímu úkonu ani 20 minut, vykonal vše náležitě, jak předpisují rubriky církevní, naopak zase, kdo prodlužuje mši svatou přes půl hodiny, způsobuje nezřídka omrzelost u věřících. Proto svatý Filip Nerejský takovým kněžím, kteří ze zvláštní své zbožnosti mši svatou přes příliš prodlužovali, častěji nadhodil: »Non palam has delicias, sed clam in cubiculo optarem.«

Rubriky missálu předpisují, aby kněz při mši svaté vše »distincte et apposite proferat, non admodum festinanter, ut advertere possit, quae legit, nec nimis morose, ne audientes taedio afficiat.« (Rubr. gener. Miss. XIV. 2.)

Svatý Alfons odvozuje z toho, že kdo za čtvrt hodiny jest se mši svatou u konce, sotva bez těžkého hříchu tak činí, i kdyby formulář mešní byl sebe kratší, ježto není možno, aby náležitě vyhověl všem předpisům církevním.

Dvou těžkých chyb by se dopustil, jednak neuctivosti ku svatému tajemství, jednak by dal pohoršení lidu křesťanskému. (Lib. 6. n. 400.) Benedikt XIV. praví o těch, kteří se mši svatou chvátají: »Non semel etiam improvisa morte aliqui sacerdotes

oppressi fuerant, quod probissimi homines divino sane iudicio contigisse putaverunt ob indignam festinationem, quae rem divinam conficiebant.»

Jest tudíž chybou, slouží-li kdo příliš rychle mši svatou (méně než 20 minut), ale jest také chybou, kdo příliš zdlouhavě (přes půl hodiny) mši svatou slouží, — ovšem chybou menší.

Smí kněz sloužiti mši svatou bez ministranta? Jest dovoleno, aby ženské přísluhovaly při mši svaté?

Sloužiti mši svatou bez ministranta rovněž jako připustiti k službě mešní ženské — jest zapovězeno »sub gravi«.

Ad 1. Svatý Alfons v příčině první podotýká, že jest dovoleno sloužiti mši také bez ministranta, jest-li nutno konsekrovati hostie, aby se velebná Svátost mohla donésti k nemocnému. (Mor. VI. n. 392.); dále, slouží-li se mše svatá, aby věřící učinili zadost povinnosti o svěcení dnů svátečních a nedělních; v případě tomto ovšem jest tu vždy někdo, jenž by aspoň konvičky podal a jiné vnější úkony před se vzal, i kdyby nedovedl odpovídati.

Totéž platí, slouží-li kněz v neděli a ve svátek mši svatou, aby zadost učinil povinnosti katolického křesťana o svěcení neděl a svátků. Konečně může kněz celebrovati bez ministranta, začal-li již mši svatou a ministrant z vážných důvodů odešel a není naděje, že by se brzy vrátil. Kraisson (manuale n. 3683) podotýká k tomu, že to zvláště platí tenkrát, »si facta oblatione minister abscesserit«.

Ad 2. Četl jsem kdesi, že missionář jeden k ministrování připustil nejen hochy, ale i dívky. Jsou prý dívky zbožnější, pozornější a zvláště dobrý dojem prý udělalo na věcí, když poprvé viděli u oltáře přísluhovati dívky v bělostkvoucích šatech. Věřím rád, že dívky jsou pozornější a na svatý úkon upjatější, ale s předpisy církevními se tato praxe nesrovnává. Ministrant zastupuje místo akoluthy; jako ženská nemůže přijmouti žádné svěcení — tedy ani nižší svěcení —, rovněž tak nemůže někoho zastupovati při vykonávání jakéhokoliv církevního úkonu.

Toliko v případě nevyhnutelné potřeby jest dovoleno, aby ženská ze svého místa v lodi chrámové knězi mši svatou sloužícímu odpovídala (S. R. C. 27. srpna 1836), zvláště je-li to řeholnice. Nikdy ale nesmí bezprostředně u oltáře přísluhovati podáváním ku př. konviček a t. d. Svatý Alfons (l. c. n. 392) míní, že by se sotva — tak činíc — uchránila těžkého hříchu. Ano Laymann dokonce i tvrdí, že v případě nutné potřeby jest lépe celebrovati bez ministranta než s přísluhou ženskou (c. 6. n. 13.).

Literární oznamovatel.

Kázání na nejsnábější menší aneb nesasvěcené svátky církevního roku. Sepsal Klement Markrab. Se schválením nejdůst. bisk. Ordinariatu v Hradci Králové ze dne 9. července 1896 č. 5346. Stran 361. Cena 1zl. 80. kr.

Čtenářům »Rádce duchovního« jest vdp. Klement Markrab s dostatek znám. Přispívá neunavně téměř do každého sešitu a to nejen v části homiletické, nýbrž i katechetické; příspěvky jeho jsou cenné, svědčící vždy o vážné práci literární. Kázání svrchu zmíněná řadí se důstojně k literárním plodům, již dříve v rozličných časopisech aneb i samostatně vydaným. Sloh lehký, snadno srozumitelný, rozdělení vsady přirozené — logické. Kázání tato jsou vesměs mravoučná, ale tím na ceně jim nic neubýlo, ježto kázání věroučná a mravoučná neliší se od sebe podstatou, ale methodou. Látka k těmto kázáním jest čerpaná ze životopisů svatých a tato okolnost právě nejlépe je doporučuje. Jsouť životopisy svatých takorčá živou a ztělesněnou mravoukou katolickou, dosud však málo bylo dbáno tohoto přebohatého zdroje mravouky, v němž jsou obsažena případná naučení pro všeliké poměry a stránky křesťanského života.

Kázání těchto s dobrým prospěchem může se použiti i za kázání nedělní, ovšem v případě tom bylo by potřebí úvod pozměnití a navázati ho na nedělní perikopu. Z bohaté sbírky uvádíme: Kázání na sv. Aloisa, sv. Alžbětu, sv. Anežku, sv. Annu, sv. Barboru, sv. Bartoloměje, sv. Františka Seraf., sv. Havla, sv. Jakuba, sv. Jana Křtitele Narození a Stětí, sv. Jiří, sv. Ludmily, sv. Maří Magdaleny, sv. Martina, sv. Prokopa, sv. Vojtěcha at.d.

Kázání tato doporučujeme co neivřeěji.

Dr. Jos. Burian.

Listy homiletické.

Neděle I. po Velikonoci.

O pokoji duševním.

»Přišel Ježíš a stál uprostřed a řekl jim:
Pokoj vám.« Jan 20, 19.

Náš božský Spasitel přišel na tuto zemi, aby světu přinesl a zjednal pokoj. Proto hned při Jeho narození pěli nad nivami Betlemskými sborové andělští: »A na zemi pokoj lidem dobré vůle!« Svým učením vštěpoval Pán Ježíš všemu lidu pokoj, Svým nejvznešenějším životem osvědčil celému světu, jak nesmírným štěstím na zemi jest pokoj svatý. A když dnes po Svém vzkříšení prvně se objevil zavřenými dveřmi Svým věrným apoštolům, tu neměl nic krásnějšího, nic vznešenějšího, co by jim byl přál, leč pokoj sv. Proto první pozdrav z božských úst zavznívá zkormouceným učenníkům: »Pokoj vám,« jak napsal sv. Jan: »Přišel Ježíš a stál uprostřed a řekl jim: Pokoj vám!«

Pamětlivi pozdravu a přání toho byli první křesťané, a proto se na potkání pozdravovali slovem Kristovým: Pokoj tobě! A věru jest pozdrav ten mnohem krásnější nad otřepané, každodenní »úcty, dobrýtra a dobré dny« a podobné pozdravy nekřesťanské. Jsou to sice na pohled lichotící výrazy slušnosti, za nimiž se snad mnohdykrát skrývá přání třeba nejhorší. My křesťané nejraději libujeme si v pozdravech, jimiž se chválí náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus.

Ten pokoj Páně, Spasitelem světu daný, přeje i kněz věřícím při každé mši sv., kdykoliv po pozdvihování dělí sv. hostii a říká: Pokoj Páně budiž vždycky s vámi! Nejdůstojnější pp. biskupové při mši sv. pozdravují věřících slovy Kristovými: Pax vobis t. j. pokoj vám!

Musí dojista býti pokoj cosi vznešeného, vzácného a milého, když ho Kristus Pán světu zjednal, apoštolům tak vřele přál, a služebníci Církve denně ho věřícím přejí a doporučují. Ovšem, draží v Kristu, jest pokoj sv. velikým darem, vzácným bohatstvím a statkem drahocenným.

Každý z nás dobře ví, že život lidský jest ustavičným bojo-
váním, a proto každému srdci jest nejvýš žádoucno, aby sv. pokoj
hledalo a nalezlo.

A kterak as nalezneme pokoje pravého, tážete se? — Na
to odpověď dáti chci dnes. I pravím: Nalezneme pravý pokoj
srdce, zachováme-li pokoj:

a) s Bohem, b) s lidmi, c) sami s sebou.

P o j e d n á n í.

a) »Není pokoje bezbožným,« praví Písmo sv. A proč? Poně-
vadž bezbožného tíží vina hříchu, kterýmž se stal nepřitelem Božím,
synem hněvu, poněvadž hříchem upadl v nemilost u Pána Boha,
nejináče než jako dítě nezdárné, nezvedené ztrácí lásku a přízeň
otcovskou. To vidíme hned na prvních rodičích, kteří po spá-
chaném hříchu se báli, a proto se skrývali ve křoví rajském.
A my, potomci a dědicové jejich stali jsme se taktéž nepřáteli
Božími a syny hněvu, poněvadž od nich pocházíme, a hřích ten
s následky přešel na veškeré pokolení lidské, vyjma blahosl.
Pannu Marii. Aby smířil lidstvo s Otcem nebeským, aby zadost
učinil za hříchy celého světa, obětoval se ten Beránek nejnevin-
nější, Kristus Pán na Kalvarii, jsa předpovídán jako kníže pokoje.
Po ukončeném díle vykupitelském odchází božský Spasitel k Otcí,
při tom však Svým věrným zanechává pokoj slovy: »Pokoj svůj
zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám.«

Abychom však, moji drazí, tento nám Kristem zůstavený
pokoj s Bohem zachovali, musíme věrně příkázání Boží zachovávat;
neboť kdož se Bohu protivil a měl pokoj? A sv. Pavel takto
napsal Řím, 5, 1.: »Ospravedlnění jsouce z víry, pokoj mějme
s Bohem skrze Pána našeho Ježíše Krista,« to jest, jak sv. Lev
dokládá: »Chtějme, co Bůh velí, a nechtějme, co zapovídá.« Vždyť
každý pochopí, že nemůž býti přítelem Božím, jemuž by se líbilo,
co Bůh zavrhuje, a nemůže se líbiti Bohu, kdo by se tím těšil,
čím se Bůh uráží.

Na tom ještě není dosti. Křesťanská spravedlnost učí nás,
abychom se zlého varovali, a spolu v té křesť. spravedlnosti po-
bádá dále láska, abychom dobré činili. Naše víra činná, skutky
dokazovaná, která skrze lásku působí, Gal. 5, 6., udržuje a za-
chovává náš pokoj s Bohem. Také zlí duchové věří, ale třesou
se, Jak. 2, 19; vždyť nemilují Boha, nýbrž jsou jeho nepřáteli.

My věřící křesťané jakožto přátelé Boží musíme toto přá-
telství s Bohem udržovati, a to se děje svazkem lásky.

Pán Ježíš pravil k zákonníkovi: »Milovati budeš Pána Boha
z celého srdce svého.« Tak přikázal Pán. Není to pouhá rada,
milí kř.! alebrž příkázání Kristovo, příkázání lásky a sice to
největší příkázání. A plníme-li to, dává nám Bůh pokoj, ne jako
svět dává, nýbrž pokoj trvalý, pokoj duševní.

Důkazem toho jsou nám slova královského pěvce Davida
Žalm 118, 165.: »Pokoj mnohý těm, kteříž milují zákon tvůj,

a jsou bez úrazu.« »Pokoj budiž bratřím a víra s láskou,« praví apoštol Pavel. »I řekněme,« dokládá sv. Augustin, »řekněme: Víra, láska, pokoj! Věříš-li a nemiluješ, nerůzní se víra tvá od těch, kteří věří a se třesou. Ti také volali: Znáš tě, kdo jsi, Syn Boží. Miluj tedy Boha, jedině láska s vírou tě povedou k pokoji!«

V tom tedy záleží pokoj s Bohem; avšak i s lidmi, se svým bližním pokoj mějme.

b) Pokoj s lidmi zachováme, nebudeme-li jim škoditi, nýbrž prospívati. »Může-li to býti, což na vás jest, se všemi lidmi pokoj mějte,« píše sv. Pavel k Řím. 12, 18. Důležité, krásné to pro nás napomenutí. Máme míti s každým pokoj, t. j. nemáme nikomu ubližovati, nemáme nikoho urážeti, zlehčovati, nikomu škoditi neb se sváriti, nýbrž máme žíti ve sv. pokoji.

Krásným vzorem, bratři a sestry v Kristu! jest nám patriarcha Abraham. jenž takto mluvil k Lotovi, když povstaly sváry mezi jich pastýři, Gen. 13.: »Nechť, prosím, není sváru mezi mnou a tebou, mezi pastýři mými a tvými; neboť bratři jsme. Hle! celá země před tebou jest. Půjdeš-li na pravou, já levé se držeti budu, a naopak.« Tak mluvil, tak jednal mírumilovný Abraham.

Ó, kéž bychom, nej., i my krotili pýchu, lakotu, kéž bychom odložili závist a hněv! Dojista bychom neškodili nikdy bližním, ale snažili bychom se všemožně jim prospívati, jak nám Spasitel ve druhém přikázání lásky zřejmě velí: »Milovati budeš bližního svého, jako sebe samého.« Mat. 19.

Každý člověk dbá, stará se o svůj prospěch, a podobně má hleděti i prospěchu bližního, kdy, kde a jak mu možno. »Pokoj a láska rozhovňuj se mezi vámi,« dí apoštol.

Kdož tedy miluješ pokoj, miluj také bližního, a to nejen toho, kdož tebe miluje, — tak jednají i pohané, — ale i toho a takého, kdož tě nenávidí a křivdu ti činí, totiž nepřítelé svého.

Se všemi lidmi pokoj mějte, vybízí sv. Pavel, vždyť všickni jsme bratři a sestry v Kristu Ježíši. Neosvědčíš však, bratře a sestro v Kristu, dokonale lásku křesťanskou k bližnímu, nemůžeš-li se žalmistou Páně volati: »S těmi, kteří nenáviděli pokoje, byl jsem pokojným.« Ž. 119, 7. Tak zachováme pokoj s lidmi.

c) Máme-li, nej., pokoj s Bohem a s lidmi, tu snadno i pokoj sami s sebou zachováme, pokoj srdce svého. A ten a taký pokoj vnitřní zachováme, budeme-li míti čisté svědomí, a budeme-li umět sebe zapíratí a přemáhati.

»Blaženost života našeho,« praví sv. Ambrož, »spočívá v pokojném svědomí a u vědomí naší nevinnosti.« Pokojné svědomí jest jako ustavičné hodování, praví kniha Přísloví. Tento pokoj srdcí přál sv. Pavel Filipenským, když jim takto psal: Filip. 4, 7. »A pokoj Boží, kterýž převyšuje všeliký smysl, ostříhej srdcí vašich i myslí vašich v Kristu Ježíši.«

Proti tomu však známo, jak Isaiáš 48, 22. dí: »Není pokoje bezbožným.« — Bezbožní totiž již zde na zemi okoušejí trápení

pekla, jak dobře praví svatý Bernard: »Nepokojné svědomí jest peklem a žalářem duše.« Totéž dovodí sv. Jarolím, an dí: »Trápení své nosí s sebou, kdož trápen jest vlastním svědomím.« — Nezachová však člověk pokojného svědomí, jestli nedovede sebe zapírati. Boj ten se svými žádostmi musí podstoupiti každý, aby si pojištil pokoj. Známoť, že i vyvolená nádoba, sv. Pavel, nařikal, Řím. 7, 23.: »Ale vidím jiný zákon v údech svých, kterýž odporuje zákonu myslí mé a jímá mě pod zákon hříchu. Nebo ne, co dobrého chci, to činím, ale činím to zlé, kteréž nechci.« Avšak ku Korinth. I 9, 27. píše: »Ale tresci tělo své a v službu je podrobuji.« A k Římanům 5, 18. posléze napsal: »Vysvobození pak od hříchu, učinění jste služebníci spravedlnosti.«

Podobně musí každý křesťan se snažiti všemožně odolati pokušením, krotiti zlou žádost, odolati ponoukání ku zlému, má-li se hříchu vystříhati a tak pokoj srdce zachovati.

V tomto smyslu pravil Sám božský Spasitel: »Nedomnívejte se, že jsem přišel pokoj poslati na zem, nepřišel jsem poslat pokoje, ale meč.«

Sebezapíráním, krocením zlých žádostí, dosáhneme pokojného svědomí a uchováme pravý pokoj duše, jak dobře praví blahoslavený Tomáš Kemp.: »Nedosáhneme pravého pokoje, povolujeme-li zlým žádostem, nýbrž jestliže jim odoláme.«

* * *

Poznali jsme dnes, nejmilejší, v čem pravý pokoj záleží, a to pokoj s Bohem, s lidmi a se srdcem naším. Snažme se pokoj ten míti a zachovati. Aby se tak stalo, napomíná nás všecky žalmista Páně, Ž. 33, 15.: »Uchyl se od zlého a čiň dobré, hledej pokoje a stihej jej.« — »Čiň spravedlnost a budeš míti pokoj,« vybízí sv. Augustin.

Ovšem, draží v Kristu! není dojista člověka, jenž by si nepřál míti pokoje; avšak ne každý chce konati také spravedlnost. Nevykonali bychom nic velikého, kdybychom jen po pokoji toužili, ten míti přeje sobě i bezbožný; vždyť pokoj jest věcí převzácnou, blahem převelikým; my se musíme snažiti, abychom činili také spravedlnost, neboť pokoj a spravedlnost políbily se, t. j. zůstávají pospolu.

Nemohu jináče ukončiti dnes leč tím, o čem jsme nyní uvažovali, totiž s pokojem, a tím nejkrásnějším přáním, kteréž přál Svým milým apoštolům náš z mrtvých vstalý Spasitel. Totéž přeji i já všem, a proto volám: »Pokoj vám.« Amen.

Josef Baar, bisk. notář a farář v Putimi.

Neděle II. po Velikonoci. *)

Ježíš Kristus — pastýř dobrý.

»Znám ovce své.«

Jan 10, 14.

Netřeba vám, drazí v Kristu, vykládati, kdo jest ten pastýř dobrý a o jakých ovcích se tu mluví. Pastýřem tím jest věčný Pastýř našich duší, Pán náš Ježíš Kristus, jenž praví v dnešním sv. evangeliu Sám o Sobě: »Já jsem pastýř dobrý.« Ovcemi, z nichž se skládá jeho stádo, jsme my sami. Ostatní pastýřové, kteří jsou Jeho zástupci, Jeho poslanci zde na zemi, kteří dle Jeho rozkazu voditi nás mají na pastvu spásy, jsou tím lepšími pastýři, čím více snaží se býti Jeho obrazem, čím lépe následují Jeho příkladu.

Jak překrásný to obraz, nejmilejší, v němž se nám dnes Spasitel náš ukazuje! Který obraz byl by milostnější, dojemnější a přece zase tak vhodný? Uvažujme jen péči prozřetelnosti Jeho! Vizme, jak pečuje o všechny Svě tvory, zvláště ale o člověka! Jak se stará o všechny jeho tělesné i duchovní potřeby! Dada člověku dvojí život tělesný i duchovní, jak opatřuje mu i pokrm dvojí, životu obojímu přiměřený! Kde jest pastýř, který by život svůj dával za ovce své? A hle, to On činí v oběti nejsvětější; Sebe Sama podává stádcí Svému, On Sám se stává božským pokrmem našich duší.

Vidíte, že by se mnoho dalo mluvit jen o těch slovech: »Já jsem pastýř dobrý,« ale pozorujme jen slova, která jsem na počátku uvedl: »Znám ovce své.«

Ano, Ježíš Kristus zná ovce Svě a rozděluje je; Ježíš Kristus zná ovce Svě a hlásí se k nim; konečně Ježíš Kristus zná ovce Svě a stará se o potřeby jejich. Toť bude, drazí v Kristu, předmětem našeho rozjímání.

P o j e d n á n í.

I.

»Znám ovce své,« to jest, vím, kteří z lidí mně náleží a kteří nikoliv Již nyní činím neomylný rozdíl mezi ovцами a kozly, mezi spravedlivými a hříšnými. Svět nemůže tak rozsouditi, neboť svět soudí dle zevnějšku a nevidí až na dno srdce. Tak i v tomto shromáždění křesťanů, kteří mne poslouchají nyní, vidím jen známky věrnosti, známky zbožnosti a úcty. Náleží-li však všickni tito posluchači moji do stáda Kristova? Já to nevím, ale Bůh to ví. Marně dáváte svému chování a svému zevnějšímu jednání nátěr ctnosti. Bůh, jenž dle slov sv. Písma zkoumá ledví

*) Abbé de Breuilleron ap. miss.

i srdce, Bůh, jenž vidí vaše úmysly svaté, Bůh jediný zná Své, Bůh jediný ví, kteří jsou Jeho, kteří v pravdě povstali z hrobu hříchu. Neklamte se, Ježíš Kristus neuzná pouhý zevnější, pěkný nátěr za skutečnost; On vidí, jsou-li úmysly vaše pravé a čisté, aneb jsou-li to jen sobecké zájmy lidské, které vás vedou k těmto výkonům zbožnosti křesťanské: »Znám ovce své.«

To však, nejmilejší, nechť nás také poučuje, že nenáleží nám souditi zásluhy jednotlivých křesťanů; že nepatří nám rozsuzovati, kdo Ježíši Kristu náleží a kdo nikoliv, ba že nemůžeme o nikom říci, že on jest hříšníkem, poněvadž nevíme, jak smýšlí o něm Sám Ježíš Kristus. Není-li ten neb onen z ovčince Kristova, milosrdenství Boží může jej tam uvést. Kdo jest dnes hříšníkem, může zítra státi se světce velikým. Mějte lásku jedni k druhým, praví náš Pán, nesudte a nebudete souzeni. Bděte sami nad sebou a modlete se za ty, kteří bloudí. Nepřivlastňujte si ale práva Samého Pastýře Nejvyššího, jenž zná ovce Své a rozsuzuje je slovy: »Znám ovce své.«

II.

»Znám ovce své,« to jest, znám jen ovce Své, znám ty, kteří Mi patří, a kteří Mně slouží: ostatních neznám. Tak jako ženich v onom podobenství o nemoudrých pannách praví jim: »Neznám vás.« Vy mně nenáležíte, vy nebudete míti účastenství na mé svatbě, vy nemůžete ničeho očekávati ode mne, já neznám vás.

Tak řekne lišákům, jejichž skutky nejsou podle víry: Nemohu vás odměniti: Vy jste nepatřili nikdy do počtu Mých učenníků; Já vás ani neznám, Já vás nikdy neznal.

Nejedná se zde však o pouhou známost. Zajisté zná Bůh dobré i zlé: nic není skrytého před očima Jeho; ale jedná se zde o soud. Neznám vás: to znamená: nic nechci míti s vámi. Vaše myšlenky nejsou myšlenkami Mými, vaše cesty nejsou cestami Mými. Nenalézám na vás obraz Svůj. — Ale Já vás znám, to znamená, nalézám ve vás, uznávám vás za Své učenníky, za Své pravé sluhy, a hlásím se k vám.

Jaké by to bylo neštěstí, nejmilejší, kdyby někomu z nás říci měl Kristus Ježíš: Neznám tě. Mezi tebou a Mnou vše jest na odpor: tvým pravidlem jest mínění tohoto světa a ne evangelium Mé. Jaké štěstí, naproti tomu, bude-li Sám Bůh hlásiti se k nám jako ke Svým! Bude dle toho jednati s námi a souditi nás!

Zkoumejme tedy, nejmilejší, komu náležíme; vizme, či obraz snažíme se vytvořiti v sobě, pozorujme, může-li Bůh hlásiti se k nám jako ku Svému dílu, jsme-li takoví a chceme-li k Bohu vrátiti se takoví, jací jsme vyšli z Jeho tvůrčí ruky, jsou-li city naše takové, jako Pána Ježíše, dle slov velikého apoštola: »Tot zajisté cíte v sobě, což i v Kristu Ježíši«, Filip. 2, 5. Činíme-li tak, tuť budeme míti jistotu, pokoj a důvěru, jež jest údělem duší věrných, očekávající božských slov: »Služebníče dobrý a věrný, vejdi v radost Pána svého.« Neučiníme-li tak, tu trásti se musíme při pomýšlení, že uslyšíme ten hrozný výrok: »Neznám vás.«

III.

Konečuč, nejmilejší, Ježíš Kristus, Pastýř dobrý, zná ovce Svě a pomáhá jim. Jako nás všechny dohromady zná, tak zná i jednoho každého zvlášť; zná všechny potřeby naše a vždy jest ochoten nám v nich pomoci. Ach, drazí v Kristu, jak nesmírná to útěcha! Ano, v každé nesnází, v každém utrpení jest s námi Kristus Ježíš a vidí bídu naši.

Na místo reptání a naříkání budme do vůle Boží odevzdá-nými, mějme důvěru v našeho dobrého Pastýře, v našeho Otce. On nás zná: zná naše síly, jakož i naši slabost; ví, jak mnoho můžeme snést a dle sil našich měří míru utrpení; neuloží nám zkoušky, která by přesahovala síly naše. Čím těžší bude naše zkouška, tím větší budeme mítí zásluhu i slávu, že jsme v ní neklesli.

Netrapme se přes míru svými nedostatky; ale pamatujme na svého Pastýře dobrého, který zná ovce Svě a nezapomene na dítky Svě. Pamatujme na Boha, jenž neopouští žádného. »Hospo-din spravuje mne a nic mi se nedostáváti nebude!« tak volá žal-mista Páně 22, 1.

»Nebo bychť pak chodil uprostřed stínu smrti, nebudu se báti zlého, neboť ty Pane jsi se mnou.« Volejme k Bohu: »Vezmi, Pane, je-li vůle tvá, metlu svou a trestej mne, poznávám v ru-kou tvých, jež mne bijí, hůl svého pastýře a to jest mou útě-chou. Prut tvůj a hůl tvá, ty mne potěšily.« (Ž. 22, 4.)

Tak tedy, přátelé drazí, jen se odevzdejme vedení věčného Pastýře našich duší, jenž dobře zná ovce Svě.

Ale, když On dobře zná nás, zdaliž i my dobře známe Jej? »Známt své a znají mne mé!« Ó, zajisté, ovce věrné znají Jej dobře, znají volání hlasu Jeho. Ony dovedou rozdíl činiti mezi nájemníky a proroky. On zná ovce Svě a ony vždycky poslušny jsou rozkazu Jeho a věrnost zachovají Jemu v každé zkoušce; On je zná a Jeho uznání jim více platí nežli chvála celého světa; On je zná a bedlivost Jeho pastýřská je naplňuje stálou odevzda-ností do vůle Jeho i trpělivostí vždy radostnou. Hleďte tedy, nej-milejší, abyste patřili do počtu těchto věrných oveček, poslušni buďte hlasu Pastýře Nejvyššího, ať celá osada naše jest »jeden ovčinec a jeden Pastýř.«

Tak budeme moci s důvěrou očekávati toho dne, kdy bož-ský Pastýř naposledy oddělí ovce Svě a nás uvede do domu Otce Svěho, abychom dle slov žalmisty Páně, v domě Hospodinově přebývali na věky. Amen.

Vojtěch Kameš, farář v Bohdanči u Ledče.

Neděle III. po Velikonoci.

Bůh — Otec náš.

»Jdu k Otci.«

Jan 16, 18.

Kristus Pán jmenuje Pána Boha Svým Otcem. O tomto Otci na jiném místě doznává, že Ho zná a že přišel na tento svět, aby celý svět Otce poznal a Toho, kterého vyslal, — Ježíše Krista.

Aby poznání Boha ve světě mezi všemi národy se rozhlásilo, poslal apoštoly. — Miliony a miliony dětí lidských poznaly ve světle víry svého Boha, Stvořitele, Řiditele osudu, náš věčný — cíl.

Ovšem nepřítel Boha a Jeho říše pokouší se zabrániti, aby nepoznali lidé Boha jako Boha — ano i těm, kteří Boha vyznávají, snaží se vzpomínku na dobrotu Boží ze srdce vyrvat.

My, nejmilejší, dnes, abychom svatou víru svou si zachovali a v Boha tím více důvěřovali, budeme rozjímati, co to znamená míti Boha za Otce, volati k Bohu: »Otče náš!«

Slyšte mne pozorně ve jménu Pána Boha, Otce našeho.

P o j e d n á n í.

Mladík jakýs spadl se stromu tak nešťastně, že si přelomil kříž, následkem čehož, ač byl v plné síle života, zakoušel strašných bolestí.

U lože jeho stál otec zármutkem celý zdrcený. Bolesti synovy byly i jeho bolestmi.

Bolestmi nesnesitelnými celý vysílen, zvolal nemocný: »Ach otče, pomoz, pomoz!« A otec vlasy si s hlavy trhaje srdcelomně naříkal: »Jak rád, jak rád, jen kdybych mohl.«

A smrt přišla

Moji drazí! Posadme se v duchu vedle toho otce k lůžku nemocného a přemýšlejme o tomto případě.

Přemýšlejme asi takto: Kdyby se mně cosi podobného stalo, a já se octnul na smrtelné posteli — smrtelný pot by mně na čele stál a já dýchat již nemohl — volal bych: »Pomozte, pomozte!« Co by mi jen mohli učiniti? Utřítí na čele krůpěje potu, podati mi léku a nic více a nic více. A kdyby to šlo ještě dále, rozsvítí by mi hromniční svíčku, do ruky dali by mi kříž, klekli by a modlili by se — počali by plakati — ale pomoci, i kdyby život svůj dali, by mi nemohli . . .

A ještě hůře bylo by

Nastalo by šumění v uších, lidská slova by šla tak z dálky, na oči by přišla mlha — — noc, údy by tuhly —; jak tu je člověku — jak by mi bylo, komu připadne duše do rukou, když již z těla ubíhá?

Ach, nejmilejší, tu je potřebí u sebe někoho míti, který by pomohl tak rád jako otec, ale který by měl i k tomu moc. Tento,

kterého bychom v hodině smrti potřebovali, musel by smrt a strasti ovládati jako lékař nástroj svůj. On by musel do duše vniknouti a odtud úzkost a hrůzu vyhnati. Musel by i nám nový byt zaopatřiti; musel by dobrotivý obličej, dobrý sluch, dobré srdce míti, aby věděl, co komu chybí. Zkrátka musel by to býti divotvorný otec. A jest někde takový?

Ale nač bychom chodili k posteli smrtelné? Jsou chvíle v životě, o nichž možno říci: Nelíbí se nám. Vede se zle, kdy hlava starostmi soužená se kloní hluboce, kdy svět již celý mrzí, kdy i ta útěcha přítele nás ještě více rozdražďuje, kdy kolem nás temno, temno a v srdci snad černá myšlenka se ukládá, zbaviti se života.

Jest někdo, kdo by nás potěšil, kdo by nám ty chmury z duše vypudil, kdo by nám nový život vlil?

Anebo — vizte ženu! Světnička její plná dětí — — muž již dlouhý čas odpočívá pod zeleným drnem — tam na svatém poli — — není výdělku — není chleba — nikdo se o tuto ženu z lidí nestará. Ó, Bože! Snad spěje bídné smrti v náruč — — anebo je někdo, kdo by se ubohé ujal?

A kam se, člověče, obrátíš, nemůže-li anebo nechce-li ti žádný člověk již pomoci?

Aj, tu náboženství Kristovo přináší radostné poselství: Tam vzhůru, k tomu blankytu nebeskému obrať zraky své a zvolej: »Otče náš, jenž jsi na nebesích!«

Ve slově tom leží veliká útěcha. Věř, křesťane, doufej, modli se, že Bůh jest Otec tvůj, a konej dle toho; potom nikdy nebudeš opuštěn!

To není otec, který je daleko, ku kterému psaní teprve psáti musíš a na odpověď čekati. Ať jsi, kde chceš . . . všude je tak blízko, tak blizoučko — On jest u tebe právě nyní, i vždycky, slyší tě, vidí tě neustále.

A to jest Otec, který nesedí na loži, když jsme nemocni a nepraví: jak rád bych ti pomohl, ale nemohu . . . to je Ten, který když v duši naší tak černo, pusto . . . nám v ní paprsek naděje rozsvěcuje, nás novou láskou k životu naplňuje — to je Ten, který tu vdovu a dítky její neopouští, ale sílí a potěšuje, aby zármutkem neklesla.

Ano, nejmilejší, to jest ten Otec náš — který jest v nebesích.

Avšak mnohý namítne: »Já častokráte jsem Pána Boha prosil, a mně se vedlo ještě hůře, takže bezděky vznikla ve mně pochybnost, zdali máme Otce v nebesích.«

Na to odpovídám: Bůh není sluhou naším, ale Otcem naším. Kdyby byl sluhou naším, tu by nám musel býti ve všem po vůli. To však nečiní žádný rozumný otec svému dítěti; ale žádá-li dítě o něco, otec si to rozváží, zdali by to bylo na čase, nebo vhodno, nebo dítěti k užitku.

Kolikráte člověk ve svém přání podobá se malému dítěti!

Pán Bůh dle Své moudrosti a svatosti nám to, oč Ho prosíme, dáti nemůže. Proto jen k Němu srdečně volejme, ale buďme tiši

a trpěliví a přenechme to Bohu, On nejlépe ví, co nám je prospěšné a co škodno.

Často sice k Bohu voláme: »Otče náš, jenž jsi v nebesích . . .«, vyznáváme tak, že Bůh jest Otec náš — ale ruku na srdce a ptejme se: Jsme my také Jeho dobrými dětmi?

Poměr člověka k Bohu je poměr dítěte k otci. Dobrota otcova k dětem měří se podle lásky dítěte k otci.

Nuže, jakými jsme dětmi?

Zdaž nemusíme vyznati, že se neukazujeme dobrými dětmi k Bohu, naopak, že jsme svévolnými a k Jeho veliké lásce necitelnými?

Povinnosti k Bohu zdají se nám jako břemeno nesnesitelné; proto tak často na Pána Boha zapomínáme.

Vezměme na příklad jenom tu modlitbu k Němu. Přece víme že zdraví naše, zdar v práci, ano celý život závisí na dobrotě Otce nebeského.

A přece jak mnoho jest těch, kteří se k Bohu nemodlí, nebo, kteří modlitbu odbývají tak ledabylo, jakoby Bůh byl závislý na naší pouhé vzpomínce. My děti Jeho s Ním tak nakládáme, jako mnozí s otcem výměnkářem.

Ale dejme tomu, že by naše zdraví, naše celé počínání — vše že by záviselo na člověku, který byl by od nás vzdálen. Jak často bychom si vážili cesty k němu, jak bychom ho vroucně prosili, aby nás neopouštěl a na nás nezapomínal! Ale že je ten domov Pána Boha daleko, že jest oku našemu skrytý — a že jest tak příliš dobrý, ve své lehkomyšlnosti na Něho zapomínáme. Zapomínáme na Něho, — a což je trestuhodnější — můžeme s Ním rozmlouvati, kdy chceme.

Představme si na okamžik Pána Boha, jako si Ho představovali pohané, totiž s lidskými vášněmi a zlobou. Zdali bychom byli na světě? Zdali by nás Jeho mocná ruka dávno s tváře země neshladila? — Vedlo by se nám zle, ale zaslouženě.

Jak se tomu vždy velice divím, když tak čtu o snaze jistých lidí vytlačiti ze srdcí lidských památku na Boha — dosud ale žádný z nich náhradu za Něho nepodal. Co si počne lidstvo bez Boha? Ve Francii jednou Pána Boha vyškrtli, ale netrvalo to ani čtrnácte dní a Pán Bůh byl opět přivolán. Lid musí míti nějakou útěchu — nemá-li ji v Bohu, má ji v rozkoši, kterou musí zaplatiti boháči. Jednoduše vezme se, kde co je. Snaha, vyprostiti lidstvo z pout náboženských, kde každému nevzdělanci možno říci: »Jsem bez náboženství, neznám Boha,« přivedla do světa nynější bídné a rozervané poměry. Nyní to v celém světě doutná jako pod popelem žhavé uhlí, někde se již objevil plamen, který dává známku, jak to dopadne, až se na celé čáře rozšíří. Komandovalo se zpět od Boha do světa, ale štěstí, pokoj, blahobyť to nepřineslo, naopak pořádek společenský jest ohrožen. Nyní již se vyznává, že to přece bez Boha jen nejde, a proto nezbyvá nic jiného než návrat k Bohu.

Ano, nejmilejší, návrat k Otci opuštěnému, zhanobenému — k Otci našemu, jenž jest v nebesích.

Ve čtvrtém přikázání jest slíbena odměna těm, kdož cti otce svého a odměna ta jest: dlouhý život na zemi a štěstí. Toto přikázání netýká se pouze rodičů, které nám dal Pán Bůh zde na zemi jako zástupce Svě, to se týká i toho Otce našeho v nebesích.

Ctěme a milujme Ho, obračejme se k Němu jako dobří synové a dcery ve všech potřebách; tu pak se nám dobře povede nejen zde na zemi, ale mnohem lépe na nebi. Amen. Vinc. Drbohlav.

Svátek svatého Jana Nepomuckého.

(Neděle IV. po Velikonoci).

Učme se od svatého Jana Nepomuckého býti věrnými
v službě Boží.

»Aj, já posílám anděla svého před tváří
tvou, kterýžto připraví cestu tvou před
tebou.« Mat. 11, 10.

Když se roznesla pověst o svatém Janu Křtiteli, o jeho svatém a přísném životě a o jeho kázání na poušti u řeky Jordánu, tu velcí zástupové lidu, všeho stavu a povolání, hrnuli se na poušť, aby ho viděli a slyšeli a poučení byli. Těchto zástupů tázal se později Pán Ježíš: »Co jste vyšli na poušť vidět? Třtinu-li větrem se klátící? Aneb co jste vyšli vidět? Člověka-li měkkým rouchem oděného? Aneb co jste vyšli vidět? Proroka-li? Jistě pravím vám, i více nežli proroka. Tentof jest zajisté, o němž psáno jest: »Aj, já posílám anděla svého před tváří tvou, kterýžto připraví cestu tvou před tebou.«

Slova tato, která Pán Ježíš o svatém Janu Křtiteli pronesl, platí v plné a vrchovaté míře o svatém Janu Nepomuckém, mučenníku a patronu českém; on nebyl též žádnou třtinou větrem se klátící; nebyl člověkem měkkým rouchem oděným; a pro tehdejší čas, kdy tak veliká bezbožnost panovala, byl zvlášť velikým prorokem, učitelem a kazatelem; byl jako andělem, který připravoval cestu Páně do srdcí lidských; a za tou také příčinou obrací Církev svatá ta slova Kristova i na svatého Jana Nepomuckého.

Svatý Jan byl a jest andělem i nám, a to sice 1. svým svatým životem a 2. svou horlivostí ve službě Páně, o čemž dnes ke cti a chvále svatého patrona našeho promluví.

P o j e d n á n í.

1. Svatý Jan Nepomucký byl hned v mladosti věrným a horlivým služebníkem Božím. Dlouho neměli rodičové jeho žádného

potomka; konečně vyslyšel Bůh volání jejich a splnil touhu jejich jako vyslyšel někdy prosbu Anny, matky Samuelovy a modlitbu Zachariáše a Alžběty; v starém již věku porodila matka Jana Nepomuckého. Toto narození jeho bylo podivuhodné; a podivuhodné bylo i to, že světla nebeská ozářila dům jeho otcovský v okamžení, kdy se narodil, takže mohl lid jako při narození svatého Jana Křtitele zvolati: »Kým dítě to bude, nebo ruka Páně byla s ním.« Luk. 1, 66. — Ani si ho na Bohu vyprosili, věnovali také všecku péči, aby ho pro Boha a službu Boží vychovali; péče jejich nebyla marna; Jan již v útlém mládí věrně Bohu sloužil; modlitba doma a v chrámu Páně a posluhování při mši svaté bylo jeho největší rozkoší; neméně pilen byl vši ctností křesťanské; tak svítil všem svým životem, tak předcházel přede všemi jako anděl!

Rodičové jeho, zpozorovavše na něm nevšední vlohy a schopnosti, dali Jana dále cvičiti ve všech vědomostech. I vynikal Jan moudrostí, pobožností a pilností nad soudruhy svými; on nevěděl, co zahálka a co lehkomyšlnost, jakou tak často při vyrostlé mládeži nalézáme; ctnosti, jako nevinnost, čistota, pokora, pobožnost a poslušnost, krášlily mládence svatého; kdežto mnozí mládenci místo Bohu, slouží jen tělu a světu, sloužil on Bohu; a kdežto jiní v tom věku jen stůl světa a světských radostí si oblíbují, oblíboval sobě Jan chrám a stůl Páně; a kdy mnohým jest ve věku tomto světská radost nade všecko, byla jemu služba a chvála Boží největší rozkoší!

Tak prospíval věkem, moudrostí a milostí u Boha a před lidmi.

Nyní se měl pro svůj život budoucí rozhodnouti, měl sobě totiž voliti stav a povolání; volba u něho byla snadná; on volil sobě stav kněžský, po němž od mladosti toužil a na něj se připravoval, a to proto, aby Bohu a slávě jeho celý se věnovati a ku spáse lidí pracovati mohl; proto šel do Prahy na vysoké školy, kteréž otec vlasti, Karel IV., právě byl založil; po skončených studiích byl na kněžství vysvěcen. Jak tu věrně Bohu sloužil, o spásu lidí pečoval a svým povinností zadost učiniti hleděl, o tom chrámy pražské, kazatelny a zpovědnice mohly by nejlépe vypravovati. Jako kněz byl věrný Bohu a Ježíši Kristu, svému povolání a Církvi svaté. Jako kazatel, ač káral nepravosti toho věku přísně a hřímal slova přísná do srdcí hříšníků zatvrzelých, získal si přízně svých posluchačů, ano i král Václav ho rád poslouchal a sobě ho zamiloval; z oddanosti nabízel mu král rozličné hodnosti; než Jan nepřijal žádné mimo úřad almužníka, by chudým prospěti mohl; později učiněn jest kanovníkem vyšehradským a generálním vikářem arcibiskupským. Jan byl věrný svému povolání; než tato věrnost měla býti přísně zkoušena.

Král Václav oddal se později mnohým nepravostem; královna, zbožná jeho manželka, často ho proto kárala; král zanevřel proto na ni, maje ji při tom i v podezření; aby podezření své

zjistil, žádal sv. Jana, zpovědníka jejího, aby mu vyzradil zpověď její. Král sliboval, a když sliby nic vyříditi nemohl, počal Janovi vyhrožovati, jestli mu zpověď nevyzradí; Jan to odepřel králi naprosto, a proto ho kázal král do žaláře hoditi a mučiti.

Po nějakém čase propustil ho král na svobodu; v tom čase uprázdnilo se opatství kladrubské, a Jan, jako generální vikář, potvrdil nově a řádně zvoleného opata, což bylo proti mysli králově, nebo chtěl jiného, a to nehodného, za opata tam dosaditi; tím ještě více se na Jana rozhorlil, a právě toto potvrzení opata zavadlo králi zevní příčinu k jeho usmrcení. Jan věděl, co ho očekává, a proto putoval do Staré Boleslavi, aby tam před obrazem Rodičky Boží sílu a milost k poslednímu boji vyprosil sobě. Jan se navrátil; sotva ho zočil král, dal ho opět k sobě přivésti a dolehal naň opět pro zpověď královninu; než Jan mlčel, i když mu utopením vyhrožovati počal; což se také za noční doby stalo. Tak byl sv. Jan od mladosti až do smrti Bohu a povolání svému věren a za to také od Boha oslaven; jasná světla nad vodou oslavila hrob jeho; po více než 300 letech nalezen byl jazyk jeho neporušený a jinými ještě zázraky poctil ho Bůh zde, a tam na věčnosti ho také ctí a slávou korunoval. — Ptáme-li se, co asi učinilo svatého Jana tak svatým, musíme říci, že dvojit: On měl svůj cíl a své povolání stále na mysli, a modlil se a Pannu Marii ctí a vzýval. Ó, kdo si nikdy ani nevzpomene, že jest proto zde, aby zde svatým a skrze svátosti blaženým se stal, kdo se nemodlí, bl. Pannu Marii nectí a nevzývá, ten se nikdy svatým nestane, a proto také spasen nebude. Pamatujte tudíž stále na svůj cíl a své povolání, modlete se a Pannu Marii ctěte a vzývejte. Tento tak svatý život a tato tak veliká věrnost ve službě Boží nás zavazuje a povzbuzuje k následování, a to proto, že bez svatého života Bohu se líbiti a života věčného dojíti nemůžeme; jen svatý a věrný služebník Boží bude oslaven; jen jemu řekne Pán: »To dobře, služebníče dobrý a věrný; že's nad málem byl věrný, nad mnohem tebe ustanovím; vejdiž v radost pána svého.« Mat. 26, 23. Věrný buďtež proto Bohu již vy, dítky; služte Pánu Bohu věrně; živý buďte svatě jako sv. Jan, a Bůh si vás oblíbí a odplatí vám za to; budete-li již v mladosti věrný a stály v službě Boží, budete, až vyrostete, i hodnými mládenci a pannami, muži a ženami, a Bůh neopustí vás nikdy v žádném soužení. A vy, mládenci a panny, vy mužové a ženy, následujte sv. Jana ve službě Boží, a Bůh bude vašim potěшитelem zde a po smrti odplatitelem a oslavitelem, vědouce, že »pobožnost ke všemu užitečná jest, majíc zaslíbení nynějšího života i budoucího.« I. Tim. 4, 8.

2. Jako nás věrnost sv. Jana Nep. ve službě Boží povzbuzuje k následování, tak nás horlivost jeho pro víru zavazuje býti dobřími katolíky.

Svatého Jana učinilo učení katolické svatým, neboť o tom učení byl přesvědčen, to učení kázal, pro to učení horlil. A právě to jest důkazem, že učení to svaté a pravé jest, že jest ono

učení Kristovým, neboť kdyby pravé a svaté nebylo, nebylo by ho svatým učinilo, neboť jako nemůže zlý strom dobrého ovoce přinášeti, nemůže bludné, nepravé a nesvaté učení světce odcho-
vati; a proto nakloňte i vy k tomuto učení své srdce, živi buďte podle něho, a jako sv. Jan hotov byl pro vyznání jeho život na-
saditi, buďte i vy odhodláni, raději všecko, ano i život svůj ztra-
titi, než je slovem a skutkem zapříti. Tuto vůli mějte zvlášť
nyní, kdy se pravdou tou tak zlomyslně pohrdati počíná. Svatého
Jana Nepomuckého oslavil Bůh divy a zázraky; byl by to Bůh
ale učinil, kdyby byl bludné učení kázal? Ó jistě by nebyl Bůh
sv. Jana divy a zázraky proslavil, kdyby bludné učení byl kázal
a vyznával! V tu dobu povstal Hus a kázal jiné učení než před
ním sv. Jan Nepomucký; a oslavil Bůh Husa divy a zázraky?
Nikoli, a proto, co do učení o víře a mravech, buďte následov-
níci sv. Jana Nepomuckého, a budete i pravými vlastenci, nebo
ne blud a hřích činí národ šťastným, ale pravá víra, pravda a spra-
vedlnost. Na ten národ Bůh se zalíbením pohlíží, v kterém pravda,
víra pravá a spravedlnost panuje. Toho důkazem jsou nám všichni
národové od počátku, zvlášť národ židovský! An svatý Jan Ne-
pomucký blah. Pannu Marii ctil a vzýval, jest tudíž i učení, že
dobré jest svaté ctíti a vzývati, pravé, pravda, a žádné modlářství,
jak nevěrci tvrdí, neboť by jinak Bůh nebyl ctitele Panny Marie,
jakým byl svatý Jan Nepomucký, zázraky oslavil. Jan káral
hříchy a nepravosti svého času; a to, co on za hřích vyhlášoval,
to vyhláší za hřích až podnes Církev svatá: jest tedy to, co
Církev za hřích vyhláší, skutečně hříchem, neboť světec Jan,
zázraky oslavený, tomu učil; nevěřte světu, který nyní hříchu
dobré a dobrému zlé říká; zle byste pochodili, neboť hřích smrtelný
jest to největší zlo, jest neskončenou urážkou Boha!

Kdo hřešil, čiň pokání, vyznej se z hříchů svých, neboť bez
vyznání není odpuštění hříchů. Opovrhují nyní někteří zpověď,
jako by byla vynálezem kněžským a k spasení nepotřebnou; ale
právě oslavení sv. Jana Nepomuckého jest důkazem, že ona usta-
novením Božím jest, neboť hlavně a jedině pro zamlčení zpověd-
ního tajemství byl svatý Jan oslaven, a nebyl by on pro zamlčení
zemřel, kdyby zpověď jen vynálezem lidským byla, a Bůh by ho
nebyl také oslavil, neboť Bůh přemrštěnce a snilce zázraky ne-
oslavuje. Ó, vyznávejme tudíž skroušeně a zcela hříchy své ve
svaté zpovědi, neboť kdo svatou zpověď opovrhne, odpuštění ne-
dosáhne, kdyby se i krví potil.

* * *

Tak nás život svatého Jana zavazuje a povzbuzuje k sva-
tosti a horlivosti ve službě Boží. Věřte a živi buďte svatě jako
sv. Jan Nepomucký, následujte toho anděla, kteréhož jako Jana
Křtitele poslal Bůh, aby nám připravil a ukázal cestu k životu.
Tím se mu nejvíce zalíbíte, tím jej nejvíce uctíte, a nejsnáze si
jeho přímluvy u Boha zjednáte. Při tom jej také důvěrně vzý-
vejte, neboť mocné jest orodování jeho u Boha; on právem sluje
»divotvorem«; málo jest svatých, na jichž přímluvu by byl Bůh

tolik zázraků, tolik zázračných vyslyšení učinil, jako na přímluvu sv. Jana Nepomuckého. A proto směle mohu tvrditi, že sám sebe opouští a sobě škodí, kdo sv. Jana Nepomuckého nectí a nevzývá; ano není pravým vlastencem, kdo sv. Janem Nepomuckým pohrdá, kdo ho zneuctívá, takového opouští milost Boží, a proto jedná hříšně a činí to, co vlasti jest ku škodě a záhubě. »Bůh nebývá posmíván«, dí svatý Pavel; an jest ale Bůh podivný ve svatých Svých, bývá posmíván, když miláčkům Jeho se posmíváme. Dnešního dne a po celý oktáv sv. Jana Nepomuckého uctívejte a vzývejte tohoto prvního a hlavního patrona země české; scházejte se u obrazů a kaplí svatojanských v době večerní, a ctěte a vzývejte jej, vzývejte jej za sebe, za své milé rodiče, za Církev a vlast svou českou, a Bůh na jeho přímluvu nedá zahynouti nám i budoucím. Amen. Jan Podlaha, bisk. vikář a os. děkan v Stálci.

Svátek svatého Jana Nepomuckého.

Kterak sv. Jan oslavil Boha jazykem svým a kterak i my Boha jazykem máme oslavovati.

»Nyní pak praví Hospodin: kdožkoli oslaví mne, oslavím ho.«

I. Král. 2, 30.

Dnes slavíme svátek rodáka a patrona našeho, mučenníka zpovědního tajemství — sv. Jana Nepomuckého. Málo jest svatých, kteréž Bůh tolik a tak zřejmě oslavil, jako našeho sv. Jana zázrakem způsobeným na jeho jazyku a zázraky způsobenými na jeho přímluvu a poctu. Když 15. dubna r. 1719 před mnohými přísedními svědky ze všech stavů otevřen byl hrob sv. Jana Nepomuckého, nalezen byl v lebce uprostřed hlíny svatý jeho jazyk čerstvý a neporušený. Byl to zajisté veliký div Boží všemohoucnosti, když uvážíme, že v mrtvém těle jazyk nejdříve bere porušení a že od mučennické smrti svatého Jana (r. 1393) uplynulo 326 let.

Z mnohých jiných zázraků, jež způsobil Bůh na přímluvu a oslavu sv. Jana, jsou najmě dva pamětihodny. Roku 1701 byla v Praze přímluvou sv. Jana Nep. zázračně uzdravena Teresie Krebsová, mající levou ruku stíženou nezhojitelným neduhem, tak že byla od lékařů opuštěna. A r. 1718 byla v Strakonících dívka Rosalie Hodánková přispěním sv. Jana zachráněna od utonutí. I proč asi oslavil Bůh sluhu svého sv. Jana tak mnohými a velikými zázraky, a proč oslavil ho zvláště zázrakem neporušeného jazyka? Protože sv. Jan oslavoval Boha jazykem svým. »Kdožkoli oslaví mne, oslavím ho,« zaslíbil Bůh ústy proroka Svého. Kterak sv. Jan oslavoval Boha jazykem svým a kterak i my Boha jazykem máme oslavovati, o tom dnes krátce porozjímáme.

P o j e d n á n í.

Sv. Jan Nep. oslavoval Boha jazykem svým, že ho užíval podle vůle Boží, že mluvil, když byl čas k mluvení a mlčel, když byl čas k mlčení. Mluvíť Duch Boží v knize Kazatel: »Všecko má svůj čas. Jest čas mlčení a čas mluvení.« Kap. 3.

Sv. Jan mluvil v pravý čas, mluvil k slávě Boží a k spasení bližních, mluvil na kazatelně a ve zpovědnici, hlásal neohroženě pravdy Kristovy, vykládal příkázání Boží i církevní, káral a napomínal hřešící, učil neumělé, dával dobré rady pochybujícím, těšil zarmoucené. Zkrátka: sv. Jan řídil se dle napomenutí, jež dal sv. Pavel píšíci Timotheovi: »Kaž slovo, nabízej v čas i v nečas, ať jest to vhod nebo není, tresci, pros, žehň ve vši trpělivosti a učení, konej dílo kazatele.« II. Timoth. 4. 2. 5. Sv. Jan tedy jazykem svým oslavoval Boha, že mluvil, když byl čas k mluvení.

Leč ještě více oslavil Boha tím, že mlčel, když byl čas a byla povinnost k mlčení.

Nadarmo vyzvídal král Václav, oddaný opilství a jiným neřestem, nadarmo vyzvídal na sv. Janu Nep. zpověď manželky své, královny Žofie. Nadarmo lichotil a sliboval sv. Janu dary a důstojenství, nadarmo jej dal vrhnouti do žaláře, natáhnouti na skřipec a páliťi pochodněmi. Sv. Jan raději podstoupil smrt mučennickou, volil raději utopen býti v řece Vltavě, nežli by jen slovo vyzradil z toho, co mu svěřeno bylo ve svaté zpovědi, nežli by zrušil svátostní mlčelivost a zlomil pečeť zpovědní. A právě pro tuto svátostní mlčelivost oslavil Bůh sv. Jana Nep., zachovav všemohoucností svou jazyk jeho mlčelivý přes 300 let neporušený. Tímto pak zázrakem podal Bůh zároveň patrný důkaz, že zpověď není žádným vynálezem lidským či kněžským, jak říkají nekatolíci a špatní katolíci, nýbrž že zpověď jest ustanovení Boží, jest svátost ustanovená od Krista Pána a potřebná k spasení.

Svatý Jan Nep. oslavoval tedy Boha jazykem svým, že ho užíval podle vůle Boží, že mluvil, když byl čas k mluvení a mlčel, když byl čas k mlčení. A právě tím způsobem máme i my všichni Boha oslavovati, máme mluvit, když se sluší mluvit a mlčeti, když se sluší mlčeti. Bohužel však mnozí křesťané neoslavují, ale hněvají Boha jazykem svým. Mluví, co by neměli mluvit, mluví, když by měli mlčeti a zase mlčí a jsou jako němí, když by měli mluvit.

Mluví mnozí křesťané nehodní proti Pánu Bohu a proti víře řeči rouhavé a potupné, anebo mluví řeči marné, nečisté a oplzlé, vraždíce jimi nevinné duše. Naproti tomu mlčí a jsou němí, když by se měli o víru svou zastati a ji proti nevěrcům a bezbožníkům hájiti; mlčí, když by měli pravdu dosvědčiti, aby hřích a nepravost došly zaslouženého trestu.

Mluví mnozí proti bližním svým, pomlouvají, utrhaří na cti, posuzují nepravě a škodolibě osočují své spolubližní. Naproti tomu mlčí, když by měli čest a dobré jméno svých bližních, zvláště

duchovních i světských představených, hájiti proti křivým pomluvačům a utrhačům, mlčí, když by se měli zastati nevinných.

Mlčí mnozí a jsou němí, když by měli Boha chváliti modlitbou a zbožným zpěvem ve chrámu Páně anebo při veřejných pobožnostech. Neostýchají se však nejedni v kostele mluvit, když mají mlčeti. Konečně mlčí mnozí a jsou jako němí, když mají hříchy své vyznávat; nejdou k sv. zpovědi buď z nepravého studu nebo z nevěry aneb že nechtějí hříchů zanechat.

Přátelé drazí! Pamatujte na slovo Hospodinovo: »Kdožkoli oslaví mne, oslavímť ho; kteří pak mne potupí, budou zavrženi.« Za příkladem našeho svatého rodáka a mučenníka Jana Nepomuckého oslavujmež Boha jazykem svým, užívejmež ho podle vůle Boží k vyznávání a hájení svaté víry, k oslavě Boha, k modlitbám a písním nábožným, k obhajování cti a nevinnosti, k trestání hřešících, k poučování neumělých, ku zkroušenému vyznávání se z hříchů svých: pak zajisté i nás oslaví Bůh jako blahoslavence, kteří jazykem svým nepoklesli. Amen.

Jos. V. Smělý, farář v Ratenicích.

Neděle IV. po Velikonoci.

Tři otázky pro křesťana.

»Jdu k tomu, kterýž mne poslal, a žádný z vás se mne neptá, kam jdeš?«

Jan 16, 5.

Velice důležitou věcí pro člověka jest, aby vždy jednal podle pravdy. Proto dí již přísloví: S pravdou nejdál dojdeš; lež má krátké nohy. Čím závažnější okolnost, o niž se jedná, čím více pro blaho nebo pro budoucnost rozhodující, tím více musí člověk vědomí pravdy míti. Neboť blud v tom ohledu nebo nepravda mohou míti pro něho zhoubné následky.

Tři otázky starým světem hýbaly a mudrcové hlavy nad nimi si lámali, chtěje je správně rozluštit a tak lidu svému pomoci. Leč nepoštětilo se to žádnému docela, protože rozum jich nebyl nadpřirozeným světlem osvícen. A které jsou to otázky?

Odkud jsi, k čemu jsi na světě a kam jdeš?

Patrně, že se týkají tyto otázky člověka v těch věcech, které jsou pro něho nejdůležitější. Pohanští mudrci je zodpovídali nesprávně, proto uvrhli lid do ohromného bludu.

Celý život byl špatně pojat a cíl pokolení lidského byl jinak pochopován. Teprve učení Ježíše Krista učinilo zmatku tomu konec. Ono jasně je zodpovědělo a tak vyměřilo duchu lidskému cesty, kudy bylo se mu bráti.

Nuže, jak zní odpověď na tyto tři otázky ve světle učení naší sv. víry, která je Kristova?

Slyšte mne o tom pozorně ve jménu Krista Ježíše.

Pojednání.

1. První otázka ~~zní: »Odkud jsi?«~~ To jest asi tolik: Co jsi člověče, jaký jest tvůj původ?

Člověk jest původu božského. Stvořitel světa, jak hlásá Písmo sv., učinil tělo z hlíny a dal mu nesmrtelnou duši. Proto volá sv. Augustin: »Stvoření tvé jsem, ruce tvé, ó Pane, učinily mne a stvořily mne.« Jsme tedy původu vznešeného. Pocházíme přímo od Boha. Ano, jsme Jeho obrazem a podobenstvím. Na této důstojnosti musíme si zakládati. Jsme více než ostatní stvoření zemské. Od tohoto dělí nás propast nepřeklenutelná. Pravda, tělem svým, potřebami tělesnými, v mnohém se podobáme živočichům pozemským; jinak to nemůže býti, protože lpíme životem na přírodě jako oni, ale naše nesmrtelná duše, rozumem a svobodnou vůlí obdařená, z jiného světa pochází: byla Bohem Samým vdechnuta. »Poněvadž tělo ze země,« dí sv. Cyprian, »a duši z nebe máme, my zemi i nebi náležíme.« Tyto dva živly, nebeský a pozemský, v krásném souladu jsou spojeny v nás. Kdo se nám může podobati? Pod námi hmota, nad námi čistý duch. V nás ale oba jsou: dva světy. A proč? Aby ten vyšší svět v tom nižším byl zahrabán, aby myšlenky, svoboda a ~~láska nižšímu světu~~, zvířecím pudům, byly obětovány? Nikoli! My v něm a jím výše, až k Bohu vznést se máme. Na to nám podává odpověď druhá otázka.

2. ~~K čemu jsi na světě?~~

»Ten jest pravý účel člověka,« napsal sv. Augustin, »aby nebyl živ podle sebe, ale podle Toho, který jej stvořil,« t. j. aby raději Stvořitelovu nežli svou plnil vůli.

Že od Boha jsme, musíme Ho poznati, Jeho milovati a Jemu sloužiti. Svět stvořil Bůh pro nás a nás opětně pro Sebe. Jako v srdci dítěte vštípena jest povinnost otce milovati, poslouchati, jemu sloužiti, tak v srdci každého člověka vryta je oddanost k Bohu — Otci svému.

K čemu jsme na světě? Zajisté důležitá to otázka. Chceme býti šťastnými, srdce naše touží po pokoji. Podle pohanského způsobu hledají mnozí štěstí v životě podle těla. Domnívají se, že šťastným býti jest: dobře jísti a píti, hromaditi jmění, ukájeti vášně a pachtiti se po cti a slávě. To však je poblouzení, které trestá se již na světě samo. Lidé tohoto štěstí nenalézají, neboť v těch věcech není. Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a to ostatní bude vám přidáno — dí Spasitel. Oni tak Bohu neslouží, nýbrž mamonu, tělu nebo satanu, a proto budou zavrženi od Boha do temnosti zevnitřní. Kdo Bohu slouží na světě, plně Jeho svatou vůli, dosahuje vnitřního pokoje, toho štěstí, které je předtuchou onoho nepomíjejícího na věčnosti.

3. Kam jdu?

Tato otázka ~~naplňovala~~ vždy člověka starostí. Kam jdu, co se se mnou stane? Pohané věřili, že je život po smrti, ale jak to

dopadne s člověkem, o tom marně hloubali. I mnozí lidé neradi se s touto otázkou zaměstnávají, protože známá odpověď z učení Ježíše Krista je děs. A jak zní? »Jdeš do hrobu a k soudu.«

Ano, tak to jest. Tělo z hmoty zemské vzaté vrací se tam, odkud vyšlo. Duše jde k Bohu před soud.

Nižádné nepodléhá pochybnosti, že bude jedenkaždý okamžitě po svém skonání zkoumán a souzen. Vyplývá to ze slov sv. Pisma Ekl. 11. 28. 29., kde se dí: »Nebo snadné je Bohu v den skonání odplatiti jednomu každému podle skutků jeho . . . Neboť při smrti člověka obnažují se skutkové jeho.«

Není-li soudu, není Bůh spravedlivým, a není-li Bůh spravedlivým, jest všechno marno, co se praví; není ctnosti, není nepravosti — tak dokládá sv. Jan Zlatoústý.

Bůh naše cesty pozoruje a naše kroky čítá, že ani nejmenší myšlénky a nejchatrnější slova, co u nás místa měly, při Jeho soudu nezůstanou nevyšetřeny (sv. Řehoř).

Z toho všeho následuje, že pro dobrého a spravedlivého nebude soud Boží předmětem hrůzy, nýbrž blahé naděje na věčnou odměnu.

To je jisté, že jdeme do hrobu a k soudu. Nevíme však, kdy se to stane. Pročež jest nejvýš nutno žíti tak, abychom se ho neděsili, kdyby okamžitě nastal.

* * *

V krátkosti jsem vám, nejmilejší, zodpověděl tři důležité otázky.

Odkud jsi? Jsem od Boha. On jest mým nejdobrotivějším Otcem. K čemu jsi na světě? Abych toho Otce svého zde ctil miloval, Jeho svatou vůli plnil. Kam jdeš? Jdu k Němu zase zpět, abych z Jeho nejspravedlivějších úst uslyšel, zdali Jeho synem hodným nebo nezdárným jsem.

Ó, často si je předkládejme; zvláště na tu třetí pamatujme, že jdeme k soudu. Hledme žíti na zemi tak, aby výrok soudce Božího zněl: »Vládni královstvím tobě připraveným.« — Amen.

Vinc. Drbohlav. kaplan v Loukově.

Neděle V. po Velikonoci.

(Homilie.)*

1. Ke komu a skrze koho se modliti máme; 2. co a jak se modliti máme? 3. kdy se zejména modliti máme.

»Proste a vezmete.« Jan 16, 24.

Pondělí, úterý a středa tohoto téhodne nazývají se prosebnými neboli křížovými dny. Prosebnými proto, že se v ty dny veřejně modlíme k Bohu v slavných průvodech či procesích.

*) Dle Dr. M. Stigliče.

Zovou se křížovými, poněvadž jako vojáci jdou do boje pod praporem, právě tak i my máme v tyto tři dni vejíti v boj proti nepřátelům své duše pod znamením sv. kříže. Proto se také kříž nosí v čele průvodu.

Chce pak matka naše, Církev svatá, bychom se po tyto tři dni ze srdce modlili, bychom si na Bohu vyprosili ducha pokory a pravé pobožnosti, potom abychom Mu poděkovali za přijatá dobrodiní a nových si od Něho vyprosili, a konečně abychom se připravili na slavnost Nanebevstoupení Páně, bychom ji co nejslavněji a nejdůstojněji oslavili.

Hlavní tedy jest, abychom v těchto dnech zdvojnásobili svoje modlitby. A k tomu vybízí nás i dnešní svaté evangelium, jež nás poučuje:

1. Ke komu a skrze koho se máme modlití;
2. co i jak se modlití máme;
3. kdy se zejména modlití máme.

P o j e d n á n í.

I.

Ke komu a skrze koho se máme modlití? Pán Ježíš po poslední večeři pravil učenníkům svým: »Amen, amen, pravím vám: Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dá vám.«

Co řekl Pán Ježíš apoštolům, to velí i nám. Slovy těmi světle pověděl nám božský Spasitel, ke komu a skrze koho modlití se máme. Máme se modlití k Bohu Otci jakožto zdroji a původci všeho dobra. A máme se k Němu modlití skrze Ježíše Krista, neboť On vy~~dobyl~~ nám všelikou milost. Bůh Otec je světlo, od něhož přichází všeliký dar dobrý, Jak. 1, 17., a Ježíš vždycky živ jest k orodování za nás. Žid. 7, 25. Ježíš je tedy naším prostředníkem u nebeského Otce a v Jeho zásluhy musíme doufati, když se modlíme. Proto zakončuje Církev svatá modlitby své obyčejně takto: »Skrze Ježíše Krista, Pána našeho.«

V Písmě svatém praví se, že Bůh hříšníků neslyší. Jan 9, 31. A ctihodný Beda dí: »Kde je hřích, tam není vyslyšení, není spasení, není uzdravení Aby modlitba naše byla vyslyšána, třeba, bychom se nalézali v milosti Boží.« A prorok Jeremiáš dí, že hříšník staví mezi Boha a svou modlitbu oblak, jenž nedopouští, by modlitba jeho pronikla až ke trůnu Božímu. Pláč 3, 44. Jako otec nevyslyší syna, který s ním žije v nepřetržitém hněvu a boji, rovněž tak nevyslyší ani Bůh nás, stojíme-li s Ním v nepřátelství.

Modleme se tedy, drazí křesťané, pilně k Bohu ve jménu Ježíše Krista, neb On jest náš Spasitel a jako takový cíl všech našich modliteb; On je naším prostředníkem a orodovníkem u Boha, u něhož vyprosí nám vše, čeho potřebujeme k spasení duše. Člověk, když se modlí, koná nejvznešenější úkon, neboť modlitbou osvědčuje nejprve božské ctnosti. Osvědčuje víru, neboť

jenom ten se modlí, kdo věří; ukazuje naději, neboť kdo nedoufá, ten neprosí, a jeví lásku, neboť nikdo neprosí toho, koho nemiluje. Modlíme se, cvičíme se v pokorě, neboť tím, že se k Bohu modlíme, osvědčujeme, že ze sebe nic nemůžeme, nýbrž co máme, od Boha že máme. A pokora je základ všech ctností. Blaze tudíž nám, budeme-li se často modliti k Bohu ve jménu Ježíše Krista.

Z toho neplyne, že bychom nesměli vzývati andělů a svatých. Než zcela jinak prosíme Boha a zcela jinak modlíme se k svatým a vyvoleným Jeho. Boha prosíme, aby nám Sám pomohl, anděly a svaté vzýváme, aby se za nás u Boha jako přátelé Jeho přimlouvali, za nás orodovali. To slyšeti budete i v tyto tři dni, když se budeme za průvodu modliti litanie ke všem Svatým. Vzývající tři božské osoby, budeme říkati: »Smiluj se nad námi!« ale při vzývání blah. Panny Marie, andělů a svatých budeme říkati: »Oroduj za nás!, orodujte za nás!«

II.

Čeho prositi máme od Boha? Ježíš dí: »Až dosavade jste za nic neprosili ve jménu mém: prostě a vezmete, aby radost vaše dokonalá byla.« Dvojí jsou dobra, za něž člověk prositi může: tělesná neboli časná a duchovní nebo věčná. Jednou přistoupila k Ježíšovi matka synů Zebedeových prosíc Ježíše, aby dal jednomu z nich seděti po Své pravici, druhému pak po levici ve Svém království. Ona žena prosila jenom o časná dobra, neboť se domnívala, že Kristus Pán založí nějaké pozemské království. Na to jí odpověděl Pán Ježíš: »Nevíte, zač prosíte.« Mat. 20, 20—22. O podobného cos prosili asi též druzí apoštolové, neboť se přeli, kdo z nich bude prvním. Ale modlitby jejich nebyly vyslyšány, neboť se nemodlili ve jménu Ježíšově, jenž chce, aby všechny naše modlitby směřovaly k rozmnožení slávy Boží a k našemu spasení. Svatý Augustin dí: »Kdo prosí o to, co mu neslouží k spasení, ten se nemodlí ve jménu Ježíše.«

Prosíme tudíž, drazí křesťané, jen o to, co je k spasení naší duše, potom dojistá toho také dosáhneme, i bude radost naše dokonalá. Mnozí se radují ze cti, bohatství, ze světských zábav atd., ale radost ta jest jalová a klamná. Pravá radost jest ta, jež pochází z milosti Boží a záleží v pokojném svědomí a dobrých skutcích; a bude radost ta dokonalá, až dosáhneme věčného blahoslavenství. O to prositi máme, ale ne o časná dobra, neboť dí Pán: »Co jest platno člověku, byť všechn svět získal, a na své duši škodu trpěl.« Mat. 16, 26. Můžeme však také prositi o časná dobra, jako za zdraví, dlouhý život atd., ale jen pod tou podmínkou, že to bude ku prospěchu naší duše. Tak budeme se i v tyto dni modliti, aby nás Bůh chrániti ráčil od hromobití a bouřky, od moru, hladu a vojny, ale napřed budeme k Němu volat, aby nás vysvobodil od všelikého hříchu, od úkladů dáblských, od hněvu, nenávisti a vši zlé vůle, od ducha smil-

ného atd. Napřed tedy máme prositi o to, čeho je nám potřebí pro duši, a potom teprve o to, čeho potřebujeme pro tělo. V tom smyslu pravil jednou Kristus Pán: »Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a to vše bude vám přidáno« t. j. čeho vám potřebí pro tělo. Mat. 6, 33. Prositi o časná dobra bez zřetele na spasení, bylo by nebezpečno. Neboť hle, kolika lidem byly právě cti, bohatství, dlouhý život a pod. příčinou věčného zatracení, kdežto by v chudobě, v poníženosti spasení bývali. Ó, kéž by to vždy všichni křesťané na paměti měli! Potom zajisté nedali by se zaslepiti tímto klamným světem.

Abychom pak dosáhli, oč prosíme, třeba, bychom se předně modlili pokorně. Moudrý Sirach dí: »Modlitba kořícího se oblaka pronikne.« Sirach 35, 21. A doklad toho máme u sv. Lukáše 18., jenž vypravuje, jak jednou vstoupili do chrámu farisej a publikán, aby se modlili. Farisej ten byl hrdý i vychloubal se, že není jako jiní lidé hříšníkem; kdežto publikán bil se v prsa a prosil Boha, aby mu hříšnému byl milostiv. A hle, publikána uslyšel Bůh, odpustil mu hříchy, kdežto farisea nevslyšel. — Dále modliti se máme důvěrně t. j. s živou věrou, že dosáhneme, zač prosíme. Pán Ježíš dí: »Všecko, začkoli modlíce se prosíte, věřte, že vezmete« Mar. 11, 24. a sv. Jakub ujišťuje nás: »Kdo pochybuje, . . . nedomnívej se, že by co vzítí měl od Pána« 1, 6—7. — A konečně se modliti musíme pobožně, neboť kdo jest dobrovolně roztržit při modlitbě, ten hřeší, ten vyzývá hněv Boží. — Nuže, přátelé milí, modlívejte se vždy pokorně, důvěrně a pobožně, byst dosáhli, zač prosíte.

III.

Kdy se zvláště modliti máme? Pán Ježíš praví: »Toto v podobenstvích — — — — — proto věříme, že jsi od Boha vyšel.« Tím chtěl Pán Ježíš učenníkům Svým říci: Dosud jste neprosili o nic Boha Otce, neboť jste o vše, čeho jste potřebovali, Mne prosívali, a Já za vás poprosil jsem Otce, i vzali jste. Ale nyní, kdy už jdu k Otci Svému, kdy Mne nebudete mítí více mezi sebou, obracujte se na modlitbách k Otci. Já budu vašim u Něho prostředníkem; přednesu Mu všechny vaše potřeby a budu Ho prositi za vás. I uslyší vás a dá vám vše, začkoliv Ho ve jménu Mém prositi budete, neboť vás miluje, že jste uvěřili ve Mne, Jeho jednorozeného Syna.

Ač se vždycky modliti máme, přec obzvláště modliti se máme v tyto dni. Ano, teď zejména pozvedněme myslí své k nebi, kamž se ubírá náš Spasitel, aby byl naším prostředníkem u Svého nebeského Otce. Proto nařídila Církev svatá v tyto dni veřejné modlení, t. j. v tyto dni konáme modlitby, ne doma, ne v kostele, nýbrž na veřejných cestách a v polích, vyznávající tím veřejně víru svou v ukřižovaného Ježíše. Konáme modlitby při průvodu na znamení, že i my jsme poutníci na této zemi, jako kdysi Pán Ježíš a že putujeme k nebi. Ježíš předešel nás, aby nám

ukázal cestu a připravil místo. Pobožnost tu nekonají jednotlivci, nýbrž celá farnost. Proto vyzývám vás, abyste v tyto dni na procesí se dostavili kde kdo. Neboť čím více se nás bude modlití, tím spíše vyslyšáni budeme. Modleme pak se v ty dni zejména o to, aby Bůh osvětlil rozum náš, abychom poznali své hříchy. Prosme Ho, aby pohnul srdce naše, bychom jich litovali. Prosme Ho, aby otevřel ústa naše, bychom se z nich upřímně vyznali. Prosme Ho, aby odvrátil nás od cesty, která vede k zahynutí, a uvedl nás na cestu, jež vede do nebe, a na té cestě aby nás až do smrti udržel, abychom se jednou dostali do společnosti Jeho, Ježíše Krista a Ducha Svatého, jimž budiž čest a sláva na věky. Amen.

Alois Koudelka, farář v Nikolčicích na Moravě.

Řeči příležitostné.

Svátek svatého Vojtěcha.

Čemu nás učí život svatého Vojtěcha?

»Požehnaný jsi Hospodine, Bože otců našich.«

Slova církevní.

Tato slova modlíme se v hodinkách církevních, kdykoliv připomínáme sobě památku všech svatých patronů českých. »Požehnaný jsi, tak voláme, Hospodine, Bože otců našich.« Ach ovšem, požehnaný jest Bůh otců našich, požehnaný v milostech, jež udělil národu našemu hojnou měrou, požehnaný ve svatých patronech našich, kteří na zemi »dobrý boj bojovali«, a nyní jsou ozdobeni v nebesích korunou věčné vlávy. A, moji drazí, kdekoliv věrné srdce české tluče, které ještě víru svou nezaprodalo za nedokázané tak zvané »vědecké« domněnky a nepostavilo se zřejmě v boj proti Kristu, ať v chaloupce ať v paláci, tam ozývá se úcta k svatým patronům českým, tam zavznívá z útrob srdce: »Požehnaný jsi Hospodine, Bože otců našich.«

A hle! moji drazí, v těchto dnech převzácnou konáme památku jednoho z předních patronů naší milé vlasti. Jest to svatý Vojtěch, druhý biskup český a mučenník pro čest a slávu Boží, který právě před devíti sty lety hlásaje Krista život svůj za Něho položil. Konáme tedy letos devítistyletou paměť hrdinné smrti milého rodáka svého. Doba, za které svatý Vojtěch působil, byla velice pohnuta. Čechové mnohými nepravými skutky hořkou bolestí rozrývali šlechtané srdce svatého biskupa. Viděl zajisté, jak na zmar přicházejí nejupřímnější úmysly jeho, an lid zákonů Božích nedbá a těžké hříchy páše, a tak ze zatvrzelosti v prohlubeň zkázy se vrhá. A to působilo na zbož-

ného biskupa tak, že raději opustil zemi, kde nejšlechtetnější úmysly jeho potkávaly se s odporem a vzdorem krajanů.

Nábožní křesťané! I nyní jsou společenské poměry u nás na mnoze rozrušeny a neurovnány. Náboženství katolické se tupí, víra otců, víra zděděná se zahazuje jako prý věc již nepotřebná a hlásají se zásady, jež v odporu jsou s celou křesťanskou minulostí — — — — — zásady podvratné, jichž uskutečnění by znamenalo zavléci lidstvo zpět v porobu vášně a násilí. A nejen víry si dnes svedený lid neváží — ale také za nic mu jest země, v níž se zrodil — za nic mu jest láska k rodné půdě, láska k vlasti. — — Jeden hřích, jeden poklesek má za následek druhý. Hřích nechodívá sám, ale utvoří si celou společnost jiných hříchů.

Ó, moji drazí, kam to přivedeme na takovéto dráze? — — — Snad nám prospěje, když některé události ze života sv. Vojtěcha si v paměť uvedeme a z nich čerpati budeme, co bychom činiti a čeho bychom se varovati měli.

P o j e d n á n í.

Svatý Vojtěch narodil se na hradě Libici nad Cidlinou asi v letech 950—953. Otec jeho, jménem Slavník, byl bohatý český velmož. Ale mnohem větší bohatství choval v srdci a na hradě svém. V srdci měl Ježíše Krista a Jeho svatý zákon, lásku a upřímnost k lidu; na hradě pak přenábožnou a ušlechtilou manželku Střezislavu, pocházející ze vzácného rodu slovanského, kterou nazývali matkou sirotek a sestrou vdov a cizinců. Za útlého mládí roznemohl se Vojtěch tak, že byl již smrti blizek. V úzkosti své o milovaného synáčka uchýlili se rodičové jeho do svatyně Páně, položili nemocného synáčka na oltář Rodičky Boží a prosili vroucně o její přímluvu, aby dítě ozdravělo. Modlitba tato došla vyslyšení; Vojtěch vyvázl ze smrtelné nemoci a otec slíbil, že z vděčnosti odchová jej ku stavu duchovnímu.

»Dobrý strom nese dobré ovoce,« praví božská moudrost. Nejlépe to bylo viděti při sv. Vojtěchu. Péčí rodičů zajisté a výborného pěstouna Radly prospíval Vojtěch na hradě Libici ušlechtilými ctnostmi křesťanskými; tu naučil se starozákonním žalmům, i jiným knihám Písma sv. a hymnám sv. Řehoře.

Ejhle, vy otcové a vy matky! Snad vám Bůh také svěřil dítky, abyste se o ně starali a je vychovávali. Jak jste dosud konali tuto svou povinnost? Z dvou částí sestávají vaše dítky: z těla a z duše nesmrtelné. Nuže jak jste se starali o tělo? Jak jste pečovali o duši? Ach, kolik nehodných rodičů jest, kteří přihlížejí jen k tělu dítky, — mezitím co ubohá duše jejich svěřence zakrňuje, ježto nikdo mu nepodává pramene věčného života. Ó, jak jednou zodpovídate před soudem věčným, čeho jste na svých dítkách zanedbali? Nevinná duše dítky prahne po Bohu — — a vy nechcete žízeň její ukojiti! Nevinná duše dítky ptá se po Bohu — a vy přece neučíte dítko útlé ručičky spínat a k Bohu se modlit — vy nevodíte je do svatyně Páně. Starořímské ma-

trony vodívaly dívky své na hroby proslulých bohatýrů, starokřesťanské matky přiváděly své syny a své dcery na hroby mučenníků — — naši předkové své dívky provázeli k svatým patronům českým na hradě Pražském — — a kam vodíte naději svou vy, matky české? Ó, smilujte se, prosím vás, nad nimi, nad jich budoucností a zalévejte a zušlechťujte dle řádu křesťanského hned z mládí tu krásnou štěpnici útlé, nevinné duše dětské.

Když sv. Vojtěch dospěl v jinocha, rozhodli se rodičové, že ho pošlou ku dalšímu vzdělání na školy vyšší. Ježto pak tehdy nebylo v Praze ani biskupa ani škol vyšších, byl Vojtěch vypraven do saského města Magdeburka na Labi, kde při arcibiskupském kostele byly zřízeny slavné školy. Tamější arcibiskup Adalbert přijal syna Slavníkova vlídně, zamiloval si ho a při birmování dal mu svoje jméno Adalbert, jímž potom svatý krajan náš ode všech neslovanských národů obecně zván byl a jest. Vojtěch prospíval v Magdeburce vědomostmi i líbeznými mravy; vzdaloval se rozpustilých spolků, miloval samotu a rozdával hojně almužen z peněz, jež mu rodiče posílali.

Není divu, že při takovém způsobu života Vojtěch daleko pokročil u svém vzdělání, že vědomostmi užitečnými obohatil svůj rozum a mnohými dobrými skutky zušlechtil své srdce. V tom ovšem spočívá pravá vzdělanost.

Dnes více než jindy volá se u nás po vzdělání; ano slyšíme nejednou hlasy, že pouze a jedině ve větším vzdělání spočívá veškerá naše spása. Neupírám, že vzdělání jest důležitým činitelem v životě národů, ale ovšem vzdělání pravé, vzdělání takové, které se nestaví proti Bohu a stanovenému Bohem společenskému řádu, vzdělání, které hledá pravdu a čerpá ji z pramenů spolehlivých a nestranných. Ale — bohužel — žádného slova se tak za našich dnů nezneužívá jako slova »vzdělání« a »osvěta«. Čtete jen mnohé časopisy, které hned v čele listu chlubně nechají si vytisknouti, že jsou »pro šíření osvěty a vzdělání«, a seznáte z obsahu ihned, v čem by vlastně to vzdělání dle nich mělo záležeti. V ničem jiném, leda v popírání Boha, Stvořitele, Vykupitele a Posvětitel, v ničem jiném, leda v tom, že nedokázané domněnky (hypothesy) lidí přemrštěných za dokázanou pravdu se předkládají, v ničem jiném leč v hanobení Církve, biskupů a kněží. Moji drazí, pravé vzdělání nenadává, nehaní, — to činí jen lidé mravů surových — tedy nevzdělanci — — pravé vzdělání vede vždycky k Bohu a proto zušlechťuje.

Ušlechtilé vzdělání vrátil se sv. Vojtěch po smrti arcibiskupa Magdeburského Adalberta zpátky do Čech. Nedlouho po jeho návratu zemřel první biskup Pražský Dětmar a Vojtěch, ač mlád, zvolen byl jednomyslně za jeho nástupce na prestolu biskupském. A věru nemohli Čechové voliti lepšího biskupa. Byltě Vojtěch učený, sebezapíravý, nábožný a nad míru dobročinný. Spával na holé zemi ponechávaje stkvostné lože svoje nejmladšímu bratru Rařimovi, jenž mu byl stálým společníkem. Záhy z rána chvátal do sídelního chrámu, kde se sborem žakovstva prozpěvoval ho-

dinky kněžské a sloužil mši svatou. Veškeré důchody svoje rozdělil na 4 díly; jeden díl na potřeby chrámové, druhý na výživu duchovenstva, třetí rozdával chudým a jen čtvrtý díl ponechával si na potřeby svoje. Milým zaměstnáním bylo mu navštěvovati nemocné i vězně a přijímati na svém dvoře sirotky, vdovy a cizince, jichž prosby ochotně vyslýchali. Ve všelikém jednání jeho jevila se pokora a ušlechtilá a milá vlídnost, s níž spojena byla apoštolská horlivost pro čest a slávu Boží a spásu duší lidských. Bylť Vojtěch pravým následovníkem Kristovým a jeho apoštolův a již za života jeho šla o něm pověst, že jest mužem svatým.

Ejhle, katoličtí Čechové, váš rodák, váš patron sv. Vojtěch. Vy sice někdy se chlubíváte, že jste také »katolickými křesťany«, ale dostačí již pouhé jméno katolického křesťana k získání života věčného? Co jest pouhé jméno »katolický křesťan«? Nic jiného leč vrchní roucho — snad někdy dosti nádherné — pod nímž ale ukryto bývá leckdys množství skutkův nepravých a nešlechtných. — A co myslíte, dostačí to povrchní roucho až přijdete před Soudce věčného, abyste dosáhli odměny? Co bude žádati na vás Bůh? Bude se vás tázati, zdali jste měli toliko jméno křesťana? Ach nikoliv. Tázati se bude vás, jaký byl život váš, jaké byly vaše skutky. A co mu odpovíte, jestliže jste nebyli pilni života zbožného, jestliže jste zanedbávali služeb Božích a modliteb, jestliže jste byli srdce tvrdého k bližnímu, jestliže jste jinými pohrdali a sebe vynášeli? Jaký soud asi vyřkne nad vámi? Ó, moji drazí, ještě čas, kde můžete na poli života křesťanského mnoho dobrého zasít, ještě můžete v bohumilých ctnostech českého patrona Vojtěcha následovati a tak si korunu nebeské slávy na věčnosti získati. Jestliť koruna odměnou za to, že jsme na světě »dobrý boj bojovali a víru zachovali«.

I sv. Vojtěch bojoval »dobrý boj«. Zastává s nevšední horlostí biskupský úřad, snažil se úsilovně, aby učení Kristovo prostoupilo veškeré smýšlení a chtění lidu českého. Bohužel snaha jeho nepřinášela takového ovoce, jakéhož se nadál. Někteří Čechové žili ještě v pohanském mnohoženství, jiní prodávali křesťanské zajatce židům i pohanům; mnozí nešetřili dnů postních a v duchovenstvu vyskytovali se někteří, kteří veřejně se ženili, a když biskup proto je káral, nenáviděli ho a utíkali se k světským velmožům, u nichž zastání docházeli. To zarmucovalo svatého biskupa v míře nemalé a nemoha nijak polepšení docíliti, raději z Čech ponejprv i po druhé odešel, aby před Bolem nemusil odpovídati za hříchy sobě svěřených duší. Konečně hlásaje slovo Boží pohanům v pruské zemi, došel smrti mučnické. Pohané, usmrtivše ho, ufali mu hlavu a tělo jeho rozsekali.

Boleslav Chrabrý, kníže Polské, tělo mrtvé za vysokou cenu vykoupil a ve Hnězdně pohřbiti dal, odkud za Břetislava s velikou slávou do Čech bylo přeneseno a v chrámu sv. Víta uloženo.

Tak skončil svatý patron náš život svůj! Pro Ježíše Krista žil, pro Ježíše Krista i umřel smrtí násilnou. Miloval upřímně svůj

národ, pracoval pro jeho povznesení až do únavy, a jen s trpkou bolestí odešel od něho, když viděl, že úmysly jeho nejšlechetnější potkávají se s odporem a vzdorem krajanů. I pojímali nás musí hořká lítost, že předkové naši nevážili si a neposlouchali velikého apoštolského světce Vojtěcha, který v cizích zemích byl poctami všelikými zahrnován. V cizí zemi, daleko od rodné vlasti, dokončil svůj na činy bohumilé bohatý život smrtí mučennickou jako chudičský missionář. Ó, moji drazí! Kolikráte již se opakoval u nás ten hrozný nevděk! A za našich dnů kdo jest bez mála jako psanec v této zemi, ačkoliv jest rodným synem jejím? Jsou to kněží katoličtí, kteří hlásají Krista a vedou lid k Bohu. A čím se provinili? Právě tím, že starou zděděnou víru hájí proti novověkým pohanům a že věrně stojí při svaté Církvi katolické!

Ale tato vina žádného svědomitého kněze katolického neboli — toť jeho povinnost svatá. Věc Církve jest věcí Kristovou; Onť »Církev krví Svou dobyl«, Onť jest neviditelnou, věčnou hlavou její, ona pak jest tajuplným způsobem Jeho tělo. I není možno, aby kdo pronásledoval Církev a nepronásledoval Krista, není možno, aby kdo srdce Církve proklál a zároveň duchovně neporanil Toho, jenž před 18 sty lety tělesně a viditelně byl ukřižován, jehož srdce probodeno bylo.

Kněz hájící Církev hájí Krista, hájí víru.

* * *

Ó křesťané katoličtí! Nedejte se nikdy svéstí lichými slovy s cesty, po které krácel milý náš patron český, svatý Vojtěch. Zůstavil nám drahé dědictví — svatou víru; k té víře nabádal slovem, i životem, i smrtí; v té víře jsme se zrodili, v ní jsme byli odchováni; víra ta jest odkazem našich předků, našich svatých českých patronů. Jak? Bylo by možno, abychom se té víře zpronevěřili? Abychom ji opustili? Abychom ji tupili? Abychom se za ni styděli? Odstup to od nás! Buďme katolíky, ale katolíky nejen slovem, ale i skutkem. Děkujme Bohu, že jsme se právě v lůně víry katolické zrodili a zůstaňme té víře věrni až do posledního dechnutí. Volejme častěji se svatou Církví: »Požehnaný Jsi Hospodine, Bože otců našich.« Amen. Dr. JOS. BURIAN.

Svátek ochrany svatého Josefa.

(Neděle III. po Velikonoci.)

Svatý Josef potírá bludy a nemravnost.

»Svatý Josefe, nejlaskavější Otče, odvrát od nás všelikou nákazu bludů a nemravnosti.«

Odpustková modlitba.

Dnes jest tomu právě dvacet sedm let, když v Římě svatý Otec Pius IX. u přítomnosti přčetných biskupův a arcibiskupů na žádost a prosbu všeho téměř lidu katolického sv. Josefa

ochráncem a strážcem Církve Kristovy slavně vyhlásil. A od té chvíle úcta a láska věřícího lidu k sv. Josefu, pěstounu Kristovu, vždy více a více se šířila a rozhojňovala. Budovány ke cti sv. Josefa chrámy, jako na příklad u Vídně, kde z dobrovolných příspěvků údů spolku sv. Josefa vystavěn nádherný chrám za 300.000 zl. Budovány oltáře ke cti sv. Josefa. Zakládány spolky svatojosefské, jejichžto údové se zavazují, že nejenom sami sv. Josefa oslavovati a ctíti budou, ale že také úctu sv. Josefa i mezi jinými ze všech sil šířiti chtějí.

Zvláště pak nynější sv. Otec Lev XIII., jenž z vnuknutí Ducha Sv. zvláštní modlitby ke cti a chvále sv. Josefa ustanovil a zvláštním listem okružním všem katolickým křesťanům ctnosti a slávu sv. Josefa vylíčil, úctu sv. Josefa povznesl a rozhojnil. Vždyť sv. Josef vystaven jako vzor nejenom chudým, nýbrž i vznešeným; neboť vzdor svému nízkému řemeslu, které provozoval, byl potomkem rodu královského.

Jestli sv. Josef v chudobě, v níž žil, příkladem i nynější chudině, že i chudý může Pánu Bohu věrně sloužiti, že může býti dražším a vzácnějším před Pánem, než boháč v nádheře své. Vždyť chudý a nepovšimnutý tesař Nazaretský byl nejenom vyvolen za chotě Matce Boží, ale byl také od věků zvolen za pěstouna Kristova.

Netřeba se tedy tomu diviti, že Církev svatá zvláštním způsobem ctí toho světce, kterého Bůh Sám poctil, a kterému i Syna Svého pod ochranu svěřil. Z té příčiny i veškeren svět katolický doprošoval se před 27 lety u stolice apoštolské, aby sv. Josef byl ustanoven strážcem a ochráncem všeho stáda Kristova. Zvláště pak byly dvě příčiny, které přiměly Církev, že prosbě lidu křesťanského vyhověla. Bludy totiž a nemravnost, která v době naší jako hrozná potopa se valí, aby duše, krví Kristovou koupené, byly zatraceny.

Rozjímejmež tedy dnes, že sv. Josef jest nejlaskavějším Otcem, který může odvrátiti mocnou přímluvou všechny bludy a nemravnost, která časně i věčně lidstvo hubí.

P o j e d n á n í.

Když patriarcha Jakub syna svého Josefa, jenž byl obrazem sv. Josefa, pěstouna Kristova, vyslal z domu, aby popatřil, jak se vede bratrům a stádům, zbloudil s cesty. I ptal se: Kde by bratři jeho stáda pásli? Také sv. Josef, když viděl Marii Pannu těhotnou, nevěděl, co by měl činiti? I byl andělem Božím poučen o tom, co všemohoucí Duch Sv. v Marii Panně způsobil. I když Pán Ježíš v Betlémě se měl naroditi, bloudil také sv. Josef, hledaje příbytku pro Marii a pro božské dítě. Také na útěku před králem Herodesem bloudil sv. Josef nejednou na poušti. Že však měl sebou Ježíše, jenž pravil: »Já jsem cesta, kdo následuje mne, nezbloudí,« vždy zase na pravou cestu se uchýlil.

I nyní mnohé bludy zakořeňují se mezi lidem křesťanským. Oproti učení Kristovu: »Blahoslavení chudí duchem; neboť jejich jest království nebeské,« Mat. 5. 3., volají mnozí: »Blahoslavení boháči; neboť oni mají nebe na zemi, a proto nedbají a nestojí o nebe, které Pán Ježíš připravil všem, kteří v chudobě a nouzi nereptají.«

Kristus Pán praví: »Nepřišel jsem, aby mi slouženo bylo, ale abych sloužil.« I tento výrok protiví se těm, kteří jsou poddání a podřízení, a kteří prací rukou živiti se mají. Oni by rádi panovali a poroučeli, zapomínajíce na Pána Ježíše, jenž poddán byl a poslušen až k smrti nejhavnější, k smrti kříže.

Kristus Ježíš praví o apoštolích a těch, kteří jsou nástupcové jejich, biskupích a kněžích: »Kdo vás slyší, mne slyší, slyší toho, který mne poslal, nebeského Otce.« Luk. 10. 16. Ale nynější křesťané nedbají těchto slov, rádi naslouchají lidem, kteří kněze tupí, rádi čítají noviny a knihy, v nichž smyšlené hříchy kněží na odiv se staví. Což tu divu, že pak na slova kněze nikdo nedbá, ba i ze slov jeho smích si tropí.

V blud uvádějí lid křesťanský bezbožné knihy a noviny, hlásající, že nebude na světě blahobytu, dokavad nebude volnost a svoboda. Zapomínají, že volným a svobodným jest jenom Bůh, jako bytost nejdokonalejší a nejsvětější. My pak lidé, tvorové slabí a hříšní bez zákonů žiti nemůžeme, kteréž jako pouta svobodu naši obmezují. Avšak třeba také připomenouti, jaký zmatek by na zemi zavládl, kdyby desatero přikázání Boží jenom jeden den pozbylo platnosti. Kde by se octl majetek, právně nabytý? Kdo by životem svým byl jist?

A nedal-li Pán Bůh přikázání Svých proto, aby i časné i věčné blaho nám opatřil? Kdy pak lidé byli šťastnější? Před časy, když přikázání Boží věrně plnili, či nyní, když přikázání Boží lehkovážně se přestupují? Dlouho-li pak byl praotec náš Adam šťasten a blažen? Každé dítě vám na otázku tuto odpoví slovy: Dotud, dokavad zachovával přikázání Boží. Přestoupením přikázání Hospodinova otevřena brána, kterou veškery trampoty, svízely, kříže a nehody na lidi se valily, tak že musili volati s prorokem: »Viz, jak trpká a hořká věc jest, žes opustil Hospodina Boha svého, a že není bázně Boží u tebe!« Jerem. 2. 19.

Aby lid křesťanský z bludů novověkých byl vybaven, volá Církev sv. na pomoc sv. Josefa, jenž byl ochráncem, strážcem a pěstounem Krista Pána, který proto přišel, aby pravdě učil, bludy rozptýlil, rozum lidský světlem učení Svého osvětlil, a ďábla, jenž jest příčinou a původem všech bludů, přemohl.

Nejvíce však rozum lidský zatemňují a v blud uvádějí nestydaté myšlenky, žádosti, slova a skutky; neboť Pán Ježíš Sám praví: »Blahoslavení čistého srdce; oni Boha viděti budou.« Mat. 5. 8. A proto srdce nečisté, nestydaté ani Boha viděti, ani pravdy Bohem zjevené pochopiti nemůže. A protože sv. Josef čistotu srdce zachoval přes celý život svůj, proto nejenom směl

na Boha patřiti, ale mohl také Boha na rukou nositi, mohl Boha svého líbat, mohl Jemu potřebné potravu poskytovat.

Musí tedy býti sv. Josefovi odporo a protivno, vidí-li, že srdce křesťanského lidu, draze koupené krví Kristovou, jest ob-
tíženo nestydatými myšlenkami, žádostmi, slovy a skutky. Nebude sv. Josef laskavým otcem a pečlivým ochráncem tomu domu, ve kterém manžel a manželka nežijí v manželské čistotě. Nebude sv. Josef otcem a ochráncem tomu domu, ve kterém otec a matka tlachají necudná a nestydatá slova před nedospělými dětmi. Také ten dům marně se bude doprošovati pomoci a ochrany sv. Josefa, ve kterém otec a matka dovolují dospělým synům a dcerám noční dobou-toulky a hříšné nedovolené schůzky.

A není-liž v době naší nestydatost a nemravnost podobna hroznému, špinavému povodni, kteráž se rozlévá po celém světě? Hle-
dejte mezi dětmi nedospělými, kteréž ještě školu navštěvují, dítě, které by se podobalo čistotou srdce sv. Stanislavu anebo sv. Aloisiovi. Nenaleznete dítěte takových. Hledejte mezi mládeží dospělou sv. Václavů, sv. Anežek a Cecilii. Nenaleznete jich. Hledejte mezi manžely sv. Ludvíků, Jindřichů, Eduardů, Isidorů, hledejte sv. Kunhut, Alžbět, sv. Hedvik a nenaleznete jich.

Jako za časů Abrahamových hříchy nestydatých Sodomitů volaly do nebe o pomstu, tak jest i v době naší. Tam v Sodomě nemravnost tak byla rozšířena, že, když do příbytku Lotova vešli dva andělé v podobě mládenců, aby Lota z města vyvedli, oby-
vatelé hrozili Lotovi zavražděním, nevydá-li jim těch mužů, aby jich tělesně užívat mohli. Tak byli zapálení a podrážděni tou nešle-
chetností tělesnou, že až dveře násilím chtěli vypáčiti, aby mohli provést úmysl svůj. I bylo třeba, aby andělé slepotou porazili obyvatele, tak že nemohli najíti dveří, vedoucích do příbytku Lotova.

Církev Kristova, kteráž proti této nepravosti tělesné bojuje, kteráž posty přikazuje krotiti tělo a žádost jeho, vyvolila si v tomto zápase pomocníkem sv. Josefa, který přes celý život svůj čistě a svatě žil s Marií Pannou, Matkou Kristovou. Proto každodenně volá k němu: Odvrát od nás všelikou náказu nemravnosti. Jestli nestydatá myšlenka, žádost, slovo a skutek, podobna morové ráně. Jako v morové ráně dech z těla, morem nakaženého, otravuje tělo zdravé, tak jest i s nemravnou myšlenkou, žádostí, slovem a skutkem.

Chceš-li tedy, matko křesťanská, uchovati dcery a syny své před morovou ranou nemravnosti, nesmíš tlachati u přítomnosti dětí slov nestydatých, nesmíš dovolovati sobě a manželovi svému před dětmi ničeho, čím by nevinnost jejich byla zničena. Netrp, matko křesťanská, aby dívky tvé před tebou anebo před jinými tělo své obnažovaly. Šetři, matko křesťanská, jakou čeládku máš v domě, aby snad tato, jsouc sama nemravná, k nemravnosti nesvedla děti tvé. Dbej toho, matko křesťanská, kde tvé dívky rády zalézají, aby si hrály. Vyhledávají-li míst odlehlých a tem-
ných, tu již máš podezření, že děti tvé nemají již té ctnosti, pro

kterou Pán Ježíš dítky tak miloval, že je nejenom žehnal, nýbrž i líbal a objímal. Vidíš-li, matko křesťanská, že tvé dítě kloní hlavu, že netroufá si nahlédnouti tobě do očí, že se ti vyhýbá, že se tě straní, věz, že květ nevinnosti a čistoty andělské již ztratilo.

Ale naříkáš snad a pravíš: »Kde já ubohá mohu ustavičně děti míti na paměti. Kdež jest mi možno, abych s nimi ustavičně byla? Musímť často i dítky doma samy nechat, abych potřebné živnosti jim opatřila.«

Nemůžeš-li sama nad dítkami bdíti, nemůžeš-li jich před nákazou nemravnosti sama ochrániti, obrať se k sv. Josefu, otci nejlaskavějšímu a svěř mu dítky své. Pros, aby jako otec nad nimi bděl, aby nákazou nemravnosti nebyly zkaženy. Pros sv. Josefa, aby z osidel ďábla nestydatého tak je vyprostil, jako vyprostil Pána Ježíše z úkladů krále Herodesa. Prosmež vroucně, upřímně a zbožně všichni sv. Josefa, otce nejlaskavějšího, aby mocnou přímluvou svou nejenom odvrátil od nás nákazu bludů a nemravnosti, ale abychom podle příkladu jeho a pomocí jeho svatě žili, nábožně zemřeli a věčného blahoslavenství na nebesích dosáhli. Amen.

F. Klíma, farář v Křepicích na Moravě.

Řeč u příležitosti svatého biřmování.

(Osnova.)

Duch Svatý a duch světa. *)

Jako voda a oheň, přijdou-li v obapolný styk, syčí a hučí, rovněž tak stal se náhlý zvuk jako přicházejícího prudkého větru, a válečný poplach, když Duch Svatý, duch to pravdy, vystoupil proti duchu světa. A tento válečný poplach obou mocností ozývá se až podnes; oba vůdcové stojí proti sobě v otevřeném poli a vedou boj — — — o duši lidskou.

I. Dvě mocnosti bojují o naši duši, Duch Svatý a duch světa.

Obě mocnosti bojují:

1. o nejdražší dobro, o naši duši. K obrazu Božímu stvořena, krví Kristovou vykoupěna, jest duše naše vlastnictvím Ducha Svatého. Duch světa ale, opíraje se o své vítězství v ráji, usiluje také sobě ji podmaniti.

2. silnými zbraněmi, jsouce podporovány četnými stoupenci.

a) Duch Svatý bojuje mečem pravdy, oděním víry, naděje a t. d. — — — sv. svátostmi. Jemu pomáhají horliví kněží, svědomití rodičové, dobré příklady, andělé v nebi — — —

*) Dle Mehlera.

b) Duch světa snaží se ostří těchto zbraní otupiti, podezřívá prostředky ku př. modlitbu, sebezapírání, zpověď — — — —
Za své stoupence má: proľhanost, pýchu, nečistotu, požitkářství a t d. — — — —

3. s velikou prudkostí a na velikém bojišti.

a) Kdož by neznal jednak násilí činěná náboženství a víře, pronásledování a utrpení Církve a všech těch, kteří chtějí pobožně dle Krista žiti — — — — jednak mnohé úkazy milostí Bohem prokázaných, četné návraty nevěřících a jinověrců v lůno Církve — úspěchy na všech stranách — — — —

b) Bojištěm jsou všechny země, všichni národové, všechny rodiny, každý jednotlivec. —

Kdo zvítězí?

II. O tom, která z obou mocností zvítězí, rozhodneme my; nebo vítězství nezávisí ani tak od síly obou bojujících mocností, ani od prudkosti boje, jako spíše od naší svobodné vůle. Z té příčiny:

1. musíme se rozhodnouti K jedné straně přidati se musíme I ten vlažný, nerozhodný křesťan se již rozhodnul. Luk. 11. 23. K rozhodnutí nutí nás jedna i druhá mocnost; nebo

a) obě mocnosti vábí nás sliby. Duch světa staví nám před oči statky tohoto světa — — — dráždí nás světskými radostmi a rozkošemi — — — — omamuje nás rozličnými hesly o pokroku, svobodě, bratrství — — — —

Duch Svatý ale poukazuje na blaženost vniterného pokoje, pravého pokroku, svobody a bratrství — — — — na jistotu synovství Božího a dědictví nebeského Kniha Moudr. 12, 1. II. Kor. 3, 17. Řím. 8, 16.

b) Jedna i druhá mocnost hrozí zkázou, nepřidáme-li se k ní. Jedna praví, že náš život pozemský bude trudný, že nic na světě neužijeme — že budeme bezbožcům za posměch — — — atd — — — — Druhá hrozí výčitkami s ědomí, ztrátou milosti, věčným soudem — — — —

2 musíme se rozhodnouti pro Ducha Svatého. Toho žádá již

a) naše povolání. »To jest vůle Boží, naše posvěcení.« I. Thess 4, 3. Jak. 4, 4.

b) povinná vděčnost. Jen si rozpomeňme, co již pro nás a v nás učinil Duch Svatý, než jsme Mu mohli ještě povinné díky vzdáti. Uvažme, co činí stále! Duch světa zůstává jen při slibech! — —

c) povinná opatrnost. Ze všeho toho, čeho jsme již zkusili a čeho ještě čekati máme, postavíme-li se pod prapor jednoho či druhého, nad slunce jasněji vysvítá, pro koho se máme rozhodnouti. I. Jan 2, 17.

d) Kristus Sám Svou naukou a Svým příkladem. Volil vše, co se protivilo světu. Tak i svatí a světice Boží. »Buď

jest na omylu svět, anebo se mýlí Kristus; to poslední jest nemožné.« Sv. Bern.

3. musíme se brzo rozhodnouti. Dvěma pánům sloužiti nemůžeme. Duch Svatý nestrpí žádných obojetníků. Buď — anebo. Nerozhodnost jest věcí velice nebezpečnou. III. Král. 18, 23. Které mocnosti jsme dosud dopřávali sluchu? — — — — Která nad námi zvítězila? — — — — Gal. 5, 16. 25.

Nechť duch světa hlučí — vábí — hrozí, my prosme za Ducha Svatého —, ježž Bůh dává všem. kdož s prosbou se k Němu obrací.

Dr. Josef Burian.

Listy katechetické.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

77.

Nyní při modlitbě dělaly jste kříž; kříž nedělají ani židé ani pohané; kteří lidé jen dělají kříž? Kříž jest tedy znamením katolických křesťanů a to proto, že oni znamením kříže sv. stali se křesťany, když byli tím znamením sv. kříže pokřtěni. I vy jste katoličtí křesťané; a víte, kdy vám poprvé byl sv. kříž udělán? Ano, při křtu sv. a to je ta první svátost, o které vás chci dnes poučovati. Ale dříve zopakujte mně, co jsou svátosti? Kolik věcí náleží ku každé svátosti? Kolik svátostí ustanovil Pán Ježíš? Proč právě sedm? Jaká milost udílí se ve všech svátostech? Jaká milost v každé svátosti zvlášť? Jak a podle čeho poznáváme, že se nám ta nevitelná milost udílí? Co jsou zevnější znamení? (Jistá konání, která můžeme viděti a jistá slova, která můžeme slyšeti.) Ta viditelná znamení zevně naznačují, co uvnitř v duši působí; co pak? O tom všem budeme mluvit při každé svátosti. Dnes počneme první svátostí, kterou jste již přijaly a to jest křest sv.

Když jste se zrodily na svět, již jste měly na duši hřích jakožto potomci prvních rodičů; jak se jmenuje ten hřích? Mohla se duše vaše tím hříchem dědičným pošpiněná Bohu líbiti? Ona nebyla svatá, neměla posvěcující milosti, nebyla tedy Bohu milá; byla asi v tom stavu, jako duše Adama a Evy po pádu. Pán Bůh hříšné prarodiče vyhnal z ráje, neobcovał s nimi osobně jako dříve a ďábel, jehož poslechli spíš než Boha, prováděl nad nimi moc svým pokušením. Tak i duši vaši, hříchem dědičným pokálenou, nemohl Pán Bůh uznati za své milé dítě; ona nalézala se v moci ďábla. Aby se Pánu Bohu zalíbili mohla, musila od hříchu dědičného býti očištěna a posvěcena: musila se duchovně znovuzrodit a to se stalo na křtu sv.; proto nazývá se křest duchovním znovuzrozením (Op.)

Křest jest svátost; proto které tři věci musíme při něm ohledati? Nejprve tedy ustanovení od Pána Ježíše. Kdo si pamatuje, kdy a kterými slovy Pán Ježíš svátost křtu ustanovil a apoštolům nařídil, aby křtili? Ano, bylo to na oné hoře v Galileji, kde se jim a více než 500 lidem zjevil po svém z mrtvých vstání. Jak pravil tehdaž k učenníkům, když je jako Svě zástupce ke všem národům vyslati ustanovil? (Jdouce učte všechny národy křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Mat. 28, 19.) Co jim tedy nařídil? A zdali pak si kdo pamatoval, že sv. apoštolové křtili? A uslyšíte, že tak se dělo všude, kde lidé v Pána Ježíše uvěřili: byli pokřtěni dle ustanovení Pána Ježíše. A já vám povím, jak se to dělo. Svatí apoštolové neb jejich pomocníci jáhnové lili vodu na hlavu těch, kteří v Pána Ježíše uvěřili, aneb je do vody pohroužili a při tom říkali: »Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.« Bylo to vidět a slyšet? Jak jmenujeme takové zevnější konání při svátostech? Poznáváte tedy, že při křtu svatém jest i druhá podstatná věc, totiž zevnější znamení. A zdali pak při křtu svatém shledáváme i třetí podstatnou věc totiž posvěcující milost? Pán Ježíš Sám dal o tom nezvratný důkaz, když splnomocniv učenníky, aby křtili, řekl: »Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude: kdož pak neuvěří, bude zatracen.« Mar. 16, 16. Komu že slibuje Pán Ježíš spasení? Poněvadž ale bez milosti Boží nikdo nemůže býti spasen, je patrné, že na křtu sv. udílí se ta milost, která spasení působiti může a to je posvěcující milost Boží; ona duši člověka očišťuje, svatou činí a pro nebe čili ku spasení způsobnou činí. Pravil jsem vám, že Pán Ježíš milosti Boží při každé svátosti i zvláštní působení vykázal; jak jsme nazvali to zvláštní působení? Nuže všimněme si, jak ta milost svátostná působí při křtu svatém. Již jsem řekl, v jakém že stavu nalézá se duše člověka při zrození. V čí moci se nachází? Však křtem svatým se z moci ďábla vybavuje a pro nebe čili pro život věčný se uzpůsobuje; proto říkáme, že milost svátostná na křtu svatém působí znovuzrození duše (Op.). A co odpověděl sv. Petr těm, kteří se ho tázali, co by činiti měli? »Pokřtěn buď jedenkaždý z vás ve jménu Pána Ježíše Krista na odpuštění hříchů svých.« Sk. 2, 38. Tedy odpuštění hříchů naznačil jako další působení milosti svátostné a to nejen hříchu dědičného, ale i všech osobních, kterých se byli sami dopustili; ovšem pak Bůh nejvyšší milosrdný s vinou hříchů odpouští i všechnen trest. Pamatujte si tedy, že milost svátostná působí 2. odpuštění hříchu dědičného i všech hříchů osobních a všech trestů. (Op.) Vidíte, že se křtěnci dostává vykoupení a on přijat bývá do společnosti, kterou Kristus Ježíš založil pro vyznavače své; jak se jmenuje ta společnost pravověřících křestanů? Stává se tedy křtěnec členem Církve čili katolickým křesťanem a duši jeho vtiskuje se nezrušitelný znak toho křestanství, čímž se od nekřtěných rozeznává. Veliká změna stala se v duši jeho: bylť prve v moci ďábla, jako jeho otrokem, nyní pak se stává dítětem Božím; prve měl se pekla co báti, nyní pak dle slov Samého Ježíše Krista spasení

dochází čili stává se dědicem království nebeského. Pamatujte si tedy třetí účinek milosti svátostné, že ona činí pokřtěného členem Církve dítkem Božím a dědicem království nebeského. (Op.) Konečně pak Duch Sv. milostí Svou působí na křtence, jako na ony posluchače sv. Petra; osvěcuje totiž jejich rozum, aby učení Ježíše Krista poznali a pevně vyznávali, posiluje jejich naději, aby v Ježíše Krista, Vykupitele svého důvěřovali; rozněcuje jejich srdce, aby Boha nade všechno milovali; čili krátce si pamatujete čtvrtý účinek milosti svátostné při křtu sv.: Duch Sv. vlévá křtenci tři božské ctnosti: víru, naději a lásku. (Op.) Opakujte mi jedno po druhém, co milost svátostná při křtu sv. působí. (1., 2., 3., 4.)

Poznáváte tedy, jak velikých a vzácných dobrodiní prokazuje Duch Svatý pokřtěným. I vám se těch milostí dostalo na křtu sv. Jak šťastny jste, že jste se zrodily v zemích křesťanských! Jsou země, kde lidé dosud pravého Boha neznají; jsou to pohané a děti tam odrůstají v hříších a v otroctví ďábla. Pomodlíme se tedy na poděkování Pánu Bohu, že vás na křtu sv. za své dítky a dědice království nebeského přijal a spolu poprosíme Ježíše Krista, který učenníky ke všem národům poslal a je křtíti kázal, aby i pohanským národům světlo víry a milosti křtu sv. dopřál.

(Pokr.)

Sedmero hlavních ctností.

Napsal JAN NEP. JOS. HOLÝ, řeholní kanovník Tepelský.

(Pokračování).

III. Čistota.

1. Vypravuj příběh o Josefu egyptském a ženě Putifarově a o Susanně!

Hle, dítky, Josef ani Susanna nechtěli poskvrniti duši svou hříchem; již sám cit vnitřní, stydlivost, jim pravila: Nedej poskvrniti duši svou. A oni tohoto hlasu poslechli a vystříhali se, by neposkvrnili tento cit, by neporušili stydlivost. A jak se vystříhali! Raději volili, za špatné lidi pokládány býti, raději volili, v žaláři býti a ukamenovány býti, než by byli svolili ve hřích. Oni se tedy bedlivě vystříhali všeho, co by stydlivost porušiti mohlo. Proto říkáme, že byli čistotní. Proč byli čistotní? Kdo jest tedy čistotný? Ten, kdo bedlivě střeže se všeho, co by stydlivost porušiti mohlo.

I vám, milé dítky, dal Bůh tento přirozený cit, stydlivost do srdce. Tento přirozený cit stydlivosti poučuje vás, co jest počestné a co jest nestoudné. Proto bedlivě se střežte všeho, co jest nepočestné, nestoudné, jak vám to stydlivost praví.

Tato stydlivost pak nejen že se může porušiti, může se také pokaliti, uraziti. Ona jest jako zrcadlo. Zrcadlo může se roz-

biti, může se však také pokaliti, uraziti. Když je pokalené, uražené, není pěkné, ztratilo svou krásu. Tak i stydlivost ztrácí svou krásu, když by se i jemným dechem nečistým, nečistou žádostí poskvřnilo. Stydlivost jest jako lilie. Lilie ztrácí také krásu, je-li naplněna třeba jemným práškem. Tak i stydlivost kazí se i lehkým hříchem nečistoty. Kdo chce pak v pravdě býti čistotným, třeba, by se bedlivě střežil i toho, co by stydlivost uraziti mohlo. Co jsme řekli dříve, kdo že je čistotný? Co pravíme nyní? Řekněme to nyní dohromady. Čistotný jest, kdo se bedlivě střeže všeho, co by stydlivost porušiti aneb uraziti mohlo.

Řekl jsem vám již dva příklady čistoty o Josefu egyptském a Susanně. Nejlepší příklad nám z lidí však dala Panna Maria, »panna nejčistotnější«. I jiné svaté jako Anežka, Lucie, Voršila raději krev prolily, než by byly se poskvřnily. Tak miloval čistotu také sv. Alois, sv. Stanislav, který jako hoch od ostatních utíkal, když nějaké méně počestné slovo řečeno bylo. Hle! jak bedlivě se střežil, by stydlivosti neurazil!

2. Abyste si ještě lépe zamilovali tuto ctnost čistoty, chci vám udati některé příčiny, proč máme jí dbáti.

a) Syn Boží vyvolil si za Matku pannu neposkvřněnou, za pěstouna čistotného Josefa, za svého předchůdce čistotného a již před narozením Duchem Sv. naplněného Jana Křtitele, ze všech apoštolů nejvíce lásky věnoval svému »miláčku«, panickému Janovi. Co z toho vidíme? Bůh má rád čistotné. Proč máme býti čistotnými? Protože čistotné Bůh miluje.

b) Římané, pohané, ctili veřejně čistotné vestálské panny, a byl-li veden na popraviště zločinec, který potkal vestálskou pannu, byl na místě propuštěn. Kdyby však se byla některá vestálská panna poskvřnila, měla býti za živa pohřbena. Tak si již pohané vážili čistoty! Což teprv křesťané! Proto máme čistoty dbáti, protože nejen že nás činí Bohu milými, nýbrž nám získává vážnost i u spolubližných.

c) Již jsem vám vyprávěl, jak miloval Syn Boží sv. Jana pro jeho čistotu. Duch Sv. však také osvětlil proto rozum jeho, že hned z počátku svého evangelia jako orel až k nebesům se vznášel a věčný původ Syna Božího vypravuje. Proto také i my máme čistoty dbáti, protože se jí rozum náš osvětluje.

d) Když Judith přemohla Holoferna a Bethulské z jeho ruky vysvobodila, chválili ji Bethulští a mezi jiným k ní volali Judith 15. 11.: »Srdce tvé bylo posilněno, protože jsi čistotu zachovávala.« Přičítali tedy její hrdinské srdce, které je z nebezpečení vysvobodilo, čistotě, kterou i jakožto vdova věrně zachovávala. Proto i my dbáti jí máme, že se jí srdce naše posilňuje.

e) Josef egyptský, křivě obžalovaný, byl i v žaláři šťasten a blažen, svědomí mu nedělalo výčitek. I Susanna, tvrdíc, že jest nevinna, cítila se i v tomto postavení blaženou a důvěřovala pevně v Boha. Tak může člověk i v neštěstí, které ho potkává, cítiti se blaženým a šťastným, jak nám i Josef egyptský i Susanna uka-

zuji. Co je zvláště k této radosti a blaženosti povzbuzovalo? Bylo to čisté srdce, byla to čistota. Tak nás blaží čistota již zde na zemi, a proto jí máme bedlivě dbáti.

f) Kristus Pán blahoslaví čistotu slovy: »Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.« A sv. Jan praví ve Zjevení o čistých duších: »Budou následovati Beránka, kamkoli půjde.« Ille, čisté duše dojdou zvláštního vyznamenání v nebi, příčiny pro nás dosti, bychom i my čistotu zachovávali.

Vážme si tedy čistoty a zachovejme ji, neboť čistotné Bůh miluje, čistota nám získává vážnost u spolubližních, osvětluje rozum náš, posilňuje srdce naše, blaží nás již na zemi a již docházíme zvláštního vyznamenání v nebi.

O prostředcích, jak bychom zachovali čistotu, mluvili jsme již při šestém přikázání Božím, proto si je jenom zopakujeme.

Katolické útulny a polepšovny ve Spojených Státech.

Píše Dr. JOSEF BURIAN.

(Pokračování.)

Není, jak za to mám, ani potřebí obšírněji uváděti důkazy. že láska k bližnímu jest nejvznešenější a nejšlechetnější zásadou vyrostlou na kypré půdě náboženství křesťanského. »Miluj Boha nade všecko — — — praví Písmo — — — a bližního jako sebe samého.« Kristus Sám lásku k bližnímu vysoko staví, ježto dle stupně této lásky poznává své učenníky: »Podle toho poznají vás, že jste učenníci moji, když budete míti lásku jedni k druhým.« Neméně vynáší svatý Pavel lásku slovy v pravdě apoštolskými: »Kdybych jazyky lidskými mluvil i andělskými a neměl bych lásky, byl bych jako měď zvučící aneb zvonec znějící.« Kor. 13, 1.

Láska k bližnímu, opírající se o autoritu svrchované lásky Boží, jako zlatá nit táhne se celými dějinami života křesťanského. A vskutku sotva asi možno naléztí nějaký charitativní ústav ve světě, jenž by nebyl původu křesťanského aneb aspoň ho nenapodobil. V prvních dobách pečovala Církev o své chudé tak, že čtvrtinu církevního jmění věnovala na jich zaopatření. Když napotom rozmohla se Církev a dle prorockých slov božského Zakladatele vyrostla v mohutný strom, jehož větve zasahovaly do všech dílů světa, hle! — tu z libezného květu, jež tento strom vydal, vyvinulo se a uzrálo ušlechtilé ovoce — — totiž ony náboženské společnosti, jichž základní podmínkou byla »charitas«, mající na zřeteli odpomoci jednak bídě tělesné, jednak duševní.

Mužové v pravdě apoštolští hřímali v 11. století a také později proti nemravnosti, jež se v nemalé míře zmohla mezi ženským pohlavím, a dali tak podnět k útulkům pro »padlé ženské« — —, které pode jménem »Magdalenek« odřeknuvše se zpustlého života, napotom zasvětili Bohu svůj život. Církev hájíc svobody člověka zasazovala se, aby pouta otroctví byla uvolněna; křesťané sami v otroctví se dávali, aby mohli osvobodovati otroky — a tak otroctví v mnohých zemích poznenáhlu bralo za své. Církev ujala se i ženy, již pohanství starověké na čelo vtisklo znamení otroka — — a vytknula jí v rodině důstojný úkol matky a ženy. Církev konala missie a zakládala ústavy, v nichž by mládež docházela pravé osvěty a vzdělanosti.

Tot ovšem jen slabý nástin toho, co vykonala Církev v ohledu kulturním pro společnost lidskou. Nejméně tedy na ni spadá nezasloužená výtkka, že prý »ohlupuje« lid. Dějiny Církve katolické každého ze lži usvědčují, kdo něco takového tvrdí.

Vizme jen, co podnikla Církev na poli vzdělanosti ve Spojených Státech Amerických v době novější. Ba věru, jest to něco podivuhodného. Dnes čítá Amerika 9 katolických universit, 182 vyšších škol pro chlapce a 609 pro dívky — a katolické školy navštěvuje 772.060 dítek. Úkolem těchto škol jest nejen vychovati dobré katolíky, nýbrž i zdárné občany. Kardinál Gibbons, arcibiskup Baltimorský, vyjádřil se v ohledu tom před časem v »Baltimore Cathol. Club«: »Žádná země nerozluštila lépe těžký problém, udržeti shodu mezi státem a Církví, jako Spojené Státy. Církev i stát hájí své zájmy, aniž by se proto utkali v boji. Církev vychovává státu občany a učí, že není autority leda té, která od Boha pochází a každý zákon posvěcuje. Náboženství posvěcuje i úctu a poslušnost k zákonům občanským, neboť klade na srdce, že poslušnost k světské vrchnosti není otrockým podrobením se člověku, ale že jest to podrobení se svobodného člověka Bohu.«

Katolická Církev čítá nyní ve Spojených Státech 239 sirotčinců s 3875 dětmi. K tomu přičísti dlužno ještě 800 jiných charitativních ústavů, jako špitálů, útulen (protectory), polepšoven, opatroven a t. d. Veškerý počet v katolických ústavech v r. 1894 opatřených dítek obnášel 860.365.

V čele všech států Amerických kráčí v ohledu tom Pennsylvanie a zvláště město Filadelfie. V tomto státě má katolická Církev mimo kollegia (naše gymnasia) 60 vyšších škol — asi tak jako naše školy měštanské — 321 farních škol s počtem 22.000 dítek, 18 asylů a 33 jiných lidumilných ústavů. Arcidiecése filadelfická má 3 kollegia, 18 vyšších škol, 98 farních škol s počtem asi 33.000 dítek, 10 asylů a v 23 charitativních ústavech zaopatřeno jest v celku 39.780 osob.

Ústavy, zřízené katolickou Církví, mohou se vykáhati výborným úspěchem.

Ústavy tyto nepůsobí v úkrytu; pracují veřejně před očima všech a jest každému volno, ať katolíku či nekatolíku, si je důkladně prohlédnouti. O úspěchu jejich svědčí zvláště chvála, kte-

rou jim vydávají nepřátelé. Zemřelý G. V. Curtis, známý to učenec i řečník, vyjádřil se následovně: »Uznati se musí, že charitativní ústavy Církve římské jsou nejobemnější, v plném rozkvětu a nejúčinnější, jakých dějepis zná. — — — Nemohu mluvit o rozličných družích charity v této Církvi, ale to chci říci, že civilisace jednomu ze světců této Církve děkuje za založení řádu milosrdných sester, jichž obětavost ve špitálech docela i v službě jinověrců s dostatek jest známa.«

Protestantský newyorský časopis »New-York Observer« od 20. dubna 1893 po celých pět neděl přinášel dlouhé články plné chvály o charitativním působení katolické Církve. Velice příznivě vyjádřil se také anglikánský biskup Dr. Doane: »Ctím katolickou církev z hloubky srdce svého pro ono stanovisko, jež zaujímá v službě nemocných a chudých.« Neméně lichotivě znějí slova předsedy »společnosti lásky k bližnímu v státu New-Yorském« j. H. Choate-a: »Katolická církev,« pravil, »o které právě mluvím, v charitativním ohledu, pokud má zkušenost sahá, ukázala cestu a stala se všem ostatním církevním společnostem vzorem.«

Takových svědectví z tábora nekatolického mohl bych uvést nesčetný počet, přestávám ale na těchto.

Katolické útulny a polepšovny jsou nejmenším činitelem mezi katolickými ústavami, ježto zřízeny bývají toliko ve velikých městech; nicméně jsou důležitým činitelem tam, kde jest jich potřeba. Počátek s výchovou nalezinců učinila v New-Yorku »Society of St. Vincent de Paul«. Arcibiskup New-Yorský, kardinál Mc. Closkey († 1885) nařídil knězi, známému v městě pod jménem »otec Jan« (jeho rodinné jméno bylo Jan Drumgoole), aby se započatého díla uchopil. »Otec Jan« byl pravý muž na pravém místě. V r. 1876 byl založen spolek »Josephs-Union«, jehož členové odváděli ročně příspěvek 25 centů = 1 koruna. Otec Jan začal vydávati list pod jménem »The Homless Child and Messenger of St. Joseph's Union« = Opuštěné (bez domova) dítě a posel unie sv. Josefa; tento list zasýlal se každému členu spolku, jichž dnes se čítá na 500.000. Členové požívají jakýchsi duchovních výhod. Z počátku najmul si spolek pro své účely zvláštní dům; dnes vládne slušným jménem a velikolepým domem.

Majetek domu v Monnt Loretto obnáší 650 akrů (1 akre = 40·56 arů), z nichž 300 obdělávají chovanci ústavu. Hlavní budova, stojící uprostřed této překrásné usedlosti, jest prostorná mohutná stavba, v jejíchž síních se může umístiti 2000 dětí.

Mimo hlavní budovu jest tu zřízena koupelna, dále veliké stáje na 125 kusů hovězího dobytka a 70 koní, chlévky na 600 kusů vepřového dobytka, ovčín na 100 kusů ovcí, kurník na několik tisíc kusů drůbeže. Veškeré toto zařízení zaujímá takovou prostoru, která co do rozlohy nemá v státě New-Yorském sobě rovné. Kolem hlavní budovy jsou rozloženy dílny a přístytky pro dílovedoucí, kteří vyučují hochy v rozličných řemeslech.

Hoši rozdělení jsou v sedm oddělení. Nejnižší oddělení jest opatrovna, nejvyšší jest oddělení pro učně. Z tohoto přestoupí hoch do »Trades Hall,« kde se přidržuje k vyučování industriálnímu. Zároveň vymění obytnou síň a noclehárnu v »home« (t. j. v domovině), může si v oddělení krejčovském sám vybrati šaty, může používat domáci knihovny a za vyznamenání to považuje, smí-li v neděli nositi — bílou košili. Když se byl zde vyvíčil, bývá přesazen do »Free Trades Hall,« kde již dostává týdenní mzdu, má svůj pokojík, požívá větší volnosti, může se i slušných zábav účastniti, toliko musí se vzdalovati míst, kde se prodávají lihové nápoje. Dovedným řemeslníkům obstarává dům dobrá místa v New-Yorku; jinoši mohou tu spáti v domě mateřském, kde se jim pečlivého ošetřování dostane. Za nocleh a stravu platí týdně jen 2 tolary. Hochy se zvláštním nadáním posílá správa domu do kollegia (gymnasium), a nyní právě 10 takových hochů studuje bohosloví.

Chovanci v Monnt Loretto vzdělávají se v dobré křesťany a občany.

Zmíněný protestantský list »New-York Observer« napsal r. 1893: »Toto zařízení v život uvedl »otec Jan« před 25 lety, známý v celé arcidiecési New-Yorské jako nejpokornější nejdobročinnější kněz. Neúmornou energií, vytrvalostí jakož i podivuhodným vedením z nepatrných počátků vyvinulo se rychle dílo jeho ve velikolepý — ústav, jenž do dnešního dne 1700 chovanců uzpůsobil k samostatné budoucnosti.

Do ústavu přijímají se i dívky a jsou tu cvičeny v ručních a jiných potřebných pracích.

Každý myslící a snaživý člověk má svůj ideál — a uskutečniti tento svůj ideál bývá přední a vytrvalou jeho snahou. I dobrodějové lidstva, kteří o blaho opuštěných dítek zásluhy si chtějí zjednat, přemýšlejí nejednou, jak by nej lépe a nejúčelněji zařídití se dal ústav pro opuštěnou a zanedbanou mládež, krátce chtějí míti nějaký vzor pro útulny a polepšovny. Za takový vzor dle mého soudu lze považovati »New-York Catholic Protectory,« Tento ústav jest svého druhu prvním v Americe a působí v dvojím směru: jest z polovice útulnou, z polovice polepšovnou, a pod ochranu svou přijímá jak hochy tak dívky. Vzdělání se tu dostává jak náboženského tak světského.

Ústav přijímá trojí druh dětí:

1. Děti, nedosáhnuvší ještě 14 roků, které s písemným svolením rodičů nebo poručníků do ústavu byly dány;

2. děti mezi 7. až 14. rokem, které se práce štítí, jsou mravně zkažené anebo bez domova a od úředníka města New-Yorku dle zákona do ústavu dodány býti mohou;

3. děti téhož stáří, které po návrhu úřadu chudinského anebo úřadu korekčního v New-Yorku do ústavu jsou odkázány.

Dr. Levi Silliman Ives, druhdy biskup anglikánské církve v Americe, putoval po svém přestoupení k Církvi katolické do Říma a k nohous sv. Otce Lva IX. položil prsten, jímž při

svěcení na anglikánského biskupa byl ozdobil svoji rukou. Tento muž jest zakladatelem a prvním předsedou zmíněné »Protectory.«

Podnik jeho nalezl souhlasu u tehdejšího arcibiskupa New-Yorského Jana Hughes-a (1842—1864). Ústav byl založen z prostředků soukromých a po dvou letech i stát New-Yorský přihlásil se, že by děti pod čís. 2) a 3) svrchu naznačené do ústavu dával. Přijímány bývají i děti nekatolické a předseda »Protectory« s dobrým svědomím mohl odmítnouti výtku, že by ústav násilím obracel dítky jinověrců k víře katolické. Protestantské děti chodí, provázeni úředníkem ústavu, každou neděli do nejbližšího protestantského kostela.

Dr. Ives, zakládaje »Protectory,« pravil v svolání ke katolíkům New-Yorským doslovně: »Denně pobíhá ulicemi tohoto velkoměsta tisíce těchto opuštěných tvorů, vydaných hrůzám bezmocné chudoby a všem nástrahám k hříchu — — — Jest naším úmyslem, podati těmto trpícím maličkým pomocnou ruku, vytrhnouti je z prohlubně hanby a bídy a poskytnouti jim příležitost, aby se později mohly poctivě živiti, krátce je dobrými a užitečnými členy lidské společnosti učiniti. — — — Vyšší pohnutka ale jest, tisíce opuštěných katolíků zachrániti, t. j. dítky, tonoucí v nebezpečí, že by mohly ztratiti víru a ovšem také spásu duše. Takové dítky zvláště svěřil nám Bůh a každý katolík autoritou církevní jest zodpověděn za jich věčnou spásu. K povinnosti této jest vázán každý; ovšem povolání jsou biskupové a kněží, aby dílo toto vedli a požehnáním svých svěcených rukou provázeli. Proto ale laikové nesmějí nečinně ruce své dávat v klín.«

Devátá výroční zpráva (1872) svědčí, že od založení ústavu v celku bylo vydáno 1,430.706 dolarů. K tomu obnosu přispěl stát ne celou polovicí, ostatní se sešlo dobrovolnými příspěvky. Celý ústav rozdělen jest ve tři oddíly: Dům v ulici Broome v New-Yorku, kde se dítky přijímají, dále jest nedaleko New-Yorku v kantoně West-Chesterském ústav pro hochy, a nedaleko něho podobný ústav pro dívky. V domě přijímacím jsou místnosti pro obchod obuvnický a prozatimní místnosti pro nováčky, kterým tu pod dozorem milosrdných sester dostává se školního vzdělání, dokud by do West-Chesteru nebyli dodáni.

Ústav ve West-Chesteru zaujímá rozsáhlý prostor, z něhož dvě třetiny připadá na hochy a třetina na dívky. Hoši jsou tu pod dozorem křesťanských bratří, dívky pod dozorem milosrdných sester.

Dle schválené osnovy vyučuje se ve West-Chesteru: Náboženství, čtení, pravopisu, krasopisu, počtům, mluvnici, dějepisu, zeměpisu, kreslení, stenografii a typevritingu (t. j. psaní pomocí psacího stroje). V oddělení pro hochy vyučuje se následujícím řemeslům: Elektrotypii, sazečství, obuvnictví, krejčovství, pletení punčoch, hudbě, národohospodářství, mlékařství, zahradnictví, kolářství, kovářství, tesařství, malířství. Dívky se cvičí v děláni šatů, rukavic, zástěr, v kuchařství, v stenografii a t. d. V ústavu jest bohatá

knihovna. Hoši mají svou hudební kapelu, požívající dobré pověsti v městě. Také si rádi zahrají na vojáky a družina 200 hochů tvoří zcela dle vojenských předpisů zřízený kadetní sbor (Dokonč.)

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

(Pokračování.)

Devátý článek víry.

Svatou Církev obecnou. Svatých obcování.

I. O viditelné hlavě Církve svaté.

List sv. Bernarda papeži Eugenovi III. zasláný.

Sv. Bernard psal papeži Eugenovi III., který druhdy jeho žákem byl a nyní papežem se stal, o vysoké důstojnosti, kterou zastává as takto: »Hle! Uvaž jen, kdo že jsi, kterou osobu právě v Církvi sv. zastupuješ? Kdo jsi? Jsi velekněz, nejvyšší kněz jsi! Jsi králem mezi biskupy, — jsi náměstek sv. apoštolů. Jsi onen vladař, jemuž klíče království nebeského odevzdány a jemuž ovečky celého světa svěřeny jsou. Jsou sice též jiní, kteří nebe otevírají. Jsou i jiní pastýřové; ty však je tak velice převyšuješ, jak velice tvé jméno, jež jsi před ostatními zdědil, se od nich různí. I ostatním jsou přidělena určitá stáda, každý má své zvláštní; tobě ale jsou všechna stáda přidělena a tvoří vzhledem k tobě jen jedno stádo. Ty jsi netoliko pastýřem stád, nýbrž pastýřem pastýřů. Jiní mají toliko část moci u vykonávání duchovní správy. Tobě však jest ve svrchované míře moc udělena. Moc ostatních jest omezena, tvá však moc vztahuje se i na ty, kteří vládnou nad jinými. Zda-li pak nemůžeš nebe uzavřít někomu z biskupů, jsou-li příčiny k tomu, zda-li pak nemůžeš některého sesadit? Tuto moc nad ostatními nemůže ti nikdo vzít, podobně jako moc hříchy odpouštět nebo zadržovat, podobně jako moc nad celou tobě svěřenou Církví.«

Mehlerovy příklady.

II. Známky neb vlastnosti pravé Církve.

a) *Církev jest jedna.*

Církev katolická, ačkoliv jest po celém světě rozšířena. činí toliko jednu velikou rodinu. Proto také katolický křesťan, co se víry tkne, všude jest doma, kde Církev křesťanská i stává. Ona jest jedno tělo. Zde jsou farníci se svými pastýři, tito se svými biskupy a tito se svou hlavou, biskupem římským, co nejpevněji

spojení. Sv. Otec v Římě o to pečuje, aby se všichni biskupové pravé víry drželi, každý biskup bdí a stará se zase, by jeho pomocníci na vinici Páně zdravou pastvu ovečkám Kristovým podávali a posléz každý z domácích pastýřů pečuje o to, by se v jeho osadě pravé učení rozmáhalo, zachovávalo a plnilo. Takovým způsobem všichni údové, jakkoli rozliční, úzkými svazky vespolek jsou spojeni, dělajíce tělo jedno, Církev jednu. J. V. Jirsík.

Sv. Ireneus, který na konci druhého a na začátku třetího století působil, a jako biskup lyonský korunu mučennickou podstoupil, praví o jednotě Církve: »Církev katolická, v celém světě rozšířená, zachovává a opatruje věrné učení Ježíše Krista, jako by jen v jediném obydlí usazena byla; a v jedno a totéž učení stále věří, jako by jen jednu duši a jedno srdce měla; a co věří, čemu učí a co k věření předkládá, to oznamuje věřícím, jako by jen jedna ústa měla. Neboť ačkoliv nářečí ve světě rozmanita jsou, tu přece ústní podání tutéž sílu má. Církve, které v Německu založeny jsou, nevěří v nic více a nic jiného nežli Církve, které v zemi Keltů, aneb na východě, neb Egyptě, v Lybii, aneb, které kdekoliv jinde založeny jsou. A tak jako jenom jedno a totéž slunce jest, které v celém světě tvorům Božím svítí, tak také září všude totéž světlo věčné Pravdy, a osvětluje všechny lidi, kteří ku poznání pravdy přijíti chtějí. Je-li představený Církve sebe více řečí mocen, přece nemluví nic jiného než ti druzí; neboť nikdo není nad Mistra, a i ten, kdo v řeči nejslabší jest, přece není s to ústní podání zeslabiti, aneb zničiti. Neboť ježto víra jedna a tatáž jest, přece ten, kdo mnoho dovede mluvit, jí nerozšíří, ani ten, kdo o ní méně mluvit dovede, jí nezmenší. Reichensperger.

b) Církev jest svatá:

Církev katolická měla v každém století, v každém stavu, pohlaví, věku a národu drahý počet svatých. A mezi nimi jsou urození i prostí; bohatí i chudí; učení i neumělí. A není ctnosti, není zbožného smyslu, jehož příkladu by sv. Církev v životě jednoho neb druhého svatého nebyla vystavěla. Pro každý stav, každé povolání, každý věk, každé pohlaví vystavuje nám svaté. Máť sv. papeže, biskupy a kněze; krále a knížata; panny a mládež ze všech stavů; řeholníky a poustevníky, manžele, vdovy a vdovce. Jimi učinil Bůh i mnoho zázraků J. V. Jirsík.

Rázná odpověď.

Na otázku jednoho nevěrce: »Jak může Církev katolická »svatou« se nazývat, ježto tak mnoho nesvatých členů čítá,« odpověděl uvědomělý katolík: »Zda-li pak nevíš příteli, že v písni Salamounově choť Kristova černou se nazývá, ale předce krásnou; černou, pro nepravosti špatných křesťanů, kteří jí zneuctívají, krásnou, pro ctnosti dobrých křesťanů, kteří jí k ozdobě a okrase slouží. Nazývá se archou, která za času Noe čistá i nečistá zvířata v sobě chovala; ona jest ono pole starostlivého hospodáře,

na němž mezi pšenicí i koukol roste; ona jest onen mlat, na němž plevy s obilím smíšeny zůstanou až do dne posledního soudu; jest ona síť, v níž dobré i špatné ryby chovány budou až do dne, kdy anděl Páně na zem sestoupí, aby je rozdělil; jest ono stádce, v němž ovečky i berani se nacházejí; společností, v níž spravedliví i hříšníci žijí. — Na omylu jsou tedy ti, kteří větu: »Církev katolická jest svatá,« tak vykládají, jakoby musili všichni její členové svatými býti; neboť ježto bohužel vždy a všude jsou lidé hříšní, ba i mezi apoštoly jeden Jidáš byl, pak by vůbec nemohla ani Církev svatá stávati, kdyby jen ze svatých pozůstávati musila. Stačí proto již, i když ne všichni, alespoň někteří členové svatí jsou.« — A kdo by mohl popřít, že Církev katolická nemá světců? I Čechové nejsou planou ratolestí na stromě jejím. Který Čech nezná sv. Ludmilu, sv. Václava, sv. Vojtěcha, sv. Prokopa, sv. Jana Nep., blahoslavenou Anežku, atd.? — Ano Církev katolická jediná jest, která má svaté; všechny ostatní náboženské sekty vzaly je jen z ní; na doklad toho stačí nám jen nahlédnouti do jejich kalendáře. Dle Reichenspergra pag. 49.

c) Církev jest obecná neb katolická:

Církev jest obecná vzhledem na učení a vzhledem na místo i čas. Co se tkne učení musí všemu učit, což k víře Kristově zří a patří. Co do místa, musí po všech světa krajích býti rozprostřena a musí jednou toho času se dočkati, kdy všechny jiné společnosti náboženské přestanou, a údové jejich se ku katolické Církvi obrátí. Její učení nesmí toliko zvláštnímu některému národu, nýbrž všem lidem na oboru země vhodno a přiměřeno býti; musí jednou celému pokolení lidskému za pravidlo ctného a blaženého života sloužiti a musí se jednou po všem světě hlásati. Vzhledem na čas nazývá se obecnou, poněvadž nesměla nikdy od pravého učení odpadnouti; nesměla nikdy přetržena býti: nesměla nikdy v žádném čase zhasnouti a přestati pravou Církvi Kristovou býti. Jako slunce všady svítí, jako město na hoře ležící daleko široko vidíno bývá; rovně tak i pravá Církev Boží světlo víry do všech krajín a končin světa rozesílá a vylévati musí. — (Jirsík.) Sv. Polykarp, biskup smyrnenský, opustil město Smyrnu, když pronásledování křesťanů hroznějším se stávalo, a odebral se do nedaleké vesnice; zde se setkal s mladistvým křesťanem Krescencem. Když se pak stmívalo, vyšel si stařec do stromoví, a tu spatřil plačícího svého jinocha. »Proč pláčeš, synu můj?« tázal se všecek udiven. »Jak bych neměl plakati,« odpovídá Krescens, »když vidím, jaké násilí trpí království Boží na zemi. Mnozí vyznavači již odpadli, zapřevše ze strachu před nepřátely víru svoji. Myslím, že toto království Boží ztroskotáno bude dříve, než bude moci kořeny zapustiti, a to mne tak rmoutí, že pláču.« Na to odpověděl s úsměvem sv. Polykarp: »Milovaný synu! Království Boží jest podobno stromu, který si hospodář vypěstil. Na místo osamělé, aniž by je kdo znal, zasadil semeno. A semeno toto vzklíčilo, vzrostlo, takže trní

a hloží, mezi rímž vzrostlo, kořeny svými v brzku udusilo. Strom tento ze zrněčka vzrostlý rostl, a vítr jím klátící způsobil, že ještě hlouběji zasadil kořeny své, takže jimi obepínal skály povrchu zemského, a větve tím bujněji k nebi se pnuly. Tedy vítr upevnil strom. — A když ještě více strom tento povyrostl, a větve jeho ještě větší vrhaly stín, tu vzrostlo poznovu trní a hloží pod ním. Avšak na toto se neohlížel a stál tu pevně tento strom Boží!« — Tak mluvil sv. biskup. Pak podal svému žáku pravici a s úsměvem pravil: »Jest zarmouceno ještě srdce tvé, an vidíš ono nepatrné trní a hloží okolo mohutného stromu? Může stromu nějak uškoditi? — Přenech o to starost Tomu, jenž strom ten zasadil!« — Nyní se pozvednul Krescens a jeho duše pookřála. Neboť stařec byl stářím shrbený, avšak jeho vzezření bylo jinošské.

Jugendbibl. 8. sv., pag. 10.

Listy vědecké.

Viklifovo učení ve větách Husových a učení Husovo ve větách Viklifových. Hus umírněný Viklif.

Mons. Dr. ANT. LENZ

(Pokračování.)

2. Učení Viklifovo jest v Husových větách obsaženo, ale zase navzájem učení Husovo se shledává v 45 kusech Viklifových, ovšem jen jistou měrou.

a) První tři články Viklifovy tvrdí stran Eucharistie, že zůstává po konsekraci na oltáři podstata hmotného chleba a podstata hmotného vína, a také prý nejsou případkové chlební v této svátosti bez sourodé sobě podstaty, ano Kristus prý není v této svátosti totožně podle vlastního těla svého přítomen.

Toto učení Viklifovo bylo na synodě Londýnské v r. 1382 a v r. 1396 zavrženo.

Já jsem ve spisu mém »Učení Chelčického o Eucharistii« dokázal, že se M. Jana Viklifa mohou dovolávati všechny odstíny rozličných mínění, která panovala na Táboře o velebné svátosti. Tam nalezl důvod své nauky plagiátor Petr Chelčický, i ti shledali tam oporu pro své domněnky, kteří na Táboře chtěli míti, že jest Kristus Pán na oltáři mocně pouze a duchovně, i ti kteří pravili, že jest v Eucharistii pouze znamení přítomnosti Páně. Ve Viklifovi jest tak dobře obsaženo učení Luthrovo o Eucharistii jakož i Kalvínovo a Zwingliovo.

A jak se choval k tomuto učení M. Jan Hus? Tak, že na se uvalil podezření, jakož z epištoly Ondřeje z Brodu se dovídáme, že by i on v této nauce byl za jedno se svým pravzorem Janem Viklifem. Když arcibiskup Zbyněk vida, že se blud Viklifův o Eucharistii v zemi šíří, zakázal zváti Krista Pána na oltáři chlebem, odpíral Hus, dovoláváje se kapitoly VI. sv. Jana, kde se Kristus Pán Sám chlebem nazývá, když dí: »Já jsem chléb ži-

vota . . . Já jsem chléb živý, jenž jsem s nebe sstoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky: a chléb, kterýž já dám, tělo mé jest, (kteréž vydám) za život světa. 6, 48. 51. 52. Nižejí však Pán Ježíš nemluví o chlebě, nýbrž o tělu Svém: »Amen, amen, pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete mítí života v sobě. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější. Nebo tělo mé právě jest pokrm: a krev má právě jest nápoj. Kdo jí tělo mé a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.« Jan 6, 54—57. Avšak ač Kristus Pán nazývá Eucharistii i chlebem i tělem slovy svrchu dotčenými, nedí, že požívající jí, požíváme i chleba i těla, nýbrž že požíváme těla i krve Páně.

Ježto však M. Jan Hus oproti arcibiskupovi tvrdil, že má býti Eucharistie zvána chlebem, uvalil na sebe odůvodněné podezření, že učí s Viklifem, že by křesťané požívající Eucharistie i chleba požívali i těla Páně, a to právě jest jedna stránka bludu Viklifova o Eucharistii.

Toto podezření posiloval M. Jan Hus tím, že 45 vět Viklifových šmahem zastával, anižby byl, pokud nám známo jest, učinil zmínky, že bráně je, nebrání prvních tří vět Viklifových, čelících k Eucharistii.

Na základě spisů Husových však a podle vyznání víry jeho v Kostnici jest jisto, že věřil netoliko, že jest Kristus Pán v Eucharistii přítomen v pravdě, skutečně a podstatně, ale také, že věřil v předpodstatnění na oltáři. Jednota Bratrská starší doby a i novější marně se dovolávala, že by M. Jan Hus s ní souhlasil v učení o Eucharistii, a i Amos proti vši pravdě tvrdil, že by nauka Husova a Bratří stran Eucharistie se shodovala. Tím však není řečeno, že Hus vezdy byl v tom článku pravověrným.

Viklif vykládá bludy sem slušící na místech mnohých ve spisech, jako Trialog. IV. 4. 8. 10. 27. 36. De quat. sectis novellis Cap. 6. Dialog. Cap. 4.

b) Větou pátou tvrdí Viklif, že v Písmě sv. není základu, že by byl Kristus Pán mši sv. ustanovil. Jsem úplně přesvědčen, že větu tuto Viklif vyslovil, ač jí v těch spisech, jež jsem přečetl, nenalézám, avšak ona souvisí těsně s učením jeho, jež vyslovil ve větě třetí, že Kristus Pán podle skutečného těla Svého není na oltáři přítomen. Že Hus v této stránce s Viklifem za jedno nebyl, jest vůbec známo.

c) Jestliže tvrditi lze, že Hus v učení o Eucharistii byl za jedno s katolickou věrou, není tomu tak ohledně nauky jeho o moci, čili spíše o pravomoci církevní, neboť tu jde M. Jan Hus s Viklifem, ač zde onde neužívá tak tvrdých slov.

M. Jan Viklif se šíří o pravomoci církevní v člancích: 41, 37, 40, 9, 14, 11, 30, 13, 42, 38. V těchto člancích učí: že není žádné potřeby věřiti, že by měla římská Církev svrchovanost nade všemi církvemi, spíše prý jest ona synagogou satanášovou, aniž že jest papež bezprostředním náměstkem Kristovým a apoštolů, a odkud uzavírá Viklif, že papežství není z Boha ale z ďábla, a

podle toho že i způsob volby papeže od kardinálů jest vynálezem satanášovým. Není-li však papežství z Boha, ale původu satanášova, tvrdí Viklif, že nemá býti nižádný po Urbanovi VI. za papeže přijat, ale má prý žiti Církev po způsobu Řeků, tedy bez papeže.

Podle toho, jak vykládá M Jan Viklif, není v Církvi žádné Bohem ustanovené pravomoci, a protož jest prý jáhnovi anebo i knězi volno kázati, aniž by k tomu úřadu byl autorisován buď papežem, anebo biskupem katolickým. Na základě, že není pravomoci v Církvi, mohl Viklif již učiti, že nemá nižádný praelat práva, někoho vyobcovati z Církve, avšak on sobě upravil ještě jiný základ a ten záleží v tom, že člověk vchází do Církve volbou Páně a nikoliv křtem. Tou příčinou jenom Bůh má tu moc někoho vyobcovati z Církve, a tak nesmí praelat nikoho vyobcovati, leč by byl dříve vyobcován od Boha, tak že by praelat jinak jednaje zbujněl proti Bohu a stal se kacířem a sám vyobcovancem. Na této zásadě stojí Viklif tvrdí, že se netřeba báti vyobcování se strany papežovy anebo biskupovy, poněvadž jest prý to censura Antikristova, jen když křesťan nebyl vyobcován od Boha. A poněvadž podle Viklifa jest censura Antikristova nicotná a netřeba se ji žádnou měrou báti, hřeší ti, kdož za příčinou exkomunikace kázati, anebo kázání poslouchati opomíjejí, a jsou tím samým již vyobcováni z Církve, a budou na soudě Božím za svoji zbabělost pykati.

Z článků Viklifových, že není v Církvi skutečné pravomoci Bohem ustanovené, jde nezbytně dogma Viklifické, že nemají ani papež, ani biskupové, ani kněží skutečně a v pravdě moci, hříchy odpouštěti a důsledně, že ani papež nemá moci udělovati odpustků. A jestliže by tato domněnka Viklifova byla pravdivá, pak by také byla odůvodněna věta jeho: že prý jest bláznivo věřiti v odpustky.

Na tomtéž základě, že prý pravomoc církevní z Boha není, a na základě, že zákon Boží jest dostatečen ku správě lidu Božího, zamítá Viklif veškero zákonodárství církevní za záminkou, že jsou dekretaly podvrženy a že odvádějí od víry Kristovy, a proto že jest zákovstvo zpozdlilo, že se jimi zabývá.

S těmito všemi naukami souhlasí veskrze Mistr Jan Hus. I podle něho není papeže zapotřebí v Církvi, tři sta let prý ho také nebylo, původ papežství jest prý z císaře Konstantina. Církev jest sborem vyvolených a tudíž sborem neviditelným, nemá tedy jiné hlavy, leč jen Krista Pána. Odtud zamítá Hus, podobně jako Viklif způsob volby papeže a jmenuje Církev římskou synagogou satanášovou. Pravomoci není v Církvi nižádné. Kněz a jáhen obdržují pravomoc čili jurisdikci přímo od Boha. Odtud jest jim volno beze všeho posláni se strany papeže anebo biskupa kázati a výkony řádu svého vykonávati. Z té příčiny není také při Církvi ani moci zákonodárné, ani soudné, ani výkonné. O své moci nemůže ona, t. j. papež a biskup, nikoho vyobcovati, leč

by ho Bůh vyobcoval. I Hus učí, že se nemá nikdo vyobcování báti, a že jest kněz povinen, máje známost zákona Božího přese všechnu klatbu kázati. Právě za tou příčinou, že nemá kněz, ani biskup, ani papež té moci ku skutečnému odpuštění hříchů, není také ani při biskupovi, ani při papeži, aby mohl odpustků udělovati. A zase právě proto, že zákon Boží jest dostatečen ku správě lidu Božího, a že Bohem udělené pravomoci v Církvi není, nemá nikdo práva přidávati k zákonu Božímu zákony církevní, neboť ony jsou na újmu zákonu Božímu. Odtud čítá také Hus poslušnost církevní ku vynálezům kněžským.

Učení Viklifovo o tomto předmětě čteme ve spisech jeho: *De Ecclesia* Cap. 1. *De potestate papae* Cap. 4. *Dial.* Cap. 11. *Triolog. Suppl.* cap. 8. *De Mendaciis Fratrum.* *De Christo et ejus adversario Antichristo.* *De civili Dominio* a jinde. Nauka Husova sem slušící se čte v jeho spisech: *De Eccl.*, *Adv. Stephanum Páleč*, *Adv. Stanislaum de Znojma*, *Adv. scripta octo doctorum*, a po různu v jeho spisech českých a epištolách.

d) O zboží církevním jednají zavržené články Viklifovy 10., 36., 39. a 33.

Větou desátou tvrdí Viklif, že Písmo duchovním vůbec zapovídá, míti zboží pozemské. Na důkaz uvádí Viklif, jakož mu bylo možno, doklady z Písma sv. Starého i Nového zákona, vykládaje je podle smyslu svého. Ano, on se snaží odpor duchovenstva, jež se nehotovilo svoliti k tomu, aby bylo oloupeno o zboží, jehož od věků nabylo, zlomiti tím, že hlásal, že ten jest kacír, kdož odpírá pravdě v Písmě obsažené, anebo koná věci Písmem zakázané. A jelikož veškero duchovenstvo nedalo se másti křikem Viklifovým a jeho Lolardů a nedalo se přesvědčiti, že jest to vůle Boží, aby ihned se zřeklo všeho zboží svého a panování; vyřkl Viklif, že jest duchovenstvo veškero jediný tvrdošijný a zatvrzelý kacír, ani papeže nevyjímaje.

Jestliže však, jak bohatý farář Viklif jako *ex cathedra* vyřkl, jest proti Písmu držeti zboží a panování, a jestliže jest papež s veškerým duchovenstvem kacířem, jelikož tvrdošijně trvá v držení zboží a panování: tuť arci nebylo jemu možno jinak učiti leč jen, že jest to proti pravidlům Kristovým a proti zákonu jeho, obohacovati Církev, aniž jinak učiti leč jen, že byli ďáblem svedeni císař a všichni velmožové, kteří obdařili Církev časným zbožím, neboť je-li hříchem smrtelným, přijme-li duchovní podávané jemu zboží, jest také hříchem smrtelným je podávati. Ale ku hříchům nás patrně nepokoušejí andělové, ale ďáblové, a tak učí Viklif se svého hlediště zcela správně, že byli císař a velmožové ďáblem k tomu svedeni, aby Církvi pozemské zboží darovali.

A čemu učil M. Jan Hus? Právě tomu, čemu M. Jan Viklif. I Hus tvrdil, že jest proti Písmu, když drží kněží pozemské statky a panování, a že tedy duchovenstvo držíc je, proti Písmu jedná. Tou příčinou vychází i z učení Husova ten důsledek, že jsou všichni

duchovní od papeže dolů venkoncem všichni kacíři, a že se dostanou, nebudou-li činiti pokání, do věčné zátraty. M. Jan Hus vyzýval, jako Viklif, velmože ku zabrání zboží církevního a užíval k této loupeži důkazů právě Viklifických. Hus se ovšem na sněmě Kostnickém omlouval, že směřoval stran zabrání církevního zboží pouze a jedině ku kněžím hříšným, avšak zde mluvil neupřímně a naproti pravdě. Dávát on velmožům navedení, jak by měli napraviti kněžstvo, a to prý se stane, »kdyžby ujeli přílišné almužny, a dali skrovnú potřebu knězi, tehdy by žádost zlú svatokupectví uhasili, ale dokud budú světší více almužen přikládati, dotud budú vždy žakovstva v té žádosti podpalovati: oni přikládajice, a ďábel jako kovář měchy svými podymuje.« A tak i podle M. Jana Husa neměli ani císař ani velmožové patrně z Ducha Božího, když duchovenstvo obohacovali.

Viklif píše o těchto věcech v Dialogu Cap. 7., 9., 17. 18. ve spise: Purgatorium sectae Christi Cap. 4., ve spise: De Dom. civ. l. 25. a ve spise: De Eccl. Cap. 16. Hus však uložil svou nauku sem tihnoucí v traktátě: De ablatione temporalium a clericis a ve spise »O svatokupectví.« (Pokr.)

O filiálních kostelích a jejich právních poměrech.

Napsal Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

(Pokračování.)

Po těchto, z povahy věci, z práva i ethiky plynoucích vývodech, bude nám možno ustanovení dvorského dekretu ze dne 20. května 1820 čís. 14341 (čís. c. k. gub. království Českého 27358) v příčině patronátu filiálních kostelů řádně posouditi, za kterým účelem hlavní jeho stat tuto klademe. »Filialkirchen — stanoví dekret ten ¹⁾ — haben wohl gewöhnlich ein eigenes Vermögen, und unterstehen in Absicht auf die Erhaltung und Verwaltung desselben einer Kirchenvogtei (Advocato ecclesiae), aber sie **haben und brauchen keinen Patron**. Ihre Erhaltung geschieht in der Regel aus dem eigenen Vermögen oder den Beiträgen derer, welchen an der Erhaltung dieser Kirchen gelegen ist.«

Jak mělký je základ tohoto ustanovení, cítí a přiznává tento dekret sám, a je každému soudnému na první pohled patrné. Nahližeje totiž, že samostatnosti a svésprávy zbavené filiální kostely beze vsí patronance se obejiti nemohou — co také dle předeslaných vývodů popříti nelze — utíká se k výpomocnému prostředku a dává jim vzhledem k nejhlavnější podmínce existence

¹⁾ Srovn. Jaksch, Gesetzlexikon, sv. 7. pod slovem »Bauführungen« str. 124.

těchto kostelů, **místo patrona — vojtovního úředníka**, jenž by vedl správu jejich majetku, majetek ten hájil, zkrátka byl jejich ochráncem (advocatus). Z takového však advokacie neboli vojtovství vyvinuly se, jak z dekretálního práva vysvítá,²⁾ pozdější patronátní poměry a nejednou i patrotáty samy nad mnohými kostely.³⁾ Z té příčiny užívá dekretální právo slova advocatus a patronus synonymně.⁴⁾ Uvážíme-li tento historický vývoj věci a u veliké míře stisnuté politické i zemědělské poměry, za kterých byl výše uvedený dv. dekret vydán, nebudeme daleci pravdy stanovice, že tehdejší řízení zemské hledělo si pomoci z rozpaků a tísně, jak to vůbec uznalo za vhodné a výhodné, udělavši z patronů filiálních kostelů — vojtovní ochránce, čímž ovšem patronát těchto kostelů ze světa nevymizel.

Tvrzení uvedeného dv. dekretu, »že filiální kostely nemají a nepotřebují žádného patrona« odporuje dále povaze věci, ustanovení kanonického práva, jakož i křesťanské ethiky, jak bylo svrchu dokázáno, poněvadž měly všechny farní kostely před svým degradováním na kostely filiální svého **řádného patrona**, jehož dočasným přivtělením ke kostelu jinému — zvláště byl-li patron tohoto kostela s patronem kostela filiálního totožný — neztratily. Nelze uvéstí platného důvodu, proč by měly filiální kostely vedle ztráty samostatné duchovní správy utrpěti ztrátu ještě jinou, mnohem citelnější, proč by měly ztratiti též svého obhájce a patrona. Principu tohoto třeba se tím více držeti, poněvadž jej odpůrci, an jest jim nepohodlný, prostě ignorují.

Tvrzení ono má právo praesentační s právem patronátním. Onoho patron filiálního kostela — jak jsme výše viděli — na čas ovšem pozbyl, toto ale mu zůstalo, jak bylo svrchu jasně dokázáno. I k tomuto principu třeba míti bedlivého zřetele. Ježto běží o důležité právo třetího a jemu proto bezdůvodně odňato býti nemůže, a to tím méně, poněvadž i přivtělenému filiálnímu kostelu jeho jmění, aspoň z větší části, zůstalo, a někým —

²⁾ Na př. cap. VI. et VII. x lib. III., tit. 38. de jure patron. — Srovn. Bochmer, De advocatie eccl. cum jure patron. nexu. — Thomassinus, Vetus et nova ecclesiae disciplina, part. I. lib. 2. cap. 97 et seqq.; part. III. lib. 2. cap. 55. Z druhé strany třeba ovšem doložiti, že tato »advokacie« byla nejednou dosti krutá, a že z mnohých ochránců stali se často utiskovatelé kostelů a jejich záduší, tak že bylo třeba proti nim vážně zakročiti. Srovn. na př. cap. 23. x. (III, 28.); cap. 12. x (V, 37.), Thomassinus l. c. part. III. lib. 2. cap. 55; Van Espen, Jus eccl. part. II. tit. 25.

³⁾ Srovn. Bochmer n. u. m., kde o věci této obšírně a důkladně se jedná.

⁴⁾ V jednom analogickém případě, kde jednalo se o patronát jistého filiálního kostela, rozhodlo c. k. místodržitelství Pražské (dne 8. března 1888 čís. 15872), že převzetí jmění onoho kostela do správy majitele statku bylo »přirozené nutným«. Na čem by tato »přirozenost a nutnost« spočívala, se nepraví; pakliže nebyla důsledkem povinnosti patrona, mohl převzítí správu kostelního jmění kdokoli, na př. držitel sousedního statku, aneb i obec sama, které na jmění tom dojista více záleží, než zcela cizímu pánu, an jí dle uvedeného dv. dekretu náleží, o svůj filiální kostel se starati.

jak i shora uvedený dv. dekret uznává — spravováno býti musí, což je právem i povinností patrona. Pádnych toho dokladů mohli bychom uvést celou řadu, obmezíme se však pouze na několik případů. Starožitný filiální, druhdy farní kostel sv. Václava v H o d k o v ě na Leděčsku přivtělen je kanonicky k farnímu kostelu v Č e s t í n ě, ⁵⁾ patronem však jeho jest majitel statku Zručského, který vede i správu jeho jmění. — Památný filiální kostel sv. Petra a Pavla v S l a v o š o v ě ve vikariátě Leděčském podřízen je farnímu kostelu v Pertholticích, ⁶⁾ patronátní ale právo vůči tomuto kostelu vykonává opět držitel statku Zručského. — Podobně má se věc s filiálním kostelem v K ř e s e t i c í c h okresu K u t n o h o r s k é h o. Třeba že je kostel tento spojen s farním kostelem v Bykání, stojí pod patronátem majitele statku Oumoničského, který se v každém ohledu jako patron k němu hlásí a všechna patronátní práva si vyhrazuje. ⁷⁾ — Filiální kostel C v r k y ň s k ý a v P s á ř í c h sluší pod patronát zeměpána, ač je onen k Noutonicům, ⁸⁾ tento k Zdebuzevsi ⁹⁾ kanonicky přivtělen a t. d.

Přehlédneme-li tuto řadu dokladů, která by se mnohými jinými ještě značně rozšířiti dala, nabudeme přesvědčení, že tvrzení opětně již jmenovaného dv. dekretu nemá podkladu a že mu skutečnost odporuje. Proti tomu nemůže se namítati, že uvedené příklady týkají se filiálních kostelů na jiných, a jiným majitelům náležejících, državách vystavěných, než jsou državy, na nichž se mateřské kostely nalézají, jichž patronové by sotva ony filiálky za své patronátní kostely uznávali. Neboť co by patroni »mateřských« kostelů učinili neb neučinili, není a nemůže býti předmětem právní diskuse, jež pouze k daným praemissím a skutečným poměrům prohlédá, nedozírnými možnostmi a nedokázanými eventualitami zabýváti se nemohouc. Mimo to předešlými vývody podán byl dostatečný důkaz, že filiální kostely nejsou kostely opuštěnými — což také Církev nikdy připustiti nemůže — nýbrž že mají řádného patrona, tak že dotčená námitka, vlastně vytáčka, je zcela bezdůvodna a nemístna.

⁵⁾ Čestín (vlastně Čestín kostel) na Leděčsku sluší k patronátu Jeho Veličenstva.

⁶⁾ Pertholtice tamtéž sluší k patronátu knížete Auersperga, a samy jsouce nedostatečně dotovány, užívají časté a značné podpory ze záduší filiálního kostela Slavošovského, k čemu třeba vždy vyžádati svolení patrona tohoto kostela, který movité i nemovité jeho jmění spravuje a každého roku též zádušní účty skládá.

⁷⁾ V nejnovější době jedná se dokonce i o to, aby se Křesetice staly opět samostatnou farou, kterou dříve bývaly, a degradovanému tamnímu filiálnímu kostelu byla opět hodnota farního kostela navráćena, což je zcela spravedливо.

⁸⁾ Noutonice ve vikariátě Libockém sluší k patronátu svobodných pánů Dlouhoveských (de Langendorf).

⁹⁾ Zdebuzeves v třídnictví Vlašimském jest obročí náboženské matice. — Jak lze tedy tvrditi, že filiální kostely nemají patrona? Tyto rozpaky neodklidí ani přidavek: »in der Regel«, v rozličných výnosech se vyskytující, kterým se patrně hledí se slabiti všeobecná zásada dotyčného dv. dekretu, v němž tato slova nepřicházejí.

Jako skutečnost, podobně vyvrací i povšechná praxe patronů tvrzení, jakoby filiální kostely patrona neměly a patrona nepotřebovaly. Jest vůbec známo, že dobrá většina filiálních kostelů vládne dosud obstojným jměním, některé pak z nich že mají přes všechny pohromy, které je během času stihly, jmění dosud slušné.¹⁰⁾ O patronát takových filiálních kostelů je vždy a všady postaráno, k těm hlásí se patroni beze všech rozpaků a obtíží, ano s velikou ochotou, by měly se svými farními kostely a patronátními budovami co nejmenší vydání a při konkurenčním řízení mohli poukázati na pokladnu — filiálního kostela! Jako v kaleidoskopu změny však se obraz, nemá-li filiální kostel dostatečných prostředků. Tu se k němu nikdo nechce znáti; a přece byl i takový schudlý, aneb svého majetku zbavený kostel, farním kostelem a měl svého patrona, kterého — jak bylo výše dovozeno — neztratil, když byl v tísní času k jinému kostelu přivtělen.¹¹⁾ V právu musí býti důslednost, té však při takovém stavu věci naprosto postrádáme. Aneb jest to důsledné říci: Některé filiální kostely mají patrona — některé ale nemají? Jak s tím obtojí zásada: Filiální kostely nemají a nepotřebují patrona? Při tomto patrném odporu skutečných poměrů i praxe nemůže tvrzení shora uvedeného dekretu obstáti.

Posléze nevidí se, proč by tvrzení dotyčného dekretu mělo se tak prostě přijati, ježto ti, kdo je, neutěšenými poměry časovými sevření, ku svému prospěchu a v zájmu jiných vyřkli, nebrali věc právě příliš vážně a důkaz zůstali — jednoduše dlužní. Takový důkaz ovšem málo imponuje a tím méně soudného — přesvědčí. Mimo to třeba uvážiti, že pře o patronát kostela rozhoduje dle kanonického práva soud církevní,¹²⁾ a toliko ve sporech o poslušnosti v patronátech laiků připouští se rozhodnutí

¹⁰⁾ Jest to na př. filiální kostel Navštívení Panny Marie v Gruntě pod patronátem velkostatku Kolínského; filiální kostel sv. Petra a Pavla v Milovicích, spojený s děkanským chrámem v Hořicích; filiální kostel sv. Václava v Chrbokově, spojený s farním kostelem ve Vápenném Podole; filiální kostel Nanebevstoupení Páně ve Srubech, přivtělený k farnímu kostelu v Újezdě u Chocné; filiální kostel sv. Vavřince v Selmicích (nyní zbořený), sloučený s farním kostelem v Kladrubech u Přelouče a m. j. Ke všem těmto starožitným a památným kostelům hlásí se, a to právem, majitelé velkostatků, na nichž tyto kostely se nalézají, jako patroni a přivlastňují si vzhledem k nim všechna patronátní práva.

¹¹⁾ Staré: »Donec felix eris, multos numerabis amicos,« platí plnou měrou i o filiálních kostelích, třeba pouze výraz felix zaměnití za slovo dives. Jsou-li zámožné, hlásí se k nim, jako k bohatým nevěstám, nápadníků dosti; jsou-li chudé, nechce se k nim znáti nikdo! »Pauper ubique jacet,« uskutečňuje se i zde. Kdyby jim byl aspoň přisouzen los biblického Lazara; než dokud boháči hodují stkvostně a obléčejí se v šarlat, nezbyvá pro ubohé filiální kostely ani drobtů, zvláště když i mnohé farní kostely sotva zakrývají svou nahotu a svůj nedostatek.

¹²⁾ Cap. 3. X. de judic. lib. II. tit. 1., kdež papež Alexandr III. výslovně stanoví: »Causa juris patronatus ita conjuncta est et connexa spiritualibus causis, quod non nisi ecclesiastico judicio valeat definiri.« Důvodně stanoví XII. článek rakouského konkordátu: »De jure patronatus iudex ecclesiasticus cognoscet etc.«

soudů státních. Že by tehdy, kdy vzpomenutý dv. dekret byl vydán, otázka o patronátu filiálních kostelů — i kdybychom její spornost na okamžik připustili — pořadem příslušného práva bývala projednána a rozhodnuta, dokázati nelze, tím méně, že by Církev ono rozhodnutí dv. dekretu za právoplatné byla kdy přijala. Důsledně můžeme se odvolati k právní zásadě: »Non firmatur tractu temporis, quod non subsistit ab initio.« Co i jiná právní zásada potvrzuje: »Quae contra jus fiunt, debent pro infectis...«

Ustanovení zákona ze dne 7. května 1874 číslo 50 (§ 33.) se zde právem a úspěšně dovolávati nelze,¹³⁾ ježto zákony nepůsobí zpět a proto v řešení naší otázky tohoto zákona se upotřebiti nemůže, jež tudíž musí býti dle všeobecně platných právních zásad rozluštěna, jak bylo svrchu dokázáno.

Ku konci nebude od místa, poukázati k tomu, jak málo důslednosti jeví se mezi dv. dekretem ze dne 20. května 1820 č. 14.341 a dv. dekretem ze dne 18. června 1818 čís. 8013 (čís. c. k. gubernia království Českého 30.797), když je mezi sebou porovnáme. Zní pak tento dekret následovně: ¹⁴⁾ »Bei Herstellungen der Pfarr- und Kirchengebäude auf den Religionsfondsherrschaften sind die Patronatslasten aus dem Religionsfonde und nicht aus den Renten der Herrschaft, welche dergleichen Auslagen zu tragen nicht geeignet sind (ist?), anzuweisen; indem selbst für den Fall, wenn diese Herrschaften verkauft werden sollten, das Patronat doch immer beim Religionsfonde zurückbleibt, und dieser also auch nach dem Verkaufe die Patronatslasten zu tragen haben wird.« Jeví-li se v tomto dekretě uznání hodná snaha, kostelům v každém případě patrona zachovati a uznává-li se důležitá zásada, že patronátní právo je se statkem jako jeho *annexum* sloučeno ¹⁵⁾, dávají se filiální kostely — jež přece jsou virtuelně též farními a důsledně patronátními kostely — co se týče jejich patronátu úplně v šanc, jakoby visely ve vzduchu, žádného statku co jeho *adhärens* se nedotýkající. Právo, jež nechce uznávati všeobecně platných právních zásad a závazků, nebude nikdo jmenovati — právem. ¹⁶⁾

¹³⁾ Zmíněný § 33. zní takto: »Vzešla-li by rozepře o to, jest-li některý kostel neb některá prebenda postavena pod patronátem, aneb má-li biskup právo, sám prebendu obsazovati, má v příčině toho řádným postupem instancí rozhodnouti státní správa záležitostí duchovních, slyševši prve úřady církevní. Jde-li však jen o to, komu přísluší patronát kostela nebo prebendy, rozhodne o tom soudce.« — Dle rozhodnutí c. k. správního soudu ze dne 21. září 1882 čís. 1472 může c. k. ministerstvo kultu rozepři o patronát toliko prozatímně urovnati — Velmi věcnou diskusi o zákoně ze dne 7. května 1874 čís. 60 podává »Archiv für das katholische Kirchenrecht« z r. 1891 seš. 4. str. 14. a nn.

¹⁴⁾ Srovn. Jaksch n. u. m. str. 122.

¹⁵⁾ K právním výjimkám se zde nepřihlíží, koupí-li na př. žid statek, s nímž je spojen patronát a t. d. Viz o tom kanonisty.

¹⁶⁾ Úsečně vyjadřuje to známá věta: »Contra negantem principia non valet disputatio.«

Posléze chceme zmíniti se o důsledcích, jež by tvrzení nadřečeného dv. dekretu mělo nutně v zápětí, kteréžto důsledky byly asi tehdy, kdy tento dekret byl vydán, sotva jak se sluší uváženy.

Tvrzení ono ohrožovalo by filiální kostely v samé jejich existenci a vedlo by nutně k jejich záhubě, jak smutná zkušenost až příliš dosvědčuje. Neboť nemají-li tyto kostely žádného patrona, kdo bude jich hájiti, kdo se o ně, zvláště jsou-li nezaměstnaní, starati? Jestliže i zámožnější filiální kostely nalézají se často ve stavu bídném a zuboženém, pak lze s jistotou očekávat, že filiálky nemajetné stihne osud mnohem smutnější, že záhuba jejich jest pouze otázkou času.¹⁷⁾ — Závisí-li filiální kostel na pouhé milosti patrona farního kostela, jejíž trvání mnohými nahodilostmi podmíněno bývá, a jež měnívá se velmi často v nemilost, jest postavení jeho u veliké míře překerní a domu Božího nedůstojné. — Rozhoduje-li o trvání filiálního kostela pouze dobrá vůle obce, v jejíž středu se kostel nachází — jak tomu chce výše uvedený dv. dekret — není ani v tomto případě osud jeho příliš závidění hodný, poněvadž duch křesťanské obětavosti v mnohých obcích, proudem modernismu a náboženské lhostejnosti stržených, nemálo vymizel,¹⁸⁾ a mimo to obce, dávkami a poplatky všeho druhu přetížené a sevřené, a tím i schudlé, často při nejlepší vůli nejsou s to, na svůj filiální kostel potřebného nákladu vésti.¹⁹⁾ O filiální kostel nestará se pak ani obec ani patron, a nevyskytne-li se, což ovšem patří k těm nejméně výjimkám — nějaký mimořádný dobrodinec jako deus ex machina, je osud jeho zpečetěn. Tam, kde se ozývaly dle vůle zakladatele dřívě nábožné písně, kde se rozléhala chvála Hospodinova, a přinášela jeho jménu obět nejsvětější, tam zavládne za krátko —

¹⁷⁾ Tento smutný úkaz mohli bychom, bohužel, doložiti dosti četnými příklady. Jaké ale jméno zasluhuje hospodářství oněch patronátních úřadů, kteří dovedou zádušní pokladnu filiálního kostela ve prospěch kostela »materského« (vlastně ve prospěch patrona a přířazených osad) vyprázdniti téměř do posledního haléře, načež ožebračené »dcery«, již »matka« veliké vydlužené zálohy splatiti nemůže, hledí se — jako zbytečného břemena zbaviti, aneb dají ubohý filiální kostel, an bývá — zbaven jsa prostředků k opravě — na spadnutí, úředně — zavřítí! Lze si mysliti větší malverzací se zádušním jménem filiálních kostelů, a k tomu takových, k nimž se hlásil držitel statku jako — patron? Může býti většího bezpráví, jež bylo v takovém případě — a případů takových mohli bychom, polířichu, uvésti více — spácháno na zbožném zakladateli takového kostela a spolu na filialistech, kteří zbaveni jsou buď vůbec, aneb aspoň na dlouhou řadu let služeb Božích? Jaká to potupa všech přirozených a pozitivních zásad práva! Slovem, jaké to hromadění nezákonnosti a činů pouhé libovůle, aniž by se povolání faktorové proti tomuto »hospodářství« rázně ozvali! Tolik prozatím, níže vrátí se nám řeč o tomto předmětu obsírněji.

¹⁸⁾ Vždyť se již nejednou ozval moudrý hlas: »Co máme z kostelů? Stavme raději školy, průmyslové ústavy, divadla, v těch se vzděláme a pobavíme!«

¹⁹⁾ Tím se ovšem jiné příčiny schudnutí obyvatelstva, jako: nezřízené požitkářství, nebývalý pých a nádhěra, zhýralost, nehospodárnost a t. d. nevylučují.

toho můžeme být jisti — ticho hrobové, zpustne oltář Hospodinův, kostel filiální promění se v hromady písku a odpočívadla draků,²⁰⁾ nastane ohavnost zpuštění na místě svatém.²¹⁾ Hle, toť důsledky učení moderních právníků, že filiální kostely nemají a nepotřebují patrona, to až příliš výmluvný doklad k jejich, zdravým a osvědčeným zásadám církevního práva a církevním institucím odporujícímu doktrinářství, které je pouze škraboškou nenávisti a záští vůči Církvi! (Pokrač.)

O mších zádušních po stránce liturgické.

Sebral a sestavil JOSEF LHOTSKÝ, farář v Jirčanech.

(Pokračování.)

IV.

Zádušní mše svaté na dni výroční.

1. Výroční mši zádušní v pravém smyslu slova rozumí se mše, která se každoročně podle třetího formuláře slouží za zemřelého na výroční den jeho úmrtí.

Den ten určuje se obyčejně podle dne úmrtí; ale zemřel-li kdo odpoledne, může se též až následující den za výroční den jeho smrti počítati.¹⁾

Byla-li jedna výroční mše svatá za více zemřelých založena, aneb bylo-li více nadací na jednu redukováno, postačí, když

²⁰⁾ Jerem. 9, 11.; Dan. 9, 27.; Mat. 24, 15.

²¹⁾ Dokladů uváděti, bylo by zbytečno, těch si může každý, jestliže se poněkud poohlédne, s dostatek podati sám. Nechceme obnovovati sorva zacelené rány a uváděti konkrétní případy ze — šetrnosti. Avšak mnohé, po stránce historické i umělecké památné »kostelíky«, kaple, sochy a t. d., jež během času úplně zpustly aneb dokonce se rozpadly, až konečně i ty jejich rozvaliny s povrchu země zmizely, protože neměly patrona a svědomitého zastance, — jsou, trváme, hrozným komentářem k moderní, právu i ethice odporující nauce o filiálních kostelích a jejich patronátních poměrech. Důsledky odpovídají praemissám; jsou-li ony tak děsné, ano přímo absurdní, nemohou tyto býti správné a spolehlivé. Obyčejná budova, nemá-li řádného správce a obhájce, zpustne a konečně se rozpadne; týž osud potkal by chudší filiální kostely, když by neměly patrona!

¹⁾ S. R. C. 21. Julii 1855. n. 5220. ad 2 et 3.: Ad dubium 2.: Utrum dies anniversarius computari possit a die depositionis, si dies anniversaria ab obitu sit impedita?

3. Utrum Anniversarium computari debeat a die ipsa obitus vel a sequenti, si mors sequatur post occasum solis vel ante mediam noctem? Et S. C. respondendum censuit:

Ad 2. Negative juxta decretum in Curien. diei 19. Junii 1700.

Ad 3. Posse computari a die ipsius obitus vel a sequenti juxta diversam Ecclesiarum consuetudinem.

se slouží na výroční den jednoho z nich.²⁾ Není-li den úmrtí ani jednoho z nich znám, slouží se výroční mše svatá za ně na den, jenž připouští soukromé mše zádušní.³⁾

Privilegium výroční mše podobá se ve mnohém privilegiu mše na třetí, sedmý a třicátý den, avšak závisí také na tom, slouží-li se mše tato z nadání; aneb jen na požádání příbuzných neb přátel zemřelého za běžné stipendium; neboť první, mše z nadání neb fundální má větší privilegia nežli druhá, mše nefundovaná.

2. Fundální mše výroční dovoluje se i o svátku dvojném větším⁴⁾ a tím spíše o svátcích řádu nižšího a též i na vigilií Zjevení Páně.⁵⁾

Zapovězena jest pak na tyto dni:

- a) na všechny neděle a svátky zasvěcené,⁶⁾
- b) na svátky dvojně první a druhé třídy,⁷⁾
- c) na dni v oktávu vánočním,⁸⁾ Zjevení Páně, velikonočním a Božího Těla,
- d) na popeleční středu, po celý svatý týden a na vigilií vánoční a svatodušní,⁹⁾ a konečně

²⁾ Cavalieri t. 3. dec. 30. n. 5., De Herdt l. c. n. 59. 5°.

³⁾ S. R. C. 10. Mart. 1708. n. 3782. v. 3633.: »Si Missae de Req. sint Anniversaria, cantentur in illis diebus, quibus defuncti sunt pii institutores, etiamsi in illis diebus celebrentur Officia sub ritu dupl., quod si Missae de Req. non sint Anniversaria, aut non constet de diebus, quibus illi mortui sunt, plures Missae cantentur in illis diebus, in quibus celebrantur Officia sub ritu simplici vel semiduplici, numquam tamen pro iisdem applicari poterunt Missae conventuales.

⁴⁾ S. R. C. 22. Nov. 1664. n. 2304. v. 2155.: Anniversaria et Missas cantatas de Req. relictas ex dispositione testatorum quotannis in die ipsorum obitus, etiam in duplici majori contingentes, posse celebrari et non comprehendi in decreto die 5. Aug. 1662. de Missis def. privatis non celebrandis in festo duplici. — 1. Dec. 1666. n. 2385.; 24. Julii 1683. n. 3029 ad 4.; 13. Septb. 1692. n. 3290. ad 1.; 29. Septb. 1714. n. 3873.; 4. Septb. 1745. n. 4175. ad 7.

⁵⁾ S. R. C. 9. Maji 1857. n. 5241. ad 2.

⁶⁾ S. R. C. 6. Nov. 1628. n. 775. v. 628.

⁷⁾ S. R. C. 13. Sept. 1704. n. 3701. v. 3552. ad. 1.: Ad dubium: An decretum de 22. Nov. 1664. sit restrictivum, ita ut praedicta Anniversaria et praedictae Missae relictas, ut supra, non possint celebrari, nec cantari in Festis primae et secundae classis, quae non sunt de praeepto?

Et S. R. C. censuit respondendum: Decretum enuntiatum comprehendere duplicia minora et majora tantum, non autem duplicia altioris ritus.

⁸⁾ S. R. C. 23. Febr. 1884. in Neapolitana, n. 5907. ad 8.

⁹⁾ S. R. C. 20. Nov. 1677. n. 2847. v. 2695: Ad relationem Cathedralis Taurin.: Cum ex rubricis missalis et decretis S. C. prohibitum sit cantare Missam votivam sive de Req. nisi praesente cadavere vel ex gravi causa in festis duplicibus, infra octavam Epiph., Pasch., Pentec., Corp. Chr., ac in tota hebdom. majori, fer. IV. Cinerum, vigil. Pentec. et Nativ. Dom., quaeritur, an Anniversarium Regis vel Principis supremi reputandum sit causa gravis adeo, ut in dictis diebus tale Anniversarium cantari possit? S. C. resp.: Negative, nempe non posse cantari.

e) za výstavy nejsvětější Svátosti z příčiny veřejné u všech oltářů, a z příčiny soukromé jen u oltáře výstavy a ne u jiných.¹⁰⁾

Setká-li se výroční den, ať nahodile, neb každoročně¹¹⁾ s některým z těchto dní zde jmenovaných, není nikdy dovoleno závazku z fundace vyplývajícimu učiniti žádost aplikací mše denní,¹²⁾ ale má se zádušní mše svatá buď **odložit** na volný den, jenž nejbližší následuje, aneb **anticipovat** na volný den nejbližší předcházející, byť by v ty dni slavil se i svátek dvojný větší.³⁾

V obojím pak případě slouží se mše svatá s touž slavností dle formuláře pro mše výroční beze vší změny v oraci.¹⁴⁾ Bylo-li obmeškáno mši svatou na nejbližší volný den odročiti aneb předejmouti, ztrácí již své privilegium¹⁵⁾ a může se pak jen na svátky polodvojně neb řádu nižšího sloužiti; orace neužívá se již ze mše výroční, ale běže se na místo její »Inclina,« »Quaesumus« aneb jiná stavu zemřelého přiměřená z »rozličných orací za zemřelé«.¹⁶⁾

Bez příčiny výroční mši odročiti aneb předejmouti s dobrým svědomím nelze;¹⁷⁾ a stane-li se přece tak, ztrácí mše též své privilegium, a může se také jen o dnech volných pro soukromé mše votivní se změněnou orací sloužiti.¹⁸⁾

Poznámka. Ačkoliv dává se na vůli, výroční mši svatou, když na vlastní den svůj sloužena býti nemůže, buď odročiti aneb anticipovati, jest přece v případech, v nichž by se na volný den dlouho čekati musilo, prospěšnější, raději ji anticipovati, by se s pomocí zemřelému dlouho neotálelo. Takový případ vyskytne se na př. když připadne výroční den na květnou neděli; jelikož

¹⁰⁾ S. R. C. 27. Apr. 1697. n. 3422. v. 3273.; 7. Maji 1746. n. 4119. v. 4032 ad 9.

¹¹⁾ Caval. tom. 3. dec. 40. n. 3.

¹²⁾ S. R. C. 22. Dec. 1753. n. 4337. v. 4088. ad 3.: Obitus die impedito non potest pro defunctorum anniversario cantari Missa de currenti die vel feria privileg. per applicationem; — 20. Nov. 1628. n. 775. v. 628

¹³⁾ S. R. C. 4. Maji 1686. n. 3110. v. 2961. ad 1. — 21. Dec. 1753. n. 4237. v. 4088. 3.

¹⁴⁾ S. R. C. 5. Julii 1698. n. 5477. v. 3328. ad 16.: Si Anniversarium anticipatur per aliquos dies, potest dici Missa ut in anniversario — 21. Dec. 1753. n. 4237. v. 4088. ad 2.: In anniversariis defunctorum ob aliquod impedimentum a proprio die translatis, quaevis dicatur Missa, sive ut in Anniversario sive ut in quotidianis, verba in oratione: »cujus anniversarium depositionis diem commemoramus etc.« non sunt varianda.

¹⁵⁾ S. R. C. 2. Dec. 1701. n. 3604. v. 3455. ad 3.; Cavalieri t. 3. dec. 40. n. 2.

¹⁶⁾ S. R. C. 9. Maji 1857. n. 5241. ad 3.

¹⁷⁾ S. R. C. 17. Nov. 1657. n. 1851. v. 1704.: Capitulum Cathedr. Ne-riton. supplicavit, ut Anniversaria ut hactenus ex permissione Episcoporum egerunt, possint in posterum in feriis secundis cujuslibet hebdomadis, licet a testatoribus certis diebus assignata, absolvere; S. C. resp.: Tuta conscientia nullatenus potuisse nec posse hujusmodi consuetudinem introducere nec retinere.

¹⁸⁾ Hartmann l. c. § 128. B. b.

celý sv. týden a celý oktáv velikonoční jsou pro výroční mši vymezeny, musilo by se na ni čekati až do pondělka po bílé neděli, tedy celé dva týhodny, a proto jest lépe anticipovati ji v sobotu před květnou nedělí, když je pro ni dnem volným. Také třeba pamatovati, odkládá-li se výroční mše svatá za oktáv vánoční neb svatodušní, za kterými v krátkosti následují oktávy Zjevení Páně a Božího Těla, aby odsloužena byla hned první den po oktávu (druhého ledna a v pondělí po Nejsvětější Trojici), byť by na něj připadal i dvojný svátek větší, poněvadž by pozbyla svého privilegia, kdyby ještě za druhý oktáv byla odložena.¹⁹⁾

3. Nefundovaná mše výroční, kterou pozůstali za své zemřelé rodiče, bratry, přátele a jiné zemřelé žádají, dovoluje se o svátku dvojném menším,²⁰⁾ a dle nejnovějšího výnosu kongregace svatých obřadů i o dvojném větším,²¹⁾ ale den, na který se slouží, musí byti v pravdě výroční den úmrtí.

Připadne-li den výroční na některý den vymezený, nemůže se výroční mše anticipovati neb odložití na svátek dvojný jako fundační, ale jen na den, který soukromé mše připouští.²²⁾ Mše pak může se sloužiti buď podle třetího anebo podle čtvrtého formuláře s orací formuláře třetího neb jinou přiměřenou z rozličných orací za zemřelé a se Sequenci.²³⁾

Aby se zemřelému rychleji ku pomoci přispělo, jest časem lépe místo zádušní mše výroční sloužiti mši denní s aplikací za zemřelého, zvláště, když by se na den, na který by se výroční odložití mohla, dlouho čekati musilo.²⁴⁾

Avšak co řečeno bylo o mších pohřebních a na třetí, sedmý a třicátý den, platí i o mších výročních, že totiž privilegia tato

¹⁹⁾ S. R. C. 3. Dec. 1701. n. 3604. v. 3455. ad 3.: Ad dub.: Utrum Anniversaria perpetua in die obitus quotannis celebranda, si contigat transferri ultra aliquas octavas privilegiatas, gaudeant adhuc, ut possint celebrari in duplici majori? Et S. C. censuit respondendum: Negative. K čemuž De Herdt (l. c. n. 60.) podává toto vysvětlení: Quia, ut liquet decretum agit de translatione anniversariorum non post unam sed post plures octavas privilegiatas, v. g. de translatione anniversariorum ex octava Nativitatis Domini post octavam Epiph., in quo casu manifestum fit, anniversaria non posse cantari de Req. in duplici; quia, ut hoc privilegio gaudeant, tantum transferri possunt in primam diem non impeditam, quae in casu allegato est secunda Januarii.

²⁰⁾ S. R. C. 19. Junii 1700. n. 3565. v. 3416. ad 10.: Ad dub.: Utrum ex privata devotione petentium saepius per annum Anniversaria pro defunctis parentibus, fratribus et aliis defunctis Missa sol. in ruralibus Ecclesiis cantari possit de Req. in festo duplici minori? S. C. resp.: Affirmative, dummodo sermo sit de die vere anniversaria a die obitus.

²¹⁾ S. R. C. 23. Febr. 1844. in Neapolitana, n. 5907. ad 7.

²²⁾ S. R. C. 21. Julii 1855. n. 5220. ad 1.: Ad dub.: Utrum Anniversaria pro def. ad instantiam vivorum, si cadant in diem impeditam, transferri possint? Et S. R. C. resp. censuit: Transferri debere ad diem non impeditam festo duplici.

²³⁾ S. C. Ind. 11. Apr. 1840. — S. R. C. 23. Aug. 1756. n. 4336. v. 4181. ad 1.

²⁴⁾ S. R. C. 4. Maji 1754. n. 4244. v. 4095. ad 4., Hartmann l. c. § 127. IV. 2.

vytknutá vázána jsou také jen na jednu a to slavnou neb aspoň zpívanou mši svatou. ²⁵⁾

Zejména nefundovaná mše výroční nemá ani v kostelích venkovských, kde pouze jeden kněz slouží, o svátcích dvojných býti tichá, ale vždy zpívána. Fundační tiché dovolují se v takových kostelích na nejvýše o svátcích dvojných menších. ²⁶⁾ Případně-li na některý den vymezený, nemají se překládati, ale jako mše denní sloužiti. ²⁷⁾

Ve větších kostelích, kde více kněží slouží, nesmí se o svátcích dvojných než jedna slavná výroční mše svatá za téhož zemřelého sloužiti; žádá-li se jich více, musí všechny ostatní jako mše denní obětovány býti. ²⁸⁾ Více jest jich možno jen o dnech, které soukromé mše votivní připouštějí.

Avšak ve dvou neb více kostelích po jedné zpívané výroční mši zádušní za téhož zemřelého sloužiti se nezapovídá. ²⁹⁾

(Pokračování.)

Z praxe duchovní.

Podává Dr. JOSEF BURIAN.

D o t a z : Jak dalece jest oprávněn duchovní v mimořádných hodinách připravovati děti k prvnímu svatému přijímání a jak to má u úřadů zaříditi?

²⁵⁾ S. R. C. 6. Apr. 1880. n. 2919. v. 2770. ad 3.: Ad dub.: An sub nomine Anniversarii intelligi debeat sola Missa cantata, vel etiam illae Missae privatae de Req., quas testatores sibi relinquunt celebrandas pro suffragio in die anniversario eorum obitus et an occurrendo similia Anniversaria debeant celebrari dictae Missae privatae de Req.? S. C. resp.: Anniversarium constat tantum Missa de Req. cantata; alias Missas non complectitur; et ideo in duplicibus sunt dicendae de festo occurrento et applicandae juxta mentem benefactorum.

²⁶⁾ S. R. C. 19. Jun. 1700. n. 3565 v. 3416. ad 9.; Gavantus dicit: Missam paroch. sine cantu esse privatam. Ideo dubium, utrum in Ecclesiis parochial. ruralibus, in quibus per annum plerumque unus tantum sacerdos celebrat et sine cantu, possit dici Missa de Req., quando Anniversaria ex testatorum dispositione eorum recurrente obitus die, vel quando dies 3. 7. et 30. incidunt in festum duplex min.? S. C. resp.: Quoad Missas et Anniversaria recurrente obitus die: affirmative. In reliquis negative, et servetur decr. gen. sub 5. Aug. 1662: »Cum SSmus.« — Pro provincii českou dovoleno jest tak od kongregace sv. obřadů dekretem ze dne 3. června 1862., kterým povolují se také tiché mše při pohřbech chudých. Ordinariátní list Pražské arcidiecése r. 1862. str. 142 a násl. Srovn. Caval. tom. 3. dec. 27.

²⁷⁾ S. R. C. 6. Apr. 1680. cit. supra ad adnot. 22. — 23. Aug. 1766. n. 4336. v. 4187. ad 2. — 23. Maji 1846. n. 5050. ad 13.

²⁸⁾ Hartmann l. c. §. 127. V. 2.

²⁹⁾ Jansens, Explanatio Rubricar. §. 3. n. 5: »Proinde si testator fundarit Anniversarium in hac vel illa Ecclesia, vel si fundarit duo aut plura in duabus vel pluribus Ecclesiis distinctis in die obitus sui quotannis solemnizanda, in illis Ecclesiis cantari poterunt, etiam in duplici majori Missae anniversariae de Requie. Srovn. Bouvry, t. 2, p. 3. sect. 2. tit. 5. § 3. n. 21. Q. 3. R. 2. c.

Odpověď: Ku přípravě dítek na svátosti, zvláště na první zpověď a první svaté přijímání jest možno ustanoviti hodiny zvláštní, mimo ty, ježto pravidelně vyměřeny jsou katechetickému vyučování. Aby však dítky, jichž se týče, také se strany školní správy k návštěvě takových mimořádných hodin přidržovány byly, třeba jest úřadu farnímu obrátiti se k okresní školní radě přípisem, kde potřeba mimořádných hodin odůvodněna a žádost vyjádřena jest za přiměřené nařízení správci školy. Takováto mimořádná příprava má se díti skrze **téhož katechetu**, kterýž ty dítky vůbec vyučuje, **v místnostech školních**, a obmeziti se jen na **několik týdnů**. (Vyn. min. ve zvláštním případě z 22. prosince 1876 čís. 11.355. Věst. vl. r. 1877 str. 2.) Viz soustavný přehled zákonů a nařízení občanských o působení orgánů církevních ve škole obecné a měšťanské. Zpracoval Dr. Jos. Mrštík, str. 39.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Congreg. Rituum.

Exponuntur normae nova Sanctorum Beatorumve officia missasque ab hac Sacr. Rituum Congregatione impetrandi.

1. Exhibitae nobis petitiones Sanctos Beatosve tantummodo spectare debent in Romano Martyrologio conscriptos, aut publico cultu a S. Sede, sive decreto, sive confirmato jamdiu fruenter. At vero semper speciali proprij Episcopi commendatione opus est, qui etiam, si equiratur, sui Capituli cathedralis consensum allegabit.

2. Ad ceteros Sanctos Beatosve quod attinet, etsi longo jam tempore publico fuerint cultu honorati cum officio et missa propria, necesse est, ut juxta communes regulas, eorum cultus ab Ecclesia comprobatus et confirmatus sit, antequam officium ipsum ac missa permittatur.

3. Postulationes ad obtinenda officii missasque proprias pro novis eorum Sanctorum Beatorumve festis, qui alia prorsus ratione publico jam fuerint cultu donati, raro admodum excipientur. Semper autem eae rationibus omnino specialibus ac solidis, gravissimaque commendatione, et, si id materia ipsa exposcat, historicis documentis apprimè validis fulciantur oportet.

4. Ex Calendariis perpetuis, cuiusque Dioeceseos propriis, quae huic Congregationi Sacris Ritibus tuendis praepositae approbanda exhibentur, ii sive Sancti, sive Beati expungendi sunt, quibus conditiones, in § 1 recensitae, desunt: novaque item festa in § 3 indicata; cum de his singillatim ac serio agendum sit.

5. Qualibet novi officii ac missae postulatio Curationi Liturgiae prius examinanda subjicietur, dein summa diligentia in conventu, cui Emus Cardinalis Praefectus praesidet, discutienda. — Cuius discussionis exitus si postulanti faverit, postulatio exhibita, una cum allegatis, et necessariis declarationibus super peracto examine, et insuper cum Rmi Promotoris Fidei adnotationibus, typis mandabitur. — Documentorum fasciculus ita comparatus, ab uno e Cardinalibus Relatoribus, Sacrae Congregationi in ordinario conventu exhibebitur.

6. Si S. Congregatio petitioni favens annuat, illius sententia SSmo Patri confirmanda subjicietur: ac tantummodo post Pontificiam confirmationem, officii et missae schema, quod exhibitum fuerat, cooperante Hymnographo S. Congregationis, cura Card. Ponentis, et Rmi Promotoris Fidei, recognoscetur et approbabitur.

7. Extensio officii et missae, alicui peculiari ecclesiae vel dioecesi jam concessae, ad alias dioeceses ecclesiasve, specialibus rationibus inniti debet. Eae vero a delectis per Nos viris sacrae Liturgiae expertis, et a Congressu supradicto, sicut primitivae postulationes, expendentur: et, si id ille necessarium existimabit, in pleno S. Congregationis conventu proponentur, antequam Pontifici comprobandae exhibeantur; quae quidem approbatio semper necessaria est; nisi forte primitiva concessio singulis petentibus facta fuerit.

8. Immutationes vel additiones, quas in officiis vel missis jam concessis fieri contigerit, eadem examini ac discussioni sicut extensiones, de quibus in § praecedente sermo est, subjicientur.

SSmus Dominus Noster Leo Papa XIII. in Audientia die XIII. Julii MDCCCXCVI infrascripto Card. Praefecto Sacrae Rituum Congregationis facta, cum hasce supra expositas normas sedulo perlegisset, easdem singulas approbare dignatus est, atque earum observantiam quam accuratissimam praecipere.

S. Congreg. Rituum.

BUSCODUCEN.

Translationem officii parvi B. M. V. in linguam vernaculam Episcopus potest adprobare, sed tantum pro recitatione privata.

Reverendissimus Dominus Gulielmus Van de Ven, Episcopus Buscoducensis, a S. R. Congr. sequentium dubiorum solutionem humiliter efflagitavit, nimirum:

1. An Episcopus ordinaria auctoritate adprobare valeat translationem in vernaculam linguam officii parvi B. M. Virginis quod legitur in Breviario Romano?

II. Utrum idem officium ita translatum et adprobatum in lucem edi et adhiberi queat a fidelibus, intra fines dioeceseos Buscoducensis degentibus, et praesertim a Congregationibus religiosiis utriusque sexus?

Et sacra eadem Congregatio, exquisito voto Commissionis Liturgicae, reque mature perpensa, rescribendum censuit:

Ad I^{um} Affirmative.

Ad 2um Affirmative, sed tantum pro recitatione privata. Atque ita rescripsit.

Die 24. Aprilis 1896.

L. + S. Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
Aloisius Tripepi, Secretarius.

S. Rituum Congregatio.

Plures missas de eodem officio in eadem ecclesia eademque die cantare prohibetur solum, si cum officiatura choralis aliquam habent relationem.

DECRETUM.

Cum per plura particularia decreta, jam alias edita, S. Rituum Congregatio declaravit, in eadem ecclesia eademque die plures non posse cantari missas de eodem officio; in praesenti, ut plurimum votis satisfaciatur, opportunum ac propemodum necessarium iudicat ulterius declarare, quemadmodum reapse declarat: Plures missas de eodem Sancto vel Mystero in eadem ecclesia prohibitas illas esse, quae, praeter conventualem nunquam in collegialibus ecclesiis omittendam, in officiatura choralis concinuntur, vel aliquam cum eadem relationem dicunt. Quapropter praefatas missas sive ad petitionem viventium, sive ex fundatione, dummodo ante vel post absolutum chorale officium, ac sine ulla cum eo relatione concinantur, non esse vetitas, contrariis non obstantibus quibuscumque. Die 30 Junii 1896.

L. + S. Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
Aloisius Tripepi, Secretarius.

Oprava. V seš. 5. na str. 359, jak ovšem každý z kontextu již vyrozuměl, má státi na místo: »ob indignam festinationem, quae....« »ob indignam festinationem, qua ...«

Listy homiletické.

Nanebevstoupení Páně.

Kristus jest naším ukazovatelem do nebe.

»A zajisté Pán Ježíš, když jim odmluvil,
vzat jest do nebe.« Mar. 16, 19.

Jako mnohá událost ze života Páně, tak i dnešní slavnost jest podivuhodným tajemstvím. Božský Vykupitel náš čtyřicet dní se ukazoval lidem a pak chtěje se vrátiti do slávy nebeského Otce, s učenníky Svými jde do Olivetské zahrady, na ono místo, kde počala Jeho smrtelná úzkost před hrozným umučením. Ti, kteří viděli Jeho zármutek, Jeho strach, mají nyní účastni býti Jeho oslavy a velebnosti.

Posledně se loučí s apoštoly, naposledy je napomíná, těší a pomoc přislubuje. Posléze se zvedá tělo Jeho od země, tvář Jeho se proměňuje jako na hoře Tábor a jasný oblak zastiňuje Ho. Nebe se otevírá a andělé přijímají vítěze nad smrtí a ďáblem ve svůj střed, aby Ho uvedli na pravici Boží.

Jak vzácné to divadlo před očima svatých apoštolů! Jak zřejmě se ukázala Boží moc a sláva! Apoštolé nepřáli si ničeho toužebněji, než aby mohli jíti hned za svým Pánem a Místrem do nebe. Ale posud nebylo možno; čekala jich na světě práce nemalá. Musili dříve shromažďovati zásluhy ve svoji korunu slávy. Uviděli slávu Boží, aby byli povzbuzeni již na světě následovati příkladu Páně, jíti tou cestou, kterou se bral jejich vůdce a tak aby jednou nebeského království došli.

A podobně činí Církev svatá k vůli nám; představujíc co rok památku slavnosti té, bychom měli na nebe vstupujícího Spasitele před sebou a za Ním se brali do míst nám připravených. Kristus jest ukazovatelem cesty do království nebeského a to bude předmětem dnešní úvahy naší.

P o j e d n á n í.

Abychom cíle nebeského dosáhli, nestačí jenom nositi jméno katolických křesťanů, nedostačuje pouze věřiti; kdo chce věčné

Et sacra eadem Congregatio, exquisito voto Commissionis Liturgicae, reque mature perpensa, rescribendum censuit:

Ad I^{um} Affirmative.

Ad 2um Affirmative, sed tantum pro recitatione privata. Atque ita rescripsit.

Die 24. Aprilis 1896.

L. + S. Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
Aloisius Tripepi, Secretarius.

S. Rituum Congregatio.

Plures missas de eodem officio in eadem ecclesia eademque die cantare prohibetur solum, si cum officiatura choralis aliquam habent relationem.

DECRETUM.

Cum per plura particularia decreta, jam alias edita, S. Rituum Congregatio declaravit, in eadem ecclesia eademque die plures non posse cantari missas de eodem officio; in praesenti, ut plurimum votis satisfaciatur, opportunum ac propemodum necessarium iudicat ulterius declarare, quemadmodum reapse declarat: Plures missas de eodem Sancto vel Mystero in eadem ecclesia prohibitas illas esse, quae, praeter conventualem nunquam in collegialibus ecclesiis omittendam, in officiatura choralis concinuntur, vel aliquam cum eadem relationem dicunt. Quapropter praefatas missas sive ad petitionem viventium, sive ex fundatione, dummodo ante vel post absolutum chorale officium, ac sine ulla cum eo relatione concinantur, non esse vetitas, contrariis non obstantibus quibuscumque. Die 30 Junii 1896.

L. + S. Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
Aloisius Tripepi, Secretarius.

Oprava. V seš. 5. na str. 359, jak ovšem každý z contextu již vyrozuměl, má státi na místo: »ob indignam festinationem, quae....« »ob indignam festinationem, qua ...«

Listy homiletické.

Nanebevstoupení Páně.

Kristus jest naším ukazovatelem do nebe.

»A zajisté Pán Ježíš, když jim odmluvil,
vzat jest do nebe.« Mar. 16, 19.

Jako mnohá událost ze života Páně, tak i dnešní slavnost jest podivuhodným tajemstvím. Božský Vykupitel náš čtyřicet dní se ukazoval lidem a pak chtěje se vrátiti do slávy nebeského Otce, s učenníky Svými jde do Olivetské zahrady, na ono místo, kde počala Jeho smrtelná úzkost před hrozným umučením. Ti, kteří viděli Jeho zármutek, Jeho strach, mají nyní účastni býti Jeho oslavy a velebnosti.

Posledně se loučí s apoštoly, naposledy je napomíná, těší a pomoc přislubuje. Posléze se zvedá tělo Jeho od země, tvář Jeho se proměňuje jako na hoře Tábor a jasný oblak zastiňuje Ho. Nebe se otevírá a andělé přijímají vítěze nad smrtí a ďáblem ve svůj střed, aby Ho uvedli na pravici Boží.

Jak vzácné to divadlo před očima svatých apoštolů! Jak zřejmě se ukázala Boží moc a sláva! Apoštolé nepřáli si ničeho toužebněji, než aby mohli jíti hned za svým Pánem a Mistrem do nebe. Ale posud nebylo možno; čekala jich na světě práce nemalá. Musili dříve shromažďovati zásluhy ve svoji korunu slávy. Uviděli slávu Boží, aby byli povzbuzeni již na světě následovati příkladu Páně, jíti tou cestou, kterou se bral jejich vůdce a tak aby jednou nebeského království došli.

A podobně činí Církev svatá k vůli nám; představujíc co rok památku slavnosti té, bychom měli na nebe vstupujícího Spasitele před sebou a za Ním se brali do míst nám připravených. Kristus jest ukazovatelem cesty do království nebeského a to bude předmětem dnešní úvahy naší.

P o j e d n á n í.

Abychom cíle nebeského dosáhli, nestačí jenom nositi jméno katolických křestanů, nedostačuje pouze věřiti; kdo chce věčné

blaženosti jednou dojít, musí si nebe zasloužit. »Ne každý, kdož mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského; ale kdo činí vůli Otce mého, kterýž v nebesích jest, ten vejde do království nebeského.« Mat. 7, 21. Kdo tedy dle slov Kristových nebesťanem býti chce, musí konati dobré skutky. Tak činil i Sín Pán Ježíš, oslavuje Otce na tomto světě a prospívaje Svým bližním.

K dobrým skutkům pojí se také trpělivé snášení všech křížů, které na nás Bůh posílá. I Spasitel trpěl, mnoho trpěl a tak teprve vešel do slávy nebeského Otce. A totéž musí trpěti lidé, by do nebe přišli. »Nebo které předzvěděl, (že milostí Jeho nepohrdnou), ty i předzřídil (ustanovil), aby byli připodobněni obrazu Syna jeho, (věčným oslavením), aby On byl prvorozený mezi mnohými bratřími.« Řím 8, 29.

1. Kristus ukazuje nám cestu do nebe dobrými skutky, které konal na světě. Co Mu nebeský Otec nakázal, všechno vykonal věrně a pečlivě. Mohl říci směle: »Já jsem Tě oslavil na zemi; dokonat jsem dílo, které jsi mi dal, abych je činil.« Jan 17, 4. Aby vůle Boží vyplněna byla, proto s nebe na zemi sestoupil, proto na Sebe lidskou podobu vzal, a veškeré konání Jeho k tomu směřovalo, aby rozkaz Páně do slova byl vykonán. Plniti vůli nebeského Otce, bylo Spasitelovým přáním, snažením, ano i pokrmem.

Vykupitel náš celé noci bděl na modlitbách, stále kázal, poučoval, hříšníky napravoval, zarmoucené těšil, lidem pomáhal a všechny k poznání jména Božího přiváděl. Veliký úkol spočíval na bedrách Jeho, ale všechno bylo vykonáno. Hříchy veškerého světa Pán Ježíš na Sebe vzal, smazal a nepříteli lidstva přemohl. Právem zvolal tedy na kříži: »Dokonáno jest« ono veliké dílo vykoupení lidského.

Za to přijal odměnu, kterou si zasloužil pro Své skutky bezčetné, za niž prosí: »A nyní oslaviž mne Ty, Otče, u sebe samého slávou, kterou jsem měl u Tebe, prve nežli byl svět.« Jan 17, 5. Tak mohl zvolati Ten, který jenom dobré konal, tak směl žádati Syn Boží o odměnu za četné zásluhy Své.

Zdali pak i my jednou dráhu života zakončíme slavným přijutím do slávy věčné, zdali skončí cesta naše jako Spasitelova královstvím Božím? To záleží na nás, jakou cestou se budeme brát, půjdeme-li za Spasitelem, budeme-li pilně konati své povinnosti, shromažďovati si zásluhy a prospívati v dobrých skutcích. Jenom na této cestě lze dojít věčné blaženosti. Neboť v nebesích při udílení míst se nehledí na bohatství, na krásu těla a schopnosti duše, zde platí jenom zásluhy.

Táže se nebeský Soudce u vchodu do království nebeského, kde jsou naše skutky, jak mocní tohoto světa ochraňovali nebohé, bohatí udíleli almužny, rodiče vychovávali své děti, jak jsme napájeli žíznivé, navštěvovali nemocné, jak jsme vůbec konali skutky tělesného a duchovního milosrdenství. Zeptá se Bůh, zdali vrchnost starala se o poddané, zdali hříšníci konali pokání, zdali

křesťan konal své povinnosti, jež mu víra svatá ukládala, zdali se modlil, do chrámu chodil, svaté svátosti přijímal.

Můžeme-li dáti na všechny podobné otázky odpověď kladnou, pak jsme šťastni a blaženost věčná nás nemine. Práví-li nám však naše svědomí, že jsme těch povinností nekonali, tu se musíme třásti strachem, neboť jsme z království Božího vyloučeni. Než jak málo pomýšlíme na okamžik ten, jak mnohé světské věci vadí křesťanům ve vážných úvahách na věčnost! A jaký konec takového života, který se křížuje s cestou, po níž se bral Kristus? Koncem života toho není království Boží, ale věčné zahynutí. Takový člověk si nebe nezasluhuje, poněvadž pro ně nepracoval, se nenamahal, skutků dobrých nekonal a příkladem Ježíšovým pohrdal.

2. Nejenom dobré skutky ale i utrpení, pro Krista snášená, cestu k nebesům otevírají. Utrpením Sám Spasitel ztracenou věčnou blaženost lidem zjednal a toto trpělivé snášení hořkostí světa tohoto má býti i naším klíčem ke bráně věčnosti. Jako Vykupitel poslušným byl až k smrti a to k smrti kříže, — a proto Bůh povýšil Ho a dal Jemu jméno (slávu), kteréž jest nad všeliké jméno — Filip. 2, 8 a 9. —; tak i člověk utrpením, křížem a strastmi světa tohoto dojíti má slávy na věčnostech.

Učenníkům, jdoucím do Emaus, vykládá Spasitel cestou, že musil trpěti a tak vejíti do slávy Své. Bůh Sám tak přikázal a Pán Ježíš velikomyslně rozkazu toho poslechl. Od kolébky již trpěl, od Nazareta až do Jerusalema se vleče cesta slzavá, po níž bylo Synu Božímu kráčet. Nejenom živelní nepohody stihaly Ho, nejenom na životních potřebách strádal, nejenom nepřátelé Ho pronásledovali, také k zevním bolestem přistupovala strast vnitřní, bol duševní. Všechny údy Jeho trpěly a duše Kristova na hoře Olivetské a na kříži byla zachváčena přímo mořem zármutku a úzkosti. Život Kristův byl stálým utrpením, aby vůle Otcova se splnila a sláva věčná byla znovu dosažena.

Když trpěl Kristus, nevinnost a svatost, co by nás jiného čekalo na světě? Právem připomíná apoštol národů, že budeme-li se Spasitelem trpěti, i s Ním oslavení dojdeme; vytrváme-li s Ním, i s Ním vládnouti budeme.

Jestliže utrpení k spasení tolik jest užitečno, zajisté zaslepeností by bylo, hned při každé sebe menší bolesti nařikati a reptati, jenom a jenom po dnech příznivých toužiti a je vyhledávati. Jak bychom mohli doufati, s Pánem Ježíšem jednou se radovati, když bychom také nepomohli Mu se Šimonem kříž nésti?

Mnoho jest křížů mnoho soužení na světě; země jest až přeplněna strastmi těmi a proto jest údolím slzavým nazývána. Jednoho tísní chudoba, jiného hlad, tomu jest snášeti zimu, onen v parnu vezdejšího chleba si dobývá. Ten touží po cti, onen po bohatství, jiný ztrátu utrpěl na své pověsti, na svých statcích. Tu přichází náhlé neštěstí, smrt se dostaví a sklátí přátely a známé do hrobu; přijde nemoc a upoutá člověka na dlouhou dobu na

lože. Kdo by mohl všechny kříže a bolesti vypočítati? A kolik jich snesl Syn Boží?

Však ne každý kříž vede do nebe. Jenom bolest, kterou jsme trpčlivě snášeli, otevírá bránu nebeskou. Neprospěla by člověku chudoba pro život věčný, kdyby se při ní pouze zatvrzoval na své bližní a reptal proti těm, jimž Bůh více dobrodiní popřál. Nebyly by nám bolesti k užitku, kdyby nás k hříchům popuzovaly, kdyby pronásledování a nepřízně k zlosti, nepřátelství a mstě pobádaly, kdyby neštěstí a nehody jazyk lidský k urážkám Prozřetelnosti věčné a nestihlé ostřily. K čemu by byla nemoc tělesná, když by nás nevedla k trpčlivosti a nepřispívala by k duševnímu napravení?

Drazí křesťané, chcete-li kráčet za Spasitelem k nebesům, musíte trpět, jako Kristus trpěl, a to s pokorou a odevzdaností do vůle Boží. Tak si nahromadíte zásluhy, které budou bohatě odměněny, jako jsme při slavném odchodu Páně na nebesa viděli.

Za práci pozemskou a boly tohoto života nebe opravdu stojí. V nebesích není ani soužení, ani trápení, ani jakéhokoliv bolu; tam panuje jenom radost, jenom sláva a plesání mezi kůry andělskými, svatými a světicemi Božími. Radost ona se nedá jazykem lidským vyličiti a vysloviti. »Čeho oko nevidalo, aniž ucho slýchalo aniž na srdce lidské vstoupilo, co jest připravil Bůh těm, kteříž ho milují.« I. Kor. 2, 9. Ale radost, největší z toho jest, že oslavenci nebeští patří na tvář Boží, po blízku Hospodina nejsvětějšího místo mají a že radost tato jest věčná bez konce. Zde žalost a starost lidská se promění v plesání, zde dojdou všechny třeba skryté skutky ocenění. »Setře Bůh všelikou slzu s očí jejich; a smrti již více nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti nebude více; neboť první věci pominuly.« Zjev. 21, 4.

Jak by se člověk nenamáhal a nesnažil tohoto sídla věčného dojíti? Jak by nechtěl jíti za Spasitelem světem tímto, by s Ním také kraloval a se radoval v nebesích? Nechtěl by člověk k vůli království nebeskému opustiti blízkou příležitost, navrátiti nespravedlivě nabyté jmění, odřici se neslušné radovánky, varovati se nebezpečnosti ke hříchu vedoucích a jiných příležitostí? Nechtěl by křesťan bolesti tohoto života trpčlivě snášeti, ať to jsou jakékoliv těžkosti, kříže a utrpení, aby za ně byl v nebesích slávou věčnou obdařen? To by byla zaslepenost, z které bychom se ani nemohli před soudem vlastního rozumu zodpovídati; to by byla zaslepenost, která by nás na smrtelném loži nejvíce bolela a pronásledovala a na soudě věčnosti i před pohany zahanbovala, a posléze nám záhubou se stala.

* * *

Uvažujme často a zvláště dnešního dne o dráze, po níž se béřeme. Slavnost Nanebevstoupení Páně nás k tomu přímo vybízí a pobádá. Učiňme si důležitou otázku a hledme dle pravdy zodpověděti ji. Jak mnoho jsme pro nebe pracovali? Nebo snad pro liknavost opomíjeli jsme shromažďovati si dobré skutky

a zásluhy? Kráčíme v životě po té cestě, kudy se Kristus bral? Jsme následovníky Jeho, slyšíme hlasu Jeho a snažíme se býti spoludědici království Božího?

Nemůžeme-li na otázky ty dáti odpověď příznivou, počneme od této doby horlivě pracovati, zásluh víc a více si shromažďovati, neboť čas jest krátký ale věčnost nekonečně dlouhá. Amen.

Alois Dostál, farář v Křečovicích.

Neděle VI. po Velikonoci.

Neodvracuj bližního od služby Boží — pohoršením.

»Toto všechno mluvil jsem vám, abyste se nepohoršili.« Sv. Jana 16, 1.

Proč mluvíval Pán Ježíš apoštolům Svým v podobenstvích? Jednu příčinu často jsme již uvažovali, ale jiných příčin málo jsme si dosud povšimli. Příčina, kterou jsme udali, byla: Svatí apoštolé, učennici a jiní posluchači byli z většiny lid chudý, neučený, málo schopný, aby slyšel učení tak podivné a vznešené, jaké hlásal Pán Ježíš, slovy vlastními a přímými. Bylo jim třeba stále před oči stavěti příklady, na nichžto by jako na obraze viděli, co jim Pán Ježíš vznešeného chce říkati. Byli ovšem mezi posluchači též fariseové a zákonníci, kteří dobře mohli porozuměti Kristu Ježíši. Ale těch Pán Ježíš opět častěji káral, ale laskavě káral — a činil to rovněž všelikými příklady o jejich převrácenosti. Ale jako nerozuměli mnozí slovům Kristovým, když mluvil přímo, tak mnozí také byli, kteří ani podobenstvím nerozuměli. Sami apoštolé přišli nejednou; »Pane, vylož nám to podobenství, které jsi mluvil!« K čemu tedy bylo podobenství ono, když mu nerozuměli? K tomu, aby si je pěkně vštípili v paměť a nezapomněli — a pak, až mu porozumí, aby tím úsilněji hleděli podle významu jeho spraviti svou víru — a život svůj.

A toto je ona příčina, o které málo jsme dosud uvažovali. Není na světě víry, která by jen v paměti, jen v hlavě chtěla býti. Sám přirozený smysl náš žádá, by každý byl podle víry také živ. Snějeme se sice mnohému obyčeji jiné víry, ale přece pohrdáme obyčejně člověkem, který obyčejům své víry se směje: »On se nedrží ani své víry« — říkáme, »kterak bude míti tedy svědomí?« Také Pán Ježíš chtěl a chce neustále, bychom podle víry byli živi: »Nikoli, kdo mi říká, Pane, Pane, vejde do království nebeského, ale kdo plní vůli Otce mého, jenžto jest v nebesích!« A Pán Ježíš dobře věděl a znal, že jest nesnadno řídit člověka jen stálým poroučením. Proto byl Sám příkladem pro každého, proto učení a přikázání Svá vtěloval v příklady, aby si je věřící pamatovali a podle nich živi byli. Jak je v tom ohledu krásné podobenství o figu, který nechtěl nésti ovoce — a každého

povzbuzuje neustále, aby činil dobré skutky, nechce-li býti stromem neužitečným

Pán tedy příklady dával věřícím, aby oni sami příkladem byli. Věřící sami jsou ty stromy fíkové, kteréž ovocem příkladu dobrého občerstviti mají všechny, kdo s nimi obcují. My všichni tak žiti máme, bychom příkladem dobrým vzdělávali bližní své. Tak má žiti dítě, aby jeho menší bratři — přátelé a spoludruzi jen dobrému se od něho učili. Tak panna, by družky její uznati musili život její příkladným. Tak mládenec každý, by z něho druhové jeho pohoršení nebrali. Tak otec a matka, by jednou neuznali, že příklad jejich byl záhubou pro děti jejich. Tak stařec — tak babička nad hrob nachýlená, by poslední dny jejich věčeny byly věncem dobrého příkladu.

Obyčejně domnívá se každý, že tak žije a také ten, kdo tu a tam vědomě zlého se dopouští, nalezne dosti výmluv, aby nemusil uznati, že vinou jest cizích hříchův. Ale výmluvy tyto jsou marny.

Pozorujme na základě právě takových výmluv, kterak jest nám nezbytno dobrým příkladem bližního vésti po cestě spasení.

P o j e d n á n í.

1. První a nejčastější výmluva lidí, když nějakým způsobem pohoršení dali, bývá: »Neměl jsem úmyslu někoho svým příkladem ke zlému sváděti.« Mnohý neobratný střelec právě tak by se mohl vymlouvat, kdykoli špatně střelí, přivede jiného do neštěstí: »Neměl jsem úmyslu bližního postřeliti, tím méně jsem chtěl snad zastřeliti ho.« Ale kdyby tak tisíckrát řekl a kdyby skutečně každý jemu na slovo věřil, přece jen ta rána jednou vystřelená se nevrátí, přece jen úd poškozený, nebo život zmařený se nenavráť. A takové rány bez dobrého rozmyslu a namíření vystřelené podobá se zlé slovo, zlý skutek provedený, jak pravíš beze zlého úmyslu. Tys chtěl druhé pouze pobaviti, k smíchu přivesti, tys chtěl skutkem tím jen sobě nebo jinému připraviti nějakou chvilkovou rozkoš nebo užitek — ale tvůj bližní je tím zraněn na duši své. Tvůj bližní nevidí pokaždé na úmysly tvé, neprohlíží pokaždé až do posledních záhybů srdce tvého, aby tam vyčetl, že's neměl úmyslu zlého. On jenom slyší slova tvá, vidí skutky tvé — a z těch bere sobě pohoršení — z těch i posuzuje tebe celého. Dobře praví v té věci sv. Cyprian: »Svědectví života (svědectví skutků) jest působivější a mocnější, nežli svědectví jazyka (jenž by ty skutky vymlouval). Také skutky naše mají svou řeč, mají svůj jazyk, který mluví i tehdy, kdy se zdá, že mlčí.« Ba i ten, kdo jinak dbá o dobré svědomí, v této věci častěji chybí »Jsou lidé,« praví sv. Augustin, »kteří myslí že postačí k úplné spravedlnosti jejich dobré svědomí. Nestarají se nic o to, co jiní o nich smýšlejí. Ale toť veliký omyl, protože bližní nevidí do našeho dobrého svědomí, ale na naše zevnější skutky. Jestliže

podle těch může hádati na něco zlého, staneš se mu kamenem úrazu, i kdyby tvoje nitro o tom nevědělo, ani toho úmyslu nikterak nemělo.«

2. Druhá podobná výmluva zní: »Ani jsem nevěděl, že by možno bylo, aby si ze mne někdo bral záminku ke zlým skutkům.« Ani jsi tedy nevěděl, že bys mohl býti vinen také cizích hříchův? Ani jsi nevěděl, že nejsi někde na poušti, kde by si tě nikdo nevšímal, kde bys byl ukryt před světem a jen sám sobě buďto prospěl skutky dobrými anebo zlými uškodil? Jestliže jsi toho opravdu nevěděl, což jiného ti zbývá, nežli volati k Hospodinu slovy žalmu 18: »Kdož pozoruje všechny hříchy své? Od mých skrytých hříchův očisti mne a pro hříchy cizí nechtěj trestati sluhu svého! »Ale prve, nežli tak učiníš, prve ještě bedlivě zkoumej sám sebe, prve ještě bedlivě pozoruj srdce své, abys snad se nemýlil! Jáť myslím, že nebylo ti tak těžko předvídati, co bude z toho, budeš-li před bližními hříchy páchat, co bude z toho, budeš-li před bližními hřešiti. Kdo hotoví zbraně, vždy může věděti, že těmi zbraněmi sotva jen jablka budou okrajovati. V dílnách, kde lijí děla a jiné vražedné vojenské stroje, sotva jsou v nejistotě, na jaký účel se to dělá. Proto zcela dobře praví sv. Jan Zlatoústý: »Zlým příkladem svým naostřil jsi meč, ozbrojil jsi ruku a rukou ozbrojenou zranil jsi nešťastnou duši; kterak utečeš trestu, jímžto Bůh vyhrožuje vrahům duší? Pověz mi, kým více pohrdáme, komu více se vyhýbáme? Koho trestají zákonové a soudcové? Ti, kdož pijí nápoje otrávené, anebo ty, kdož podobné nápoje připravují a tak mnohé lidi přivádějí do záhuby?«

3 Jiná výmluva, která zdánlivě ukazuje na velikou pokoru toho, kdo ji pronáší, jest: »Vždyť jsem osoba tak nepatrná, že sotva kdo bude na můj příklad dbáti a jím se řídit.« Skutečně — pokora jenom zdánlivá se skrývá za tímto výrokem. Ovšem jest pokorný, kdo uznává svou nicotu a slabost, ovšem jest pokorný, kdo se považuje za nepatrného, kdo touží býti skryt před očima lidskýma. Ale pokora pravá je základ všech ostatních ctností, pokora pravá slouží a sloužiti má k tomu, bychom uznajíce chyby své, chtěli býti lepšími, bychom uznávajíce nepatrnost svou, snažili se až k výšinám nebeským se bráti. Není tedy pokora pravá, která sice uznává chyby a nepravosti své, ale nejeví ani dost málo chuti z těch chyb se vybrati a lepší cestou kráčet, která sice uznává nepatrnost svou a myslí, že zlý příklad její neuškodí nikomu, ale nesnaží se dobrým příkladem aspoň někoho povzbudit a polepšiti. A v této věci nikdo není tak nepatrný nikdo není tolik zahozený, aby někoho pokaziti nemohl, nikdo není tak nepatrný, tak zahozený, aby aspoň na někoho dobrý jeho příklad působiti nemohl. Popatřte na malé dítě — nepatrným se zdá, ono samo jenom tu pýchu zná, umí-li dobře odpovídati, zná-li dobře svou úlohu. A již toto dítě dobrým příkladem mnoho zmůže — a co byste řekli tomu? Mnoho zmůže i na vlastním otci a matce — i na cizích lidech velikých. Mnoho jest podobných příkladů nejen v životech dítek svatých, ale také ze

zkušenosti. Nepotřebuji v této příčině ukazovati na sv. Aloisia, sv. Stanislava Kostku, sv. Anežku římskou, sv. Marketu uherskou, kteréžto dítky svojí nebeskou nevinností každému hodnému člověku byly milé — a mnohého člověka spustlého, jenž nikoho se neostýchal, takovou úctou a skoro bázni naplnily, že před nimi neodvážil se řeči bezbožných a zlých. A dítě dobré, pokud sám dobře vím, nejednou pohnulo, zvláště ve městech velikých, že i otec a matka ve víře vlažní, řící sobě dali a s tímto dítkem ke správě Boží a stolu Páně přistoupili. Může-li tedy dítko takovým způsobem působiti, kdo mezi námi by řekl: »Jsem tak nepatrný, že jistě bych příkladem dobrým nic nesvedl a příkladem zlým také nic nepokazím?« I kdyby tvůj dobrý příklad měl skutečně moc náramně malou, tak že by nic nepůsobil, příklad zlý — vždy najde některého následovníka. Jsouť mnozí lidé, které svatý Isidor jmenuje již zavrženci, a ti, jak dí, nikdy nedbají příkladu dobrého, aby ho následovali a tak se polepšili, ale neustále pátrají po příkladech zlých, aby život svůj podle nich jen ještě zhoršili! A kdybys skutečně pohoršil jen člověka jednoho — a kdybys třeba pohoršil jen jedno z nejmenších dítek, poslyš, co praví Spasitel: »Kdo by pohoršil . . .« a sv. Jan Zlatoústý dodával: »Dobře pozoruj, není tu řeč o velikých lidech (kteří snad již se po tom pohoršení nepolepší) ale o dítkách (které jistě ještě naleznou cesty pravého pokání).

4. A posléze ještě jednu útěchu si dávají lidé, kteří život svůj obětovali jen hříchům. Říkajíť na konec života svého: »Hřešil jsem dost a snad i lidé o tom věděli, ale žádného jsem zlým příkladem ke zlému nesvedl.« Jaká smutná výmluva! Jakoby suchý strom, který ujímá místa, ujímá světla, ujímá vzduchu, a na kterém sídlí hmyzu množství nebezpečného pro zdravé stromy sousední, jakoby takový suchý strom, rovněž tak se vymlouval, když jej vytínají: Je pravda: Nenesu ovoce dobrého — nedávám okrasu zahradě, překážím, ale nemohu za to, že hmyz, který přechovávám, také na druhé stromy přeletuje! I ten, kdo zlý příklad dává dlouhý čas, i kdyby nikdo toho příkladu byl nenásledoval, i kdyby mu platilo, že nikoho nesvedl, i ten člověk jest suchým stromem na zahradě Kristovy Církve! Svití naň slunce lásky Boží, teče kolem jeho kořenů míza milosti Boží — ale jeho se teplo to nedotýká, jemu ta míza nemůže vniknouti do duše: jest suchý strom. Měl nésti ovoce, měl býti živ, dodávati krásy zahradě, stínu a pohovy svému pánu, aby u něho odpočinul a ještě více obdařoval milostí svou. měl jaksí nutiti druhé členy zahrady Kristovy k ušlechtilému zápasu — ale nečinil toho. Již proto je hoden ohně. Proto poslechněme apoštola národů, řkoucího: »Nedávejte ani židům, ani pohanům, ani Církvi Boží pohoršení, tak jako já všechněm hledím vyhověti a nedbám toho, co mně se líbí, ale co mnohým je prospěšno, abych tak spásy došel!« I. Kor. 32 33. »Neníť vůle Boží, aby křestan jenom na sebe hleděl, onť má i jiné vzdělávati a to nejen slovy, ale životem a obcováním svým.« Sv. Jan Zlat.

Jednou pravil ve snách Hospodin sv. Makariovi poustevníku: »Nejsi ani tak dokonalý, jako dvě paní v městě Alexandrii v té a té ulici.« Hned ráno vydal se svatý poustevník na cestu, aby viděl dobrý příklad těch paní. Nebyly vznešené, nebyly živý neustále na modlitbách a v chrámu Páně. Byly vdány, byly matkami rodin. Uprostřed práce a starostí sloužily Bohu dokonale. Kterak? Svorny s manžely, trpělivy k chybám jejich. Milovaly děti své a chtěly, aby z těch dětí byly osoby mravné: trestaly a napomínaly a modlily se za ně. Celý den nebylo tu slyšeti zaklení, celý den žádných pomluv o bližním, celý den žádné marné nářky na děti a na muže! Ptal se jich, kterak došly k takové dokonalosti. »Umínily jsme si sloužiti jen Bohu, a to tak, jak On Sám chce. Nevybíráme si a neříkáme: Nyní bychom se rády modlily, nyní to a to bychom činily — ale jak je třeba, tak trpělivě pracujeme. A co chceme, aby dítky naše dělaly, děláme samy napřed!«

* * *

Ó blahoslavené matky, které dobře poznaly moc dobrého příkladu — a jen dobrým příkladem vychovávaly! Ó blahoslavené dítky, které takové lidi, takové pěstouny, takové učitele kolem sebe mají, kteří příkladem ukazují, co by dítky činiti měly! Ó blahoslavený každý, kdo jen dobrý příklad dává všem svým spolubližním a tak staví dům Boží, tak zvelebují Církev, tak si staví schody zásluh k nebesům. Blahoslavení též my, budeme-li dobrým příkladem svítiti a předcházeti bližní své. Amen.

Filip Šubrt, farář v Miletině.

Hod Boží Svatodušní.

Působení Ducha Svatého v nás.

»A když ještě Petr mluvil slova tato, připadl Duch Svatý na všechny, kteříž poslouchali slova.« Skut. ap. 10, 44.

Jako loučí se otec před svou smrtí s drahými dítkami svými: tak loučil se i božský Spasitel s apoštoly v den před Svým umučením. Mělť ztratiti Mistra svého, kterého vše opustivše, věrně následovali na všech cestách; odejiti navždy měl od nich Ježíš, který jako dobrý otec je poučoval a v trápeních tohoto života slovy laskavými těšil. Proto zármutek naplnil srdce všech. A čím těšil Ježíš zarmoucené apoštoly? — »Jáť prositi budu Otce,« jsou slova Jeho, »a jiného Utěšitele a Učitele dá vám, aby s vámi zůstal na věky, Ducha pravdy.« Jan 14, 16. 17. —

V nábožném rozjímání očekávali osiřelí učenníci Páně příchod zaslíbeného jim Těšitele a Učitele. —

Desátý den po Nanebevstoupení Páně o slavnosti letnic, kdy připomínali si židé, že Hospodin na hoře Sinai při blesku a hřímání jim dal Svá přikázání, byl ráno kolem hodiny deváté slyšen zvuk jako přicházejícího větru prudkého, a nad hlavou jednoho každého apoštola ukázali se ohniví jazykové, vypodobňující Ducha Svatého. Jako blesk ohně rozšířila se událost ta po ulicích města Jerusalemského, a veliký zástup lidí obklopil příbytek, v němžto uzavírali se apoštolové po smrti Kristově, bojíce se před židy. — Sv. Petr první vystupuje ze sálu a slovy dojemnými hlásá slova pravdy před zástupem lidí, které zvědavost sem přilákala. A ejhle, přesvědčenost ustupuje pouhé zvědavosti, — světlo Ducha Sv. proniká rozum jejich, milost Jeho dotýká se srdcí, oni zříkají se dosavadní víry své a skrze sv. křest uvedeni jsou do Církve Kristovy; a těch bylo tři tisíce. Dnešním dnem vzala počátek Církev sv., kterouž Duch Sv. stále řídí a spravuje a dary Svými obohacuje. Avšak také jednotlivým údům této Církve, nám věřícím, uštěďruje Duch Sv. hojně darů vzácných, o kterých promluvíme k vám v dnešní řeči slavnostní. Milost Ducha Sv. sestoupí na nás, abychom s prospěchem rozjímali o působení Jeho!

P o j e d n á n í.

Jistý člověk putoval na místa svatá, aby spatřil zemi, v níž Spasitel se narodil, žil, trpěl a umřel. Cestovav mnoho týdnů, přišel na poušť, kdež zbloudil a nikde nemohl ani člověka se dovolati, ani stínu anebo vesnice najíti. Chléb a voda mu došly, a konečně zcela umdlen a vysílen očekával smrt. Než, v největší bídě poslal mu Bůh pomoc. Žízni prahnoucího a v písku ležícího poutníka našel poustevník, jenž mu ku pomoci přispěl, a občerstviv ho pokrmem a nápojem sám do svaté země ho doprovodil. Poustevníkovou pomocí dosáhl poutník onen šťastně svého cíle. —

Poutníkem tímto jest každý člověk. Putujemeť zajisté do věčnosti, do nebe, — zde na zemi jsme jen na čas. Avšak jak často bohužel odbočujeme z cesty a bloudíme v hříšném a svůdném světě, nacházejíce se u záhuby! Tu potřebujeme vůdce, jenž by nás občerstvoval a doprovázel, abychom cíle svého, — nebe došli. A tímto přítelem, tímto vůdcem jest Duch Sv., kterého Bůh apoštolům a nám všem s nebe seslal.

1 Duch Sv. nás osvětluje, abychom poznali, co dobré a pravé jest; On ukazuje nám pravou cestu vedoucí k nebesům. Onť jest tím nebeským světlem, které osvětluje každého člověka přicházejícího na tento svět. Ach, kde bychom se octli, kdyby nás neozařoval lesk nebeského světla toho? „Jako když slunce zajde, oko tmou se obklopí a žádného předmětu nevidí: tak i naše duše, vzdálí-li se nebeské světlo, černou tmou se naplní a ztratí zřídlo pravdy.“ Ludv. Gr. —

Zřejmý toho důkaz máme na pohanech. Učeností slynní velikou staří Řekové a Římané, takže stali se učiteli národů po-

zdějsích. Co jim však prospěla všechna vzdělanost? Tapali v temnostech bludu a nejistoty, nemohouce svým rozumem vysvětliti si, jaký jest cíl člověka zde na světě a jakým lze ho dosáhnouti způsobem. Právem píše o nich apoštol národův: »Právě se býti moudrými, bláznův učinění jsou.« Řím. 1, 22.

A jací byli sv. apoštolové, dokud světlo Ducha Sv. nezářilo jim? Tři leta vyučoval je božský Spasitel pravdám zjeveným Otcem nebeským; po celá ta tři leta usiloval vykořeniti ze srdci jejich zastaralé předsudky a bludy; slovy zřejmými i v podobenstvích výkládal jim slovo Boží. A jakého výsledku domohl se božský ten Učitel? »Pane nevíme co mluvíš« — »vylož nám to podobenství,« tak mluvili sv. apoštolové, nemohouce porozuměti slovům Mistra svého.

Proto pravil k nim Pán: »Ještě mnoho mám mluvit vám, ale nemůžete snést nyní. Ale když přijde ten Duch pravdy, naučí vás všeliké pravdě.« Jan 16, 12. 13. Ano Duch Sv. jasným učinil vše, co dříve temné se jim býti zdálo. Rozum jejich osvěcen Duchem Sv. chápe i ta největší tajemství Kristem Pánem jim sdělená; oni mluví tak jasně, tak zřejmě srozumitelně o pravdách učení Ježíšova, že tisícové a tisícové pohanů i židů přesvědčení jsou jimi o pravdě učení Kristova.

A to samé působí Duch Sv. podnes v jednom každém z nás. Jemuž přináleží jedině dle slov sv. Augustina všem pravdám zjevení Božího učiti a o nich přesvědčovati. Duchem Sv. býváme poučeni, abychom pochopiti mohli zjevení Boží, — Písmo sv., které pro rozum lidský často nesrozumitelné i nepochopitelné jest, což dosvědčují tak mnohé sekty, založené od mužů kteří pouze svým rozumem jali se vykládati Písmo svaté. »Od Ducha Sv. máme, že se duchovními stáváme; neboť tělesný člověk nechápe, co jest Ducha Božího. Od Ducha Sv. máme, že víme rozdíl činiti mezi dobrým a zlým, že co spravedlivého milujeme, nespravedlivým pohrdáme, že bezbožnosti a pýše se protivíme, že prostopášnosti a rozličným rozkošem, jakož i hnusným a nehodným žádostem odpíráme. Od Ducha Sv. máme lásku k životu věčnému a touhu po slávě, abychom Bohem podníceni s to byli mysl pozdvihnouti od věcí pozemských k věcem vyšším a nebeským.« Sv. Melchiades ad Hispan. Episc.

Blaze každému, kdo osvěcen nadpřirozeným světlem Ducha Sv. pravdy zjevení Božího jasně poznává a dle nich také živ jest; tenť má nebe již zde na světě, poněvadž

2. Duch Sv. těší ho ve všelikém zármutku a naplňuje ho pokojem, který svět dáti nemůže. Když loučil se Kristus Pán s apoštoly Svými před nanebevstoupením Svým pravil: »Prositi budu Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi, zůstal na věky, Ducha pravdy.« Jan 14, 16. Přípověď ta Spasitelova splnila se na sv. apoštolech po seslání Ducha sv. v plné míře. Navrátili se s hory Olivetské, kde naposled viděli tvář božského Mistra vznášejícího se na nebesa, byli smutni, opuštěni, jako dítky, které k věčnému odpočinku doprovodily otce svého. Na-

darma těšili je andělové, aby nepohlíželi se zármutkem a udivením na odcházejícího Spasitele, ježto zase přijde tak, jak Ho vidí vstupovati na nebesa.

Jakmile však Duch Sv. sestoupil na ně, zmizel všechen trud a zármutek; s myslí veselou započínají obtížné dílo hlásání učení Ježíše ukřižovaného. Nejvyšší rada přikazuje ve jménu tom nejsvětějším nekázati více; avšak oni neznají větší radosti nad tu, hlásati jméno Ježíšovo všem národům. Když pak byli vsazeni do žaláře a mrskáni, radovali se, že jim popřáno bylo trpěti pro jméno Ježíšovo Skut. ap. 5, 29. 40.

Jako sv. apoštoly těší Duch Sv. všechny duše nábožné. Mnoho trpěti a zakoušeti jest jim pro věrné plnění zákona Páně od světa hříšného; však Duch Boží těší je slovy Spasitelovými: »Blahoslaveni jste, když vám zlořečiti budou a protivenství činiti pro mne. Radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích.« Mat. 5, 10. 11. Pohledte rozmilí v duchu svém na nesčíslný zástup sv. mučenníků! Kdo vypíše muky, kdo vylíčí bolesti, jaké snášeti musili horliví ti vyznavači Kristovy?! A jak počínali si v hrozném trápení svém? S radostí ubírali se na popraviště, s myslí veselou umírali v mukách přetrpkých; neboť Duch Sv. Sám těšil je, připomínaje jim slova apoštola národům, že nejsou rovna utrpení tohoto času oné budoucí slávě, která se zjeví v nich. Řím. 8, 17. 18.

Tak těšiti bude Duch Sv. i nás ve všelikém utrpení a soužení, jestliže s čistým srdcem k Němu se utíkati budeme; ne nadarmo zajiště nazývá se Utěšitel.

3. Navraťme se ještě ~~jedenkrát k sv. apoštolům~~ a pozorujme, jací byli před sesláním Ducha Sv. Byliť slabí a bojácní. Z bázně všichni opustili Mistra svého v zahradě getsemanské; z bázně třikrát zapřel Petr Pána svého, pro kterého před chvíli chtěl zemřít; z bázně uzavírali se po nanebestoupení Mistra svého nebeského, aby nebyli ~~umučeni od Židů~~. — A ejhle, desátého dne po rozloučení se s Pánem Ježíšem sestupuje na ně Duch Sv. a naplňuje je silou, před kterou malomocna jest zášť a nenávist nepřátel učení Ježíšova. Již nejsou to učenníci bojácní, slabí, — ale jsou to mužové neohrožení, kteří se nelekají žádných protivenství a trápení; ba ani smrti nehrozí se, jsouce neunavni v hlásání jména Ježíšova.

Tak zázračně, rozmilí, posiluje Duch Sv. každého z nás. Sami sobě ponechání, podobali bychom se třtině, kterou vítr sem tam zmitá; — podobali bychom se lodi, která na moři rozbouřeném každého okamžiku o skalisko roztříštěna býti může. Sami ze sebe nemohli bychom nic dobrého mysliti, započítati ani dokonati. Všecko však můžeme, abych mluvil s apoštolem národům, v Duchu Svatém, který nás milostí Svou sílí. Filip. 4, 13 On povzbuzuje vůli naši, abychom k dobrému se odhodlali, pomáhá nám, abychom v ctnosti vytrvale pokračovali a boi vezdejší šťastně jedenkrát dobojovali. Ano, zvláště v hodině smrti ozbrojuje nás štítem síly Své, abychom pokušení mocných nepřátel: světa, těla

a ďábla nepodlehli, ale šťastně k přístavu věčné blaženosti se dostali. Dobře dí sv. Jan Zlatoústý: »Jako loď, která za vání větru příznivého pluje po moři, ani zastavena ani ponořena býti nemůže: podobně i duše, přispívá-li jí Duch Sv. nade všecko vznešena jest a ostojí při všeliké bouři života «

4. Milostí Ducha Sv. býváme konečně posvěceni. Mnohé vady ovládaly před příchodem Ducha Sv apoštoly Páně, a pro mnohé poklesky musili býti káráni od božského Mistra svého. Byliť ctižádostivi, k hněvu i pomstě velmi náchylni. Mat. 18, 3. Luk. 9, 52. Milostí však Ducha Sv. byli dnešního dne posvěceni, od všeliké skvrny duše očištěni a přetvořeni, takže byli napotom mírnými, tichými a pokornými, nevyhledávající slávy světské, ale horlíce pro slávu a čest Boží.

I my byli jsme na křtu sv. Duchem Svatým posvěceni; tam omyta jest duše naše od skvrny hříchu dědičného a přioděna rouchem posvěcující milosti Boží. Z nepřátel stali jsme se syny Otce nebeského a dědici království Božího. Tam vlita jest v srdce naše víra, bez kteréž ~~nelze~~ se líbiti Bohu; tam vlita v nás naděje a láska, která nás s Bohem spojuje a srdce naše stánkem Božím činí. Ó, kéž bychom nikdy hříchy těžkými roucha toho posvátného se nezbavovali a Ducha Sv. ze srdcí svých nevypuzovali! Kéžby o nás neplatila slova Pisma svatého: »Duch zajisté svatý, duch kázně utíká lsti a vzdaluje se od myšlení, kteráž jsou bez rozumu, a zapuzen bývá přicházející nepravostí.« Moudr. 1, 5. Avšak láska Ducha Sv. jest neskonalá. Bytby člověk svévolně ze srdce hříchem těžkým Jej vypudil, od Něho se vzdálil, — Duch Sv. ho přece neopouští. On volá hříšníka mocným hlasem milosti Svě k Sobě a povzbuzuje i sílí ho, aby ve svátosti svatého pokání s Bohem se smířil. A ~~uposlechně-li~~ hříšník vnuknutí Jeho, očišťuje opět milostí Svou duši posvrtněnou, oživuje ji k životu věčnému a činí ji Bohu milou a příjemnou; On ji posvěcuje a proto Posvětitелеm nazývá se.

* * *

Ó, budiž věčně od nás ctěn, veleben a chválen Duše Svatý, jenž rozum náš osvěcuješ, v soužení a ~~v zármutku~~ nás těšíš, v slabosti i pokušení sílíš a duši naši posvěcuješ! »Ó, jak šťastni budeme, jestliže se těchto stkvostných darů dostane nám. Ty nás budou provázeti až k nejvyššímu stupni na nebeském řebříku, kdež nás božský Spasitel očekává, aby nás do Svého otevřeného náručí pojal a nám na Svě oslavě a věčné blaženosti podílu udělil.« Sv. Frant. Sales. Amen

Václav Vintera, farář v Beřonicích.

Pondělí Svatodušní.

O padavkách se stromu Církve.

»Světlo přišlo na svět, a milovali lidé více tmu, nežli světlo; neboť byli skutkové jejich zlí.« Jan 3, 19.

Před devatenácti věky zasil Spasitel světa malé zrnko na poli Svém. Símě to vyklíčilo a rostlo, a za krátko byl z něho strom mající 12 silných větví — apoštolů, a 72 ratolestí — učeníků. Leč nad stromem tím brzo sehnala se bouře, vichřice ohýbala a otrásala větve i ratolesti, rozsévač Sám zahynul v té bouři — zloba farizejská přibila Krista na kříž. Nepřátelům Kristovým zdá se, že strom brzo uschne a poražen bude. Avšak z nenadání proráží světlo nebeské černými mraky — Kristus Pán vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa a poslal apoštolům a učenníkům Svým Ducha Svatého. A hle, strom zalitý krví Kristovou, ozářený světlem Ducha Svatého, vypučil hned v první den příští téhož Ducha 3000 ratolestí, rozkládal přes všechny bouře větve a ratolesti své dál a dále, až je rozestřel do všech uhlů světa; — všichni národové bydlejí na ratolestech jeho, okřívají jeho vůní, sytí se jeho ovocem.

Ale jako na mnohém stromě najdou se suché větve, tak byly a jsou suché větve na stromě Církve Páně — to jsou odštěpenci od Církve naší, kteří nezůstali při kmenu a proto nemají života. A jako se stromů ovocných padávají padavky: podobně se stromu Církve čas po čase padaly a padají padavky, jsou to odpadlíci od Církve katolické. O nich platnost má slovo Kristovo: »Milovali lidé více tmu nežli světlo; neboť skutkové jejich byli zlí.« Ano, ze tmy nevěry neb nemravnosti rodí se odpadlíci, tma je doprovází životem časným, tma bude jejich věčným podílem. O pravdě té se přesvědčíme, když uvažovati budeme: proč odpadli a odpadají mnozí od stromu katolické Církve, jaký jest život a jaká smrt jejich.

P o j e d n á n í.

1. Proč odpadl a odpadá mnohý člověk od Církve katolické? Snad z přesvědčení? Snad že v jiné náboženské společnosti najde více pravdy a světla? Než, kolik může býti pravých církví a kolik pravd? Jeden jest Bůh a jedna toliko pravda, jedno nebeské učení hlásal Kristus Pán, a jednu jen založil pravou církev, a tou je církev katolická. Ona založena jest od Krista, Syna Božího, před více než 18 sty lety, kdežto jiná vyznání nekatolická, mající původ svůj od lidí hříšných, povstala teprv v století 16. po Kristu a jiná ještě později. Církev naše katolická chová také až dosavade celé učení Ježíše Krista čisté a neporušené. Chce-li tedy kdo nalézt světlo a pravdu, musí se obrátiti k Církvi naší, jako to učinil

veliký sv. Augustin a mnoho jiných mužů znamenitých i v době novější. Kdo tedy od katolické Církve odpadá, opouští světlo pravdy a plní se na něm výrok Páně: »Světlo přišlo na svět, a milovali lidé více tmu, nežli světlo, neboť skutkové jejich byli zlí.« Odpadlictví tedy od katolické Církve nepochodí z touhy po pravdě, ale spíše z touhy po tmě, jak vysvítá z nekalých, temných příčin, pro něž nejedni lidé odpadli a odpadají od Církve.

Padavky se stromu padající bývají trojího druhu. Jedny zakrsaly hned v zárodku a nemajíce síly spadly. Druhé vyrostly již v ovoce, však červ je uhryzl a spadly. Třetí příliš nabubřely a spadly. Rovněž tak jest s padavkami se stromu Církve. Jedni z odpadlíků hned v útlém mládí v domě otcovském nebyli ve víře katolické cvičeni, ani k víře vedeni, ani podle víry vychováni, později pak nebyli od neblahých rodičů neb pěstounů posíláni do školy a do chrámu. I což divu, že ani nepoznali a neznají všecky pravdy sv. víry katolické! A čeho člověk ani nezná aneb důkladně nezná, toho se snadno vzdá a spustí. Tak odpadají a odpadli nejedni od víry z trestu hodné neznalosti své víry. Druzí zase, ač odkojeni byli mlékem božského učení a vyrostli v katolické víře, odpadli a odpadají, protože je nahryzl červ nemravnosti. Taková padavka, červem nepravosti a nemravnosti nahryzlá, byl Jindřich VIII., král anglický. Ten z počátku hájil Církev katolickou proti Luthrovi, i obdržel od tehdejšího svatého Otce titul »obhájece víry.« Avšak za krátko jsa smyslností zaslepen, žádal na papeži (Klementovi VII.), aby rozloučil jeho manželský sňatek s řádnou a ctnostnou jeho manželkou Kateřinou Arragonskou a dal mu za jejího živobytí svolení k novému sňatku s Annou Boleynovou. Že pak dle Kristova učení o nerozlučitelnosti manželství, papež toho učiniti nemohl, odpadl Jindřich (r. 1532) od katolické Církve a odtrhl od Církve celou zemi svou, prohlásiv se sám za hlavu církve v Anglii. Nelze líčiti ohavnosti, které dále páchal Jindřich, podotýkám jenom, že dvě ze svých pozdějších nepořádných manželek dal odpraviti a mnoho dobrých katolíků dal postínati.

Takových padavek se stromu Církve, nahryzlých červem nemravnosti, najdeme mnoho v dějinách lživé reformace; bylit to téměř všichni reformátoři a stoupenci jejich, najdeme podobné padavky v každé, i v naší době. Mnohého prostopášníka láká pohodlná víra vymyšlená od lidí smyslných, mnohého láká pohodlná a nemravná nauka Lutherova: »Víra samotná ospravedlňuje a proto hřeš jak hřeš, jen pevně věř a spasen budeš.« I kdož by nenahlížel, že nauka ta podrývá všecku ctnost, vábí a láká zjevně ke hříchům, čelí přímo proti Kristovu učení o sebezapření, o hledání království Božího a spravedlnosti jeho — a proto je nauka ta na nejvýše nemravná a zhoubná.

Třetí druh padavek se stromu Církve jsou lidé nabubřelí pýchou rozumu. »Počátek pýchy lidské jest odstoupiti od Boha.« Sirach 10, 14. Jako Lucifer pyšný na své dokonalosti od-

padl od Boha: právě tak odpadají někteří od Církve katolické jsouce toho pyšného domnění, že mají dosti na svém osvíceném rozumu a na svých vědomostech, že nepotřebují žádné víry, žádné Církve a naposled ani žádného Boha. Ale jako Luciferovo odpadnutí skončilo hrozným pádem s nebe do pekelné propasti, do věčné temnosti: tak pýcha rozumu a nevěra přivádí lidí k hroznému pádu. Pyšní nevěrci staví rozum svůj nad Boha a mají se samy za bohy a zase jako na obrátku zahazují se k němé tváři tvrdíce, že člověk je bez duše nesmrtelné jako zvíře, že skončí jako zvíře, že nemá po smrti žádného druhého života. A toto upírání věčnosti a zapírání Boha strhne mnohé nevěrce v propast nemravnosti, že neštítí se ani nejhorších zločinů a ohavností, kterých žádné zvíře schopno není.

Příčiny odpadlictví od katolické víry jsou tedy: neznalost víry, nemravnost a pýcha rozumu spojená s nevěrou. Odpadlí mnozí a odpadají od Církve katolické, že milovali více tmu, nežli světlo: neboť »byli skutkové jejich zlí.«

2. I jaký bývá život a jaká smrt odpadlíků od Církve katolické? Jako zlý strom zlé ovoce nese, tak odpadlíci od Církve trávili život v opilství, chlípnosti, dopouštěli se i krvavých ukrutností. Důkazem toho je život Jindřicha VIII., jakož i život nepravých reformátorů Luthera, Kalvína a Zvingliho. Vždycky pak bývá život odpadlíků rozervaný a nepokojný. Neboť svědomí neustává jim vytýkati: »Opustil jsi světlo pravé víry Kristovy, zapřel jsi víru otců svých.« Není pokoje bezbožným,

A jaký život, taková smrt. Odpadlík Jindřich VIII. skončil v ukrutných bolestech a zběsilém zuření. Děsná a zoufalá byla i smrt císaře Juliana apostaty (odpadlíka). Týž odpadl od Církve katolické ve 20. roce věku svého i usiloval, stav se císařem o to, aby zničil křesťanství a zavedl znova pohanství. Zprotivuje se ve všem Kristu chtěl vyvrátiti i Jeho proroctví o úplné zkáze Jerusalema a chrámu, kteráž zkáza udála se v r. 70. po Kristu. Julian svolal židy a podporoval je všemožně, aby na zříceninách Jerusalemských vystavěli si nový ještě krásnější chrám. Však marně se Julian protivil Kristu Synu Božímu. Píšeť očitý svědek Ammianus Marcellinus, že na místech, kde židé kladli základy, vyšlehly ze země ohnivé plameny, takže musili ustati od stavby. Julian dlouho nepanoval, Bůh mu ukrátil věku, zahynul v bitvě s Peršany. Život jeho byl rozervaný a nepokojný. Jsa již v umírání ještě vzdoroval Kristu, vytáhl si šíp z rány a mrštiv jím proti nebi zvolal zoufale: »Zvítězil jsi Galilejský (Kriste)!«

* * *

Poznali jsme, přátelé drazí, že ničemné a mrzké bývají příčiny odpadlictví od sv. víry katolické, že odpadlictví pochází z neznalosti víry, z nemravnosti, z pýchy a nevěry. Poznali jsme, že ze tmy nevěry a nemravnosti rodí se odpadlíci, že tma a nepokoj provází je životem až do smrti a tma bude jejich podílem i po smrti v životě budoucím. Neboť dí Kristus pravda věčná:

»Kdo jest nevěřící Synu (Božímu), neužítí života (věčného), nýbrž hněv Boží zůstává na něm.« Jan 3, 36.

Odstup tedy od nás, abychom kdy v životě odvraceli se od světla víry Kristovy, kteréž nám vždy stejně jasně svítí v katol. Církvi! Kladme si to za štěstí, že jsme se narodili v lůně té Církve, kteráž jediná honosí se známkami jednoty, svatosti, obecnosti a apoštolství, kteráž jediná má původ svůj od Krista Pána. Prosmež Ducha Sv., jenž národy rozličných jazyků v jednotu víry shromáždil, aby udělil nám dar síly, bychom víru svou neohroženě po celý život svůj vyznávali a podle víry své živi byli. Amen.

Jos. V. Smělý, farář v Ratenicích.

Nejsvětější Trojice Boží.

(Neděle I. po Sv. Duchu.)

Nejsvětější Trojice a život křesťanský.

»Jdouce, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého, a učíce je zachovávat všecko, cokoli jsem přikázal vám.«

Mat. 28, 19.

Dvě hory tanou mi obzvláště na mysli v této posvátné chvíli: obě svědkyně slávy Kristovy, obě hlasatelky tajemství nestihlého: Tábor a hora Olivetská. Tábor — toť předmluva slavná k oběti Kristově. Na Táboře Pán ukázal jenom vyvoleným třem učenníkům slávu Svou, aby později rozpomenuli se, zdali mohl umřít na vždycky a zklamat věrné Svě Pán, kterému všecko vydává svědectví. A svědectví vydávalo Mu na hoře Tábor to slunce, které jako studem se skrylo před září tváře Kristovy: ta země, která pod Jeho nohama v pokoře a pokloně spočívala: apoštolé vyvolení, kteří nemohli snést pohledu té záře: Zákon Starý, který vyslal zákonodárce Mojžíše a proroka Eliáše, by svědčili o tom, kterého předpovídali a hlásali. Svědčil Bůh Otec — volaje svědectví Svoje hlasem patrným a pro všechny tři přítomné apoštoly srozumitelným. A všecko to divadlo hrůzokrásné oznamovalo: »Sláva Otci, jenžto seslal Syna Svého a svědčí o NĚm, Sláva Synu, který chystá se odložití moc a velebnost Svou, aby trpěl za lid, Sláva Duchu Svatému, kterýž jako Jej obdařil tělem lidským a to tělo nyní obklíčil září, nedá svatému svému viděti porušení!«

Toť jedna hora. Druhá pak hora, Olivetská totiž, ta více chlubití se může. Zde nejen tři apoštolé — ale veškerý zástup věrných Kristových vedle sv. apoštolův viděli, kterak Otec volá Syna Svého nikoli k mučení, ale k oslavení, a Duch Svatý kterak na pokynutí Syna Božího již se chystá, by za 10 dní opatřil silou

a mocí nebeskou všechny ty, kdož od Krista poslání jsou za hlasatele víry svaté. Hora Tábor volala slávu Bohu Trojjedinému před obětí Krista světovou, hora Olivetská pak volala hlasem ještě daleko velebnějším slávu Bohu Trojjedinému, který spasení dokončil a přijal znovu za dítky Své lidstvo hříšné, opatřiv mu prostředek odpuštění hříchův. Opouštěl tu Spasitel viditelný učeníky Své, aby přijal odměnu věčnou — a místo Sebe aby seslal neviditelného — ale stejně mocného a laskavého Těšitele — Ducha Svatého. A Duchu tomuto založil dům, kde by každý život věčný čerpal z Boha Otce, smíření docházel s Otcem skrze Syna, lásky Boží účastným se stával skrze Ducha Svatého.

„Miluje-li kdo mne . . . přibyték u něho učiním.“ Tak sliboval Pán Ježíš! A skutečně — vyplnil slib Svůj! Učinil u nás přibyték Svůj Bůh Trojjediný, přebýváje v domě Kristově — v Církvi. Vyplnil slib Svůj, přicházejí také do duší věrných Kristových. A život veškeré rodiny Kristovy, jako život každého jednotlivého jejího člena — ten daří se jen na základě lásky Boha Trojjediného. A o tomto předmětu budeme krátce uvažovati ke cti a chvále toho věčného a povždy slitovného Hospodina Boha našeho.

P o j e d n á n í.

Pravil jsem, že život veškeré rodiny Kristových věrných plyne jenom z lásky Boha Trojjediného. Kdo je tato rodina Kristova? Kde její sídlo? Sídlo její jest vesmír — nikoli ten viditelný, který měřiti se dá na míle a přehlížeti dalekohledem. Z tohoto všehomíra viditelného jenom malý díl — jenom zemi naši a to necelou obývá jeden díl té rodiny Kristovy. Jiný její díl po vítězném boji života zemského blaží se na nebesích v náruči lásky otcovy a díl třetí — snad největší hojí se z ran svých, které v boji světa obdrželi v mukách očištcových. My pak všimáme si nejraději pouze onoho dílu rodiny Kristovy, který ve viditelných tělech po viditelné zemi putuje. A díl tento jak rozmanité má stavy a jak rozmanitý půvab při veškeré síle jednoty! . . . Má v tom viditelném domě Kristově na světě každý své místo — a každý může přispívati ke chvále Boha Trojjediného. Ten rolník — nebo dělník — ten člověk chudobný, který co den ode tmy do tmy pracuje . . . hle — vizte ho, kterak pokleká, kterak se křížuje a prosí Otce za požehnání, prosí ho doma, prosí ho ve chrámu Páně. On ctí Otce všemocného, ctí Otce, Syna i Ducha Sv. — Boha Trojjediného. A lidé učení — také takových mnoho má doposud Církev naše — i ti přicházejí a klanějí se Bohu Trojjedinému a nejen to, oni přemýšlejí a zpytují a hlásají slovem i písmem, jak kdo toho schopen — slávu Boha Trojjediného. Bohu Trojjedinému v Církvi sloužiti může každý řemeslník a každé umění! Co chrámů a soch, co obrazův a oltářů postavily ruce umělé ke cti Boha Trojjediného. Co věží vypíná se k nebesům, co zvonů hlaholí po všem křesťanském světě Bohu Trojjedinému!

A nejen hudba zvonův, i jiná hudba rozmanitá hlásá slávu Jeho, hlásá ji přede vším hlas lidský, tento nejlepší, protože živý nástroj hudby posvátné. A kdo by dovedl spočítati, co srdcí lidských, která za nepatrná se považují, vypíná se co den k trůnu Božimu, kolik očí slzami zalitých k nebesům pohlíží, kolik úst vysílá k nebesům svoje prosby, kolik vzdechů tajně uklouzne srdci stisněnému — a všechno to je hudba před okem Otcovým v nebesích tak hlasitá, tak dojemná, že milost Jeho ihned sestupuje a rozdává útěchu, úlevu, pokoj.

Každý, každý nalezne ve viditelném domě rodiny Kristovy místečka, každý tu může pod ochranou Boha Trojjediného žíti. A kde je ten poklad, ze kterého tento dům rodiny Kristovy se vydrží?

Aj, pozorujme sami, pozorujme, kterak my jsme se zrodili této rodině Kristově. Noc držela nás v objetí, noc hříchu a nemilosti. A tu odevzdali nás od matky tělesné matce duchovní, Církvi, a ta zrodila nás poznovu skrze vodu a Ducha Svatého. V ten slavný okamžik našeho křtu zněla slova od Pána Ježíše poručená: »Já tebe křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého!« Ve jménu, jako zástupce těchto tří božských osob — a z jejich moci a života věčného uděluje tobě díl téhož života věčného! Tak z nás každý stal se účastným práva na život věčný! I vzrůstali jsme, poznávali jsme Boha svého, učili jsme se modlívati k Němu. A před každou modlitbou kříž upamatoval nás, ke komu budeme mluvit. A dále učila nás matka, vybízel otec i pěstounové, vybízeli učitelé, bychom navštěvovali rádi místo viditelné služby Boží — chrám Páně. A zde tisícere modlitby vysílá kněz — sluha Církve — a vysílají věřící k nebesům přede tváří Spasitele zde ukrytého — a ty tisícere modlitby ozbrojují se na tu pouť z dolin pozemských před výšiny trůnu Božího mocí Trojjediného, začínajíce slovy: Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. A na konci každé této modlitby přidává se jako k podpěře vydatné nová, důtklivá, ba skoro smělá prosba, ku které jen láska Boží nám právo dává, prosba, kde všechnu nejsvětější Trojici přímo vyzýváme, by ohled měla na prosby naše. Končí ty modlitby církevní slovy: »Skrze téhož Pána našeho Ježíše Krista, který s Tebou živ je a kraluje . . .« Jako bychom řekli: »Jestliže pravda jest, že všechny tři osoby božské jedno jsou přirozeností a láskou, jestliže v Duchu Sv. miluješ Syna Svého, tož vyslyš nás, jistě nás vyslyš, Otče nebeský!« A pozorujme, co dále udílela nám Církev a všude nalezneme vyznání její, že všechno udílí, všechno působí, všude žehná ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Ve jménu Jeho přijala nás na výchování, ve jménu tomto nás vede, ve jménu tomto nás hodlá odevzdati v ruce Boží, až tělo se rozloučí od duše.

A jest tato Církev k tomu oprávněna? Má k tomu poslání a moc? Pomněme slov Páně napřed pověděných: »Jdouce učte . . . Pomněme jiných slov Páně o moci svazovací a rozsvazovací, kterou udělil apoštolům všem a Petrovi zvláště a máme

odpověď: Ano, jako Petr měl nad apoštoly a s nimi v jednotě vlásti a řídit rodinu Boží, učiti víře a rozdávat milost Boží, tak i Petr druhý a třetí — totiž nástupcové jeho toutéž mocí ozbrojeni jsou, aby totiž v jednotě vedli rodinu Kristovu k poznání pravdy a dosažení milosti Boží. A jednota, pravda — a milost Boží — to jsou tři nejvzácnější statky rodiny Boží, kteréž jí dávají právo vydávati se za spolek dítek Božích. Dítěčko vždy dědí po otci některé buď duševní či tělesné vlastnosti — a rodina Boží, Církev — zdělila — obdržela od Boha Trojjediného právě tento trojí znak svého božského původu. Hleďte někde jednoty tak podivuhodné ve světě! Jedte po moři kam chcete, projděte všechny světa končiny, kde jakého katolického křesťana najdete, každý hlásí se svatým křížem za dítěčko Boha Trojjediného. Každý modlí se svoje »Věřím v Boha,« každý ctí v nástupci sv. Petra hlavu svého spolku, své Církve; každý klaní se tělu Páně v oběti nejsvětější. Tato jednota obsahuje všechny národy, tato jednota vrcholí nejvyšší hlavy jest dobrým znakem, že jeden jest Otec náš, vševládce a všedárce náš. Od jednoty této ve hlavě vychází jednota v učení, udržující pro všechny lidi stejné, apoštolské, katolické učení Kristovo. Kristus jest jediný učitel této rodiny, Kristu jedinému věří, Kristus jediný a Jeho učení platí — a Jeho viditelní zástupcové jen tu moc mají, by v pochybnostech zkoumali a s pomocí Ducha Svatého za jisté učení Kristovo prohlásili, co jistým Jeho učením dá jim Duch Svatý podle pokladu víry a svědectví starých dob uznati. Jediný byl Vykupitel náš — jediný Učitel náš — — Kristus Ježíš — Boží Syn — a Jeho znak trvá v Církvi — v jednotě učení a víry. A jako Duch Svatý všechny obdařuje spasitelnou milostí Kristovou hned od časův apoštolských, tak až doposud stejným způsobem v Církvi činí, ne více a ne méně, nežli sedmi prameny svátostnými dává jí plynouti v srdce naše. Hle jednota hlavy, jednota učení, jednota prostředků svátostních tyť jsou znaky, od koho pochází život rodiny Boží, či jest ona dítěčko. Tak je Bůh Trojjediný základ života pro veškeré křesťanstvo.

Komuž by tedy bylo divno, že totéž, co u veškeré Církvi se děje, děje se při každém věrném křesťanu? Všecko věření, doufání a milování pravého křesťana kořen má — v nejsvětější Trojici Boží. A víra — naděje, láska — toť právě život křesťana! Ať pozoruješ učeného a rázného některého svatého otce, jenž vědomě a s hlubokým přesvědčením říká: »Věřím v Tebe . . .« anebo ať patříš na malé dítěčko, kteréžto v nevinné prostotě za matkou říká: »Věřím v Boha . . .« všickni vyznávají svoji víru v nejsvětější Trojici a v tomto vyznání spočívá hlavní důkaz, že jsou křesťané, hlavní důkaz, že Bohu a Jeho slovu podřizují svůj rozum, že nechtějí rozumem lidským slabým a klamným rozhodovati o tajemstvích, souditi o věcech rozumu nedostupných. Tím vyznáváním znají se za děti Otcovy, věřící všemu, co Ježíš Kristus hlásal, a co skrze Ducha Svatého Církev Jeho bez klamu a omylu dále vykládá. Kdy začala tato naše víra? Símě její zařeto bylo v srdci našem tehdy, kdy kněz se tázal: »Věříš v Boha

Otce . . . » a naši zástupcové odpovídali: »Věřím!« Tenkrát přijati byli jsme za učenníky víry Kristovy, tenkrát ujalo se v duši naší símě víry.

A ono rostlo se vzrůstem naším, jsouc zaléváno a hřáto milostí Boží a nevinností srdce našeho. Jaká byla krásná duše naše — a jaká krása ukazovala se jí v dáli! Byla zdárnou dcerou Boží, Otci podobnou a od Otce všechno očekávající. A to čekání důvěrné — ta svatá naděje vzrůstala k nebesům každou naší horlivou a dobrou modlitbou. Kdo někdy dobře se modlil, zdaliž nezdálo se mu, že lépe poznává Boha, že k Němu se blíží, podle slibu Kristova, jenž pravil: »Nikdo nezná Otce nežli Syn a nemá přístupu k Otci leč skrze Syna. »Modlili jsme se skrze Syna, slovy Synovými, poznamenaní jsouce křížem Synovým, klečíce před obrazem kříže Synova — i přicházeli jsme blíže k Otci a zdálo se nám, jako bychom slyšeli již útěchu Jeho v srdci, jako bychom cítili již pravici Jeho žehnající. A tu mohli jsme říci plni radosti: »Nalezl jsem, po němžto toužila duše má, uchopím se ho a již se ho nespustím.« A Duch Svatý již ovíval nás a naplňoval sladkou bází Boží a láskou plnou lítosti nad naší nedokonalostí, pro kterou nejsme hodni Otce tak dobrého ani Jeho výborných darův!

A On přece nám je podává; On přece nás vede jako dítky milované nikoli tak, jak by vyžadovala sláva Jeho, ale jak vyžaduje spása naše. Sláva Boží by jistě vyžadovala, by s námi jinak jednal! Sláva Boží by vyžadovala, by každého rouhače hned na místě ranil hromem nebeským, by každého přestupníka zákona Svého hned potrestal mocným ramenem Svým, by každý hřích a přestupek veřejný veřejně pokáral. Ale Hospodin čeká, Hospodin málo nás trestá, Hospodin jen jako koneček metly Své ukazuje, protože nechce smrti hříšníka — nechce hrůzou — ale láskou nás ovládati. Ó, kdo roznítí srdce své, aby dostatečně milovalo milujícího Hospodina! Jenom Hospodin Sám může tak učiniti skrze působení a dar Ducha Svého Svatého, dárce milosti a lásky. Ve způsobu ohně sestoupil tento Duch, ohněm nadšení rozehrál apoštoly, že šli a hlásali, ohněm výmluvnosti opatřil ústa jejich. Ó, nechať také naše srdce roznítí, nechať také náš jazyk učiní výmluvným k napomínání bližního, k hájení pravdy, k vyznávání víry před každým a vždycky, bez ohledu na posměch, bez ohledu třeba i na škodu časnou.

Ale co praví o lásce sv. Jan ve své epištole? »Kdo nemiluje bratra svého — lhář jest!« Proto třeba nám hleděti, bychom i mezi sebou »jedno tělo byli a jeden Duch!« Oč se Kristus modlil před umučením Svým? O pokoj pro apoštoly před pronásledováním? O hojnost věřících? O mírnou a klidnou smrt? O poklady a moc pro Církev Svou? »Aby všickni jedno byli!« »Jako Ty a Já — tak aby oni jedno byli v nás!« První křesťané byli »jedna mysl a jedna vůle!« »Hle, kterak se milují!« říkali pohané. Proč tomu tak není mezi námi? Duch Sv. je duch jednoty! Jednota buď mezi manžely. uznávejte chyby vlastní, odpouštějte chyby druhé strany. Jednota nejvíce ohledně dítek: nebuď jeden

příliš přísný, druhý mírný, neporoučej každý jinak! Jednota mezi sousedy — jednota mezi spoluobčany — ale pouze jednota v dobrém! Tak ukážeme, že i my náležíme k rodině Boží, k rodině Kristově, že i my jsme dítky Boha Trojjediného, kteří dovedou ctiti Otce skrze Syna v Duchu Svatém, jemužto díkučinění a sláva na věky věkův. Amen.

Filip Šubrť, farář v Miletíně.

Slavnost Božího Těla.

Láska Pána Ježíše v nejsvětější Svátosti oltářní.

»Věda Ježíš, že přišla hodina jeho, aby šel z tohoto světa, když miloval své, kteří byli na světě, až do konce je miloval.« Jan 13, 1.

Jeden kněz konal před několika lety cestu do Irska. Chtěl se na vlastní oči přesvědčiti a poznati prostředky, kterými těžce zkoušený národ irský zachoval si neporušenou víru katolickou přes všechna pronásledování a potlačování, kterých mu bylo zakoušeti. Myslil jsem — tak vypravoval onen kněz po návratu svém ze země irské — že tam naleznu dobře spořádaný tisk, veliké spolky k obraně katolických zájmů, že tam spatřím vřelé rozechvění a nadšení pro O'Connella, vůdce a osvoboditele národa irského. V neděli ráno přistal jsem na břehu, a má první cesta byla do hlavního města Irska, do Dublína. Tam vešel jsem do nejbližšího kostela, abych sloužil mši sv. — Nebyl to hlavní kostel a také ne ten nejčtetněji navštěvovaný z kostelů dublínských. Byl to kostel sv. Ondřeje.

Když jsem přišel do přední části lodi, spatřil jsem tam veliké množství mužů přistupujících právě ke stolu Páně. I tázal jsem se v sakristii, zda slaví se snad v Irsku nějaký veliký svátek, anebo nějaká zvláštní slavnost, že tolik mužů jest u sv. přijímání. Bylo mi řečeno, že jest to pravidelné měsíční přijímání údů bratrstva nejsvětějšího Srdce Pána Ježíše a 13 000 mužů že bralo na něm podíl. Nyní již neptal jsem se po katolickém tisku ani po katolických spolcích, ani nemyslil jsem na O'Connella. Hádanka, jak Irsko zachovalo svou víru, byla mi rozluštěna. Třináct tisíc mužů jde každý měsíc jen v Dublíně k sv. přijímání! — Potud vypravování onoho kněze.

Přátelé! Zkoušky podobné těm, jaké doléhaly na Irčany, doléhají již od dalšího času i na naši milou vlast. V jednotlivých vrstvách lidu českého zuří boj, boj, jakého nepřipomínají dějiny, boj, ve kterém se jedná o víru nebo nevěru. Vojsko nepřátelské, zástupy to nevěrců, jest velmi veliké, téměř nepřehledné. Třeba my v tomto okamžiku nejsme ještě na poli válečném, na kterém zuří boj o ty nejdražší statky, třeba od něho ještě trochu dále

stojíme, kdo ručí nám za to, že přes ~~noc nepřinese~~ k nám silná bouře plameny nevěry? Jest tudíž nanejvýš na čas, abychom byli k boji připraveni — ozbrojeni! A v čem spočívá naše zbraň? Řeknu vám to krátkými slovy, a pamatujte si je, prosím. Naše zbraň záleží v životě věrou křesťanskou proniknutém; a takovým jeví se život náš, přistupujeme-li rádi hodně ku stolu Páně. Toť zbraň nejsilnější! Důkaz o tom podává víře věrný a ve víře silný národ irský. — Chcete-li počítati bojovníky připravené k boji za viru katolickou, počítejte muže u stolu Páně! Tomu-li tak, táži se nyní, jak asi mnoho bojovníků do tohoto sv. boje vyšle naše osada? Jak mnoho? — Než — smím o »mnoho« mluvit? Což jestli by jich bylo málo — velmi málo? Ó, co neděl přejde do roka, ve kterých ani jeden mladík, ani jeden muž nedá se najíti u stolu Páně, nýbrž vždy jen samé ženy! Jak máme si tento smutný úkaz vysvětliti? Chci-li nejmírněji a nejpříznivněji souditi, musím hledati příčinu toho v tom, že neznají těch pokladů, které nám Pán Ježíš zanechal v nejsvětější Svátosti oltářní, ani té lásky bezměrné, která vedla Pána Ježíše k zanechání nám těchto pokladů, a že nevědí, že pokladů těch jenom láskou k této Svátosti účastnými státi se mohou. Kdyby si toho vědomi byli, zajisté by se jinak k té vznešené a velebné Svátosti chovali! Třeba tedy o té věci poučení! Dnešní den, přátelé drazí, jest zasvěcen k uctění nejsvětější Svátosti oltářní, k uctění toho tajemství lásky Kristovy, pročež naskytá se mi velmi vhodná příležitost k poučení vašemu o tajemství tom promluvit k vám o lásce Kristově v nejsvětější Svátosti, kterou nám v ní prokázal a stále prokazuje a tím povzbuditi vás ku vzájemné lásce k nejsvětější Svátosti oltářní.

Pravá láska jeví se dvojím způsobem: 1. v darech, 2. v utrpení. Kdo opravdu někoho miluje, vynasnažuje se, aby mu co nejvíce dal a pro něho co nejvíce trpěl. Obojí učinil Pán Ježíš, ustanoviv nejsvětější Svátost oltářní, a činí to stále a činiti bude až do skonání světa. — Pán Ježíš dal v nejsvětější Svátosti oltářní nejlepší důkaz Své lásky. A o tom vás přesvědčiti bude snahou mou v dnešní posvátné řeči. Slyšte mne s obvyklou pozorností, když mluvití budu k rozmnožení úcty k nejsvětější Svátosti oltářní ve jménu Pána Ježíše ve Svátosti té přítomného!

P o j e d n á n í.

1. Velebná Svátost bývá označována rozličnými jmény. Brzy nazývá se »Svátost oltářní«, poněvadž na oltáři při mši sv. povstává a na oltáři ve svatostánku se uschovává; brzy »Svátostí nejsvětější«, poněvadž všechny ostatní svátosti vznešeností svojí převyšuje — mezi nimi skutečně nejsvětější jest. Též nazývá se »pokrmem andělským, chlebem andělským«, ne že by andělé měli podíl na požívání svátostného těla a krve Kristovy, nýbrž proto, že tak svata jest, že vlastně jenom ti, kteří svojí čistotou a svatostí andělům se rovnají, ji přijímati by měli. Se zvláštní zálibou nazývají sv. Otcové velebnou Svátost »Svátostí lásky«, nebo po pří-

kladu sv. Bernarda »láskou lásky«, a to jedině proto, že žádná za sedmi svátostí nedává nám tak zřejmého a zjevného důkazu o nekonečné lásce Kristově ku hříšníkům, jako právě nejsvětější Svátost oltářní. Sv. Jan ve svém evangeliu jenom mimochodem připomíná ustanovení nejsvětější Svátosti, ale činí to slovy takovými, která dosvědčují, že Svátost ta právem Svátostí lásky se nazývá. »Věda Ježíš,« tak praví sv. Jan, »že přišla hodina jeho, aby šel z tohoto světa k Otci, když miloval své, kteří na světě byli, až do konce je miloval.« Co to znamená: »Až do konce je miloval?« Sv. Otcové praví, že sv. Jan chtěl říci: »Pán Ježíš tak velice nás miloval, že nám chtěl dáti největší důkaz lásky, jaký jen vymysleti lze, totiž ustanovení nejsvětější Svátosti oltářní.« Podobně mluví sněm Tridentský a praví, že Pán Ježíš v tomto sv. tajemství poklady Své božské lásky na lidi téměř vylil. Nejinak vyslovuje se sv. Magdalena de Pazis, ona praví: »Každá duše mohla by po sv. přijímání opakovati ta slova, s kterými Pán Ježíš duši Svou vypustil, mohla by zvolati: »Dokonáno jest,« neboť když se jí Bůh celý dal, nezbyvá již nic, co by jí ještě dáti mohl anebo co by ona od Něho ještě žádati mohla.« A skutečně, přátelé drazí, skutečně Pán Ježíš vysypává všechny poklady, které má, s nekonečnou štědrostí do duše toho, kdo Jej hodně v nejsvětější Svátosti oltářní přijímá!

Především dává nám Pán Ježíš vše, co jako člověk měl; On dává nám Své sv. tělo celé a nerozdělené On mohl nám dáti jen malou částičku Svého neposkrvněného těla a malou kapku Své drahé krve — a bylo by to zajisté postačilo k dosažení zamýšlených od Něho účinků, ale Jeho lásce nebylo to dosti. On chtěl nám dáti vše, co měl, nejen Své tělo a Svou krev, nýbrž i Svou duši, ba i Své Božství, jak učí nás tomu naše víra: V nejsvětější Svátosti oltářní jest Pán Ježíš přítomen celý a nedilný, zcela tak, jako sedí na pravici Boží; v nejsvětější Svátosti oltářní přijímáme živé tělo Pána Ježíše; živé tělo nedá se však mysliti bez živé krve a bez duše; od prvního okamžiku vtělení se Kristova spojilo se Jeho Božství nerozlučitelně s člověčenstvím; i při smrti, když se duše oddělila od těla, zůstalo Božství spojeno s tělem jakož i s duší. — Toť učení naší sv. víry.

Dle toho, kdykoli tedy přijímáme nejsvětější Svátost oltářní, přijímáme Pána Ježíše s tělem i krví, s tělem i s duší, s Božstvím i s člověčenstvím. Aby jako Bohočlověk do duše naší zavítati mohl, skryl se Pán nebe a země pod způsobou chleba a vína a s těmito spojen vchází do srdce našeho a bydlí v něm jako ve Svém paláci, neboť radost Jeho jest býti se syny lidskými.

A nepřichází k nám Pán Ježíš s prázdnýma rukama. Nikoli! On poděluje nás všemi dary, které má jakožto Bůh-člověk. Všecky zásluhy, které Svou přehořkou smrtí vydobyl, všechno Své zadostučinění, všechny Své ctnosti, slovem, co duše naše hotova jest přijmouti, tolik svatosti On do ní přináší. Žasněte, přátelé, nad tou nekonečnou láskou Kristovou! Snad již nyní rozumíte slovům miláčka Páně: »Až do konce je miloval«? Nyní skutečně ne-

zbývá nám nic jiného, než se sv. Augustinem zvolati: »Pán Ježíš, ač všemohoucí, nemohl více dáti, ač nejvyšší moudrý, nevěděl, co by více dal, ač nejbohatší neměl nic jiného, co by dal!«

2. Pravá láska dá se dále poznati z toho, že člověk pro své milé a drahé s radostí, byť třeba i mnoho, trpí. ~~Také tento důkaz~~ Své lásky dal nám božský Spasitel. Ano, já osměluji se tvrditi, že v nejsvětější Svátosti oltářní trpí Spasitel nekonečně více z lásky k nám, nežli trpěl za Svého pozemského života. Hrozní a bolestní zajisté byli poslední dnové Jeho života; děsné a strastiplné byly hodiny od okamžiku, kdy byl jat, až do té chvíle, kdy ducha Svého Otci nebeskému poručil. Nicméně — tyto všechny muky byly jen jako vedlejší a krátce trvající, jenom málokterí ve své zaslepenosti vložili ruku svou na pomazaného Páně, jenom před očima obyvatelů jednoho města byl potupen a zahanben. Jak zcela jinak má se to s mukami, které k vůli nám snáší v nejsvětější Svátosti oltářní! Ježíš netrpí zde jenom několik hodin nebo dní, nikoli, nýbrž On trpí již více než 1800 let a bude dále trpěti až do skonání světa, neboť nás ujistil, že s námi bude až do skonání světa. A co trpí, netrpí jen na jednom místě, nýbrž ve všech zemích celého okršku zemského. A chcete věděti, co Pán Ježíš trpí? Poukazuji vám nejprve na Jeho poslušnost, se kterou On na slovo kněze na každém místě světa ve způsobě chleba a vína s nebe sestupuje. Již to bylo podivuhodnou poslušností, že se stal člověkem, že jako dítě nechal se zavinouti v chudé plenky a položit do jeslí na slámu; ale daleko podivuhodnější a nepochopitelnější jest Jeho poslušnost v nejsvětější Svátosti oltářní, ve které nechá se upoutati v nepatrné způsoby chleba a vína na slovo člověka, nechá se nésti do chatrčí chudasů, do tmavých a nečistých jizeb, do žalářů a nemocnic, nechá se požívat hodným i nehodným. Vše to trpí Pán Ježíš z lásky k nám lidem, neboť s žádostí žádal Sobě, jak Sám praví, jísti s námi večeri velikonoční.

Než nedomnívejte se, že již jsem u konce s vypočítáváním utrpení Pána Ježíše v nejsvětější Svátosti oltářní. Nikoliv! Ještě jsem se nezmínil o nevděku bezbožných některých lidí! Kdo sečte ty urážky, které se den co den, hodinu co hodinu dějí milému Spasiteli v nejsvětější Svátosti oltářní? Dějí se mu od židů, pohanů a modlářů, kterým Kristus a Jeho nejsvětější Svátost jest pohoršením a bláznovstvím, kteří se ku Kristu Ježíši ve Svátosti skrytému blíží, jen aby jím pohrdali, posměch z Něho si činili. Ovšem, slyším Pána Ježíše za všechny ty modliti se k Otci nebeskému: »Otče, odpusť jim, neb nevědí, co činí,« ale při tom slyším též milého Spasitele hořce si stěžovati na nevděk ~~křesťanů~~ slovy proroka Isaiáše: »Syny jsem vychoval, a oni pohrdli mnou«; slyším Ho stěžovati si slovy žalmisty: »Kdyby nepřítel mne pohanil, snesl bych to, ale ty, který se mnou stejného smýšlení býti máš.« — Ach, jak oprávněna jest tato stížnost Pána Ježíše, neboť úžasně malý jest skutečně počet těch křesťanů, kteří Pánu Ježíši v nejsvětější Svátosti oltářní přítomnému

povinnou úctu vzdávají! Jak málo ku příkladu, abych jen nějaký doklad uvedl, jak málo jest jich dbalých toho, aby mimo nedělní služby Boží také ve všední den milého Spasitele navštívili a Jemu svou poklonu učinili! Jak mnozí urážejí Ho nepořádnými, roztržitými modlitbami, smíchem a mluvením nebo jinými neslušnostmi! A co mám říci o těch křesťanech, kteří s hříšným srdcem, s poskvrněnou duší blíží se ku stolu Páně a Spasitele jako kdysi Jidáš do zrádných úst a do zrádného srdce přijímají? Nejsou všechny tyto potupy, všechna tato utrpení daleko horší a bolestnější než muky vytrpěné na kříži? A přece všechno to neodstrašuje Pána Ježíše, aby s námi přebýval, všechny ty proudy urážek nemohou uhasiti oheň lásky Kristovy, neboť radost Spasitele jest býti se syny lidskými. Tak velice miluje On nás!

Přátelé, chcete ku konci zvědět příčinu, proč nás Pán Ježíš tak až do konce miloval? Poslyšte! Pán Ježíš chtěl dosíci, abychom i my Jeho milovali! On dal nám mnoho, dal nám vše, dal nám Sebe sama, abychom zase my Jemu s láskou odevzdali sebe a vše, co máme. Jsme srozuměni všickni s tímto Jeho přáním? Blaze nám, můžeme-li říci »ano«, můžeme-li přisvědčiti! A přisvědčiti a říci »ano« může ten, kdo hotov jest z lásky k Pánu Ježíši trpěti, trpěti urážky, pronásledování a veškeré nátisky. Kdo však, přátelé, kdo z nás může toto o sobě říci? Zdaž naopak nemusíme vyznati ku své hanbě, že nám na takovou lásku ještě mnoho a mnoho schází? Či nevěříte? Ach, jak často jsme netrpělivi, jak příliš se zlobíme, stane-li se nám nějaká pohana, jak často dáváme se odvrátiti od pobožnosti své posměchem lidí zkažených a bezbožných!

Proto, přátelé drazí, nenechte mne skončiti dnešní řeč, abyste neučinili Pánu Ježíši slib o vzájemné lásce k Němu, a co ústy slíbíte, to hleďte plniti též skutkem. Amen. Th. C. Mat. V. Lhotský.

Neděle II. po Svatém Duchu.

V čem spočívá záruka života věčného při hodném přijímání nejsvětější Svátosti oltářní.

»Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.«

Jan 6, 59

Všecko učinil Ježíš pro naše spasení, všecko nám zanechal, abychom života věčného dosáhnouti mohli. Zanechal nám zde učení svaté a neomylný úřad učitelský; pravdu a hlasatele pravdy; milost a udělovatele milosti; zásluhy a přivlastňovatele těch zásluh; cestu a průvodčího na cestě k věčné vlasti — Církev svatou; oběť a obětníky — kněze; moc klíčů, moc odpouštění hříchů a klíčníka království nebeského a zpovědníky. To největší ale, co nám zanechal, jest nejsvětější Svátost oltářní, jest On Sám. Sebe zde zanechal ve způsobách chleba

a vína; tuto Svátost ustanovil při poslední večeři a na památku tohoto ustanovení konáme slavnost Božího Těla, uctíváme tuto nejsvětější Svátost Veliké hody, velikou večeři připravil nám tedy Pán v Církvi Svě; na ní se nám předkládá: učení, pravda, světlo, cesta, milost Boží, zásluhy Kristovy; na ní se nám podává Sám Ježíš Kristus za pokrm duší, a to ve způsobách chleba a vína v nejsvětější Svátosti. Tato Svátost nejsvětější a hodné přijímání této Svátosti jest závdavek života věčného, jest záruka věčné slávy; bez hodného přijímání této Svátosti nelze křestanu, aby byl spasen, neboť řekl Pán Ježíš: »Nebudete li jísti těla Syna člověka, nemáte život věčný.« Kdo ale tuto Svátost hodně přijímá, dosáhne života věčného, neboť praví Pán Ježíš: »Kdo jí chléb tento, živ bude na věky. Jan 6, 59

Moji drazí, v dnešním rozjímání chci ukázati, v čem záruka života věčného spočívá, přijímáme-li hodně nejsvětější Svátost oltářní.

P o j e d n á n í.

1. Kdyby řekl císař nebo král. »Kdo bude jísti chléb, který já mu dám, ten bude odměněn ode mne; vezmu ho k sobě do paláce, bude v něm žíti až do smrti a bude požívatí všech radostí na dvoře mém;« kdyby to řekl, rcete, přiložili bychom těm slovům víry? Jistě, neboť král drží svatě slovo dané, on může slovo dané také splniti; nezasluhoval by jména krále, kdo by slova daného nedržel. Větší a mocnější král než kterýkoliv král pozemský jest Ježíš Kristus. Onť jest král slávy věčné, král králův, Jeho panování nemá konce, Onť jest Pánem nebe i země, Jemu i živlové podrobeni jsou. A hle! tento král Ježíš řekl: »Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.« Ó, kdo tu nemusí pevně za to míti, že nezemře, že živ bude věčně a že požívatí bude věčné radosti? Slovo Boží, které nikdy neklame, jest první zárukou, že nezemře, kdo nejsvětější Svátost hodně přijímá bude.

2. Jinou zárukou jest manna, kterou Bůh Israelitům padati nechal, aby nezahynuli na poušti hladem. Této manně připodobnil Sám Ježíš nejsvětější Svátost, ano pravil, že více jest než manna, nebo kdo z manny jedl, musil přece jednou zemříti, kdo ale chléb ten jísti bude, že živ bude na věky. Pravilť: »Ne jako otcové vaši jedli mannu a zemřeli; kdo jí chléb tento, živ bude na věky.« Jan 6, 59. Kdyby nebylo manny, nebyli by se Israelité do země zaslíbené dostali, ale byli by všichni hned na poušti zemřeli; a tak nedosáhne života věčného, kdo manny Nového Zákona nepožívá. Bůh učinil život závislý na chlebu, na pokrmu a nápoji. Jako musíme tělesný chléb požívatí, chceme-li tělo při životě zachovati, musíme požívatí i duchovní chléb, a tím jest i nejsvětější Svátost oltářní, manna Nového Zákona. To jest druhá záruka.

3. Zachování Israelitů při životě mannou bylo skutečností, proto jest a bude i toto zachování života skutečností. Považme, jaký to chléb jest, který duše požívá. Jest to Sám Kri-

stus Ježíš, jest to Bůh a člověk. Neboť pravil Ježíš: »Toto jest tělo mé, toto jest krev má.« Ježíš jest Bůh a člověk, tedy jest to tělo a krev vtěleného Boha; kdoby směl a mohl o tom pochybovati? Kdyby řekl král: »Tento desetník bude od nynějška platiti zlatku, takže kdoby jím daň platil, bude mu počítáno, jako kdyby zlatku položil,« — kdo bude o tom pochybovati? A hle! tu řekl vtělený Syn Boží: »Toto jest tělo mé« — kdoby mohl pochybovati, že to skutečně tělo Jeho jest? Jest to tělo a krev vtěleného Syna Božího. Ježíš jest ale věčný, On zůstává na věky, On jest i s tělem na věky v nebi; požívá tedy věčného Boha, věčné tělo a věčnou krev, kdo tuto Svátost přijímá. Zdaž nemusí i duše, která tělo to věčně požívá, věčně žíti? Jako pomíjející pokrm jen na čas živí, tak musí nepomíjející věčně u života zachovati. Koho přijímá, kdo nejsvětější Svátost požívá? Požívá oběť i obětníka, oběť a kněze, nebo Ježíš byl i obětí i knězem a jest věčně dle řádu Melchisedechova. Vždyť pravil o těle Svém: »Které vydáno bude na smrt,« t. j. obětováno. Jak by mohl zahynouti, kdo hodně věčného obětníka a věčnou oběť požívá? Tato věčnost tohoto pokrmu a zároveň i oběti jest jinou zárukou, že kdo chléb ten jí, na věky živ bude.

4. Jiná záruka pozůstává v účincích hodného přijímání. Čeho nabývá, kdo tuto Svátost hodně přijímá? On nabývá duchovní moci a síly, nadpřirozeného světla; milost Boží se v něm rozmáhá. Jako od Ježíše, dokud žil na zemi, moc vycházela a uzdravovala všecky, tak vychází i od Ježíše v této Svátosti moc, a té dosahuje zvláště ten, kdo ji hodně přijímá. Tuto sílu, moc a milost, toto světlo není arci tělesnýma očima viděti, ale jest tam nicméně. Vidíme v mouce a mase a v pokrmu z mouky a masa sílicí moc, která tělo při životě zachovává? Vidíme sílu v magnetu? Vidíme světlo v křemenu a oblázku? Vidíme sílu ve vodě, kterou pijeme? Vidíme uzdravující moc v bylině a v léku z té byliny? Nevidíme a přece o tom nepochybujeme; účinky nás o ní přesvědčují. A tak jest i moc duchovní v této Svátosti. Jak působí a účinkuje, toho důkaz nám životy svatých podávají; oni žili svatě, v Bohu a pro Boha, podle vůle Boží. Na to poukazuje také Ježíš, řka: »Kdo jí mne, živ bude pro mne.« Jan 6, 57. V takovém žije a působí Kristus, neboť pravil: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.« Jan 6, 57. Takový tedy žije svatě, a svatost života zde vymůže nám věčný život. Svatý František Sales. praví: »Jako lidé v zemském ráji postavení na těle umřiti nemohli pro mocnost ovoce života, kteréž tam Pán Bůh vštípil, tak nelze pobožným lidem na duši umřiti pro mocnost té nejsvětější obživující Svátosti.« Kdo zahyne, nebude míti proto žádné výmluvy, ani všichni v moci mají pokrm života věčného.

5. Nejen svatost života, ku které tato Svátost dopomáhá, zachová nás při věčném životě a dopomůže nám k věčné slávě, ale zvláště víra v Ježíše Krista a v tuto Svátost. Víra ve skutečnou přítomnost Ježíše v této nejsvětější Svátosti jest zku-

šebním kamenem víry naší. Kdo tuto víru má, má všecku víru, kterou Kristus na nás žádá, a proto nezemře nikdo, jenž věří v tuto Svátost; takový věří zejména v Ježíše Krista. A co praví Ježíš o této víře? Praví: »Tato jest vůle Otce mého, kterýž mne poslal, aby každý, kdo v dí Syna a věří v něho, měl život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější.« Jan 6, 40.

6. Konečně jest tato nejsvětější Svátost ještě z jednoho ohledu zárukou života věčného a tou jest modlitba. Co pro rybu voda jest, jest modlitba pro duši. Modlitba jest zdrojem života pro duši, zdrojem svatého a věčného života. A víte, kdo se nejlépe modlí? Kdo nejsv. Svátost uctívá, před ní se modlí a kdo jí hodně požívá; uctění nejsv. Svátosti jest středem a vrcholem modlitby. Tato Svátost posvěcuje naši modlitbu, před ní konaná modlitba se nejvíce Bohu líbí; tu vychází z ní moc a síla, která všechny uzdravuje; tu Ježíš se s námi a v nás modlí, s námi chválí Boha a prosí Ho, jest naším spoluorodovníkem zde, jako jest jím na nebi. I. Jan 2, 1. Žid 6, 20.

* * *

V tomto pozůstává tedy záruka života, která v účtě a požívání nejsvětější Svátosti obsažena jest. Uctívejme a přijímejme tedy hodně nejsvětější Svátost oltářní, přistupujme ku stolu a večeři, kterou nám připravil Pán; nedejme se ničím zdržeti a odstrašiti. Dávejme dobrý příklad těm, kteří hynou a jen k stolu světa přistupují; život věčný nás nemine a osvědčí se na nás slova Kristova: »Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.« Amen.

Jan Podlaha, bisk. vikář a os. děkan v Stálci.

Neděle III. po Svatém Duchu.

(Slavnost nejsv. Srdce Páně.)

Nejsvětější Srdce Páně pečuje o naše časné i věčné blaho.

»Aj, stojím u dveří a tluku: jestliže kdo uslyší hlas můj a otevře mi dveře, vejduť k němu, a budu s ním večeřeti a on se mnou.« Zjev. sv. Jana 3, 20.

Drazí v Kristu! K radostným svátkům, jež Církev sv. po Velikonoci tak říkajíc nepřetržitě koná, náleží vším právem svátek, který jsme slavili právě minulý pátek, totiž svátek nejsvětějšího Srdce Páně. Ze slavnosti té raduje se nebe i země. Radují se z ní andělé v nebi. A kterak by se neradovali, vždyť slaví toho dne svůj hod Srdce nejvyššího svatého Syna Božího, jemuž se v nejhlubší pokoře koří a Jemu po věčné časy slávu prozpěvují; vždyť toho dne slaví svátek svůj Srdce nebeského Pána a krále, jemuž všichni

nebeští duchové s dokonalou ochotou a radostí slouží; vždyť toho dne má svůj svátek Srdce plné svatosti, Srdce plné lásky.

Ze slavnosti té radují se všichni svatí a světice Boží, neboť vědí, že nevýslovné blaženosti, které teď v nebesích požívají, jenom skrze zásluhy a dobrotu toho nejsv. Srdce došli. Jím stali se tím, čím jsou. Přelaskavé srdce Ježíšovo vyvolilo si apoštoly a svou milostí je podpíralo, že tak slavně dokonali svůj pozemský běh; přesvaté to Srdce sílilo — zvláště ve velebné Svátosti oltářní — mučenníky, že s plesáním a radostí obětovali své životy za víru Kristovu; přesvaté to Srdce naplňovalo sv. panny nebeskou láskou, že vítězně přemohly všechna pokušení, a teď stojíce nejblíže trůnu Beránkova zpívají Mu píseň, kterou žádný jiný zapěti nedovede; témuž nejsv. Srdci děkovati mají sv. biskupové a kněží, že byli s to spasiti nejen samy sebe, nýbrž ještě mnoho jiných nebi získali; témuž nejsv. Srdci, z něhož na Kalvarii tekla spasná krev, děkovati mají sv. kajcníci, že došli zde na zemi pravé lítosti a odpuštění hříchů.

Avšak ze svátku toho radovati se smíme i my věřící na zemi. Miláček Páně sv. Jan dí: »A slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi!« Ty šťastné časy, kdy Pán Ježíš na zemi žil, arcif dávno již minuly, než přemilý Ježíš neopustil nás; On se sice vrátil k Svému Otci nebeskému, ale ubezpečil nás: »Já s vámi jsem až do skonání světa,« ustanovil Církev sv., v které neviditelně vládne a skrze ni uděluje nám všechny milosti, jichž nám na kříži vydobyl. Je tedy přesvaté to Srdce s nezměrnou láskou stále mezi námi. Jako kdysi, když ještě Pán Ježíš meškal na zemi, nejsvětější Jeho Srdce jenom po tom toužilo, by se všichni hříšníci k Bohu obrátili, by všichni lidé Boha z celého srdce milovali a Jeho sv. vůli plnili a tak věčně šťastnými se stali, podobně i teď o to pečuje a všemožně se přičiňuje, by se hříšníci káli, by spravedliví ještě spravedlivějšími, svatí ještě světějšími se stali, zkrátka: by všichni stali se účastnými Jeho blaženosti.

A tyto tužby a snahy nejsv. Srdce o naše časné a věčné blaho nejkrásněji vyjadřuje nám sv. Jan ve svém zjevení těmito slovy: »Aj,« Slova ta budtež předmětem našeho dnešního rozjímání.

P o j e d n á n í.

1. Prastarým a snad po všem vzdělaném světě rozšířeným zvykem jest, že prve, nežli do cizího stavení, do cizího bytu vstoupíme, na dveře zaklepeme. Co to klepání znamená, zajisté každý z vás dobře ví. Tím klepáním takřka prosíme, bychom směli vstoupiti, jak Sám P. Ježíš praví: »Kdo klepe, tomu bude otevřeno.« Před dveřmi státi a klepati je tedy znamení ponížené prosby.

Zaklepáti na dveře — ten obyčej a mrav platí jen pro cizí lidi; domácí, na př. otec, matka, hospodář, hospodyně, děti atd. mají volnost a právo bez zaklepání vstoupiti do světnice.

I popatřme teď na Ježíše u dveří lidského srdce, jak tam čeká a klepe! Ó, jak tklivý, jak pokory a lásky plný to zjev! — Ježíš, král všech králů, jednorozený Syn nebeského Otce stojí u dveří a klepe! Ó, té nevýslovné lásky! — Zdaž je mu třeba čekati? Třeba-li mu ještě klepati? Není-liž On pánem srdcí našich? Není-liž On pánem každého srdce pod sluncem? Není-liž každý koutek, každý záhyb našeho srdce Jeho majetkem? Není-li každá žilka našeho srdce Jeho vlastnictvím? Zdaž se může jen kapka krve v našem srdci bez Jeho vůle, bez Jeho rozkazu z místa na místo posunouti?

A přece Ježíš čeká, neomrzuje. Ho státi u dveří srdce našeho! Pravíť: »Aj, já stojím u dveří,« — znamená to, že již dlouho čeká; kdyby byl Ježíš teprve teď přišel, nemluvil by tak. Kdyby ještě seděl, anebo kdyby před dveřmi sem a tam chodil, by Mu čekání spíš ušlo, až by Mu někdo otevřel, — nezdálo by se nám to tak dojemným, tak pohnutlivým. Ale ne, On dí: »Aj, já stojím!« Ježíš tedy stojí a nepohnutě čeká, až by se zlíbilo člověku — bídnému červíčku — otevřítí Mu dveře srdce svého. Ó, té lásky! — Jako matka stojí u lůžka svého nemocného dítěte, tak blízko nám stojí Ježíš; a jako milující matka ani na okamžik neopouští lůžka svého umírajícího miláčka, tak neopouští také Ježíš ani na okamžik našeho ubohého srdce.

A ten dobrý Ježíš stojí bez rozdílu u dveří velkých i malých, bohatých i chudých, učených i prostých. Stejnou péči má o srdce, jež tluč pod halenou prostičkého pastýře, který o hladu a zimě na horách stádo pase, jako o srdce, jež bije v prsou mocného panovníka! Ó, té nezměrné lásky božského Srdce, jež chce stejně objati všechna srdce všech pozemských obyvatelů bez rozdílu!

Ježíš tluč na dveře svatých a hříšných srdcí.

Na dveře spravedlivého a svatého klepe, poněvadž želá ještě hojnější u něho spravedlnosti, ještě větší svatosti, na dveře hříšného srdce tluč, poněvadž by rád přivábil k Sobě zbloudilou ovečku. Ó, jak to dojemné, že Ježíš neutíká ani ode dveří marnotratného syna, marnotratné dcery, nýbrž naopak tím úsilněji tluč a volá: »Synu můj, otevři mi hříchem uzamknuté dveře srdce svého!« Ano, až na smrtelnou postel jde za hříšníkem, neopouští ho ani v poslední hodince, když už srdce jeho dobijí, ještě tichounce tluč, ještě stojí před jeho dveřmi volaje: »Synu můj! dcero má! Hle, jen ještě několik málo vzdechů máš, — dej mi je, ó daruj mně je! Aspoň v ty okamžiky, jež jsou tvými posledními, zapomeň na vše jiné, zapomeň na svět, — myslí teď na mne, pros mne za odpuštění — aj, já stojím u dveří!«

2. A jak tluč Ježíš na dveře našeho srdce — jak? Otázka ta je pro nás velice důležitá, abychom poznali Jeho hlas a otevřeli Mu. Člověka, s kterým častěji mluvíváme, hned po hlase poznáme, třebas jsme ho ani neviděli; podobně i tomu, jenž nás častěji navštěvuje, častěji na dveře naše klepe, přivykneme tak, že jej už poznáme po klepání.

Nuže, drazí v Kristu! Můžeme-li i Pána Ježíše poznati, když tluče na dveře srdce našeho? Ó, velmi snadno; Ježíš klepe tak zřetelně a srozumitelně, že každý člověk, učený i neučený, ano i malé dítě poznati může snadno Jeho hlas. Časem klepe velice zlehka, tak tiše, že to jedva slyšeti, avšak přece dost zřetelně takřka prstem milosti Boží, v myšlénkách a citech; časem zase tluče hlasitěji kladivem slova, svou nebeskou naukou; zvlášť pak hlasitě klepe svými božskými skutky — zázraky!

a) mnohdy z čista jasna napadnou nám tak krásné, vznešené myšlénky, pojmu nás nebesky svaté city, — tak pevné úmysly snují se nám v prsou, srdce naše je tak rozpáleno, že by chtělo ochotně rádo vykrváceti pro Ježíše! Odkud to nadšení? To Ježíš tluče Svou milostí na naše srdce, — On, jenž pravil: »Oheň přišel jsem pustit na zem, a co chci jiného, než aby se zapálil?« Luk. 12, 49. — Než o tomto tichém, toliko vnitřním hlasu nebudu se dále šířiti, poněvadž se tak rád přeslýchá, a jenom těm jest úplně srozumitelným, kteří mají dar pobožnosti, dar modlitby a rozjímání.

b) Hlasitěji však tluče Ježíš svou božskou naukou:

1. Na dveře světských, na vezdejší statky, pomíjející čest a hříšné rozkoše myslících srdcí tluče Ježíš takto: »Blahoslavení chudí duchem, — — — — —.« — »Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti« — »Kde je tvůj poklad, tam je i srdce tvé« — »Neshromažďujte si pokladů na zemi, jež rez a moli kazí a zloději vykopávají — — —,« — »Co prospěje člověku, byť celý svět získal, ale na duši škodu vzal?« — »Blázne, ještě této noci požádám tvé duše od tebe, a co jsi nashromáždil, čím bude?«

2. Na dveře tvrdých, necitelných, pyšných, zlostných, hněvivých srdcí tluče Ježíš zase takto: »Kdo se povyšuje, bude ponížen!« — »Mějte lásku jedni k druhým, potom poznají lidé, že jste učenníci moji!« — »Odpouštějte, aby i vám odpustil Otec váš nebeský!« — »Blahoslavení tiší, blahoslavení milosrdní, pokorní, lkající — — —!«

3. Na dveře zarmoucených, skličенých srdcí klepe Ježíš těmito slovy: »Blahoslavení truchlíci, neb oni potěšeni budou!« — »Pojďtež ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím!«

4. Na dveře vlažných, lhostejných, líných srdcí tluče Pán Ježíš takto: »Blahoslavení, kteří lačnějí a žízní po spravedlnosti, neb oni nasyceni budou!« — »Ne každý, kdo mi říká: Pane . . .« — »Království nebeské násilí trpí, a jen ti, kteří násilí činí, uchvacují je!«

5. Na dveře čistých, panenských srdcí tluče Ježíš: »Blahoslavení čistého srdce, neb oni Boha viděti budou!« — »Nechte maličkých přijíti ke mně, neb jejich jest království nebeské!«

A těmitéž slovy tluče také na dveře nečistých, nemravných srdcí, jenže slova Jeho v nich jinak se ozývají; zní v nich tak, jako by volal: »Běda těm, kteří jsou nečistého srdce, neboť oni Boha viděti nebudou!« — »Nic nečistého nevejde do království

nebeského!« — »Běda tomu, kdož by pohoršil jedno z maličkých těchto, zajisté pravím vám, lépe by mu bylo — — —«

6. Zvláště na dveře ženských srdcí tluče Pán Ježíš překrásným podobenstvím o moudrých a bláznivých pannách; aby rozumné panny a moudré ženy v stálosti zachoval, pošetilé pak a nemoudré nešťastnice aby ze spánku hříšného vyburcoval, velí, aby se v pravý čas zaopatřily olejem Jeho milosti, — a aby hlasu Jeho spíše uposlechly, dokládá: »Neb nevíte dne ani hodiny, kdy Pán přijde!« — Na dveře srdcí všech bez rozdílu klepe Pán Ježíš volaje neděli jak neděli, svátek jak svátek s tohoto posvátného místa: »Synu můj! Dcero má, dej mně srdce své!«

c) A což konečně říci mám o zázracích, kterými nejzřetelněji tluče Pán Ježíš na dveře našich srdcí? Pověz mi upřímně, kř. m., nebylo srdce tvé dojata, když se ti ponejprv vykládalo, že Ježíš Kristus, jenž tam na oltáři mezi námi přebývá, je týž mocný Král nebes a země, který pouhým slovem proměnil vodu v nejlepší víno? Který jen povel, a větrové a bouře se utišili? Který požehnal 5 chlebův ječných a 2 rybičky, a nasyceno bylo kolem 5000 mužů a ještě pozůstalo drobtů plných dvanáct košů, tedy více, nežli původně chleba bylo? Neotřásl to tebou, když jsi slyšel, že Ježíš po vodě chodil právě tak jako po suché zemi, tentýž Ježíš, kterého ve velebné Svátosti přijímáš? Když jsi slyšel, že apoštolové celou noc lovíce, nic nepolapili, až k ránu na slovo Ježíše ještě jednou síť rozestřevše takové množství ryb zahrnuli, že se síť trhala a lodička potopovala, tak že apoštol sv. Petr, jenž tehdy tak blízko cítil všemohoucnost Boží, všecek se zhrozil a nevěda, kam by se poděl, prosebně volal: »Pane, odejdi ode mne, neb jsem člověk hříšný!« — A což, draží př., nebylo srdce vaše dojata, když jste ponejprv slyšeli a potom ještě tolikrát, kterak ten Pán Ježíš, týž předobrá Ježíš, Jehož nejsv. Srdce tam na oltáři uctíváme, po tři leta ve Svě vlasti s místa na místo chodil, všude pomáhaje a dobře čině, nemocné, kterým už nikdo pomoci nemohl, slovem uzdravuje, ano i mrtvé k novému opět životu křise? — A jestliže vše to dojalo vás, povězte mi, jak vám bylo u srdce, když jste slyšeli vypravovati o prvním »velikém pátku?« Tehdy příroda veškerá truchlila: slunce hořem zastřelo tvář svou, země v útrokách se chvěla tak, že se skály pukaly a hroby otvíraly, ba i ti diváci pod křížem, jak nám Písmo svaté sděluje, nemohli se konečně ubrániti pohnutí, neboť bijíce se v prsa, navraceli se do Jerusalema, otřeseno bylo tehdy srdce pohanského setníka, tak že zvolal: »Jistě Syn Boží byl tento!« Hle, i pohan na to klepání otevřel Ježíši srdce své, jenom tvé srdce, milý křesťane, bylo by zůstalo chladné při tomto největším zázraku lásky Boží k lidem!? Ó ne, to nevěřím; než kdyby tomu snad přece tak bylo, ó, potom nezavírej očí a uší svých před tím posledním dílem všemohoucnosti a velebnosti Boží, kterým tluče na srdce tvé.

Dílo to ještě se neudálo, ale stane se. Kdy, to nikdo neví, ani andělé v nebesích ne.

Ale že se stane, to víme najisto, neboť předpověděl nám je týž Ježíš Kristus, jenž pravil: »Nebe i země pomínou, ale slova má nepominou.« Zajisté už všichni chápete, že mám teď na mysli soudný den. V ten den andělská trouba shromáždí nás ode čtyř končin světa; na nebi spatříme znamení Syna člověka — Ježíšův kříž; Ježíš pak s velikou mocí a slávou, obklopen zástupy andělů, předstoupí před nás a rozdělí nás nejprve na dvě strany, milovníci Ježíšova Srdce budou na pravici, nepřátelé přesvatého toho Srdce na levici; potom bude nás všechny pospolu souditi a konečně přijde to nejhroznější: rozloučení na všechny věčné časy! Vyvolení přátelé nejsvět. Srdce s plesáním vstoupí s Ježíšem, Marií a anděly u věčnou blaženost nebeskou — a tam takřka na prahu — zvolají: »Ó nás šťastných, tuť kyne nám -- blaženost na všechny věčné časy!« Avšak i nepřátelé přesv. Srdce nebudou tiší. Ještě jednou ohlédnou se za vyvolenými a v zoufalství volati budou, jakož psáno: »My nesmyslní, měli jsme život jejich za bláznovství a konec jejich za bezectný; aj, jak jsou počtení mezi syny Boží a mezi svatými jest los jejich! Ó pahrbkové přikryjte nás, a hory padněte na nás!« Než v tom zavře se nad nimi propast, nastane konec světa, konec času, začne věčnost — šťastná v nebi, strašná v pekle!

* * *

Hleďte, nejmilejší, tak srozumitelně a zřetelně tluče milý Ježíš, že tomu snadno každé dítě porozuměti může! A nicméně přece děje se Pánu Ježíši zrovna tak, jako mnohému z nás v tomto životě, — klepe tak mnohý z nás na dveře, ale marně; ten, co jest uvnitř, nechce mu otevřítí, poněvadž má buď u sebe četnou společnost, jež se nehodí pro klepajícího, — nebo že nechce s tlukoucím mluvití, a proto u z a m k n e ještě dveře, by jich venku stojící nemohl otevřítí. Na dveře mnohého srdce Ježíš proto marně tluče, poněvadž je v něm taková společnost, jež není pro Něho — totiž hřích. Kde je hřích, tam Ježíš nemůže býti: hřích je Ježíšova smrt! Apoštol národů, sv. Pavel, dí, že Ježíš jednou umřel a teď už více neumírá, proto zůstává v n ě srdce, v kterém panuje hřích. Jiní zas schválně srdce své před Ježíšem uzamykají a nechají Ho marně klepati. Tak mnohé srdce lidské uzamčeno jest sedmerým zámkem nepravostí a neřestí, totiž zámkem pýchy, lakomství, smilstva, závisti, hněvu, obžerství a lenosti a nad to ještě zataraseno silnou závorou hříšného návyku. — Třetí nejsou sice tak pohrouženi v hříšné náruživosti, ale nelíbí se jim mluvití a obíratí se s Ježíšem — jsou vlažní. Takým dí ústy svého apoštola: »Ó bys byl studený nebo horký, ale poněvadž nejsi ani studený ani horký, nýbrž vlažný, počnu tě vyvrhovati z úst svých!«

Moji drazí, nechtějte se ani těmto ani oněm podobati. Zamílujte si z celého srdce svého nejsv. Srdce Ježíšovo a služte Mu ze všech sil svých; neboť vězte, že není srdce tak šlechetného, tak

vděčného, jako je Srdce nebeského našeho Krále; každou, i tu nejmenší službu bohatě vám nahradí On, jenž děl, že ani sklenice studené vody, již by kdo bratru svému podal, nezůstane bez odměny. Vždyť jiného úmyslu nemá, když na dveře srdce našeho tluče, než aby nás šťastny učinil časně i věčně, pravíť: „Jestliže kdo uslyší hlas můj a otevře mi dveře, vejduť k němu, budu s ním večeřeti a on se mnou!“ Amen.

Alois Koudelka, farář v Nikolčicích na Moravě.

Řeči příležitostné.

Svátek sv. Jana Křtitele.

Sv. Jan mocný kazatel pro nynější poměry.

„Co jste přišli na poušť vidět? třtinu-li
větrem se klátící?“ Mat. 11. 7.

Nábožní křesťané! Uvádím vás dnešního dne na poušť. Dlouhá leta pobyl zde váš farní patron, sv. Jan Křtitel žil zde dlouhá leta v tuhém pokání. Nosil roucho ze srsti velbloudí a pás kožený okolo beder svých, a pokrmem jeho byly kobylky a med lesní. Povzbuzoval lidi ku pokání a připravoval je na příští Krista Ježíše. Jednou spatřil svého Spasitele k sobě přicházeti při řece Jordáně. Poukázal naň a pravil: „Ejhle beránek Boží, který snímá hříchy světa.“ Poukázal na Toho, od kterého hříšný svět spasení očekáváti má.

Přátelé! Pohlížíte-li v nynější poměry časové, naleznete velikou podobnost s časy sv. Jana, velikou podobnost s pouští. Všude ozývají se hlasy po nápravě, nemáme-li přijíti ke krvavé revoluci. A právě sv. Jan, váš farní patron, ukazuje, od koho máme nápravu očekávati: od Ježíše Krista totž, který jest beránek Boží, který snímá hříchy světa, který snímá také bídu života; ukazuje nám dále životem svým cestu, kterou kráčetí máme ku nápravě: ukázal nám ji svou pevností, skromností a střídmostí. I uvažujme ke cti sv. Jana Křtitele, vašeho mocného patrona a přímluvce, od koho nápravu očekávati máme a jak k ní sami působiti můžeme.

P o j e d n á n í.

I.

Poměry společenské dnešní doby jsou bez odporu nezdravé. A jedna z hlavních příčin, proč se tak stalo, jest ta, že lidstvo se odtrhlo od pramene života, od Ježíše Krista. Pravím výslovně

»lidstvo« se odtrhlo. Neboť falešnými zásadami, zvláště heslem: »Náboženství jest věcí soukromou« odtrhl se člověk společenský od Krista; řeklo se: jednotlivý člověk může míti náboženství ale nemusí, ve veřejném životě třeba ho není. Tím se stalo, že náboženství křesťanské nemělo vlivu v zákonodárství, v obci a ve státě. Tím však vstoupily v život veřejný zásady protikřesťanské, zásady falešné, ku veliké škodě lidu křesťanského i ve smyslu hmotném. Když pak v životě veřejném nemělo náboženství křesťanské platnosti, vlašným se stával i život křesťanský v soukromí, v rodině. I ta se dala unést proudem času k životu lehkovážnému, kterým si leckdy sama způsobuje bídu a nouzi hmotnou.

Proto, nejmilejší, jest třeba, by se lidstvo vrátilo ke Kristu, v Něho doufalo, od Něho spásy z trudného postavení očekávalo a samo životem křesťanským jak soukromým, tak veřejným z něho si pomáhalo.

Ke Kristu poukazoval sv. Jan Křtitel na poušti: »Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa.« Ano, Kristus jest Beránek Boží, který nás zbavuje bídy mravní, ale netoliko mravní, nýbrž i bídy hmotné. Kristus obrodil společnost starověkou, Kristus obrodí i společnost nynějšího věku. Díky Bohu, řady těch, kteří očekávají nápravu společenských poměrů od Krista a Jeho vznešeného náboženství, množí se každým dnem. I my, nejmilejší, očekáváme budeme nápravu od Krista, ale působme k ní sami také podle příkladu sv. Jana Křtitele.

II.

1. Sám Kristus Pán vydává svědectví o sv. Janu Křtiteli nejlepší. Oslavuje ho jako třtinu větrem se neklátící: »Co jste přišli na poušť vidět? třtinu-li větrem se klátící?« Pevný byl sv. Jan u víře, ano i králi Herodesovi neostýchal se rozhodně říci pravdu do očí: »Nesluší tobě míti manželku bratra svého.« A za tuto pevnost a rozhodnost pykal v žaláři, položil i život svůj.

Učme se, nejmilejší, od sv. Jana této pevnosti a rozhodnosti u víře. Poznali jste zajisté již dávno, že naše sv. víra jest víra pravá, která nám zabezpečuje blaženost pozemskou i nebeskou. Když jsme došli k tomuto poznání, jest naší povinností, pevně při víře svých otců státi. Zlehčuje se namnoze víra tato, zlehčuje se namnoze i věrný, pevný křesťan; než nebudme tu třtinou větrem se klátící, nýbrž vykonávejme své povinnosti křesťanské i přes posměch nepřátel. Nezapírejme ani slovem ani skutkem víru svou, nýbrž vyznávejme ji i veřejně v životě! Od náboženství Kristova očekáváme nápravu společnosti, proto pevně a rozhodně při něm stůjme a hledme, by vládlo v rodinách našich, obcích i státech.

2. Jak skromným a pokorným byl sv. Jan! Když lidé měli ho za Krista samého, vyznal a nezapřel a vyznal: »Já nejsem Kristus.« Nepokládá se ani za hodna, rozvázati řeménky u obuvi Krista Pána.

Zcela opačně si počíná nynější pokolení lidské. Pýchou a přílišnou sebedůvěrou naplněno jest a ve své nadutosti nechce uznati ni Boha ni pána. Člověk jest sám sobě nejvyšším pánem, nezávislým na nikom. A přece, nábožní křesťané, kdyby Bůh stále nás při životě neudržoval, upadli bychom v nivec. Co máme, máme od Boha; proč bychom tedy Mu neměli vzdávati čest? Když se nad míru povyšujeme, ano, i nad Boha se povznésti chceme, jsme pošetilí a nejednáme dle zdravého rozumu. Následujme příkladu sv. Jana a vyznejme, čím jsme, slabými, hříšnými tvory, ve všem na Bohu závislími. Tak skutkem budeme působiti ve zlepšení poměrů společenských, neboť když lidstvo pýchou odvrátilo se od Krista a od Boha, dlužno v pokoře a skromnosti a rozumnosti k Tomu se vrátiti, od něhož všechno máme.

3. Ještě jednu ctnost třeba obdivovati u sv. Jana, střídmost. Slyšeli jste, jak se odíval, co mu bylo za pokrm, víte také, co již archanděl Gabriel zvěstoval otci Zachariáši: »Vína a nápoje opojného nebude píti.«

Hle, nejmilejší, tak žil sv. Jan. A nynější lidstvo? Jaký přepych namnoze jest v šatstvu, že leckdy nelze služku od paní rozeznati. A mnohý jest otec rodiny, že v neděli sám nebo s rodinou prohýří a promarní výdělek, těžko vydělaný, a má pak po celý týden i s rodinou bídu a nouzi. Kdyby byl střídmy, mohl by míti dosti pěkný blahobyt.

* *

Nejmilejší! Dnešní svátek našeho sv. patrona Jana Křtitele, jeho příklad ukazuje nám, od koho máme nápravu společnosti očekávati a jak my sami k ní přispívati můžeme. Nuže, stůjme pevně u víře v Krista, Spasitele celé společnosti lidské, vraťme se ve vši skromnosti a pokoře k Bohu, dárci všeho dobrého, a užívejme Jeho darů ve střídmosti. Tak zajisté sami sobě lepší budoucnost zaopatříme zde na zemi a staneme se hodnými, na věky radovati se ve společnosti svatého patrona, Jana Křtitele. Amen.

Jan Nep. Jos. Holý, řeholní kanovník Tepelský.

Listy katechetické.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

78.

O které svátosti vykládal jsem vám předešle? Co jest křest sv.? Podle čeho poznáváme, že jest to svátost? Kdy a jak byl křest od Pána Ježíše ustanoven? Zdali pak jest při křtu i zevnější znamení? A kterými slovy dal Pán Ježíš na srozuměnou, že se při křtu milost posvěcující udílí? (»Kdo uvěří a pokřtěn bude...«) A nyní udejte mně do podrobná, co ta milost svátostná při křtu sv. působí (1. 2. 3. 4.). — Tak jste se učily o první svátosti. A ne bez příčiny uveden jest křest v řadě svátostí na prvním místě; on skutečně jest nejprvnější svátostí, tak sice, že by nikdo nemohl přijmouti jinou svátost, kdyby nebyl prve pokřtěn. Jsou zajisté všechny ostatní svátosti jen pro křesťany ustanoveny; křesťanem ale jak se stává člověk? Však i nejpotřebnější svátostí jest křest sv. O tom poučil druhdy Pán Ježíš Nikodema, když k Němu přišel v noci na poradu, co by činiti měl ku spasení. Pamatujte si, co mu řekl Pán Ježíš. Privil: »Nenarodí-li se kdo znovu z vody a z Ducha Sv., nemůže vjíti do království Božího« Jan 3, 5. Jaké pak znovuzrození to myslil Pán Ježíš? Jak se rodí člověk znova na křtu sv.? Podle duše. Bylať duše jeho dříve hříchy pošpiněna; jakou ale stává se na křtu sv.? Dříve byla v moci ďábla, z toho otroctví ji křest sv. osvobozuje, a co z ní činí? Dříve měla se pekla co báti, po křtu sv. ale co má slíbeno? Jak řekl Sám Pán Ježíš k učenníkům, když je kázat a křtít poslal? (Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude.) Poněvadž jest tedy křtu sv. ku spasení nevyhnutelně potřebí, nazývá se křest nejpotřebnější svátostí. (Op.) Proto jsme děkovali Pánu Bohu za tu milost, že se nám křtu sv. dostalo; spolu jsme za tu milost prosili pro ty, kteří ještě pokřtěni nejsou. A jak by se jim toho mohlo dostat? Tu nastává nám otázka, kdo má moc

a právo, křest sv. udíleti? Koho zplnomocnil k tomu Pán Ježíš? Že sv. apoštolové křtili, již jste slyšely; při jaké příležitosti to bylo? Sv. apoštolové si zvolili též pomocníky, jáhny, kteří taktéž křest sv. udíleli, jak čteme v Písmě sv. o sv. jáhnu Filipovi. Při pronásledování křesťanů v Jerusalemě odešel on do Samaří a tam kázal i mnohé zázraky činil ve jménu Ježíše Krista, tak že lidé vidouce to uvěřili a sv. Filip je pokřtil. Však i dále do vzdálenějších zemí měla se rozšířiti Církev Kristova a proto poslal Pán Bůh sv. Filipa tou cestou, kudy z pouti jerusalemské navracel se domů komorník královny mouřenínské. Byl to člověk šlechtyný; milost účinná čili napomáhající povzbudila ho, aby se pouti jerusalemské účastnil; když pak po vykonané pobožnosti zpět se vracel, četl si cestou ještě v Písmě sv., co napsal prorok Isaiáš o Mesiáši. Vidíte, že ta milost účinná jej v zbožném rozjímání udržovala. Však on nerozuměl dobře tomu proroctví, kde se praví, že »jako ovce k zabiti veden bude, a že jako beránek neotevře úst svých.« Řízením Božím, zrovna když o těchto slovech prorockých přemýšlel, setkal se s ním sv. Filip a vysvětlil mu, že prorok takto předpověděl o Mesiáši a ten Beránek Boží že jest Kristus Ježíš, jenž pro nás dobrovolně smrt podstoupil, aby nás vykoupil. I poučil ho o všem, co Pán Ježíš pro spasení naše vykonal a že k našemu posvěcení křest sv. ustanovil. V tom pak přijeli k vodě a komorník pln touhy po vykoupení žádal býti pokřtěn. Sv. Filip odpověděl, věří-li v Pána Ježíše, že se tak může státi a komorník vyznal: »Věřím, že Ježíš Kristus jest Syn Boží.« I vstoupili tedy oba do vody a sv. Filip pokřtil komorníka. Jak to asi učinil? Jakou milost přijal nyní onen komorník? Co v něm ta milost posvěcující působila jako milost svátostná? —

Z plnomocenství Pána Ježíše křtili tedy sv. apoštolové a jáhnové. A kdo jsou jejich nástupci? Mají tedy právo křtíti: biskupové, kněží a jáhnové. (Op.) Však musím ještě připomenouti vám, co vypravuje se o komorníkovi onom. Jelikož s pravým, zbožným úmyslem stal se křesťanem, povzbuzovala ho milost Boží, aby i jiným obyvatelům ve své zemi o Pánu Ježíši vypravoval a učení Jeho hlásal; když pak uvěřili, pokřtil je, jak ho o tom sv. Filip byl poučil. Nebo pamatujte si, že v čas potřeby, kde není po ruce ani biskupa, ani kněze, ani jáhna, může každý člověk křtíti. (Op.)

Tak rozšířila se sv. víra Ježíše Krista v zemi mouřenínské a podobně postarala se Prozřetelnost Boží o rozšíření Církve Kristovy i v jiných zemích. I do naší vlasti přišli před 1000 lety sv. muži, kteří sv. víru křesťanskou zvěstovali a proto jmenují se věrozvěstové čili apoštolové národů slovanských; víte, kteří to byli? Ano sv. Cyrill a Methoděj kázali Ježíše Krista na Moravě a pokřtili knížete Moravského a jeho lid; od sv. Methoděje také obdržel křest sv. kníže český Bořivoj a jeho choť sv. Ludmila, patronka naše česká, a naši staří předkové. Od té doby stali se Cechové křesťany; čím? I vy jste byly pokřtěny, hned jak jste se narodily. Tehdáž jste ani o tom nevěděly; nyní ale tomu již po-

rozuměti můžete, a já vám povím, s jakými obřady vám křest sv. byl udílen. Přinesli vás kmotrové vaši do kaple kostelní a prosili za vás o křest sv. Kněz vám dal jméno některého světce neb světece, abyste měly patrona neb patronku, kteří by vám byli příkladem v ctnostech a za vás u Boha se přimlouvali, abyste i vy svatými se staly a jednou do nebe se dostaly. Proto zařikáním odehnal od vás kněz ďábla, křížem sv. vás poznamenal a za vás s kmotry se pomodlil, uváděje vás do chrámu ke křtitelnici. Poněvadž pak ku spasení jest potřeba víry, ptal se kněz budete-li věřit všechno, čemu apoštolské vyznání víry učí a chcete-li se odřici ďábla i všech hříchů, ku kterým by vás lákal. To obě slíbili kmotři jménem vaším a vy nyní, když tomu již rozumíte, máte plniti to, co za vás bylo slíbeno. Jen pod tou podmínkou pokřtil sv. Filip onoho komorníka, že bude víru svou vyznávat a tak na ten slib kmotrů vašich byly jste i vy pokřtěny. Kněz totiž lil vodu na hlavu vaši ve způsobu kříže a při tom říkal: »Já tě křtím ve jménu Otce . . .« Potom pomazal vás sv. křížem ovinul bílé roucho kolem hlavy a dal držeti hořící svíci. Voňavé křížmo znamená ctnosti a dobré skutky, pro něž byste se Pánu Bohu líbily, bílé roucho značí čistotu a nevinnost duše, hořící svíce pak živou víru, která má vám ozařovati cestu k životu věčnému. Abyste si to líp pamatovaly, zopakujem si ještě jednou, co se s vámi dělo při křtu sv. Zpomeňte na to častěji, a co za vás kmotři slíbili, to máte nyní samy slíbiti Pánu Ježíši. Proto obnovíme nyní tento slib váš zde před obrazem Pána Ježíše; až pak přijдете do kostela, učiníte tak po tichu samy. Tedy na křtu sv. odřekly jste se ďábla, který vás měl dříve ve své moci a v moc Ducha Sv. jste odevzdaly: odříkáte se tedy i nyní ďábla? I všech skutků jeho? I vši pýchy jeho? Nebudete poslouchat jeho pokušení a svádění ke zlému? Věříte všechno, co Bůh zjevil a co Církev sv. k věření předkládá? Věříte v Boha Otce všemohoucího Stvořitele? I v Ježíše Krista? I v Ducha Sv. . . .? Věříte sv. Církev obecnou? Kmotři slíbili za vás, že této víry své se budete držeti; proto musíte také rády a ochotně se tomu učit, co a jak věriti máme, abyste pak podle toho mohly se řídit. Nezapomínejte na ten slib křestní; častěji si ho opakujte a až přijдете k sv. přijímání, obnovíme ten slib v kostele slavnostným způsobem. Nyní ale pomodlíme se apoštolské vyznání víry, jak se za vás kmotrové vaši modlili při křtu vašem.

79.

Která je nejprvnější a nejpotřebnější svátost? Proč jmenuje se křest nejprvnější, — proč nejpotřebnější svátost? Proto také Církev sv. křtí dítky hned po narození a rodiče také neodkládali se křtem vaším, když jste se narodily, abyste snad neumřely dříve, než byste byly pokřtěny. A kdo vás pokřtil v chrámě? Kdo tedy má právo křtiti? Jak pak ale kdyby bylo dítko po narození slabé, že by je do kostela ani donést nemohli? Kdo tedy může v čas

potřebí křtíti? A jak se udílí křest sv.? Ano litím vodou a říkáním slov: »Já tě křtím . . .« to je to nejdůležitější; kromě toho koná kněz, ještě jisté obřady a modlitby, jak jsem vám předešle vypravoval. Kdo jste si z toho co pamatoval? Proč dává vám jméno světce? Koho jste se odřekly? Co jménem vašim slíbili kmotrové? Předešle jsme slib ten obnovili a já jsem vám uložil, abyste i vy tak učinily po tichu v chrámě; nezapomněly jste na to? Učiňte tak častěji, obzvláště ve výroční den svého narození, na svátek sv. patrona, a kdy slavně to učiníme?

Pozorujete tedy, že na té víře, která vám na křtu sv. byla vlita, mnoho záleží; v ní máte býti vycvičeny, ji máte si zachovati jako pravidlo pro život, v ní nesmíte ochabovati. Proto k posilnění této víry ustanovil Pán Ježíš zvláštní svátost; jest to druhá v řadě svátostí. Jak se jmenuje? Již to jméno biřmování, které je utvořeno z latinského slova (firmare = utvrzovati), má nám připomínati utvrzení ve víře. A víte, kdo jest to, jenž nás touto svátostí ve víře utvrzuje? Jest to Duch Sv., kterého Pán Ježíš učenníkům před Svým na nebe vstoupením slíbil a také seslal. Kdy a jak se to stalo? Kterou svátost tedy z ustanovení Pána Ježíše přijali tehdaž sv. apoštolové? A zdali pak ji také udíleli věřícím? O tom vám povím doklad, jak to vypravuje Písmo sv. o věřících v městě Samaří. Slyšely jste předešle, kdo že tam kázal a křtil? Když ale již mnozí byli pokřtěni, oznámil to sv. Filip do Jerusalema apoštolům, a oni tam poslali sv. Petra a Jana; Písmo sv. pak o nich vypravuje, že když tam přišli, skládali na věřící ruce a tito přijali Ducha Sv. Přijali tedy tutéž svátost jako sv. apoštolové při seslání Ducha Sv.; jak se jmenuje? Však bude vám nápadno, proč sv. Filip jim neudělil sv. biřmování jako dříve křest sv.? Víte, že sv. Filip byl jen jáhen; sv. biřmování ale měli právo udíleti jen sv. apoštolové a i nyní svátost tu udílejí jen právomocní jich nástupcové totiž biskupové. K čemu pak ale měla a má sloužiti tato svátost? Pán Ježíš dal to na srozuměnou apoštolům, když jim řekl, aby z Jerusalema dříve neodcházeli kázat sv. evangelium do širého světa, dokud sami v té víře od Ducha Sv. utvrzeni nebudou. Působila tedy tato svátost biřmování při apoštolích, že byli ve víře posilněni a tak stali se ochotni pro Ježíše Krista trpěti, jako na př. když byli metlami mrskáni, že kázali o Pánu Ježíši v chrámě, ale oni nedali se tím odstrašiti, nýbrž radovali se, že mohli trpěti pro Pána Ježíše.

Tak naznačil jsem vám, že při biřmování nalézají se ty tři věci jež při každé svátosti potřebny jsou; které jsou to? Jak víte že Pán Ježíš sv. biřmování ustanovil? Koho měli očekávati v Jerusalemě před svým odchodem do širého světa? Že sv. apoštolové Ducha Sv. přijali, víte; ale zdali pak to byla svátost ustanovená i pro ostatní věřící? Co jsem vám povídal o těch věřících v Samaří? A jak jim sv. apoštolé udíleli tu svátost? A tak se děje až dosud: p. biskup skládá na věřící ruce a maže je křížmem sv. na čele

a při tom se nad nimi modlí: »Znamenám tě znamením kříže a posiluji tě křížem spasení, ve jménu Otce . . .« To jest viděti a slyšeti při udílení sv. biřmování, jest to tedy zevnější znamení; opakuj N, které jest to zevnější znamení. A co pak naznačuje a působí toto znamení? Milostný účinek té svátosti dobře nám naznačuje křížmo, jež jest smíšenina oleje s vonným balsámem; olej sílí a tak sv. biřmování taktéž posiluje v čem? Balsám líbezně voní a biřmovaný křesťan má taktéž vydávati líbeznou vůni ctností. K tomu napomáhá milostí Svou Duch Sv., kterého jako apoštolové tak i biřmovanci přijímají v této svátosti. A toť tedy třetí věc podstatná, totiž posvěcující milost Ducha Sv., která jakož svatostná milost biřmovance ve víře posiluje, aby ji statečně vyznával a podle ní živ byl. Ano, i když by křesťan biřmovaný musil víru proti nevěrcům brániti aneb pro ni trpěti, Duch Sv. milostí svou dodává mu síly jakož bojovníku Kristovu, jak viděti bylo na apoštolích a sv. mučennících. O jednom učenníku Ježíšovu jsem se vám zmínil při svátcích vánočních, že byl on první, jenž pro víru Ježíše Krista život nasadil a tak prvomučenníkem se stal; jak se jmenoval? Co vypravuje nám Písmo sv. o sv. Štěpánu? Ano, on kázal ve škole židovské o Pánu Ježíši jakož Synu Božím a Vykupiteli; jak přijali ho fariseové a zákonníci? Dal se však svatý Štěpán ustrašit? On pohleděl vzhůru a koho tam užířel? Ano, Pána Ježíše, jako by mu ku pomoci spěchal. A toť jej posílilo tak, že ani kamenováním od víry své nedal se odvrátit, ale po příkladu Pána Ježíše za nepřátely se modlil a umíraje duši svou Pánu Ježíše doporučil. Vidíte tedy, jak veliké, nadpřirozené síly dodává svaté biřmování; není sice ku spasení tak nevyhnutelně potřebné jako křest, jest však velice prospěšné a nikdo je nemá zanedbati. Proto i vy, až zevrubněji ve sv. náboženství budete vyučeny a nejd. pan biskup sem přijde, tuto svátost přijmete a pak vám o ní a o přípravě k ní povím ještě více. Prozatím si pamatujte, že biřmování jest svátost duchovní dospělosti a tedy udílí se těm křesťanům, kteří ve víře již zevrubněji vycvičení jsou. (Op.) A jak se udílí? Skládáním rukou biskupových, mazáním sv. křížem a modlitbou. (Op.) A co působí? Biřmovanec bývá od Ducha Sv. ve víře posílněn, aby víru svou statečně vyznával a podle ní živ byl. (Op.) Proto biřmovanci se dává jméno některého světce, aby mu byl sv. patronem, příkladem a přímluvčím. Nyní jen obnovíme zase to vyznání víry, které jsme na křtu sv. učinili a poprosíme Ducha Sv., aby nás v tom utvrdil milostí účinnou. —

(Pokrač.)

Sedmero hlavních ctností.

Napsal JAN NEP. JOS. HOLÝ, řeholní kanovník Tepelský.

(Pokračování).

IV. Příznivost.

1. Když byl anděl Gabriel Marii zvěstoval, že i příbuzná její Alžběta obdrží syna, spěchala k ní a navštívila ji. Alžběta byla plna radosti nad návštěvou Marie, než ještě více radovala se z vyznamenání, které se Marii dostalo, že se má státi Matkou Boží, i zvolala: »Požehnaná ty mezi ženami, a požehnaný plod života Tvého...« Hle, Alžběta z blaha Marie se upřímně radovala.

Ale i Alžběta měla přátele, sousedy a příbuzné, kteří se spolu s ní srdečně radovali, když zaslíbený čas přišel, a Alžběta syna dostala. Sv. Pavel nás vybízí, bychom i my dle příkladu sv. Alžběty a její příbuzných z blaha svého bližního upřímně se radovali: »Radujte se s radujícími a plačte s plačícími.« Tu pak ctnost, kterouž se křesťan z blaha svého bližního upřímně raduje, jmenujeme příznivost.

Co jest tedy příznivost?

Syn Saula, Jonathas, byl upřímným přítelem Davidovým, a když Saul životu Davidovu chtěl činiti nástrahy, upozornil ho na to Jonathas a radil mu, aby před Saulem uprchl. Tak také David učinil. Tak ukázal Jonathas skutkem svou příznivost k Davidovi, jak mohl, napomáhal mu k jeho dobrému, k jeho blahu. Proto i my nejen v srdci se máme upřímně radovati z blaha bližního, nýbrž máme k tomu i skutkem, jak můžeme, napomáhati. Příznivost máme dokázati také skutky. Proto můžeme říci: Příznivost jest ctnost, kterouž se křesťan z blaha svého bližního upřímně raduje a pokud může k blahu jeho napomáhá.

Zvláště na něco vás, milé dítky, při této příležitosti upozorňuji. Vy zvláště máte příznivost ke starším lidem ukazovati tím, že, když je potkáte, slušně je pozdravíte. Sám Ježíš Kristus i po Svém oslavení pozdravoval učenníky, řka: »Pokoj vám.« I archanděl Gabriel slušně pozdravil Pannu Marii. Proto i vy slušně starší lidi pozdravujte! Nejlepší pak křesťanský pozdrav jest: »Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!« Ošklivé a pro děti zahanbující jest, když starší osoby samy je na to upozorniti mají; leckdy řeknou: »Škoda je tě, hochu nebo děvče, hezký bys byl, ale škoda, že jsi němý, že nemáš řeči, bys mohl pozdraviti!« Jak jest taková řeč pro dítky zahanbující! Než i ve svém celém chování máte příznivost dokazovati, máte býti zdvořilými ke všem, i starším osobám, i mezi sebou. Chraňte se tedy jiným špatná jména dávati, nadávati, zlořečiti, je urážeti, hrubých výrazů užívati!

Pohnutek ku příznivosti lze užiti týchž jako při lásce ku bližnímu a štědrotě. Proto je na tomto místě opomíjím.

V. Střídmost v jídle a pití.

1. Král Nabuchodonosor nařídil, aby někteří mládenci zajati z rodu královského a knížecího k jeho službě byli vybráni a s jeho stolu stravováni. Mezi vybranými byli Daniel, Ananiáš, Misael a Azariáš. Ale tito umínili sobě, nejísti pokrmů královských, protože požívání některých pokrmů židům zákonem zapovězeno bylo. Prosili tedy nejvyššího komorníka, aby jim dal toliko zeleniny k jídlu a vodu k pití. Komorník byl by žádosti jejich vyhověl. »Avšak,« pravil, »bojím se krále; neboť uzří-li, že jsou tváře vaše hubenější nežli jiných mláďenců, dá mne usmrtiti.« Daniel prosil ještě jednou: »Zkus nás aspoň po deset dní! Pak učiň s námi, jak se tobě líbiti bude.« — Komorník vyslyšel prosbu jeho. Po devíti pak dnech bylo lice jejich krásnější a plnější, nežli všech jiných mláďenců, kteří se nebyli odřekli pokrmů královských. Dával jim tedy komorník i dále toliko vařeniny a vodu. Bůh pak dal jim rozumnost a moudrost.

Tito mládenci nám ukazují, jak si máme počínati při jídle a pití. Člověk potřebuje pokrmu a nápoje k životu svému. Kdyby člověk dlouhý čas nejedl ani n pil, umřel by. Ale člověk má v požívání jídla a nápoje zachovávat slušnou míru, tím spíše však křesťan, pohlížeje na příklad svého Spasitele, který se postil 40 dní a 40 nocí. Proto nemáme tak mnoho jísti, až bychom již nemohli, až by se nám udělalo špatně. Při jídle nemáte býti hltavými ani vybíravými. Jezte, co vám maminka předloží a neříkejte: »Já to nechci, dejte mi to neb ono.« Takové dítě je vybíravé a vlastně nemá hladu. Kdyby mělo skutečně hlad, jedlo by, co se mu předkládá, neboť hlad jest nejlepší kuchař. Jak si máme tedy počínati při jídle a pití? Nemáme jísti přes přiliš, přes míru, nemáme býti hltaví ani vybíraví. Takový křesťan jest střídmý. Střídmý jest tedy křesťan, který při požívání pokrmu a nápoje vždy slušnou míru zachovává.

Mládenci oni však nejen slušnou míru zachovávali, ale i rádi se v jídle a pití zapírali, spokojili se jen obyčejnou stravou a vodou. Proto přidáme k tomu, co jsme dříve řekli, také to, co nyní díme. Střídmý jest křesťan, který při požívání pokrmu a nápoje vždy slušnou míru zachovává, ano i rád se při tom zapírá.

2. a) Ačkoli mládenci ti jen zeleninou a vodou se spokojili, bylo po desíti dnech lice jejich krásnější a plnější než ostatních mláďenců, byli zdravější. Střídmostí stáváme se tedy zdravější.

b) Když se staráme střídmostí lépe o zdraví, prodlužujeme si jí také život. Hippokrates, otec lékařů, dožil se vysokého stáří 140 let. Byv otázan, čím tak dlouhého věku došel odvětil: »Protože jsem se nikdy do syta nenajedl.«

c) Příběh o mláďencích na dvoře Nabuchodonosorově praví ke konci: »Bůh pak jim dal rozumnost a moudrost . . . Král ne-

nalezl ze všech nikoho tak moudrého a spůsobného, jako oni byli.« Vidíte, tak se střídmostí bystří náš rozum.

d) Kristus Pán, než počal učití, šel na poušť a postil se 40 dní a 40 nocí. Pak přistoupil k Němu ďábel a pokoušel Ho třikráte ke hříchu. Kristus toto trojí pokušení vítězně přemohl. Chtěl nám tím ukázati, že střídmostí i my lehko přemůžeme pokušení.

e) Když střídmostí lehko pokušení přemáháme, docházíme i jiných ctností, zvláště čistoty.

f) Když Bůh skrze proroka Jonáše Ninivetským záhubou města pohrozil, rozhlásili Ninivetští půst a oblékli se v roucha kajicná. A Bůh jim odpustil pro pokání a pro půst. Tak střídmostí docházíme odpuštění hříchů.

g) Mojžíš a Eliáš postili se 40 dní ve Starém Zákoně jako Kristus Pán v Novém Zákoně. Tito dva proroci zjevili se na hoře Táboru, kdež Kristus proměnil se před apoštoly. Sv. Vincenc F. pak přičítá vyznamenání Mojžíšovo a Eliášovo jich postu, jich střídmostí. Střídmostí docházíme tedy také zvláštního vyznamenání v nebi.

Zachovávejte tedy slušnou míru v požívání pokrmu a nápoje, neboť střídmostí stáváte se zdravějšími, prodlužujete si život, bystříte si rozum, snadno přemůžete pokušení, dojdete i jiných ctností, zvláště čistoty, dojdete snadno odpuštění hříchů a zvláštního vyznamenání v nebi.

Katolické útulny a polepšovny ve Spojených Státech.

Píše Dr. JOSEF BURIAN.

(Dokončení.)

Mimo křesťanskou charitu snaží se lidskou bídu umírniti lidu milství (filanthropie). V ohledu tom lze pozorovati 2 směry. Jeden směr z čisté lásky k bídě lidské zřizuje ústavy, jako to činí Církev katolická a má na zřeteli jen tu blahodějnou práci. S ústavy tohoto druhu může se katolická Církev bez starosti dělití o záslužné práce výchovy a polepšení mládeže. Druhý směr — patrně pod vlivem zednářstva — nejen že k Církvi katolické žádného zřetele neběře, ale vylučuje dočista každý vliv církevní na tyto ústavy. I příklady tohoto směru v zemi »s v o b o d y« jsou dosti četné.

Štěpán Girard z Filadelfie byl vynikajícím lidumilem. Jsa synem prostého námořníka následoval povolání svého otce. Štěstí mu přálo. Z chudého námořníka stal se bohatý majetník lodí. Manželství jeho bylo nešťastné a skončilo rozvodem a smrtí jeho manželky v blázinci.

Štěpán Girard velikého vzdělání neměl, ale to nijak nevadilo, aby dle tehdejší mody byl slepým velebitelem prokázaných nevěrců, jako byl Voltaire, Rousseau a j., dle nichž i své lodi pojmenoval. Jakkoliv byl vyhlášeným lidumilem, přece nemohl na sebe upoutati žádného přítele. Při své smrti zanechal jmění čítající 9 milionů dollarů, jež odkázal bezmála výhradně k dobročinným účelům, hlavně ale k zřízení koleje pro sirotky. Zásady, v nichž by se chovanci vzdělávati měli, naznačil v poslední vůli. Jsou to: dobročinnost, pravdivost, střídmost, pracovitost a mravnost, samé to věci, o kterých Girard za to měl, že mu přispěly k získání majetku.

Naproti tomu neměl do koleje přístup žádný zástupce kterékoliv náboženské společnosti.

Možno nazvati takovou nadaci nadací lásky?

Slavný americký právník Daniel Webster praví: »Mám za to, že v kterémkoliv vzdělávacím ústavě pro mládež, kde autorita Boží se zlehčuje a nauky křesťanské jsou v posměch brány, z něhož učitelové křesťanského náboženství jsou vyloučeni — ani dost málo o nějaké čisté charitě nemůže býti řeči.«

Třetí motiv pro zřizování útulen a polepšoven jest zájem státní, vlastně by se mělo říci »státní povinnost«, neboť v ohledu tom zajisté má také stát své povinnosti.

Povinností jednotlivých států unie by bylo, zřizovati a vydržovati takový počet věznic, chudobinců, špitálů, polepšoven, útulen, asylů, blázinců atd., jaký by Spojeným Státům sloužil ku cti. Ale pojednání o těchto laických charitativních ústavech nespadá v rámec této stati. Malou statistiku těchto ústavů podal jsem hned v úvodu.

Na schůzi »New-York-Constitutional« (1884) pravil Joset II. Choate, předseda této společnosti, mimo jiné: »Pan Lautenbach poukázal právě k onomu bodu, k němuž se vracím. Zděšením nás naplňuje, čeho lze očekávati pro budoucnost. Město New-York čítá 1,800.000 obyvatelů a z těch jest 18.000 dítek, které jsou poukázány na veřejnou dobročinnost; připadá tudíž na 100 obyvatelů 1 dítě!«

V jiných městech jest poměr tentýž.

Mimoděk se tážeme: »Kde vězí chyba?« Jiří Washington vyjádřil se kdysi: »Jen s o p a t r n o s t í chceme předpokládati, jakoby mravnost bez náboženství mohla obstáti. Ať již někdo zastává se zušlechtěné výchovy, jak chce, rozum a zkušenost praví, že nelze očekávati, že by mravnost národa získala vyloučením náboženských zásad.« Jaké náboženské zásady asi měl na mysli Washington?

O tom nás poučuje výrok předsedy soudu New-Yorského Kenta, jenž dí: »Tupiti náboženství, k němuž se skorem celý stát přiznává, jest zneužitím práva náboženského a volné diskuse, státem zabezpečené. Ústava nechrání stejným způsobem náboženství Mahomedova — jako náboženství Spasitelovo. Jsmeť lidem křesťanským a mravnost v zemi jest hluboce vštípena na křesťanství.«

Vlastenec a státník Henry Hoyt — v letech 1878-83 předseda státu Pennsylvanie — napsal v jedné zprávě: »Od správní rady pro veřejnou charitu a od občanů se všech stran, kteří v této otázce jsou účastnjeni, docházejí četné protesty proti nepřístojnosti, že se přijímají děti v chudobincích. V posledních pěti letech zaopatřeno bylo buď částečně buď úplně v takových domech více než 3000 dětí. A děti tyto leností takorůžka umírají a duševně i tělesně hynou a není naděje, že by poznaly svou důstojnost lidskou. Domy tyto jsou školkami ochuzení a štěpnicemi zločinů. Bylo by lépe, kdybychom v celém státě měli více korporací a ušlechtilých osob soukromých, jež by se věci ujaly!«

Jakýsi časopis přinesl dopis Herberta Spencera, v němž trpce si stěžoval, že někteří evropští socialisté a svobodomyšlníci vytloukají z jeho spisů kapitál pro socialismus. Považují, praví Spencer v onom dopise — socialismus za největší kletbu našeho století. Mají-li státníci ve Spojených Státech vůči lidu nějaké povinnosti — a o tom nelze přece pochybovati — pak jedna z nejpřednějších povinností by byla, postavití hráze rostoucímu bezbožectví. Pohanství, jež se vplížilo v moderní společenský život, otravuje smyslnou četbou obecnstvo, podkopává a zadržuje v postupu křesťanství a na místo evangelia staví bezbožeckou filosofii.

A kde že má se začít s nápravou, u koho a v kterých letech? Není žádné pochyby, že začít se musí s mládeží a sice že musí to býti »práce svorná« všech, kdož na výchování mají jakýkoli vliv. Ruku v ruce musí tu jíti stát s náboženskými společnostmi, aby se vychovali občané mravní a zdatní. Stát, jenž náboženství nechává zlehčovati, je ze škol a veřejného života vylučuje, anebo snad docela je ubíjí, přispívá sám svrchovanou měrou k rozrušení všech poměrů v rodině i v obci a dříve či později klidí trpké ovoce své lehkomyšlnosti.

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

(Pokračování.)

d) Církev sv. jest apoštolská.

Pravá Církev Boží musí býti apoštolskou, to jest, musí
1. původ a počátek svůj z apoštolů míti; 2. musí věřiti a učiti, což svatí apoštolé věřili a hlásali; 3. nejvyšší ředitelové a všichni biskupové její musí nepřetrženou posloupností od svatých apo-

štolů pocházeti. Proto dobře napsal Tertullian: »Nechť kacíři ukážou původ svých církví, nechť rozvinou pořádek svých biskupů a dokážou od počátku stálou posloupnost tak, aby první jejich biskup některého z apoštolů anebo mužů apoštolských měl za původce a předchůdce. Tak zajisté Církev římská dovodí, že Klementa byl nařídil neb ustanovil sv. Petr. Nechť sobě jinověrci něco tomu podobného, mohou-li, alespoň vymyslí. — «

Tertullian.

Církev katolická jest v učení svém neomylná.

Učení, které buď Písmem sv. nebo ústním hlásáním obdržela jako dar svatební od Chotě svého, stkví se podnes tou září, jako před věky. Není porušeno ani zlobou lidskou, ani lstí dábelskou. Apoštolům totiž a jich nástupcům slíbil a uděluje Pán skrze Ducha Svatého zvláštní pomoc, aby se nikdy v učení nemýlili, dar neomylnosti. Tento dar nedává se jim však jako obyčejným lidem, nýbrž jen jako učitelům národů. Jako lidé obyčejní mohou podléhati bludům ve věcech zemských jako my; vystupují-li však jako učitelé světa, tenkrát nelze jim blouditi, an Kristus s nimi jest, Duch pravdy je osvěcuje. — Když nadešel rok 451. po Kr., tu sešel se sněm biskupů v Chalcedoně. Toho roku opět duch lží bojoval proti pravdě čistého učení Kristova. Eutyches, opat kláštera konstantinopolského, učil, že Pán Ježíš jen božskou přirozenost měl, lidská že strávena Božstvím Jeho jako krůpěj vody mořem. — V nebezpečí bylo pravé učení, že Kristus jest Bůh a člověk. — Do sněmu došel list papeže Lva Velikého o pravém učení Kristově. A hle, biskupové sněmu zvolali, když byl přečten list: »Svatý Petr mluvil ústy Lvovými!« — Petr měl dar neomylnosti, a ježto dosud sedí na stolici římské ve svých nástupcích, nemohou se tito mýlit, kdykoli jako nejvyšší učitelové Církve a zástupcové Pana Ježíše mluví. —

Dle Brynychy.

Církev katolická jest samospasitelná.

Dne 4. prosince léta Páně 1549 vycházela, jak dějepisci vypravují, tři slunce. Dějepisec, jenž podivný tento zjev zaznamenal, praví, že dvě slunce, jedno k půlnoci a druhé k poledni, brzo zmizela, a třetí, prostřední, které pravé bylo, až do západu svítilo. Dvě slunce zdánlivá byla zajisté pouze odleskem slunce pravého. Zjev ten obsahuje velmi poučnou pravdu. Jediné pravé slunce jest obrazem pravé Církve Kristovy, neboť jen jedinou Církev založil Pán. Během století ukazují se vedle tohoto slunce nepravá slunce, církve odtržené, lidmi založené, odleskem jsouce Církve pravé. — Ale ty bezpečně nevedou lidstvo ku spasení. — Neboť zdaž dávala zdánlivá ona slunce to světlo, jímž osvětlen byl 4. den prosince r. 1549? Zdaž by byla s to život udržeti všemu tvorstvu? Zdaž by na jaře jich teplem probuzena byla příroda k životu? Zdaž by jejich působením zastkvěl se v máji sad i luh kvítím překrásným, a v letě dozrávalo zrno

i ovoce? Pouhý odlesk slunce pravého ničeho takového nebyl by s to působiti; jen jedno pravé slunce dává světlo a udržuje život náš. — A tak i Církev katolická! Ona jediná jest pravým sluncem; ona jediná jest pravou Církví Kristovou; proto ona jediná poskytuje nezkalené světlo učení božského; ona jediná život duší budí a udržuje; ona jediná pomáhá ku spasení a proto ona jediná jest též samospasitelná. Dle Brynychy p. 247, díl I.

Obcování Svatých.

Král svolal vojsko své do boje proti nepříteli vlasti. Vojsko oddáno jest panovníku svému, hlavě své. Všichni věří pevně, že král hotov jest za ně v boji dáti život svůj; mají tudíž naději, že jistě zvítězí; a láska ku králi a vlasti plane jim v srdcích. — Boj počal. — Některé voje již zvítězily, plesající provolávají slávu králi. Víra jejich, že král za ně život dáti chce, osvědčila se ranami, jež v boji utrpěl; naděje jejich splněna. Víry a naděje nemají více zapotřebí; jistotu mají za ně; za to však láska jejich ku králi tím vřelejší jest. — Ale žel Bohu! Někteří z těchto vítězných vojinů poranění byli a upadli do zajetí. Jsou jisti, že zvítězili, milují krále, ale čekají na vysvobození ze zajetí. — Než druhá část vojska neslaví dosud vítězství; dosud bojuje. Víra v královu udatnost neopouští je; naděje na vítězství posiluje je; a čím prudší boj, tím vroucnější jich láska ku králi a vlasti. — I bojující zajisté miluje král. Všichni tedy: vítězíci, trpící a bojující jsou láskou ve spojení s králem — Mezi bojujícími jsou však ještě zvláštní vojinové. Jedni nemají lásky ku králi a vlasti a v boji ochabují. I ty král trpí čekaje, že se vzmuží a tak přece zůstávají u praporů svých, trvajíce tak aspoň zevně ve spojení s králem. — Druzí však zjevně odepřevše poslušnost králi, chtěli přeběhnouti k nepříteli; hněv králův je zastihl, smrtí ztrestal a na věky odloučil od vojska jeho.

Tot obraz obcování svatých. Kristus, král náš, jest naší hlavou, velitelem vojska bojujícího proti zlostníku. Některé voje již zvítězily, v nebesích oplývají slávou. Za živa věřily v Krista Pána, jenž smrtí svou je vykoupil; naděje měly, že skrze Něj dojdou života věčného; láska k Němu nikdy neuhaslá jim v srdcích. Jsou v nebesích. Víra jejich přešla v patření na Boha, naděje jest splněna, za to láska tím vroucnější jest. Tot první druh údů obcování svatých. Jsou to tedy:

a) Svatí v nebi — Církev vítězná.

Druzí zvítězili sice také, již není jich na bojišti tohoto světa; ale nezahojené rány hříchů drží je ještě v zajetí; jsou to:

b) duše v očištění — Církev trpící.

Třetí druh bojuje s nepřitelem, víra, naděje a láska drží je ve spojení s Kristem; jsou to:

c) věřící na zemi — Církev bojující.

Někteří z nich v smrtelných hříších žijíce, bojují vlažně, Kristus je ještě trpí; snad se ještě vzpamatují. Ale mnohé z těch, kteří nemilovali Krista, již smrt zastihla, a oheň věčný jest jich trestem, na věky jsou odděleni od Krista. Ti jsou vyloučení z obcování svatých. *)

Ibidem.

Promluvy k mládeži.

Řeč u příležitosti svatého biřmování.

Ctnosti, kterými bojovník Kristův má vynikati.

»Tot jest vítězství, které přemáhá svět,
víra naše.« I. Jan 5, 4.

U valném počtu jste zde shromážděni, drazí biřmovanci, k velebnému úkonu. Sám Duch Sv., Duch moudrosti a pravdy, volá vás dnes sem, aby učinil srdce vaše chrámem Svým, ve kterém by se všemi milostmi Svými přebýval.

Již zevnějšek váš prozrazuje radost vaši, s kterou očekáváte onen okamžik radostný, kdy nejdůstojnější arcipastýř náš, jako nástupce svatých apoštolů, vzkládáním rukou svých udělí vám svátost sv. biřmování, povolá vás za bojovníky Kristovy.

Stanete se tedy vojíny a bude povinností vaší bojovati. Kdo bude vaším vůdcem? Sami náměstkové svatých apoštolů, biskupové a kněží se svou nejvyšší hlavou. Zač budete bojovati? Pro víru Kristovu!

Každý člověk nehodí se však za vojína. Dobrý vojin musí vynikati dobrými vlastnostmi. Musí býti oddán pánu svému, musí býti statečný, vytrvalý, zároveň však poslušný a skromný.

I vy budete vojíny, kteří mají bojovati za svatou víru svou. Směly by vám snad dobré vlastnosti vojína scházeti? Dobrý boj bojovati máte. víru svou zachovati máte. K tomu vám potřebí jest pomoci Boží.

Drazí biřmovanci, v tento posvátný okamžik, kdy již Duch Sv. na vás Svou milostí má vstoupiti, vzbudte zvláště všechny dobré úmysly, které jste v době přípravy tak často vzbuzovali.

V posvátné pak chvíli této nechci vám drazí biřmovanci opakovati to, co jste již slyšeli, nechci vás o svátosti sv. biřmování poučovati. Zůstaňme však u té povinnosti, kterou na sebe béfete — že stáváte se vojíny Krista. Abyste znali všechny povinnosti vojinů Kristových, rozjímejme o nich — rozjímejme o ctnostech

*) O úctě Svatých jsou příklady připojeny k I. přikázání Božímu.

jimiž biřmovanec — bojovník Kristův, zvláště má vynikati.

Bojovník Kristův musí býti zbožný, statečný a vytrvalý — pokorný a poslušný.

P o j e d n á n í.

1. Když budete od arcipastýře svého biřmováni, přistoupí k vám a maže vás sv. křížem bude říkati: »Znamenám tě znamením kříže,« při čemž vám sv. křížem skutečně znamená kříže na čele udělá.

V tomto okamžiku přivádí se vám, drazí biřmovanci, první ctnost na mysl, jíž máte zvláště vynikati. Jest to oddanost ku Kristu — zbožnost.

Biskup znamená vás sv. křížem, abyste věděli, že náležíte Kristu ukřižovanému; On jest vaším Pánem, On jest vaším vůdcem. Znamení sv. kříže připomíná vám, že máte Pánu svému býti oddáni. Proto uděluje se vám dar pobožnosti, kterým vám Duch Sv. lásku a náklonnost a horlivost ve všem, co se služby Boží a obcování s Bohem týká, vlévá. — Tato láska ku Kristu, vůdci našemu, jest základem naší zbožnosti.

Kristus Pán praví: »Milujete-li mne, přikázání má zachovávatí budete.« Hodné dítko neuspokojí se tím, že chrání se všeho, čím by mohlo dobrého otce rozhněvati, ale dává mu také svoji lásku na jevo tím, že rádo s ním obcuje, nejraději dlí v jeho společnosti, vždy a ve všem se snaží činiti jen to, co otci radost působí, váží si všeho, co otci jest vzácné a milo. Tak jedná i křesťan zbožný. On pečlivě se hříchu chrání, on svého vůdce a Otce, Ježíše Krista, a vše, což Jeho je, vroucně miluje, on pro Boha miluje i tvory, Jeho anděly, svaté i své bližní. Tuto lásku svou ku Kristu dává na jevo horlivou modlitbou. Vždyť praví Písno sv.: »Jak milí jsou stánkové tvoji, Hospodine! Jako touží jelen po studnicích vod, tak touží duše má po Tobě, Hospodine.« Kdo Boha miluje, rád obírá se tím, co Boha se týká, horlivě čítá zbožné knihy, rád navštěvuje posvátná místa, nábožně přijímá sv. svátosti.

Vzorem takové zbožnosti jest vám sv. Alois. O něm známo nám, že jako mládeneček vynikal velikou zbožností, když pak r. 1585 vstoupil do řádu Tovaryšstva Ježíšova, s celou duší oddal se Pánu svému Ježíši. Modlitba a rozjímání byly hlavním jeho zaměstnáním až do smrti. Jméno »Ježíš« bylo posledním jeho vzdechem, s nímž odevzdal andělskou svou duši Bohu.

Zdaž tedy i vy nemáte ctností nábožnosti vynikati. Pravý vojin Kristův musí býti Pánu svému oddán, musí ho milovati a to jest i vaší povinností. Sv. Alois, patron mládeže, budiž vám vzorem. Bohu, svému pánu, svému dobrodinci zcela se oddejte, jemu děkujte, jeho vzývejte, jako žalmista Páně David s nadšením volejte: »Chváliž duše má Hospodina a všechno, což ve mně jest, jméno svaté Jeho.«

2. Vojín, jenž pánu svému jest oddán, neopustí ho při každé sebe menší nehodě, nýbrž vytrvá při něm a bude ho, potřebí-li toho, i neohroženě hájiti. Také i vy, draží biřmovanci, musíte vytrvati pod praporem Kristovým a neohroženě ho hájiti. Musíte vynikati stálostí u víře a statečností.

Arcipastýř váš přidává při mazání sv. křížmem ku slovům: znamenám tě znamením kříže ještě slova a biřmuji tě křížmem spasení. On dí: »Confirmo te!« t. j. utvrzuji tě — jakoby vám pravil: »Vojíne Kristův, viz toto sv. křížmo na čele tvém se lesknoucí, ono zárukou ti jest pomoci Ducha Svatého. Budeš-li dle vnuknutí Jeho se řídit, budeš jistě statečně proti všem nepřátelům bojovati.« Netřeba se vám, draží biřmovanci, lekati, vzpomeňte na slova miláčka Páně sv. Jana: »Tot jest to vítězství, které přemáhá svět — víra naše.« Kdo se drží pevně praporu Kristova, kdo prapor ten s očí nespustí, ten vytrvá v divém boji proti nepřátelům tělesným a duševním, ten přemůže svět, pevnou věrou svou a statečností.

Tuto statečnost, draží biřmovanci, hleďte i vy vždycky ukázati.

Hle v Písmě svatém máte krásný vzor pravé statečnosti. Mládenec útlý, ale Bohem samým pomazaný, přichází do tábora Israelitů, kteří bojovali proti Filištinským. Celé vojsko Israelské poslouchalo delší čas urážlivé, chvastavé a rouhavé řeči Goliáše, ale žádný z nich neosmělil se mu odpovědět, nikdo netroufal si s ním boj podstoupiti. A hle! tu přichází slabý David, neváhá a dává se v boj s obrem, kterého se dospělí mužové báli. On neleká se jeho síly, nedbá úšklebků, ale volá pln důvěry k rouhači: »Ty přicházíš ke mně s mečem, kopím a pavezou, já pak přicházím k tobě ve jménu Hospodina zástupů; a dá tebe Hospodin v ruku mou, aby poznalo všecko shromáždění toto, že ne mečem, ani kopím vysvobozuje Hospodin, nebo Jeho jest boj a dá vás v ruce naše.« I. Král. 17, 45—47.

Tak, draží biřmovanci, musíte i vy jednati. I vy stojíte samojedini v boji proti mocnému nepříteli, jenž všechny síly napíná, aby vás zastránil. Nešetří hrozbami, ani posměchem, ani násilím, jen abyste ochabli a stali se jeho obětí. Tímto Goliášem jest nevěra, která používá pokušení světa, těla a ďábla, aby vás s pravé cesty svedla.

Však stůjte pevně! Špatný vojín, jenž vida mocného nepřítele odhazuje zbaběle zbraň a chce se spasiti útekem. Jako David mužně dejte se v boj. Nebojujete sami, ale bojuje s vámi Sám Pán váš, Ježíš Kristus. Ten povede vaši ruku, aby šťastně přemohla nepřítele. Ozbrojte se štítem sv. víry, která jest oním vítězstvím, jež přemáhá svět. Tak vyplníte úkol, který vezmete na sebe v onom okamžiku posvátném, když při svatém biřmování vás biskup svatým křížmem pomaže.

3. Marna byla by však udatnost, kdyby nebyla moudře řízena. Ne s ohnivou nepředložeností, ale s chladnou rozvahou

musí se vojín do boje ubírat. Nesmí ničeho sám na vlastní svůj vrub podnikati, ale podříditi vůli svou vůli svého vůdce, nesmí se domnívati že všemu rozumí, ale musí býti p o s l u š n ý a z v l á š t ě p o k o r n ý.

Toť nejkrásnější vlastnost každého vojína, toť nejhlavnější ctnost, koruna, která každého pravého vojína Kristova zdobiti musí.

I vy, drazí biřmovanci, pokorou se musíte stkvíti.

Když byli jste od biskupa při sv. biřmování svat. křížem pomazáni, dává vám biskup lehčí políček, říkáje při tom »Pokoj s tebou!«

Políček považuje se za něco pokořujícího a má nám připomínati, že pro Krista vše i zlé snášeti a trpěti musíme. Tento políček připomíná vám však zároveň ctnost nejkrásší, základ a korunu ctností — pokoru.

Bez pokory není žádná ctnost pevná, bez pokory není žádná ctnost krásná. Člověk pokorný ví, že sám sebou nic není, ze sebe ničeho nemá, nýbrž že vše, co jest a co má, od Boha má.

Jen touto ctností může však člověk dosáhnouti blaženosti věčné. Kde opak pokory, pýcha a přeceňování sebe zavládne, tam přestává spojení s Bohem: nebo Bůh pyšným se protíví, ale pokorným dává svou milost. Kdo v slepé pýše rozum svůj nad Boha Samého staví, klesá v zahynutí a všechna statečnost marna, jako neprospekla Saulovi statečnost, když ve své pýše Bohu se protivil.

Příkladem této ctnosti jest opět patron mládeže sv. Alois, který nikdy ničeho nemluvil pro chválu. Nesnesitelným mu bylo, že byl v řeholi pro svatost svou zvláště milován. Nebylo dne, aby nehleděl se v pokře cvičiti. Proto modlíval se k sv. andělům: Prosim vás, andělové blahoslavení, abyste mne jako za ruce vedli po královské cestě poníženosti, abych po tomto životě na tvář Otce věčného s vámi mohl patřiti!«

Tak čínte i vy, drazí biřmovanci. I vy se cvičte v pokře. Kdo tento drahokam v koruně ctností svých nemá, ten má korunu zhotovencu sice snad ze zlata, ale okrášlenou kameny falešnými.

Ctnost bez pokory jest jako sluneční hodiny bez stínu. Kde však jest pokora, tam jsou všechny ctnosti. Pokorným dává Bůh milost Svou, dá ji tedy i vám, drazí biřmovanci, abyste zvítězili, abyste zachovali víru, která jest vítězství naše, jež přemáhá svět.

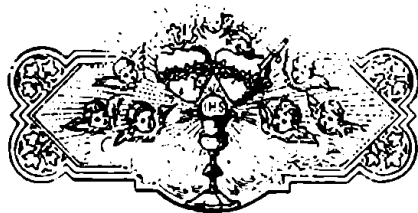
* * *

Hle, toť jest tedy ta trojice ctností, jimiž nyní zvláště máte vynikati. Zbožnost — statečnost — pokora — překrásné tři ctnosti, která jedna druhou doplňuje, jedna druhou krásí. Lehkomyšlností nazvali bychom to, kdyby vojín do boje šel beze zbraně, bez obleku, bez potravy. Zdaž vy, kteří přísahati máte dnes na prapor Kristův, této chyby se můžete dopustiti? Dobrý boj bojovati máte, víru svou zachovati máte, proto do boje řádně se vypravte. Oblect se v pokoru, ozbrojte se statečností, posilňte se zbož-

ností a lehko zvítězíte. Boj váš za víru bude vítězný. Toť jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše, tak budete volati i vy, když takto vyzbrojeni podstoupíte boj za svatou víru.

Proto neotálejte více. Proste a bude vám dáno. I svatí apoštolé za Ducha Sv. se modlili, Jej s úsilím žádali, i vy nyní, kdy již nastává velebný okamžik, kdy nebesa se otvírají a Duch Sv. Posvětitel Svou milostí ve chrám srdcí vašich vstoupiti hodlá, padněte na kolena svá a klanějíce se božské Jeho velebnosti, volejte z hloubi srdce: »Přijď, Svatý Duše, naplň srdce Svých věrných, zde na Tebe s toužebností čekajících a oheň lásky Své v nich rozněť.« Amen.

Václav Müller, professor náboženství.

Listy vědecké.

Viklifovo učení ve větách Husových a učení Husovo ve větách Viklifových. Hus umírněný Viklif.

Mons. Dr. ANT. LENZ

(Pokračování.)

e) O poměru hříchu smrtelného k majetku, k církevním a občanským důstojnostem šíří se články Viklifovy: 4., 15., 8.

Ve 4. článku jistí Viklif, jestliže biskup a kněz se nalézá ve hříchu smrtelném, nesvětí na kněze, neposvěcuje a nekřtí. Tím dává Viklif na jevo svoji rigoristickou nauku, že smrtelný hřích činí kněze a biskupa neschopny, aby platně udělovali sv. svátostí, a že učení jeho skutečně takové jest, dokázal jsem ve svém spisu: Apologie sněmu Kostnického. Str. 46. seq. V 15. článku tvrdí Viklif, že není občanským pánem, ani praelatem, ani biskupem ten, kdož se nalézá ve hříchu smrtelném, a tím vyslovuje svoji nejvíce revoluční a anarchickou větu; ohrožuje majetek soukromý a všechny občanské a církevní řády. A přidáme-li k tomu, že jinde učí, že spravedlivý právě proto, že posvěcující milost Boží jest principem, odkudž vycházejí práva lidská na všechno zboží pozemské a na kteroukoli i královskou državu, a že tou příčinou člověk hříšný ztrácí pro hřích všechna práva před Bohem, kdežto spravedlivý má právo na všechny věci vidomé, a všickni spravedliví, že mají všechny věci vidomé do spolku: tuť se nám otvírá před očima hrůzná propast anarchie a zároveň pramen ku komunismu Táborů, kterýž je komunismem spravedlivých, neboť Táborové přisuzovali pouze spravedlivým právo na všechny věci vidomé a tak do spolku. Tím se liší židovsko-demokratický socialismus, kterýž v náboženském ohledu chce býti atheismem.

V 8 článku tvrdí Viklif: »že papež nemá nížádné moci nad věřícími,« leč snad od císaře, je-li předzvěděný a zlý, a následovně je členem ďáblovým.

Viklif líčí toto učení na místech přemnohých, jako v Trialogu IV. 11. De Eccl. Cap. 9. a 19. De potestate papae. Cap. 2. De Veritate scripturae cap. 12. De Dom. civili c. 1. a jinde.

Co se týká M. Jana Husa, jest s Viklifem zásadně za jedno, neboť i on učí, že ztrácí hříšník pro hřích smrtelný všechna práva svá na dary Páně, ať již by byly řádu přirozeného anebo nadpřirozeného, jako jest moc duchovní ohledně svátostí, on také i slov Viklifových užívá mluvě o tomto předmětu, na příklad, když brání větu Viklifovu: „Není občanského pána, není praelata ani biskupa, když jest ve hříchu smrtelném,“ avšak M. Jan Hus nezaběhl, jak se zdá, u výstředním rigorismu tak daleko, jako jeho vzor M. Jan Viklif, neboť on, jak se s důvodem za to má, neučil, žeby byla svátost ve stavu hříšném udělená neplatna. Ale stran komunismu spravedlivých stojí M. Jan Hus ku straně Viklifově.

f) M. Jan Viklif přiznává vladařům tohoto světa pravomoc nad Církví i ve věcech čistě církevních. Sem hledí Viklifovy věty: 12. 16. 17. 18.

Viklif tvrdí totiž, že autorita královská jest vyšší, než autorita kněžská, a z toho činí závěrek, že moc kněžská v zemi jest podřízena moci královské. Král prý má moc netoliko ohledně zboží církevního, ale také ohledně služby Boží a vykonávání kněžských úkonů vůbec. Na tomto základě tvrdí Viklif ve dvanácté větě, že, kdyby praelat vyobcoval klerika, kterýž appelloval ku králi, anebo na parlament královský, stává se tímtež zrádcem krále a království.

Z této svrchovanosti moci královské odvozuje také Viklif, že náleží králi svrchované majetnictví zboží církevního, ano v článku šestnáctém tvrdí, že i světští páni mohou zboží duchovenské zabratí těm kněžím, kdož trvají ve hříchu smrtelném, a netoliko páni, ale i lid prý smí po libosti odepřítí hříšným praelatům desátků, jak článek osmnáctý jistí.

Viklif přisuzuje králi nad duchovenstvem moc soudnou i výkonnou a trestnou i u věcech pouze církevních, avšak netoliko králi, ale i velmožům, ano, jako pravý demagog přisuzuje ji i obecnému lidu, jak z věty sedmnácté na jevo jde.

Tyto otrokářské zásady Viklifovy se nalézají v těchto spisech Viklifových: V Trialogu IV, 19. De Eccl. cap. 9. De officio regis. Cap. 6 7. 8. De quatuor sectis novellis. Cap. 10. Ve spise: „Dialogus.“ Cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

Učení, že by volno bylo velmožům tohoto světa hříšné kněze trestati zabavením zboží církevního, není arci v těch člancích, které počtem 30 na sněmě Kostnickém byly censurovány, a pro něž M. Jan Hus, trvaje v bludech těch tvrdošíjně, odsouzen byl, avšak v obžalobných člancích, které mu zároveň naposled předloženy byly, aby se o nich vyjádřil, čteme l. 12., že učil, že jest věcí záslužnou, zabaví-li páni světští zboží duchovenské. Hus ovšem zapírá, ale proti pravdě, neboť jeho zásadou bylo, že zboží kněžské

jest příčinou všeho zla, jež na Církev přivalilo neskonale zlo, on také napsal traktát: »De oblatione bonorum temporalium a clericis,« a v něm dí určitě, že jest volno trestati kněze, když ve hříchu trvají, zabavením duchovenského zboží, anebo i pro jiné příčiny.

Shlédneme-li všechny ty kusy, jež jsou v 45 větách Viklifových, seznáme zajisté, že i v nich jest obsaženo učení Husovo a že ti, kdož jako přátelé Husovi na sněmě Kostnickém trvali, soudili důsledně, že odsouzení vět Viklifových, které se stalo as 20. června 1415, bude míti za následek i odsouzení nauky Husovy a po případě i osoby jeho. (Dokonč.)

O filiálních kostelích a jejich právních poměrech.

Napsal Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

(Pokračování.)

Ku konci nebude od místa, ukázati aspoň stručně na důvody, jimiž snaží se patroni ze svých povinností k filiálním kostelům vyzouti.

Především dovolávají se tito patroni již častěji uvedeného dv. dekretu, z něhož odvozují, že jim patronát filiálního kostela — třeba se na jejich statku (panství) nalézá! — nepřísluší. — Co by se o této zásadě jmenovaného dekretu, jehož se moderní právníci tak úzkostlivě drží, mělo souditi, bylo výše obšírně vyloženo. Sám o sobě tuto důležitou otázku jistě nerozhoduje, dokud se nedokáže,

a) že je partikulární světské nařízení s to, spadající sem církevní zákony, i ustálenou nepopíratelnou praxí, z nichž opak vysvítá, vyvrátiti a neplatnost jich na jisto postaviti;

b) že onen dekret, který tak hluboko do práv Církve zakladatelů filiálních kostelů a jejich v držení statku nástupců, jakož i filialistů zasahá, byl za souhlasu Církve a ostatních, právě jmenovaných, interesentů a po náležitém rozvážení a projednání této důležité otázky vydán a od Církve přijat, ježto nedá se mysliti, že by Církev přijala (mlčky neb výslovně) světské partikulární nařízení, které je tolik na úkor — jak jsme viděli — její právu i zájmům, jakož i zájmům věřících; ¹⁾

¹⁾ »Allein ist gut laufen,« praví německé přísloví. V otázce však přítomné, jejíž řešení dle svrchu řečeného padá především v obor legislativy Církve (srovn. arch 14. str. 3. pozn. 1.), nepřísluší světské vládě svémocně a v takovém dosahu rozhodovati. Proti takovým rozhodnutím jest povinnost Církve rozhodně se ozvati, nemají-li její vážné zájmy utrpěti. I kdybychom připustili, že patronát a spojené s ním otázky jsou causa mixta, vždy jest nutno, aby slyšeny byly úřady církevní co v první řadě kompetentní rozhodčí o této důležité otázce. Že by se takové dohodnutí mezi mocí cír-

c) třeba dokázati, že ono partikulární, v tísní poměrů a k okamžitému překonání se všech stran hrnoucích se obtíží vydané nařízení, mělo a má dosud všeobecnou platnost a že týkalo se **všech** filiálních kostelů, jelikož mnohé, ano dobrá většina těchto kostelů — jak bylo svrchu dovoděno — patrony nejen *de facto*, ale i *de jure* má, kteří se k nim bez ohledu na okamžitý prospěch neb neprospěch jako patroni hlásí a ve všem jako patroni se chovají;

d) třeba provésti důkaz, jakým způsobem byly tyto farní a proto patronátní kostely (odkud plebania — plebanus), třeba že byly na čas s jinými farními kostely spojeny, byly svého patrona a svých patronátních práv pojednou zbaveny, ježto patronát a spojená s ním práva a závazky pouze z důležitých, v právu vytknutých příčin, ²⁾ mohou zaniknouti;

e) kde jest důkaz, že patronové farních, byť na čas na filiálky degradovaných kostelů, svého práva se dobrovolně a navždy zřekli a ho dle zákona nereklamovali, an těžko lze připustiti, že by za oněch dob, kdy právo náboženstvím posvěcené tolik se ctilo, patronové svých na tolikerých — jak bylo ukázáno — důvodech spočívajících práv tak málo byli dbali a že by jejich rytířská čest a hrdost velmožů ztrátu tak znamenitých práv a výsad chladnokrevně byla snesla? Tomu odpovídá s druhé strany, že právě tato úcta k právu druhého nedovolovala, patrony bývalých, často slavných, farních kostelů jejich svrchovaně zaručených práv a výsad zbaviti;

f) stanoví-li se tak všeobecná, právům tak mnohých patronů a filiálních kostelů, jakožto mravních a právních osob, odporující zásada, tu jest nezbytně třeba, její zákonnost a objektivnost platnými důvody dokázati, a nad to podati jasný důkaz, že byla vzhledem k patronátům, a z nich plynoucím právům filiálních kostelů, historická a právní kontinuita mezi nynější a bývalou dobou skutečně přerušena, kterého však důkazu provésti nelze, an jej mimo jiné důvody ³⁾ i skutečné právní poměry i opačná praxe, s kterou třeba počítati, činí nemožným.

Uváží-li se tyto obtíže se svrchu uvedenými, jež proti tvrzení známého nám dv. dekretu o patronátu filiálních kostelů se kupí, bude zajisté každému nepředpojatému patrno, jak málo je oprávněno jeho tvrzení, že filiální kostely patrona nemají, a jakou právní váhu mají důvody některých patronů, na onen dekret se odvolávajících, kterými snaží se patronát svých filiálních kostelů pro časný zisk a okamžitý prospěch se sebe svaliti.

kevní a státní před prohlášením dv. dekretu ze dne 20. května 1820 bylo stalo, dokázati nelze, tak že jeví se býti ustanovením jednostranným se všemi toho důsledky.

²⁾ Srovn. o tom kanonisty, na př. Reiffenstueella, Ferrarise na příslušných místech.

³⁾ Srovn. důvody, svrchu pod a) a b) pro patronát filiálních kostelů objasněné, vzhledem k držitelům statků, kteří pro chvílkový zisk tento

Dále uvádí se obyčejně, že spadnutím statku s jednoho držitele na druhého, nepřešel naň eo ipso i patronát filiálního kostela na onom statku se nalézajícího, co věčné břemeno, co platí — tak dovozují dále — zvláště v tom případě, když nový majitel statku v patronát takového kostela výslovně aneb mlčky se neuvázal, aniž byl tento závazek do tržové smlouvy neb postupní listiny pojal. — Námitka tato vychází z mylného podkladu, že věcný patronát není annexum statku, což nejen právu, nýbrž i učení nejznamenitějších kanonistů odporuje;⁴⁾ ona je i proto falešná, poněvadž ohrozuje patronát i samých farních kostelů, který se na témže důvodu jako patronát kostelů filiálních zakládá, jsa annexum a věcným břemenem statku; ona ale otvírá též libovůli držitelů statků v příčině patronátu a vyplývajících z něho povinností dvéře do kořán, kladouc jim téměř do úst pohodlnou vytáčku, že ani výslovně ani mlčky patronát dotyčných kostelů nepřevzali, z které příčiny se ani tržová smlouva ani postupní nebo přijímací listina o této věci nezmínuje. Takové »pohodlné«⁵⁾ důvody věc ovšem nedokazují, zvláště když nelze dokázati, že byl patronát filiálního kostela z tržové smlouvy, neb přijímací listiny výslovně vyloučen.

Ještě pohodlnější jest námitka, tvrdí-li se, že nejsou blíže známy ani dokázány právní modalitty, za kterých přešel statek, na němž vázne patronát filiálního kostela, s bývalého jeho držitele na držitele nynějšího, což prý tím více uvážiti třeba, jelikož zemské desky o této důležité okolnosti bližšího vysvětlení nepodávají. — Nejsou-li »právní modalitty«, o kterých tu řeč, a jimž odpůrcové patronátu filiálních kostelů tak velikou váhu přikládají, vždycky blíže známy, vysvětluje se okolnost tato prostě tím, že za starších dob, kdy zásady právní a mravní byly u větší vážnosti než za našich v obojím ohledu pokleslých dob,⁶⁾ nikomu nenapadlo, bráti patronát bývalých farních — nepřízní času na filiálky snížených — kostelů v pochybnost, ježto rozuměla se věc tato dle řečeného sama sebou a patronát dle všeobecně platného práva na nového právního majitele statku přecházel, jakož až dosud přechází. To popírati, bylo pouze Církvi a její institucím nepřátelskému modernismu ve spojení s josefinismem vyhrazeno. Přidrží-li

patronát popírají, i vzhledem k majitelům statků, kteří přihlížejíce ku všem vážným důvodům pro tento patronát mluvícím, patronát ten nejen co věc práva, nýbrž i co věc cti a šlechtické noblessy uznávají, třeba jim bylo tomuto přesvědčení i značnějších obětí přinést.

⁴⁾ Srovnej o tom kanonisty, zvláště Reiffenstuello, Schmalzgruebra, Pirhinga a Ferrarise na příslušných místech.

⁵⁾ Nelze upříti, že od několika desítekletí zavládl v právním světě při všem pokroku právních věd jakýsi chorobný stav, ať tak díme přemrštěný individualismus s přehnanou kasuistikou. Pro všecko a na všecko, pro každý jednotlivý případ má býti zvláštní paragraf; kde toho není, prohlašuje se věc již napřed za ztracenu, byť ji všeobecné právní principy, tenor zákona a úmysl zákonodárce sebe více dokazovaly! Jest to smutný doklad k okřídlenému Tacitovu slovu: »Pessima república, plurimae leges.« Jest to ale též smutný následek učení moderních právníků, dle něhož je, aneb má býti

se někteří patroni pro okamžitý hmotný prospěch v jednotlivých případech raději zásad převráceného modernismu, nežli odvěkých a osvědčených zásad Církve, jest to úkaz ovšem politování hodný, a nesvědčí o přílišné náklonnosti k Církvi, tím však nepovalí se právo Církve, a bezpráví filiálním kostelům činěné nestane se právem.⁶⁾

Že by posléze užívání zvláštní patronátní stolice ve filiálním kostele jakožto čestného práva patrona, dále správa kostelního jmění, kterou vede vždy patron neb jeho zodpovědný zástupce; že by mimo to opravy filiálního kostela na účet právního držitele statku, jakož i pořizování rozličných potřeb pro takový kostel po dlouhou řadu let, skutečnému vykonávání patronátního práva takovým majitelem — jak se tvrdívá — nenasvědčovalo, lze těžko pochopiti, any všechny uvedené výkony s patronátním právem úzce souvisejí a spadají do práv a povinností patronů.⁷⁾

Ovšem, kdo dle jednou stanovené zásady, třeba právu i ethice, faktickým poměrům i praxi — jež jest nejlepším zákona interpretem — odporovala, řídit se musí, maje onou zásadou vykázanou cestu, tomu nezbývá než »jurare in verba magistri« ten je každý nucen, uchýliti se na půdu buď negace nebo libovolných vytáček, jež do vážné právní diskuse zavlékati, jest nepřístojno, a kterými se věc, o niž jde, objektivně a uspokojivě nedokáže.⁸⁾ Zastaralou a k tomu vnucenou zbraní se vítězství nedobývá. (Pokrač.)

ethika — v níž přec má právo své nejhlubší a nejútlejší kořeny i půdu, od níž přijímá své vlastní posvěcení a tím i svou působivost — z oboru práva úplně vyloučena. Nemohouce zde převrácenost tohoto učení dokazovati, toliko pravíme, že není-li ethika a svědomí regulátorem práva, budou se v právním životě národů i jednotlivců kupiti nepřekonatelné obtíže a nesprávnosti jako hory, a známé: »Summum jus summa saepe injuria,« zavládne vždy víc a více.

⁶⁾ Pravíme: »v jednotlivých případech«, neboť ke cti valné většiny držitelů velkostatků třeba uvést, že případy, v kterých patronát filiálních kostelů se popírá, jsou ojedinělé, a že by byly ještě řidšími, aneb ani se nevyskytly, kdyby velmožové, o stavu věci jak sluší se informující, nedávali tak snadno sluchu svým rádcům aneb právním zástupcům, jichž smýšlení nebývá vždy vzhledem k Církvi a její institucím nade vši pochybnost vyvýšené a jichž záměry nebývají právě vždy prosty všeho egoismu.

⁷⁾ Jiných ještě mělčích vytáček, jež se místo právních důvodů proti patronátu filiálních kostelů uvádějí, pomineme mlčením, an jest věc z dosavadních vývodů průvodna.

⁸⁾ Jsou to »důvody«, o nichž bylo na příslušném místě velmi případně řečeno, že jsou »mehr piffig als wahr.«

O mších zádušních po stránce liturgické.

Sebral a sestavil JOSEF LHOTSKÝ, farář v Jirčanech.

(Pokračování.)

V.

Fundační mše zádušní ustanovená na určité dni.

Mezi privilegované mše zádušní mohou se počítati také fundační mše, které buď poslední vůlí testatorovou aneb obyčejem ustanoveny jsou na určité dni v roce, ačkoliv dni tyto nejsou výroční dni úmrtí.

Privilegium jejich rovná se privilegiu vlastních mší výročních, neboť

a) mohou se sloužiti jako tyto i o svátcích dvojných větších, ¹⁾ a

b) mohou a mají se, případně-li ustanovený den na některý den pro ně vyjmutý, a nebylo-li na fundační listině jinak ustanoveno, buď na nejbližší předcházející volný den anticipovati, aneb na nejbližší následující odložiti, byť by v ten den slavil se i svátek dvojný větší. ²⁾

Od výročních liší se jen tím, že se pro ně užívá formuláře čtvrtého s orací »Inclina«, »Quaesumus« aneb jinou osobě zemřelého přiměřenou z »rozličných orací za zemřelé«. ³⁾

Poznámka. Fundační mše zádušní, pro něž není ve fundační listině ustanoven den, na který slouženy býti mají, nejsou takto privilegovány, a proto mohou se sloužiti jen o dnech, na které dovoleny jsou soukromé mše zádušní. ⁴⁾

¹⁾ S. R. C. 3. Mart. 1761. n. 4299. v. 4150. ad 12.: In Ecclesiis, in quibus anniversaria celebrantur undecimo mense a die obitus, si illa die occurrat Officium dupl. non festivum, potest cantari Missa de Req., ac in ipsa die anniversaria, dummodo dies illa vel ex locorum consuetudine vel ex testatorum dispositione statuta et fixa sit pro celebrandis dictis anniversariis. V tomto případě ovšem rovná se úplně mši výroční. Srovn. též decr. 22. Dec. 1753 n. 4237. v. 4088. ad 1. et 3.

²⁾ S. R. C. 4. Maji 1686. n. 3110. v. 2961. ad 1.: »Ad dub.: An Anniversaria sive Missae quotidianae cantatae de Req. relictæ ex dispositione pro certis diebus iisque impeditis die dominico seu alio festo de praecepto, cantari possint in diebus subsequentibus seu antecedentibus, in quibus occurrunt Officia de dupl. major., non tamen de praecepto, praecipue de Sanctis proprii Ordinis? S. C. resp. Indulgeri posse, non relictæ tamen Missa in cantu de festo duplici maj. occurrente, quatenus adsit obligatio cantandi.

³⁾ De Herdt l. c. n. 61. R. 1.; Hartmann § 128 ad B.

⁴⁾ S. R. C. 23. Jan. 1683. n. 3329. v. 3180.: Orta exinde est difficultas: an ita intelligendum et explicandum sit decretum (die 22. Nov. 1664. cit. h. l. ad IV. adn. 4), ut nomine Anniversariorum seu in die obitus, ut sub eodem nomine et titulo intelligantur solum excepta Anniversaria, quae habent fixum et determinatum diem, in quo etc., an etiam intelligantur excepta et non obligatoria legata sive perpetua, sive temporalia non habentia tamen

Rovněž tak anniversaria, jež sloužívají se v kapitulách, kolegiích, bratrstvech a spolcích za všechny zemřelé kanovníky, spolubratry a t. d., a v klášterích za všechny zemřelé řeholníky, dobrodince a t. d., nejsou-li fundována, nemají žádného privilegia, a nemohou se bez zvláštního indultu sloužiti leč o dnech, jež dovolují soukromé mše votivní.⁵⁾

B)

Zádušní mše svaté neprivilegované.

1. Neprivilegované mše zádušní, jinak též soukromé neb denní (*Missae privatae seu quotidianae*) zvané, jsou všechny mše, které se na jiné dni, než na den dušiček, den úmrtí neb pohřbu, třetí, sedmý, třicátý a výroční den úmrtí, aneb na den fundacemi ustanovený, sloužívají.

Pro všechny tyto mše určen jest čtvrtý formulář.

Zejména počítají se k soukromým mším zádušním:

a) Fundační mše zádušní, pro něž není ve fundační listině ustanoven den, na který slouženy býti mají

b) Anniversaria, jež slouží se v kapitolách, kolegiích, v klášterích, bratrstvech a t. d. za všechny zemřelé kanovníky, řeholníky, dobrodince, spolubratry a t. d., nejsou-li tyto mše fundovány; a

c) všechny zádušní mše žádané od věřících za stipendium běžné.

2. Soukromé mše zádušní dovoleny jsou pouze:

a) o svátcích prostých (*simplex*) a neprivilegovaných feriích a vigiliích, a

b) o svátcích polodvojných (*semiduplex*) a o dnech v oktávech neprivilegovaných.

Následovně zakázány jsou:

a) o každém svátku dvojném a o každé neděli; ¹⁾

b) o dnech v oktávech privilegovaných, vánočním, Zjevení Páně, velikonočním, svatodušním a Božího Těla;

certum diem, in quo etc., ita ut in his liberum sit cantare Missam de Req. vel non? S. C. resp.: Verba decreti intelligenda prout sonant pro Missis de Req. cantatis relictis ex dispositione testatoris quotannis in die ipsorum obitus, nec extendenda ad non habentes determinatam diem. — 23. Aug. 1766. n. 4336. v. 4187. ad 1.: Missae cantatae de Req. a defunctis relictas sine praefixione dierum debent celebrari diebus a rubricis permissis. — Caval. tom. 3. dec. 39. 3.

⁵⁾ S. R. C. 12. Nov. 1831. n. 4669. v. 4522. ad 55.: Ad dub.: Anniversaria, quae celebrantur a Capitalis, Collegiis, Confraternitatibus etc. pro omnibus in genere Canonicis. Confratribus etc. defunctis, possunt ne celebrari, si in illis diebus occurrat officium duplex? S. C. resp.: Negative juxta decreta praesertim in Corduben. diei 5. Dec. 1733. (n. 4021. v. 3871.) — 8. Mart. 1738. n. 4072. v. 3925. ad 2., 4. — Sept. 1745. n. 4175. v. 4026. ad 7. — 25. Aug. 1818. n. 4549. v. 4399 ad 3., — 7. Sept. 1850. n. 5146. ad 5.

¹⁾ Rubr. gen. Miss. tit. 5. n. 2.: Missae autem privatae pro defunctis quocumque die dici possunt, praeterquam in Festis duplicibus et Dominicis diebus. — S. R. C. 5. Aug. 1662. n. 2178. v. 2031. et init. Missalis.

- c) na popeleční středu a celý svatý týden;
- d) o vigílii Zjevení Páně, svatodušní a vánoční; ²⁾
- e) v době výstavy nejsvětější Svátosti z příčiny veřejné u všech oltářů, ³⁾ z příčiny pak soukromé jen u oltáře výstavy. ⁴⁾

3. Na tyto dni soukromé mše zádušní sloužiti není nikdy dovoleno.

a) Pro fundační mše zpíváné, pro které není ustanoven den, na něž by měly býti slouženy, volí se vždy dni pro ně volné (proste neb polodvojně). Je-li mši takových více a volné dni k vyplnění fundační povinnosti by nedostačovaly, musí se u Stolice apoštolské žádati o indult, aby též o svátcích dvojných slouženy býti směly. ⁵⁾ Indult takový uděluje Stolica apoštolská na žádost biskupů obyčejně na deset let. Tak arcidiecési Pražské bylo dekretem kongregace sv. obřadů ze dne 18 května 1896 na nových deset let povoleno, aby mše takové každý týden třikráte zpívati se mohly i o svátcích dvojných, vyjma svátky první a druhé třídy, svátky zasvěcené, ferie, vigílie a oktávy privilegované. ⁶⁾ Diecési Budějovické byl tentýž indult udělen pro vždy dne 4. března 1858. ⁷⁾

²⁾ S. R. C. 28. Sept. 1675. n. 2753. v. 2601.: In festis duplicibus, infra octav. Epiph., Pasch., Pentec. et. Corp. Christi, ac in tota hebdom. majori, feria IV. Cinerum, vigilia Pentec. ac. Nativ. D. Missa privata votiva vel de Req. nec ullo modo licet. — 25. Sept. 1706 n. 3754. v. 3605. ad 2.: Prohibendas esse Missas privatas votiv. et defunct. in vigilia et infra Octav. Nativ. Dom. — 16. Sept. 1730. n. 3991. v. 3841 ad 7.

³⁾ S. R. C. 7. Maji 1746. n. 4181. v. 4032. ad 9.: Missae de Requite extra altare, ubi est expositum SS. mum etiam in pyxide, poterunt celebrari dummodo tamen oratio coram SS. mo non sit ex publica causa. — Gardell. Instruct. Clement. § 17. n. 2. 3. et 4.

⁴⁾ S. R. C. 21. Junii 1670. Mühlbauer tom. 2. pag. 203.: In altari, ubi est expositum SS. Sacramentum, licet in pyxide tantum, omni tempore prohibentur Missae de Req. tam privatae quam solemnes.

⁵⁾ S. R. C. 17. Mart. 1629. n. 800. v. 653. — 5. Dec. 1753, n. 4021. v. 3871. 28. Jul. 1832. n. 4694. v. 4545. ad 1.

⁶⁾ Ordinar. list Pražské arcidiecése, 1896, č. 12. sir. 45.: Pragen. Emus et Rdmus D. Cardinalis Franciscus de Paula Schönborn A. Ep. Pragen., quo facilius adimpleri queant onera tam adventitia, quam fixa existentia ex piis legatis in cunctis Ecclesiis suae archidioeceseos a SS. mo Domino Nostro Leone XIII. suppliciter petivit, ut ad illud decennium facultas prorogetur, qua in iisdem Ecclesiis hujus modi Missae de Requie tribus in quavis hebdomada diebus cantari possint, licet occurrat Officium ritus duplicis.

Sacra porro Rituum Congregatio, utendo facultatibus sibi specialiter ab eodem SS. mo Domino Nostro tributis benigne annuit juxta preces; dummodo eadem Ecclesiae alio simili privilegio non gaudeant, et exceptis omnino a praesenti concessione Duplicibus I. et II. classis, festis de praeepto servandis, feriis, vigiliis et octavis privilegiatis. Contrariis non obstantibus quibuscunque. Die 18. Maji 1896.

⁷⁾ Rescriptum, quo conceditur, ut in Ecclesiis parochialibus Dioecesis Budvicensis tribus vicibus in qualibet hebdomada celebrari possint Missae de Requie cum cantu, dum officia occurrunt ritus duplicis. Valet in perpetuum. In Appendice ad Acta et decreta Synodi dioecesis Budvic. an. 1863. n. 4. pag. 70.

Komu takový indult byl propůjčen, může pak v každém týdnu třikrát o svátku dvojném fundační mši zádušní zpívati, byť by i v něm více svátků řádu nižšího připadalo.⁸⁾

b) Taktéž třeba pro nefundovaná anniversaria, jež sloužívají se v kapitolách, kollegiích, klášterích a t. d., za všechny zemřelé kanovníky, řeholníky, a t. d., mají-li se o svátcích dvojných zpívati, vyžádati si indultu od Apoštolské Stolice.⁹⁾

c) Případne-li tichá fundační mše zádušní na některý den zapovězený, tu se dle generálního dekretu kongregace sv. obřadů ze dne 5. srpna 1662 potvrzeného téhož dne od papeže Alexandra VII. mše zádušní na volný den neodkládá, ale slouží se mše denní s aplikací za zemřelého dle ustanovení testatorova.¹⁰⁾

d) Žádá-li kdo na den zakázaný zádušní mši za běžné stipendium, nesmí se mu, ježto žádá, co rubriky zapovídají, vyhověti, ale má se o věci poučiti a buď až na příští volný den odkázati, aneb souhlasí-li, má se za zemřelého denní mše svatá aplikovati.¹¹⁾

⁸⁾ S. R. C. 18. Dec. 1878. Hartmann l. c. § 127. IV. 3. NB. a.

⁹⁾ S. R. C. 7. Sept. 1850. n. 5146. ad 5.: Ad dubium: Quando Officium solemne seu Anniversarium pro animabus omnium defunctorum Confratrum alicujus Congregationis fit in festo dupl. majori, poteritne cantari Missa de Requie, praesertim ubi jam adest antiqua praxis et consuetudo? Et S. eadem C. respondendum censuit: In duplicibus non licere Missam de Requie nec cum cantu celebrari absque Apostol. Indultu hujus S. S.

Atque ita rescripsit, propositaque Dubia rata est declarare.

¹⁰⁾ Gardell. n. 2178. v. 2031.: Cum Ssmus D. N. in Visitatione Ecclesiarum Urbis acceperit in plerisque Ecclesiis abusum irrepsisse, celebrandi Missas privatas pro defunctis etiam in festis duplicibus contra praescriptum Rubricarum Missalis Romani, eundemque abusum Decreto Congregationis eliminari praeceperit, innotuerit vero S. R. C. hujus modi abusum etiam in aliis Ecclesiis ubique gentium existentibus inductum pariter reperiri: S. eadem C., ut Missalis Rubricae inviolatae servantur, districte praecipit omnibus et singulis Sacerdotibus tam saecularibus, quam regularibus cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis et Instituti, etiam necessario exprimendi, ut in posterum omnino dictam Rubricam servant, ita ut Missas privatas pro defunctis seu de Requie, in duplicibus nullatenus celebrare audeant vel praesumant. Quodsi ex Benefactorum praescripto Missae hujus modi celebrandae incidant in festum duplex, tunc minime transferantur in aliam diem non impeditam, ne dilatio animabus suffragia expectantibus detrimento sit, sed dicantur de festo currenti cum applicatione Sacrificii juxta mentem eorum Benefactorum, curentque Ecclesiarum Rectores, Sacristae alique, ad quos pertinet, ut hujus modi Decretum inviolate servetur et in Sacristia affixum retineatur, ubi commode ab omnibus celebrare volentibus conspici ac legi possit. In eos autem, qui contra facere ausi fuerint, vel praemissa adimplere neglexerint, locorum Ordinarii tum saeculares tum regulares, pro modo culpae, animadvertant. Die 5. Aug. 1662. Et facta de praedictis Ssmo relatione Sanctitas Sua annuit, et cum applicatione Sacrificii satisfieri ac Benefactorum mentem impleri voluit. — S. R. C. 4. Aug. 1674 n. 2709. v. 2557. Constit. Alexandri VII. »Creditae nobis« die 22. Jan. 1667. Mühlb. tom. 2. pag. 199. et Clement IX. die 23. Septb. 1669. l. c.

¹¹⁾ Bouvry l. c. tom. 2. pars 3. sect. 2. tit. 5. n. 8. Q. 1. R. 3.

4. K soukromým mším zádušním počítá se také zádušní mše konventní, již rubriky v kathedrálních a kollegiálních kostelích předpisují za všechny kněze a dobrodince vůbec.

Předpisuje se jakožto povinná ¹²⁾ mimo dobu adventní, postní a velikonoční na každý první den měsíce, není-li vázán svátkem dvojným neb polodvojným. Připadá-li na ten den svátek prostý, vigilie či ferie, jež má svou vlastní mši, aneb officium neděle anticipované neb přeložené, slouží se dvě mše konventní, jedna zádušní a druhá denní o svátku prostém, o ferii neb neděli. ¹³⁾

Má-li se na první volný den měsíce konati officium neděle anticipované neb přeložené, a v týdnu jest ještě jeden, který není vázán officiem dvojným neb polodvojným, slouží se prvního dne jen jedna konventní mše svatá, a sice zádušní, a na druhý den odloží se mše nedělní. ¹⁴⁾

Není-li první den měsíce volný, přeloží se zádušní mše svatá na první volný den, jež v tom měsíci následuje. ¹⁵⁾ — Rovněž překládá se na první volný den následující, když na první den měsíce, byť volný, vystavena byla nejsv. Svátost z příčiny veřejné. ¹⁶⁾

Dovoluje ale nepřikazuje se na každé pondělí, na něž se koná officium feriální neb svátku prostého mimo dobu postní a velikonoční.

Neslouží-li se na ten den mše zádušní, musí se ve mši o svátku prostém, ferii, neb o předcházející neděli, aneb ve mši votivní o nejsv. Trojici Boží, která se místo nich sloužiti může, vzíti aspoň kommemorace za zemřelé vůbec »Fidelium« na předposledním místě. ¹⁷⁾ (Pokrač.)

¹²⁾ S. R. C. 27. Febr. 1847. n. 5063. v. 4910. ad 2.: Ad dub.: An Missa, quae in Ecclesiis Cath. juxta gen. Rubricas celebranda est pro def. Sacerdotibus, Benefactoribus et aliis qualibet prima die non impedita cujuslibet mensis sit praeceptiva? Et S. eadem C. respondendum censuit: Affirmative. Atque ita rescribere S. C. rata est et declarare.

¹³⁾ Rubr. gen. Miss. tit. 5. n. 1.: Prima die cujusque mensis (extra Adventum, Quadragesimam et tempus Paschale) non impedita Officio Duplici vel Semiduplici, dicitur Missa principalis pro defunctis Sacerdotibus, Benefactoribus et aliis. Si vero in ea fuerit festum Simplex, vel Feria, quae propriam habet Missam, aut resumenda sit Missa Dominicae praecedentis, quae sit impedita, et infra hebdomadam non occurrat alius dies, in quo resumí possit, in Ecclesiis Cathedralibus et Collegiatis dicantur duae Missae, una pro defunctis, alia de Festo Simplici vel Feria praedicta. Sed in Ecclesiis non Cathedralibus, nec Collegiatis dicatur Missa de die cum commemoratione generaliter pro defunctis.

¹⁴⁾ De Herdt l. c. tom. 1. n. 50. c., Halden, p. 1. tit. 5.

¹⁵⁾ S. R. C. 15. Maji 1745. n. 4167. v. 4018.: Si prima dies mensis impedita duplici vel semiduplici, cum ex praescripto Rubricarum Officium defunctorum et Missa conventualis de Requie non sit celebranda, Officium et Missa hujus modi differenda est ad aliam diem non impeditam.

¹⁶⁾ Gardell. Instruct. Clement § 17. n. 5. 6. et 7.

¹⁷⁾ Rubr. gen. Miss. tit. 5. n. 2.: Praeterea feria secunda cujusque hebdomadae, in qua Officium sit de Feria, Missa principalis dici potest pro defunctis. Si autem fuerit propria Missa de Feria, vel de Festo simplici, vel resumenda sit Missa Dominicae praecedentis, ut supra, in Missa de die fiat Commemoratio (ut dictum est) pro defunctis.

Z praxe duchovní.

Podává Dr. JOSEF BURIAN.

Boží hrob.

»Božím hrobem« (ss. sepulchrum) vyrozumíváme nejprve ono místo, kde na zelený čtvrtek uschovává se »hostia prae-sanctificata« a ciborium.

»Hodie,« praví římský missál ke konci mše na zelený čtvrtek, »paretur locus aptus in aliqua capella ecclesiae vel altari . . . ubi calix cum hostia reservata reponatur.« K tomu dokládá ceremoniale ep.: »Praeparandum . . . ornandumque crit aliquot sacellum intra ecclesiam . . . in quo post missam hujus diei recondendum sit ss. Sacramentum«.

Dle zřejmého znění rubrik tedy má se upravit místo vhodné (locus aptus) v nějaké kapli anebo na zvláštním oltáři. Toto místo má býti slušně vyzdobeno, nikoliv ale černým sukem; má tu hořeti aspoň šest světel a duchovní správce má o to pečovati, aby věřící čteně docházeli k uctění nejsvětější Svátosti. (S. R. C. 21. ledna 1662.)

Označení místa, kde na zelený čtvrtek uschovává se nejsvětější Svátost »Božím hrobem« — možno ovšem bráti toliko v širším a mystickém slova smyslu, jak to také sv. otcové a scholastikové činí, ježto každý oltář, kde se při mši svaté obětuje pravé tělo Kristovo, značí Jeho hrob. Také liturgická tradice jmenuje čas ode mše sv. na zelený čtvrtek až do mše sv. na bílou sobotu: *Triduum mortis Christi*.

S. Congr. rituum na otázku: »Utrum in altari, in quo feria V. et VI. majoris hebdomadae publicae adorationi exponitur et asservatur sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, repraesentetur **sepultura Domini** aut **institutio** ejusdem augustissimi Sacramenti?« odpověděla: *Utrumque*. (S. R. C. ze dne 15. prosince 1896.)

V Čechách a v Němcích »Božím hrobem« ve vlastním slova smyslu vyrozumíváme ono místo, kde na **veliký pátek** vystavuje se k veřejnému uctění nejsvětější Svátost oltářní. »Boží hroby« u nás bývají velice stkvostně vyzdobeny a některé chrámy takofka u výzdobě »Božího hrobu« závodí. Mimo množství světel upotřebuje se k výzdobě i obrazů a soch božského Spasitele, Rodičky Boží, sv. Jana miláčka Páně, sv. Maří Magdaleny, vojínů — hrob střeoucích, stromův a květin.

Svatá kongregace ritů takovouto výzdobu »Božích hrobů« dekretem ze dne 26. září 1868 a zvláště dekretem ze dne 14. května 1887 zapověděla. Příslušný dekret zní: »An praeter lumina et flores liceat ad exornandum praedictum altare adhibere crucem cum panno funereo, vel Christi demortui effigiem, vel sericas decorationes, statuas, picturas, nempe B. Virginis, S Joannis

evangelistae, S. M. Magdalene et militum custodum, arbores aliaque ejusmodi? Odpověď zněla: »Negative et flores non disponendas esse ac si altare esset in »viridario«.

Zákaz tento buď nebyl všude znám, anebo zůstal nepovšimnut, ježto se za to mělo, že není všeobecný a kde byl znám, tam biskupové žádali za odvolání toho zákazu, poněvadž pro mnohé a závažné překážky nebylo ho lze provésti. Svátá kongregace ritů hledíc k těmto prosbám a námitkám opětně svrchu zmíněný zákaz v úvahu vzala, opatřivši si dříve dobrozdání mnoha biskupů jak v Evropě tak v Americe. A výsledek toho byl, že na otázku: »Utrum liceat ad exornandum praedictum altare (scil. sepulchri D. feria V. et VI.) adhibere statuas aut picturas, nempe beatissimae Virginis, S. Joannis evangelistae, S. Mariae Magdalene et militum custodum aliaque hujusmodi?« — — — — odpovéděla: **Negative**. Poterunt tamen episcopi, ubi antiqua consuetudo vigeat, hujusmodi repraesentationes tollerare; caveant autem, ne novae consuetudines hac in re introducantur. Atque ita rescripsit, contrariis quibuscumque decretis abrogatis. Die 15. Decembris 1896. Facta postmodum de his sanctissimo domino nostro Leoni Papae XIII. per ipsum infrascriptum cardinalem relatione, Sanctitas Sua rescriptum sacrae Congregationi, ratum habuit et confirmavit iisdem die, mense et anno.

Caj. Card. Aloisi-Masella S. R. C. praefectus.

D. Panici — secretarius.

To znamená, že dle předpisů rubrik vlastně obrazy a sochy nemohou se k ozdobě Božího hrobu připustiti, nic méně že mohou býti trpěny, kde od pradávna takový obyčej byl, jinak že nemá se nic nového zaváděti.

Tedy výzdoba »Božích hrobů« jest nyní církevně dovolena.

Štolový patent.

Socialní demokraté v nejnovější době chopili se štolového patentu z minulého století, aby pošťvali lid proti kněžstvu katolickému, jemuž nemohou přijíti na jméno. »Correspondenzblatt für den kath. Clerus« (r. 1893 a 1897) a »Steyerer Zeitung« zabývaly se touto otázkou a dospěly k tomu výsledku, že Josefinský štolový patent pozbyl veškeré oprávněnosti, ježto vlastně nikdy se neujal a ani ujmouti nemohl. Dle štolového patentu musil každý, kdo nějakou farní funkci potřeboval, dostaviti se ráno k farní mši svaté a v tom spočívá příčina, proč štolový patent v platnost nikdy nevešel.

Pohřby nechtěly se dostaviti ráno a k jednoduchému výkropu u kostela anebo u hřbitova, kde hřbitov u kostela se rozkládá — — (v předešlém století byly hřbitovy nazvíce ještě rozloženy kolem hřbitova) — — také osadníci nepřáli si míti

pohřbu bez průvodu —, nevěsty nepřály si míti oddavky ráno a nikterak jednoduše, nýbrž v hodinu pozdější a slušněji — o čemž, jakož i o všech úkonech vedlo se zvláštní ujednání a proto jako před patentem tak i po patentu byla a jest v platnosti štolá konvenční.

Mimo to dlužno na zřeteli míti, že poměry během 100 let se valně změnily. Rozdělení dle stavů na 13 tříd dnes již částečně vymizelo a na druhé straně objevily se nové stavy — jako ku př. továrníci, tovární dělníci. Také hodnota peněz jest jiná než byla před sto lety. Tehda za málo peněz koupil mnoho zboží — dnes za mnoho peněz koupí málo zboží. Nejinak se to má i s pracovní silou — tehda dělník pracoval za několik krejcarů — dnes by při platu tom vůbec nemohl ani živořiti.

To jsou ovšem vnitřní důvody pro neplatnost Josefského štolového patentu. K těmto řadí se důvody vnější, totiž formelní zrušení štolového patentu státním zákonem ze dne 5. listopadu 1855 (konkordát), jenžto vrací v čl. IV. Církvi svobodu, pohřby a všechny jiné církevní úkony (tedy také prohlášky a sňatky) úplně dle předpisu Církve pořádati a jenž v čl. XXXV. všechny zákony, nařízení a opatření zrušuje, jež by odporovaly smlouvě. Jest tudíž v platnosti církevní, dle místních poměrů užívaná štolá.

Nejdůst. episkopát český v pamětním spise, ministerstvu kultu v r. 1872 předloženém, vyslovil se následovně: Všeobecně se uznává, že staré štolové nařízení, dělicí osadníky na různé třídy, se dávno přežilo a se jako nepraktické a nedosažitelné ukázalo; naproti tomu téměř všude zavedena byla štolá konvenční čili usuelní, dle které, jak zkušenost svědčí, beze vší závady súčasťné strany se řídí.

Co praví interkonfessionelní zákon ze dne 7. května 1874, jímž byl konkordát zrušen, v příčině štolového patentu? Nikde není řeči, že by měl starý Josefský štolový patent opět oživnouti, nýbrž v § 24. výslovně mluví se o »stávajícím církevním štolovém řádu« (tedy nikoliv o nějakém státním nebo Josefském). Tato církevní štolová taxa vyvinula se z místních poměrů, při čemž ovšem, kde to žádoucno bylo, přihlíželo se k Josefskému štolovému patentu. Tato užívaná štolá jest opodstatněna právem, z obvyčeje vzešlým. Pro obor církevní platí nade vší pochybnost takové právo — ale také pro obor státní!

§ 26. interkonfessionelního zákona ze dne 7. května 1874 stanoví trest po vyslyšení Ordinariatu pro překročení štolového řádu — a řádem tím hledíc k §. 24. nemůže býti míněna leč církevní štolová taxa. V případě, že by podobná stížnost byla podána, dlužno dokázati, že štolová taxa, kterou farář požadoval za výkon církevní, po celou řadu let — při podobných výkonech byla vybírána! Větší poplatek z pravidla jest odůvodněn zvláštními okolnostmi ku př. žádá-li si někdo úkon slavnější anebo v mimořádnou hodinu. Přeje-li si někdo církevní úkon dle místního obyčeje, projevuje tak souhlas i s příslušnými poplatky čili obě

strany se smluvily (štola konvenční) a tu by o nějakém trestném překročení štolového řádu nemohlo býti žádné řeči. Ostatně trestuhodnost pro překročení štolového řádu dle § 4. zákona ze dne 3. dubna 1855 bývá promlčena, když od okamžiku předstíraného přestupku tři měsíce uplynuly, aniž by bylo zavedeno nějaké řízení.

U politického úřadu může se vymáhati štola Josefská, kdežto vymáhání štoly konvenční (usuelní) by se musilo díti pomocí soudů.

Jest věru na čase a v zájmu kněžstva samotného, aby štolové poplatky byly konečně právoplatně urovnány a přesně stanoveny.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

Decretum S. C. Concilii.

Quoad taxas pro actibus jurisdictionis ecclesiasticae non contentiosae.

Ut norma haberetur uniformis in exactionibus pro variis actibus jurisdictionis ecclesiasticae non contentiosae, ac immodicarum taxarum onus, pluriumque controversiarum occasio tolleretur, Innocentius PP. XI legem tulit, quae, Innocentiana vulgo appellata hujusmodi exactionum rationem apte moderabatur.

Sed cum haec lex italico idiomate esset exarata, et idcirco communiori Doctorum sententia eam nonnisi Italiae et adjacentium insularum dioeceses proprie afficere traderetur, ceteris autem congruentem dumtaxat agendi regulam praebere, haud universim vibebatur consultum incommodis, quibus amovendis lex illa prodierat.

Praeterea post tria ferme saecula a legis promulgatione, pecuniae valore et aestimatione mutatis, et in novis diversisque adjunctis societate versante, plena Innocentianae legis observantia in ipsis Italiae dioecesibus difficilis evasit, et quandoque etiam incongrua: unde Ordinarii majori in dies numero postulare coeperunt, ut novae peculiaresque exactiones ab Innocentiana diversae, probarentur aut tolerarentur.

His mature perpensis, et per officium S. C. Concilii Archiepiscopis nedum Italiae sed et aliarum regionum de sententia rogatis, SSmus D. N. Leo PP. XIII particularem Commissionem penes S. Concilii Congregationem constituit, eique in mandatis dedit, ut de hac re cognosceret suamque sententiam emitteret.

Jamvero in conventibus semel atque iterum ab ea habitis, tria, quae sequuntur, dubia, quibus universa quaestio³ comprehendi visa est, ad examen revocata sunt, nimirum:

I. An et quae taxae imponi possint juxta prudentiae et justitiae regulas in materia sacramentali, ac speciatim in matrimoniali, itemque in materia beneficiaria.

II. An generalibus quibusdam editis normis, specifica prae-finitio taxarum in singulis dioecesibus Ordinariorum arbitrio sit relinquenda; an potius praescribendum, ut hac de re agatur in synodis provincialibus, et quatenus synodi haberi nequeant, in conventibus Episcoporum in singulis provinciis, et in Italia in singulis regionibus ad hunc effectum peculiariter habendis, sub lege nempe ut uniformis taxa in singulis provinciis seu regionibus quoad fieri possit, statuatur, Sacrae Concilii Congregationi pro approbatione subjicienda.

III. An et quaenam aliae provisiones hac de re sint adhibendae.

Quibus Emi Patres praevio Consultorum voto respondendum censuerunt:

Ad I. Affirmative, ita tamen ut quoad actus, qui directe respiciunt sacramentorum administrationem, servetur dispositio cap. 42. Decret. De simonia, scilicet, ut libere conferantur ecclesiastica sacramenta et pia consuetudines observentur.

Quod vero ad reliquos actus, qui directe non respiciunt administrationem sacramentorum, uti sunt dispensatio a denunciationibus matrimonii, venia conferendi baptismata in privatis domibus, et cetera hujusmodi

1. servandas laudabiles consuetudines, et rationem prudentem habendam locorum, temporum ac personarum:

2. vere pauperes eximendos a quibusvis expensis:

3. taxas non adeo graves esse debere, ut arceant fideles a receptione sacramentorum:

4. quoad matrimonium in specie, remittendas ipsas taxas esse in casibus, in quibus adsit periculum, ne fideles in concubinatum proruant;

5. tandem quoad beneficia ecclesiastica, taxas esse non debere proportionaliter inadaequatas redditibus beneficiorum.

Ad II. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam

Ad III. Affirmative, et taxarum descriptionem seu notulam modo et normis superius expositis confectam, quamprimum transmittendam ad S. Concilii Congregationem pro approbatione; quae tantum concedenda erit ad instar experimenti, pro dioecesibus Europae ad quinquennium, pro reliquis vero ad decennium.

Facta exinde de his omnibus relatione SSmo Domino Nostro per infrascriptum S. C. Concilii Praefectum, Sanctitas Sua dignata est resolutionem Em. Patrum plene approbare et confirmare: simulque mandavit, ut ab omnibus, ad quos spectat, sedulo atque integre servetur, contrariis quibuscumque minime obstantibus.

Datum Romae ex aedibus S. C. Concilii die 10. Junii 1896.

A. Card. Di Pietro S. C. Concilii Praef.

L. + S. Beniaminus Archiep. Nazianzenus Pro-Secret.

Literární oznamovatel.

Zločinnost mládeže. O její velikosti, příčinách a léčení uvažuje L. K. — Nákladem knihkupectví B. Stýbla. Stran 42. Cena 28 kr.

Velmi časový spisek vyšel právě nákladem knihkupectví B. Stýbla v Praze. Spisovatel sice svého jména nepříčinil a ukrývá se pod jménem L. K., ale z celého spisku vysvitá, že otázkou touto po delší čas pilně se zabýval a že jest anebo byl po dlouhá leta vychovatelem mládeže. Výborný tento spisek přišel v čas, jakoby na zavolání. Kdožby neznal frascologii moderních učitelů o »úrovni vzdělání«, o »pokroku«, o »zpátečnictví« a t. d. Nejnověji jednota učitelská »Komenský« pro Prahu a okolí pod generálním štábem známých pánů vyslovila se ve schůzi své dne 8. května t. r. konané, o školním návrhu poslance Ebenhocha a soudruhů, podaném na říšské radě, jednomyslně proti němu a to z důvodů: a) že snižuje úroveň obecné vzdělanosti kratší povinností školní, b) že podržuje v základě svém i na dále systém školský, jehož byrokratickým účinkům v ohledu paedagogickém i národním učitelstvo ve shodě s národem právem se brání, c) že pokonfesijským vyučováním chce setřít moderní a **pokrokový** ráz národní školy a t. d.

To se známým pokrokářským paedagogům Pražským povedlo! »Moderní a pokrokový ráz národní školy se nesmí setřít. Toto! I kdyby celý národ měl za ten moderní a pokrokový ráz« pykati — ne a ne — pokrokářští paedagogové si toho nepřejí — oni toho nechtějí, národ nesmí býti svatováclavským — ale nevěreckým. Tito pánové jakoby byli oslepli na dobro. Nevidí těch řad bohapustých výrostků, kteří vůbec již žádné authority nechtějí uznati — nevidí ani těch zničených existencí, jež davše se strhnouti frásí, místo potřebných studií pro budoucí povolání zabývají se otázkami, jimž ani za mák ještě nerozumějí, poněvadž jim schází jak hloubka vzdělání tak zkušenost života.

Spisek svrchu zmíněný do duše mluví moderním pokrokářským paedagogům: »Ejhle ovoce toho moderního a pokrokového rázu národní školy!« Nejprve uvádí velikost zločinnosti u mládeže. »Násilí a útok na cizí majetek jsou po většině charakteristickými známkami trestuhodných skutků mladistvých osob, jichž co do počtu stále přibývá.« (Str. 8.) — »Ze všech zločinů vůbec spáchaných připadá roku 1893 na dítky od 11—14 let 23·2%.«

»Počet přečinů u mládeže během tří let (od r. 1888—1890) se ztrojnásobil« (str. 8).

»Že v Rakousku samovražď u mládeže přibývá stále, o tom svědčí výkazy statistické na počátku každého roku.« (Str. 10.) »O zdivočilosti skorem zvířecí svědčí neustále ty žaloby, že mladíci 16- až 17letí učinili útoky násilné nejen na dítky 5 a 6leté, nýbrž i na osoby věku pokročilého.« (Str. 11.)

Na základě četných statistických údajů a mnohých příkladů dospívá zcela správně spisovatel k tomuto závěrku: »Naše vyšetřování podává nám bezpečný, ač smutný důkaz, že zločinnost a spustlost u mládeže v Rakousku **stále roste**, že národové v Rakousku jsou ohroženi ve svých mravech a samé své síle a to způsobem povážlivým, mnohem větší měrou, než to bývalo před nemnohými lety, zvláště před rokem sedmdesátým tohoto století.«

Ohlížeje se po příčinách toho smutného zjevu u mládeže, ncsouhlasí s theorií Lombrosovou, jako by příčina zločinnosti spočívala v mládeži samé — naopak příčiny dlužno hledati jinde. — Především tu dopouští se hříchu na vlastním dítku rodina, nepřihlízejíc k řádné výchově. Avšak i škola moderní lví podíl má na zhoubě mládeže. »Ona veškerým svým zřízením směřuje k vědě a ne k výchovu, ona učí, ale nevychovává, cvičí rozum, ale nevede pevně vůle svých svěřenců k dobrému; budi nechut k prostému životu.« (Str. 20.)

»Ona nemá přísných a účinných prostředků kárných, aby zbužnost dítek zlomila — —«. (Str. 21.)

Vinu na zločinnosti mládeže nese dále společnost lidská sama. Jest to sněh neznabožský, hospody, schůzky, nestoudná četba, domy prostituce, ustavičné zábavy a jiné.

O nápravách neboli o léčení vyslovuje se spisovatel v ten rozum, že třeba »zasypati ony močály a bažiny, z nichž vychází morová nákaza.« (Str. 35.) Radí, »aby se zakládaly obecní, okresní a zemské sirotčince a nalezince pro dítky opuštěné, sirotky a nalezince. (Str. 35.)

»Chce li někdo míti podajnější, počestnější, skromnější mládež, jest třeba, by pomýšlel na **nápravu** rodin, z nichž vychází.« (Str. 36.)

»S rodinou pracuje zároveň škola — a i ta má mnohé vady.« (Str. 36.) »Naším školám třeba především, aby **vychovávaly** svou mládež, by ji vychovávaly **v duchu křesťanském**.« (Str. 38.) Spisovatel žádá dále přísnějších prostředků kárných, ochrany pro učně, pro dívky v továrnách a obchodních závodech, obmezení alkoholismu a tanečních zábav, přidržování mládeže dorůstající k službám Božím.

Na konci zcela dobře praví spisovatel: „**Se státem bez Boha přichází společnost bez morálky.**“ Pozoruhodný tento spisek doporučujeme k hojnému rozšíření. Stojí za to.

Dr. Josef Burian.

Listy homiletické.

Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla.

Hodnost svědků na Církve žalujících a hodnost svědků
Církve katolické hájících.

»Ty jsi Petr, a na té skále vzdělám
církve svou, a brány pekelné neodolají
proti ní.« Sv. Mat. 16, 18.

Vedu mezi nás obžalovanou. Síla valí se za ní svědků žalujících; ale síla ji také vyprovází svědků hájících. Slovem povede se dnes soud zde mezi námi. Soudcem bude náš zdravý rozum. Ale tážete se již: Kdo jest ta obžalovaná? Ta obžalovaná jest veliká mocnost duchovní, která již skoro po dva tisíce let vládne na světě. Ta obžalovaná jest ta, o níž mluví Pán Ježíš v dnešním sv. svátečním evangeliu, řka Petrovi: »Ty jsi Petr, a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné neodolají proti ní.« Ta obžalovaná jest Církev Kristova, Církev katolická.

Když Kristus Pán předpověděl o Církvi Svě, že brány pekelné neodolají proti ní, tím spolu o ní předpověděl, že brány pekelné budou proti ní bojovati. A jaké brány pekelné budou proti ní bojovati, to božský zakladatel její zřejmě na jiných místech pověděl; to též napověděl těmito slovy k Petrovi a k ostatním apoštolům Svým promluvenými: »Budou vám zlořečiti a protivenství činiti, a mluvití všecko zlé proti vám lhouce.« Mat. 5, 11.

A vskutku hned záhy židé i pohané tak Církev Kristovu pronásledovali a usilovali zahubiti, že mluvili všecko zlé proti ní, že co mohli nejhoršího na ni žalovali. A to posud se děje. Co jest posud těch, kteříž na Církev Kristovu, na Církev katolickou žalují! A co všecko na ni žalují? Žalují na ni jedni, že všecko její učení není než výmysl lidský, než mámení lidu, než pověra; žalují na ni druhí, že jest nepřítelkyní pokroku, osvěty, blahobytu pozemského, že dělá samou tmu, že napomáhá samému otroctví; žalují na ni opět jiní, že neučí čistému evangeliu, že se byla hrubě odchýlila od pravého ducha Kristova. Ale kdo pak

může pamatovati všechny ty žaloby, jež z tolikerých hrdel a spisů se sypou na Církev katolickou? Avšak Pán Ježíš předpověděl, že bude vždy dost takových, kteříž budou Církve jeho hájiti; to předpověděl, když pravil apoštolům Svým: »I vy svědectví vydávati budete; nebo od počátku se mnou jste.« Sv. Jan 15, 27. Ti o ní svědčí, že hlásá ne učení lidské, nýbrž učení božské; že vším učením svým, všemi příkazy a pravidly, všemi svými řády a obyčeji lidí k jinému nevede, leč aby nehřešili, aby byli mravní a ctnostní, aby krotili vášně a náruživosti své, aby vespolek se milovali, a že tak napomáhá nejkrásnější svobodě, že tak činí rozum nejosvícenější, že tak nejlépe slouží všemu blahu lidskému, časnému i věčnému.

Svědčí o ní, že jsouc vedena Duchem Sv., nemohla a nemůže nikdy se odchýliti od pravého učení původu nebeského, že ve svých zásadách věroučných i mravoučných jest nepohnutelná, nezměnitelná, věčná. Co si teď počneme?

Jedni na Církev žalují, druzí jí hájí. Na čí svědectví máme dáti? Máme-li dáti na řeč žalobníků? Mnozí tak činí. Slyšíce jiné, jak brojí proti Církvi, beze všeho rozmyslu také hned s sebou Církev odsuzují. Ale je-li pak to moudré a spravedlivé?

Soudce moudrý a spravedlivý máje před sebou osobu obžalovanou, věří-li pak hned žalobníkům jejím? Nevyšetřuje-li především přísně, jací lidé jsou žalobníci? Nezkoumá-li se při právu nejprve, jaká jest hodnota i svědků žalujících i svědků hájících. To pak rozhoduje o platnosti či neplatnosti vydávaných svědectví. A tak budeme i my dnes pokračovati; budeme tak pokračovati tím svědomitěji na soudu, kdež Církev Kristova, Církev katolická jest žalována i hájena. Budeme jako lidé poctiví, a kdo z nás nechce platiti za poctivého, držeti se přísně práva. — Budeme zkoušeti hodnotu svědků v Církvi katolické svědectví vydávajících, a to

I. hodnotu svědků na Církev žalujících, a

II. hodnotu svědků Církve katolické hájících.

Jde o to, aby námi byla ospravedlněna drahá matka naše, Církev svatá, v níž skládáme všechny naděje své.

P o j e d n á n í.

I.

Ukažtež se nejprve svědkové na Církev žalující.

Na svědcích žalujících neb na žalobnících vyhledává se této čtveré vlastnosti: 1. aby dobře znali osobu obžalovanou, 2. aby již napřed nebyli jejími nepřátely, 3. aby byli prázdní všech ohledů sobeckých, a 4. aby se vykazovali vysvědčením mravním.

1. To jest první, aby žalobník dobře znal osobu obžalovanou.

A co mezi těmi, kteříž na Církev katolickou žalují, ji tupí, hned nalézáme takových, kteříž Církve katolické ani neznají!

Co leckdo leckde toho proti Církvi namluví, co se jí natupí! — Ale v jaké by se octl úzkosti, kdyby měl teď mezi námi se postaviti a dělati zkoušku z náboženství, kdyby měl odpovídati, co jest Církev obecná, katolická, čemu všemu učí o víře, o mravech, o ctnostech, čemu o svátostech, čemu o ctění svatých, čemu o odpustcích, jaké jsou všechny posavadní příběhy její! Ztrnuli byste shledávajíce, jak ten, jenž v těch věcech toho všude tolik nahlásá, všech těch věcí ani nezná. A jak by znal? Již když byl chodil do školy, chatrně se učil náboženství. A když byl vyšel ze školy, jak málo teprv pak dbal o nejdůkladnější poznání náboženství křesťanského, katolického! A takových nedouků a neznalců co jest mezi žalobníky a tupiči Církve! Já bych řekl, že takových jest mezi nimi nejvíce. O největším počtu tupičů Církve platí tu slova sv. apoštola Petra: „Tomu, čemuž nerozumějí, se rouhají.“ II. sv. Petr 2. 12.

A proč nehledí dříve všecko o Církvi, o náboženství poznati? Proto, že »nepřijali lásku pravdy.« II. Thess. 2. 10.

Jak bychom byli zpozřili a sami nepoctiví, kdybychom dávali na žaloby a pohany proti svaté Církvi pronášené od takových neznalců a nepřátel pravdy, kdybychom se neměli od takových odvracet, nechci říci s opovržením, ale s politováním jich! —

2. Nemůže dále mnoho se dávat na žaloby svědků žalujících, přichází-li o nich na jevo že jsou již napřed úhlavními nepřátely osoby obžalované. A Církev katolická co má nepřátel! Žádné náboženství, žádná církev nemá tolik nepřátel a nepřátel tak zuřivých, jako Církev katolická. Tomu nemůžeme se diviti. Církev katolická od počátku až podnes hlásá světu všechna tajemství křesťanská, jak je byla přijala od samých sv. apoštolů, jak jsou obsažena v Písmě svatém a v ústním podání. Hlásá je pořád neporušená a pořád stejně jsouc osvěcována Duchem Svatým jí zaslíbeným; hlásá je tak, ať se to světu líbí nebo nelíbí. Ale také od počátku až podnes vyskytovaly se hlavy, kteréž o věcech křesťanských chtěly míti zvláštní rozumy své, a kteréž se jich nechtěly nikterakž odřici, i když neomylná Církev katolická je prohlásila za bludné. A příliš zakládaly si v samolibosti své na vlastních domyslech svých, k tomu ještě více se světským smýšlením jejich se srovnávajících, než aby se podrobily Církvi, než aby se raději od ní neodtrhly, než aby se neustavily ve zvláštní sbory oddělené, než aby, když Církev katolická jich nepřestává prohlášovati za bludaře, tak že nemohou nikdy býti samy sebou jisty, k ní nezahořely záští neuhasitelnou.

A když takové slyšíme, jak žalují a bouří proti Církvi katolické, co jiného si máme mysliti, než že z nich mluví samá zášť, kteráž je tak zaslepuje, že nemohou svědčiti a mluvití pravdivě. Církev katolická proto, že jest vzdělána na základě apoštolském, nepřestává volati s Petrem k Ježíši: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého;« nepřestává hájiti Božství Kristova. Ale to se nelíbí těm,

kteríž chtějí mermomoci ve světě blýskati se samou svobodomyšlností, samou osvíceností. Ti chtějí z Pána Ježíše míti jen pouhého člověka; ti nechtějí slyšeti o Ježíši, Synu Božím; nechtějí ani slyšeti o Bohu, o přikázáních Božích, o životě věčném. A že Církev katolická nepřestává všechny ty pravdy Boží hlásati věrně, směle, veřejně, že nepřestává za samé velké bludy prohlašovati všechny ty domysly, v nichž si duchovní nevěrečtí tolik zakládají, jimiž se tak honosí, že nepřestává tak kaziti světskou slávu jejich: tím náramně jest uražena pýcha jejich. A uražená pýcha jest to, co je dělá úhlavními nepřátely a žalobníky Církve. A co vlastně jsou všechny ty žaloby jejich? Nejsou nic jiného, než samé nadávky a přezdívky. To jsou samé nadávky a přezdívky, když vyhlásují Církev za tmářku, za otrokářku, za zpátečníci; když věrným křesťanům katolickým předivných jmen dávají, když jim nadávají klerikálů, ultramontánů, římanů, papeženců. To jsou samé nadávky a přezdívky. A tím již pozbývají vší platnosti žaloby jejich. Nebo jen tam se nadává, přezdívá a zuří, kdež se nedostává pravdy.

Moudrý soudce každému žalobníku, jak začne nadávati, hned dvéře ukáže. Co zase i od našeho dnešního soudu svědků na Církev žalujících musí se pryč poslati!

3. Tím více musí se nám ztratiti svědků na Církev žalujících, přihlédneme-li blíže k vlastním úmyslům sobeckým těch, kteříž jsou tak zlí na Církev, tak zle proti ní mluví.

Že vskutku tak mluví z přesvědčení svého, když říkají o Církvi katolické, jak lidi zatemňuje, jak je zotročuje, jak svým učením, svými zásadami, svými řády a obyčejí více se nehodí k nynějšímu věku pokročilemu a osvícenému? Že jim vskutku jde o to, aby pravdu řekli, aby dobré věci posloužili? Jak bychom byli bláhoví, kdybychom všechnu tu řeč jejich za bernou minci brali! Jak blíže s nimi se seznámíme, již se dovtipujeme, že za těmi žalobami jejich zcela něco jiného vězí, ale že o tom nechtějí mluvit nahlas, proto že se za to stydí, že za těmi žalobami jejich nevězí než samé samomilenství, samá tělesnost.

To je mrzí, že Církev jim chce předpisovati, kdy a jak se mají postiti; jim jest bohem břicho jejich. To se jim protiví, že v Církvi katolické se chodí k zpovědi; oni jsou daleci toho, aby se chtěli dáti na pokání. — To je pálí, že Církev pořád takový dělá rozdíl mezi ctností a nepravostí, mezi poctivostí a šibalstvím, mezi čistotou a nečistotou. — To jest jim nesnesitelné, že Církev pořád připomíná poslední věci člověka: smrt, soud, nebe a peklo. — To jest jim solí v očích, že Církev dělá panny a ženy tak ctnostné, tak věrné, tak nepřístupné. — To je píchá, že v Církvi katolické jest manželství svátostí, že jest nerozvížitelné. — To jest jim nepohodlné, že Církev svými časy kajícími a zapovězenými, svým svěcením dnů svátečních překáží jejich neurvalému honění se po světských radovánkách, po nenasytném mamonářství. — Odtud vane vítr, když ti a ti stále Církev katolickou pomlouvají. To jest pravá příčina pomluv a žalob jejich. Ale tím již také

všecky žaloby jejich v nivec se rozpadávají, a musí zdravým rozumem býti odmrštěny.

4. Vůbec na soudu i při svědcích žalujících mnoho se hledí na jejich vysvědčení mravní.

Jak pak teprv nemá se hleděti na vysvědčení mravní při těch svědcích, kteříž zle žalují na církev, o níž praví sv. apoštol, že Kristus »vydal sebe samého za ni, aby sobě učinil církev slavnou, nemající poskvrny ani vrásky, neb cokoliv takového, ale aby byla svatá a neposkvrněná« Ef. 5, 27., kteráž právě má za povolání své, aby lidi posvěcovala, činila lidi mravné, ctnostné, svaté. Abychom na těch, kteříž svědčí a zle mluví proti Církvi, proti náboženství, především pohledávali mravního vysvědčení, k té opatrnosti nás Sám Kristus Pán napomíná, řka: »Po ovoci jejich poznáte je.« Sv. Mat. 7, 19. Všimnětež si, chce Pán říci, jaké nesou ovoce, jaké mají mravy. A jaké mívají mravy, kdo rádi potupně se otírají o církev, o náboženství? Sem s jejich vysvědčením mravním! Nenalézávají-li se nejhroší rouhači a tupiči Církve nejvíce mezi marnotratnými otci, mezi nevěrnými manžely, mezi zpustlými a nečistými mladíky, mezi zhýralými dívkami, mezi ziskuchtivými dráči, lichváři a podvodníky? Do takových čeho jiného lze se nadíti, než že budou nepřátelsky zanevírati na církev? Kdykoliv takové slyšíme, máme pokaždé opatrně si pamatovati slov Páně: »Zdaliž sbírají s trní hrozny, nebo s bodláčí fíky?« Sv. Mat. 7, 16.

Takoví jak málo dbají, aby mluvili pravdu, aby nelhali!

A jak teprv nebudou lháti, pronášejí-li soudy své o Církvi, kteráž jest proti jejich nemravům! Ne, ti dokonce nemohou býti připuštěni za svědky na církev žalující. Schází jim mravní vysvědčení. Tolik při dnešním soudu našem stálo žalobníků proti Církvi katolické, ale všickni musí býti odmrštěni. Musí býti odmrštěni proto, že žalují buď z neznalosti anebo ze starého nepřátelství, anebo z mrzkých ohledů sobeckých, anebo že jim schází dobré mravní vysvědčení.

Ničemné jsou všechny ty žaloby jejich. Ale co pravím, že jsou zcela ničemné? V něčem přece dobré věci prospívají. A v čem? Hanění Církve katolické pochází nejvíce od lidí chybných a nemravných. Ale co haní lidé chybní a nemravní, to bývá dobré. Slyšíme-li prostopášného syna, an laje otci svému, světačku dceru, ana laje matce své, zhýralému čeledínu, an dává výpověď ze služby hospodáři svému, rozpustilého školáka, an zlořečí učiteli svému: co odtud jiného soudíváme, než že ten otec, ta matka, ten hospodář, ten učitel jest asi hodný otec, hodná matka, hodný hospodář, hodný učitel? A slyšíme-li nemravné křesťany, nemravné křesťanky, jak zle dorážejí na matku svou, církev katolickou: nemusíme-li tím více se posilovati v tom přesvědčení svém, že církev katolická jest matka svatá?

A tím více budeme si vážiti své Církve katolické, tím věrněji budeme se jí oddávati, tím méně budeme se mýliti jakýmkoliv žalobníky a tupiči jejími: poznáme-li i všechny ty svědky,

kteříž jí hájí. Nebo náš dnešní soud není ještě u konce. Ještě před námi stojí síla svědků Církve katolickou hájících. A těch, ač nechceme-li se dopustiti nespravedlnosti nejkřiklavější, nesmíme pominouti.

II.

Ne, Církev katolická nežádá od nás žádné víry slepé.

Na to, že učí samé pravdě o Bohu, o Spasiteli Ježíši Kristu, o hříchu, o ctnosti, o svrchovaném cíli lidském; na to, že jest vskutku vedena Duchem Sv., že jest pravá Církev Kristova, ona na to na všechno má svědky. A jaké svědky?

Svědky očité; svědky nejlepší znalce; svědky nejnezištnější; svědky mučenníky; svědky lidi svaté.

1. Má Církev katolická pro sebe svědky očité. Kdo pak mohl lépe věděti všechno, co Ježíš mluvil a činil, o čemž stále učí Církev katolická, než apoštolové, kteříž byli Samým Ježíšem po všechem čas, jenž mezi ně vcházel a vycházel Skut. ap. 1, 21, kteříž všechno, co mluvil a činil, na vlastní uši slyšeli a na vlastní oči viděli? Jak mohl Petr k tomu přijíti, že tak slavně vyznal Ježíši: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!«

Nejinak než tak, že na vlastní uši a na vlastní oči všechno slyšel a viděl, co Ježíš mluvil a činil, a že toho všeho nemohl slyšeti a viděti, aby nepoznával, že Ježíš jest více než pouhý člověk, že jest Syn Boží, že jest člověk i spolu Bůh, jak byl také sám vyznal: »Učinění jsme spatřovatelé velikosti jeho.« II. sv. Petr 1, 16.

Jak mohl Pavel k tomu přijíti, že, když byl z počátku tak krutým pronásledovatelem Ježíše Krista, pak byl nejhorlivějším šířitelem a nejosvícenějším znatelem jejím? Nejinak než tak, že přijal zjevení od Samého Ježíše, jak sám byl napsal ve svém listě ke Galatským 1, 11. 12: »Známo zajisté činím vám, bratří, že evangelium, kteréž kázáno jest ode mne, není podle člověka; neboť já jsem ho ani nepřijal, ani se mu nenaučil od člověka, ale skrze zjevení Ježíše Krista.«

A to všechno Petr, Pavel i ostatní apoštolové pak vypravovali a z velké části sepsali: »Co jsme viděli a slyšeli,« tak opět a opět sami se osvědčovali, »zvěstujeme vám.« I. sv. Jan 1, 3. — »Nemůžeme nemluvití toho, co jsme viděli a slyšeli.« Sk. 4, 20.

A to všechno odevzdali svým nástupcům, to jest Církvi katolické; to všechno Církev katolická působením Ducha Sv. chová nezměněné a neporušené; tomu všemu učí na svědectví svědků očitých. —

2. Máte Církev katolická za svědky své svědky nejlepší znalce.

Kdo byli všichni ti otcové a učitelové církevní: sv. Ignác Antiošský, sv. Polykarp, sv. Klement, sv. Justin, sv. Ireneus, Origines, sv. Cyprian, oba sv. Cyrillové, sv. Athanasius, sv. Řehoř Nazianský, sv. Jarolím, sv. Ambrož, sv. Augustin a jiní a jiní? To byli všechno mužové, kteříž byli nejbližší časů apoštolských, kteříž všechno učení o Kristu, všechna evangelia od apoštolů se-

psaná a zaručená, všechny listy apoštolské, přijali od samých apoštolů anebo od samých učenníků jejich, kteříž, co byli od nich ústně přijali, to sami napsali, kteříž o věcech křesťanských dnem i nocí přemýšleli, kteříž mohli všechno učení křesťanské nejlépe znáti a mu nejlépe rozuměti.

To byli mužové, kteříž slyni vtípem nejbystřejším, kteříž ničehož tak nenáviděli jako lži a ničehož tak nemilovali jako pravdu, kteříž vši věrou křesťanskou hleděli nejprve sami sebe napravovati a zdokonalovati, a kteříž tak všechnu pravdu a moc její poznávali z vlastní zkušenosti své. A na tyto muže, na otce a učitele církevní, na tyto nejlepší znalce věcí křesťanských nepřestává Církev katolická vedle Písma sv. pořád se odvolávati dokazujíc tak, jak jest pořád jedna s Církví počáteční, apoštolskou. —

Nepřátelé by tak rádi tím zlehčili Církev katolickou, že se tak pronášejí, jakoby mezi náboženstvím a mezi vědou byla neshoda a nesrovnalost, jakoby jedno bylo proti druhému.

Ale již můžeme ukázati také na muže, kteříž pro svou učinnost, jmenovitě pro svou učinnost přírodovědeckou mají slávu světovou; můžeme ukázati na Křištofa Kolumba, jenž byl odkryl celý díl světa; můžeme ukázati na Barranda, jenž byl odhalil a prozkoumal náš znamenitý český útvar silurský, jehož nepomíjející slovutnost vědeckou hlásá památná deska zasazená na skalách chuchelských blíže Prahy, jehož sbírky přírodní jako drahý poklad chovají se v našem museu českém; můžeme ukázati na Pasteura, jenž byl dlouholetým lučebnickým zkoumáním svým vynalezl nejplatnější lékařství proti hrozně vzteklině. A víte-li, co tyto muže a ještě jiné a jiné zvláště také dělá veliké? — Že při vši své učenosti světské, při vši své znalosti sil přírodních zůstávali vždy věrnými syny Církve katolické, že tak jako vy chodili na mši sv., že tak jako vy přiklekávali k posvátné zpovědnici, přistupovali k svatému stolu Páně, že z toho světa neodcházel bez nejlepší přípravy křesťanské? Ti dobře si srovnali náboženství s vědou svou. Proč? Proto, že důkladně znali i vědu i náboženství. To se nesrovnává jen těm, kteříž dostatečně neznají ani vědy ani náboženství, kteříž jen z vědy něco zachytí, aby se tím chlubili, aby tím tropili bujnou rozpustilost svou proti Církvi.

A proč ještě praví učenci si dobře srovnávají náboženství s vědou svou? Proto, že jsou sami dobře toliko zkušení, jak svědomí stejně se ozývá u učených i u neučených, a jak svědomí jedině může dobře zpravit náboženství. A proč ještě? Proto, že dělají dobrý rozdíl mezi učeností a mezi moudrostí, že dobře vědí, jak sebe větší učenec může býti hotovým bláznem, a jak obyčejný člověk neučený může býti nejmoudřejším, a jak tak moudré lidi dělá náboženství. Jak pravým učencům dobře se srovnává náboženství s vědou, to jest krásně vypodobněno pomníkem, jenž ke cti slavnému Pasteurovi jest postaven v pařížském léčitelském ústavě od něho založeném, jenž jest ozdoben čtyřmi sochami vyznamenávajícími víru, naději a lásku a pak vědu.

Pravé moudré učence mívá Církev katolická za své nejlepší přátele, za své nejlepší svědky a znalce. —

3. Při Církvi katolické jsou svědkové nejnezištnější. Již apoštolové, aby všemu stvoření hlásali evangelium, všechno opustili. Co Církev katolická počítá mezi údy svými těch, kteříž pro Ježíše Krista, aby Ho celým srdcem následovali, aby i jiné k němu obraceli, zbavili se všeho bohatství svého, vyměnili si za nádherná roucha svá oděv hrubý a prostý, za stkvostná hodování svá přísné postění se, za pyšné panování pokorné poslouchání! Co jest mezi křesťany katolickými takových mládenců a panen, takových mužů a žen, kteříž, aby na slovo Ježíšovo sloužili trpícím chudákům, bídným Lazarům, opuštěným sirotkům, se zasvětili čistotě na celý život svůj! Co po všechny časy vydává se kněží katolických do dalekých krajů ještě pohanských, aby tam razili cestu víře křesťanské, podrobujíce se bídám a strastem nevýslovným! — Co jest takových křesťanů katolických, kteříž tím, že ve všem jsou poslušní Církve své, vítězí nad nejprudšími vášněmi svými, přemáhají pokušení nejtěžší!

O těch a všech nemůže přece žádný říci, že se drží Církve katolické jen z nějakých ohledů pozemských a sobeckých. Ti všickni co jiného dokazují, leč že je vede pevná víra v Ježíše Krista, a čistá a vroucí láska k Němu. Ti všickni dokazují, jakou moc má víra v Ježíše Krista a láska k Němu a že tato víra a tato láska nikde tak, jako v Církvi katolické se neutvrzuje, se neoživuje. Ti všickni vydávají svědectví Církvi katolické, že jest pravá Církev Boží, pravá Církev Kristova. A co mají z toho svědectví svého? Nic, než samé odřikání se všeho dobrého žití pozemského, vši slávy světa; nic, než samé pohrdání světem, než samé zapírání a moření sebe. Ale tím mocnější a platnější jest svědectví jejich proto, že jest nejnezištnější. —

4. Ale nejslavnější svědectví jest to, jež pochází od svědků mučenníků. Křesťané mučenníci pokládali se za nejplatnější svědky, svědčící o pravdě víry Kristovy, a proto se jmenovali martyres, t. j. svědkové. A co svědků mučenníků má Církev katolická! Všickni apoštolové a na předním místě Petr a Pavel pro víru, kterouž přijala a posud zachovává Církev katolická, byli mučeni a život svůj dali.

A pak po celá tři století co papežů a biskupů, co kněží, co křesťanů bylo umučeno a usmrceno! — Co v bouřích a revolucích tisíců kněží a křesťanů katolických raději položilo hlavy své pod sekeru katovu, raději se dalo postříletí, než aby se byli odtrhli od Církve katolické! Ti všickni k nám volají: »Vidíte, ta víra, kteréž vy si tak lehce vážíte, ta nám byla tak drahá a pravdivá, že jsme ani chvíli neváhali pro ni i svou krev vyliti.

A příliš jsme poznali Církev katolickou, že ona jediné chová a nám opatruje poklad pravé víry Kristovy, než abychom jakýmkoliv pronásledováním od ní se dali odloučiti.« —

5. Jak slavné má Církev katolická svědky k sobě! Ona má za svědky své právě lidi nejhodnější. Sám svět nemůže upřít, že

v Církvi Kristově, v Církvi katolické stkví se mnoho velikých svatých; sám svět nemůže se ubrániti, aby se neobdivoval hrdinským ctnostem jejich. Ale právě tito velcí svatí byli nejoddanějšími syny a dcerami matky své Církve katolické; byli nejhorlivějšími obhájci jejími. Jaké krásnější svědectví může míti Církev katolická, než je to, že vychovala a vychovává lidi svaté, a že lidé svatí ji hájí a chválí?

* * *

Nuže, za kterými svědky chcete jíti? Chcete-li jíti za svědky pořád tak na Církev katolickou štvoucími, anebo za svědky Církve hájícími? Ale já vám vidím na očích, že příliš se ohlížíte na vlastní svědomí své, na vlastní hodnost a poctivost svou, než abyste slepě se hnali za svědky tak nevědomými, tak zlostnými, tak sobeckými, tak nemravnými, než abyste raději se netáhli za svědky očitými, za svědky nejlepšími znalci, za svědky nejnezištnějšími, za svědky mučenníky, za svědky lidmi svatými. A co máme již takových svědků pro Církev katolickou! Mluví-li již sv. apoštol Pavel o velikém množství svědků svědčících víře Ježíše Krista a Církvi Jeho, Žid. 12, 1: jaké teprv my již máme množství svědků na to, jakou pravdu, jakou moc, jakou milost chová v sobě víra v Ježíše Krista, a jak věrně nám tento drahý poklad zachovává a opatruje Církev katolická!

Na tolikrát a tak slavná svědectví tím věrněji a tím horlivěji oddávejmež se drahé matce své, svaté Církvi katolické, aby nás ze zásluh Kristových skrze Ducha Sv. očišťovala a posvěcovala, aby i nás činila mravné, ctnostné, svaté, čímž i my jí budeme za svědky nejvítanější, čímž budeme zvláště nejslavnější vydávati svědectví o Samém Spasiteli svém Ježíši Kristu, čímž budeme patřiti mezi ty, kteříž mají i svědectví Ježíše Krista, Zjev. 12, 17, a kteříž na toto svědectví se přijímají do života věčného. Amen.

Karel Otman, děkan v Ořeše.

Navštívení blahoslavené Panny Marie.

(Neděle IV. po Sv. Duchu.)

O ctném a bohumilém přátelství.

»A odkud mi to, že matka Pána mého
přišla ke mně?« Luk. 1, 43.

Pozorujeme-li, křesťané drazí, dnešního dne jednotlivé rodiny, společnosti, celý národ ano i veškerenstvo a vidíme-li, kterak jeden na druhého nevraží, jemu závidí a jej potlačiti se snaží, tu studem zardíti se musíme, že tak i onino jednají, kteří se honosí tím krásným jménem »křesťan«. A stav tento jest tím politování hodnějším, jestliže bratr vlastního bratra, sestra vlastní sestru, ba

i děti rodiče, ty největší dobrodince po Bohu, znáti nechtějí. Kéž by tak přišel miláček Páně sv. Jan mezi nás, a slovem svým kouzelným: »Miláčkové moji, milujte se!« zaplašil od nás veškeren svár i nenávist! K tomu nás vybízí i to dnešní sv. evangelium, vzorem nám jsouc ctného a bohumilého přátelství, kteréž spanilé ony dvě duše, sv. Alžbětu a Rodičku Boží sloučilo. Dnes připomíná nám Církev katolická, kterak Panna Maria obdrževši od anděla poselství, z Nazaretu do jednoho judského města, nejspíše do Hebronu, na cestu se vydala, aby tam příbuznou Alžbětu, manželku židovského kněze Zachariáše, navštívila, a onu radostnou novinu zvěstovala, že se stane Matkou Boží, a Alžběta matkou Jana Křtitele, předchůdce Kristova.

Církev sv. obnovujíc každoročně tuto památku ze života domácího Marie Panny, poučuje nás, jak s lidmi obcovati máme, abychom sobě lásky Boží a přízně všech moudrých dobyli; a pak vybízí nás, abychom, jako své přátely a známé navštěvujeme, Boha, Rodičku Boží navštěvovali, jako ona příkladem nás předešla.

A v těchto slovech, právě pronesených, jest zahrnut obsah dnešní mé řeči k vám.

P o j e d n á n í.

1. Jestliže dle výroku sv. Bernarda pokora jest tím vzácnější, čím vznešenější a dokonalejší osobu zdobí, pak zajisté mimo Spasitele, Ježíše Krista, není bytosti, jež by se více stkvěla ve hluboké pokoře, než velebná Matka Jeho, Panna Maria. Uvažujeme-li jen poněkud vznešenou její důstojnost, veliké dary a milosti, jimiž ji Bůh obdařil, tu věru nebudeme věděti, čemu více se máme diviti, — zdali té důstojnosti mateřství Božího, které ji povýšilo nade všechny kůry andělské, anebo té hlubokosti pokory, v níž sama se zove služebnicí, děvkou Páně. Její Stvořitel bude jí poddán a poslušen jako matky své a ona přece nazývá se děvkou Páně. Ona ví, že od tohoto okamžení, kdy se snoubí Duchu Svatému, blahoslaviti ji budou všichni národové, že knížata a králové tohoto světa skláněti budou před ní korunované hlavy své, a přece nezapomíná na chudičku příbuznou Alžbětu a ji navštěvuje. Pokora ji přinutila, by šla do chrámu a dala se tam očistiti jako žena hříšná, jakkoliv byla lilií čistoty. Proto svatí Otcové praví, že jedno jest, říci »Maria« nebo »pokorná panna«. Vědělať předobře Rodička Boží, že všechno, co má, z ruky Hospodiny obdržela. Marně bychom hledali bytosti ve světě, která by se v této ctnosti vyrovnala Marii.

Křesťane milený, zpytuj dnes, v den slavnosti pokorné děvky Páně, jak ty jednáš, sám o sobě smýšlíš? Kolik jest lidí, kteří nestojí ani na nejnižším stupni této ctnosti a svých nedokonalostí, chyb, neřestí uznati nechtějí! A kolik jest těch, kteří, když Bůh statků pozemských jim rozmnožil, na bližního v chudobě zapomínají, k němu hrdě se chovají?! A jejich poměr k Bohu? —

Pyšní odpadlíci dnešní, odtrhnuvše se od pokorného Krista, nechťi Ho znáti, poněvadž »mysli jejich kníže tohoto světa oslepil« II. Kor. 4, 3., a honosí se slabým, chudým, obmezeným rozumem svým a titěrnými výzkumy. Zapomínají na apoštola volajícího: »Domnívá-li se kdo něco býti, nic nejso, klame sebe sám« I. Kor. 4. Osvěta našeho století, v němž mor nevěry v míře nejvyšší zuří proti Církvi katolické, osvěta ta vymazala ze srdcí lidských pokorné a prosté vši hrdosti přátelství, a chce-li kdo za pokornou dívkou Rodičkou Boží kráčet, spíláno mu jmény nej-smutnějšími. Nerozhlašuje-li plnými ústy slávu svou a své vznešené skutky, netupí-li náboženství dle ducha času — tenť obme-zencem; utíká-li se v souženích k Bohu svému, navštěvuje-li v žalu svém dům Hospodinův, volá-li k nebesům o pomoc — toť pobožnístkář. Ono učení Krista, ten krásný vzor v myšlení a jednání Rodičky Boží, ten století našemu, jako druhdy pohanům jest pohoršením a bláznovstvím. — Proto vidíme národ náš rozštěpený na několik stran, my sami sebe ničíme. V šťastnějších a lepších dobách, kdy náboženství a ctnost, tyto jediné prostřed-nice věrných přátelství, jak Bossuet praví, nebyly vypuzeny ze srdcí, kdy lidé pod dozorem Božím a téměř ve jménu Jeho zavazovali se k přátelství přísahou: tenkrát bylo ještě viděti nezištné a až k oběti oddané přátely a přátelství, proti nimž ani časy, ani protivné zájmy, ani neštěstí ničeho nezmohly. Ach! kde jsme se, křesťané drazí, nyní ocitli? . . .

Nechci již dále, moji drazí, rozebíratí tyto neblahé poměry, vždyť sami to znáte, v duchu mně přisvědčujete, že bych mohl říci ještě více. Podotýkám jen, že obcování naše s bližním musí býti:

2. upřímné, beze všeho vyhledávání osobního prospěchu.

Říká se, moji drazí, že přítele opravdového poznáme v ne-štěstí. — Císař Napoleon I. měl veliké množství přátel, pokud vítězně zbraně mu sloužily a dokud země rozdával. Ale kolik jich bylo a zůstalo mu věrnými, když se ubíral do vyhnanství na ostrov Elbu a pak na ostrov sv. Heleny? —

Job, muž zbožný, za dnů šťastných mnoho přátel měl. V neštěstí navštívili jej tři přátelé. ~~Até co činili u něho?~~ Seděli při něm sedm dní a sedm nocí a žádný nepromluvil ani slovíčka útěchy k němu a proč? Byli to přátelé ziskuchtiví, mlčice a obáva-jíce se, aby ubohý Job nežádal od nich podpory a pomoci. Job. 2, 13. Proto starostlivě varuje nás Duch Sv. v hledání přátel, slovy: »Přítel věrný jest mocná obrana a nalézající ho nalézá-poklad!« Budme tedy opatrní a nedejme se svést sobectvím, prospěchářstvím, když bližního za přítele volíme; v neštěstí pak jeho ukažme, že zákon Kristova přátelství v srdci našem k němu plál. Vzorem nám buďtež první křesťané, o nichž pohané s podivením říkali: »Hle, jak se milují!« Tertulian ap. 39. Vzorem v přátelství zůstaňtež nám povždy ony dvě dobré, výborné přítelkyně, o nichž dnešní sv. evangelium nám vypravuje. Sv. Pavel z No^{ly} zaprodal

se za otoka, aby syna vdově vykoupil. I my vynaložme všechny síly své, obzvláště když bližní náš v neštěstí jest, abychom dokázali svou lásku a nezištnost k němu. Kéž by i bratři naši volající: »Každý sám sobě jest nejbližším, zákon Kristův těžký jest« vzpomněli na apoštola národů, řkouceho: »A byť bych rozdal na pokrmu chudých veškeren statek svůj, lásky pak kdybych neměl, nic mi to neprospívá.« I. Kor. 13, 3. Upřímný přítel činí nás v chudobě bohatcem, odvrátí li se však od nás v neštěstí, podobá se srdce jeho »uhlu vyhaslému, černému, jehož duše podobá se ohni, jenž nemá krásy a nehřeje«. Sv. Augustin.

Bratři a sestry v Kristu! Svět sidlem jest protivenství, soužení, strasti a bidy. Víte li, jak je přemůžeme? Upřímným přátelstvím beze všeho vyhledávání osobního prospěchu. »Totof jest příkázání mé, abyste se milovali vespolek!« Jan 15, 12.

Tolik se mně vidělo v krátkosti říci, m. dr., jak vaše obcování s bližním má býti uspořádáno, abyste plnili zákon Kristův, abyste věrnými byli následovníky oněch dvou duší šlechtných a nerozdílných, Panny Marie totiž a její přítelkyně sv. Alžběty.

3. Než netoliko o pravém přátelství poučuje nás to dnešní sv. evangelium, nýbrž ono i nabádá nás: abychom jako Panna Maria »na hory s chvátáním odešla do města Judova« i my ve štěstí ~~jsouce~~ ~~nenadále~~ ~~postavení~~ nejen přátely navštěvovali, nýbrž Bohu za své štěstí děkovali, často i pouti na místa, kde Rodička Boží se zjevila, konali.

Co jest vlastně pouť?

Poutí nazýváme cestu, kterouž katolický křesťan podniká se zbožným úmyslem, aby navštívil nějaké místo, Bohu, nejblaho-slavenější Panně Marii, nebo některému svatému zasvěcené, a na tomto místě pobožnost vykonal. A za jakým úmyslem koná křesťan tuto cestu? Aby si vyprosil nějaké zvláštní milosti a pomoci v duchovních anebo tělesných potřebách, anebo aby si vyžádal útěchy a posily v utrpeních, která ho stíhají, neb aby vyplnil slib Bohu učiněný, neb konečně, aby za přijatá dobrodiní Bohu poděkoval.

Již rozum náš nám praví a dokazuje, že putování na místa svatá jest věc sama v sobě spasitelná.

Lidstvo v tomto slzavém údolí podrobena jest přetným trampotám a svízelům, jež mu jest trpěti jako pokutu za hřích. Ký div, že hledá pomoci a potěchy! Zde jest ubožák, stížený těžkou nemocí. Zkusil již všemožných prostředků, by se uzdravil. Radu bral u zkušených lékařů, nelitoval peněz za léky, jel do krajin teplejších — všechno nadarmo! Kdož by mu zazlíval, že se ještě nevzdává naděje veškeré, že putuje na to neb ono místo posvátné, kde již tolik nemocných zázračně uzdraveno bylo? Kdož by se divil, že hledá pomoci u Boha, ani mu lidé pomoci nemohou; že se utíká tam, kde jich již mnoho bylo vyslyšeno? — Jiného stíhá neštěstí za neštěstím. Při veškeré příčinlivosti hospodářství hyne, dítky jsou nezdárné, mnoho jiných křížků ho tíží: ve své úzkosti volá k Bohu, koná pouť — a Bůh slyší jeho ~~vzdechy~~.

přijímá jeho obět, pomáhá, neb dává aspoň mu síly, by kříž na něho seslaný snášel trpělivě, s odevzdaností do Jeho svaté vůle.

Když roku 1638 navštívil protestantský král Švédů, Gustav Adolf, v Novohradě jesuitský chrám Páně, tu když ho řiditel koleje velebných Otců Jesuitů po kostele prováděl, řekl uštěpačně vznešený královský host: »To aspoň nezapřete, že u vás katolíků to časté putování jest bezúčelné, vždyť Bůh všudypřítomný, na místě každém vzýván býti může, k čemu tedy vaše pouti?« Touto otázkou nikterak nebyl přiveden do rozpaků průvodce a významně pravil: »Nedá se popřít, že jedno místo druhého jest způsobnější a pro mnohého příhodnější, by duši jeho více k Bohu pozvedlo a k modlitbě roznítlo. Nábožnost křesťana roste a vzmáhá se mnohdy, má-li nové věci a předměty před sebou.«

A dobře odpověděl, m. dr., muž tento kněz; rcete sami, kdo z vás navštívil jste starobylé poutnické místo Starou Boleslav, nebo vkročil v ten převelebný chrám Páně sv. Víta na hradě Pražském, nebo kdo z vás ten krásný převelebný chrám Řodičky Boží ve Filipově navštívil, zdaž nebyl proniknut jakýmsi svatým, nadzemským, duši jeho unášejícím pocitem? Mohl by ještě někdo z vás tvrditi, že se modliti můžeme každý s toutéž vroucností na každém místě? Mohl by někdo namítati, že putování na místa nám posvátná a svatá jest bezúčelné? — Sám rozum váš vás tedy o protivě přesvědčuje.

Také Písmo svaté uvádí nám na mysl, že již patriarchové a proroci Starého Zákona navštěvovali taková místa svatá a konali tam oběti, pevně jsouce přesvědčeni, že na těchto místech spíše než jinde budou od Boha vyslyšeni. Vzpomínám jenom jediného příkladu. Když zbožní Elkana a Anna nemohli se dočkat, po čemž prahlo srdce jejich, byli dlouho bez potomků, tu putovala Anna do Silo, kdež chovala se tehdy archa úmluvy. Zde padla na kolena svá zbožná tato žena, a hle! Hospodin ji vyslyšel. Syn Samuel dán jí byl v odměnu jejího putování na místo posvátné!

Ano v Starém Zákoně Hospodin Sám označil vyvolenému lidu Svému, kde bude měrou hojnou udělovati milostí Svých všem těm, kdož by Ho tam o ně prosili. »Uslyšel jsem modlitbu tvou,« pravil Bůh Šalomounovi II. Paral. 7, »a vyvolil jsem sobě místo toto za dům oběti, aby bylo jméno mé tam na věky, aby tu byly oči mé i srdce mé po všecky dny.«

Božský Spasitel náš, Kristus Ježíš, Sám příklad dal nám a putoval do chrámu jerusalémského. S Ním putovala Jeho Matka, i pěstoun Jeho, sv. Josef. Když pak Starý Zákon zrušen a Nový nabyt platnosti, tu teprve pouti znamenitě se rozmohly. Nesčíslné množství křesťanů putovalo na ona místa, kde Spasitel náš žil, trpěl a na kříži zemřel. Proto sv. Jarolím, jenž sám žil v Betlémě, píše: »Nelze vypočítati všech těch biskupů, mučenníkův a jiných, svatostí a učeností vynikajících mužů, kteří od nanebevstoupení Kristova až do našich dnů do Jerusalema přišli a ona přesvatá místa navštívili...« Právě tak četně putovali křesťané též na jiná místa, jako na př. ku hrobům knížat apoštolských do Říma,

ku hrobu sv. apoštola Jakuba do Compostelly, ku hrobu sv. Kateřiny na horu Sinai, atd.

A v dobách, kdy vlasti naší nejednou hrozilo nebezpečství, zdaž Bůh na přímluvu své nejdražší Matky n ukázal, kde chce uctíván býti? Zdaž zázraky v Lourdech, ve Staré Boleslavi, nejnověji ve Filipově zřejmým svědectvím nám nejsou, že útoky nepřátel našich marny jsou? Zdaž, kdyby naši předkové a předkové našich bratří Moravanů nebyli se utekli na to místo, dnes nám tak svaté, kde »Máti Boží divy tvoří,« zdaž by národ náš nebyl býval roznesen na kopytech barbarských vetřelců?

* * *

Přátelé drazí! Dnešní den jest, jak jsem byl zpočátku pravil, příkladem pokorného, upřímného a nezištného přátelství; on dále nás pobádá k tomu, abychom v štěstí i neštěstí, v potřebách duchovních i tělesných útočiště brali na místa svatá, poutní.

Ó, kéž by jitřenka míru mezi bratry našimi rozvaděnými zasvitla, abychom byli opět jako křesťané prvotní jedna mysl, jedno srdce. Ó, kéž by se nám opět navrátily doby sv. Václava a Otce vlasti, Karla IV.! Na ten úmysl spojte dnes se mnou při mši sv. modlitby své k té dobrotivé Matce naší Panně Marii. Na ten úmysl konejte i pouti, aby udělil Bůh vzrůst i požehnání rolím našim, aby opět zavládl blahobyt u nás.

Ty pak, Matko milostivá, oroduj za ten lid náš Marianský, aby na scestí přiveden nebyl, nýbrž, aby se opět Tvým jménem honosil, Tebe miloval, — nám všem hodinku smrtelnou šťastnou vypros! Amen.

Václav Davidek, katecheta v Turnově.

Svátek svatých Cyrilla a Methoděje, věrověstů slovanských.

Láska papežů římských k národům slovanským.

»Písmo slovanské, jímž Bohu povinná chvála se vzdává, právě vychalujeme, spolu také rozkazujeme, aby jazykem slovanským sláva a skutky Krista, Pána našeho se hlásaly.«

Jan VIII. Svatoplukovi.

Že dnes po více než tisíci letech národové slovanští vzpomínají na práce a námahy svých věrověstů Cyrilla a Methoděje, že po více než tisíci letech jazykem slovanským hlásají se nám veliké skutky Boží, zvláště pak láska a dobrota Páně, která byla příčinou, že předkové naši od model obrátili se k Bohu jedinému a pravému, z toho díky povinné musíme vzdáti svaté katolické Církvi, která veliké činy sv. věrověstů našich po všechny věky světu hlásala. Vždyť ti rodáci naši, kteří od Církve Kristovy,

kteráž jest sloupem a utvrzením pravdy Boží, se odloučili, dnes památky sv. věrověstů nekonají, oniž za dobrodiní duchovní jim díků povinných nevzdávají. Vždyť odvrátili se od duchovních otců svých apoštolských, kteréž předkové jejich ctili, a přilnuli k víře, která není dílem Božím, nýbrž dílem lidským, a která jako všecka ostatní díla lidská zvetší, sestará a zanikne.

Zvláště pak jsou biskupové římstí, kteří nejenom hlásali vždy chválu sv. věrověstů našich, ale kteří národy slovanské zvláštní otcovskou láskou milují a objímají.

Za našich časů mnozí u nás nejen proti Církvi vůbec, ale proti papežům Římským zvláště nespravedlivě pobádají a štvou lid, jakoby vše zlé, jež dopadlo na národ českoslovanský, pocházelo z Říma. Nebude tudíž, jak za to mám, na závalu, když v tento slavný den promluví o lásce papežův Římských k národům slovanským.

Pojednání.

František Palacký, dějepisec český, který z rumu zapomenutí na světlo vynesl slavné činy nejenom národa českého, nýbrž i jiných národů slovanských, který však odhaluje i stinné stránky národa českého, pojednává i o pokřesťanění národa slovanského a praví:

»K jižním Slovanům, kteří po Moesii, Thracii, Macedonii a po řeckém poloostrově se byli rozhostili, křesťanství prokrestilo si dráhu již s počátku století VII. Obrácení národů těchto stalo se horlivostí křesťanskou Byzantinců, a to klidně a bez odporu, poněvadž tu náboženství rozšiřováno bývalo samo pro sebe, a ne jako prostředek ku panství a vládě. Proto tito Slované přilnuli tím stáleji ku křesťanství, čím více zakládáno na vlastním jejich přesvědčení. Záhy bylo je vídati postavené i v nejvyšších hodnostech a důstojnostech, jak na dvoře císařském, tak i ve vojště, ba i v Církvi. Za příklad služb Nicetas, rodilý Slovan, jenž povýšen byl roku 766 na důstojenství patriarchy Cařihradského. A ve století pozdějším roku 867 dostala se velikým Basilem Macedonským rodina slovanská i na císařský trůn Cařihradský, na němž se udržela skrze sto let. Při takovém stavu věci snadno jest pochopiti, kterak se stalo, že v IX. století dva v Macedonském městě, Soluni, zpola řeckém a zpola slovanském, rodilí bratři, mohli literaturu slovanskou založiti a započítati řadu spisovatelů slovanských co nejdůkladněji.«

Dle tohoto hodnověrného svědectví snadno můžete pochopiti, proč sv. Cyrill drží v ruce knihu Bylť zajisté dle svědectví téhož dějepisce vynálezcem zvláštní litery — po něm cyrillici nazvané — ježto značily všechny rozmanité zvuky jazyka slovanského až do nejjemnějších rozdílů podivnou určitostí, jasností a úplností. I počal také překládati Písma svatá i knihy církevní do téhož jazyka, tehdáž u macedonských Slovanů užívaného. Písmo

zajisté, otevřevši Slovanům bránu k osvětě novoevropské, zdomácnilo a zúrodnilo teprv křesťanství mezi nimi.

A jakým duchem knihy, jazykem slovanským psané a vydávané měly by býti prodchnuty, o tom poučuje nás bratr Cyrillův, sv. Methoděj, jenž drží v ruce kříž. Tím zajisté označuje, že veškery knihy, jazykem slovanským psané, mají hlásati slávu Krista ukřižovaného, mají býti naplněny láskou k Církvi a k ná-městkům Kristovým, kteří nejenom sv. bratry Cyrilla a Methoděje, nýbrž i národy, jimi na víru obrácené, zvláštní láskou milovali.

Týž dějepisec český praví o Svatopluku, jenž byl nástupcem Rostislavovým, že na vrcholu štěstí svého požádal papeže Jana VIII. o povýšení Methodovo na důstojenství arcibiskupské, tak aby říše Svatoplukova mohla i v ohledu církevním míti svou vlastní metropoli a zření své jen upřímo ku stolici římské. Papež povoliv tomu, stal se napotom nejhorlivějším obrancem metropole nové a předůležité, která slibovala potáhnouti do lůna svého celý rozlehlý svět slovanský.

Nejenom že svatí bratři naši a apoštolové u stolice římské nalézali ochrany, nýbrž biskupové římsí všude podporovali snahy a práce svatých apoštolů našich. Rádi také podporovali sv. bratry v díle jejich apoštolském, a nad to i toho byli dbalí, aby dílo jejich apoštolské bylo zbudováno na pevných základech. Pravdu tedy má František Palacký, jenž ve svých dějinách praví: »Dílo meče, mladý stát moravský, zahynulo hned v pohromách věku následujícího, dílo ducha, Methodovou apoštolskou horlivostí vykonané, odolává ještě i tisíciletím.«

Pán Ježíš nadarmo nepravil Šimonovi: »Ty jsi Petr, t. j. skála, a na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou.« Mat. 16. 18. A čím byl dle slov Kristových Petr prvotní Církvi, tím jsou a zůstanou Církvi Páně i nástupcové Petrovi, římsí biskupové až do skonání světa. A jakož Petrovi a nástupcům jeho slibuje Pán že trvati budou až do skonání světa, tak i národové se stolicí Petrovou spojení. I národ náš udržel se na jevišti světovém jenom proto, že pevně se držel a drží skály, na niž Církev Kristova jest zbudována, že vyznává víru Petrovu a nástupců jeho.

Když národům slovanským na jihu hrozilo nebezpečensství, že pod krutým jáhmem tureckým budou odloučeni od víry Kristovy, papežové římsí posílali k nim kněze a biskupy, aby je ve víře utvrdili. Týž sv. Otec Mikuláš I., který bratry svaté do Říma povolal, posílal listy Bulharům, o kterýchžto i sami odpůrcové Církve Kristovy dávají svědectví, že jsou prodchnuty láskou právě otcovskou. Když pak rozkol proveden, tu byl zase papež Innocenc III., který Bulhary s Církví pravou spojil. A zásluhou Řehoře IX., Innocencia IV., Mikuláše IV. a Eugenia IV. stalo se, že Bulhaři ve spojení s Církví pravou se udrželi. Také v Bosně a Hercegovině udržela se víra Cyri-lo-Methodějská jenom úsilovnou snahou a prací papežů římských Innocence III. a IV., kteří tyto národy slovanské od bludů zachovali, a papežové Řehoř IX., Klemens VI.

a Pius II., veškeru péči včinovali, aby biskupové a kněží lid tento v pravém ovčinci Kristově zachovali. — Také národ slovanský srbský vděčně uznává péči biskupů římských, pokud víře katolické a učení Cyrillo-Methodějskému zůstal věren. Byliť papežové Innocenc III., Mikuláš IV., Benedikt XI. a Klement V., kteří národ srbský od bludů odvrátili a ve víře Kristově pravé upevniti se snažili. Ač tito bratři naši pokrevní pod třistaletým jařmem tureckým ani chrámu stavěti nesměli, ani hlasem zvonů do chrámů svoláni nebyli, nicméně péči kněží katolických zachovali víru pravou, dědictví Cyrillo-Methodějské až na naše časy, kdy jim dána svoboda, že mohou chrámy stavěti a veřejně ke službám Božím se scházeti.

A jakož předchůdcové nynějšího sv. Otce Lva XIII. svaté bratry naše a apoštoly zvláštní láskou ctili a milovali, a s nimi spolu i národy slovanské, kteří jsou duchovní synové jejich, tak i nynější sv. Otec Vydal zajisté roku 1880 dne 30. srpna zvláštní okružní list, kterýmž nejenom oceňuje práce apoštolské sv. Cyrilla a Methoděje a hlásá je celému světu, nýbrž i velebí a oslavuje národy slovanské, že i po tisíce let zachovali víru neporušenou, a spolu nařizuje, aby sv. bratři naši, kteří do té doby jenom na Moravě, v Čechách a ve Slezsku ctěni byli, po celém světě křesťanském byli velebeni a chváleni. Do roku 1880 jenom kněží českoslovanští sloužili mši sv. na den 5. července ke cti sv. Cyrilla a Methoděje, ale od roku 1881 rozléhá se chvála sv. věrověstů našich ve všech dílech světa, všude kde se koná mše svatá, slouží se ke cti jejich. Do roku 1880 jenom my kněží českomoravští modlívali jsme se hodinky neboli breviář ke cti sv. Cyrilla a Methoděje. Ale po roce 1880 modlí se všichni katoličtí kněží v den 5. července breviář neboli hodinky církevní o sv. Cyrilla a Methoději. A jakož papež Hadrian I. hrobku svou propůjčil, aby v ní odpočíval sv. Cyrill po práci apoštolské a sám pochoval sv. Cyrilla v Římě pohřbem, jakýž jenom papežům sluší, tak nynější sv. Otec Lev XIII. sám hodinky církevní ke cti sv. apoštolů našich složil. — Pravíť v okružním listě ze dne 30. srpna: »Jakož předchůdcové naši Angličanům poslali Augustina, aby duše jejich Kristu získal, Irčanům Patricia, Němcům Bonifáce, Frisům, Batavům a Belgičanům Villibrorda, a jiné jiným národům jako blahověsty, tak také úřad apoštolský u národů slovanských pověřili Cyrillu a Methoději, mužům na nejvyšší svatým, jejichžto snahou a prací neunavnou jim zasvitlo světlo sv. evangelia, kterýmžto světlem z temnosti pohanské přivedeni byli ku vzdělanosti křesťanské.«

V témž okružním listě vzdává sv. Otec národu slovanskému chválu za vděčnost, kterou zachoval ke svým duchovním otcům, an dí: »Cyrilla a Methoděje, dva apoštoly převýtečné, pokud lidská paměť sahá, národ slovanský, pamětliv dobrodiní jejich, nikdy nezapomínal ctíti a velebiti; avšak nemenší snahou ctí a zvelebují sv. bratry i Církev římská, která již za života jejich je velmi ctíla a nedopustila, aby kosti Cyrillovy z Říma byly odneseny.

O příchodu sv. bratří na Moravu praví sv. Otec Lev XIII. : »Když pak zavítali na Moravu, přčetné davy lidu spěchaly jim v ústřety až k hranicím zemským, kde s nelíčenou radostí a slávou byli vítáni. Bezodkladně chopili se sv. bratří díla, kterýmž Moravany duchovně obrodili, předkládajíce jim hojnou odměnu, která jim uchystána na věčnosti. Práce apoštolské konali s takovou horlivostí, že v krátkém čase veškeren národ moravský ku Kristu celým srdcem přilnul. K čemuž nemálo přispělo, že znali oba jazyk slovanský, jemuž se dříve byli přiučili, a že donesli na Moravu knihy Starého i Nového Zákona, Cyrillem jazykem slovanským sepsané. Proto národ slovanský mnohým díkem zavázán jest mužům těmto, kteří nejenom dobrodiní učení Kristova, ale i křesťanské vzdělanosti lidu moravskému přinesli.«

A jakož celý okružní list sv. Otce Lva XIII. oplývá chválou svatých apoštolů našich, tak zvláště ku konci jeví se láska a přízeň sv. Otce k národům slovanským, jižto projadřuje těmito slovy : »Protož rádi vzdáváme Bohu povinný dík, že se nám naskýtá vhodná příležitost blahověčiti národu slovanskému a pečovati o jeho duchovní prospěch neméně, nežli předchůdcové naši, jak o tom dějiny s dostatek vysvědčují. O to popředně se nám jedná, toho jedině žádáme, k tomu vši snahou čelíme, aby národům slovanským dostalo se hojných biskupů a kněží, aby ve vyznávání pravé víry a v poslušnosti pravé Církve Kristovy byli utvrzeni, a aby každodenní zkušeností o tom se přesvědčili, jak hojný prospěch a užitek Církve Kristova a zřízení její poskytuje i rodinám i státům. Doufáme také, že v úmyslu našem o sjednocení veškerých národů slovanských v jeden pravý ovčinec Kristův, podporovati nás bude Bůh, jenž jest bohat milosrdenstvím. My pak zatím použijeme u trůnu Božího přímlovčích, Cyrilla a Methoděje, učitelů slovanských, v pevné důvěře, že jakož usilujeme, aby hojnější oslavy na zemi se jim dostalo, tak také i v nebi přímlovou svou velemocnou nám pomáhati budou.«

Sv. Otec Lev XIII. přeje si, aby i ti národové slovanští, kteří od pravé Církve Kristovy se odloučili, přímlovou sv. věrověstů našich do pravého ovčince Kristova se vrátili. Přání otcovo musí býti i přáním dítek. My jsme dítky jeho, a protož zajisté ti, kteří dovedou oceniti pravý klenot víry Kristovy, kteří pamětlivi jsou díla apoštolského, jež konali sv. Cyrill a Methoděj, také budou prositi svaté bratry, aby víra Kristova nejenom nevyhynula, nýbrž aby hojně prospívala, aby byla světlem na cestě života našeho, aby zasvitila i bratřím našim odštěpeným a rozkolným. Prositi budou vděční synové a dcery slovanské s Církví Kristovou spojené, by Řím, jenž nám dal sv. věrověsty Cyrilla a Methoděje, byl středem jednoty všem národům slovanským, a aby jakož nyní po tisíci letech radujeme se, že dochovali jsme dědictví Cyrillo-Methodějské, mohli po tisíci letech radovati se, že nejenom Moravané, Čechové, Slezané a Polané, nýbrž i Srbové, Bulhaři a Rusové k Římu zraky upírají, nástupce Petrova Otcem jmenují, a po všem světě slovanském volají: Hospodin zachovej sv. Otce,

obživuj ho, učiň ho blahoslaveného na zemi a nevydávej ho v ruce nepřátel jeho. Národu pak slovanskému, jenž ctí památku duchovních otců svých Cyrilla a Methoděje, nechť dostane se odměny čtvrtého přikázání Božího, že dlouho bude na zemi a dobře mu bude nejenom zde, nýbrž i v říši Kristově, kamž předešli nás sv. Cyrill a Methoděj a kde přimlouvají se za nás. Amen.

Fr. Klíma, farář v Křepicích na Moravě.

Neděle V. po Sv. Duchu.

Spravedlnost farisejská — a spravedlnost křesťanská.

„Nebude-li hojnější spravedlnost vaše nežli zákonníků a fariseů, nevejdete do království Božího!“ Mat. 5, 20.

Který jest, moji drazí, cíl člověka? Země tímto cílem není, jestiž cíl ten mnohem vyšší a vznešenější — cílem tím jest nebe. A kdo dosáhne toho cíle? Jen ten, kdo zemřel v milosti Boží. Marně tudíž se narodil, nadarmo žil, kdo bez milosti Boží zemřel, kdo nebe ztratil. A co otevírá bránu nebeskou?

Chce-li kdo vstoupiti do paláce nějakého velmože, potřebí mu, aby si opatřil dříve lístek. A tak i ten palác nebeského Boha zůstane zavřen tomu, kdo nemá vstupního lístku. Lístkem pak vstupním — ať použijeme podobenství — jest spravedlnost.

Nestačí však každá spravedlnost. Nebo hle, dnes blasem přísným hrozí Pán Ježíš: »Nebude-li spravedlnost vaše...« Nuže rozjímajme, jaké spravedlnosti nám třeba, bychom nepozbyli věčné blaženosti.

P o j e d n á n í.

Pravá spravedlnost záleží v pevné snaze plniti vždy a všude, co Bůh přikazuje. Kdo tedy žije dle vůle Boží a varuje se všeho, co zapovídá Bůh, ten žije spravedlivě.

Víme však, že není vše zlato, co se leskne. Jako zlato jest dvojí: dobré, pravé, — a padělané, tak i spravedlnost buďto může býti pravou ctností, nebo padělanou skořápkou, zevní slupkou bez jádra. Tak asi spravedliví byli druhdy fariseové, a proto dobře Písmo sv. tuto povrchní spravedlnost nazývá farisejskou. Scházela jim dobrá vůle, šlechetný úmysl, láska k Pánu Bohu a útrpnost k bližnímu, — za to však byla jejich zdánlivá spravedlnost zohyžděna samolibostí, sobectvím, hněvem a podezřivostí.

a) Fariseové plnili zákon až do poslední litery. Vždyť i svatí Otcové píší celé divy, kterak fariseové jsou skrovní v oděvu, v jídle a pití, kterak se odříkají rozkoší, zachovávají posty, dávají desátek i z máty a kmínu, dávají almužnu, veřejně se modlí. Co

však jim prospělo plnění zákona, když chtěli proto býti veřejně chváleni od lidu. Kde byla láska k Pánu Bohu? Praví sv. ap.: »Bych rozdal na pokrmý chudých veškeren statek svůj, ... lásky pak kdybych neměl, nic mi to neprospívá!« — Kdo v plnění zákona hledá jen sebe, svou chválu a svůj zisk, ten vlastně plní vůli svou a nikoli vůli Boží. — není v pravdě spravedlivým.

Moji drazí křesťané, ruku na srdce! Mnozí lidé chodí také do kostela, také se modlí a zpovídají, také dávají almužnu, — ale snad činí tak jen proto, aby byli chváleni. Vlastní chvála jest slupkou, ale jádro jest zkaženo. Ó, by pomněli, že modlitba, půst a almužna jen tehdy se líbí Pánu Bohu, je-li s nimi spojena láska. Kdybyste vyklečeli celé hodiny před Pánem, přeříkali celou spoustu slov v modlitebních knihách, rozdali celý statek svůj, neustále se postili, — jestliže při tom zůstanou vaše hříchy a vášně, nebude-li ve vašem počínání pravé snahy po ctnosti a dokonalosti, nebude-li tam pravé lásky k Pánu Bohu, nic vám to neprospěje. »Nebude-li hojnější ...«

b) Dále chybovali fariseové, že plnili zákon dle písmena, ale nepochopovali jeho ducha, jeho vnitřního smyslu. Varovali se sice očividných, hrubých hříchů, ale nepomněli, že Hospodin jest vševědoucí, že zkoumá srdce i ledví. Dobře jim řekl Pán Ježíš: »Slyšeli jste, že řečeno jest starým: Nezabiješ! Pakli by kdo zabil, hoden bude soudu. Ale já pravím vám, že každý, kdo se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu!« Mat. 5, 22. Co platno, že se chráníte vraždy? Nevíte, že také pomluva, na cti utržení, sočení jest vraždou bližního?

Podobně podnes počínají si lidé. Dbají jen na písmenu zákona, nikoli však na ducha téhož prikázání Páně. Neradi by si to s Pánem Bohem pokazili, proto se varují hříchů hrubých a okázalých, ale nepravosti skryté jako trny jsou vryty do jejich srdcí. Vraždy se hrozí, ale bližního o čest připravují nemilosrdně, krádež jest pro ně ohavností, ale podváděti a býti nepoctivým není pro ně hříchem, — cizoložství volá pro ně do nebe o pomstu, ošklivé však myšlení, všelijaké dvojsmyslné tlachy ani jim ruměnce nevyhloudí na tvářích. Veřejně říkají: Já jsem katolický křesťan. Jejich však život dokazuje, že jim jest jedno, kdyby byli třeba židy nebo mohamedány. Zda jsou bezpečni, že nepřijdou o věčnou spásu? »Nebude-li hojnější ...«

c) Konečně bylo velikou chybou u fariseů, že malé, nepatrné předpisy až úskostlivě zachovávali a právě k vůli nim při velkých povinnostech byli lehkomyšní. Desátky dávali i z máty a kmínu, — ale svědomí mlčelo, když okrádali vdovy a sirotky. Báli se vstoupiti do domu Pilátova, by se neposkrvnili, ale nelekali se křičeti na Krista ubičovaného: »Krev jeho na nás i na naše děti!« Nechtěli jísti neomytýma rukama, ale ruce své bez bázně třísnilí kamením, které házeli po sv. Štěpánu.

Arci jest naší povinností, bychom dbali zákona až do nejmenších podrobností, ale bylo by přece velice zpozdilým, abychom nepatrných zdvořilostí a necenných zvyků společenských vážili si

vice nežli hlasu svědomí a přikázání Božích. Někdo má za hřích, když ho druhý nepozdraví, když však sám mu za to laje, při tom kleje a jméno Boží běže nadarmo, ani se studem nezačervená. Když učitel ve škole dítě potrestal, již matce nad necitelným vychovatelem slzy kanou ze zraků; že však dítěti pohoršení dává, řečmi a skutky srdéčko jeho kazí, to ani jediné slzy lítosti ji nevyroní.

* * *

Než nemohu déle zdržovati se u záležitosti tak choulostivé. Ano veliký jest rozdíl mezi spravedlností pravou, křesfanskou, — a napodobenou čili farisejskou. Jakou jsme až dosud byli oblečení na cestě v tomto slzavém údolí? Ó, přiznejme se, že bylo v nás pravdy málo, velice málo, — více slupky bez jádra, více hříchu. Jaká hrůza! V této zdánlivé spravedlnosti chtěli bychom předstoupiti před věčného soudce? Ó Bože, slibujeme ti, že slupku odhodíme, že Ti budeme ode dneška sloužiti v duchu a pravdě, Amen.

Boh. Tomiček, kaplan v Roztokách.

Neděle VI. po Sv. Duchu. *)

Útrpnost Pána Ježíše se zástupy.

»Líto mi zástupu.«

Marek 8, 2.

Na zástupy lidu z evangelia dnešního, nejmilejší, chci dnes poukázati v posvátném rozjímání k vašemu poučení. Prve než učinil Pán Ježíš veliký onen zázrak, o němž jsem vám četl ze sv. evangelia, pronesl slovo svaté a vznešené: »Líto mi zástupu.« Snažíme-li se hlouběji prozkoumati slovo to, nalézáme v něm toto trojí poučení: vidíme nejprve, nač vztahuje se útrpnost tato, dále můžeme pozorovati krásné vlastnosti této útrpnosti božského našeho Spasitele a konečně shledáme, jaká naučení pro život náš plynou z tohoto jednání božského Mistra.

P o j e d n á n í.

I.

Na koho vztahovala se útrpnost Pána Ježíše? Evangelium nám odpovídá: na zástupy. — Zástupy tyto skládaly se z lidí tělesně i duševně ubohých; nevědomost, předsudky, nemoci, hříchy tísnily je. A s jakou dychtivostí spěchali zástupové za Pánem Ježíšem! Vstupuje-li na horu, aby zde klidu a odpočinku nalezl,

*) Abbé Le Hir.

zástupové jdou za Ním; vzdaluje-li se na břeh jezera, do hlubin pouště, zástupové následují Jej; vchází-li do školy v Nazaretě, zástupové naplňují síň, tísní se kol Něho, táží se Jej, poslouchají; vstupuje-li do svatého města, provázejí Jej, volajíce: »Požehnaný, jenž se běře ve jménu Páně.« Vizte v duchu, drazí v Kristu, ten zástup kolem Pána; jsou tu nemocní, neduživí, chudšasové ubozí, šlakem poražení, malomocní. Přicházejí, by u Něho našli útěchy a pomoci; nenalézají srdce, kteréž by útrpnost mělo s nimi, proto přicházejí k Pánu Ježíši a z božských Jeho úst splynulo slovo krásné: »Lito mi zástupu.« »Pojďte ke mně a já vás občerstvím.«

Vidíte, nejmilejší, sice, že útrpnost Pána Ježíše vztahuje se nejprve na potřeby tělesné, však ale jen proto činí tak Pán, aby tím účinněji prospěl duším. Nasycuje tělo nezapomene na duše, ale osvítlí rozum těch zástupů božským Svým učením, naučí je Boha znáti, poví jim, že Bůh jest láska, že Bůh sestoupil s nebe a že z lásky k nim hotov jest vyлити krev Svou do poslední krůpěje; připomene těm zástupům jejich povinnosti, připomene tomu množství lačnickému po pravdě, že jednoho jest potřebí, spasiti duši svou, a že čest, sláva, rozkoše, bohatství celého světa, ne vyváží cenu jediné nesmrtelné duše; poví těm duším, že po životě tomto nastane život jiný, lepší a že potřebí bojovati, pracovati, aby uchvátily království nebeské. Poví jim slovem vše, čeho potřeba jim věděti.

Ale božskému Mistru jedná se též o to, aby srdce hříchem převrácená získal, neb vidí v nich plamennými sledy naznačenou spoustu, jakou způsobila pýcha, žádostivost, smyslnost nezkrocená. A opět líto Pánu Ježíši zástupu; útrpnost má se hříšníky, dodává jim myslí: »Nepřišel jsem volat spravedlivých, ale hříšníků.« A hříšníci spěchají k Jeho nohám, aby dosáhli odpuštění. Vidím u nohou Jeho ženu cizoložnou, kterou přivlékli sem její žalobníci, a Pán pronáší slova vážná: »Kdo z vás jest bez hříchu, první vrz na ni kámen.« I odcházejí jeden po druhém počínaje od starších. »Aniž já tebe odsoudím; jdi a nehřeš více;« toť útěchy plné Jeho slovo — A opět vidím u nohou Páně hříšnici velikou, Marii Magdalskou, rozplývající se v slzách, a opět vznešené slovo odpuštění vychází z úst božských: »Odpouštějí se jí hříchové mnozí, neboť milovala mnoho.« — Vidím po boku Ježíšově kajícího lotra a zase vychází z úst dokonávajícího Mistra slovo spásy a smíru: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji.«

A tak všechno učení dobrého Pastýře, hledajícího uprostřed úskalí a trní ovce zbloudilé, vštěpuje do srdcí zástupu jednu zásadu, jedno a totéž naučení: Lito mi zástupu.

Již víme tedy, nač vztahovala se útrpnost Pána Ježíše: na těla, jež sytil, hojil, uzdravoval, — na duše, jejichž rozum osvětloval a srdce od hříchu odvracel.

II.

Ptejme se za druhé, jakou jevila se tato útrpnost Pána Ježíše, čili jaké měla vlastnosti? Tento výkřik, jež vám dnes tak často opakují: »Lito mi zástupu,« může vycházeti ze srdce upřímného, ale může vycházeti též z duše závistivé, čili jinými slovy: zástupu lidu možno, drazí v Kristu, užívati i ve svůj prospěch, aby sloužil totiž vášním, zájmům ctižádosti toho, kdož výkřikem tímto se chlubí.

Kdo zástupu čili lidu chce užívati ku svým ctižádostným záměrům, počíná, drazí posluchači, obyčejně lichocením: lichotí vášním lidu, lichotí jeho předsudkům, lichotí i jeho nepravostem, vynalezne několik zvučných slov, která příjemně lahodí uším zástupu a opakuje je bez přestání. Kdo lidu lichotí, obyčejně mu také mnoho slibuje: vždyť ty sliby nestojí takového člověka nic a jest jist, že je splnit nemusí; ví dobře, křesťané milí, člověk takový, jak působí mocně na zástupy, statků tohoto světa zbavené, pohled do budoucnosti, v níž bohatství, čest a rozkoše slibují se všem. Když omrzí se konečně zástupům lidu to plané slibování a ničemné lichocením, a když ozývá se z jeho řad známý ze starého Říma pokřik: »Chléb a zábavu«, tu lichotník takový opatrně couvne a nechá zástup v ponížení, v němž jej našel, sám však ustraní se, aby v pokoji užívati mohl toho co vyzískal na těch pošetilcích.

Tot, nejmilejší, jen několik rysů, jimiž historie líčí obraz lichotníka lidu, jenž užívá zástupů jen ve svůj prospěch.

Tak nejednal božský Mistr s těmi zástupy, k Němu se hrnoucími se všech stran. Ani dost málo jim nelichotil. Měl lítost nad hříšníky, měl s nimi útrpnost, ale to Mu nikterak nebránilo při každé příležitosti kárati hřích, ukazovati ohyzdnost nepravosti, připomínati zástupům záhubné následky hříchu. Nikterak Mu to nebránilo všem těm hříšníkům připomínati nutnost pokání, neboť hříšníkům rozhodně řekl: »Nebudete-li činiti pokání, všickni podobně zahynete.«

První vlastností té lítosti a útrpnosti Spasitelovy jest tedy rozhodná pevnost a druhou prostá upřímnost.

Upřímně mluvil Pán Ježíš zástupům. Dal jim tušiti částečné blaho, na něž právo má lidstvo již zde na zemi, ale dodal: »Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a to ostatní bude vám přidáno.« Těm zástupům, kteří Jej následovali a u Něho pravdu hledali, nečinil Pán marných a nesplnitelných slibů, ale řekl jim pravdu, pravdu celou: »Blahoslavení chudí, blahoslavení lkající, blahoslavení, kteří protiventství trpí.«

A když se Jej ptají na bohatství a poklady, ukazuje k nebi: tam v nebesích, drazí v Kristu, jsou poklady, které ani rez ani mol nekaží, a zloději nevykopávají aniž kradou.

Tot druhá vlastnost té útrpnosti Pána Ježíše, upřímnost a třetí konečně: šlechetnost a láska.

Přišel den, kdy nevděčnými ukázali se zástupové tito; nastal Pánu Ježíši den, kdy zástupové tito, kteří spěchali za Ním na poušť i na hory, kteří prostírali Mu roucha svá na cestu, volající Hosanna, kdy zástupové tito zdvihli záštiplný pokřik: »Ukřižuj, ukřižuj Ho!« A toho dne Kristus Ježíš umřel jako oběť smíření, toho dne i za ty zástupy vylil krev Svou do poslední krůpěje, dada jim tak důkaz neskonalé lásky Své. Větší lásky nemá nikdo, leč aby kdo život svůj dal za přátele své.

Ty jsou tedy vlastnosti té útrpnosti Kristovy se zástupy: rozhodná pevnost, upřímnost a šlechetná láska.

A nyní obraťme se k sobě samým a ptejme se, jaká naučení plynou pro život náš z tohoto jednání našeho božského Mistra.

III.

Z počátku hned pravil jsem, že měl Ježíš Kristus útrpnost s tělesnými potřebami a nedostatky zástupu. Útrpnost měl s jejich nemocmi, léčil je, uzdravoval a zázračně několikrát na poušti je nasýtil. Tím chtěl nás Pán náš poučiti, že i my lítost, útrpnost mítí máme s nedostatky bratří našich; máme pečovati o jejich potřeby hmotné, máme soustrast mítí s jejich nemocmi a strastmi, možno-li nám, máme jíti k zástupu, k lidu, k chudším, bychom naučili se býti k nim útrpnými. Tak prospějeme nejen jim, ale sobě samým. Nečteme-li v Písmě sv. ta útěchyplná slova: »Blahoslavený, kterýž nad nuzným a chudým rozpomíná se, v den zlý vysvobodí jej Hospodin.« Ž. 40, 2.

Pro tělo ale nesmíme zapomínati na duši. Rozum špatnými naukami převrácený hledme na pravou cestu uvést. Bojujme proti ohavnému tomu všelikému učení našich dnů, jehožto neznal ani pohanský svět. Všecky duše křesťanské přičiňujte se, aby v zástupy, v lid vnikla a vždy víc a více se šířila známost učení Pána našeho Ježíše Krista. Hledme, aby hned dítkám dostávalo se dobrého vycvičení ve sv. náboženství; mějme lítost, útrpnost s nevědomostí zástupů.

A konečně, milí křesťané, hledme i k těm, kdož přicházejí k nám se srdcem převráceným nepravostmi a hříchy, ukazovati se útrpnými a milosrdnými tak jako Pán náš. Fariseové Mu to vytýkali, ale co jim odpověděl Ježíš Kristus: »Nepotřebují zdraví lékaře, ale nemocní«.

Budme tedy, nejmilejší, láskyplnými lékaři ubohých těch duší, modleme se za ně, modleme se za hříšníky, pamatujme, že i pro ně sestoupil Syn Boží s nebe, že i pro ně trpěl, že i za ně umřel a krev Svou i za ně do poslední krůpěje vylil, vždyť On Sám řekl: »Syn člověka přišel hledat a spasit, co bylo zahynulo.«

* * *

To vše, nejmilejší, obsahuje to vznešené slovo Kristovo: »Lito mi zástupu.« Viděli jste nejprve, že útrpnost Pána Ježíše vztahovala se na všecky potřeby těla i duše; poznali jste krásné vlastnosti této útrpnosti Spasitelovy; a konečně ukázal jsem vám,

že i my dle vznešeného příkladu tohoto útrpnost míti máme s bratřími svými.

Nuže následujte tedy příkladu svého božského Mistra a Pána a tak skládati si budete poklad v nebesích, ježž ani mol ani rez nekazí, ani zloději nekradou, ježž nikdo neodejme od vás. Připodobňující se láskou svému Spasiteli poklad tento jistě naleznete v nebesích. Amen.

Vojtěch Kameš, farář v Bohdanči u Ledče.

Neděle VII. po Sv. Duchu.

O četbě knih špatných: a) proti víře.

»Pilně se varujte falešných proroků.«
Mat. 7, 15.

Řečí, kterou jsme právě čtli, poučoval Pán Ježíš zástup, jak sama o sobě obtížná jest cesta, kterou kráčetí musí učenníci Jeho, aby došli spásy věčné. Mimo to předpovídal vševědoucím zrakem Svým, že povstanou lidé, kteří budou sváděti věřící lid s pravé cesty na cestu zlou; a před těmito svůdci vystříhal Pán učenníky Své řka: »Pilně se varujte lichých proroků, kteří přicházejí k vám v rouše ovčím, vnitř pak jsou vlci hltaví; po ovoci jejich poznáte je.« — Prorokem v širším smyslu nazýval se za Starého Zákona též každý učitel lidu. Prorokem lichým či falešným jest tedy učitel nepravý, hlasatel bludu a svůdník lidu, který se tváří, jako by přednášel pravé učení, ale klame posluchače své. — Pokolení lichých proroků či falešných učitelů bohužel nikdy nevymřelo a posud žije, jen že za našich dob vedle slova živého užívá též slova tištěného čili knih; protož výstraha Páně o varování se lichých proroků neplatí pouze o jich řečech, ale i o jich písmě, jako by pravil: Varujte se čtení lichých či špatných knih! Výstraha ta, moji drazí, platí i nám; i k nám všem volá Spasitel: »Varujte se špatných spisů neboli knih!« Než tážete se: Kterou knihu třeba nazvati špatnou? Vždyť každý spisovatel a nakladatel si své dílo velebí a jeho čtení co nejvřejeji doporučuje! »Po ovoci jejich poznáte je,« poučil Spasitel Své učenníky, aby uměli dobré proroky od lichých rozeznávati, tak i já pravím o knihách na rozeznání jich: »Po ovoci jejich poznáte je.« Kniha každá, ať teninká neb tlustá, ať vázaná neb jen v listech, ať laciná neb drahá, ať v řeči domácí neb cizí jest špatnou, je-li její obsah takový, aby přivedla v nebezpečí buď tvé vezdejší blaho neb tvé věčné spasení. Čtení, které tebe svádí na bludné cesty, vedouc buď k tělesné neb duševní záhubě, jest špatné a tím horší, čím nebezpečnější. — Dr. v Kr.! Jest li kdy, jest zvláště za naší doby, v které se tolik tiskne a čte, třeba, by každý dobře věděl a znal, co má a smí čísti, a co nemá a nesmí. Přihlížeje k této tak důležité a obecné potřebě, chci, rozmilí přátelé, po-

jednati v několika nedělních řečech o četbě knih a odpovědět na otázku: Kterých knih máme se varovati a kterých užívati, jakož i podati důvody pro jedny i proti druhým. Počnu pak dnes s výkladem, že jest se nám varovati čtení knih neb spisů špatných proto, že čelí proti pravé naší víře a volám tudíž: varujte se knih špatných, jimiž se víra vaše pravá a pevná podrývá a ničí. Vyličím dnes, jak působí špatná kniha vůbec a nevěrecká zvlášť.

Pojednání.

Víra jest zajisté nejdražší klenot křesťanův.

Víra samojediná dává mu trvalé štěstí: čistou mravnost, pravou ctnost, ryzí věrnost v povolání, vnitřní klid, vyšší posvěcení života, mnohdy zemský blahobyť, každým způsobem věčnou blaženost, jež jest jeho posledním cílem. Pokud má člověk víru, má naději, že zachráni duši svou. Ať jest sebe více sláb a v hříších pohřížen, k zlému nakloněn, vášní a nepravosti oddán: přece jest mu vždy ponechána možnost, by se ze svého hříšného kalu pozdvihl a k nebesům povznesl. Však ztratil-li neb spíše odhodil-li víru, pak jest mu odňata na dobro všechna příležitost, by svou duši zachoval, a jest odsouzen, by zde na zemi postrádal nejčistších požitků a nejvzácnějších radostí. Víra jest tudíž naším pravým a bezpečným palladiem (štítem), jež máme synovsky milovati, všeho škodného vlivu chrániti, s pevnou rozhodností brániti a s největší obětovností živiti, síliti a množiti. A tohoto palladia našeho vezdejšího klidu a věčné blaženosti nás chtějí zbaviti nevěrci svými bezbožnými spisy, a úsilí jejich nebývá bez úspěchu.

a) Neboť nic není více s to, aby pevnou vírou a křesťanský cit v někom oslabilo, jako spisy, v nichž se víra katolická různými křivými žalobami a zdánlivými důvody napadá. Nezkoušený čtenář nedovede ihned výtky s nestydatou drzostí pronesené poznati; liché důvody, jimiž se proti Církvi bojuje, zaslepují jeho nevybroušený rozum a platí u něho za nezvratné důvody, umí-li zvláště spisovatel obrazotvornost čtenářovu získati leskem uhlazené a líbezné řeči. Znenáhla v hlavě čtenářově lež platí za pravdu a vniká i v srdce; člověk počíná pochybovati, stává se k víře lhostejným, pak chladným, až na konec víře zcela se odcizí. —

Odtud lze si vysvětliti onoho beznáboženského ducha, kterýž se nyní často jeví u lidí, řečených vzdělaných, ale ve skutečnosti polovzdělaných, u studujících, písařů a obchodních pomocníků, řemeslníků i dělníků. Všichni tito vyšli ze školy ponejvíce s věrou v srdci, ale spisy nepřátelskými náboženství křesťanskému přišli o ni a dovolují si s nehlubším opovržením mluvit o Bohu, Kristu, kteří nejvyšší úcty zasluhují, posmívají se ctnosti a zbožnosti, mají nejpošetilejší předsudky o Církvi, a nenávidí jako zběsilí papeže, biskupův a kněží. Vše to jest ponejvíce přirozeným ovocem spisů nevěreckých. Chcete nějaký příklad? Mohl bych uvést

mnohé, třeba z naší společnosti, ale neučiním toho, neboť mým účelem není někoho se dotýkat, nýbrž posluchače učit. Jak mnohý našinec podobá se Janu J. Rousseauovi, spisovateli francouzskému z minulého století a vykřičenému neznabožku. Své nevěře přiučil se z špatných knih své záhy zemřelé matky a ze spisů, které mu zaopatřil jeho děd, reformovaný pastor. Jed nevěry v knihách těch uložený působil rychle; již v sedmém roce věku svého byl člověk ten jím otráven. Vím z vlastní zkušenosti, že větší počet naší studující mládeže vychází ze středních ústavů jakožto jinoši hodní, s věrou v duši a dobrým předsevzetím v srdci, ale mnohého proměnily špatné nevěrecké spisy, jež se mu později dostaly do rukou, v pochybovače, pak netečníka u víře až i v nevěrce.

§) Než nevěrecké spisy vedou též k hrozným zločinům. Stůj zde opět jen jeden příklad z cizích luhů. R. 1840 byl v St. Gallen v Švýcarsku odpraven jakýsi Peter Wasser pro vraždu spáchanou na příbuzných. Nešťastník vypravoval sám knězi, jenž ho na poslední cestě k smrti doprovázel, příčinu svého ohavného činu. »Strauss (tím mínil knihu nevěreckou od Dr. Strausse právě toho času vydanou), ten mne zkazil. Modlival jsem se rád a žil jsem šťasten a spokojen; ale špatné knihy, které se mi do rukou dostaly, podkopaly zcela mou víru. Znenáhla, zvláště od posledního roku, počal jsem se domnívati, že náboženství jest jen strašák, aby se jím obecnému lidu naháněla bázeň; božská spravedlnost, nebe a peklo že jsou jen výmysly duchovních.« Toto vyznání učinil nebožák se slzami v očích přímo před svou smrtí.

R. 1878 byli v Paříži odpraveni dva studující na tamější universitě, Barré a Lebiez, kteří jakousi mlékařku napřed oloupili, pak zavraždili a na kusy rozsekali, by ji mohli v pytli odkliditi. Před soudem nevěděl jejich obhájce nic jiného říci na jejich omluvu než tato slova: »Kde jinde čerpali tito nešťastníci ono hrozné učení, jež z nich učinilo potměšilé vrahy, než ve škole a v oněch prokletých spisech, jež všude vyskakují jako houby po dešti a nezkušenou, důvěřivou mládež otravují?«

Nechtěje schválně uváděti příkladů z naší vlasti poukáží ještě k vrahu čtvernásobnému, před několika lety ve Vídni odpravenému — k Schenkovi. Kdo udělal z tohoto člověka, jenž vystudoval nižší školy reální, takovou chlípnu, cituprázdnou šelmu, že nelze si ani ďábla horšího mysliti? Byly to spisy nevěrecké; ty otrávily ducha jeho a přivedly na cesty bezedné chlíplosti a ukrutné krvežiznivosti. Zdaž nebyl pařížský Ravachol též neznabohem?

Takové jest ovoce, jež plodí spisy nevěrecké. Ubíjejí napřed víru, pak utlumují svědomí. Duch darebným jejich výparem opojen, omámen ztrácí svou rovnováhu. S počátku nezkušený a všetečný jich čtenář libuje si v mrzkých myšlénkách, srdce spřáteluje se se zločinem a v okamžiku nestřeženém dopouští se ho, jako by se to samo sebou rozumělo.

γ) Prorok Ezechiel vypravuje, že jednou pravil k němu Bůh podávaje mu knihu: »Synu, sněz knihu tuto. I otevřel jsem ústa svá, a krmil mne knihou tou. I snědl jsem ji a učiněna jest v ústech mých jako med sladká.« A jako kdysi u vidění měl Ezechiel knihu pojídati, tak jest posud »každá kniha pokrmem duše«, t. j. obsah knihy s pozorností čtené, vniká v duši a působí na ni, jako pokrmy na krev. Je-li kniha dobrá, má li dobré, křesťanské zásady, přibírá je i čtenář do sebe a smýšlí po křesťanstvu; je-li ale kniha špatná, obsahujíc bludné nauky a mylné domněnky, přivlastňuje si čtenář tyto, a to mnohem snáze a rychleji než dobré, poněvadž člověk spíše se chápe zla než dobra. A jestliže sv. apoštol Pavel varuje Korintanův těch, kdo vedou zlé řeči, tím více jest nám stříci se špatných knih, protože »porušují zlé řeči dobré mravy«. Špatná kniha jest nebezpečnější než zlá řeč. Kniha nemizí tak rychle jako slovo, nýbrž zůstává a může se opět a opět čísti. Kniha jde s námi na procházku, na cesty, leží na našem stole, čeká třeba pod poduškou. Není jen ledabylo prohozena jako zlé slovo, nýbrž jest uhlazena, pěkně spořádána a mnohdy všemi vnadami svůdnosti opatřena. Z počátku ovšem vzpouzí se věřící duch její obsahu nechtěje mu dáti víry, však kniha přece znenáhla poutá čtenáře, svým kouzlem omamuje jej, nabývá u něho důvěry, vážnost její roste; na konec duši jeho zcela ovládá a jemu své náhledy, pocity, lásku i nenávisť vštěpuje. Člověk se stal tak špatným jako kniha sama. Tak, nejmilejší, působí špatná kniha.

* * *

Milí přátelé! Vyličil jsem pro dnes zhoubné ovoce špatné knihy vůbec a nevěrecké, bezbožecké zvlášť; v budoucí své řeči promluví o ovoci četby, která jest špatná, poněvadž porušuje dobrý mrav. Ale již to, co jsem posud pronesl, doufám, že lásky vaše přesvědčilo, jak velice třeba, byste se čtení knih bezbožných vůbec a protikatolických zvlášť varovali. Pamatujme na slova Jana apoštola, jenž praví ku křesťanům: »Přichází-li kdo k vám, ale nepřináší-li toho učení (rozuměj pravého, Kristova), nepřijímejte ho do domu, aniž ho pozdravujte. Neboť kdo ho pozdravuje, ten má spolek s jeho zlými skutky.« 2. Jan 10. 11. Utíkejme od těchto svůdců, odmítejme jejich knihy, zahazujme do smetí jejich spisy. Třeba byly krásně, dojemně psány, podobajíce se ovčím nevinným, jsou uvnitř vlci hltaví, jsou škodlivy, ovoce jejich jest záhubné. Zvláště pak vy rodiče a pěstouni varujte dítky a svěřence své, chraňte je špatných knih; neboť právě mládež jest působení jejich jedu nejprístupnější. Ke všem pak vám, ať mužům ať ženám, ať rodičům ať dítkám volám se Spasitelem: Pilně se varujte falešných proroků, nekupujte, nechovejte, nečtěte špatných knih, by jedem jejich nebyla otrávena mysl vaše a nebylo v nebezpečí uvedeno nejen časné, ale i věčné blaho. Amen.

Josef Kyselka, sídelní kanovník vyšehradský.

Řeči příležitostné.

Svátek sv. Jakuba, apoštola Páně.

O práci a odplatě sv. Jakuba.

•Aj, blahoslavíme ty, kteříž trpěli •
Jak. 5, 11

Drazí v Kristu! Kdož věrně pro čest Boží pracovali, kdož se všemožně o rozšíření království Božího zde na zemi přičinili, ti byli vždycky ctěni a oslavováni; slavné a rekovné činy jejich byly sepsány a zaznamenány jiným ku povzbuzení a následování. A na takovéto hrdiny víry sv. poukazuje apoštol sv. Jakub první křesťany, chtěje jim zmužlosti a vytrvalosti dodati, v protivenstvích a souženích, jež jim pro sv. víru snášeti bylo. »Aj.« píše jim, »blahoslavíme ty, kteříž trpěli!« Tím chtěl jim říci: I vy musíte pro Krista trpěti a v utrpení svém stáli býti, chcete-li dojíti podobné chvály a nad to zvláštní ještě odplaty v nebesích, která tam na hoře připravena jest spravedlivým a vyvoleným Božím! —

Drazí posluchači! Jednoho z takových věrných služebníků, srdnatých hrdin Kristových uctíti a oslaviti shromáždili jsme se dnes v tomto chrámu Páně. Aj, sv. Jakuba, apoštola Páně, blahoslavíme dnes proto, že mnoho vytrpěl, že mnoho, nevýslovně mnoho vykonal pro čest a slávu jména Ježíšova! Blahoslavíme ho proto, že po příkladu svého božského Mistra neúměrně pracoval na vinici Páně, nic se při tom neohlížeje ani na chválu ani na hanu lidí, ani na protivenství a nebezpečí v cestu se mu stavící. Blahoslavíme jej proto, že po truduplném životě a mučnické smrti vzal nebeskou mzdu, kterou Pán vyplácí těm, kdož Mu věrně sloužili.

Přihlédněme, moji milí, poněkud blíže k práci a k odplatě našeho sv. patrona, bychom tím více povzbuzeni byli k věrnému plnění svých, Bohem nám uložených povinností. Kéž přispěje toto rozjímání sv. Jakubu, našemu patronu, ku cti, nám pak k spasení.

Pojednání.

I.

Chceme-li poznati, jak velikých zásluh si sv. Jakub vydobyl o pokřesťanění světa, musíme uvážiti předně jeho povolání na apoštola a za druhé, horlivost, s jakou plnil své apoštolské povinnosti.

a) Svaté a vznešené, ale spolu obtížné a nebezpečné bylo povolání sv. apoštolů. — Pán Ježíš vykoupení lidstva dokonal,

Církev svou ustavil, i chtěl se opět navrátiti k Svému Otci nebeskému. Proto uložil Svým apoštolům, aby dále v Jeho spasitelném díle pokračovali, aby učení Jeho po všem světě hlásali a ty, kdož by uvěřili, křtem svatým k Církvi Jeho přivtělovali. Za tím účelem odevzdal jim svůj trojí úřad: učitelský, kněžský a královský; ustanovil je zkrátka za Své náměstky zde na zemi a potřebnou k tomu mocí je vyzbrojil. Proto také píše sv. Pavel I. Kor. 4. 1.: »Tak o nás smýšlej člověk, jak o služebnících Kristových a rozdávacích tajemství Božích.« Svaté tedy a vznešené bylo povolání světce, jehož výroční památku dnes konáme, neboť i on náležel do počtu oněch vyvolenců, jimž Pán a Spasitel náš zvláštní důvěru a lásku prokázal tím, že jich použil za »své nádoby«, by nesli jméno Jeho mezi židy a pohany, by světlo sv. víry zažehli téměř v celém tenkrát známém světě.

Ale jak čestný byl úřad sv. apoštolů, tak také byl obtížný. Apoštolové musili se zřici všeho, co je lidem na zemi milé a drahé; bylo jim opustiti rodiče, bratry a sestry, bylo jim opustiti statky své a rodné krovy své; musili putovati po souši a po moři v daleké kraje, aby v neznámých končinách zvěstovali novou, lidským naruživostem tak se přičící nauku. Mezi židy i pohany tonuli v stálém nebezpečství, ze všech stran číhala na ně smrt, a to smrt co nejbolestnější. Věru, zvláštní odvahy a srdnatosti bylo svatým apoštolům potřebí! V pravdě jenom horlivost pro čest Boží a pro spásu nesmrtelných duší mohla je nadchnouti k úkolu a dílu tak nesnadnému!

b) Vizme teď život sv. Jakuba, byl-li věrným a horlivým ve svém povolání, byl-li zdatným dělníkem na vinici Páně. Co se horlivosti jeho týká, nejlepší svědectví vydal mu Sám Pán Ježíš, nazvav ho a bratra jeho, sv. Jana: Boanerges, po česku syny hromovými. Chtěl tím říci, že tito dva bratři budou na způsob rachotícího hromu otřásati srdci lidskými a lidi přímo štrhovati k pravé víře. — Dnešní pak sváteční evangelium vypravuje nám, že jednou přistoupila matka synů Zebedeových k Pánu Ježíši a prosila Ho: »Řci, ať tito dva synové moji sedí jeden na pravici tvé a druhý na levici v království tvém.« Pán Ježíš za zlé měl maice tuto její prosbu a obrátiv se k synům jejím, k Jakubovi a Janovi, řekl jim: »Nevíte, zač prosíte. Můžete-li píti kalich, kterýž já píti mám?« A oni neohroženě odpověděli: »Můžeme.« A hleďte, moji drazí, co slíbili, to také vykonali. — Sv. Jakub hlásal po seslání Ducha Sv. nejprve evangelium v Jerusalemě, potom v Samaří a Judsku. Jeho tříletá, neumdlévající činnost apoštolská spojená s příkladným a svatým životem, získala veliký počet židů Kristovu ovčinci. — Když potom Bůh zvláštním viděním knížeti apoštolů, sv. Petrovi, zjevití ráčil, že chce, aby se i pohanům evangelium Jeho zvěstovalo, tu rozešli se sv. apoštolové do veškerého světa. Svatý Jakub odebral se do Španělska. V slavném městě Saragoze začal kázati, potvrzuje své učení mnohými a velikými zázraky. Zprvu zdálo se, jako by všechno jeho namáhání mělo bez úspěchu zůstat. Ale když horlivost jeho ne-

ochabovala, byli mnozí milostí Boží osvíceni a stali se vyznavači Ježíše Krista. Založiv v Saragoze první obec křesťanskou, pustil se sv. patron náš na sever, asi do nynějších končin Baskických, kdež mu bylo mnoho vytrpět od zlomyslných a urputných pohanů. Jak se dlouho ve Španělsku zdržel, není známo. Ví se jen, že se odtamtud s několika žáky odebral do Francie a odtud do nynější Anglie, roku pak 42 že se vrátil nazpět do Jerusáléma. Na to kázal opět v Samaří a Judsku, jsa neustále farisey a zákonníky pronásledován, až do svého králem Herodesem na smrt odsouzení.

Ejhle, moji drazí, tak svědomitě pracoval sv. Jakub, patron náš, na vinici Páně! Svému vznešenému povolání zůstal věrným až do skonání!

c) Tážeme li se teď, kterak my plníme povinnosti svého stavu, s hanbou musíme vyznati, že nejsme tak věrnými služebníky Božími, jako byl sv. Jakub. On všecek hořel pro čest Boží, kdežto mnozí z nás jsou tak vlažní, tak chladní ve víře; sv. Jakub neúmorně pracoval o spasení nesmrtelných duší, kdežto mnozí z nás nejenom že se pranic nestarají o spasení svých bližních, ale ještě jsou jim ku pohoršení a záhubě věčné; sv. Jakub vedl strohý a kající život, kdežto my o mrtvení sebe ani slyšeti nechceme a s pokáním a polepšením života až na konec odkládáme. Většina, a to převážná většina křesťanů nechce píti z kalichu utrpení, který svatý Jakub až do dna vyprázdnil, a tím právě si zasloužil odplaty všech věrných služebníků Božích.

II.

Ačkoliv sv. apoštolové byli největšími dobrodinci člověčenstva, poněvadž jim přinesli světlo sv. evangelia a ukázali jim cestu do nebe vedoucí, přece nedostalo se jim od lidí ani díkův ani cti ani odměny, nýbrž toliko pronásledování bylo jejich údělem.

Pán a Spasitel náš předpověděl učenníkům Svým, že očekávají mají od světa jen utrpení a pronásledování, jaká On přetrpěl. Tak na př. u sv. Jana (v hl. 16.) dí: »Ze škol vyženou vás, ano přichází hodina, kdy každý, kdo vás zabije, domnívati se bude, že službu prokázal Bohu.« A jakož se to proroctví vyplnilo na apoštolech vůbec, tak uskutečnilo se také na našem sv. patronovi, Jakubovi.

Jakou odplatu vzal svatý Jakub od světa za všecky práce a obtíže, jež přestál, za všechna nebezpečství, kterým byl vystaven? Aj, což jiného mohl očekávati od světa nežli Pán a Mistr jeho, »neboť není učenník nad Mistra ani služebník nad pána.« Mat. 10, 14. Svět podával sv. Jakubovi jenom kalich utrpení, a on jej skutečně pil, jak jste už částečně slyšeli. Už v otčině úklady strojili mu fariseové a zákonníci: spolu s druhými apoštoly byl pro jméno Ježíšovo pronásledován, křivě obžalován, mrskán a žalářován. Na pomezí francouzském ve Španělsku chtěli jej zarputilí a suroví pohané ukanienovati a šípy jako sv. Šebastiána ustřílet. A když

se do Jerusalema vrátil, tak dlouho ho nepřátelé pronásledovali, až jej na popraviště přivedli. Téhož právě dne, kterého Pán Ježíš před desíti lety umřel, podstoupil sv. Jakub první mezi apoštoly, na temeni hory Kalvarské smrt mučennickou, byv stát. — Jedinou útěchou zde na světě byly mu ty duše, jež se následkem jeho kázání obrátily, jež Kristu Pánu byl získal.

Nerozumno by bylo, kdybys ty, křesťane můj, chtěl od světa očekávati nějaké odplaty nebo chvály za svou zbožnost. Právě naopak, — pronásledování, posměch a rouhání bude tvým údělem, vynasnažíš-li se Bohu věrně sloužiti, hříchu se varovati a své křesťanské povinnosti svědomitě plniti. Než těš se osudem svatého apoštola Jakuba, dle jeho příkladu pij z kalichu utrpení, dobrořeč těm, kteří tě pronásledují, a modli se za ty, kteří ti protivenství činí, jak to dělal sv. Jakub. V utrpeních svých pamětliv buď vždy slov Písma sv.: »Všichni, kdo chtějí pobožně živi býti v Kristu Ježíši, protivenství trpěti budou.« II. Tim. 3, 12.

Čeho však sv. Jakub od světa nepřijal, to v míře daleko větší obdržel od Pána Boha. — Jednou tázal se kníže apoštolů, sv. Petr, Pána Ježíše: »Hle, my jsme opustili všechno a šli jsme za tebou: což tedy nám za to bude?« Ježíš pak řekl jim: »Amen pravím vám, že vy, kteříž jste následovali mne, v druhém narození, když seděti bude Syn člověka na stoličce velebnosti své, budete i vy na dvanácti stolicích, soudíce dvanáctero pokolení israelské. A každý, kdož opustí dům neb bratry neb sestry neb otce neb matku neb manželku neb syny nebo pole pro jméno mé, stokrát více vezme a životem věčným vládnouti bude.« Mat. 19, 27—29. Apoštolové tedy věděli, co jich čeká, jakou odplatu vezmou, setrvají-li v službě Boží věrně až do konce. Věděl to také svatý patron náš, a tím se těšil v utrpeních svých. I nebyla zklamána ani prosba jeho ani matky jeho. Neboť svatý Jakub zaujímá teď v království Kristově jedno z nejpřednějších míst, sedí na jedné z dvanácti stolic, vzal za svou truduplnou práci stonásobnou odplatu, dosáhl života věčného! Aj, křesťané milí, právem blahoslavíme ty, kteříž trpěli!

Oslavilť Bůh věrného služebníka Svého nejen na nebi, ale i zde na zemi. Za svého života byl svatý Jakub jedním z tří největších miláčků Krista Pána, neboť sv. Jakuba kromě sv. Petra a Jana pojal Pán jednou soukromí na horu vysokou a proměnil se před nimi, dav už jim tenkrát okusit aspoň z části blaženosti nebeské! Sv. Jakuba spolu s bratrem jeho a Petrem vzal Pán do zahrady Getsemanské a učinil jej svědkem Svého ponížení! — Oslavil Bůh sv. Jakuba i před národy, neboť čest a sláva jeho hlásá se dnes po všem světě. Nesmírně mnoho oltářů a kostelů zasvěceno jest sv. Jakubovi, jedním z nejnádhernějších a nejvelikolepějších chrámů jemu ke cti zbudovaných je kostel ve španělském městě Konipostella zvaném, kdež se také nalézá jeho tělo pochované. Ku hrobu jeho konají se rok co rok pouti nesčetných zástupů ze všech končin evropských. Vůbec ve Španělsku ve velké úctě mají apoštola sv. Jakuba. Jedním z nejpřednějších vyzname-

nání španělských velmožů jest řád sv. Jakuba, založený před 700 lety na památku vítězství, kterého tehda Španělé zázračným přispěním sv. Jakuba nad Araby dobyli. A od té doby, tedy přes jedenáct set let, jest sv. apoštol Jakub patronem a ochráncem staroslavného království španělského.

Všecka ta čest a sláva jeho na nebi i na zemi plní teď kalich sladkosti, ze kterého pije na věky sv. Jakub.

* * *

Milí farníci Nikolčičtí! Otcové vaši zasvětili také svůj chrám tomuto velikému apoštolu, zvolivše si jej za svého zvláštního orodovníka a přímlovčího u Boha; nuže, buďtež i vy, jejich potomci, vroucími a upřímnými ctiteli sv. Jakuba; pracujte svědomitě jako on pro čest a slávu Boží, pracujte o spáse duší svých a svých bližních, aby sv. patron váš, až jednou souditi bude vás, sedě na jedné ze dvanácti stolic apoštolských, tenkrát říci mohl: »Pane, z těch, které jsi mi dal, neztratil jsem žádného!« Amen.

Alois Koudelka, farář v Nikolčicích na Moravě.

Svátek svaté Anny.

Ctnosti a milosti svaté Anny.

»Povstali synové její, a za nejblaho-slavenější ji vyhlášovali.«

Přisl. 31, 28.

Dnes koná se pouť sv. Anny. I přišli jste, moji drazí, uctiti patronku naší kaple v přechetném počtu, důkaz to vaší úcty a něžné lásky k této mocné orodovnici u Pána Boha. Mimo jméno Marie není rozšířenějšího jména nad jméno Anny. A proč? Jednak z úcty a lásky k té, jež byla dle člověčenství bábou Krista Pána, jednak také dle naší bídy a slabosti na světě, v nichž jest nám všem přemocnou ochranou a přímlovkyní ve všech našich potřebách. — Není tudíž di u, že v každém skoro kostele křesťanském nacházíme buď oltář, obraz neb sošku sv. Anny, k nížto zvláště ženy křesť. lnou láskou vzývajíce ji ve svých potřebách jako pomocnici. I druží se kolem její kaple, oltáře neb sošky, kterou o průvodech a poutích na trůnu tak rády nosívají. Kdekoliv se kaple neb chrám k uctění jejímu nalézá, ten dnes ozdoben krásou se stkví a zbožnými poutníky jest naplněn.

To také zvláštní bývá, že kaple její i kostelíčky buď na kraji obcí aneb blízko obcí jsou stavěny. Proč as to? Aby sv. Anna nad námi bděla, stráž držela, my pak abychom k ní putovali. A proto i dnes připutovali jsme, abychom jí děkovali neb ji prosili, ale zároveň jako naši ochranu uctili. Hle sv. Anno! povstali tito synové a dcery, tito zbožní křesťané, aby tebe blahoslavili.

Vědí tito synové tvoji předobře, že jsi onou ženou, kteráž pro své ctnosti chválu všech zbožných zasluhuje. Sudťe, kterak bychom neměli chváliti ženu, kteráž nám vzácnější jest nad perlu drahou? Kterak bychom neměli velebiti ženu tak zbožnou, svatou, dobročinnou, ženu, kteráž dobře věděla, že klamna jest milost a marna jest krása, že jedině ta, která se bojí Hospodina, bude chválena?

Vše, co uvádí dnešní sváteční epištola, což se žádá od ženy statečné, nalézá se na sv. Anně, té hvězdě jasné, jež nám v bouřích života svou milostí září a nebesa okrašluje jako převzácná perlička.

A proto ji ctíme a blahoslavíme, že jest ochranou křestanů, že u Boha naše prosby přednáší. I nás povzbudí ku zbožnosti tento vzor tolikých ctností, tento vzor všech žen a matek křesťanských. Víím dobře, že ctitelové sv. Anny ji vzývají každý úterek, že se rádi na prahu této kaple modlívali, a proto mohu slovy dnešní epištoly volati: »Synové tvoji i tvé dcery, sv. Anno, povstali, aby blahoslavili a velebili tebe.« Po staletí koná se její dnešní zbožná památka, a měli bychom my býti k ní netečnými? Odstup od nás! I my ji uctíme a za přimluvu prositi budeme. Abychom tím něžněji ji uctívali, přihlédněme především k některým její ctnostem jakož i milostem, jichž byla účastna. A o tom umínil jsem si dnes pojednati.

Ó sv. Anno; naše mocná ochrano, buď i mně nápomocna, abych ku tvému uctění s prospěchem promluvil. Vy pak poslyšte mě ke cti sv. Anny mluvícího ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

a) Ctnosti sv. Anny.

V knihách Písem sv. dočítáme se o některých zbožných a ctnostných ženách, jež Annami sluly. Tak matka Samuelova Anna, matka mladého Tobiáše Anna, prorokyně, vdova 84letá, dcera Fanuelova Anna slula. Ctíme je pro jich ctnosti, chválí je Písmo sv. jako ženy zbožné; ale všechny předčí ctnostmi jiná Anna, která všechny tyto ctnosti spojila, jestiž to dnes od nás uctěná sv. Anna, matka Panny Marie. Není uveden v Písmě sv. život její, ale znám jest nám z legend.

Víme, že od věku nejútlejšího kráčela po cestě Páně, že vždy věrně byla Bohu odevzdána. Její nejvyšší radostí byl Bůh, její rozkoší modlitba. Tak píše o ní zbožný opat Trithenius: Anna čítala dnem i nocí v zákoně Páně, starala se o nebe a ne o sebe, pečovala o duši, ne o tělo.

Jako matka Samuelova, musila i sv. Anna trpkou těžkou podstoupiti zkoušku, při níž osvědčila stálost a trpělivost. Znám vám, že neplodnost byla v Zákoně Starém v pohanění, že neplodné bývaly opovrhovány, že nemohly přispěti ku příchodu Mesiáše. Věru citelná to bolest pro zbožnou manželku Joachimovu, bolest, jež by jí byla život ztrpčovala, kdyby se nebyla naučila sv. trpělivosti. — Dětinou myslí odevzdává se do vůle Boží, a ve

svém opovrzení nalézá útěchu v Bohu svém. Sv. Jan Damascenský praví: Anna se nacházela 20 let v tomto bolestném stavu, ale vždy se těšila myšlénkou: jest to vůle Boží. Nechť učiní Pán, jak se Mu líbí. Tato modlitba byla její celou útěchou. Vědělať, že staříček Sáre daroval Isáka, Anně že dal Samuela, a proto se odevzdala do Jeho sv. vůle. V pravdě, m. dr., vidíme ženu statečnou.

I ty, milý křesťane, býváš stíhán strastmi; avšak kde jest víra tvá, kdykoliv vlny neštěstí na tebe dorážejí? Kdež jest vaše víra, vy netrpěliví, kdykoliv proti úradě Prozřetelnosti a soudům Božím reptáte, jakoby Pán Bůh o vás nevěděl? Rcete, není-li Bůh již tím Otcem laskavým, když zkoušky na nás sesílá? Aneb se lekáte k Němu přistoupiti pro hříchy své? Proč nepřednášíte své prosby některým přítelem ze sboru nebeského?

Ó přebílé sv. náboženství, jež nám ubožákům v bídách tolik útěchy podáváš! Již ve Starém Zákoně víra v Boha jediného, pravého sílila slabé; suďte, zda toho nedokáže naše víra, sv. víra křesťanská, tím více? — Proto v utrpeních obraťme zraky své k Bohu. Jemu žalujme svůj bol; vždyť jest Bohem naším, jenž nás utrpením zkouší, zkouškou sílí, utvrzuje, aby nás jednou oslavil. Tak k Bohu.

Vizme dále, kterak se sv. Anna chovala k těm, již ji hanili, ku svým nepřítelům. Tíse snášela všechno, odplácela dobrým za zlé. A byl-li jí zamezen přístup k srdcím lidským, tím více otevírala své srdce Bohu a prosby své k nebi vysílala, jak sv. Epifanius dokládá, kdežto zatím sv. Joachim na horách se modlíval. Kdož. z lidí neobdivuje toto tiché chování se sv. Anny? Zdali pak i my, moji drazí, jí následujeme? Zdali pak i my za zlé dobrým odplácíme? Zdali pak i my nepřátely milujeme? Můj ty Bože! kterak nelaskavě počíná si mnohý, když jen pohledem nelibým v domnění byl uražen. A což kdyby se přefeklo jen slovíčkem! Co tu bývá hněvu, svárů, nepřátelství a pronásledování! Kde je láska křesťanská, kdež sv. trpělivost? — Aneb v těch našich domácnostech! Kolik lidí snese drsnější slovíčko, ba i přísnější napomenutí od druhého, na př. manžel od manželky a naopak. Ó následujme sv. Annu.

A jaké se jí dostalo odměny? Již zde na zemi dosáhla mnohých milostí.

b) Svatá Anna znala dobře slova žalmisty Páně: »Kdokoliv jsi v soužení, vzývej mne« a proto se modlila s celou důvěrou k Pánu.

A jaký byl účinek modlitby její?

Jako deštiček vniká do země vyprahlé, tak pronikala modlitba sv. Anny nebesa až ke trůnu Božímu. Pán odměnil její ctnosti tak vznešenou milostí, pro kterouž ji velebí celý svět. Přinesla světu požehnaný plod, porodila ve vysokém stáří blahoslavenou Pannu Marii, požehnanou Matku Páně. Důkaz to, že Pán Svých věrných neopouští, alebrž jim milost dává. Kdybychom. Nejmn., ničeho více nevěděli o sv. Anně, než že jest matkou vy-

volené dcerušky Boha Otce, že jest rodičkou Matky Pána Ježíše, že jest matkou nejčistší choti Ducha Sv., postačilo by nám, abychom s moudrým Sirachem volali: »Za nejblahoslavenější pro-
hlašovali tě synové tvoji.«

Toto mateřství její v sobě uzavírá veškeru chválu a do-
kazuje všemu světu velikou milost od Pána, že byla hodnou
uznána mezi všemi ženami Starého Zákona býti a slouti bábou
Krista Pána. Ani Abigail mocná, ani moudrá Deborah, ani sta-
tečná Juditha, ani zbožná matka Samuelova, ani Esthera, ani
Manue, matka Samsonova, nebyly to, jež měly poroditi Matku
Boží, nikoliv, jedině druhdy opovrhovaná, nyní však od nás
a všech křesťanů zbožných uctívaná manželka Joachimova porodila
Marii Pannu, to dítko modlitby, lilii nevinnosti, fialku pokory.
Hle! té a takové milosti dostalo se sv. Anně. Zvedenost, zbožnost,
svatost dítek jest největší odměnou, ctí a chloubou rodičů. Že
však nikdo nebyl světějším, zbožnějším nad Pána Ježíše a Pannu
Marii, mohla to sv. Anna považovati za největší čest a chválu.
že se stala matkou Rodičky Boží, ba mohla se tím i honositi.

Než, vizme, Nejm., jak jedná sv. Anna. Chválou a díků-
činěním ukolébává své dítko, těší se jedině v Bohu, v tom prá-
meni její preveliké radosti.

Jak jináče jedná mnohý křesťan ve svém štěstí. Rád se
honosí svým statkem a v pýše opovrhne jinými. Bláhoví lidé!
Můžete-li zvěčniti svou čest a slávu zemskou? Právě tak ne, jako
nedovedete před zvadnutím uchrániti květinu utrženou. K nebi
patříte a učte se pokoře od naší sv. Anny.

Všemi ctnostmi zdobena podjala se s největší péčí vychování
své dcerušky, a Pán žehnal snaze její. Sotvaže počala dceruška
hovořiti, učila ji modlitbě. A když dospěla v Pannu, patří oby-
vatelé nazaretští matku s dcerou kráčet k jednomu místu. Kam
aš se ubírají? Snad do společnosti? Do divadla? Do tančírny?
Ó nikoliv! Od Boha přijala matka tento dar, Bohu ho opět ode-
vzdává; i chvátá s ní — do chrámu. Pozorujme jen poněkud tu
zbožnou dcerušku a správně budeme souditi: jaký strom, takové
ovoce. Ó, jak vznešeným ovocem jest Maria, a jak požehnaným
stromem sv. Anna, hodna dcerušky, kteráž měla býti Matkou
Krista Pána. Ó, jak šťastnou byla's, Maria, že se ti dostalo tak
ctnostné matičky; a jak šťastnou matkou byla sv. Anna, že měla
tak zvedenou, bohabojnou dceru.

Tof, Nejmilejší, ovoce zdárného vychování. Vizme, jak ticha,
mírna, poslušná, pracovitá byla Maria neznajíc marnosti, ni pýchy,
ni zahálky. Největší rozkoší jí byla návštěva chrámu. A proto
volávala ve sv. roznicení: »Jak líbezni jsou stánkové Tvoji, Ho-
spodine!« Matka jí nenapomíná ku modlitbě, alebrž poklekne
a počíná modlitbu, a dceruška u ní jest a pokračuje. Právě tak
jednejte i vy, matky křesť., a dojistá se dočkáte na dětech téže
radosti. Následujte Panny Marie i vy, dcery křesť., a budete
v lásce i úctě u Boha i u lidí. Vězte, že čistota, zbožnost, boha-
bojnost jsou nejkrásnější ozdobou srdcí panenských, vězte, že

zlatu a stříbro a poklady světa jsou marny a pomíjející, ano, že marna jest i krása, a protož jedině »žena bojící se Boha bude chválena« — Nezávidějte dcerám tohoto světa bohatství a chvály, ale o to pečujte, co svaté, šlechetné, dobré jest. Pak šťastně budete žít i blaženě umírat. Šťastným chotěm byl sv. Joachim, že našel ženu statečnou, že našel drahou perlu. Šťastnou jest rodina, v níž svornost, pokoj sv., bohabojnost a láska vespolečná přebývají. Proto se líbila rodina ta sv. Hospodinu, nad níž Sám držel žehnající pravici.

Chcete-li i vy, Nejmn., od Boha milosti obdržeti, následujte sv. Annu. Bylať věrnou, laskavou manželkou, pečlivou matkou, vřelou sousedkou. ku každému úslužnou. Tím pak jest vzorem vznešeným každému stavu, každému věku.

A jaké se jí dostalo odměny za její ctnosti? tážete se.

Jest uctěna u Boha, velebena u lidí, jimž svou přímluvou tak mocně pomáhá. — V nebi se raduje ve společnosti andělů, patriarchů, proroků, ve společnosti své dcerušky, raduje se, která Maria jest velebena ve světě celičkém. A kdekoliv se jméno Maria vyslovuje, uctívá se také sv. Anna.

Suďte sami, Nejmn., zda takto vyznamenaná, povýšená, v nebi uctěná matka nevymůže svým ctitelům, aby prosby jejich byly vyslyšeny? Na světě nuzné podporovala a jim pomáhala, byla útrpnou, a proto i nás neoslyší, kdykoliv ji vzýváme. Není zatvrzelou, necitelnou jako lidé, kteří mohou začasť slepému býti okem, chromému nohou, ubožáku podporou, a — nečiní toho. Není pochyby, že tato utrpením zkoušená trpitelka svých ctitelů neoslyší. Jaká to útěcha pro nás, že máme tak mocnou ochranu u trůnu Božího, kteráž důstojností i svatostí předčí všechny ženy Starého Zákona!

Když Abigail prosila Davida za Nabala, Esthera prosila Ahasvera krále za lid židovský, a vyslyšena byla, čím více vyprosí vám bába Krista Pána všechno u trůnu Božího. Proto dobře píše nábožný opat Trithenius: »Kdokoliv si sv. Annu vyvolil za ochranu, kdokoliv zbožně setrvá ve službě její, bude vezdy blažen.« — A kdybych se vás přítomných dnes otázel, zajisté by nejeden doznal, že byl ve svých potřebách vyslyšen na přímluvu sv. Anny a že zakusil její mocné ochrany.

Nedivím se, Nejmn., že jí ke cti stavěny od dávných dob kostely a kaple na tolikerých místech, nedivím se, že tolik jmenovkyň má jméno její »Anna«, což znamená milost. Nedivím se, že jí ke cti zbudovali otcové vaši tuto kapli, kterouž vy tak rádi navštěvujete, ji zdobíte, kráslíte a světlem opatřujete. Skutky těmi uctíváte sv. Annu, kteráž vám to hojně odplatí.

* * *

Uvažovali jsme dnes o ctnostech a milostech sv. Anny, poznali jsme i hojnou odměnu za její vzorný, bohumilý život. Nuže br. a s. v Kr. ! ctěte a vzývejte ji a to netoliko dnes, nejen každý úterek, ale po celý čas života svého.

Přišli jste dnes do naší kaple sv. Annenské na poutí. A tu si každý něco přejete z pouti na památku. Nuže dám vám všem pouti od sv. Anny. Především vám, křesť. manželé! Vám podává sv. Anna manželskou věrnost, lásku a svornost; matkám křesť. pak podává vzor bohumilého vychování dítek; křesť. pannám knihu modlitební Panny Marie, abyste v ní rády čítaly jako Panna Maria a učily se zákonu Páně. Všem malomyslným podává svou důvěru v Boha, trpícím svou trpělivost a odevzdanost do vůle Boží. Boháčům udílí svou štědrost, pyšným pokoru, ne-tečným ve službě Boží svou horlivost, zvláště v modlitbě, opu-štným, ano všem nám, svou mocnou ochranu.

Jak sobě, tak všem vám přeji dnes, abychom zakusivše mocné ochrany sv. Anny na zemi, po smrti pak ve společnosti nejsvětější rodiny a celého přátelstva nebeského s Ježíškem, Marií, Josefem, Joachimem a sv. Annou byli účastnými slávy věčné. Amen.

Josef Baar, farář a bisk. notář . Putimi.

Listy katechetické.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

80.

Učili jsme se již o dvou svátostech; které jsou to? V první jsme se duchovně znovu zrodili jako vykoupenci Ježíše Krista, děti Boží a dědici království nebeského; jak jmenujeme proto křest sv.? (Duchovní znovuzrození.) Víte, že na křtu sv. nám byla vlita víra; tu máme si zachovat, v ní se vzdělávat a prospívat, a podle ní živi být. Kde dostává se nám k tomu posily? Kdo nám ji udílí? V čem tedy záleží milost svátostná při sv. biřmování? Že nás Duch Sv. ve víře a křestanském životě posiluje a bojovníky Kristovými činí (Op.). Kdo a jak udílí sv. biřmování? Jaké je zevnější znamení? K čemu se dává biřmovanci jméno některého světce nebo světice? Porovnejte nyní ty dvě svátosti — křest a biřmování. Na křtu sv. jsme se teprv jako děti Boží zrodili; ale po biřmování počíná pro nás již samostatnější život. Víru, ve které jsme byli posilněni, máme vyznávat a hájit jakožto dospělí křesťané; jak proto jmenujeme svátost biřmování? (Svátost duchovní dospělosti.)

Však k tomu duchovnímu životu je potřebí též duchovního pokrmu; o ten postaral se Pán Ježíš v nejsv. Svátosti oltářní. A víte, jaký pokrm nám v té svátosti podává? Ano, Své tělo a Svou krev. Tento pokrm přislíbil Pán Ježíš již tehdy, když po zázračném rozmnožení chlebů na poušti Jej zástupové hledali. Kdo jste si pamatoval o tom zázraku? Kým chtěli Pána Ježíše za ten zázrak učinit? Dovolil tomu? On nepřál si slávy světské ale spasení lidstva, a když Jej zástupové našli, řekl jim, že jako postaral se jim o tělesné jejich nasycení na poušti, tak chystá pokrm nebeský pro jejich duše k životu věčnému. Židé přáli si zvědět, jaký je ten pokrm nebeský, zdali snad nějaká manna. Ale Pán Ježíš odpověděl, že i po té manně otcové jejich musili zemřít; On

však že jim dá chléb, který kdo jísti bude, živ bude na věky. A jaký to chléb myslil Pán Ježíš? On jim to oznámil řka: »Chléb, který já dám, tělo mé jest, jež vydám za život světa, a doložil: »Tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj.« Jan 6, 52 — 56. A co tehdy Pán Ježíš přislíbil, to vyplnil při poslední večeři. Jak pak? Ano, vzal chléb, dobrořečil čili pomodlil se nad ním a Bohu ho obětoval a proměnil ho ve Svě tělo slovy: »Toto jest tělo mé«; načež podával toto tělo Svě učenníkům řka: »Vezměte a jezte z toho všichni.« Na to pak vzal kalich s vínem a opět dobrořečil čili požehnal a modlitbou Pánu Bohu obětoval, a zase nad tím vyřkl ta slova všemocná: »Toto jest krev má Nového Zákona, která za vás vylita bude na odpuštění hříchů.« A podal opět kalich s touto zázračnou krví Svou učenníkům řka: »Pijte z toho všichni.« Konečně pak doložil: »To činíte na mou památku.« Co tedy měli učenníci dělat? Ano měli slovem Ježíše Krista proměňovati chléb a víno — v co pak? Vidíte tedy, že Pán Ježíš tu svátost ustanovil. A zdali pak to učenníci také konali? Písmo sv. o tom vypravuje, že scházeli se věřící s apoštoly »ku lámání chleba«, čímž právě se míní to obětování a přeměňování chleba a vína v tělo a krev Ježíše Krista jakož i připomínání této nejsv. Svátosti. Ano, i o Pánu Ježíši připomíná Písmo sv., že se dal učenníkům v Emausích poznat »při lámání chleba« — konaje totéž, co při poslední večeři.

A tak děje se posud v Církvi sv.; kdy pak? Ano, při mši sv., o čemž vám budoucně dopodrobna povím. O ustanovení této svátosti skrze Pána Ježíše není tedy pochybnosti. A jaké jest zevnější znamení? Co viděli a slyšeli učenníci, když Pán Ježíš při poslední večeři tu nejsv. Svátost konal? Co vzal do ruky a co říkal? Jsou tedy spůsoby chleba a vína a ona slova: Toto jest tělo mé — toto jest krev má — zevnější znamení, jak to pozorujete i při mši sv. (Op.). Zbývá jen ještě zmíniti se o milosti s touto svátostí spojené. Že v té svátosti milosti Boží účastní se stáváme, poznati lze z toho, že v té svátosti přítomen jest Sám Kristus Ježíš se Svým tělem, se Svou krví i se Svým Božstvím. Kdo tedy přichází k tomu, jenž tu svátost přijímá? A Pán Ježíš, jenž nám milost Boží zasloužil, všude kam přicházel, jak víte, milost Boží udílel a rozmnožoval. A tak to činí i nyní u těch, kteří nejsv. Svátost olt. přijímají. Rozmnožuje v nich posvěcující milost, ano, stává se pokrmem pro duše jejich, chrání je před hříchy smrtelnými, posvěcuje a zdobí je ctnostmi a dává jim záruku k životu věčnému a radostnému vzkříšení. To jest tedy to milostné působení při této svátosti čili milost svátostná. Opakujte mně tedy, v čem ta milost svátostná záleží? Čím se stává nejsv. Svátost přijímajícím? Před čím ho chrání? Jak ho posvěcuje? Co mu zaručuje? Ano, slíbil to Sám Pán Ježíš řka: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den nejposlednější.« Jan 6, 55.

Tak shledali jsme při nejsv. Svátosti olt. vše, čeho ku každé svátosti jest potřeba. Opakujte mi ty tři věci. Kdy přislíbil a kdy

ji ustanovil Pán Ježíš? Které jest zevnější znamení? Co hře kněz do rukou a co nad tím říká? Chléb a víno nazývají se způsobem této svátosti; ale kdo pod těmi způsobami se skrývá? Ano, Pán Ježíš, dárce vši milosti. A právě proto, že Ježíš, Syn Boží, v té svátosti jest přítomen, nazývá se nejsvětější Svátostí; a že na oltáři se koná, sluje nejsv. Svátost oltářní. Nyní tedy již snadno budete si pamatovati, co jest nejsv. Svátost oltářní? Jest to právě tělo a pravá krev Ježíše Krista pod způsobami chleba a vína (Op. . Poněvadž pak v nejsv. Svátosti oltářní jest Pán Ježíš přítomen, proto také se nejsv. Svátosti oltářní klaníme, obzvláště když přicházíme do chrámu; klekáme a jak říkáme? I my nyní obrátíme se ku chrámu, kde Pán Ježíš na oltáři v svatostánku čili tabernakulum v nejsv. Svátosti jest přítomen, poklekneme a budeme říkat, jako bychom do chrámu vstoupili: »Pochválena a . . . « (Pokr.)

Sedmero hlavních ctností.

Napsal JAN NEP. JOS. HOLÝ, řeholní kanovník Tepelský.

(Dokončení.)

VI. Mírnost.

1. Kristus Pán visel na kříži mezi nebem a zemí. Ačkoli trpěl nevýslovné bolesti, přece se Mu židé pod křížem posmívali a rouhali. Kristus Pán nehoršil se na ně, ano modlil se ještě za ně k Bohu Otci: »Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!«

Hle, Kristus Pán nám dal příklad, jak máme nespravedlivý hněv v sobě krotiti a nižádné pomstě vzniknouti nedati. Kristus se nemstil, modlil se za své nepřátele. A Kristus Sám nás k témuž vybízí, neboť dí: »Učte se ode mne, neboť jsem pokorný a mírný srdcem, tak naleznete pokoj pro své duše!« Mírný jest tedy, kdo nespravedlivý hněv v sobě krotí a nižádné pomstě vzniknouti nedává.

2. a) Blahoslavený Klement Dvořák sbíral r. 1800 ve Varšavě příspěvky pro sirotky v hostinci. Místo almužny plivl mu jeden host do obličeje. Utřel se a řekl: »Pane, to bylo pro mne, nyní mi také něco dejte pro sirotky!« Tu se ulekl onen host a dal mu celé své jmění; za několik dní vykonal u blahoslaveného Klementa Dvořáka životní zpověď. Blahoslavený Klement ukázal se mírným a mírností překonal člověka, jej ostouzejícího. A tuto vlastnost mírnosti — že mírností překonáme nepřátely — slíbil nám Kristus slovy: »Blahoslavení tiší; neboť oni země (t. j. lidmi) vládnouti budou.« Oni lidi překonají tichostí a mírností. Spíše chytne více much trochem medu, než sto sudy octa.

b) Slyšely jste již výrok Krista Pána »Učte se ode mne, neboť jsem pokorný a mírný srdcem; tak naleznete pokoj pro své duše.« Co slibuje Kristus Pán těm, kteří jsou mírní srdcem? Pokoj duše. A skutečně mírný jest stále v dobré náladě, má pokoj duše.

c) Čeledín jeden nemohl se přese všechny řeči hospodářovy zdržeti hněvu. I slibil mu hospodář, že mu dá jeden zlatý, když celý den bude mírný. A čeledín se celý den opanoval, ačkoli ho spolumužníci hrozně k zlosti ponoukali. Večer mu podal hospodář zlatý a řekl mu: »Pro mizerný peníz mohl jsi se opakovati, pro věčnou odplatu však nemůžeš?« Zastyděl se čeledín a řídil se mírností. Ano mírností docházíme věčné odplaty.

Proto také vy, milé děti, krotte svůj hněv zvláště také v domácnosti a nedejte vzniknouti pomstě v srdci svém, neboť takto překonáte nepřátele, naleznete pokoj duševní, dojdete věčné odplaty v nebesích.

VII. Horlivost v dobrém.

1. Sv. Antonín se kdysi k Bohu modlil: »Pane, rád bych spasení došel; ale myšlenky mne stíhají, překáží spasení mému. Co mám jsa v zármutku svém bez potěšení učiniti? Jak budu spasen?« A vstav šel do komůrky své. Zde spatřil muže, an pracuje a pak zanechav práce, se modlí. Byl to anděl, který sv. Antonína poučiti měl, co by činiti měl; zároveň uslyšel z úst onoho cizince tato slova: »Čiň, jak já, a budeš spasen.« To praviv, opustil cizinec poustevníka.

Příklad tento, milé děti, k nám volá: »Modli se a pracuj!« Těmito slovy můžeme naznačiti krátce ctnost, o které dnešního dne mluvit chceme, horlivost. »Pracuj!« nám ukazuje na první část horlivosti: máme povinnosti své ochotně a věrně plniti, »modli se« vztahuje se ke druhé části: máme s radostí konati, co k oslavě Boží a k spasení duší napomáhá; jeden pak z nejdůležitějších prostředků k tomu jest modlitba. »Modli se a pracuj!« V těchto slovech krátce obsažen jest obsah dnešní naší rozmluvy.

Chodíte sem do školy, byste se zde potřebným vědomostem pro život přiučili a aby se z vás staly řádní občané a křesťané. Vy máte něco konati, máte choditi pilně do školy, máte zde dávat pozor, poslouchati, učiti se pilně, řádně své úlohy vypracovati. A to co činiti máte, jest vaší povinností. Ne každý člověk má tytéž povinnosti jako jiný, ano v životě se i povinnosti často mění. Dnes máte povinnosti, o kterých jsem právě mluvil; za několik let budete míti jiné povinnosti podle toho, jakému stavu se věnujete. Každý člověk, zvláště pak křesťan má povinnosti své plniti. Neboť víme, jako pták k letu, tak člověk jest stvořen ku práci. A Bůh již v ráji řekl: »V potu tváře budeš si svůj chléb vydělávati«; Ježíš Kristus pak sám jak tělesně tak i duševně pra-

coval. A jak rád a ochotně a věrně vše konal! Proto i my, Jeho učenníci, křesťané máme Iho následovati a ochotně a věrně povinnosti své plniti. A takový křesťan jest horlivý, který ochotně a věrně povinnosti své plní. Nebylo by tedy horlivé dítě, které by řeklo matce, která mu poroučí, aby došel ke kupci: »Ať jde Anna«, takové dítě by neplnilo ochotně své povinnosti. Ale také věrně je má konati to znamená tak, v té době, tím způsobem, jak určeno jest.

Opakuj, kdo jest horlivý v dobrém?

Tedy pracovati, plniti své povinnosti máme, tak k nám volá heslo: »pracuj!«, ale praví se také »modli se«, o tom nyní promluvíme.

Ježíš vstoupil v Jerusalemě do chrámu. Tu v síni nalezl lid prodávající voly, ovce a holuby k obětem a penězoměnce. V svatém rozhorlení udělal z provázků jako bič, vyhnal prodávající i jejich voly a ovce z chrámu, z převracel stoly penězoměnců, a těm, kteří holuby prodávali, řekl: »Odnestež to odsud, a nečiňte domu Otce mého domem kupeckým!« Tu se rozpomenuli učenníci jeho na proroctví Písma sv., v němž budoucí Vykupitel takto k Bohu mluví: »Horlivost domu tvého strávila mne!«

Neslušelo se v síni chrámové prodávati obětní zvířata, tím trpěla oslava Boží, činili tak dům Boží domem kupeckým. Co učinil Pán Ježíš? Ano, a tím radostně vykonal, co k oslavě Boží napomáhá. A tak se naplnilo proroctví: Horlivost Ano, horlivým byl Pán Ježíš, neboť radostně konal, co napomáhá k oslavě Boží. A křesťan, který v tom následuje svého Vykupitele, jest také horlivý. Kdo jest horlivý? Co jsme řekli dříve? Řekni to nyní dohromady.

Sv. Pavel tak měl v zalíbení duši lidskou a její spasení, že i rád chtěl býti zatracen, jen když tím jiné spásí. A jak mohl, tak skutečně napomáhal ke spasení duší, rád vše konal, co napomáhá k spasení duší. Jak často a horlivě hlásal slovo Boží, jak napomínal v listech svých křesťany v rozličných krajinách, jak přisluhoval sv. svátostmi, jak se modlil za své bratry! Hle, rád vše konal, co prospívá a napomáhá k spasení duší. A křesťan, který ho v tom následuje, jest také horlivý jako byl sv. Pavel. Kdo jest horlivý? Co jsme řekli dříve?

A která duše, milé dítka, má nám býti ze všech nejdražší? O kterou máme nejvíce pečovati? Nejvíce o vlastní duši svou. Když cestoval Pambo do Alexandrie, viděl na cestě ženu, která co nejpečlivěji ozdobena byla. Pambo nemohl zadržeti slz, když pozoroval tuto pyšnou ženu. Jeho průvodčí ptali se po příčině jeho pláče, a slze doznal dvě příčiny. »Předně krášlí se tato žena s takou pečlivostí a přepychem, by sebe a jiné zkazila; a za druhé já se nesnažím se stejnou horlivostí a pílí, bych se Bohu zalíbil. Kéž bych byl tak horlivý ve službě Boží, jako tato žena horlivá jest ve službě světa a ďábla!«

Horlivý křesťan rád se modlí, často jde ke sv. zpovědi a přijímání, rád poslouchá slovo Boží, čte nábožné knihy, používá

každé příležitosti, by dobré činil bližním svým, rád i pro Boha oběti přináší, zkrátka rád vše koná, co napomáhá ke spasení duše jeho. — Kdo jest horlivý? Nyní se může výměr celý říci, zopakovati a nacvičiti.

2. Jest však také třeba, bychom byli horliví v dobrém. Neboť bez horlivosti v dobrém nemůžeme přijíti do nebe. To řekl Sám Božský Spasitel: »Království nebeské trpí násilí a jenom kdo násilí užijí, dobudou si ho!« Bez horlivosti nejsme Bohu milými: »Poněvadž nejsi studený ani horký, začínám tě odmítati ze svých úst.« Ano, bez horlivosti nemůžeme ani nic dobrého vykonati. Neboť při každém dobrém skutku naskytují se překážky, které jenom horlivostí přemoci můžeme. A protože bez horlivosti nemůžeme přijíti do nebe, nejsme Bohu milými, nemůžeme nic dobrého vykonati, budeme horliví a budeme si pamatovati heslo: »Modli se a pracuj!«

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

(Pokračování.)

Desátý článek víry.

Odpuštění hříchů.

Svatá Eudoxia.

V Heliapoli, městě sicilském, žila na začátku druhého století Eudoxia, která hříšný život vedla. Jedenkrát navštívil toto město mnich jeden jménem Germánus, a zastavil se u svého příbuzného zde, který též křesťanem byl. Po půlnoci vstal mnich Germánus k modlitbě, a když pak počal předčítati jedno místo z Pisma svatého o trestech pekelných a o radostech nebeských nám vypravující, tu uslyšela slova tato Eudoxia, která ve vedlejší domě obývala, a již jen úzká zeď od pokoje mnichova dělila — a tu pocítila v srdci svém veliký nepokoj. Druhého dne prosila Germána, aby ji ještě více poučil o tomto článku víry. Mnich vyplnil její přání, a použil této příležitosti k jejímu úplnému obrácení. Když se ho vícekrát tázala, zdali není již zavržena pro své hříchy, tu se ji mnich tázal, jakého by byla vyznání; i přiznala se, že není křesťankou, a že doposud žila jen světu a ďáblu. »Nuže,« pravil Germánus, »budeš-li činiti pokání, tak odpustí i tobě týž Spasitel, který Magdalenu nezavrh, hříchy tvé. Povolj ihned kněze, aby tě vyučil naší sv. víře, a budeš-li pevně věřiti a upřímně pokání činiti, pak ve svátosti svatého křtu budou ti hříchy odpuštěny.« Eudoxie uposlechla a byla opravdovou kajnicí a věrnou

křestankou. Rozdala všechno své jmění, a jako druhdy k velikému pohoršení všem byla, tak byla nyní všem příkladem ctnosti. Roku 114 podstoupila mučennickou smrt. Schmidův: Hist. katech.

Svatý Ignác.

Známo jest, že sv. Ignác z Loyoly při obléhání města Pampeluny dělovou kulí na levé noze těžce poraněn byl, a že k úplnému uzdravení na otcovský zámek Loyola převezen jest. Aby neměl dlouhou chvíli při této zdlouhavé nemoci, žádal nějaké knihy ku čtení. Ve knihovně domácí uloženy byly vedle mnohých jiných: Život Pána Ježíše a Život Svatých. S nechutí vzal knihy tyto do ruky a četl; četl je proto, ježto jiných právě vhodnějších nemohl dostati. Avšak čím dále četl, tím více se mu četba zamlouvala, tak že když o všem tom uvažoval, co Kristus a svatí pro nás učinili a vytrpěli, pojala ho upřímná lítost nad dosavadním životem jeho. Nedlouho na to rozhodl se pevně, toliko Ježíši Kristu sloužiti a nikomu jinému, a tak ze světského válečníka státi se válečníkem a hrdinou nebeského Krále Krista Ježíše. Schmidův: Hist. katech.

Jedenáctý a dvanáctý článek víry.

Těla vzkříšení: A život věčný.

U dvora krále jednoho, který se stal později křestanem, nalézal se i šlechtic jeden, kterýž proti víře katolické mnohé námitky činil. Král povolal kněze, aby šlechtici námitky jeho vyvrátil a ho obrátil. I zavedena rozprava a z dlouhé řeči šlechticovy seznal kněz tři námitky a sice proti těla vzkříšení, všeobecnému odhalení hříchův a zahanbení hříšníků. I vyvrátil mu první námitku takto: »Kdo všemohoucnost Boží dobře zná, sezná, že Ten, jenž všemu, co dýchá, život dává, mu život může i vzíti; obé jest proň stejně snadné. Ať se prach zpráchnivělého těla kamkoliv rozpráší, všude jest v rukou Božích a Bůh o něm jako vševedoucí všude ví; my arcí to pochopiti tak snadno nemůžeme. Pravil jste, že tatáž látka snad ve víceru tělech zemřelých se nalézala a komu tedy v čas vzkříšení bude náležeti? Avšak jest otázka, byla-liž tatáž látka ve víceru těl. Ostatně pozbýváme ustavičně těla svého a nabýváme jiného. Hubneme a zase tloustneme a přece máme totéž tělo. Jak malé jest tělo u novorozeňátka! Člověk dospělý má velké tělo; otázka, jest to totéž tělo, co měl, když se narodil? To jest tajemství našeho času, proč bychom nechtěli tudíž i budoucímu tajemství věřiti? Proč bychom to nevěřili Bohu, jehož mocí a moudrostí svět tento povstal? Aníž se potřebujeme strachovati, kam ta všecka těla se vejdou, o to se postará Bůh. I ta námitka, bude-li míti tělo naše tutéž tvářnost, jest malicherná; nejvyšší moudrý Bůh zajisté i moudře vše zařídí.« Bonaventura.

Jest věčnost:

Jistý kněz povolán jest k nemocnému. Když byli sami dva, pravil churavec bez okolku: »Důstojný pane, dal jsem vás zavolati,

jenom aby se nedalo lidem pohoršení. Ostatně můžeme sobě ušetřiti práce. Vaší potěchy není mi potřebí. Já nevěřím, že jest věčnost. Mluvme o něčem jiném!» Kněz, pravý to muž Boží, zarazil se poněkud, ale nepozbyl ducha. Pomlčev na chvíli, vyňal pak hodinky a prstem ukazuje na dvanáctou, hlasem důstojným pravil: »Až tady bude ručička, seznáte, přesvědčíte se, zdali jest věčnost, čili nic.« To povědév, odebíral se od nemocného, zaslepenou duši poručenu čině Bohu. A hle, slovům jeho požehnal Bůh. Neminulo čtvrt hodiny a již byl u kněze posel žádaje, aby se vrátil k němu. Duchovní otec pospíšil sobě a nevěrec byl již zcela proměněn. Víra se vrátila do srdce a on se skroušeně vyzpovídal a s pohnutým srdcem přijav nejsvětější Svátost oltářní v Pánu zesnul.

Blahověst 1856.

Císař Karel V. nosil na pravici své prsten, v němž místo drahého kamene vloženy byly malé hodinky, aby pamatoval na prchající čas a věčnost.

Pr. Ondrák.

Díl II.

O s v á t o s t e c h.

Sedm jest sv. svátostí. Číslo »sedm« bylo již v Starém Zákoně číslem svatým. Sedmý den v týdnu určen byl k odpočinku a službě Boží; sedmý rok byl zvláště slaven, především pak sedmkrát sedmý byl jubilejní a svatý. I svícen v arše úmluvy měl sedmero ramen; sedm jest darů Ducha Sv.; sv. Jan připomíná ve svém zjevení sedm duchů, kteří okolo trůnu Hospodinova stojí. — A tak i k našemu spasení ustanovil Kristus Pán sedm sv. svátostí, jakž to vyslovila Církev sv. na sněmě florentinském a tridentském a jakž i odštěpenci Rekové a Rusové až doposud sedm sv. svátostí mají.

O svátosti křtu.

Účinek sv. křtu.

Když missionář P. Sorin k novokřtěncům v Notaonassibi přišel, otázal se jich, jak se jim vede? I odpověděli mu: »Otče! kterak se kmen tento proměnil, o tom se mluví po celé zemi. Až do poslední zimy byl kmen ten rotou opilců a lupičů, hanba a strach celého sousedstva; ale co jsou pokřtěni, nejsou to již ti lidé. Každý se obdivuje jich střídmosti, slušnému chování, tichosti a zvláště horlivosti v modlitbě, v chýších ustavičně se ozývají zbožné písně.« Jeden kanadský myslivec mu pak pravil: »Tajemstvím jest mi nyní chování se těchto Indiánů. Věřte mi! na vlastní oči jsem viděl, kterak roku 1813 a 1814 obydlí bělochů drancovali a pálili, dětem hlavy o zeď tloukli anebo do vařící vody je házeli: a nyní spatřivše missionáře padají na kolena, líbají mu ruce, jako děti otci a i nás zahanbují.«

Mehl. Kat. Handb.

»Byl jsem pokřtěn,« dí sv. Augustin »a v okamžení tom zmizela úzkost z duše mé pro můj prvnější hříšný život. Nemohl jsem ani dosti, ó Pane, zázrak Tvé moudrosti, bys pokolení lidské zachoval, obdivovati. Jak sladké slzy jsem proléval při veřejném zpěvu Tvé osady! Jejich slzami tekla pravda Tvá do srdce mého, bázeň Boží ve mně povstala a proto jsem plakal a přece se při tom cítil velmi blaženým.«

Sv. Augustin.

V čas nevyhnutelné potřeby může každý člověk křtiti.

Sv. Athanáš, slovník učitel církevní a biskup alexandrijský, jako chlapec hraje si s pohanskými dětmi na břehu mořském, je pokřtil, což spatřiv tehdejší biskup Alexander, záležitost tu vyšetřoval a shledav, že vše podstatné při křtu bylo zachováno, požádal rodiče, aby pokřtěné děti k výchování mu odevzdali; i nebyly děti ty více křtěny, nýbrž jen obřady se na nich vykonaly.

Podstránského výkl.

Svědomitý muž.

V jedné nemocnici v Paříži narodilo se dítě, kteréž, jak se zdálo, nejvýš jen několik hodin žiti mohlo. Ježto matka tohoto dítěte sama také v nebezpečí života se nalézala, pamatovali přítomní jen na matku chtějí ji zachovati; aby však i dítě svátost znovuzrození se udělila, na to nepamatoval nikdo. Tu zvolal jakýsi u víře horlivý mladík: »Zavolejte rychle kněze, aby ubožátko nezemřelo bez křtu sv. !« A lidé to neučinili, ba smáli se a nikdo pro kněze nešel. »Půjdu tedy sám pro faráře,« dí svědomitý muž. Než právě když chtěl jíti, počalo dítě umírati; proto nechal cesty, šel rychle pro vodu, a pokřtiv ubohé dítě otevřel mu brány království nebeského.

Quillois.

Křest žádosti.

Opat Ondřej putoval kdys s 10 společníky, mezi nimiž byl i žid, po poušti. Žid nebezpečně se roznemohl a ježto ho, jsouce poutníci sami slábi, nésti nemohli, chtěli ho nechat na poušti. I žádal žid snažně, aby ho nechali umřít jako křesťana. Ježto žádné vody neměli, posypal mu jeden třikráte písek na hlavu, říkáje při tom formuli křestní. A hle, žid najednou se pozdravil a putoval s ostatními dále. Když přišli do města Askalonu, uvedli žida k biskupu Dionysu a vypravovali mu, co se jim na cestě přihodilo. I shromáždil biskup duchovenstvo a usoudili, že žid vskutku, což ze zázračného uzdravení jeho vidno, pokřtěn jest, ale nikoliv pískem, nýbrž žádostí. Biskup ale přece dal žida pod výminkou pokřtiti.

Mehlera příklady.

Křest krve.

Dívka římská Emerciána nebyla sice pokřtěna; než že se směle modloslužebníkům protivila, čest a jméno Kristovo hájila, a za to ukamenována byvši pro Krista krev svou vylila, Církev

svatá v den výroční památky její o ní netoliko vyznává, že pokřtěna na věčnost z tohoto světa odešla, nýbrž ji i světicí Boží býti praví.

V. Jirsíka pop. dog.

Blažená útěcha.

Sv. Kateřina nejen 50 mudrců svou moudrostí k mlčení přivedla a přemohla, nýbrž je i Kristu Pánu získala. Majíce býti pro víru do ohně vrženi, ž leli toho, že ještě nejsou pokřtěni. Sv. panna je ale potěšila, řkouc: »Buďte bez starosti, hnedle ve své vlastní krvi pokřtěni budete.«

Vavř. Surius.

Zbožný kmotr.

Vévoda saský Jindřich, když se mu 31. července 1516 narodil druhý syn August, nehleděl na urozenost ani stav kmotra a vyvolil za kmotra jednoho zbožného poddaného, a sice ctihodného arcijáhna, opata štávnického, jemuž vlastnoručně psal: »Jelikož my o vás obzvláštní mínění máme, žádáme laskavost vaši, abyste na sobotu po Nanebevzetí Panny Marie k nám do Frýburku přijíti a v neděli na to našeho syna dle křesťanského pořádku ku svátosti křtu přinéstí pomoci a pak našeho dítěte, naším a naší milé choti kmotrem býti ráčil. — Jindřich.« Arcijáhen přišel, jak bylo ustanoveno, a stál knížecímu synu kmotrovstvím. Po vykonaném sv. úkonu podav vznešenému pokřtěnci do vínku dukát, omlouval se, že jsa v chudobě postaven žádného hodného daru pro prince nemá. Vévoda však odpověděl: »Na to jsem nehleděl, nýbrž mně jen bylo na vaší nábožné modlitbě záleženo a na tom, aby se dítěti mému nábožného křesťanského kmotra dostalo.« To praviv dal kmotru svému darem pohár dukáty naplněný.

Mehlera příklady.

Slibu křestního neruš!

Jeden missionář v Americe byl úpěnlivě požádán divochem, aby ho pokřtil. I učinil missionář tak, když ho prve ve sv. víře byl vyučil. Za rok přišel missionář opět do této krajiny; což když se onen divoch, horlivý křestan, dověděl, spěchal ihned k němu, děkoval mu za sv. křest a žádal, aby mu podal tělo Páně. »Milerád« odpověděl missionář, »ale prve musíš se vyzpovídati. Zpytoval jsi již své svědomí?« »Milý otče!« vece na to divoch, »zpytuji své svědomí každodenně, jak jsi mi loni uložil.« »Tedy se vyznej ze svých po křtu spáchaných hříchů!« »Z jakých hříchů?« »Z těžkých, jichž jsi se snad dopustil.« »Jak?« pravil tu udiveně divoch, »může ten, jenž přijal sv. křest, Boha uraziti? Jsou tak nevděční i křesťané?« I zaleskla se slza radosti v oku missionáře, že našel v pustinách amerických muže, jenž slibu křestního po celý rok nezrušil.

Zollnera kat. káz.

Listy vědecké.

Viklifovo učení ve větách Husových a učení Husovo ve větách Viklifových. Hus umírněný Viklif.

Mons. Dr. ANT. LENZ

(Dokončení.)

3. Zbývá nám ještě doložiti, že jest vespisech Husových i jiných článků v dosti hojné míře, jimiž se kloní k nauce Viklifově. Dáme na důkaz toho některé doklady.

a) Ač Hus nečinil Boha původcem hříchu jako Viklif, přece užívá někdy takových slov, jimiž se Viklifovi i v tom blíží. Tak na příklad dí: »Pilát, kněží, starci a biskupové naplnili sú vůli Božie, avšak sú tím smrtelně zhřešili. Jiní prý nechtíce, aby byl zabit Kristus, vůli Božie protivní sú byli, avšak sú tiem chtiením smrtelně nezhřešili, neb sú toho ze zlosti nevolili, ale židé hněvem, závistí a rúháním k smrti ho pripravili. A z toho máš, že jeden učiní, co Buoh chce, a smrtelně hřeší, a druhý chce proti té vůli, avšak smrtelně nezhřeší. Proto prý moudří (fráze to Viklifova) poroučejí své skutky vůli Božie.³⁾

b) Ač Hus v té míře neměl řeholí v nenávisti, jako Viklif,⁴⁾ kterýž o nich v pravdě po ďábelsku se šíří, a ač podle Viklifa nevyslovil, že řehole vůbec byly z ďábla původem svým, a mniši žebraví z Belzebuba, knížete ďábelského: přece se vyjadřuje právě na základě učení Viklifova, že jsou řehole zákonu Božímu odporны. On dí: »V také chlúbě sú nynější zákonníci (t. j. řeholníci), jenž se chlubie svými zákony, modlitbami, posty a jinými obyčejí nad jiné křesťany, jenž sú obecného Kristova zákona (sekty Kristovy, kteráž má za reguli zákon Kristův, jak dí Viklif),

³⁾ Výklad přikázání. Erben. Str. 189.

⁴⁾ Dr. A. Lenz. Apologie sněmu Kostnického.

jenž jest najkratší, najlehčí, najdokonalejší, a tak nejlepší (epitheta zcela Viklifova).⁵⁾

c) M. Jan Hus tvrdí zcela po viklificku, že jest všecko duchovenstvo zkaženo, a následuje příkladu Viklifova zcela, když vady jednotlivců na všechnen stav duchovní přenáší a kárá jej tak krutě, že se právem může o něm říci, že duchovenstvu křivdil, tvrdě o něm i věci takové, jichž dokázati nebyl s to, jako že kněží i se svými sestrami souloží a to na každý den, a že smilstvo páší i na veliké svátky. Právem také Ondřej z Brodu pro příčinu tuto Husa káral. Arciť jest pravda, že M. Jan Hus také o některých kněžích se vyslovil, že jsou velice zbožní, a že by nebyl ani hoden rozvázati řeménků z obuvi jejich. Avšak on nedí, zdali byli tito kněží jeho strany, neboli jako on je jmenoval podle M. Jana Viklifa kněží evangeličtí aneb ti, kteří byli poddáni autoritě viditelné, Kristem Pánem zřízené, papeži a biskupům. Že as ti Husem velebení kněží k jeho straně stáli, lze říci téměř s jistotou. Že Jan Hus podle vzoru Viklifova tak krutě sobě vedl naproti stavu duchovnímu, že vady jednotlivců, ač by byly sebe čtenější, na všechnen stav přenášel, jest žaluhodné, neboť tím podkopával autoritu jeho, připravil jej i o důvěru lidu a mařil a ničil tak všechnu správu lidu a vedení jeho k Bohu. Avšak což vrhá naň stín nevědku, jest ta okolnost, že on jako žák z podpory kněží žil, a na universitě z peněz u veliké části duchovenských zřízené byl vyučován, a z nadací církevních jako učitel vydržován byl, a tak do černa se odměňoval. Vždyť on usiloval o oloupení kněžstva o všechny stálé důchody, vyzýváje k tomu krále i velmože, tvrdě, že mají žítí všichni kněží v chudobě podle příkladu Krista Pána a apoštolů. V té příčině také na duchovní zuřivě doráží a dí: Kterak sebravše veliké almužny na chudé, t. j. majíce veliké příjmy z držav svých na chudé nevzpomínají, a končí takto: »Aha, poznajte, lúpežníci chudých lidí, mordéři, zloději, svatokrádci, nebo, ač vás lidé neklnú, Bóh vás klne.«⁶⁾

d) Jako vyčítal Viklif kněžím, že brání učiti pravdě (té Viklifické), tak želá také Hus, a to slovy Viklifovými. On totiž vytýká kněžím, »kterak prý neradi vidí, že lidé světší umějí Písmo, a brání jim, . . . aby nečtli, a tak aby porozuměli, zvláště proto, aby jich hřiechův netrestali, aby v kázání jich bludův neznamenali, a že musejí se pilněji učiti, a čtvrté, že mnějí, by od světských ne tak vzácní byli.«⁷⁾

A zase dí: »Od kněží to pochodí, že knížata naučují, kterak by měli pravdu (Husovu) dusiti . . . Jako jsú biskupové, doktorové, kanovníci, opatové, farář vydali radu světským na radnici, . . . aby potupili mnohé kusy (Viklifické), a kazatele druhé aby od kázání slova Božího odstrčili; to sú doktorové, Palecz, Stanislav s druhými vydali: s Eliášem, s Brodem, s Boru a Šimonem.«⁸⁾

⁵⁾ Výklad přikázání. Erben. Str. 189.

⁶⁾ O svatokupectví. Kap. 8.

⁷⁾ Postilla. Neděle VII. po Kristově Narození.

⁸⁾ Postilla. Čtení 14. II, 81.

V ten rozum se také vyjadřuje Hus mluvě o falešných prorocích: »A to nyní velmĕ plní, neb již Kristova (Husova) pravda a Kristus málo v lidech svietí, aniž již chtě, aby čtenie nekázali, a Krista nejmenovali, a kohož chopie, an Kristovu (= Viklifovu a. Husovu) upřiemu vyznává, toho klnú, pohonie, vypoviedajú, hrdľujú i mučie, i žalaľujú i mrtvie. Jakož sú nyní na Moravě oficial a jiní věrného člověka hladem umořili (?), a knězi Martini nohy uhnojili, což se stalo loni v Praze a nyní se děje a nad těmi, kteří Kristovu (Husovu) pravdu vedú, jest známo mnohým lidem. A to vše pochází od Antikristových poslov, ⁹⁾ falešných kazatelův . . . jenž peníze honiece na lidu k svému lakomství, pýše, rozkoši a smilstvie, dávajie za peníze hřiechův odpustěnie, praviece, že papež jest zemský buoh«. ¹⁰⁾

A znovu horlí Hus: »To čtenie (jak židé poslali k Janovi se ho tázat: Ty kdo jsi?) učí, aby v dobrotě Jana následovali, a aby vzlost kněžskou ¹¹⁾ neupadli . . . A jako prý židé bránili (?) Janovi křtiti, též nyníjší branie i kázati i krstiti i mši slúžiti těm, kteří Boží pravdu vedú. Sami nekáží upřiemu pravdy, aby lidé hřiechův nechali, a jiným branie.« Zejména zde podotýká, že brání v kaplích kázati a knihy páli. ¹²⁾

e) Jako Viklif zuřil i Hus naproti kletbě a stavení služeb Božích, a překonává v tom i samého Viklifa v injuriích na kněžstvo vrhaných. »Nemát Antikrist,« praví, »sieti silnější, než Božie služby stavenie, jíž knězie dosahují své cíle, kteréž chtě. Tú sieti branie svého lakomství, kdežto prvokřesťané, když se jim ubližovalo, a zbožie zabavovalo, viece se modlili a Bohu slúžili, staví nyníjší služby Božie. Nyniejší zpietní knězie tak sú zastavenie Antikristova ohradili, že vezme-li kto co knězi, a ještě spravedlivě neb popadnú-li kněze v cizoložství, neb lúpeží, tehdy ihned staví služby Božie, viezieli cizoložníka neb lúpežníka kněze, pakli dadie knězi poliček v krčmě v sváru, an sě o kostky aneb o prázdnu ženu vadie, tehdy poženú a klnú, pakli okrvavie kněze stave službu Božie, a pudie do Říma, řkúc, že nemůž nižádný než papež rozhřešiti toho, jenž kněze okrvavie. Ale když kněz někomu ruku utne, nestaví služeb a neklnú. Proč? neb čert čertu oka nevykline. Ten jest kněz statečný, jenž umie chlapa s húsle urubiti.« ¹³⁾

Tak horlil naproti kněžstvu Hus, a to ne snad v kruhu mužů učených a nikoliv pouze z kathedry, anebo ve spisech svých latinských anebo i českých, alebrž i na kazatelně, a netoliko v kapli Betlémské, ale také na venkově na Kozím Hrádku a v Krakovci, kde se dalo, v kostelích anebo pod širým nebem!

⁹⁾ To jest od těch, kdož vedou správu církevní v Praze a jinde. Zajiště pěkně to vzdělávání lidu s kazatelnou Husovi dříve svěšené.

¹⁰⁾ Postilla. Čtenie II. str. 9.

¹¹⁾ Tak káže kněz Hus! Jaká vězela v tom svatost?

¹²⁾ Postilla. Ned. IV. str. 22.

¹³⁾ Postilla. Ned. II. po Velikonoci.

Vmysleme se na okamžik v ten čas. Církev katolická byla roztržena do tří částí, ne tak vinou duchovenstva, jako vinou tehdejších pletich politických. Již tím byl lid stále znepokojován. Sem a tam bylo duchovenstvo světské s řeholním na sporu, které také nechyběly mezi laiky a duchovenstvem stran držav, a nad to šlechta byla žárliva na moc a bohatství kněžstva i světského i řeholního. Při tom velikém množství duchovenstva byli také velmi mnozí, kteří, nebyvše voláni, do stavu kněžského vstoupili a život nekalý vedli. A teď začne Hus bouřiti, venkoncem všechno duchovenstvo tupiti, z přehrozných neřestí je viniti, jemu hnusná jména náhončí Antikristových dávati a jemu předhazovati, že lid klame, pravdu mu zadržuje, ano neřestí své kletbami a stavením služeb Božích brání, a nad to téměř neřestnému kněžstvu nepravosti páchatí naproti lidu dovoluje! Jakéž jiné ovoce mohlo míti takové štvání, nežli vzpoury a pronásledování kněžstva, zvláště anť štedrý M. Jan Hus dával zboží takovýchto kněží, jak je totiž lidu vylíčil, velmožům v plen! A tento M. Jan Hus odpíral v Kostnici žalobě, že vinou jeho povstala vzpoura, kdežto každým kázáním svým teměř přikládal k ohni, aby z něho byl požár!

Přestávám na těchto dokladech, z nichž vychází zajisté na jevo, že články, kteréž M. Jana Husa na hranici přivedly, nebyly jeho, ale venkoncem všechny Viklifovy, a že tedy umíraje nedával života svého za zákon Boží, ale za fanatika M. Jana Viklifa, že se učení Husovo objevuje v hojné míře v zavržených kusech Viklifových, a konečně že jest mnoho věcí v jeho spisech, jež jsou viklifismem protkány, ač doznati sluší, že M. Jan Hus až na skrovné výjimky mírněji sobě počínal nežli jeho páté evangelium M. Jan Viklif.

O filiálních kostelích a jejich právních poměrech.

Napsal Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

(Pokračování.)

Ad III.

· Přistupujeme k poslednímu bodu své úvahy: Které právní zásady platí o zádušním jmění filiálních kostelů a jeho správě?

Především třeba prohlásiti za mylný náhled, jakoby filiální kostely tím, že zbaveny byly v tisni času a z příčin, jež právo pouze v ý m i n e č n ě připouští,¹⁾ samostatné duchovní správy a přivtěleny k jiným farním kostelům, byly ztratily s tímto nejhlavnějším právem i všechna ostatní, farním kostelům náležející

¹⁾ Srovn., co bylo svrchu o tom povědíno.

práva,²⁾ tudíž i právo samostatného spravování svého jmění se všemi toho důsledky. Náhled ten je pouze článkem řetězu křivých domněnek, jež následkem nesprávného názoru o filiálních kostelích vůbec a jejich právních poměrech zvláště během času se vyvinuly, jmenovitě když vydány byly o těchto kostelích různé dekrety josefinistických vlád, na př. dne 29. ledna a 19. srpna 1783, dne 20. listopadu 1786 atd., jimiž³⁾ správný názor o filiálních kostelích, jak jsme výše viděli, byl zvrácen, a kostelům tím hluboká rána zasazena, z které se dosud nevzpamatovaly.

Poněvadž provedeno bylo přivtělení mnohých filiálních kostelů ke kostelům farním, jak bylo svrchu dokázáno, hlavně za tou příčinou, aby se těmto chudým a namnoze nedostatečně nadaným⁴⁾ kostelům pomohlo a spolu jejich duchovním správcům lepší existence zabezpečila: přešla tím správa jejich majetku⁵⁾ buď hned nebo později do rukou patronů takových farních kostelů, kteří hleděli — opíraje se o právní sloučení takových kostelů a uvedené josefinistické dekrety, jež byly pozdějšími vládními nařízeními rozmnoženy — tento mnohdy značný majetek degradovaných farních kostelů ve prospěch svých patronátních kostelů vydatně využívat,⁶⁾ za neobmezené správy jeho se považující. Následkem toho klesla samostatnost filiálních kostelů i po stránce hmotné, jež stala se postupem času téměř jedině rozhodující, ještě více, a ony staly se nejen proti vůli svých zakladatelů a dřívějších patronů, nýbrž i proti úmyslu Církve a druhdy k nim náležející farní osady **zádušní pokladnou** farních kostelů, s nimiž byly ku své veliké škodě po stránce duchovní i hmotné sloučeny, jako by zde byly proto, aby konaly úlohu milosrdného samaritána, samy pak k vůli tomuto bezděčnému a vynucenému milosrdenství ustavičně strádaly a vysávané byly.

Netřeba široce dovozovati, že takové nakládání se zádušním jméním filiálních kostelů jest **zcela nesprávné a svrchovanou měrou nespravedlivé,**⁷⁾ odporující jak zdravému rozumu, tak zásadám práva.

²⁾ Takovou řeč vedou všickni odpůrci filiálních kostelů, odpůrci samostatné správy církevního majetku vůbec, přívrženci josefinistického absolutismu a ještě horšího modernismu, jímž je stát svrchovaný samovládce i v záležitostech církevních.

³⁾ Srovn. též dv. dekret ze dne 20. května 1820 a ze dne 9. března 1837 číslo 4032.

⁴⁾ Příčiny tohoto smutného úkazu byly svrchu nastíněny; bylo to téměř všeobecné zchudnutí a náboženská lhostejnost.

⁵⁾ Zdali po právu, bylo svrchu místněji vyloženo. Jsou dosud filiální kostely, jichž jmění nespravuje patron tak zv. mateřského kostela, nýbrž majitel statku, na němž takové kostely se nalézají.

⁶⁾ Praxe to i nyní téměř všeobecná; zdali k užítu neb značné škodě filiálních kostelů, leží na bíledni a bude během této úvahy ještě více zřejmo.

⁷⁾ Že nepřeháníme, dokáží další vývody během tohoto pojednání, z nichž bude patrné, jak převráceně jmění filiálních kostelů často se spravuje a obrací na vše jiné, jen ne na — filiálky, ač by toho svrchovaně potřebovaly!

Samo se vidí, že jmění filiálních kostelů náleží v první řadě jim, tvoříc jejich zákonem vyžadované nadání a majíc sloužiti především k vydržování jich v stavu, katolického chrámu a domu Božího důstojným, jakož i k pořízení a zapravování všech potřeb, jež důstojné konání služeb Božích v těchto kostelích nutně vyžaduje. V ohledu tom dokládá již starší římské právo⁸⁾: »Sancimus, non aliter quempiam ecclesiam ex novo aedificare, priusquam definiat mensuram, quam deputat, et ad luminaria et ad s. ministerium et ad incorrumpendae domus (kostela) custodiam et observantium alimenta.« Právo pak církevní stanoví (cap. 9. Dist. I de consecr.): »Ante praefiniat, qui aedificare vult (ecclesiam), quae ad luminaria et ad custodiam et ad stipendia custodum sufficiunt, et ostensa donatione domum aedificet.«

K tomu všemu, jakož i k nehodám, jež by kostel a jeho majetek mohly časem stihnouti a poškoditi, prohlédajíce, postarali se zbožní zakladatelé filiálních kostelů o značné jejich nadání⁹⁾ majíce jedině ten úmysl, aby toto nadání sloužilo pouze a výlučně těmto kostelům. Aby se tohoto nadání užívalo ve prospěch jiných, zcela cizích kostelů, zbožným zakladatelům degradovaných filiálek při vši jejich obětavosti zajisté ani nenapadlo, tím pak méně bylo jejich úmyslem, aby toto nadání ve prospěch držitelů statků, kteří — jak bylo výše ukázáno — nechtějí se k filiálním kostelům mnohdy jako patroni ani znáti, bylo téměř drancováno a ony, majíce naprosté a nepopíratelné právo na slušné zařízení a důstojnou úpravu, nalézaly se při tom v stavu bídném, často i zpustlém. V ohledu tomto platí plnou měrou zásada: »Res clamat ad dominum«, držiteli však slavnými zřizovacími listinami, nejednou i smlouvami, věnovaného jim majetku jsou patrně filiální kostely samy, jim náleží tedy i samospráva jejich majetku a užívání ho k jejich potřebám.¹⁰⁾ Spravují li pak fakticky tento majetek jiní, mají-li ho

⁸⁾ Novella 67. kap. 2. Cfr. Seitz l. c. pag. 92 sqq.

⁹⁾ Sotva lze schvalovati, zřídí-li se v některém místě farní obročí, o jehož nadání a nadání farního kostela není slušně postaráno. Následky toho objeví se vždy v krátkém čase. Vzkročíme-li do takového nedostatečně dotovaného kostela, zeje na nás bída a nouze ze všech stran, veškeré zařízení je chudičké a domu Božího méně důstojné; služby Boží nemohou se konati tak, jak si toho Církev přeje a svými liturgickými předpisy nařizuje atd. Duchovnímu správci takových far zápasiti jest, jak zkušenost dosvědčuje, s nedostatkem, což v něm budi nespokojenost a touhu, by mohl co nejdříve takové obročí za jiné vyměnit. Že ale častým střídáním duchovních správců na osadě duchovní správa nezíská, netřeba připomínati.

¹⁰⁾ Mimochodem chceme se zde dotknouti mylného, z dílny státního absolutismu a jeho přívrženců vyšlého tvrzení, že Církev není oprávněna své jmění samostatně spravovati. Lichost tohoto, za našich dnů nemálo rozšířeného mínění, vysvítá z následujících bodů, jež chceme tuto, bychom od věci se nevzdálili, několika pouze slovy nastíniti.

1. Poněvadž je Církev a) dle práva přirozeného (srov. Taparelli: Das Naturrecht, Regensburg 1845, II. Th. pag. 309), b) pozitivně božského (Mat. 10, 10; Mar. 6, 37; Luk. 9, 13; Jan 4, 8 atd.) i c) historického (srov. dekretální právo Řehoře IX. tit. 13. 19. 20. 21. atd. lib. III.; Boni-

spravovati — jak z řečeného plyne — dle vůle a úmyslu těch, kteří jmění ono filiálním kostelům odkázali, tudíž především k jejich dobru a potřebám a pak teprv — čeho třeba dobře si povšimnouti — výpomocně k prospěchu t. zv. mateřského kostela, a to jen tehdy, když je o **veškeré jejich potřeby** a nikoliv — jak se obyčejně tvrdívá a v povolné až příliš někdy praxi přijímá — pouze o »běžné potřeby« řádně a svědomitě dle vůle zakladatele a zdravých zásad práva postaráno.

Dle práva jsou kostely právními osobami, z čeho plyne, že jim náleží právo svůj majetek samostatně spravovati a užívati. Patrně platí to i o kostelích filiálních, ježto přivtělením k farním kostelům právními osobami býti nepřestaly, byvše těmto kostelům pouze *quoad spiritualia*, co se týče duchovní správy, ne však i *quoad temporalia*, co se tkne jejich majetku, podřízeny, kteréžto dvě stránky třeba v naší otázce jak sluší rozeznávati, an jedna druhou nezavírá, jak odpůrci filiálních kostelů tendenčně tvrdívají,¹¹⁾ by mohli s jejich majetkem tím libovolněji nakládati a jej proti vůli zakladatele na účely jiné obracet. Důsledně spravují kostely filiální i po své degradaci svůj majetek samostatně, jako když byly kostely farními, poněvadž ono jmění jediné a výlučně dle zřizovacích listin jim co právním, ma-

face VI. tit. 9. 10. 11. 13. lib. III.; sněm Trid. sez. 22, kap. 11 atd.) oprávněna míti a nabývati majetek, je důsledně též oprávněna, tento majetek samostatně spravovati, an v právu majetnickém obsaženo je i právo, s majetkem svéprávně vládnouti a ho užívati dle známé zásady: »Accessorium naturam sequi congruit rei principalis.«

2. Poněvadž je Církev společností dokonalou, na státu nezávislou, vede též samostatně správu svého jmění, an nelze samostatným nazvati toho, jehož jmění jiný spravuje; důsledně odporuje tvrzení státních absolutistů autonomii Církve, Bohem Samým jí zaručené.

3. Samospráva tato plyne z práva božského (Jan 12, 5. 6; 13, 29; Skut. 4, 34—37; atd.) i církevního (can. 21. C. 12. qu. 1.; can. 26. l. c.; sněm Trid. sez. 22. kap. 9. de ref.), dle něhož Církev majetek svůj vždy samostatně spravovala bez všeliké ingerence státu.

4. Náleží-li právo samostatného spravování majetku již každému jednotlivci (zák. obč. §. 353 a nn.; zák. zák. ze dne 21. prosince 1867 čís. 142 říš. zák.), náleží tím více Církvi jakožto mravní a právní osobě, poněvadž se majetek Církve od majetku soukromníků v tomto ohledu ničím neliší. »Das Kirchengut,« dokládá k věci právník Klüber, »ist Privatgut der Kirche, folglich der Verfügung des Staates nicht unterworfen.« Srovn. Schenk, Instit. juris eccl. ed 10., pars I. pag. 596.

5. Nemíchá-li se Církev do správy státního jmění, třeba že by to bylo nejednou státu i občanům k nemalému prospěchu, žádá vším právem, aby ani moc světská nesahala do správy jmění církevního.

6. Odporné učení moderního násilnictví bylo Apoštolskou Stolicí co výmysl převrácenosti lidské zavrženo. Srovn. Syllabu větu 26. a 27.; konstituci »Apost. Sedis« Pia IX. z r. 1869.

¹¹⁾ Pravíme »tvrdívají«, poněvadž přívrženci »moderního práva« právního důkazu o tom, při všem překrucování věci, podati nemohou, jako nepodali jej o svém libovolném tvrzení, že filiální kostely patrona nemají a nepotřebují. Srovn., co bylo svrchu o tom povédáno, a lichost tohoto tvrzení se stanoviska střízlivého práva též některými analogickými příklady objasněna.

jetku schopným osobám náleží a jakožto zákonitá, od Církve veřejně při zřizování těchto kostelů přijatá dotace pod žádnou zámkou moderního násilnictví a sebe obratnější sofistiky jim odňata býti nemůže.

Poněvadž ale správa zádušního jmění nenalézá se u nás v rukou těch, jimž, jak výše dokázáno, dle práva náleží,¹²⁾ jest svatou povinností faktických správců tohoto jmění, jakož i jmění filiálních kostelů, jmění to vynakládati v první řadě na potřeby¹³⁾ těchto kostelů, jejich náležitě vnitřní i vnější zařízení atd. a hospodařiti s ním vůbec tak, by nejen trvání, nýbrž i důstojná existence těchto kostelů pro všechny případy byla zajištěna. Nelze ani dle práva ani dle ethiky ospravedlniti, užívá-li se jmění filiálních kostelů napořád ve prospěch tak zvaných mateřských kostelů, jestliže se při tom jejich vlastní potřeby¹⁴⁾ buď zcela zanedbávají aneb jen povrchně obstarávají, jak se bohužel často stává.

O mších zádušních po stránce liturgické.

Sebral a sestavil JOSEF LHOTSKÝ, farář v Jirčanech.

(Pokračování.)

C)

Orace a Sequence ve mších zádušních.

O předmětu tom panovaly až dosud rozmanité pochybnosti, kterým přítrž učinila kongregace svatých obřadů, vydavši dne 30. června 1896 generální dekret, jímž pro budoucnost všeobecně

¹²⁾ Srovn., co bylo svrchu o tom naznačeno.

¹³⁾ K těmto potřebám, jak bylo již výše připomenuto, náleží dle práva něco více, než tak zvané »běžné kostelní potřeby«, kterými rozumějí se obyčejné potřeby k sloužení mše svaté a některá jiná menší vydání. Tyto »potřeby« byly od »příznivců« filiálních kostelů jen proto tak úzce a následkem toho zcela nedostatečně vyměřeny a přecetné jiné důležité a nevyhnutelné potřeby jejich pominuty, by mohlo se jmění těchto kostelů nejen k »běžným«, ale často i k jiným, a to velikým a do tisíců jdoucím potřebám »mateřských« kostelů užiti a účel, k němuž bylo toto jmění věnováno a příslušným zákonodárcem stvrzeno, zvrátiti. Potřeby »mateřského« kostela co dlužníka došly a docházejí dosud plného uznání. Potřeby kostela filiálního co věřitele musily k vůli dlužníku, jenž dluh svůj obyčejně nesplatí, ustoupiti! K takovým důsledkům se dojde, když pustí se se zřetelem pevné zásady práva a hledí vyhověti okamžitým prospěchům jednotlivců. — Potřeby degradovaných filiálních kostelů jsou s potřebami kostelů farních podstatně totožné, byť i menší byly. Jako farní, podobně je i filiální kostel domem Božím, a proto má býti veškeré jeho zařízení právě tak důstojné, jako zařízení kostela farního. Táž bohoslužba, jež koná se v kostelích farních, koná se i v kostelích filiálních. Důsledně má býti i zde o všechny bohoslužebné potřeby, jako: bohoslužebná roucha, posvátné nádoby, kostelní prádlo, knihy, potřebné skříně atd. jak se sluší postaráno.

¹⁴⁾ Rozumí se, že v udaném výše výměru.

říditi se dlužno.¹⁾ Na základě tohoto dekretu a obecných i zvláštních rubrik o mších zádušních pojednáme zde o těchto třech otázkách:

1. Kolik orací říká se ve mších zádušních,
2. které a v jakém pořádku se říkají, a konečně
3. v kterých mších má se říkati Sequence.

1.

Kolik orací říká se ve mších zádušních?

1. Jedna pouze orace říká se

a) ve všech mších, které se slouží na den Všech věrných zemřelých a na den úmrtí neb pohřbu bez rozdílu, jsou-li zpívané neb jen tiché, neboť rubrika nečiní rozdílu mezi mšemi zpívanými a tichými²⁾ a zmíněný generální dekret praví: in Missis omnibus. Privilegia toho účastny jsou i mše, které na den pohřbu slouženy býti nemohly a proto na nejbližší volný den přeloženy býti musily, což vysvětluje ze slov dekretu: »quae celebrantur . . . die et pro die obitus seu depositionis;

b) ve slavných neb zpívaných a také tichých mších, pokud je rubriky dovolují, na třetí, sedmý, třicátý a výroční den úmrtí (v užším smyslu), a také ovšem, když tyto mše anticipovati neb odložiti se musí;³⁾ a

¹⁾ Decretum generale Orationum et Sequentiae in Missis defunctorum. Ut omne tollatur dubium super Orationibus et Sequentia dicendis in Missis defunctorum, Sacra Rituum Congregatio declarat:

I. Unam tantum esse dicendam Orationem in Missis omnibus, quae celebrantur in Commemoratione Om. Fid. Def., die et pro die obitus seu depositionis, atque etiam in Missis cantatis vel lectis, permittente ritu diebus III., VII., XXX., et die anniversaria nec non quandocumque pro defunctis Missa solemniter celebratur, nempe sub ritu, qui duplici respondeat, uti in Officio, quod recitatur post acceptum nuntium de alicujus obitu, et in Anniversariis late sumptis.

II. In Missis quotidianis quibuscumque, sive lectis sive cum cantu, plures esse dicendas Orationes, quarum prima sit pro defuncto vel defunctis certo designatis, pro quibus Sacrificium offertur, ex iis, quae inscribuntur in Missali, secunda ad libitum, ultima pro omnibus defunctis.

III. Si vero pro defunctis in genere Missa celebretur, Orationes esse dicendas, quae pro Missis quotidianis in Missali prostant; eodemque ordine, quo sunt inscriptae.

IV. Quod si in iisdem quotidianis Missis plures addere Orationes placuerit, uti Rubricae potestatem faciunt, id fieri posse tantum in Missis lectis impari cum aliis praescriptis servato numero, et Orationi pro omnibus defunctis postremo loco assignato.

V. Quod denique ad Sequentiam attinet, semper illam esse dicendam in quibusvis cantatis Missis, uti etiam in lectis, quae diebus in supra privilegiatis fiunt; in reliquis vel recitari posse vel omitti ad libitum Celebrantis juxta Rubricas.

Contrariis non obstantibus quibuscumque Die 30. Junii 1896.

²⁾ Rub. gen. Miss. t. 5. n. 3. In die Commemorationis omnium defunctorum, et in die depositionis et in Anniversario defuncti dicitur una tantum Oratio; et similiter in die tertia, septima, trigesima, et quandocumque pro defunctis solemniter celebratur.

³⁾ Bouvry l. c. § 4. n. 23., Caval. tom. 3. dec. 78. n. 2.

c) ve slavných mších, které z privilegia slouženy býti mohou o svátcích dvojných, jako jsou mše, které se slouží po obdržení zprávy o zemřelém v cizině a výroční mše fundální, ustanovené na určité dni v roce, ačkoliv dni tyto nejsou výroční dni úmrtí (*anniversaria late sumpta*).

Ačkoliv rubrika i dekret praví: *Quandocumque pro defunctis Missa solemmniter celebratur*, může se i zpívané mši privilegium toto přiřknouti, zvláště tam, kde pro nedostatek kněžstva slavná ani sloužena býti nemůže.⁴⁾

2. Ve mších neprivilegovaných čili soukromých, ať zpívaných neb tichých, musí se říkati aspoň tři orace; avšak ve mších tichých možno jich užiti i více, ale třeba při tom dbáti, aby byl počet jejich vždy lichý, tedy pět, až i sedm.

Tímto ustanovením dekretu změněna jest dosavadní praxe, jež zachovávala se při soukromých čili denních mších zpívaných, a dle níž všeobecně se za to mělo, že se v nich má užívatí jen jedné orace.

2.

Které a v jakém pořádku říkají se orace ve mších zádušních?

1. Pro mše privilegované jsou orace předepsány v jejich formulářích, a nemají se měniti, leč by jiné vlastní z »rozličných orací« byly předepsány, aneb aspoň zvláštní rubrikou připuštěny.¹⁾

Následovně užívá se

a) ve mši na den Všech věčných zemřelých vždy orace *Fidelium*,

b) ve mších pohřebních aneb sloužených po obdržení zprávy o zemřelém v cizině: *Deus, cujus proprium est misereri etc.*,

c) na třetí, sedmý a třicátý den, orace za druhým formulářem položená: *Quaesumus, Domine, ut anima famulati N., cujus depositionis diem tertium (vel septimum, vel trigesimum) commemoramus etc.*,

d) na výroční den úmrtí: *Deus, indulgentiarum Domine etc.*

Výjimka činí se:

z) na úmrtí a výroční den papeže, za něhož předepsána jest vlastní orace, první mezi »rozličnými«: *Deus, qui inter summos sacerdotes etc.*

⁴⁾ De Herdt l. c. n. 65. R. 2.: *Licet enim Missa cantata sine diacono et subdiacono stricte solemnis dici nequeat, missae tamen solemnis privilegiis perfrui dicenda est: sic in missa cantata diei in duplici 2 cl. committitur commemoratio simplicis, in ea plures accenduntur candelae, etc.*

¹⁾ Guyetus l. 4. c. 23. q. 29.: *Est quidem certum, Orationes Missis insertas dici cum ipsis Missis, nec mutari unquam, nisi cum aliae ex diversis praescribantur aut permittuntur Rubrica aliqua particulari.* Srovn. Caval. tom. 3. dec. 78. n. 16. Bouvry l. c. tit. 5. n. 25.

Tatáž. orace bere se i na třetí, sedmý a třicátý den, ačkoliv rubrika o tom se nezmiňuje, neboť ustupuje-li orace formuláře vlastní oraci za papeže v den úmrtí, musí tím spíše ustoupiti jí na třetí, sedmý a třicátý den, ježto dni tyto jsou méně slavné než den úmrtí.²⁾

β) Na tytéž dni za zemřelého biskupa bere se od tamtéž vlastní orace (č. 2.): *Deus, qui inter apostolicos sacerdotes famulum tuum N. pontificali etc.*

Téže orace užívá se i za zemřelé biskupy a kněze kardinály a též za pouhé kněze s těmito změnami:

a) za biskupa kardinála říká se: *famulum tuum N. Episcopum Cardinalem, pontificali fecisti dignitate etc.*

b) za kněze kardinála: *famulum tuum N. Presbyterum Cardinalem, sacerdotali fecisti dignitate etc.*

Byl-li kněz kardinál zároveň biskupem, říká se dle Castalda: ³⁾ *famulum tuum N. Presbyterum Cardinalem, pontificali fecisti dignitate etc.*

c) V oraci za zemřelé kněze mění se slova *pontificali* v *sacerdotali* a *Pontificis* v *Sacerdotis*.⁴⁾

d) Za diakona kardinála užívá se orace *Inclina Domine* (mezi rozličnými čís. 5) tímto způsobem: *ut animam famuli tui N. Diaconi Cardinalis, quam de hoc saeculo etc.*⁵⁾

e) Ve mších výročních, které však neslouží se v pravý výroční den úmrtí, bere se orace z »rozličných« přiměřená osobě, za niž se mše sv. slouží, na př. za biskupa: *Da nobis, Domine* (čís. 3.), za kněze: *Praesta, quae sumus* (čís. 4.), za muže: *Inclina* (čís. 5.), za ženu: *Quaesumus* (čís. 6.) a za zemřelé vůbec: *Deus, veniae largitor* (čís. 9.).⁶⁾

2. Pro mše nepřivilegované čili soukromé předpisují se ve čtvrtém formuláři tři orace, a sice: první za zemřelé biskupy neb kněze: *Deus, qui inter apostolicos sacerdotes*, druhá za zemřelé bratry, příbuzné a dobrodince: *Deus, veniae largitor* a třetí za všechny věrné zemřelé: *Fidelium Deus*.

Avšak tyto tři orace a v tomto pořádku říkají se jen:

a) ve mších, které se slouží za zemřelé vůbec (pro defunctis in genere) na př. za duše v očistci,⁷⁾

b) ve mších konventních na volný první den měsíce

²⁾ Bouvry l. c. v. 1.º: Si enim Oratio propria depositionis credit Orationi, quae propria est dignitati pontificali, a fortiori eidem cedere debet Oratio dierum 3. 7. et 30., quia minus celebres sunt, quam dies depositionis. Srovn. Cav. tom. 3. dec. 78. n. 16.

³⁾ Lib. 2. sect. 6. c. 5. n. 6.

⁴⁾ Srovn. decr. S. R. C. 29. Jan. 1752. n. 4223. v. 4074. ad 14. citovaný na str. 68. v poznám. 14.

⁵⁾ Rubr. spec. inter Oration. divers. pro Defunct. post Orat. 2.

⁶⁾ S. R. C. 12. Aug. 1884. n. 5918. ad 1.

⁷⁾ S. S. C. 30. Junii 1896. ad III. citat. supra ad adnot. 1.

a volné pondělí, poněvadž podle rubriky ⁸⁾ mají se tyto mše za zemřelé kněze, dobrodince a jiné zemřelé vůbec aplikovati.

c) Mohou se říkati také ve mších za zemřelého jednotlivce, o němž však není knězi určitě známo, byl-li to kněz, či laik, muž anebo žena.⁹⁾

Jiným způsobem jedná se, má-li se mše svatá sloužiti za osoby určitě označené (pro defuncto vel defunctis certo designatis), neboť tu na první místo klade se orace přiměřená zemřelému neb zemřelým, za něž mše svatá se slouží, na př. za zemřelého *Inclina* (čís. 5.), za zemřelou *Quaesumus* (čís. 6.), za více zemřelých *Deus, cui proprium est* (čís. 11.) neb *Animabus, quaesumus* (čís. 12.) atd., na druhé místo jiná podle vůle a dobrozdání kněze, a na třetí za všechny věrné zemřelé *Fidelium Deus*, jež ve čtvrtém formuláři třetí místo zaujímá.¹⁰⁾

Tímto předpisem nového generálního dekretu zrušuje se dosavadní praxe a všechny starší dekreta, dle nichž první a třetí orace čtvrtého formuláře vždy své místo podržeti musily a jen druhá podle okolností měniti se mohla.

3. Chce-li kněz k těmto třem předepsaným oracím dobrovolně ještě jiné přidati, může, ježto rubriky tomu dovolují,¹¹⁾ tak učiniti, ale pouze ve mších tichých (*in Missis lectis*), nikoli však zpívaných.¹²⁾

Při tom však musí dbáti:

a) aby počet orací byl lichý; nemůže tedy přidati oraci jednu, ale dvě, neb i čtyři tak že všech orací může býti pět, až i sedm,

b) aby na posledním (pátém neb sedmém) místě stála vždy třetí orace čtvrtého formuláře za všechny věrné zemřelé *Fidelium Deus*, a

c) aby též přidané orace byly všechny za zemřelé, neboť ve mši zádušní orace za živé ba i za živé i za mrtvé *Omni-potens*, byť by byla i přikázána, není nikdy dovolena.¹³⁾

Orace tyto volí se z rozličných orací za zemřelé, a mají se říkati za sebou v posloupnosti, v jaké se v missále nalézají, na př. orace pod číslem 10. nemá se říkati před orací pod číslem 9. atd.¹⁴⁾

⁸⁾ Rubr. gen. Miss. tit. 5. n. 1. cit. supra ad B. adnot. 13.

⁹⁾ S. R. C. 16. Febr. 1781. n. 4401 v. 4252. ad 5. et 6, De Herdt tom 1. n. 65. II. Not. 3.

¹⁰⁾ S. R. C. 30. Junii 1896 ad II.

¹¹⁾ Rubr. gen. Miss. tit. 5. n. 3.: In aliis Missis plures (sc. dicuntur Orationes), ut de Feria et Simplicibus dicetur infra in Rubrica de orationibus et Rubr. gen. Miss. tit. 9. n. 12.: In Festis simplicibus et Feriis per annum nisi aliter in propriis locis notetur, dicuntur tres (scil. Orationes) et in Semiduplicibus, aut quinque: possunt etiam dici septem ad libitum.

¹²⁾ S. R. C. 30. Junii 1896. ad IV.

¹³⁾ Hartmann I. c. § 128. ad C. 4. b.

¹⁴⁾ De Herdt I. c.: Convenit autem, ut in his orationibus servetur ordo missalis, ita ut, quaecumque ante aliam in missali ponitur, ante aliam etiam in missa recitetur.

Oraci »pro patre et matre« může konati jen kněz za své rodiče, což z textu jejího samo vysvitá.

V oracích, ve kterých jest vytištěno písmeno N, vyznačuje se křestní jméno zemřelého, nikoli však jeho příjmení neb docela jeho stav, hodnost atd. V oracích, v nichž toto písmeno se nenalézá, jméno zemřelého se nejmenuje.¹⁵⁾

3.

Kdy má se říkati Sequence čili Prosa.

Až dosavad bylo pravidlem, že se má Sequence¹⁶⁾ říkati ve všech mších, které mají jen jednu oraci. Novým dekretem jest praxe ta poněkud změněna, neboť v něm předpisuje se Sequence netoliko ve všech mších privilegovaných (ať zpívaných neb tichých), které mají jednu oraci, ale i ve všech mších zpívaných vůbec, ačkoliv nyní všechny neprivelegované čili soukromé tři orace míti musí.

Nyní tedy jen v soukromých mších tichých může se buď opominouti aneb recitovati podle vůle celebrantovy.

Z praxe duchovní.

Lze považovati farní obročí za uprázdněné, když stihla beneficiáta delší duševní choroba, pro kterou nemůže svůj úřad vykonávati?

P r á v n í p ř í p a d .

Nejednou se stane, že bývá duchovní správce navštíven dlouhou nemocí, která jej nutí obročí opustiti a pomoci lékařské hledati. Podobně stalo se i v následujícím případě. Farář v osadě N. stížen byl těžkou duševní chorobou, jež ho činila k zastávání duchovní správy neschopným. Za příčinou vyléčení odevzdán byl do ústavu choromyslných. Poněvadž se mělo za to, že nemoc déle potrvá, a poněvadž nebyla zcela bezdůvodna obava, zdaž nemocný farář kdy více předešlého zdraví nabude, by mohl svůj

¹⁵⁾ S. R. C. 7. Apr. 1832. n. 4687. v. 4538. — 19. Junii 1875. n. 5612.

¹⁶⁾ O významu Sequence píše Gavanti (l. c. p. 1. tit. 5. n. 4. lit. e): Prosa sive Sequentia, hoc est Dies irae, dies illa. Significat autem jubilatio-nem et hoc nomine quaecumque Sequentiam vocat Ordo Romanus, ut idcirco cantari debeat, cum solemnius celebratur pro defunctis. Sequentia quoque appellatur, quia per cantus amoenitatem ad sequentia praeparat, Hugo Victor. De Offic. Eccles. lib. 2. c. 19., vel quia sequitur Alleluja in aliis Missis festivis. Cornelius Schultingius, qui et Prosam eam dici putat, quia lege metri caret.

úřad opět zastávati, svěřena byla duchovní správa v osadě N. administrátoru, jemuž poukázán byl příslušným politickým úřadem nedostatečný administrátorský plat s tím doložením, »že nedostávající se částka platu doplní se místními (běžnými) příjmy farního¹⁾ obročí.«

Po delším čase zotavil se nemocný duchovní správce úplně, nastoupil opět svůj úřad a činil nyní nároky na přebytek z příjmů, který jeho obročí po čas jeho nemoci vyneslo, uváděje za důvod, že jeho obročí **dle práva uprázdněno nebylo**, že tedy dotyčný přebytek z příjmů nenáleží knězi, který po čas jeho choroby faru administroval, ani náboženské matici, nýbrž toliko právnímu držiteli fary, za kterého jedině on považován býti může.

Výnosem ze dne 30. listopadu 1894 čís. 153.198 zamítlo však c. k. místodržitelství žádost faráře s tím odůvodněním, že obročí jeho bylo po čas administrace **fakticky** uprázdněno, důsledně že náležejí všechny farní příjmy administrátorovi obročí jako zástupci interkalárního fondu za celý čas interkaláru, kteréžto příjmy třeba v interkalárních účtech vykázati a případný přebytek z obročních příjmů do náboženské matice odvésti.

Z tohoto rozhodnutí odvolal se farář k c. k. ministerstvu kultu a vyučování, které dalo faráři — jak se nedalo jinak ani očekávati — za právo, zrušivši výnosem ze dne 5. října 1895 čís. 8052 v odpor vzatý nález c. k. místodržitelství s tím zcela správným odůvodněním, že v daném případě nemůže býti farní obročí v osadě N. za uprázdněné považováno, poněvadž okolnost, že nemůže duchovní správce svůj úřad (osobně) vykonávati, jej tohoto úřadu nezabavuje. — Z tohoto výnosu plyne, že bylo dotyčné rozhodnutí nejen in merito (samo sebou), nýbrž i quoad connectaria (vzhledem k důsledkům) nesprávné.

Bylo nesprávné a pochybené in merito, poněvadž dle práva nelze mluvit o uprázdnění obročí, je-li pouze de facto, ne ale též **de jure** uprázdněno. Dle práva však obročí v osadě N. prázdné nebylo, protože jeho dosavadní držitel ani nezemřel, aniž jiného nespojitelného²⁾ obročí (beneficium incompatible) nabyt, aniž se obročí toho právoplatně zřekl aneb z kanonických dokázaných příčin obročí svého byl zbaven. Ačkoliv obročí

¹⁾ Stereotypní fráze: »Die Ergänzung des Gehaltes findet aus dem Lokaleinkommen ihre Bedeckung« je až příliš známa i se všemi svými důsledky.

²⁾ Jak známo nazývají se nespojitelná obročí ta, jež nesmějí býti v držení jednoho duchovního bez povolení Apoštolské Stolicе. Dvě obročí nelze v jedné ruce spojití hlavně a) z důvodu residence, když jednokaždé obročí duchovního k residenci zavazuje; b) z důvodu úřední služby, když obě obročí tytéž povinnosti v stejný čas držitelé ukládají; c) z důvodu slušného zaopatření, když již jedno obročí držitelé slušnou výživu poskytuje. Viz o tom kanonisty.

mnohým způsobem a z mnoha příčin se uprázdňují,³⁾ nezmiňuji se prameny nikde o tom, že by mohlo faktické uprázdnění obročí považovati se za řádné a zákonité jeho uprázdnění. Průvodno to i z toho, že jako nelze fakticky pouze prázdné obročí znova obsaditi, — ano, kdo by takové obročí vědomě přijal, upadl by v exkomunikaci,⁴⁾ — podobně též nelze pouze fakticky (bez právní příčiny) obročí ztratiti.

Nevadí, že byl choromyslný duchovní správce ze svého obročí po delší čas vzdálen a že bylo obročí po celý ten čas administrováno. Okolnost prvejší padá jen tehdy na váhu, když by duchovní své obročí opustil, aniž by se po deset roků vědělo, kde se zdržuje,⁵⁾ co v našem případě patrně tvrditi nelze. Mimo to, jak z celého řízení o tomto případě vysvitá, nebyl a nemohl pro faru v N. ustanoven býti administrátor, poněvadž nebyla kanonicky uprázdněna, nýbrž zřízen tam byl pro čas choroby beneficiátovy pouze cooperator administrans, v čem zajisté je, jak samo se vidí, veliký rozdíl. Nebylo-li však, jak z řečeného plyne, dotyčné obročí v právním smyslu administrováno, pak také nemohlo býti dle práva uprázdněno.

I k té okolnosti třeba míti zřetel, že i delší nemoc, jakkoli brání duchovnímu úřad samočinně zastávati, nezbavuje ho obročí, ba že nemůže ani biskup z tohoto důvodu faráře jeho obročí zbaviti. »Cum Aursiensis episcopus — stanoví v ohledu tom dekretální právo⁶⁾ — gravi morbo et incurabili fere per quadriennium laboravit, ita quod pastorale officium non potest ullatenus exercere . . . , cives civitatis (episcopalis) postulant incessanter, ut ipsis, cum sis metropolitanus eorum, studeas providere. Verum, cum ipsum ad cessionem compellere non possis, nec debeas ullo modo, nec afflicto afflictio addenda sit, . . . mandamus quatenus illi coadjutorem adsocias . . . « Bylo by věru příkré, kdyby farář měl zbaven býti obročí pro nemoc nezaviněnou!

Než nelze namítati, že se farář svého obročí vzdal, vzdáliv se z něho? Rozhodně ne! Neboť ať nic nedíme o tom, že by bylo třeba toho dokázati, choromyslný farář, dokud choroba jeho trvala, svého obročí se vůbec **vzdáti nemohl**, po-

³⁾ Srovn. Ferraris: Prompta bibliotheca can. s. v. beneficium art. VII., kde se čtyřicet příčin udává, z nichž může obročí býti uprázdněno. Hlavně však jest to patero příčin, z nichž se obročí ipso jure uprázdňují: Nespojitelnost obročí — neplatné nabytí obročí — jisté zločiny, jež mají ztrátu obročí v zápětí — nepřijetí potřebného k obročí svěcení — odpadnutí od stavu duchovního.

⁴⁾ Tak rozhodla S. C. C. dne 23. května 1873; srovn. též konstituci »Apost. Sedis« Pia IX. z roku 1869. Známo, že tací duchovní nazývají se clerici intrusi, uchvatitelé obročí, vetfelci.

⁵⁾ Srov. Ferraris l. c. num. 23.; podobně rozhodla S. C. C. in Placentina apud Ginzler, Kirchenrecht, Bd. 2. pag. 212.

⁶⁾ Cap. 4. x. (III, VI.) — ustanovení Innocence III. z r. 1210; srovn. cap. 3. l. c. — rozhodnutí papeže Lucia III. z r. 1181.

něvadž, má-li býti resignace na obročí dle práva platna, musí býti dobrovolná a v stavu příčetném podána, což jest v tomto případě, jak samo se vidí, naprosto vyloučeno. »Resignatio beneficii — dokládá v ohledu tom Ferraris s jinými na slovo vzatými kanonisty⁷⁾ -- ut sit licita et valida, debet esse spontanea et libera (kterýmžto podmínkám není a nemůže v našem případě býti vyhověno), alias vel ipso jure erit nulla vel saltem per judicem ad partis petitionem erit rescindenda.*

Že bylo svrchu uvedené rozhodnutí politického úřadu též vzhledem k důsledkům z něho vyvozeným — mluví se v něm o administraci obročí, o interkaláru, interkalárních účtech atd. — nesprávné a pochybené, je z řečeného samozřejmo.

Dr. Antonín Brychta

⁷⁾ Ferraris l. c. s. v. resignatio num. 54.; Reiffenstuell ad lib. decret. I. tit. 9. num. 124 a jiní.

Listy homiletické.

Neděle ~~VIII.~~^{7.} po Sv. Duchu.

O četbě knih proti dobrým mravům.

•Pilně se varujte falešných proroků,
kteří . . . • Mat. 7, 15. 16.

Těmito slovy ukončil jsem svou minulou řeč nedělní na tomto posvátném místě, vyloživ dříve, že každé knihy, čelící proti víře křesťanské a katolické zvláště, jakožto špatné varovati se máme. Neboť čtení takovýchto protináboženských knih uvádí čtenáře, zvláště pak nezkušeného, nebezpečného, v nebezpečí, že by se stal pochybovačem u víře neb i nevěrcem a to vše k veliké své škodě jak rozumu tak i vůle. Zároveň jsem slíbil, že budoucně promluvím o knihách nemravných či čelících proti dobrým mravům. Chci tudíž dnes svému slovu dostáti a pozornost vaši na tyto knihy obrátiti, by láskám vašim bylo lze poznati škodu, jakáž hrozí čtenáři jejich.

Nemravnou pak knihou jest mi každá kniha, která buď něco mravně zlého schvaluje, k němu vybízí, ponouká neb od mravně dobrého zdržuje, odvrací a čím mohutněji působí, tím jest horší.

Tuto svou zhoubnou činnost vyvíjejí nemravné knihy hlavně tím způsobem, že

1. některé stud ubíjejí;
2. některé hříchu přiučují;
3. a jiné zase lidi k nespokojenosti vybízejí.

Jak velké škody takovéto knihy způsobiti mohou, seznáte, rozmilí v Kr., budete-li řeč mou s laskavou pozorností sledovati. Kéž by slova má nevyšla na prázdno.

Pojednání.

1. Pravím tedy: Především nutno varovati se čtení knih oplzlých, nestoudných. Jest bohužel zvláštním a to smutným znamením naší doby a jejího směru, že se tisknou knihy obsahu tak nestydatého, k bujně, nevázané rozkoši povzbuzujícího, že každý

člověk počestný až trne. A kde by snad nestačilo slovo, tu mu běží na pomoc obraz. Ba jsou časopisy a knihy, které mají pěstování oplzlosti a nestoudnosti přímo za úkol, za řemeslo.

A tyto nestoudnosti neukrývají se někde do temných zákoutí, nikoliv, roztahují se volně po domech, veřejně po hostincích, kavárnách a i živých ulicích. Není pochybnosti, že čtení oplzlých knih, prohlížení nestoudných obrazů jest zajisté škodlivé. Nechci pro posvátnost tohoto místa dále líčiti, jak takoveto předměty studuprázdné obrazotvornost rozněcují a náruživost nečistou rozmychují. Zvláště pak mládež dorůstající podléhá jejich šerednému vlivu.

Což máme tudíž říci o rodičích, kteří oplzlé knihy, obrazy nejen sami kupují, u sebe chovají, ale mnohdy i přímo svým dětem do ruky dávají. Projděte jen v neděle zimní kavárny, v letě hostince, tu spatříte, jak dosti často rodiče svým menším i větším dětem podávají nestoudné obrázkové časopisy, »aby prý se měly s čím bavit, aby jim čas ušel!«

Následky takoveto zábavy jeví se později hrozným způsobem. Ve škole se učí ditky slušnosti, varují se každého oplzlého slova, s velikým nákladem kupují se mravné povídky; ale na veřejných místech třeba nejživějších ulicích staví se jim na odiv oplzlá nahota tu na papíře, tam na dřevě, tam na porcelánu, ba i v kameni. Protož nedivme se, dráží v Kristu, té mravní pustotě, která hrozí otrávit, a což dím hrozí, která již otravuje obyvatelstvo velikých měst, je a potomstvo jich předčasně hubí. Naopak byl by to veliký div, kdyby tomu bylo jinak. Není tomu dávno, co musila v Paříži zakročiti policie proti veřejné nestoudnosti, při níž lidé bez oděvu se bavili; a páni účastníci se ještě bouřili, že se ruší jejich právo na »zábavu«, počestný člověk by řekl »zhovadilou«.

Jestliže dle slov Spasitelových máme vylioupnouti oko, které nás pohoršuje, co mám pak učiniti oplzlé knize, nestoudnému obrazu? Otče! matko! vidíš-li takovouto knihu v ruce svého dítěte, do ohně uvrz ji; máš-li takový obraz ve svém bytě, na padrti rozbij, roztrhej, spal ho; lépe bude tobě, abys ztratil leda jakou knihu neb obraz, než abys jednou horké slzy ronil nad zkázou, ba snad nad hrobem předčasným svého dítěte a svědomí ti pravilo: Tys tím vinen. A ty člověče mladý! odvrát oči své, by neviděly nic oplzlého; nevyhledávej obrazu nečistého, by oheň vášně nevzplanul v tobě a nezahubil tebe! Víš, že do ohně nemá se oleje přilévati a že jed, třeba sladký byl, přece jen otravuje.

2. R. 1881 stál před porotou v městě Haagu (v Nizozemí) jakýsi Jongh, který jsa obžalován z vraždy na malém Bogaerdtovi učinil následující přiznání: Na otázku od praesidenta danou, spáchal-li svůj černý zločin z nouze, odpověděl: Měl jsem dosti na své mzdě a podpoře od rodičů mi poskytované, ale čtení románů mne přivedlo na můj zlý čin. Četl jsem román »Dvě matky« nazvaný, v němž se vypravuje o dítěti, jež bylo zabito, by se někdo mohl zmoci jeho dědictví. I napadlo mne, že bych mohl jejich příkladu následovati.

Tento příběh ze soudní síně vede nás na pole velmi rozsáhlé ba nepřehledné, na pole povídek zvláště pak románů, jichž obsahem jest hlavně líčení všelijakých milostných pletek. Den co den vycházejí tenké neb tlusté knihy tohoto druhu a mnohé z nich, což díím, většina, jsou velice záhubny, dobrým mravům škodlivy. A čím to?

Všeliké nectnosti a ohavné zločiny: vzpoura, nevděk, smilstvo, cizoložstvo, vražda, samovražda líčí se růžovými barvami jakožto něco nevinného, ba oslavují se jako činy hrdinské; naproti tomu však mravy a ctnosti křesťanské na černo se malují jakožto slabost, hloupost a zpozdilá sprostota. Osoby v povídkách líčené nejedí, nepijí jako jiní lidé, zvláště nepracují, žijí jen svému blouznění, mlkovaní a vyražení. Čtení pak takovýchto knih škodí a to zvláště mladým lidem, protože v nich vášně rozněcují, chuť k práci jim odnímají a chybné náhledy o světě jim vštěpují a přímo zločinům vyučují. Kolik odstrašujících příkladů denně a denně přináší noviny!

Ze čtení románů pochází to, že mnohý studující neb chasník praští studiemi i prací a oddá se životu zahálčivému; ze čtení románů naučili se již mnohý muž a žena nevěrnosti, záletnictví; ze čtení románů stala se již mnohá dívka nervosní, slabomyslnou, zádumčivou; ze čtení románů pochází často a to ponejvíce, že mladí lidé, nemohou-li svou vůli provésti, stávají se neposlušnými, zbujnými; ze čtení románů pocházejí ty útky od rodičů; ze čtení románů vznikly již mnohé vraždy, zvláště pak sebevraždy. Bych ještě dále líčil, jak nemírné čtení povídek a románů špatných utlumuje náboženský cit, to opominu, jest to samo sebou zřejmo. Kdybych chtěl dopodrobna líčiti, jaké pohromy mravní působí četba románů běžných a oblíbených, mohl bych na mnohé jiné stránky a úkazy života našeho ukázati, ale zajisté uvedené postačí na předsvědčení, že třeba čtení románů světoběžných se varovati a to zvláště lidem mladým, kteří čím více takovéto četbě hoví, tím u větší nebezpečí tělesné i duševní zkázy se vydávají. Neruda četl sám knihy, které pak dal své neteri čísti, ale nikoliv všechny svoje.

3 Ptáme-li se někoho, jak se mu vede, odpoví jeden: Dobře! druhý: Špatně. Těch, kteří se svým stavem nejsou spokojeni, bude asi větší část. Ba za našich dob nespokojenost se stavem a povoláním jest jaksi všeobecnou. Továrník není spokojen se svými dělníky, dělníci se svou prací a mzdou; hospodář není spokojen se svým statkem; studující se svými professory; děti nejsou spokojeny se svými rodiči, mnozí s rozdělením majetku. Vše jest špatné a má býti jinak. Odkud to? Vedle mnohých a různých příčin jest jedna velmi důležitá i ta, že jsou též lidé štváči od řemesla a tito lidé, jedni tím, druzí jiným způsobem, zvláště pak i knihami a novinami své čtenáře popouzejí, nespokojenými činí, i k neposlušnosti a vzpouře vybízejí. Lidé nezkušení, horkokrevní, někdy také tuhé práce se štítící, rádi pak čtou takovéto knihy popudlivé neb jak oni praví, rázné, neohrožené; při tom však ne-

pomýšlejí, že se snadno mnoho slibuje, ale těžko dává, ba že nebude vůbec možno slibům dostáti, a že čtenáři ani nevědouce stávají se loutkami v rukou osob jim třeba neznámých ku své vlastní škodě. Že i knihy takové by se neměly čísti, neb jen s největší opatrností, jest samo sebou zřejmo.

4. Ale bude se snad některý z vás, N. tázati: Jestliže špatné knihy takové veliké škody působí, proč se skládají, tisknou a odbírají? Vedle některých příčin jest nejdůležitější ta, kterou nazýváme: výdělek. Jest ohromný počet spisovatelů, kteří píší proto, aby byli živi z písem svých, proto přičiňují se, aby co nejvíce získali. Nakladatelé dávají pak tisknouti, knihkupci prodávají co nejvíce, jen aby vydělali; co se tiskne, co se prodává, je-li dobré či špatné, to jest věcí vedlejší, jen když to jde na odbyt, jen když to vynáší. Ale proč se to dovoluje? Na to odpovídám: Poněvadž jsou dvě svobody: tisku a škody; t. j. že zákon světský dává v té věci skorem neobmezenou volnost a že nikomu se nebrání, aby sobě škodil, jak se mu líbí. Zákonů církevních a mravních se nedbá. Mimo to čtenářům, zvláště nezkušeným, líbí se více knihy, které buď jejich ješitnosti, neb rozkoši neb nevázanosti lahodí. Vše toto pak dohromady působí, že knihy špatné u velikém množství se vydávají, čtou a též velmi zhoubně působí.

Než přes vše to není třeba se zříci všeho čtení, neboť vedle knih špatných vycházejí i dobré, které nám jsou velmi prospěšny poskytující nám ušlechtilou zábavu, vzdělávající naše srdce a osvěcující náš rozum a mohou se tudíž vším právem zváti našimi dobrými přátely. Ale člověk musí jich hledati a v nich bedlivě čísti, —

* * *

Poznali jste dnes, drazí v Kristu, že čtení knih, jež jsou buď obsahu oplzlého, neb vášně probouzejí neb nespokojenost v člověku vyvolávají, jest škodlivé. Minulou neděli vyložil jsem, že knihy nevěrecké otravují ducha tím, že ho svádějí k nevěře a zločinům. Kdybych měl v krátkosti o zhoubnosti špatného čtení se vyjádřiti, řekl bych: Špatná kniha ruší dobrý mrav, šíří nevěru a podkopává i náležitý řád státní. Má-li se každý člověk varovati všeho, co by škodilo zdraví jeho těla, neb o život jej připravovalo: čím více třeba člověku stříci se četby, která otravuje jeho mravnost a přivádí na duši věčnou smrt. Protož milí přátelé! Varujte se těchto falešných proroků! Varujte se nejen sami, ale varujte i všechny, kdo péči vaší svěření jsou, nebo na něž působiti můžete. Ať si proroci tito sebe více a sebe hlučněji do světa vykřikují a píší o osvětě, volnosti a blahu lidstva a jak vůbec ta hesla běží, vše jest to šalba a klam. Jest jen jedno pravé světlo osvěcující svět a tím jest jednorozený Syn Boží; jest jen jedna pravá volnost, svoboda, abychom byli prosti vášní a vládli nad svou hříšnou přirozeností; jest jen jedno pravé blaho, pokoj, kteréhož svět dáti nemůže, pokoj Boží, pučící z onoho pravého světla a pravé svobody. —

Kdo své blaho jinde, na jiných základech hledají, sejí na tělo a z těla budou též záhubu sklízeti; kdo pak v Ježíši své spásy hledají »sejí na ducha a z ducha budou mít život věčný.« Protož varujte se falešných proroků a jich špatných knih. Amen.

Josef Kyselka, sídelní kanovník vyšehradský.

Neděle VIII. po Sv. Duchu.

Člověk jest vladařem ve službách Boha.

»Byl jeden bohatý člověk, kterýž měl
vladaře.« Sv. Luk. 16, 1.

Podobenství, jaké pověděl božský mistr Svým učenníkům, poučovalo je, že člověk na zemi od Boha postavený není svrchovaným pánem sám nad sebou a nad věcmi, kterými vládne, nýbrž že jest mu z nich jednou počet klásti bohatci, kterémuž vše patří a který správcovství mu udělil. A tento bohatec jest Bůh, Stvořitel a Pán všeho.

Že tomu skutečně tak jest, o tom budeme dnes s pomocí Boží rozjímati. A tu se dovíme: 1. Proč jest správcem, a 2. jaké má povinnosti.

Slyšte mne o tom pozorně ve jménu Páně.

Pojednání.

1. Člověk je dílo rukou Božích. Bůh ho postavil na zemi a poskytl mu vše, čím by věčného cíle svého dosáhl. Ale nedal mu to tak, aby s tím mohl nakládati, jak by chtěl, nýbrž omezil ho tím, že mu slíbil na konci odměnu nebo trest. Člověk tedy svým nemůže nazývati nic. Sv. Apoštol to pronáší následujícími slovy: Co máš, čeho jsi nepřijal? — Odpověď zní: Nic nemám svého vlastního. Nábožný Job taktéž dí: Všeliký dar dobrý přichází s hůry od Otce světél. Mimo lež a hřích nemá člověk sám ze sebe ničeho. Ani časný pozemský statek, ani vloh, ba ani jednu dobrou myšlenku. Člověk má pouze statky svěřené.

Vše, čeho máme, čím se honosíme, jest dar z ruky Stvořitelovy. Nic nemůže člověk přijati, dí Písmo sv., není-li mu to dáno s nebe. Naše stkvosty tělesné: život, zdraví; naše vlohy duševní a schopnosti, naše statky pozemské, to vše svěřil nám pouze Bůh. A nejen to, nýbrž dal nám víru, příležitosti býti ctnostnými, dobrými, milosrdnými. Svěřil tedy Bůh člověku veliký kapitál, ne proto, aby ho promarnil, proplytval, nýbrž aby s ním svědomitě a dobře hospodařil.

Jednou přijde čas, kde věci svěřené musí člověk odevzdati a s tím zároveň musí zprávu podati, jak s nimi hospodařil. V podobenství o svěřených hřivnách jest to jasně vyloženo. Neboť ten,

který přijal, pět hřiven a pět jich vyzískal, a ten, který se dvěma opět dvě vydobyl, obdrželi pochvalu a odměnu; kdežto ten, který jednu vzal a zakopal a tak ničeho nezískal, byl potrestán.

I musíme se statky Bohem nám svěřenými dobrý obchod vésti, aby nás nestihla výčitka, jako toho, který jednu hřivnu měl: měl jsi peníze mé dáti penězoměncům: a já přišed byl bych vzal, což mého jest s užitkem. A s touto výčitkou trest: a neužitečného služebníka uvrzte do temnosti zevnitřní; tamť bude pláč a skřípění zubů.

Z toho všeho, nejmilejší, jasně vysvítá, že je člověk na zemi ve službách Boha. Držte se slov sv. Petra: služte vespolek, každý s tím darem, který obdržel, jako dobří správcové rozmanitých milostí Božích.

2. Víme-li, že jsme pouze správcové, vladaři na zemi, musíme si následovně počínati:

a) Nesmíme statky své za svrchovaný majetek považovati. Pravda, naproti bližnímu jsme pány nad tím, co svým zoveme a mnohé povinnosti jsou, které nám brání je lehkomyšlně rozplýtvati, ale naproti Bohu jsme jen správci nad nimi. Dal-li nám Bůh jmění, bohatství, obdařil-li ducha našeho výtečnými schopnostmi, mějme na mysli, že nám to Bůh jen svěřil. Vzdálena budiž od nás chloubka a pýcha. Uchovejme si při tom srdce pokorné. Co nám Bůh svěřil, tím neplýtvajme. Kdo statky, jmění rozhazuje; kdo zdraví si nešetří, kdo schopnostmi svými ničeho si nezískává, kdo čas zbytečně maří, ten se dopouští na Bohu podvodu a loupeže.

b) Musíme statky své dobře spravovati. Každý dobrý správce musí býti starostlivý a svědomitý, aby zboží pána jeho se neumenšovalo. Nesmí tedy složiti ruce do klína, nebo zabývati se jinými věcmi. Ve věcech pána svého musí býti příčinlivý. Ježto Bůh je pánem naším, dle Jeho vůle, a ne dle svého vlastního rozumu, musíme se řídit. Čas, peníze, vlohy naše patří Jemu, následovně musíme s tím nakládati, jak On toho žádá.

c) Musíme konečně vždy na složení účtů hotovi býti. Neboť nevíme, kdy nás Pán povolá. Bděte, praví sv. Písmo, nebo nevíte, kdy Pán domu přijde, přijde-li u večer, čili o půlnoci, čili když kohouti zpívají, čili ráno. Jedny volá Pán již v mládí, druhé v starobě, třetí ve dne, za nemoci. Bůh nezvěstuje hodinu smrti. Potom také již se nic nedá napravit. Padá-li strom na sever nebo na jih, zůstává na místě, kam padne. Jsi-li, příteli špatným správcem, pak běda ti. Čeká tě přísný trest.

* * *

Ano, moji drazí, nejsme na zemi ničím jiným, leč správci nad majetkem nám Bohem svěřeným; — jsouce pak ve službách Boha, budme jimi v duchu a pravdě Hospodinově. Spravujme duševní statky své, dary ducha: schopnosti, vlohy, nadání, jakož i statky pozemské tak, abychom jimi po čas žití svého čest a slávu

Hospodinovu hlásali a rozšiřovali. Nevíme dne ani hodiny, až posel s nebe přijde s rozkazem, pojd' vydati počet z vladařství svého. Ale okamžiku toho pak, jako věrní správcové, se nebudeme děsiti, vědouce, že po práci pilné, dobré, dojdeme věčné odplaty. Amen.

Vinc. Drbohlav, koop. v Loukově.

Neděle IX. po Sv. Duchu. *)

- I. Bůh posvětil těla naše za Svůj chrám;
- II. mnozí během života proměňují chrám Boží v peleš lotrovskou.

»Můj dům domem modlitby jest; vy však učinili jste z něho peleš lotrovskou.«
Lukáš 19, 45.

Na světě jsou všelijaké chrámy Boží. Chrámem Božím jest nebe, kde Bůh sídlí na stkvostném trůně a kde andělé a svatí tváří v tvář na Něho patří. Chrámem Božím jsou všechny kostely katolické, neboť zde sestupuje Syn Boží při mši svaté na oltář a pod způsobou chleba a vína s námi přebývá. Mimo tyto jest však na zemi ještě jiný chrám Boží, ne z kamene vystavený, nýbrž životem obdařený, kterého nezbudovaly ruce lidské, nýbrž Bůh Sám za Svůj příbytek si ho připravil. Chrámem tímto jest tělo křesťanovo.

Ano, drazí křesťané, naše tělo jest chrámem Božím, a sice již od kolébky, a má jím zůstat až do hrobu. Proto praví svatý apoštol Pavel: »Vaše tělo jest chrámem Boha živého.« Než, zůstává také tělo každého křesťana chrámem Božím, od kolébky až do hrobu? Bohužel přestávají mnozí býti chrámem Božím, dobrovolně ho znesvěcující. A co činí z něho? Věru, netroufal bych si toho říci, kdyby božský Spasitel Sám nebyl to již řekl: oni činí z něho peleš lotrovskou. Chrám Boží! Peleš lotrovská! Jaká protiva, jak hrozné znesvěcení! A přece tak často se přihází, a lidé tak málo si toho všimají, tak málo si toho všimají i mnozí z nás. Tou příčinou jsem si umínil dnes o předmětu tomto obsírněji promluvit a ukázat:

I. že Bůh tělo naše za Svůj chrám posvětil; a

II. že mnozí z nás během života chrám Boží proměňují v peleš lotrovskou.

P o j e d n á n í.

I.

Bůh učinil tělo každého křesťana Svým chrámem.

Jakmile řemeslníci dokončí budovu, která jest určena k službám Božím, bývá tato od kněze požehnána (benedikována). Následkem tohoto požehnání nesmí se v budově nic jiného konati,

*, Dle německého od kněze diecése Litoměřické.

než co se týče Boha a služby Boží. — Něco podobného stalo se i s námi. Jakmile jsme spatřili světlo světa, bylo tělo naše za chrám Boží požehnáno. Prve ještě, než voda křestní na nás vy-lita byla, říkal kněz nad námi některé modlitby, a znamenal čelo, prsa, hlavu a záda znamením sv. kříže. K čemu to? Jednak, aby odňal ďáblu moc nad námi, jednak, aby nás připravil za vhodný stánek Všemohoucího. Když pak voda křestní na hlavu naši vy-lita byla, tu vstoupila milost Boží do našeho srdce a učinila je svým stálým obydlím. Tak bylo tělo naše za chrám Boží požehnáno a od této chvíle nemělo se ho užívatí k jinému, než ke službě a ke cti Boží.

Po benedikci bývají mnohé kostely také svěceny (konsekrovány). Při konsekraci, kterou jen biskup vykonati může, užívá se obzvláště pomazání svatým křížem. Podobně stalo se i nám. I my stáli jsme před biskupem a byli od něho svatým křížem pomazáni, totiž při sv. biřmování. Při této svátosti vstoupil Duch Svátý obzvláště se Svou milostí v naši duši, s kterou se ještě úžeji spojil a ještě světější a Bohu milejší ji učinil. Tak bylo tělo naše za chrám Boží konsekrováno, čímž se také naše povinnost zvětšila, tělo v čistotě zachovati a jeho jen ku bohumilým úkonům užívatí. Proto praví také sv. apoštol Pavel: »Nevíte, že tělo vaše chrámem Ducha Sv. jest?«

Je-li kostel požehnán nebo posvěcen, pak teprve se v něm smí odbývatí mše sv., pak teprve vstoupí Syn Boží, Ježíš Kristus, poprvé do Svého stánku v tabernakulu, a ujme se takřka osobně Svého domu. Podobně vstoupil Ježíš Kristus ve sv. přijímání i do našeho srdce a chce v něm zůstatí věčně, nevypudíme-li Ho násilně těžkým hříchem a tím stalo se tělo naše skutečným chrámem Božím, a srdce naše bylo za tabernakul posvěceno.

Než, drazí křesťané, ještě v jiném ohledě jest tělo naše chrámem Božím. Rozpomeňme se jen na dny nevinности a na náš tehdejší vniterný stav. Chtěli-li jsme něco dobrého vykonati, tu pobízel nás k tomu úsilovně jakýsi vnitřní hlas, který nás však zase káral, učinili-li jsme něco zlého. Obzvláště pak, byli-li jsme v nebezpečí dopustiti se těžkého hříchu, zvýšil ještě onen vniterný strážce svou námahu, aby nás od toho odvrátil.

Pamatuješ se ještě, drahý křesťane, jak ti bylo tenkrát, když tvoji rtové první lež vysloviti chtěli; nebo tenkrát, když jsi poprvé vztáhl ruku svou po cizím majetku; nebo tenkrát, když hřích nečistoty poprvé k tobě se blížil, nebo sladká slova licoměrného svůdce na tebe dorážela? Neslyšel jsi v onom rozhodném okamžiku, jak onen bedlivý strážce zase k tobě volal ale mnohem důrazněji než jindy: »Zastav se, pokud jsi se zcela nespustil na cestu bezbožnosti.« Necítil jsi tenkrát neobyčejnou úzkost a stísněnost prsou? Nuže, rci, kdo to volal tak mocně a důrazně až na dno tvé duše? Kdo vzbudil ony úzkostlivé pocity v tobě? Ty pravíš: »Svědomy.« Inu ovšem, svědomí, ale věz: hlas svědomí jest hlasem Božím, působení svědomí jes působením Božím! Bůh Sám byl tvým napominatelem a rádcem, a sice ne

zevně, nýbrž uvnitř, v tobě samém, abys hlasu Jeho spíše uposlechl. Všemohoucí Bůh Sám bydlil v tobě, ty jsi to cítil, jak otecky láska Jeho v tobě působila, ty jsi byl chrámem Boha živého.

Drazí křesťané! Co jsem vám až doposud řekl, stačí, bychom poznali, že Bůh skutečně naše tělo Svým chrámem učinil. Nyní však táži se vás: »Máme všichni ještě pořádě tu nevýslovnou čest, býti chrámem Božím?« Tuto otázku zodpoví nám díl

II.

Mnozí z nás obrátili živý chrám Boží v peleš lotrovskou.

Když v nějakém chrámě jisté hříchy spáchány byly, jest chrám tím znesvěcen, t. j. přestává býti domem Božím. V takovém znesvěceném chrámě nesmí se již ani mše sv. sloužiti, ani nejsv. Svátost oltářní přechovávat, ani bohoslužebné úkony vykonávat. Ano, i oltáře mají býti odstrojeny, obrazy zastřeny a dvěře uzavřeny. Takové znesvěcení kamenného chrámu Páně jest ovšem velice řídkým, za to však tím častějším jest znesvěcení živého chrámu Božího, a sice obyčejně takovým způsobem, že se z něho stává peleš lotrovská.

V peleši lotrovské hnízdí obyčejně tři nepravosti: 1. bohaprázdnost, 2. nespravedlivost a 3. nečistota. Když však někdo některé z těchto tří nepravostí se dopustí, stává se tím loupežníkům podobným a vyplňují se o něm slova Spasitelova: »Můj dům domem modlitby jest; vy však učinili jste z něho peleš lotrovskou.«

Rcete tedy sami, drazí křesťané, nedopouštějí-li se mnozí z těch, kteří byli ve jménu Ježíšově pokřtěni, Jeho svatým tělem a krví nasyceni, a v Duchu Svatém biřmováni, nedopouštějí-li se mnozí takového znesvěcení chrámu Božího? Rcete sami, není-li téměř nekonečné množství těch, kteří buď bohaprázdností Boha o čest, nebo nespravedlností bližního o majetek nebo nečistotou samy sebe o klid olupují?

Než, drahý křesťane, učiníš lépe, nebudeš-li se tak mnoho na jiné ohlížeti, ale spíše uvážíš, nechová-li snad také tělo tvé takovou loupežnickou duši.

1. Co se týče první nepravosti, táži se tě: Modlíš se ještě rád a myslíš rád na Boha a Jeho přítomnost? Blaze tobě, je-li tomu tak. Neboť, pokud se ještě člověk modliti umí a modliti se chce, není to ještě tak zlé s ním, ještě se od svého Stvořitele zcela neodvrátil. Nechceš-li však o modlitbě již ani slyšeti, vstáváš-li a léháš-li bez modlitby, jdeš-li k jídlu a do práce bez modlitby, cítíš-li nechut a odpor slyše mluvíti o Bohu a modlitbě, nebo jsa vybízen k návštěvě kostela, nebo přijdeš-li a sice v neděli do kostela, ale chováš-li se zde tak, že bys Boha mnohem méně urazil, kdybys vůbec ani nepřišel; vzpomeneš-li si sice někdy na Boha, ale ne s láskou a poslušností, nýbrž jen, abys proti

Jeho moudrým zařízením reptal; anebo, vyslovíš-li sice někdy jméno Boží, ale ne pobožně a uctivě, nýbrž jen, abys je zneuctil a se rouhal, pak znesvětil jsi živý chrám Boží a v tvé duši to vypadá jako v peleši lotrovské.

2. Uvažuj dále o druhém bodu: O nespravedlivosti. Nezapomněl jsi nikdy, že sedmé přikázání Boží ještě nyní i pro nás platí? Jest ti svatým majetek bližního tvého v domě, na poli, na zahradě, na lukách? Neobtěžil jsi svědomí svého podvodem? Neužíváš příliš malé míry, příliš lehké váhy? Nežil jsi příliš marnotratně a nepromarnil jsi ničeho, nač rodiče, děti, nebo jiní potřební a chudí nárok činiti mohli? Přidržel jsi děti svých již od maličkosti k pracovitosti a napomínal jsi jich při každé příležitosti, aby se chránily přivlastniti si cizí majetek? Blaze tobě, můžeš-li i v těchto případech svou nevinu před Bohem osvědčiti. Musíš-li však při té neb oné otázce se přiznati, že jsi se v té věci provinil, pak víš také, ó křestane, že jsi živý chrám Boží znesvětil a peleš lotrovskou z něho učinil.

3. Zpytuj nyní ještě své svědomí, pokud se týče třetího bodu, nečistoty. Sv. apoštol Pavel praví, že neřest tato mezi křesťany ani jmenována býti nemá, a božský Spasitel, Ježíš Kristus, zapovídá i žádostivý pohled na osoby druhého pohlaví. Nuže, vzdaloval jsi se vždy hříšného obcování s osobami druhého pohlaví? Nevycházel jsi nočního času jako lupič, abys jiné o drahocenný poklad čistoty olupoval? Neprohřešil jsi se nikdy, jak apoštol praví, proti vlastnímu tělu? Blaze tobě, nebyl-li jsi nikomu příčinou k pádu a zachoval-li jsi sobě čisté srdce a tělo. Než, kolik jich asi jest, kteří si toto potěšující vysvědčení dáti mohou? Většina se jich musí přiznati: V této věci to chybělo, anebo: v této věci chybí to ještě. Ano, my jsme učinili z naší duše peleš lotrovskou.

* *

Ach ano, svatou pravdou jest, že Bůh naše tělo posvětil za Svůj chrám; bohužel, mnozí z nás během života chrám Boží proměňují v peleš lotrovskou. Kéž jsme nebyli mezi těmi, kteří tak zle se odměnili svému Bohu! Ale stalo-li se již, snažme se chrám svého těla očistiti.

Když byl některý kamenný chrám Páně znesvěcen, může býti znova benedikován nebo konsekrován, což se děje mnohými modlitbami a kropením vodou, která se schválně k tomu účelu světi. Totéž učin i ty, drahý křestane, se svým znesvěceným chrámem Božím. Nejprve se obrať zase k modlitbě. Jen až se zas naučíš modliti, pak nenechá pomoc s hůry dlouho na sebe čekati. Milost Boží obměkčí tvé srdce a z očí tvých vytrysknou slzy lítosti a kajicnosti, které tě zase očistí, které i nejšerednější hříchy s tvé duše smyjí.

Nechceš-li však jednati dle této rady kněze, chceš-li snad podniknouti nový loupežný útok na čest Boží a svou vlastní spásu, pak slyš, co Písmo sv. praví: »Svou zatvrzelostí a neka-

jicným srdcem shromažďuješ sobě hněv ke dni spravedlivého soudu Božího.« Řím. 2. 5. Poslyš ještě jednou, co praví Písmo sv.: »Jestliže kdo chrámu Božího poskvrní, ztratí ho Bůh« I. Kor. 3, 17. Poslyš po třetí, co praví Písmo sv.: »Člověk, který by z pýchy něčeho se dopustil, vyhlazen bude z lidu svého, neboť slovem Hospodinovým pohrdal.« 4. Mojž. k. 30—31. Chceš-li ve svém vzdorovitém smýšlení setrvati, pak bude dnešní den pro tebe dnem truchlivým, snad dnem věčné muky a bídy

Poslechněš-li však hlasu zástupce Kristova, pak nejen že sám sobě velikou radost připravíš, ty způsobíš radost i oteckému srdci Božímu, způsobíš radost všem obyvatelům nebeským, kteří s jásotem ti provolávají: »Dnes stala se spása domu tomuto « Amen.

Frant. Židlický, duchovní správce v Sušanech.

Nanebevzetí Panny Marie.

(Neděle X. po Sv. Duchu.)

Rodička Boží byla milá Čechům.

»Chvalme muže slavné a otce naše v národu jejich. A ti, kteří z nich zrozeni jsou, zůstavili i oni také jméno k vypravování a jako k obnovení chvály jejich.« Sirach 44, 1, 7.

Dnes konáme památný den slavného nanebevzetí Panny Marie.

Rodička Boží se narodila, žila a umřela na tétéž zemi, na které i my jsme světla Božího spatřili, na které posud žijeme, a na které život vezdejší i dokonáme.

A kam pak se dostaneme, až se s touto časností rozžehnáme? Pomocí Boží a při své dobré vůli dostaneme se tam, kam po svém skonání dospěla Maria Panna. To zaručuje Pán Ježíš, jenž jako věčná pravda klamati nemůže. On s nebe na zem přišel, by zde Svým životem a Svou smrtí nebe nám zasloužil a vraceje se odtud do nebe, výslovně připověděl: »V domě Otce mého příbytkové mnozí jsou; já jdu, abych vám připravil tam místa a opět přijdu a vezmu vás k sobě samému, abyste, kde já jsem, i vy byli.« Jan 14, 2. 3.

Proč že vstoupil Pán Ježíš na nebe? On Sám na tuto otázku odpovídá: »Aby tam připravil místa.« Proč se na zem zase vrátí? Na to odpovídá: »Aby nás vzal k Sobě Samému, a abychom, kde On je, i my byli s Ním.«

Jak dnes celý pravověrný svět radostně vyznává, připravil Pán Ježíš v nebi místo Své Matce a Matce naší Marii, a tam, kde jest Pán Ježíš a Maria, tam se připravuje místo i nám. Bychom si toho místa pojistili, vyvolmež si, jako Maria, tu nej-

lepší stránku, zasedejme se srdcem věřícím u nohou Páně, budmež živi s Kristem Pánem, poslouchejme a zachovávejme slova Jeho jako Maria. My pravověrní obyvatelé české země milujeme a ctíme Pannu Marii nejprve pro Ježíše Krista, pak ale pro naše české předky, jimž Maria po Bohu nejmilejší, jakož jsme se od nich naučili prozpěvovati: »Tys po Bohu ta nejpřednější a následování nejhodnější.«

Naším českým předkům, jako ctitelům marianským, náleží tatáž chvála, jakou zbožným praotcům vzdává ve své knize Sirach, an dí: »Chvalmež muže slavné a otce naše v národu jejich. A ti, co v nich zrozeni jsou, zůstavili i oni také jméno k vypravování a jako k obnovení chvály jejich.«

Bychom dle příkladu svých českých předků milovali a následovali Rodičku Boží, Marii Pannu, a zasloužili jako oni chvály nejen budoucího českého potomstva, nýbrž i s Marií nehynoucí slávy tam v nebi, upozorním vás dnešní posvátnou řečí na to, jak milá byla vždy Panna Maria Čechům.

O tom když ve jménu Páně mluvíti budu k uctění Panny Marie, ku chvále národa českého, jakož i k spasitelnému vzdělání našemu, vyslyšte mne s pozorností.

P o j e d n á n í.

Uvažujme, jak milá byla Panna Maria našim českým předkům

Když dva soluňští bratři a slovanští věrozvěstové Cyrill a Methoděj přinesli na Moravu a do Čech náboženství křesťansko-katolické, přinesli s sebou zároveň i úctu k Rodičce Boží Marii Panně. Neb pokřtiv sv. Methoděj roku 873 dosud ještě pohanské knížecí manžely Bořivoje a Ludmilu na víru křesťanskou, věnoval jim při té příležitosti milostný obraz Panny Marie, který se až dosud v marianském chrámu Páně staroboleslavském chová a veřejně uctívá.

Po příkladě pokřtěné panující rodiny a četné družiny její odřekla se většina českého národa model pohanských a přijavši křest svatý počala spolu uctívati Marii Pannu.

Vidouce Bořivoj a Ludmila, jak milá jest Rodička Boží lidu českému, zbudovali v Praze na Hradčanech první marianský kostel, a prvorozený syn jejich, Spytihněv, vystavěl na Starém městě pražském v Týně druhou svatyni marianskou.

Sv. Václav, vnuk Bořivoje a Ludmily, osvědčil svou lásku a úctu Matce Boží tím, že onen sv. Methodějem přinesený, Bořivoji a Ludmile věnovaný marianský obraz při sobě nosíval, a vida, jak milá jest lidu jeho Marie Panna, kázal obraz ten při veřejných průvodech nositi, jakož jej jmenovitě v čele chrabrého vojska svého nésti dal, vypraviv se válečně proti Radislavovi, pyšnému vojvodovi Zličskému, jenž zamýšlel sv. Václava knížectví pražského zbaviti a sám se na stolci jeho usaditi.

Vidouce rekovní vojínové i všechen lid český, jak pod záštitou Bohorodičky pokořen odbojný Radislav, tím vroucnější láskou a úctou přilnuli k Panně Marii, ale i ke křesťanským předkům svým, oslavujice tyto slovy inoudrého Siracha: »Chvalmež muže slavné a otce naše křesťanské, kteří v našem národě českém prvními ctiteli Rodičky Boží se byli osvědčili, a nám tuto úctu dědičně odkázali; my pak, kteří jsme se z nich zrodili, zachováme, jako vděčné ditky, úctu Marianskou v živé paměti a nedopustíme, aby odvrátilo se zbožné srdce české od Matky nejdražší.«

Po smrti sv. Václava osvojili si naši předkové s věrou katolickou i úctu k Matce Páně tou měrou, že ku počtě její v Staré Boleslavi kapli vystavěli na tom místě, na kterém onen milostný obraz marianský po zavraždění sv. Václava vyorán byl; v té kapli byl obraz ten k veřejnému uctění vystaven. Od té doby putovali tam staří naši předkové, a počet uctivých těch poutníků tak valně se množil, že ona kaple k pojetí jich nepostačovala a nastala nutná potřeba rozšířiti ji přístavbami, až posléze zbudována tam nynější, vysoko a velebně se k blankytu nebeskému povznášející svatyně. Tak se v Staré Boleslavi zakotvilo a odtud po celých Čechách a ostatních vlastech českoslovanských rozvětвило uctění Rodičky Boží, Marie Panny.

Abych dnešní své posvátné řeči neprodloužil příliš, připomenu vám jen několik nej památnějších v nejbližším okolí k počtě Panny Marie během několika století zbudovaných kostelů.

2. Tak na Zbraslavi zbožný král Václav II. vystavěl r. 1297, vida, jak milou je okolním Čechům Panna Maria, velikolepý chrám, ozdobiv jej mimo jiné okrasy také obrazem marianským, který jako drahocenný klenot ve své královské obrazárně choval. Na tom obraze jest Panna Maria vypodobněna jako královna, mající na hlavě korunu s diadémem, a držící na pravici božské nemluvnátko. Roku 1420 Husité, odrodilí vnukové zbožných předků, mimo jiné chrámy i svatyni zbraslavskou se vší bohatou úpravou zapálili; vše v ní lehlo popelem, ale při vyklízení doutnajících ssutin nalezen v nich úplně neporušený převzácný onen obraz marianský.

Zbožní katolíci tamního okolí vyznávali a posud vyznávají, jak milá jim byla a milou oстане Matka Páně nejen proto, že ji Bůh Sám zázračným zachováním toho obrazu poctil, ale obraz ten jest pomníkem výmluvně svědčícím, jak milá byla Maria Panna předkům jejich, tamní krajinu již před 600 lety obývajícím.

3. Co mám říci o marianské kapli na Karlsteinském hradě se rozkládající? Na tom hradě, na který s hlubokou úctou a chloubou patří oko každého věrného Čecha, zbudoval proslavený otec vlasti Karel IV. pět svatyní Panny Marie, sv. Kateřiny, sv. kříže, sv. Mikuláše a sv. Palmacia.

Karel IV. vida, jak milá byla vždy Panna Maria věrnému národu českému, povýšil svatyni marianskou na svém oblíbeném hradě Karlsteině na chrám kollegiatní s kapitolou pěti kanovníků,

mezi nimiž byl jeden děkanem. Tak povýšil Karel IV. tuto marianskou svatyni jako za matku, jižto jako dcery podřízeny byly nejen ony čtyři jmenované zámecké svatyně, nýbrž přiděleny k ní kostely Mořinský, Tetínský, Lodenický a Vrážský.

Tento marianský chrám jakož i celý hrad nehodami válečnými i živelními vlnou času děsně sešly; ale to málo, co tam zbývá, neklamně svědčí, jak zbožný Karel IV. věd a umění si vážil a se snažil, by svatyně karlstýnské a jmenovitě kaple marianská přebohatě vyzdobeny byly vším, co tehdejší vytríbená věda a umění vytvořiti dovedly; to vše bylo spolu přesvědčivým důkazem, že tím Karel IV. po příkladě svých zbožných předků s celým českým národem osvědčil vroucí lásku a úctu k Rodičce Boží, Marii Panně.

4. Bůh Sám dával našim českým předkům mnohými zázraky pokynutí k zakládání kostelů marianských. Tak vystavěl v nedalekém Hájků zbožný hrabě Žďárský loretu na poděkování Bohu, že se na přímlovu Panny Marie z daleké a velmi nebezpečné cesty bez úrazu vrátil, a šťastně s rodinou svou se shledal. Jakkoliv loupeživí Švédové a Sasíci jako zapřísáhlí nepřátelé našeho sv. náboženství i jeho vyznavače i svatyně marianské mečem i ohněm potírali: přece hájecká loreta jako zázrakem Božím ušetřena byla, a věrní ctitelové marianští z Prahy a z širého okolí v četných zástupech se tam scházeli a posud tam putují zbožně doznávající, jak milá byla a posud milou zůstává Panna Maria širošířému českému okolí vzdor tomu, že protivníci naši sv. víry jim tuto lásku ze srdcí jejich vyrvati zarytě se snažili, a jakkoliv pro tuto úctu k Marii Panně potupu a protivenství od nich snášeti musí.

5. Posléze si uveďme na paměť marianský chrám svatohorský u Příbrami. Roku 1260 vystavěl tam na výšině svatohorské kapličku ku poctě Panny Marie rytíř Malovec z vděčnosti, že na přímlovu Rodičky Boží zázračně vysvobozen byl z rukou krvelačných lupičů, jimiž jedné noci přepaden a do jejich loupežnické skrýše zavlčen a tam ztrýzněn byl.

Uvažující, jak se nyní na posvátné výšině svatohorské na místě nepatrné původní kaple rozkládá prostranný kostel s ochozy ještě prostrannějšími, a že se tam tyto posvátné budovy rozkle-nuly jen nákladem obětivosti ctitelů marianských; spočítáme-li konečně nesčetné jiné kostely ku poctě Rodičky Boží v Čechách a na Moravě vystavěné, vzpomeneme-li, že mimo to v každém kostele, ba v každé domácnosti, na náměstích, na návších, na pahorcích se povznášejí obrazy a sochy představující Pannu Marii: tu vzdáti musíme s moudrým Sirachem našim zbožným předkům chválu za tak věhlasně projevenou úctu k Matce Boží; a v srdci našem ozve se blaživá a přesvědčivá útěcha, že úcta, již k Panně Marii chováme, jest našemu českému národu vrozená, po milých předcích zděděná. A nejen to, tato útěcha musí roznítiti v mysli naší pevné předsevzetí, že si tuto od pradědů odkázanou úctu nikým ze srdce vyrvati nedáme, a jako ji až do své smrti v srdci

zachováme, tak slovem a příkladem se přičiníme, ji i jiným do srdce vštěpovati a v ní utvrzovati.

* * *

Pověděv vám, jak milá byla Panna Maria českým předkům, měl bych vám ještě dopovědět, jak za to milí byli naši předkové Panně Marii. Poněvadž se o tom nechá také mnoho povědět, povím o tom, dá-li Pán Bůh jindy, bych dnešní své řeči neprodloužil příliš.

Uzavíraje dnešní své kázání povzbuzuji vás, byste Pánu Bohu vzdali díky, že Sám Pannu Marii již zde na zemi poctíti ráčil a že ji, jak si dnes vděčně připomínáme, v nebi oslavil, vzdejme zaslouženou chválu našim zbožným českým předkům, že nám svou lásku a úctu k Bohorodičce tak stkvělými důkazy odkázali.

My pak vstoupivše v jejich šlépěje, milujme a následujme Pannu Marii na cestu k nebi vedoucí těšíc se při tom blahou nadějí, že přijde Ten, jenž jest pravdomluvný a v slibech Svých věrný, božský Spasitel náš, Ježíš Kristus, vezme nás dle Své připovědi k Sobě Samému a připraví nám místo tam, kdež s Ním, s Marií a s našimi zbožnými prarodiči věčně blaženě přebývat budeme. Amen.

Monsign Frant. Janda, papežský komoří a děkan Karlšteinský.

Neděle XI. po Sv. Duchu.

O dvojí nemotě.

»I přivedli mu hluchého a němého.«
Marek 7 32.

Staré přísloví praví: »Kdo umí mlčet, ten jest mužem.« Jest sice toto přísloví pravdivé, nicméně ale nedá se upřít, že právě a v pravý čas mluvit jest ještě větší umění než mlčet.

Jako při zpěvu jest snáze pausy dodržeti, ale těžší dle taktu 7 patřičný ton vzít, tak jest těžší umění mluvit tam, kde a jak toho třeba, nežli mlčet. Neb k tomu patří větší odvaha a umělost.

Že právě onen hluchoněmý v dnešním sv. evangeliu mluvil, tomu ho naučil Pán, rozvázav svazek jazyka jeho. Přál bych si, abyste se tomuto umění naučili, byste mluvili tam, kde máte a nemlčeli a nebyli němými, kde mlčet se nemá a nesmí.

Lépe jest sice pro člověka, aby byl němý, nežli aby řečí se prohřešil — ale často mnohý, maje řeč, jest bohužel němým.

O dvojí takové nemotě nešťastné a škodlivé budu jednati dnes ve jménu Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista.

* * *

Pojednání.

1. K němým nešťastným počítám ty, kteří ve zpovědi buď ze strachu neb ze stydlivosti zamlčují hřích.

Ze strachu pravím, poněvadž se domnívají, že zpovědník by zlá domněnka o nich měl, aneb ze stydlivosti, že by se styděti před ním musili.

Tak to činili první rodiče v ráji. Dopadení při hříchu neposlušnosti nechtěli se vyznati a když nemohli zapřít hříchu toho, svádí to jeden na druhého.

Tak to činí mnozí křesťané. Zamlčují ten onen hřích a když jsou tázáni od zpovědníka, který jim vyznání takorůžka do úst vložil, zamlčují zas ten onen hřích. Ale zdaliž to není pošetlost, že knězi jíti k zpovědi a býti tu němým? Zdáli to není tak, jako chtít se očistiti špinavou a kalnou vodou? Avšak není to jen pošetlost, jest to urážka Boha, a přináší taková němota jen škodu duši. On neobdrží odpuštění a prominutí hříchů, ku starým hříchům přidal ještě nový hřích a trestu hodnějším se učinil před očima Páně.

Němým býti ve zpovědnici jest nebezpečná věc. Ty jsi se nestyděl hřešiti, nesmíš se styděti z hříchu se vyznati. Zpovědník nesmí ničeho prozraditi, co ve zpovědi slyšel, on jest sám slabý člověk a má útrpnost s těmi, již ze slabosti lidské hřešili. Když zůmyslně, z bázně neb ze studu hřích zamlčíš, neobdržíš odpuštění žádného, ale oznámení budou hříchové jedenkrát v den soudu před celým světem, ježto se jednomu vyznati je stydiš.

2. K duchovně němým nešťastným počítám i ty, kteří mají mluvit, jak jim to povinnost jejich káže, ale oni toho opomíjejí.

Tak jsou povinni rodiče, ~~pěstouni, opatrovníci~~ napomínati svých dětí a je od zlého odvracet; představení a vrchnosti svých podřízených.

Když toho opomíjejí, jsou také vinnými těmi hříchy, jež se mohly zameziti, kdyby byli konali povinnost svou. Když v městě nebo v dědině vypukne požár, a nikdo nevstává a o pomoc nevolá, jaký div, že oheň ten se dále rozšiřuje a škodu strašnou způsobuje.

Tak se také děje, když rodiče dětem všechno dovolují, když hospodáři všechno služebným trpí; jaký div potom, že v takovém domě oheň bezbožnosti, mravní spousty a zkázy dále a dále se rozšiřuje, takže taký dům jest ohavností zpuštění.

Když ty, otče a matko, vidíš, že vaše dcery známosti si činí s osobami, z kterých blaho jejich nekouká, když slyšíš, že vaše dítky a služební bezbožné, rouhavé a oplzlé řeči vedou, tak jest to znamením, že oheň nečistoty, nestydatosti již zachvacuje váš dům, a vy všemožně musíte se přičiniti, byste zabránili a hasili oheň ten.

Nečiníte-li ničeho, necháte-li všechno běžet, mlčíte-li ke všem darebnostem, hledíte-li skrze prsty na vše, pak oheň zloby se

rozšíří, a vy nejste s to, abyste ho potom uhasili, vy jste vinni těmi hříchy všemi, kterých se dopouštějí vaše dítky a podřízení a vy naříkati budete jednou, ale bude pozdě: »Běda mně, že jsem mlčel!«

Ach, jak často mlčíme, kde máme mluvit! Jak často slyšíme v hospodách při hře a pití rouhání proti Bohu, a mnohý mlčí! Jak často slyšíme, že ten neb onen jest tupen, špiněn, pomlouván, že jedovatý jazyk utrhuje tomu neb onomu na cti a na dobrém jméně, jak často slyšíme, že špatné řeči ve společnosti se vedou, nečisté písně se zpívají a oplzlé žerty provádějí, a mnohý mlčí, neujme se cti bližního, nehájí ctnosti a nevinnosti nepřítomného spolubratra, mlčí, ano přizvukuje takým řečem, kterými Bůh zneuctěn, jméno dobré potupeno a ctnost a nevinnost zohyžděna bývá!

Kolik jich bude volati jednou před Bohem: »Běda mně, že jsem mlčel!«

* * *

Milosrdný Bože, dotkni se jazyka našeho milostí Svou, aby svazek jeho byl rozvázán a my dovedli mluvit právě, kde toho třeba.

Neprohřešujme se mlčením takým, kde mlčeti nemáme a nesmíme. Zamlčeli-li jsme hřích ve zpovědi, tak napravme zanedbané a sv. zpověď náležitě vykonejme. Jestli jsme mlčeli, kde křesťanská povinnost kázala mluvit, od nynějška napomínejme, kárejme, trestejme, zlo zamezujme, kde toho třeba, cti Boží hajme, dobré jméno bližního chraňme, dobro a ctnost zastávejme, tak jen budeme mluvit právě a vyplní se na nás slova Pána a Spasitele našeho: »Kdo mne vyzná před lidmi, toho i já vyznám před Otcem, jenž jest v nebesích.« Amen.

† Jan Šícha.

Neděle XII. po Svatém Duchu.

O lásce k bližnímu.

»To čin a živ budeš.«

Luk. 10, 29.

Evangelium neděle předešlé o uzdravení hluchoněmého Pánem Ježíšem dalo nám příležitost poznati Pána Ježíše jako pravého lidumila; život Jeho byl nejkrásnějším obrazem pravé lásky k bližnímu. Dnes pak tentýž Pán Ježíš posílá nás za týmž účelem, říká: »Jdi a čin podobně.« Tedy to, co Pán Ježíš činil, i my činiti máme, jako On s velikým sebezapřením jen blaha bližního vyhledával, nejen věčného, ale i časného, i my máme se příkladem Jeho řídit, bližnímu ochotně a rádi pomáhati, radou i skutkem, tak vyplníme rozkaz Kristův, staneme se účastni Jeho odměny,

o níž se zmínil slovy: »Pravím vám, kdo dá jednomu z nejmenších mých sklenici vody pro jméno mé, neztratí odměnu svou.« Neboť i nám při křtu svatém na srdce kladla Církev svatá slova Kristova: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.« My jsme slíbili, že to chceme splnit. Vojna, jenž králi svému věrnost slíbil a pak jej zradil, bývá k smrti odsouzen. Služebník, který pánu ~~svému poslušnost~~ slíbil, a pak naschvál mu vzdoruje, bývá z domu vypuzen; člověka, který pohrdá dobrodiním prokázaným, nazýváme nevďěčníkem neb bláhovým. A jak máme nazvati křesťana, který Spasiteli věrnost ne na čas, ale až do smrti slíbil a za to dobrodiní Boží den co den přijímá a slibu svého neplní, Boha neposlouchá, třeba i navzdor přikázání Jeho jedná, jak toho nazveme? Věru, podívejte se po světě poněkud pozorněji a uvidíte tam mnoho vzorů podobných onomu pyšnému veleknězi židovskému, který za nic na světě nesnížil by se k té bídě lidské, aby jí pomohl, poněvadž si myslí, že by tím snad na vážnosti ztratil, naleznete tam mnohého bezstarostného jáhna, který nevšimne si druhého, jen když jeho samého nikde nič netlačí, a málo těch, kteří by se podobali onomu milosrdnému muži v evangeliu. A jděte se dále podívat po světě a nahlédněte do srdce křesťanů, jak mnoho asi je těch, kteří by na starosti měli otázku: Co činiti mám, abych život věčný obdržel? A místo této otázky shledáte, že jeden díl lidí zabývá se ve dne v noci otázkou: Co jen dělat, abych byl bohatým; ten druhý díl lidí zabývá se jinou otázkou: Jak to provést, abych byl hledaným, chváleným, a ten třetí díl je jich, kteří se zabývají otázkou: Co jen činiti, abych mohl do smrti bezstarostně býti živ? Těch pak, kteří by vedle výše uvedených otázek položili si aspoň někdy též otázku: »Co čině, život věčný obdržím?« je počet nepatrný. Nechci tvrditi, že by touha po větším majetku, touha po slávě, touha po životě spokojeném, bezstarostném ~~sama o sobě~~ byla hříchem, ale na to chci pouze upozorniti, že nejedná ten dobře, kdo jen o ty věci se stará a duše při tom zanedbává, poněvadž, když při tom na Boha zapomene, o duši se nestará, svědomí umlčí a myšlenku po životě věčném zapudí, takový potom na nejlepší cestě se nachází, aby k vůli jmění, slávě a pohodlí se chopil prostředků nepoctivých, a nemaje na zřeteli blaha věčného a nestálosti lidského života, víc a více zabředl v nepravost. Proto jest třeba, abychom si často dávali otázku: »Bože, co čině život věčný obdržím?« — A poněvadž odpověď jest v dalších slovech evangelia, jest třeba, abychom si obsah jeho o lásce k Bohu a bližnímu připomínali a sebe pobádali k tomu říkajíce: »To čin a živ budeš.«

Dnes pak o této lásce k bližnímu rozjímati si budeme.

P o j e d n á n í.

1 Z lásky k Bohu, o níž Pán dnes na prvním místě mluvil, plyne sama sebou láska k bližnímu. Dobrodiní lásky k bližnímu shledáváte hned v dobách po Kristu, shledáváte je ve středověku.

i v době naší. Jděte ve středověku do údolí i na nejvyšší kopce, kde země křesťanskou se nazývá, shledáte se tam s domy a s ústavy, kde chudí, opuštění, osiřelí a choří každého věku každého neštěstí jsou ošetřováni a tak naleznete znázorněnu křesťanskou lásku. A co pak vše učinila tato křesťanská láska pro ty ubohé otroky! Otrok, jak smutné a u nás potupné je to slovo! Bídný, bez rodiny, bez vlasti, řetězy spoután, k ustavičné tvrdé práci, bičem nelidského dohlizitele popoháněn a často donucen, aby víry otců svých se zřekl, od Boha odpadl, tak vypadal otrok. A co mu mohlo pomoc a útěchu přinést? Pouze Kristem Pánem na svět zasazená křesťanská láska.

A kdo pak až doposud se stará o zlepšení osudu těch nešťastných otroků černochů, kteří v Africe v celých tisících na trhy hlavních měst afrických od těch tak zvaných otrokářů honěni bývají, aby si je boháči koupili a ukládali jim práce doma, které u nás, kdo trochu citu v těle má, ani zvířeti neukládá, a ptám se, kdo to je, kdo o zlepšení osudu těchto nešťastných obětí se stará? Je to na prvním místě nynější papež Lev XIII., a byl to † katolický kněz Lavigerie, který před několika lety se všemi mocnáři evropskými vyjednával, aby konečně tento hnusný vřed lidské společnosti odstranili. A co je k tomu vedlo a vede? Křesťanská láska. A tato křesťanská láska na osvobození otroků trvá již od té doby, co sv. Jan z Mathy a Petr Nolascus slibem svatosvatě se zavázali, že do smrti své všechny síly na osvobození oněch nešťastníků vynaloží, řád za tou příčinou založili, za moře se pustili a nelekali se ani nezdravého podnebí, ani ukrutnosti divokých národů, oni tam šli, aby je ubohé jejich vlasti a rodině navrátili a o lásce Kristově jim vypravovali. A mnozí z těchto šlechetných světců sami za otroky prodati se dali, aby jiné osvobodili a v poutech tu nejtvrďší práci konati se odhodlali, jen aby při tom měli příležitost vypravovati těm nešťastným o Kristově lásce, a když je všechny nemohli osvoboditi od pout tělesných, aby je osvobodili od pout duševních, aby je získali Bohu. Aneb v duchu jděte na tu horu sv. Bernarda, tam na těch nejvyšších Alpách, kde věčný sněh leží. A na tom nejvyšším vrchu v duchu zříte kostelík. Je noc. Z kostelíka zavznívá zpěv, okna ozářena jsou světlem. Venku vichřice, která celou budovu zasypati hrozí. Vstoupíte dovnitř a tam uhlídáte klečeti jinocha s vroucím srdcem, svatým zápallem naplněnou duší, před nímž stařec stojí a táže se jej: »Můj synu, jsi odhodlán, setrváš při svém předsevzetí?« »Ano, otče,« odpovídá mladík. »Ty to přísaháš,« pokračuje stříbrovlasý stařec, »že v této poušti zůstaneš a ubohé zbloudilé pocestné hledati budeš?« »Ano, otče, přísahám!« »Nuž pokoj Páně budiž s tebou.« A mladý muž se se země zvedá, radostí plane oko jeho a nedbaje sněhové vichřice, jež venku zuří, vychází ven, počíná svou práci. A když se mu podaří zbloudilého pocestného zachrániti, ó jak radostně vrací se do kláštera! Někdy ovšem překvapí a zasype jej sněhová lavina a bílý sníh — obraz jeho čisté duše — jest pak jeho prostěradlem, jeho rubášem. Ano, kře-

stane zbožní, to je ta láska k bližnímu, která i smrt za život bližního podstoupenou činí tak sladkou, tak příjemnou. Ovšem náš svět namnoze podobné jednání bláznovstvím nazývá, ale již v knihách Starého Zákona a hlavně v knihách Nového Zákona, v listech sv. Pavla dočísti se můžete, že zásluhou je u Boha, co svět mnohdy bláhovým nazývá; proto nás také úsudek světa nezmate, a i nadále v životě svém tou cestou milosrdného Samaritána ubíratí se budeme, o čemž v díle druhém.

2. Kdybychom chtěl hledati dobročinné ústavy, nenalezneme ani jediného, který by v křesťanské, Pánem Ježíšem založené lásce Kristově původu neměl. Bylo by obšírno, všechny ty různé způsoby vypočítávati, ve kterých láska k bližnímu se jeví. Podívejte se do kláštera milosrdných sester. Jak mnohá z nich pochází z rodu vznešeného, od mládí co nejlépe vychovaná, obdařená od přírody vším, co svět štěstím nazývá, opouští ten lákavý svět, poněvadž v nitru jejím ozývá se hlas: Slyš, dcero má, opušť dům svého otce, své matky, svých bratří, nebo král všech králů v tvé duši stánek si vyvolil. A ona trhá svazky, jež ji až doposud s otcem a matkou poutaly, zřídá se radostí světa a vzdálena od víru pozemského obléká řeholní šat. A vy vidíte ty klášterní sestry v tmavém hávu spěchati v ta místa, kde lidé trpící bydlí. Vidíte, jak obvazují rány nemocného, jak v náruč berou ubohé osiřelé a prosí za ně o laskavé milodary. Vidíte je na bojišti mezi raněnými, umírajícími, mrtvými. Oni jim pomáhají, ulevují bolestem, tiší jejich hlad a žízeň, připravují je k smrti. modlí se za ně. I ptám se: Může krásněji ta láska k bližnímu znázorněna býti? Ptejte se jich, odkud přichází u nich ta veliká jejich láska k bližnímu, kde že nabraly té odvahy? A ony vám odpovědí, že to není dílem lidským, neboť neodhodlá se člověk sám od sebe jen tak za nic a pro nic k takovému sebezapření, neopustí vyražení a zábav, rodiny a krás tohoto světa jen tak zase z ohledů časných. Abyste příčinu toho našli, musíte dále jíti, až tam ku kříži a s toho kříže stupně si uděláte a po těch stupních a s tím křížem v ruce stoupati až tam k tomu původci té lásky k bližnímu, k Spasiteli, který žehná té obětivé práci. Jedenkrát byla jedna klášterní sestra na bojišti zaměstnána obvazováním a vymýváním ran těžce raněných vojáků, když tu setnina nepřátelské jízdy kolem cválá. A tu jeden z oněch vojáků, jenž ve válce otupěl a všeho citu pozbyl, tasil šavli a oné klášterní sestře usekl ruku právě v tom okamžiku když obvazek raněnému přiložiti chtěla. A ona slabá ženština ani nezasténala ale jakoby se nic nestalo, tím zakrváceným zbytkem ruky své dělá znamení sv. kříže. — Nuže, zde máte to tajemství! Je to Ježíš, je to láska ke Kristu, která je schopna těch a takových obětí. Jediné Ježíš, který na kříži za nás umřel, může dodati té lásce k bližnímu tolik stálosti, odhodlanosti a sebezapření, že člověk křesťan, láskou tou nadšený, přemáhá všechny obtíže, na které noha jeho každým krokem naráží. Jen ten trpící, za nás krvácející Bůh-člověk může takové zázraky působiti.

Doufám, zbožní křesťané, že jste aspoň poněkud pochopili, co vše dokáže slabý člověk, k čemu odhodlá se křesťan, když poslušen je hlasu svého Vykupitele: »Pojď za mnou,« nebo »jdi a čiň podobně.« I my můžeme podobně činiti, když po způsobu milosrdného Samaritána zapomeneme na záští, které nás s bližním rozdvojilo, i kdyby nám sebe více ublížil a nás urazil a na zřeteli míti budeme jedině příklad toho nejlepšího přítele lidstva, Pána Ježíše, kde bychom komu pomohli, koho potěšili, jemu dobře poradili; pak i nám řekne Pán: »Poněvadž's to činil, živ budeš věčně.« Amen.

Jan Götschner, duchovní správce zemské pracovny v Pardubicích.

Řeči příležitostné.

O kněžských prvotinách.

Význam primice.

»Ten den nazvete nejslavnějším a nej-
světějším.« III. Mojž 23, 21.

Padesátého dne po velikonoci slavívali židé v Starém Zákoně slavnost letnic aneb obžinek. Toho dne scházeli se v Jerusalemě nesčíslní zástupové lidu, a ti všickni obětoval Hospodinu na místě svatém první snopy pšenice, jež byli sklídili, a první chleby, jež byli upekli z nové mouky. Činili pak to, by poděkovali Bohu za udělení úrody zemské. I bývalo v Jerusalemě a po celé zemi židovské veselí veliké velmi. Byliť pamětlivi Israelité toho, což jim byl přikázal Hospodin skrze Mojžíše: »Ten den nazvete nejslavnějším a nejsvětějším.« A protož oslavovali den, kdy obětovali Bohu prvotiny úrody polní, všeobecnou radostí, veselým hodováním a prozpěvováním.

I my, v Kristu shromáždění, dožili jsme se dne nejslavnějšího a nejsvětějšího. Dostalot se jednomu z rodáků vašich té cti a milosti, že došel posvěcení na kněžství a že miní slaviti dnes své kněžské prvotiny, t. j. první oběť mše svaté. Jako lid Boží v Starém Zákoně obětoval Hospodinu prvotiny úrody polní na poděkování za veškeru úrodu od něho nadělenou: podobně bude obětovati náš ctihodný novosvěcenec dnešní mši sv., tyto prvotiny kněžské, hlavně na ten úmysl, by poděkoval Bohu za všechny důkazy jeho otcovské lásky jakožto cestu a průpravu k dosažení kněžského důstojenství. Tento úmysl novosvěcencův vyjadřují překrásně slova žalmisty Páně, vytištěná na obrázku primičním, kterýž bude rozdávati dnes na památku: »Čím se odplatím Hospodinu za všechno, což mi učinil? Kalich spasení vezmu a jméno Hospodinovo vzývati budu. Sliby své Hospodinu

splním přede vším lidem jeho.« Ž. 115, 12—14. — A jako v Starém Zákoně v den obětování prvotin polních radovala a veselila se všechna obec: tak plesá dnes o kněžských prvotinách tohoto novosvěcence celá tato obec, zvláště pak jeho milí rodiče, příbuzní a přátelé. Ano z kněžských prvotin raduje se i veškera Církev a všechna obec křesťanská. Jakým právem, ukáži vám v této řeči slavnostní. Poznáteť, jaký význam mají kněžské prvotiny:

1. pro Církev,
2. pro věřící,
3. pro novosvěcence.

Všemohoucí Bože, jenž jsi očistil žhavým uhlem rty Isaiáše proroka, račiž i mé srdce a rty milostivě očistiti, abych mohl zvěstovati hodně slova pravdy a útěchy!

Vy pak, bratři nejmilejší, buďte s duchem mým, když budu mluvit ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

1. Jakýž význam mají prvotiny kněžské pro Církev?

Jestliž, moji drazí, krásným a významným obyčejem, že kněz novosvěcený před první mší sv. žádného jiného kněžského úkonu nevykonává, že nekřtí, nezpovídá, neoddává, nepohřbívá, ačkoliv moci ke všemu tomu svěcením nabyt. Teprv první mši sv. počíná jeho skutečná kněžská činnost. Prvotiny kněžské hlásají tedy všemu světu: Ejhle, přibýlo Církvi nového dělníka, nového zápasníka! Jako řady vojínů padlých na bojišti doplňují se vojiny novými: tak i mezery povstávající každoročně v počtu duchovenstva smrtí kněží starých a ustaraných doplňují se nastupováním kněží mladých, novosvěcených. A protož jsou každé prvotiny kněžské novým a patrným důkazem, že Kristus Pán jest se Svou Církví po všechny dny až do skonání světa, že Své Církve nikdy neopouští, že posílá dělníky na vinici Svou i v dobách nejtrudnějších.

Tak jest, milí křesťané. Církev nebyla bez kněžstva nikdy, ani tenkrát, kdy bouře pronásledování základem jejím otřásala a do hlavy její blesky metala. Po tři sta let byli pronásledováni křesťané v říši římské. v každém pronásledování bylo saháno nejprve na biskupy a kněze, a přece nebyli nikdy úplně vyhubeni, ale sloužili věřícím v úkrytu podzemních chodeb, lesův a jeskyň. Za revoluce francouzské před sto lety a za kulturního boje způsobeného Bismarkem v Němcích byli biskupové a kněží prvními oběťmi nelidského násilí světských vladařů, vzdechy jejich naplňovaly žaláře, krev jejich barvila mučírny a popraviště, počet jejich velice se ztenčil, našli se mezi nimi i slabochové a odpadlíci; ale Bůh nedopustil, aby kněží dokonce vyhynuli a své věřící v čas nejhorší opustili. I v naší milé vlasti snesla se ne jednou bouře pronásledování nad hlavami věrných křesťanů, a přece byli i v těch smutných dobách kněží stateční, kteří přisluhovali slovem Božím a sv. svátostmi lidu skrývavšímu se po

horách a lesích. Ty smutné doby minuly sice již dávno, ale nastaly doby pro kněze velmi žalostné s jiné stránky; jméno a působení kněžské jest vydáno v posměch, pomluvu a nevážnost všech lidí, učených i prostých. A přece se hlásí v naše řady vždy noví a noví bojovníci. Sám Bůh všemohoucí vzbuzuje Sobě stále nové sluhy. Tak pečuje Spasitel stále o Svou vinici. Každá primice jest novým a patrným důkazem této péče.

2. Neméně veliký význam mají prvotiny kněžské pro věřící.

Nevímeť sice, drazí v Kristu, na které místo v Církvi bude povolán a postaven tento ctihodný sluha Páně. Máloť také na tom záleží, které a jaké místo na vinici Páně bude zaujímati. Kněz, buď si v jakémkoliv postavení, jest správcem duchovním, vůdcem a ředitelem duší nesmrtelných. A řada správců duchovních doplňuje a množí se každou primicí. Jaká to útěcha pro věřící, že mají vždy a všudy muže, kteříž bdí nad dušemi jejich, ukazující jim slovem i příkladem cestu k nebesům! Co by byl lid křesťanský bez kněžstva, bez rádcův a vůdců duchovních? Tolik asi, co jsou ovce bez pastýře, co vojsko bez vůdce, co rodina bez otce, co obec bez starosty, co včely bez královny. Jak pravdivě píše sv. apoštol Pavel: »Každý zajisté, kdož bude vzývati jméno Páně, bude spasen. Ale kterak budou vzývati toho, v něhož neuvěřili? Aneb kterak uvěří v toho, o němž neslyšeli? A kterak uslyší bez kazatele? A kterak budou kázati, nebudou-li poslání?« Řím. 10, 13—15. Ano, kterak by se byla ujala víra křesťanská mezi národy bez kazatelů, a kterak by rozkvétala a ovoce vydávala, kdyby jí duchovní pastýřové neošetřovali, nezalévali, neutvrzovali?

Co jsou věřící nemající pastýřů duchovních, jest zaznamenáno v dějinách lidských písmem nad míru žalostným. Sv. František Xaverský počal svou činnost misijnářskou ve velikém městě indickém Goa. V městě tomto byli usazení za příčinou obchodu mnozí křesťané portugalsí, ale žili, jakoby křesťany nebyli: divoká manželství, lakotné shánění peněz a ukrutné nakládání s domorodým obyvatelstvem rovnalo je pohanům a činilo je odpornými domácími obyvatelům. A proč upadli tito osadníci portugalsí v tak velikou surovost? Protože od svého usazení v cizím díle světa byli bez kněžstva, byli ponecháni sobě samým. — Podobně vedlo se našim krajanům, kteříž se byli vystěhovali do daleké Ameriky, hledající tam výdělků, výživy a nového domova. Byliť sice v Americe od jejího objevení kněží katoličtí, ale bylo jich málo, a Čechové jim nerozuměli. I počalo se stýskati našim ubohým krajanům za mořem po kněžstvu vlastním. Psaliť do Čech a žádali úpěnlivě, aby jim tam poslali biskupové naši kněze neb aspoň čekatele kněžství. Žádost jejich jest vyplněna, a od té doby postaráno dostatečně o duchovní potřeby Čechův amerických. Čímž dosaženo, že Čechové uprostřed směsice různých národů zachovali svou národnost a domohli se čestného postavení ve spojených obcích severoamerických. — Před lety usadili se někteří

Čechové v úrodných končinách kavkazských na hranicích rusko-arménských a založili tam kvetoucí obec. Zůstali katolíky uprostřed jinověrců různých vyznání a jazykův; ale nafíkali brzy na svou duchovní osiřelost. Touha jejich po českém katolickém knězi byla marná; obrátili se tudíž k jednomu známému knězi do Čech s písemnou žádostí o české náboženské knihy, kteréž by jim vynahradily aspoň poněkud nedostatek kněze.

Kdož by tu neviděl, jak velikým dobrodiním jest kněžstvo lidu křesťanskému, a jak veliký význam mají pro věřící kněžské prvotiny?

3. Velikou důležitost mají prvotiny kněžské i pro novoscence.

Jak jste již slyšeli, nejmilejší, jsou kněžské prvotiny počátkem veškeré činnosti kněžské. A tu platí plnou měrou staré pořekadlo: Čiň od Boha počátek, bude dobrý pořádek. Přináší-li kněz první oběť mše svaté s Bohem, v duchu poníženosti a s myslí zkroušenou, tuť spočine hojné požehnání Boží na všem, cokoliv bude podnikati ke cti a slávě jména Božího, jakož i ku prospěchu Jeho sv. Církvě. — O Jobovi svědčí písmo Job, 1, 5, že vstával každodenně na úsvitě a obětoval oběti zápalné za jednokaždé z dětí svých a tak je posvěcoval. Jako spočívalo požehnání Boží na dětech Jobových pro oběť konanou za ně na úsvitě každého dne: tak i z oběti těla a krve Páně, kterouž přináší kněz na úsvitě své apoštolské činnosti, bude se vylévati na něj proud milostí Božích. Nemůže býti jinak, neboť řekl Sám Spasitel: »Každému majícímu bude dáno, a bude míti hojně.« Mat. 25, 29. Luk. 19, 26. Jakoby řekl: Kdo si váží první milosti od Boha a ji věrně užívá, bude účasten vždy nových milostí, bude bráti milost nad milost Jan 1, 16.

Tážete se, bratří nejmilejší, který jest ten zdroj, z něhož plynou věrnému sluhovi Božímu vždy nové a nové milosti? Aj! tímto zdrojem jest předrahá oběť novozákonná, již každodenně obětovati jest vznešeným právem kněžstva katolického. Touto obětí bývá kněz každodenně znovu posvěcen a v Krista Pána vštípen. Z tohoto nepřeborného pokladu, z této duchovní zbrojnice běže duchovní pastýř všelikou milost a posilu a zbraň ku svědomitému plnění svých povinností, aby totiž svým ovečkám horlivě a neohroženě hlásal slovo Boží, neunavně přisluhoval sv. svátostmi, kázni a příkladem byl vůdcem ku spasení. Krásně píše o těchto účincích mše svaté sv. Jan Zlatoústý, řka: »Od tohoto oltáře odchází kněz jako lev sršící oheň, hrozný ďáblu, sjednocen v duchu se svou hlavou, roznícen láskou, kterouž mu prokázal Pán. Krví Kristovou rozkvete jeho královská tvář, stane se nezrušitelnou jeho ozdoba; krev Kristova zachová čistotu jeho duše, stále ji skrápějíc a zúrodnujíc; krev Kristova propůjčuje knězi velikou moc, zapuzuje ďábly, přivolává anděly, ba i Pána andělů.« Hom. 61. ad pop. Antioch. — Že tomu tak, jak píše sv. Jan Zlatoústý, o tom svědčí nekonečná řada sv. biskupů a kněží, kteří pracovali na vinici Páně s netušeným zdarem a úspěchem,

poněvadž přistupovali k divuplné oběti Nového Zákona vždy s čistým svědomím a s vroucností srdce.

Mnohoť tedy záleží na tom, aby přistupoval novosvěcenec k první oběti mše svaté dle příkladu těchto svatých předchůdců. Dobrý počátek věští dobrý konec. A v tom spočívá význam kněžských prvotín pro novosvěcence.

* * *

Milí křesťané! Ve Starém Zákoně bylo řečeno o dnu, ve kterýž se obětovaly prvotiny úrody zemské: »Ten den nazvete nejslavnějším a nejsvětějším.« Nám křesťanům jest dnem nejslavnějším a nejsvětějším den prvotín kněžských. Toho dne počíná svou činnost nový dělník na vinici Páně. Toť nový a patrný důkaz, že Kristus Pán Svě Církve nikdy neopouští, ale stále jest s ní. Odtud čerpají věřící útěchu, že budou míti vždy otce a pastýře duchovní. Den kněžských prvotín jest nejslavnějším a nejsvětějším zvláště novosvěcenci samému, jelikož vylévá na něj hojnost milostí pro jeho budoucí povolání.

Mámeť tedy všickni příčinu radovati se dnes v Pánu a díky vzdávati jeho nesmírné dobrotivosti. Nuže, raduj se svaté město Boží sestupující s nebe od Boha jako nevěsta okrášlená muži svému, plesej neposkvrněná choti Beránka Božího, oblečená v kment stkvoucí a bílý. Pán jest s tebou, posílá ti nového dělníka a bojovníka, brány pekelné dotírají na tebe, ale nikdy tě nepřemohou. Veselte se dnes všickni věrní křesťané, neboť rozmnožen jest počet těch, kdož vás vodí drahou víry a ctnosti k bráně života věčného. Radujte se a veselte se v Pánu zvláště vy, ctihodný bratře v Kristu. Dráha, kterou dnes nastupujete, jest sice plna trní a bodláčí, plna trudů a lopot, ale vy nastupujete tuto dráhu s nejčistějšími úmysly; chcete se odplatiti Hospodinu za všechno, což vám učinil dosud dobrého; chcete splniti především lidem Jeho svůj slib, že budete knězem s duší s tělem; chcete vyprositi požehnání Božího sobě i všem, kteříž vás milují a kteříž časem svým svěřeni budou vaší správě. Přistoupíte-li s takovými úmysly ku svým kněžským prvotinám, buďte jist, že trní kněžského života přinese vám množství růží, hojnost radostí duchovních. A tyto radosti poplynou vám právě z té oběti, jejíž prvotiny dnes slavíte, budete-li vzdychati každodenně se vši vroucností srdce:

Duše Kristova posvěť mne,
Tělo Kristovo spasiž mne,
Krví Kristova napoj mne,
Vodo z boku Kristova obmyj mne,
Umučení Kristovo posilň mne!
Ó dobrý Ježíši, vyslyš mne,
Ve svatých ranách Svých ukryj mne,
Nedej mi odloučenu býti od Tebe,
Proti zlému nepříteli zastaň mne,
V hodinu smrti mé povolej mne
A kaž mně přijíti k Tobě,
Abych se všemi svatými
Chválil Tebe na věky věkův. Amen.

Kl. Markrab.

Na slavnost Porciunkule.

Pokora svatého Františka z Assissi.

»Bože, buď milostiv mně hříšnému!«

Luk. 18, 13.

V Kristu shromáždění křesťané! Veliké milosti udělují se dnešního dne v tomto chrámu Páně. Mnoho křesťanů získá dnes zde plnomocné odpustky, tak zvané porciunkuleční. Zjevil se totiž kdysi sv. Františku z Assissi, zakladateli řádu františkánského, Sám Ježíš Kristus v malém kostelíčku, Porciunkula zvaném a půl hodiny od Assissi vzdáleném. Pán Ježíš pravil k sv. Františku: »Františku, žádej, oč chceš, pro spasení národů!« A sv. František odpověděl: »Žádám odpuštění všech časných trestů, plnomocné odpustky pro všechny, kteří do tohoto kostelíčka vstoupí a zkroušeně se vyzpovídají.« I odpověděl Kristus: »Jdi tedy k mému zástupci a požádej ho ve jménu mém o tyto odpustky!« Svatý František šel tedy do Pisy, kde se tehdejší papež Honorius III. zdržoval, a obdržel žádané odpustky. Původně byly dány toliko pro ten kostelíček, Porciunkula. V prvních na to následujících stoletích putovalo ročně 2. srpna přes 100000 poutníků ze všech světa končin do toho malého kostela. Později byly plnomocné odpustky rozšířeny pro všechny kostely řádu františkánského. Tyto odpustky můžeme získati od prvních nešpor 1. srpna až do druhých nešpor 2. srpna, kdykoli do františkánského kostela vstoupíme, sv. zpověď vykonáme a na úmysl sv. Otce se pomodlíme. Nutná podmínka k tomu, bychom tyto odpustky získali, jest, abychom svou hříšnost vyznávali, abychom vyznávali, že za své hříchy trestů zasluhujeme, že, když nám Bůh ve svátosti pokání věčné tresty odpouští, nám ne vždy také časné tresty odpouští, jedním slovem: máme býti pokorní. Jest to ctnost, již se můžeme učit od sv. Františka z Assissi. Jako publikán kdysi se modlil: »Bože, buď milostiv mně hříšnému,« tak si byl i sv. František své hříšnosti, nicoty a nízkosti vědom. Také my musíme dnešního dne, chceme-li získati plnomocné odpustky, s publikánem a sv. Františkem volati: »Bože, buď milostiv mně hříšnému!« To mne nutí dnes, nejmn., bych promluvil o pokoře sv. Františka.

P o j e d n á n í.

Moji drazí křesťané! Důležité zvláště za našich dnův jest mluvit o pokoře, neboť jedno hlavní zlo našich časů jest pýcha lidská. Člověk jest prý nezávislý na Bohu, na nadpřirozeném řádu, toť jest podstata bludů naší doby. Příroda se svými dary a rozkošemi nám postačí; Boha a Jeho milosti nepotřebujeme; tak zní osudné heslo takových lidí. Hlasitě se hlásá svoboda a neodvislost rozumu, člověka samého, a tím svobodná věda, úplná nezávislost vědy od víry. Člověku prý postačí vlastní jeho rozum, jest mu

bohem samým. Práví se dnes k člověku: »Človče, ty jsi vlastním pánem svým nejvyšším, který vyššího nad sebou nemá; tvůj rozum je tvým pánem, proto můžeš mysliti a psáti, co chceš; tvá vůle jest tvůj pán, co chceš, to je zákonem; tělo tvé jest tvůj pán, povol mu tedy ve všem, čeho od tebe žádá.« Tak se hlásá dnes často na vysokých školách i ve shromážděních. A proto káže sv. František svým příkladem oproti hlavnímu zlu naší doby ctnost, zvláště dnešního dne potřebnou, ctnost pokory.

Sv. Bernard praví: »Pokora jest ctnost, kterou člověk pravým poznáním sama sebe sobě samému nízkým se jeví.« Sv. František poznal a uznával svou nízkost a hříšnost. Pokládal se za nejposlednějšího a přál si také, by všichni o něm tak smýšleli; odsuzoval bezprávi a ublížení a varoval se vši samochvály. Otec špatně s ním nakládal, dal ho do žaláře zavřítí, spoluobčané pokládali ho za blázna, pronásledovali ho, posmívali se mu, nebál se těchto ponížení, zalíbil si v nich a honosil se jimi. Nepokládal se ani za hodna, by knězem se stal, nedal se proto na kněze vysvětití, zůstal stále jen jáhnem až do smrti. Za hrob vyvolil si tak zvaný pekelný vrch, protože to bylo místo, kde byli obyčejně zločinci odpravováni.

Nejen skutky učil nás této ctnosti, slovy ji také svým bratřím doporučel. Jednou se ho tázal bratr Massaeus, odkud to přichází, že celý svět se za ním žene, za ním, který ani hezký ani učený není. Tu mu odpověděl sv. František kleče a s očima k nebi pozdvíženými: »Chceš věděti, odkud to přichází? Přišlo mně to z nejsvětějších očí Všemohoucího, které právě tak jasné zlé jako dobré prohlédnou. Neboť tyto nejsvětější oči neviděly na světě žádného většího hříšníka nade mne, mezi lidmi nikoho nemoudřejšího, mezi tvory nikoho bídňějšího; proto mne jako nástroj přijal a před jinými vyvolil, aby podivuhodné dílo na zemi započal a dokonál.« Jindy napomínal učenníky své: »Nebojte se, za malé a opovržení hodné pokládánu býti v očích lidských; kažte pokání s jednoduchostí srdce a důvěřujte v Toho, který pokorou přemohl svět; bude ve vás mluvití skrze Duchu Svého. Neztraťte království nebeského pro marnivé, pomíjející věci a střežte se kárati nebo opovrhovati těmi, kteří jinak žijí než vy; Bůh jest jejich pán jako váš a může je jinou cestou vésti ke spasení.«

Věřící měli takou úctu před sv. Františkem, že, když do nějakého města přicházel, zvony se zvonilo, duchovenstvo i lid mu přicházel v ústřety, a každý se k němu tlačil, aby se aspoň jeho šatu mohl dotknouti. Tu říkával obyčejně, hluboce se zastyděv, ke svým průvodcím: »Vězte, že všechny pocty tyto na Boha vztahují, poněvadž toliko Jemu přináležejí. Mne však pohřížují vždy hlouběji do mé nízkosti, poněvadž mi připomínají, že jsem největším hříšníkem.« Tak se obyčejně nazýval, a když se ho kdysi jeden řeholník tázal, jak se v pravdě největším hříšníkem nazýváti může, odpověděl: »Kdyby byl největší nešlechetník mezi lidmi od milosrdenství Božího tolik a tak veliké milosti obdržel jako já, byl by v mnohém vděčnější nežli já nehodný; neboť kdybych byl

býval jen sobě ponechán, a kdyby mne neskončeně dobrotivý Bůh nebyl mocí od hříchu odvrátil, byl bych býval více ohavností spáchal než všickni hříšníci světa.«

Z tohoto příkladu a slov sv. Františka učíme se: a) bychom sebe nad jiné nevyvýšovali, jinými nepohrdali, nýbrž sebe za nejnížší a nejvíce opovržení hodné pokládali; b) bychom srdce svého marnivým a pomíjejícím věcem nezadávali; bychom c) všechny své dobré vlastnosti Bohu přičítali a v Něho doufali.

Doznáme, že máme pokorní býti a budeme se tak chovati podle příkladu sv. Františka z Assissi, když rozvážíme velebnost Boží a svou nepatrnost a pomíjejícnost všech pozemských věcí. Chudý uzná nejlépe svou chudobu, když se k boháči přirovnává. Velebnost Boží poznáváme nejlépe ze stvoření. Na nebi je mnoho millionů hvězd, které mnohem větší jsou než naše země. Naše země jest jenom práškem ve všemíru. Jak malinký pak jest jednotlivý člověk! Proto řekl italský učenec Montegazza: »Před nekonečnými zástupy světů, pro které naše čísla nestačí, nezůstane žádná pýcha nezlomena, nýbrž každá se pokoří.« Na zemi žije 1500 millionů lidí. Kolik lidí žilo již před námi a kolik lidí ještě bude žiti po nás! Co jest jediný člověk mezi tak ohromným množstvím? Uvažme dále: Všecky pozemské věci pominou jako stín a nemají před Bohem ceny. »Hrob jest školou, kde se nejlépe pokoře učíme,« dí sv. Jan Zlatoústý. Když měl sv. František Borgiáš zjistiti totožnost mrtvoly královny Isabelly, nevšední krásky, jak se zhrozil a ztrnul, vida její mrtvolu, mrtvolu královny, jejíž pohled ještě před několika dny všechny okouzlel! Zanechal služby dvorní a vstoupil do řádu jesuitského.

A ptám se vás, nejmilejší, nač může býti vlastně člověk pyšný? Nemůže si nic zakládati na jmění, neboť přes noc je může ztratiti jako Kroesus, ano ztratí je jistě při smrti. I kdyby měl celou zeměkouli, neměl by nic; neboť by jí ani neměl ve své moci. Člověk si také nemůže zakládati na tělesné kráse. Neboť nemoc může člověka zohyzditi, stářím ubývá krásy i síly, po smrti všechna zmizí. Nemůže si nic zakládati na svých vědomostech. Neboť jak rychle zapomíná, čemu se naučil, a kolik věcí je, kterých nezná! Již starý jeden filosof pravil: »Vím, že nic nevím.« Velikému přírodovědci Newtonovi připadlo to, co ví, jako mušle na břehu moře, kdežto ohromné moře představovalo mu, co neví. Nemůže si zakládati také na pozemské cti a slávě. Neboť dnes lidé volají: »Hosanna,« a zítra: »Ukřižuj ho!« Ano, člověk si nemůže zakládati ani na milostech, od Boha obdržených. Neboť v okamžiku může je ztratiti. Právě tak si nemůže zakládati na svých dobrých skutcích, neboť Bůh jich nepotřebuje, zůstáváme vždy nehodnými sluhy. Ať si má tedy člověk sebe více, nemá vlastně nic anebo velmi málo. Kdo jest tedy pokorný, není nijak pokrytcem, nýbrž má správné poznání sama sebe.

* * *

Buďme tedy pokorní podle příkladu sv. Františka! Nevyvýšujme se nad jiné, nepohrdejme jimi, dávejme ve všem čest

Bohu, Jemu přičítejme dobré své vlastnosti a skutky a nepřikládejme srdce svého ku pozemským statkům! Tomu nás učí svatý František, tomu nás učí i příklad publikánů. A hle! Svaté evangelium praví o publikánu: »Odešel ospravedlněn, kdežto fariseus neospravedlněn z chrámu vycházel.« Následujme příkladu publikánova! Pak i my odejdeme dnes z chrámu ospravedlnění, když jsme také sv. zpověď vykonali. Půjdeme ospravedlnění domů, neboť odpuštění hříchů a věčných trestů došli jsme ve svátosti pokání, odpuštění časných trestů plnomocnými odpustky dnešními. Amen.

Jan Nep. Holý, O. S. N.

Poutní řeč o svátku sv. Vavřince.

Proč a jak máme bližního milovati.

»Veselého dárce miluje Bůh.«

II. Kor. 9, 7.

Když se Ježíš ubíral skrze Judsko do Jerusalema, přistoupil k němu zákonník jeden a pokoušeje Ho řekl: »Mistře, co čině život věčný obdržím?« I otázal se ho Ježíš: »V zákoně co jest psáno? Kterak tam čteš?« On odpověděl: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a z celé mysli své a ze vší síly své: a bližního jako sebe samého.« I řekl Ježíš: »Právě jsi odpověděl! To čin a živ budeš!« Ale on činil jakoby se mu jednalo o dokonalé poznání zákona, i otázal se tedy: »A kdo jest můj bližní?« Ježíš řekl: »Člověk jeden šel z Jerusalema do Jericha. Na cestě upadl mezi lotry. Ti ho obloupili a zranili a odešli, odpolu živého zanechavše. I přihodilo se, že kněz jeden šel tou cestou a uzřev jej, pominul. Též i levita, když byl u toho místa a uzřel, pominul. Samaritán pak jeden touž cestou se bera, milosrdenstvím hnut jest, když uzřel zraněného. Přistoupiv nalil oleje a vína na rány jeho a ovázal je; pak vloživ jej na hovořeno své vedl do hospody a tam o něj pečoval. Druhého dne, když dále jíti měl, vyňav dva peníze dal je hospodáři a řekl: »Měj o něj péči, a cožkoliv vynaložíš nad to, já, když se vrátím, zaplatím tobě.«

»Kdo z těch tří,« doložil Ježíš, »zdá se tobě bližním býti tomu, kterýž upadl mezi lotry?« Zákonník odpověděl: »T. n. kterýž mu milosrdenství prokázal.« I řekl mu Ježíš: »Jdi, i ty čin podobně!«

Nejmilejší! Hle, zákonník se staví, jako by nevěděl, kdo jest jeho bližní! »A kdo jest můj bližní?« tak táže se Krista.

Není i za dnů našich podobných lidí, kteří jednají, jakoby nevěděli, že každý člověk jest jejich bližním? Není dosti těch, jichž srdcem nepohne prosba chudáka, slza sirotka, pláč a nářek opuštěného? Kterí sami v nadbytku a přepychu žijíce nedbají hladu a bídy nuzného, ba dokonce i všem chtíčům těla svého

hovi za peníze, na nichž často lpí slzy bližního, jehož lichvou o všechn majetek připravili?

Marně volá k nim božský Spasitel, ukazuje jim vznešený příklad Samaritánův: »I ty čiň podobně!«

Mezi námi, drazí v Kristu, není jistě ani jediného, jenž by chtěl srdce své hlasu božského Spasitele zavírat. Vždyť jsme se sešli zde před obrazem milosrdného Samaritána, sv. Vavřince, bychom památku jeho uctili! Bylť sv. jáhen Vavřinec skutečně milosrdným Samaritánem. Neboť úřadem jáhna byla péče o chudé, vdovy a sirotky. A sv. Vavřinec byl pravým otcem těch, kteří péči jeho svěření byli.

Nejkrásnějším pak uctěním památky světce toho jistě bude, povzbudíme-li se k podobné lásce k bližnímu, jakou on vynikal.

Za tím účelem budeme rozjímati:

I. Proč máme bližního milovati, a

II. jak máme bližního milovati.

Duše Svatý, Bože, přispěj nám Svou milostí ve spasitelném rozjímání.

P o j e d n á n í.

I.

a) Lásku k bližnímu žádá od nás Bůh. Máme tudíž bližního milovati pro Boha.

Na hoře Sinai dal Bůh desatero přikázání, z nichž tři toliko týkají se Boha, ostatních sedm vztahuje se pak k bližnímu. Tím dal patrně na jevo, že si přeje, bychom bližního milovali.

Když pak přišel Syn Boží na svět, tu každým slovem, které promluvil, každým krokem, který učinil, hlásal lásku k bližnímu. Již v úvodě slyšeli jsme krásné podobenství Jeho o milosrdném Samaritánu a dvojí přikázání lásky. U sv. Jana dále čtu slova Kristova: »Toto pak přikazuji vám, abyste se vespolek milovali.« 15, 17.

A maje líčiti, jak příkladem Svým hlásá Kristus Pán lásku k bližnímu, nevím věru, kde počítí. Jako neobmezená byla láska Syna Božího k Otci nebeskému, tak neskonalá byla láska Jeho k synům lidským. Nebylo slzy, aby jí nebyl setřel s oka zaroseného, nebylo nešťastného, jenž by potěchy u Něho nebyl došel. V Káni Galilejské proměňuje vodu ve víno, aby ušetřil chudičkým novomanželům zármutku a zahanbení. Na poušti sytí několika chleby a dvěma rybičkami pět tisíc lidí po slově Jeho dychtících. Tu setník pohanský hledá u Pána pomoci pro svého umírajícího služebníka, a Pán vrací sluhovi jeho zdraví. Jinde představený školy židovské pláče pro bolestnou ztrátu dcery milené a zázračný prorok a učitel z Nazareta křísí dívku k životu novému! A kolika slepým vrátil zrak, kolika hluchým sluch. Příklad lásky Spasitele dobrého hlásá nám také deset malomocných očištěných.

Se skutky milosrdenství tělesného konal Pán Ježíš také skutky milosrdenství duchovního. Hříšníkům hříchy odpouštěl,

zarmoucené těšil, neumělé božským učením Svým osvěcoval. Na lásku k bližnímu, kterou po celý život Svůj hlásal, nezapomněl Ježíš Kristus ani v poslední okamžiky Svého života.

Syn Boží sedí se Svými učenníky ve večeřadle jerusalemském. Již nasýtil je přesvatým tělem Svým, již napojil je drahocenou krví Svojí. Nadchází chvíle rozloučení. Božský Mistr má nastoupiti bolestnou cestu Svého utrpení a pak Své oslavy, svatí učenníci mají se brzo rozejíti do celého světa a hlásati božské pravdy nevěřícím. A v této posvátné chvíli vstěpuje Kristus Pán sv. apoštolům, jež synáčky nazývá, opět, co celým životem Svým jim vstěpoval — lásku vespolečnou. Poslední vůle Jeho zní: »Synáčkové, přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek. Potomť poznají všichni, že jste moji učenníci, budete-li míti lásku jedni k druhým.« Jan 13, 34. 35.

Poslední vůli Samého Spasitele plnili tedy sv. apoštolé, když se láskyplně starali o chudé, vdovy a sirotky.

Poslední vůli Krista Pána plnil sv. Vavřinec, když v dešti a nepohodě, ve dne i v noci vyhledával v chudých chatkách s nebezpečím vlastního života choré a nuzné, aby bídě jejich ulehčil a je potěšil.

Poslední vůli rodičů plní zdárný syn s největší svědomitostí, a my poslední vůli Samého Boha bychom plniti nechtěli? Dědictví po rodičích jest dětem svato, a dědictví po Kristu, který nás miloval více než rodiče nás milovati mohou, vážiti bychom si neměli?

Bůh chce, bychom bližního milovali, a my všichni chceme svatou vůli Jeho splniti.

Řekne někdo: Miluji Boha a hotov jsem všechna přikázání Jeho zachovávat, ale milovati člověka, jenž mi tolik ublížil na majetku, cti a dobrém jméně — ne, toho učiniti nemohu! Že miluješ Boha, praviš? Pak slyš, co praví o tobě sv. Jan I. Sv. 4, 19.: »Řekl-li by kdo, že miluje Boha a nenáviděl by bratra svého, lhář jest. Neboť kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, Boha, kterého nevidí, kterakž může milovati?« »A toto přikázání máme od Boha, aby, kdo miluje Boha, miloval i bratra svého!«

A jakou by bylo zásluhou milovati toho, kdo nám činí dobré, nás miluje? Jako sv. Vavřinec i ty miloval, kteří ho na smrt odsoudili, tak i my své nepřátely pro Boha milovati máme!

b) Máme dále milovati bližního svého proto, že tvoříme všichni jednu rodinu, a tudíž všichni vespolek bratřími a sestrami jsme a společným otcem naším Bůh jest.

Prorok Malachiáš dí: »Zdaliž není jeden otec náš všech? Zdali Bůh jeden nestvořil nás?« Il. 10 Židka kdy nalézáme rodinu, jejíž údové vespolek by se nemilovali, ano se nenáviděli a hašteřili. A vidíme-li rodinu takovou, jistě se s opovržením od ní odvrátíme.

A v té ohromné rodině Boží měl by snad býti svár a neláska? Nikdy! Tam větší ještě panovati musí láska. Vždyť Laktantius praví: »Ježto dle duše bratřími jsme, jest příbuzenství naše mnohem bližší než těch, kteří dle těla pokrevnými jsou.

Jeden Otec nás stvořil a v tento svět postavil a obraz Jeho všichni bez rozdílu stejně nosíme na své duši.

Kdo haní nádobu, haní toho, kdo ji zhotovil, kdo haní obraz, haní malíře!

Víš-li, koho haníš, kým pohrdáš, pohrdáš-li svým bližním? Písmo sv. odpovídá: »Kdo pohrdá chudým, útržku činí Stvořiteli jeho.« Přisl. 17, 5.

Proto hříchem jest ceniti člověka dle toho, z jakého jest rodu, jaký jest jeho stav a jiné okolnosti.

Rozdíl mezi stavy ovšem býti musí. Tak toho žádá pořádek na tomto světě. Z toho však ještě nenásleduje, že má mocnější a vyšší právo slabším pohrdati.

A kdo ti ručí za to, že ten, kterým pohrdáš, není lepším a Bohu milejším nežli ty? Ó, jak často bije pod chudým šatem zlaté srdce, a jak často pod hedvábím a zlatem duše černá se skrývá, od níž Bůh dávno již s opovržením se odvrátil! Bohatec v Písmě sv. proto byl zavržen, že pohrdal bídným žebrákem — Lazarem. Svatému Vavřinci jeho láska, jež neznala rozdílu mezi osobami, otevřela bránu nebes.

c) Bližního musíme dále milovati proto, že jen tam život šťastný a spokojený býti může, kde láska k bližnímu jest domovem.

V knize Přísloví čtu: »Nenávist vzbuzuje sváry, ale láska všechno provinění přikrývá.« 10, 12. Dnes jest událostí všední vražda, sebevražda, loupež, krádež a jiné podobné zločiny. A kde jest hledati pramen oněch hrozných hříchů? Kde jinde, nežli v nelásce k bližnímu?

Kdyby měl zoufalec pravou lásku k bližnímu, nesáhal by bezprávně na život svůj a neuvaloval by rodiny svojí kolikráte v největší bídu a hanbu. Láska by mu učinila život v kruhu milé rodiny blaženým.

Kdyby měl bezbožník pravou lásku k bližnímu, ponechal by mstu pro věc často nepatrnou Bohu, a nesáhal by zločinnou rukou na život bližního a nesvolával by msty Boží na sebe. — Láska by ho naučila odpouštěti, a on by byl šťasten, třeba i křivdu snášeti musil.

Závist a touha po majetku bližního zaslepuje mnohého, že zapomíná na přikázání: »Nepokradeš!« Bláhový! Neláska k bližnímu připravuje ho o klidné svědomí! Má cizí majetek, po němž toužil, ale jest šťasten? Sotva asi!

Ano, milení, bude-li vládnouti ve světě láska k bližnímu, změní se slzavé toto údolí v ráj. A v ráji tom nebude slz chudiny, poněvadž je bohatí svojí štědrostí setrou. Tam nebude pomluv, na cti utržení, svárů. vražd, tam bude spojovati všechny lidi láska bratrská, která učiní všechny šťastnými a blaženými.

d) Však pravé lásce k bližnímu nesmí býti jedinou pohnutkou blaho pozemské. Cíl člověka jest vznešenější, věčný! A toho nedosáhne, kdo nemiluje bližního.

Sv. Jan praví: »Kdo nemiluje, nezná Boha, neboť Bůh est láska.« I. Jan 4. 8.

A kdo nezná Boha, může li, drazí v Kristu, doufat ve spásu věčnou?

Ano, Bůh by byl nespravedlivý, kdyby toho, jenž nemiluje Jeho a tudíž také ne bližního, na věčnosti nepotrestal.

K vrahu Kainovi volal Bůh: »Hlas krve bratra tvého volá ke mně ze země!« I. Mojž. 4. 10. A tak každá křivda bližnímu učiněná volá o pomstu do nebe.

Proto hrozná jsou slova, která Spasitel a Soudce náš, Ježíš Kristus, o posledním soudě řekne k nemilosrdným: »Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který připraven jest ďáblu a andělům jeho. Neboť jsem lačněl a nedali jste mi jísti, žíznil jsem a nedali jste mi píti, hostem jsem byl a nepřijali jste mne; nah, a neoděli jste mne; nemocen a v žaláři jsem byl a nenavštívili jste mne.« Mat. 25, 4. 1. Tehdy odpoví Jemu: »Pane, kdy jsme tebe viděli lačného, neb žíznivého, neb hostě, nebo nahého, neb nemocného, aneb v žaláři a neposloužili jsme tobě?« Tehdy odpoví jim, řka: »Amen, pravím vám, pokud jste toho neučinili jednomu z menších těchto, ani mně jste neučinili.« I přijdou tito do trápení věčného.

S těmi nechceme jistě býti my. Proto budeme milovati bližního svého pro Boha, poněvadž Bůh Sám si toho přeje a Sám nám v Kristu Ježíši příklad dal; budeme ho milovati, protože bratrem naším jest, a tentýž obraz Boží na duši své nosí jako my. Budeme ho milovati pro své časné i věčné blaho.

Bychom ho pak milovali podle vůle Boží, poučme se ještě o tom, jak máme bližního svého milovati.

II.

»Milovati budeš bližního svého jako sebe samého; já Hospodin!« III. Mojž. 19, 18. Slova tato promluvil Hospodin k Mojžíšovi, když mu dával přikázání pro lid israelský. A Kristus Pán, který nepřišel zákona zrušit, ale naplnit, potvrdil přikázání totéž i v Zákoně Novém: »Cti otce svého i matku svou,« pravil, »a milovati budeš bližního svého jako sebe samého!« Mat. 19, 19.

Bůh tedy žádá od nás, abychom milovali bližního svého jako sebe samého. Co to znamená?

O významu slov těch poučuje nás Sám Božský Spasitel Ježíš Kristus, an dí u sv. Matouše 7, 13.: »Všecko tedy, cožkoliv chcete, aby vám lidé činili, i vy činite jim. Toť zajisté jest zákon i proroci.«

Moudrý pak Tobíáš, dávaje synu svému rady pro život, praví: »Čeho nechceš, aby od jiného nedálo se tobě, hleď, abys ty nikdy jinému nečinil.« Tob. 4, 16.

Člověk se skládá z duše a z těla. Musí se tudíž láska k bližnímu nésti dvojím směrem. Vzhledem k jeho potřebám duchovním i tělesným.

a) Uvažujme tedy předně, co máme činiti pro duši bližního, bychom ho milovali »jako samy sebe.«

Čeho si přejeme pro svoji duši?

Zajisté že spásy věčné. Totéž tedy přátí musíme i bližnímu.

A jako se všemi silami o to starati musíme, bychom sami spásy věčné došli, tak i o věčnou spásu bližního stálou péči míti máme.

Sv. Řehoř praví. »Žádáš-li přijíti k Bohu, hled, abys nepřišel k němu sám!« A sv. Augustin: »Miluješ-li Boha, musíš se starati, abys ne sám Boha miloval, ale aby všichni tvoji příbuzní, všichni, s nimiž obcuješ, zvláště tvoji spolubratři pro Jeho lásku získáni byli.« —

Jedinou překážkou, která zabraňuje člověku přístup do spásy věčné, jest hřích. Ano, hřích jest největší neštěstí, jež nás a bližního stihnouti může. Hřích trhá pásku lásky mezi Bohem a člověkem, činí z Bohu milého dítku tvora, jehož nečeká na věčnosti více radost věčná, ale věčná muka.

A proto se musíme vši silou přičiniti, bychom hřích od sebe i bližního odvrátili.

Jsi snad, milý křesťane, otcem, jsi matkou. Snad vidíš, kterak milované dítě tvé, v něž všechnu skládáš naději, opouští pravou cestu a upadá v sítě a osidla hříchu! Ó, neustávej řečí laskavou a mírnou ukazovati hrůzu hříchu dítěti svému a propast, do níž spěje. Vidíš-li pak, že laskavost nepomáhá, použij moci, kterou v ruce tvé vložil Bůh, an řekl: »Trescí syna svého, abys nezoufal!« Přísl. 19, 18.

Jsi snad hospodářem, hospodyní.

Pak pamatuj, že ti nesvěřil Bůh čeledi tvé, aby jen prací pomáhala tobě, ale že ti svěřil nesmrtelné duše jejich, bys je ku spáse přivedl. Přísný účet pak skládati budeš Samému Bohu, zda jsi úkolu svému dostál. Vždyť praví Duch Sv. v knize Moudrosti: »Dána jest vám moc, tu, kterouž máte od Pána, a síla bude od Nejvyššího, kterýž tázati se bude skutků vašich i myšlení zpytovati« 6, 4.

Staré přísloví však praví: »Slova hýbají, příklady ale táhnou!«

Užitečno jest chybujícímu dáti radu, ale daleko užitečnější ukázati mu příkladem, jak si má vésti.

Dobře učiníš, budeš-li bližního naváděti, by každou neděli a svátek na služby Boží chodil. Nebudeš-li jich ale sám zanedbávati, příklad tvůj jasněji povinnost jeho bude mu hlásati.

Dle vůle Boží budeš jednati, budeš-li dbáti, aby tvoji domácí každodenně modlitbou vroucí Boha uctívali; ale lépe vůli Boží vyplníš, poklekneš-li sám s nimi po dávném příkladu předkův a modlitbu společnou vykonáš.

Budeš-li zachovávatí přikázání postní, budeš-li si vážiti cti bližního, jednání tvoje mluvití bude za tebe a bude důkazem, že miluješ bližního svého jako sebe samého.

Slova hýbají, příklady ale táhnou!

Však, bohužel, že i příklady zlé táhnou, a to více nežli dobré. A proto, máš-li lásku k bližnímu, musíš se varovati příkladu zlého.

Jako příklad dobrý důkazem jest lásky k bližnímu, tak příklad zlý jest dokladem, že srdce vši lásky jest prázdné.

Jako příkladem dobrým člověk zásluhu si získává, tak příklad zlý svolává kletbu Boží na hlavu toho, kdo pohoršení dává. »Kdo by pak pohoršil jednoho z maličkých těchto, lépe by mu bylo, aby žernov osličí zavěšen byl na hrdlo jeho, a on ponořen do hlubokosti mořské.« Mat. 18, 6.

Kdo pohoršení dává, jest podoben člověku, jenž vida slepce na kraji propasti, místo aby mu podal ruku a s cesty nebezpečné ho svedl, jej do propasti sráží. Ano horší ještě jest vraha toho. Neboť tento pouze tělo, onen ale duši ubíjí a v propast vrhá, z níž není východu.

b) Leč svatý Vavřinec se staral také o tělesné blaho chudiny.

R. 258 počalo v Římě znova zuřiti pronásledování křesťanů. Císařský náměstek domnívaje se, že Církev křesťanská veliké poklady přechovává, kázal předvolati sv. Vavřince a vyzval jej, aby mu poklady ty vydal. Svatý Vavřinec vyžádal si krátkou chvíli, v níž by poklady ty urovnal. Po krátké chvíli vrátil se světec do paláce náměstkova veda sebou veliký zástup starých, chorých žebráků, vdov, chudých panen a sirotek. Ukázav pak na zástup ten, pravil k úředníku: »Hle, zde máš naše poklady, naše perly a drahokamy!«

A věru! Jako o vzácné poklady staral se sv. Vavřinec o své milé chudé.

Nerozmýšlel, zda sám již hlad svůj ukojil, ale rád sdílel chudičský pokrm svůj s hladovícím chudásem.

Nedbal, žíznil-li sám, ale radostí mu bylo utišiti žízeň bližního.

Sám zimu trpěl, aby svým šatem přioděl potřebného, nočního odpočinku si odepřel, aby stráviti mohl noc u lože nemocného a v bolestech mu ulevil.

»Veselého dárce miluje Bůh!« Tak píše v dnešní sv. epištole sv. Pavel. Slova tato možno v plném znění říci o sv. Vavřinci.

S radostí sloužil Vavřinec bližnímu po celý svůj život, a Bůh mu lásku jeho láskou Svojí plnou měrou oplatil.

Kéž o nás všech možno říci: »Veselého dárce miluje Bůh!«

I my všichni máme dosti příležitosti pomáhati bližnímu v duchovních i tělesných potřebách. Bídy a nouze jest dnešního dne ve světě dosti, snad více než za časů sv. Vavřince.

Jsi snad dosti zámožný. Dávej rád, zastaví-li se u tvých dveří chudá, almužnu; s ochotou věnuj sebe menší dárek, přijde-li k tobě milosrdná sestra neb milosrdný bratr s prosbou o příspěvek pro chudé a nemocné.

Nemůžeš-li dáti mnoho, dej málo. Chudá vdova uvrhla ve chrámě jerusalemském do pokladny toliko dva penízky, a Kristus Pán, který to viděl, řekl učenníkům: »Amen, pravím vám, tato chudá vdova více obětovala, než všichni ostatní.« •

Jsi-li zcela chud, a nemůžeš-li spolubratru pomoci v ničem, potěš ho aspoň a modli se, aby Bůh srdce milosrdná vzbuzoval, jež by se nezavírala prosbám bližního, ale uposlechla volání božského Spasitele: »Miluj bližního svého jako sebe samého!«

* * *

Ku konci dnešní své úvahy obraťme zraky své k obrazu sv. Vavřince! Hle, mladistvý jinoch klečí vedle plápolajícího ohně, jenž má záhy přebolestným způsobem konec životu jeho učiniti.

Jest snad sv. Vavřinec zdrcen vzpomínkou na ukrutnou smrt? Děsí se hrozných muk? Prosí katany o milost, slitování? Nikoliv! S touhou vztahuje ruce svoje k nebesům, s dychtivostí a svatým nadšením patří v ony nadhvězdne výšiny, kam svatá jeho duše za krátko se vznésti má. Jeho srdce bilo po celý život jeho bližnímu, a proto vlévá nyní Bůh v totéž srdce za odměnu sílu a statečnost nadpřirozenou, tak že mizí všechen strach před bolestným upálením. Modle se za své nepřátely, umírá sv. Vavřinec klidně a blaženě — uprostřed plamenů.

Nejmilejší! Kdo z nás by si nepřál smrti blažené?

Sílu, kterou dal Bůh sv. Vavřinci v posledních okamžicích jeho — dá i nám, budeme-li svého sv. patrona následovati v lásce k bližnímu. Proto netažme se dlouho jako onen zákonník: »Kdo jest můj bližní?« ale pomáhejme každému, seč jsme, v potřebách jeho duchovních i tělesných, pomáhejme mu z čisté a nezištné lásky k Bohu, pomáhejme mu jako svému bratru, a pak i my dojdeme oné blaženosti, již nyní požívá sv. patron náš. Amen.

Fr. Vsetečka, kat. mšf. školy v Novém Městě na Moravě.

Listy katechetické.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

81.

O které svátosti učili jsme se předešle? Proč jmenuje se nejsvětější? Proč oltářní? Zdali shledáváme při ní ty tři potřebné věci? Ustanovení Pána Ježíše? . . . Zevnější znamení? . . . Posvěcující milost? . . . Nyní vám ještě povím, proč — k čemu Pán Ježíš tu nejsv. Svátost ustanovil. Měl při tom hlavně dvojí účel: 1. Aby zavedl v Církvi Svě oběť; 2. aby nám připravil pokrm duchovní k životu věčnému (Op.). Ten dvojí účel dal také Pán Ježíš při ustanovení té nejsv. Svátosti na jevo, jak se snadno přesvědčíte. Dejte pozor: Co činil nejprve, když vzal chléb a kalich s vínem do rukou? Dobrořečil, modlil se a obětoval Otci nebeskému ty způsoby: chléb a víno, jež tělem a krví Jeho se státi měly; načež pronesl nad nimi ta slova zázračného proměnění; jak zněla ta slova? Tak zasvětil a v oběť přinesl Pán Ježíš Pánu Bohu ty nejvzácnější dary: Svě tělo a Svou krev. Tak ale nařídil i apoštolům, aby činili na Jeho památku. To byl tedy první účel této nejsv. Svátosti; měla sloužiti za oběť Pánu Bohu místo všech obětí, které v Starém Zákoně židé Pánu Bohu přinášeli. — Však i druhý důležitý účel pozorujeme při ustanovení nejsv. Svátosti oltářní; podal ji totiž učenníkům se slovy: »Vezměte a jezte i pijte z toho všichni.« Měla se tedy státi pokrmem duchovním; a k čemu měl ten pokrm sloužit? Ano, k životu věčnému; nebo tak to slibil Pán Ježíš, jak jste minule slyšely, řka: »Kdo jí mé tělo a pije« . . . Opakujte mně tedy, za jakým účelem ustanovil Pán Ježíš nejsv. Svátost oltářní? (1 — 2.)

Dnes obšírněji vyložím vám o tom prvním účelu nejsv. Svátosti jakožto oběti Nového Zákona. U židů měli mnoho rozličných obětí (krvavých i nekrvavých); ale již prorok Malachiáš oznámil, že Bůh nemá zalíbení na obětech těchto, nýbrž že zvolil

si oběť jedinou, Sobě milou, která přinášena Mu bude po celém světě 1, 11. Tak předpověděl prorok o oběti, kterou ustanoviti měl Vykupitel; tu oběť předobrazovala oběť Melchisedechova; kdo jste si o ní pamatoval? A toto předobrazení naplnil Pán Ježíš při poslední večeři a ustanovil, aby tak se dělo až do skonání světa. A koná se tak skutečně v Církvi ka olické při mši sv. A víte, proč ta oběť jest Pánu Bohu tak milá? Že se v ní podávají Pánu Bohu nejvzácnější dary; co pak? Ano, jako při poslední večeři Pán Ježíš Svě tělo a Svou krev, tedy Sebe Samého Otci nebeskému obětoval, tak obětuje kněz při mši sv. tytéž dary Pánu Bohu, totiž tělo a krev Ježíše Krista. Že Pán Ježíš skutečné tělo a skutečnou krev Svou Bohu obětoval a za oběť ke mši sv. ustanovil, vyrozumíváme ze slov Jeho, když pravil při poslední večeři: »Toto jest tělo mé, které za vás vydáno bude a toto jest krev má, která za vás vylita bude.« Kdy se to stalo? Jest tedy oběť Pána Ježíše při poslední večeři a oběť Jeho na kříži tatáž oběť jen s tím rozdílem, že na kříži obětoval se Pán Ježíš ve Svém těle, při poslední večeři pak pod spůsobami chleba a vína. Onu oběť na kříži vykonal Pán Ježíš jen jednou, poněvadž to byla vykupitelská oběť za spásu lidstva, onu oběť při poslední večeři ustanovenou poručil Pán Ježíš učenníkům a jich nástupcům stále konati, aby tak v Církvi Jeho trvala až do skonání světa nejdokonalejší bohoslužba. A skutečně děje se tak stále při mši svaté. Jest tedy mše svatá tatáž oběť, kterou Pán Ježíš při poslední večeři Otci nebeskému přinesl a co činil tehdáž Pán Ježíš, to koná kněz při mši sv. Dejte pozor a přesvědčíte se o tom. Pán Ježíš nejprve učenníky na tu oběť připravil. Umyl jim nohy a připomenul, že mají být čisti nejen na těle, ale i podle duše; povzbuzoval je ku lásce, poněvadž oběť, kterou chtěl ustanoviti, měla býti obětí lásky Ježíšovy k nám. To byla příprava. A tak i mše sv. počíná částí přípravnou, kdež kněz před stupni oltáře v kajicnosti vyznává hříšnost svou i všeho lidu, který říká ono kající vyznání: »Vyznávám Bohu . . .«; v modlitbách Boha na přimluvu svatých za smilování prosí, v epištole křesťanské ctnosti a povinnosti si připomíná, v evangeliu pak o pravdách a skutcích Ježíše Krista rozjímá. Při evangeliu máte povstati a sv. křížem se poznamenati. To jest přípravná část mše sv. a sahá až k evangeliu. Nyní následuje skutečná oběť, jak ji Pán Ježíš při poslední večeři vykonal. Vzal chléb a víno, dobrořečil a Otci nebeskému to obětoval; tak činí kněz při první podstatné části mše sv., při obětování: obětuje Pánu Bohu na misce (paténě) chléb čili hostii a v kalichu víno. I věfci s knězem obětují a Boha za přijetí té oběti prosí modlitbou: »Přijmi sv. Trojice . . .« Na to Pán Ježíš tyto spůsoby proměnil slovy: »Toto jest tělo mé — Toto jest krev má«; tak činí kněz při druhé části mše svaté, při proměně čili pozdvihování, neboť říká nad spůsoby slova Ježíšova a pozvídá hned tělo a krev Páně k veřejnému uctění. I vy máte kleknouti, v prsa se bítí a říkati: »Bože, buď milostiv . . .« Pán Ježíš podal učenníkům

Své tělo a krev Svou k požití, a tak činí kněz při třetí podstatné části mše sv. — přijímání, když sám tělo a krev Páně přijímá a někdy také i věřícím k přijímání podává. Tu klečíc říkají: »Pane, nejsem hoden . . .« a ku Ježíši Kristu si povzdychnout: »Můj Ježíši! Po tobě touží duše má . . .« Vidíte tedy, že mše sv. se skládá z části přípravné a ze tří částí podstatných; kam až sahá část přípravná? Které jsou části podstatné? Co se při nich děje? Jak vy se máte chovat? Však pravil jsem, že mše sv. jest i stálou upomínkou na krvavou oběť Pána Ježíše na kříži, a proto také při mši sv. vše nám umučení Pána Ježíše na mysl uvádí. Již to roucho mešní: bílá říza provazem podpásaná a kříž na ornátě představuje nám Pána Ježíše svázaného a křížem obtíženého. Kněz na počátku mše sv. sestupuje až před nejnižší stupeň a tam hluboce skloněn říká s ministranty (těmi zástupci lidu) obecnou zpověď. Víte, kam odvedl Pán Ježíš učenníky po večeři a tam na tvář padnuv po třikráte se modlil za hříchy naše? A také i učenníky ku modlitbě vybízel. Kněz vystupuje k oltáři a libá ho uprostřed, kde ukryty jsou sv. ostatky mučenníků a vyznavačů Páně, jako na zadostiučinění za zrádné políbení Jidášovo. Na levé straně oltáře přečte kněz z missálu krátký vchod ke mši sv. a opět vrací se do prostředka, říkáje třikráte střídavě s ministranty: Pane, smiluj se, Kriste, smiluj se! Jest to jako kající vzdychání Petrovo po trojím jeho zapření božského mistra. Ale jako milosrdně pohlédl Pán Ježíš na kajícího Petra, tak připomíná i kněz obrátiv se k lidu s pozdravem: »Pán s vámi« milosrdenství a pomoc Jeho. Po přečtení epištoly přenáší se kniha mešní na pravou jako vzácnější stranu, aby tam kněz přečetl evangelium a opět vrací se do prostřed oltáře. To přecházení kněze připomíná, jak i Pána Ježíše vodili od jednoho soudce k druhému. Kněz odkrývá kalich; tak svlekli katané Pána Ježíše, aby jej bičovali. Kněz podává Bohu dary obětní, jakož i Pán Ježíš ochotně a tiše vydal se v ruce nespravedlivých soudců za spásu lidstva. Kněz umývá si ruce se vzpomínkou na Piláta, který nespravedlivý soud svůj omytím rukou omluviti chtěl. Při »Sanctus« vzpomínáme si, jak lid volal Pánu Ježíšovi »Hosanna a Svatý Hospodin Bůh zástupů« a za krátko potom: »Ukřížuj, ukřížuj ho! Je buřič a svůdce lidu!« Kněz modlí se za všechny živé svěšené mu ovečky, jako Pán Ježíš na cestě křížové nabádal plačící ženy a od sv. Veroniky a Šimona přijal službu jejich. Kněz při pozdvihování pronáší zázračná slova Ježíšova nad chlebem a vínem a hned posv. tělo a krev Páně k uctění pozvídá; tak vyzdvižen byl Kristus Pán na kříži. Po pozdvihování modlí se kněz za zemřelé, což připomíná nám, jak při smrti Pána Ježíše mrtví z hrobu vstávali jako k oslavě svého Vykupitele Ježíše Krista. Potom modlí se kněz »Otče náš«, jako Pán Ježíš na kříži modlil se za nepřátely Své a konečně duši Svou v ruce Otce nebeského odporoučel. Kněz i věřící lid bije se po třikráte v prsa říkáje: »Beránku Boží . . .« jako tehdy mnozí na hoře Kalvarii, když při smrti Pána Ježíše nastala tma, země se trásla

atd., skroušeně v prsa se bili a milosrdenství Božího se dovolávali. Opětně tak kajicně říká kněz s lidem před sv. přijímáním: »Pane, nejsem hoden« Tělo Pána Ježíše položeno v hrob, a tak kněz i ti, kteří k stolu Páně přistupují, v svátostném přijímání ukládají tu nejsv. Svátost do srdce svého jako do hrobu připraveného. Na konec pak kněz věřícím udílí požehnání, jakož i zbožné muže a ženy sprovázelo s hory Kalvarie milosrdenství Boží. My ale nyní k uctění Ježíše Krista ukřižovaného pomodlíme se: Pro tvé svaté drahé rány . . .

O půlhodinném vyučování.

Podává KLEMENT MARKRAB.

»Vychovatel« ze dne 15. května 1897 str. 206. přinesl zajímavou zprávu, že v první a druhé třídě dívčí obecné školy v Libni u Prahy zavedeno vyučování náboženství ve 4 půlhodinách týdně místo 2 hodin. Stalo prý se tak na žádost učitelského sboru se svolením slavné c. k. zemské školní rady i nejdůstojnější knížecí arcibiskupské konsistoře, a sice nejprve ve školním roce 1895—96 na zkoušku, když pak se osvědčil nový tento způsob, i nadále.

Čta tuto zprávu, vzpomněl jsem, že jsem zachovával tento způsob vyučování v letech 1867—1869 v první třídě jedné školy dvoutřídní. Chodil jsem do první třídy každodenně na půl hodiny, tedy — poněvadž bývalo tehdy ve čtvrtek prázdko — pětkrát za týden. Tehdáž to mohlo býti; dostačilo k tomu svolení místního duchovního správce jakožto správce školy. Zdáloť se mi již a priori, nemajícimu ještě žádné zkušenosti ze školy, že není možno, aby děti 7—8leté sledovaly katechetu bez unavení a omrzení celou hodinu. A zkušenost ukázala, že jsem se nemýlil. Vyučování v první třídě šlo výborně; nepozoroval jsem nikdy, ani v zimě ani v letě, že by se byly děti nudily, dlouhou chvíli zívaly a hrály, jak se stávalo v jiných třídách a školách při celohodinném vyučování. A veřejná zkouška dopadla též dobře, ačkoliv nebylo z mé strany nic naličeno propter effectum.

Důvody uvedené učitelským sborem dívčí školy libeňské sbíhají se v těch dvou myšlénkách, že půlhodinným vyučováním náboženství poslouží se netoliko tomuto vyučování samému, nýbrž i jiným předmětům následujícím po něm, jelikož menší dítky ku konci celé hodiny v pozornosti ochabují, což bývá závadou pro hodinu náboženskou i pozdější.

Tomu musí přisvědčiti každý, kdož má jakési zkušenosti ze školní praxe. Žákům 7—8letým vykládá katecheta biblické dějiny, a sice v prvním roce porůznu, hledě k jich jednoduchosti a pochopitelnosti více, než k logické neb dějinné souvislosti, v druhém

pak roce dle pořádku biblické dějeprawy. Jsou-li jednotlivé příběhy krátké, na př. o Ruthě, postaví se před oči mládeže jako různé obrázky; pakli jsou dlouhé, na př. o Josefu egyptském, musí se rozdělit v obrázky jednotlivé, a tyto se musí stavěti před oči dětské jako onyino obrázky různé.

V obojím případě jest práce stejná.

Nejprve vypravuje katecheta jeden děj neb jeden výjev delšího děje; pak ho znázorní, pokud možná, obrázkem barevným neb výkresem na tabuli; na to vše zopakuje a dětem na srdce vloží, budě v nich přiměřené city a úmysly. Tato práce trvá průměrně půl hodiny.

Chce-li katecheta dále, počnou se děti vrtěti a projevují nepokoj a nechuf. Toť znamení, že duševní síly jejich za první půlhodinu dosti byly napjaty. Jde-li katecheta dále dle dřívější metody, nedocílí nikdy, čeho docílil za první půlhodinu. Užitek ostatní práce jest oslaben jednak dojmem prvního příběhu, jednak nastalou nepozorností. Neškodilo by, kdyby vzal tuto věc v pilnou úvahu slavný spolek katechetský.

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

(Pokračování.)

O svátosti biřmování.

Účinek sv. biřmování.

Roku 1597 bylo v Meacum v Japonsku 26 mučenníků, kteréž papež Pius IX. za svaté prohlásil, ukřižováno. Mezi nimi nalézali se i pacholíci Tomáš, Antonín a Ludvík ve stáří od 13 až 15 rokův, kteří nedávno přijali svátost sv. biřmování a neobyčejnou statečností se vyznamenali, tak že se tomu i vojínové a soudcové divili. Ačkoliv se mohli útekem zachrániti, neučinili toho, radujíce se, že mohou za Krista umříti. Antonín nedal se od rodičův a soudcův svést, aby Krista zapřel, řka, že ukřižování se nebojí, an Kristus na kříži zemřel; matce pravil, že za ni bude v nebi u Boha orodovati a proto aby nad ním neplakala, ale raději aby hořekovala nad pohany. Po jeho smrti nalezlo se po něm psaní psané rodičům, v němž je k stálosti ve víře povzbuzoval. Všichni pak snášeli všecka muka radostně, čemuž se všichni obdivovali, ani se »Otče náš, Zdrávas Maria« a jiné modlitby modlili. Na popravišti ještě velebili Boha a objímali kříž, na němž umučeni byli.

Schmied Repert.

I biřmovanému dává se zvláštní jméno některého svatého:

Zbožný mnich Bonifác, přesvědčen jsa, že má sv. jmenovce svého následovati, přemýšlel o životě jeho a když shledal, že byl mučenník Páně, který i statek i život svůj za Boha obětoval, zvolal pohnutým hlasem: »Až posud bylo jméno mé prázdným zvukem! Jmenuji se jménem mučenníka, aniž bych se byl naučil sebe zapí-
rati. Přisám Bůh a sv. jmenovci svému, že buď jméno to odložím, aneb mučenníkem se stanu!« A slibu svému také dostál. Od té doby byl život jeho ustavičné zapírání a i té milosti mu Bůh popřál, že pro jméno Jeho mučennictvím korunován jest.

Sv. Petr dam.

O nejsvětější Svátosti oltářní

Úcta Rudolfa z Habsburku k nejsv. Svátosti oltářní.

Hrabě Rudolf z Habsburku měl nejsvětější Svátost oltářní v obzvláštní uctivosti. Roku 1264 jel do jednoho kláštera, jehož představená za osobu svatou vůbec pokládána byla. Na cestě setkal se s knězem, jenž velebnou Svátost k nemocnému nesl. Rudolf hned slezl s koně a přinutil kněze, by se naň posadil. Nábožný hrabě pak sám vedl koně až k domu nemocného. Když kněz nemocného zaopatřil a hraběti chtěl děkovati, nechtěl tento koně vzíti, řka: »Nesluší se, bych já na tom koni budoucně jezdil, na němžto Ježíš Kristus, můj Pán a Bůh, odpočíval,« a ponechal ho k službě církevní. Přišedšímu do kláštera řekla ona zbožná, duchem prorockým naplněná žena tato slova: »Bych tě o pravdě slov svých přesvědčila, dávej pozor na devátý počet času. Tu službu, kterou jsi Bohu svému a služebníku Jeho prokázal, tobě i tvým potomkům Bůh hojně odmění.« Rudolf s dy-
chtivostí očekával devátý den, devátý týden a devátý měsíc a nepříhodilo se mu nic neobyčejného. Když však devátý rok se skončil, vyvolen byl za císaře a stal se otcem císařského rodu rakouského.

Math. Faber.

Dva králové u nemocného.

Ferdinand II, tehdejší král, později císař německý, uslyšev jednou na honbě hlas zvonku, otázal se, co by to znamenalo, a když uslyšel, že kněz nese tělo Páně k nemocnému, ihned spěchal za knězem a dohoniv ho, sestoupil s koně a doprovodil až k nemocnému, jemuž kněz řekl: »Raduj se, příteli, dnes zavítali k tobě dva králové: Král všech králů a hodný Jeho náměstek na zemi král Ferdinand.« Zbožný Ferdinand obdaroval i chudou rodinu nemocného a veselý myslí se navrátil domů. Tentýž mocnář povždy, když kněze s nejsv. Svátostí potkal, ihned sestoupil s koně anebo kočáru a poklekl i v blátě, aby Kristu se pokořil a požehnaní Jeho přijal.

Lohn. bibl. I. 747 et 750.

Zbožní obyvatelé.

Salsetáni, obyvatelé malého ostrova ve východní Indii nedaleko Goy, zvláštní dojemnou zbožnost konali k nejsvětější Svátosti oltářní. Jakmile se znamení dalo, že tělo Páně k nemocnému se ponese, ihned opustili práci svou, přichvátali, vyčistili cestu, kudy kněz jíti měl a okrášlili zevnitř příbytek nemocného květinami a zelením a doprovázeli kněze, majíce rozžaté svíce v rukou.

Lohn. bibl.

Příprava na první sv. přijímání.

Byl otec jeden, kterýž spustiv se Boha, byl oddán nepořádnému životu a jsa často opilý trýznil ženu, dávaje takto špatný příklad dítěti. Po dlouhá leta modlívala se matka s dítětem za jeho obrácení. Tu přišly svátky velikonoční a jeho dceruška, dítko nábožné, připravovala se s velikou horlivostí k prvnímu sv. přijímání. Dívka poklekla před tímto nejkrásnějším dnem v životě křesťana u večer ve své komůrce na zemi a modlívala se takto ku konci polohlasitě: »Můj Bože! Zítř mi hodláš připravit tu největší milost, jaké ani andělé nemají; než vyprošuji si ještě jednu na tobě: Obrát a naprav otce mého! Ó, Ježíši můj, nám rač jej navrátiti; ne za sebe, ale za něho obětuji své první sv. přijímání. Ó, uslyš mne, Bože můj!« — Špatný otec zaslechnuv tuto modlitbu svého dítěte, postoupil ku dveřím, naslouchá a slyší do slova. Vstupuje do komůrky, zdvihá dítě od země do náručí a líbaje dcerušku praví: »Dítě, tvá modlitba již vyslyšena, otec tvůj již více píti nebude! Jdi a spi pokojně s Pánem Bohem!« A vskutku otec se polepšil.

Třebízský: Postní káz. pag. 23.

Svátost oltářní pomáhá v nehodách.

Když císař Maxmilián I. jedenkrát mezi vysoké skály a hory nedaleko Innomostí na honbě zabloudil, takže cesty zpáteční nalézti nemohl, volal ustavičně žalostně o pomoc a když se žádného dovolati nemohl, vzal tobolku, do níž velmi úpěnlivou a křesťanskou žádost napsal, aby nejsvětější Svátost byla přinesena, aby, když více Boha svého přijmouti nemůže, aspoň Jemu v té Svátosti se klaněti a Jeho božské ochraně se poručiti mohl. Pak vzav rád zlatého rouna, kterým prsa jeho ozdobena byla, obvázal jím tobolku, aby měla váhu a hodil ji dolů, do údolí nesmírně hlubokého, kde dav lidu shromážděn byl, že nešťastného prince. A když bez meškání byla knězem v slavném průvodu přinesena velebná Svátost, dalo se znamení z děla na příkré skále stojícímu ztrápenému princi, kterýž hned na kolena padl a Bohu svému ve Svátosti skrytému, co nejvroucněji se klaněl a k Němu důvěrně o pomoc volal. I uchopil ho anděl strážce za ruku a nepovědomou cestou z těch vysokých a bludných hor šťastně bez všeho úrazu přivedl dolů. Chtěje potom Maxmilián onomu mláďenci poděkovati, nespáčil ho více..

Macanův výbor.

Sladká upomínka na první sv. přijímání.

Ani císař Napoleon nemohl zapomenouti na onen krásný den ve svém živobytí, kdy poprvé přistoupil ke sv. přijímání. — Jednoho dne se tázali generálové svého velitele a císaře Napoleona, právě v tom okamžiku, když stál na vrcholu své slávy a moci a dobré nálady byl, který den počítá ku svému nejšťastnějšímu? Císař se zamlčel a pak se procházel na okamžik úplně sám; a když titež generálové se ho osmělili ještě jedenkrátě toutéž otázkou obtěžovati, pravil: »K svým nejšťastnějším dnům a vzpomínkám ze svého živobytí počítám den a vzpomínku na prvé svaté přijímání!« Usmáli se kolem něho stojící vojevůdcové; jen jeden z nich zůstal vážným a obrátiv se stranou, slzel. To spozoroval ihned císař a přijda k němu, poklepal mu na rameno a pravil: »Výborně, Drouole! Nemohu ti ani radost srdce svého vyličiti, že ty jediný jsi porozuměl slovým mým.«

Dr. Zinsler.

Král při procesí nejsvětější Svátosti oltářní.

Filip II., král španělský, kdykoliv nejsvětější Svátost oltářní v procesí doprovázel, vmísil se mezi lid a jako jiný kráčel sám bez komonstva za jakéhokoliv počasí. Když jednou v letě strašné vedro bylo a sluha jeho, jenž za ním kráčel, klobouk nad králem držeti chtěl, aby v stínu šel, nepřivolil Filip. Podobně nedbal ani deště a zimy. — — Když jiný kněz s Nejsvětějším k nemocnému a pak zase do kostela zpět doprovázel, tázal se ho kněz, není-li utrmácen? »Jak,« odvětil, »moji sluhové, jenž mně ve dne v noci slouží, nikdy si nestěžovali na to a já bych si měl stěžovati?«

Hunoltova káz.

Až později přijmu nejsvětější Svátost oltářní — jak hrozná to smrt!

Jinoch jeden těžce onemocněl. Matka vidouc, že dítě její asi sotva se uzdraví, mluví mu o knězi, o přijetí nejsvětější Svátosti oltářní. Syn však odkládá — až zítra — až zítra. Konečně se rozhodl! Rychle spěchá posel pro kněze, avšak ten dlí u lůžka umírající matky. Když zvěděl sluha Páně, že k jinochu onomu jest volán, který tak dlouho váhal, s větrem o závod spěchá k němu. Avšak dříve než posilniti mohl jinocha tohoto na dlouhou onu cestu tělem Páně — skončil tento za hrozných úzkostí. — Jak obstála as duše jeho před soudnou stolicí? — Věru, hrozná to smrt!

Rádce duchovní 1896.

O svátosti pokání.

Obmytí a posvěcení byvše na křtu svatém, neměli jsme ovšem více Boha hněvati a duši svých poskvřňovati. Než my jsme po křtu svatém přece často zhřešili, a posud přikázání Boží přestupujeme. I nebylo by nám naděje k životu věčnému, kdyby

se nás Sám Pán Ježíš byl neujal. On věděl ale, že lidé hříchem prvotním pokažení vždy budou hřešiti, by jim třeba svítlo světlo svatého evangelia a milost Boží k dobrému je vzbuzovala. Jsa tedy milosrdenstvím hnut a chtěje, by nám po křtu svatém v nepravost padlým spomoženo bylo a my mohli povstati, znovu bojovati a dobrý boj zde bojujíce života věčného a koruny nesmrtelnosti dosáhnouti, ustanovil nám tuto svátost na odpuštění všech po křtu sv. spáchaných hříchů. — Císař Theodosius v čas vzbouření lidu i mnoho nevinných k smrti odsoudil. Slyše sv. biskup Ambrož, že císař chce přijíti do kostela, vyšel mu vstříc a zapověděl mu vkročiti do svatyně Boží. Když pak se císař omlouval tím, že David také zhřešil, odpověděl sv. Ambrož: »Jestliže jsi následoval Davida v hříchu, následuj ho také v pokání!« Theodosius podrobil se biskupu, celých 8 měsíců do kostela nešel a ustavičně na modlitbách a postech trval. Když mu bezbožný Rufin domlouval, že jakožto velmocný pán a císař jen vinníky potrestal a aby tak hrozného jha na sebe uloženého se zprostil, řekl Theodosius: »Mně jest nejen brána chrámová, nýbrž i brána nebeská zavřena; neboť Pán praví, co svážete na zemi, svázáno bude i na nebi. Biskup Ambrož spravedlivý soud vyřkl nade mnou.« Konečně se v kostele postavil mezi kajicníky, učinil veřejné vyznání hříchů svých, a přijat zase byl mezi věřící. Říkával pak velmi často: »Až posud jsem byl samými pochlebňiky oboustopen, ale Ambrož jest ten muž, který mně pravdu řekl.«

Berc. Bercaster.

Tři děti.

Otec měl tři děti, jež o prázdninách denně na luka posílal, aby tam pásly tři beránky. Jedenkráte usnuly děti na louce, a mezi tím, co v tvrdý spánek pohříženy byly, přihnali se z nablízku jsoucího lesa vlci a uchwátili všechny 3 beránky. Bečením ubohých oveček se probudily ze sna děti — a spatřily v dál od sebe ony 3 vlky, jejich ovečky unášející. I daly se do usedavého pláče a nikdo je nebyl s to ani potěšiti. Než příčina, proč každý z nich plakal, byla u všech rozličná! Nejstarší pravil: »Pláči, poněvadž budu doma od tatínka velice bit, že jsem nehlídal, kdybych nebyl usnul, nebyl by nám vlk unesl naše beránky a neplakal bych nyní. Ach, otec mne velice potrestá!« Druhý pravil: »Já naříkám též proto, že budu bit, avšak jest mi tatínka velice líto pro jeho zármutek, který pocítí, jakmile se doví, že jsem přišel o ovečku!« Ten nejmladší, který z nich nejvíce naříkal, pravil: »Tatínka našeho nebudeme moci ani udobřiti; raději bych chtěl svůj vlastní život na to nasaditi, jen kdybych mohl ten zármutek otcův odstraniti!« —

Prvý z těchto tří jest křesťan, který lituje hříchů svých jen z bázně před Bohem; druhý, který má nedonalou lítost a třetí dítko jest obrazem hříšníka, který dokonale hříchů svých lituje.

Gaume.

Opravdová lítost.

Boleslav I., kníže český, zavraždiv, zaslepen ctižádostí, vlastního bratra sv. Václava, brzy se polepšil a činil tuhé pokání. Nejprve dal tělo svat. Václava slavně na hradě pražském pochovati. Prostovlas a bos, v rubáši žíněném a provazem přepásán, kráčel Boleslav I. jako veřejný kajicník za rakví bratrovou; v kostele sv. Víta přede vším lidem hřích svůj s pláčem hořkým vyznával, a objev rakev bratra za odpuštění a Boha za milosrdenství slzavě prosil. I bylo pohnutí všeho lidu nad lítostí Boleslava takové, že mu s pláčem poddaní odpouštěli a poslušnost a úctu jako knížeti svému slibovali a přísahali. Napotom stavěl i chrámy a konal vůbec dobré skutky. Ehrenberger: Duch. řeči.

O zpovědi.

Sv. Ignác, přesvědčen, že zpověď sv. mocný prostředek jest k obrácení hříšníkův, uložil druhům svým za největší povinnost, aby věřící k sv. zpovědi vybízeli a ve zpovědnících neunavně seděli a bratří od nečistoty hříchův čistili. Lohn. bibl.

Falešný stud ve zpovědi — hrozná věčnost.

Dívka jedna, kteráž přísně vychována byla, upadla jednou do těžkého hříchu. Sotva zhřešila, již se ozvaly stud a zlé svědomí, kteréž ji nemálo hnětlo. »Jak,« pravila, »měla bych tento hřích svůj zjeviti knězi?« Stud jí v tom bránil. — Když přiklekla k zpovědnici, žalovala na sebe to i ono, avšak největší poklesek svůj zamlčela. Aby však upokojila svědomí, kteréž ji tím více znepokojovalo, konala přísné pokání. Vstoupila pak do kláštera, kojíc se naději, že složí doživotní zpověď před činěním slibu řeholního a také ze zamlčeného hříchu se vyzpovídá. Avšak ze studu špatného i tu zamlčela hřích svůj. Zatím představená kláštera zemřela a sestry vyvolily na místo zemřelé tuto sestru, ana se jim zdála býti nejhodnější. Tento úřad její netrval dlouho; těžce se roznemohla, a ač si pevně umínila, že ze starého hříchu se vyzná, přece zamlčela hřích onen a svátost umírajících přijala s hříšným srdcem. Když již se smrti zápasila, chtěla se konečně do opravdy ze zamlčeného hříchu vyznati, — avšak v tom zemřela. Veliká přísnost, již k sobě zachovávala a příkladný její klášterní život nedaly místo pochybnosti o jejím spasení. — Tu však dopuštěním Božím zjevila se sestrám, řkouc: »Ustaňte za mne se modliti, jsemť ztracena, ježto jsem v mládí svém jeden hřích ve zpovědi zamlčela a z něho ani na smrtelném loži se nevyznala.« Svatý Antonín, arcibiskup Florent.

Zpovědník nikdy neprozradí, z čeho jsme se mu zpovídali.

Sv. Jan Nepomucký býval kanovníkem v Praze a zpovědníkem královny Johanny. Král Václav věděl, že královna často ku svaté zpovědi chodívá. I tázal se sv. Jana, co se mu zpovídává? Ale sv. Jan mlčel. Král mu vyhrožoval, jej trápil a mučil, ale nic naplat. Svatý Jan Nepomucký dal se raději ve Vltavě utopiti, než by ze sv. zpovědi by co zjevil. —

Podobný příklad máme na blah. Janu Sarkandrovi. Ten býval farářem v Holešově a zpovědníkem knížete Lobkovic. Nekatolické panstvo moravské chtělo na něm zvědět, co se mu kníže Lobkovic zpovídá. Ale bl. Jan Sarkander mlčel. I zavřeli ho v Olomouci do žaláře, natahovali ho tam na skřipci, až mu ruce i nohy z kloubů vymknuli, pálili jej po kolik hodin, ale nic naplat. Bl. Jan Sarkander dal se raději umučiti, než by ze svaté zpovědi byl co zjevil.

V Rusku žili dva sousedé v nepřátelství a jednoho dne zastřelil jeden z nich svého nepřítel. Sotva to však učinil, dostavily se mu hrozné výčitky svědomí, a on spěchal na faru — postavil pušku v předsíni a zpovídal se faráři z vraždy té, načež odešel, zapomenuv pušku na faře. Brzy na to byl hledán vrah a prohledávány byty. I našla se puška na faře, farář byl z vraždy té vinným uznán a ku doživotnímu žaláři na Sibiř odvezen, kdež brzy útrapám podlehl. Vrah pak teprv na loži smrtelném se přiznal, že vraždu onu spáchal. Hle! Farář onen raději žalář a smrt volil, než by byl zpovědní tajemství zrušil.

J. Doležal: Přípr. ku sv. zpovědi p. 61.

O dostiučinění.

Příkladná lítost.

Sv. Vincenc Ferrarský vypravuje, že jednou uložil někomu za pokání, aby se skrze sedm let v jisté určené dny postil. Kající hříšník, jenž sobě byl mnohých hříchů vědom, se slzavýma očima odpověděl: »Co, jen sedm let mám já trpěti za tak mnohé nepravosti? Kdybych až do skonání světa v nejtužší kajícínosti život svůj trávil, neučinil bych za ně dosti!« Vida svatý Vincenc velikou jeho lítost, řekl: »I tento čas chci tobě ukrátiti, jdi a posti se toliko tři leta.« Na to počal onen opět hořce plakat, bil se v prsa a prosil světce, by se mu neposmíval, nýbrž aby mu aspoň to první těžší pokání uložil. Sv. Vincenc divil se plamenné lásce a srdečné lítosti tohoto muže a řekl: »Synu můj, nechtěj v tom, což slouží ku posvěcení tvému, býti rozumnějším, než duchovní lékař tvůj. Protož přestaň na tom, což ti pravím. Jdi s Pánem Bohem, pomodli se jen třikrát »Otče náš« a třikrát »Zdravas« a buď tím ujištěn, že ti Bůh všecko odpustil.« Když kající u přítomnosti sv. Vincence tuto uloženou

modlitbu s mnohým vzdycháním a pláčem vykonal, padl najednou na zemi a vypustil duši. Brzy na to zjevila se duše tohoto člověka svatému Vincenci slávou nebeskou ozářená.

J. V. Jirsíka: Pop. dogm. p. 416.

Lítost císaře Otty III.

Císař Otto III. kázal hraběte Krěscencia usmrtiti, ač něčeho nezavinil. Pro tuto spáchanou vraždu nejtěžšímu pokání se podrobil; nebo nejen že z ní zkroušeně se vyznal a uložené pokání od zpovědníka ochotně a věrně vykonal, nýbrž nad to velmi obtížnou a dlouhou pouť k úctě svatého Michala na horu Gargono bosýma nohama vykonal. Došed kající císař na tu horu, odebral se do tamního kláštera. kdež 40 dní při vodě a chlebě se postil, po všecken ten čas ostrý zíněný oděv na těle nosil, na zemi holé spal a ještě jiným kajícím skutkům se podrobil.

Macana výb.

Listy vědecké.

O filiálních kostelích a jejich právních poměrech.

Napsal Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

(Pokračování.)

Ještě více sluší litovati, jde-li se v ochuzování filiálních kostelů tak daleko, že se jejich jměním podporují i kostely **zcela cizí**, z důvodu, že jsou to kostely téhož patronátu¹⁾, kde ale zákonitá podmínka této podpory, řádně provedené a Církví schválené právní spojení kostelů (unio ecclesiarum, nexus canonicus), úplně chybí, a kterou podmínku i samy josefinistické dekrety vyžadují. »Es versteht sich von selbst²⁾ — stanoví v ohledě tom dv. dekret ze dne 9. prosince 1785, k němuž se táhne v jednom zvláštním případě výnos c. k. ministerstva kultu ze dne 25. února 1885 čís. 23737 — dass die manchmal vermöglichere Filialkirche ihre arme Mutterkirche bei vorkommenden Fällen zu unterstützen habe, wie es die allgemeine Übung ohnehin mit sich bringet.«³⁾ Takovým »hospodářstvím« vydány by byly filiální kostely lidské zvlí na pospas, a nejen samostatnost, ale i sama existence jejich byla by povážlivě ohrožena.⁴⁾ Věru nejednou se

¹⁾ I zde pozorovati lze tutéž nedůslednost odpůrců filiálních kostelů v příčině jejich patronátu, kterou jsme již dříve byli dokázali. Dle jejich názoru rozhodovalo by pouze jmění kostela o jeho patronátu. Zásada to, jak samo se vidí, zcela lichá, postrádající všeho právního základu.

²⁾ Srovn. Jaksch l. c. díl III. str. 388.

³⁾ Podobně stanoví dv. dekret ze dne 20. listopadu 1786 čís. 2799: »Es versteht sich von selbst, dass die Filialkirche, so weit sie ein **entbehrliches** Vermögen hat, der Mutterkirche in Nothfällen aushelfen möge.« Srovn. též dv. dekret ze dne 20. května 1820 a ze dne 9. března 1837 č. 4032.

⁴⁾ Mohli bychom uvéstí více příkladů, kde se jmění dosti zámožného filiálního kostela nesvědomitou správou ve prospěch dílem »mateřských« dílem i jiných kostelů tak vyčerpalo, že když se měl na mnohé, často až nedůstojné doléhání příslušných úřadů zpustlý filiální kostel konečně opravit, nebylo k tomu — potřebných prostředků! S opravou odkládalo se následkem toho rok od roku, ožebračený kostel, z jehož pokladny vydaly se na jiné »patronátní« kostely a budovy »co záloha« veliké tisíce,

zdá, jako by se proti filiálním kostelům všecko bylo spiklo! Degradováním na kostely podružné utrpěly zajisté pohromu velikou; vyčerpáním jejich majetku má býti jejich samostatnost i po stránce hmotné pochována. Ochuzují se systematicky nejen na prospěch kostelů, s nimiž je nepřízeň času spojila, nýbrž i kostelů takových, s nimiž je nížádný svazek nevíže.

Tu však třeba se tázati, jakým právem sahá se v takových případech na jmění filiálního kostela, kde není k tomu žádného právního podkladu a tudíž také žádné oprávněnosti? Tento komunismus, jemuž dalo se v »praxi« zvučné jméno »konkretálního jmění kostelů«, měl by dle dosavadních vývodů pro filiální kostely nejzřetelnější následky, on by úplně zničil — jak smutná zkušenost až příliš dosvědčuje — veškeren jejich majetek a uvedl je v konečnou záhubu. Jak bylo svrchu ukázáno,⁵⁾ měli zbožní zakladatelé degradovaných farních kostelů závažné příčiny, že je právě v té neb oné osadě vystavěli a mnohdy bohatě nadali. Kdyby tito zakladatelové byli předvíдали, jak bude se jednou s jměním těchto kostelů nakládati, jak žalostný bude při vši zámožnosti jejich stav, oc, že by si byli věc rozmyslili a se svým nezřídka velkým strádáním nashromážděným jměním jinak naložili!

Mimo to třeba též uvážiti, že, užívá-li se jmění filiálních kostelů ustavičně na potřeby tak zvaných mateřských, neb dokonce i jiných »patronátních« kostelů a budov, mizí tím vždy více naděje, že se tyto filiálky domohou kdy více své někdejší samostatnosti a stanou se opět farními kostely, kterážto samostatnost má jim býti tím více vrácena, poněvadž příčiny, z nichž byly s kostely jinými spojeny, během času větším dílem minuly,⁶⁾ a kromě toho jsou mnohé závažné důvody, aby aspoň záměrnější a od mateřských kostelů vzdálenější filiální kostely staly se opět kostely farními. Uvedeme stručně pouze některé.

a) Nepatrná populace osad, jež byla — jak jsme viděli — mnohdy příčinou, že byl farní její kostel s duchovní správou k jinému farnímu kostelu přivtělen, vzrostla během času mnohonásobně a převyšuje dojista původní počet duší takových zrušených farností za našich dnů v té míře, že nelze ani přibližně poměru obou udati. Jestliže uznávala se za oněch dob, kdy degradované filiální kostely byly zbudovány, potřeba, aby náležející k nim poměrně malé a bez odporu daleko méně, než nyní, zalidněné osady měly svého vlastního duchovního správce, a Církev proti tomu nejen ničeho nenamítala, nýbrž zbožné dílo zakladatelů takových far schvalovala: káže zajisté tím více po-

pustl čím dál více, až byl konečně, hroze sesutím, úředně — **zavřen** a služby Boží v něm — **zastaveny!** Srovnej, co bylo výše uvedeno (str. 416, poznám. 17.).

⁵⁾ Srovn., co bylo svrchu o příčinách zakládání kostelů a zřizování far pověděno.

⁶⁾ Důsledně má zde plnou platnost právní zásada: »Cessante causa, cessat effectus.« Kdyby se věc týkala některé s v ě t s k é záležitosti, oč že by záhy stala se žádoucí náprava!

třeba, aby se při mnohých filiálních kostelích v zájmu Církve i věřících zřídila opět samostatná duchovní správa, ježto počet věřících jejich obvodu se mnohonásobně rozmnožil a pastýřský úřad za nynějších poměrů daleko více než druhy povinností a prací ukládá.⁷⁾

b) Mnohé filiální kostely jsou od kostelů mateřských příliš vzdáleny, co se za dnů našich, kde komunikační prostředky stávají se vždy rychlejšími a pohodlnějšími, vždy více od filialistů pocítuje a návštěva farního kostela jim i proto obtížnou se stává, že dobře vědí, že mívali před časy svou faru a vlastního duchovního správce. Vědomí to budí ve filialistech ustavičně jakýsi odpor proti farnímu kostelu i jeho správci, v němž vidí přirozeně pouhého zástupce faráře, kterého by po právu míti měli. Že odpor ten přechází mnohdy, aspoň částečně, na věc samu, rozumí se samo sebou.

c) Přirozený toho následek je, že návštěva farního kostela se strany filialistů nebývá valná, služby Boží a přijímání svátostí se zanedbávají, náboženská lhostejnost se vzmáhá, dobrý křesťanský mrav vždy více hyne atd. Mnozí filialisté obcují službám Božím obyčejně jen tehdy, když se konají ve filiálním kostele, tak že není zcela bezdůvodným známé pořekadlo: »Filialisten laue Christen.«

Zastanci vyssávání majetku filiálních kostelů ve prospěch kostelů »mateřských«, a nejednou i kostelů zcela cizích, vytasí se arci shora již uvedenými josefinskými dekrety a nad to i státním zákonem ze dne 7. května 1874 čís. 50, dle nichž má zámožná dcera chudou a nedostatečně dotovanou matku podporovati.

Připouštíme, že staré josefinské dekrety tak stanoví; než tu třeba se tázati, na základě kterého práva spočívá ono ustanovení? Kdyby šlo v řešení právních otázek pouze o to, že některé ojedinelé, pouze pro konkrétní případ vydané nařízení to neb ono stanoví, aniž by se zároveň prohlédalo k tomu, kterak třeba dle objektivního práva o věci souditi, a aniž by se, jak velí nestrannost, měl náležitý zřetel k zákonům druhé, v dotýcných otázkách stejnou měrou, ba vlastně jediné a výlučně súčasné strany,⁷⁾ k jak zhoubným a přímo absurdným došlo by se důsledkům! By si poněkud pomohly z četných, následkem kon-

⁷⁾ Má-li farní kostel několik a k tomu ještě vzdálených filiálek, je proměnění jedné neb druhé v kostel farní pravou nutností, an je takovému faráři téměř s nepřekonatelnými obtížemi zápasiti, a duchovní správa při všem namáhání přece jen, jak by žádoucí bylo, neprospívá. O tom je zajisté každý svědomitý duchovní správce v hloubi duše přesvědčen a rád oželel by hmotný, často s mnohými nepříjemnostmi spojený prospěch, kdyby jeden neb druhý filiální kostel odpadl a nabyl původní samostatnosti farního kostela. Veliký duchovní užitek filialistů by hmotnou tuto ztrátu mnohonásobně vyvážil a vykonán by byl zároveň skutek spravedlnosti.

⁸⁾ Srovn., co bylo svrchu o samosprávě církevního jmění podotknuto, do které nemá se světská moc naprosto míchat.

fiskace církevního jmění ze všech stran valících se nesnázi, dekretovaly prostě josefinské vlády svrchu uvedená ustanovení o filiálních kostelích, aniž by Církev, jejíž přece zájmů se věc v první řadě týkala a jak dle práva se slušelo, byla slyšena a patroni těchto kostelů tázáni. — Hledíme-li z tohoto, jediné správného a objektivního, stanoviska na zmíněné josefinské dekrety, shledáme,

aa) že dotkly se velmi citelně autonomie Církve v příčině samosprávy jejího majetku a užívání ho k účelům od zakladatelů filiálních kostelů vytknutým;

bb) že byla jimi porušena vůle těchto zbožných zakladatelů a slavné zřizovací listiny a stvrzené smlouvy;

cc) že bylo těmito dekrety ublíženo i zájmům filialistů samých, an bývají nuceni na svůj filiální kostel, nechtějí-li, aby se sesul a úplně zanikl, přispívati, poněvadž bylo jeho jmění na kostel jiný vynaloženo, a patron jeho se zdráhá — jak by přece dle týchž dv. dekretů měl⁹⁾ — vypůjčené na opravu jiných patronátních kostelů (často i far a patronátních budov) značné zálohy filiálnímu kostelu jako dlouholetému a velkomyslnému věřiteli splatiti.

Než minouce všech těchto a mnohých jiných přehmatů josefinismu a rozličných patronátních orgánů jakožto vojtovních ochránců filiálních kostelů a správců jejich jmění, vizme již, **kdy vlastně** mají filiální kostely podporovati kostely mateřské?

Přihlédneme-li bedlivěji k textu shora uvedených dv. dekretů, shledáme, že je upraven tak, že neukládá se filiálním kostelům vlastně povinnost, by svým jměním mateřské kostely podporovaly, nýbrž, že se tak stanoví z důvodu **slušnosti a zvyku**. »Sluší se« (es erheischt die Billigkeit), tak praví se v ohledě tomto v nařízení c. k. českého gubernia ze dne 30. ledna 1772; »rozumí se samo sebou«, že má zámožnější filiální kostel chudý kostel mateřský podporovati, jak toho »obecný zvyk« (allgemeine Übung) s sebou přináší, tak stanoví dv. dekret ze dne 9. prosince 1785, ze dne 20. listopadu 1786 čís. 2799 a ze dne 10. února 1787 čís. 379 atd.¹⁰⁾ Patrně, že o nějaké skutečné a právní povinnosti filiálních kostelů v příčině podporování mateřských kostelů tyto dekrety naprosto nemluví, z čeho plyne, třeba se odpůrci a drancovatelé jmění filiálek sebe více proti

⁹⁾ »Es erheischt . . . die Billigkeit, dass die Filialen zu den Pfarrgebäuden (wenn die Pfarrkirche zu ihrer Wiederherstellung oder neuen Erbauung nicht beitragen kann) jedoch unter dieser Modifikation zu konkurriren haben, dass ihre Kapitalien nicht gänzlich erschöpft werden, sondern dass ihnen davon noch immer eine hinlängliche Dose zur Bestreitung ihrer Ausgaben übrig bleibe, und die Pfarrkirche den erborgten Betrag nach ihren Kräften mit der Zeit wieder zu ersetzen trachten soll.« Nařízení česk. gubernia ze dne 30. ledna 1772; dvorní dekret ze dne 20. listopadu 1786 č. 2799.

¹⁰⁾ Srovn. Jaksche n. u. m. sv. 1. str. 184; sv. 2. str. 443 pod slovem Geldaushilfe; sv. 3. str. 387 pod slovem Kirchensperrung.

tomu vzpírali, že kostely tyto nejsou dle přísného práva vlastně povinny tak zvané mateřské kostely podporovati, poněvadž není k tomu skutečného právního titulu a děje-li se tak přece, děje se to více z důvodu »slušnosti« anebo »zvyklosti«, nežli z důvodu přísného práva a skutečné povinnosti. Dle znění josefinských dekretů, jež jsou základem všech pozdějších sem spadajících nařízení a rozhodnutí, nelze o tom pochybovati; neb kdyby se byla chtěla na filiální kostely uvaliti skutečná povinnost, že mají své mateřské kostely podporovati, zajisté že jinak zněly by dekreta ony a byla by dotyčná povinnost se vším důrazem v nich vytknuta.¹¹⁾

K téže závěrce dospějeme, uvážíme-li, jak bylo již svrchu podotknuto. že jsou filiální kostely právními osobami, jež svůj majetek nejen samostatně spravují, ale i o tom rozhodují, jak by se majetku toho užívati mělo. Náleží-li však jejich právní majetek v první řadě jim a má-li i dle vůle zakladatele sloužiti výhradně pouze jejich potřebám, jest patrné, že užívání jejich jmění ve prospěch jiných právních osob, mateřských totiž kostelů, nemá v objektivním právu opory, nýbrž je věcí — bychom tak řekli — konvence a výjimky. I Dr. Burkhard dokládá k věci:¹²⁾ »Im Sinne der Bestimmungen des Gesetzes vom 7. Mai 1874 (§ 40, 45, 50 und 54) sind die staatlichen Cultusbehörden von Gesetzeswegen offenbar nicht berechtigt, die Verwendung des Vermögens einer Kirche zu Gunsten einer anderen Fremden selbstständig zu verfügen. Durch diese Bestimmungen ist vielmehr anerkannt,¹³⁾ dass das Vermögen einer Kirche, regelmässig **nur für die Bedürfnisse eben dieser Kirche verwendet werden dürfe**, und dass, wenn die Verwendung des Vermögens einer Kirche zu Gunsten einer dritten Platz greifen soll, dies nur im Einverständnisse mit dem betreffenden Ordinariate, aber auch dann **nicht aus dem Gesichtspunkte einer Verpflichtung** dieser Kirche geschehen könne. Auch nach den älteren Vorschriften war ein jus quaesitum des Patronen auf die Heranziehung des Vermögens der Filialen **gesetzlich nicht anerkannt** . . .« — Podobně vysvětluje to i z toho, co bylo výše sub aa)—cc) o původu josefinských, sem spadajících dekretů podot-

¹¹⁾ K tomu však není světská moc dle předeslaných vývodů oprávněna, poněvadž spravuje Církev své jmění samostatně, a rozhodnutí o tom, zdaž a kdy smí církevní jmění k jistému účelu (filiálním kostelům) věnované, vynaloženo býti na účel jiný (na kostel mateřský a zřízenou při něm faru), nespadá naprosto do pravomoci státu, o tom, jakožto o věci čistě duchovní rozhoduje pouze Církev. Nižší vrátí se nám o této nepopíratelné zásadě ještě řeč. Srovnej, co bylo výše o samosprávě církevního jmění podotknuto.

¹²⁾ Dr. Burckhard, Gesetze und Verordnungen in Cultussachen. Wien 1887, pag. 227. Anm. 83.

¹³⁾ O pouhém »uznání« nemůže býti řeči, kde sama povaha věci toho vyžaduje a právo výslovné tak stanoví. Cuique suum! Bohodátne právo Církve vyvýšeno je nade všecko »uznání« světské moci, ano zůstane právem, byť i tato moc je uznati nechtěla.

tknuto, jakož i o přehmatech, jež následkem těchto libovolných ustanovení ve správě jmění filiálních kostelů k jejich nesmírné škodě a stálému ochuzování ve prospěch kostelů jiných zavládly.

Z dosavadních vývodů plyne, že v »praxi«, jež ale postrádá objektivního právního podkladu, vkládá se do uvedených josefinských dekretů patrně něco, co v nich dle znění samého jejich textu obsaženo není, že spatřuje v nich běžná praxe obyčejně »summum jus«, filiálním ale kostelům že děje se při tom »summa injuria«. Třeba-li však v oboru práva a vyplývajících z něho povinností míti vždycky na zřeteli zásadu: »Lex non debet ultra limites suos¹⁴⁾ extendi«, platí to zajisté i o naší otázce. (Pokr.)

O mších zádušních po stránce liturgické.

Sebral a sestavil JOSEF LHOTSKÝ, farář v Jirčanech.

(Dokončení.)

D)

Zvláštnosti ritu mší zádušních.

I. Oltář, na němž se má zádušní mše svatá sloužiti, upraví se co nejjednodušeji. Jsou-li na něm nějaké ozdoby ku př. květiny, odstraní se; rovněž odklidí se ostatky svatých, jsou-li na oltáři vystaveny, a ponechá se tam pouze kříž se svícny, na něž staví se svíce z vosku žlutého, ač není-li jiný obyčej aneb nebyly-li od dědiců neb někoho jiného svíce bílé darovány.¹⁾ Na svíce věseti aneb vůbec na oltář klásti odznaky neb obrazy smrti jako jsou umrlčí lebky a kosti křížem položené se nedovoluje.²⁾

Svící rozžehá se při slavné mši šest, při zpívané aspoň čtyři a při tiché dvě.³⁾

II. Před mší svatou koná kněz přípravné modlitby beze vší změny,⁴⁾ žalmy recitují se s Gloria Patri na konci, a v době velikonoční s Alleluja na konci antifony.⁵⁾

¹⁴⁾ A ovšem také ne »ultra intentionem legem dantis.«

¹⁾ De Herdt tom. 2. n. 2.; Castaldus lib. 1. sect. 3. c. 8. n. 22.; Baudry p. 3. c. 13. n. 1.

²⁾ Caeremon. Episc. lib. 2. c. 11. n. 1., lib. 1. c. 28.

³⁾ S. R. C. 12. Aug. 1854. n. 5208. v. 5072. ad 7.: Ad dub.: Utrum in Exequiis c. g. pauperum Cerei accensi in Altari pauciores esse possint numero quam sex, et in Missis quotidianis cantatis pro defunctis quam quatuor? rescriptum prodiit: In Missis de Requie cum cantu saltem quatuor.

⁴⁾ Martinucci, Manuale sacr. Caeremoniar. lib. 1. c. 19. n. 1. V podstatě jest dle něho vedle De Herdta celý tento odstavec sestaven.

⁵⁾ De Herdt tom. 2. n. 1.

Při oblékání libá se humeral, manipul a štola jako jindy, a taktéž všechny obyčejné modlitby se říkají.⁶⁾

III. Při mši svaté samé jsou v ritu tyto odchylky:

1. Při stupňových modlitbách (in confessione) vynechává se žalm *Judica*, a hned po antifoně *Introibo ad altare Dei* a příslušné odpovědi říká se verš *Adjutorium nostrum a Confiteor*.

2. Počínaje *introit* nežehná celebrant sebe, ale máje levou ruku položenou na oltáři dělá kříž nad missálem, jakoby někoho žehnal.⁷⁾ Kříž dělá asi v šířce missálu máje malík k němu obrácený, ale jeho se nedotýká.⁸⁾

*Introit*⁹⁾ *Requiem aeternam dona eis, Domine*, a všechny jiné modlitby vyjma orace říká v množném čísle, byť by jen za jednoho zemřelého mše svatá se sloužila.

3. *Hymnus Gloria in excelsis* se vynechává.

4. Před evangeliem modlí se pouze *Munda cor meum...* a vynechává *Jube Domine... a Dominus sit in corde meo*.

5. Po evangeliu nelibá knihu a neříká *Per evangelica dicta*.¹⁰⁾

6. Vynechává se *Credo*.

7. Při obětování¹¹⁾ nežehná vodu, nežli ji do kalichu lije, ale oraci *Deus, qui humanae substantiae*, říká.

8. Na konci žalmu *Lavabo* neříká se ani *Gloria Patri*, ani *Requiem aeternam*.

9. *Praeface a Communicantes* říkají se obecné, i když mše sv. slouží se v oktávu, jenž má své vlastní.¹²⁾

10. Slouží-li se zádušní mše o svátku neb oktávu některého svatého, jehož jméno nalézá se v kanonu, nesklání se hlava při vyslovení jeho jména.¹³⁾

⁶⁾ Caeremon. Episc. lib. 2. c. 4. n. 2., Caval. tom. 3. c. 12. n. 2., Quarti p. 2. tit. 13. dub. 2.

⁷⁾ Rit. serv. in celebr. Missae, tit. 3. n. 5.: Cum se ipsum signat, semper sinistram ponit infra pectus; in aliis benedictionibus, cum est ad altare, et benedicit oblata vel aliquid aliud, ponit eam super altare, nisi aliter notetur. S. R. C. 7. Sept. 1816. n. 4526 v. 4370. ad 12.

⁸⁾ Rit. in celebr. Missae l. c.: Si vero alios vel rem aliquam benedicit, parvum digitum vertit, cui benedicit. — De Herdt l. c.

⁹⁾ *Introit* skládá se ze dvou veršů: *Te decet a Exaudi orationem*, což jindy nebývá. Gavanti, Comment. in Rubr. Miss p. 4. tit. 18. n. 2. vykládá to takto: Vel quia secundus succedit in locum *Gloria Patri*, vel quia optamus defunctis stolam binam, animae et corporis, Durand. lib. 6. c. 52.

¹⁰⁾ S. R. C. 11. Sept. 1847. n. 5111. v. 4950. ad 12.: Ad dubium: Num in Missa de Req. quamvis non osculatur Evangelium, recitari debeant verba: *Per evangelica dicta*? S. eadem C. respondendum censuit: Negative.

¹¹⁾ *Offertorium* má verš na způsob *responsoria*. Gavanti (l. c. n. 3) praví dle Duranda, že jindy byla všechna *offertoria* tak upravena, a pokračuje vykládá v něm slovo *Inferni* fka i. e. *purgatorii*, quia est locus inferior, et non differt ignis utriusque loci, nisi duratione.

¹²⁾ S. R. C. 4. Junii 1644. n. 1509. v. 1361.: *Infra octavam Ascensionis* in Missa defunctorum dici debet *Communicantes commune*.

¹³⁾ S. R. C. 12. Apr. 1823. n. 4594. v. 4444 ad 13.: Ad dubium: An inclinandum sit caput, quando nominantur in Canone Sancti, qui nominantur

11. Agnus Dei říká se s rukama sepjatýma a ne na oltář položenýma, a na místo Miserere nobis říká se dvakráte Dona eis requiem, a po třetí Dona eis requiem sem-piternam.

12. První orace Domine Jesu Christe, qui dixisti, před přijímáním se vynechává, a jen dvě ostatní se říkají.¹⁴⁾

13. Na konci mše místo Ite missa est říká se Requiescant in pace, vždy v množném čísle a s obličejem k oltáři obráceným.¹⁵⁾

14. Po oraci Placeat tibi, sancta Trinitas, neuděluje se požehnání, ale kněz jde na stranu evangelia a recituje evangelium sv. Jana, které se vždy říká, i když v denní mši sv. jiné jest předepsáno.

IV. Po mši svaté recituje se žalm Benedicite a druhý jako po jiné mši, s Gloria Patri na konci a s Alleluja na konci antifony v době velikonoční.¹⁶⁾

Hřbitov dle francouzského práva.*)

Podává Aut. Paulus, vikarista v Králové Hradci.

Církevní právo žádá, aby zemřelý úd Církve katolické pochován byl na katolickém hřbitově. V posvěcené zemi mají odpočívati, kdož až do smrti ku své víře se hlásili, ale kdož v životě neb při smrti zřekli se společného spojení s Církví, zřekli se své víry, těm nemá se dostati společného s ostatními křesťany místa pohřebního. Jako chrám, tak i hřbitov náleží farní obci a podléhá nařízením církevních úřadů.

Tyto zásady církevního práva platily jako jinde, tak i ve Francii, až zákonodárství revoluce je odstranilo. Když pak zákon o civilní ústavě duchovních zrušil jednu část dosavadních farností a prohlásil veliký počet kostelů i se hřbitovy za národní majetek,

in Canone, si sint ritus semid. et Missa dicitur de Req., num inclinandum sit caput, quando in Canone nominantur dicti Sancti? S. C. resp.: In Missis de Req. negative. K tomu poznamenává Gardellini: Missa def. sive ut dicitur de Req. nihil habet commune cum officio diei; ideo si celebretur, dum licet infra octavam alicujus Sancti, qui in Canone habet locum, non est a sacerdote caput inclinandum, dum ejusdem nomen in Canone occurrit.

¹⁴⁾ O »Communio« praví Gavanti (l. c. n. 5): Communio etiam est unica in toto Missali cum repetitione et V. Requiem ut in Responsoriis, adinstar antiqui ritus Ordinis Romani, in quo communicante populo versus Communio cantabatur cum additione versus Gloria Patri etc. Microlog. c. 18.

¹⁵⁾ S. S. C. 22. Jan. 1678. n. 2858. v. 2709.: Quando Absolutio est pro uno defuncto, dicitur Requiescat, pro pluribus in plurali; in Missa vero semper dicitur: Requiescant.

¹⁶⁾ De Herdt tom. 2. n. 1. ad 10.

*) Viz časopis »Der Katholik«.

nařídil dekret ze dne 6.—15. května 1791 prodej bývalého církevního majetku, jmenovitě však hřbitovů. Od té doby nemají hřbitovy žádného vztahu k Církvi a podléhají nařízením světských úřadů, jmenovitě hlavně politické obce.

Z této přeměny hřbitova revoluční mužové konventu, kteří velikých věcí se nezalekli, odvozovali, že hřbitovy jsou beznáboženské. Stalo se to dekretem ze 12. frumaire (2. prosince 1793), který za následujících okolností vydán byl. — Jednoho dne chtěl totiž zástup žen překaziti násilně pohřbení jisté protestantky, jedné »franche aristocrate«, na hřbitově ve Varley-Baillon (okres Amiens). Z nevole nad tímto případem obrátil se jeden člen obce Varley-Baillon ke konventu s prosbou, by pro budoucnost takovým případům zabráněno bylo vyjádřením konventu, že každý občan svobodně svoji víru vyznávatí může a že všude, kde to jen možno bude, pro vyznavače různých věr zvláštní pohřební místa zřízena budou. — Konvent však měl to za zbytečné jen poraditi se o tomto návrhu v úvaze, že žádný zákon nezakazuje pohřbení občana na některém hřbitově, ať přiznával se zemřelý ke kterémukoliv náboženství, neb byl jakýchkoliv náhledů náboženských. Proto považoval to také za zbytečné, toto rozhodnutí tiskem uveřejniti, an dle jeho mínění zařadění ho do zákonníka Bulletin úplně postačovalo.

Konkordát prvním konsulem uzavřený nebyl sice bez vlivu na náhledy rozhodujících kruhů o určení hřbitova, ale nevedl přece k obnovení poměrů, jaké ve Francii před rokem 1789 panovaly. Na nejvýš byly dosud neprodané kostely se svými hřbitovy navraceny biskupům, ne však jako majetek církevní, jak toho jeden pozdější, pro německé rýnské země také říšským soudem stvrzený výnos (5. června 1885) dosvědčuje. Dekret pak ze 23. prairial XII. (12. června 1804) zrušil hřbitovy u kostelů, klášterů, špitálů, v městech a ve vesnicích ležící a nařídil politickým — ne farním obcím — zřízení hřbitovů nových. Zákon tento prohlédal v prvé řadě ke stránce veřejného zdravotnictví, než měl jakýsi ohled na náboženské smýšlení obyvatelstva, an nařizoval, aby v obcích s různým vyznáním náboženským bylo na obecném hřbitově tolik zvláštních oddělení, zdí neb příkopem od sebe odloučených a zvláštním vchodem opatřených, kolik je náboženských vyznání. K vysvětlení tohoto, samo sebou jasného nařízení, prohlásila vláda, že jí náleží uklízeti spory a rozmršky, které svého času v obcích se smíšeným obyvatelstvem ohledně pohřbů vznikaly. Než význam onoho příznivého nařízení zvrátil zákonodárce v 16. článku uvedeného dekretu.

Dle tohoto totiž článku náležela výkonná moc na hřbitovech a péče o hřbitovní pořádek výlučně municipální správě bez ohledu, ať obyvatelstvo k jednomu náboženství se hlásilo, neb různým vyznáním náleželo a aniž by se bralo zřetele k tomu, kdo hřbitov založil. Tím bylo také představenému přiřčeno právo, starati se o uspořádání hřbitova, tak že starosta určoval, na kterém místě mrtvola má býti pohřbena a ne duchovní správce.

Přes všechno vynášení některých chvalořečníků Napoleonova zákonodárství nelze upříti, že hřbitovy ve Francii nejsou institucí »dependance« církevní, ani majetkem »de la propriété« Církve, nýbrž náležejí obcím, jsou tedy hřbitovy obecními, komunálními. Na tom nemění ničeho ani církevní vysvěcení katolických hřbitovů, ani ustanovení zákona ze 30. prosince 1809, které důchody ze hřbitova připsalo záduší, ale také obtížilo je povinností hřbitovy vydržovati.

O výkladu zákona ze 23. prairial XII. během času vznikla celá řada právních otázek. Nejdůležitější jest, zdali zákon ten má dosud právní platnost. Zamýšlené zřízení nového hřbitova pro předměstí Neudorf (Strassburg), tuto otázku znova do proudu uvedlo, při čemž z rozhodujícího místa se tvrdilo, že nebyl dotyčný zákon nějakým pozdějším zákonem, nýbrž mlčky zrušen. V první řadě zrušuje se zákon nešetřením ho, aneb když se vyvine a ustálí nějaký místní obyčej, který dotyčnému zákonu odporuje. Že však zákon francouzský takovou derogací, nebo vyzdvižení zákona per desuetudinem nezná, o tom poučí nás nahlédnutí do občanského zákoníka. K tomu přistupuje zase s druhé strany hájené tvrzení, že ustanovení čl. 15. 16, a 17., jak nadpis jich »Titre IV, De la police des liens de sepulture« potvrzuje, jsou pouze policejní povahy a mohly by kterýkoliv čas beze všeho nového zákona býti zrušeny. I když se přijme za pravdu, že ve sporných místech jedná se pouze o pouhé »nařízení«, mohlo by toto přec jen tenkrát administrativní cestou býti odstraněno, kdyby zákon toho připouštěl, ale zde tomu tak není. Zde jedná se o základní práva a nároky náboženských společností a uznání jisté úřední pravomoci, což tak snadno nedá se odstraniti. Proto také v Prusku, když objevila se potřeba zákon opravit, učinilo se tak novým zákonem ze dne 27. srpna 1820. Podobného něco stalo se ve Francii v příčině onoho sporného článku 15. zákonem z 15. listopadu 1881. (»L'article 15 du décret du 23. Prairial XII. est expressément abrogé«). Pro Elsasko a Lotarinsko takový zákon vydán nebyl, jako ani pro Rýnské Hessensko, tak že platí zde dosud zákonodárství prairialu, a proto také zakládání hřbitovů těmi zásadami řídit se musí.

Zmíněný čl. 15. pro Francii zrušený, byl, jak připomenuto, pramenem mnohých sporů. K rozmnožení těchto neshod přispěla hlavně ta okolnost, že zákon v čl. 16. uděloval starostovi velikou pravomoc, aniž by při tom stanovil, jak by se této moci užívati mělo. Kde by se měla pochovati mrtvola protestanta, v obci čistě katolické zemřelého, o to častokrát spory vznikly. Smí do rodinné katolické hrobky pochována býti mrtvola protestanta nebo samovraha? Otázky toho druhu jsou jinde zákonitě upraveny. Tak ustanovuje rakouský zákon ze dne 25. května 1868: »Žádná obec náboženská nesmí odepřít slušného pohřbu mrtvole člověka, který nenáležel k témuž vyznání 1. kdykoliv se jedná o pochování v hrobě rodinném, aneb 2. když tam, kde se událo úmrtí aneb mrtvola jest nalezena, v okolí obce místní není hřbitova,

určeného k účelům Církve neb náboženské společnosti zemřelého « Z nedostatku podobného ustanovení rozhodovali starostové brzy v tom, brzy v jiném smyslu. Při tom vyvinul se ve Francii zvyk, oddělití na katolických hřbitovech zvláštní nesvěcený prostor, kam by se pochovávaly mrtvoly nepokřtěných dětí, jinověrců, sebevrahů a takových osob, jež se společenství s Církví zřekly. Řídil-li se starosta tímto zvykem, vzbudil nejednou velikou nevoli pozůstalých, kteří považovali pohřbení na takovém místě za zneuctění; kdežto byla-li mrtvola taková pohřbena do posvěcené půdy, byli tím pohoršeni opět katolíci. Bylo-li si stěžováno do té věci u úřadů, vydány obyčejně t. zv. *«arêts de circonstance»*, které však nepodávaly měřítko pro správné sporů oněch řešení. Případy, jež se posledně udály a byly předloženy k rozsouzení státní radě, zavdaly podnět k prudkému odporu proti zákonu samému.

Roku 1869 vykázal starosta jedné katolické obce (Ville d'Avray) ku pohřbení jisté protestantky (Tamelier) nejprve místo na neposvěcené části hřbitova. Když pak na stížnost příbuzných hrob na jiném místě uprostřed katolických hrobů vykázal a duchovní správa proti tomu stížnost vedla, obrátil se starosta na praefekta, který poprvé vykázané místo za správné vyhlásil, o čemž také starosta byl uvědoměn. S tím však nebyli příbuzní zemřelé spokojeni a dali mrtvolu během 16 dnů, po které dosud nebyla pohřbena, přenést do jedné sousední *«neutralní»* obce a podali stížnost, načež poslední nařízení starostovo bylo zrušeno, jelikož není přípustno, aby mrtvola jinověrce byla pochována mezi hroby katolíků.

V obci Saint-Hilaire-la-Gravelle zemřel v říjnu 1873 jistý Hallé, kterému katolický duchovní odepřel církevní pohřeb, protože zamítl přijetí svátostí nemocných. Když otázal se praefekta, vykázal starosta, uznávaje jednání duchovního za správné, pohřební místo na nesvěcené části hřbitova. Stížnost proti tomuto rozhodnutí podanou státní rada zamítla z toho důvodu, že purkmistr za daných okolností, aby zamezil veřejnému rozhořčení, jednal v oboru své působnosti.

Posledně jednalo se o pohřeb jistého muže roku 1878 v Baugé zemřelého, který zakázal si církevní pohřeb a jehož mrtvola pohřbena byla na poukázání starostovo v hrobě, v poslední chvíli od příbuzných zakoupeném na posvěcené části hřbitova. A ani duchovnímu, jenž proti tomu protestoval, ani osobám, které zvláštní hrobky na hřbitově měly, nebylo dáno za právo, aby mrtvola byla odstraněna.

Již roku 1870 následkem případu Tamalierové podali poslanci za Barthélémy Saint-Hilaire, Rameau a Albert Joly návrh na zrušení článku 15. zákona du prairial. Když pak napoprvé tento návrh nezvítězil, byl tak dlouho podáván, až roku 1881 stal se zákonem. Od těch dob není také více ve Francii na komunálních hřbitovech žádného katolického oddělení.

Aby pak katolíci v posvěcené zemi odpočívati mohli, vysvěcuje se jedenkaždý hrob zvláště.

Jinak má se věc v Elsasku a Lotarinkách. Tam mohou se katolíci dle zákona du prairial na zvláštním, pro ně na hřbitovech odděleném místě, pochovávat. Odvolávání se na toto právo nesmí nikdo katolíkům vykládati za nesnášlivost. Jak z církevního práva (Richter-Dove § 291. Poznámka 32) patrno, nejsou katolíci jediní, kteří žádají konfessionálních hřbitovů. »Nově založené hřbitovy,« tak praví se na onom místě, »mají býti kde možno konfessionální hřbitovy,« což předpisovaly pruské ministerské reskripty již ze dne 30. listopadu 1832 a 26. července 1864. Podobně neměl to nikdo za zlé na př. židům v Mohuči, že tak dlouho na správní úřady naléhali, až tyto dovolily, aby mrtvoly příslušníků israelitské náboženské obce, dosud na kommunálním hřbitově pochované, odtamtud byly vyzdviženy a na vlastním židovském hřbitově uloženy. Nikdo nevytýká jim nesnášlivost, že chtějí míti a také mají své vlastní konfessionální hřbitovy.

Z praxe duchovní.

Piš zřetelně.

Dr. Klement Borový ve svém: Úředním slohu církevním na str. 29. praví: »Každá listina budiž zřetelně psána, aby to každý snadno přečísti mohl a nemusil se teprv smyslu dohadovati nebo znalce přibírat.« Nedbá-li se pravidla tohoto, bývá to příčinou nemilých mrzutostí i vážných chyb.

Když jsem byl kaplanem v L., podal mi jednou † vdp. děkan úřední dopis a pravil: »Prosím Vás, přečtete to, já to nikterak přečísti nemohu, jest to tak drobné, jako by to špendlíkem psal.« Rozluštil jsem šťastně, jsa krátkozrakým, německý dopis, v němž farní úřad v X. v Dolních Rakousích žádal, abychom ohlásili snoubence jisté z toho důvodu, že nevěsta do K., obce přiřazené k L. přísluší a v X. nedlouho se zdržuje. Teprve nyní vzpomněl si staříčkový p. děkan, že před několika dny obdržel od téhož duchovního správce poštovní poukázku s menším obnosem, a že nemoha ji přečísti s poznámkou »Nečitelno« ji zpět poslal. Patrně byly to peníze na kolek a snad i od ohlášek. Chybou však bylo, že dopis přišel až v sobotu před poslední nedělí po Sv. Duchu; byl totiž adresován na farní úřad v K., kdež fary není. Tam jej přijal úřad obecní, nerozuměl mu a teprve, když se kohosi zeptal, poslal dopis nám. Oznámil jsem tedy do X., proč snoubenci ti ohlášení nebyli s dotazem, zdaž ohlášení býti mohou až po Vánocích. Došla odpověď, aby tedy byli ohlášení po Vánocích a list ohlásecí aby do X. ihned byl poslán, aby post tempus clausum hned oddání býti mohli, ježto v X. dlouho zdržovati se nemohou.

Tak se také stalo. Snoubenci ohlášení a ohlašecí list druhý den po Zjevení Páně farnímu úřadu v X. zaslán. Ale jak jsme se podivili, když došel ostrý, nečitelně psaný přepis, v němž se nám vytýkalo, že jsme neposlali ohlašecího listu hned na sv. Tři Krále, došel prý do X. až třetí den a den před tím »snoubenci« z X. odešli, »nemohouce se dočkati« (!), svou neochotou zmařili prý jsme odstranění konkubinátu (dříve o tom ani slovem nebylo zmíněno), a podepsaný měl prý »mit tschechischen Vagabunden« jenom marné výlohy. Vdp. děkan nechtěl s věcí dále se zabývat, ale mne přepis farního úřadu v X. nemile se dotkl; i napsal jsem soukromý dopis na dp. faráře v X., v němž jsem zdvořile připomenul, že jsme přece ničím vinni nebyli a že se nám dostalo nacionální urážky. Ale zle jsem pochodil. Dostal jsem soukromě zálepku a v ní »correctio fraterna«. (!) Já prý jsem vlastně dp. faráře v X. urazil, když německy rozumím a přece jemu český list ohlašecí jsem poslal. Podotýkám, že ten list ohlašecí byl český, ale na tištěném česko-německém formuláři. — Štěstí, že jsem poslední řádky naprosto přečísti nemohl, tak drobně byly psány. Téměř jen vždy vlnitá čárka. Tím však nemilá záležitost nebyla ještě ukončena.

V listopadu téhož roku dostal jsem zvláštní návštěvu: muž a žena s dvěma malými dětmi, že prý je posílá dp. farář z X., když je nemohl oddati on, abychom si je oddali my. A hle, »tschechische Vagabunden«: žena byla česka z K., ale muž ten mluvil německy a neznal českého slova! — Ale, běda! bylo již opět před poslední nedělí po Sv. Duchu! Vyloživ jim, že ohlášky z ledna již pozbyly platnosti a svolení k ohlášení jednou za třikrát nelze obstarati, — bylo to již v sobotu, — žádal jsem, aby přes advent a Vánoce v K. se zdržovali, že je pak ohlásím a oddám, což oni také slíbili. Starostovi obce K. pak jsem připomenul, aby je hleděl v obci zdržeti, by obec K. obtížné příslušnice s dvěma dětmi sňatkem a legitimací se zbavila. Bylo to však marným. Doptává se po Vánocích na lidi ty, slyšel jsem, že již zase odešli »do světa.« — —

K mému překvapení po několika letech čtu v linecké: »Theologisch-praktische Quartalschrift« od důst. p. faráře v X. obrázky z duchovní správy a mezi nimi ohřát i tento náš případ. Vyličen ovšem neúplně a bez udání místa a osob, ale zdálo se mi, že cítím něco, jako »propria laus«, proto vypsál jsem pro našeho »Rádce duchovního« případ celý zevrubně s tím úmyslem, aby čtenářům jeho důrazně ilustroval svrchu uvedené pravidlo slohové: piš zřetelně!

Kdyby byla poukázka čitelně bývala psána, mohly ohlášky v čas býti vykonány a konkubinát byl by odstraněn.

Vojtěch Kameš.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

Sacra Rituum Congregatio.

In ecclesiis »Sanctae Infantiae Jesu« dicatis festum titolare celebrandum est 25. Decemb. cum officio missae de Nativitate Dei.

In dioecesi Bellevillensi extat ecclesia parochialis dicata Sanctae Infantiae Jesu, et sacerdos eidem ecclesiae adscriptus, de consensu sui Rmi Episcopi a Sacra Rituum Congregatione sequentium dubiorum resolutionem humillime postulavit:

- I. Quando Festum Titularis ecclesiae suae sit celebrandum?
- II. Quod officium cum missa sit dicendum in hoc Festo?
- III. An et quomodo facienda sit commemoratio in fine laudum et vesperarum inter commemorationes communes?

Sacra porro Rituum Congregatio ad relationem Secretarii exquisito voto commissionis liturgicae, omnibusque mature perpensis, rescribendum censuit:

Ad I. Die 25. decembris.

Ad II. Officium et missa de Nativitate Domini.

Ad III. Quoad primam partem Affirmative.

Quoad secundam, ad laudes dicatur: Gloria in excelsis Deo etc. nempe antiphona ad Benedictus, in Laudibus officii de Nativitate Domini. In Vesperis dicatur antiphona ad Magnificat in 2^{is} Vesperis ejusdem nativitatis, omissis Hodie. Atque ita rescripsit. Die 18. Decembris 1896.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.
L. + S. D. Panici Secretarius.

S R. Univ. Inquisitio.

Ad efficiendum tolerabile vinum pro missa ex musto debili loco sacchari addendus potius est alcohol ex genimine vitis extractus.

Beatissime Pater.

Silverius Episcopus titularis Camacensis, Auxiliaris v. p. d. Episcopi Mariannensis in Brasilia, ad pedes Sanctitatis Tuae provolutus, quae sequuntur, humiliter exponit:

In Brasilia difficillimum est verum vinum habere ad S. missae Sacrificium conficiendum, et fere impossibile illud ab adulterino distinguere, nisi in ipsa eadem regione confectum. Jamvero uva his in locis adeo debilis et aquosa est ut, ad tolerabile vinum habendum, aliquid sacchari e planta, quam vulgo »canna de

assucar« appellamus, musto admisceri debeat; et hoc quidem modo fabricatum quoque est vinum, quo sacerdotes in S. missae Sacrificio passim utuntur. Nunc vero, cognita responsione S. Rom. et Un., Inq. feria V. loco IV. die 25 Junii 1891 lata, dubitationes et conscientiae anxietates ortae sunt. Quapropter humilis orator instantissime supplicat, ut Sanctitas Tua benigne declarare dignetur, utrum sic confectum vinum pro S. missae Sacrificio tuto adhiberi valeat nec ne.

Feria IV. die 5 Augusti 1896.

In Congr. Gen. S. Rom. Un. Inq., proposita suprascripta instantia praehabitoque R. DD. Cons. voto, E. ac R. D. Cardinales Inq. Gen. respondendum decreverunt: »Loco sacchari extracti e canna saccharina vulgo canna de assucar addendus potius esse spiritus alcool, dummodo ex genimine vitis extractus fuerit, et cujus quantitas, addita cum ea quam vinum, de quo agitur, naturaliter continet, haud excedat proportionem duodecim pro centum; hujusmodi vero admixtio fiat quando fermentatio tumultuosa, ut ajunt defervescere inceperit.«

Sequenti vero feria VI. die 7 dicti mens. SS. D. N. Leo div. prov. Pp. XIII. in solita audientia r. p. d. Adessori S. officii impertita, relata Sibi E. Patrum resolutionem benigne adprobare dignatus est.

Jos. Mancini, S. R. et Univ. Inquis. Notarius.

E. Sacra Congreg. Rituum.

Dubia circa missas de Requie in oratoriis
sepulcreti.

ROMANA.

Nonnulli ecclesiarum rectores sequentia dubia super legitima interpretatione decreti Aucto,*) •die 8. Junii anno nuper elapso 1896 editi, circa missas privatas de Requie, die et pro die obitus indultas, Sacrae Rituum Congregationi resolvenda humiliter proposuerunt videlicet:

I. Privilegium circa missas lectas de Requie ex praefato decreto concessum sacellis sepulcreti favetne sive ecclesiae vel oratorio publico ac principali ipsius sepulcreti, sive ⁴aliis ecclesiis vel cappellis, extra coemeterium, subter quas legitimam distantiam alicujus defuncti cadaver quiescit?

II. Missae privatae de Requie, quae sub expressis conditionibus celebrari possunt praesente cadavere, licitaene erunt in quibuslibet ecclesiis vel oratoriis sive publicis sive privatis?

*) Vide »Rádce duchovní« a. 1896. p. 834. »Circa celebrationem missarum de Requie.«

III. Hujusmodi missae privatae de Requie celebrarine poterunt sine applicatione pro defuncto, cujus cadaver est vel censetur praesens?

IV. Eaedem pariter missae possuntne celebrari diebus non duplicibus, qui tamen festa duplicia I. classis excludunt, uti ex. gr. feria IV. Cinerum?

Et Sacra eadem Congregatio ad relationem subscripti Secretarii, exquisita sententia Commissionis Liturgicae, omnibusque mature perpensis. respondendum censuit:

Ad I. Negative ad utrumque.

Ad II. Affirmative, dummodo cadaver sit physice vel moraliter praesens; sed si agatur de ecclesiis et oratoriis publicis, fieri debet etiam funus cum missa exequiali.

Ad III. et IV. Negative.

Atque ita rescripsit et servari mandavit, die 12. Januarii 1897.

Cai. Card. Aloisi-Masella S. R. C. Praef.

L. + S.

D. Panici Secretarius.

Listy homiletické.

Neděle XIII. po Sv. Duchu.

Věřící mají: I. kněze ctíti, II. jich poslouchati.

»Jděte, ukažte se kněžím.«

Lukáš 17, 14.

Drazí v Kristu! Takovou čest prokázal božský náš Spasitel kněžím St. Zákona, že malomocné, dříve nežli je očistil, k nim poslal se slovy: »Jděte a ukažte se kněžím,« ačkoliv tito ničím k jich uzdravení nemohli přispěti. Oč tedy větší čest a vážnost přísluší kněžím N. Zákona, kteří skutečně moc mají očistovati lidi od malomocenství a to od malomocenství duše! Avšak jak to vypadá za dnů našich nejen ve městech, ale i zhusta na venkově s úctou a vážností ke kněžstvu? Nejmilejší, za naší doby zdá se, jakoby samo peklo vychrlilo všecku svoji zášť, kterou naplněno jest oproti Bohu a jednorozenému Synu Jeho, J. Kr., proti Jeho náměstkům, kat. kněžím. V novinách, v hospodách, na schůzkách veřejně a neurvale nadává se na kněžstvo, ovšem jen na kněžstvo katolické; pastoři a pp. rabíni mají pokoj. Katoličtí kněží jsou prý vinni, že dělníkům nedaří se tak, jak by si oni přáli; kat. kněží nepřejí prý chudším nebe na zemi, odkazující je na nebe až po smrti, takovou hudou socialistické listy. Noviny zase velkokapitalistů spílají kat. kněžím, že prý proti nim štvou pracovní třídy, žádajíce pro ně těchže práv, jako mají boháči. A listy lidovecké spílají zase kněžím, jakoby oni byli vinni nynější národohospodářskou bídou a mizerií, a věru, nic bych se nedivil, kdyby se dnes anebo zítra v některých svobodomyšlných novinách vyskytlo podezření, že kat. kněží zavinili také ty letošní živelní pohromy, jimiž postižena nejen naše užší vlast Moravěnka, ale i jiné země. Drazí posluchači, jsem sice přesvědčen, že vy nesdílíte těchto nesmyslných názorů, nicméně přece pokládám za svou povinnost, puzen k tomu dnešním sv. evangelním čtením, připomenouti i vám povinnosti, jež Sám Bůh uložil věřícím oproti kněžím. Nevyhledávám při tom pro sebe úcty a vážnosti, ale

spíše spasení duší vašich. Nuže, čím tedy povinni jsou věřící svým kněžím? A odpovídám: Věřící mají kněze za 1. ctíti a 2. jich poslouchati. A to činí předmět dnešní mé řeči, kterou zahajuji ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

I.

Proč mají věřící kněze ctíti? a) Alexandr Veliký byl pohan a jeden z největších králů, o nichž nám dějiny vypravují. Král ten nechal se od svých poddaných uctívati jako bůh. Ale když mu v Jerusalemě vstříc vyšel velekněz ve vši nádheře a velebnosti své důstojnosti, sestoupil hrdý král s koně, padl na kolena před veleknězem a povolil mu vše, oč prosil. Proč tak učinil? Miláček jeho Parmenis tázal se ho na to, a Alexandr mu odpověděl: »Neklaněl jsem se veleknězi, nýbrž čest tu vzdal jsem pravému Bohu, jehož knězem on jest.« — A totéž, nejm., platí i o kat. kněžích. Oni jsou náměstkové Kristovi, a proto musíme je ctíti. »Kdo vámi pohrdá, ten mnou pohrdá«, pravil Sám Spasitel. On je nejvyšším pastýřem a kněze ustanovil, aby byli Jeho viditelnými náměstky zde na zemi a Jeho služebníky. Když nějaký panovník někam svého vyslance pošle, prokazují mu všude čest, jako samému panovníkovi a každou urážku, která by se mu stala, pokládá by dotčený panovník za urážku své osoby. Kat. kněží jsou však vyslancové všech králů, J. Kr. »Jako mne Otec poslal, tak i já posílám vás. Jděte do veškerého světa!« s těmi slovy vysílá Kr. Své posly, kněze, mezi věřící, a tito mají je proto jako vyslance Boží přijímati a ctíti, neboť ctíce je, ctí Samého Boha.

b) Jako náměstkové Kr. a vyslancové B., jsou kat. kněží velikou mocí vyzbrojeni. Veškerou moc, kterou Pán a Spasitel náš od Svého neb. Otce přijal, odevzdal Svým apoštolům a jich nástupcům; proto jest také moc kněží tak veliká, že cokoli v na zemi rozváží, i na nebi bývá rozvázáno, a naopak, co zde na zemi sváže, to bývá svázáno i na nebi. Ó, té podivné moci kněží! Bůh Sám, abych tak děl, v moc se jim dal, neboť kdykoliv jen chtějí, den co den sestupuje na jejich hlas s nebes výše a přijímá na Sebe nepatrné spůsoby chleba a vína při mši svaté. Kněží jsou sice podle své přirozenosti lidé jako každý jiný člověk, ale svou mocí povýšení jsou k důstojnosti a hodnosti, jež velikou lidskou důstojnost daleko převyšuje. Čteme v životě sv. Martina, biskupa, tento příběh. Roku 386 přišel sv. Martin do Trevíru, aby tam u císaře Maxima za milost pro jistého nešťastníka prosil. Císař byl nad míru potěšen z příchodu světcova, i pozval jej spolu s provázejícím jej knězem k císařské tabuli. U tabule posadil císař sv. biskupa vedle sebe, onomu pak knězi vykázano bylo místo mezi bratrem a strýcem císařovým. Asi uprostřed tabule nalil číšník dle tehdejšího obyčeje císaři pohár

s vínem a podával mu jej, ale císař ho nepřijal, nýbrž poručil, aby se napřed sv. Martin a potom jeho kněz z něho napili. Tím chtěl císař ukázati, že důstojnost knězova jest větší nežli královská. Ano, důstojnost kněžská převyšuje i důstojnost andělů, neboť žádný anděl nemá té moci, aby v rukou svých Boha choval, jak to činí k. kněží. Proto říkával také svatý František z Assisi, že kdyby kněze a anděla potkal, dříve knězi, potom teprv andělu by poctu vzdal.

c) Kněží jsou dále zvláštními miláčky Božími. Ze sta a tisíce lidí je vyvolil, divotvorně je provedl nesčetnými nebezpečnostmi, útrapami a těžkostmi dlouholetých studií, na Svě srdce je tak říkajíc přivinul v samotě a zátiší semináře, náplň Ducha Sv., Svě milosti a síly vylil na ně ve svátosti svěcení kněžstva, potom je poslal mezi lidi jako Svě zástupce a vyslance, jim především otevřel Bůh poklady Svě moudrosti, je postavil na svícen, aby všem svítili. Z které jiné příčiny učinil vše to Bůh, než abychom je ctili?

d) Máme je dále proto ctíti, že jsou našimi největšími dobrodinci. »Zdaliž jste nebyli skrze ruce kněží znovuzrozeni? Nepřijímáte-liž skrze jejich moc odpuštění hříchů, znovusmíření s Bohem? Neobětují-li kněží denně za vás přečistou obět? Zdaž nerozdávají vám těla a krve Páně? Kdo učí vás? Kdo láme vašim dítkám chléb bož. slova? Kdo zvěstuje vám království B.? Kdo se za vás modlí? Kdo vám otvírá nebe? Zdaž nejsou to kněží, kteří vám všechna tato dobrodíní prokazují? Nezasluhují-li tedy tací muži vaší úcty, vážnosti a lásky?« Tyhle otázky klade vám svatý Jan Zl., apoštol pak národů, sv. Pavel žádá: »Tak smýšlej o nás člověk, jak o služebnících Kristových a rozdávácích tajemství Božích!«

e) Kdo by to věřil? Kněží jsou náměstkové Kristovi, jsou poslové Boží, jsou obzvláštní miláčky Jeho, obdrželi od Boha kromobyčejnou moc a důstojnost, prokazují nám největší dobrodíní, a přece se ty, člověče, opovažuješ je pomlouvati, jejich nejlepší úmysly překrucovati, jejich nejnevinnější činy ve zlé vykládati, z nich posměch si dělati, je tupiti, pronásledovati, jim škoditi! Tu nic neplatí výmluva: »Ten a ten je špatný kněz!« Lidé ve své zlobě rádi dělají z každé chybičky, kterou u kněze postřehnou, hned velblouda a většina špatností a hanebností, jež se o kněžích vypravuje, bývá obyčejně vylhána. Ale i kdyby ten aneb onen kněz skutečně byl špatným, — nemožné to není, vždyť i mezi 12 ap. P. našel se jeden zrádce, vždyť kněz i po svém vysvěcení zůstává křehkým a chybným člověkem, — opakují, i když by ten aneb onen z nás skutečně špatným byl, přece i takového kněze povinen jsi, kř., ctíti, a to proto, že zůstává vždy náměstkem Kr. Bůh jej bude souditi a zajisté přísněji nežli jiného hříšníka, tobě však, křesť., nepřisluší jej souditi, jím pohrdati, jemu snad proto utrhati. — Svatý František Seraf. slyše jednou utrhati knězi, padna před ním veřejně na kolena, takto k němu promluvil: — »Jsou-li ruce tvé takové, jako tento člověk

praví, nevím; ale i kdyby byly takové, vím, že nemohou poskvřniti moci a účinnosti sv. svátostí. Poněvadž pak nám skrze ně mnoho dobrodiní a milostí B. uděleno bývá, proto je líbám z úcty k Tomu, jehož mocí se nám ty milosti skrze ně uděluji.« A císař Konstantin říkal: »Kdybych viděl kněze hřešiti, místo abych to vyzradil, aneb o tom dále mluvil, pospíšil bych přikryt jej svým císařským pláštěm, aby to žádný nespatril.«

Nejmilejší, nejednou už pro výstrahu jiným hrozně potrestal Bůh ty, kteří kněžími opovrhovali. Nejpozoruhodnějším dokladem toho jest a zůstane Voltaire. V čtyřiaosmdesátém roce věku svého dostal neznaboh ten chrlení krve. Nemoc se den ode dne horšila. Tu přál si, aby mu přivedli kněze, jednoho z těch lidí, které Voltaire za svého života kde jen mohl tupil, urážel a pronásledoval. Ale kněz nepřicházel potěšit nad hrobem stojícího starce, poněvadž bohaprázdní přátelé tohoto nevěrce žádného kněze k němu pustiti nechtěli. Nemocný zoufale křičel: »Jsem od Boha a od lidí opuštěn!« V zoufalství rval si s hlavy vlasy, nehty rozsápával tvář svou, své vlastní výměty polykal, až konečně vypustil duši svou s těmito slovy: »Umírám opuštěn od Boha i od lidí!« — Běda tomu, kdo kněží nectí! Běda však také tomu, kdo jich neposlouchá! A o tom v díle II.

P. Ježíš stál uprostřed Svých apoštolů a učenníků a pravil jim: »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi. Jako mne poslal Otec, i já posílám vás. Jdouce do veškerého světa, kažte evangelium všemu stvoření. Oheň přišel jsem pustit na zem, a což chci jiného, než aby zapálil?« M. milí, toť oheň božské lásky, který snímá s duše naší hříchy a nás ke všemu dobrému vzbuzuje; je to světlo kř. víry, jas a lesk v pravdě kř. života. A P. Ježíš pravil dále: »Kdo vás slyší, mne slyší; kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.« Těmito a předchozími slovy uložil bož. Spasitel apoštolům a jejich nástupcům, biskupům a kněžím, aby lidem evangelium Jeho hlásali, k přijetí Jeho víry a učení je nabádali, je na cestu spásy uváděli. Věřícím pak těmitéž slovy uložil, aby kněží poslouchali a jejich napomenutí šetřili, neboť jedna povinnost druhou předpokládá, jedna v druhé se uzavírá.

A sv. Pavel v učenníku svém, biskupovi Timotheovi, zapřísáhá všechny biskupy a kněze takto: »Zapřísáhám Tě před Bohem a J. Kristem, kterýž souditi bude živé i mrtvé v příchodu svém a království svém: kaž slovo, nabízej v čas i nevčas; tresci, pros, žehň ve vši trpělivosti a učení.« 2, 4. Jak přísně klade ap. národů těmito slovy všem kněžím na srdce povinnost lidi učiti, jim slovo Boží ohlašovati! Zdaž však není také tvou, kř., svatou povinností, abys kněží poslouchal? Poslouchati máš kněze nejen když k tobě mluví ve zpovědnici nebo s kazatelny, ale i jindy, ať už jsou slova jeho tobě vhod či nevhod. Napomíná-li kněz, vystříhá-li, tresce-li, tlačí-li na polepšení, žehrá-li na nepořádky, horlí-li proti nemravnosti a nepravosti, tož činí to ve jménu P. n. J. Kr.; koná jen svou povinnost; to všichni dobře víte, proto ho poslouvejte!

Taktéž známo jest vám, že knězi jednou bude přísné skládati účty z toho, jak svou povinnost plnil, že bude musiti odpovídati z každé sobě svěřené duše, z každého z vás. Proto povinnosti vaší jest, abyste mu účtování to hleděli usnadniti bedlivým osiřháním a plněním jeho napomenutí a naučení, neboť vězte, že i vy budete musiti jednou přísné účty skládati věčnému Soudci z toho zase, jak jste svých duchovních poslouchali. Jak přísný soud však očekávati bude těch, kteří si ze svých duch. správců jenom posměch tropili, proti nim snad reptali, je snad pekelným záštim pronásledovali! — Mojžíš měl sestru, jménem Marii. Tato reptala proti bratru svému a pravila: »Zdaliž jen toliko skrze Mojžíše mluvil Hospodin? Zdaliž ne i nám podobně mluvil?« Mojžíš trpělivě snesl urážku tu, ale Hospodin slyšel ji a pomstil sluhy svého. Marie byla náhle za trest za svou opovážlivost raněna malomocenstvím, kterému by byla padla za obět, kdyby nebyl Mojžíš za ni orodoval. Hospodin ji sice zas uzdravil, ale sedm dní musila se káti v naprosté osamocenosti za své reptání proti Mojžíšovi. Poslyšte jiný příklad o tom, jak Bůh tresce ty, kteří svých duchovních neposlouchají a jich nectí. Příběh ten udál se před několika lety ve farnosti Bizancké a jest úplně pověřen. — Dva rozpustilí chasníci delší dobu pohoršovali svým životem celou osadu. Farář napomenul jejich otce, ale ti mu odsekli, aby si hleděl svého breviáře a nepletl se do rod. záležitostí, jedna pak z matek škaredě si ještě vypláchla ústa farářem, a potom se chlubila, jak prý faráři vycinkala. Farář zastrčil urážku do kapsy, ale jinak pohlížel na to Bůh. Asi tři dni potom stahovala se na nebi hrozná bouřka, i běželi onino nevázací s dvěma jinými ještě hodnými chasníky na věž, aby, jak tam v té krajině obyčejem bylo, zvonili proti mrakům. Najednou zahřmělo tak silně, že se všichni čtyři poděšení na útěk dali. Než hned potom zahřmělo podruhé a blesk usmrtil onyno dva nevázance tak nápadným způsobem, že nemohlo býti pochybnosti o tom, že je v tom prst Boží. Když byl blesk více oklik ve věži učinil, sjel za utíkajícími, i ušetřil prvního, a zabil druhého, a aniž třetímu ublížil, spálil čtvrtého, a nastojte! onino dva bleskem zabiti, byli právě zmínění rozpustilci. Potom vjel blesk do kostela, kdež se matka jednoho ze zabitých nalézala, — byla to právě ona, jež faráři tak pěkně vycinkala, — vyrazil ji ze středu jiných žen, aniž těmto ublížil, a mrštil jí tak prudce o zeď, že si celou tvář rozbila. Při pohledu na tak neobyčejný případ poznali všichni trestající ruku spravedlnosti B., a otcové zabitých přišli se slzami v očích svého faráře odprosit. —

* * *

Dr. v Kr., uchte se z toho že vaší sv. povinností jest kněze ctíti a jejich napomenutí šetřiti a jim vděční býti. Ne nadarmo pohrozil Pán: »Neopovažuj se dotknouti pomazaného mého!« S myslí vděčnou přijměte i to, co jsem vám dnes řekl, neboť nemluvil jsem snad pro sebe, nýbrž k vašemu dobru, k vašemu

spasení, jehož, aby se vám všem jednou dostalo, vyprosiž vám blahoslavená Panna Maria, jež pod svým nejčistším Srdcem nosila původce a zdroj novozákonného kněžstva, Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Alois Koudelka, farář v Nikolčicích na Moravě.

Svátek andělů strážců.

(Neděle XIII. po Sv. Duchu.)

Anděl strážný nás opatruje.

»Aj, já pošlu anděla svého, kterýž by šel před tebou a ostříhal tě na cestě.«

»II. Mojž. 23, 20.

Když obyvatelé obleženého města vidí, že proti přesile obklopujícího vojska ničeho nesvedou, tenkrát vztyčují na vysokých staveních bílé prapory, tenkrát vysílají vznešené muže jako posly k vůdci nepřátelskému, aby ho prosili a se přimlouvali, by města ušetřil a přísne spravedlnosti místa nedal.

Nejmilejší! I my ve světě jsme obleženi, nepřátelé četní obklopují nás, ať ohlédneme se tam neb sem. Jest to nejprve zlý svět, který mnohé a mnohé již porazil a v záhubu uvedl, jest to tělo, ten nepřítel, jehož všude s sebou nosíme, zlá žádostivost jeho, jest to ďábel, který nedá sobě odpočinku ani ve dne ani v noci, ale stále nás obchází. Tolik nepřátel a tak mocných nepřátel, jako má duše lidská v tomto údolí slzavém, nemá zde na světě nikdo. A táži se nyní, přátelé rozmilí: A na to měl a mohl by se dívat Bůh, jenž každému sebe nepatrnějšímu tvorů k dosažení cíle vytknutého vypomáhá, jenž všemu tvorstvu život a ochranu Svou skýtá, na to mohl by se dívat Bůh a pán všeho tvorstva, a člověka, který nesmrtelnou duší svou vše ostatní převyšuje, měl a mohl by nechat bez ochrany a beze stráže? Ó, nikoliv! Bůh nenechává člověka bez ochrany, beze vší stráže. Clovek, koruna to všeho tvorstva, má a musí míti nad sebou stráž zvláštní, stráž od samého vládce nebes a země zřízenou, stráž andělskou. »Aj, já pošlu,« tak řekl Hospodin každému z nás hned při narození našem, »aj, já pošlu anděla svého, který by šel před tebou a ostříhal tě na cestě tvé a uvedl tě na místo, které jsem připravil tobě.« A ten průvodčí náš jest anděl strážce. A hle! Právě dnes koná Církev svatá památku andělů strážných, dnes vyzvala vás, přátelé nejdražší, Církev svatá na toto posvátné místo, aby s vámi slavila pobožnost k andělu strážnému, aby ukázala vám jeho péči a jeho lásku, dnes pozvala vás Církev svatá sem, aby opět připamatovala vás na to neskonale milosrdenství Otce

nebeského, který nenechává člověka samotného na nebezpečné cestě života vezdejšího, ale dává mu anděla, aby jej ostříhal a ukazoval mu cestu k nebi, k Pánu Ježíši, dnes pozvala vás Církev svatá na toto místo posvátné, aby opět pamatovala vás, že tato země není pouze příbytkem člověka, ale také příbytkem andělů, že je to místo svaté, kde člověk veden andělem strážným přichází k nebesům, kde anděl náš stojí po boku našem. A o tom, že anděl strážný každého z nás v životě opatruje, budeme rozjímati.

Pojednání.

Když první člověk v ráji byl hřešil, uvalil strašnou kletbu i na sebe i na své potomky, kteří v něm všickni zhřešili. Milost Boží byla ztracena, nebe krásné na vždy zavřeno, rozum lidský potáhl se mrákotou, srdce ledovou korou; člověk stal se tím nejbídnějším tvorem pod nebem. I smiloval se Bůh a bylo Mu líto nešťastného člověka. A proto přišel na kříži Boží Syn, proto za nás umřel. A když první člověk dopustil se prvního hříchu a když za příčinou hříchu toho nebe oddělilo se od země, tu andělé viděli, kterak Syn Boží sestoupil na tuto zemi a stal se člověkem, aby hledal, co bylo ztraceno, a zachránil, co bylo zahynulo; andělé viděli, kterak Syn Boží opouští nesčíslné zástupy duchů nebeských, bere na Sebe podobu a roucho chudého pastýře, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo; andělé viděli, kterak Syn Boží nedbal ani zimy ani horka, nešetřil potu, snášel rád hlad a žízeň, jen když jedinou zachrániti mohl ovci, která do věčné propasti ubíhala. A když našel ji, vložil ji na svatá ramena Svá a vybízel sbory andělské k radosti: »Radujte se se mnou, neboť jsem našel ovci svou, která se byla ztratila.« — Andělé viděli Syna Božího, kterak vykřvácel na dřevě kříže na hoře Kalvarii, kterak vydán byl na smrt, viděli jej potupeného a bičováním zohaveného — tohoto Syna Božího, tohoto pastýře dobrého, tohoto lékaře lidstva a přítele dítek, tuto lásku vtělenou viděli umíratí pro spásu člověčenstva, viděli, kterak vlastní život položil Ježíš za ovce Své: vlastní krví očistil je od skvrny hříchu. A proto radují se andělé, když mohou chrániti nás před hříchem, proto pečují o nás, abychom nezbloudili na cestách života vezdejšího. Jak často bývá člověk pokoušen ke hříchu, jak často ale anděl strážný stojí jemu po boku a pomáhá jemu a pamatuje jej na Boha, na věčnost a na spasení duše, dává jemu dobrou vnuknutí a člověk jest spasen. — Jak často se nalézáme v nebezpečí života a anděl strážný podává nám ochrannou ruku svou a my s pomocí jeho jsme zachráněni; jak často upadáme do hříchů a ztrácíme milost Boží a pokoj srdce svého a tu opět stojí vedle nás anděl strážný a podává nám ruku svou a přivádí nás ku pokání, abychom vroucí lítostí, upřímným a zkroušeným vyznáním dosáhli odpuštění hříchův a ztraceného pokoje. Ó, kdo by mohl vypočísti všechno to, co činí nám dobrého anděl strážný, kdo vyličiti, kterak nás ostříhá, kterak o nás pečuje, kterak nám pomáhá. Pohlédněme

jen zkrátka na tento život lidský. Na svět přicházíme s hříchem dědičným, jsme syny hněvu, a hle, tu ve křtu svatém stáváme se dítkami Božími a anděl strážný přistupuje k nám, aby nás provázel na pouti pozemské.

Jak děkuje vězeň, když ruka dobrotivá otvírá mu žalář, snímá pouta a vede jej z místa temnosti na to krásné sluneční světlo; jak ale teprve žasne, když osvoboditel jeho do nádherných ho vede domů, když mu nabízí svou ochranu, svou pomoc, když mu velké nabízí statky, když jej činí svým přítelem, svým synem! Avšak to jest jen stínem té milosti, které se dostává člověku andělem strážným při vchodu do tohoto života pozemského. A když anděl přistupuje k nemluvněti, aby byl strážcem jeho, tu samo nebe se raduje, tu Sám Otec nebeský se zalíbením pohlíží naň, na dítě Své. Léta plynou, z nemluvněte stane se dítě, jinoch; až doposud nevinné jest žití jeho, anděl sprovází jej. Nezná až doposud světa, nezná jeho úskoků, jest šťasten. Ale tak to dále trvati nemůže. Žije člověk na světě, poznává tudíž i svět, svět ten svůdný, hříšný, on sám ale jest slabý, jest mdlý. Se všech stran naň číhají nepřátelé, všude mu nástrahy strojí, a když člověk klesá opět ve hřích, když vypovídá poslušnost nebi, a vrhá se peklu v náruč, tu přistupuje k němu opět anděl strážný a výstražným hlasem svým vybízí jej ku pokání; a hříšník přijat jest opět na milost, když tam ve zpovědnici posvátné hodně přijímá svátost svatého pokání. Čas prchá, z jinocha stane se muž. A nyní nastává krvavý zápas, strašný boj. Peklo vysílá muže za mužem, mění zbraň, nabízí člověku to a ono, zde veliké důstojenství, tam bohatství; zde mu líčí v krásných barvách radovánky tohoto světa, tam opět dusí v srdci jeho víru, zhasíná lásku, odnímá naději. A člověk kolísá nevěda, má-li volit to neb ono, buď hřích neb ctnost; a hle, tu jakýsi tajný hlas ozve se v srdci jeho, napomíná, prosí a varuje — jako blesk osvítlí rozum, sejme bělmo s očí a člověk nyní teprve vidí, že stojí před hroznou propastí. I zachvěje se, ustoupí zpět — vypoví službu peklu — a jest zachráněn. A či to byl hlas právě v tom okamžiku, když již již do strašné propasti řítiti se měl? Byl to hlas anděla strážného. Nyní navštívte se mnou, posluchači moji, chudou chýš; bída tam rozbila si stan, vidíte tam nouzi, hlad, opuštěnost, nemoc v jednom skupení. Ale nešťastníci ti nereptají, popatřte jen na jejich klidné a veselé tváře; kdo je naučil snášeti bídu, kdo je silí v jejich nemocech? Hlas anděla strážného. A nyní, bratři, popatřte tam na toho umírajícího. Bolesti obklíčily jej svět ho opouští, u sebe vidí truchlící miláčky, za sebou hříšný život, před sebou Boží soud, věčnost. Příčin zajisté mnoho, aby se chvěl, aby se trásl. Ale ani v tomto boji posledním nebývá člověk opuštěn. Anděl strážný stojí tu po boku jeho, chrání ho před útoky ďábelskými a doprovází ho na věčnost. S důvěrou a s lítostí přijímá nemocný svátosti umírajících a usíná v Pánu na věky blažen, na věky šťasten. — Hle, toť dílo, hle, taková jest ochrana andělů strážných.

V dnešním rozjímání poznali jste, nejmilejší, jak mocná jest ochrana andělů strážných v životě lidském, pozorovali jste, iaké milosti a dary uděluje nám, shledali jste, že člověk nikdy na světě není opuštěn, jako dítě, jako jinoch, muž i stařec, ve zdraví, nemoci, bohat i chud, v štěstí i v neštěstí, vždy nás chrání, vždy nás opatruje anděl strážný. On vede kroky naše ku pokání, on těší nás v zármutku, on pomáhá v zápasu smrtelném. Tolik působí anděl strážný, aby nás učinil na věky blaženými, na věky šťastnými. A jestliže anděl strážný tak mocně o nás pečuje a tak nás chrání, co učiníme my? Ó, pamatujme, drazí v Kristu, na povinnost svou modliti se ku svému anděli strážnému, poslouchejme výstražného hlasu jeho v pokušení svém. A budeme-li takto činiti, budeme-li se s důvěrou k němu obracet, tenkrát nás bude chrániti v životě našem, bude míti účastenství v utrpení našem; a až se nám přiblíží ta hodinka poslední, které se tak člověk leká, až se budeme svíjeti v zápase smrtelném, tenkrát bude náš anděl strážný při nás, ulehčí nám poslední zápas náš a duši vazeb těla sprostěnou, bídý pozemské uvolněnou dovede k trůnu Syna Božího, a s námi radovati se bude tamo v krajinách nadhvězdných. Amen.

Jan Götschner, duchovní správce zemské pracovny v Pardubicích.

Svátek Narození Panny Marie.

Narození Panny Marie jest radostnou slavností.

»Aj, od této chvíle blahoslavenou mne nazývati budou všickni národové.«
Luk. 1, 48.

Co Maria Panna slovy: »Aj, od této chvíle blahoslavenou mne nazývati budou všickni národové!« byla předpověděla, to se podivuhodně naplnilo. Neboť kde jest země, v níž by jméno Marie Panny nebylo známo? Kde jest křesťanské dítě, jež by ji překrásnou modlitbou »Zdravas« nepozdravilo? Kde jest chrám bez obrazu Mariánského? Kde posléze katolické srdce, jež by láskou pro Marii Bohorodičku nebilo? Žádný světec nepožívá takové úcty jako Maria. A to vším právem; neboť Matka Boží převyšuje všechny úctou a svatostí. Proto i křesťané na všech Mariánských svátcích a slavnostech takovou mají účast. Ačkoliv svátků těch jest mnoho, přece neovšedněly, ale zbožný lid o nich nejvíce do chrámů přichází, by v písních Marii chválil a modlitbami její přímluvy si zjednával.

Podobně i dnes ve věci krásných slavností připomínáme si narození Marie Panny a shromáždili jsme se, bychom veřejně Marii jako královnu poctili.

Před třemi týdny slavili jsme památku Nanebevzetí blahoslavené Panny. Tenkrát Církev svatá poukazovala na Marii, jak

slavně do nebe byla vzata s plesáním patriarchů, proroků, andělských sborů, jak co královna nebes byla korunována Synem svým v království Božím. Byl-li onen den dnem radosti pro nás, neméně jest jím den dnešní. Tehdy ukazovala Církev konec, dnes pak počátek pozemského života Marie Panny. Slavíc její narozeniny, uvádí nás k její kolébce, bychom se zaradovali se šťastnými rodiči nad nebeským dítětem.

Ano, radost jest oním citem, který dnešního dne prsa naše pronikati má, radost nad zrozením Marie Panny.

O tom chceme pojednati i dnes, že narození Marie Bohorodičky jest radostnou událostí:

I. p r o n e b e a

II. p r o z e m i.

Pokračovati chceme modlitbou k blahoslavené Panně.

P o j e d n á n í.

I.

Když Bůh veškeren svět stvořil, popatřil na to, co vykonal a shledal, že to jest velmi dobré; měl zalíbení na tom a požehnal vznešené mistrovské dílo rukou Svých. Když tenkrát se Mu stvořený svět líbil, že spokojeně na něm oko Jeho spočinulo s jakou větší radostí a s jakým pohnutím popatřil na dítě, jež dnešního dne světlo světa spatřilo, s jakou zálibou spočinulo oko Stvořitele na Marii, na této koruně všech tvorů, na tom mistrovském díle všemohoucnosti!

Právem obdivujeme vznešené slunce, krásný jest měsíc, svítí-li v jasu svém, i hvězdy na nočním blankytu divukrásně se vyjímají; ale jasnější nad slunce, krásnější nad měsíc a milejší nad hvězdy jest Maria Panna ve své vznešenosti a kráse.

Než, co dodává Marii, jejíž narození dnes slavíme, tolik krásy, že oko Boží na ní spočívá, a srdce Páně nad ní plesá? Není to nic jiného, než její čistota a vznešená svatost. »Proto,« dí svatý Anselm, »byla Maria nejkrásnějším stvořením, které z ruky Boží vyšlo, poněvadž v ní jako v žádném jiném, těla i duše krása v nevyslovitelném souladu byla spojena.«

My, drazí v Kristu, vešli do života hříchem porušení; lpěl na nás od prvního okamžiku dědičný hřích Adamův, my byli od přirozenosti dětmi hněvu Božího. Než docela jinak bylo u Marie Panny. O ní platí slova Pisma: »Všecka jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na tobě.« Žádný stín hříchu, žádný dech hříšné porušenosti nespočíval na Marii; docela prosta byla hříchu prvotního, zcela čistá, bez poskvrny; naopak naplněna jest milostmi Božími a jako ranní záře v plném lesku do života vešla.

Má-li Bůh radost nad svatými vůbec, když na čisté a svaté duše s výšin nebeských se zalíbením a láskou patří, jaké pohnutí, jaký ples, jaká radost jímá Hospodina, vidí-li bezhříšnou, svatou a neposkvrněnou dívku, Marii, vzor čistoty a svatosti!

Koná-li hříšník pokání, vrátí-li se ztracený syn k Otci, jest radost v nebesích, že ztracený se navrátil a mrtvý ožil. Když tento obrat, toto polepšení hříšníkovo radost a ples v nebesích působí čím více narození bez hříchu v plné svatosti!

Bůh světil sobotu, když stvoření světa ukončil, Hospodin nebeský světí zajisté i dnešní den, kdy nejdokonalejší tvor, nejlepší dílo všemohoucnosti vyšlo ze svatých Jeho rukou.

Dnešního dne radost jest v nebi, radost a plesání. Raduje se Otec, raduje se Syn a plesá Duch Svatý.

Otec se raduje, poněvadž se zrodila ta, na kterou od věčnosti se zalíbením patřil, již ze všech pozemských dcer vyvolil, aby se stala Matkou Spasitelovou, kterou miloval, dříve než svět stvořil, kterou miloval dříve, než světlo světa spatřila.

~~Syn se raduje~~; neboť se Mu dnes Matka narodila, která byla vyvolena z tisíců, aby jediné hodnou byla učiněna Jeho Matkou se státi. Touha srdce Jeho, lidstvo zachrániti, utišena. Zrodila se ta, v jejíž lůně, na jejíž srdci brzo spočine ten, který s ní bolesti i radosti sdíleti má.

~~Raduje se i~~ Duch Svatý, neboť dnes choť Jeho se narodila, čistá a bezeskrvná, před jejíž krásou i zářící hvězdy nebes blednou, jejíž pohled Mu radost působí a jejíž srdce již nyní za Svůj chrám a příbytek volí.

~~Radují se~~ andělé. Měli by snad lhostejnými zůstat, když se zrodila jejich Královna a Paní, když na svět přišel tvor, který leskem svých ctností a své velebnosti všechny řády a kůry nebeské ozařuje? Když se zrodila Matka Syna Božího, který jest jejich Pánem a Velitelem? Měli by snad andělé lhostejnými zůstat, když se dnes narodila druhá lepší Eva, skrze niž lidem, které tolik milovala, vykoupení a zachránění vzejíti mělo, když spasení lidstva tím dnem se přiblížilo a kdy řada jejich se měla doplňovati a prázdná místa jejich měla býti novými čistými duchy nahrazena? Radostí jest andělům sobě podobného anděla viděti, a dnes vidí anděla v tělesné podobě, dívku plnou milostí, která svatostí a důstojností prvního serafa předčíti měla. A nad tím vším by nebeští andělé neplesali a se neradovali?

Celé nebe se raduje, celé nebe se dnes k zemi nakloňuje a andělé ve svatém plesu ozdobují kolébku novězrozeného dítěte, okrašlujíce ji květinami, které jenom v nebi rostou, naplňujíce ji milostmi, jichž vůně po celé zemi se má rozšířiti.

Narození Marie Panny jest radostné pro nebe, ale i pro zemi, o čemž po krátkém oddechu v díle

II.

„Oslavujte všichni národové, všechny třídy lidstva, ať jste jakéhokoliv stáří, jakéhokoliv řeči nebo důstojnosti, onen den narození, který celému světu radost přinese! Neboť vítají-li pohané oslavou narozeniny svých báječných bohů a králů, čím více se sluší, oslavovati den narození Bohorodičky, která celé pokolení

lidské obnovila a kletbu našich prarodičů v požehnání obrátila.« Tak volá svatý Jan Damascénský, uvažuje o dnešní slavnosti.

Do veliké bídy hřích prarodičů uvrhl lidstvo. Víc a více odstupovalo od Boha a spolu i od pravdy a ctnosti. Jako rozvodnění zaplavila svět nevěra, modloslužebnost a rozmanité nepravosti. Hrozná tma rozprostírala se po zemi, tma hříchu a bludu. Byla to noc černá a trvala dlouho! Trvala staletí a tisíciletí. Vidány byly sice ve tmě té jednotlivé světlé paprsky, totiž štěstí a požehnání věstící slova proroků, ctnosti lidí spravedlivých, před obrazy budoucího Vykupitele; ale tyto jasné úkazy se objevily a zase zanikly. udržující tak pouze naději, že jednou den noc překoná.

Tu se ukázala na obzoru celý svět ozařující dívka, narodila se Maria Panna. To bylo pevnou zárukou, že i slunce spravedlnosti, Ježíš Kristus, Spasitel světa není daleko. Když zde byla Matka, musil přijít i Syn. Proto jest narození Marie Panny tolik zemi radostiplným. V Marii přišla na svět ona žena, která měla rozdrtit hlavu hadovu, s ní nadešla doba, kdy splněno mělo být volání: »Rosu dejte nebesa, oblakové dštěte Spravedlivého, otevři se země a vypuť nám Spasitele«; v Marii se zrodila žena, která Vykupitele světa porodila a tím příčinou našeho spasení se stala. Proto volá dnešního dne Církev svatá, že narození panenské Matky Boží zvěstuje radost celému světu, neboť z ní se zrodilo Slunce spravedlnosti, Ježíš Kristus, náš Bůh, který nás od kletby vysvobodil, požehnání nám zjednal a věčný život nám daroval. A svatý Augustin dí: »Eva byla původkyní hříchu, Maria zásluhy; Eva smrt, Maria život přinesla; prvá nás ranila, poslední uzdravila.« Proto právem svět nad dnešním dnem se raduje a plesá, že se v Marii zrodila pravá Eva, Matka milosti a života. Narození Marie Panny nazvali jsme radosti plným, poněvadž se narodila Matka Boží, Matka našeho Spasitele; než i proto můžeme oslavovati den ten, že se nám v něm narodila Královna — Královna moci a slávy.

Maria jest Královnou moci, jest Matkou Boží. Přirozeným i božským zákonem jest každé matce moc nad synem zaručena. Když tedy Bůh Marii za Matku jednorozeného Syna Svého vyvolil, tím jí i velikou moc odevzdal. Ježíš Kristus, pravý Bůh jako Otec, který o Sobě řekl: »Veliká jest moje moc na nebi i na zemi«, následoval, poslouchal ji, byl jí poddán, jako hodný syn jest poslušen své matky.

Maria jest Královnou slávy. Duch Svatý se vyslovil o ní: »Všecka jsi krásná, moje přítelkyně, a poskvrny není na tobě.« Nikdy země tak vznešeného stvoření nenosila jako Marii. Ona převyšuje všechny světce nejenom důstojností svou, ale i tím, že jí dědičný hřích neposkvrnil a ani žádných osobních se nedopustila. Není ctnosti, kterou by nad všechny světce nevynikala. V srdci Marie Panny jakoby se všechny ctnosti soustřeďovaly v největším lesku. V Marii shledáváme ctnosti v nejlepší shodě

tak, že svatý Bernard nazývá srdce její sídlem, domem a trůnem všech ctností.

A tato Královna moci a slávy, která se dnes zrodila, jest, drazí křesťané, i naší Matkou. Žádný jazyk není s to, by vyličil velikost mateřské lásky Marie Panny k nám, ke svým dětem. Jestliže již na tomto světě tolik lidí milovala, že právem nejkrásnějším vzorem lásky k bližnímu považována, čím větší, čím mohutnější jest její láska k nám, když naší Matkou a my jejími dětmi jsme se stali, když na trůně velebnosti sídlo má! Její láska se neumenšila, ale mnohem více rozmnožila.

* * *

Radostné jest narození Panny Marie pro nebe i pro zemi. Kdo by proto dnešního dne při zrození nebeské Královny chladným zůstal? Které katolické srdce dnes by nebylo radostně dojato a na nejvýše příznivě pohnuto a povzneseno? Dar, jehož se nám s nebe dnes dostalo, naplňuje nás díkem a radostí; než nezapomínejme znovu službě Boží a Marie Panny se zasvětit slibem, že se budeme varovati hříchů, že chceme ctností Marii následovati a jejími dětmi nadále býti. Volejme: »Maria, která nyní na nebesích vládneš, ty jsi naše a my jsme tvoji. Bohorodičko, zcela se ti odevzdáváme. Obětuje ti srdce své, celou bytost svoji. Chraň nás jako své dítky, svůj majetek, po všechny dni života našeho!« Amen.

Alois Dostál, farář v Křečovicích.

Svátek Narození Panny Marie.

(Osnova.)

O trojím narození: tělesném, duchovním a pro nebe.

»Ještě hory velikou tíží nebyly usazeny;
před pahrbky já jsm se zrodila.«

Přisl. 8, 25.

Dne 8. prosince koná Církev památku neposkvrněného početí blah. Rodičky Boží. Dne 8. září — narození. Přeradostná slavnost; proč? Že počalo vykoupení naše. Vycházela hvězda dennice; brzy vyšlo slunce. Proto dnes pje Církev: »Narození tvé, blahoslavená Panno, radost zvěstovalo všemu světu.« A tím větší nám, že náš chrám Páně památce jejího narození zasvěcen jest.

Co Bůh činí, od věků ustanovuje; úradky Boží věčny jsou; jen v čase je Bůh provádí. Tak i ta, z níž se měl naroditi Ježíš, jenž slove Kristus, Spasitel světa, od věků ustanovena, předurčena jest. Proto na ni obrací Církev slova prvního čtení, jež vyňata jsou ze Star. Zákona, z knihy »Přísloví Šalomounových«,

a jež vlastně o Moudrosti mluvena jsou a na Rodičku Boží výborně se hodí.

Trojí rozeznává Církev narození: tělesné, duchovní a pro nebe. Tak u Rod. Boží a tak i u nás. —

Pojednání.

1. Od věků předvídána byla i předzřízena; neboť u Boha jest věčné dnes. Proto: od věčnosti zřízena jsem . . . Táž přesvatá Panna předpověděna v ráji; žena, kteráž měla potříti hlavu hadovu. Předobrazena mnohými obrazy: duhou Noemovou; domem zlatým, v němž chována archa Boží; archou, v níž chována manna, chléb nebeský; též osobami: Juditou, Estherou a jinými.

A když přišel čas vykoupení, počata jest, a narodila se na tento svět jako jiní lidé; památka toho dnes. Proto křesťané záhy slavili památku jejího narození. Jak radostné!

I člověk každý má své narození. Bývá radost v rodině; ale dítě pláče. Pravil jeden básník: »Buď tak živ, abys, až budeš umírat i vše vůkol plakati bude, se mohl usmívati.« Církev svatá nekoná, jak známo, památku svatých v den jejich narození se na tento svět, nýbrž v den jejich úmrtí; poněvadž není žádným štěstím, vstoupiti do těchto míst pokušení, strastí a pláče, ovšem ale z nich šťastně vykročiti. Pravil jeden pohan, že jest nejlépe ani se nenaroditi, hledě ku strastem a obtížím života; ale to jest řeč pohanská; život zajisté jest nejdražší dar od Pána Boha; Pán Bůh nás nepotřebuje; stvořiv nás, chce nás věčně učiniti šťastnými; a život náš vezdejší tak drah jest, že si jím život věčný zasloužiti můžeme. Proto, stvořiv nás Bůh, a k tomu lidmi, prokázal nám milost a to největší; a proto ona řeč hříšná, v pravdě pohanská jest.

2. Druhé narození jest duchovní. Duchovně zrodila se Rodička Boží hned při početí; bez prvotného hříchu počata jest, vzhledem k zásluhám Kristovým. Ještě výše vystoupilo duchovní její zrození, když andělem pozdravena jest: »Zdráva, milosti plná, Pán s tebou!«

Člověk duchovně rodí se na křtu sv.: co jest křest? Práví katechismus: že člověk v křtu jako nové stvoření k životu věčnému znova zrozen a posvěcen bývá — Když však tak nešťasten byl, že milosti Boží hříchem pozbyl, znovu zrozen bývá svátostí pokání (voda z nitra, slzy) A tu má zroditi se často; pokaždé, kdy hříchu se dopustil; nemá ve hříchu trvati. Ano, byť i těžkého hříchu neměl, má choditi ku správě Boží: »Spravedlivý ospravedlní se ještě, svatý posvětiž se ještě.«

3. Třetí pak narození jest pro nebe. Pro nebe zrodila se Rod. Boží ovšem od počátku, ale zvláště, kdy na nebe vzata jest; nedávno slavnost nanebevzetí Rodičky Boží. Ó, jak radostné zrození to! Jaká sláva!

I my zroditi se máme pro nebe. Kdy...? v poslední hodině; jak? zbožnou smrtí. Kéž toho každý pamětliv jest! — Každý, kdo zde jest, narodil se; ale zdaž každý duchovně se rodí? O, toho třeba, nezbytně třeba, tak rodili se svatí; svatým, anebo aspoň kajícím životem; jinak pro nebe roditi se nelze — Ó, hleďmež, nejmilejší, aby narození naše na tento svět, ani obrození na křtu sv. nebylo marné, ale abychom, umírajíce a odcházějíce s toho světa, jako Rodička Boží, zrodili se pro nebe. Amen.

Monsign. Boh. Haki.

Svátek Jména Panny Marie.

(Neděle XIV. po Sv. Duchu.)

Jméno Panny Marie jest přemocné.

»A jméno Panny Marie.«

Luk. 1, 27.

Mezi všemi jmény, co jich na světě jest, žádné takové úcty nepožívá, jako jméno Ježíš a Maria. — Slavné jest jméno Alexandra Velikého, slavné jest jméno Karla, otce vlasti, drahé jest každému Čechu jméno Přemysl, Václav, Anežka, avšak přece jména Ježíš a Maria daleko jsou vzácnější a slavnější. — První jest jméno Spasitele našeho, druhé jest jméno Panny, ku kteréž dle svědectví dnešního svatého evangelia poslán byl posel nebeský, aby jí oznámil, že vyvolena jest k důstojnosti na světě největší, za Matku Spasitele světa, Syna živého Boha. Jest to jméno nejvznešenější ženy ze všech, jest to jméno Královny slavné, jejíž trůn jest při trůně Samého Boha. Proto bylo jméno toto již od samých počátků křesťanských obzvláště slaveno a velebeno, — ctí se přesvaté jméno Maria každý den, každou chvíli, a přece však ustanovila Církev svatá k úctě jména tohoto dnešní slavnost Jména Marie-Panny, aby nás tím větší úctou a důvěrou ku jménu tomu povzbudila. A vším právem po nejsvětějším jménu Ježíš nejvíce důvěřovati můžeme a máme ve jméno Maria. Nehodlám dnes dokázati pravdu tuto po stránce náboženské, se stanoviska víry, nebudu vyvraceti mínění těch, kdož veškeré moci upírají Marii, stavíce ji roveň každé jiné ženě, proti výslovnému učení Církve svaté, založenému na Písmu sv., tradici, na svědectví otců církevních i na zdravém rozumu, ale ať dnes mluví věky minulé, a události jejich ty ať dokáží vám, jak mocné jest jméno Marie, když zbožně, upřímně vzýváno jest. —

Pojednání.

Ačkoli jméno Maria, jak řekl jsem, již od prvních počátků křesťanských u veliké bylo úctě, jak ze spisů sv. Otců zřejmo, kteří o Marii vykládali slova z knihy »Příslaví Šalomounových«,

přece slavnost dnešní Jména Marie Panny zavedla Církev svatá teprv r. 1683 na žádost zbožných křesťanů, kteří přesvědčili se o veliké moci jména Marie, a sice na památku vítězství nad Turkem a osvobození Vídně.

Než zůstaňme nejprve u vlasti naší česko-moravské, otevřeme dějiny její, abychom z nich poznali, jak mocným jest jméno Maria

Kdo z nás neslyšel již vysloviti ~~jména Hostýn~~, kdež podle svědectví staré památky písemné, t. zv. rukopisu královédvorského pocházejícího ze 13. století: máti Boží divy tvoří? V rukopise tom vypravuje se známá vám snad všem událost — o vpádu divokého národa asijského — Tatarů zvaného. Jako příval bouře hrnul se národ ten divoký vše niče a již nejmocnější tenkrátě království ruské a polské — jsou zničena a nyní klesnouti má i Morava.

Úrodná pole moravská již zaplavena jsou hordami tatarskými — na míle daleko a široko města i dědiny hořely — a jako blížící se krupobití, tak slyšeti bylo zástupy tatarské — před nimiž s mnohonásobnými ztrátami ustupují Moravané až ke chlumu Hostýn zvanému — na němž kaplička s milostným obrazem Panny Marie. Již opouští všecka naděje Moravany, neboť vše vůkol černá se divokými Tatarsy; — křesťané pak slábnou, řídnou — jen hrstka ještě zbývá jich a ti hynou hroznou, palčivou žízni — otvírají ústa vyprahlá, hlasem chraplavým pění k Matce Boží, umdlené zraky své k ní pozdvihují — a již také i zrada mezi nimi klíčí. — Než tu slyšeti hlas jednoho z vůdců, Vratislava: »Za mnou pojďte, muži stejně smýšlející, za mnou před trůn Matky Boží« a již vrhají se na kolena — před obrazem Marie — a sotva že pomodlili se, již na jasném nebi hrozný vzchází mrak, spouští se déšť, zaduněl hrom, a blesk za bleskem bije do tábora tatarského. Hrůzou nevysvětlitelnou naplněni, na zmatený dávají se Tataři útěk, sami sebe vraždíce. — Toť účinek vzývání jména Panny Marie. — Co bylo by zůstalo z národa našeho, kdyby zvítězili tentokráte Tataři, to věru těžko pověděti.

Známo vám snad dále, jak hrozně sklíčena byla vlast naše, když zuřil v ní boj bratrovražedný, t. zv. války husitské, kdy mnozí ze synů národa českého, přidrževše se víry nové, z ciziny jako hloží k nám zavlečené, opustivše víru, kterou přinesl jim Cyrill a Method, kterou vyznával svatý Václav a otcové jejich, způsobem nejhroznějším pronásledovali všechny, kdož víry otců svých zřici se nechtěli. A v této pro národ náš tak politování hodné době přispěla Panna Maria nejednou ctitelům svým Tak přispěním a na vzývání Panny Marie zachráněno jest i město Most v severních Čechách.

Bylo to roku 1420 14. března, kdy vojsko husitské zničilo město Chomútov. Počet zabitých a upálených toho dne udává se na 2500. Pád města tohoto hrůzou naplnil celý kraj a proto když husité táhli ku městu Žateci, poddávaly se jim napořád hrady i města, až dne 22. července oblehli město Most i hrad

s takovou silou, že se hned zmocnili hřebene hory a odtud nemalé škody střelnou zbraní působili, tak že posádka hradu uvolovala se vzdáti, jen aby život zachránila. Obyvatelé města Mostu tím velmi byli skličeni — avšak důvěřovali v ochranu Panny Marie, a že byl 5. srpna právě svátek Panny Marie Sněžné, slavili ho co nejslavněji, zvonili všemi zvony, shromáždili se v kostele, obcovali slavné mši sv., zpívající písně mariánské a posilnili se tělem Božím. Husité pozorující z dálky počínání zbožných měšťanů, smáli se a rouhali a chystali se k novému útoku na město i hrad. V tom však zabělalo se cosi na horách se strany saské, jakoby sníh byl napadl. Než nebyl to sníh, ale bílé odění vojínové markraběte Bedřicha Bojovného, kteří řízením Božím v pravý čas zuboženým Mosteckým na pomoc přispěli. — Udeřili na vojsko husitské tak, že tito nenadávše se tak silného odporu, nechali všeho ležení a v divém útěku hledali spasení. Od té doby slaví ~~král. město Most slavnost Panny Marie Sněžné způsobem přelátným.~~ Pátého srpna zastkví se celé město ve slávě a jako o Božím Těle ubírá se průvod městem, na poděkování Bohu, že na přímlovu Panny Marie městu v rozhodné chvíli pomoc poslal. A známo vám, že i hlavní město moravské, Brno, na přímlovu Panny Marie zázračným způsobem r. 1647 od Švédů vysvobozeno bylo. A na památku zázračného osvobození Vídně od Turků r. 1683 koná se podle ustanovení papeže Innocence XI. dnešní slavnost Jména Panny Marie. — Tenkrát nejlepším spojencem Leopolda byl Bůh a Panna Maria, pak jmenovaný papež a chudý mnich z řádu kapucínského Marco d'Aviano, který nadchnul pomocníky císařovy, krále polského Jana Sobieského a ostatní knížata i generály nezlomnou důvěrou v ochranu Boží a P. Marie. — Bůh a Marie bylo válečným jejich heslem, před nímž divý nepřítel prchal v nepořádku největším.

* * *

Tuto jsem vám, drazí v Kristu, uvedl jen nejznámější příběhy, které nalezneme v každé dějepisné knize, jakou moc mělo jméno Maria, když s důvěrou vzýváno bylo. Jméno Maria sílilo k statečnosti, roznítilo bojovníky — jméno Maria zahnało nepřitele. — A tak děje se dosud každému, kdo s důvěrou v Boha vzývá jméno Maria. Vždyť život člověka jest boj — dle slov svatého Pisma — a jen statečně kdo bojuje — zvítězí — a nepřátelé naši — toť ty bídy, útrapy, zlí lidé i tělo a žádosti jeho i ten nejzarputilejší nepřítel člověka, ďábel. —

Moji drazí, proti nim s heslem »Maria« bojujeme — u ní pomoci hledající, — jméno Maria vzývejme nejen v utrpení, v boji tohoto života, ale zvláště v boji tom nejrozhodnějším — posledním, kdy ďábel v poslední poušti se zápas, aby vydobyl duši naši. Jako třese se a kleká před jménem Ježíš, tak bojí se i jména Matky jeho Marie.

Svatý Alfons Liguori vypravuje ze života sv. Ondřeje Avelinského, jak tomuto světcovi na konci života bylo podstoupiti tuhý boj s ďáblem.

Ti, kdož byli kolem umírajícího, duchovní jeho bratři, strachem se třásli, když viděli hrůzu a úzkost na obličeji jeho. Jedinou útěchou jim bylo, že světec v tomto zápase oči své stále na obraz Panny Marie obracel, pomoci její se dovoláváje. A nebyl zklamán. Dábel byl poražen, svatý klid uhostil se na tváři jeho a světec skláněl hlavu před obrazem Marie, jakoby jí děkoval za pomoc a přispění. —

Maria Panna pečuje o to, aby ctitel jména jejího neumřel bez svatých svátostí. Maria Panna i zarputilé hříšníky mnohdy na loži smrtelném obrací, naplňujíc srdce jejich lítostí a kajcností.

Ó, děkujeme Bohu, že dal nám tak mocnou pomocnici; jak daleko šťastnější jsme těch, kteří vlastní vinou o tuto pomoc se připravují, kteří v zaslepenosti své nectí Matky Spasitele svého, na něhož všechno ukládají, zapomínajíce, že nemůže se líbiti Synu chvála a čest z těch úst, která Matku jeho milovanou nectí a snad zlehčují. —

Proto my katolíci tím vroucněji ctíme Matku Kr. a tím Jeho Samého, volejme s důvěrou silnou v mocné jméno její: »Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné, nyní i v hodinu smrti naší.« Amen.

František Špička, farář v Nosislavi.

Neděle XV. po Sv. Duchu.

O trojím hlasu, jímž Bůh mluví k srdci člověka.

»Mládenče, tobě pravím, vstaň! I posadil se, kterýž byl umřel a počal mluvit.«
Luk. 7, 15.

Nejmilejší, jsou-li na světě lidé, na které vše se usmívá, o kterých zdá se, že jsou na světě jen, aby radostí požívali, musíme doznati, že jsou také lidé, o kterých zdá se, že jsou na zemi jen proto, aby ji slzami svými skrápěli. Kdo vylíčí tu bolest, která plnila srdce té matky, o níž mluví dnešní sv. evangelium? Smrt necitelná a hluchá k jejím nejvroucnějším prosbám i bolestnému nářku urvala jí manžela milovaného a sotva že nad ním zavřel se hrob, již zase jediný syn, jediný předmět její lásky, klesá pod zhoubnou kosou smrti vjaře svého života; kdo vylíčiti může tedy bolest její? Rozplývajíce se v slzách, kráčí za jeho mrtvolou, k jeho hrobu. Avšak, jaké to štěstí, nedošla až k tomu smutnému příbytku, neboť na této cestě své potkala Pána Ježíše, jenž uslyšel pláč nešťastné matky; milosrdenstvím hnut jsa jde k ní. Jsa stejně mocný jako milosrdný, káže těm, kdož nesli chladnou mrtvolu jinochovu, aby zastavili, a s vážností, jaká přísluší jedině Bohu, praví: »Mládenče, tobě pravím, vstaň! I posadil se, kterýž byl umřel a počal mluvit.«

Co si myslíte, nejmilejší, o tomto dojemném a šlechetném skutku božského Spasitele? Divíte se asi dobrotivosti Jeho srdce a blahopřejete té matce ku štěstí tak neočekávanému.

Ale, moji drazí, Bůh jest stejně dobrotiv ke všem lidem; volá je, ale oni neslyší; volá k nim: Mládenci, starci, vstaňte! ale oni jsou hluchí, jako mrtví, nevstávají.

Krutější nežli ta smrt, která žne nelítostně ve všech stavech, která rodinám i společnosti lidské odnímá osoby nejvzácnější, jest ta smrt, která kosí rovněž také ve všech třídách, která oběti své odnímá poklady nebeské, ano i Samého Boha. Smrt tato není zajisté ani méně bolestnou, ani méně hroznou; ta první bere člověku život časný, ta druhá život věčný. Než mluvmе bez obrazů. Člověk skládá se z duše a z těla, a může obojí na vždy ztratiti anebo na vždy spasiti. Tělo klesá do hrobu zasaženo šípem smrti, která hrůzou naplňuje okolostojící; duše pak klesá šípem smrti, kterou zplodil hřích; nechme tělo, vidíme je příliš často hynouti: vizme duši, kterou před Bohem usmrcuje hřích.

Matka všech lidí, Církev, pláče nad tolika dětmi, jež nosí v srdci svém: Bůh pohnut jejími slzami, přichází jí vstříc a na všechny strany volá ta útechy plná slova: Mládenci, starci, vstaňte!

Rcete, nejmilejší, zdaž je na světě místo kde by nemohli lidé slyšeti Boha? Jak mocně mluví ke všem bytostem rozumným velebným divadlem přírody! Mocně volá hlasem svědomí! Rovněž mocně volá vznešeným učením evangelia, a kdož by tomu uvěřil? Člověk neodpovídá!

O tomto trojím hlasu, jímž Bůh mluví k srdci člověka, budeme dnes rozjímati.

P o j e d n á n í.

I.

Bůh mluví ke všem lidem velebným divadlem přírody.

Bůh nezjevuje se oku našemu viditelně, neslyšíme Ho sice volati na nás, jako volal na Mojžíše, ale vše v tom světě ukazuje nám Její, všechno nám Její hlásá. Kdož neslyší, jak všechno volá k nám:

Smrtelníci, poznejte svého Boha! Jeho ruka mocná stvořila všechno to, nad čím žasne pyšný rozum náš; i vy sami jste dílo Jeho rukou, a On jen proto dal vám život, byste blaženými se stali.

Kdož může hluchým zůstat k tomuto volání hlasu Božího, jež ze všech končin světa zaznívá k nám? Pozdvihneme-li oči svých k nebesům, jak mocně Boha hlásají nám! Skloníme-li je k zemi, jak dojemný hlas z ní slyšeti budeme! Procházíme-li se úrodnými rolemi, jak mnohé myšlenky o Bohu v nás se zrodí! Plujeme-li po širé hladině mořské, jak mohutně řeč Jeho zaznívati bude k nám! A zdaliž naše bytost celá nemluví k nám

o Bohu? Ano, nejmilejší, vše, co jsme, vše, co vidíme, volá k nám: Smrtelníci, Ten, Jenž učinil vás, jest Bůh váš. Ač němou zdá se býti ta příroda, přece řeč její jest tak výmluvná, tak přesvědčivá; a všickni lidé jí porozumějí, malí jako velicí, neučení jako učenci.

Necht bezbožník se chlubí, jak chce že nezná Boha, že nenalézá nikde žádné stopy Jeho bytosti nekonečné; tomu se ne divme. Nebo, kde hledá bezbožník Boha? Víte, že Ho hledá ve zkaženém srdci svém a víte také dobře, že řekl Žalmista Páně: »Řekl bezbožný v srdci svém: Není Boha.«

Ale necht jen pohlédne kolem sebe a všude Boha nalezne. Uzří stopy Jeho velikosti, Jeho moci, Jeho moudrosti vtisknuté všem tvorům a jenom srdce jeho, jediné v celém všehomíru, nepoznalo by svého původce? Vždyť řekl sv. Pavel, že v Bohu jsme, v Bohu žijeme. A jest na tom světě něco, co by nám nemluvílo o Bohu, co by nám Boha nepřipomínalo? Ba v pravdě, velebné divadlo přírody příliš mocně hlásá člověku: Poznej Boha svého! A rovněž tak volá jeho vlastní svědomí.

II.

Kdyby jenom hlas přírody nás k Bohu volal, snad bychom mu mohli odolati. Co člověk stále vidí, to naň časem přestane působiti dojem; spřátelíme se snadno s tím, co stále máme před očima. Jest potřebí, aby hlas mocnější mluvil k srdci našemu, aby nám Boha ukázal a nám již předem pocítiti dal trestů, připravených těm, kdož Jej urážejí.

A to právě, nejmilejší, Bůh náš také činí: vryl zákon do srdce lidí všech; v nitro naše vložil hlas, který nás pobádá, abychom dobré činili a který zadržuje nás na pokraji propasti. Kéž by člověk každý sestoupil do srdce svého, spatřil by, že k rozptýlení pochybností svých nepotřebuje ani raditi se s učenci, ani hledati rozřešení a odpovědi mimo sebe; v hloubi duše hlas tajemný mu dává odpověď určitou a jasnou.

A když člověk setrástí chce jho svatých přikázání, když vykonati chce záměr zločinný, táži se, neslyší před svým rozhodnutím nic v srdci svém? Ano, drazí v Kristu, hlas vnitřní volá k němu: Nešťastníče, co chceš učiniti! Bůh jest zde, On tě vidí... A zůstane-li hluchým ke hlasu tomuto a spáchá-li zlý čin, hned výčitky se ozývají, a přese všechno úsilí nepodaří se mu ospravedlniti svůj skutek zlý; stále v nitru jeho vystupuje zákon Boží proti němu; vždy v srdci svém slyší obranu ctnosti proti náruživostem svým; nikdy nepodaří se mu porušiti toho vnitřního svědka pravdy, který mluví v něm ve prospěch ctnosti.

Člověk hříšný nikterak není šťasten; svět jím zmítá, samota jej plní truchlivostí, temnoty jej děsí; mysl jeho plní obrazy černé a zločin, za nímž běžel s takovou dychtivostí, běží nyní za ním sám, jako krvelačný sup, do něho zatíná své drápy, by

mu rozerval srdce a tak jej potrestal za rozkoš, kterou od něho očekával.

Ach, kdo to mluví ke člověku? Nejmilejší, toť soudce, jehož každý člověk nosí v srdci svém; toť svědomí, jež nám ukazuje Boha, jako dobro jediné, které oblažiti může nás.

III.

A což nyní ještě říci mám o vznešeném učení sv. evangelia?

Jakkoliv jasný jest hlas přírody i hlas svědomí, zdá se, jako by se byl Bůh bál, že jich lidé nebudou chtít slyšeti. Aby nemohli uniknouti Jeho spásonosnému pronásledování, bylo potřeba náboženství, jehož veleknězem byl by On Sám; i ustanovil Bůh muže, jež opatřil autoritou Svou, by od věku do věku hlásali Jeho evangelium, svatý poklad Jeho zákona. Sotva že náboženství křesťanské založeno bylo, již jasněji než slunce zářilo všem lidem; hlasatelé jeho rozdělují si svět a ve všech končinách volají lidstvo ku spasení. Všudy evangelium se káže, všudy hlas Boží zaznívá, a po více než osmnáct set let v dobách pronásledování i pokoje zní slovo svaté od jednoho pólu země ke druhému, svítí lidem a vede je k jich vznešenému cíli. Jakým pravdám ono učí! Jak mnohé neduhy léčí! K jakým ctnostem vede! Toto slovo svaté odhaluje nám zřídlo velikosti naší i příčinu naší bídy, učí nás, že bychom nebyli nešťastnými, kdybychom nebyli hříšnými, že stáváme se otroky tvorů jenom tenkrát, když chceme neodvislími býti od svého Stvořitele.

Toto slovo poutá naše vášně a dusí je, ono léčí srdce naše a směle hlasá věčný boj našim špatným náklonnostem, ono v nás tvoří srdce nové a všemi ctnostmi je zdobí.

Evangelium, draží, káže hrdinné ctnosti, zakazuje i myšlenku na zločin, slibuje palmu vítězům nad náruživostmi, otvírá propast pod nohama těch, kdož jsou jejich otroky.

S evangeliem v ruce staví se náboženství i před největší hříšníky, nabízí jim odpuštění, zve je a nutí, by se navrátili k Bohu.

Ono ještě více činí, ono stírá slzy zarmoucených, těší nešťastné, blaho skytá všem, kdož slyší zákon Jeho a plní jej; poslčuje ono osměluje se jménem Ježíše Krista volati: Mladíci, starci, vy všickni, kteří milosti jste odumřeli, vstaňte! Vy, kteří hříchem usmrceni jste, odhoďte obvazky bludů svých a vstaňte! Tobě pravím, vstaň!

A kdož by tomu uvěřil, nejmilejší, že ti lidé, jež usmrtil hřích, zůstávají necitelnými a hluchými ke hlasu Božímu? Ani velebné divadlo přírody, ani hlas jejich svědomí, ani něžné a sladké volání sv. náboženství nemůže je probuditi z jejich spánku smrti a vzkřísiti ku milosti. Nejdou vstříc svému Bohu jako onen pohřební průvod jediného syna matky zarmoucené, ale prchají před svým Spasitelem; nepřicházejí nikdy, aby slyšeli Jeho

svaté slovo. a zavírají oči své, aby neviděli, jak i příroda je k Bohu volá.

Jaký to žalostný osud! Věčnost nešťastná jest tím hrobem, jež si chystají. Budou z neštěstí svého vinit Boha. Řeknou, že sluhové sv. náboženství nečinili ničeho, aby vyburcovali je z jejich otupělosti. Bůh však řekne jim, že nepřestal nikdy hlasem svým volati je; sluhové sv. náboženství řeknou jim, že nepřestali kázati evangelium také jim a jsou-li zavrženi, že jsou zavrženi jenom proto, že nechtěli slyšeti ani hlasu Božího, ani hlasu Jeho sluhů.

Ach, byl-li by jen jeden jediný v tomto shromáždění takový, k tomu volám: Bratře drahý, popřej sluchu hlasu Božímu, jenž volá k tobě: Mládenče, vstaň, tobě pravím, vstaň! Spěchej k Církvi, matce své, vrať jí syna, pro něhož až dosud tekly slzy její a ona naplněna radostí, že tě má zase, osuší slzy své, zahrne tě svým bohatstvím a dovede tě k blaženosti věčné, kterouž přeji vám všem. Amen.

Z francouzského přeložil Vojtěch Kameš, farář v Bohdanči u Ledče.

Neděle XVI. po Sv. Duchu.

Hříchy křesťanů v den nedělní a sváteční.

»I promluviv Ježíš, pravil k zákonníkům a fariseům, řka: Sluší-li v sobotu uzdravovati?« Luk. 14, 3.

Božský Spasitel byl podle dnešního sv. evangelia pozván do domu jednoho knížete farisejského v sobotu ke stolu. Fariseové a zákonníci pozorovali úzkostlivě každý Jeho krok, každé Jeho slovo; ne sice, aby slovy a skutky Jeho se řídili, nýbrž aby Mu měli co vytýkati a tak působení Jeho u lidu mohli stěžovati. Tak byl Pán Ježíš i v domě knížete farisejského předmětem bedlivého pozorování. Viděli, že předstupuje před Něho člověk jeden vodnatelný, a již těšili se, že naskytne se jim vhodná příležitost proti Němu vystoupiti. Věděliť zcela jistě, že Pán Ježíš ve Svě nevystihlé lásce nemocného uzdraví, a jak snadno mohou pak proti Němu vystoupiti, že znesvětil den sobotní!

Fariseové a zákonníci drželi se totiž litery zákona, který zapovídal v den sváteční veškerou práci vůbec; na duchu zákona jim nezáleželo. Avšak božský Spasitel, znaje myšlení jejich, předešel výtky jejich tím, že poukázal k tomuto duchu zákona a svěcení dne sobotního, že totiž zákon ten nikterak nemůže zapovídati v den sváteční konati skutky milosrdenství.

Jak jednoduchý a přece jak přesvědčivý jest ten Jeho výklad! Jestliže přispějeme ku pomoci v den sváteční pouhému dobytčeti a zcela právem, aniž bychom se proti přikázání o svěcení dne

svátečního prohřešili, jak teprve oprávněni jsme v den sváteční bližním svým prokazovati skutky milosrdenství! Skutky lásky k bližnímu, skutky milosrdenství den sváteční se neznesvěcuje. Vždyť navštívíme-li nemocného, potěšíme-li zarmouceného. poradíme-li tomu, jenž rady naší potřebuje, konáme jen to, co se Pánu Bohu líbí. Bůh jest láska, On i v neděli dává slunci Svému vycházeti, a světlo i teplo rozšiřovati. Skutky dobrými se tedy den Páně nezneuctívá.

Než já myslím, že pravdy této kazateli křesťanskému v době nynější není třeba dokazovati. V době naší dnové nedělní a sváteční příliš úzkostlivě se nezachovávají, a to by také nebylo zrovna tak zlé; ale mnohem horší jest pravý opak toho, že totiž lidstvo nynější dnů nedělních a svátečních vůbec ani nesvětí.

Pomni, abys den sváteční světil, tak volá Bůh ve třetím přikázání k nám křesťanům, a první přikázání církevní praví: Zasvěcené svátky světiti.

Než mnozí křesťané doby nynější jako by těchto přikázání ani neznali, jakoby o nich nikdy nebyli slyšeli. Nestarají se ani dost málo, aby den nedělní a sváteční světili, naopak den nedělní a sváteční jest takovým křesťanům dnem velice nebezpečným; neboť o dnech těch dopouštějí se ku vlastní záhubě a ku pohoršení spolubližních četných a těžkých hříchů.

A poněvadž toto znesvěcování nedělí a svátků vždy více se rozmáhá, třeba jest, abychom škodlivost a záhubnost jeho důrazně si připomenuli. Proto, drazí v Kristu, nemějte mi za zlé, že poukážu dnes s pomocí Boží ku hříchům křesťanů v den nedělní a sváteční.

P o j e d n á n í.

I.

1. Den nedělní a sváteční znesvěcuje se dvojím způsobem; buďto křesťan nekoná toho, co k svěcení dne svátečního se přikazuje, anebo koná to, co se svěcením dne svátečního se nesrovnává. Obojí jest hříchem. Uvažujme především o prvním způsobu. Co přikazuje Církev katolická ohledně svěcení nedělí a svátků? Především návštěvu chrámu Páně na mši svatou a kázání, taktéž odpoledne na křesťanské cvičení a požehnání. Drazí v Kristu, proč činí tak Církev svatá? Odpovídám otázkou: K čemu je člověk zde na zemi? Aby Pána Boha ctil, miloval, poslouchal a spasení věčného si zasloužil.

Člověk ale v pracích a bojích života příliš snadno na ten svůj cíl zapomíná; jeť mu země bližší než nebe. Proto třeba, aby pravidelně na toto svoje určení upozorněn, upamatován byl. Proto již v Starém Zákoně ustanovena sobota a v Novém neděle, aby člověk aspoň ten jeden den v týdnu zanechal starostí o své tělo, o tu hroudu země, a zabýval se péčí o svou duši. K tomu slouží nejlépe návštěva chrámu Páně na mši svatou.

Mše svatá jest, draží v Kristu, ono slunce, z něhož samojediného všickni život křesťana osvěcující a zahřívající paprskové vynikají; ono slunce, bez něhož by křesťanství bylo temnou nocí, ztuhlou spoustou ledu bez života; ono slunce, kol něhož se ostatní úkony bohoslužebné druží a z něhož lesk slávy a milosti Boží na ně se rozlévá. Mocné jsou účinky mše svaté na duchovní život křesťana.

Avšak, Bohu budiž žalováno, křesťané doby nynější toho nevědí, u nich již neúčinkuje ani samo přikázání církevní: V zasvěcený svátek celé mši svaté pobožně přítomen býti. Oni do kostela na mši svatou vůbec ani nejdu. Mnohý křesťan, zasluhuje li vůbec toho jména, nejde do chrámu Páně po celý rok a po roce zase ne. Ba mnohý ještě úšklebky sobě tropí: »Co bych tam chodil, vždyť tam ničeho nerozdávají.« A draží v Kristu, tato netečnost náboženská šíří se až úžasně a to nejen ve městech, nýbrž i na venkově. I venkovské kostely jsou často o nedělích a svátcích prázdný. Lid náš řídí se jednáním těch, kteří jej převyšují vzděláním a postavením. A vidí-li, že ta naše intelligence chrámu Páně se vyhýbá, že do kostela nejde, jen když musí, ex offo, dvakráte do roka, pak dělá to po ní. Předáci naši pořádají výlety a sjezdy o velikých svátcích, ba i o Božích Hodech, zařizují schůze a přednášky zrovna v obvyklou dobu služeb Božích, aby lid od návštěvy chrámu Páně byl zdržován. Tak chtějí ten náš lid vzdělávati!

Někteří křesťané jdou sice časem do chrámu Páně na mši svatou, ba i na kázání, ale odpoledne by jich nikdo do chrámu Páně nedostal. Takový ubožák neví mnohdy, co dlouhou chvíli počíti, naříká si, jak je to nedělní odpolednedlouhé, ale do chrámu Páně si nezajde.

Opět jiní navštěvují častěji chrám Páně, ale s jakým užitekem! O nich platí slova proroka Isaiáše: »Lid tento ústy mne ctí, ale srdce jeho daleko jest ode mne.« Isai. 29, 13. Jsou v chrámu Páně tělem, nikoli však duchem, v srdci jejich není místa pro pobožnost, pozornost jejich není upřena k slovu Božímu, vůle jejich není ochotna řídit se slovy kazatelovými a co ještě horšího, mnozí v chrámu Páně přímo hřeší.

2. Neděle a svátky, jak jsem, draží v Kristu, pravil, mají sloužiti k tomu, aby křesťan o svou duši více se staral. Tu mimo návštěvu chrámu Páně velmi jest užitečna domácí pobožnost. »Cvič se v pobožnosti,« praví svatý apoštol Pavel v listě svém k Timotheovi. I. Tim. 4, 7. Bez cvičení nepřivede to člověk v ničem daleko, tím méně v pobožnosti. Omezíme-li se ve své pobožnosti toliko na chrám Páně, pak ta naše pobožnost mnoho ceny míti nemůže. Ve všední den má člověk málo času, aby uvažoval, jak to stojí s jeho svědomím, v jakém stavu nalézá se jeho duše. K tomu jest neděle, tu se má křesťan tázati sama sebe: Jak jsem strávil uplynulý týden, kterých hříchů mám se pro budoucnost obzvláště vystříhati? Ale, draží v Kristu, kolik křesťanů se v neděli tou prací duševní zabývá? Jestliže do chrámu Páně z duševní

lenosti a netečnosti nejdou, jak pak by si doma na duši svou mohli vzpomenouti!

3. To třetí, co žádá Církev od křestanů v neděli, jest konání dobrých skutků, především skutků tělesného i duchovního milosrdenství. Hleď, křestane, ty můžeš v neděli nemocného navštívit, jej potěšit, je-li chudý, jemu posilu nějakou udělit. Ty můžeš nevědomého poučit, chybujícího napomenouti a jinak a jinak skutky milosrdenství prokazovati. Ptejme se nyní, drazí v Kristu, v čem záleží skutky milosrdenství tak mnohých křestanů v neděli? Snad v tom, že v hostincích pomluvačné a utrhačné řeči vedou, proti vrchnostem duchovním i světským brojí, mezi sebou se hádají a perou? Mnozí křestané opomíjejí skutky milosrdenství docela.

Já nechci nikterak tvrdit, že musí křestan v neděli a ve svátek skutky milosrdenství konati; vždyť nemá k tomu vždycky příležitosti. Ale to jest jisto: Naskytne-li se křestanu příležitost, že může nějaký dobrý skutek bez velikých obtíží vykonati, a ne učiní toho, hřeší.

To by byly, drazí v Kristu, hříchy, jichž se člověk v neděli a ve svátek dopouští opomenutím toho, co k svěcení neděle se vztahuje. Uvažujme nyní ještě v krátkosti o tom, když křestan činí, co se svěcením neděle a svátku se nesrovnává

II.

Pán Bůh praví ve svém přikázání: »Pomni, abys den sváteční světil.« Pomni, pamatuj na to, neopomíjej toho. Musí tedy to přikázání býti velmi důležité, když Pán Bůh s takovým důrazem je připomíná. Mimo to dokazuje to i přísný trest, jež Bůh na přestoupení toho přikázání ustanovil. Čteme totiž v druhé knize Mojžíšově: »Ostříhejte soboty mé; neboť svatá jest vám: kdo by ji poskvrnil, smrtí umře; kdo by dělal v ní dílo, zahyne duše jeho z prostředku lidu svého« 2. Mojž. 31, 14. Není to tedy žádná malíčkost, když Bůh tak přísně hrozí.

1. A přece znesvěcují mnozí křestané neděle a svátky, především leností. Neděle jest sice dnem odpočinku, člověk má sobě odpočinouti od namáhání celého téhodne, má odpočinkem posílniti se k nové práci. Člověk, jenž by si odpočinku nedopřál, musil by brzy podlehnouti. Z toho však nikterak nenásleduje, že má lenošiti, anebo čas marnými řečmi ubíjeti. Člověk jest povinen v neděli, odpočívaje tělesně, duši svou více se zabývati, o svém spasení přemýšleti. A na to mnozí zapomínají, oddávají se tělesné i duševní zahálce a tak neděle a svátky znesvěcují.

2. Jiní činí tak konajíce práce služebné. Hospodin Bůh pravil v Starém Zákoně: »Šest dní pracovati budeš a konati všecka díla svá; sedmého pak dne sobota Hospodina Boha tvého jest. Nebudeš dělati žádného díla v něm ani ty, ani syn tvůj, ani dcera tvá, ani služebník tvůj, ani děvka tvá, ani hovado tvé, ani příchozí, který jest v branách tvých.« 2. Mojž. 20, 9 10.

Co rozumíme, drazí v Kristu, prací služebnou? Práci tělesnou, k užitku tělesnému směřující, která obyčejně od lidí služebných a řemeslných se vykonává. Sem spadá tedy práce polní, řemeslnická, nádennická. Proč takovou prací se neděle znesvěcuje? Poněvadž se přičí přikázání Božímu, jeho duchu i účelu, poněvadž maří úmysl, který měl Bůh, když přikázání dával. Bůh chtěl, aby to byl den odpočinku, abychom jej službě Jeho zasvěcovali a na své spasení pamatovali. Jest to vše možno tomu, jenž v neděli služebnou prací se zabývá a z neděle všední den dělá? Proto ten, kdo bez nevyhnutelné potřeby tak činí, hřeší proti výslovnému přikázání Božímu. Hřích pak dopouští se nejen ten, jenž takovou prací koná, nýbrž i ten, jenž toho jest původcem, jenž k tomu své podřízené přidržuje.

Práce nedělní a sváteční jest, drazí v Kristu, velikou urážkou Pána Boha. Hleď, křesťane, On dal ti šest dnů, kterých můžeš pro sebe zcela upotřebiti, a jen jeden jediný určil pro Sebe, k službě Své. Nemusí to Boha, nejvyšš dobrotivého, boleti, když i ten jediný den se Mu ukrádá, a neukazuje jednání takového křesťana na velikou lhostejnost, ba necitelnost k vlastnímu spasení? Kdo má v srdci svém jen jiskru lásky k Bohu, svému největšímu dobrodinci, kdo ještě věří, že jest duše lidská nesmrtelná, ten musí se chrániti ve svátek práce služebné již s ohledem k Pánu Bohu.

A komu by, drazí v Kristu, tento ohled nepostačil, ten nechť pamatuje, že, kdo neděli znesvěcuje, o požehnání Boží se olupuje a kletbu Boží na sebe svolává. Vždyť víme, že na Božím požehnání všechno záleží, a může Pán Bůh požehnati práci, která Jej uráží? Snad se člověku takovému zdá, že prací svou něco vyzískal, ale na něm se naplní slova proroka: »V den oběti Hospodinovy navštívím trestem knížata a syny královny i všechny, kteří oblečení jsou v roucho cizí, kteří naplňují dům Pána Boha svého nepravostí a lstí.« Agg. 1, 8. 9.

Ba věru, přátelé, práce nedělní není požehnána, a jestli někomu při tom zdánlivě dobře se vede, tím hůře proň; neboť on myslí pak na své spasení vždy méně, až na ně pak docela zapomene. Jak hrozné ale bude pro něho zodpovídání na věčnosti!

A komu ani tento důvod ku svěcení nedělí a svátků nepostačí, ten nechť vezme ohled na své spolubližní, neboť práce nedělní jest zkázou všeho lidu; kde se taková práce rozmáhá, kde lid považuje neděli za všední den, tam lid ten upadá v tělesnou, hospodářskou a mravní záhubu.

Člověk, jenž v neděli neodpočívá, zeslábne a zdraví své zničí. Lid takový sám to na sobě pozoruje, a proto zpravidla pohání síly své lihovými nápoji a hubí se ještě více.

Snad jste již, drazí v Kristu, slyšeli, jak prý neděle škodí blahobytu dělníků a řemeslníků, jelikož tito nemohou sobě ničeho vydělati. Zdaž napadlo vás také, jak nesmyslná jest řeč taková? Vždyť výtěžek práce nepřipadne na příklad v továrně chudému dělníku, nýbrž bohatému továrníku. Neboť čím více se pracuje,

tím nižší jest cena práce. Mimo to dělník, jenž ustavičně pracuje, brzo stává se k práci neschopným, kdežto jiný síly své déle uchová. V roce 1789 bylo ve Francii odstraněno svěcení neděle, všeliká práce byla dovolena, a následek? V krátkém čase počet chudých se ztrojnásobil. Nelze jinak, na práci nedělní spočívá kletba Boží, která stíhá nejen jednotlivce, nýbrž celé obce, ba celé národy. A nejhorší při tom jest, že kde znesvěcování neděle se zahrní, tam jde to s náboženstvím s kopce.

Ukazuji, přátelé, opět na Francii, kde s náboženstvím lidu hrozně to vypadalo, tak že lidé dospělí svatých svátostí vůbec ani nepřijímali. A totéž můžeme pozorovati na vlastní oči i doma u nás. Nemůže býti jinak. Nepřilévá-li se do lampy oleje, uhasne tato, musí uhasnouti. A tímto olejem jest svěcení nedělí a svátků.

Uvažte dále to mravní zdivočení lidstva jakožto další toho následek. Neboť kdo neděle nesvětí, ten se Pána Boha nebojí, a kdo se Boha nebojí, koho se pak bude báti a k čemu se dá strhnouti?! Jaké to pokolení vyrůstá za takovýchto poměrů? Surové, nepodajné, zdivočilé, lehká kořist všech revolucionářů a svůdců, pokolení ke všemu volné, jen když chtějí smyslné se ukojí. Jest dokázáno, že nejvíce zločinů, vražd, poranění, nemravností spácháno bývá v neděli aneb v pondělí, a to od lidí takových, kteří neděle nesvětili, chrámu Páně se vyhnuli, za to ale hýření a prostopášnostem se oddali. A tu přicházím ku poslednímu způsobu znesvěcování nedělí a svátků.

3. Kdo spočítá ty hříchy, jež v neděli od lidí spáchány bývají, tu nestřídmost, ty hádky a rvačky, ty hříchy proti svaté čistotě? Kdo spočte ty hříchy nedělní při hře, pití a tanečních zábavách? Věru možno říci, že více hříchů v jedinou neděli bývá spácháno, než za celých šest dnů všedních. Tak stává se den Páně dnem ďábla, den spásy dnem záhuby. Snad přeháním? Bohužel, nikoli. Kdo není a nechce býti slepým, musí mně přisvědčiti. A proto každý opravdový, upřímný lidumil musí o to z celého srdce se zasazovati, aby neděle a svátky náležitě se světily.

Proto, drazí přátelé, prosím vás srdečně, svěťte náležitě neděle a svátky, a netrpte toho, aby jiní, hlavně vaši podřízení, jich znesvěcovali. Neopomeňte v neděli a ve svátek navštívit chrám Páně na mši svatou a kázání. Nevymlouvejte se, že nemáte kdy a jak ty rozličné výmluvy jsou. Chcete-li někam opravdu jíti, tu snadno odstraníte všechny překážky, jež se vám v cestu staví, a jdete, kam chcete. A mše svatá měla by pro vás míti menší důležitost?

Hleďte i odpoledne do chrámu Páně se dostaviti, konejte i doma svou pobožnost, k ní přidržujte své domácí, jak jindy bývalo.

Hleďte rádi v neděli nějaký dobrý skutek vykonati, o příležitost k němu nebude nikdy nouze.

A chraňte se, prosím vás, ve vašem vlastním prospěchu vás prosím, chraňte se všeliké práce služebné v den nedělní a sváteční. Práce taková nepřinesla by vám žádného užitku, není na ní po-

žehnání Božího. Mějte i své podřízené, své děti, svou čeládku, své dělnictvo k tomu, aby neděle světili. Přidržujte je k návštěvě chrámu Páně, nemyslete si, že byste měli z toho zisk nějaký, kdybyste je k práci přidržovali a jim návštěvu chrámu Páně stěžovali. Ani nemluvím o hříchu, jehož byste se tím dopouštěli, upozorním vás jen na to, že jednáním takovým svědomitost jejich byste podkopávali, a nesvědomití podřízení mnohem více vám uškodí, než byste prací nedělní vyzískali.

Chraňte se všelikých těch hříchů, jimiž by se neděle zne-
svěcovala a netrpě toho také u těch, nad nimiž moc a vliv máte. Měli byste z toho jednou hrozné zodpovídání, mohli byste tím hroznou kletbu na svou domácnost uvaliti.

Hleďte, aby neděle a svátky dosáhly u vás svého účelu, abyste v těch dnech tělesně sobě odpočinuli a duši svou posvěcovali, aby tak dny takové byly pro vás stupněm na cestě spásy k blažené věčnosti. Amen.

Václav Marek, děkan v Lochovicích.

Svátek svatého Václava,

mučenníka Páně a patrona země České.

Liché jsou výmluvy proti zachovávání zákona Božího.

»Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne.«
Mat. 16, 24.

Jednou pravil Pán Ježíš k zástupům: »Široká brána a prostranná cesta jest, která vede k zahynutí, a mnoho jest těch, kteří vcházejí skrze ni; ale těsná brána a úzká cesta jest, kteráž vede k životu, a málo jest těch, kteří ji nalézají.« Mat. 7, 13. 14. A touto úzkou cestou a těsnou branou, která jediná vede do nebe, prošel i svatý Václav do blaženosti věčné. A co čeká a potkává člověka na té úzké cestě? Pán Ježíš nám to dnes pravi: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj, a následuj mne!«

Zapřítí se člověk musí, to jest nehledati pohodlí svého a rozkoše těla, nýbrž skutky těla duchem mrtviti, jak to žádá apoštol, jenž dí: »Kdož ukřižovali tělo i s žádostmi jeho, ti jsou Kristovi.« Kříž svůj nésti musí člověk po té cestě, sám jej nésti musí, ustavičně jej nésti musí pro Krista a za Kristem, jenž první po té úzké cestě šel; nésti ho musí, a tak jde dobře po cestě k nebesům. »Těsná brána jest do nebe a nízká,« praví dále Spasitel. A proto neprojde tou nízkou branou člověk pyšný, jenž hrdou hlavu vzhůru máje, neumí se ponížiti a pokořiti. »Bůh se pyšným protiví.« Nevejde tou těsnou branou lakomec, který s sebou nese veliké uzlíky statků světských a žádostí po nich.

Neprojde tou těsnou branou nikdo, kdo na sobě nese břemeno těžkých hříchů.

Jak ale po té úzké cestě jíti máme a kterak tou těsnou branou do nebe projíti můžeme, to nám ukázal také sv. patron náš Václav. On vychován byv od báby své sv. Ludmily, naučil se znáti tu jedinou cestu k nebesům, a neohlížel se na to, že jest dědic České země; nedbal na obtíže té úzké cesty, neohlížel se po té prostranné cestě tohoto světa, po níž by byl mohl jeti ve voze královském, ale za příkladem sv. Ludmily vytrvale nese kříž svůj za Kristem, až přišel k oné těsné bráně, kdežto proliti musil krev svou, kdežto mladý život obětovati musil pro viru, chtěl-li za Kristem vejíti do nebe.

Čím jest kdo vyšší a čím výše stojí, tím více musí se sehnouti; veliká byla tedy pokora sv. Václava, který, ačkoli trůn knížecí byl jeho sídlem, přece tak byl ponížený, tak málo byl toho světa milovný, že prošel úzkou a těsnou branou do nebe. A proto Církev Boží staví nám ho dnes před oči za příklad a vzor, jenž nás napomíná: »Chcete-li za mnou přijíti, následujte mne.«

A kdož by nechtěl přijíti za svatým Václavem do nebe? Chceme-li to ale opravdově, musíme i my činiti to, co činil sv. Václav, co jiní nespočetní svatí činili. Musíme zapíratí sebe a žádosti své, musíme vzíti na sebe a nésti kříž svůj, a následovati Krista po cestě utrpení. Ale toho lidé nechtívají. Nebe se jim líbí, ale ta cesta do nebe a brána se jim nelíbí, a to tím méně, jelikož cesta tohoto světa jest tak pohodlná, tak příjemná a lákavá. A jestliže poukazuje se na sv. mučenníky, na sv. vyznavače, jak mnoho ti musili trpěti, jak mnoho musili podstoupiti pro království nebeské, aj, tu vymlouvají se lidé všelijak, jakoby oni snáze mohli se dostatí do nebe než sv. Václav, sv. Ondřej, než sv. Kateřina a Maří Magdalena. Říkají ku své omluvě lidé, že Pán Bůh nyní na lidech již tolik nežádá, jako žádal tehdy, když byli svatí živi; anebo říkají, že těžko jest býti svatým, když má člověk tak slabou a zkaženou přirozenost, nebo se vymlouvají, že prý je teď celý svět zkažen, a že proto Pán Bůh něco také uleví, tak jako Církev svatá sama upustila od té přísnosti, kterou měla za minulých časů. Ale kdož takto se ospravedlňují, klamou se; výmluvy jejich jsou liché. Co svatí dokázali, to můžeme i my dokázati, a musíme to učiniti, chceme-li spasení dojíti. Abyste ale tím jasněji poznali, že neplatí a nemohou platiti výmluvy tyto u Boha, chci k Vám dnes mluvití o tom:

1. že v zákoně Božím není žádné změny ani úlevy;
2. že s milostí Boží jest naše přirozenost dostatečna k plnění zákona Božího;
3. že jsou jiní zlí, proto nám Pán Bůh neodpustí hříchův našich.

* * *

P o j e d n á n í.

1. »Nyní jsou jiní časové, jiné obyčeje než za starodávna; nyní jsou jiní lidé a těm jest zhola nemožno, aby tolik činili, tolik podnikali, tolik trpěli pro své spasení, jako bylo na počátku křesťanství, jak to na sv. mučennících nalézáme.«

Takto mudrují často choulostiví křesťané za našich dob, kterým zdá se býti těžkým břemenem zákon Boží, a proto chlácholí sebe: »Vždyť jest Bůh nevýslovná dobrota; On nebude žádati od nás nic nemožného. Vždyť jest Bůh nejvyšší milosrdný, proto nám promine, seč nejsme.« A co odpovíme na tyto výmluvy lidí těch, kteří by rádi lehčím nějakým způsobem do nebe se dostali, než jak to Bůh ustanovil v zákoně Božím, jinou širší cestou než tou úzkou, po níž Spasitel Ježíš Kristus šel? Ovšem, časy se změnily, nyní jsou jiné obyčeje a způsoby; i lidé se změnili, jak to pořád slyšíme, jsou nyní lidé ve všem napřed než za starodávna; chytřejší, učenější; co se těla a světa týče, jsou ovšem lidé napřed, ale co se týče sv. víry a potřeb duše, tu jsou pozadu. Přes to vše ale nezmění se Bůh, nezmění se zákon Boží, který dán jest pro všechny lidi na věky. Jako před 1800 lety řekl Spasitel: »Chce-li kdo za mnou přijíti«, tak to platí až podnes. Jako před 1800 lety dle výpovědi Spasitelovy cesta do nebe byla úzká a brána byla těsná, tak že jen málo lidí vcházelو skrze ni: tak to jest až podnes a bude až do skonání světa. Zákon Boží jest nezměnitelný, tak jako Bůh Sám, který skrze Mal 3, 6 proroka řekl: »Já jsem Hospodin a neměním se.« Zákon Boží zůstane vždycky tentýž, jak Pán Ježíš Sám dotvrzuje, an dí: »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.« A proto neklam sebe, človče, že Pán Bůh nyní v zákoně Svém ulevil. Nikoli, Bůh ho nezmění, a lidé nemohou ho změnit. Bůh ho nezmění, neboť každá změna předpokládá chybu nějakou nebo nedokonalost; kdož by to ale mohl říci o zákoně Božím, že lze v něm něco napravit? Bůh, jsa nejmoudřejší, ví, čeho jest potřeba; On jsa nejdobrotivější, ví, mnoho-li síly člověka nejslabšího unésti dovedou; a podle toho ustanovil člověku cestu k spasení, které nezmění k vůli choulostivosti naší. My tedy musíme změnit své hříšné tělesné náklonnosti, aby nám nepřekážely v plnění zákona Božího, a neočekávejme úlevy zákona Božího; neboť jak sv. Jan ve svém Zjevení píše: »Dokud nepomine nebe i země, nepomine ani jediná literka, ani puntík ze zákona, až se všechno stane«. Nelekejte se ale přikázání Božích a jich obtíží, ale posilujte se slovy téhož apoštola Jana, jenž takto píše I. 5, 3: »To jest láska Boží, abyste zachovávali přikázání jeho, a přikázání Boží těžká nejsou.«

Ale zákon Boží obsahuje v sobě i pokutu pro ty, kteří ho neplní, a odplatu pro ty, kdož mají přikázání Boží a zachovávají je. »Já jsem Hospodin a neměním se;« tato slova jsou potěšitelná pro toho, kdož jest věren zákonu Božímu; neboť ty veliké odměny, které oko nevidělo a ucho neslyšelo, které ani na srdce

lidské nevstoupily, ty jistě dostanou se jemu, jako se jich dostalo apoštolům a mučenníkům; i jemu se dostane již zde na zemi onoho pokoje, který v štěstí i v neštěstí činí člověka šťastným a spokojeným, onoho pokoje, kterýž dal Pán apoštolům říka: »Pokoj zůstavuji vám, ne jako svět dává, já dávám. Já jsem Hospodin a neměním se.« Jak hrozné jest, jak hroznější bude slovo toto hříšníku na soudě Božím! Ani ta pokuta, kterou hrozí Bůh přestupníkům zákona, nezmění se, neuleví. »Červ jejich neumírá,« praví Spasitel o zlém svědomí hříšníka; »páliti je bude oheň, který nikdy neuhasne, uvržení budou do temností zevnitřních, kdež bude pláč a skřípění zubů.« Těmito a hroznějšími slovy popisuje Písmo sv. ale tresty těch, kdož vzpírají se zákonu Božímu. Ale jako na důkaz, že Bůh přísnost zákonů Svých přece nyní ulehčil, uvádějí lidé, kteří se pokuty té bojí, že prý Bůh nyní ani tak netrestá jako dříve. Ovšem netrestá nyní Bůh tak často časným trestem jako v Starém Zákoně, ale Bůh také neodměňuje nyní tak často časným statkem jako tehdy; a oboje to má své dobré a patrné příčiny. Avšak třeba nehubí Bůh hříšných měst a obcí jako Sodomu a Gomorrh, třeba nepohlcuje země rouhače jako pohltila Kore, Dathana a Abirona; třeba neklesá náhlou smrtí nevěrec, jako klesl Oza, když se neuctivě dotkl archy úmluvy; třeba nehynou lidé pro svou prostopášnost potopou, jako za času Noe: proto přece zůstává Bůh spravedlivým jako dříve, proto přece nepřestávají časné tresty docela. Zlé svědomí mučí hříšníka podnes jako Kaina, který se stal tulákem po vší zemi. A zdali pak nouze nebývá trestem marnotratnosti, nemoci následkem nestřídmosti až dosavad? A veliká drahota, války a nepokoje, nemoci a krveprolití, což jest to jiného než trest Boží? A třeba nenastoupil na tebe, hříšníče, trest časný, tím více lekej a hroz se trestů věčných; neboť jestliže Bůh andělům hřešícím neodpustil, jestliže ani Syna Svého neušetřil, ale za nás na smrt vydal, kterak ty se smíš domýšleti, že ujdeš trestům Božím? K vůli tobě nepřestane býti Bůh spravedlivým a svatým. »Já jsem Hospodin a neměním se. V těchto slovech nad slunce jasnější důkaz, že v zákoně Božím není úlevy, neboť Bůh jest vždycky stejně svatý. Darma tedy doufají také lidé úlevy trestu, neboť Bůh zůstává vždy stejně spravedlivým, zároveň ale není se báti nějakého umenšení odměny, neboť Bůh jest vždycky stejně dobrotivým. A proto nepomýšlej nikdy na to, že snad není potřeba všechno tak přísně bráti a konati, jak to brali a konali první křesťané a svatí; tím bys se velmi klamal; zákon Boží se nemění, ale ty se můžeš a musíš změnit. Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne; tať jest ta pravá úzká cesta, k nebesům, jako před 1800 lety, tak i dnes; po té šel Kristus, po té šel sv. Václav, po té jdi i ty.

2. A jako jest marna naděje a domněnka, že uleví [Bůh v zákoně Svém, podobně marné a liché jsou výmluvy, proč lidé od zákona Božího se oddalují. »Moje přirozenost jest slabá, aby mohla zachovati celý zákon Boží.« Jiný říká, že jest jeho přiro-

zenost zkažená, takže nedovede již odřící se hříchu a podrobiti se zákonu Božímu; jest tedy nemožno zachovati celý zákon Boží. Kdyby tyto výmluvy byly pravdivy, tuť byl by Bůh nespravedlivý, jenž ukládá lidem více, než co konati mohou. Ale v tom jest veliký blud. Bůh jest vševědoucí. On zná srdce i ledví naše, On zná i slabost naši. Bůh jest svrchovaná moudrost, a proto ničeho nepožaduje, co by bylo nad síly naše. Bůh jest nevýslovná dobrotivost a milosrdnost, a proto mdloby naší bez pomoci, bez posílnění nenechá. Bůh zajisté chce, abychom spasení byli, proto činil tolik pro nás, že i Syna Svého za nás dal, a proto musíme věřiti, že nám dal takový zákon, který nás k spasení vede i v této naší slabé, zkažené přirozenosti; proto nám dává i prostředky na ruku, které naši slabost podporují. Zajisté každý z vás uzná, že musí býti možno zachovati zákon Boží již proto, že nám ho Pán Bůh dal, a On chce upřímně, abychom spasení došli. Ale zákon Boží stane se nám lehkým, jestliže plniti jej budeme nejen svou silou, ale hlavně s milostí Boží. »Milostí Boží jsem, co jsem« praví sv. Pavel, který vyznává velkou slabost lidské přirozenosti své, dokládá. »Všecko mohu v tom, který mne posiluje.« Tuto pomoc milosti Svě nabízí nám Spasitel, když nás volá k Sobě, říká: »Pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.« A budete-li Boha prositi o pomoc a při tom sil svých dle možnosti užívati, pak poznáte, že pravda jest, co praví sv. Jan: »Příkázání Boží těžká nejsou«; pak poznáte, že pravdu dí Spasitel, říká: »Jho mé sladké jest, a břímě mé jest lehké.« A proto nevyhýbej se žádnému příkázání; jsi-li sláb, pros Boha, a On posílí tě; je-li přirozenost tvá zkažena, naprav ji, prostředků máš k tomu dost, máš-li vůli dobrou a pevnou. Neříkej: »To nemohu, to je těžké«, ale říkej: »To musím, protože to Bůh poroučí;« posiluj se těmi slovy, kterými odhodlal se sv. Augustin: »Mohli jiní, mohli jiné, proč bys ty ne, Augustine.« Posiluj se konečně příkladem tolika svatých a mučenníků, kteří byli slabší než ty; bylo jim obtížněji vůli Boží plniti než tobě a přece ji plnili, ač je to život stálo.

3. Konečně ukazují mnozí na ten zkažený svět, a když káže se jim o zákoně Božím a o přísných pokutách, tu říkávají takoví křesťané: »I dejte nám pokoj s takovou přísností; kdyby tomu bylo tak, jak vy pravíte, tuť by nikdo nepřišel do nebe. Vždyť vidíte, že teď na světě nikdo zákona Božího tak přísně neváží. Buďte rádi, že nejsou lidé ještě horší než je máte; buďte rádi, že vám ještě chodí do kostela, k zpovědi; teď je již jiný věk; vždyť i Církev není tak přísná jako byla dříve, a Bůh také nyní více shovívá než za starodávna.« Takto mluvívá mnohý člověk, a bohužel že bloudí. Já pak mu odpovídám, že Církev svatá umírnila své tresty změnitelné, umírnila posty a přikázané almužny, to stalo se dílem z opatrnosti, dílem z útrpnosti; při takovém množství zlých křesťanů by se jí často ani trestů nedostávalo a veřejným trestem by se mnohému zavřela k pokání cesta. Ostatně protože Církev nyní méně od nás žádá, proto nejsme my na tom lépe.

Jestliže lékař nemůže užiti silných léků, protože by nemocný jich nesnesl, proto není nemocný na cestě k uzdravení. A vidí-li matka, že trestání u nezdárného dítěte neprospívá, odloží metlu; tenkrátě to ale s dítětem nestojí lépe. A podobně Církev Boží netrestá tak jako dříve, ale mlčí a pláče.

Těší-li se ale kdo z toho, že nyní Bůh mnoho shovívá, že málo trestá, já se toho lekám; v tom vidím právě prst Boží. Bůh nás nechává vždy hloub klesnouti do propasti, které otevřenýma očima nevidíme. »Zhřešil jsem, a což se mi smutného stalo?« Tato slova klade Písmo sv. hříšníkům do úst; a proto stává se nyní rozpustilý svět vždy rozpustilejším, že Bůh hned netrestá, a tím připravují si věčné tresty. Neodkazuj nikdo k tomu, že žádný zákona Božího přísně neváží; není tomu tak; Bohu díky, jest doposud ještě dosti takových křesťanů, kteří svědomitě plní zákon Boží, kteří, kdyby toho bylo zapotřebí, i život by dali pro zákon Boží; ale kdyby vskutku všickni lidé byli zlí, proto ty neujdeš trestu. Či myslíš, že by nemohl Bůh trestati všecky? Vzpomeň si na potopu světa, kdy jediný Noe byl zachován. A řekne-li kdo, že by pak nikdo neb málo kdo přišel do nebe, tu odpovídám slovy Kristovými: »Těsná jest brána a úzká cesta, která vede k životu, a málo těch, kteří ji nalézají.« Toto slovo jest nezměnitelné, a protože jest ten svět zlý, měli bychom býti my tím opatrnější a horlivější, abychom s ostatními nezahynuli; ptejme se každý den, jsme-li s tím malým počtem dobrých na úzké cestě k nebesům; mějme to vždy na paměti, že Bůh nezmění vůle Své a zákona Svého, ať má mezi lidmi mnoho nebo málo služebníků.

* * *

Neohlízejme se tedy nikdy na to, že jiní lidé jsou zlí, bezbožní, a že se jim nic zlého nestává, ano, že snad požehnáním Božím oplývají. Nedejte nic na výmluvy a chytré vytáčky lidské; to slovo převáží všecku důmyslnost lidskou: »Já jsem Hospodin, a neměním se.« Co žádal Bůh od prvních křesťanů, od mučovníků a svatých, to i od nás žádá. »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři se, vezmi kříž svůj a následuj mne«, to platilo sv. apoštolům tak dobře, jako sv. Václavu a jako nám.

Kříž jest až podnes jediná cesta, která ku Kristu vede; zapírání sebe samého a tělesných žádostí jest až posavad jediný prostředek kráčet po cestě té. Chcete-li následovati Krista do Jeho slávy, musíte Ho následovati v Jeho utrpení, musíte zatím jíti tou úzkou cestou, tou těsnou branou; to On Sám řekl, On, jenž o Sobě dí: »Já jsem Hospodin a neměním se.« Jen v tom případě vyplní se na nás zaslíbení Kristovo, jenž se za nás k Bohu Otci modlil takto: »Chci, Otče, aby, kde já jsem, tam byl i služebník můj.« Amen.

† Jan Herčík.

Řeči příležitostné.

Poutní řeč o svátku svaté Ludmily,
mučennice a patronky České.

Ctnosti světice Ludmily.

»Oslavovati budu Tě, Hospodine králi.
Chváliti Tebe, Boha Spasitele svého
a blahoslaviti jménu Tvému.«

Sir. 51.

V duchu zalétáme dnes na královské Hradčany do staroslavného chrámu sv. Jiří, kde s úctou patříme na kapli a pohřebiště sv. Ludmily, patronky země české. Vystupujeme po stupních, procházíme mřížkou a zrak náš utkví na náhrobku z bílé opuky, vzácné umělecké památce XIV. století, kde odpočívá u vrchu krásná socha sv. Ludmily se sepjatýma rukama a svinutým závojem na hrdle. Na straně východní vyryt nápis: »Hrob sv. Ludmily mučennice, dědičky a mateře českého národa.« Zde jsou zazděny sv. ostatky kněžny české, patronky naší. —

Kamkoliv oko pohlédne, všudy po stěnách i mřížích obrazy a sochy svatých a to především patronů českých, nápisy zbožné a hlavní události ze života světice Ludmily. Každý Čech rád zde prodlévá, hlavu k mramorové mřížce sklání a vzpomíná na události dávno zašlé, veškerého národa českého úzce se dotýkající. A máme věru nač vzpomínati, máme o čem uvažovati před hrobem dědičky a mateře českého národa!

Mezi nápisy těmi jest i výňatek z Písma, který se na světici Ludmilu případně hodí. »Oslavovati budu Tě, Hospodine Králi. Chváliti Tebe, Boha Spasitele svého a blahoslaviti jménu Tvému.« Všechno to sv. Ludmila konala měrou vrchovatou a proto vynikla ctnostmi, o nichž chceme dnes uvažovati.

P o j e d n á n í.

Hrob sv. Ludmily byl častokráte opravován a znovu ozdoben. Zbožní opravovatelé přičiňovali k náhrobku nápisy, jimiž chtěli světici zvelebiti. Tak jest i na stěnách kaple, obloucích a gotickém klenutí. Jeden nápis ten oslavuje Ludmilu těmito slovy: »Stkvúcí hvězda, ježto jest svých svatých příkladův světlými paprsky všicku českú zemi osvietila.«

A věru, sv. Ludmila vynikala vzácnými vlastnostmi, konala mnohé ctnosti a příkladem jest i nám v lásce k Bohu i lidem.

Jak horlivě se klaněla bůžkům jako pohanka, tak, ano ninohem více, ctíla jediného Boha jako nově na víru obrácená křesťanka. Když Bořivoj s chotí Ludmilou v Čechách vládl,

v sousední říši Velkomoravské zdárně působili světci Cyrill a Method za přízně křesťanského krále Svatopluka. A zde také seznal víru křesťanskou a s chotí svou asi r. 874 pokřtiti se dal od arcibiskupa Velehradského Methoda i kníže Bořivoj. Ihned se jali oba manželé Spasitelovu víru rozšiřovati v Čechách, zvouce kněze do země a za dvorem knížecím i většina národa se dávala pokřtiti. Bořivoj stavěl kostely na Levém Hradci, knížecím hradě a jinde, by měli Češi střediska, kde by se shromažďovali k modlitbám a bohoslužbám. A v jednom z těchto nejstarších kostelů odpočívá tělo té, která chrámy v Čechách rozšiřovala spolu se synem Vratislavem I., otcem sv. Václava.

Knížeti Bořivoji a sv. Ludmile máme tedy co děkovati, že se křesťanská víra v Čechách rozšířila, zakotvila, že národu našemu se dostalo ze sesterské Moravy slova Božího. A sv. Ludmila nad touto věrou svatou bdí jako nad dědictvím svým, dílem svým, zásluhou svou. A dokud tato patronka toho semene víry křesťanské ostříhati bude v zemi naší, jsme bezpečni, že ponese ovoce, že se neztratí pod tak mocnou ochranou a záštitou.

Světice Ludmila vynikala láskou k synům svým Spytihněvovi a Vratislavovi, jakož i k vnuku Václavovi. To dobře vy cítil syn při nešťastném svém manželství s Drahomírou z rodu Stodovanů, a vida, že se choť honí po jiných záležitostech, že miluje více hony než výchovu svých dětí, že spíše má zalíbení v pletichách panstva než v synech a pro starost o nádherný šat, radovánky a podrážování křesťanství nemůže se věnovati cele jako matka dětem svým, proto kníže Vratislav odnímá syna Václava matce a dává jej na vychování babičce Ludmile, by od ní se přiučil, čeho pro život a k panování nad lidem potřebovati bude.

A babička Ludmila vychovávala pacholíka Václava mravně, zbožně, cvičíc jej v tichosti a mírnosti a vkládajíc do srdce jeho lásku k poddaným, aby jednou moudře a spravedlivě panoval v Čechách a miloval ty, kteří k němu jako k otci lnouti budou.

Až závist u matky Drahomíry vzbudilo vychovávání malého Václava a láska, jakou kníže přilnul k babičce své.

Jak často i nyní babička v rodině zastupuje matku! Rodiče snad pro starosti a práce nemohou nebo snad časem i nechtějí se věnovati zdárnému vychovávání dítek, a místo jejich zastupuje babička. Učí vnuky a vnučky modlitbám, opatruje je, napomíná, do života uvádí a pak taková babička jest nejmilejší osobou v domácnosti. A tato péče jim právem přísluší a ve dnech stáří jim zaměstnání a mnohdy i radost přináší. Plní pak babička v rodině úlohu sv. Ludmily a kéž by se každá dočkala takové radosti na svých vychovancích jako tato světice na sv. Václavu! Když pak taková dobrá a hodná babička umírá, oplakávají smrt její a kolem hrobu se shromažďují vnuci a vnučky, na nichž znáti stopy zdárného vychovávání ve dnech mladosti.

Starý letopisec dí o sv. Ludmile, že byla paní rozumnou, dobrou, tichou, horlivou křesťankou a matkou chudých, my

k tomu dodáváme, že byla i ústupnou. Když se zdála po smrti obou synů, které přečkala, nové vladařce Drahomíře nepohodlnou, třeba že měla právo na spoluvladařství a společnou vládu zemskou, přece raději ustupuje na svůj vdovský hrad Tetín u Berouna, aby zde Bohu sloužila a duši svoji na paměti měla. Václavovi bylo při smrti otcově osmnáct roků a jménem jeho vládla Drahomíra.

Bývalá vladařka Ludmila měla v národě jistě mocnou oporu, ve vnuku by byla našla ochránce a mocný rod Slavníkovců, z něhož pocházela, by se byl jistě postavil na stranu její, mohla se sama po smrti Vratislavově ujati vlády v Čechách; ale Ludmila předvíдалa, co by z toho následovalo, jaké rozbroje by v národě vznikly, do jakých domácích zhoubných bojů by byla vlast česká vehnána; proto raději ustoupila, ponechávajíc veškerou vládu snaše Drahomíře.

Mír a pokoj chtěla pro vlast svoji, míru a pokoje musíme jí přát i my. Rozbroje, boje, nepřátelství škodí jednotlivcům i celým zemím, jednota a svornost činí je mocnými a silnými. Mějme i v tom ohledu světici Ludmilu za vzor a vynasnažujme se udržeti ve vlasti žádoucí mír a pokoj a zapuzovati bratrské rozbroje a půtky.

Ludmila byla matkou národa a zvláště k chudině srdce její se nakloňovalo. První obraz v kapli sv. Ludmily, znázorňující život této světice, představuje nám kněžnu, jak rozdává almužnu chudým. Kamkoliv zavítala, všudy ať v rodném Mělnickém hradě, ať na Vyšehradě, ať na Levém Hradci, všudy se ujímala chudiny. Její hrad Tetínský byl stále otevřen a každý mohl do něho vstoupiti, by zde užil staroslovanského pohostinství. Proto i vrahové snadno se sem dostali.

Má-li dle možnosti každý umírnovati bídu spolubližních, tím více jest povinna vladařka starati se o tyto nebohé poddané a vůbec všichni ti, jimž více přálo štěstí a kteří oplývají bohatstvím. Ať nezapomínají, že jsou pouze vladaři statků svých a jenom na čas jimi vládnou; ať vzpomenu, že jim bude zodpovídati se, jak užívali vezdejšího zboží i ve prospěch spolubližních svých! Mějme i v této vznešené ctnosti sv. Ludmilu za vzor a ukládejme si také statky pro veškerou blaženost, jako si je sv. Ludmila ukládala.

Každý skutek této kněžny a světice ukazuje, jak milovala i zemi, z níž vyšla, a národ, k němuž se hlásila.

Právem sluje dědičkou země české a národ ji ctí jako matku svoji. Ludmila nejenom že sama křest sv. přijala, také se o to starala, by se tohoto dobrodiní, křesťanského učení došlo veškerému národu. Hned s sebou z Moravy přivedla do Čech kněze Pavla Kaicha obřadu slovanského, by víru křesťanskou jazykem srozumitelným hlásal a rozšiřoval v zemi naší. Ludmila s chotěm svým Bořivojem zakládala české školy, kde se učilo knihám slovanským a kde se i sv. Václav vycvičil. Babička Ludmila Čechům vychovala tak hodného, vlast svoji milujícího knížete. Milovala i sama svou rodnou zemi a jest nám i v těchto citech k vlasti vzorným příkladem.

I my máme milovati vlast svoji ale ne jenom slovy, nýbrž i skutky svými. Milujeme vlast, když jí všechno dobré činíme, za ni se modlíme, k ní se všude hlásíme, jí náležitou úctu prokazujeme. Ludmila měla dobro vlasti na mysli a k tomu se odnášely skutky její; podobně činme i my a pak budeme pravými vlastenci a milovníky rodné země své.

Svatá Ludmila statečný vedla život a statečnou se i ukázala ve smrti. Kdož by z nás neznal oné smutné události, která se udála večer dne 16. září na klidném jindy Tetíně? Drahomíra jako vladařka a poručnice nad synem Václavem stíhala a pronásledovala sv. Ludmilu i na Tetíně, podezřívajíc ji z touhy po žezle knížecím. Tichá tato trpitelka předvíдалa, že ji stihne něco hrozného, proto se vyznávala ze svých hříchů, posilovala se mannou nebeskou, pěla žalmy a zvláště vroucně se modlila. A nečekala dlouho. Bohem seslaná předtucha se splnila brzo. Přichvátili Drahomírou najatí vrazi Tuman a Kovan, snadno se dostali se svými žoldnři do Tetína, zardousili Ludmilu vlastním závojem, jež jí byli s hlavy strhli.

Sv. Ludmila statečně snesla i smrt mučennickou.

Podnes přicházejí na lidi nesnáze a hořkosti, zakoušeti jest jim pronásledování, podnes boly a strasti stíhají křestany. Jak je snesou? Odhodlaně, statečně, odevzdaně do vůle Boží. Nezoufají, ale skládají vše na Boha a když se jim zdá, že by mohli i vykročit ze světa tohoto, připravují se na tento odchod, na tento krok přijímáním sv. svátostí.

Bůh oslavuje věrné na věčnostech a mnohdy i na zemi této. Tak se stává svatým a vyvoleným Páně. Také hrob sv. Ludmily byl záhy oslaven. Ve vši tichosti, by se lid nebouřil, bylo tělo křestanské kněžny pohřbeno. Vrahům dostalo se odměny za dílo katanské: Tuman ze strachu prchnul do ciziny a Kovan sněmovním nálezem odsouzen a připraven o život. Drahomíru tísnila veliká bázeň, že ji žezlo vladařské ustalo těšiti. Duch zavražděné tchýně, nevinně prolitá krev ji pronásledovala. Tu hustěji a častěji přicházela zvěst od Tetína, jak hrob sv. mučennice jest Bohem oslavován a lidem ctěn. Množství zářících světél kmitá v nočním tichu nad hrobem. I zázraky se zde dějí a mnozí u hrobu sv. mučennice docházejí vyslyšení proseb svých.

Drahomíra nemůže ničím zaplašiti a zapuditi slavnou pověst, zastaviti davy přicházejících sem lidí a umlčeti divy, jež se u hrobu dějí. Poddává se, uznávajíc vítězství sv. Ludmily nad sebou. Zbožný vnuk dává přenést tělo milované babičky na hrad Pražský a pochovává je v někdejším klášteře svatojirském, kde posud trvá.

Takové oslavy a pocty se dostalo sv. mučennici, již ctí všichni křestané a zvláště národ náš, jak tomu nasvědčuje krásně obnovený hrob její.

Sv. Ludmila jest dědičkou a mateří českého národa. Ona předvídajíc, jak víra křestanská Čechům poslouží, starala se o její rozšíření, stavěla chrámy, slovanské školy, hleděla udržeti v zemi

mír, ustoupila, kde v tom spatřovala prospěch, vychovávala zbožné syny a vnuka, který rovněž pro víru život položil a mučennickou krví vlast českou k velikým skutkům zúrodnil. Sv. Ludmila střeže národa, z něhož vyšla, opatruje víru, již hlásala a rovněž ochraňuje dědictví své, zemi českou, jazyk náš.

Chceme býti následovníky její snahy a zásluh. Neodlučujme víry od lásky k vlasti své. Ludmila byla horlivou křesťankou a vyznavačkou víry svaté jakož i vlastenkou ne dle slov, ale dle skutků. Milujme i my zemi rodnou tím způsobem, že si vážíti budeme toho odkazu sv. patronů, víry křesťansko-katolické, majíce za to, že to jest spolu s jazykem a rodnou zemí ono dědictví, jež máme po sv. Ludmile a sv. Václavu. Víra a vlast jsou hvězdy, jimiž skráň sv. mučennice věnčena; i my vyznávejme víru sv. patronů a milujme zemi, z níž vyšli a uloženi byli k věčnému odpočinku. Když i my k tomuto dědictví opravdovou účinnou láskou přilneme, vyplnili jsme úkol svůj a jednou se shledáme se sv. Ludmilou v nebeském království. Amen. Alois Dostál.

O kněžských druhotinách.

Jak veliká to milost, že se obětuje mše sv. každodenně.

»Blahoslavení služebníci tvoji, kteříž stojí před tebou vždycky.«

III. Král. 10, 8,

Nebylo, v Kristu shromáždění, v starověku slavnějšího krále nad krále israelského Šalomouna. Jeho bohatství, jeho moci, jeho nádherě, jeho moudrosti divili se národové i králové. Sám Spasitel náš Ježíš Kristus vyvýšil slávu Šalomounovu nade všecku slávu světa, řka, že ani Šalomoun ve vši slávě tak oděn nebyl, jako kvítí polní. Uslyševši pověst o Šalomounovi královna ze Sáby v požehnané Arabii, přijela do Jerusalema s velikým komonstvem a s velbloudy, nesoucími množství zlata a drahého kamení a vonných věcí. Když pak poznala všecku moudrost krále Šalomouna a užfela pokrmy stolu jeho a řady služebníkův a všecku nádheru v domě královském i v chrámu Hospodinově, byla úžasem bez sebe i zvolala ku králi: »Blahoslavení služebníci tvoji, kteříž stojí před tebou vždycky.« Jako by řekla: Veliká to milost pro tvé služebníky, že slouží tobě každodenně.

Podobně, moji drazí, musím zvolati já ku ctihodnému kmetu knězi, jehož jsme přivedli dnes ve slavném průvodě do této svatyně. Jindy chodil sem sám, dnes pak doprovoben jest od svých bratří duchovních, od milých dítek a osadníků, aby oslavil své druhotiny, t. j. padesátiletou památku svých kněžských prvotín, své první mše svaté.

Nepopřál mu Bůh té milosti, aby mohl pracovati pro všecken čas svého kněžství ve správě duchovní, by mohl dospělým kázati, mládež vyučovati, kajicníky zpovídati, nemocné navštěvovati a jiným jinak sloužiti; ale popřál mu přece tolik zdraví a síly, by mohl choditi každodenně do kostela a obětovati každodenně nejdražší obět novozákonní. Za tuto milost chce náš důstojný jubilant zvlášť díky vzdávati Hospodinu. A to vším právem. Neboť byli-li nazváni blahoslavenými ti, kdož stávali před králem Šalomounem vždycky: čím šťastnější jsou ti, kdož stávají každodenně u oltáře před svým Spasitelem, jenž se obětuje skrze ruce jejich Otci nebeskému! Však tohoto štěstí jsou účastni i věřící, jelikož se koná obět těla a krve Páně za ně. Budeť tedy příhodno uvažovati o dnešní památce kněžských druhotin, jak veliká to milost, že se obětuje mše sv. každodenně.

Ó, Pane Ježíši, jenž dlíš mezi námi skryt a vyslycháš prosby doufajících v tebe, požehnej mým slovům, by poznali tito nábožní posluchači šíř a délku, výši a hloubku tvého milosrdenství.

Vy pak, draží v Kristu, proveďte má slova laskavou pozorností; počínámť mluvit ve jménu Páně.

Pojednání.

Veliká to milost, že se obětuje mše sv. každodenně, a sice veliká to milost: 1. pro kněze i 2. pro věřící.

1. Tak jest, bratři nejmilejší! Že jest dopřáno knězi katolickému, by stával každodenně před tváří Beránka Božího, obětujícího se za hříchy světa, to jest veliká milost především pro kněze samého.

Složí-li svůj úřad učitel, přestane býti učitelem, neboť nekoná již žádné práce učitelské; složí-li svůj úřad soudce, přestane býti soudcem, neboť již nikoho nesoudí; složí-li svůj úřad duchovní evangelický, přestane býti duchovním a navrátí se v stav světský, neboť již nekáže, nekřtí, neoddává a nepohřbívá; složí-li však úřad duchovního správce kněz katolický, nepřestane býti knězem, ale jest knězem stále, byť ani nekázal, nekřtil, nezpovídal, neoddával, nemocných nezaopatřoval, mrtvých nepochovával. Koná-li kněz každodenně obět mše svaté, jest ještě činným dělníkem na vinici Páně.

Píšeť bl. Tomáš Kempenský: „Kněz, konaje obět mše sv., ctí Boha, obveseluje anděly, vzdělává Církev“. Im. Chr. IV. 5. fin. Co jest Církev? To jest království Boží. A kterak se vzdělává království Boží na zemi? Když v srdcích lidských víra se množí, naděje se posiluje, láska se rozněcuje. Víra, naděje a láska jsou základní pilířové křesťanského života. Ovšem, největší z nich jest láska, jak svědčí apoštol Páně, I. Kor. 13, 13., jelikož činí víru a naději pravou, živou a účinnou. Bez lásky víra jest mrtva, naděje pak opovážlivá. Víra a naděje, působící skrze lásku Gal. 5, 6., tvoří v nás člověka nového, stvořeného podle Boha v spravedlnosti a svatosti pravdy Efes. 4, 24. Víra osvěcuje rozum a po-

drobuje ho rozumu Božímu; naděje posiluje naše srdce v strastech života a pozdvihuje je od země k nebesům; láska očisťuje srdce, posvěcuje, připodobňuje k Bohu, spojuje s Bohem. Tak nás vedou a uzpůsobují víra, naděje a láska ku království Božímu; tak skrze ně království Boží se vzdělává.

Pozorujte však, rozmilí v Kristu, kterak přichází do srdcí lidských království Boží, t. j. víra, naděje a láska.

Víra přichází ze slyšení, slyšení pak z kázání. Jak by mohli lidé věřit, kdyby se jim víra Kristova nehlásala? A přece ukazuje zkušenost, že, ačkoliv se mnoho káže, málo se věří. Čím to, nejmilejší? To nám vysvětluje sv. Makarius Egyptský, řka: »Království Boží nezáleží v pouhém kázání, ale v moci a v účincích Ducha Svatého.« Hom. 38. n. 7. Ano, kdyby se kázalo slovo Boží sebe častěji, sebe jadrněji, sebe důtklivěji, přece není samo sebou s to, by zplodilo v srdci člověka víru; to může způsobiti jenom Duch Svatý vnitřním pohnutím a osvícením. A aj! toto vnitřní pohnutí a osvícení vymáhá nám nejsv. oběť oltářní. Neboť touto obětí smířen, jak svědčí Církev svatá Trid. Ses. XXII. cap. 2., uděluje nám Pán Své milosti, oné milosti, kteráž srdce posvěcuje a vlévá do něho víru. Málo jest nyní víry, ale kdyby se nekonala každodenně oběť mešní, nebylo by snad již žádné víry, jako mezi protestanty, kteří tu nejsv. oběť zavrhli.

A tak jest, moji drazí, i s nadějí. Naděje jest radostná jistota, že budeme vytrženi ze všech strastí vezdejších a že budeme požívatí blaženosti nezkalené. Tuto radostnou jistotu vlévá kněz věřícím do srdce slovem i příkladem; těší a napomíná k trpělivosti a ukazuje sám na sobě, že musíme vcházeti do království Božího skrze mnohá soužení. Ale dokonale může nás potěšiti pouze Bůh všelikého potěšení, jak dí svatý apoštol Pavel II. Kor. 1, 3.; ze všech soužení může nás vykoupiti pouze ten, jenž vykoupil celého člověka, jak dokládá sv. Bernard Serm. V. de Nativ. Dom. A tohoto dokonalého potěšení dostává se nám od Boha skrze mši svatou. Neboť s milostí Boží přichází do srdce víra a s věrou naděje. Kdyby se neobětovala každodenně mše svatá, hynuli by lidé ve svých strastech, byli by bídňější nade všechny tvory.

Láska, kteráž miluje Boha nade všechno pro Něho samého, bližního pak jako sebe samého pro Boha, ta přichází do srdcí lidských pouze a jedině účinkem sv. svátostí. Aby však svaté svátosti tento účinek skutečně měly, musí býti Bůh nakloněn. A to se děje skrze mši svatou. I jinověrci udělují sv. svátosti, ale bez prospěchu, poněvadž zavrhli oběť oltářní.

Není to tedy, milí křesťané, nic nepatrného, že na našich oltářích obětuje se každodenně nekrvavá oběť Nového Zákona. Touto obětí vzrůstá se v srdcích lidských království Boží, království víry, naděje a lásky. A k tomu přispívá každý kněz i ten, kterýž nekoná kromě mše sv. žádné jiné služby církevní. Není ani takový kněz naprosto neužitečen, ale má svůj díl mezi dělníky pracujícími na vzdělání Církve. Jak blaží toto vědomí

našeho ctihodného jubilanta! Nemusí-li se nazvati dnes blahoslaveným, když popatří v duchu na velikou řadu let, již ztrávil v službě Páně u oltáře?

2. Milosti, již se dostává od Boha kněžstvu, jste účastni i vy všickni, milí křesťané; jedni větší, druzí menší měrou. I pro věfící veliká to milost, že se obětu e mše sv. každodenně. Všickni zajisté každodenně hřeší a smíření s Bohem potřebují; všickni poznávají svou nicotu a potřebu Boha chváliti; všickni cítí svou mnohonásobnou bídu a potřebu Boha prositi; všickni okoušejí nesčíslných dobrodiní Božích a tedy i potřeby Bohu děkovati. A všechny tyto přirozené potřeby srdce lidského nemohou býti ukojeny, leč každodenním obětováním jedině neposkvrněné oběti. Či není tomu tak, nejmilejší?

Že každodenně všickni více méně hřešíme a tudíž smíření s Bohem potřebujeme, jest pravda zřejmá a nepopíratelná.

Cím však smíříme Boha? Modlitbou? Postem? Almužnou? Sebezapíráním, sebetrýzněním? Ó, uraženou velebnost Boží nemůžeme ukojiti dostatečně, leč obětí onoho Prostředníka, odděleného od hříšníkův a vznešenějšího nad nebesa, v němž se zalíbilo Bohu od věčnosti. A to se děje při mši svaté. «Touto obětí smířen,» praví Církev, Trid. XXII. cap. 2., odpouští Bůh i největší hříchy a zločiny. «Arciť pouze v tom smyslu, že nás obměkčuje, bychom mohli činiti ze svých hříchů pokání. A této každodenní potřebě s Bohem se smířiti, vyhovuje se tím, že kněží každodenně obětují oběť mše svaté nejprve za hříchy své, potom pak i za hříchy lidu. Žid. 7, 27.

A jako uznáváme svou hříšnost a toužíme po smíření s Bohem, tak musíme uznati i svou nicotu před Bohem a vyznávati Jeho nekonečnou moc nad námi. Hle, člověk jest jako tráva, kteráž dnes se zelená a zítra vadne; jako stín, kterýž se ukáže na stěně a za chvíli zmizí; jako dým a oblak, jímž zmitá vítr; jako list, kterýž se chvěje na stromě; jako plátno, kteréž přistřiženo bývá od tkadlce; jako dechem Božích úst v život vešel, tak hyne, když mu Bůh tento dech odejme. Uvážíme-li to, musíme se Bohu klaněti, Jeho chváliti. Jeho nesmírnou moc vyznávati. To pak nemůže se státi důstojněji, než když obětujeme Bohu Syna Jeho milovaného, jenž byl poslušen Otce Svého až k smrti, a to k smrti kříže. A činíme-li to každodenně, ukojujeme tak přirozený cit pokory.

A jako uznáváme svou nicotu před Bohem každodenně, tak staví se nám na oči každodenně potřeba Boží milosti a pomoci, Božího přispění a slitování. Naše vlastní nitro pobádá nás, bychom prosili Boha za všechno, čeho nám potřebí pro duši i pro tělo, pro čas i pro věčnost. My však cítíme, že pro svou hříšnost ničeho od Boha nezasluhujeme, a proto se obracíme k Bohu skrze Prostředníka svého Ježíše Krista, obětujeme Bohu tělo a krev Syna Jeho milovaného, a činíme to každodenně, jelikož bez přispění Božího ani na okamžik býti nemůžeme.

A aj! Bůh ve svém nekonečném slitování vyslýchá prosby naše a činí nám dobře každodenně, dávaje nám slunečno a vláhu, úrodu a požehnání, zdraví a štěstí, mnohonásobná osvícení, vnuknutí, potěšení a posvěcení. Máme tedy povinnost Bohu za Jeho nesčíslná dobrodiní každodenně děkovati. To však nemůže se státi slušně a dokonale, leč když dáváme Bohu darem Toho, s nímž nám dal Bůh všecko, jenž jest svrchovaným důkazem lásky Boží. Jenom každodenním obětováním mše sv. můžeme projevit dokonalou vděčnost k Bohu.

Veliká to tedy milost i pro věřící, že se obětuje každodenně mše sv. jakožto nejdokonalejší oběť smíření, chvály, prosby a díkův.

* * *

Vím dobře, v Kristu shromáždění, že jsem neřekl nic nového; jsem však přesvědčen, že neškodí připomínati časem i věci známé. Veliká to milost, že na oltářích našich obětuje se každodenně nekrvavá oběť Nového Zákona. Veliká to milost pro kněze, jelikož mu popráno přispívati takto ke vzrůstu království Božího skrze víru, naději a lásku. Veliká to milost i pro věřící, jelikož se vyhovuje každodenním obětováním mše sv. přirozeným potřebám srdce, touze po smíření s nejsvětějším, citu pokory, nedostatečnosti a vděčnosti.

Mámeť tedy všickni příčinu děkovati Bohu z toho, že každodenně činí nás účastnými Svých sv. tajemství. Radujte se z této nesmírné milosti zvláště vy, milovaný bratře v Kristu a ctihodný jubilante, volaje se žalmistou Páně: »Čím se odplatím Hospodinu za všecko, což mi učinil? Ž. 115, 12. Jak poděkuji důstojně svému Spasiteli, jenž každodenně po 50 let skrze mé ruce a skrze má ústa sestupoval na oltář jako jediná bohumilá oběť? Nemohu říci, než opět se žalmistou Páně: »Kalich spasení vezmu a jméno Hospodinovo vzývati budu; sliby své Hospodinu splním přede vším lidem jeho.« Ž. 115. 13. 14. Ó, ano, učínte tak, bratře milý; toť bude nejlepší poděkování, když své druhotiny, dnešní mši svatou, budete obětovati přede vším lidem Božím, jakožto vděčnou památku všech těch milostí, jichž se vám dostalo od Boha každodenním obětováním mše svaté, že jste totiž Boha ctil, anděly obveseloval, Církev vzdělával, živým pomáhal, mrtvým odpočinutí vyprošoval, sám pak účastným se stal všelikých milostí. Im. Chr. IV. 5. fin.

A s jakými city a úmysly budete přítomni dnešní mši sv. vy, v Kristu milovaní osadníci? Děkujtež Pánu, že uprostřed vás zvolil si příbytek a v něm každodenně se obětuje Otci nebeskému za vás. Nedopusťte však, by volal k vám nadarmo: »Pojďtež ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.« Mat. 11, 28. Práce a obtíže, trudu a trampot, hoře a žalu má každý z vás dost a dost. Proč byste tedy nechválali každodenně ku zdroji, jenž občerstvuje každého žíznlivého a una-

veného? Ano, každodenně chodte na mši svatou, nevadí-li v tom neodkladné zaměstnání, jakož činívali naši zbožní předkové a jakož činí horliví katolíci v jiných zemích. Nedomnívejte se, že budete trpěti újmu v časných věcech; to bohda se nestane, ale spíše bude vás provázeti požehnání Boží. — Císař Jindřich I. svolal kdys říšský sněm v městě Řezně. I oznámil jednoho dne všem říšským knížatům a pánům, by se shromáždili všickni druhého dne časně z rána. Všickni uposlechli; jenom kníže český, svatý Václav, šel prve do kostela a setrval při mši sv. až do konce, modle se horlivě. Císař a knížata čekali naň dlouho s nevolí. Když pak nepřicházel, řekl císař: »My začneme; až přijde Václav, ať nikdo nevstává a nečiní mu místa.« Ale divná věc; Václav jde, císař vstane s trůnu, jde mu vstříc a vítá ho s otevřenou náručí. Pánové se hněvají, že jedná císař proti vlastnímu rozkazu; on však praví: »Viděl jsem dva anděly, ani kráčeli podle knížete a nutili mne k úctě.« — Milí křesťané! Budete-li choditi rádi na mši svatou, budou provázeti i vás andělé Boží, sypající na cestu života vašeho kvítí spokojenosti a Božího požehnání. Amen.

Klement Markrab.

Promluva o svěcení školní budovy.

Slavnostní nálada opanovala dnes každého z nás. A jak by se také netěšilo srdce všech nás přítomných a obzvláště vás, drazí občané N . . . ští, když teď spatřujete v obci své chloubu svou, krásnou školní budovu, budovu to ve vaší obci, kde nemáte chrámu Páně, nejdůležitější, která bude hlásati potomkům, jak dbali jste byli vychování svých synův a dcer, že jste v obětivosti své ani takové břímě na sebe vložiti neváhali. Stojí tu budova pěkná — pohan a tak mnohý »moderní« křesťan by ji měl za úplně dokončenou a připravenou na vychování a vyučování mládeže. Avšak vy, drazí občané N . . . ští, jako věrní synové svaté Církve katolické nepokládáte díla rukou lidských za hodno, aby se v něm konal úkol tak důležitý, jako je vychovávání a vyučování zdejší mládeže; vy jste chvalitebným způsobem křesťanským požádali sluhy Páně, aby jménem vaším a podle moci svého úřadu poprosil Pána, aby Svým svatým požehnáním dovršil dílo rukou lidských, aby je vyňal z panství ducha zlého, praotce lži a temnosti, a učinil je sídlem ducha světla a pravdy. Tak zajisté osvědčili jste se pravými křesťany, tak jste vyznali, že si vážíte své svaté víry, tak jste dokázali, že nespoleháte jediné na své slabé síly lidské, že nechcete podle nynějšího světa odloučiti školu od Pána Boha, nýbrž s Bohem započítí podle slov žalmisty Páně, Ž. 126, 1.: »Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují ti, kteříž stavějí ho. Nebude-li Hospodin ostříhati města, nadarmo bdí, kdož ostříhá ho«, t. j. všecko lidské namáhání je marno bez pomoci Boží, bez Božího požehnání marno lidské počínání. A dobře

tak. Skutku tohoto zajisté želeťi nebudete, nýbrž vás nanejvýše potěší — vždyť: s Bohem začni každé dílo a podaří se ti až milo!

Pravili jsme: nejdůležitější budova ve vaší obci je škola. Výroku tohoto není těžko odůvodniti. Proč jsme na světě? Ne abychom jedli, pili a dobře se měli — to by byl nízký cíl, který se hodí více po němou tvář: náš účel je vyšší, člověka, k obrazu Božímu stvořeného, nanejvýš důstojný.

Pána Boha poznati, ctíti, milovati, Jemu se klaněti, Jemu sloužiti, Jeho poslouchati a tak spasen býti. (Viz katechismus!) — Člověk z ruky Boží vyšel, člověk se zase má k Bohu vrátiti a v Něm spasen, blažen býti. Rodičům dal dítky Pán Bůh, rodiče mají dítky o Pánu Bohu poučovati, aby Jej poznaly, ctily, Jeho poslouchaly a tak spaseny byly, k Bohu se vrátily. Avšak poněvadž rodiče mnohdy nejsou s takovou úlohou, a jindy, třeba s ni byli, nemají zase tolik pokdy, aby dítky poučovali: škola pomáhá rodičům úkol tak těžký plniti. Ve škole, a to hlavně v hodinách náboženství učí se dítky Pána Boha poznávati, učí se, že jeden Bůh jest ve třech osobách, Jenž stvořil nebe a zemi a všechno, cokoli jest, tedy i nás, že Bůh jest naším pánem, že nemůžeme dvěma pánům najednou sloužiti, že země tato jest jediné přípravou na onen svět, že zde na zemi jsme toliko na zkoušku; a přestojíme-li šťastně zkoušku tuto, pak že dojdeme pravé vlasti, blaženosti nebeské. Hle! jak vznešený je úkol školy, jak prospěšna je škola dobrá! — V pravdě první budovou je v obci zdejší vaše budova školní.

Člověk však je tvorem společenským, jest mu přirozeno, že se jinak nevyvine, leč ve společnosti; on se musí se společností stýkati, musí s jinými bratry svými ústně i písemně se domlouvat. — A kterak by se ve společnosti choval a s bratry svými ústně i písemně se domlouval, poučuje ho škola.

Ve škole učí se dítky i dějepisu, aby poznaly činnost předků svých, aby se chybami jejich poučily a dobrými skutky k dobrému životu povzbuzeny byly; neboť pravý dějepis je učitelkou života.

Ve škole učí se dítky zeměpisu, aby poznaly vlast svou, zemi to, v níž světlo světa spatřily, kde stála jejich kolébka, kde byly vychovány, a poznajíce ji, jí si vážily, o její čest a blaho podle možnosti pečovaly, i v této příčině se řídíce Samým Pánem naším a Spasitelem, Jenž vlast Svou nade všechno miloval, v ní nejraději dlíval.

Škola učí žáky počtům; neboť škola má býti přípravou do života praktického, do života vážnějšího, kdy jest se člověku starati o pokrm, oděv, obydlí; a jen ten je dobrý hospodář, kdo dobře počítati umí.

Ve škole učí se přírodopisu, aby dítky poznávaly přírodu, z rukou Božích vyšlou, a ji poznávajíce, Boha všemohoucího z ní poznávali a Jemu, jako Tvůrci všemocnému, patřičnou úctu vzdávaly; učí se přírodopisu, aby poznaly bohatství přírody, ve svůj prospěch ho užívaly a blahobytu časného si zjednávaly.

Ba i na ruční ženské práce pamatováno, aby i v této příčině děvčata pro život praktický se připravila. Hle, drazí v Kristu,

co všechno ve škole děti mohou získati! Není-li škola ve vaší obci nejdůležitější budovou? Není-li však zároveň k dosažení úkolu tak důležitého, jaký je vytknut škole, potřebí zvláštní milosti a pomoci Boží? Ó zajisté. A proto také zdejší škola bude posvěcena, aby Otec nebeský Svými anděly strážnými vaše dítky ostříhal a Duchem Svatým osvěcoval a k dobrému povzbuzoval, aby z nich byli netoliko zdární synové vlasti, nýbrž i dobří a praví křesťané, aby byly blaženy netoliko na tomto světě, nýbrž i na onom.

Drazí občané N...ští! Dali jste budovu školní postaviti. Požádali jste i sluhu Páně, aby ji posvětil. Avšak ještě dvě podmínky jest vám také plniti, aby vychovávání a vyučování mládeže vaší v této škole se dařilo.

1. Jeť třeba, abyste, rodičové milí, dítky horlivě a pilně do školy posílali. To žádá od vás netoliko Církev sv. a naše milá vlast, nýbrž vás k tomu zavazuje i láska a péče otcovská a mateřská. Jaká to radost, vidí-li matka zbožné, mravné, dovedné a dobrých věcí znalé dítě, zvláště matka taková, která nic jiného mimo vychování a vzdělání nemůže dítěti dáti! Jakou radostí budou naplněni rodiče kdysi na smrtelné posteli, když budou přesvědčeni, že se podle možnosti postarali o blaho dítek svých! Pilná návštěva školy je tedy nezbytnou podmínkou dobrého zdaru ve škole; neboť, kterak může škola na dítě blaze působiti, když dítě do ní nevstoupí? — Než mimo to dobrý zdar školy vyžaduje, aby 2. rodičové podporovali učitele v díle obtížném vzdělání dítek, aby doma neničili špatným příkladem aneb slovem dobrého semene ve škole do srdcí lidských zasetého, aby dokonce nepodkopávali vážnosti učitelů; neboť, co by pomohlo dítěti, kdyby je škola šetrným, skromným, ctnostným naučila, doma však rodiče marnotratnost, vynášivost, nemravnost šířili? Co by prospělo dítěti napomínání učitelovo, kdyby se doma dítě proti učiteli popouzelo, ano nad něj stavělo? Zajisté že nic.

Tak tedy, rodičové drazí, školu krásnou jste postavili, škola bude posvátným obřadem v ochranu Boží poručena: nuže, připojte ještě pilnou návštěvu mládeže školní, vychovávejte ji podle možnosti i doma, a pak radost vám způsobí škola tato.

Také vy, milé dítky, rády chodívejte do tak nádherné školy, zamilujte si ji; buďte vděčny rodičům svým i všem, kdožkoli se o stavbu školy přičinili, rády poslouchajte svých pánů učitelů, pilně pracujte úlohy školní, rády se před vyučováním i po něm modlívejte, abyste jako dvanáctiletý Ježíšek prospívaly věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí. To zajisté je přáním vašich drahých rodičův i naše a všech přátel vašich. K tomu račiz Pán Bůh uděliti Své svaté požehnání. Amen.

Th. Dr. Fr. Ehrmann,

Listy katechetické.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

82.

Když jsem vám předešle o nejsv. Svátosti oltářní vypravoval, upozornil jsem vás, že Pán Ježíš při ustanovení té Svátosti měl dvojí účel; kdo jste si pamatoval, proč Pán Ježíš tu nejsv. Svátost oltářní ustanovil? Ano: 1. aby byla obětí Nového Zákona a 2. aby věřícím sloužila za pokrm pro duši k životu věčnému (op.). Jak jste slyšely, měli židé mnoho rozličných obětí, kterými Bohu sloužili; místo všech těch obětí chtěl Pán Ježíš ustanoviti jedinou, Bohu milou oběť, kterou by věřící Pánu Bohu přinášeli všude po všem světě a stále až do skonání světa; která jest to oběť? O té oběti mše sv. vykládal jsem vám předešle; kdo jste si pamatoval, co jest oběť mše sv.? Co se to při ní Pánu Bohu obětuje? Tedy Sám Syn Boží se Svým Božstvím i se Svým člověčenstvím podává se Otci nebeskému za oběť. Mohl by býti vzácnější dar obětní nad tu oběť, při které se Sám Syn Boží Bohu obětuje? Jest tedy mše sv. nejvznešenější a nejdokonalejší bohoslužbou, kterou mohou lidé Boha uctit, prosit a Jemu děkovat. O takovou vzácnou bohoslužbu postaral se tedy Pán Ježíš Svým věřícím ustanovením nejsv. Svátosti oltářní. Však i živou připomínkou utrpení a smrti Pána Ježíše jest oběť mše sv., kterak? Jak rozdělujeme celou mši sv.? Jak daleko sahá část přípravná? Které jsou hlavní úkony v podstatné části mše sv.? Privil jsem vám, že Pán Ježíš při oběti mše sv. za nás znovu se Otci nebeskému obětuje a proto nemáte této bohoslužby zanedbávati zvláště v neděli a ve svátek; spolu pamatujte si, že máte při ní pozorně, nábožně a uctivě býti přítomny (op.). Pozorně — abyste posv. úkony mše sv. s bedlivostí sledovaly; nábožně — abyste s knězem se modlily; a uctivě — abyste i zevnějším chováním svou zbožnou mysl na jevo dávaly (op.). Tak myslil to Pán Ježíš, když pravil k Samaritance, že máme

pobožnost svou konati v duchu a v pravdě. Proto jsem vás naučil, jaké modlitby říkati máte při jednotlivých částech mše sv. Jak na počátku? Jak při obětování? atd.

Při poslední večeři podal Pán Ježíš tělo Své a krev Svou učenníkům k požívání; tak slavil s nimi hostinu obětní, jakož se při některých obětech Starého Zákona (pokojných) dělo. Tak děje se i nyní při mši sv. — při které části? Přijímá tu kněz a někdy i jiní věřící. A že Pán Ježíš chtěl, abychom nejsv. Svátost oltářní přijímali, dal na srozuměnou, když tělo Své a krev Svou za pokrm a nápoj k životu věčnému prohlásil; a co slíbil těm, kteří tento nebeský pokrm přijímati budou? »Bude-li kdo jíst z chleba toho, tak pravil k posluchačům, živ bude na věky: a chléb, kterýž já dám, tělo mé jest, jež vydám za život světa.« Jan 6 52. Měl tedy Kristus Pán při ustanovení nejsv. Svátosti nejen ten účel, aby věřící v oběti mše sv. měli důstojnou bohoslužbu, ale také aby jim nejsv. Svátost oltářní byla pokrmem k životu věčnému a o tomto druhém účelu dnes vám něco více povím.

Víte, že tělo naše k svému životu potřebuje pokrmu; co by se stalo s námi, kdybychom neměli co jíst? To hrozilo oněm zástupům, které po tři dni trvaly s Pánem Ježíšem a všechnu zásobu jídla již strávily. Pán Ježíš měl s nimi útrpnost a nechtěl je propustiti hladové; co učinil? Jestli ale Pán Ježíš tak starostlivě pečoval o pokrm pro tělo, ne menší zajisté péči měl i o pokrm pro duši naši. Duše ale potřebuje pokrmu ne hmotného, nýbrž duchovního. A jaký duchovní pokrm obstaral Pán Ježíš pro duši? Oznamoval ho posluchačům řka: »Tělo mé právě jest pokrm; a krev má právě jest nápoj« Jan 5, 56. A tento pokrm a nápoj duchovní odevzdal učenníkům a skrze ně všem věřícím při poslední večeři řka: »Vezměte a jezte . . . vezměte a pijte z toho všichni . . .« Jest tedy nejsv. Svátost ustanovena jako pokrm pro duši naši, a my jsme povinni, k zachránění duše tento pokrm přijímati. Těm, kteří by o tento pokrm duchovní nedbali, vyhrožuje Pán Ježíš: »Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života.« Jan 6, 54. Kterí jsou z vás již odrostlejší, přijímáte třikráte do roka tuto nejsv. Svátost jako pokrm pro duši, a každý katolický křesťan jest církevním příkázáním vázán alespoň v čase velikonočním nejsv. Svátost oltářní přijímati. Jak zní to příkázání? Proč právě pro čas velikonoční je to nařízeno? Mimo to však jest zvláště potřeba toho pokrmu v nebezpečí smrti, kdež Pán Ježíš přichází v té nejsv. Svátosti k nemocnému jako lékař duše. Slyšely jste, že Pán Ježíš, pokud na světě byl, volán býval k nemocným, aby je uzdravil, aneb nemocné k Pánu Ježíši nosili. Povězte mi příklady. A zdali pak je uzdravoval? Ano, a to podle těla i podle duše; jak pak podle duše? I nyní tedy vídáte, že chodí kněz k nemocnému s nejsv. Svátostí oltářní aneb jak říkáme s Pánem Bohem. Proč tak se říká? Jelikož tedy v nejsv. Svátosti jest Ježíš Kr. náš Bůh a Pán; co máte činiti, potkáte-li kněze, že jde s nejsv. Svátostí oltářní k nemocnému? Totéž, jako když do kostela přijdete . . . Proč nosí kněz nejsv.

Svátost oltární k nemocným? Aby jim ji podal jako pokrm pro duši k životu věčnému, jak Pán Ježíš ustanovil.

A nyní připomeňte si opět, co ta nejsv. Svátost oltární působí v duši člověka, jenž ji přijímá? Učily jste se již, že se tou Svátostí milost posvěcující v duši jeho rozmáhá; a co zvláště působí jako milost svátostná? (1., 2., 3.)

Ovšem že svátostné přijímání tak blahodratně působí jen u těch, kteří se k tomu patřičně připravili. A jak asi jest třeba se připraviti? Tak, abychom tu nejsv. Svátost přijímali hodně, nábožně a uctivě (op.). Poněvadž jest to Sám Kristus Ježíš nejsvětější, jenž v té Svátosti k nám přichází, musí býti i duše naše svatá, totiž bez hříchu smrtelného a v stavu posvěcující milosti. Jen ten, kdo takto přijímá, hoden jest, aby k němu přišel Pán Ježíš. Kdo by ale nutil Pána Ježíše vstoupiti do srdce hříšného, dopustil by se velikého rouhání; neboť v srdci hříšném a nekajícím vládne ďábel, jako jste slyšely o Jidášovi, že, když vzdor výstraze Pána Ježíše zatvrzelým zůstal ve svém zlém úmyslu a bez kajicnosti přijal z ruky Ježíšovy podávaný mu chléb, »ďábel do něho vešel.« Tak by se stalo s člověkem, který by v stavu hříšném a v nekajicnosti opovážil se přijmouti nejsv. Svátost. Chtěl by tak milost Ježíše Krista jako ukrásti; jmenuje se proto takové nehodné přijímání — svatokrádeží. A tento hrozný hřích zasluhuje také nejtěžšího trestu, který sv. ap. Pavel oznamuje řka: »Kdo nehodně, totiž v hříších, přijímá tělo a krev Páně, že odsouzení sobě jí a pije«, čili uvaluje na sebe zavržení. Musíme tedy před přijímáním nejsv. Svátosti ohledati srdce své, zdali jsme hodni příchodu Ježíše Krista, čili nalézáme-li se v stavu posvěcující milosti Boží. Kdy tedy budeme hodně přijímati nejsv. Svátost? — Však i zbožnými modlitbami máme se k přijetí nejsv. Svátosti oltární připraviti a nejen při sv. přijímání, ale i po něm Ježíši Kristu zcela se odporoučeti, jako viděli jsme na Marii Magdaleně, která u nohou Ježíšových nábožně poslouchala a rozjímala slova Jeho, začož jí před sestrou její Martou pochválil. Tak budeme přijímati nejsv. Svátost nábožně.

Opakuj mně N., kdy přijímáme nejsv. Svátost nábožně? — Konečně pak máme Ježíši Kristu v nejsv. Svátosti jakož nejvzácnějšímu hostu dáti na jevo svou uctivost, asi tak, jako onen setník, když přišel prosit Pána Ježíše, aby uzdravil jeho služebníka. Co řekl Pánu Ježíši, když se ochotně nabídl, že přijde a uzdraví nemocného? Ano, s největší uctivostí a pokorou pravil: Pane, nejsem hoden . . . Takovou pokoru a uctivost dává na jevo i křesťan, když k stolu Páně přistupuje. On kleká, křížem se znamená, v prsa se bije a při tom říká: Pane . . . Opakujte mně tedy, jak máme uctivě přijímati nejsv. Svátost?

Slyšely jste, že nejsv. Svátost jest nejvzácnější pokrm, jaký si jen mysliti můžeme; proto také z úcty k němu nesmíme před jeho přijetím ničeho požití ani píti čili musíme býti zcela lačni. Poněvadž pak při sv. přijímání přichází Kristus Ježíš jako ženich nebeský k duši naší, sluší se, abychom čistě oblečení byli,

věcí a nikoliv osob, a proto očekáváme, že slova naše nebudou vykládána ve zlé.

Vady, jež se vyskytují nejčastěji v katechesích, jsou: 1. řeč abstraktní; 2. složitá souvětí; 3. nesprávné výrazy; 4. nedostatek logiky; 5. převrácená metoda.

1. Děti, jak poznamenává Škoda,³⁾ mají velmi málo slov pro předměty odtažitě. Vyjadřují se raději konkrétně. Pojmy definují ne podstatnými jmény, nýbrž časoslovy a jmény přídavnými. Neříkají na př. pýcha jest přílišné o sobě myšlení, nýbrž: když někdo příliš mnoho o sobě myslí. Aneb: Bůh dokazuje, že jest všemohoucí, a nikoliv: Bůh dokazuje svou všemohoucnost. — Místo zájmen užívají děti raději jmen podstatných a opakují je po způsobu Mojžíšovy kosmogonie, kdež se praví několikrát: I řekl Bůh . . . a nazval Bůh . . . a viděl Bůh . . . — O přechodnících, příčestích a podobných mluvnických tvarech nemají děti ani zdání. Raději je vyjadřují celou větou. V Písmě sv. čteme: »A to pověděl, ukázal jim ruce i bok.«⁴⁾ Kdyby se měly vyjádřiti děti svými slovy, řekli by dojista: »A když to pověděl (a tu by přidaly místo zamlčeného zájmena: Pán Ježíš) ukázal jim ruce i bok.« — Velmi snadno dovedou děti reprodukovati, co kdo mluvil; nesnadno však umějí podati svými slovy obsah a smysl cizí řeči. Ptej se jich na př. na řeč Páně při poslední večeři; že by byl Pán Ježíš učenníky své těšil, některé z nich varoval a pod., to říci nedovedou, ale hbitě ti zopakuji jednotlivé výroky Páně: »Nenechám vám sirotků; prve, než kohout dvakrát zazpívá, třikrát mne zapřeš; amen, amen pravím vám: Jeden z vás mne zradí.«⁵⁾

Arciť beze všech výrazů abstraktních v katechesi obejít se nelze, a to již proto, že nejsou prosty takovýchto výrazů ani katechismy. Jestliť úlohou katechetovou, by vpravil žákům i pojmy abstraktní, avšak ne najednou, nýbrž poněmáhlu, ne pomocí pojmů neznámých, nýbrž na základě dosud osvojených vědomostí; tedy pojmy konkrétními dlužno vésti dítky k výši pojmů abstraktních. Z čehož vysvítá, že, čím děti starší, tím schopnější ku skládání pojmů odtažitých, a že k žákům 12—14letým může již mluvit katecheta mluvou poněkud umělou a vybroušenou. Ale jenom pokud potřebí a pokud se nezatemňuje smysl řeči. Známoť zajisté, že i schopnější žáci hromaděním slov abstraktních bývají unaveni a katechetu s nechutí poslouchají. Řeč většinou abstraktní stane se suchopárnou, nenapíná pozornosti, nebudí zájmu, jest jako mčď zvučící aneb jako zvonec znějící, nepronikajíc ani k srdci ani k vůli, ba mnohdy ani k paměti a k rozumu. Katechetovi, jenž chce působiti ve škole se žádoucím zdarem, musí býti pravidlem nezvratným pro všechny stupně katechumenů: mluvit, pokud možná, konkrétně a názorně.

³⁾ L. c.

⁴⁾ Jan 20, 20.

⁵⁾ Jan 14, 18. Mar. 14, 30. Jan 13, 21.

Proti tomuto pravidlu chybují se v některých katechesích měrou až úžasnou, tak že se zdá, jakoby se mluvilo ani ne k studovaným vůbec, nýbrž k samým theologům. A přece, přemýšlíme-li jen poněkud dle vytknutých vlastností dětské mluvy, snadno se vyhneme všem slovům a obratům abstraktním. Dáme příklady.

»Anděl vyložil význam jména Ježíš.« — Největší žáci vědí sice již, co jest význam; ale přece bude i jim srozumitelnější: »Anděl vyložil, co znamená jméno Ježíš.«

»Jméno Ježíš vyjadřovalo úkol vykupitelský.« — Katechismus praví prostě: »Jméno Ježíš znamená tolik, co Spasitel neb Vykupitel.«

»Celá spása lidstva závisela na Kristu.« — To jest nesrozumitelné i větším žákům. Mají-li rozuměti tomu závisení spásy lidské od Krista, musí se jim říci po česku: »Jenom Kristus mohl spasiti lidstvo.« Jinak: »Jenom Kristus může dáti lidem, čeho potřebují ku spasení.«

Jak krásná to horlivost těch zbožných mužů!« — Prostěji: »Jak horliví byli ti zbožní mužové!«

»Prozřetelnost božská bděla nad Ježíškem a upozornila na to nebezpečení Jeho pěstouna.« — Zde jest kromě slov Ježíška a pěstouna všecko abstraktní. Konkrétně a mnohem srozumitelněji řekne se: »Pán Bůh chránil Ježíška a oznámil Jeho pěstounovi, že ho chce zabiti král Herodes.«

»Po ukončení jí chystali se k návratu.« — Jak nejasné, byť se i rozumělo dle předešlé věty, že »jí« rozumí se »pobožnost«. Lépe: »Když ukončili pobožnost, navracovali se.« Tento poslední výraz, vzatý z bible,⁶⁾ vyjadřuje s dostatek, že se chystali k návratu.

»Dal jsem vám za příklad Pána Ježíše, zvláště stran návštěvy chrámu Páně.« — Návštěvovati kostel a školu pokládá se vůbec za germanismus; správně: choditi do kostela a do školy. Bude zníti tedy onano věta konkrétně: »Dal jsem vám za příklad Pána Ježíše. Ukázal jsem vám zvláště, že máme choditi rádi do kostela, jako chodil Pán Ježíš.«

»To se stalo z vyšších důvodů.« — Rozuměj: »Že zůstal dvanáctiletý Ježíš v chrámě.« Tato poznámka může úplně odpadnouti; dětem dostačí věděti, že Pán Ježíš v chrámě zůstal. Vždyť katecheta nepřednáší ani introdukce ani filosofie bibli-ckých dějin.

»Syn Boží podrobuje se poslušností vůli lidské.« — Jak ne-
snadno porozumí takové dikci i člověk dospělý! Snad by bylo lépe říci: »Syn Boží poslouchal lid a tím dal příklad dokonalé poslušnosti.«

»Při křtu Pána Ježíše znázorněna jest základní pravda svatého náboženství, totiž, že jest jeden Bůh ve třech božských osobách.« — Slovo »názor« jest sice větším žákům známo, ale »znázorniti«

⁶⁾ Luk. 2, 43.

jest i těmto žákům pojmem příliš abstraktním; rcíž tedy prostě: »Při křtu Pána Ježíše zjevily se tři božské osoby. To jest důkazem, že jest jeden Bůh ve třech osobách.«

»Pán Ježíš odmítl vyzvání ďáblovu dokladem z Písma svatého.« — Zde jsou opět dva abstraktní výrazy: vyzvání a doklad. Opišme oba časoslovem a budeme míti větu mnohem jasnější: »Pán Ježíš odmítl to, když Ho vyzval ďábel« (ještě jasněji: »neuposlechl, když Ho pokoušel ďábel«), a sice tím, že doložil slovo z Písma svatého« (ještě jasněji: »a sice slovy Písma svatého«).

»Víra ukazuje zlo hříchu a hrozné následky jeho.« — »Zlo« značí zde tolik, co zloba, malitia, Bosheit; místo následek říká se populárně: co z toho pochází. Nahradíme-li subst. »zlo« adjektivem zlý a subst. »následky« parafraší, máme větu zcela jasnou: »Víra ukazuje, jak velice zlou věcí jest hřích, a jak hrozné věci z něho pocházejí.«

»Na výstrahu všem dětem vypravoval Pán Ježíš příběh o marnotratném synu.« — Ani větší žáci nerozumějí dobře slovu výstraha. Lépe tedy: »Příběhem o marnotratném synu chtěl ukázati Pán Ježíš všem dětem, jak veliký hřích jest marně utráceti peníze.«

»Jakož Pán Ježíš podobenstvím toto milosrdenství Boží naznačil, tak na Maří Magdaleně ihned je uskutečnil.« — Krásná to zajisté antithesa, jako by byla vzata ze spisů sv. Augustina; ale pochopí-li ji děti? My bychom řekli: »Podobenstvím o . . . ukázal Pán Ježíš, že jest Bůh nejvyšší milosrdný; a skutečně milosrdným byl ihned k Marii Magdaleně.«

»Pán Ježíš žádal víru za podmínku pomoci Své.« — Tak mluvívá k studovaným; nestudovaným se řekne: »Pán Ježíš žádal ode všech, kdož volali k němu o pomoc, víru.« Jinak: Pán Ježíš pomáhal všem pod tou výminkou, že v Něho věřili.« Ještě jinak: »Pomáhal, ale vymínil si vždy, aby věřili v Něho.« Výrazy »výminka« a »vymíniti si« (od toho též výměnek a výměnkář) jsou dětem dosti známy.

»Učenníci Jana Křtitele počali se zvrtkávati ve víře o Pánu Ježíši.« — »Zvrtkávati se, vrtkati se« není obvyklé, ale pouze adj. odvozené z tohoto druhého, totiž: vrtkavý. K čemu tvořiti pro mládež neobvyklá slova? Není-li dosti známé slovo »viklati se«? — Tedy: »Učenníci Jana Křtitele počali se viklati ve víře.« — »O Pánu Ježíši« nevyjadřuje tolik, jako »v Pána Ježíše.« Že přichází za sebou dvakrát v, nic nevadí. zvlášť, když poprvé se pojí s 6. a podruhé s 4. pádem.

»Co je přivedlo k tomu přesvědčení?« — Konkretně: »Kterak se přesvědčili o tom?«

»Pán Ježíš zplnomocnil apoštoly.« — Konkretně: »Pán Ježíš dal apoštolům plnou moc.«

»Pán Ježíš dokazuje Svě messiášské postavení⁷⁾ skutky, kteréž činí z vůle Otce nebeského.« — Konkretně: »Pán Ježíš činí

⁷⁾ Jest bezpochyby chyba tisku, a má býti: »poslání«.

skutky z vůle Otce nebeského. Těmi skutky dokazuje, že jest poslán od Otce na svět jako Messiáš.«

»Pán Ježíš znal zámysly Svých nepřátel.« — K čemu zámysly? Prostě a dobře: »Pán Ježíš věděl, co zamýšleli Jeho nepřátelé.«

»Pán Ježíš osvědčil Svou vševědoucnost.« — Lépe a populárněji: »Dokázal, že jest vševědoucí.«

»Vzdor úplatku farisejskému rozneslo se, že Pán Ježíš z mrtvých vstal.« — Zde platí: *Brevis esse cupio, obscurus fio.* »Úplatek farisejský« jest dvojsmyslný: buď fariseové uplatili, buď byli uplacení. Rozumí-li se první, mělo se říci, aby odpadlo abstraktní slovo »úpadek« takto: »Fariseové sice uplatili vojáky, ale přece se rozneslo . . .« — Však ještě konkrétněji mohl bys říci dle bible⁸⁾: »Dali mnoho peněz vojákům.« K čemu zavrhovati konkrétní dikci Písma a nahrazovati ji moderní abstraktní?

»Osobní zjevení se Pána Ježíše rozptýlilo všecku pochyblivost apoštolův.« — Zde jsou tři výrazy abstraktní: osobní, rozptýlilo (má smysl metafor) a pochyblivost. Pochybujeme, že by byly dosti jasny i žákům největším. Však i nejmenší pochopí toto rčení: »Pán Ježíš zjevil se apoštolům tak, že Ho všickni viděli a slyšeli; bylo tedy jisto, že vstal z mrtvých.

»Pán Ježíš chtěl odstraniti pochyblivost u Tomáše a tím i u jiných.« — Dokud se nemůže vykládati dětem pojem pochybování (toto dostačí; k čemu ještě: pochyblivost?), řeklo by se: »Pán Ježíš chtěl, aby měl Tomáš jistotu, a aby měli jistotu skrze něho i jiní lidé.« Na vyšším stupni může se již říci: »Aby Tomáš nepochyboval, a aby nepochybovali ani jiní lidé.« Výrazu »odstraniti« není vůbec potřebí.

»Pán Ježíš shromáždil kolem Sebe zárodek Církve Své.« — Krásná myšlénka, ale ten »zárodek« nelze dětem vykládati, a bylo by to i zbytečno, když lze říci prostě: »Pán Ježíš shromáždil kolem Sebe první údy Své Církve, první Své vyznavače, první křesťany.«

»Pán Ježíš zjevoval se na potvrzení Své víry.« — Lépe: »Zjevoval se, by potvrdil Svou víru.«

»Duch Svátý působil zázraky na rozšíření víry Kristovy.« — Lépe: »Aby rozšířil víru Kristovu.«

»Byli jste pokřtěni na ten slib kmotrů vašich (germ. m. svých), že budete zachovávatí víru.« — Lépe: »Prve než jste byli pokřtěni, musili slíbiti vaši kmotři, že . . .« Aneb: »Teprv tenkrát byli jste pokřtěni, když slíbili . . .«

»Účel nanebevstoupení Páně.« — Konkrétně: »Proč vstoupil Pán Ježíš na nebesa.«

»Milost svátostná na křtu sv. působí znovuzrození duše.« — Náznorněji dí katechismus: »Křest svátý působí milost posvěcující, kterouž býváme ospravedlněni.« K tomu se může přidati: »Toto ospravedlnění jmenuje se též obrození aneb obrod«. Kterého

⁸⁾ Mat. 28, 12.

obrazné pojmenování musí se vyložit, jelikož se často vyskytuje ve vyučování křesťanském.

»Jidáš předstíral dobrý skutek, totiž almužnu pro chudé.« — Mnohem jasněji: »Jidáš dělal, jakoby chtěl učiniti dobrý skutek, totiž dáti almužnu chudým.«

»Varováním se zlého a konáním dobrého, jež Bůh přikazuje, máme kdy každého dne Boha ctíti či sloužiti Mu.« — Jinak, ne tak úsečně, ale srozumitelněji: »Budeme-li se varovati zlého a budeme-li činiti dobré, budeme míti kdy . . .«

»Člověk pojímá některé věci dobře, některé špatně.« Slovo pojímá má několikýrý smysl; zde se hodí lépe: chápe, rozumí.

»Jak dáte na jevo svou vděčnost k rodičům?« — Konkrétně: »Jak ukážete, že jste vděčni rodičům?«

»Na vyžádání ochrany před nebezpečenstvím pomodlíme se k sv. anděli strážci.« — Srozumitelněji: »Aby nás chránil anděl strážce od zlého, pomodlíme se k němu.« Slovo vyžádati jest zbytečné, jsouc obsaženo již v slovu pomodliti se.

»Budme smířliví k bližnímu; umiňujíce sobě: Nebudu se hněvati.« — Zde činí řeč abstraktní jednak adjectivum verbale smířliví, jednak přechodník umiňujíce sobě. Obrátíme pak tuto řeč v konkrétní, řkouce: »Smířujme se s bližním a umiňujme sobě . . .« Jak jasné a krásné!

»Učenníci, zanechavše vše, následovali Pána Ježíše.« — Bez přechodníku: »Zanechali a následovali.«

»Pán Ježíš, věda Sám, co činiti, rozkázal, aby se lid posadil.« — Dle bible⁹⁾: »Sám věděl, co chtěl učiniti; tedy řekl: Rozkažte lidu posaditi se.« Jaký rozdíl mezi obojí dikcí!

»Pilát očekáváje, že snad lid pohne k útrpnosti, předvedl jim Pána Ježíše ztrýzněného, volaje k nim.« — V jednom souvětí dva přechodníky! A přece může se říci prostě: »Pilát chtěl pohnouti lid k útrpnosti; proto vyvedl Pána Ježíše ztrýzněného ven, ukázal Ho všem a zvolal.«

»Herodes chtěl souditi na stáří dítěte.« — Tomu neporozumějí ani větší žáci, ale dobře porozumějí i nejmenší, řekneš-li: »Herodes chtěl poznati, jak stároč jest dítě.«

A jako toto souditi zbytečně se klade místo mysliti, zkoumati, pátrati, hádati, tak říká se též zbytečně: dokládati, doložiti, m. říkati, říci; provésti m. vykonati; za jakým účelem, m. proč; příležitostně, m. při příležitosti, atd. atd.

Ano, zbytečně volívá se v katechesích dikce abstraktní. K tomuto přesvědčení došli jsme, rozebírajíce veliké množství příkladů a dokazujíce, že není myšlenkovitého obratu, jež bychom nemohli vyjádřiti způsobem konkrétním, někdy sice poněkud rozvláčným, ale vždycky určitým a případným. Z onoho množství příkladů učíme se zároveň, že nejvíce zatemňují řeč katechetovu substantiva a adjectiva verbalia, t. j. jména podstatná a přídavná, odvozená z časoslov, jako: potvrzení, zjevení se, pochyblivost,

⁹⁾ Jan 6, 6. 10.

smířlivý, a pak přechodníky, jichž v obecné mluvě vůbec se ne-užívá a jichž proto i dětská řeč naprosto nezná. Konečně nabyli jsme přesvědčení, že řeč přímá jest vždy názornější a živější, než nepřímá, onano pak že zasluhuje přednost již proto, že jest to řeč biblická, evangelická. Mnohá částka biblická, na př. vypravování o příjezdě mudrců do Jerusalema, činí na čtenáře neb posluchače přímo dramatický dojem. Proč kaziti tento dojem přeléváním v řeč nepřímou, proč vůbec uchylovati se od díkce biblické bez podstatné příčiny?

Má-li tedy katecheta s žádoucím zdarem ve škole působiti, musí si osvojiti řeč dětskou a stále míti na paměti, když se připravuje ku katechesím: varuj se abstrakt, varuj se verbalií, varuj se přechodníků, varuj se dlouhých řečí vypravovacích! Mějž na paměti božského Spasitele, jenž vyučoval lid řečí prostou nelíčenou, názornou.¹⁰⁾

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

(Pokračování.)

O přípravě k svátosti pokání.

A) Zpytování svědomí.

Sv. František Sal. radí, abychom, než jdeme spat, vstoupili na lůžko jako do zpovědnice, totiž svědomí své zpytovali, žel a lítost a dobré předsevzetí vzbudili. Mehler, Kat. Handb.

Sv. Ignác z Loyoly činil po každé hodině spasitelné rozjímání a zpytoval svědomí své. Musil-li to pro nutné práce vynechat, jistě to po druhé hodině vynahradil. To vykonával s takovou horlivostí, že i v den smrti ještě zaznamenal své všední hříchy, jak se to po jeho smrti pod poduškou našlo ve knížce. Zanechal také knížečku, návod, kterak hříchy své zpytovati máme.

Kal. Moravan 1857.

B) Prává lítost.

Jan z Jenštýna, arcibiskup pražský, žil z počátku nepříliš ctnostně. Smrtí náhlou arcibiskupa děvinského se změnil. Zkroušené, vděčné srdce pudilo ho k tomu, aby své druhy rozkošnické tělo trestaje, alespoň poněkud splácel dluh spravedlivému Bohu. Proto nosil na těle žíněnou košili a nad ní hrubou sutánu, která byla od neustálého padání k modlitbám na loktech všecka pro-

¹⁰⁾ Vychovatel z r. 1891. str. 360 nn. Amberger, Pastoraltheologie, II. vyd. d. 3. str. 284.

dřená. K pospání ukládal tuhým postem sušené tělo na holou lavici, strkaje pod hlavu bibli nebo jinou knihu pobožnou. Za nejdelších nocí přál sobě sotva tři hodiny odpočinku, neboť čtyřikrát z lože vstával k modlení, rozjímání a trýznění těla, bičuje se.

Drahé kameny.

Přemysl Otakar I., král český, postního času na pokání v noci potají sám s jediným sluhou do kostela šel a vrhna se na kamennou půdu, tak dlouho setrval v modlení, až i dlažbu hojně slzami smočil; odtud pak, ještě před východem slunce, chtěje účasten býti Svátosti oltářní, volal k sobě úředníka, kterému svěřil péči o chudé a tázal se, měl-li vše hotovo k výživě jejich.

Fr. Palacký: Dějiny české.

Zpověď generální.

Sv. Markéta z Kortony, kajicnice, obrátivši se s celým srdcem k Bohu, dostávala i v zjevení ujištění o lásce Krista, a tu pravila jednou k Němu: »Pane můj! Ty mne nazýváš vždy ubohým dítětem, kdy pak jednou uslyším z božských úst Tvých krásné jméno dcery?« »Toho ty's ještě nehodna,« odpověděl Spasitel, »prve než jméno dcery dosáhneš, musíš svědomí své generální sv. zpovědí ode všech hříchů očistiti.« To když Markéta uslyšela, zcela se v zpytování svědomí věnovala a rozpomenuvši se na všechny hříchy své, zpovídala se z nich knězi po celých osm dní, více plačíc než mluvíc. A když zpověď tu dokonala, vzala závoj s hlavy své, položila provaz na krk a takto ponížena přistoupila k stolu Páně a uslyšela brzy na to od Spasitele: »*Moje dcero*«, při čemž v nevýslovné rozkoši tonula.

Mehl. příkl.

○ odpustcích.

Za dob apoštolských dohlíželi představení Církve velmi bedlivě, zdali a kterak kající uložené sobě skutky konají. Jestliže viděli, že kající po nějaký čas uložené sobě tresty věrně a trpělivě snášejí a polepšením hodné pokání činí, slovem, že patrně života svého napravují, zkrátili jim čas pokání o čtyřicet dní neb o celý rok neb více let aneb odpustili jim všechen uložený trest. Odpustění ale a prominutí takových trestů jmenovalo se udělování odpustků aneb zkrátka odpustky. — Když r. 1600 rozhlásil papež Kliment VIII. milostivé léto, tu tři miliony poutníků z celého křesťanského světa se sešlo a mezi nimi nacházel se také Maxmilian I., vévoda bavorský, v prostém oděvu poutnickém a Bedřich, vévoda z Virtemberku; všichni viděli sv. Otce a slovem a příkladem povzbuzené kardinály a jiné důstojné kněze, ani poutníkům těm skutky lásky a pokory prokazovali, nohy jim myli, lačným pokrm zaopatřovali, za stolem jim posluhovali, peněz množství mezi ně rozdělovali, do domů laskavě uváděli, slovem: tak laskavé skutky činěny byly tehdaž v Římě, že mnozí protestanté, kteří tam jen ze zvědavosti přišli, pohnuti byvše, do Církve

katolické se navrátili, mezi nimiž byl i svrchu jmenovaný vévoda Bedřich, Štěpán Kalvín, strýc arcikacíře Kalvína; i mnozí Turci přijali křest svatý. Macana výb.

O svátosti posledního pomazání.

Sv. Malachiáš.

Sv. Malachiáš, arcibiskup a primas irský, cestoval do Claravalle, kdež v klášteře od sv. Bernharda, přítele svého, co nejradostněji a co nejuctivěji přijat jest. Pět dní trvali oba tito svatí mužové na modlitbách. Když pak Malachiáš na den svatého Lukáše sloužil slavnou mší sv. a již od oltáře se ubíral, byl zachvácen silnou horečkou. Ulehl na lůžko a výborní lékaři předepsali mu léky. Avšak Malachiáš jich nepřijal, dokládaje, že cítí konec života svého. Jiný lék žádal! Když se byl vyzpovídal a tělo Páně přijal, toužebně prosil též o poslední sv. pomazání, aby na poslední boj posílněn a potěšen byl. Sv. Bernard.

Lichá bázeň.

Rupert, král římský, přijal v nemoci své svátost pokání a oltářní, ale svátost posledního pomazání z jakési nesmyslné bázně přijmouti prodléval. Zatím pak na snažnou žádost nábožných a učených mužů, aby tak výborným lékem pro duši i tělo nepohrdal, konečně svolil. Mezi udělováním té svátosti poslouchal pozorně ty modlitby, kteréž se Církev svatá za zdraví těla i duše nemocného modlí, a pln obdivu zvolal: »V pravdě, kdybych byl dříve věděl, jak veliké účinky svátost ta působí a jak oběmu zdraví prospívá, jak to nyní slyším, dávno bych po ní co nejzbožněji toužil.« I pozdravil se opět a drahně ještě let moudře panoval a ctnostně dokonal. Macanovy příkl.

O svátosti svěcení kněžstva.

Zasloužené napomenutí.

Za času sv. Jana Zlat. mnozí křesťané nechtěli moc a důstojnost kněžskou uznati a kněžími i pohrdali, začož je přísně káral, řka: »To jest dík za služby, kteréž vám kněží Páně prokazují? Nejste vy skrze ruku kněze ve svátosti křtu znovu zrozeni? Nedosáhli jste skrze úřad jeho odpuštění hříchů? Neobětuje on za vás oběť, která vás těla a krve Páně účastny činí? Není to kněz, který vás vyučuje, dětem vašim chléb slova Božího láme, za vás se modlí a nebe vám otvírá?« Sv. Jan Zlat.

Obětovná láska kněze.

Kdykoli jest známo ve františkánském klášteře v Jerusalémě, že v městě tom cholera vypukla, opouští vždy jeden kněz téhož

řádu klášter. Posilněn jsa svatými svátostmi pomáhá všem bez rozdílu jich vyznání, jak v tělesných, tak i duchovních potřebách. Denně pak zvonívá zvonkem, který před klášterem umístěn jest, aby spolubratřím oznámil, že hrozná ona nemoc ho ještě nesklátila ve hrob. Jakmile pak zvonkem v obvyklou hodinu se nezvoní, — jest to znamením pro bratry klášterní, že jejich soudruh zemřel. Bez meškání však hotoví se k témuž vznešenému úkolu následující kněz řádu, který obyčejně morový kněz pak se nazývá.

Mehl. příkl.

Vděčnost i za hrobem.

Missionář jeden navštívil krásný hřbitov v Cayenne. Sotva jej černocho, jenž právě hrob kopal, spatřil, nechal ihned práce a přiblíživ se k němu, pravil: »Dobrý den, otče, pojď se mnou!« — »Milý příteli,« otázal se missionář, »kam mne chceš vésti?« — »Prosím, otče, pojď se mnou, není to daleko, ukáži ti něco, o čem nevíš.« Missionář, důvěruje letitému černocho, šel s ním. Brzy přišli k místu stínem zahalenému a tu se černocho s velikou pilí jal husté větve smutečných vrb odstírati, aby viděti bylo na hrob tam stromovím zastřený. »Zde,« pravil černocho, »leží otec Legrand, který mne po mém příchodu z Afriky pokřtil, těšival a podporoval, když jsem nemocen byl. Ach, jak dobrý byl, jak velmi miloval černochoy! — On křtil naše děti a žehnal jim. Ne, nikdy nezapomenu na otce svého Legranda!« Na to políbil náhrobní kámen a slzami jej smočil.

Mehl. příkl.

Listy vědecké.

O filiálních kostelích a jejich právních poměrech.

Napsal Dr. ANTONÍN BRYCHTA.

(Dokončení.)

Toto k označení právního stanoviska v příčině užívání majetku filiálních kostelů ve prospěch kostelů mateřských v krátkosti předeslavše, vizme již, kdy smí se tohoto **mimořádného** prostředku užiti a kdy je tato **výminečná** výpomoc dovolena.

Jak bylo výše dokázáno, nelze z josefinských dekretů vyvoditi, že by filiální kostely byly — přísně vzato — povinny, svým majetkem tak zvané mateřské kostely podporovati.¹⁾ Z toho vysvítá, že může se na zádušní jmění filiálních kostelů jen je-li nutné potřeby a jen tehdy sáhnouti, když je **napřed o veškeré jejich potřeby**²⁾ náležitě postaráno a když jim pak zůstane

¹⁾ Vzpomeňte si, co bylo svrchu o poměru těchto »matek« k jejich »dcerám« řečeno, a jak málo mateřské lásky a péče tyto vnucené »matky« svým »dcerám« prokazují!

²⁾ Co vše tyto potřeby zahrnují, bylo výše s dostatek vyloženo, a třeba míti k tomu vždy, vzhledem k častým přehmatům různých orgánů, bedlivého zření. Nebude od místa, když připomeneme, že mnozí patroaátní orgánové shledají často filiální kostel »v dobrém pořádku«, třeba byl tento dosti sešlý a po správě vážné volal. Obyčejné příčiny tyto jsou:

1. **Netečnost** k církevním zájmům vůbec a k posvátným církevním budovám zvlášť. Dokud se zdívo ubohé filiálky neboří, střecha a věž nepadá, okna se ještě ve zdi drží atd., je filiálka v »dobrém stavu«. Že ale panuje v kostele v mnohém ohledě abominatio desolationis, že lze stěny kostela pro mnoholetý prach a špínu sotva poznati, oltáře zpustlé a poloshnilé, dlažba kostela vyšlapaná, varhany k nepotřebě, bohoslužebná roucha buď žádná aneb velice bídá a roztrhaná atd., — to vše a mnohé jiné často nevdají, aby filiální kostel shledán byl »v dobrém stavu«! Dala by se o tom, bohužel, uvésti velmi poučná a zajímavá data!

2. **Umíněnost** a sobecká vypočítavost. Pro opuštěnou filiálku neděje se mnohdy nic, s její bytí často naléhavou opravou rok od roku se odkládá, by její jmění se neztenčilo, poněvadž má ho býti použito k opravě mateřského kostela, aneb dokonce jiných

ještě **nadbytečný majetek**. Průvodno to z dosavadních vývodů, jakož i z výslovného ustanovení opětně vzpomenutých vládních ustanovení. »Die Kapitalien der Filialen — dokládá nařízení c. k. českého gubernia ze dne 30. ledna 1772 (Jaksch I. c. sv. I. str. 184) — dürfen nicht gänzlich erschöpft werden (když t. užije se jmění filiálky ve prospěch mateřského kostela neb jiných s ním spojených patronátních budov), sondern es muss ihnen davon immer eine **hinlängliche Dos** zur Bestreitung ihrer Ausgaben übrig bleiben.« Dv. pak dekret ze dne 20. list. 1786 čís. 2799 výslovně praví: »Es versteht sich von selbst, dass die Filialkirche, so weit sie ein **entbehrliches Vermögen** hat, der Mutterkirche in Nothfällen aushelfen möge.«

Plyne to konečně i z ustanovení státního zákona ze dne 7. května 1874 čís. 50. § 54, dle něhož může ve srozumění s příslušným ordinariátem použito býti **nadbytečného** jmění jednoho kostela ve prospěch jiného (chudého) kostela, avšak pouze za následujících, zákonem tímto stanových podmínek:

1. Jmění ono musí býti **nadbytečným** jměním dotyčného kostela a mimo to jmění takové, jež **povstalo z úspor** onoho kostela během delší řady let; důsledně

a) musí to býti jmění z ročního výnosu **kmenového** jmění kostelního po dlouhou řadu let uhospodařené, jež po zapravení všech potřeb a výdajů kostela — v našem případě kostela filiálního — v zádušní pokladně zbylo a mohlo by se připočítati ku kmenovému jmění kostela, když by ho nebylo třeba k jinému účelu církevnímu — v našem případě k podpoře mateřského kostela; důsledně

patronátních budov, jakoby tyto vlastnímu majiteli takového jmění — filiálnímu kostelu — co se tkne upotřebení jeho majetku předcházely a na tento majetek většího práva měly, než majitel sám! O takovém »hospodaření« s jměním filiálních kostelů bylo by zbytečno jen slovo ztratiti; jeho převrácenost ale i trestuhodnost bije až příliš do očí, jsouc rušením všech zásad rozumu i práva.

3. Lhostejnost a někdy i nemístná bázeň filialistů samých spojená s neznalostí věci, jež bývá příčinou, že se konečně i nejzpuštějšímu kostelu uvykne, místo, aby se u příslušných úřadů — jak káže povinnost i svědomí — ne jednou, nýbrž opětně a s **náležitou rozhodností** o jeho slušné a důstojné opravení žádalo, zvláště, má-li filiální kostel dostatečného jmění. Rozumí se, že jsou filialisté k tomu i v tom případě oprávněni, když bylo jmění jejich filiálního kostela nesvědomitou správou patronátních orgánů téměř vyčerpáno a proti ustanovení zákona a ještě více zakladatele, ve prospěch jiného kostela (vlastně jeho patrona a přířadenců) obráceno, ježto k potřebám filiálky — ovšem netoliko **přítomným**, nýbrž i, jak v povaze věci leží, budoucím — nemělo se žádného zřetele.

4. Spojili-li se s dosud jmenovanými činiteli i ti orgánové, jimž o úpravu a výzdobu kostelů v první řadě jest dbáti, pak ovšem není se co diviti, že filiální kostely, ač se v mnohých konají služby Boží dosti často, poskytují pohled nejednou velmi smutný. A přece

a) má se jmění i těchto kostelů dle nařízení dv. dekretu ze dne 29. listopadu 1794 čís. 2675, ze dne 2. září 1800 čís. 2456 a ze dne 29. září 1808 čís. 32306 řádně spravovati a každého roku účty, jež podléhají **revisi** biskupského vikáře a příslušného faráře, z něho klásti;

b) má zůstatí kmenové jmění³⁾ kostela, jehož podpory jiný kostel potřebuje, nedotknuto, ježto

aa) prekární výpomoc nemůže sáhati tak daleko, aby se jí základní jmění výpomoc poskytujícího kostela (filiálkv) vysávalo a tím — jak bylo shora dokázáno — sama jeho existence ohrožovala; a poněvadž

bb) smí se sáhnouti na kmenové jmění kostela, i když jde o jeho vlastní potřebu a fary při něm zřízené, jen v nejn nutnějších případech, když tu nelze jiným způsobem potřebné prostředky ku stavbě neb opravě sehnati.

2. Lze užiti jmění zámožnějšího kostela ve prospěch kostela chudého pouze tehdy, když účel, za kterým bylo původně (od zakladatele nebo dobrodinců) věnováno, celé toto jmění **nevyžaduje**, když tedy je o **veškeré potřeby a vydání** kostela, jenž má pomoc poskytnouti, dle zákona postaráno, a kostelu pak ještě jmění **zbývá**.⁴⁾

3. Posléze smí se dle uvedeného zákona z nadbytečného jmění kostela filiálního obrátiti k jiným účelům církevním, tedy ve prospěch mateřského kostela, **jen ten díl neboli ona kvota**, jež odpovídá průměru jeho ročního přebytku.

Co jsme tuto po stručné analýsi dotčeného zákona uvedli, vyjadřuje zákon sám těmito slovy: »Wenn nach den Überschüssen, welche ans den Resten eines kirchlichen Vermögens⁵⁾

b) má o veškerém jejich majetku, zařízení, bohoslužebných předmětech atd. zdělán býti dle formuláře. c. k. českým guberniem dne 28. července 1833 čís. 33222 předepsaného, řádný inventář, z něhož musí býti každému, i kdyby těchto kostelů ani neznal, patrné, zdali a v jaké míře je o všechny tyto předměty a vůbec o veškeré vnitřní zařízení filiálních kostelů postaráno;

c) posléze mají bisk. vikáři o kanonické visitaci každého roku o stavu těchto kostelů, jakož i o veškerém jejich zařízení se přesvědčiti, shledané nedostatky v ohledacím stavebním protokole vytknouti a o všem ve visitační zprávě patřičné oznámení biskup. konsistoři učiniti. Srovn. konsist. kurrendy diecese králové hradecké z. r. 1837 č. 1. str. 184 a nn.

³⁾ Jakož i jmění, z něhož vyplácejí se fundální mše sv., a taková nadání, jež slouží k výživě duchovního správce. Srovn. výše uvedený zákon.

⁴⁾ Jak by se mělo těmto potřebám a vydáním filiálních kostelů rozuměti, bylo svrchu vyloženo a dokázána lichost byrokratického náhledu a běžné, povaze věci i právu odporující praxe, jež chce tyto, samu existenci filiálních kostelů podmiňující, důležité a přecečetné potřeby snížit na pouhá tak zvaná »běžná kostelní vydání«, jakoby pouze tato náležela k potřebám filiálních kostelů a zaručovala jejich důstojnou existenci a trvání. Či zachrání tyto »běžné potřeby« a zapravování jich ze zádušní pokladny filiální kostely před — rozpadnutím a konečnou záhubou? To ať zodpovědí zastanci této theorie!

⁵⁾ Zde není text zákona dosti správný, ježto slovem »Renten« naznačují se důchody nebo příjmy soukromníkův, a mimo to většina kostelů, i kdybychom úroky z jejich movitého jmění tímto výrazem pojmenovati chtěli, má též jmění nemovité, jehož výnos neb užitek slovem »Renten« vhodně se nevyjadřuje. — Totéž platí o níže položených slovech tohoto zákona: »wenn das betreffende Vermögen nicht vollständig benöthigt wird«,

durch eine längere Reihe von Jahren in *Ersparung* gebracht werden, mit Sicherheit anzunehmen ist, dass das betreffende Vermögen zu dem damit gewidmeten kirchlichen Zwecke nicht vollständig benöthigt wird, so kann die staatliche Cultusverwaltung nach Einvernehmung des betheiligten Ordinariates verfügen, dass der dem Durchschnitte der **jährlichen Überschüsse** entsprechende Theil des Vermögens anderen kirchlichen Zwecken,⁶⁾ für welche eine genügende Dotation nicht vorhanden ist, zugewendet werde.«

Přehlédneme-li všechny dosud uvedené momenty a shrneme-li je v celek, dospějeme k těmto závěrečným důsledkům :

1. Jméni filiálních kostelů má se **především na ně samé**, jakožto právní a samostatné držitele tohoto jmění, vynakládáti; vynakládá-li se, jak bohužel nezřídka se děje, hlavně a v první řadě na kostel mateřský (po případě na jiné patronátní budovy, neb dokonce kostely cizí), jest to **zvrácení všech právních poměrů a násilí na filiálních kostelích páchané**.

2. Třeba míti vždy na zřeteli **účel**, ku kterému jmění filiálních kostelů je vlastně věnováno, který je patrně, třeba že jim byla samostatná duchovní správa odňata, zachování těchto kostelů a důstojná jejich existence, an se v nich pro filialisty a mnohdy i pro širší okolí služby Boží konají; o tomto účelu a zdali je mu ve skutečnosti vyhověno, o tom rozhodovati náleží **jedině duchovnímu právu**, an jest to čistě církevní záležitost.⁷⁾ — Je-li však filiální kostel zanedbaný a zpustlý a nemá-li při všem značném majetku svém ani těch nejnutnějších bohoslužebných

an patrně chce se říci: Nadbytečného jmění filiálních kostelů může se k mateřským kostelům tehdy upotřebiti, když se k vydržování jich a hrazení veškerých jejich potřeb všeko toto jmění nespotřebuje.

⁶⁾ I tento výraz je příliš povšechný a proto neurčitý, an jsou »účely církevní« zajisté velmi různé a četné.

⁷⁾ Toho uznává i odůvodňovací zpráva komise panské sněmovny k svrchu uvedenému zákonu, v níž mezi jiným se praví: »Der Grundsatz, dass der Ueberfluss des einem kirchlichen Zwecke gewidmeten Vermögens dem Bedürfnisse eines anderen Zweckes zugute kommen soll, ist als ein administrativer (tedy ne jako právní zásada) unzweifelhaft zu billigen. Allein . . . die Durchführung dieses Grundsatzes scheint nicht zu gestatten, dass der Administrator dieses Vermögens (zcela nesprávný a církevnímu právu odporující výraz!), und das ist . . . kraft der Staatsgesetze (rozumí se čl. 15. základního zákona ze dne 21. prosince 1867 čís. 142) selbst die Kirche, zu einer bestimmten Art der Ausübung der in denselben gelegenen distributiven Gerechtigkeit gezwungen werde . . . Der Ausspruch darüber, ob dieser Zweck (dem das vorhandene Vermögen [t. jmění filiálního kostela]) nicht entzogen werden soll (t. vynaložením ho na kostel mateřský) dasselbe erheische oder nicht, scheint unzweifelhaft eine innere kirchliche Angelegenheit, und zwar an sich, wie durch die staatliche Anerkennung ihres (der Kirche) Verwaltungsrechtes selbst. Vollends die letzte Entscheidung darüber, welchem anderen Zwecke das bisher einem bestimmten Zwecke gewidmete Vermögen zuzuwenden sei, scheint mit demselben in keiner Weise vereinbar.«

předmětů, pak nelze tvrditi, že bylo jeho jmění dle svého účelu a dle vůle zakladatele vynaloženo, pak ale není také právního titulu, by se mohlo jmění toho k účelu jinému, na kostel mateřský použiti, který v tomto ohledě kostelu filiálnímu, jakkoli quoad spiritualia sobě podřízenému, naprosto nepředchází.

3. Pouze **skutečně nadbytečné** jmění filiálních kostelů a o němž je **jisto**, že ho filiální kostel sám na své výdaje **zcela nespotřebuje**, smí býti na kostel mateřský (co nazývá svrchu uvedený zákon příliš všeobecně »jiným církevním účelem«) vynaloženo a to nikoliv jmění kmenové, nýbrž toliko ona část jmění, jež průměrnému ročnímu přebytku filiálního kostela odpovídá a jež tvoří patrně úspory z jmění kmenového, ať jest to již jmění kostelní movité neb nemovité. — Není-li však o potřeby filiálního kostela ve smyslu nejširším jak náleží postaráno, a je-li vnitřek jeho tak upraven, že zmocní se nás dílem stud dílem spravedlivá nevole při vkročení do takového zámožného kostela, pak nemá filiální kostel **ve skutečnosti přebytkového jmění**, pak je přebytek jeho pouze domnělý; neboť kdyby se filiální kostel řádně — jak toho zákon i svědomí velí — spravoval, kdyby o jeho sarta tecta a veškeré zařízení bylo jak náleží postaráno, zmizel by v mnohém případě jeho přebytek naprosto, nejednou bylo by třeba i k jeho základnímu jmění sáhnouti!

Má-li správa zádušního jmění filiálních kostelů býti náležitá, třeba k těmto z povahy věci i z práva plynoucím zásadám vždycky bedlivého miti zřetele a nedati se okamžitým prospěchem aneb dočasnou obtíží odvrátiti od přesného stanoviska práva. Toho vyžaduje nejen zájem Církve, nýbrž i filialistů,⁸⁾ jejichž **svolení** má býti v každém případě vyžádáno, kdykoli jde o výpomoc, již má kostel filiální kostelu mateřskému z přebytkového svého jmění jako zálohu poskytnouti. Poněvadž je nařízení toto v naší otázce velice důležité, klademe tuto hlavní jeho ustanovení. »Insbesondere wird eine Unterstützung — tak velí nařízení c. k. českého gubernia ze dne 20. dubna 1837 čís. 15521 — anderer Kirchen aus diesem Vermögen (totiž jmění filiálních kostelů a po případě i kaplí) nach Massgabe der h. Hofdekrete vom 30. September 1786 Z. 2329 und 20. Hornung 1806 Z. 1270 nur in den Fällen des nachgewiesenen Barschaftsüberschusses unter ausdrücklicher Benennung der unterstützenden Kirche und Kapelle und mit **Zustimmung der be-**

⁸⁾ Srovn., co bylo svrchu o tom řečeno. Osadníci filiálních kostelů mají plné právo žádati, aby jmění těchto kostelů řádně se spravovalo a ony v náležitém stavu se udržovaly, poněvadž jim na zachování těchto kostelů v první řadě záleží, an je musí v případě potřeby sami vydržovati (dv. dekret ze dne 20. května 1820 č. 14341), opravovati a i znova vystavěti, při čemž nejsou osvobozeni od příspěvků na mateřský kostel a faru při něm zřízenou. Důsledně trpí i hmotné zájmy filialistů, když filiální kostely se zanedbávají a jejich jmění náležitě a dle účelu svého se nespřavuje.

treffenden Gemeinden oder Privaten, und endlich nur vorschussweise gegen einstige Zurückzahlung als gestattlich erklärt.«

Že je naprosto nutno, aby jmění filiálních kostelů nejinak, než jako jmění patronátních kostelů, svědomitě se spravovalo a především na jejich vlastní potřeby vždy vynakládalo, vysvítá posléze jasně z důležitého rozhodnutí správního soudu ze dne 6. června 1888 čís. 4145, který proti výnosu c. k. ministerstva kultu a vyučování ze dne 12. listopadu 1886 čís. 19.363 ex 1885 právní možnost a jistotu patronátu filiálních kostelů výslovně uznává a o dv. dekretě ze dne 20. května 1820 čís. 14 341 — který považují odpůrcové patronátu filiálních kostelů za nepřemožitelný důvod svého mínění — praví, že nemůže onen dekret považován býti za normu, od obecného církevního práva odchylnou, jakoby tyto degradované kostely patrona neměly, ježto lze dle církevního práva nabytí patronátu i vzhledem k takovým kostelům, jež nejsou kostely farními. Dle výkladu správního soudu obsahuje opětně vzpomenutý dv. dekret pouze ustanovení o stavební konkurenci, aniž by byl chtěl — jak z jeho znění vysvítá (die Filialkirchen haben »gewöhnlich« »in der Regel« keinen Patron) — otázku o patronátu filiálních kostelů rozhodnouti.⁹⁾ »Kirchenrechtlich — tak stanoví mezi jiným dotčené rozhodnutí¹⁰⁾ — kann auch an solchen Kirchen, die nicht Pfarrkirchen sind, das Patronat erworben werden. Eine diese rechtliche Möglichkeit ausschliessende Norm ist durch die österreichische Gesetzgebung nicht getroffen worden. Insbesondere kann in dem Hofdecrete vom 20. Mai 1820, Z. 14.341 eine von dem allgemeinen Kirchenrechte abweichende Norm nicht gefunden werden, weil dasselbe nur eine Bestimmung über die **Bauconcurrenz** enthält und in dem Zwischensatze, »aber sie (sc. die Filialkirchen) haben und brauchen keinen Patron«, eine weitergehende dispositive Bestimmung zu der heute streitigen Frage umso minder erblickt werden kann, als nach der ganzen Fassung des Decretes (»gewöhnlich«, »in der Regel«) die rechtliche Möglichkeit und Zuverlässigkeit des Patronates auch bei Filialkirchen nicht ausgeschlossen werden sollte.¹¹⁾

⁹⁾ Toho také světské zákonodárství bez souhlasu Církve, jejíž zákon v této příčině především rozhoduje, vůbec učiniti ani nemohlo. A posito, non concessio, i kdyby dotýčný dv. dekret takové rozhodnutí proti všem zásadám právní hermeneutiky obsahoval, nikdy nesmí pouštěti se se zřetele zásada, že protiví-li se světské zákony zákonům církevním, »videtur esse leges, sed sunt violentiae«. (Sv. Tomáš Akvin.)

¹⁰⁾ Srovn. Budwinski: Sbíрка nálezů správn. dvoru z r. 1888 str. 478 a n.

¹¹⁾ Z tohoto rozhodnutí, jež se nám teprve po skončení této práce do rukou dostalo a použito více býti nemohlo, sezná laskavý čtenář, že naše vývody o patronátě filiálních kostelů jsou úplně správný, jakož i analýze, které jsme často vzpomenutý dv. dekret a jiná sem spadající vládní nařízení v tomto pojednání podrobili.

Kdyby se tohoto a všech ostatních v této stati uvedených nařízení náležitě dbalo, zmizely by mnohé ve správě zádušního jmění filiálních kostelů, jak jsme viděli, vyskytující se anomalie, a bylo by o spravedlivé zájmy těchto kostelů i jejich osadníků mnohem lépe, než dosud, postaráno. K tomu nemálo přispěje, bude-li se od povolaných k tomu orgánů filiálních kostelům náležitá péče věnovati a kostely tyto vedle kostelů farních řádně visitovati.

Může-li býti žid, vztažitě židovský velkostatek, patronem nové mešní kaple?

Sděluje Dr. ANT. BRYCHTA.

Již za nejstarších dob osvědčovala Církev svým dobrodincům, zvláště pak zakladatelům kostelů, oltářů a duchovních obročí svou uznalost mimo jiné ¹⁾ i tím, že jim a jejich potomstvu propůjčovala jistá práva ²⁾ a výsady ³⁾ dílem, aby jim svou vděčnost na jevo dala, dílem, aby i jiných k šíření víry křesťanské povzbudila a sobě naklonila. ⁴⁾ Jeden z těchto důkazů zvláštní uznalosti Církve vůči její dobrodincům je propůjčení patronátního práva, jehož nejhlavnější výsada záleží, jak známo, v tom, že súčasťnuje se patron obsazování církevních úřadů praesentováním duchovního na uprázdněné obročí.

Již z této zásady plyne, že mohou jen toliko věřící jakožto údové Církve práva patronátního nabyti, nevěřícím pak že se práva toho naprosto dostati nemůže, ježto nedá se mysliti, že by Církev i těm, kdo nejsou její členy, práva a výsady udělovala. Jakkoliv patronátní právo dle souhlasného

¹⁾ Známo, že jména věřících, kteří sobě o Církev zvláštních zásluh získali, při službách Božích od pradávna se čítala a veřejné modlitby za ně se konaly. Podobně známy jsou diptychy (též *catalogi ecclesiastici*, *sacrae tabulae*, *matriculae ecclesiae*), v nichž zaznamenána byla jména hlavních dobrodinců Církve, jež se v křesťanských chrámech u veliké účtě chovala.

²⁾ Práva, jichž patronové nyní požívají, nebyla jim najednou, nýbrž teprve postupem času od Církve propůjčena. Nejstarší z těchto práv bylo *jus praesentandi* (r. 441), k němu přidal sněm Toletánský IV. *jus alimentationis patroni ad inopiam redacti* (r. 610); papež Klement III. (od r. 1187—1191) propůjčil patronům jistá čestná práva a výsady. Srovn. *Devoti*, *Instit. can.* tom. I. sect. IV. § 49.

³⁾ Že patronátní právo, a především *jus praesentandi*, spočívá na výsadě církevní, vysvětluje jasně z ustanovení třetího sněmu Lateranského z r. 1179 (*cap. 3. X. lib. III. tit. 38.*).

⁴⁾ Proto dokládá výslovně čtvrtý sněm Toletánský (*cap. 30. C. 16. qu. 7.*), mluvě o výživě zchudlých zakladatelů chrámů ze zádušního jmění: *»Quicunque fidelium devotione propria de facultatibus suis ecclesiae aliquid contulerint, si forte ipsi . . . ad inopiam redacti fuerint, ab eadem ecclesia suffragium vitae pro usu temporis percipiant.«*

učení kanonistů není přímo právem duchovním, týká se přece věcí duchovních⁵⁾, obsazování totiž duchovních obrocí, o nichž nevěřící a laikové vůbec, byť i křesťany byli, naprosto rozhodovati nemohou, jsouce duchovní pravomoci neschopni. »Decernimus — stanoví v ohledu tom již dekretální právo⁶⁾ — ut laici ecclesiastica negotia tractare non praesumant . . . Episcopi de negotiis ecclesiasticis (maxime de illis, quae spiritualia esse noscuntur) laicorum iudicio non disponant«. »Laicis — dokládá jiný kanon⁷⁾ — nulla est facultas de spiritualibus concedendi vel disponendi«. Platí-li tato zákonná ustanovení o křesťanech, platí zajisté tím více o židech.

Nesoudí-li Církev o těch, kteří jsou vně⁸⁾, kteří nejsou její údy a tudíž také pravomoci její nepodléhají, tím méně může — nechce-li odporovati výroku apoštolskému — právní styky s nimi udržovati neb dokonce tak velikou výsadu, jako je patronátní právo⁹⁾, jim propůjčiti. Za jak důležitou a čestnou výsadu považuje Církev patronátní právo, vysvětá mimo jiné¹⁰⁾ z toho, že z b a v u j e patrony, kteří dopustili se jistých zločinů¹¹⁾, aneb od Církve odpadli, patronátního práva a všech výsad s ním spojených¹²⁾, ježto jsou následkem svého zločinu z Církve vyobcováni a tím všelikých práv a výsad Církve zbaveni. Tím méně mohou ti, kdo k Církvi se nehlásí a k ní nepří náležejí, nejsouce ani pokřtěni, patronátního práva nabyti a vykonávati, ježto bylo by proti vši právní důslednosti věřící — jimiž bludaři i přes svůj blud býti nepřestávají — z tohoto práva vylučovati, nevěřícím pak, kteří jsou úplně mimo Církev, právo patronátní propůjčovati.

⁵⁾ Proto. učí papež Alexandr III. (cap. 16. x lib. 3. tit. 38.): »Jus patronatus est spirituali (rei) annexum.«

⁶⁾ Cap. 2. x (II, 1.) — papež Eugen r. 1148.

⁷⁾ Cap. 23. C. 16. qu. 7.

⁸⁾ I. Kor. 5, 12. Slova tato apoštola vykládá Estius takto: »Quid ad me attinet, ut praeter fratres nostrae curae et potestati subjectos, etiam eos judicare velim ac punire meo decreto, qui sunt extra ecclesiam, ideoque et extra meam jurisdictionem? Haec enim jurisdictio, cum spiritualis et ecclesiastica sit, extra limites ecclesiae non extenditur.«

⁹⁾ Objem práv patrona vystihuje glossa (in cap. 25. x lib. III. tit. 38.) těmito slovy:

»Patrono debetur honor, onus utilitasque.

Pracsentet, praesit, defendat, alatur egenus.«

¹⁰⁾ Srovn. předcházející poznámání.

¹¹⁾ Na př. zločinu simonie, když prodali patronátní právo (Conc. Trid. sess. 25, cap. 9. de ref.), když sáhli na jmění církevní (Trid. sess. 22, cap. 11. de ref.), když vztáhli ruku na beneficiáta (cap. 12. x lib. 5, tit. 37.) atd.

¹²⁾ K věci praví již starší právo (c. 31. C. 24. qu. 1.): »Didicimus omnes omnino haereticos et schismaticos nil habere potestatis ac juris« (sc. in Ecclesia). Poněvadž jsou bludaři z Církve vyobcováni (cap. 13. x lib. 5. tit. 7. — ustanovení Innocence III. na sněmě Lateranském IV. r. 1216), nemohou také, jak sama povaha věci vyžaduje, na vyřizování církevních záležitostí míti podílu. Zde třeba připomenouti, že bludaři, kteří jsou excommunicati tolerati et non vitandi, mohou býti dle učení mnohých kanonistů patrony habituálně, ne však aktuálně, ježto nemohou práva patronátní vykonávati, dokud nebyli ab haeresi rozhřešeni. Srovn. Ferraris, Bibliotheca can. s. v. jus patronatus art. IV. num. 13.

Poněvadž je výsada práva patronátu, jak bylo svrchu podotknuto, právem církevním, nemohou ti, kdo jsou extra ecclesiam, práva toho ani tehdy dosíci, když statek, na němž vázne takové právo, přejde koupí do jiných rukou, aneb když by i sami kostel vystavěli a o jeho nadání se postarali. »Patroni — učí s jinými slovutnými kanonisty Ferraris¹³⁾ — **esse non possunt judaei, pagani et infideles, quamvis ecclesiam fundaverint, extruxerint vel dotaverint, seu castrum aut villam emerint, cui annexum sit jus patronatus, quia jura . . . dicunt acquiri jus patronatus a solis christianis et fidelibus. Unde judaei, pagani et infideles sunt omnino exclusi**«. To naprostá zásada práva a souhlasné učení kanonistů.

K téže závěrce dospějeme, uvážíme-li jen běžně práva patronů, jež byla výše slovy glossy naznačena: »Patrono debetur honor etc«. Netřeba připomínati, že práva tato a výsady israelitům, i kdyby zájmům Církve byli nakloněni, přiřknouti nelze, nemají-li zvráceny býti základní pojmy práva a věřícím dáno býti veliké pohoršení.¹⁴⁾ Či lze dopustiti, aby židovský patron měl v katolickém chrámu zvláštní stolicí, aby při veřejných církevních průvodech ostatním věřícím předcházel, aby se mu podávala svěcená voda, hromniční svíce, žehnané ratolesti atd.? Z té příčiny zamítla S. Congregatio Inquisitionis dekretem ze dne 31. května 1873, zaslaným biskupu Nitanskému, žádost jistého israelity, jenž domáhal se praesentačního práva na farní obročí na jeho panství dovolivši pouze, aby biskup prostřednictvím zástupce s majitelem statku při obsazení fary vyjednával a označil mu duchovního, s nímž by majitel statku byl spokojen. »Id — tak zní dotyčný dekret — tolerari poterit, ut . . . deposita quavis juris patronatus agnitione seu concessione, tute possis habere tractatus cum possessoribus hebraeis per interpositam personam sic dicti fiscalis ordinarii, eo tamen sub respectu, ut vir ecclesiasticus (jmenovaný duchovní, jemuž se má dostati farního obročí,) haud sit minus gratus memoratis possessoribus fundi«.

Z téhož hlediště posuzuje věc císařské nařízení ze dne 18. února 1860 vl. zák. list č. 45, jehož §. 2. stanoví¹⁵⁾: »Wenn und insolange ein Israelit ein Gut besitzt, womit Patronats- oder Vogteirechte, oder das Recht der Schulpraesentation verbunden sind, so ruhen diese Rechte. Gleichwohl bleibt der israelitische Besitzer zur Tragung dieser der mit diesen Rechten

¹³⁾ Ferraris l. c. num. 12., Fagnanus, Pirhing a j.

¹⁴⁾ Viz Ferraris l. c. num. 104—132, kde se o této věci obšírně jedná. Mimo to třeba doložiti, že by takový patron jednal proti zásadám svého náboženského vyznání a proti svému náboženskému přesvědčení.

¹⁵⁾ Dle rozhodnutí správního soudu ze dne 18. listopadu 1876 č. 320 (srovn. Budwinski díl I. str. 14) nebylo toto nařízení článkem 14. zákona ze dne 21. prosince 1867 zrušeno, jehož se jistý židovský statkář dovolával, by mohl na uprázdněné obročí kněze praesentovati, jehož ale žádost správní soud jako bezdůvodnou zamítl.

verbundenen Lasten verpflichtet. Auch können an israelitische Pächter (t. statků, na nichž vázne patronátní právo) diese Rechte nicht übertragen werden*. Nemůže-li ale, jak z tohoto nařízení a z výše uvedeného dekretu papežské kongregace vysvítá¹⁶⁾ židovský majitel statku, s kterým je spojen věcný patronát, práva patronátní vykonávati, může tím méně nabytí patronátu, jenž má teprve býti založen a z něhož ona práva vyplývají. K tomu třeba uvážiti, že by měl židovský statkář z takového patronátu jenom škodu, an by břemena patronátní nésti musil, práva ale patronátní, jakožto ekvivalent, vykonávati nemohl.

Přes všechny tyto nastíněné důvody, jež třeba míti vždy bedlivě na zřeteli, bylo v jednom konkrétním případě stanoveno, že může žid, potažmo jeho velkostatek, na němž je též několik farních obročí, býti patronem mešní hřbitovní kaple, ku které věnovala katolická obec N. pozemek a jež bude vystavěna z milodarů a příspěvků katolického obyvatelstva oné obce.

Náhled tento odůvodňoval se mimo jiné tím, že prý sluší kapli považovati za dependens neboli annexum velkostatku, po případě patronátního hřbitova, na němž kaple bude vystavěna. — Kdyby se byly uvážily důsledky tohoto tvrzení, trváme, že by se bylo sotva proneslo. Kdyby hypotese tato byla správná, pak byli by židé patrony všech kostelů a farních obročí na jejich statcích se nalézajících, an jsou tyto skutečná annexa statků, co ale — jak bylo dokázáno — nejen všemu právu, nýbrž i veškeré praxi odporuje. Tvrzení ono je ale i proto nesprávné, poněvadž v tomto případě nejedná se o annexum, s nímž by patronátní právo bylo sloučeno — ač i to, jak právě řečeno, je zcela nepřístojno — nýbrž teprve o annectendum, an ke stavbě kaple má teprve dojíti. Nejde tedy o patronát již založený (existující), nýbrž který teprve založen býti má.

Nemohou-li však židé nabytí patronátního práva se statkem již od dřívějšího času sloučeného (*jus patronatus antiquum*), nemohou je také nabytí, když právo to ještě neexistuje a teprve vyplněním právních podmínek¹⁷⁾ uskutečněno býti má. — Že by jak hypotese tvrdí, žid mohl býti patronem katolického hřbitova, je náhled zcela mylný, ježto ani katolickým patronům nějaké patronátní právo nad hřbitovy nepřísluší an jsou církevní hřbitovy sice katolické, po případě zádušní, ne ale patronátní, právě tak jako není jmění zádušní nebo obroční

¹⁶⁾ Podobné rozhodnutí učinilo ministerstvo kultu a vyučování dne 28. května 1876 čís. 6534 a dne 28. prosince 1870 čís. 12069.

¹⁷⁾ Podmínky ty vyjadřuje glossa ad cap. 26. C. 16. qu. 7. známými slovy: »Patronum faciunt dos, aedificatio, fundus.« Viz o tom Ferraris l. c. art. I. num. 20—27. V našem ale případě nemůže o vyplnění těchto podmínek židovským majitelem statku býti ani řeči, poněvadž — jak shora bylo připomenuto — obec sama stavební místo pro dotyčnou kapli a náklad na ni sehnala dobrovolnými sbírkami mezi přífařenci.

jměním patronátním, nýbrž jměním kostelním neb farským. Z uvedeného, ač jsou to pouhé črty, plyne, že dotčená hypotese je matením pojmů, kterého jest se v právní diskusi bedlivě vystříhati, an vede, jak bylo nastíněno, k tak povážlivým důsledkům a s vynášením přesného práva se mine.

K odůvodnění oné hypotese tvrdilo se dále, že patronem kaple nebude vlastně žid, nýbrž náležející mu velkostatek. — Nelze pochopiti, jak může se jenom na okamžik něco takového tvrditi. I tato hypotese nesvědčí právě o příliš vytríbených právních pojmech a, k jádru věci nepřihlížeje, zvrací aneb ignoruje všechna sem spadající ustanovení práva, jak se ihned přesvědčíme.

Projdeme-li jen běžné zákony, jednající o patronátním právu,¹⁸⁾ přesvědčíme se, že všady mluví o *patronech*, tedy o osobách fyzických aneb hromadných, jež nabývají — zákonným podmínkám vyhověvše — a vykonávají patronátní právo. »*Patronum* — tak stanoví všeobecně známá právní zásada¹⁹⁾ — *faciunt dos, aedificatio, fundus.*« A jiná zásada, opírajíc se o četné kanony,²⁰⁾ stanoví:

»*Jura patronatus transire facit novus haeres,*

Et res permutata, donatio venditioque.«

Kde je zde jen pozdálí řeč o tom, že je velkostatek patronem a ne osoba, jíž náleží?

Též se nevidí, jak lze statku, tedy *pouhé hmotě*, když je tento a ne jeho majitel — jak se tvrdí — patronem, přiřknouti takových práv a výsad, jakých patronátní právo obnáší, ježto práva a výsady přináležejí pouze *bytostem živým rozumným a přičetným*;²¹⁾ dále nelze pochopiti, jak může statek jako hmota patronátních práv, jež jsou po výtce **práva osobní**, užívati, práva ta vyměňovati, na jiné převáděti atd. Může i hmota sama o sobě jednati, právní akty vykonávati, smlouvy uzavírat, povinnostem patrona zadost činiti atp.? Lze snad i hmotám uložit *povinnosti*?²²⁾

Je-li velkostatek, jak se v dotčném případě — mírně řečeno — nerozvážlivě tvrdilo, a ne jeho držitel patronem, pak nelze vysvětliti, proč mluví zákon, vypočítávaje způsoby, jak lze nabyti

¹⁸⁾ Srovn. dekretální právo papeže Řehoře IX. kn. III. tit. 38; — Trid. sez. 15, kap. 12; sez. 25, kap. 9. de ref. atd.

¹⁹⁾ Cap. 26. C. 16. qu. 7.

²⁰⁾ Cap. 1. x (III, 38.); cap. 13. x l. c.; cap. 2. (III, 12.) in Clem. etc. a kanonisté vesměs.

²¹⁾ Právo je po výtce pojem mravní, jakož také má v ethice svůj základ a svou hlavní působivost. Z té příčiny praví vhodně Taparelli: »Recht ist ein Wort aus der moralischen Ordnung genommen, und kann daher auf unvernünftige Wesen nicht angewendet werden... Ein Recht haben heisst ein moralisches Vermögen haben.« *Naturrecht*, Regensburg 1845, I. Bd. pag. 138. — Odtud také se říká: Právo je, co smíme; právo je měrou rozličných vůlí.

²²⁾ Výše zmíněný Taparelli, vyměřuje pojem povinnosti, praví: »Pflicht ist ein moralisches, vernunftgemässes Sollen.« »Pflicht ist vernünftigen Wesen eigenthümlich.« L. c. pag. 36. u. f.

patronátního práva, vždy jen o osobách²³⁾ a nikoliv o statcích, proč uvádějí kanonisté více tříd osob, jež jsou patronátního práva neschopny²⁴⁾ aneb právo to v jistých případech vykonávati nemohou.²⁵⁾ Či lze za to míti, že jsou pouze některé velkostatky patronátního práva schopny, jiné pak že ho nabyti nemohou?

Posléze jestliže je velkostatek nosičem a vykonavatelem patronátního práva, pak nelze pochopiti, proč ztrácí patrona velkostatek toto právo, dopustiv se jistých provinění,²⁶⁾ jež zákon ztrátou patronátního práva tresce, an přece nelze statku ona provinění přičítati. Na statcích křesťanských může bez odporu založeno býti patronátní právo, ne však na statcích židovských, čemu — jak bylo dokázáno — veškeré právo i všecka praxe odporuje. Ostatně zůstává záhadou, jak si myslí zastanci svrchu uvedené hypotese vznik patronátního práva, které v samém počátku svém — i kdybychom na okamžik tento počátek a vznik připustili — je suspendováno, jež tudíž vykonávati nelze,²⁷⁾ a jež v samém zárodku svém je právem mrtvým.

Dotčená hypotese hleděla se konečně opřítí tím, že se může židovský velkostatek během času prodati zase křesťanu, čím stane se v této věci — náprava. I zde třeba konstatovati, že sotva, jak sluší, se uvážilo, co tato vytáčka obsahuje. Poněvadž její mělkost je samozřejma, stačí pouze několika slovy se jí dotknouti. Za prvé budiž připomenuto, »quod non sunt facienda mala, ut eveniant bona«. Mimo to v našem případě nejedná se o to, co se snad jednou stane (co však je za nynějších poměrů, jak každý snadno připustí, pravdě velmi málo podobno), nýbrž co se za daných okolností dle práva státi má, zdaž lze totiž židovi jakožto majiteli statku patronát nad kaplí pravoplatně odevzdati, což je — jak bylo dokázáno — naprosto nepřipustitelné, poněvadž nezákonné. — Zmíněná hypotese, ať se z kterékoliv stránky uvažuje, poráží se konečně sama i z toho důvodu, poněvadž mohlo o patrona kaple zcela zákonným způsobem býti postaráno, jelikož katolická obec, která dala ku stavbě kaple i pozemek a tím částečně i nárok na patronát nad touto kaplí nabyta, byla ochotna patronát převzítí, o kterém však z důvodu — opportunity a okamžitého — prospěchu bylo ve prospěch — žida rozhodnuto. — Kam poděje se právo, bude-li v důležitých případech rozhodovati oportunismus a ohledy, a ne právo? Proto byl právní názor světského úřadu, u něhož se o této otázce jednalo, zcela správný, když učinil rozhodnutí, s vývody v této stati stručně naznačenými souhlasné, a jinak zajisté rozhodnouti ani nemohl. Amicus Cicero, amicus Plato, sed magis amica veritas!

²³⁾ Srovn. cap. 3 x (III, 38.); cap. 25. l. c.; cap. 4. C. 18. qu. 2.; Trid. sess. 14. cap. 12. de ref., sess. 21, cap. 7. de ref. a kanonisté vůbec.

²⁴⁾ Srovn., co bylo svrchu o tom povédáno.

²⁵⁾ Na př. praesentoval-li duchovní patron vědomě klerika nehodného; pronebál-li patron praesentační lhůtu; upadl-li v konkurs atd.

²⁶⁾ Srovn., co bylo výše o tom připomenuto.

²⁷⁾ Srovn. svrchu uvedené cís. nařízení ze dne 18. února 1860, § 2.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Congreg. Concilii.

Dispensatio super irregularitate ex defectu pollicis sinistri.

Fr. Felix Bottazzo, Clericus Obs. Provinciae Taurinensis S. Thomae, humiliter exponit, quod 19. praeteriti mensis Decembris, pridie promotionis suae ad sacerdotium, infelicitè sibi amputaverit pollicem sinistrum. Ut post tantum infortunium non privatus maneat consolatione divina celebrandi mysteria, ad pedes S. V. provolutus, suppliciter implorat opportunam dispensationem super contracta irregularitate.

Die 16. Januarii 1897. S. Congr. Emorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, vigore facultatum sibi a SSmo Dno Nostro tributarum, attenta commendatione Procuratoris Gen. Ordinis Min. Observ., benigne commisit eidem, ut, veris existentibus narratis, ac dummodo nullum adsit irreverentiae periculum in Sacro faciendo, cum oratore super enuntiata irregularitate, ad effectum, de quo in precibus, pro suo arbitrio et conscientia gratis dispensare possit et valeat. Et hoc rescriptum suffragetur perinde ac si Litterae Apostolicae in forma Brevis desuper expeditae fuissent.

A. Card. Di Pietro, Praef.

B. Archiep. Nazianzen, Pro-Secret.

S. Congreg. Concilii.

Die 20. Februarii 1897.

Remotionis a parochia.

R.: Ad I. Affirmative pro recursu.

Ad. II. Sententiam esse confirmandam juxta modum. Modus est, ut parochus Maniago intra 15 dies a notificatione hujus decreti renunciaret beneficio parochiali, et nisi pareat, Episcopus illum removeat nomine et auctoritate H. S. Cong. eumque provideat de congrua sustentatione.

CONCORDIEN.

In oppido vulgo Vigonovo, diocesis Concordiensis, parochiale obtinuit beneficium mense Nov. 1887 Valentinus Maniago, translatus ab alia parochia, loci Rivarotta. Sui muneris parochus Maniago habuit coadiutorem, seu capellanum, sacerdotem Matthaeum Bressan pluribus jam abhinc annis praefectum fabricae

ecclesiae parochialis, et arcarium, qui vacantis beneficii adlectus fuerat oeconomus spiritualis.

Hi duo sacerdotes quamvis bonis moribus instructi ita disparis videntur esse ingenii, ut diu ambulare non possent cum consensu in domo Dei, siquidem ipsa sententia iudicialis Curiae Concordien. fatetur, alterum nempe Bressan animum habere ardentem et praecipitem; alterum vero, nimirum parochum, rudem esse et propositi tenacissimum.

Exinde statim dissensiones ortae sunt; quamobrem parochus ad Curiam se convertit efflagitans, ut alio transferretur capellanus, non in poenam, sed contentionum ad removendam occasionem, quae gravior in dies fiebat, quippe plures cives, nonnulli etiam ex proceribus, aperte favebant partibus capellani et altas movebant querelas in parochum. Verum hic a Curia obtinere potuit, ut alio officio destinaretur sac. Bressan; sed parvo tempore hic abfuit ab oppido Vigonovo; nam sui fautores nullum non moverunt lapidem ad eius reditum implorandum; eundemque redeuntem magnis conclamationibus et gaudii significationibus amplexi sunt. Hinc asperior lucta parochum inter et capellanium, non sine perturbatione publicae tranquillitatis in oppido, adeo ut ipsa auctoritas politica, ne turbae in populo excitarentur, pertimescere visa sit.

Interim Ecclesia suo viduata pastore Vicarius Capitularis mense Martio 1893 ad H. S. C. recursum habuit petens, an statim removendus esset parochus a loco beneficii, ei tenui reservata pensione; vel potius antea processus canonicus instituendus esset. H. S. C. die 8. Apr. 1893 reposuit: Emi Patres tibi scribi mandarunt, ut iubeas praefatum parochum Maniago statim discedere a paroecia loci Vigonovo, sub poena suspensionis ipso facto incurrendae nisi pareat; et deinde nisi idem parochus malit nuncium mittere paroeciae cum tenuis pensionis reservatione, processum contra eum instituas ad tramites etc.

Parochus Rescripti praetextens nullitatem, renuit obedire, quare ipsum poenas suspensionis et irregularitatis incurrisset, Curia suo edicto declaravit. H. S. C. rescripto diei 20 Maii eiusdem anni eum absolvit, addens: »Quo vero ad confectionem processus, aut ad restitutionem parochi, S. Cong. rescribendum censuit: Expectetur novus Episcopus.«

(Continuabitur.)

Listy homiletické.

Slavnost růžencová. *)

(Neděle XVII. po Sv. Duchu.)

Důvody a způsob uctívání Panny Marie.

»Zdrávas Maria, milosti plná.«
Luk. 1, 28.

Vznešená to slova, jimiž pozdravil archanděl Gabriel přechistou Pannu Nazaretskou, když jí zvěstoval, že má býti nástrojem milosrdenství Božího, že má poroditi Syna Božího. Ač náležel tento posel nebeský ku slavným duchům říše nebeské, ač byl uvykl hleděti na tvář a slávu Boží na nebi, neodvážil se předstoupiti před Pannu Nazaretskou, leč by jí vzdal nejhlubší poctu a to slovy: »Zdrávas milosti plná.«

I Církev sv. si přeje, abychom my křesťané uctívali královnu nebes, a to hlavně tímto překrásným, vznešeným nebeským pozdravením, andělským to Zdrávasem, abychom pozdravovali tu, kteráž jest milosti plná a požehnaná mezi všemi ženami.

Tím také ctíme Boha, jehož jsou ty vznešené dary a milosti, jimiž obmyslil Pannu Marii. Při modlitbě »Zdrávas« jeví se nám vtělení Syna Božího, tak i milost vykoupení v celé síle a kráse, při nichžto blahoslavená Panna spolupůsobila. I býváme při modlitbě té povzbuzováni, bychom ji za orodování její prosili, aby nám byla prostřednicí u Boha.

Z té příčiny ustanovila Církev sv. mnohé pobožnosti, stanovala mnohé slavnosti na počest Panny Marie od jejího početí až do na nebe vzetí z této země, aby jednak důležité události v jejím životě oslavovány, a my abychom byli pamatováni na přemnohé milosti, jichž se lidem dostalo na přímluvu Panny Marie, jakž o tom svědčí i dnešní slavnost.

*) Dle Murray-e.

Růženecká slavnost, jak přemnohým z vás povědomo, byla ustanovena na každoroční poděkování za vítězství, jehož vojska křesť. nad Mahomedány byla dobyla, kteréžto vítězství sv. Otec Pius V. mocné přímluvě Panny Marie a jejího Synáčka přičítal.

Pobožnost sv. růžence znáte všickni, znáte i přednosti, výhody duchovní sv. růžence, pobožnosti to, kterouž Církev sv. schvaluje, již papežové doporučují; obzvláště slavně panující náš sv. Otec Lev XIII. celý měsíc říjen růženecké pobožnosti zasvětil, v němž se ho denně modlíváme, pobožnost tu mnohými odpustky obohatil, bratrstvům sv. růžence a jich členům jak v životě tak při smrti mnohých výsad udělil a tak dnešní slavnost povznesl, nás pak ku jejímu konání horlivému pobádá a povzbuzuje.

Při uctívání Panny Marie obrátme zření svého:

1. k důvodům, pro něž Pannu Marii uctíváme, jakož i

2. o způsobu uctívání Panny Marie uvažujme.

A ten bude předmět dnešní mé řeči k vám. Královno svat. růžence, oroduj za nás! Vy pak nábožní poslyšte mě ve jménu. Páně! —

P o j e d n á n í.

1. Důvody uctívání Panny Marie.

Byla to obzvláštní milost, že Bůh ustanovil, aby z nejčistější krve Panny Marie se utvořilo nejsvětější tělo Boha-člověka, Krista Pána. Král slávy věčné, Kristus, Bůh Syn se snížil, aby byl poslušen Panně Marii jako Syn její. Vědouce o této důstojnosti pohlížejí andělé nebeští s úctou nevýslovnou na svou královnu. A my bychom se neměli radovati, že nám popřáno ji velebiti s davy nesčetnými křesťanů všech zemí a pokolení, kteří ji blahoslavenou nazývají? Sv. Alžběta zřejmě pronesla důvod uctívání Panny Marie, jakož i nárok Rodičky Boží na úctu všech lidí, když naplněna Duchem Sv. Luk. 1, 42 příchodí Pannu Nazaretskou pozdravila: »Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého. Odkud mi ta milost, že matka Pána mého přichází ke mně?« Tentě, ctitelé Marianští, dojista nejprzednější důvod náležitého uctívání Panny Marie, že jest Matkou našeho Spasitele, že jest Matičkou Boží. Netoliko tato důstojnost, ale i převeliká svatost její opravňuje, ano vybízí nás k uctívání Panny Marie. Na ni se předobře hodí slova žalmisty Páně: Ž. 45, 5. »Posvětil stavu svého Nejvyšší.« Syn Boží, kterýž v lůně jejím panenském chtěl odpočívati a tělo lidské přijmouti, připravil Sobě stánek přiměřený Jeho svatosti, stánek, jenž netoliko nikdy nebyl ni nejmenším hříchem poskvrněn, alebrž i vyzdoben způsobem Boha důstojným, vyzdoben bohatstvím, nejdražšími poklady milosti Boží.

Za všech věků bylo na světě a jest dosti spravedlivých, ba i svatých lidí, mužů i žen, jinochů a panen. Než, byť byla svatost jich života sebe větší, sebe stkvělejší, musil přece každý s bolem přihlížeti ku skvrně, kterouž se narodil a dědičně přijal, totiž ku hříchu prvotnímu. Každý musil skloniti hlavy své a naříkati

s Davidem kajícím: Žalm 50, 7. »Hle, v nepravostech počat jsem, a v hříších počala mne matka má.« — Jediné u Panny Marie, jak trefně podotýká sv. Augustin, nemůže býti zmínky o hříchu, vzhledem na čest Syna jejího. O Marii Panně platí slova Písne 4, 7.: »Všecka jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na tobě.« Jakkoliv mnohých milostí byli účastni svatí, přece byly milosti ty odměřeny, jak Sám Hospodin za dobré uznal jim uděliti; u Panny Marie byla celá duše naplněna milostmi, že anděl k ní mohl zvolati: »Zdrávas, milosti plná.«

Svatí a světice Boží nejednou bědovali nad svou křehkostí, aniž byli jisti, že vždy jednali a žili dle vůle Boží. Jedině o Panně Marii se říci může, ano, dle učení Církve říci musí, že ani stínem nejmenšího hříchu ani na okamžik nebyla zatemněna svatost její. —

Bůh jediný dle Své bytosti jest nejvyšší svatý a nejdokonalejší, i zasluhuje také jediný pro Něho Samého úcty.

Úcta, kterou svatým prokazujeme, vždy jen k Bohu směřuje, na Boha se vztahujíc. Svaté uctíváme jako přátele Boží, vědouce, že Bohu to milo, ctíme-li pro Něho ty, jež Sám uctil. Na svatých ctíme dary, kterými vítězili nad světem, nad křehkostí lidskou, ano i nad ďáblem. Ctíme je, že je poctil Bůh na věčnosti blažeností neskonalou. »Nimis honorati sunt amici tui Deus«. »Přepříliš uctění jsou přátelé Tvoji, ó, Bože!« — Veškero uctívání jich na Boha se vztahuje, skrze Něhož stali se, čím jsou, s Jehož milostí zvítězili, v Jehož slávě se nalézají.

Taktéž Rodička Boží všechny milosti důstojnost a přednost od Boha obdržela. A tu ct. Marianští, uvažující vznešený stupeň důstojenství jejího, musíme s ní volati: Luk. 1, 49. »Veliké věci učinil jí ten, jenž mocný a jehož jméno svaté jest.« Svatost blahoslavené Panny Marie jest dalším důvodem, pro něž ji zvláště uctíváme.

Třetí důvod uctívání Panny Marie následuje z tohoto.

Bůh slíbil, že odplatí jednomu každému podle skutků jeho. Nebes královnu vyvýšil dojista nade všechny kůry andělské a sbory svatých, že vynikala největší svatostí. O ní platí slova: Žalm. 44, 10. »Stála královna tobě po pravici v oděvu pozlaceném.« — Jako se modlíme o Pánu Ježíši: »Sedí na pravici Boha Otce«, t. j. má nejvyšší moc a slávu, tak byla i Maria, královna andělů a lidí, na pravici Syna svého posazena, t. j. byla nade všechny vyvýšena a následuje ve slávě hned po Bohu.

Ó, jaká to blaženost pro nejčistšího všech tvorů, že jest na trůně nebeském, že má jen Boha nad sebou.

Proto jest to také přáním nebes, aby jméno Panny Marie bylo obzvláště ctěno, kdekoliv jest poznán a uctíván její božský Synáček.

Nuže, bratři a sestry v Kristu! Ctěme Boha svého i tím, že uctíváme blahoslavenou Pannu způsobem přiměřeným její důstojnosti, svatosti i slávy v nebi. Projevujme lásku ku Synu jejímu tím, že uctíváme Jeho Matku přeslavnou, mocnou a dobrotivou.

A kterakým způsobem bohumilým prokážeme jí tuto úctu? Odpovídám: 2. Vážme si jí jako Matky, následujme ctností její a vzývejme ji za pomocnici.

Od té chvíle, co jsme se stali na křtu sv. bratry a spolu dědici Kristovými, byli jsme přijati za dítky Panny Marie.

Tato naše přednost byla ústy umírajícího Syna jejího potvrzena. V poslední chvíli Své smrti přebolestné činí Spasitel na kříži závěť, pohlíží na miláčka sv. Jana, jakožto zástupce budoucího křesťanstva a praví: »Hle Syn tvůj!« Jan 9, 26. Slova ta k Janovi promluvená, podotýká sv. Augustin, obrací na vás. —

V tu chvíli bylo synovství naše potvrzeno, jímž nám Maria dána za Matku; právo to zpečetěno jest krví umírajícího Syna Božího. Kéž by uctívání naší Matičky bylo dle sil našich důstojno takové Matky! Radujíce se z jejího povýšení, děkujeme též Bohu za milosti, jakých jí udělil, za slávu, kterou ji korunoval. Svěťme její slavnosti, ano, nechať neuplyne den, v němž bychom jí neosvědčili úctu a lásku. K takovému uctívání náleží zbožné modlení se anděl Páně, kteréž kleče konáno, obdařeno jest odpustky. Při tom modlení připomínáme si vděčně vtělení Syna Božího a povýšení Panny Marie za Matku Boží.

Nemysli však nikdo, že Pannu Marii dobře uctiti můžeš, jsi-li v nelásce u Syna jejího pro různé hříchy a nepravosti. Nesnažíš-li se ctnostným životem býti spoludědicem Kristovým, nebude tobě nikdy Maria Panna Matkou.

Srdce její přečistě nejvroucněji po tom toužilo, aby Pán Ježíš byl ctěn a veleben. A nyní ve slávě nebeské jest tato její touha tím větší. Chceme-li upřímně Pannu Marii uctívati, plňme toto její přání, milujme upřímně Syna Božího. Naší snahou budiž, ctíti, chváliti a velebiti Pána Boha. Uvažujme rádi její svatý život. Chceme-li ji upřímně ctíti, následujme vznešených její ctností.

Známo jest vám všem, jak vznešenou se stkvěla čistotou. Raději by se byla zřekla mateřství Syna Božího, než by byla porušila čistotu srdce. Proto se ulekla, když k ní anděl vešel. — Ó, jak jináče jednají dítky tohoto světa. Rády naslouchají lichotným svůdným řečem, ztrácejí čistotu a nevinnost srdce a upadají ve zkázu časnou i věčnou.

Jest tudíž sebe zapíratí každému třeba, aby se uvaroval zlých myšlení, nečistých slov a nedovolených skutků, aby nebrala zkázy nevinnost a sv. čistota.

Proto se nejbezpečněji utečeš k Panně Marii, duše křesťanská, kteráž jest netoliko vzorem, ale i ochranou této bohumilé, něžné, překrásné ctnosti. S růžencem v ruce, ve společnosti Panny Marie, zvítězíš nad světem, tělem a ďáblem.

Uvažujme dále i její pokoru. Ač se stkvěla blahoslavená Panna všemi ctnostmi, ač byla takých milostí účastnou, vždy jen nejpokorněji doznává, že vše to jest vznešeným darem Božím. Ku tetě své Alžbětě pravila: »Velebí duše má Hospodina, že shlédli na poníženou služebnici svou. Veliké věci učinil mi ten, jenž mocný a jehož jméno svaté jest.« —

A když Panna Maria, tento div ctností, ni jediné zásluhy si nesvojila, čím můžeme se honositi my? Ať oplýváš, milý křesťane, bohatstvím, důstojností, vlohami, ať obdiv budíš krásou ducha neb těla, ať vás velebí davy lidu, jehož jste potěšili neb oblažili: pocítujete-li jen jiskru samochvály neb pýchy v sobě, patřte na svou nehodnost a tažte se sv. Pavlem: »Co máš, člověče, čehož bys od Boha nevzal? A když jsi vzal, proč se chlubíš, jako bys byl nevzal?« I. Kor. 4, 7. Všecky tvé síly a schopnosti jsou darem od Boha a to nezaslouženým. Použij jich k tomu, k čemu je od Boha máš svěřeny, použij jich ku Jeho cti a věř, že tím více od Něho obdržíš.

Bůh se pyšným protiví, toliko pokorným dává milost. Uvažme posléze i stálost Panny Marie v její utrpení. Znám vám, že od proroctví Simeonova ve chrámě Jerusalemském po celý život bylo jí snáseti bolestí přemnohých. Meč ostrý prorýval přesvaté srdce její. Avšak víme všickni, kterak odevzdaně všecko snášela, všecko trpěla. Trpěla nevinně, utrpení nezavinila ničím, proto je přijímala vděčně z rukou Božích. Jestliže i nám, synové Adamovi, usoudil Otec nebeský, nejmoudřejší ředitel našeho života, abychom zde trpěli, přijmejme strasti života odevzdaně, tiše, trpělivě. Maličko zde potrpíme, a zmizí kříž a nám ostane vepsána zásluha v knize života, ano utrpení budou ozdobou koruny nehynoucí dle slov sv. Pavla II. Kor. 4, 17. »Nebo toto kratičké a lehké soužení naše působí v nás převelmi velikou váhu slávy věčné.« —

Panna Maria vynikala zbožností, ráda se modlívala. Když k ní vešel archanděl, trvala na modlitbách. A my? — Mnohý člověk se za dob našich ani nemodlí, mnohý dost málo a to nedbale. Proto nedlí u něho anděl, ale ďábel se svým ustavičným pokušením. Proč se naříká na neposlušnost a nezbednost dětí? Že se s nimi rodiče buď málo modlí, ba namnoze i nemodlí, že nedbají o to, aby děti spěchaly do kostela a do školy. Tak ovšem pustne srdce dítek.

Ale kdož se do hloubi srdce ponoří a s Bohem obírá ve zbožné modlitbě, věřte, že nemůže býti nikdy nešťasten. A byť i lidé zlí ho pronásledovali, tupili, tím více snáší, dobře věda, že to zásluhou.

Bůh štědře rozdává darů Svých, kdož Jeho o ně prosí; avšak bez modlitby jich neudílí.

I Panna Maria prosila, děkovala a chválila Pána. Její chvalozpěv zní: »Velebí duše má Hospodina.« Kéž by i srdce naše podobnou láskou k Bohu plálo!

* * *

Víme již, nejmilejší, důvody, pro něž Pannu Marii máme uctívati, slyšeli jsme, kterak ji ctíti máme. Následujme jejích ctností. Zdají-li se nám nedostižitelnými, utíkejme se ku své přímluvkyni, přistupme k ní jako k Matce, která nás chce oblažiti. Přistupme k ní odhodlaně a důvěrně. Ve strastech postěžujme jí svůj bol, prosme ji, aby naše prosby položila k nohám Syna

svého. I bude prositi za nás a Syn neoslyší matky, již neodepře ničeho. A nyní se obraťme k ní na oltáři růženeckém a volejme: Sv. Maria! pomáhej nešťastným, podporuj slabé, pros za lid, přimlouvej se za duchovenstvo, zastaň se nábožného pohlaví ženského. Nechť všickni okusí tvé mocné ochrany, kdožkoliv tvou slavnost konají. Amen. Josef Baar, farář a bisk. notář v Putimi.

Neděle XVII. po Sv. Duchu.

(Osnova.)

Boj pekla proti Církvi.

»Sed' na pravici mé, až položím nepřátely tvé za podnoží noh tvých.«
Mat. 22, 44.

Slova: »Sed' na pravici mé« vztahují se především na Ježíše Krista. Po tuhém boji zvítězil nad svými nepřátely a sedí nyní na pravici Boží V dalším smyslu vztahují se svrchu zmíněná slova také na Církev Kristovu. Jako božský zakladatel její — tak i ona má četné nepřátely. Úhlavním a nesmířitelným nepřítelem zvláště jest ďábel . . . , jenž na dílo Boží dotírá neustále. Proto boj Církve trvá stále. Ovšem »brány pekelné« marně se namáhají, aby Církev zničily; vítězí ona, jsouc postavena »na skále« a konečně navždy bude zlomena moc pekelného ducha

Žijeme v době pohnuté, kde rána na ránu dopadá na Církev Boží, jakoby se bylo vše spiklo proti ní. Tou příčinou uvažujme dnes boj pekla proti Církvi. Jest to:

1. dlouhotrvající boj, 2. prudký boj, 3. malomocný boj.

Pojednání.

1. Boj pekla proti Církvi jest dlouhotrvající.

a) Kdy počal? Hned při začátcích Církve Apoštolové jménem Kristovým zmužile boj vedli proti nim zdvihají se fariseové, sadduceové — Sk. ap. 5, 18 a 19 Svatý Štěpán padá pod ranami zběsilých nepřátel Krev tohoto mučenníka stala se semenem křesťanů Pronásledování křesťanů neustává — Sk. ap. 8, 1.

b) Boj ten trvá po všechna století.

α) V dobách minulých.

Od té doby, co Kristus založil Církev, uplynulo mnoho času, ale v žádném století neměla Církev pokoje Viz dějiny církevní

β) V době přítomné.

Kde kdo, napadá církev Boj ve všech zemích
Nevěřci Kacíři . . . Špatný tisk Bůh ji chrání
»Nebe a země pomínou — ale slova má nepomínou«

γ) V době budoucí.

Boj proti církvi neustane ale bude trvati a dosáhne
nejvyššího bodu při příchodu antikrista. »A více než věreno může
býti, všecko hubiti bude.« Dan. 8, 24. »A tehdy bude zjeven
ten nešlechtník. Jeho příští jest podle působení satanova.«
2 Thess. 2, 8, 9.

c) Kdy skončí ten boj?

Až církev dokoná svůj pozemský úkol, až vejde v blaženost
nebeskou — skončí také boj. Tehdy satan se svými náhončími
svržen bude v pekelnou propast A pak »setře Bůh všelikou
slzu s očí, a smrti více nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti;
nebo první věci pomínuly.« Zjev. 21, 4.

2. Boj pekla proti církvi jest prudký. Nebo

a) vede se všemi zbraněmi. Peklo neštítí se zbraně
žádné, ani té nejpodlejší. Doráží na církev

α) posměchem a pohanou. V posměch uváděni jsou
služebníci církve ústavy svátosti. Jen vzpomeňme, co
vše o církvi se píše v nepřátelských knihách, časopisech, kde
z každého řádku vane vítr pekla

β) lží. Roznáší se o církvi, čemu nikdy neučila, čeho nikdy
nepodporovala, naopak co vždy potírala. Představuje se církev,
jako by nebyla dílem Božím, jakoby se byla porušila, jakoby
pro vzdělanost ničeho neučinila. Proti církvi každá lež, každá
hanebnost má býti dovolena ale brániti se . . . to dle ná-
hledu nepřátel církvi není volno.

γ) bludem. Od prvních dob až na naše časy naseť nepřítel
koukole bludů na vinici Páně bludařů a zatvrzelých
kacířů hojnost

δ) pronásledováním. Svatí mučenníci v prvních
stoletích . . . i později církev pronásledována . . . v době nej-
novější mnoho útisků musí snášeti církev

b) Boj se vede s velikou prudkostí. Hrozná byla
muka svatých mučenníků hrozně si počínali kacíři proti
církvi. Viz války Husitské a dobu tak zvané reformace
I dnes nepřátelé církve zuří, napadají vše, co na Krista a Jeho
učení připomíná Viz sociální demokracii, pokrokáře

3. Nicméně boj pekla proti církvi jest malomocný.
Nebo jak skončí ten boj pro církev?

a) vítězně.

α) To zaručuje slovo Boží. »Brány pekelné jí nepřemohou.«
Mat. 16, 18. »Já jsem s vámi po všechny dny až do skonání
světa.« Mat. 28, 20.

β) To zaručí i dějiny církve. Kolikráte již se vedlo církvi
zle, že se zdálo, jakoby musila zaniknouti. Ale hle! Povstala

zase Arianismus Francouzská revoluce Napoleon I. Bismark.

b) slavně. V boji ukáže se, kdo pravý křesťan a kdo jen dle jména bojem obyčejně utvrdí se pravda — i rozšíří

* * *

Vidouce Církev za našich časů bojovati na všech stranách, neklesejme na duchu a nelekejme se. Bůh jest s námi a neopustí svých věrných Vítězství nás nemine Církev potlačovaná byla vždy Církví vítěznou. Hajme práva Církve svaté a postavme se po bok těch, kteří se tulí pod prapor kříže. V tom znamení jistě zvítězíme. Amen.

Dr. Josef Burian.

Neděle XVIII. po Sv. Duchu.

Křivá podezřívání, pomluvy a na cti utrhaní jsou:

1. velikým bezprávím proti bližnímu,
2. urážkou Boha nejvyššího spravedlivého.

»Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?«
Mat. 9, 4.

Dnešní svaté evangelium okazuje nám zase, jak hluboko může klesnouti člověk, který proti svému bližnímu zahořel nepřátelstvím. Vidíme laskavého nebes Pána, kterak se smilovává nad ubožákem, slovem Svým přemocným zprošťuje ho vazeb hříchů. Než nedochází libosti u svých nepřátel. Fariseům a zákonníkům byly všecky zázraky slabým důkazem, že před nimi stojí vtělený Syn Boží. Pro ně bylo málo, že na Jeho dotknutí uviděl slepec krásu světa, němý že promluvil, rány nezhojitelné že byly zaceleny. Pro svoji pýchu neviděli a neslyšeli. Proto nedivíme se, že vyhlásili dle dnešního Písma sv. ve svém nitru Spasitele za rouhače, poněvadž řekl šlakem poraženému: »Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji!«

I poznal náš milený Mistr jejich zlobu, neboť byl vševědoucí a znal i nejtajnější záhyby srdce. Proto s přísností velikého soudce pokáral je slovy: »Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?«

Milí křesťané! Něco podobného děje se až posud ve světě. Jak mnozí lidé ve svém srdci křivě a beze vší příčiny jiného podezírají ze skutků nepočetných, snad dokonce bližnímu svému ubližují pomluvou neb aspoň mu utrhaní na cti, strpčujíce jeden druhému život na světě, který beztoho sám sebou jest dosti trpký a lopotný. Zda Spasitel podobně jako na farisey nevolá na ně slovy: »Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?« Ano, tak mohl by Pán Ježíš otázati se, poněvadž křivá podezřívání, pomluvy a na cti utrhaní jsou

1. nejen velikým bezprávím proti bližnímu, ale
 2. spolu velikou urážkou spravedlivého Boha.
- Budiž tato pravda dnes předmětem mého rozjímání!

Pojednání.

1. Křivá podezřívání, pomluvy a na cti utržení jsou velikým bezprávím proti bližnímu. — Vypravuje se o jistém velmoži římském, že poručil svému otrokovi vypíchnouti oko, poněvadž ho podezříval z krádeže. Ale netrvalo dlouho, a dovidá se pán, že otrok trpěl nespravedlivě, poněvadž krádež spáchal někdo jiný. Zavolal otroka a pobízel ho, ať žádá cokoli chce, že vše udělí jemu. Ale otrok váhá, konečně s pláčem odpovídá: »Pane, chceš-li mi milost prokázati, navrať mi moje oko!« — Arci toto nebylo možné, a tak zůstalo přenáhlení nenapraveno.

Takovému nelaskavému pánu podobá se každý, kdo podemílá čest a dobré jméno svého bližního. Nebo jako jest oko nenahraditelným pokladem pro tělo, tak dobrá pověst jest pokladem pro duši člověka, kterého nelze si zaopatřiti jen tak ledabylým způsobem. A kdo nahradí škodu, jestliže zlomyslný škůdce připravil člověka o drahocenný klenot? Zda nevolá nebohý a jeho okolí na svého utrhače: »Vrať mi probůh mé dobré jméno, moji čest!« A myslíte, že potom může se tak státi snadno? Nikoli. Jako divoké býlí nedá se úplně vypleti z pole rolníkova, tak i skvrna podezření, pomluvy a na cti utržení zakoření se obyčejně tak, že takřka nedá se ani dokonale smazati. Památka černé skvrny zůstane dále.

Již z toho, co jsem nyní řekl, jest vidno, jakým bezprávím proti bližnímu jest takový hřích. O, by rozvážil každý, kdykoli zlé pokušení doléhá, prve nežli promluví slovo proti bratru svému, jaké neblahé následky by mělo jeho počínání, že by spáchal krádež horší, nežli jest kterákoliv krádež hmotná, poněvadž bližního připravuje o klenot nejdrahocennější zde na světě.

A uvažujme dále! Kdo dal mu právo, aby si takto počínal? Kdyby jeho spolubližní i chyboval, zda on jest ustanoven za jeho soudce? Zda jest mu dovoleno, aby bez příčiny chyby jeho roztrušoval? »Jeden druhého břemena noste, a tak naplníte zákon Páně!« praví svatý apoštol národů. — Ostatně kdo ví, zdali pobloudění bližního nestalo se nevědomky, v dobrém úmyslu? Vždyť víme jak sami často vykonáme něco zlého, o čem jsme se domnívali, že by bylo dobré, v čem ani ve snách jsme neviděli ani dosti malého hříchu! Kdyby nám tudíž lidé chtěli spláceti takovou měrou, jakou my měříme, jak by nás takové počínání bolelo! A co tudíž sami nemáme rádi, nečiňme jinému! — Chceš-li kárati, sám dříve buď dokonalý! A ještě potom bys k tomu neměl úplného práva. Neboť praví Písmo sv., že »lásky nemysli nic zlého.« Laskavý a dobromyslný člověk smýšlí o svém bližním dobře, chyby jeho omlouvá a snaží se je vykládati spíše na lepší stránku. Jen člověk zlý, jemuž svědomí neu-

stále činí výčitky, vidí všude zlobu a zlou vůli. Tam vězí příčina, že všude seje o svém bratru semeno zlovolné a k vůli tomu na své bohaprázdné srdce zapomíná.

Jak ubližoval svět Synu Božímu, jak tupil jeho učenníky, — a přece nevyšel z úst jejich utrhačný hlas. Ano, božský Mistr ještě na kříži obracel zraky k nebes výšinám, omlouval vrahy Své, že nevědí, co činí.

A zdali nechce Pán Ježíš, abychom činili podobně? »Příklad zajisté dal jsem vám!« řekl Svým apoštolům. Ó, kéž bychom následovali vznešeného Jeho příkladu, zajisté blahá spokojenost by se rozhostila v našem svědomí. Ubránili bychom se takto mnohého šeredného hříchu, — neboť

2. křivá podezřívání, pomluvy a na cti utrhaní jsou spolu velikou urážkou spravedlivého Boha.

»Mistře, které jest největší přikázání v zákoně?« tázal se učitel zákona jednou Pána Ježíše. Na tuto otázku obdržel odpověď: »Milovati budeš Pána Boha svého . . .« A hned potom doložil sv. Učitel: »To jest největší přikázání. Druhé pak podobno jest jemu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého!« Chtěl zajisté náš milený Mistr takto ukázati velikou potřebu lásky k bližnímu a spolu veliký hřích, kdo by snad jednal proti této lásce.

Bůh stvořil člověka k Svému obrazu a podobenství. Duše pak lidská byla dána do těla dechem Božím. Člověk jest dítě Boží, dědic blaženosti věčné. Kdo tudíž nemá lásky k bližnímu, nemůže míti ani pravé lásky k jeho Stvořiteli, k jeho nebeskému Otci. A co mám tudíž říci o člověku, který křivým podezíráním, pomluvou a na cti utrhaním tupí svého spolubratra? Zda netupí spolu obraz Boží na tom člověku, zda nemetá spolu Pánu Bohu hanu a potupu ve tvář? Ano, křivý pomluvač a tupitel jest spolu nepřítelem Božím a také na něj mohl by Pán zahřímati slovy dnešního sv. evangelia: »Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?«

A mohl by takto volati Pán tím spíše, poněvadž se mu na nejvyš protiví všeliká zlá vášeň, poněvadž jest nejvyš svatý a v nenávisti má vše, co vyrostlo z pekelného zárodku. Ubližování pak bližnímu má obyčejně vždy zárodek hříšný. Poněvadž pomluvač sám jest zlem naplněn, myslí o bližním, že také takovým způsobem zohaveno jest jeho nitro. Pyšný na každém vidí pýchu, sobec každého viní ze sobectví. Lakomec podezírá z lakomství, marnotratník vyčítá hýřivost. Čiň co čiň, před zlobou člověka hříšného se nezachráníš. Ano, úsudek lidský mění se o tobě každou chvíli, bohužel vždy téměř jest na něm viděti kořeny dábelké. Ó, by člověk jednou již se pamatoval a neurážel takovým způsobem svého Tvůrce! ó, by pomněl, jak těžko bude odpovídati jednou za každé slovo hříšné. A bylo-li těchto slov tisíce, ach, kam se ukryje před rozhněvaným Soudcem, až uslyší: »Vydej počet z vladařství svého!«? Ostatně trestá Bůh člověka za pomluvy, podezírání a na cti utrhaní již zde na světě. Čím kdo hřešil, tím bývá obyčejně trestán. Kdo čest bližního urážel,

obyčejně bývá připraven sám o svou čest a o své jméno. »Kdo stojí o cizí, přichází o své!« Ach, jak potom bolí taková rána, kéž by aspoň byla poučením a napomenutím, kéž by v trestu viděl člověk pokyn od nebeského Pána a polepšil život svůj!

Snad na nás doléhá dnes tíže, snad i nás dnes kárá svědomí, že jsme mnohdy nenechali s pokojem dobrou pověst svého bližního. Snad i nás již mnohonásobným způsobem upozornil Hospodin, jak jednali jsme nespravedlivě. Učiňme konec takovému počínání a hleďme, bychom vše napravili, dokud nebude pozdě. Pamatujme, že před svatou zpovědí jest naší povinností pokud možno napravit, čím jsme bližnímu uškodili na cti. Kdo by tak neučinil, marně by prosil za odpuštění! Odpros, nebo aspoň vymluv svou chybu, mluv o dobrých skutcích svého bližního, přiznej se, že's chybil, roztrušuje o něm rozmanité poklesky. A od té chvíle měj se pak na pozoru! Nechoď tam, kde se pomlouvá, nebo opatrně obrať řeč jinam, nemůžeš-li jiným způsobem učiniti zlu konec. Zejména co den zpytuj své svědomí, modli se k andělu strážnému, svěř mu v ochranu svá ústa, a zajisté potom nebudeš se báti soudu věčného! Amen.

Bohumír Tomiček, kaplan v Roztokách.

Neděle XIX. po Sv. Duchu. *)

Zkoušky a utrpení svaté Církve.

»Jiní pak zjímavše služebníky Jeho a posměchy jim učinivše, zabili je.«
Mat. 22, 6.

Nejmilejší, znám zde na zemi společnost duchovní; společnost tato má své kněze, své chrámy a své oltáře; má své velekněze i své věřící, má své učitele, učenníky, dítky; žije věrou, nadějí a láskou; věří, doufá, miluje; její vlastí jest nebe, země jest jí místem putování, za otce má Krále nebes; Ježíš Kristus jest její nesmrtelným chotěm; putujíc zde na zemi, ráda píše písně tajemné, kterými útěchy i síly nabývá. Ač jest původu božského, ačkoliv nesmrtelný jest její cíl, sestoupivši s Kalvarie jen o kříž ve světě se opírá, přece setkává se s lhostejností, často i s nepřátelstvím; mnohdy potká se i s katany; měla též své apoštoly a mučenníky. Vždy na tomto světě jen ku spáse všech pracuje a bezpečnými činí národy: panovníci země, vás ctí a miluje; ve dne i v noci za vás se modlí a často opakuje: »Bůh nechce, abych se chlubila, leč v kříži Spasitele svého.«

A jak pak my, dítky sv. Církve katolické, smýšlíme o její kříži, o její utrpení? Když vidíme, jak po osmnácte set let v šanc

*) Dle Dupanloup.

jest vydána tolika útokům a nesčetským nebezpečenstvím, zdaž nenecháváme víru svou slábnouti, naději klesati a často i lásku k Církvi hasnouti, když se nám zdá, že již hyne opuštěná? Neboť zdá se někdy, že i Bůh v nebi a Ježíš Kristus na zemi ji opouštějí; nezapomínejme v opuštěnosti této, na čem ona svou i naši nesmrtelnost zakládá. Ó, odrodilé ditky sv. evangelia, nezapomínejte na slova: »Bůh nechce, abych se chlubila, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista.«

Učinil jsem si pro dnešek svým úkolem vyložiti vám, že utrpení Církve mají: 1. upevniti vaši víru, poněvadž utrpení tato byla slavně předpověděna, že 2. mají probuditi vaši naději, že 3. mají roznítiti vaši lásku, ježto zůstává to tajemstvím duším obyčejným, ale duše šlechetné dovedou pochopiti, jak nade vše krásným jest ve dnech utrpení a bolesti ukázati svou oddanost a lásku.

P o j e d n á n í.

1 Kříž a utrpení Církve mají upevniti naši víru, poněvadž Bůh je napřed znal a nám slavně předpovídati dal. Hledáme-li v Písmě sv. předpovědění o osudech Církve Kristovy, naleznete tam nejprve zaslíbení slavná a úchvatná: »Prsem králů kojena budeš,« volá Isaiáš prorok, »choditi budou národové ve světle tvém, i přijdou k tobě skloněni synové těch, kteří tě sužovali a klaněti se budou šlepijím noh tvých, brány tvé ve dne i v noci nebudou zavírány pro množství národů, poslové tvoji letí jako oblak a království, kteréž by nesloužilo tobě, zahyne; Hospodin bude tobě světlem věčným a Bůh tvůj slávou tvou« Is. 60.

Sv. Augustin píše: »Kdežto proroci předpovíдали slávu a vítězství Církve, bylo Samému Ježíši Kristu zůstaveno, aby předpověděl její bolesti, její utrpení slovy tak určitými, že nepřipouštějí žádné pochybnosti; neměli učenníci Jeho nikterak se v tom klamati. Pravili jim: Vy mne nazýváte Mistrem a Pánem, a dobře činíte, jsemť zajisté. Nuže slyšte: Není učenník nad mistra. Posílám vás jako ovce mezi vlky; budete vydáni od vlastních rodičů, od svých přátel, budete vedeni před vladaře a soudce, budete bičováni před nejvyšší radou, ano, budou se domnívati, že slouží Bohu, když vás zabijeti budou.«

Již tato slova nemálo mohla poděsiti apoštoly. Aby víru apoštolů Svých posilnil, s něžností nevýslovnou praví dále: »To vše trpěti budete proto, že jste přátelé moji; nebojte se, maličké stádce moje, těch, kteří zabijejí tělo, duše zabiti nemohou. Pohleďte na ptactvo nebeské; ani ten vrabec nespadne bez vůle Otce mého. Vy jste přec milejší Otci mému, než to ptactvo, ani vlas s hlavy vám nespadne bez vůle jeho. Já srdce vaše naplním radostí, které nikdo neodejme od vás.« A tato předpovědění zajisté že silou nezdolnou obdaři a apoštoly, vyznavače i mučenníky. Věřící křestan s evangeliem v ruce jedné a ve druhé s křížem může zabit býti, ale nikdy nemůže býti přemožen. Aby

pak víru v srdcích učenníků ještě více upevnil, učinil zázrak, který o Jeho mocné ochraně jasně svědčí. Vzpomeňte na lodičku, na níž plavil se ten, jenž řídí celý svět. Lodička tato bouří hroznou jest zmítána, On ale spí, zdá se, že neví o nebezpečnosti, že nemá proti němu moci. Učenníci zoufale volají: »Pane, pane, zachovej nás, hyneme.« On pak vstává a hlasem pokojným praví: »Co se bojíte, malověrní?« Potom rozkázal bouři i moři, a nastalo utišení veliké. Tajemná lodička tato obrazem jest Církve; marně kolem ní zvedají se vlny zkaženosti a bludů. Pro Církev boj znamená vždy vítězství nové.

2. Pravím dále, že kříže a utrpení Církve posilovati mají vaši naději. Nic tak záhubného není, jako malomyslnost; proto hlásám vám křesťanskou naději. Naděje lidská často nás zklame, proto Církev sv. útěchu svou hledá jedině v naději křesťanské. Jedině v kříži, jedině v Bohu jest doufání naše. Víra jest základem života naší Církve, ale naděje jest jí ušlechtilým plamenem statečnosti stálé. O této naději mluvil Ježíš Kristus: »Trpíš mnoho zde na světě, ale doufej, doufej vždycky, neboť já jsem přemohl svět.« —

Projděme dějiny bolestí a zkoušek Církve po osmnáct set let; jak mnoho nalezneme dnů zármutku a strastí! A přece nikdy Církev v naději své zahanbena nebyla. Zdálo se již častokráte, že do tmavého sestoupila hrobu, ale třetí den, kdy jej Prozřetelnost stanovila, vstává z něho, záříc nadějí; když přestal kříž a minula bolest, řízení Moudrosti věčné se objevuje; krev mučenníků stává se semenem nových křesťanů, Církev zůstává svobodnou i v okovech a nepřemožitelnou v mukách. Po třistaletém pronásledování přichází Dioklecian, který myslil, že utopí Církev v její vlastní krvi, již vítězný pomník postavil s nápisem: »Na památku jména křesťanského, jež jsem zničil«, a hle, jak brzo opět padá lid k nohám Ježíše Krista Ukřižovaného, již s Konstantinem vstupuje Církev až na trůn a ujímá se vlády světa. A sotva že počala okoušeti sladkého pokoje, útočí na ni kacířství; ale Církev všecky ty bludy, z pekla vyšlé, přemohla. Potom přicházejí bolesti jiné; v době pokoje vnitřního i vnějšího dle slov jednoho sv. Otce, přichází chvíle hořkosti největší. Ale v dobách pohoršení velikého neopustil Kristus Církev Svou, ale přispěl jí ku pomoci. A opět ve století minulém zuřily bouře, které hrozily zničení Církve; opět tekla vřelá krev a hořké slzy proudem. Ale opět po bouři se vyjasnilo zase a nastali Církvi klidní dnové. Když proroci lživí slavně prohlašovali její zničení úplné, objevila se Církev najednou krásnější a silnější, hotova k novým bojům. Nikdy nebyla Církev stržena v boj, aby z něho nevyšla jako vítěz.

Ó, Církvi svatá, Církvi katolická! ty's trpěla již tak mnoho a přece nikdy jsi neztratila naději v pomoc nebes. Uprostřed všech bolestí a zkoušek zachovala's trpělivost nezlomnou. Ty's doufala proti naději veškeré a i nyní neklesá malomyslností srdce tvé; opírajíc se o svůj kříž, stojíš pevně a doufáš, že zasvitnou ti opět dnové lepší. Ano, zajisté, že slaviti budeš slavnosti veliké, kdy

shromáždíš dítky své kolem sebe a zváti je budeš, aby posadily se u nohou tvých, až sama seděti budeš na kameni odvaleném, kterým přikryt měl býti tvůj hrob.

Hle, jak kříž a utrpení Církve sílí naši naději a upevňuje naši víru. Dodávám ještě, že také rozněcuje naši lásku.

3. Ve dnech radosti nalezneš dosti přátel, ale poznáš je teprve v den bolesti své. Vím dobře, když přijde utrpení, že ochabnou srdce mnohá; když neštěstí stihne nás a přátelé nás opustí, netřeba jich litovati, neboť měli lásku pouze na rtech. Vizte Ježíše Krista, vstupujícího do Jerusalema, jak jest oslavován, jak se hrnou zástupové k Němu! A za několik dní, když vstupuje na Kalvarii, kdo s Ním jde? Utekli přátelé Jeho, zbývá jich jen několik! Nemluvím o Marii Panně, její místo bylo zde; ale ti druzí, sv. Jan, Maří Majdalena, Veronika; ženy svaté tlačí se ku kříži. Nejsou-liž obrazem těch duší věrných, oddaných Církvi a její hlavě i ve dnech utrpení? Ano, když Církev jest ve cti a slávě, tu mnozí se k ní hlásí, ve dnech hořkosti ale mnozí se jí vzdalují tak, jako prchá pěna větrem hnaná. Ale srdce věrná jak se tisknou ku své matce! Tu však bývá svět i svědkem šlechetných činů. Tehdáž i se rtů křesťanských zaznívají slova lásky, jaká vycházela z úst mučenníků v dobách nejtěžších zkoušek.

Sv. Teresie s holí v ruce chodila po celém Španělsku volajíc: »Církev, Církev, seřaďme se pevně kolem Církve.« A když již ležela na lůžku smrtelném, víte, které bylo poslední slovo, jež vyšlo z její serafských úst?: »Církev, milujme Církev, děkujeme Církvi, že přijala nás za své dítky!«

A sv. František Saleský pravil k paní de Chantal: »Chvalme Boha tisíckrát za den, že jsme dítkami sv. Církve.« A poslední dvě slova sv. Vincence z Pauly, která v extasi pronesl ke svým kněžím, byla: »sv. přijímání, Církev.«

Církev, ach, nikdy nebyla krásnější, nikdy lásky hodnější, než za dnů svých zkoušek. Zdaž nevzrostla a nezastkvěla se v míře větší duchovní moc papežova, když připraven byl o panství světské? Srdce všech křesťanů, kněží i věřících s tím větší úctou a láskou spojila se kolem milované a posvátné osoby nejvyššího kněze. »Ach! buďtež tedy požehnány svaté zkoušky, pronásledování světská, bouře pozemské, spiknutí pekelná proti Církvi; vy vložíte na její hlavu jenom novou korunu, a čelo její ozáříte nevyrovnatelným leskem nového půvabu, tak že nám bude ještě milejší, že padneme k její nohám volajíce: »Ano, Církvi svatá, ty's naší milovanou matkou zde na zemi, ty nás v lůně svém dochovej ku slavné věčnosti.« Amen.

Vojtěch Kameš, farář v Bohdanči u Ledče.

Posvěcení chrámu Páně.

(Neděle XIX. po Sv. Duchu.)

O původu a významu chrámů křesťanských.

»Hle stánek Boží s lidmi a bude přebývati s nimi.« Zjev. sv. Jana 21, 3.

Konámeť dnes slavnost posvěcení chrámu Páně, kterážto slavnost jest dnem radostí pro každou osadu a obec křesťanskou, ana připomíná si onu důležitou dobu, kdy chrám její rukou biskupa slavnostně posvěcen a službám Božím odevzdán byl.

Ó, jak zaradovalo se a zaplesalo srdce zbožných předkův našich, když poprvé shromáždili se na místě tomto, aby v posvěceném stánku Božím přítomni byli oběti nejsvětější, při kteréžto ponejprv zavítal Spasitel pod způsobou chleba na oltář posvátný, aby potom stále přebýval mezi námi! — Nemýlím se zajisté, dím-li, že radost srdce jejich podobala se oné, kterou oplývala duše Zachea v dnešním sv. evangeliu, když Pán do domu jeho vstoupil a u něho se uhostil.

A k podobné radosti vybízí Církev sv. i nás dnešního dne, připomínajíc nám velepamátný onen den, kdy chrám náš způsobem slavným zasvěcen byl, abychom v něm Bohu společně sloužili a milostí Jeho nabývati mohli. K radosti vybízí nás dnes sv. otec Bernard, an dí: »Slavnost dnešní (posvěcení chrámu) musí naší pobožnosti býti tím vítanější, čím jest nám ona bližší. Neboť ostatní slavnosti svatých jsou nám s jinými církvemi společné; tato však nám přináleží... Jeť to slavnost naše, poněvadž se týká našeho chrámu; jeť pak tím více naše poněvadž se týká nás samých.« In Dedicat. Eccl. serm. 1. c. 1.

Je-li jaká radost spravedlivá a Bohu milá, jest to zajisté ona, kterouž jeví křesťanští osadníci v památný den posvěcení chrámu svého, v němžto jako jedna rodina vespolek k službám Božím se scházejí, strasti své Otci nebeskému žalují, svátostmi se posvěcují, v zármutku útěchy a v slabosti posily docházejí.

V radostný tento den promluvíme k vám s pomocí Boží: 1. jaký původ, a 2. jaký význam mají chrámy naše. Bůh, jenžto s námi zde přebývá, žehnejž milostí Svou posvátnou tuto chvíli!

Pojednání.

1. Za dob apoštolských neměli křesťané žádného chrámu, kde by se ke společným službám Božím scházeti mohli, ježto nesměli svobodně a veřejně víru svou vyznávat. Jako Kristus Pán na slavnosti do chrámu Jerusalemského, od krále Šalomouna postaveného, přicházel, podobně scházeli se i první křesťané v témž chrámě k modlení. — Avšak k lámání chleba, — k oběti

novozákonní shromáždili se v domech soukromých. Zvláště onen sál v Jerusalemě, v němžto Pán Ježíš s apoštoly Svými poslední večeři slavil, v němžto nejsvětější Svátost oltářní ustanovil a kde dle rozkazu Jeho sv. apoštolové na modlitbách očekávati měli příští Ducha Svatého, — tento sál sloužil prvním křesťanům za chrám, kde oběť nejsvětější slavili a modlitby k nebes trůnu vysílali.

Mimo tento sál v Jerusalemě scházivali se i v jiných soukromých domech nábožných věřících křesťané k společným službám Božím v různých městech, jak nám Skutkové apoštolští a zvláště listy sv. Pavla dosvědčují. Tak čteme v kap. 20. Skutků apoštolských, že sv. Pavel, přibyv do města Troady, kázal a slavil oběť N. Z. v jistém obydlí, které se v třetím ponebí (patře) nacházelo. Týž apoštol vypočítává ve svém listě k Římanům kap. 16 jména některých křesťanů, kteří věřícím domy své ke společné bohoslužbě z laskavosti propůjčili.

Takové domy soukromé, v nichžto první křesťané služby Boží slavivali, proměněny byly v pozdějším čase v chrámy. Takových chrámů bylo již v druhém století hojný počet. — Pohané však, vidouce, kterak víra Kristova úžasně se rozšiřuje, zbořili chrámy křesťanské, domýšlejice se, že vyvrácením chrámů vyvrátí z kořene i víru v Krista Ježíše. V těchto smutných dobách krutého pronásledování se strany císařů pohanských nesměli se již křesťané ani v domech soukromých ke službám Božím scházeti, aby nebyli od vyzvědačů pohanských vypátráni a usmrceni. — Než bez bohoslužby nemohlo srdce věřící žíti; oběť, kteráž měla konána býti od východu slunce až na západ, nesměla přestati ani v těchto dobách smutného pronásledování. Jeskyně, skryše podzemní, sklepy, chlévy i vězení vyhledávali věřící, kde službám Božím s vroucnou zbožností obcovali. (Dionysius Alex.)

Ó, kéž by horlivost tato prvních křesťanů roznítila chladná, studená srdce mnohých věřících za dnů našich, jimžto obtížno jest jednou v týdně v den Páně navštívit chrám Boží, aby v něm přítomni byli nejdražší oběti a duši slovem Božím nasýtili!

Po třistaletém krutém pronásledování nastal křesťanům žádoucí pokoj. Mohli svobodně víru svou vyznávat, a službám jejich veřejným nikdo nestavěl se více na odpor. Zasedl na trůn římský císař Konstantin, který sám víru křesťanskou přijal a po celé své říši ji rozšířiti horlivě usiloval.

Křesťané osvědčili nyní lásku k Bohu, která v srdci uvnitř plápolala, též způsobem zevnitřním. Začali stavěti důstojné pro bohoslužbu stánky, k čemuž je horlivost prvního císaře křesťanského, Konstantina Velikého, povzbuzovala. Šlechtný tento první mocnár křesťanský nešetřil ani píce ani nákladu, aby důstojné i prostranné chrámy vzdělal Bohu trojjedinému. Jak daleko sahala jeho říše, tak daleko šla péče jeho o důstojné stánky Boží. — V Římě, v Cařihradě, v Jerusalemě, v Betlémě, v Nikodemii, v Antiochii, v Africe a na jiných místech vystavěl velebné budovy, aby v nich křesťané veřejné služby Boží konati mohli.

Čím více však množil se počet věřících, v té míře množily se také chrámy křesťanské. — Za příkladem prvního křesťanského panovníka stavěli i jiní vládcové křesťanští ve svých zemích stánky Boží s horlivostí úžasnou. Tak postaveno bylo od králů španělských pouze na západě 70 kostelů.

Z českých vládcův kostely stavěli: Spytihněv I. v sídle knížecím Budči, sv. Petra a Pavla. — Vratislav I. kostel sv. Jiří na hradě pražském. Sv. Václav vystavěl kostelů mnoho, zvláště památný chrám Páně sv. Víta na hradě pražském.

Chrámy za prvních dob křesťanských byly ovšem prosté, chudé, větším dílem ze dřeva stavěné. Během času však budovaly se chrámy nádherné, velikolepé, z nichžto mnohé vším právem »basiliky« t. j. domy královské se nazývají, jsouce určeny ke službě a k oslavě krále všech králův.

Toť jest, moji drazí, původ chrámů křesťanských. A nyní poslyšte ještě, jaký mají význam.

2. Chrám křesťanský jest obrazem onoho nadhvězdného velechrámu, kde Bůh obzvláště bydlí a vyvoleným Svým tváří v tvář patřiti se dává; — jest obrazem onoho nebeského Jerusaléma, jehožto slávu vypisuje ve svém zjevení miláček Páně v dnešní slavnostní epištole takto: »Viděl jsem město svaté Jerusaleým nový, sestupující s nebe od Boha připravený, jako nevěstu okrášlenou muži svému. I slyšel jsem hlas veliký s trůnu, řkoucí: Hle stánek Boží s lidmi, a přebývati bude s nimi. A oni lid Jeho budou, a On s nimi bude jejich Bůh. A setře Bůh všelikou slzu s očí jejich; a smrti více nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti nebude více, nebo první věci pominuly.« Zjev. kap. 21.

Slova tato miláčka Páně vztahuje Církev sv. na chrámy naše, aby je připodobnila svatému Jerusaleému nebeskému.

Jerusaleým nebeský jest v lesku a v nádheře připraven Tvůrci, kterýžto v něm na trůně slávy sídlí mezi anděly a svatými Svými v světle nepřístupném. — I chrám křesťanský bývá od věřících dle možnosti ozdoben a připraven jako nevěsta božskému ženichu, jenžto každého dne skrze ruce kněze na oltář sestupuje, aby přebýval mezi námi. Již ona výše a rozsáhlost, ono velebné ticho, oltářův ozdoba hlásá věřícím slova, kteráž druhdy vyřkl Jakob, když Bůh na poušti odpočívajícímu se ukázal, řka: »Jak hrozné jest místo toto! Není tu jiného, jediné dům Boží a brána nebeská.« I. Mojž. 28, 16.

V nebeském Jerusalemě není více smrti, ani nářku, ani bolesti, ježto smrt životu a nářek radosti věčné ustoupiti musily.

I chrám náš jest místem, kde Bůh stírá slzu hořkosti; neboť zde důvěrně modlí se každý v soužení, a Otec nebeský útechou naplňuje srdce jeho. — Chrám náš jest též místem, kde hříšník ze spánku smrtelného povstává k životu duše, když hodným přijetím sv. svátostí s Bohem svým se smiřuje, uvnitř se obnovuje a posvěcuje.

Chrám náš jest obrazem města svatého, — království nebeského! Ó, kéž bychom toho vždy byli pamětlivi, kdykoliv do chrámu vstupujeme! Kéž bychom všech věcí i starostí pozemských prosti byli a jen k Bohu a k věcem nebeským zřetel svůj obraceli!

Na chrámech mívali první křesťané tento nápis: »Nic zlého sem nevcházej!«

Tento nápis má každý chrám katolický i za dnů našich. Hle, při vchodu do něho nalézá se nádobka s vodou svěcenou, která hlásá každému do chrámu vstupujícímu: »Očišť srdce své ode všeho zlého; nic zlého, poskvrněného sem nevcházej!« — »Považuj chrám za nebe, a navštívení jeho jako navštívení nebe; ničeho v něm nemluv ani nečň, co by chutnalo věcí pozemskou.« Sv. Nilus.

Chrámky naše jsou též obrazem království Božího v nás, — jsou obrazem srdce našeho, kteréžto Bůh za Svůj stánek si vyvolil. Jako chrám posvěcením stává se stánkem Nejvyššího, v němžto On zvláštním způsobem přítomen jest: podobně i srdce naše na křtu svatém se posvěcuje a stává se sídlem Ducha Svatého, který v něm s dary a milostmi Svými přebývá.

»Domem Božím« nazývá se chrám křesťanský, a to vším právem: vždyť Bohu jest zasvěcen, Jemu jest věnován, v něm trůní Bůh dnem i nocí. — I srdce naše jest domem Božím. »Nevíte-liž,« píše sv. Pavel ke Korintským, »nevíte-liž, že chrám Boží jste, a že Duch Sv. přebývá ve vás?« I. Kor. 3, 16. -- Bůh Sám zbudoval si stánek ten posvátný Jemu jediné náleží, v srdci milujícím Bůh rád přebývá dle slov Spasitele, řkoucího: »Miluje-li kdo mne, řeč mou zachovávatí bude; a i Otec můj jej milovati bude; k němu přijdeme a příbytek u něho učiníme.« Jan 14, 23.

V domě Božím, — v chrámu křesťanském — sestupuje Ježíš s tělem i s duší, jako Bůh a člověk při nejdražší oběti mše sv. na oltář.

Podobným oltářem jest i srdce naše; při sv. přijímání sestupuje tentýž Ježíš pod způsobou chleba v srdce naše, aby se s námi spojil, takže říci můžeme s apoštolem národův: »Kristus žije ve mně.«

V domě Božím ozývá se ústy kazatele bez přestání slovo Boží, učící nás, co bychom činiti a čeho bychom se varovati měli. —

I v srdci svém shledáváme kazatele Božího, jenžto stále k dobrému nás nabádá a od zlého odstraňuje; jestiť to mocný hlas svědomí.

* * *

Chrám křesťanský má tedy dvojí hlavní význam: jest obrazem nebe a srdce našeho.

Ó, kéž bychom nikdy Boha nejsvětějšího nepravostmi svými z chrámu tohoto nevypuzovali! Krásně dí v té příčině sv. Otec Augustin: »Bratří nejmilejší, ježto nižádnými předcházejícími zásluhami, nýbrž pouhou milostí Boží zasloužili jsme státi se chrámem Boha, přičiňme se s Jeho pomocí, jak dalece nám to možno, aby

Pán náš ve Svém chrámě, to jest v nás samých, nenalezl, co by zrak Jeho velebnosti uráželo.« — Hleďme chrám srdce svého zachovati vždy čistý, abychom po smrti přijati byli do chrámu nebeského, kde dle slov miláčka Páně nebude již žádného kvílení a žádné bolesti, ale radost věčná. Amen.

Václav Vintera, farář v Beřonicích.

Neděle XX. po Sv. Duchu.

(Homilie.)

Dnešní svaté evangelium jest poučné zvláště: 1. pro hospodáře, 2. pro čeledíny.

»A uvěřil on i dům jeho veškeren.«
Jan 4, 53.

Dnešní sv. evangelium podává nám světlý důkaz o tom, že nejenom selské statky navštěvovány bývají kříži a souženými, nýbrž že i vyšší stavy nebývají jich ušetřeny. Aj, v domě král. úředníka leží syn, snad jedináček, na úmor nemocen. Hrozné soužení a trápení navštívilo dům toho úředníka, ale vše se obrátí k dobrému. Nemoc ta, jež dítěti smrti hrozí, otce tak hluboce zarmucuje, všecky domácí upřímně skličuje, — aj, kdo by se toho byl nadál? — právě nemoc ta přináší všem, nemocnému i zdravým, největší štěstí, pravou víru a také, — ač-li ovšem podle ní žili, — život věčný.

Všickni, aťsi jsou jakéhokoliv věku a jakéhokoliv stavu, mohou se mnohému přiučiti z příběhu dnešního sv. evangelia, ale zvláště pro dva stavy je dnešní sv. evangelium poučné, a sice za 1. pro hospodáře a za 2. pro čeledíny.

Prosím lásky vaše za nedílnou pozornost, když o tom dále mluvíti budu ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

1. Dnešní nedělní evangelium praví o tom král. úředníku, jehož syn nemocen ležel, »že šel k Ježíši a prosil ho.« Kr. P. meškal tehdy v Káně Galilejské, úředník pak ten bydlil v Kafarnaum, jež bylo od Kány den cesty vzdáleno. Otec a úředník ten, ačkoliv byl pohanem, vzácné zajisté měl mínění o Ježíši, že se sám osobně ku Kristu odebral, osobně Jemu svou prosbu přednesl. Jsa úředníkem král., zajisté že měl dosti doma služebníků, jež mohl k Ježíši vypravit s prosbou, by přišel syna jeho uzdravit, ale ne, to on neučinil, nýbrž, jak sv. evangelium svědčí, »šel k němu (sám) a prosil ho, aby sestoupil a uzdravil syna

jeho.« Křestanští hospodáři, uče se od tohoto pohana! Jsou kř. muži, jsou kř. hospodáři, kteří neopovrhují choděním do kostela, modlením a přijímáním sv. svátostí, kteří od toho svých podřízených neodvracují, anobrž jak děti tak i svou čeládku pilně k tomu přidržují, ale — sami toho nedělají. Oni jenom své domácí k Ježíšovi posílají. Divné věru myšlenky musí vzniknouti v člověku, když pozoruje, že o slavnostech a pobožnostech, k nimž 4. církevní přikázání výslovně nezavazuje, tak málo malouňko mužů proti ženám objevuje se u stolu Páně. Nejmilejší! Což zve snad P. Ježíš jen ženské pohlaví k Sobě, a ne také vás? Což neřekl On: »Pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste?«

Král. úředníku bylo dalekou cestu, cestu jednoho dne vykonati, aby ku Kristu Pánu přišel, kdežto vy máte k Němu jenom několik kroků! »Inu,« pomyslí si tu mnohý z vás, »inu, toho úředníka hnala nouze, měl na smrt nemocné dítě, jež bylo snad jeho jedináčkem, — nouze učí člověka modliti se.« Takli někdo z vás, milí hospodáři, smýšlí, dovoltež mi potom předložit vám několik otázek. Což vy, křestanští hospodáři, vy nemáte snad žádné potřeby? Nemáte snad také doma někoho vám drahého, na úmor nemocného? A i kdyby snad všichni vaši domácí byli úplně zdraví, nemáte něco dražšího nežli jest dítě vaše? Nemáte duše své a to jedinké duše? Nepotřebujete k jejímu spasení pomoci, milosti Páně? Nechuraví snad ta vaše nesmrtelná duše a nepotřebuje tudíž k uzdravení svému nebeského lékaře? Není snad dokonce ta drahá vaše duše mrtva, nemá na sobě některý smrtelný hřích, a nepotřebuje tudíž nebeského Vzkřísitele? — A dále ptám se: Kř. hospodáři, nepatříte i vy k těm, kteří »obtíženi jsou«? Což malé břemeno uvalil na vaše bedra ten letošní rok, jenž černými písmenami na dlouho zaznamenán zůstane v dějinách selského stavu? Než, i kdyby toho nebylo, na čí ramenou ptám se vás, spočívá veškerá starost o domácnost? Kdo oře, kdo vláčí, kdo seje? Nejste to právě vy, hospodáři? To však víte, a kdož by po letošku mohl o tom ještě pochybovati, že vzrůst dává toliko Bůh? Kdož tedy potřebuje více nežli vy požehnání Božího, jež štědře Pán rozdává tam z toho svatostánku? Není-liž tedy především vaší povinností, abyste sami šli k Pánu Ježíši, jenž vás tak laskavě k sobě pozývá volaje: »Pojďte ke mně, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.« —

Co však mám teprve říci, když hospodáři nejen sami k P. Ježíši nejdou, nýbrž neradi vidí, když jejich domácí k Němu jdou? To činí ti muži, kteří ženu, děti, čeládku od návštěvy kostela, náboženských úkonů zdržují, kde a jak jen mohou, nebo si z nich proto posměchy tropí. A Bohu budiž žalováno, že i tací hospodáři, tací otcové rodin v mé farnosti jsou! Těm však připomínám, co božský Spasitel o nich řekl: »Běda vám, — že zavíráte království nebeské před lidmi, nebo sami tam nevcházíte, aniž těm, kteříž by vjíti chtěli, vcházeti dopouštíte.« Mat. 23, 13.

Dnešní svaté evangelium praví dál o tom král. úředníku: »A uvěřil on i dům jeho veškeren.« Už k vůli dobrému příkladu

mají hospodáři horliví býti ve službě Boží, v konání pobožností. Ten otec rodiny v dnešním nedělním evangeliu přišel k Ježíši napřed dle těla, ale potom i podle duše; stal se věřícím. Než na tom nepřestalo, celý dům, celá jeho rodina a veškerá čeleď následovala příkladu jeho.

Nejmilejší! lidé vůbec, zvláště mládež má tu vlastnost, že na ni větší dojem to činí, co očima vidí, nežli to, co se jim jenom povídá. Najmě mocně působí příklad vyšších, představených. Dobré jest, že rodiče a představení dětem a poddaným dobrou naučení dávají, ale jak už praví staré lat. přísloví: »Verba movent, exempla trahunt«, t. j. po česku: »Slova námi hýbají, skutky však nás táhnou,« k následování totiž. A příklad zbožnosti, který muži dávají, jest účinnější, než když se jen od žen dává. U žen, míní mnozí, rozumí se to samo sebou, aby byly zbožny, druzí zase, a v některých případech je to pravda, tvrdí, že to jen pouhé pobožnůstkářství bez pravého jádra.

Že dobrý příklad hospodáře blahodárně na domácí působí, o tom ještě více dokladů podává nám Písmo sv. Když se setník Kornelius od sv. Pavla pokřtiti dal, dali se i jeho domácí pokřtiti. Praví se o něm: »Byl nábožný a bohabojný se vším domem svým, čině mnohé almužny lidu a modle se Bohu vždycky.« Skut. ap. 10, 2. A když se Zacheus obrátil, praví se v Písmě, »že spasení stalo se domu jeho.« Výroku tomu rozumějí mnozí vykladači sv. knih tak, že se po jeho příkladu celý dům obrátil.

Představení, — a představenými jsou a mají býti všickni hospodáři a otcové rodin, — nazývají se často v Písmě sv. pastýři. O pastýři však se praví: »Jde před nimi, a ovce následují ho.« Jan 10, 4. Tedy předcházením na pravé cestě uvádí ovce tam, kam mají přijíti. Volání, mluvení a povídání samo o sobě toho nedocílí. »Silnější jest hlas činu, nežli hlas úst,« praví sv. Bernard.

»Když pak král. úředník již sestupoval,« praví sv. evangelium, »potkali se s ním služebníci a zvěštovali řkouce, že syn jeho živ jest.« —

Dítě domu jest na úmor nemocné, otec truchlí, ale i služebníci jeho se nad tím souží. Synáčkovi vede se lépe, jaká to radost pro otce! Ale on není doma, neví pranic o té šťastné změně, i vězí asi dosud v hoři a starostech. Služebníci nemohou to vydržet, aby mu ten kámen s prsou co nejdříve nesvalili, i běží mu naproti s potěšitelnou novinou.

Drazí v Kristu! Už přikázání lásky k bližnímu zavazuje křesťana k soucitu, k účasti v tom, co jeho spolubratra potká. Rádost bývá zvýšena, bolest naše zmírněna, pozorujeme-li účastenství při druhých. »Radujte se s radujícími a plačte s plačícími,« píše sv. Pavel. Ř. 12, 15. Máme-li se tím řídit u všech, oč více jsme to povinni činiti u těch, v jejichž domě bydlíme, jejichž chléb jíme. — Čeledínové, služby! Nemyslete si a neříkejte, když vaše hospodáře něco radostného neb žalostného potká: »Co je mi po tom? Já nemám z toho žádný užitek ani škodu.« Nebuďte neci-

telnými a lhostejnými ku štěstí a neštěstí vašich hospodářů. Přejte jim štěstí, radujte se z toho, tím rozmnožíte radost v domě; mějte útrpnost s nimi v neštěstí, a vaše účastenství poleví jim v utrpení. Na bedrách hospodářů a hospodyní spočívá beztoho tak těžké břemeno, nepřitižujte jim ho ještě více; na srdcích jejich leží bez toho nejeden těžký balvan, nepřikládejte k nim ještě nových, hleďte, seč můžete, činiti jim břímě jejich snesitelné a lehké láskou sdílnou a upřímnou!

»Tedy tázal se jich na hodinu, v kterou by se lépe měl? I řekli jemu: Včera v hodinu sedmou ostavila ho zinnice.«

Kř. hospodáři! Za dnů našich vedou si mnozí z vás trpké stesky do nevázanosti a zpustlosti mládeže, dětí a připisují to rozličným příčinám, ale na to hlavní obyčejně všichni zapomínají, totiž na svůj špatný příklad. — Stará jedna bajka vypravuje, že starý rak jednou pozoroval ráčata, jak na břehu mořském sem a tam lezla, při tom však po způsobu raků místo v před, stále na zpět lezla. Toto zpátečnictví zlobilo starého raka, i jal se plísniť mladé, napomínaje je, aby přímo v před se brali. Mladí zkusili uposlechnouti napomenutí otce, ale přese všechno úsilí nechtělo a nechtělo se jim to dařiti. I obrátili se na starého, prosíce ho, aby jim svým příkladem vlastním ukázal, jak mají lézti. Tu jal se starý klepety ku předu hýbat, ale nežli jeden krok ku předu udělal, učinil jich deset nazpátek. Tu dali se mu rácci do smíchu a pravili, že budou lézti do předu, až on jim to ukáže, než, moji drazí, do dneška čeká svět na takového raka, který by dovedl přímo a ku předu lézti. Milí hospodáři, nebudu vám vyvozovati naučení z té bajky, poněvadž je samozřejmé; pravím jen tolik: Hleďte, abyste vy, jakožto otcové rodin ve všem dobrém vždy a všude napřed kráčeli, a uvidíte, že i domácí v brzku budou vás následovati, jako následoval veškeren dům příkladu královského úředníka z dnešního sv. evangelia.

Teď ještě ukáží čeledínům, co pro ně poučného obsahuje dnešní sv. evangelium.

2. Služebníci král. úředníka dávají vzácný příklad k následování všem služebným. Shledáváme u nich, že srdečnou účast brali ve všem, co jejich pána potkalo, a že i za jeho nepřítomnosti byli plni svědomité horlivosti.

Musili to býti horliví, pilní, svědomití služebníci! Hospodář je pryč, i nemůže na ně dohlížeti. Ale i v jeho nepřítomnosti jsou dbalí ve službě, pozorní v ošetřování nemocného syna, tak že mohou přesně a určitě udati hodinu, kdy nastal v jeho nemoci obrat k lepšímu. — Toť věc, kterou by všichni služební měli svědomitě zachovávat, ale — žel Bohu — mnozí nezachovávají. Toť věc, do které si hospodáři mnoho a mnoho stěžují. »Je to kříž s tou čeládkou,« slýchám je často naříkati, »jestliže jim člověk není neustále v patách! Bez tak jde to hodně loudavě, když je člověk při nich, ale nechá-li je samy, tu teprve nic neudělají, nebo to jen tak halabala odfleknu!« Čeledínové, služebné, táží

se vás na vaše svědomí, odpovězte: Jsou tyhle a podobné stesky hospodářů bezpodstatné, bezdůvodné? — Ó, člověk se může velmi často na své vlastní oči přesvědčiti, — i když o to nestojí, — jak služební, nádenníci pracují, když hospodář nad nimi nestojí. Jen aby se nepředělali, co minutu odpočívají, neustále na vše strany se ohlížejí a pořád si něco důležitého vykládati mají! — I takový člověk, který o křesťanství nic neví, chyboval by, kdyby chtěl jenom pracovati dotud, dokud by jej chlebodárce pozoroval. Přirozený už zákon žádá, bychom při smlouvách věrně stáli v tom, k čemu jsme se zavázali. Chlebodárce, hospodář zavazuje se k platu, ku mzdě, služebný, dělník zase, že věrně a svědomitě konati bude práci, za kterou je placen. Ale my jsme křesťané, a křesťan má míti při všem dobrý smysl, t. j. má vše vztahovati na Boha. Kdo jest pracovitý a pilný, poněvadž stravu a plat bere a hledí si svého jen proto, aby chlebodárce uspokojil, ten koná svou povinnost jako člověk, ale neplní ještě své křesť. povinnosti. Křesťan pracuje totiž také proto, že je to vůle Boží. A Bůh přece je i tam, kde žádný hospodář a žádný člověk není, jenž by mohl jej pozorovat a napomínat. Kř. čeledín myslí si dva pány, jimž oběma zároveň zcela dobře může sloužiti; křesť. čeledín myslí si totiž vedle svého pozemského ještě také nebeského hospodáře, vševědoucího a všudepřítomného Boha. Křesť. čeledín pamětliv jest a plní, co služebným na srdce tak důtklivě apoštol národů klade: »Služebníci, poslušni buďte ve všem pánů (svých) tělesných, ne na oko sloužíce, jako lidem se líbíce, ale v sprostnosti srdce, bojíce se Boha. Cožkoli činíte, ze srdce činite, jako Pánu, a ne lidem, věduce, že od Pána vezmete odplatu (věčného) dědictví. Pánu Kristu služte.« Kol. 3, 22—24. Křesť. čeledíni! toť jediná na světě dvojitá služba, kterou možno současně konati; toť jediná služba, za kterou možno dvojitý plat bráti!

Nářky nad chováním k služebným jsou za dnů našich všeobecný. Milí služební, přičiňte se, aby nářky ty vůbec přestaly, neb aspoň bezpodstatnými se osvědčily. Bojte se Boha, a nejenom že nebudete svých pánů a hospodářů zarmucovati, nýbrž naopak, svou upřímnou láskou a svou přičinlivostí radost a požehnání budete jim přinášeti. To si přejete, není-liž pravda, vy křesťanští hospodáři, zde shromáždění? Zajisté. Vězte však, že vaši služební jenom tehdy to budou dělati, budou-li bohabojni. Aby však bohabojni byli a následovně také svědomitými vždy se osvědčovali, k tomu napomáhati musíte i vy. Držte se sami věrně a svědomitě svých křesťanských povinností, dbejte sami na domácí modlitby, na kostel a přijímání sv. svátostí, zkrátka předcházejte je sami dobrým příkladem, potom uvěříte vy, t. j. budete-li Bohu v účinné víře sloužiti, věřiti bude i veškeren dům váš. Amen.

Alois Koudelka, farář v Nikolčicích na Moravě.

Neděle XXI. po Sv. Duchu.

Pro maličkost týrávají a hubívají jedni druhé.

»Kterýž mu byl dlužen sto peněz.«
Mat. 18, 28.

Veliký dluh odpustil král služebníku svému. Odpustil mu deset tisíc hřiven, což dle našich peněz dělalo na dvacet dva miliony zlatých. Kdo by nebyl se nadál, že služebník odcházeje od krále, jenž mu byl odpustil miliony dluhu, všecek rozjařen radostí bude na setkání líbati každého spoluslužebníka svého, že bude líbati i toho spoluslužebníka, jenž mu byl dlužen sto peněz, že mu o tom dluhu ani nešpetne, anebo že mu řekne: Nedělej si bratře mnoho starosti pro ten nepatrný dluh tvůj; již mi nejsi nic dlužen. Ale ne, sotva že uhlídá spoluslužebníka svého, jenž mu byl dlužen sto peněz: již se na něj obořuje; již se s ním hrduje; již urputně na něj křičí: Zaplať, co jsi dlužen. Nadarmo spoluslužebník padá před ním na kolena; nadarmo ho prosí úpěnlivě ne za odpuštění dluhu, nýbrž jen za poshovění. Beze všeho slitování dává služebník spoluslužebníka svého vsaditi do žaláře, až by zaplatil dluh. Sto peněz dělá podle našich peněz asi dvacet dva zlaté. Dvacet dva zlaté, jaká to maličkost proti dvaceti dvěma miliónům zlatých, jež byl první služebník dlužen králi svému, a jež mu byly odpuštěny! Pro maličkost týral služebník spoluslužebníka svého. X

Pro maličkost lidé, křesťané, týrávají a hubívají jedni druhé. Uvedu:

1. toho příklady ze života, a
2. co jest tím vinno.

P o j e d n á n í.

1. Slyštež nejprve příklady na to, jak lidé, i křesťané, pro maličkost vespolek se týrávají a hubívají.

Dva dají se spolu do soudu; soudí se leta; leta jeden druhému všecken život ztrpčuje; soudí se, až oba prosoudí poslední peníz svůj, až oba jsou hotovými žebráky. A proč začali spolu soud tak osudný a nešťastný?

Pro maličkost; proto, že jeden druhému jel kousek přes pole; že při koupi neb prodeji nepohodli se o několik krejcarů; že jednomu se zdálo, že druhý staví příliš blízko jeho zdi; že jednomu vlezlo do hlavy, jako by druhý u pole jeho uoral kousek meze.

Může-li býti co politování hodnějšího, než když dva mladí, zdraví mužové pustí se spolu do souboje, tak že jeden neb druhý zůstane mrzákem, nebo padne mrtev, nebo oba to zaplatí zdravím a životem svým? A co je tak proti sobě popudilo?

Maličkost; vyklouzlo jednomu z úst slovíčko, jež se druhému nelíbilo; jeden z druhého si ztropil nerozvážný žertík, přenáhlený posměšek.

Jak krvavé řeže často se strhnou v hospodách při tancích, na které pak následuje kolikaletý žalář pro těžké poranění, anebo i pro zabití!

A jaký bývá toho začátek? Maličkost; jeden druhému na nohu šlápne; jeden do druhého nemotorně vrazí; jeden druhému převezme tanečnici.

Dva nerozdílní přátelé dali se spolu pro zábavu na cesty; pořád na cestě mile spolu se bavili; spolu v hostincích v jednom pokojíku noclehovávali. Ale jedenkrát, když byli večer ještě jako nejlepší přátelé ulehli na lůžka svá, vstali ráno jako největší nepřátelé tak proti sobě rozhořčení, že jeden na druhého více ani nepromluvil, že od sebe se odtrhli, a že každý šel svou cestou zvláště.

A co je tak rozdvajilo? Maličkost; před samým usnutím nechtěl jeden druhému v tom povolit, aby poslední zhasl světlo.

Pro maličkost, pro přenáhlené, pichlavé slovíčko, pro kousek jídla nepovedeného, pro malou skvrnu na prádle, pro scházející šev na oděvu kolikrát mezi manžely taková vypukne bouře, že mají nejsvětější svátky celé zkažené, že po neděle mezi sebou se hněvají, že až od sebe odcházejí.

Pro maličkost, že dobrodinec tomu, jemuž po leta prokazoval dobrodiní, jednou neudělá ~~po vůli jeho~~, jednou o něj nemile zavadí, hned se zapomíná na všechna dobrodiní předešlá, hned se všechna vděčnost proměňuje v nenávist, v pomlouvání a nadávání, jak praví staré přísloví: Kdybys někoho až do Říma donesl a tam si ho dobře neposadil, všechno poděkování jsi si zmařil.

Pro maličkost, nepozdravíš-li koho dost uctivě, nedáš-li mu takového titulu, jakého si přeje, uděláš si ho největším nepřitelem svým, tobě na všech stranách škodícím a se mstícím.

Pro maličkost mnohý křesťan, nedostane-li se mu takového povýšení, takového vyznamenání, po jakém touží, dostane-li se mu jakého pokárání, hned ochabuje ve všem náboženství svém, i bývá hotov odpadnouti od víry své.

Ach, nemůžeme si ani pomyslit, pro jakou maličkost kolikrát mezi lidmi, mezi křesťany propukávají i nejhořčejší hněvy i nejzarputilejší nepřátelství i nejzáhubnější soudy a procesy i nejkrvavější války.

A co jest tím vinno?

2. Tím jest především ~~vinna~~ hrozná pýcha lidská. S pyšnými neví člověk ani jak má zacházeti, ani jak má mluvit. Mezi pyšnými jeden od druhého ničehož nesnese a nestrpí. Proto také, jak praví kniha Přísloví 13, 10, mezi pyšnými ustavičně jsou svárové. A tím bývá člověk pyšnější, čím více od Boha se odvrací. Služebník hned tak zpyšněl proti spolužebníkovi svému, jak se byl odvrátil a vzdálil od pána svého. Kdo se odvrací

a vzdaluje od Boha, tak zpyšní, že pak sám sebe má jako za Boha. A proto bývá nedůtkliv, že každou maličkostí se uráží, se popouzí.

Kdybychom pokaždé k Bohu hned se obraceli a si vzpomínali, co my jsme proti Bohu, co my jsme Bohu dlužni, jak mnoho a jak těžce my jsme se již byli proti Němu provinili: pak by všechno, cokoliv od lidí snášíme nemilého a ponižujícího, se nám ukazovalo jako samá maličkost; pak bychom byli daleci toho, abychom hned pro každou maličkost se bouřili.

Ale pyšní lidé nechtějí poznávat hříchů svých. Avšak přece se bojí všeho, čím by se hnulo zlým svědomím jejich. A proto je také uráží každá maličkost. Jest to s nimi podobně jako s člověkem tělesně chorobným.

Člověk, jenž jest samá choroba, samá rána, samá bolest, dotkneš-li se jen dost málo těla jeho, pak ihned syká, křičí, se zlobí! Ne tak se ukazuje člověk zdravý. Ten co si dělá z toho, i potřešeš-li mu rukou i vrazíš-li do něho i šlápneš-li mu na nohu! Co jest chorobnému nesnesitelné, to jest zdravému snesitelné. Podobný ukazuje se nám rozdíl mezi duchovní chorobou a mezi duchovním zdravím, mezi svědomím zlým, hříchy zraněným, a mezi svědomím dobrým, čistým. ~~Je-li ti zacházeti s takovým, jenž má zlé svědomí, jak se musíš chrániti, abys o ně nezavadil ani slovem, ani pohledem!~~ Ale co všechno snese a vydrží svědomí dobré, snese a vydrží, kdo jest nevinný, ctnostný, spravedlivý! Ten to snese a usmívá se přívětivě, bys s ním mluvil i sebe sprostěji; to snese a mnoho se netrápí, byť i sebe hůře byl haněn a tupen. »Spravedlivý na věky se nepohne.« PŘÍSL. 10, 10. Tedy také zlé svědomí bývá tím vinno, že lidé hned pro každou maličkost tak se kaboní, tak se škaredí, tak se hněvají. A co jest tím ještě vinno?

Tím jest ještě vinen nedostatek dobrého ducha křesťanského, nedostatek lásky k ukřižovanému Spasiteli Ježíši Kristu. Kdykoliv jaké uražení, jaké zahanbení, jaké nevšímání, jaké neuznání od lidí si chceme opakovati, příliš k srdci si brátí: nemusíme-li se zastyděti, vzpomeneme-li si na ukřižovaného Spasitele svého, jaké On Syn Boží, On Pán nejnevinnější a nejsvětější vytrpěl potupy, jaké posměchy, jaké bolesti vytrpěl od lidí nejhorších, vytrpěl tiše, modle se ještě za mučitele Svě, vytrpěl za nás.

Ano, co trpěl Spasitel náš, Ježíš Kristus, to jest těch deset tisíc hřiven, těch dvaadvacet milionů, jež zaplatil za nás. A my bychom nechtěli spoluslužebníku svému odpustiti sto peněz, chtěli se hněvati na bratra svého, na sestru svou pro jakoukoliv urážku, kteráž jest vždy jen maličkostí proti dluhu, ježž král nebeský má za námi, a ježž byl vtělený Syn Boží za nás zaplatil? Jak málo bychom pořád ještě v sobě měli ducha křesťanského!! Jak málo bychom pořád ještě milovali Spasitele svého Ježíše Krista!

* * *

Nebudmež tedy tak pyšní; více pamatujmež na Boha nejvyššího, Pána svého, abychom se před Ním pokořovali, jako ne-

hodní a Jemu mnoho zadlužení služebníci Jeho; více znamenajmež břevna vlastních mnohých a velikých hříchů svých, sv. Luk. 6, 41. 42.: více a více očišťujmež si hříšné svědomí své; více a více prospívejmež v milování a následování Ježíše Krista.

A čím výše budeme státi v milování Boha, v napravování a zdokonalování sebe, v následování Krista: tím méně nás dosáhne kámen jakéhokoliv ublížení, neb pokoření, neb pohrdnutí, od světa na nás vržený; tím více se nám to bude ukazovati jen jako maličkost, kteráž nám za to nestojí, abychom se proto zlobili a trápili, abychom proto byli nešťastní a nespokojeni; ale kteráž nás může svést k velkým nepravostem, kteráž nás může připravit do věčného žaláře, jakož služebníka maličkost vydala mučitelům, dokudž by nezaplatil dluhu, jehož nikdy nemohl zaplatiti.

Spíše hledmež, abychom z každé takové maličkosti hojně těžili pro křesťanskou ctnost svou, by i nám platila ta slova Páně: »Tot dobře, služebníče dobrý a věrný; že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tebe ustanovím; vejdiž v radost pána svého.« Sv. Mat. 25, 23. Amen.

Karel Otman, děkan v Ořeše.

Řeči příležitostné.

Promluva k vojínům skládajícím přísahu v měsíci listopadu.

Stateční synové vlasti, chrabří vojínové!

Dnes slavným způsobem máte Jeho Veličenstvu císaři a králi našemu poslušnost, věrnost a lásku ne přislíbiti, ale přísahati, to jest na důkaz své poslušnosti, věrnosti a lásky k císaři všemohoucího Boha za svědka vzíti.

Kdo přísahá, musí obyčejně vyslechnouti dříve poučení neb aspoň připomenutí, že křivá přísaha má za následek upadnutí v ruce Boha živého, a tresty věčné. Nuže slyšte, co je přísaha křivá.

V knize proroka Jeremiáše 4, 5. volá k nám Bůh: »Přísahati budeš: Živ jest Hospodin v pravdě, soudu a spravedlnosti.« Nechce-li tedy někdo křivě přísahati, na tyto tři věci nechť pozor dá.

1. Nejprve: »Přísahati budeš pravdě.« Kdo vědomě něco nepravdivého stvrzuje přísahou, nebo kdo tvrdí, že něco splní, zatím však jest přesvědčen, že toho nesplní, ten přísahá křivě, jelikož této přísaze nedostává se pravdy; taková přísaha jest jedním z největších hříchů, jelikož Bůh vševědoucí jí se tupí.

Vy jako katolíci budete přísahati před křížem, kolem něhož rozžaty jsou svíce. Ten kříž obrazem jest Krista Pána, Boha tedy všudypřítomného, který vidí až do srdce. Kříž s obrazem Syna Božího vám připomíná, jak přísný jest ten, který na odpuštění hříchů lidských žádal smrt Syna Svého, Boha, — Boha Sobě rovného. Křivopřísežník dovolává se však svědectví Boha tak mocného; jaká to potupa! Jedná se tu s Bohem, jako by neslyšel a neviděl! Na lež za svědka Bůh se běře, jako by i Bůh lež spáchat mohl! Než to není ještě vše. Křivopřísežník Boha veřejně se odřiká. Kdyby z vás některý vojín napsal domů otci, že se ho odřiká, že se k němu nikdy hlásiti nebude, zhrozil by se toho každý z vás, kdo jen trochu citu má. Ale, co jest člověk otec a co jest Bůh? Daleko tedy hroznějším jest činem odřici se Boha. Křivopřísežník pravici svou zdvihá proti Bohu, jako nezdárný syn proti otci a tím pomstu Boží na sebe uvaluje. Svatý Jan Zl. praví, že přísaha dostala se na svět, když víra a věrnost klesla. Než co by se stalo potom, až by se ani přísaze věřiti nemohlo? Lidská společnost by nemohla déle trvati! Nevinný by se práva nedovolal.

2. Přísahati budeš spravedlnosti; dále si pamatujte, že přísahou se zavázete k tomu, co jest spravedlivé a dobré. Neboť křivě přísahá, kdo se zavazuje, že něco zlého vykoná nebo dobrého opomine. Takovou přísahou hřešil Herodes, který dal stíti Jana Kř.

3. Konečně praveno: »Přísahati budeš soudu«; to jest uvažte nejprve, je-li přísahy, kterou konati nyní budete, nevyhnutelně zapotřebí. Ovšem že přísahy té je třeba, vždyť žádá ji od vás Jeho Veličenstvo císař a král náš František Josef I., a tu když třeba, s ochotností v boj se dejte statečně.

Vážné a veliké jsou povinnosti, jež nám přísaha ukládá, ale na prvním místě sluší jmenovati poslušnost naprostou, ničím podmíněnou. A voják tělem i duší nedá si dlouho poroučeti ani v míru, ba ani ve válce. Tu poukazují vám na hrdinské vojsko, jež po skončené bitvě u Magenty r. 1859 připravovalo se k novému boji. Císař pán sám nalézal se u armády. Bitva nastala dne 27. června a byla strašlivá. Tři sta tisíc mužů bojovalo tu proti sobě a pět set děl chrtilo smrt na vše strany. Jako kdysi u Santa Lucie, tak i nyní císař pán bojoval v čele a nedbal strašlivého přívalu kulí nepřátelských.

Ku předu, junáci, i já mám doma choť i dítě! zvolal císař pán, veda hraničarský pluk k útoku a nalézaje se v čele jeho. Slova ta rozplamenila vojíny celého pluku k nejvyšší udatnosti, tak že nepřátelé velikých ztrát utrpěli.

Přísahou i věrnost císaři pánu slibujete. A kdo by nebyl věrným z vás císaři pánu? Vždyť nežádá od vás nic nemožného. On také sloužil u vojska a vždy tak si počínal, že vzbudil obdiv i u zkušených důstojníků.

Konečně i k lásce vás přísaha zavazuje. Kdo by z vás, kdo by ze všech jeho poddaných nemiloval Jeho Veličenstvo? Nebe

obdařilo říši rakouskou panovníkem výtečného srdce. Náš císař pán rozdává do roka statisíce. Srdce své má císař pán pro každého otevřeno. Čteme-li životopis jeho, nemůže býti jinak, než že naplní se srdce naše vřelou láskou k Jeho Veličenstvu.

A nyní přistupte! Kéž vyslyší nejvyšší dobrotivý Bůh zvolání vaše a udělí vám na životní dráze vaší jen pravé vojenské ctnosti. Jděte a přísahajte, majíce v srdci svém zapsáno:

„V boji státi pro krále a vlast
největší nám chloubou, nejmilejší slast.“

Josef Symon, kaplan v Týně Rovensku.

Promluva při svěcení kapličky v Čistci — na osadě Vranovské.

Drazí přátelé! Velectěný můj dobrý přítel pan Fr. V. a celá malá zdejší obec čistecká vládně mne pozvali a požádali, abych tuto novou kapličku obřadem svaté katolické Církve posvětil. Nemusím ani dokládati, že tak milerád chci učiniti. Očekáváte, drazí přátelé, že k vám v tuto posvátnou chvíli promluvím, a srdce moje mocně mne nutí, abych tak učinil. Ale půjde to těžce, neboť mocné pohnutí brání slovům. Pohnuto jest srdce mé, ať již vzpomínám na šlechetné všechny dárce a dobrodince této kapličky — anebo sám na sebe, anebo patřím-li na vás, lásky vaše, a v duchu na všechny ty, kteří budoucně k této kapličce přicházeti budou!

Vyjevím příčinu takového pohnutí. Kapličku tuto postavila si zdejší obec za přispění dobromyslných dárců sama. Tak nepatrná obec (čítá jen 13 čísel pracovního lidu) a tak poměrně veliké dílo (stálo 150 zl.). Ejhle, spojeným silám kyne vždycky zdar! Kde jeden vládne duch svornosti, tam možno se dodělati vždy velikých cílův a krásných výsledkův.

Pomníme-li na sebe, mocně jsem dojat proto, že právě na mne vložen jest ten posvátný obřad posvěcení kapličky, a že to za čas mého pastýřského úřadu první veřejné svěcení kapličky v naší kolatuře. Díky za to Bohu. Není to jedno žádnému knězi, zvláště duchovnímu správci, aby snad nezáleželo mu na tom, jaký náboženský duch v jeho osadě jest. A právě postavení této kapličky — a znovu obnovení tohoto kříže — ukazuje na zachovalé a ryzí křesť. katolické smýšlení ve zdejší osadě. Díky za to Bohu a díky i vám, milí osadníci!

Mocně dojímá mne vaše přítomnost. V tak valném počtu a zástupu jste se sešli, že tu každý věk i stav ve všech téměř vrstvách jest zastoupen. Ano, i ti zde nescházejí, kdož jako věrní, stateční a neohrožení hajitelé našeho majetku v tuhý boj hotovi jsou jíti a sílu i život proti zhoubnému nepříteli na-

saditi. O, mějmež i my všickni vůli a statečnost k boji za zájmy svaté!

Vaše přítomnost, moji drazí, v tak bohatém počtu mocně hýbá srdcem mým, neboť je důkazem, že jen této příležitosti bylo potřebí, aby se ukázalo, kterak se upřímně a radostně ku sv. víře hlásíte; toť důkazem, že nevyhynula ještě víra svato-Václavská ve zdejší osadě! —

Drazí přátelé, žijeme v době, kde víra sv. bývá více tupena než vyznávána, kde z náboženství mnohý nedouk smích si tropí, kde kostely se namnoze znesvěcují a bourají k vůli docílení rovnosti a dosažení přímé čáry v ulicích, žijeme v době, kde sochy památné a obrazy umělecké ceny nemalé se ruší a odstraňují! A tu jest zvláště jeden světec, který, pokud živ byl, trpěl, v mučennictví dokonal a ještě i po smrti tupen bývá. A hle! Vy nejenom, že jste si kapličku novou vystavěli, ale toho právě světce, o kterého se leckdos již otřel, ale vždy na svou jen vlastní škodu a záhubu — pravím toho světce jste do tohoto příbytku mezi vás přijali. Miním sv. Jana Nepomuckého. Tím oslavili jste tohoto rodáka českého, a jistě že ne bez požehnání zůstane čin váš, že jste jej za svého patrona pro obec svou přijali!

Ještě nikdo nezůstal bez oslyšení, kdo se k němu utíkal, ale také na druhé straně ještě nikdo nezůstal bez potrestání, kdo se tomuto světcovi posmíval. Proto zaradoval jsem se v srdci, když slyšel jsem, že chcete svou kapličku ku cti sv. Jana Nepomuckého zasvětit! V tom skutku vidím, že s katolicismem spojeno u vás i kus dobrého vlastenectví. A víte, kdo byli největšími vlastenci? Ti, kteří byli dobrými katolíky a to byli — abych zůstal na domácí půdě — čeští kněží; jest celá řada českých kněží, kteří vedle svého vznešeného a obtížného povolání i o národ český jak po stránce duchovní tak i tělesné, zvláště ale jazykové se na výsost starali.

Nemluvím tak jakožto kněz, ale mluvím tak jakožto syn téhož národa, ze kterého vy všickni pocházíte a který dovede oceniti tu neunavnou vytrvalost a pilnost: Dobrovského, Kamenického, Marka, Nejedlého, Puchmajera, Rautenkranze a celé řady ostatních. Celý svět se těšil, že Čechové umírají a jen několik hlav a několik rukou se odvážilo ku práci, kteráž tak stkvělým požehnána výsledkem!

Já připomínám — aby daleko mne to nevedlo — vám mnohým osobně známého — aspoň těm starším — † děkana Mnichovického P. Vojtěcha Krameriusa, jenž byl druhorozený syn slovutného někdy spisovatele a křísitele literatury naší české, slavného v novějším věku † Václ. Mat. Krameriusa, jehožto ducha vlasteneckého i tento zdárný syn v hojné míře zdědil a povždy, ač bez hluku osvědčoval, o čemž i po letech jsem se přesvědčil, byv jako kaplan v Mnichovicích! — Takových kněží, kteří se řeči české vřele ujímali a jí pěstovali v dobách, kdy od mnohých do starého haraburdí pohozena byla, bylo dostatek; kněží katoličtí byli první, kteří knihy v mateřtině spisovali a

na ně svůj poslední groš obětovali. Český katolický kněz to byl na venku, jenž mezi lidem národní cit a vědomí rozněcoval. Proto do dneška každý kněz miluje národ svůj a to upřímněji, nežli mnohý, jenž nás tupí a hanobí; my budeme milovati národ svůj a státí při něm ve všech nehodách a trampotách. A právě proto, že naše láska k národu je upřímná, nemůžeme připustiti, aby ten lid český, nám od Boha svěřený, pro vlast pozemskou zapomínal na vlast nebeskou. Nemůžeme připustiti a nepřipustíme, aby se v knihách a novinách oslavoval více mistr Jan Hus — nežli sv. Jan Nepomucký, aby se oslavoval více Jan Rokycana — nežli sv. Vojtěch, aby se oslavoval více vojevůdce Žižka — nežli vévoda sv. Václav.

My kněží katoličtí máme nyní postavení těžké, víte to sami, jak se proti nám a proti sv. náboženství katolickému mluví, víte, jakou zbraní se proti Církvi bojuje: lží, pomluvou, sočením, závistí a záští, leč nebudu o tom šířeji mluvit, nechtěje ani sobě, ani vám dnešního dne kaliti.

Blaze duchovnímu tomu za našich dnů, jemuž se též radosti dostává; a takovou radost připravil Pán i mně i vám, milí osadníci čistečtí, dnešního dne vaším přičiněním.

Jistě milé jest to dílo vaše Bohu, vždyť postaveno na čest a slávu Toho, který nebe i zemi naplňuje slávou Svou. Jistě vzácné jest dílo vaše Bohu, neboť postaveno z příspěvků, jež podala láska k Bohu, podala dobrovolně, rukou štědrou, srdcem radostným. Co jste učinili bude vyprávěno po širém okolí — a tím se mnohý povzbudí, že sna protrhne, mnohý rozehřeje. Bude to vyprávěno od synův a dcer vašich: vnukům, pravňukům a potomkům pozdějším. —

Abyste ale užitek z tohoto díla svého měli, dávám radu vám; jelikož zde nemáte v místě kostela, abyste toto nyní řádně posvěcené, památným křížem a vkusnou kapličkou zdobené místo považovali jako za místo kostelní; abyste se sem, jak to činívali naši zbožní předkové ve svých potřebách a záležitostech ku společnému modlení scházivali a Boha zde za pomoc a smilování vroucně vzývali sobě uvykli. Ti naši zbožní předkové mívali ten chvalitebný obyčej, že nemajíce v místě kostela, v čas obecné potřeby a záležitosti, na př. v čas přelísného sucha, dlouho trvajícího deště, v čas hrozící války neb nakažlivé nemoci, hladu, moru neb pádu dobytka, obyčejně u večer po práci neb v neděli odpoledne po skončených odpoledních službách Božích společně se scházivali ke kříži neb ku kapličce v obci postavené a tam přiměřené písně zpívali a modlitby konali. A nezdá se, že Bůh milosrdný prosby jejich vyslyšel. Nuže, hleďtež i vy v podobných potřebách a důležitostech sem se scházeti a zde společně za ochranu a pomoc Boží prositi. Taková společná modlitba a veřejná pobožnost bude účinnější než modlitba jednotlivců! Vždyť známa jsou slova Kristova: »Kde jsou dva neb tři shromážděni ve jménu mém, já jsem uprostřed nich.«

Zvláště ale v předvečer a v oktávě celé sv. Jana Nepomuckého, abyste nikdy zde nechyběli, k tomuto světcí krásné české písni prozpěvující, snažně žádám!

Z v o n e k nad kapličkou zavěšený, který nese jméno svého šlechtného dárce (daroval Dr. Kliment Borový) sv. Klimenta, buď vaším buditelem v náboženském životě; proto když se rozezvučí ráno, v poledne a večer hlas jeho, modlete se; modlitba jest vyznání víry; kde se lidé nemodlí, tam také nevěří! Modlívejte se »Anděl Páně«, kteroužto modlitbu sněm pražský, roku 1605 konaný, starobylou modlitbou nazývá.

Měl bych toho snad ještě více připomenouti, kdybych ovšem nevěděl, že mám před sebou lid ve víře odchovaný a dobře zachovalý, který své povinnosti náboženské zná a plní, proto to vědomí mne uspokojuje a já přestávám. Na konec tento obrázek na památku: Dívka se loučí se svou matkou — odchází do služby do ciziny. Bolestně se dotkla ta chvíle srdce matčina. Pro bolest vnitřní nemůže promluvit ani slova — nohy jí klesají, aspoň ku kapličce dceru doprovází. Slzíc, křečovitě tiskne k sobě ještě tu drahou hlavu, již na svých loktech odchovala, běže do svých upracovaných dlaní ty ruce, jež k Pánu Bohu učila spínati, křížem žehná hladké čelo a líbá naposled a dří: »Dcero, pamatuj na Boha, pamatuj na matku!«

Rozloučily se, rozešly se! — I vy všickni, drazí přátelé, pamatujte na Boha, pamatujte na matku svou, Církev katolickou! —

A jako Kristus Pán pravil onomu publikánu, který rozdal polovici statku chudým — »dnes stalo se spasení domu tomuto« — tak volám k vám, milí osadníci čistečtí: »Dnes ať stane se spasení v obci vaší!« Amen.

Frant. Čihař, farář ve Vranově.

Listy katechetické.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

83.

Předešle po ukončení hodiny náboženské šli jsme do kostela, za jakým účelem? Jak je Pán Ježíš v nejsvětější Svátosti oltářní přítomen? (Se svým Božstvím i člověčenstvím.) Tedy tak, jak zde na zemi přebýval a jak nyní sedí na pravici Boží; avšak nikoli v těle lidském, nýbrž pod jakou způsobou? Řekl jsem vám, že chtěl Pán Ježíš pod tou způsobou chleba a vína mezi námi přebývat, abychom Ho mohli Bohu Otci obětovat a sami také přijímat. Proč tedy ustanovil Pán Ježíš nejsv. Svátost? Kde a jak obětuje se Pán Ježíš znova za nás Otci nebeskému? Co jest oběť mše svaté? A co jest svátostné přijímání? Jak se máme k tomu přijímání připravit? V jakém stavu musí se nalézati duše naše, abychom nejsv. Svátost hodně přijímali? Víte, že milost Boží těžkým hříchem ztrácíme; jak a v kterých svátostech můžeme ji opět nabyti? Poněvadž bez milosti Boží jsme duchovně mrtvi, jak jmenujeme křest a pokání, v kterých opět milosti Boží nabýváme a tím ze smrti k novému životu se probouzíme? O svátosti křtu jsme se již učili; nyní povím vám o té druhé svátosti mrtvých — o svátosti pokání.

Jaké hříchy odpouštějí se ve svátosti křtu? Jak pak, kdyby kdo po křtu svatém zhřešil, mohl by k odpuštění těch hříchů osobních zase přijmouti křest svatý? Proč ne? K odpuštění hříchů po křtu sv. spáchaných ustanovil Pán Ježíš jinou svátost, totiž svátost pokání. A poněvadž v této svátosti odpouštějí se hříchy po křtu spáchané, pamatujte si, že »pokáním jmenuje se svátost odpuštění hříchů po křtu spáchaných«. (Op.) Že Pán

✠ Rádce duchovní.

48

Ježíš měl moc hříchů odpouštět, jakým zázrakem dokázal? A víte zajisté více příkladů, že hříchů odpouštěl; uveďte mně některé. Tuto moc odevzdal Svým apoštolům, a ti měli to činiti ve svátosti pokání, kterou na odpuštění hříchů ustanovil. A pamatujete se, kdy a jak Pán Ježíš tu svátost pokání ustanovil a učenníkům k vykonání odevzdal? Ano, bylo to večer toho dne, když Pán Ježíš z mrtvých vstal; kde byli učenníci shromážděni? A když je pozdravil a přesvědčil, že On jest to, dal jim na srozuměnou, že jim chce odevzdati moc, kterou od Svého nebeského Otce měl; proto řekl jim: »Jako mne poslal, i já posílám vás.« Ovšem moc, odpouštět hříchů, přísluší jen Bohu, a komu ji Pán Bůh svěriti chce. Proto Syn Boží, Ježíš Kristus, chtěje tuto božskou moc odevzdati apoštolům, vdechl na ně a řekl jim: »Přijměte Ducha Svatého: kterýmž odpustíte hříchů, odpouštějí se jim: a kterýmž zadržíte, zadržány jsou.« Jan 20, 22. 23. Tak ustanovil Pán Ježíš posvátný úkon s milostí Boží spojený, který nazýváme svátostí. A kolikero věcí že musí býti při každé svátosti? Že tedy Pán Ježíš svátost pokání ustanovil, právě jsme slyšeli; a komu že vykonávání její odevzdal? Po sv. apoštolích mají k tomu právo jejich nástupci; kdo to jsou? Že sv. apoštolové zadržovali i odpouštěli hříchů, máme příklad na onom korintském křesťanu, kterého sv. ap. Pavel na čas z Církve vyobcoval, pokud by pravého pokání nečinil; načež mu hříchů i pokuty odpustil a do Církve jej opět přijal. Nástupcové sv. apoštolů, biskupové a kněží, odpouštějí kajcníkům hříchů, když tito jdou k svaté zpovědi a tak svaté pokání přijímají.

Tedy ustanovení a zavedení svatého pokání od Pána Ježíše v Církvi Jeho jest dokázáno. A jaké jest zevnější znamení? To pozorujeme, když kajcník tu svátost přijímá neb sv. zpověď koná. Co se tu děje? Kajcník kleká u zpovědnice, křížem se znamená a z hříchů se vyznává; načež kněz dělá nad ním kříž na důkaz, že mu Pán Bůh odpouští hříchů, kajcník pak při tom v srdce se bije a říká: »Bože, buď milostiv mně hříšnému.« To vše jest pozorovati při sv. zpovědi, kdež kajcník tu svátost pokání přijímá; proto říkáme, že jest to zevnější znamení. Opakujte mi tedy, jaké jest zevnější znamení při sv. pokání. A co to vše znamená? Dává to svědectví o vnitřní kajcnosti hříšníkovi, která v tom se jeví, že kajcník lituje, že Boha urazil a Jeho trest na sebe uvalil; že se kajcně z hříchů vyznává neb zpovídá a že ochoten jest vše napravit čili dostiučinit. A to jsou tři podstatné části pravé kajcnosti: lítost, zpověď a dostiučinění. (Op.) Tak dal na jevo i onen syn marnotratný svou vnitřní kajcnost, když se vrátil k otci svému; co učinil? Ano, klekl a pln lítosti zvolal: »Otče, zhřešil jsem . . .« A jak se zachoval k němu otec? Odpustil mu, objal a políbil jej; nové roucho a prsten mu dal přinést a k hostině sezval přátely své, aby s ním se radovali, že syn zbloudilý, ztracený v kajcnosti se navrátil.

Jako onen otec k synu kajcímu, tak milostivě chová se Otec nebeský ku kajcníkovi ve sv. pokání: udílí mu p o s v ě c u j í c í

milost, a toť třetí věc, která k podstatě svátosti náleží. A pozorujte, co tato milost působí ve sv. pokání jako milost svátostná: 1. Ona očišťuje kajcníka od hříchů čili posvěcuje ho a duše jeho, která dříve v hříších byla duchovně mrtva, k novému životu se probouzí čili oživuje. Co pravil otec onen o synu marnotratném, jako by prohlašoval Bůh ve svatém pokání o kajcníkovi: »Tento syn můj byl mrtev, ale nyní zase oživil.« Luk. 15, 24. Odpouštějí se tedy kajcníkovi všechny hříchy a věčné tresty, které by byl měl v pekle — ve smrti věčné trpěti. (Op.) — 2. Syn promařil všečen podíl a uznává, že není hoden slouti synem, ale přeje si, aby přijat byl za nejposlednějšího služebníka; však otec milosrdný nazývá jej synem. Tak jedná Bůh s kajcníkem ve sv. pokání: přijímá jej opět za dítě své a činí jej dědicem království nebeského. (Op.) — 3. Syn marnotratný prohýřil hříšným životem svým všečen majetek, ba i roucho své; ale otec dobrotivý dává mu přinést oděv, obuv i prsten: tak i kajcníkovi ve svatém pokání nahrazují čili oživují se všechny ztracené zásluhy a zaručena mu pomoc milosti účinnivé čili napomáhající, aby od nynějška podle přikázání Božích v dobrých předsevzetích setrval mohl. (Op.) — 4. Jako otec i hostinu vystrojil synu, při níž všichni s uspokojením radovati se měli nad návratem jeho: tak kajcníku nadchází ve svatém pokání blahá chvíle, útěcha naplňuje srdce jeho a on nabývá pokojného svědomí. (Op.) Hle, tak blahé účinky působí milost Boží ve sv. pokání. Opakujte je ještě jednou podle onoho podobenství: 1. Otec praví, že syn jeho oživil: jak nabývá kajcník života duchovního? 2. Otec přijímá marnotratníka zase za syna; jak chová se Bůh ku kajcníkovi? 3. Otec dává synovi přinést roucho a prsten, jak obdařuje Bůh kajcníka? 4. Při hostině ustoupila bázeň synova blahé spokojenosti a čeho nabývá kajcník ve svatém pokání? Z těchto blahých účinků sv. pokání poznáváme opět nesmírné milosrdenství našeho božského Vykupitele, který nechtěl, aby kdo zahynul, ale aby měl život věčný. I sebe větší hříchy mohou ve svátosti pokání odpuštěny býti a s nimi i věčné tresty, které by měl hříšník trpět — kde? Ale kromě těch věčných trestů stihá Spravedlnost Boží hříchy člověka i časnými tresty buď v tomto životě neb v očistci; i tyto tresty zmenšeny bývají při větší horlivosti kajcníka.

Milé dítky! i vy jste někdy Pána Boha hněvaly a potřebí vám dovolávati se milosrdenství Božího; proto budete také připravovány k přijetí sv. pokání. Dnes prozatím povzdychněme se synem marnotratným k Otci nebeskému: »Otče, zhřešil jsem . . . Ó Bože, buď milostiv mně hříšnému?«

Několik poznámek ku katechesím.

Napsal KLEMENT MARKRAB.

(Pokračování.)

2. Druhou vadou, často se vyskytující v katechesích, jsou složitá souvětí.

Pravíme úmyslně: složitá a nikoliv: složená. Kdybychom řekli: složená souvětí, byl by to pleonasmus, neboť souvětím vůbec rozumí se věta složená z věty hlavní a vedlejší; my však mluvíme o složitých souvětích jakožto souvětích příliš rozvláčných a článkovaných, kde netoliko několik vět vedlejších souřadných, nýbrž i věty od těchto odvislé a těmto podřaděné. Souvětí vůbec a naprosto v katechesích neodsuzujeme, nýbrž pouze souvětí příliš rozvláčná a článkovaná.

Učitelé katechetiky¹⁾ žádají vesměs, by mluvil katecheta k dětem ve větách krátkých a prostých. Tímto rčením nevylučují se nikterak jednoduchá souvětí. Vyhýbati se všelikým souvětím není potřebno ani radno. I nejmenší děti mluvívají v souvětích, na př.: »Nedám ti nic, když nechceš se mnou hrát. Tatínku, maminka povídala, abyste šel hned domů. Zajdi k nám, až půjdeš do kostela.« A kdyby chtěl mluvit katecheta jenom a jenom ve větách jednoduchých, nemohl by vyjádřiti mnohou myšlenku dosti určitě a úsečně. Táže-li se na př. na příčinu neb účel nějaké věci, nemůže si dáti správnou odpověď, leč vedlejší větou se spojkou a b y. Dejme tomu, že bychom vykládali dětem určení člověka. Řekli bychom: »Bůh lidi stvořil. Lidé mají Boha poznati, jemu se klaněti... spasení býti.« Byly by to věty kratinké a prostinké, ale neměly by tak dokonalého smyslu, jako souvětí: »Bůh lidi stvořil, aby ho poznali... spasení byli.«

V této poslední věci, v přílišném rozlučování vět, neshledáváme v katechesích prázdného příkladu; složitá však souvětí vyskytují se velmi často. I jsme nuceni uvést opět množství příkladů, jelikož nelze jinak ukázati, jak by se měla uspořádati katechese, aby žáků neunavovala a příliš veliké oběti chápavosti jejich neukládala.

»Odkud můžeme věděti, které knihy jsou sepsány z vnuknutí Ducha Svatého od mužů svatých? Z knih samých toho nevíme, z těch toho nepoznáme (1. hlavní souřadná), ale víme to od Církve svaté (2. hlavní souřadná), kteráž tyto knihy od svatých mužů přijala (1. vedlejší) a o nich prohlásila (2. vedlejší souřadná), že jsou sepsány z vnuknutí Ducha Svatého (3. vedlejší, a to podřadná).« — Hle, tu máme kromě hlavní věty 2 hlavní souřadné, 2 věty vedlejší souřadné a 1 větu vedlejší podřadnou. Tedy v jedné vazbě 6 vět; toť souvětí sloužitě, i větším žákům nepří-

¹⁾ Škoda l. c. str. 99. Hirscher l. c. 505. Amberger l. c. str. 284. Katechetische Monatsschrift 1897, str. 74. n. 4.

stupné. Kterak je zjednodušíme? Rozložíme jedno dlouhé souvětí ve tři samostatné věty, resp. souvětí. Asi takto: »Knihy samy nám toho nepraví, ale praví nám to Církev. A odkud to ví Církev? Církev přijala ty knihy od mužů svatých a prohlásila o těch knihách, že ti mužové svatí skutečně je napsali z vnuknutí Ducha Svatého.« — Není taková řeč lehounká?

»Když kněz při mši sv. počíná čísti evangelium (1. vedlejší), tu všickni věřící, kteříž jsou přítomni (2. vedlejší), povstanou (1. hlavní), udělají kříž (2. hlavní) a stojí tak dlouho (3. hlavní), dokud kněz sv. evangelia nepřečetl (3. vedlejší) a knihy nepolíbil (4. vedlejší).« — Tak se má vyřikati jedním dechem 7 vět dílem souřadných dílem podřadných: toť přílišné, cos takového nechválí se ani v kázání. A přece lze říci v krátkých větách: »Co činí všickni věřící přítomní v chrámě při mši svaté, když kněz počíná čísti evangelium? Povstanou, udělají kříž a stojí. A jak dlouho stojí? Dokud kněz sv. evangelia nepřečte a knihy nepolíbí.« — Toto futurum zde lepší než ono praeteritum.

»Aby tady někdo byl, kdo by nad tím bděl, aby učení Pána Ježíše zůstalo vždycky neporušeno, proto založil Pán Ježíš Svou Církev a v této Církvi Svě ustanovil úřad učitelský.« — Jak těžkopádná to řeč, nehledě ani na abstrakta »nad tím bděl«, kteréž se může nahraditi snadno známým »na to pozor dával! A jak lehounká by byla, kdyby se řeklo: »Učení Pána Ježíše musí zůstati vždy neporušeno. Na to musí dávatí někdo pozor. A k tomu ustanovil Pán Ježíš Církev učící.«

»Věříce učení sv. Církve, jež se nám v krátkosti podává v katechismu, věříte Samému Kristu Ježíši, jenž nám učení toto zjevil.« — Zde stěžuje smysl slov kromě vedlejších vět i přechodník a dvakrát řečené jenž, ne tak srozumitelné mládeži, jako k t e r ý ž. Odvrhnouce tedy všecken ballast a bombast, řekneme prostě: »Budete-li věřiti Církvi, budete věřiti Samému Kristu Pánu.«

»Ačkoliv lidé dlouho musili čekati na Mesiáše, nedopustil Bůh, aby na něho zapomenuli, ale stále skrze svaté muže lidem připomínati dával, že jistě přijde, kdy asi a kde se narodí, i co činiti bude.« — Zde dlužno podotknouti, že větu začínající spojkou a č k o l i v mládež vůbec nesnadno chápe; a přece lze se jí snadno vyhnouti. Zde asi takto: »Dlouho si c e musili čekati lidé na Mesiáše; ale Bůh nedopustil, aby na něj zapomenuli. Neboť připomínal lidem stále skrze svaté muže, že Mesiáš jistě přijde. Ba i to předpovídal Bůh o Mesiáši, kdy přijde na svět, kde se narodí a co bude činiti.«

»Ačkoliv v chrámě pravil, že v tom, co jest Otce nebeského, musí býti, přece, když tuto přední povinnost k Otci nebeskému naplnil, neodpírá poslušnosti ani k pozemským rodičům Svým, a to hlavně proto, aby i vám dal příklad, jak ochotně a rády máte poslouchati rodičů svých.« — Myslíme, že tak spletená kostrukce — 6 vět vedlejších, a to ne vesměs souřadných — zprotivila by se i posluchačům bohosloví. K dětem dlužno mluvíti takto: »V chrámě

pravil Pán Ježíš: Musím býti v tom, co jest Otce nebeského. Tím dokázal, že jest poslušen svého Otce v nebesích. A přece poslouchal i Svých rodičů pozemských. Proč asi, co myslíte, děti? Aby vám dal příklad, že máte poslouchati svých rodičů. — Tak odpadnou spolu i abstracta „naplnění povinnosti“ a „odpírání poslušnosti“.

Často svádí katechetu k rozvlácným a zamotaným souvětím snaha, mluvit raději řečí nepřímou, než přímou. Tak na př. praví se: »Poněvadž Pilát o velikonoci na památku vysvobození lidu z Egypta vždy některého vinníka dle přání jejich propouštěl na svobodu, nabídl nyní lidu, aby si volili, koho jim má propustiti, zda Pána Ježíše čili vražedníka Barabáše.« — Postavme naproti tomuto suchopárnému a zamotanému vypravování, v němž jsou 4 věty vedlejší a to nesouřadné, vypravování biblické:¹²⁾ »Měl pak vladař obyčej, na den slavný propustiti lidu vězně jednoho, kteréhož by chtěli (zde se přidá: Ten obyčej byl na památku . . .). I měl tehdaž vězně znamenitého, kterýž slul Barabáš. Protož, když se sešli, řekl Pilát: Kterého chcete, abych vám propustil: Barabáše čili Ježíše, jenž slove Kristus?« — Toto druhé vypravování zasluhuje zajisté přednosti. Má krátké věty a jest prosto všech abstrakt, jako: dle přání jejich, nabídl. Kdyby se držel katecheta, pokud možná, dikce biblické, nezabředl by nikdy v zamotaná souvětí. Tak jsme došli k mravnému naučení, již svrchu vytknutému: Studuj pilně bibli a nechtěj býti moudřejší nad ni!

3. Vytýkajice nyní nesprávné výrazy, nemíníme tím poklesků proti logice, neboť o těch bude řeč níže; ale míníme zde pouze nesprávnosti formální, zvláště mluvnické. A všechny tyto nesprávnosti plynou z jednoho pramene; nenaučiliť se ještě mnozí psáti česky, aby nemyslili německy. Že tomu tak, ukáží opět příklady.

V němčině, staví-li se dvě myšlenky proti sobě, klade se za hlavní větu (někdy též před ni) věta vedlejší začínající spojkou »während«. Na př.: »Der reiche Mann lebte in Pracht und Üppigkeit, während Lazarus krank war und Hunger litt.« Literáti čeští myslící po německu napíší ihned: »Bohatý člověk hodoval na každý den stkvostně kdežto Lazar byl nemocen a trpěl hlad.« Ale v správné češtině řekne se:

»Bohatý člověk hodoval na každý den stkvostně, Lazar však (pak) byl nemocen a trpěl hlad.« Dle toho lze posouditi tyto konstrukce.

»Podobenstvím o farizeovi a publikánovi ukázal Pán Ježíš, že Bůh kající hříšníky ospravedlňuje a na milost přijímá, kdežto farizejskou domýšlivost a pýchu zavrhuje.« — Totéž česky: »Že kající . . . přijímá, pyšné však (pak) zavrhuje.«

»Zatvrzelým hříšníkům vyhrožoval Pán Ježíš peklem, kdežto kajícím sliboval milost a odpuštění.« — Totéž česky: »Zatvrzelým hrozil peklem, kajícím však (pak) sliboval nebe.«

¹²⁾ Mat. 27, 15—17.

»Abraham těšil se na narození Ježíše Krista, kdežto oni (nejvyšší kněží etc.) ho chtěli zabiti.« — Totéž česky: »Abraham se těšil na Pána Ježíše, oni však (pak) ho chtěli zabiti.«

»Kdežto proroci o Mesiášovi jen předpovídali, sv. Jan na něj ukázal.« — Totéž česky: »Sv. Jan na Pána Ježíše ukázal, proroci však (pak) o něm jen předpovídali.«

»Kdežto Marta příliš se starala o časné věci, Majdalena pečlivá byla o duši.« — Totéž česky: »Marta . . . o časné věci, Majdalena však (pak) pečovala o duši.«

Z těchto příkladů vysvítá, že protiva mezi dvěma výroky vyjadřuje se v správné češtině spojkou však aneb pak a nikoliv lokálním kdežto.

Mimo to vyskytují se v katechesích čiré germanismy, jako: přitáhl si nemoc, místo způsobil; předejít něčemu, místo něco; šetřit někoho, místo pozorovati; vysoká rada, místo nejvyšší; předhazovati někomu něco, místo vytýkati; mstýžádostiv, místo mstivý; napadlo, místo vstoupilo neb přišlo na mysl; předpokládati = voraussetzen.

Tento poslední výraz zdomácněl sice již v naší mluvě spisovné i obecné; ale bude přece vždy cizím duchu českého jazyka. Zkoumáme-li jeho smysl, uhodneme snadno, že se jím vyjadřuje myšlénka: »Mohu míti za jisto.« Tak se praví: »Dá se předpokládati (zcela dle němčiny: Es lässt sich voraussetzen!), že Pán Ježíš zjevil se nejprve své Matce milované.« A může se říci krásně česky: »Můžeme míti za jisto, že se zjevil.«

Budiž tedy každému, jenž se připravuje ku katechesi, vrchním pravidlem: Mysli po česku!

Blahoslavený Petr Canisius.

Třistaleté památce jeho úmrtí věnuje Dr. JOSEF BURIAN.

Bude tomu 21. prosince tohoto roku právě 300 let, co se světem se rozžehnal po úsilovné blahodárné práci na vinici Páně věrný sluha Boží Petr Canisius, z řádu Tovaryšstva Ježíšova. Blíží se tudíž den třistaleté památky smrti tohoto velikého světce a k našemu potěšení lze pozorovati, jak města a země, v nichž ke cti a chvále Boží působil, téměř závodí, aby důstojně oslavily památný den jeho úmrtí. Činí tak z povinné vděčnosti; neboť ovoce neunavné práce jeho trvá ještě a kdyby byl nic více nevykonal, než že v tehdejších pohnutých dobách sepsal dobrý katechismus, z něhož věřící čerpati mohli pravou nauku katolickou, díme, že již tím postavil si pomník nehynoucí slávy.

Památce tohoto velikého světce věnujeme i tyto řádky, berouce především zřetel k jeho horlivému působení v Čechách, hlavně v Praze.

Mládí blahoslaveného Petra Canisia.

Blahoslavený Petr Canisius narodil se dne 8. května 1521 v Nimvegách v arcidiecési Kolínské ze zbožných katolických rodičů. Sám o svém otci vypravuje, že »byl vytrvalý v katolické víře, v čemž jej také podporovala zbožnost matky«. Temná mračna náboženských bojů stahovala se tehdy nad obzorem. Nastal náboženský rozkol, jenž přinesl nevyslovitelných škod nejen Církvi, ale i zemím Německým. Tak zvaná reformace rozlila se jako dravý proud po dědinách, pustošíc vše, až srdce usedalo, ničíc stará zřízení, starobylé památky. Zděděná otecká víra byla v posměch uváděna, božské i lidské zákony svévolnou nohou šlapány, nejdražší oběť mše svaté zavržena — a ze svátostí zůstaly jen zbytky.

Není divu, že za takových poměrů strach jímá pečlivé srdce zbožné matky Canisiovy, a to tím více, čím patrněji seznávala, že na zdraví jejím hlodá skrytý červ neduhu, jemuž snad dříve či později podlehne. Přečasto se zvlhlým zrakem pohlížela na svého miláčka, poroučejíc ho v ochranu prozřetelnosti Boží. Davši život ještě dcerušce, rozžehnala se za nedlouho se životem. Ale na smrtelné posteli zavolala svého chotě, úpěnlivě jej prosíc a slibem zavazujíc, aby se nezpronevěřil víře katolické a aby také pečlivě vychovával své děti v duchu svaté víry, což tento splniti přislíbil a vždy věrně vykonával.

Otec Canisiův se oženil podruhé a nadějnému hochu dostalo se nové matky, která jsouc zbožného srdce, pečovala o Canisia jako o své vlastní dítě. Zvláště ale si ho zamilovala sestra macešina, která spolu do rodiny Canisiovy byla uvedena. A již velice záhy ukazovaly se vzácné vlohy velikého ducha. Dobrá paměť, neobyčejná chápavost — neunavná píle — vše to pojilo se v milý soulad, tak že Canisius činil podivuhodné pokroky ve vyučování. Nicméně nezapomněl při tomto duševním cviku také na to, že potřebí se modlití a Boha všude před očima mítí. Jak rád navštěvoval chrám Páně! Jak často klekával před nejsvětější svátostí u vroucí modlitbě a čerpal tu na posvátném místě posilu k bohumilé práci! Sám o tom píše: Dítěm jsem ještě byl, ó můj Bože! Ale zvláštním působením milosti Tvé vynikal jsem nad svůj věk, a světlo, jež mi svítilo, dávalo mně věděti, že se musím ve všem, co se týkalo mého spasení, obrátiti k Tobě. Nikdy tudíž nemohu zapomenouti milosti té, kterou jsi mi tehdy prokázal, když jsem v Nimvegách u stupňů Tvého oltáře v chrámu Páně sv. Štěpána se klaněl Tvé božské velebnosti v Svátosti Tvé lásky. Pohnut a znepokojen ve svém nitru, pokud se ještě pamatovati mohu, vzýval jsem prolévaje mnohé slzy Tvé nejsvětější jméno a přednášel jsem Tobě, maje na zřeteli hrozná nebezpečí, jimž nutně jest vydán mladý věk, všechna svoje přání a všechny své trampoty. To vše maje na mysli volal jsem k Tobě, ó můj Bože! abys shlédnul na moji slabost, a mluvil jsem slovy Tvého

proroka, řkouch: Ukaž mi Své cesty, ó Pane! abych k Tobě se dostal, nebo Ty jsi můj Bůh a můj Vykupitel.*

Ve čtrnáctém roce věku svého odebral se Canisius do Kolína, aby tam pokračoval ve svých studiích. Starostlivý otec svěřil jej péči učeného a zbožného kněze Mikuláše Eschia, pod jehož dohledem nadějný jinoch činil stkvělé pokroky nejen v studiích ale i zbožnosti. Navštěvoval pilně veřejné přednášky, při čemž hleděl si osvojiti všecky přednosti přednášejících učitelů, jako ku př. způsob mluvení, posuňky atd. Přistupoval častěji k stolu Páně a každého dne věnoval nějaký čas modlitbě a duchovnímu čtení, při čemž s oblibou čítával evangelia a životy svatých.

V zábavách a hrách neměl zalíbení a cokoliv mu otec na penězích k tomu účelu přidal, rozdal dílem chudým, dílem si pořídil knihy ku svému vzdělání.

Když dosáhl věku 20 let, povolal ho otec domů; zamýšlel Canisia výhodně oženiti. Ale Canisius jinou dráhu života vyvolil, neboť 25. února 1540 o svátku sv. apoštola Matěje učinil Pánu Bohu slib čistoty. Vrátiv se pak zpět do Kolína, ku přání svého otce poslouchal přednášky juridické, nicméně ale více a pilněji zabýval se studiem theologie.

Canisius vstupuje do řádu Tovaryšstva Ježíšova.

R. 1538 přišlo do Říma deset prostých mužů; přišli pěšky, bez peněz, bez služebníků — oblečení v chudý háv, v rukou cestovní hůl. Tito mužové prohlásili tehdejšímu papeži Pavlovi III. svou pevnou vůli, že totiž chtějí pracovati na obrácení nevěřících a židů v Palestině. Když pak tomuto úmyslu postavily se nepřekonatelné překážky v cestu, vyslovili ochotu, že hájiti budou svatou Církev proti podvratnému proudu, jenž v zemích západních se rozléval úžasnou měrou.

Byl to svatý Ignác z Loyoly se svými devíti druhy.

R. 1540 potvrdil papež Pavel III. řád Tovaryšstva Ježíšova. Deset prvních členů tohoto řádu rozešlo se do světa pracovat na vinici Páně. Kroky jejich byly požehnané. Malý hlouček pracovníků rostl, a čím zuřivěji doléhali na ohroženou Církev nepřátelé, tím horlivějších nalézala zastanců v řádě nově založeném.

Do Německa, kde vznikl a se šířil hlavní odpor proti Církvi, zamířil svoje kroky Petr Faber. Byl to první průvodčí sv. Ignatia, muž opravdové zbožnosti a hluboké moudrosti. Ten roku 1542 na přání kurfirsta Mohučského, kardinála Albrechta z Brandenburgu, odebral se do Mohuče. Tu působil rozličným způsobem; zejména konal přednášky o Písmě svatém, kdož ale sobě přáli obnovy duše, těm konal duchovní cvičení, čili tak zvané exercitie, které zavedl v řádě sv. Ignatius.

Chvalná pověst o působení Petra Fabera roznesla se daleko široko. I v Kolíně mnoho se povídalo o výborném muži tom, což pohnulo Canisia, že Petra Fabera v Mohuči navštívil.

A návštěva tato rozhodla o celém životě Petra Canisia. Sám o tom vypravuje: »Přišel jsem do Mohuče a našel jsem tu muže, jehož jsem tak dlouho hledal, ač-li ho nikoliv člověkem, ale andělem Božím zvátí mám. Neboť nikdy jsem neviděl člověka, jenž by s hlubokou theologickou znalostí spojoval tak vznešenou ctnost. Po ničem jiném netouží, leč aby s Kristem Ježíšem pracoval na spáse duší. Nikdy, ani v důvěrné rozmluvě, ani v obcování se světem, ani při jídle nevyklouzne z úst jeho slovo, jež by nepovzbuzovalo k zbožnosti a ctnosti. Vážnost, již si všeobecně získal, jest tak veliká, že se jeho vedení podřídily mnohé posvěcené osoby, ano mnozí biskupové a doktoři. Nelze ani popsati, jaká změna se následkem duchovních cvičení (Faberových) v mé duši a v mých smyslech stala, jak duch novými paprsky božského světla jest osvěcen, a já sám v sobě novou životní sílu cítím, tak že sama plnost božského života v mé tělo přešla a mně se zdá, že jsem přeměněn v jiného člověka.«

V den svého narození 8. května 1543 učinil Canisius slib, že vstoupí do řádu Tovaryšstva Ježíšova a v případě že by nebyl přijat, že zvolí si ten řád, jež by mu Tovaryšstvo doporučilo. Zatím zemřel jeho otec. Canisius stál u jeho smrtelné postele a zatlačil mu oči. Přátelé a hlavně nevlastní matka — naléhali na Canisia, aby nevstupoval do řádu Ježíšova, ale aby doma zůstal anebo na blízku. Těžký boj bojoval Canisius — ale zvítězila horlivost, volající ho do boje k záchraně víry katolické.

Z rodného města vrátil se zpět do Kolína a byl 20. prosince 1544 vysvěcen v Kolíně za jahna a počátkem roku 1546. tamtéž dosáhnul svěcení na kněze. Canisiovi bylo tehdy 25 let, ale svatost jeho života a vzácné vědomosti, jimiž slyšel, upoutaly na něho nejen pozornost, ale i obdiv jeho nepřátel. Bylo ho viděti všude: v chorobincích, ve věznicích, v domech chudých, u lůžka nemocných; pomáhal, kde mohl. Té obětavé horlivosti u luteránských kazatelů nebylo. Dobře cítili, že jejich zbraně proti takovému protivníkovi jsou slabé — chatrné. Proto vzplanuli proti Petrovi Canisiovi záští, jež nikdy neutuchlo a až k smrti ho pronásledovalo.

Jsa poslušen hlasu svých představených, působil neunavně v Kolíně, účastnil se církevního sněmu Tridentského, navštívil Řím, odkud na rozkaz svých představených odebral se do Mesiny na Sicilii.

Ale již roku 1549 došel ho z Říma rozkaz, aby bez prodlení se připravil zpět na cestu do Německa. Vrátil se tudíž do Říma, kde 4. září složil v ruce sv. Ignatia slavné sliby řeholní. Vypraven požehnáním sv. Otce a svých představených, ubíral se muž Boží zpět do Německa.

Jak smutný obraz poskytovala mu jeho otčina! Bez mála celé severní a západní Německo padlo za oběť novému učení. Na jihu Hessensko, Falce, Badensko, Virtembersko a hezká část Bavor byly pro katolickou církev téměř ztraceny. Toliko Rakousko nebylo v tak veliké míře zhoubným jedem novot otráveno,

nicméně ale i tu hrozilo nebezpečí, že se tak co nejdříve stane. Neboť v Rakousku i v Bavořích snažili se dosti četní stoupenci nového učení, aby vždy silnější klín vrazili do řad věrných katolíků. Jmenovitě horlivě rozšiřovali ničemné hanopisy o Církvi a kněžích v nejširší vrstvy lidu, aby tak zmaten u víře snadněji uchýlil se k nim.

Ovšem, upříti se nedá, že i v lůně Církve se zahrnul mnohý nešvar. Nevědomost u věcech náboženských vzmožila se měrou nemalou a přirozeně v tomtéž poměru i zkáza mravů a nedbalost u vykonávání povinností náboženských. Mnozí po celá leta nepřijímali svatých svátostí. Bohužel, i kněžstvo tu a tam nevedlo takový život, jak se slušelo na jeho stav. Pohoršení, jež takto dávali, působilo přirozeně tím zhoubněji na laiky. Duchovní stav dílem tím pohoršením a hlavně pomluvami ústně i písemně rozšiřovanými vešel u lidu v nenávist a následek toho byl, že vždy méně a méně se kdo hlásil ke stavu duchovnímu.

A tak povstal znenáhla nedostatek duchovenstva, následkem čehož mnoho a mnoho míst duchovenských zůstalo neobsazeno. S bázní a strachem pohlíželi mužové o blaho Církve starostliví v budoucnost, vědouce, že — nebude-li nápravy okamžité — i tuto víra katolická brzo zajde. Souhlasili pak všichni v tom, že jest především potřebí zařizovati dobré školy, aby jednak zdárný dorost kněžský se vzdělával, jednak i mládež vůbec ke kázni a pořádku byla vedena, krátce a dobře, aby panující bezuzdnosti a nevědomosti učiněn konec.

Kdož ale byl k takovému úkolu povolanejší nad řád Tovařstva Ježíšova?

R. 1549 13. listopadu přišel Canisius ještě se svými dvěma druhy, P. Salmeronem a P. Jajem do Ingolstadtu, kde našli úrodné pole pro svoji blahodárnou činnost.

Z Ingolstadtu byl Canisius povolán do Vídně. (Pokrač.)

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

(Pokračování.)

O svátosti manželství.

Výrok světce o stavu manželském.

Jak bych mohl vyličití manželské štěstí, jež Církev zakládá, obět mše sv. pojišťuje, kněžské požehnání stvrzuje? Dva věřící bývají tu spojeni pod jedním jhem k jedné naději, jednomu slibu a stejné službě; oni jsou sobě bratrem a sestrou, spolusloužícími

bez rozdělení ducha a těla. Oni jsou v pravdě dva v jednom těle, jedno tělo, jedna mysl, jeden duch. Spolu se modlí, spolu postí, poučují se, napomínají se vespolek. Spolu jsou v Církvi Boží, spolu při sv. večeři Páně, spojeni jsou v potřebách. pronásledování, občerstvení. Ničeho sobě nezatajují, nevyhýbají se, nejsou si obtížni. Mši sv. navštěvují bez vlažnosti, každodenní pobožnost konají bez překážky, neznamenaají se kradmo sv. křížem, nespěchají bázlivě u dukučinění a mezi nimi před jídlem a po jídle modlitba neumlká. Mezi oběma ozývají se žalmy a chvalozpěvy a závodí vespolek, který by Bohu nejlépe sloužil. To vidí a slyší i Kristus a raduje se, takovým dává pokoj svůj. Tertullian.

Vzor manželky.

Sv. Monika, matka velikého a svatého Otce církevního, sv. Augustina, byla vzorem křesťanské manželky. »Otec můj,« dí sv. Augustin, byl dobrotivý, ale často velmi náhlý a hněvivý muž. Matka má však se mu nikdy neprotivila, aniž mu kdy odmlouvala a teprv když ho zas ukroceného a tichého viděla, vyjevila mu, proč to neb ono učinila, nad čímž se on rozzlobil. Když si jiné ženy na násilí svých mužů stěžovaly, odpovídala jim: »Přičtěte to raději jazykům svým a nahlédněte do svých svatebních smluv, v nichž jste připověděly poddány býti. A když se, dobře vědouce, jak náhlého manžela má, divily, že nikdy žádné stýskání naň od ní neslyší, vypravovala jim, jak s ním zachází, a ženy jí následovaly, děkovaly jí za to.« Tak žila sv. Monika se svým mužem v míru a pokoji. Sv. Augustin.

Díl III.

O Božích přikázáních.

Sv. Pollion, mučenník, za císaře Diokleciána jako křesťan k soudu pohnán jest. Když vladař Probus víru Kristovu tupil, pravil sv. Pollion: »Mýlíš se, křesťané tak vyznávají pravdu, že ani muka jich neodstraší, aby přestoupili zákony věčného krále!« »O jakých zákonech mluvíš?« pravil Probus. Načež Pollion: »Míním zákon Pána Ježíše.« Vladař: »K čemu vás zákony ty zavazují?« Pollion: »Vel nám, abychom se klaněli jednomu Bohu, kterýž vládne v nebi i na zemi; učí nás, že dřevo a kámen nemohou bohové býti, napravují naše mravy a spravedlivých v ctnosti utvrzují. Káží nám čistotu, věrnost, lásku; pánům vládnost a spravedlnost, poddaným ve věcech slušných poslušnost. Učí nás, abychom rodiče ctili, přátelům sloužili, nepřátelům odpouštěli, dobré skutky konali, na pozemské věci srdce své nevěsili a konečně, že věrný křesťan dosáhne radosti nebeské.« Než ani toto krásné učení nehnulo vladařem, Pollion za živa byl upálen.

Podstránského: Výklad.

Porovnání:

V širém poli kráčí člověk, ubírá se k svému domovu cestou mu povědomou a známou od dětinství, ale nebezpečí plnou, neboť tu hrozí sráz, tam hluboký potok neb řeka; tu křížují se cesty, tu jest dáti se v pravo, tam zase v levo. Všem překážkám a nebezpečím uniká šťastně cestující. Než nastal večer; hustými mračny pokryta jest obloha; ni jediné hvězdy svít nezáří, a k tomu všemu ještě hustý déšť leje se z mračen. Poutník náš nevidí na cestu, oko jeho nerozeznává křížujících se cest. Ubohý bloudí, jde, neví kudy; tu spadl v příkop, tam opět v potok. Konečně odhalila se poněkud nebesa, měsíc počal bledým světlem svým osvěcovati krajinu. Bloudící muž poznává poněkud, kam by byl zašel, kam se má obrátiti, chce-li šťastně dojíti ku cíli své cesty. — Jde dlouho, dočkal se jitra, slunce v celé kráse své objevilo se na obloze; jak se zaradoval poutník náš! Již mu není spokojiti se pouze slabým světlem měsíce, jenž nemá světla ze sebe, nýbrž od slunce. Slunce samo ukazuje mu nyní bezpečně, že již nebloudí, ukazuje mu, že tou a ne jinou cestou bráti se má; ano ukazuje mu cestu bezpečněji, jasněji a jistěji. — Cestujícím tímto byl a jest člověk čili lidstvo vůbec. Bezpečně znal cestu k Bohu, od dětinství povídalo mu svědomí určitě a jasně, čeho se má varovati, co má činiti, aby k Bohu došel. Avšak nastala tma, již způsobil dědičný hřích. Jako oko bez světla nevidí, tak nepoznával člověk po pádě svém jasně, co má činiti, čeho se má varovati. Rozum se mu tak zatemnil, že na př. nepoznával jednoho živého Boha, nýbrž klaněl se bohům smyšleným. Než aspoň jednomu národu, národu Israelskému vzešel měsíc. Mojžíš, jako měsíc od slunce, od Boha jsa osvícen, zakalený tmou hříchu zákon vyložil, vysvětlil. — Jako onen bloudící v podobenství, tak i my máme se tedy světlem desatera přikázání řídit na cestě k Bohu. Světlo to přišlo přímo od Boha; Bůh Sám Mojžíšem zjevil je, a proto říkáme, že deset přikázání jest od Boha zjeveným výkladem přirozeného zákona do svědomí nám vštípeného. Dle E. Brynychy: Katechet. kázání.

1. Milovati budeš Pána Boha svého z celého...

Sv. Karel Boromejský plnil toto přikázání takto: Jakmile se probudil, pomyslí si: »Bůh mne této noci chránil, za to Mu dnes všechny své myšlenky a činy obětuji.« Při snídani myslil takto: »Bůh dal mi chléb vezdejší, za to dám Mu své srdce.« Měl-li se učit, myslil si: »Bůh chce, abych se učil a činným byl; chci tak činiti, abych byl jedenkrát moudrým a dobrým mužem.« Při obědě myslila jeho duše: »Každý dar dobrý přichází od Boha, dobrého Otce našeho, užiji tedy Jeho darů vděčně a střídmě.« Když viděl, že jiné děti zlého se dopouštějí, myslila si smutná mysl jeho: »Kdyby mně Bůh nepomáhal, byl bych snad horším než toto nešťastné dítě.« Viděl-li však, že některé dítě zbožně a ctnostně se chová, pomyslí si: »Pán Bůh má hodnější

děti na zemi, než já jsem.« A u večer rozvažoval v myslí své následovně: »Tak se jedenkrát, snad brzy, skloní ku konci tento život můj, a Bůh mne povolá k Sobě. Musím si tedy pro večer svého života zbožným a ctnostným životem měkké lůžko smrtelné chystati.« A konečně, když se byl již ke spaní položil, řekl: »Otče, v ruce Tvé poroučím ducha svého!« Ibidem.

2. Milovati budeš bližního svého...

Kratičké kázání.

Sv. Jan, evangelista Páně, když pro vysoké stáří ani choditi, ani dlouho kázati nemohl, dával se do shromáždění věřících nositi a nekázal nic jiného, leč toto: »Synáčkové, milujte se vespolek!« Ta slova opakoval vždy, kdykoliv do shromáždění přinesen jest. A když se ho učenníci tázali, proč vždycky jedno-
stejně učení opakuje, odpověděl: »Pán to přikázal, a když to činíme, dosti jest.« Sv. Jan Evangelista.

a) Láska k chudíně:

Účinné kázání.

Kdysi ve svátek odpoledne chystal se sv. Vincenc z Pauly právě na kazatelnu, když jistá paní přistoupila k němu, aby lásce věřících doporučil rodinu asi půl hodiny od města bídou a nouzí hynoucí. Sv. Vincenc kázal tu o povinnosti křesťana k chudým a nemocným. Světec mluvil od srdce tak, že ubohá rodina dostala až mnoho. I založil zvláštní jednotu, která r. 1617 stvrzena byla pod jménem »Služebnic chudých«. A bratrstvo to vydařilo se výborně. Zdárně působilo i za času hladu i za času moru. — Václav Štulc.

β) Láska k postaveným v neštěstí:

V městě Veroně v Italii strhl se jednou při náramném lijavci veliký most. Celný na mostě nemohl se již nikam utéci i byl v nebezpečí, že se s manželkou a dítkami utopí. Žádný se nechtěl odvážiti v proud, aby nešťastným ku pomoci přispěl. Tu přišel hrabě (Spolporini) a drže váček s penězi do výšky, volal: »Kdo ty ubohé vysvobodí, dostane 200 dukátů odměny!« Tak volal hrabě ustavičně, ale nikdo si nechtěl odměny zasloužiti. Zatím vzrostla voda ještě výš a s ní nebezpečí. Pojednou protlačí se sedlák, skočí do loďky, propluje mezi krami a pomalu vysvobodí celou rodinu celného. Sotva byl s posledním na břehu, zbořil se celý most i s celníci. Všecko plesalo. Hrabě jda ochránci vstříc podával mu váček s penězi. Ale poctivý sedlák nepřijav ho, řekl: »Co jsem učinil, učinil jsem z lásky k bližnímu. Chcete-li však ty peníze na nějaké dobrodiní vynaložiti, dejte je celnému, který právě o své jmění přišel.« — S těmito slovy se vmísil mezi zástup, aniž by byl prozradil svého jména; avšak v nebi zajisté jest známo. Campe.

γ) *Láska k nepřítelům.*

Modli se za své nepřátele.

Chudý africký Negr u věku 10 let naslouchal jedenkrát v poušti kázání, jež znamenitý missionář konal; slovem Božím byl obrácen na víru křesťanskou. Když se o tom jeho pán, který byl zapřisáhlým nepřitelem křesťanů, dověděl, zakázal mu kázání missionáře navštěvovati. Ubohý jinoch nevěděl si rady, — avšak v brzku zvítězila v něm láska ku Kristu. Rozhodl se, že půjde na kázání — a také šel! Když se o tom jeho pán dověděl, kázal bificům ho zmrskati, pravě: »Čím ti může Ježíš pomoci?« »Dodá mně síly,« pravilo dítě, »rány trpělivě snášeti.« — »Zmrskajte ho ještě jednou!« kázal přísným hlasem rozzuřený pán. Rozkaz jeho byl ihned vyplněn. »Čím ti může Ježíš pomoci?« — »Pomáhá mi, abych tím více doufal na věčnou odměnu, čím více trpím nyní,« odvětil opět mladistvý trpitel. »Tedy ho zmrskajte ještě jednou,« řval zlostí všecek bez sebe tyran. Stalo se, jak byl rozkázal. A když chlapec bolestí hořce plakal, a zuřivý pán jeho se ho ještě jednou otázal: »Čím ti může Ježíš pomoci?« tu ducha chlapec odevzdáváje Kristu Pánu, s povzdechem hlubokým zašeptal: »Pomůže mi za tebe se, ó pane můj, modliti!« — a při těch slovech skončil.

Mehler. příklad.

ž) *O samolásce.*

Samolibost jest zhoubnější pro duši člověka než kterýkoli jiný hřích.

Svatá Angela z Foligni poznavši záhubnost samolibosti, nebála se ničeho tak jako této; neboť věděla dobře, že zlý nepřítel spasení právě samolibostí nejvíce do srdce lidského průchod sobě zjednává a je pak opanuje; věděla, že nepřítel spasení lidského jako vlk do ovčince srdce našeho se vkrádá a odtud ze stáda nábožných citů a dobrých myšlének ovečku po ovečce odnáší. Protož říkávala světice ta často přítelkyním svým: »Milé dítky! Nic není na zemi, nic v pekle, čehož bych se tolik bála, jako samolibosti. Samolibost vniká hlouběji do mysli duše naší, než meč ostrý, aby ji od Boha odloučila a tisícerou záhubou naplnila.«

Ibidem.

O prvním přikázání Božím.

V jednoho Boha budeš věřiti.

Víra jest darem Božím.

Na obecném sněmě Nicenském l. P. 325 konaném zapíral jistý učený pohan velmi tvrdošijně Božství Ježíšovo. I povstal proti tomuto pohanskému mudrci člověk neučený, svatý Spiridion, kterýž pro své výtečné ctnosti a svatý život

ze stavu selského k důstojnosti biskupské povýšen byl. Po krátké vroucí modlitbě řekl tento svatý biskup k onomu pohanskému mudrci ta slova: »Ve jménu Ježíše Krista vyslechni mne a přijmi pravdu. Jest toliko jeden Bůh, kterýž nebe i zemi stvořil a člověku z hlíny učiněnému dal duši nesmrtelnou. On všechny viditelné a neviditelné věci mocí Slova svého stvořil a svatostí Ducha potvrdil. Toto Slovo, kteréž Synem Božím jmenujeme, mělo slitování s padlým, zabloudilým člověkem, a proto se vtělilo. Tentýž Syn Boží smrtí svou nás vykoupil od věčné smrti a svým z mrtvých vstáním dal nám život věčný. A věříme, že jednou opět přijde, nás podle všech skutků našich soudit. Věříš-li ty, mudrci, že tomu jest tak?« Mudřec proniknut jsa božskou mocí slov těchto, nemohl odpověděti. Teď řekl svatý Spiridion: »Jestliže tomu všemu věříš, pojď se mnou do chrámu a dej se pokřtiti.« Sotva že svatý biskup domluvil, obrátil se pohanský mudřec k svým přívržencům a řekl: »Slyšte to, vy všichni; mezi tím, co tento muž mluvil, přesvědčila mne uvnitř větší než lidská síla. Z toho starce mluví Bůh. Já věřím v Jesu Krista.«

J. V. Jirsíka: Dogmatika pop.

Listy vědecké.

Vídeňská Jednota svatého Methoděje a její péče o církevní potřeby a vzdělání duševní vídeň- ských katolíků českoslovanských.

Napsal Dr. JOSEF MRŠTÍK, professor bohosloví v Hradci Králové.

Velmi mile se nás dotýká, kdykoli čteme, že američtí Čechové nezapomínají na svou vlast a občas značné dary posílají do Čech ku podpoře Ústřední Matice Školské, by české děti v ohrožených německvím krajinách mohly býti vzdělávány v mateřském jazyku a tak zachovány byly národu českému. Uznává se všeobecně, že k odnárodnění velice přispívá škola s cizí vyučovací řečí. Proto také založena Ústřední Matice Školská pro Čechy, Moravu, Slezsko, proto také i ve Vídni udržuje spolek Komenský českou školu pro české dívky vídeňské.

Než ještě s jiné strany hrozí nebezpečí ztratiti národnost svou. Jest to nedostatek bohoslužby v jazyku mateřském. Kdyby duchovenstvo naše nebyvalo udrželo bohoslužbu v jazyku národním, zajisté že by v dobách josefinismu, kdy německé školy všude zakládány byly a němčina všemožně šířena byla, německví bývalo učinilo pokrok daleko větší, než se to skutečně stalo. A nejen národnost, ale i víra sama a mravnost jest ve vážném nebezpečí, kde lidu není poskytnuta příležitost dostatečná, by slyšel slovo Boží v jazyku mateřském, by pomodliti a zazpívati sobě mohl ve svém jazyku, by našel zpovědníka, jenž by kajicníku rozuměl, by v poslední době života svého uslyšel z úst kněze slova útěchy v jazyku rodném.

A v takovém nebezpečí byli a ještě nyní z velké části jsou krajané naši kteří okolnostmi životními nuceni jsou bydliti ve Vídni.

Proto velice záslužné dílo podniká vídeňská Jednota sv. Methoděje se svými odbory, jež bohužel bojujíc s obtížemi nemalými v městě národnosti české velice nepříznivém a málo vydatně podporována jsouc vlastními krajany, přece neumdlévá a krok za krokem o to se přičiňuje, by náboženským potřebám lidu českého ve Vídni se vyhovělo pokud možno nejvíce.

Příčinou malé podpory bývá ovšem často netečnost jednotlivců, avšak ponejvíce jest to neznalost poměrů vídeňských a že mnozí o této jednotě ničeho nevědí. Aby na tuto zasloužilou jednotu bylo upozorněno a se jí více podpory dostalo, mají posloužiti řádky tyto. Kéž by nezůstaly bez ozvěny a dopomohly jednotě a tím i krajanům našim k zasloužené štědré podpoře! Promluvíme postupně o následujících věcech: Kolik jest Čechoslovanů ve Vídni? Jak postaráno jest o náboženské jich potřeby? Kdo se o to přičiňuje? Jednota sv. Methoděje, její původ, stanovy, co již vykonala a čeho ještě docíliti se snaží? Podmínky zdaru. Proč třeba jednotě sv. Methoděje všemožné podpory a jak by se jí pomáhati mohlo a mělo.

Kolik jest Čechoslovanů ve Vídni?

Při sčítání lidu dne 31. prosince 1890 vykonaném přihlásilo se k československé řeči obcovací z eškerého obyvatelstva vídeňského, celkem 1,355.255 obnášejícího, 63.834 osob.

Že počet ten neodpovídá skutečnosti, vím z vlastní zkušenosti v Čechách. Pojem obcovací řeči připouští rozličný výklad. Jedni řeči obcovací rozuměli řeč, kterou v tom neb onom místě se mluví, jiní pak měli za to, že se obcovací řečí rozumí ona řeč, která ve vlastním kruhu rodinném svou význačnou platnost má jako řeč mateřská. V krajnách, kde Čechové byli v menšině, byli mnozí Čechoslovane, v služebném, odvislém poměru žijící, od svých zaměstnavatelů bez okolků k německé řeči, jakožto v místě obvyklé, připočtení, byť i v rodinném kruhu užívali české řeči jako mateřské, a běda tomu, kdo by se byl odvážil veřejně dáti se zapsati jako Čech! Proti takovým štváno v místních nacionálních listech a mnohý draze zaplatiti musil odvahu svou, že přihlásil se k rodnému jazyku.

A podobně dělo se i ve Vídni. Že ve Vídni daleko více jest Čechoslovanů, seznati lze z téhož sčítání lidu z r. 1890 a to z rubriky rodiště a domovské příslušnosti obyvatelstva vídeňského. Dle tohoto sčítání lidu bylo koncem r. 1890 v nynějších XIX okresech vídeňských osob narozených

v Čechách	214.794
na Moravě a ve Slezsku	163.280
úhrnem	378.074
osob příslušných do Čech	285.572
do Moravy a do Slezska	196.846
celkem	482.418

Předpokládáme-li, jak se to všeobecně děje, že k Čechoslovanům náleží v Čechách $\frac{3}{5}$, na Moravě $\frac{3}{4}$ a ve Slezsku $\frac{1}{3}$ veškerého obyvatelstva a že obyvatelé těchto zemí v témž poměru do Vídně přicházejí, by zde živobytí své vyhledávali a rozdělíme-li, vzhledem k tomu, že v úředních výkazech při rodišti a příslušnosti Morava a Slezsko v jedno jsou pojaty, ty které summy tím způsobem, že na Moravu připadnou $\frac{2}{3}$ a na Slezsko $\frac{1}{3}$ z nich, tedy dospějeme k následujícímu výsledku:

Z 378.074 obyvatelů vídeňských, narozených v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, jest Čechoslovanů z

Čech	126.874
Moravy	81.642
Slezska	18.140
úhrnem	<u>226.656</u>

Z 482.418 obyvatelů vídeňských, příslušných domovem do Cech, Moravy a Slezska, jest Čechoslovanů z

Čech	171.352
Moravy	84.921
Slezska	18.871
celkem	<u>275.144</u>

V těchto skupinách nejsou počítáni Čechoslované ve Vídni zrození a sem příslušní a též ne Slováci, a proto nikterak nepřeháníme, když pokládáme, že ve Vídni žije 300.000 Čechoslovanů, z nichž největší část jest katolíků. Bezpečným důkazem toho, co tuto bylo řečeno, jest X. vídeňský okres, Favority, jenž r. 1890 měl 84.813 obyvatelů, v kterémžto počtu úhrnném jest více než 30.000 osob z Čech, Moravy a ze Slezska rozených a okrouhle 45.000 příslušníků těchto zemí, takže polovice obyvatelstva ve Favoritech jest českoslovanského jazyka, jež až na malý úlomek k Církvi katolické patří. A tak jest to též v II. okresu (Leopoldově, Brigittenau), v III. okresu (Landstrasse s Erdbergem), v XV. okresu Fünthausích a Sechshausích, v XVI. Ottakringu atd.

Jak postaráno jest o náboženské potřeby Čechoslovanů?

Pro ty, kdož dobře německy umějí, zajisté dostatečně, hůře však jest těm, kteří německy vůbec nerozumějí aneb jen málo a takových jest veliké množství, poněvadž ve Vídni žijící Čechoslované náleží hlavně k pracující třídě, z nichž značná část pouze od jara do podzimu ve Vídni se zdržuje. Aby tolik němčině se přiučili, by s prospěchem obcovati mohli německým službám Božím, tak daleko to nepřivedou. Znalost němčiny u většiny jich obmezuje se pouze na to nejnútnejší, by ve styku s Němci vůbec se dorozuměli. Pro lidi takové jest tudíž nezbytně třeba bohoslužeb českých. Než bohužel porovnáme-li úzkostlivou pečlivost úřadů duchovních i světských o Němce v Čechách, sledujeme, že Čechoslované ve Vídni odbyti jsou při velikém množství svém pouze nepatrnými drobtý. Vizme, jak postaráno jest o jejich náboženské potřeby: Chrámu, jenž by výhradně

byl věnován službám Božím českoslovanským, vůbec nemají. Všude jsou pouze v podruží a zcela zajištěné služby Boží mají vlastně jen ve třech chrámech vídeňských, totiž u P. Marie na nábřeží (v okrese I.) u řeholnic Nejsv. Vykupitele (v okrese III.) a v chrámě Otců Nejsv. Vykupitele (v XVII. okrese); všude jinde pak odkázáni jsou na dobrou vůli a štědrotu soukromých dobrodinců, ač by dobré právo měli, by se jich ujali úřadové a z veřejných fondů služby Boží se jim zajistily, jako se děje Němcům i národnostem jiným a příslušníkům jiných konfessí ve Vídni. (Známo, že i o mohamedánské vojíny bosenské tu jest postaráno.)

Služby Boží pro Čechoslovany se konají:

1. V chrámu Panny Marie na nábřeží (I.) u Redemptoristů (od r. 1820) v neděli a ve svátek jest mše sv. v 7 hod. ráno s kázáním, odpoledne ve 3 hodiny požehnání s křesťanským cvičením a zpověď.

2. V III. okrese u Redemptoristek na Rennwegu jest v 7 hodin v neděli a ve svátek mše sv. a odpůldne o půl 4 hod. kázání s požehnáním a zpověď.

3. U sv. Anny (I.) od r. 1864 konají se pro Čechoslovany v neděli a ve svátek jediné v celé Vídni pozdní služby Boží. V 10 hodin jest kázání a na to mše sv. s českým zpěvem. Neveliký kostel tento nemůže pojmouti ty, kteří do něho vždy spěchají. Jest zároveň národním kostelem francouzským.

4. V klášterním chrámu OO. Lazaristů u Mariahilfské linie (VII.) jest od r. 1886 v neděli a svátek v 8 hod. mše sv. a odpoledne ve 2 hod. růženec, kázání a požehnání. Sem docházejí Čechové z Ottakringu, Hietzingu, Penzingu, ba až z Baumgarten a z Maidlingu.

5. Od r. 1895 jest povoleno ve farním chrámu P. ve Favoritech (X.) v neděli a ve svátek večer o 5. hod. české kázání a požehnání. Téhož roku poprvé povoleny tu i české sv. missie. Vymoženost to veliká, neboť dříve ani za peníze tu nedovoleno jen zvoniti při českém poutním průvodě a Čechům pouze dovoleno bylo od r. 1889, by v neděli a ve svátek směla býti konána křesť. cvičení v podzemní tělocvičně české školy, již vydržuje spolek Komenský. Tolik pouze docíleno jest v místě, kde jest přes 40.000 Čechů a kde nalézá se česká škola s více než 800 žáky!

6. V XVII. okrese (Hernalsu) ve filialce OO. Redemptoristů od 1. července 1894 zavedeno jest v neděli a ve svátek ve 2 hod. odpoledne kázání a požehnání.

7. Od r. 1895 přičiněním 2. odboru Jednoty konají se ve farním chrámu v Maidlingu (XII.), kde zvláště v létě bývá kolik tisíc českých dělníků, v neděli a ve svátek ráno v 7 hodin služby Boží s českým zpěvem při mši sv. a s českým kázáním. Odpoledne pak jest tam o 5. hodině české kázání.

8. Ve farním chrámu Nejsvětějšího Srdce Páně ve čtvrti zvané Kaisermühlen převzali OO. společnosti

božského Spasitele r. 1895 úkol posloužiti Čechům českými službami Božími.

Mimo tyto chrámy jsou ještě dva, kde pouze výjimkou služby Boží české se konají. Jest to:

9. Piaristický chrám sv. Thekly, kde pouze v postě skrze OO. Dominikány od r. 1890 konají po 8 dní na večer v 7 hodin kázání, jež sloužiti mají za přípravu k velikonoční sv. zpovědi.

10. Ve farním kostele sv. Brigitty (II.) konány byly po třikráte skrze OO. Redemptoristy sv. missie (r. 1890, 1894 a 1895). Žádáno o dovolení, by se tu směla odbývati dvakráte za měsíc křest. cvičení česká, než to nepovoleno.

Že přece tolik již dokázáno, jest potěšitelné, zdali však dostatečně vyhověno náboženským potřebám 300.000 Čechoslovanů a zdali není třeba mnohem více, není obtížno správnou odpověď dáti.

Nastává otázka: Kdo se Čechů ujal, že dospěli aspoň k těmto úspěchům?

Jak již výše uvedeno zajištěné služby Boží pro Čechoslovany jsou pouze ve dvou kostelích OO. Redemptoristů: u P. Marie na nábřeží (I.) a v XVII. okresu a u Redemptoristek v III. okresu.

Zásluhu o české služby Boží v chrámu P. Marie na nábřeží má blahé paměti J. Veličenstvo císař František I., který r. 1820 v blahovolné panovnické péči své postaral se o to, by při tomto chrámu P. zavedeny byly katol. služby Boží »pro Slovany«, kteréžto služby Boží obdržely r. 1852 výlučný účel »pro české Slovany« ve Vídni bydlicí. Náklady tohoto opatření hradí se z dolnorakouského náboženského fondu a náklady tyto jsou obsaženy v ročním příspěvku 1837 zl. kongregaci Redemptoristů ve Vídni dávaném. Zda částky 200 zl. a 250 zl., které též fond kongregaci Sester Redemptoristek na Rennwegu platí, jsou odměnou za kázání a za zpovídání v jazyku českoslovanském, není veřejně známo. Zásluhu o vymožení posledně jmenovaných příspěvků má nejd. p. kardinál Bedřich ze Schwarzenberků. V okresu XVII. OO. Redemptoristé sami si vymohli z nábož. fondu potřebný náklad s tím dokladem: »pokud těch služeb Božích třeba.« Avšak i těchto opatření viděňští katol. Čechoslovane nepožívají měrou úplnou a výhradně, neboť až na výše uvedené české služby Boží na nábřeží, na Rennwegu a od r. 1894 v Hernalsu, všechny ostatní církevní funkce OO. Redemptoristů slouží Němcům, pro něž přece postaráno jest v jejich vlastních farských kostelích. Tím ovšem nemá býti záslužná a obětovná činnost OO. Redemptoristů podceňována, jevíli zajisté OO. Redemptoristé vždy ochotu nevšední v posluhování službami Božími krajanům našim, začož jim tuto vysloven budiž vroucí dík. (Že více konati nemohou, lze zajisté přičísti více nepříznivým pro Čechy poměrům ve Vídni, na dobré vůli by jistě nescházelo.)

Zařízení českých služeb Božích na nábřeží snad pro tehdejší poměry stačilo, kdy hranicemi Vídně byly městské hradby a kdy za oné doby ve Vídni nižší vrstvy lidu a v těchto pak katol. Čechoslované poměrně méně četně byli zastoupeni.

Než hradby vídeňské klesly, město počalo se úžasně šířiti, pracovního lidu českého přibývalo, ale o četnější české služby Boží pro ně postaráno nebylo. Povolání k tomu úřadové věci této péči nevěnovali. Zbývala tedy pouze svépomoc oněch vídeňských vlastenců českých, kteří, milující vlast svou, víře své se neodcizili. Již r. 1861 mužové vlastenci a horliví katolíci vytkli sobě za úkol, odpomoci citelnému nedostatku českých služeb Božích a z té příčiny důvěrně se radili, jakým způsobem by se toho dosáhlo. Podnik tento vyžadoval zajisté nejen důkladné úvahy, ale též mnoho práce a překonání četných překážek. V čele vlastenců oněch stáli Čech Josef Burgerstein, ministeriální úředník a čestný měšťan opočenský a Moravan, slovutný theologický spisovatel, praelát Dr. Jan Schwetz (nar. 1803 † 1890). Konečně došlo k zařízení zvláštního spolku, jehož stanovy došly schválení výnosem dolnorakouského c. k. místodržitelství ze dne 14. prosince 1865 č. 46528. Spolek ten obdržel název: Vídeňská Jednota sv. Methoděje. — Apoštolu slovanskému tedy dán jest spolek tento v ochranu.

By záslužné snahy jednoty methodějské v širší známost vešly, podáváme tuto nejdůležitější §§ stanov, jež dle nynějších poměrů upravené došly schválení ve sl. c. k. dolnorakouského místodržitelství výnosem ze dne 19. března 1894 č. 17153.

§ 2. Účelem této jednoty jest: 1. pečovati o náboženskou mysl, jakož i 2. o duševní a mravní vzdělání mezi Čechoslovany náboženství katolického ve Vídni a v nejbližším okolí Vídně žijícími, kteří, neznajíce vůbec aneb jen poněkud jazyk německý, ze stávajících v místě ústavů pro vzdělání náboženské i duchovní žádoucího prospěchu míti nemohou.

§ 3. Aby podporována byla náboženská mysl, vynasnaží se Jednota, by v řečeném obvodu a jmenovitě v oněch okresích, kde Čechoslované ponejvíce bydlí, možny učiněny byly nedělní a sváteční služby Boží, resp. cvičení křesťanské v kostele i ve škole v mateřském jazyku těchto národovců.

§ 4. Aby podporováno bylo vzdělání duševní, míní Jednota dle sil svých zřizovati opatrovny pro dítky či dětské zahrádky, podporovati zakládání českých škol, zakládati knihovny a rozšiřovati dobré náboženské a vůbec vzdělávací knihy.

§ 5. Uskutečňujíc úmysly v § 3. vyslovené, vázána jest Jednota na předchozí přisvědčení arcibiskupské konsistoře vídeňské, uskutečňujíc pak záměry v § 4. pronesené, na zjednání, pokud to předepsáno, úředního přivolení.

§ 6. Prostředky peněžité ku provedení úlohy Jednotě vytknuté zjednávají se dílem ročními příspěvky členů a účastníků

Jednoty, dílem z darů a jiných pramenů humanitním spolkům vůbec dovolených.

§ 7. Jednota skládá se z lidumilů obojího pohlaví, kteří k ní buď co členové anebo co účastníci přistoupí.

§ 8. Členem Jednoty stane se ten, kdo se zaváže platiti roční příspěvek 2 zl. 40 kr. r. č. buď najednou aneb ve 12 měsíčních částkách po 20 kr. r. č. i podporovati účely Jednoty.

Kdo Jednotě věnuje buď najednou 50 zl. anebo v době 5 roků každoročně 10 zl., stane se zakládajícím členem Jednoty.

Ony osoby, kteréž sobě o Jednotu znamenitých získají zásluh, mohou býti voleny za čestné členy.

Všichni členové jmenovaných tří druhů mají stejná práva.

§ 9. Účastníkem Jednoty může se státi každý, kdo ročně 1 zl. 20 kr. r. č. buď najednou aneb v 12 měsíčních částkách po 10 kr. přispívá.

§ 11. Kdo by Jednotě darem peněžitým anebo jinakou podporou přispěl, bude pokládán za dobrodince Jednoty.

§ 13. Členové mají právo:

a) účastniti se při valné hromadě ve sneseních a ve volbách při ní hlasováním;

b) účastniti se taktéž při valné hromadě místního odboru jich bydliště volením a hlasováním;

c) volenu býti, jsou-li mužského pohlaví, za členy do ústředního výboru aneb do místního odboru;

d) podávati návrhy netoliko při valných hromadách nýbrž i u výboru místního jich okresu, též i u ústředního výboru.

§ 14. Účastníci mají též práva jako členové (§ 13.), kromě práva volenu býti do výboru (lit. c).

§ 15. Záležitosti Jednoty spravují:

a) valná hromada Jednoty,

b) ústřední výbor a

c) valná schůze místního odboru se svým místním výborem.

§ 24. Ústřední výbor může zříditi v obvodu své působnosti místní odbory. Tyto jsou filiálky Jednoty a spravují se zvláštním úředně schváleným statutem.

Dle § 1. stanov I. místního odboru vídeňské Jednoty svat. Methoděje ve Fünfhause: kde v některém vídeňském okrese aneb v některém předměstí města Vídně a v okolí dosáhne počet členů a účastníků vídeňské Jednoty sv. Methoděje dvaceti osob, může býti zřízen v tomto okrese nebo předměstí místní odbor této Jednoty. § 4. Účelem místního odboru jest podporovati a uskutečňovati záměry Jednoty ústřední stanovami jejími vyměřené.

Tak zní stanovy. Přihlédněmež nyní k tomu, co Jednota sv. Methoděje již vykonala. (Dokončení.)

Scriptura occurrens.

Podává P. FERDINAND SCHMIDT.

»Philosophiam fide condias,« píše sv. Paulinus v listě k Jovinovi, jako by chtěl říci: studuj, ale nezapomínej na víru! Máme věřiti. Fides ex auditu, to jest víra jest ze slyšení, poslouchání slova Božího, ale vedle toho platí též nevývratně slovo apoštola 2. Tim. 3. 16.: »Omnis scriptura divinitus revelata utilis est ad docendum, ad arguendum . . .« Svaté Písmo prospívá hojně, abychom mohli jiné dobře učit, svatou víru hájiti a řekněme pravdu i také blahých jejich účinků v sobě samých pocítovati a v jiných působiti. »Attende lectioni« ne marně napomíná sv. Pavel Timotea. I. Tim. 4. 13 A hle, Církev svatá přikazuje, aby kněží téměř denně po celý rok jistou část Písma sv. již v officiu breviře četli. Tak povšechná rubrika XXVI. »de lectionibus« praví: »In officio novem lectionum dicuntur (istae) hoc modo: In primo Nocturno semper leguntur tres Lectiones de Scriptura: quae, quando suis locis propriae aut de Comuni Sanctorum non assignantur, semper leguntur ut in Officio de tempore; quae sua quaque die occurrunt legendae.«

Odtud jméno »Scriptura occurrens«, že každý skoro den »occurrit«, připadá čtení Písma sv., a to v jistém pořádku, s určitým zřením na běžící dobu církevního roku. My chceme tuto podati souhrný postup těchto denních na dobu celého roku vyměřených lekcí kněžského breviře doufajíce, že přijde vhod návod mnohých zkušených ascetů radčích, aby kněz, chce-li největšího praktického užitku ze čtení Písma sv. dosíci, jal se psané zjevené slovo Boží čísti a uvažovati dle ustáleného, zajisté nikoli bezúčelného, sestavení breviře a v těch dobách, kdy tam předepsané částky se naskytují. Též De Herdt *Sacrae Liturgiae Praxis* Tom II. pag. 476. vykládá v tom smyslu účelnost lekcí »Scriptura occurrens«, když praví: »Lectionum mos originem ducit a synagoga judaeorum, qui singulis sabbatis ex lege et prophetis legebant. Act. XIII. 15. Hinc patet significatio vocis lectionis, quia per se non cantatur in Dei laudem, ut psalmus, sed legitur instructionis gratia.«

Pořad čtení de Scriptura occurrente jest následující:

Prorok Isaiáš: v adventě a o Boží Hod,

K Římanům: od neděle po Narození Páně až do soboty před I. nedělí po Zjevení Páně,

I. Korint.: týden na to až do příští soboty,

II. Korint.: II. neděle po Zjevení Páně až do příští soboty,

Ke Galatům: III. neděle po Zjevení Páně, v pondělí a v úterý,

K Efesským: od středy do soboty,

K Filipenským: neděle IV. po Zjevení Páně a v podělí,

Ke Kolossenským: úterý a středu.

I. Thessalonickým: čtvrtek a pátek,
II. Thessalonickým: v sobotu,
I. Timoteovi: neděle V. po Zjevení Páně a pondělí,
II. Timoteovi: úterý a středu,
K Titovi: ve čtvrtek a v pátek,
K Filemonovi: sobotu,
K Židům: neděli VI. po Zjevení Páně až do příští soboty
před nedělí Septuagesimou,
I. Mojžíšova hl. 1—14.: Od neděle Devítník až do maso-
pustního úterý,
II. Kor. hl. 6—7.: první neděli postní,
I. Mojžíšova hl. 27. a 37.: II. a III. neděle postní,
II. Mojžíšova hl. 3.: IV. neděle postní,
Prorok Jeremiáš hl. 1. a 2.: neděli smrtelnou a květnou,
Jeremiáš hl. 11. a 17.: v úterý a ve středu,
Pláč Jeremiášův hl. 1. 2. 3.: Zelený Čtvrtek, Velký
Pátek a Bílou Sobotu,
Ke Kolossenským hl. 3.: na Bílou neděli,
Skutky apoštolské: Od pondělí po Bílé neděli až do
soboty před III. nedělí povelikonoční,
Zjevení sv. Jana: III. ned. po Velik. do příští soboty,
Sv. Jakub: neděle IV. po Velik. až do příští soboty,
I. Petrova: ned. V. po Velik. a v úterý prosebných dnů,
Skutky apoštolské hl. 1.: Na nebevstoupení Páně.
II. Petrova: v pátek a sobotu Oktávy Na nebevstoupení.
I. Jan: neděli VI. po Velik., pondělí a úterý,
II. Jan: ve středu Okt. Na nebevstoupení,
III. Jan: v pátek po Oktávě,
Sv. Judy: o vigílii Božího Hodu Svatodušního,
Isaiáš hl. 6.: na svátek Nejsvětější Trojice.
I. Kor. hl. 11.: Božího Těla,
I. Královská: Od pondělí po Nejsv. Trojici Boží až do
soboty před 5. nedělí po Sv. Duchu,
II. Královská: ned. V. po Sv. Duchu až do soboty před
7. nedělí po Sv. Duchu,
III. Královská: ned. VII. po Sv. Duchu až do soboty
před IX. nedělí po Sv. Duchu,
IV. Královská: ned. IX. po Sv. Duchu až do soboty
před 12. nedělí po Svatém Duchu,
Kniha přísloví: I. neděli v srpnu až do příští soboty,
Kazatel: II. ned. v srpnu až do příští soboty,
Kniha Moudrosti: III. ned. v srpnu až do soboty,
Kniha Sirach: IV. (V.) ned. v srpnu až do poslední so-
boty v měsíci,
Kniha Jobova: I. ned. v září až do soboty před 3. ne-
dělí v září,
Kniha Tobíášova: III. ned. v září, v pondělí, úterý a
ve čtvrtek,

Kniha Judith: IV. ned. v září až do příští soboty,
Kniha Esther: V. ned. v září až do příští soboty,
I. Machabejská: I. ned. v říjnu až do soboty před 4.
nedělí v říjnu,
II. Machabejská: IV. ned. v říjnu až do soboty po V.
neděli v říjnu,
proroci:
Ezechiel: I. ned. v listopadu až do soboty před 3. nedělí
téhož měsíce,
Daniel: III. ned. v listopadu až do příští soboty,
Oseáš: IV. ned. v listopadu a v pondělí,
Joel: úterý a ve středu,
Amos: ve čtvrtek,
Abdiáš: v pátek,
Jonáš: v sobotu,
Micheáš: V. ned. v listopadu,
Nahum: v pondělí,
Habakuk: v úterý,
Sofoniáš: ve středu,
Aggeus: ve čtvrtek,
Zachariáš: v pátek,
Malachiáš: v sobotu (před I. nedělí adventní).

Ostatní knihy Starého i Nového Zákona, tuto nepřipomenuté, snadno se doplní ve dnech, kdy jim příbuzné blízké knihy se čtou nebo v čas, kdy nepřipadá zvláštní Scriptura occurrens, ku př. sv. evangelia ve všední dny postu, čtvera suchých dnů, Boží Hod a oktávy velikonoční a svatodušní, první prosebný den, o vigiliích; jindy zase pojaty jsou in proprium et commune sanctorum, což platí o všech svátcích dvojné třídy vyššího ritu a hodnosti*).

Též možno pokračovati budoucí rok v jednotlivých knihách tam, kde jsme minulý rok přestali, kam jsme až došli.

Pro užití v duchovní správě nejraději čísti Písma sv. v řeči lidu s náležitým výkladem, avšak s nemalým prospěchem a libostí bývá nahlédnouti též občas do latinské Vulgaty i původních textů.

Naše »Biblí Česká« ze Svato-Janského dědictví jest dobrá, škoda, že poznámky k textu nejsou častější a obsáhlejší.

Končíme slovy sv. Bernarda: »Utilis lectio, utilis eruditio, sed multo magis unctio necessaria« a kn. Přísloví: »Si sapientiam invocaveris . . . scientiam Dei invenies.« Prov. 2. 3. 5.

*) De scriptura occurrente jest pravidlem bráti lekce I. Nokturnu in festis semiduplicibus et duplicibus minoribus.

Z praxe duchovní.

Legitimace dítěte v cizí farnosti v matrice zapsaného, když rodiče pro vzdálenost ani do cizí fary ani k hejtmanství se dvěma svědky jíti nemohou.

C. k. hejtmanství Dubá i Litoměřice dovolila ulehčení, jak následuje.

Farní úřad nově oddaných rodičů tázal se nekolkováným úředním dopisem, může-li zavést s těmi rodiči protokol před dvěma svědky o žádosti za legitimování jejich dítěte zapsaného ve vzdálené matrice, místo aby ti rodiče šli k c. k. hejtmanství.

Odpověď obou c. k. hejtmanství: Farní úřad zaveď protokol s rodiči před dvěma svědky, přilož ex offio výtahy z křestní a oddací matriky a zašli sem. Protokol i výtahy jsou bez kolku; strany sem nepotřebují choditi.

Potom dopsal farář o křestní list nemanželského dítěte na cizí faru, napsal sám oddací list a protokol takový:

Protokol sepsaný u farního úřadu v . . . dne . . . dle vyzvání slavného c. k. hejtmanství v . . . dne . . . č. . . .

Předmět jest žádost o zapsání otce a legitimování nemanželského dítěte N. N.

Přítomní: podepsaní.

Před nižepsaným duchovním správcem vyslovují dle pří-
1/. loženého úředního oddacího listu oddaní N. N. a N. N., že spolu měli dítě nemanželské, které se narodilo dle křestního
2/. listu ex offio dne . . . v . . . a zapsáno jest v křestní matrice v . . .

Obzvláště tvrdí N. N. u přítomnosti a za souhlasu matky dítěte N. N., rozené N. N., jakož i před oběma spolupodepsanými svědky, že jest otcem onoho dítěte N. N., a žádá si zapsání svého jména do matriky.

Ježto však N. N. a N. N. pro chudobu nemohou jíti až k duchovnímu správci oprávněnému k legitimaci a poněvadž jest jim obtížno i k slavnému c. k. hejtmanství se dvěma vhodnými svědky přijíti, tedy prosí oba nejuctivěji, aby byla legitimace vykonána od slavného c. k. hejtmanství na základě tohoto protokolu.

Tím protokol skončen, přečten a podepsán.

Farní úřad . . . dne . . .

Coram me:
., farář.

N. N., jako otec dítěte.
N. N., matka dítěte.
O. P., svědek.
Q. R., svědek.

Ten protokol se zaslal k c. k. hejtmanství, které legitimaci dá samo provésti. Ku protokolu musí ovšem býti dle stávajícího zákona delegace od c. k. hejtmanství vyžádána jako v těch dvou případech.

Josef Hrobský, farář.

Romanarum Congregationum decreta novissima.

S. Congreg. Concilii.

Die 20. Februarii 1897.

Remotionis a parochia.

(Continuatio.)

At parochus, urgentibus etiam lictoribus, domum parochialem et beneficii administrationem relinquere coactus est, et hanc fiscus capessere non destitit, spiritualem autem curam animarum gessit Mathaeus Bressan, huic muneri substitutus a Vicario Capitulari. Res cum ita se haberent, novus Episcopus decreto diei 12. Aprilis 1894 quosdam delegavit iudices ad processum faciendum et die 16. Februarii 1895 haec prodiit sententia a iudice delegato.

1. D. Valentinum Maniago reintegrandum esse in exercitio sui ministerii; 2. reintegrandum esse etiam in iuribus canonico — civilibus quoad administrationem et redditus beneficii; 3. tamen, quum non possit statim sine suo et fidelium damno parochiam redire, cum episcopo rem agat, ut usquedum ipse personaliter accedere poterit, aliquem delegatum designet.

Deinde de expensis reficiendis aliam parochus Maniago movit quaestionem, sed infausto exitu. Controversa vero sententia, publicata die 1. Martii 1895, quoad meritum, habuit oppositores oppidanos, qui die 7. Martii ejusdem anni appellationis instantiam apud Curiam proposuerunt.

Quamobrem partium procuratores haec dubia contestati sunt, videlicet: I. An appellatio vel recursus admitti debeat in casu? Et quatenus affirmative: II. An sit confirmanda vel infirmanda sententia Curiae Episcopalis Concordien. in casu? Parochi advocatus contendens appellationem admittendam non esse, notat ad hanc requiri: 1. Ut provocatio intra decem dies fiat a die latae sententiae et scientiae numerandos; 2. Ut provocatio appellatoris intersit; 3. Ut reprehensa sententia alicui appellatoris juri detrimentum inferat. Deducitur ex Aut. in l. 6. Cod. tit. De appellationibus — ibi: — »Hodie autem cuilibet tribuitur spatium decem dierum a sententiae recitatione numerandum«. Idem Decret. Gratiani par. 2. caus. 2. quaest. 6. cap. 28: »Et sancimus omnes appellationes . . . posse intra decem dierum spatium a recitatione sententiae enumerandum, iudicibus ab his, quorum interest, afferri« Decret. Gregorii IX, lib. 2. tit. 27. cap. 15: »Cum post decem dierum spatium sententia in auctoritatem rei transeat iudicatae; qui ad provocationis subsidium infra id temporis non recurrit, appellandi sibi aditum denegavit« Itaque appellatio inita a quibusdam incolis oppidi Vigonovo apud S. V. O. die 23.

mensis Februarii 1896 adversus sententiam, de qua agitur, die 16. Februarii 1895 prolatam, procul dubio suscipi nequit, instat orator.

Quoad alteram conditionem hic notat, exploratissimum in jure est appellare non posse quemlibet, cujus haud interest provocatio: l. 1., dig. de appell. recip., et cap. non solent — caus. 2. quaest. 6. ubi haec dicta leguntur: »non solent audiri appellantes, nisi hi, quorum interest« et cap. Cum inter 16 de elect., ubi idem constituitur: »cum nisi quorum interest audiri non soleant appellantes, appellationem illam dicimus legitimam non fuisse«. Hisce animadversis, pergit advocatus, quum parochus Maniago iuxta rem iudicatam ne commorari quidem in oppido Vigonovo possit, provocatio interesse nequit oppidanorum, ideoque prorsus irrita habenda est. Et si animarum cura parochi vel eius vicario committatur, hoc Episcopi et non oppidanorum est munus; quemadmodum imperantium et non civium est eligere iudices.

Tertia conditio, advertit patronus, posita in appellatoris detrimento, apprime advertitur lib. V. Extravag. Comm. De poenis, ubi haec leguntur: »contra oppressiones debuerat esse appellatio ipsa remedium«. Glossa recinit: »appellatio est remedium contra oppressiones«. Et De Angelis in op. prael. Jur. Can. lib. 2. tit. 28. docet: »Appellatio... communiter definitur — Ab inferiore ad superiorem iudicem facta provocatio ratione gravaminis illati aut inferendi... Causae autem, ob quas remedium istud appellationis est introductum, principaliter sunt sequentes. 1°. Ut removeatur gravamen inique oppressis illatum. Cap. Suggestum 15. h. t... appellatio est species quaedam defensionis, quae datur oppressis contra injuriam iudicis.« Itaque concludit advocatus, quum incolae oppidi Vigonovo nullum detrimentum, nullam oppressionem, nullam iudicis injuriam vi reprehensae sententiae passi sint, vel patiantur, vel pati poterunt; eorum provocatio, qui testium munere functi fuerunt, flocci facienda est.

Descendens orator ad alterum dubium defensionem repetit ab ipsis sententiae verbis.

Ex adverso advocatus, qui oppidanis patrocinator ad H. S. C. recurrentibus, quoad primam quaestionem, an nempe haec appellatio vel recursus sustineri debeat, advertit hos non statim apud H. S. C. appellationem instaurasse, quia apud curiam Metropolitanam pendebat iudicium de expensis judicialibus reficiendis, quae quaestio tandem mense Januario 1896 definita fuit.

Notat oppidanorum sane querelam non esse despiciendam, quia »omnes et singuli, quorum interest, possunt appellare« (Reiffenstuel, Jus can. univ. ad tit. de appell. l. II., tit. XXVIII. § 2. n. 37.)

Parochianos vero in huiusmodi causas interesse habere probat, citans haec verba folii in Baren. agitata apud H. S. C. die 17. Maii 1851 § contra — ibi — »Etiam parochiani instare poterunt, ut sibi gratus eligatur parochus, et aequè ut parochus male

vivens e parochia dejiciatur ex generali interesse, quod habent parochiani, ut a bono parochus gubernentur«.

Demum ait patronus, etsi appellatio admittenda non esset, tamen oppidanis negandus non est recursus quum: »Recursus ad principem supremum numquam censetur interdictus, a quo quemadmodum jurisdictiones omnes fluunt, ita etiam conveniens est ut postea refluant«. (Rota, coram Rondinino in Cracovien. vocis activae et passivae 31. Jan. 1676, p. XVIII. rec. t. II., dec. 639, n. 23.) Nec aliter Barbosa: »Non denegatur remedium his, qui justam se habere causam arbitrantur, quo possint mederi gravaminibus; id autem est ad superiorem recursus; etenim jure permissum est, ubi appellari denegatur, ut per viam querelae ad superiorem adeatur.« (vot. decisiva. vot. 4. n. 79.)

Ingressus vero patronus alteram quaestionis partem, nempe meritum causae, contendit rem jam definitam fuisse rescripto diei 8. Ap. 1893, quo edicebatur: »Ordinarius jubeat praefatum parochum Maniago statim discedere e parochia Vigonovo sub poena suspensionis ipso facto incurrendae nisi pareat, et deinde nisi idem parochus malit parochiae nuncium mittere cum tenuis pensionis reservatione, processum contra eum instituat«.

Cujus rescripti mentem hanc esse contendit orator, ut parochus etiam invitus deberet removeri a parochia et dein, ut eidem renunciaret cogi, si ex processu constarent vera esse, quae opponebantur. Jamvero, instat orator, ex processu patuit Valentinum habere »indolem morosam, variam, fallacem, impetuosam, obstinatam«.

Ex testibus alius deponit »ipse loquebatur minime de rebus pietatis et religionis«; alius »pueri adolescebant, quin cognoscerent mysteria fidei«; et alius »ego ipse impedivi, quod unus ex meis filiis admitteretur ad primam Communionem, quia non erat satis instructus et dispositus«.

Suum cappellanum acriter exagitasse referunt testes, nempe: »ipsi denegavit signa communia amicitiae, salutationem, hospitalitatem; illum impedivit, ne sacrum faceret, quum jam missa nunciata fuerat et ille jam sacris vestibus indutus reperiebatur . . . illum ex ecclesia ejecit coram pueris . . . illi calumniose imputavit, quod non solverit decimas . . . totus fuit, ut illum e parochia ejiceret« (ibid. etc.). Item refertur, cum plerisque oppidanis implacabiles gessisse simultates; quin etiam, morienti inimico reconciliari noluisse.

Notat orator, testes haec et alia plura facta deponentes esse fide dignissimos et istos fuisse delectos »adessores, aeditui, officiales confraternitatis a SSmo Sacramento«. Sane, urget advocatus, haec omnia confirmari a vic. foraneo, referente: »quod a tempore, quo dictus parochus in loco praedecessoris suffectus est, parochia, quam optimam invenit, brevi in miserando statu redegit, et verbis factisque suis taliter conversatus est, ut odio habeatur omnibus parochianis etiam perditissimis«.

In suis litteris Card. Patriarcha Venetiarum testatur: »Ipsum habere ingenium valde durum et asperum, indolem supra modum morosam, mendacem, avaram, superbam, et fateri debeo me unquam invenisse hominem adeo insulsum . . . ejus conversatio adeo audax et provocans est tum erga parochianos, cum erga Superiores, ut indignatione corripiantur personae etiam placidae et pacificae«.

Quare concludit orator, sane locum esse remotioni a parochia. Et re sane vera exploratissimum est, duplicem ad parochos amovendos patere viam: quarum una privatio, altera, forensi vocabulo, remotio nuncupari solet. Illa poenae naturam induit, quae quidem exigi nequit, nisi causam subesse gravissimam, instituta inquisitione, approbetur. Haec contra haud poena, sed remedium est, quo parochiae periclitanti prospicitur: quodque recte praetermissa inquisitione, decernere fas est, quum satis aliunde constet, parochum licet vita integerrimum et sceleribus purum, parochiam sibi concreditam sine animarum discrimine gubernare non posse.

Imo ad parochum beneficio expoliandum, opinatur orator, adesse rationes, siquidem« . . . Si inimicitiae parochianorum justae et rationabiles sint, parochus est officio privandus non modo removendus« legitur in folio Bergomen. 12. Aug. 1865.

Sed potissimam adesse remotionis causam in themate contendit patronus, quia »Parochum populo exosum ita, ut grave immineat scandalum, si manebit in parochia, de qua est provisus, potest etiam invitum Episcopus compellere ad permutandum vel alia via illum exinde amovere« (Bellettus, Disquisitiones clericales p. I. § 15, n. 19. Romae 1654. pag. 93). »Populi odium . . . attendi oportet ad hoc, ut coacta abdicatio privationi aequivalens imponatur parochi.« (De Nigris, De vacat. benef. lib. 2. cap. 2. n. 16.) Ita S. H. C. in Taurinen diei 7. Julii 1855; in Limburgen diei 27. Junii 1857; in Eystetten diei 22. Sept. 1742; in Herbipolen. diei 22. Dec. 1860. et denique in Bergomen. diei 12. Aug. 1865; quam interpretans auctor Ephemeridis Acta S. Sedis ait: »Hinc colligi posse parochum non amovibilem a parochia amoveri per privationem vel per simplicem oeconomicam remotionem, quae vel perpetua esse potest, vel ad tempus — oeconomicam remotionem ex duplici causa fieri posse, ex imperitia nempe et inidoneitate parochi ad parochiam, ut par est, regendam — vel ex gravi odio et aversione plebis, quibus extantibus parochus parochiae suae consulere non potest«. Vol. I. pag. 519—520.

Dein patronus contendit judicalem formam in remotione minime servandam esse: quum »non officit in remotione defectus formalis processus, cum de poena irroganda non agatur, sed de simplici remedio afferendo scandalis et inimicitiarum periculis«. D. Secretarius in Bergomen. diei 12. Aug. 1865.

Neque, urget advocatus, objicere potest parochus, ut aliud aequale ei concedatur beneficium. Nam in facto est, quod ubi

primum Valentinus suspensione et irregularitate, benignitate H. S. O. solutus est, illum in oppido Predipozzo oeconomum Episcopus nominavit. Hoc hodie ille fungitur officio: sed rogatus, an parochus eligi cuperet, abnuit. Quum S. H. C. die Apr. 1896 visum est Valentinum parochiali officio imparem esse, »Episcopus curet, meliori quo fieri potest modo rem componere conferendo praefato parochi Maniago beneficium sine cura animarum«, Concordiensis Episcopus, mansionariale Valentino beneficium in Ecclesia Cathedrali pollicitus est, sed hoc etiam acceptare renuit. Ex dictis quum advocatus arbitretur satis superque comprobasse, Curiae sententiam rescindendam, studium convertit, ut clientem suum purget a nota zeli immodici et praecipitis; et ait, sane judicem delegatum in exaranda sententia omni studio culpas extenuasse parochi; at cappellani quoque culpa vertisse inimicitias, discordias, scandala in parochia enata, ex parochi tantum facinore; quum haec omnia habita sint etiam in parochiis Valvasone et Riparotta, antea a Valentino possessis, quamvis Bressan ibi non adesset

Demum ex studio partium dictatam fuisse sententiam advertit orator, scatere ex ejusdem tenore, quum absurda vel impossibilia decernat, nimirum »Reintegrandum esse parochum in exercio sui ministerii — sed quum pro nunc non possit personaliter repetere munus parochi, sine proprio et suarum ovium periculo, negotium instituere debet cum Ordinario, ut provideat curae et administrationi spirituali parochiae usquedum vel adire possit ecclesiam suam, vel alio beneficio donetur«.

Haec potiora mihi visa sunt EE. P. P., quae ex libellis defensionum Vobis referrem; modo Vestrum est pro sueta iudicii sapientia et maturitate infrascripta dirimere: .

DUBIA.

I. An constet de legitima appellatione vel recursu in casu?

Et quatenus affirmative

II. An sententia Judicis Delegati Concordiensis sit confirmanda vel infirmanda in casu?

Responsum fuit:

Ad 1. Affirmative pro recursu.

Ad 2. Sententiam esse confirmandam juxta modum. Modus est, ut parochus Maniago intra 15 dies a notificatione hujus decreti renunciaret beneficio parochiali, et nisi pareat, Episcopus illum removeat nomine et auctoritate H. S. Cong. eumque provideat de congrua sustentatione.

Listy homiletické.

Slavnost všech svatých.

Vítězství ctnosti.

»Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.«
Luk. 18, 14.

Před málo lety žil v Evropě hrdina, který od Španěl až k ledovému Rusku země prošel tak, že se jeho vítěznému meči králové klaněli a všechno se před Napoleonem kořilo. To bylo vítězství statečnosti. — Před věky nebylo téměř nic známo o soustavě nebeské a teprve v sedmnáctém století Koperník a později Keppler a Galilei vyzkoumali obzor světový a jejich zkušenosti platí podnes. To bylo vítězství vědy. — Před lety ještě mnohá krajina, mnohý vrch, mnohé pohoří bylo lidem neznámo; a teď zkoumatelé prostupují nejdlehlší kraje s nasažením života, dostupují nejvyšších míst, aby všechno poznali a odkryli. To jest vítězství výzkumů lidských.

Mohli bychom ještě mnoho takových vítězství připomenouti ve vědách, pokroku, vojenství atd., ať jenom upozorníme na železnice, telegraf, elektřinu a jiné a jiné. Každé podobné vítězství se ve světě oslavuje v tisících a tisících listech a sborech všemožným způsobem, a pouze o jednom vítězství pramálo slýcháme a to o vítězství ctnosti.

Dnes pak, drazí přátelé, nutí nás miliony a miliony srdcí všech zemí, řečí, stavů, bychom i jejich vítězství oslavovali. Jsou to svatí, kteří v Církvi Kristově žili, do nebe se slavně dostali a zde prozpěvují: »Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupův« Svět má pro své hrdiny písně vítězné a rovněž i tito nebešťané, tito světci, kteří dobyli velikého vítězství ctnosti, oslavy zasluhují. O tomto vítězství chceme promluvit dnes v památku všech svatých a to, že zušlechťuje a povznáší: 1. jednotlivce a 2. celé národy, o čemž v jednotlivých dílech.

Pojednání.

1. Ctnost zušlechťuje a povznáší jednotlivce.

Jak ctnost působí na člověka a jakých zásluh a předností mu zjednává, toho vidíme příklad na Marii Panně. V tichém bydlí Nazaretě tato něžná Panna, svět jest jí cizí a radost její jenom v Bohu. Než tato ctnostná dívka přece nalezena jako fialka, která se v křoví skrývá. Anděl sám vyhledal ctnostnou Pannu a pozdravuje ji slavnostně: »Zdravas Maria, milosti plná, Pán s tebou . . . Neboj se, Maria, budeš Matkou Boží . . . A proto jsi poželována mezi ženami.«

Učinil Bůh něco většího a vznešenějšího, než když člověka udůstojnil, Marii Pannu vyvolil, aby se Matkou Boží stala? A proč se této milosti, této veliké důstojnosti právě Marii Panně dostalo? Pro její snad královský původ? Vždyť byla tak chudou, že rukama svýma se živila a chudému tesafi Josefovi se zaslíbila. Byla tak chudou, že v chlévě Syna porodila, nemajíc ani postélky pro Spasitele. Byla tak pronásledována, že musila prchat se Synem; byla tak nešťastnou, že doprovázela Ježíše na Kalvarii. A přece tuto chudou, nebohou a bolůplnou Pannu anděl nazývá požehnanou pro její ctnosti, jimiž vynikala a to především pro její pokoru, kterou ukázala, řkouc: »Aj, já děvka Páně, staniž mi se podle vůle Jeho.«

Tedy pokora jest takou ctností, která lidi zušlechťuje a povznáší. »Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.« Není lepší tato pokora než pýcha mnohých synů světa tohoto, kteří na svých přednostech tělesných, na svém bohatství, na svém postavení a jiných věcech sobě velice zakládají, jenom pyšné své libovůli, jenom svému »já« hovíce? Oproti těm podobá se Maria Panna jedli pevně zakotvené; ji nemůže nic vyvrátiti, kdežto ješitní synové tohoto světa jsou jenom jako bodláci, kteří píchají každého, kdo se jim přibližuje.

Že ctnost zušlechťuje jednotlivce, toho máme příklad na svaté Teresii, při níž musíme chváliti její trpělivost. »Blahoslavení lkající, neboť oni potěšeni budou,« dí o podobných světcích dnešní evangelium. Svátá Teresie prožila čtyřicet let v bolestech; její život byl jako řetězem rozmanitých strastí. Než oproti všem nemocem a bolům konala daleké cesty, by kláštery navštěvovala, a ani nepohody ani rozbourené živly ji nemohly zadržeti v práci té. Jejím heslem bylo: »Ježíši trpěti nebo zemřítí!«

Jak mnohé děti světa tohoto naopak věnují veškeru péči jenom svému tělu, zdobíce a okrašľující je den co den marnivě pro zkázu duše své a pokušení jiných! Oproti těm se podobá svátá Teresie routě, něžné té bylince, která na skalách nespátřená a neznáma odkvetá na palčivém slunci, kdežto duše jenom na těle si zakládajících lidí rovná se rulíku, který v lesích při cestách roste a poskytuje pouze zkázonosný jed.

Jako světice Teresie jest vzorem trpělivosti, tak na svatém Aloisu vidíme odlesk čistoty, ctnost to, která musí býti pečlivě hlídána, poněvadž mocní nepřátelé proti ní brojí. »Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.« Svatý Alois jest jako lilie nevinnosti a čistoty a tato ctnost ho zušlechtila, povznesla, vzorem mládeže učinila.

Ať vzpomeneme také na světce Karla Boromejského, na biskupa Alfonsa Ligurského, kteří celý život svůj službě Boží věnovali, by co nejvíce duší pro království nebeské získali, časnou bídu a strast mírnili. V Miláně zuřil mor, všechno se trásló strachem, a Karel biskup prochází ulice a domy pokojně a statečně, aby uděloval útěchu tělům i duším. V diecesi světce Alfonsa panuje hlad a svatý biskup prodal své jmění a rozdělil chudým.

A jako tito biskupové ve svých osadách a diecesích osvěžovali nový křesťanský život, svatý František Xaverský opouští svoji vlast, své rodiče, vůbec všechno a cestuje za daleké moře do Hindostanu, by i zde světlo pravé víry rozžal, kde posud pohanství panovalo. Tady pracuje za neustálého pronásledování a za stálých nebezpečí, až posléze v cizí zemi duši vypouští. »Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské.«

Ctnost statečnosti, horlivosti a svatosti povznesla tyto biskupy proti lidem, kteří také sice pracují ale ne pro čest Boží, nýbrž k vůli zlatému teleti, jemuž se klaní, kteří místo srdce mají kámen, ani v neděli k vyšším myšlénkám se nepovznesou, svých bližních duše svádějí a jsou takoruka apoštoly nevěry.

Uvažující o jednotlivých světcích, vzpomeňme i na svatého Josefa. Jest sice málo, co víme ze života jeho, ale již to postačuje, bychom v něm spatřili dokonalou spravedlnost před Bohem. Byltě panic tento s Marií zákonitě zasnouben, když působením Ducha Svatého počala Syna Božího. Světec uslyšev o tom, vzdává se práva svého a chce tiše Marii propustiti, by zákonem tehdejších nebyla pro nevěru smrtí potrestána. Svatý Josef jest patronem ctnostného muže a manžela, svatý Josef měl opravdu křesťanské srdce, třeba ještě nebyla proslovena zásada: »Milujte i nepřátele své«

A ctnost statečnosti hlásal v životě Ludvík IX., který s korouhví v ruce, s mečem při boku jako hrdina a bojovník vyššího rázu, ozářen a rozohněn živou věrou, táhl do svaté země, by tuto posvátnou půdu vydobyl z rukou nepřátel Kristových.

Ačkoliv v ruce třímal meč, v srdci jeho byl pokoj. Na posledním loži odpočívaje, dával svému synu krásná napomenutí, z nichž jedno bylo: »Nic se Bohu více nelíbí než pokoj duše.« — »Blahoslavení pokojní; neboť oni synové Boží slouti budou.«

Oproti tomuto vzoru statečnosti křesťanské lásky k bližnímu jsou lidé, kteří zlomyslně chyby jiných vynášejí, na sebe menší křivdu zapomenouti nechtí, kteří ani na konec života ruku ku smíru nepřítelům nepodají.

Světcí Josef a Ludvík podobají se skřivanům, o nichž bájeno, že ranění jsouce, vylétají přece ještě k nebesům, aby tam pěli nadále píseň Bohu; hříšníci, kteří bližním všechno zlé přejí, činí, mluví a jinak škoditi se snaží, podobni jsou zmijím, které pod květy a kameny číhají, by pocestné uštkly a usmrtily.

Drazí přátelé, jenom několik příkladů jsem předvedl, abychom poznali, jak ctnost šlechtí a zvyšuje jednotlivce. Mohli bychom probrati všechny svaté, jichž památku dnes slavíme, a při všech bychom viděli, že je ctnost tolik vyvýšila a světcí učinila. Než tato ctnost působí mocně nejen na jednotlivé lidi, ale i na celé národy, o čemž v díle druhém.

2. Ctnost zvyšuje a povznáší národy.

Veškeré dějiny všech národů tomu nasvědčují, že správný jest výrok Písma: »Spravedlnost zvyšuje národ, ale hřích bídné činí národy«. Přisl. 14, 34.

Ačkoliv u mnohých lidí dnešního dne nevěra a hmotářství za nejvyšší moudrost se považuje a Boha a ctnost rádi by z dějin vypustili, ačkoliv se namnoze po ctnosti nohama tlape, přece ten národ vždycky jenom prospívá, který v pokoji žije a ctnost pěstuje, který orbě, průmyslu, řemeslu a jiným podnikům síly své věnuje.

Takový národ se podobá úlu, kde včely med a vosk shromazďují pro sebe i své potomky, pro sebe i svého hospodáře. Ale národ bez ctnosti klesá, padá, až docela zanikne.

Ctnost jest předním požadavkem každého národa, mravy jsou základem společnosti lidské. Národ ctnostný spíše obstojí bez zákonů, než národ bez mravů i s nejlepšími zákony. Dejte národu takovému sebe lepší zákony, co mu to pomůže, když jeho vůle není pevná! Jedině ctnost šlechtí národ.

Střídmost ostří jeho sílu, čistota zachovává mravy, spravedlnost chrání slabé, utiskované, opatrnost ostříhá před pokušením, zbožnost spojuje jej s Bohem, láska k vlasti klade mocné kořeny k zachování a udržení státu a podává příklady obětivosti, statečnosti a jiných ctností.

Když byl Hospodin národu Israelskému na poušti udělil desatero přikázání, slíbil mu pomoc svoji, bude-li konati vůli Boží a povede-li ctnostný život na zemi: »Aj, já pošlu anděla svého, kterýž šel by před tebou, a ostříhal na cestě a uvedl tě na místo, které jsem připravil tobě. Uposlechněš-li hlasu jeho a učiníš-li všechno, což mluvím, nepřitelem budu nepřátel tvých a sužovati budu sužující tebe. I budete sloužiti Hospodinu Bohu svému, abych požehnal chlebům tvým i vodám, abych odjal nemoc z prostřed tebe«. II. Mojž. 23, 20—25.

A skutečně, dokud Israelský národ poslouchal Hospodina, pokud ctnostný vedl život, Bůh vyvyšoval a šlechtil jej, zachovával a chránil před nepřitelem, zdaru polím dával, že země jeho

mlékem a strdím oplývala; ale jakmile Israelští na Boha zapomínali, ctností v soukromém i veřejném životě opovrhovali, Bůh odvrátil se i od národa vyvoleného, že klesal hloub a hlouběji, podléhal nepřítelům a z vlasti své byl vypuzován a vyháněn.

A co se dělo s národem tím, to zakoušeli národové jiní. Pouze ctnost a spravedlnost zvyšuje jednotlivce i celé národy, ale hřích strhuje je s výše a bídnými činí.

Pozorujeme-li dějiny starého nebo středního věku, všude poznáváme, že ctnost udržovala a zušlechťovala národy, věrnost a úcta k Bohu, zbožnost a světlo pravdy že jest úlohou každé země, má-li státi na pevných základech.

Toho patrným důkazem jest Řecko. Ani svoboda v zemi, ani hrdinné boje na venek, ani tak průmysl, umění, vědy nepůsobily v malém národě řeckém jako ctnost, která byla zvláště v zemi této pěstována, hájena a utvrzována. Ale jakmile řecký národ pohrdl ctností, jakmile pouhá smyslnost počala panovati v zemi, klesl národ a my jenom stojíme u trosek bývalé slávy jejich. Hřích bídné činí národy.

A jako s Řeky podobně se dalo s Římany. Prostý, přísný, mravný, obětivý národ římský překonával veškeren tehdy známý svět a Římané požívali moci a slávy, jako žádný jiný národ na světě. Spravedlnost zvyšuje národy. Ale jakmile Řím se proměnil v bahno mravního kalu, jakmile zasedali krvelační císařové na trůně, Římané jenom smyslným choutkám hověli a za sebe si najímali bojovníky, jakmile klesla mravnost, statečnost, obětivost a veškera ctnost ve velikém státě římském a modloslužba sklesla na pouhé klanění se zlatu a užívání rozkoší světa tohoto; tu klesl Řím a barbarští přistěhovalci zničili veškerou říši, všechny nákladné stavby a jiná zařízení. Římané vyhynuli a dnes jenom trosky kolem Říma ukazují na bývalou slávu velmocného národa. Hřích bídné činí národy.

Četný a veliký byl národ Babylonský, a dnes není ani stopy jeho pýchy a vysokomyslnosti. Kamenné pouze památníky ukazují, že žil v Egyptě mocný a bohatý národ, kde nyní namnoze poušť.

A tak mnohé jiné vyhynuly národy, poklesly, podmaněny byly, že dříve ctnost byla u nich za své vzala a hřích toho neb onoho způsobu pronikl veškery vrstvy lidu.

A když pokleslost byla největší, když lidstvo nejhloběji zapadlo, tu do prostopášného, smyslného Říma přichází apoštol Páně, tu po světě se šíří nauka Kristova, jejíž nejpřednějším článkem jest ctnostný život.

Kříž na Golgotě jakoby hlásal po světě ctnostný život Pána a Spasitele našeho. Chce-li se jednotlivec, ano i veškeren národ zachovati, povznášeti, zušlechťovati, ať jest ctnostně živ!

A když se tato nauka rozšířila po světě, když se národové k ctnosti vraceli, jakoby se celá země znovu obrodila. Pohledněme jenom na národ český za časů Karla IV., kdy u nás kvetl náboženský život v největším jase, kdy víra svatá pronikala všechny vrstvy od krále až do poddaných. Tentokráte také v Čechách

panoval blahobyt, kvetl průmysl, v zemi vládl pokoj, na všech stranách byl dostatek, ano nadbytek, a podnes doba ona sluje zlatou dobou českého národa.

Německo řídí se zásadami Kristovými stalo se mocným a velikým za Karla Velikého a v pozdějších stoletích. Tenkrát byla ještě v národě jednota víry.

Když Španělsko v duchu víry Kristovy bojovalo, jeho zásluhou půlměsíc na Evropu se hrnoucí byl zadržán křížem Spasitelovým. Španělsko dlouho lnulo k víře katolické s nevšední láskou a právě v tomto národě povstaly první hvězdy myslitelů a básníků světových jako Lope de Vega, Calderon a jiní.

Ale jakmile zde opanovala francouzská rozmařilost, nádhera a šířila se nevěra, hned upadal národ v zapomenutí.

A jako Španělsko na západě tak Anglie na severu. Vítězně postupovala s křížem dále a dále a právě Anglii jest co děkovati za veliké oběti v působení missionářském. Ale v 16. věku Jindřich VIII. počal náboženství upravovati dle své vůle a chuti, a od té doby černá skvrna v dějinách národa toho, že pronásleduje krvavě katolický národ Irský a že v hlavním městě Londýně, v tom novověkém Babyloně, bída celý rok panuje, na tisíce vyvrhelů lidských zde doupata má a co rok vedle největších světa boháčů na sta lidí umírá hladem.

Ano, jenom ctnost zvyšuje národ, pevná víra v Boha udržuje a obšťastňuje jednotlivce i celé země.

Mohli bychom ještě poukázati na Francii a její republiku, na Itálii a její poměry a všudy bychom poznali, že ctnost jenom zvyšuje národy a přináší požehnání, a že na mnohém národě v nedaleké budoucnosti se ukáže ve světle velice patrném, že hřích porobuje země a zbídňuje celé národy.

I dnešní den jest příhodnou dobou k rozhodnutí se. Hříšníci, odvrzte od sebe pouta hříchu a přijměte okovy božské lásky, která přináší pokoj, štěstí a požehnání. Lidé, v ctnostech Kristových krácející, bojujte nadále udatně pro věc Spasitelovu! Boj jest sice těžký, ale odměna veliká. V boji jsou obtíže, pronásledování, nesnáze a četné strasti, ale dnešní oslavenci, přemnozí svatí a světice Boží, kteří boj pozemský šťastně překonali, stojí při nás a pomáhají nám. A pohled na společníky bolu a účastníky boje našeho posiluje nás. Utikejme se ku světcům, vzývejme četné proroky, patriarchy a krále Zákona Starého, apoštoly, vyznavače, mučenníky, svaté panny a vdovy a především Marii Pannu, Královnu všech svatých, a vůdce všech těch světců Ježíše Krista, vedme ctnostný život a pak i nám v nebesích připraveno bude místo slávy a radosti. Amen.

Alois Dostál, farář v Křečovicích.

Památka všech věrných dušiček.

Na hřbitově vidíme: 1. hroby, 2. hroby našich přátel.

»Pojďte a vizte místo, kdež jej položili.«
Mat. 28, 6.

Tak promluvil anděl k nábožným ženám, které časně ráno v neděli velikonoční ubíraly se ku hrobu Ježíšovu. A těmi slovy volá Církev sv. dnes také k nám: Pojďte a vizte místa, kdež položili a kladou ty, kteří vám a mezi vámi umírají, pojdte a vizte hroby zemřelých. A proč volá nás dnes Církev Boží ku hrobům? — Včerejšího dne, moji drazí, k nebi ukazovala nám Církev sv., s nebe ohlašujíc nám slova: Radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích; dnes na zem nám ukazuje na hroby. Včera pravil jsem vám s tohoto posvátného místa, že pravá Církev Kristova jedna jest, ale má trojí údy, zde na zemi, na nebi a v očistci. Církev kat., pravil jsem, jest jako tři sestry krásné a vespolek se milující, dvě sestry, totiž Církev vítězná v nebi a Církev trpící v očistci, odešly již z tohoto světa, na němžto jest jenom Církev bojující, a to jsme my, všickni křesťané katoličtí; ale všechny ty tři sestry mají mezi sebou obcování milující se vespolek, jsou dohromady, jak dí sv. Pavel, jedno tělo, jednoho těla údové. V listě ku Korintským píše ale apoštol takto: »Údové jedni o druhé pečujte. A trpí-li co jeden úd, spolu s ním trpí všickni údové; pakli jest v slávě jeden úd, radují se spolu s ním všickni údové.« Podle tohoto napomenutí radovali jsme se s oslavenou sestrou naší — se svatými v nebi, slavíce radostný svátek všech Svatých; dnes pak konáme památku duší v očistci, máme útnost, trpíme spolu s trpícími. Včera roztoužili jsme se po nebi, dnes nás pomyšlení na hroby a na očistec má pohnouti k milosrdenství. Jeť zajisté i to pamětihodno, že jenom v Církvi kat. nalézáme úctu k hrobům, úctu k tělesným pozůstatkům člověka. U pohanů mrtvá těla pálili anebo daleko od měst zavázeli, i u židů byla místa pohřební od obydlí lidských vzdálena, ano židům platil za nečistého každý, kdo na mrtvého pohleděl, kdo se dotekl, kdo mezi hroby pobyl. Jenom Církev kat., která učí, že toto tělo, ačkoli prach a popel, jest příbytkem nesmrtelné duše a chrámem Ducha Sv., která učí, že toto tělo jednou vstane oslavené a nesmrtelné, jen ona hlásá nám uctivost k hrobům a k tomu místu, kde těla mrtvých odpočívají. Proto jest každý kat. hřbitov místo posvěcené a svaté, proto Církev sv. od prastarých časů pochovávala jen okolo chrámu aneb i v chrámě samém, a bohužel že tato vůle Církve Boží za novějších dob zmařena byla světskými zákony, kterými hřbitovy skoro všude se odklídily od kostelů daleko za vsi a města. U nás bohudíky zachoval se ještě ten pravý kat. způsob, a musí to býti jistě každému milé a vzácné pomyšlení, že bude jednou odpočívati u toho chrámu, v němž

tolik milostí obdržel, v němž jeho otcové i jeho vnuci přítomní jsou nejsvětější oběti jako on. Vážme si toho, že kdykoliv do kostela jdeme, vidíme hroby svých milých, radujme se, že i naše hroby navštěvovati budou vděční potomci, radujme se ale obzvláště proto, že Spasitel náš o Vzkříšení, o Božím Těle a při každém zaopatřování nemocných okolo našich hrobů nošen bývá. — Pojdte a vizte místo, kdež jej položili! Pojdte tedy, moji drazí, v duchu na hřbitov, a následujte s myslí pozornou mé rozjímání, které chci založiti na tom, že vidíme na hřbitově: 1. hroby, 2. hroby našich přátel.

P o j e d n á n í.

1. Jest i to, rozmilí v Kristu, obyčej katolický, že uprostřed hřbitova bývá postaven kříž, ale bez obrazu ukřižovaného Spasitele, pouhé dřevo kříže. A jaký jest význam toho? Kříž pamatuje tě na smrt Páně i na smrt tvou. Ale Pán není na kříži, on vstal z mrtvých. Smrt a vzkříšení Kristovo, smrt a vzkříšení naše hlásá nám to dřevo kříže bez obrazu Spasitelova, smrt a vzkříšení hlásají nám hrobové. — a) Postav se na hřbitov a ohlédni se kolkolem, a na jednom z těch míst, které viděly oči tvé, za nedlouho odpočívati budeš i ty, neboť uloženo jest lidem jednou umříti. Ale pomysli si snad někdo z vás: Já jsem ještě mladý, zdravý, silný, na smrt ještě nemusím pomýšleti. Já ale pravím mu: Bratře, sestro, poď na hřbitov a ohlédni se ke všem hrobům: ať jsi dítko anebo muž, zdravý anebo churavý, silný anebo slabý, každý tam najdeš hrob, kde někdo odpočívá, kdo byl také tak mladý, silný a zdravý jako ty a přece ho zachvátila smrt. Každý věk a každý stav nalezne tam hrob, z něhož uslyší hlas: Co jsi ty, to já také byl, než mě položili do hrobu, a co jsem já, to i ty dnes nebo zítra budeš. Pamatuj tedy na smrt, na hrob! A protože na smrt vždycky pamatovati máme, proto jest to přání Církve sv., aby hroby byly tam, kde lidé nejvíce choditi mají, u kostelů. Ale lidé, kteří podle těla a pro tělo živi jsou, neradi pomýšlejí na tu chvíli, kdy jejich vykrmené a rozmazané tělo v chladnou zem se uloží, a proto neradi vidí hrob; a tento duch tělesný to byl, který zákony světskými hřbitovy odklidil lidem z očí. Bláhový člověk takový, jenž o smrti, o hrobu slyšeti nechce. Takový podobá se dítěti, které vidouc jedovatého hada zastře si oči a tím jenom spíše uštknuto bývá, takový podobá se pocestnému, který jda po úzké cestě, vedle níž hluboká propast, zastírá si oči, a tím spíše do propasti padá. Užitečné jest pamatovati na smrt, abychom se na ni náležitě připravili, neboť od dobré smrti závisí celá šťastná věčnost, a běda tomu, koho smrt překvapí nepřipraveného. A nemysli nikdo, že snad časté pamatování na smrt člověku pokazí radosti života, že ho činí smutným. Nikoli, právě ten, kdo na smrt vždy jest připraven, má v sobě spokojenost a veselost, neboť nemá se čeho báti. Smrt hlásají nám hroby, a kdo se srdcem věřícím ucha přiloží ku hrobům, ten uslyší odtamtud slova Spasitelova: »Nevíte

dne ani hodiny, a proto buďte vždycky hotovi. Den Páně jest jako zloděj, který přijde z nenadání; a proto bděte, aby, až přijde Pán, našel vás bdící.»

b) Hroby, ty kříže a nápisy na hrobech zvěstují nám nejenom smrt, ale ještě jinou a to přeradostnou zprávu, totiž těla vzkříšení. A tato víra ve vzkříšení, kterou dnešní epištola nám na paměť uvádí: »Trouba zavzní a mrtví vstanou neporušitelní«, tato víra ukazuje nám hroby z jiné radostnější stránky; tato víra činí ze hřbitovů našich pole Boží, na němž rozsívá se tělo lidské, aby vzešlo opět v den soudu. Z hrobů vyjdou jednou zase všickni ti, které tam s pláčem a zármutkem ukládáme, na zvuk trouby a na hlas Syna Božího vstaneme všickni s těmitěž těly, které nyní máme, ale s proměněnými. Z mrtvých vstání naše vypisuje apoštol I. Kor. 15, 40: »Rozsívá se tělo v porušení, vstane v neporušitelnosti, rozsívá se v nesličnosti, vstane v slávě, rozsívá se v nemoci, vstane v moci, rozsívá se tělo hovadné, vstane duchovní.« Radostný bude ale ten den jen pro ty, kteří dobře činili: »My všickni, z mrtvých vstaneme, ale ne všickni proměněni budeme.« A v dnešním evangeliu praví Spasitel: »Přichází hodina, v kterou všickni kdo v hrobích jsou, uslyší hlas Syna Božího, a půjdou, kteří dobře činili na vzkříšení života, kteří pak zle činili, na vzkříšení soudu.« Chceš-li tedy, bratře, sestro, aby vzkříšení tvé bylo k životu, abys vstal z mrtvých proměněn a oslaven, sem pojď ku hrobům, zde uč se pamatovat na smrt, zde uč se připravovat se na smrt; zde u hrobů uč se, co z tvého těla bude — prach a popel, abys mu příliš nehověl, ve všem mu nesloužil; zde u hrobů uč se, že tělo tvé z mrtvých vstane, a neposkvřňuj ho hříchy, aby zůstalo v slávě

2. Smrt a vzkříšení hlásá nám každý hrob. Ale ještě jednou vyjděte na hřbitov, a vizte: ty hroby zde kolem chrámu jsou vaše hroby, hroby vašich přátel, vašich bratří. Není dozajista nikoho mezi námi, jenž by zde neb jinde neměl hrob, v němžto odpočívá ten, jenž byl drahý srdci jeho. Tu děti klekají na hrobě otce, matky, tam s uslzenýma očima stojí rodiče u hrobu časně zesnulého syna, dcery — tam vdova oplakává manžela, bratra, sestru, tam se chudšas a sirotek modlí za svého dobrodince, a tak má každý nějaký drahý hrob. A tu jest mi, jako bych dnes ze všech těch hrobů slyšel volati hlasem žalostným ta slova, kterými prosil opuštěný Job přátele své o pomoc, slova: »Smilujte se nade mnou alespoň vy, přátelé moji, neboť ruka Páně dotkla se mne.« 19, 21. A ten hlas hrobový a ta prosba žalostná pochází od duší zemřelých v očistci, od našich zemřelých přátel a bratří. A kdož by měl srdce tak tvrdé, že by nebyl milosrdenstvím hnut? Vždyť jsou to naši bratři a sestry, jsou to spoluúdobé jedné Církve, jednoho těla s námi — a »trpí-li co jeden úd, spolu s ním trpí všickni údobé«. Oni ve velikém trápení svém nemohou si sami pomoci, ale my můžeme jim zjednatí úlevu a pomoc, a oni nás o to prosí, volajíce z hrobů: »Smilujte se nade mnou, smilujte se alespoň vy, přátelé moji, neboť ruka Páně dotkla se

mne.« A máme my nejednu příčinu, abychom pomáhali duším v očistci. Jest to povinnost vděčnosti modliti se za rodiče a dobrodince, jest to povinnost lásky pamatovati na duše v očistci. Oni jsou naší pomoci velmi potřebni, neboť ruka Páně těžko se jich dotkla. Oni jsou ale naší pomoci také hodni; neboť umřeli v milosti Boží, očištění ode všech těžkých hříchů, a v brzku již stanou se svatými, připočtění budou mezi vyvolené Boží. Oni nám konečně všechno hojně jednou nahradí. Až se naplní čas trápení jejich, a oni patřiti Boha budou tváří v tvář, pak i oni budou na nás pamatovati a přímlovou svou vymohou nám u Boha mnohé dobrodiní. Slyšme tedy dnes jejich volání a smilujme se nad nimi. Jest to věru smutné pomyšlení: Až umru, nikdo na mne nevzpomene, nikdo na mém hrobě nepoklekne, nikdo za mne se nepomodlí. ~~A proto každý tak nerad umírá v cizině. A proto pamatují lidé za živa na sebe, zakládají za duše své fundace,~~ aby za ně děly se modlitby a konala se oběť mše sv. ještě potom, až z rodu jejich nebude nikoho, kdo by přišel na hrob jejich, aby vyslechl jejich volání: »Smilujte se nade mnou alespoň vy, přátelé moji!« Smutné jest to opuštění býti na zemi, a smutnější opuštění býti v očistci. A proto, moji drazí, vzpomeňte dnes na modlitbách svých i na ty duše v očistci, na které nikdo nepamatuje. A kterak máme pomáhati duším v očistci? Co ulehčuje jim jejich trápení? Nebyli byste katolickými křesťany, kdybyste to nevěděli. Modlete se za mrtvé, neboť svaté a spasitelné jest modliti se za mrtvé, praví Písmo sv. Almužna, půst a jiné dobré skutky obětované Bohu za duše zemřelých jsou mocné prostředky před Bohem. Neboť almužna od smrti vysvobozuje, ujišťuje Písmo sv. A v knihách král. chválí Duch Boží obyvatele města Galaad, že sedm dní postili se za Saula a syny jeho, kteří zahynuli v bitvě, a prorocký král David také postil se za Abnera a všechny, kdož padli v boji. Dále, moji drazí, velikou pomoc můžeme poskytnouti zemřelým odpustky. Jestliže učiníš všechno, co se předpisuje k dosažení odpustků, můžeš tyto obdržené odpustky obětovati na ulevení bídy a trestů duší v očistci, a tím velikou jim učiniti pomoc. Největším dobrodiním pro duše v očistci jest ale oběť mše svaté, v nížto se obětuje za duši to nejsv. tělo, které pro hříchy na kříži pnělo, ta svatá krev, která za hříchy po kříži tekla. Kdyby tak mnohý věděl, jak jeho zemřelý otec, matka, bratr, přítel prahne v očistci po tomto dobrodiní mše svaté, snad by nezatvrdil nad ním srdce svého, ale spěchal by mu pomoci.

* * *

A proto, nejmilejší, dobře sobě dnes do srdcí svých запиšte slova, která dnes z hrobů k vám zaznívají: »Smilujte se nad...«

»Pojďte a vizte místo, kde kladou těla zemřelých.« My jsme, moji drazí, šli a viděli jsme 1. hroby, a ty hlásaly nám smrt a vzkříšení. Viděli jsme 2. hroby našich přátel, a ty volaly k nám o smilování. Pamatujte tedy na svou smrt, aby bylo slavné vzkří-

šení vaše. Pamatujte ale také modlitbou, posty, almužnou, odpustky, obětí mše sv. na duše zemřelých, a buďte ujištěni, že jako včera v evang. slyšeli jsme Spasitele volati: Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou, tak budeme-li my pomáhati duším v očistci, i nám jednou pomoženo bude. Vzpomínejme za živa na duše v očistci a ony na nás vzpomínati budou v hodinu smrti naší, jak to zpíváme dnes v těch slovech: »Na dušičky vzpomínejme, z očistce jim pomáhejme, budou na nás vzpomínat, až budeme umírat.« Amen. † Jan Herčík.

Neděle XXII. po Sv. Duchu.

Úskočná otázka fariseů a moudrá odpověď Pána Ježíše.

»Dávejtež tedy, co jest císařovo, císaři,
a co jest Božího, Bohu!«

Mat. 22, 21.

Srovnávajíce časy přítomné a věci, které se v nich dějí, s dobou, ve které Kristus Pán mezi námi na zemi žil, poznáváme, že i nyní, jako tehdá, jsou na světě lidé, kteří libují si v úskočnosti, aby svého bližního oklamali nebo do neštěstí přivedli. O nekalém takovém jednání podává svědectví Písmo svaté, z něhož jsem právě část láskám vašim předčítal. Fariseové a Herodiáni vešli spolu v úradu, aby Ježíše mohli v řeči polapiti a pak Jej takovým způsobem o všechnu lásku a přízeň u lidu připraviti. Z té příčiny předložili Synu Božímu choulstivou otázku: »Co se tobě zdá, sluší-li dávatí daň císaři čili ne?« — Avšak Syn Boží, Jenž poznal nekalý úmysl nepřátel Svých, neodpověděl hned přímo, nýbrž napřed žádal, aby Jemu ukázali peníz daně a pak teprve jim jadrně odpověděl: »Dávejtež tedy, co jest císařovo, císaři!« a hned je také upamatoval na povinnosti k Bohu slovy: »a co jest Božího, Bohu!«

Zde tedy, drazí přátelé, máte tu úskočnou otázku fariseů a moudrou odpověď Krista Pána na ni. A právě o těchto dvou věcech chci láskám vašim vykládati, abyste poznali, jak sobě počínají nepřátelé naši, a jak my jim odpovídati máme.

Pojednání.

1. Fariseové a zákonníci nenáviděli Krista Pána; nemohouce Ho z nijakého hříchu usvědčiti, namáhali se, aby Ho aspoň u lidu očernili a za nepřitele národa Israelského vyhlásili. Z té příčiny, jak jsem pravil, nastrojili Pánu Ježíši lest, domnívajíce se, že se jim tak jejich hanebný kousek povede. I položili Kristu Pánu nám již známou otázku: »Pověz nám, co se tobě zdá, sluší-li dávatí daň císaři čili ne?«

A právě tato otázka chovala v sobě ten veliký úskok, o němž se domýšleli, že se mu Pán Ježíš nemůže vyhnouti, nechť odpoví na jakýkoliv způsob. Abychom však ten úskok v otázce od fariseů a Herodiánů položené poznali, za dobré uznávám, abychom o poměrech národa židovského se zmínili.

a) Z dějepisů národa Israelského jest povědomo, že židé za dob Ježíšových neměli svého vlastního krále, poddáni jsouce pohanskému císaři římskému. Fariseové a jich stoupenci těžce to nesli, že musili odváděti císaři pohanskému poplatky; poněvadž se domnívali, že to nedůstojno jest národa vyvoleného podrobenu býti takovému panovníkovi, jenž jest pohanem. Druhá zase strana v národě židovském, tak zvaní Herodiáni, za příkladem Herodesovým byli tělem i duší oddáni císaři římskému.

Z toho již snadno uzavíráti můžeme, že tyto dvě strany potíraly se navzájem a toliko v tom sjednoceny byly, co se týče nepřátelství proti Pánu Ježíši, Jehož obě strany stejně nenáviděly. A tato nenávisť byla právě toho příčinou, že se spolu spojily na záhubu Syna Božího.

Po delší úradě vymyslely sobě výborný plán; neboť vyvolili si společně za předmět tu věc, která je rozdvíjovala, totiž vládu římskou a odvádění daně pohanskému císaři. Účinek společné porady byl ten, že obě strany ze středu svého vyslaly zástupce k Pánu Ježíši, kteří před Něho předstoupili z počátku lichotíce slovy: »Mistře, víme, že pravdomluvný jsi a cestě Boží v pravdě učíš a nedbáš na žádného nebo nepatříš na osobu lidskou« a hned na to předložili palčivou otázku, o které mysleli, že jí Syna Božího v řeči polapí, řkouce: »Pověz nám, co tobě zdá se, sluší-li dávatí daň císaři čili nic.«

Obě strany čekaly na odpověď a obě byly připraveny, aby napotom Ježíše usvědčily; neboť odpovědí-li, že se sluší, tož by byli fariseové s veškerou prudkostí hněvu svého na Ježíše vyrazili, aby Ho za nepřitele lidu prohlásili, že ruší zákon Mojžišův a schvaluje nenáviděnou vládu římskou. Odpovědí-li však opačně, že se nesluší dávatí daň císaři římskému, zase Herodiáni byli by se na Něho vyřítili, aby Ho prohlásili za buřiče a nespokojence, jenž podkopává moc římskou a bez meškání vydali by Ho Římanům ku potrestání.

b) Hle, nejmilejší, tak chytře byla lest nastrojena a obě strany v tak hanebném skutku, ač jinak stály proti sobě, se spojily. Něco podobného vidíváme i za dob přítomných, kdy nepřátelé zjeveného náboženství Syna Božího a Církve svaté útoky činí proti vznešeným pravdám, které nám dány jsou s nebe. Rozhlížíme-li se na vše strany, shledáváme, že mnoho a mnoho jest nepřátel našich mezi sebou přechasto nesvorných. Jedná-li se ale o potupu Církve nebo snad o její zkázu, v tom se všichni srovnávají a se spolčují, ač před tím se snést nemohli.

A ptám-li se vás: »Jakých k tomu užívají prostředků?« to sami říci musíte, že jsou právě tak úskočnými, jako byli fariseové; neboť oni také sahají k nekalým věcem. Tak brzy učení

Církve svaté překrucují, aby si z něho posměch a nevážnost mohli tropiti; brzy opět podezřívají služebníky Boží roztrušující nebo vymýšlející o nich nepravé a člověka nedůstojné pověsti.

A jako fariseové a Herodiáni přibližovali se ku Kristu Pánu lichotíce Mu, tak podobně konají také nepřátelé doby přítomné; vždyť oni také často navštěvují služby Boží, rádi a ochotně naslouchají kázání, ale ne, aby se snad poučiti dali, nýbrž aby ze slov hlásaného slova Božího žerty si činili, anebo, jak se velmi často děje, aby kazatele tupili, že káže proti lidu a proto jest prý nepřitelem lidu.

Tak tedy jasně vidíme, že nynější nepřátelé Kristovi ve všem na vlas podobní jsou fariseům a Herodiánům, a proto směle o nich říci můžeme, že jsou to fariseové a Herodiáni ne sice za dob Kristových, nýbrž za dob našich. A jako známo jest, že fariseové a Herodiáni nikdy s pravou upřímností nestarali se o blaho lidu svého, ano velmi často byli jeho odpůrci, tak právě se má věc za doby přítomné; neboť tito pokrytci, ač se vám do očí staví jako dobří přátelé, přece vězte, že jsou vašimi nejúhlavnějšími odpůrci; vždyť chtějí vás oloupiti o ten nejdrahocennější poklad, o svaté náboženství, aby vás pak mohli užívatí ku svým nekalým záměrům.

c) Z toho již plyne mravné ponaučení, abychom nikdy nedopřáli takovým pokrytcům svého sluchu, ale je hned odpudili od svých příbytků. Než, rozmilí křesťané, ač vám na srdce kladu, abyste se varovali takových lidiček, přece vás žádám, abyste se od nich příučili jedné věci a to jest svornosti. Slyšeli jste, že odpůrcové svatého náboženství, ač sami nejsou mezi sebou svorní, hned se v jeden celek spojují a zapomínají na své různé náhledy, jde-li o to, aby Církve svatá a zřízení její potupeno bylo. A tak i my zanechme mezi sebou všech různic a svárů a spojujme se v užší svazky a bratrstva, abychom pak společně vystoupiti mohli proti nepřátelům svým a když o to jde, abychom čest a slávu jména Božího rozšiřovali, abychom hájili práv svatého náboženství a Církve svaté, tu pevně spolu držíme a druh druhu podporujeme, abychom od svých nepřátel přemoženi nebyli, ale vždy hotovi byli úkladů svých odpůrců se vystříhati a jim vhodnou dáti odpověď, jako to učinil Kristus Pán.

2. Dle náhledu pokryteckých fariseů vše přechytrně nastrojeno bylo proti Pánu Ježíši. Avšak Syn Boží ve Svě vševědoucnosti znaje nekalé úmysly jejich, všem Jemu činěným nástrahám se vyhnul a ošemetnou otázku rozřešil. »Co mne pokoušíte, pokrytci?« řekl Kristus Pán žádaje od nich zároveň peníz daně slovy: »Ukažte mi peníz daně!« A oni podali Jemu peníz. I dí jim Ježíš: »Či jest tento obraz a nápis?« Načež učenníci ku Kristu vyslaní jinak odpověděti nemohli, než když řekli: »Císařův.« A na to dal jim Syn Boží takovou odpověď, proti které žádná strana, ani fariseové, ani Herodiáni, ničeho namítati nemohli, řka k nim: »Dávejtež tedy, co jest císařovo císaři, a co jest Božího, Bohu!«

Milení posluchači, jestliže při všech skutcích a řečech Ježíšových uvykli jsme viděti Jeho svatost, Jeho dobrotu, Jeho lásky plné srdce a Jeho vševědoucnost, zajisté v této odpovědi Páně musíme se obdivovati Jeho nekonečné moudrosti, která v tom se jeví, že

a) chtěl židům ukázati jejich povinnosti, které vážou je k císaři. Židé byli poddáni císaři, požívali jeho ochrany a záštity a proto bylo zcela po právu, aby také odváděli daň tomu, kdo se o ně stará a je chrání. Přímou však říci židům: »Vy jste povinni odváděti daň do Říma«, bylo by je náramně popudilo a urazilo, a proto dal si Syn Boží ukázati peníz daně a pak teprve jim řekl: »Dávejtež tedy, co jest císařovo, císaři,« jako by jim říci chtěl: »Co mne pokoušíte; vy máte tento peníz od císaře, tím jste uznali jeho vrchní právo nad sebou a proto se mne nyní netažte, komu máte daň odváděti; vždyť to sami dobře víte.«

Způsobem takovým Syn Boží před Herodiány jasně obhájil právo císařovo a spolu aby se fariseům nezdálo, že tím Bohu se rouhá, že schvaluje nadvládu římskou a svatá práva národa vyvoleného dává na pospas pohanům, při tom i co Božího jest, Bohu dávati přikázal, řka: »a co jest Božího, Bohu dávejte!«

Hle, moji drazí, Syn Boží takto ponaučil nepřátely své, že při vykonávání náboženských povinností nic na tom nezáleží, jaké vládě podrobeni jsme; vždyť světský vladař vládne toliko nad věcmi pozemskými a spravuje záležitosti týkající se toliko blaha časného; Bůh však vládne nad veškerým člověčenstvem a tedy i nad samým vladařem. Z té příčiny slušno a spravedливо jest, abychom odváděli vladaři svému ty věci, na nichž jest obraz jeho a Bohu zase dávali tu věc, na níž jest vytisknut obraz Boží a to jest duše křesťana, která Bohu přináleží.

b) Vidouce tedy, drazí křesťané, jak Syn Boží moudře od byl nástrahy pokrytecké, obdivujme se moudrosti Jeho a volejme se svatým Pavlem: »Ó hlubokosti bohatství moudrosti a vědomosti Boží! Kdo poznal smysl Páně anebo kdo rádcem byl Jeho?« Proto také rádi podrobujeme se povinnostem svým, které vážou nás k vrchnostem ať duchovním, ať světským, věduce, že každá vrchnost vládne z vůle Boží a že Sám Syn Boží nás k tomu napomíná v dnešním svatém evangeliu. A jist jsem, že, kdyby se byli lidé řídili spásonosným učením Pána Ježíše, nebylo by se prolévalo tolik lidské krve; neboť každá vzpoura proti vrchnosti jest vzpourou proti Bohu. Pozorujeme-li všechny revoluce a povstání, která kdy se stala, vždy vidíme, že vycházely od lidí takových, kteří opovrhovali učením Kristovým.

A jestliže vrchnost někdy něco ustanovuje, co nesrovnává se se zákonem Božím, nemáme se protivovati, nýbrž tak dlouho poslouchati, dokud nejsme nuceni zákon Boží přestupovati. V případě takovém musíme se posilovati v Kristu Ježíši a vše trpělivě snášeti, ano raději i smrt podstoupiti, než abychom hříchem Boha rozhněvali. Příkladů o tom poskytují nám dějiny hojnost a netřeba nám ani do dalekých dob zabíhati; obraťme zraků svých

toliko o 15 let zpátky do říše Pruské, kde biskupové němečtí raději snášeli tresty, potupu, ano i vyhnanství, než aby se byli prohřešili proti přikázáním Božím, když k tomu nuceni byli. Protož, moji drazí, »dávejtež, co jest císařovo, císaři!« a při tom také nezapomínejte

c) dávati »Bohu, co jest Božího.« Než táži se vás: »Co jest Božího?« a za odpověď uslyšíte, že celý svět a vše v něm Bohu přináleží; ano náš život i naše smrt, naše zdraví i naše síly a schopnosti duševní jsem dílem Božím. I jest povinností naší, abychom toho všeho užívali ve svůj prospěch a z toho pak vládařství Bohu, Pánu svému, účet vydali.

Nuže tedy, rozmilí křesťané, věnujme Bohu všechno, co jsme od Něho přijali, zasvěťme Jemu duši svou i život svůj, abychom jednou na věčnosti od Něho odměněni byli, že jsme Hospodinu, Bohu svému, věrně sloužili; neboť snadno by se státi mohlo, že by náš dobrotivý Hospodin v poslední den říci mohl: »Neznám vás«, aby nás pak od Sebe na věky zavrhl.

* * *

Hle, moji drazí, tak za pomocné ruky Boží rozjímalí jsme, jak pokrytecky sobě počínali odpůrcové Syna Božího, aby Ho v řeči polapiti mohli. Avšak Syn Boží odolal všem nástrahám jejich a tak, jako jim i nám ukázal, jaké povinnosti nás vážou ohledně Boha a vrchnosti naší.

Čerpejme z toho rádi pro sebe ponaučení a i od těch pokrytců naučme se jednotě a svornosti, abychom spojenými silami státi mohli proti nepřítelům svým a způsobem takovým abychom zachránili svůj nejdrahocennější poklad, svaté náboženství, které nám s nebes přinesl Sám Ježíš Kristus, jemuž za to budiž čest a sláva na věky. Amen.

P. Bernard Brand, O. S. A.

Neděle XXIII. po Sv. Duchu.

O duchovním spaní a o duchovní smrti, čili o hříšném spánku.

»Neumřela dívka, ale spí.«

Mat. 9, 25.

Zázrak prý není možný, praví a tvrdí nevěrci lichou vědou a osvětou nakvašení. Já pravím ale: zázrak jest možný, protože jest Bůh; kdyby Boha nebylo, nebyl by arci zázrak možný, neboť síly přírodní nemohou více vykonati, než co v moci jejich jest a k čemu mají způsobilost; Bůh ale, původce a stvořitel sil přírodních, může činiti, co síly přírodní nemohou; síly přírodní nemohou mrtvého vzkřísiti, ale Bůh, an jest Pánem života a smrti. Zázraky by byly nemožny, kdyby Boha nebylo; nevěrci tedy by musili napřed nezvratně dokázati, že Boha není a býti ne-

může, když se opovažují tvrditi, že zázrak možný není. Kdo to ale dokázal, kdo to mohl ještě dokázati? Všecko mluvení: není Boha, jest jen pouhý, nesmyslný a nerozumný žvast, který není ničím odůvodněn, dávno již zvrácen; žvast nesmyslný pravím, který poráží a ze lži trestá zjevení Boží, nebo neklamně jest jisto a nezvratně dokázáno, že se Bůh zjevil, že se zvláště zjevil v Synu Svém, v Ježiši Kristu. Zázrak jest možný, pravím, a možnost tu dokazuje nejlépe to, že se zázraky skutečně dály a staly, a to již v Starém Zákoně; zázrak jest možný, a důkazem nezvratným jest, že je Ježíš činil; zázraky Kristovy se dají jen nerozumně upříti, nikoli ale rozumně zvrátiti.

Ježíš činil zázraky a to Svou mocí, a tím jest spolu dokázáno, že Ježíš Bůh jest! — Podle dnešního svatého evangelia vzkřísil Ježíš všemohoucností Svou dceru jednoho knížete, vzkřísil ji tak snadno, jako my spícího snadno probudíme; za tou příčinou nazval také Ježíš smrt její spaním řka: »Neumřela dívka, ale spí,« pak uzdravil Ježíš ženu dvanácte let krvotok mající, což se stalo pouhým dotknutím okraje roucha Jeho. — Jako tělo spí a umírá, tak spí a umírá i duše lidská; z duchovního spánku probuditi a od duchovní smrti osvoboditi není již tak milosti Boží snadné, jako snadné všemohoucnosti Boží jest zázrak učiniti, a to proto, že člověk svobodným tvorem jest, že se milosti Boží může protiviti a s ní neúčinkovati; k duchovnímu probuzení a vzkříšení jest spolupůsobení člověka, svobodnou vůlí nadaného, potřebí. — Z duchovního spaní a z duchovní smrti může pojíti časná a věčná záhuba; abyste ji nepropadli, promluvím dnes o duchovním spaní a duchovní smrti.

P o j e d n á n í.

1. Co vyrozumíváme duchovním spaním? Duchovním spaním vyrozumíváme duchovní neopatrnost a neprozřetelnost, která působí, že člověk na svůj cíl a povolání své, jaké máme, nepamatuje, prostředků k dosažení cíle toho neužívá a toho se nevaruje a nevyhýbá, co na újmu dosažení toho cíli býti může. Duchovním spaním vyrozumíváme jakousi ospalost a nepozornost ve vyhledávání cíle svého a nevšímavost a lhostejnost, jakoby se Bohem vytknutého cíle samo od sebe dosáhlo, jakoby nebe každému člověku bez práva, přičinění a zásluhy v klín spadnouti musilo. Duchovním spaním vyrozumíváme dále duchovní lenost a vlažnost ohledem cíle svého; tito pracují sice na dosažení cíle svého, ale vlažně, beze vší horlivosti, ano mrhají často časem, stojí na trhu zahálejíce.

Duchovním spaním vyrozumíváme netečnost k pokušením a náklonnostem ku zlému, jakoby k dosažení svatosti a věčné blaženosti nic nepřekáželo a v cestě nebylo; konečně vyrozumíváme duchovním spaním duchovní neuvědomělost, neznámost svatého náboženství, neznalost svých povinností a cíle svého nebo i dokonce lhostejnost ve víře, která praví: »Víra jako víra« ;

Toto vše jest duchovní spaní, to vše se duchovním spaním vyrozumí. Toto duchovní spaní jest velmi nebezpečné a osudné, ono může míti za následek duchovní smrt, věčné zahynutí; jako jest ve spaní těla člověk rozmanitému zlu ano i smrti úkladně vysazen, tak jest i duchovně spící mnohým nebezpečnostvím vysazen; neboť jak snadno se může státi, že člověk v duchovním spaní pohřížený na svůj cíl a povolání docela zapomene, prostředků k dosažení cíle toho neužije, nebezpečnoství ohledně cíle svého a věčného spasení se nevyhne, ano do něho se ještě vydá! Jak se může státi snadno, že docela na dosažení cíle svého pracovati přestane, docela zvlažní a zlenoší! Jak se může snadno státi že se o pravou víru oloupiti dá a že počne něco za cíl a povolání míti a držeti, co opakem pravého povolání jest! Nyní svět ve zlém valně pokročil, nyní se cíle svého valně vzdálil, nyní se valně záhube věčné přiblížil; nyní v nevěře a v hříšnosti valně pokročil; a co byla a jest toho příčina?

Duchovní spaní, duchovní neuvědomělost, netečnost, vlašnost, neopatrnost, neprozřetelnost a lhostejnost. O, že lidé spali, přišel nepřítel a nasek koukole nevěry a hříchu do srdce; že lidé spali, přišel ďábel a vyňal slovo Boží ze srdce jejich, aby věrice spasení nebyli; že lidé spali, svedeni byli k hříchům jako Eva v ráji; že spali, byli svedeni k tomu, aby jen o časné věci pečovali a o budoucí věčné a nebeské nepečovali! Svět by nikdy nebyl tak ve zlém pokročil, kdyby lidé nebyli spali, kdyby nebyli bývali neopatrní, vlašní a lhostejní, kdyby ve známosti sv. náboženství byli rostli!

Proto varuje nás Písmo svaté před tímto spaním. Svatý Petr praví: »Střízliví buďte a bděte; neboť protivník váš ďábel jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by sežral«. I. 5, 7. Sám Ježíš povzbuzoval učenníků Svých ku bdění, řka: »Co spíte? Vstaňte, modlete se, abyste nevešli v pokušení; bděte, a modlete se«. Mat. 26, 41. Mar. 14, 38. Podobně nás k tomu vybízí i sv. Otcové. Sv. Řehoř praví: »Nechat mysl bdí, a ke všem stranám vzhlíží, a všude se má na pozoru, aby provazu útok činícího ujíti mohla.« — Co máme nyní ale činiti, abychom neusnuli duchovně, abychom ze spaní toho se probudili? Pamatujme stále na Boha, na cíl svůj, na konec života, na smrt a soud; na neštěstí, do kterého jiní nebdělostí a spaním upadli; pamatujme na krátkost času, na potřebu dobrých skutků, kterými lampu naplniti máme, abychom na hostinu nebeskou připuštění byli; zvláště krotíme náklonnosti své a neoddávejme se přílišné péči o věci tohoto světa, věřice, že Bůh Svých věrných neopustí. Mamon nejvíce uspává; dobře proto dí sv. Řehoř: »Špatně bdí člověk, když ho přílišná starost o zemské věci znepokojuje.« Nechceme-li usnouti a chceme-li se ze spaní probuditi, poslouchejme rádi slovo Boží, utvrzujme se ve víře a modleme se. Bděme všickni; bděte zvláště, vy starci, nespěte, by vás smrt spící nezachvátila; proto volá sv. Řehoř: »Kdo nebděl ve své mladosti, ať sobě aspoň umoudří ve svém stáří.

2. Zlé a nebezpečné jest duchovní spaní, ale horší, ano největší zlo jest duchovní smrt. Duchovní smrt podobá se také spaní, ale spaním není, mezi duchovním spaním a smrtí duchovní jest podstatný rozdíl, takový jako mezi spaním obyčejným a smrtí těla. A v čem pozůstává duchovní smrt? Jest to stav, v kterém se nalézá člověk v smrtelném hříchu postavený; v stavu tom nemá duchovního života, nemá Boha, milosti Boží, jest vinen věčného zahynutí; takový člověk spí sice také, než spaní to jest rozdílné od prvnějšího; jest spaní toto navyklost hříchu, nepoznání bídného stavu, v kterém se nalézá; jest ukonejšené zlé svědomí, které i při upomínce na smrt a věčnost mlčí: jest to duch nekajicný, který z pokání sobě i posměch ještě činí; a právě pro toto spaní jest smrt duše tak nebezpečná a osudná. Duši tuto mrtvou může jedině pokání vzkřísiti; neboť jenom ve svátosti pokání, ve svaté zpovědi, může hříšník odpuštění hříchů svých dosáhnouti; jen v nebezpečenství smrti může hříšník skrze dokonalou lítost odpuštění hříchů dosáhnouti, když se mu zpovídati nelze; pro zásluhy Kristovy jest takřka snadno odpuštění hříchů ve svaté zpovědi dosáhnouti; než obtížno, velmi obtížno a nsnadno jest hříšníka, který tento spánek hříšný spí, k pokání, t. j. k lítosti dokonalé, k polepšení života, ku sv. zpovědi a dosti- učinění pohnouti, a to tím méně, an peklo i svět se přičiňuje, aby hříšník pokání nečinil, aby volně a klidně spal spánkem hříšným, aby se svědomí neprobudilo. Svět a ďábel zpívá ukolébavku, aby člověk duchovně usnul a v stavu tom zhřešil; a když pak hřešil, zpívá ďábel a svět opět jinou ukolébavku, aby usnul, aby totiž pokání nečinil, aby spal spánek hříšný. »Dokud se hříšník v hříchu nalézá,« praví sv. Antonín, »nepokouší a nesouží ho ďábel, an ho již co svého považuje, ale tenkrát ho teprv pokouší, když úmysl pokání činiti zpozoruje.« Podobně jedná i svět; svět a ďábel tu zpívá: máš dost času na pokání; v hodině smrti se jedním povzdechem k Bohu učiníš; Bůh jest milosrdný; zásluhy Kristovy nekonečny; jiní také hřeší a nechtějí také zahynouti. Za našeho času zpívá již jinou notou, pokročilou (?). Co bys činil pokání? Není Boha, není věčnosti, není hříchu, není svobody, není duše nesmrtelnosti atd., a tak uspává hříšníka. — Kdo může tu spícího hříšníka probuditi, co může ho k pokání povzbuditi? Milost Boží; jestli milost Boží člověka nepohne a neprobudí, zemře v tomto spánku — zemře k odsouzení a k věčné smrti. Kdyby milost Boží nebyla pohnula Davida a Augustina, nebyli by pokání činili, byli by spali spánek hříšný až do smrti; kdyby nebyl Ježíš na Petra pohlédl, byl by spal spánek hříšný. K Bohu se musí utíkat hříšník, aby ho milostí Svou k pokání pohnul, neboť duch kajicnosti jest dar a milost Boží; činí tak také ti kteří hříšníci; prosí Boha a vzývají Rodičku Boží, aby bez pokání nezemřeli; oni volají: »Obrát mne, a obrácen budu; neboť tys Hospodin Bůh můj; neboť když jsi mne obrátil, činil jsem pokání«. Jerem. 31, 18. 19. Než větší počet hříšníků se nemodlí, spí tvrdý spánek hříchu, jsou zaslepení a zatvrzelí; nyní jest počet takových

hříšníků veliký; ó, veliký počet hříšníků se nalézá ve tmách a ve stínu smrti, spíce tvrdý spánek hříchů; jsou to zvlášt nevěrci. Co tu učiníme?

Kníže šlo ku Kristu Ježíši dnes, klanělo se Jemu, řkouc: »Pane, dcera má nyní umřela; ale pojď, vlož na ni ruku Svou, a bude živa;« a Ježíš šel a ujal ji za ruku a vstala dívka. K Ježíši se utecme s prosbou za sebe a za své bratry hříšné, aby nás Ježíš milostí Svou se dotknul, ze spánku hříšného, probudil a k pokání pohnul; prosme za sebe a bratry hříšné, aby se nás ruku Páně dotkla t. j. aby Bůh tresty a zármutky nás navštívil; ty již mnohého k pokání pohnuly; jako bouře hrůzná z tvrdého spánku probuzuje, probuzují z tohoto metly Páně, trestající ruka Boží; takový zármutek v kříži jest zármutek k pokání.

Z toho se radoval sv. Pavel na Korintských. řka: »Nyní se raduji, ne, že jste byli zarmouceni, ale že jste se zarmoutili ku pokání — podle Boha; zármutek podle Boha působí stále pokání ku spasení«. Kor. 7, 9. 10. Dále poslouchejme slovo Boží; jako kázání Jana Křestitele hříšníky k pokání pohnulo, pohne snad i nás. Prosme za ty, kteří v hříšné zaslepenosti slovu Božímu se vyhýbají, aby je Bůh k slyšení slova Božího naklonil; bylť již mnohý hříšník, který jen, jak se říká náhodou slovo Boží poslouchal, obrácen; i sv. Augustin byl podobně obrácen, čtením v Písmě svatém.

* * *

Nebezpečný a osudný jest duchovní spánek před hříchem; nejvýš nebezpečno jest ale duchovní spaní ve stavu hříchu smrtelného; tento hříšný spánek jest již duchovní smrtí, jest smrtí duše k zahynutí věčnému; čím déle trvá, tím nebezpečnější jest, tím těžší probuzení, obrácení. Střezme se před duchovním spaním a neupadneme do hříchu těžkého a do spánku smrtelného.

Ježíši Kriste! nedopusť, abychom usnuli. Učiň, abychom stále bděli. Než, my jsme usnuli již a upadli jsme do hříchu; my víme, že jsme hříšníci, ale nečiníme pokání, spíme spánek hříšný k smrti věčné. Ó, pohni nás ku pokání; dotkni se nás, jako jsi se dotkl mrtvé dívky, abychom vstali, pokání činili, Tebe pak celým srdcem milovali, Tobě žili a Tobě zemřeli, a pak u Tebe věčně žili někdy na nebesích. Amen.

Jan Podlaha, bisk. vikář a os. děkan v Stálci.

Neděle XXIV. a poslední po Sv. Duchu.

Soudu poslednímu bude předcházeti těla vzkříšení a po něm bude pro spravedlivé následovati život věčný v nebi.

•
»S radostí děkující Bohu Otci, kterýž
hodně nás učinil dílu losu svatých
v světle.« Koloss. 1, 12.

Na neděli dnešní, kteráž jest poslední nedělí v roce církevním, předcítá se proroctví Páně o zkáze Jerusaléma, o zkáze a konci veškerého světa, o soudu posledním, kdy přijde P. J. s mocí mnohou a velebností, aby soudil živé a mrtvé. Proroctví o zkáze Jerusaléma již se naplnilo a sice roku 70. po Kr. narození, kdy Titus, syn císaře Vespasiana, s velikým vojskem Jerusalém oblehl, města vydobyl, chrám i město rozbořil, při čemž veliké množství lidu israelského zhynulo a veliký počet odveden jest do zajetí.

Splnila-li se první část proroctví Páně, splní se zajisté i část druhá o konci světa, o soudě posledním. Byl-li hrozný pád Jerusaléma, bude dle slov dnešního evangelia neméně děsný i konec veškerého světa, děsný bude i soud poslední. Než, nemám v úmyslu o tomto soudě posledním vám dnes vykládati; nechci řeči své nedělní a sváteční v roce církevním zakončiti úvahou, kteráž by jen více méně strach a hrůzu probouzela, nýbrž chci řeči a výklady své zakončiti rozjímáním o nějaké utěšenější a radostnější pravdě. A tuto pravdu předkládají nám dva poslední články apoštolského vyznání víry, kteréž nám připomínají, co bude soud poslední předcházeti a co po něm následovati. Předcházeti bude těla vzkříšení, následovati bude pro spravedlivé život věčný v nebi.

- O 1. těla vzkříšení,
2. o nebi chci k vám v závěrečné řeči mluvit.

P o j e d n á n í.

1. Vedle chrámu Páně není druhého místa, kteréž by zbožným křesťanům bylo tak posvátné jako hřbitov, kamž ukládají tělesné pozůstatky svých v Pánu zesnulých. Avšak není to jen vděčnost a uctivost k zesnulým nebožtíkům, není to jen církevní posvěcení, pro kteréž máme hřbitov v uctivosti, nám toto místo činí posvátným i křesťanské přesvědčení, kteréž vyznáváme každodenně v apoštolském vyznání víry a sice slovy: »Věřím v těla vzkříšení.«

Tuto víru přijali apoštolé z úst Spasitelových, když jim připomínal, že přijde hodina, v kterouž všickni, kdož v hrobích jsou, uslyší hlas Syna B.; i půjdou, kteří dobře činili, na vzkříšení života, kteří zle činili, na vzkříšení soudu.

A mohli apoštolé o pravdě těchto slov Páně rozumně pochybovati? Vždyť na své vlastní oči viděli, jak B. Sp., jenž budoucí těl vzkříšení předpovídal, již za Svého pobytu zde na zemi některé mrtvé Svým všemocným slovem z mrtvých vzkřísil, jak Sám vstal z hrobu oslaven jako vítěz nad smrtí a hříchem.

Pevná tudíž a živá byla víra apoštolů v budoucí těla vzkříšení; vysvítá to na př. ze slov sv. Pavla k Filipenským 3, 20 . . . : »Ale obcování naše jest v nebesích, odkudž také Spasitele očekáváme P. n. J. K., kterýž promění tělo ponížení našeho, aby připodobněno bylo k tělu jasnosti jeho.«

Co myslil sv. Pavel tímto připodobněním těla našeho k tělu P. J., to vyložil v jiném listě svém a sice v 1. listě ke Korintským, kdež praví: »Musí toto porušitelné obléci neporušitelnost a toto smrtelné obléci nesmrtelnost.« To stane se při těla vzkříšení.

Tuto víru apoštolskou přijali jsme s učením Církve, ji vyznáváme slovy: »Věřím v těla vzkříšení.« A co vlastně slova tato znamenají? Nic jiného, než že Bůh na konci světa spojí duši každého člověka opět s tělem, kteréž za živa měl, od něhož se duše při smrti odloučila.

Smyslům našim zdá se ovšem pravda tato tajuplna, jaksi nepochopitelná, jak by mohlo mrtvé tělo, kteréž v hrobě v prach a popel se obrátilo, opět obživnouti a s duší se spojit? Ale vzpomeňmež si na slova Písma, že u Boha není nic nemožného. Při budoucím těl vzkříšení nevykoná Bůh největšího zázraku, nežli byl onen, když stvořil prvního člověka, když z hlíny země stvořil tělo jeho a vdechl do něho nesmrtelnou duši. Co učinil Bůh na počátku světa, to Mu na konci zajisté nebude nemožno. Ostatně něco podobného můžeme pozorovati i kolem sebe. Rolník, aby měl hojnou žeň, hází zrna obilí do země, aby tam shnila, zpráchnivěla, aby z nich povstala zrna nová, nová hojnější úroda.

Motýlové, kteří letní dobou kolem nás poletují, pestrostí barev se vyznačují; dříve než stali se motýly, musili prožiti život housenek, kteréž se zakuklují, jako ve hrob ukládají, aby jako pestří motýlové k novému životu povstali.

Ovšem, těmito příklady se těla vzkříšení jen poněkud vysvětluje, ale očividně nedokazuje. Kdyby tento článek víry tak očividně dal se dokázati, že by o něm lidé ani pochybovati nemohli, pak by přestal býti článkem víry, byl by pravdou očividnou; takovouto jistotu nám teprve budoucnost přinese. Ale proto víra naše v budoucí těla vzkříšení není snad nerozumná; naopak náš rozum a náš cit si budoucí těla vzkříšení jaksi žádají.

Rozum náš nahlíží, že jest to nutný požadavek B. spravedlnosti, aby lidem za jejich ctnosti a zásluhy dostalo se přiměřené odplaty, za jejich hříchy a provinění zaslouženého trestu, nejen zde, ale i na věčnosti. Při smrti odchází pouze duše na věčnost, tělo bezduché klade se do hrobu; tedy jen duše přijímá po smrti buďto trest aneb odplatu. Bylo by to spravedlivé, kdyby při tom mělo na vždy zůstat? Či nebývá při tom tělo účastno, když člověk dobré skutky koná na př. když nemocné ošetřuje, dnem i nocí

u nich bdí? Hřeší-li člověk na př. opilstvím, obžerstvím, smilstvem, nemívá při tom tělo hlavního podílu, nevychází z něho hlavní podnět k těmto hříchům? Jak tedy bude tělo po smrti buď odměněno aneb potrestáno? Jinak se to státi nemůže, než když bude tělo s duší zase spojeno, vzkříšeno a oživeno, aby tělu i duši zaslouženého trestu neb odplaty se dostalo, jak to dotvrzuje i sv. Pavel II. Kor. 5, 10: »Všickni my zajisté ukázati se musíme před soudnou stolicí Kristovou, aby přijal jedenkaždý na těle vlastním, jakž činil, buďto dobré neb zlé.«

To dříve nestane se, až ti, kteří v hrobích jsou, uslyší Syna B., a půjdou, kteří dobře činili, na vzkříšení života, kteří zle činili, na vzkříšení soudu. Těmito slovy P. J. udal, jaký osud očekává po soudu obecném, po vzkříšení z mrtvých lidí spravedlivé, že je čeká život věčný v nebi, lidi pak hříšné že čeká odsouzení k věčným mukám v pekle. O tomto sídle věčných muk, mluvil jsem k vám neděli minulou, dnes vám chci vykládati ještě o životě věčném v nebi.

2. A kdož by z nás nechtěl o nebi slyšeti, kdo by po něm netoužil? Chtěje tuto touhu ještě více roznítiti, vyložím vám dle učení Cirkve, co jest nebe, v čem blaženost nebeská záleží, kdo se tam dostane.

Nebe dle slov katechismu jest místo, kde svatí věčné blaženosti požívají. A v čem záleží tato věčná blaženost? Nebešťané cítí se nevýslovně šťastnými, že jsou prosti všelikého soužení a pokušení. V nebi nemůže si nikdo ani sám soužení připravit, nemohou mu ho ani jiní způsobiti.

Jak blaze by bylo pro nás na zemi, kdybychom zde žádného utrpení neměli! Bez strasti větší neb menší není zde nikdo. A kdyby byl někdo tak šťasten, že by ho nic netřížilo, netrápilo, na jak dlouho to potrvá? Dokud on sám, neb jiní lidé aneb i smrt jej o jeho štěstí nepřipraví. Vidí-li lidé zlomyslní, že někdo z jejich bližních žije v štěstí, v spokojenosti, nedá jim závist pokoje, dokud ho o jeho spokojenost nepřipraví všelijakým podezříváním, pomluvou, na cti utrháním, aneb že hledí v srdci jeho probuditi zlé touhy a žádosti, kteréž by ho ku zkáze přivedly. Ostatně nebývá potřebí cizí zloby, aby ten, jež prozřetelnost Boží štěstím pozemským obmyslila, o toto štěstí byl připraven. Takovéto dítě štěstěny samo nedá si pokoje, dokud se o své časné blaho nepřipraví. Dábel, jak se říká, nedá takovému člověku spáti, probudí v něm pýchu, ctižádostivost; zaslepenec chce dojíti ještě větší cti a slávy, žene se za větším ještě štěstím, až to, co měl, ztratí a nového nenabude; pak teprve poznává svou zpozdilost, když jest již pozdě. Toho všeho ovšem v nebi není; tam není žádné strasti, kteráž by mohla blaženost nebešťanů pokaliti, není žádného pokušitele, kterýž by je mohl o jejich blaho připravit; oni jsou bez všelikého soužení a pokušení a k tomu ještě všelikou ctí, slávou a radostí oplývají, s kterou se žádná čest a radost pozemská porovnati nedá, třeba že jsou zde rozličné rozkoše a radosti buď o duchovní aneb smyslné.

Velká jest to na př. radost, když chudšas bídou, nouzí sklíčený z nenadání přišel k velikému majetku a bohatství; ale proto zůstává mu přece bázeň, aby o nabyté bohatství zase nepřišel.

Velká to bývá radost v rodinách, když některý člen jsa na smrt nemocen mimo očekávání lékařů i domácích se pozdraví, ale proto není ještě pojištěn, že do nové nemoci nemůže již více upadnouti.

Velké jest to štěstí pro zbloudilce a hříšníka, jestliže v čas se vzpamatoval a obrátil; velká jest to útěcha i pro ty, kdož k jeho obrácení přispěli, že jejich hlasu uposlechl, ale proto zůstává dále obava, aby obrácenec jejich do starých hříchů zase neupadl; možnost toho zajisté naprosto vyloučena není.

Velkou radost působí to člověku vědychtivému, když nějakou záhadnou věc rozluštil, nějakou novou pravdu objevil; ale při tom přece nesmí zapomenouti, že jest ještě mnoho záhad, kteréž čekají svého rozluštění, jest mnoho tajemství, o kteráž se rozum lidský nadarmo pokouší. Žádná rozkoš, žádná radost zde na světě nedovede zúplna a trvale srdce lidské upokojiti. Takovou blaženost Bůh jen nebešťanům připravil, tak že se vším právem o ní praví Pismo, že ani oko nevidalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří milují jej. I. Kor. 29.

Ale jedna věc by snad přece mohla radost nebešťanů zkalliti; dle učení Církve sv. totiž není blaženost věčná v nebi všem nebešťanům v stejné míře prisouzena, nýbrž dle zásluh a ctností bývá tato blaženost buďto větší aneb menší. A není tato nerovnost v slávě a radosti nebeské snad příčinou nějaké závisti a nespokojenosti? O tom nemůže býti ani žádné řeči, poněvadž nebešťané příliš jasně poznávají, že, ačkoliv se jim všem v stejné míře cti a slávy nebeské nedostalo, přece žádnému z nich ani nejmenší křivda a bezpráví se nestalo. Mezi nimi jest to asi jako v spořádané rodině, kde jest více dítek nestejného stáří a velikosti, kteréž se však upřímnou láskou milují; když jim otec dává oblek aneb jiné potřeby, musí tento oblek, tyto potřeby jejich velikosti a stáří přiměřeny býti; ale proto žádné z hodných dítek druhému nezávidí, jestliže se mu od otce dostalo většího šatu, poněvadž jest větší, ježto by menšímu šat tento byl nepřiměřený. Takové jest to asi v nebi, a proto tam žádné závisti není. Není tam také nikoho, kdož by je k závisti popouzel, v nebi není žádných závistníků; nýbrž tam se každý nalézá v společnosti andělů a svatých, prodlévá na blízku Boha trojjediného, na Něhož tváří v tvář patří, Jej ctí a velebí, s Ním se raduje. V takové společnosti se na všelikou nerovnost zapomíná, tam se každý již pro tuto společnost cítí šťastný a blažený. Sv. Pavel vzpomíná na tuto společnost volal: »Přeji si umříti a býti u Krista.« A kdož by i z nás po tom netoužil, abychom se do této společnosti jednou dostali? A dojiti toho můžeme všickni, poněvadž nás Bůh všecky povolal k věčné slávě Svě, jenom když se přičiníme, abychom střízlivě, spravedlivě a pobožně živi byli na tomto

světě, jestliže jsme v čem se prohřešili, abychom to napravili a život svůj v milosti Boží dokončili; nebo do nebe se dostane, kdo v milosti Boží umřel a za své hříchy buď zde aneb po smrti v očištění dosti učinil.

Řeč svou o nebi končím přáním, aby nás Bůh všecky hodné učinil dílu losu svatých v světle, abychom Mu mohli za to věčně děkovati, že žádný z nás nezahynul, ale všickni jsme došli života věčného. Amen.

Josef Zelenka, farář v Nechvalicích.

Řeči příležitostné.

Poutní kázání o svátku sv. Martina.

1. Věř a dle víry žij; 2. věř a dle víry žij i v životě veřejném.

»Žádný, rozsvítiv svíci, nestaví ji ve skryši ani pod kbelec, ale na svícen, aby, kteří vcházejí, světlo viděli.«

Luk. 11, 33.

Drazí katolíci! Shromáždili jste se dnes, abyste oslavili památku sv. Martina, biskupa, jemuž zasvěcen farní kostel zdejší od předků vašich. K volbě svého patrona měli jistě důvod závažný. Než tolik jest nepopíratelno, že chtěli vám, drazí přátelé, dáti vzor, dle něhož byste vždy jednali ke svému prospěchu. Proto na hlavní oltář vyvěšen obraz sv. Martina, aby každý byl povzbuzen ke ctnostem mnohým. I ptám se: V čem má nám býti vzorem svatý Martin, a to za našich dnů? Odpověď podávají slova Písem svatých: »Žádný, rozsvítiv svíci, nestaví ji ve skryši ani pod kbelec, ale na svícen, aby, kteří vcházejí, světlo viděli.« Luk. 11, 33. — Svatý Martin rozžal svíci, t. j. uvěřil v Krista a dle víry byl živ. Ale svatý Martin této svíce svatého života nezastrčil někam do skryše, ani pod kbelec, nýbrž na svícen ji postavil, aby každý viděl, že věří a dle víry žije i veřejně. V obém vzor pro nás za našich dnů. Z té příčiny volám dnes:

1. Věř a dle víry žij!

2. Věř a dle víry žij i v životě veřejném!

O uvedených dvou zásadách promluvíme dnes.

Pojednání.

1. *Věř a dle víry žij!*

Svatý Martin již od 10 roků spěchal do kostela a naslouchal nauce Kristově. Prospíval dobře. Poznává, jak jasna a pravdiva jest nauka Páně. Od okamžiku, kdy poznal svatý Martin nauku spásy, věřil pevně a celým životem dokazoval, že žije dle víry přijaté. Dějinný hlas jest jasný. Jsa ještě vojínem, potkává chu-

dého. »Ve jménu Ježíše Krista prosím tě o almužnu«, zní prosba. Co tu činiti? Rozpaky rostou; neboť nemá svatý Martin, co by udělil chudému. Než hle! Světlo jasné prokmitá duši Martinovou, světlo nauky Páně: »Amen, pravím vám, pokudž jste to učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste to učinili.« Mat. 25, 40. Ve světle této pravdy dělí svatý Martin plášť a dává část pláště žebrákovi. V pravdě může volati svatý Martin: »Svíce nohám mým jest slovo Tvé (Hospodine), a světlo stezkám mým.« Žalm 118, 105. Tak jednal svatý Martin již přede křtem. Proto kdo vypíše jeho touhu po svátosti duchovního znovuzrození, po křtu svatém, když mu na cestu září slovo Páně: »Amen, amen pravím tobě, nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha Svatého, nemůže vejíti do království Božího.« Jan 3, 5. — Blíží se rok osmnáctý a v něm den pro svatého Martina památný. — Vstoupil do svatyně. Voda obmývá tělo a slyšíš slova: »Martine, já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.« Martin, vojín, stal se křesťanem, stal se i vojínem Kristovým a otevřeny mu brány tajemství věčných. Plné světlo nauky Páně zazářilo mu a vede svatého Martina po celý život ku blaženosti věčné. Ó, v pravdě: »Blahoslavený člověk, kteréhož bys ty vycvičil, Hospodine, a jehož bys ze zákona svého vyučil.« Žalm 93, 12. K věci lze ještě připomenouti názor sv. Bonaventury, jenž dí: »Kdo Krista následuje, nemůže zblouditi, nemůže oklamán býti.« Srovnej Podstránský, Výklad 1877, I. str. 317. — Nezbloudil proto svatý Martin, jsa věřícím křesťanem; nezbloudil, jsa neunavným knězem; nezbloudil, jsa horlivým biskupem; nezbloudil ani tehdy, když anděl smrti volal jej před Hospodina!

Jak vznešený příklad pro nás za našich dnů! — Doby naše jsou zlé a tím označeny, že mnohý katolík štítí se světla pravdy, nauky Kristovy a nejednou všecky možné i nemožné hlouposti věří, než by věřil slovu Kristovu a dle slova Kristova byl živ. — Opakuje se tu vše, co dalo se za dob z mrtvýchvstání Páně. Židé nechtěli věřiti, že Kristus vstal z mrtvých a proto — z mrtvýchvstání Páně nesmí býti pravda. Proto raději věří, že vojíní spali, raději věří, že spící vojín poznává apoštoly, raději věří, že spící vojín vidí bráti tělo Kristovo z hrobu, — ano, raději věří všecko možné i nemožné, než by věřili a vyznali jednu jedinou pravdu: »Ježíš Kristus vstal z mrtvých.«

Není tomu jinak za našich dnů. Co hledá člověk vytáček, aby omluvil svou nevěru, co tu omluv, aby nemusil žiti dle víry své a čemu konečně věří, aby nevěřil pravdě zjevené. Vizme příklad. Vyslovím-li větu: »Nevěřím v život věčný, nevěřím ve věčnost,« v témž okamžiku musím tvrditi a vyznávat, že Bůh jest nespravedlivý, ba že Boha není, že duše má jest smrtelná a p. Proto takováto nevěra, která jest podmíněna věrou v jiné věci, jest nerozumna a není nijak pevná. Zkušenost tomu učí. Slyšme příklad.

Člověk jistý vychloubal se často, že nevěří v život věčný. Dle toho byl i živ. Nemodlil se, na mši svatou nechodil, svátosti

a svátostnin nepřijímal, obřadů si nevážil. Zdálo se, že jest jist nevěrou. Náhle však onemocněl. Věren jsa zásadám svým, kněze nevolá. Ale přátelé jeho — aby lidé nepomlouvali — zavolali kněze k nemocnému nevěrci. — Kněz vstoupí do pokoje. K pozdravu jeho nikdo neodpovídá. Jen nemocný, vida kněze, volá: »Nepotřebuji vaší pomoci, nevěřím ve věčnost ani v Boha.« — »Odejdu ihned, pane,« dodává kněz, »dovolte mi jen jednu otázku.« — »Budiž,« povoluje nemocný.

»Pravíte,« pokračuje kněz, »pravíte, že nevěříte v Boha a ve věčnost. I ptám se vás, víte to jistě, že není Boha, že není věčnosti?«

Nevěrec mlčí.

»Víte to jistě, že není Boha, že není věčnosti?« opakuje kněz po druhé i po třetí. A nemocný, pln jsa bázně a studu, vyznává: »Nevím.« — Ano, drazí křesťané na takovémto slově — založena jest nevěra. Vědouce toto, poznáváme, jak jest nám souditi o novomodních nevěrcích, abychom sami od víry pravé nebyli odvedeni. Proto heslem naším budiž: »Věř a dle víry žij.« — Než ani tato zásada by nám neprosněla, kdybychom chtěli dle ní jednati pouze doma, pouze v kostele. Proto přidáváme, abychom věřili a dle víry žili i v životě veřejném. O tom v části druhé.

2. *Věř a žij dle víry i v životě veřejném.*

»Žádný, rozsvítiv svíci, nestaví ji ve skryši ani pod kbelec, ale na svícen, aby, kteří vcházejí, světlo viděli.« Luk. 11, 33. Ty jsi, drahý katolíku, rozsvítil svíci v životě svém, když jsi přijal víru v Ježíše Krista, svíce ta plápolá, když věříš a dle víry žiješ. K tomu nás katolíky vybízí i ona svíce, již dává při křtu svatém kněz, řka: »Vezmi hořící lampu víry, lásky a dobrých skutků. Neporušenu zachovej smlouvu křestní a konej přikázání Boží, abys, až přijde Pán na hostinu svatební, se všemi svatými nebesťany Jemu v ústrety vyšel. život věčný měl a v království nebeském se radoval od věčnosti do věčnosti.« Scr. Manuale rituum, Pragae 1886 pg. 24.

Tuto svíci nutno postaviti na svícen. Proto není katolíku volno říci: »Já věřím a dle víry žiji doma, v kostele, soukromě, když mne nikdo nevidí, — avšak víru svou veřejně ukazovati není třeba.« To by byla zrada na slově Kristově: »Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré, a slaví Otce vašeho, jenž jest v nebesích« Mat. 5, 16. Byla by to zrada na slovech Páně: »Žádný, rozsvítiv svíci, nestaví ji ve skryši ani pod kbelec, ale na svícen, aby, kteří vcházejí, světlo viděli.« Luk. 11, 33. Byla by to i zrada na svatém Martinu, jenž nás celým životem k tomu vede, abychom i veřejně věřili a dle víry své žili. Proč? — Poněvadž katolík se svou věrou nesmí zůstatí ve skryši, ani pod kbelcem; neboť taková — řeknu — soukromá víra, takový soukromý život dle víry jest často zapřením víry a u těch, kteříž zastávají úřad veřejný, jest taková soukromá víra

nejednou úplným zapřením víry, vždycky však hrozným pohoršením a svůdcem přčetných. I jest třeba pamatovati na přípověď vševědoucího Pána našeho Ježíše Krista, jenž dí: »Kdožkoli vyzná mne před lidmi, toho i já vyznám před Otcem svým, jenž jest v nebesích; kdož by zapřel mne před lidmi, zapřím i já ho před Otcem svým, jenž jest v nebesích.« Mat. 10, 32. 33. Z té příčiny pozor každodenně na vzor, jejž zříš v životě sv. Martina, jenž do dechu posledního pracoval veřejně pro víru Kristovu. Kéž konečně nastane doba, kdy katolíci vylezou ze skrýší, vylezou z úkrytu pod kbelcem a jednou před světem zahřmí: »Já jsem katolík, a proto chci, aby má víra nebyla tupena. Za víru chci obětovati vše i život.«

Jest to možné? — Jest! Jen vůli mějme stejnou a utvoříme šik mocný, nepřemožitelný, až nepřátelům Kristovým oči se zajiskří. Nuže vpřed, nuže svorně, nuže v život veřejný s věrou katolickou!

Jen v tomto znamení zvítězíme. Jsou-li hrdi dnes na př. katolíci vídeňští, že v čele města stojí muž, jenž se svou věrou nezáleží ve skrýši ani pod kbelce, pak uznati musí též, že to bez boje, bez boje děsného nešlo. Podobný boj nastává i nám. Bojujeme jest nám veřejně za víru katolickou, bojujeme jest za práva víry katolické, bojujeme jest nám proti zakuklencům, kteříž k nám na oko se hlásí, ale v pravdě poškozují vítězný postup náš.

Nuže, drazí křesťané, zmužile v boj, nelekejte se. Vítězství jest jistě naše. Proč? — Máme přípověď Pána nebes a země, když ohlašuje: »Nebe a země pominou; ale slova má nepomnou.« Mat. 24, 35. Tu ptáme se my se sv. Janem Zlatoústým: »Která slova nepomnou?« A v ucho zní jasná odpověď téhož věhlasného kazatele: »Slova: Ty jsi Petr, a na té skále vzdělám Církev svou a brány pekelné jí nepřemohou.« Mat. 16, 18. Ano, ano, nejednou zloba nepřátelská obořila se na Církev Páně, na katolíky věrné a hostila je smrtí i mukou hroznou. Z dob pronásledování Církve římsko-katolické podnes doznívají k nám vzdechy i žal svatých trpitelův. A Církev? — Církev z bojů tak děsných vyšla ozářena slávou a ctí, vyšla sesílena, vyšla mohutna. Toť i náš úděl, náš účel, naše povolání — stkvělé vítězství nad nepřátely kříže svatého! K tomuto vítězství zvu vás dnes, drazí křesťané, v boj a toť slovo mé poslední: Katolíku chrabrá, zmužile v před, přelom nevěru svých odpůrců, přeskoč pýchu všech nedouků a hříchu nikdy nepodlez. Takto-li učiníš, hanbou budeš pokládati s věrou katolickou zůstatí ve skrýši, pod kbelcem, a proto vykročíš ve smělý boj, jenž korunován bude jistým vítězstvím!

* * *

Dvě zásady ze života sv. Martina vysvětleny vám, přátelé drazí. »Věř a dle víry žij!«, »Věř a dle víry žij i v životě veřejném!« Hleďme v duchu uvedených zásad jednati vezdy. Než, co zmůže jednotlivec, pracuje-li sám? Velmi málo! Spojme se

proto, drazí křesťané, v jeden šik, v jeden spolek katolický pod ochranou sv. Martina, vystupujme u veřejnosti svorně. jednotně jako neohrožení katolíci k oslavě Boží, ke zdaru sv. Církve, ku prospěchu koruny sv.-Václavské i ke vzrůstu staroslavného města našeho. Dej Bůh, aby slova má padla dnes v půdu úrodnou, aby z nich vyrostl mocný strom spolkového života katolického v našem městě. Kéž žehná snahám našim dobrotivé nebe, abychom v době blízké pozdraviti mohli v této svatyni obnovené — spolek katolických mužů, spolek shromážděný pod praporem sv. Martina. Tomuto úmyslu žehnej Bůh Trojjediný, a já z upřímná srdce nové činnosti spolkové volám: »Zdař Bůh!« — Amen.

Dr. Jan Nep. Jindra, katecheta v Holicích.

Na svátek patrona chrámu Páně.

Svatý patron se za nás modlí.

Ve II. knize Machabejské 15. v. 1.—16. vypravuje se o nezměrné nadutosti, se kterou pohan Nikanor neustále Bohu se rouhaje se zbrojil proti židu Judovi machabejskému; ale také se tam s pochvalou vykládá, jak Judas měl vždycky plnou naději, že mu Bůh ku pomoci přispěje. I napomínal svých, aby se nebáli . . . a mluvil k nim ze zákona a proroků . . . každého z nich opatřil a ozbrojil ne štítem, nýbrž výbornými řečmi, pověděv sen hodnověrný, kterýž všechny obveselil. Byloť pak vidění takové: viděl Oniáš, kterýž byl nejvyšším knězem, muž dobrý a dobrotivý, ctihodný pohledem . . . a od dětinství ve ctnostech cvičený, an rukama podzviženýma modlil se za veškeren lid židovský. Potom se ukázal i jiný muž, věkem a slávou předivný a obklíčen vůkol krásou velikou. I promluviv Oniáš řekl: »Tentoť jest milovník bratří a lidu israelského: tenť kterýž se mnoho modlí za lid a za všechno město svaté, Jeremiáš, prorok Boží.« Jeremiáš pak vztáhl pravici a dal Judovi meč zlatý, řka: »Vezmi meč svatý, dar od Boha, jímž porazíš protivníky lidu mého israelského.«

Drazí v Kristu! Z místa tohoto poznáváme, že prorok Jeremiáš byl patronem lidu židovského a města Jerusaléma. Naši předkové zvolili pro své městečko patrona na nebesích a to jest sv. N., tak že slova Oniášova můžeme právem říci také o sv. N., řkouce: Tentoť jest milovník bratří a lidu N-ského: tenť jest, kterýž se mnoho modlí za lid a za všechnu farnost N-skou »sv. N.« A jako Jeremiáš vztáhl pravici a dal Judovi meč zlatý, tak můžeme říci, že i sv. N. farníkům N-ským podává meč dvou-sečný, aby jím porazil protivníky spásy své.

P o j e d n á n í.

1. Svatý N. se modlí za nás, on se mnoho modlí — a v jakých záležitostech? Ve všech našich záležitostech, obzvláště

pak v nejtěžším boji, který nás každé chvíle ohrožuje, v boji proti otci lži a všeho zlého, v boji proti zlým duchům pekelným.

Všecko, co Bůh stvořil, bylo dobré a krásné; nejkrásnější a nejdokonalejší tvorové Boží jsou andělé. Bůh je stvořil ve Svě milosti a s mnohými dokonalostmi a postavil je v ráj nebeský, aby tam Naň patřili a tak blaženi byli; Bůh je miloval, poněvadž nejvyšší svatý jest a musí chtít a milovati, co dobro a svato jest. Ale běda! Mnozí z andělů chtěli býti rovni Bohu; nechtěli býti poddanými, nýbrž pány svrchovanými; mnozí z andělů zhrdli, pyšně proti Bohu povstali, jako by řkouce: »Nechceme, nebudeme Tobě sloužiti, Tvůrce náš, ne Tvá vůle, nýbrž naše zvůle a choutka jest od této chvíle zákonem naším.« A tímto hříchem pýchy milost Boží ztratili a svrženi jsou věrným vojskem nebeským do propasti pekelné, kde je pláč a skřípění zubů na věky. Tak z miláčkův a přátel Božích stali se nejúhlavnější nepřátelé Boží a všeho, co Bohu věrno jest. — Nejvíce pak mají zlí duchové namířeno na nás, pokolení lidské, k obrazu Božímu stvořené. Vědouce, že sami na věky už do nebe se nedostanou, závidí nám blažené naděje, že se můžeme účastnými státi radosti nebeských, a proto nám strojí všude pekelné svoje nástrahy, by nás ke hříchu svedli, nebe zbavili a do svého otroctví na věky uvrhli. Tent jest význam slov sv. Petra, když nás vystřihá I. Pet. 5, 8: »Střízliví buďte a bděte; nebo protivník váš ďábel, jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by pohltil.« A což horšího jest: nepřítel svého nevidíme, protože, jak dí sv. Pavel k Efeským 6, 12.: »Není bojování naše toliko proti tělu a krvi« (t. j. proti pouhým, slabým lidem), »nýbrž proti knížatům a mocnostem, proti správcům světa této temnoty, proti duchovým zlostem v povětří«, t. j. proti mocnostem ďábelským, které s nebe svrženy byly a panují v lidech nevěřících, v nepravosti pohroužených. Tento tajný neviditelný nepřítel náš vzbuzuje v nás hříšné myšlenky; od myšlének přechází k žádostem, od žádostí postupuje ještě výše a svádí ke skutkům bezbožným, tak, že nám jest bojovati boj tuhý proti němu, bychom v myšlenkách těch zalíbení neměli, k žádostem hříšným nesvolili, skutků bezbožných nespáchali. Zdaž v tom boji obстоjíme? Doufejme, přátelé milí, v pomoc Boží, neboť máme u Boha mocného přímluvce sv. N.: »tent jest milovník bratří i lidu N-ského; tent jest, kterýž se mnoho modlí za lid a všecko městečko.«

Jako pak ve všech záležitostech se modlí, tak obzvláště ve věci, na které společnosti lidské nejvíce záleží.

Přátelé milí! Jisto je, že společnost lidská hrozí sesutím a rozpadnutím: svazky společnost lidskou udržující se čím dále tím více trhají; a jest se věru obávati, se že strhají. Pravda, že příčiny tohoto smutného zjevu jsou mnohé; ale pravda také, že neposledním důvodem jeho jest býlí, které duch lži a klamu zasil a zasiti hodlá v život manželský a rodinný. Křesťanští manželé! chcete ku zachování a ohrožení lidské společnosti přispěti? Ó, zachovejte sobě navzájem lásku a věrnost manželskou

tak čistu a neposkvrněnu, jak jste si ji před oltářem slíbili. Hle, váš milovník svatý N., tentoť jest, kterýž se mnoho modlí za vás a lásku i věrnost vaši manželskou. Chcete mu velikou radost dnešní den připraviti? Ó, obnovte znova slib svůj manželský, učiňte znova předsevzetí, že sobě chcete až do hrobu věrnost zachovati a navzájem sebe milovati!

Křesťanští rodičové! Chcete vy společnosti lidské prospěti? Pak považte pravdu následující. Jsou rodičové, kteří dítky svoje milují příliš mnoho, ale zároveň příliš málo. Je to možná? Ano, to je možná; neboť jsou rodičové, kteří milují dítky svoje příliš málo křesťansky, ale příliš mnoho světsky. Jak mnozí rodičové dbají výhradně toho, by dítky jejich byly hezky a zdravý tělesně a ve krásný šat se odívaly a veliké věno či dědictví dostaly, zapomínajíce při všech těch starostech na to, že člověk sestává z těla a duše a že netoliko o tělo jest pečovati, nýbrž i duše dbáti!

Křesťanští rodičové! Křtem svatým byly dítky vaše očištěny, tak že byly jako andělé bez poskvrny. Vaší povinností jest, abyste, dokud dítky pod vaším jsou dozorem, toho dbali, by dítky vaše tak čisty zůstaly! Nemožnosti ovšem ani Bůh nežádá; ale, co možno jest, svědomitě plňte. Hle, váš milovník, svatý . . . , tentoť jest, kterýž se mnoho modlí za vás a za vaše dítky. Chcete mu velikou radost dnešní den připraviti? Ó, učiňte dnes pevné předsevzetí, že ovšem nechcete blaha časného dítek svých zanedbávati, ale chcete hlavně spásu duše dítek svých na zřeteli míti. Proste ho, by dnes vaše modlitby se svými spojil a tak na Bohu pro dítky vaše hojných milostí vyprosil. Tak zajisté vyplníte netoliko povinnosti své jako křesťanští rodičové, nýbrž i jako státní občané; neboť nemalou měrou přispějete na zachování a obrození společnosti lidské.

2. Přátelé milí! Svatý patron náš modlí se za nás ve všech našich bojích. A jako Jeremiáš podal Judovi meč, tak i náš svatý patron podává nám meč, kterým bychom všechny nepřátele své spásy přemohli: meč ten jest jedna pravda svatého náboženství našeho, pravda o všudypřítomnosti Boží. Tuto pravdu nám podává svatý Jakub, a jako by ke každému zvláště, praví: »Vezmi meč svatý, dar od Boha, jímž poraziš protivníky duše své i svých lidí všech!«

Všudypřítomnost Boží! Jak účehyplná to vlastnost Boží pro spravedlivého! Toho si byla vědoma cudná Susanna. Dan. 13. A proto, když křivě obžalována byla z cizoložství a z té příčiny na smrt odsouzena, nehledala jinde útěchy než u všudypřítomného, vševědoucího Pána, volajíc hlasem velikým: »Bože věčný, kterýž jsi skrytých věcí poznávatel, kterýž znáš všechny věci prve než se stanou: ty víš, že křivé svědectví vydali proti mně . . . «; a vyslyšel Pán hlas její. Svatý mládenec Daniel s pomocí Boží veřejně usvědčil oba bezbožné žalobníky její, kteří zároveň i křivými svědky byli a nespravedlivého soudu se dopustili, že lži, a trestem smrti, který měl nezaslouženě stihnouti Susannu, sami

jsou pokutováni. Susanna neměla človička, který by svědectví vydal pravdě, že statně odpírala svůdníkům hříšným a cizoložstva se nedopustila: ale Bůh všudypřítomný viděl, kterak se jim bránila, Bůh všudypřítomný zastal se její cudnosti a odměnil ji způsobem zázračným. Křesťane milý! Všecko, co činiš, ba všecko, co mluvíš a myslíš, třeba toho nikdo na světě neviděl, všecko, co trpíš, třeba na celém světě nenašel soustrasti, všecko to ví vševedoucí, nebeský Otec tvůj. Vždyť On všude s tebou byl a jest, On zná každou myšlenku, každé slovo, každý skutek tvůj a odplatí tobě všecko tisíceronásobně!

Všudypřítomnost Boží! Jak hrozná to vlastnost Boží pro hříšníka! Jak rád by se před Bohem skryl! Jak rád by před ním utekl! Ale, když honem uvažuje, kam se skrýti, kam utéci, zdaž nemusí s Davidem králem zvolati: »Kam zajdu od ducha Tvého? Kam před tváří Tvou uteku? Jestliže bych vstoupil na nebe, tam jsi Ty! pakli bych sestoupil do pekla, přítomen jsi. Byť bych vzal křídla záře jitřní a bydlil v končinách moře: i tam by mne ruka Tvá provodila a pravice Tvá držela by mne neb ani tma není tmavá před Tebou, nýbrž noc jako den před Tebou světlá jest!« Žalm 138, 7—12. Ó věru, příteli milý! Vše, co jsi myslil, mluvil, konal, to vše zná všudypřítomný Bůh! Každý tvůj hřích je znám Soudci nekonečně spravedlivému a přísnému, Soudci živých i mrtvých. A třeba jsi na světě ušel trestu za hříchy svoje, neujdeš trestům nejprísnějším na světě onom: i každá sebe menší zlá myšlenka tvoje bude po zásluze spravedlivě potrestána. Ó, věru! Všudypřítomnost Boží, jak hrozná to vlastnost Boží pro hříšníka! A v této své vlastnosti jest všudypřítomnost Boží tím mečem svatým, pravým darem Božím, který nám pomůže přemoci všechny nepřátele duše své. Připadla-li mi hříšná myšlenka, živá vzpomínka na všudypřítomnost Boží ji zapuzuje, ona i od hříšných žádostí vůli mou odvrací a ode skutků nešlechetných ruku mou zadržuje. »Bůj je se mnou; On ví, že mám zlou myšlenku, která uráží; On ví, že toužím po ovoci zapověděném a tato touha má Jej uráží; On ví, že se strojím ke skutku hříšnému a tento skutek je Jeho urážkou. Ne, ne, před zrakoma Jeho nechci hřešiti; hřešil bych, kdyby mne neviděl, ale On mne všude vidí, a všude mne může za hřích hned i smrtí potrestati, proto nikde hřešiti nechci.«

Přátelé drazí! Svatý patron váš modlí se mnoho za vás ve všech nesnázích a strastech života vašeho, modlí se zvláště horoucně za vás, rodiče křesťanští, a za vaše děti. On podává nám všem meč dvousečný, pravdu všudypřítomnosti Boží. Nuže, přijměme rádi meč tento a vydejme se s ním v mužný boj, abychom si dobyli míst čestných mezi těmi, ku kterým Pán na posledním soudě promluví: »Pojďte, požehnání Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa. Mat. 25, 34. Amen.

Dr. Fr. Ehrmann.

Promluva před oddavkami.

Rozmilí snoubenci! Právě nastala pro vás veliká hodina. Zaslibujete se, že si chcete náležeti po celý svůj život. Vědouce, že je to krok v životě nejdůležitější, přicházíte do domu Božího, aby vám zástupkyně Boha na zemi, Církev sv., dala k tomu své požehnání a svazek váš posvětila. Doma vám všickni blahopřáli a budou vám ještě blahopřáti. Je to dobrý obyčej. I já chci při této příležitosti promluvit k vám několik potěšitelných slov. Učiním to ve způsobě svatebního dárku, neviditelného sice, ale věřte, pakli to uvážíte, oceníte, pakli to skutkem osvědčíte, co vám řeknu, bude státi dárek ten za veliké tisíce. Jenom mne pozorně poslyšte.

Mladá dívka, nebo jinoch, nebo docela hospodyně, jdou-li kolem jeteliště, nakloní hlavu a bystře hledí do spousty té zeleni. Na otázku, co hledají, odvěti: Čtyřlístek, ten nese štěstí. A když jej najdou, radují se. Nevím, je-li to pravda. Já tomu nevěřím, protože bych se dopustil hříchu: pověry. Ale věřte, pro vás jsem skutečně našel čtyřlístý jetel a ten vám ponese štěstí. Zelená barva jeho značí naději na štěstí na zemi a na nebi. Každý lístek na něm něco znamená. Jeden sluje nábožnost, druhý pracovitost, třetí šetrnost a čtvrtý dobročinnost.

První lístek je lístek nábožnosti. Patříte oba ku stavu ctnému, starobylému, jenž živí se Božím požehnáním.

Hleďte, tu musíte na Pána, Dárce úrody a Zachovatele přírody vždycky pamatovati. Zásadou vaší budiž: S Bohem začni, s Bohem skonči. Ruka Boží vždycky tam se štědřeji otvírá, kde je Bůh volán. On to řekl: Proste a bude vám dáno. V nábožnosti ukazujte ve své domácnosti všem dobrý příklad. Ctěte Boha, oslavujte neděle a svátky, plňte věrně své náboženské povinnosti a potom buďte ujištěni, že nad vámi ruka Boží bude bdíti. Hospodin pravil nám pro útěchu: vzývej mne v den soužení a já vytrhnu tebe.

Druhý lístek sluje pracovitost. Tato ctnost jest nejen povinností Bohem danou: v potu tváří budeš sobě dobývatí chléb — nýbrž je ozdobou stavu, ku kterému náležíte.

Řádného rolníka si bez přičinlivosti ani představití nedovedeme. Práce budiž vám potěšením a ne břemenem. Jenom z ruky pilné rodí se blahobyť. Práce budete míti dost, ale když je tato spojena s důvěrou v Boha, oslazuje život lidský. I v té pracovitosti dávejte dobrý příklad svým domácím. Kde hospodář a hospodyně pracují s chutí, tam jde všechno hravě od ruky. A dobrý příklad pobádá ostatní.

Třetí lístek sluje šetrnost. Za nynějších časů tato dávná ctnost předků našich povážlivě bledne. Nesmíme všechno sváděti na neštěstí, na pohromu, lví podíl na chudnutí rolnického stavu

má plýtvání, nešetrnost. Člověk musí žít jen dle svých poměrů. Lépe vždy je groš si uspořít, než jej rozhodit. Hleďte si v šetrnosti počínati tak, jako byste počítali na sedm drahých let. To není lakotnost, ani mamon. I v této šetrnosti docílíte pěkných výsledků a jiným poskytnete dobrý příklad.

Konečně čtvrtý lístek je dobročinnost. Dobročinnost dává bytosti lidské velebnou zář. Je to květ vyrostlý na stromě lásky k bližnímu. I tento ve stavu rolnickém nalézá kyprou půdu. Hospodář a hospodyně musí býti dobročinnými, vždyť sami z dobroty Boží žijí. A pamatujte si, že nevyhazujete do větru. Na úroky Pánu Bohu dává, kdo se nad chudým smilovává. Každý dárek, každá almužna vrací se nejen dveřmi, ale i okny zpět. Jen pokud můžete, pomáhejte chudým a nuzným ulehčujte. Tím si získáváte dobré jméno a přízeň. Kristu samému to dáváte a cestu do nebe si razíte.

Nuže, vezměte si tento čtyřlístý jetel s sebou domů, do nově zřízené domácnosti a opatrujte ho bedlivě.

Budte nábožní, pracovití, šetrní a dobročinní a stanete se tak okrasou svého stavu. Získáte si srdce svých bližních, získáte si Boha a s Ním pozemské a nebeské štěstí. Amen.

Vinc. Drbohlav, koop. v Loukově.

Promluva o stříbrné svatbě

Aloisia Čermáka, knížecího Auerspergského lesmistra
ve farním chrámu Páně v Dolních Kralovicích.*)

Rozmilí druhosvatebníci! Právě dnes jest tomu 25 let, kdy jste s čistou láskou a odevzdaností do vůle Boží přiklekli ke stupňům oltáře, abyste projevili před Bohem svůj úmysl, že chcete s Jeho pomocí až do smrti pospolu žít, všechno, dobré i zlé, příjemné i odporné až do posledního vzdechu trpělivě snášeti; vzájemnou pak lásku Vaši, upřímnost i věrnost svatosvatou ztvdili jste přísahou — a potom Bůh dobrotivý skrze sluhu Svého požehnal sňatek váš!

Od té doby 25 jar přeletělo přes hlavy vaše a dnes, rozmilí druhosvatebníci, klečíte zase na stupních oltáře před týmž dobrotivým Bohem, jenž před 25 lety váš sňatek požehnal, v životě tolikrát chránil, střehl, vedl i varoval, abyste Mu u přítomnosti svých milených dětí, přátel a ctitelů vzdali veřejné díky za všechny přijaté milosti, dobrodiní a ochranu ve svém manželství a spolu vyprosili si Jeho požehnání pro příští dny života svého!

*) Dne 7. září 1893.

»Radujte se, opět pravím, radujte se!« — těmito slovy velikého apoštola sv. Pavla vítám vás a pozdravuji, ctihodní manželové, protože Bohu Samému zasvětili jste tento den života svého, jemu sebe samy přišli jste obětovat, aby zase srdce vaše naplnil onou čistou radostí, útěchou i oddaností, jakou zahorelo nitro vaše, když před 25 lety kněz štolou ovinul ruce vaše a řekl: »Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj!«

A ta radost vaše jest také radostí naší. Dnes raduje se s vámi celá křesťanská obec, protože váš zbožný a bohumilý život, odezdanost do vůle Boží ve dnech dobrých i zlých, vzájemná svornost, trpělivost a obětavost, se kterou vstříc přicházeli jste sobě a břímě života ulehčovali; protože zbožné vedení a vychování vašich miláčků spojené s dobročinností křesťanskou podává všem manželům krásný příklad věrného plnění povinností a potvrzuje svatost a vznešenost stavu tohoto.

Sv. apoštol Jakub mladší píše ve svém listě: »Všeliké dání dobré a všeliký dar dokonalý shůry jest, a sestupuje od Otce světél, u Něhož není proměny Jak. 1, 17.

Slova ta znamenají: Vše, co máme, od Boha máme, a tudíž Jemu za vše děkovati máme!

Z té příčiny, ctihodní manželé, zavítali jste do této svatyně, abyste u vši pokoře a zbožnosti vzdali Bohu vroucí díky své! Ó, dobře rozumím tlukotu srdce vašeho, jež při vzpomínce na uplynulá leta vašeho manželství city vroucích díky plápolá a na perutech vroucí modlitby k Bohu se povznáší.

A nemůže býti jinak! Když se tak rozpomínáte na léta uplynulá, na ten celý život manželský až do této chvíle, s radostí byste nám dosvědčili, že láskyplná otcovská ruka Boží to byla, která vás vždy chránila, tolikrát vám žehnala, střežila, vedla i varo ala, při zdraví a síle ku dnešní slavnosti dochovala.

I také to byste nám dosvědčili, že opět Bůh prozřetelný a dobrotivý to byl, Jenž vás ve všech zkouškách a strastech vždy těšil, sílil, trpělivosti dodával a srdce sklíčené k Sobě povznášel.

Byloť arci mnoho zakoušeti vám, ctihodní manželé, když před dvěma roky povážlivá nemoc milované paní choti mnohou slzu a mnohý bolestný vzdech vynutila vám i miláčkům vašim, ale stalo se tak proto, že Bůh chtěl zkusiti ctnost vaši a odevzdanost do Jeho vůle, jako před dávnými věky zkoušel služebníka Svého, staříčkého Tobíáše, jemuž anděl Rafael v odměnu za dobré skutky a přestálá utrpení navrátil ztracený zrak a těmito slovy ho potěšil: »Ze jsi byl příjemný Bohu, potřebí bylo, aby pokušení zkusilo tebe!«

Tak i vy, zbožní manželové, od Boha zkoušeni jste byli, protože byl mu příjemný život váš, aby radost vaše nyní tím hojnější byla, neboť Bůh dopouští, ale neopouští . . .

Ano, děkujte a dobrořečte Bohu, že dnes učinil s vámi milosrdenství Své! Děkujte Mu nejen za radostné, ale také za bolestné dny; neboť i to utrpení poučilo vás, že Bůh vždycky s vámi dobře smýšlel, protože to soužení pokaždé ve váš prospěch a štěstí velemoudře obrátil, a doufejte, že i budoucně ten dobrotivý Pán tak činiti bude.

Děkujte Bohu obzvláště za to požehnání a radu dobrou, kterou vám u vychování vašich přítomných dětí udělovati ráčil!

Příští život svůj Bohu zasvěťte, aby se zalíbením patřil na vás, jako na svaté manžely Joachima a Annu, aby vás i děti vaše chránil, život až do nejzazších hranic prodloužil a té milosti propůjčil, byste mohli slaviti uprostřed svých miláčků démantové svatební jubileum zde na zemi a po smrti radostné a věčné jubileum na nebi. Amen.

Václav Hák, kaplan.

Listy katechetické.

Katechese biblické.

Píše FR. VOHNOUT, bisk. notář a farář v Žlunicích.

(Pokračování.)

84.

Víte, milé děti, že Pán Ježíš Svou smrtí nás vykoupil, z otroctví ďábla nás vysvobodil a děti Boží z nás učinil; i vy staly jste se dětmi Božími — kde? Což ale, jestli lidé po křtu svatém opět zhřeší, zůstávají ještě dětmi Božími? Komu se podobají podle onoho podobenství Pána Ježíše, které jsem vám předešle připomněl? Ano, hříšníci jsou jako synové marnotratní, kteří opustili Otce nebeského a od Něho se odvrátili; co ztratili těmi hříchy? Mohli by ale bez milosti Boží spasení býti? Jelikož však náš nejvyšší milosrdný Vykupitel Kristus Ježíš nechtěl, aby kdo zahynul na věky, co ustanovil k ospravedlnění a posvěcení těch, kteří po křtu sv. zhřešili? Co jest svátost pokání? Proč nazývá se svátostí mrtvých? Zdali pak jsou při ní tři podstatné části? Kdy a jak ustanovil Pán Ježíš sv. pokání? Jaké jest zevnější znamení? Co působí při ní milost svátostná? Koho zplnomocnil Pán Ježíš k udílení sv. pokání, komu jest ta svátost potřebna? Ovšem že každý musí přijímati ji s pravou kajicností, a které jsou podstatné části pravé kajicnosti? Právil jsem vám, že k přijetí tak posvátné věci, jako jsou svátosti, jest potřeba vždy bedlivé přípravy; i vy, až budete mít přijmouti sv. pokání, budete k tomu dříve zvlášť připravováni; nyní jen krátce podotknu, v čem ta příprava záleží.

Kdo chce odpuštění hříchů ve sv. pokání dosáhnouti, musí se z nich vyznati čili vyzpovídati a proto musí se dříve na ně rozpomenouti, aneb jak říkáme, musí své svědomí zpytovat; co jest tedy zpytování svědomí? Jest to přemýšlení, čím jsme

•

zhřešili od poslední zpovědi neb od té doby, když jsme počali hříchy poznávati. (Op.)

V tom tedy záleží předcházející příprava ku sv. pokání, abychom na své hříchy se rozpomenuli. K tomu jest potřebí zvoliti si čas a místo, kde bychom nebyli vyrušováni. Synu marnotratnému přišlo na mysl všechno jeho hříšné chování, když o samotě vepře pás. Viděl před sebou ta nečistá zvířata, popatřil na sebe zpustlého, rozedraného, i napadlo mu, jak vypadá asi ta duše jeho? Hle, on druhdy syn a dědic zámožného, váženého otce, stal se nyní pasákem špinavých prasat; a čím vinou? Hrochtání vepřů pronikalo až do duše jeho, a svědomí jeho připomínalo mu jeho nevděčnost k otci, jeho zhýralost a prostopášnost se společníky, celý jeho nevázaný, nepočetný život; nečistí vepři, tiť byli obrazem jeho nepravostí a hříchů, které nyní při uvažování předešlého života živě na mysl mu přicházely. Tak rozpomínaje se, poznal syn marnotratný neblahý stav duše své; tak musíme i my se rozpomínati čili svědomí svého se ptáti, čím a jak jsme hřešili. Ovšem, paměť naše je slabá a člověk snadno zapomíná na to, co zlého učinil, aneb co dobrého zanedbal; proto máme především Ducha Sv. poprositi za pomoc ku zpytování svědomí a k vykonání celé zpovědi. Opíšete si a naučíte se k tomu tuto krátkou modlitbičku. »Přiď, Duše Svatý, osvět rozum a paměť mou, abych se mohl na všechny hříchy své upamato-vati; přiď, Duše Svatý, pohni srdcem mým, abych mohl všech svých hříchů skroušeně litovati; přiď, Duše Svatý, uděl mně milost, abych se mohl ze všech svých hříchů kajicně vyzpovídati a za ně dosti učiniti.« Po této modlitbě započnete svědomí své zpytovat a to především vzpomínkou na poslední zpověď, kdy a jak jste ji vykonaly: zdali snad nezapomněly neb nezamlčely jste nějaký těžký hřích. Zapomněl-li kdo bez své viny nějaký hřích, byla zpověď jeho platná, ale on by musil nyní ten hřích při sv. zpovědi oznámiti, poněvadž povinni jsme ze všech těžkých hříchů se vyznati. Zapomněl-li však svou vinou těžký hřích, na př. že se nedbale zpytoval, aneb zamlčel-li zúmyslně takový hřích, byla zpověď jeho neplatná a svatokrádežná, on pak musil by nyní nejen ten zamlčený hřích, ale i všechny ostatní těžké hříchy znova udati, čili celou svou zpověď opakovati; proto musil by již při zpytování svědomí se rozpomenouti, z jakých těžkých hříchů posledně se zpovídal. A které že jsou ještě mimo zpověď podstatné části sv. pokání? I to tedy musí uvážiti, zdali pravou lítost vzbudil a uložené pokání patřičně vykonal. Tak opakujte mně, nač rozpomenouti jest potřebí ohledně poslední svaté zpovědi? Na to projde si v duchu desatero přikázání Božích a patero přikázání církevních a vzpomene na hlavní i cizí hříchy, jakož i zlé návyky, aby poznal, zdali a jak se kterého dopustil; při tom ovšem uvážiti třeba i okolnosti, kterými mnohdy ze všedních hříchů těžké se stávají, na př. strkání se v kostele, při procesi atd. Při každém těžkém hříchu pak jest třeba spočítati, kolikráte se stal. Co týká se zvláště hříchů proti 7. a 8. přikázání, tu

musí každý se rozpomenouti, zdali nahradil neb odprosíl toho, komu na majetku neb na cti ublížil. Ovšem, nesmí nikdo při zpytování svědomí zapomenouti též na povinnosti stavu svého, zdali se proti nim neprohřešil aneb nezanedbal něčeho, co činiti povinen byl. O tom všem dopodrobna připomenu vám, až k přijetí sv. pokání budu vás připravovati; prozatím pamatujte si jen, jak to zpytování svědomí zaříditi se má, a již ode dneška každodenně u večer rozpomínejte se, jak strávily jste uplynulý den a zdali v něčem proti Pánu Bohu jste se neprohřešily. Kdo každodenně se zpytuje, ten pak také k přijetí sv. pokání patřičně se připraví.

Při bedlivém zpytování svědomí sezná zajisté každý, že Boha svého více méně urážel a tím Jeho lásky a milosti nehodným se stal. A když vzpomene na tento nevděk proti nejlaskavějšímu Otci nebeskému, jenž nesčíslných dobrodiní mu prokázal; když vzpomene, jak hříchy svými i muky a bolesti svého dobrotivého Vykupitele Ježíše Krista zavinil; a když konečně vzpomene, že těmi hříchy jen sobě nejvíce ublížil, tak že by nyní zasloužil, od Boha zavrženu býti snad na věky; tu zajisté jest mu asi tak kolem srdce, jako onomu synu marnotratnému na pastvině, když o svém hříšném životě uvažoval. Rozpomínal se, jak se mu vedlo druhdy v domě otcovském, kdež nejen on sám měl vše, co potřeboval, ale i ten nejposlednější služebník zajisté až dosud má dosti chleba, kdežto on nyní v cizině opuštěn a pohrzen hladem hyne, nemoha se nasytiti ani mlátem, které vepřům se dává. Poznal žalostný stav svůj a musil uznati, že všechnu tu bídu sám na sebe uvalil; svědomí počalo trpkými výčitkami dotíratí naň; nezapíral si vinu svou, poznal, jaké nebezpečí mu hrozí, vzpomněl na dobrotivého otce svého a nemohl se zdržeti slz, že ho tak těžce zarmoutil a sebe do takové bídy uvalil nevděčností svou; i zvolal pln lítosti: »Zhřešil jsem proti nebi i proti otci svému; půjdu a odprosím ho i napravím, pokud možno bude, nevděčnost svou.« — Tak jednati musí zajisté každý kajicník, když byl poznal ohavnost a škodlivost hříchů svých, smýšlí-li to dobře s duší svou; on, jakmile prozpytoval svědomí a poznal hříchy své, vzbudí s pomocí Duchu Sv. lítost nad nimi s pevným úmyslem, jich se zřici a život svůj napravit. Tak učiniti máme každodenně, když svědomí své zpytujeme, tak učiníme i nyní, neboť mnohému z vás zajisté mezi učením napadl ten neb onen hřích, kterým jako syn marnotratný provinil se proti Otci nebeskému. Povzdechnete si tedy se mnou v zkroušené lítosti: »Bože můj! Tys nejlepší, nejdobrotivější Otec můj a nesčíslných milostí i dobrodiní Jsi mi prokázal, a já jsem Tě přece hříchy svými urážel. Ach, co bych zasloužil nyní, než abys mne od Sebe zavrhl na věky. Jest mi toho srdečně líto, že jsem se tak často a tak těžce provinil; již více nechci hřešiti. O, Bože, buď milostiv mně hříšnému!«

(Pokrač.)

Několik poznámek ku katechesím.

Napsal KLEMENT MARKRAB.

(Dokončení.)

4. Tu a tam vyskytuje se v katechesích i nedostatek logiky. Ten pak vysvětluje se tím, že mnozí uvykli pracovati své řeči dle schemat a šablon. Napřed se vezme forma, a pak se strká a tlačí a cpe do ní látka, ať chce nebo nechce. Nestrpí-li svěřací kazajky, nehodí se k celku a objevuje se jako chyba proti logice. Tak se stalo arcibiskupu pražskému Janu Očkovi z Vlašimi, když kázal nad hrobem krále Karla IV. Založil svou řeč na distinkcích katechismových: 7 svátostí, 8 blahoslavenství, 7 hlavních ctností a t. d. A co se stalo? Když vylíčil, že král Karel posvěcen byl křtem, biřmováním, Svátostí oltářní, pokáním a posledním pomazáním, musil pak říci, že byl účasten jaksi i svátosti svěcení kněžstva, jelikož byl pomazán na království. Tím však prohřešil se řečník proti pravdě; neboť, ačkoliv má žehnání krále jakous podobnost a příbuznost se svěcením kněze,¹³⁾ přece jest jenom sacramentale a nikoliv sacramentum. A jelikož vychválil řečník čistotu královu již při třetí hlavní ctnosti, nevěděl již co říci při šestém blahoslavenství.

Podobně vede se katechetovi, chce-li vtěsnati látku vyměřenou katechismem do jakés smyšlené ztrnulé formy. Tu utrpí logika nejeden políček.

Všecky katechismy objasňují rozličné ctnosti a hříchy rozličnými příklady, a to vesměs biblickými. Ale někdo si umyslí, že bude vykládati ctnosti neb hříchy příbuzné vždy jen jediným příkladem, arcíť smyšleným. Jednou, dvakrát se to podařilo, na př. výklad skutků tělesného i duchovního milosrdenství. Ale po třetí ukázal se již přirozený následek šablonovitosti, a to při výkladě devatera cizích hříchů. Pražský katechismus podává pouhý výčet těchto hříchů, Pakosta pak připojuje ku každému zvláštní výklad.¹⁴⁾ Ale novota a důkladnost žádala, by se vyložily všechny cizí hříchy jedním obšírným příběhem, a aby se podaly výměry všech těchto hříchů. Smyšlen tedy příběh o správci, jenž, chtě rozmnožiti majetek svého pána o jakous chalupu a vrazil na odpor majetníkův, ze msty naváděl jednoho ze služebníků pánových, by chalupu onu v noci zapálil. Výklad začíná se hatiti již při třetím hříchu: ke hříchu svoliti. Služebník prý slíbil správci, že tu chalupu zapálí, a tak prý svolil ke hříchu. Arcíť, ale ne k cizímu, nýbrž k svému. Mimo to ztotožňuje se první a čtvrtý hřích cizí, jelikož se praví o jednom i o druhém, že správce sliboval služebníkovi za zapálení chalupy odměnu. Pátý cizí hřích vykládá se příkladem správce, jenž přesvědčoval svého služebníka, že neučiní

¹³⁾ Amberger, l. c. d. III. str. 1118.

¹⁴⁾ Výklad katechismu, d. II. str. 118. nn.

vlastně nic zlého. V takovém však přesvědčování, činěným před hříchem záleží vlastně ponoukání ke hříchu; vychvalování nastává teprv po hříchu, jak ukazuje příklad krvežíznivého Herodesa, jehož nazval lid veřejně Bohem.¹⁵⁾ — Podobně, jako při pátém cizím hříchu, stalo se i při šestém: hříchy tajiti. Správce by se byl dopustil tohoto hříchu, kdyby byl mlčel, když byl již spáchán, a pak by se musilo ještě doložit, že bylo potřeba mluvit. Vždyť se nám přikazuje o hříších bližního mlčeti, ač nevelí-li povinnost je vyjeviti.

Připouštíme ovšem a uznáváme, že mezi některými hříchy cizími jsou velmi jemné logické rozdíly, a že jest tudíž nesnadno podati o takových pojmech přesné výměry. K čemu tedy se trmáceti definováním? Nestačí-li objasniti věc pouhým příkladem? A pak dlužno povážiti, že nezáleží na tom, by znala mládež všechny rozdíly cizích hříchů, nýbrž by si osvojila útlé svědomí a bála se býti příčinou hříchu svému bližnímu. Tohoto pak cíle dosáhne katecheta spíše důtklivým vyličením 2—3 příkladů (Herodes, Pilát, Achab a Jezabel), než suchopárným výčtem 9 výměrů. A posléze neslušno podceňovati, že příběhy skutečné, zvláště posvátné, jsou mnohem působivější, než smyšlené, zvláště jsou-li tyto pravdě nepodobny.

Platí tedy i v katechesi pravidlo: napřed měř, potom řež, t. j. rozmysli dobře, co chceš dětem vykládati, abys se nemnul s cílem.

5. Mnoho posléze záleží na tom, by nebyla v katechesi převrácená metoda. Metoda katechetická jest, jak známo, dvojí: synthetická a analytická. Obojí užívá se s prospěchem, jest-li na svém místě. Ale tu právě často se chybuje: kde by se mělo užiti synthese, užívá se analyzy a naopak. Jest tudíž potřebno vytknouti jasně, kdy se má katechizovati methodou synthetickou, a kdy analytickou.

Nelzeť upříti, že methodě synthetické vůbec přísluší přednost před methodou analytickou, poněvadž postupuje pomalu a ponezáhlou od známého k neznámému. Ale to platí jenom, mají-li se skládati zcela nové pojmy, nikoli však, mají-li se pojmy již dříve utvořené, dosud však neurčité objasniti a zdokonaliti.¹⁶⁾ Užíváť se tedy s prospěchem analytické metody, kdykoliv se chce přesvědčiti katecheta, že si utvořili žáci správné pojmy o tom, co jim byl vykládal, a kdykoliv k tomu účelu opakuje, zkoumá, vyslýchá. Mimo to jest analytická metoda na svém místě, když zakládá katecheta své učení na tom, co byl již vykládal v nižších třídách. Kdyby měl užívati vždy jen synthese, kam by přišel, kdy by byl hotov? Kdo by počínal vždy od Adama a Evy, mařil by zbytečně čas a nemohl by se vykázati ku konci školního roku žádným skutečným výsledkem své práce.

¹⁵⁾ Sk. ap. 12, 22.

¹⁶⁾ Katechetische Monatsschrift, 1897. str. 72.

Jestliť tedy zřejmo, že kromě těch dvou případů, když totiž katechese se opakuje neb staví na pojmech již známých, vždy se má užívatí metody synthetické. Pokud se tak děje neb neděje, ukáží některé příběhy.

Otázka: jak se má vykládati dětem stvoření světa? Methodou synthetickou čili analytickou? Odpověď: napřed musíme věděti, pro kolikátou třídu bude tato katechese. Dle pražské osnovy z r. 1888 pro školy pětitřídné mluví se o stvoření světa v první, druhé, třetí i čtvrté, vždy dle schopností žáků. V první třídě nemůže býti jinak postupováno, než od známého k neznámému, od věcí viditelných kolem sebe a nad sebou k představě země a nebe, odtud k představě vzniku, příčiny, původu, původce a odtud posléze k představě Bůh; slovem v první třídě musí se užiti synthese. Což v druhé třídě? Výklad stvoření světa jest vůbec těžký. Bude tedy radno užiti synthese i v této třídě, ovšem kratší, jelikož tu již dostatečná představa nebe a země aneb světa. V třetí třídě může se již užiti metody analytické, a tak i ve čtvrté. V třetí třídě zdokonalí se všechny dosud vyložené pojmy, ve čtvrté pak položí se zvláštní důraz na účel stvoření.

O moudrosti Boží vykládá se dle pražské osnovy teprv ve čtvrté třídě, a to vším právem. Jestliť to jediná vlastnost Boží, kteráž vyžaduje vyšší soudnosti. Poněvadž tedy o moudrosti Boží mluví katecheta ve čtvrté třídě poprvé, musí užiti synthese, ač ovšem jen krátké. Ukáže tedy žákům, ¹⁷⁾ jak se jeví Boží moudrost v jednotlivých skutcích: v přírodě, ve stvoření člověka, v uspořádání těla lidského; z toho vyvodí, že má Bůh nejlepší úmysly a volí k dosažení jich nejlepší prostředky; a pojem moudrosti Boží jest hotov. — Nemůže se tedy chváliti analytická katechese o moudrosti Boží ani ve čtvrté třídě, totiž suchopárný rozbor, co jest účel, co prostředek, proč se praví: nejlepší a pod. Při opakování a pozdějším připomínání nebyla by ovšem analytická metoda nevhodna.

Katechese o tom, že Ježíš Kristus jest pravý Bůh, náleží též až do čtvrté třídy. V nižších třídách vykládá se toto učení bez důvodů, ve čtvrté však musí býti důkladně dokázáno. Z této stránky jest tedy i pro tuto třídu nové a musí se vykládati syntheticky. Musí se totiž ukázati v příkladech, že Ježíš Kristus jest všemohoucí, vševědoucí a t. d., a když má vlastnosti Boží, že jest pravý Bůh. — Nesouhlasíme tedy s analytickou katechesí o tomto článku, leč při opakování.

Pojem Církve vyvinuje se teprv v třetí třídě, a sice, jak dí výslovně pražská osnova, toliko historicky. Tím se doporučí metoda synthetická. Tuto metodu zachovává zde i sám pražský katechismus, ač všude jinde postupuje analyticky, jakož se děje vůbec v učebnicích. K výměru Církve, kterýž se skládá v třetí třídě historicky aneb syntheticky, podávají se předběžné pojmy již v první a druhé třídě. V první třídě vykládá se, co jsou

¹⁷⁾ Dle našeho katechismu, str. 22.

křesťané, kdo byli apoštolové; v druhé třídě přidává se, že hlavou apoštolů byl Petr, co jest papež a co jsou biskupové. Na základě všech těchto pojmů, kteréž se mohou opakovati analyticky, vytvoří se v třetí třídě pojem pravověřících křesťanů a viditelné společnosti, a tak přijde se k pojmu Církve. — Nyní jest zřetelno, že ve čtvrté třídě jest úplně oprávněna analytická katechese o Církvi, jelikož v této třídě k hotovému pojmu Církve přidávají se posud nevykládané články o vlastnostech pravé Církve, o její neomylnosti a samospasitelnosti. Nechválíme pouze, že se postupuje při této metodě převráceně. Na př. táže se katecheta: »Kterak pojmenoval Pán Ježíš náboženskou společnost, kterouž byl založil?« Místo: »Co jest Církev?« Aneb: »Pán Ježíš založil Církev pro všechny lidi a pro všechny duchovní potřeby jejich. Proto jest Církev jaká?« — Místo: »Proč nazývá se Církev obecná aneb katolická?«

A jako se chybuje tuto v metodě analytické, tak mnohdy i v synthetické. Napřed složí se pojem pouhým rozumováním a pak se znázorňuje příkladem. Lépe jest, když se vypravuje napřed příklad a když se odvodí z něho znaky pojmu jeden po druhém. — Jedná se na př. o pojem hříchu. Připomene se dětem, co jest zákon Boží, vyvine se pojem přestoupení zákona a přidá se, že musí býti toto přestoupení vědomé a svévolné; a potom teprv znázorní se to příkladem. Není-li to proti první zásadě synthese, že se postupuje od známého k neznámému? — Podobně jest převrácený pořádek napřed rozumovati, co jest milost napomáhající, a pak teprv to vypodobňovati příkladem Šavla-Pavla.

Jak by se mělo vykládati o Písmě sv. a ústním podání? Katechese tato jest teprv pro čtvrtou třídu a tedy i pro tuto třídu něčím novým, ač ne veskrze. Náležíť tedy vykládati tuto stať methodou synthetickou aneb historickou. A toť velmi snadno, když se začne příkazem Páně: »Učte všechny národy.« Může se postupovati takto: »Apoštolové učili, podávali to učení svým nástupcům, ústně, ústní podání, nemohli-li někdy jíti tam, kde bylo potřebí poučení a napomenutí, psali, Duch Sv. jim vnuknul, je řídil, knihy sepsané takto (od mužů svatých z vnuknutí Ducha Svatého) v rozličných místech a dobách sebrala Církev, Písmo sv. . . .« Z toho patrně, že napřed dlužno mluvit o ústním podání a pak teprv o Písmě sv., a že analytická metoda v katechesi této není na svém místě, leč při opakování.

Blahoslavený Petr Canisius.

Třistaleté památce jeho úmrtí věnuje Dr. JOSEF BURIAN. (Dokončení.)

Canisius ve Vídni.

V Augšburku seznámil se král Ferdinand s P. Jajem T. J. Neobyčejná učenost tohoto muže, bezúhonný život, apoštolská horlivost tak zaujaly krále, že neváhal vysloviti přání, aby P. Jajus

ještě s jedním doktorem bohosloví působili na universitě Vídeňské; slibil také, že ve Vídni zřídí Jesuitskou kolleji. Když pak sv. Ignác přání královu z počátku nemohl vyhověti, obrátil se Ferdinand v záležitosti té přímo na papeže, žádaje zejména o Petra Canisia.

Netrvalo dlouho a Petr Canisius obdržel rozkaz, aby po obdržení dopisu během 10 dnů připravil se na cestu. Dne 9. března 1552 zavítal Canisius se svými druhy P. Jajem a P. Goudanusem do Vídně a započal ihned svou blahodárnou činnost jak na universitě tak v duchovní správě. Začátek byl dosti těžký. Tak nedlouho po svém příchodu konal duchovní řeči v chrámu Páně sv. Jakuba — ale kostel byl téměř prázdný. Přišlo 8—10 posluchačů. To ale Canisia neodstrašilo, pokračoval v kázáních a hle! Kostel se začal poznenáhlu plnit, — až konečně prostory chrámové nevystačovaly pro nával lidstva.

Napodzim toho roku vypukla ve Vídni morová rána. Canisius od rána do večera byl na nohou, přinášeje útěchu náboženskou všude, kde toho bylo třeba. Bylo ho viděti ve špitálech, ve věznicích, v palácích bohatých i v chatách chudiny — — — Tato příkladná vytrvalost zjedнала mu mezi lidem velikou důvěru. Lid ho zbožňoval a hrnul se za ním. Ale Canisius neobmezil svou apoštolskou činnost toliko na Vídeň, nýbrž obrátil zřetel také na venek. Byla tenkrát o kněze veliká nouze. Bezmála 300 far v Rakousích bylo osiřelých, nemajících žádné duchovní správy. Novoty náboženské měly otevřené pole, ježto nikoho tu nebylo, kdo by ten lid poučoval a katolické víry se zastal. V prvních dnech měsíce prosince v průvodu ještě jednoho spolubratra, ne dbaje nepohody zimní, pěšky opustil Vídeň a konal kolem vánoc v blízké jedné obci svaté missie. Denně si rozdělil práci, jsa dílem na kazatelně, dílem poučuje mládež, dílem ve zpovědnici. Zbylého času použil k návštěvě nemocných. Devadesátiletý jeden stařec se slzami v očích děkoval Bohu, vida neunavnou horlivost světce, že jitřenka nové — lepší doby nastává a přijal z rukou P. Canisia nejsvět. Svátost.

Tato missie byla jaksi předchrou k rozsáhlé missionářské činnosti, kterou na podnět krále Ferdinanda utěšeně rozvíjeli rok na to Otcové z koleje Štýrsko-hradecké s pomocí P. Canisia. I chodil horlivý tento zastance Církve katolické, nevšímaje si toho, jak nenáviděn a tupen byl od jizlivých nepřátel, za nejkruší zimy od obce k obci, utvrzuje pravdu Boží a niče hanebné pomluvy a lži o svaté víře katolické. Zuřivost protestantských pastorů, ježto jejich plány všude, kam přišel, kazil, neznala mezí. Narážejíce na jeho jméno (canis = pes) zvali jej »psem mnišským«, »rouhačem a hrubým blbcem«, »nestydatým člověkem«, »vlkem«, »papežským oslem«, »nestydatým a bídným ďáblem«. Jinak nazývali ho horlitélé »čistého evangelia« »rakouským psem«. Canisius si z těchto »čestných« titulů mnoho nedělal, an byl přesvědčen, že bojuje za věc svatou, za pravdu Boží.

Když se navrátil z missií do Vídně, byl mu svěřen úřad dvorního kazatele. Přijal ochotně tento úřad, ale neza-

pomněl při tom na potřeby katolického lidu, o jehož náboženské vzdělání usiloval. Hned po kázání, které konal při dvoře královském, spěchal do kostela, aby povzbudil zase slovem Božím věřící lid. I zasvitla mnohým jasně pravda katolická, tak že Canisia vyhledávali, prosíce, by s ním mohli porozprávět, k čemuž on milerád přivolil. Některým se ovšem — jak již na světě bývá — řeči jeho nelíbily. Mezi těmito posledními byli dva znamenití doktoři, kteří opustivše Církev přidali se k novotám lutherským. Tito tedy vzkázali po poslech Canisiovi, zdali by s nimi o věcech náboženských nechtěl míti veřejnou rozmluvu. Canisius, smluviv se s nimi o místě a o čase rozmluvy, ochotně svolil. Z blízka i z dále přišlo mnoho lidí poslechnout zajímavou rozmluvu, zvláště pak dostavilo se mnoho sektářů, očekávajících porážku proslulého obhájce víry katolické v Němcích. Canisius přišel do shromáždění krokem vážným, očekávaje klidně vývody svých protivníků. Způsobem obvyklým napadali tito Církev a její zřízení, dokazující, jak jsou oprávněny náboženské novoty. Canisius naslouchal slovům jejich, nedávaje na sobě ani dost málo znáti nějaké pohnutí. Když přestali v domnění, že palma vítězství jim musí připadnouti, začal mluvit Canisius. Vyvracel jejich bludy tak pádně a tak zdrcující silou logiky, že nedovedli mu více již ničeho namítati. Jeden z protivníků proniknut světlem pravdy, odřekl se bludu a vrátil se k víře svých otců. Nedlouho na to vstoupil do řádu Tovaryšstva Ježíšova, kde horlivě působil až do své smrti. Druhý sice poznával také pravdu — ale zavřel srdce své před ní, zatvrdiv se ještě více na víru katolickou a na řád Jesuitský.

Neobyčejná horlivost a vznešené ctnosti Petra Canisia přivedly mnohé na myšlénku, že by se v tehdejších smutných poměrech hodil dobře na uprázdněný biskupský stolec vídeňský, ale Canisius odmítal tuto vznešenou důstojnost, chtěje jako prostý, chudý klášterník Bohu a lidem sloužiti. Král Ferdinand skrze svého vyslance u Svaté Stolicе mnoho se přičiňoval, aby Canisiovi bylo rozkázáno přijati důstojnost biskupskou. Papež Julius III. pravil k vyslanci: »Mluvíte velice krásně a moudře, ale celá ta záležitost musí se smluviti s P. Ignácem. Jest potřebí jeho souhlasu.« — »Přijde-li na souhlas P. Ignáce,« mínil vyslanec, »pak nebude Canisius nikdy biskupem. Ale kdyby Vaše Svatost důrazně poručila«

»Ó nikdy,« odvětil na to Julius III. »Nezarmoutím muže, jehož jakož i jeho duchovních synů práce jsou tak velenuté pro blaho Církve.«

Vyslanec vrátil se od Svatého Otce s nepořízenou. Julius III. sdělil s kardinály Marcellem, Cerviniem a Santa-Croce odpověď, kterou dal císařskému vyslanci, a připojil: »Duchovní řád, který tolik služeb Církvi koná, brzo by se zvrhl, když by vnikla s důstojnostmi ctižádost v jeho řady. Smýšlím zrovna tak jak P. Ignác.«

Na žádost Ferdinanda odebral se Canisius roku 1555 do Prahy.

Poměry náboženské v Čechách.

Poměry náboženské v XVI. stol. byly v Čechách nad pomyslení neutěšené. Protivy náboženské nejen že neustávaly, ale přiostrhovaly se více ovšem na škodu Čechů samých. Hádky náboženské přilévaly jen oleje do ohně. Míru a pokoje nebylo lze v Čechách docílit. Dobře děl souvěký rektor university pražské, Jiří Písecký, v kterém království jsou nesrovnalosti náboženské, tu nelze udržeti smlouvy o mír. *) A těch nesrovnalostí bylo v Čechách až přes míru. Dle zpráv Lobkovicových z r. 1489 panovala tou dobou v Čechách náboženská svévole náramná; **) prý nejedni tvrdili, že v každé víře lze spasení dojít, že jest vše vyhláno, starci, pacholci i ženy že se hádali o víru vykládající bibli; když mohl kdo co z Písma, třeba skrouceně, dokázati, skákal radostí. Týž Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic píše r. 1497 Petrovi z Rožmberka, že náboženství klade se u nás jako za nějakou báseň, která všude příčinu dává k žertům a ke »kunštykům«, potupují je děti, smějí se mu báby, u barvířů a v krčmách je sápají. »Toto já pak hněvivě snáším,« tak dokládá, »že mnozí jsou na ouřadech, sedají v soudu, v radách obecných bývají, ježto ani křesťanského ani kterého jiného náboženství nenásledují.«

Příčinu těchto neblahých poměrů shledává Lobkovic v tom, že Čechové odpadli od Církve obecné: »Pomím jiných mrzkostí, které jsou do této země z Franské, z Britanské země a od Reků připlynuly; nebo jako oud od těla uťatý musí i hníti, tak i my, když jsme oddělivše se od obecné Církve přijímání kalicha chtivěji než slušné bylo, ujeli, hned jsme hynouti počali a pod zástěrou kalicha v tisíc jiných bludů jsme upadli; mnohým jest již s těmi věcmi stesklo, ale vlka za uši drží a ani kterak by ho obdrželi, ani kterak pustili, vědí.«

Katolická Církev tou dobou byla v Čechách v menšině. Bohaté druhy kláštery, v nichž kvetlo umění a vědy, staly se obětí vášnivosti Husitské, kostely dílem zpustošeny, dílem opuštěny. Lid byl bez pastýřů, ponechán zvůli agitátorů nescvědomitých, kteří pasouce po jmění církevním, tupili vše, co upomínalo na slavnou minulost katolickou. Katolíci se bránili: vždyť šlo o vše, co jim bylo svato a úctyhodno. »Být — či nebýt« — to byla otázka, jež musila se rozhodnouti. Katolíci hájili své právo, hájili zděděný po otcích majetek. Že někdy slovo příkřejší uklouzlo, že roztrpčenost, ano i vášeň propukla, kdož by se divil, znaje útoky těch, kterým byla víra katolická solí v oku.

Již Táborité posměšně o Církvi mluvili a psali. Na requiem složili potupnou písničku, říkajíce: »Kněží nechte requiem, spravujte se zákonem.« K Matce Boží nemodlili se za pomoc, úctu

*) Pfrogner: Kirchengesch. 169.

**) Winter: Život církevní v Čechách I. str. 33.

svatých zapovídali, sochy svatých sluly Táborům modly hluché a trpaslci. Křížem mazali sobě škorně, kříže kláli kopími a oštěpy, z ornátů, jimž říkali plachty, nadělali kabátů, ženy čepců a pod. Naši socialní demokraté s pochoutkou poukazují na Tábority, toť prý byl výkvět demokracie, ale zamlčují, že právě Táborité vyššímu vzdělání nepřáli. Dle nich filosofie a sedmero umění nemá býti studováno, jsouc věc pohanská, a školy mají se rušiti. (Ruk. univ. knih. č. 17. A. 16.) Rušili tedy »z p o h a n i l é« (latinské) školy a kazili knihy. Protivníci jich těžce nesli, že **knihy. »nejdražší klenot země České«, jako za kus chleba prodávali do cizích zemí.** (Winter: Život církv. v Čechách I. str. 13.) Útisky bylo snášeti katolíkům i od strany pod obojí. Vždyť si kazatelé kališníctví dovolili kázati i proti králi, zovouce jej »papežníkem bez kalicha«. Když král přijel do Hory, učinil mu rouhavý švec zastaveníčko před Vlaským dvorem. (Winter: Život církv. v Čechách I. str. 19.) Kde měli kališníci většinu, tam vylučovali katolíky z měšťanství i z cechů. Uvádíme jen příklad města Litoměřic. »Rozváživše mnohé příčiny obecného dobrého, purkmistr, páni kmeté se staršími jsou na tom zůstali, aby více římské strany osoby v sousedství a do cechů po dnešní den na časy budoucí přijímány nebyly.« (Winter: Život církv. v Čechách I. str. 32.)

Protivníci dopouštěli se na katolících i hrubého násilí. A až za živobytí Církev tupili a pronásledovali, až s katolíky neměli žádného úcastenství, přece po smrti chtěli s nimi odpočívati na katolickém svatém poli a zle se horšili, když se katolíci proti tomu vzpírali. Dačický z Heslova vypravuje tuto k víře téměř nepododnou událost: Měsíce ledna (1517) umřel v Kunštatě rychtář, člověk urozeného p. Hynka Bočka z Kunštatu. A ten rychtář byl víry Boží pod obojí způsobou. Té příčiny farář Kunštatský s kněžími svými, jsa strany římské, nechtěl mu dáti pohřbu na krchově, pravě, že kacír má pohřben býti pod šibenicí nebo u stínadel. I rozkázal p. Boček toho umrlého rychtáře rozsekati a nadělati z něho krmí vařených a pečených a zval toho faráře s kněžími k obědu a dal jim toho rozsekaného, vařeného a pečeného rychtáře k jídlu. Po obědě pak žádal jich, aby rychtáře dopustili na krchově pohřbiti, a když vždy odpírali, lál jim a řekl: Jste sami kacíři zvedení! Nechtěli jste ho pohřbíti na krchově, i žrali jste jej a pohřbili ve svých břiších. I vyhnal je ze zámku . . . (Paměti Mikuláše Dačického z Heslova I. str. 35.)

Na tu příhodu hned psána a také po letech chutě opisována posměšná píseň proti katolíkům: »Umřel v Kunštatě pana Bočka rychtář, ač nedal jeho pochovati farář . . . pozval mnichů a kněží . . . že jste vy v hříších, máte ho v břiších.«

Konečná strofa: »Protož, pane Kriste, potvrď nás u víře, však nás tito mniši mají za kacíře . . . bychom mohli tvou pravdu obhájeti a mnichy zervati. Amen.« (Winter: Život církv. v Čechách I. str. 33.)

Není věru divu, že za takovýchto neurovnaných poměrů našlo v Čechách sektářství veleúrodnou půdu. R. 1575 papežský legát

Jan Vescovo píše komusi do Italie o náboženství v Čechách, jmenuje Anabaptisty, Trinitáře a končí, že tu Pikartů, Husitů a jiných všelikých tolik, že to hotový Babylon. V tomže smyslu vyslovuje se Philadelphus Zámorský ve své postille, řka, že »sekt je tolik, až by téměř celá hodina k běžnému jich pojmenování nestačila.« Na jiném místě téže postilly čteme: »Co bychom měli v takových nynějších nesvornostech a sektách téměř nesčíslných v křesťanstvu a v každém koutě se již blýštících činiti? Všickni se Kristem zastírají, pravou církví a pravdou se vychloubají, jiné do pekla strkají.«

O tom, jak sekty navzájem k sobě se chovaly, píše rukopis kanonie Karlovské: »Takové jest mezi nimi záští, že jedni druhých až do oupadu haněti nepřestávají, pakli se jedněm dře lehkost a protivensství, netoliko jiní nad tím lítosti nemají, ale ještě se z toho radují a k těžkostem dopomáhají, ježto strach, budeme-li se vespolek hrejzti a žráti, abychom všickni sežráni nebyli.«

Ze všeho, co jsme dosud uvedli, vysvítá, že v XVI. věku byla v Čechách hotová náboženská anarchie a s ní už indiferentismus i při lidu selském. Pišeť r. 1550 farář Lhenický, kněz Ondřej, Abrechtovi z Guttštejna, že v osadě jsou »někteří, kteří ani s Římany ani s Čechy svátostí oltářních neužívají, ale někdo pět, šest let neví, co o tom praviti a někdo k stolu Páně nepřistupoval od dětinství svého.« A před tím roku 1539 Jaroslav z Pernštejna píše císaři, že na Moravě přemnoží jsou, kteří zhola nic nedrží o Bohu, o svátostech, o vzkříšení — žijí prý jako dobytek (pecudes instar). (Viz Winter: Život církv. v Čechách I. str. 314.)

Protestantismus, z ciziny do Čech zavlečený, vnesl do náboženských zmatků českých — nové, největší. Luther měl hesla, jež v Čechách nalézala plnou ozvěnu. Odpor kališníků proti novotám byl celkem slabý. V Praze svolána r. 1519 synoda všech děkanů podobojích, aby protestovala proti učení, jež šířil Poduška a Miroše. Ale synoda ta neměla velikého významu. Satiry a posměchy německé proti Církvi překládány, tištěny, šířeny a lidu se toto hanobení Církve líbilo. O Luthera vedly se hádky všude, zvláště v hospodách, nejednou se pro novou víru seprali, listy na sebe psali a tiskli, písně hanlivé skládali. Strana podobojí poznenáhlu mizela v protestantismus, vždy více a více v Čechách se roztaujícím na úkor jak katolíků tak podobojích. Ne bez výčitky píše r. 1539 Jaroslav z Pernštejna králi o protestantských stavech; stále prý tvrdí, že víra má býti svobodná, ale Lutheráni a Zwingliáni nikoho nesnášejí, kdo jinak věří než oni; jinověrce, kde a jak mohou, vyhánějí a statky jim berou. (Arch. arcib. Opis v zemském archivě.)

R. 1531 touží katolíci králi, že jim protestanté pobrali 150 far. Stesky ty v pozdějších dobách stále a stále se opakují.

Král Ferdinand seznav, že věci české běrou na sebe vážnou tvářnost, že náboženství katolické vymírá pod násilným nátlakem protestantismu, povolal r. 1555 do Čech P. Canisia, aby tu při-

pravy konal pro založení koleje Jesuitské. S velikou ochotou podjal se Canisius této práce a zavítal do Prahy, kde byl od katolíků všech přijat s otevřenou náručí. Rostlatě důvěra v řád Jesuitský obzvláště, když katolíci zdejší poznali patrné a překvapující výsledky Jesuitů v Němcích; protestantismus všude ustupoval, kdekoliv rozvinuli svou blahodárnou činnost.

Canisius přišel do Prahy v pravý čas; náboženství římské, abych užil slov Pavla Skály ze Zhoře, bylo už jako »uvadlé« a sám nadační list králův doznává, že náboženství katolické bylo tu již jako vykořeněno. Canisius zájem pro věc katolickou znovu oživil a možno spravedlivě říci, že jím se začíná reformace katolická v Čechách. Kázání, která konal na žádost probošta Scribonia (Píška) v metropolitním chrámu Páně u sv. Víta, měla veliký úspěch, tak že z toho Canisius čerpal pro budoucnost velikou naději. »Lze doufati veliký zisk pro duše,« tak píše sv. Ignáci, »přijde-li náš řád do Prahy, jež jest hlavou Čech Nechtí zvít Důstojnost Vaše, že máme v Praze přátele sobě tak oddané, že nabídli králi jisté příjmy na výživu naši« (Schmiedl I. str. 73.) Velikým příznivcem a podporovatelem snah Canisiových byl generál křižovníků Antonín Brus z Mohelnice.

Nescházelo ani nepřátel, podezřívajících Canisia ze všelijakých nekalých úmyslů, pro něž prý do Čech zavítal. Byli to lidé nepokojní, jimž Canisius překážel v řemesle štváčském. Lidé takoví nejvíce loví pro sebe v kalných vodách domácích svárův a různic, a každá pohnutější doba vykazuje takových lidí s dostatek. I pokřikovali po Canisiovi spílající mu nejhanebnějších jmen. »Táhni »pse« (pes latinsky = canis, čímž naráželi na jeho jméno), nás střeže »hus« — tak za ním volali, načež on odpovídal trefně: Věztež, že nepřitelem »psů« není »ovečka«, ale »vlk«. Kamením a blátem po něm házeli, veřejně pronášejíce, že by se Jesuité měli s kamenného mostu hodit do Vltavy. Jednou na něho tak urputně doráželi, že nucen byl ochranu před nimi hledati v klášteře křižovníckém. Doslechnuv o tom arcikníže Ferdinand, dal mu na ochranu, kdykoliv bylo mu jíti přes Karlův most, vojenskou stráž. Znamenaje, že by takovým způsobem podlomen byl veškerý úspěch missionářské činnosti, poslal do radních domů pražských měst vzkázání, že řád Jesuitský nepřišel na ten konec, by Čechy disputacemi nebo hádkami o náboženství zemdleli a pokoj v obci zrušili, alebrž že míní vychovávat i jich děti a ty, kteří dobrá umění milují a za školy své nežádají nižádných platův ani odměn.

Lid stichl a nechal »Jesuitárů«, jakž je zval, na čas na pokoji. Chtěje se budoucně všeliké příčině k nepokojům vyhnouti, psal sv. Ignáci: »Přál bych si, aby všichni, kdož na začátku do této koleje přijdou, byli dobře ozbrojeni svatou trpělivostí a velikou horlivostí ne tak v disputacích jako u vzdělávání této provincie skutky spíše než slovy: »aby rozsévající v slzách radostnou měli žeň a přinesli snopky své.« (Schmiedl I. str. 74.)

Na jaře r. 1556 přibýlo do Prahy dranácte členů řádu T. J. Starší přijeli na voze, mladší oděni jsouce řízou kněžskou černou

a nedlouhým pláštěm kráčeli o holi přes Staroměstské náměstí do kláštera sv. Klementa k mostu. (Winter: Život církv. v Čechách I. str. 136.) Přišli skromně, bez velikého hluku, zcela dle přání Petra Canisia.

O příchodě Jesuitů do Prahy vypravuje Šimon Ennius v souvěké kronice: »Ferdinandus král, vida, že ti Jesuité svým učením užitečně a dobře prospívají, rozkázal jim také v Praze v klášteře sv. Klementa collegium pěkně vystavěti a sluje collegium caesaris.«

Jako dříve již Canisius, tak i jeho soudruhové byli od katolíků radostně přijati. Canisius o tom píše sv. Ignáci: »Kněžstvo a senát Pražský přijali mne a soudruhy velice laskavě, slibující veškeru pomoc a přízeň, katolíci vůbec všichni jsou přesvědčeni, že řád náš svými školami veliký užitek přinese celým Čechám.« (Schmiedl I. str. 89.)

Činnost svou začali Jesuité vyučováním.

Sotva že přišli, probošt i zámecká kapitula všem kněžím sobě v Praze podřízeným nařizují, aby v neděli, oktáv sv. Petra a Pavla při kázání oznámili o nové škole u sv. Klementa, říkajíce, že císař nedávno dal z Italie sem povolati vzdělané muže, kteří slují z Tovaryšstva Ježíšova, aby pořádně a zbožně vychovávali zdejší mládež k oslavě všemohoucího Pána Boha i k obecnému užítku vši obce; školu prý otevrou slavně osmého dne měsíce července.

Ve školách vyučovali Jesuité s velikým prospěchem, tak že vznikla v Praze záhy řeč, že u Jesuitů za tři měsíce více se naučí, než u předešlých učitelů za dvě leta. I urozenci »pod obojí« posílali děti k Jesuitům a měšťané činili po nich, jako vždy a ve všem. (Winter: Život církv. I. str. 140.)

Konvikt šlechtický založen hned r. 1556, chlapecký seminář r. 1559.

Čím většími úspěchy mohli se Jesuité v krátkém čase vykázati, tím více rostla nenávist jejich protivníků a jakkoliv Husité, Lutheráni a čeští Bratři mezi sebou se škorpili, v nenávisti proti Jesuitům se spojili, osnujíce plány na jich zničení Nadávky, potupy, pokřiky byly na denním pořádku; blátem a kamením po nich házeli. »Po mně,« píše Canisius, »když jsem kdysi u hlavního oltáře u sv. Klementa sloužil mši svatou, těžkým kamenem hodili, prorazivše tabuli u okna.«

Jesuitům přezdívalo »ježivitů«, »ježků« i »jezevců«.

Velmi účinná zbraň Jesuitům v boji s protestanty byl katechismus.

R. 1554 vydal Petr Canisius svou Summu doctrinae christianaе; summa tato byla rychle do jazyků mnohých překládána a takovou měrou rozšiřována, že již do časů bělohorských šlo vydání její do set. Z toho díla učiněn stručný výtah rukou velmi obratnou, zásady katolické v něm jasně, ostře vytčeny, aby pochopen byl rozdíl od protestantských. Katechismus Canisiův byl první knihou českou, kterou vydala Jesuitská kolej Pražská a

náleží bez odporu k nejpamátnejším knihám, v století šestnáctém sepsaným. Jím byla postavena pevná hráz proti novotám náboženským, ježto katolíci měli dobrou rukovět víry a mravů pohotově proti nepřátelským štváčům; zároveň podán byl vzor a základ při sepisování nových katechismů, jichž až podnes namnoze ve škole užíváme.

Petr Canisius byl po dvou letech z Prahy odvolán a svěřen mu úřad provinciála. Vykonal tento úřad s největší svědomitostí, vedle toho pak ještě neustával v činnosti missionářské.

Možno o něm říci, co o sv. Pavlovi: Byl všechno všem. Nebudeme vypočítávati všechny jeho práce v Němcích, v Římě, na sněmě Tridentském a jinde; podotýkáme jen, že Praha a český lid zůstala mu v milé paměti až do smrti. Dvě leta před svou smrtí psal z Frýburku svým Pražským soudruhům:

»Ve jménu Kristově Vás zdravím všechny, kteří v Praze v Tovaryšstvu žijete a také později spojení tímto svazkem Tovaryšstva žítí budete. A zajisté mám dobrou příčinu, abych vám uvedl v paměť hlásati dobrotivost Boží, již se stalo, že blahé paměti císař Ferdinand, slavný král český, toto sídlo vaší koleje založil a chtěl, abych já — nehodný — je zařídil. Prosím Boha, jenž jest zdroj všeho dobra, abyste, konajíce tu již cokoliv, toho vděčně pamětlivi byli a často na mysli měli, jak velikého dobrodiní, jež ani slovy dosti vyjádřiti nelze, se vám dostalo. Nenít to snadná věc v hlavním městě Českého království na místě příhodném a slavném založiti královskou kolej v době, kdy v Čechách úsilovně bujilo sektářství Husitské, Lutheránské i jiné. Tudíž vás prosím snažně, ať již jsem živ anebo mrtev (dlouho to se mnou trvati nemůže v tomto vetším stáří), abyste zachovali vděčnou svých patronů a přátel paměť, jichž přízní a snahou tato kolej slavně začata a až dosud hájena byla, ať již konečně cokoliv usilují protivníci, kteří nepřáli pokroku našich věcí a se nerozpakovali nepřátelsky k nám se zachovati. Zvláště ale vám a vašim nástupcům doporučuji zachovati paměť domu Rakouskému a královské rodině, ježto jich pomocí ráčil syrchovaný Bůh naše nepatrné Tovaryšstvo do Rakouska a do Čech uvést, abychom se ukázali jakožto noví dělníci při žni velehojné, když škodný koukol hubil ponenáhlu vybranou pšenici. Dejž Bůh vše dobré Rakouským zakladatelům, jejichž obzvláštní zbožnosti a neúmorné štědrosti tak mnoho jsme povinni. Ať na věky Kristu žijí všichni, kteří radou a pomocí ten váš seminář zřídili, pozdvihnouti a v nejtěžším čase utvrditi ráčili. Neméně sluší se vděkem spláceti těm, jichž věrnými prosbami v nebi, jak pevně za to mám, vše, co konáte, až posud trvá! Vzpomeňtež vděčně a často svatého Vojtěcha, prvního u Čechů apoštola, sv. Václava, knížete a mučenníka, sv. Klementa, vašeho apoštolského patrona, sv. Sigmunda, krále Burgundského, a jiných ještě svatých, jichž zásluhy po tolik století v Pražském kostele se vynášejí a jichž účinnou přimluvou dostávají se vaší práci, věřte mi, Boží milosti dary.« (Schmiedl: II. str. 73.)

I napomíná je dále k horlivosti, k svědomitému vykonávání svých klášterních povinností a k trpělivosti. Na konci obrací se k řádovým soudruhům Pražským s prosbou: »Starce Canisia, jenž položil základ k vaší koleji, při oběti mše svaté a ve svých modlitbách Bohu poroučejte.«

Blahoslavený Petr Canisius skonal blaženě v Pánu dne 21. prosince 1597. Papež Pius IX. prohlásil ho dne 20. listopadu r. 1864 za blahoslaveného.

Veliké věci vykonal sluha Boží Canisius a sláva jeho potrvá věčně u Boha i u lidí. Mnozí věcmi malichernými, světskými chtějí pojistiti sobě nesmrtelnost na světě — ale světská sláva — polní tráva — -- ale Canisius pojistil sobě nesmrtelnost u Boha svým svatým životem, svými spisy, svou neunavnou horlivostí u vyhledávání nesmrtelných duší. Památka jeho potrvá v srdcích všech věrných katolíků, zvláště ale v řádě Tovaryšstva Ježíšova a v srdcích katolíků českých.

Katechismus v příkladech.

Na základě spisů církevně schválených sestavil VÁCLAV DAVÍDEK,
katecheta v Turnově.

(Pokračování.)

1. *Víra naše musí býti: obecná.*

Nikdo nesmí jen v některou pravdu Církvi zjevenou a od Církve svaté hlásanou věriti a ostatní snad zavrhnouti. Kdybychom jen jedinký článek z našeho svatého náboženství vynechali, prohřešili bychom se tím velice proti Pánu Bohu, jakožto věčné Pravdě. O tom byla přesvědčena:

svatá Františka de Chantal

již v útlém mládí. Když u přítomnosti její jistý vznešený pán tvrdil, že Ježíš Kristus není přítomen skutečně v nejsvětější Svátosti oltářní, odvětila se vši rázností: »Vy nevěříte, že Ježíš Kristus jest skutečně přítomen v nejsvětější Svátosti oltářní, a přece víte, že On to tvrdil. Prohlašujete tedy Pána Ježíše za lháře. Kdybyste byl krále ze lži vinil, byl by vás můj otec k smrti odsoudil. Což tedy máte očekávati od Otce nebeského, Jehož Syna ze lži se odvažujete viniti?« Nevěrec nemohl na tato slova odpověděti a proto započal řeč o jiném předmětu. Chtěje pak si dívku usmířiti, nabízel jí několik dárků. Dívka však je popadla a hodila do ohně se slovy: »Hleďte, tak budou všichni lidé v ohni hořeti, kteří nechtěli tomu věriti, co náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus řekl.«

Vilmerova učebnice, str. 187.

2. Víra naše musí býti: *pevná*.

a) Takovou víru má, kdo o pravdách sv. víry samovolně nikdy nepochybuje a kdo jest hotov raději všeho se vzdáti, ano i smrt podstoupiti, nežli víru v Ježíše Krista zapříti. — To osvědčil hrabě Simon z Montfortu. S velikým podivením vypravoval o něm svatý král Ludvík, že k hraběti přiběhl posel a spěšně ho vybízel, aby se šel jen podívat, kterak v rukou jednoho kněze svatá hostie se ku podivení všech přítomných proměnila v tělo a krev, t. j. ve skutečné, viditelné tělo a krev Pána Ježíše Krista. Tu odvětil zbožný hrabě poslovi: »Jdi ty a všichni ostatní, kteří pochybujete o onom článku naší sv. víry; co se mne týká, já věřím a jsem o tom přesvědčen, že při mši sv. vždy se proměňuje chléb a víno v tělo Pána Ježíše Krista. Nikdy jsem o tom nepochyboval, má víra v přítomnost Pána Ježíše v nejsvětější Svátosti oltářní byla a jest a bude vždy **pevná**.«

Montalambert: Život sv. Alžběty.

b) Svatá Terezie byla tak pevné víry, že, jak sama se vyznala, ďábel sotva asi u ní by byl co pořídil. A když uslyšela, že má před soud inkvisice postavena býti, smála se tomu, ježto pro každou pravdu sv. náboženství a pro každý obřad sv. Církve tisíckráte by byla zemřela.

Herbsta výb. př.

3. Víra naše musí býti: *živá*.

a) Svatý František Xaverský obrátil na víru křesťanskou v 17. století obyvatelstvo Japonska. Noví tito křesťané vynikali všemi ctnostmi, jež víra naše k osvojení si předkládá. Jejich zbožnost byla příkladná a přece naříkávali často nad svoji vlažností a říkali, že nejsou hodni slouti křesťany. Jejich svědomitost u vyplňování »desatera« byla tak přesná, že nebylo je s to ani uchlácholiti, když někdo chyby nějaké se dopustil. Pokání, které vykonávali mnozí, nabylo takových rozměrů, že misiónáři je nejednou nabádati musili před přeháněním. — Portugalec jakýsi, který mezi nimi žil a život jejich tedy dobře znal, napsal ve svém listě do Evropy zaslaném, že není na světě přísnější řehole nad život těchto nových křesťanů. »Když tyto novokřtěnce vidím modliti se,« dokládá, »připadá mi to vždy, jako bych slyšel zástupy svatých; ano jedním slovem to mohu říci, od těch dob, co žiji v Japonsku, připadá mi, že nejsem ani opravdovým křesťanem.«

Schmidův: Hist. katech.

b) Živou víru měli křesťané v Korintě, jak dosvědčuje sv. Klement papež: »Jste v pověsti dobré jako výborní žáci svatého Pavla u všech Církví. Anebo kdo znaje vás, nezná i vaší skalopevné víry, vašeho ctnostného obcování? Každý se obdivuje vaší skromnosti a důstojnému chování. Pod správou duchovních děláte pokrok v evangelické dokonalosti. Rodičům prokazujete povinnou úctu, mladým jste vzorem mravův a počestnosti. Jste ponížení, bez

pýchy, raději posloucháte než poroučíte: jako poutníci si zaopatřujete jen to nejpotřebnější, majíce vždy nebe a přikázání Boží na mysli. U vás panuje nevinnost, upřímnost, milosrdnost, zvláště k chybujiícím. Jak krásné svědectví živé víry vydáváte svými skutky.«

Sv. Klement papež.

Živou víru měli první křesťané. Spolu věřili, všechno měli obecné, se vším se dělili vespolek. Jednomyslně trávili ve chrámu, jednomyslně si pomáhali.

Sk. ap. 2, 44.

4. *Víra naše musí býti: stálá.*

Svatá Bibiána.

Tato svatá panna se sestrou svatou Demetrií pohrdla statky vezdejšími pro víru Ježíše Krista. Obě pocházely z rodu vznešeného, bohatého; neznaly tedy, co to jest býti chudým. A hle, Apronián, úředník římský, zapálen žádostí peněz jejich, chudými je učinil, statků je zbavil. Statek byl ztracen, ne však víra. Svatá Bibiána i sestra Demetria přece vyznávají víru svou. Apronián příslibuje navrácení statků, císařovu milost, vznešené manželství; ale vše je darmo. Chudoba a opovržení jest sice těžká, ale víra svatých panen zůstala stálá..... — Každá země, každé století vykazuje hojný počet těch, kteří raději statek, blahobyt ztratili, než by zapřeli víru. My Čechové máme sv. Ludmilu, sv. Václava, sv. Jana Nepomuckého. Jerusálém chlubí se sv. Štěpánem, Jakobem a množstvím jiných. Řím sv. Vavřince zvláště velebí, ale nemůže sčítati všechny sv. Vavřinci podobné. Všude tekla krev pro Ježíše Krista. Zvláště dojemná jest smrt Tomáše z Mooru, nejvyššího úředníka krále anglického Jindřicha VIII. Protože nechtěl po vůli cizoložného odpadlíka tohoto viny pravé se odřici, byl vržen do vězení a k smrti odsouzen. Žena i děti jeho přišly k němu do vězení a prosily žalostně, aby se podrobil králi a tak si život zachoval. Ale on se jich tázal: »Jak dlouho mohu ještě žíti?« — »Nejméně dvacet let,« odpověděly mu. »Nuže,« odvětil vznešený ten muž, »a já bych měl pro dvacet let života časného ztratiti život věčný? Tak neučiním!« Za několik dnů na to skončil na popravišti.

Ed. Brynych: Katech. kázání.

Víře se protiví: modlářství.

Mladistvý křesťan a starý modlář.

Nábožný pacholík, přebýváje v domě modloslužebníka, říkával: »Jeden toliko jest Bůh, Stvořitel nebe i země. On dopouští slunci svítiti, dešti pršet; On vidí jednání naše, může nás trestati i odměniti, nám pomoci, anebo nás zničiti. Modly tyto z hlíny učiněné ani nevidí, ani neslyší a nic dobrého, ani zlého učiniti nemohou!« Pohan ale pravdy nechtěl slyšeti. — I šel muž ten jednou přes pole. Pacholík vzav hůl, modly roztloukl; toliko tu největší nechav

státi, dal jí do ruky hůl. Muž, vrátiv se domů, zlobivě křičel: »Kdož to učinil?« Pacholík odpověděl: »Což tomu nevěříš, že tvá modla veliká menší sestry své rozbila?« — »Nikoliv!« vzkřikl muž, »nevěřím tomu; neboť nikdy ještě rukou nehnula. Ty's to učinil, zlopověstný chlapče, a za tu bezbožnost tebe nyní touto holí ubiju!« Pacholík ale řekl přívětivě: »Ó nezlob se! Nenaděješ-li se ani toho do své modly, čeho já jsem slabou rukou svou dovedl, jak by ona mohla býti bohem, který stvořil nebe i zemi?« — Pohan umkl a uváživ rozumně slova chlapcova, roztloukl i tu poslední modlu a ponejprv vzýval jméno Boha pravého.

Ó blažený, kdo Boha zná,
Jej v pravdě Otcem nazývá.

Dr. Zinsler, hist. katech.

O úctě svatých.

Pocta svatých jest starodávná. Hned svatý Justin, který žil za časů apoštolských, píše v apologii své: »Ctíme a vzýváme zástupy andělů a duchy proroků, čemuž učíme jiných, jakož jsme byli vyučeni.« — Tertullian dí: »Dle posloupného učení konáme každoročně v ustanovený den památku umučení svatých. Tak Smyrnenští konali den úmrtí sv. Polykarpa. Origines chválí předky, že Církev den úmrtí svatých slavila a slaví. Svatý Cyprian kázal kněžstvu, aby jména i den sv. mučenníků, když krev svou cedili, bedlivě znamenali, aby se mohla slaviti jejich památka.

Schmieda. Hist. kat.

Karel IV. a Přemysl Otakar II. ctitelové našich sv. patronů.

Císař Karel IV., otec vlasti české, ozdobil r. 1347 z úcty k sv. Václavu kapli jeho v hlavním chrámu Páně pražském co nejstkvostněji; založiv r. 1348 universitu, dal na pečetí sebe vyobraziti, kterak klečí před sv. Václavem; nařídil, aby shledány a s velikou uctivostí uloženy byly ostatky sv. Václava; roku 1351 konal pouť do Staré Boleslavi v průvodu arcibiskupa pražského; roku 1354 založil v Dolním Ingelheimu na Rýně kostel a klášter na počest sv. Václava; hrad královský v Praze nazýván hradem svatováclavským; r. 1358 dal hlavu téhož světce ryzím zlatem obložiti a náhrobek z ryzího zlata postaviti; hrob jeho okrášlen 12 sochami svatých apoštolů z ryzího zlata; roku 1362 založil v hlavním chrámu Páně v Cáchách nový oltář na počest svatého Václava a zároveň i fundaci pro kněze oltářníka; na chodbách slavného hradu Karlova Týna dal vyobraziti hlavní události ze života sv. Ludmily a sv. Václava; konečně i životopis sv. Václava sepsal.

J. Kř. V.: Císař Karel IV.

Velikou úctu k našemu patronu sv. Václavu chovali též Přemysl Otakar II. a Jan Lucemburský. Za prvního onoho panovníka dobyli Čechové na přímluvu sv. Václava, jehož korouhev nad zástupy jasně se byla třpytila, slavného vítězství nad Maďary 12. července r. 1261 u řeky Moravy, tak že 18.000 mužů padlo

na bojišti, ostatní pak hnáni do řeky Moravy, v níž utonulo 14.000. — Druhý král český, Jan Lucemburský, veřejně vydal svědectví, že mnohá dobrodiní od svatého Václava byl obdržel, ano že častokráte na jeho sváteční den (28. září) slavného vítězství dobyl nad nepřátely.

V. VI. Tomek: Dějiny české.

Svatá Teresie a obraz Kristův — Úcta k Rodičce Boží.

Obraz představující Pána Ježíše na kříži způsobil ve sv. Teresii velmi podivnou a velikou proměnu. »Když jsem jednoho dne,« tak sama vypravuje, »vešla do domácí kaple, uzřela jsem obraz, jenž zde ku slavnosti schován byl. Představoval Pána Ježíše, krví zalitého a na celém těle zraněného. Tento pohled, kterýž mne na všecko upamatoval, co Pán Ježíš pro nás trpěl, pohnul duší mou, vzbudiv v ní lítost nejvroucnější. Bolest, kterouž jsem v sobě pocítila z toho, že jsem posud tak málo sobě vážila svatých ran Jezu Krista, byla náramná. Srdce moje bylo celé roztříštěné. I padla jsem na kolena, a s pláčem Pána jsem prosila, by mne ráčil posilniti, abych Ho budoucně již neurážela. Pravila jsem, že nevstanu, dokudž prosby mé nevyslyší. Nyní však jsem úplně tím ujištěna, že mne vyslyšel; neb od toho času jsem den ke dni v nápravě života svého víc a více prospívala.« — (J. V. Jirsík: Pop. Dogm.) — A rovněž tak i obrazy Rodičky Boží a jiných Svatých mohou v nás blahou nadějí, spasitelné myšlení, — důvěra k Matce Boží a pobožnost před Jejím obrazem může nám i uzdravení v nemoci poskytnouti. — V Thouroutě, malém městečku flanderském, žil dr. Nevejan se svou manželkou a třemi dětmi šťastně, až dne 9. září 1874 po několika bolestných záchvatech v hlavě a žaludku paní z nenadání ranila slepota. Nejproslulejší oční lékařové z Belgie i Německa byli povoláni; avšak všechno jejich namáhání zůstalo bez výsledku. K tomu znova počaly bolesti v hlavě a žaludku a ubohá paní byla na úmor, takže musila býti zaopatřena. Avšak měla velikou důvěru v Pannu Marii Lourdskou a chtěla přivedena býti do jeskyně zázračné, kde již tolik nemocných uzdraveno bylo. Manžel z počátku nechtěl o tom ničeho slyšeti, konečně však po dlouhém odporu na doléhání ustavičné se všech stran svolil. A tak vydala se slepá paní ta provázená šestiletým synáčkem svým Ludvíčkem a několika příbuznými na pouť do zázračné jeskyně Panny Marie Lourdské. Po obtížné cestě, která nemocné hrozně bolesti způsobila, přišli do jeskyně. Tam padli na kolena a začali se všichni modliti vroucně za uzdravení nemocné. Zvlášť dojemný byl pohled na malého Ludvíčka, jak vroucně se modlil. Každou modlitbu končil slovy: »Ó, milá Rodičko Boží, uzdrav mi moji maminku!« Pak obrátil se vždy k matce a ve své dětinnosti tázal se jí: »Maminko, vidíte? Ještě nevidíte?« Avšak vždy slyšeti mu bylo smutnou odpověď: »Ne, dítě, ještě ne! Jen se modli!« A chlapeček modlil se znova, ještě vroucněji. Avšak zdálo se, že Panna Maria neslyší vroucích proseb těch. Uplynula hodina,

kočí přišel oznamovat, že již čas k odchodu — a nemocná dosud neuzdravena. Veliká sklíčenost a zármutek zmocnil se srdcí všech a slepá naposled obrátivši se k soše Panny Marie, zvolala hlasem bolestným: »Ó, milá Matičko Boží, tedy necháš mne opět odejít, jak jsem přišla?« Srdcelomná slova ta pronikla srdce všech i vrhli se naposled ještě na kolena a jako z jedněch úst zavznělo: »Ó, Matičko Boží, uzdrav ji.« — »Namoč mi kapesník můj ve vodě jeskyně,« prosila — zvláštní důvěra vstoupila v srdce slepé — »chci si jím ještě naposled oči utřít.« I utírala si oči — a hle! Najednou to zalomcovalo všemi údy — a nemocné se zdá, jako by tíž nějaká s ní spadla, a hle — ona vidí — vidí bílý šátek svůj, vidí skálu, vidí jeskyni — vidí Rodičku Boží. »Maria nás vyslyšela,« vzkřikla radostně. Ustrnuti hleděli všichni na tento zázrak; a když pak Ludvíček radostí celý bez sebe uzdravené matce kolem krku se vrhnul a radostí plakal, tu nezůstalo ani oka nezaroseného, a všichni chválili hlasitě moc a dobrotu blahoslavené P a n n y M a r i e.

Sarkandr. knihovna.

Listy vědecké.

Vídeňská Jednota svatého Methoděje a její péče o církevní potřeby a vzdělání duševní vídeň- ských katolíků českoslovanských.

Napsal Dr. JOSEF MRŠTÍK, professor bohosloví v Hradci Králové.

(Dokončení.)

Přes nepříznivé pro Čechy poměry hleděla Jednota úkolu svému dle možnosti vyhověti co nejlépe. Péče její nesla se nejprve k tomu, by sobě opatřila nevyhnutelné k dosažení úkolů svých peněžité prostředky. Za tou příčinou hleděla získati hojně členů, účastníků a dobrodinců. Třeba tu bylo mnoho ústní i písemné agitace. Dosud se Jednotě podařilo zaříditi ve Vídni tři místní odbory, a to: I. r. 1889 I. ve Fünfnauších, jenž r. 1895 měl na 600 členů, II. v Meidlingu r. 1895 a III. ve Favoritech. Stále sbírají se též dobrovolné příspěvky při českých službách Božích ve Vídni, jež dosti značný příjem spolku obnášejí. Spolek obrátil se opětovně na nejdůst. bisk. ordinariáty v Čechách i na Moravě s prosbami o podporu. Zejména diecése královéhradecká Jednotu štědře podporuje. Nejd. † p. biskup Dr. Jos. Jan Hais zvláštním výnosem z 11. dubna 1876 č. 2648 nařídil pro spolek sv. Methoděje každoroční sbírku, jež dle Ord. I. hrad. II. str. 19. má se konati každoročně ve chrámech diecése buď v den sv. Methoděje, případně li na neděli, aneb v neděli po svátku tom následující. Jak z Ord. I. hrad. IV. str. 56 vysvítá, sebráno v hradecké diecési pro spolek sv. Methoděje v době 10 let (od r. 1876—86) 3475 zl. Za rok 1895 odvedeno odtud 260 zl. Také v budějovické diecési povolena jest od r. 1896 nejd. p. biskupem Dr. Mart. J. Říhou každoroční sbírka kostelní ve prospěch spolku. Spolek zasílal prosebné spisy i rozličným spolkům a vážným osobnostem. Mezi dobrodinci spolku vyniká zvláště spolek »Vlast«, který každoročně 50 zlatými vídeňské Jednotě methodějské přispíval a nej-

nověji 100 zl. povolil. Dále uvolil se apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje v diecési brněnské Jednotě dávat ročně 25 zlatých. Mezi jednotlivci zvláštního uvedení zasluhuje jistá rodina ve Fünfhausích, kteráž uveřejnění jména svého nedopustivši Jednotě na základní fond pro české bohoslužby ve Fünfhausích darovala vkladní knížku Cyrillomethodějské záložny v Brně na 600 zl. Zvláštního uvedení zasluhuje i nejmenovaná služebná osoba ve Vídni, jež darovala r. 1895 spolku 100 zl. Blíží udání příspěvků ostatních lze najíti v ročních zprávách jednoty. Příjem spolku obnášel r. 1888: 2493 zl. 63 kr., r. 1890: 1232 zl. 67 kr., r. 1892: 1497 zl. 31 1/2 kr., r. 1893: 1750 zl. 64 1/2 kr., r. 1894: 1498 zl. 84 1/2 kr., r. 1895: 1674 zl. 31 kr. Výkaz jmění Jednoty sv. Methoděje koncem r. 1895 obnášel úhrnem 6428 zl. 59 kr. Proti r. 1894 přibýlo jmění o 421 zl. a 1/2 kr. Spolek dále snažil se o to, by počet českých služeb B. ve Vídni byl rozmnožen. Proto se obrátil výbor Jednoty na všechny činitele, kteří v této záležitosti platně prospěti mohli, deputacemi i pamětními spisy, z nichž nejdůležitější jest pamětní spis sepsaný r. 1894 c. k. zemským dozorcem školním ve výslužbě Prouskem Vincencem a Dr. Herm. Jirečkem rytířem ze Samokova, c. k. min. odborným přednostou. Spis tento předložen vysoké sněmovně panské (protektorem Jednoty hrabětem J. Harrachem) i sněmovně poslanců říšské rady, vysoké nunciatury papežské ve Vídni, nejd. p. kardinálu vídeňskému, všem nejdůst. ordinariátům zemí koruny české, všem ministrům a všem slovanským jakož i německokonservativním poslancům v panské i poslanecké sněmovně. Týž spis v úpravě brožurové pod názvem: »Péče vídeňské Jednoty sv. Methoděje o církevní potřeby vídeňských českoslovanských katolíků« v hojném počtu zaslán i vynikajícím osobnostem v Čechách, na Moravě i ve Slezsku. Ve spise tomto poukázáno jest nejen na nevyhnutelnou potřebu rozmnožení českých služeb Božích ve Vídni, ale i na základě kanonického práva nároky na české služby Boží zřejmě jsou odůvodněny a dokázány.

Pokud snaha jednoty došla uskutečnění, patrno z výše uvedeného seznamu chrámů, kde služby Boží české se konají. Mimo 3 chrámy, kde důst. kongregací OO. Redemptoristů české služby Boží se konají, na své útraty vydrží jednotu stále služby Boží české ve 4 kostelích a mimo to se přičinila o to, že i v jiných 2 kostelích konána vícekrát již dílem příprava k velikonoční sv. zpovědi, dílem pak sv. missie.

Služby Boží konají se za průvodu varhan a o větších slavnostech za umělého zpěvu členů zpěváckého spolku českého Zábaje. Každý měsíc po dvakrát ve chrámu sv. Anny koná se i mše sv. za všechny živé i zemřelé dobrodince a členy spolkové. Každoročně konají se jednotou též církevní pouti dílem do poutnických míst v okolí Vídně, dílem pak i na posvátný Velehrad a Hostýn. Jednota platí též každoročně 300 zl. za vyučování sv. náboženství na české škole, vydržované spolkem Komenského.

Ku přání jednoty sepsal r. 1892 český kazatel a zpovědník P. Max Křesadlo českou modlitební knihu, která přičiněním Dra. Jirečka vytištěna nákladem Dědictví sv. Václava v Praze. Nejd. arcibiskupská konsistoř v Praze darovala jednotě 500 exemplářů této knihy, jež tato dala svým nákladem svázati a poděluje jimi nemajetné Čechy vídeňské a zejména žáky ze školy Komenského.

Než podporováním náboženské mysli (dle § 3. stanov,) činnost jednoty vyčerpána není. Úkolem jednoty dle § 4. stanov jest též podporovati vzdělání duševní Čechoslovánů vídeňských zakládáním knihoven a rozšiřováním dobré náboženské a vůbec vzdělávací knihy. A i tento úkol jednota věrně plní: I. odbor místní ve Fünfhausích zařídil si knihovnu, která r. 1892 čítala již na 600 svazků. V odboru témž zřízen nejnověji literární kroužek, jenž sobě bral za úkol: 1. rozšiřovati katolický tisk, 2. pořádati rozhovory na základě zpráv v novinách obsažených aneb na zkušenosti ze života spočívajících: 3. podávati zprávy do katolických listů o činnosti dělnictva vídeňského a pod.; 4. přičiniti se o to, aby ve vídeňských kavárnách a hostincích vyloženy byly katolické české dělnické časopisy. K tomu účelu přispívají členové kroužku dobrovolnými příspěvky na agitační fond, z kteréhož se mají časopisy ty předpláceti. Schůze konají se pravidelně každé pondělí.

Jednota Methodějská všemožně přičiňuje se i o to, by mohla zakoupiti dům, v němž by čeští učňové a tovaryši našli útulek, by v neděli, ve svátek a jindy mohli se v něm scházeti a vůbec Čechové katolíci měli se kde sejíti. Dosud sebral k účelu tomu přes 6000 zl.

Aby patrno bylo, jak velikých obětí spolek na úkoly své vynaložil, uvádíme tuto roční vydání některých let. R. 1888 výdaje obnášely: 2194 zl. 81 kr.; r. 1890: 1243 zl. 89 kr.; r. 1892: 1358 zl. 27 kr.; r. 1893: 1661 zl. 33 kr.; r. 1894.: 1277 zl. 76 kr. a r. 1895: 1429 zl. 92 kr.

Nastává další otázka: Co jednota chce ještě vykonati? O zamýšleném zakoupení domu pro učně a tovaryše již uvedeno výše. Další tužby své vyslovila jednota v pamětním spise sepsaném r. 1894 a zaslaném všem, kdož by k uskutečnění jich přispěti mohli. Jednota úsilovně o to žádá, by se českoslovanským osadníkům far vídeňských vyhovělo plně v duchovních a církevních potřebách, zejména;

a) aby při každé vídeňské faře ustanoven byl nejméně jeden kněz, který by českého jazyka slovem i písmem úplně byl mocen;

b) aby dle náboženských potřeb českých katolíků ve vídeňských farních kostelích konány byly služby Boží, zejména v neděli a ve svátek, v jich mateřské řeči a aby jim dovoleno bylo při tom své církevní písně zpívati a

c) aby české dítky, obecnou školu navštěvující, vyučovány byly sv. náboženství řečí mateřskou aspoň takovým způsobem

by svými náboženskými učiteli vyučovány byly v hodinách krajních, by podle okolností pro toto vyučování dvě nebo tři školy dohromady shrnuty býti mohly.

Při velkém množství kněží českého jazyka znalých, zajisté by nebylo obtížno přání Čechů vyhověti bez rozmnožení počtu kněží a obtížení fondu, z něhož vídeňské fary se vydržují. Třeba by bylo toliko, ze systemisovaných již míst jedno neb dvě místa propůjčovati kněžím česky mluvícím. Kandidátů o místa ta by jistě při dobré vůli kruhů rozhodujících bylo dosti.

Po tom nesou se vřelá přání sv.-methodějské jednoty. Zatím ovšem, dokud nedojdou splnění, třeba jest, aby jednota v záslužném snažení svém neustávala, nutno však též jest, aby se jí dostávalo vydatné podpory, daleko větší než se dělo dosud.

Pokud se týče výboru jednoty, má ve svém středu muže, kteří pro svatou věc jednoty se zápalem pracují. Jest to mimo protektora jednoty, vysokorodého pana hraběte Jana Harracha, v první řadě předseda jednoty vd. p. Dr. Ant. Horný, papežský praelát a kustos metrop. chrámu sv. Štěpána ve Vídni, místopředseda p. Vinc. Prausek, c. k. zemský školní dozorce ve výslužbě, člen výboru pan Dr. Hermenegild Jireček, rytíř ze Samokova, c. k. min. odborní přednosta, kteříž pánové si o spolek tolikerych zásluh dobyli, že jednotou jmenováni byli členy čestnými. Mimo jiné členy výboru nevšední zásluhy sobě získali zvláště ještě dpp. čeští kazatelé a zpovědníci Tomáš Bláha a P. Max Křesadlo, kněz řádu svatého Františka. Mužové tito zajisté z celých sil svých se o to vynasnažují, by to, čeho dosaženo jest, zachovali, a po čem se snaží, toho s pomocí Boží se domáhali. Mimo na Boha spoléhají však též důvěrně na podporu všech svých krajanů.

Boj, který podnikají, není právě snadný, neboť při všem dobrém právu mají co bojovati s překážkami přemnohými!

Čechoslované ve Vídni žijící mají zajisté též nárok, aby byl zřetel brán k jejich duševním potřebám, jako Němci v říšském hlavním městě žijící. Jsouť dětmi téhož nebeského Otce a Spasitel světa vyslal apoštoly ke všem národům. Platí své dávky a daně ve farnostech právě tak jako Němci a potřebují a žádají sobě spasitelného vlivu své Církve, jako všichni ostatní věřící. Českým evangelickým věřícím ve Vídni zařízeny byly jejich církevní správou pravidelné české služby Boží, ano i Turkům, kteří z Bosny a Hercegoviny zde dočasně posádkou jsou, byla dána příležitost, aby dosti činiti mohli svým potřebám náboženským. Proč tedy toliko statisíce katolických Čechů ve Vídni žijících ve svých nejsvětějších, protože náboženských potřebách má býti zanedbáno? Čtvrtý koncil lateránský v IX. De diversis ritibus in eadem fide, vydal následující nařízení, kteréžto do Corpus juris canonici jakožto zákon všeobecný přijato bylo (c. 14. X. de off. jud. ord. I. 31): »Poněvadž v přemnohých krajinách v téže obci a diecési smíšení jsou národové různých

jazyků, majíce při též víře rozličné obřady a mravy: nařizujeme přísně, aby vrchní pastýřové takovýchto obcí nebo diecézí ustanovili muže způsobilé, kteří by podle různosti obřadů a jazyků služby Boží pro ně konali a církv. svátostmi jim přísluhovali, poučující je jak slovem, tak i příkladem.* Z opatření r. 1852 pro kostel P. Marie na nábřeží učiněného, dle něhož v chrámě tom služby Boží výlučně »pro české Slovany« ve Vídni bydlící konány býti měly na účet dolnorakouské matice náboženské, lze seznati, že péče o duchovní a církevní potřeby katolických Čechoslovánů vídeňských jest zásadně církevními i státními úřady uznána za povinnost Církve a že z náboženského fondu dávají se bez odporu příspěvky k obstarávání služeb Božích pro Čechoslovany. I pro Poláky vydržují se z nábož. fondu dolnorakouského v chrámu sv. Ruprechta pravidelné polské služby Boží. Nestačí-li opatření pro Čechy učiněná, jest zajisté povinností úřadů, by v příčině té další opatření učinili.

Než, přičiňují-li se Čechoslované vídeňští o dosažení práva svého, dostává se jim odpovědi: Chtějí-li Čechové ve Vídni účastniti se katolických služeb Božích, nechť se naučí německy.

Však to Čechové vskutku také činí, pokud jim toho prázdná chvíle a nadání dopouštějí, poněvadž toho při svém styku s Němci potřebují. Avšak přes tuto snahu málo kdo nabude takové znalosti němčiny, aby rozuměl uměle upravenému kázání. Jedná se tu i o děti, které v německé škole nemajíce vyučování náboženství v mateřském jazyku, pozadu zůstávají v předmětě důležitém pro celý jejich život. Žije ve Vídni též mnoho Čechů, kteří pouze přes léto tu zůstávají, takže jest jim při mnohém těžkém zaměstnání naprosto nemožno, by tolik němčiny si osvojili, aby s prospěchem německé kázání poslouchati mohli. Ostatně božský Spasitel ani neuložil národům, aby učili se řeči apoštolů, nýbrž nařídil apoštolům svým, aby hlásali evangelium všem národům, rozumí se, že v jazyce těch kterých národů.

Odpověděno též Čechům s vysokého místa, že, nestačí-li Čechům opatření dosud učiněné, by si, žádají-li více, toho ze svých peněz opatřili.

Než snadno jest vyvrátiti námitku odpovědí, že většina Čechů vídeňských není nábožensky uvědomělá, ba naopak, pro stálý a citelný nedostatek českých služeb Božích velká část jich u víře jest lhostejná a netečná a mnohými spolky, které jen zábavu pěstují, svatému náboženství odcizena. U mnohých nedostává se i národní uvědomělosti. Zejména jsou to Čechové, kteří po delší dobu ve Vídni se zdržují a tu k blahobytu přišli. Tací většinou stávají se odrodilci, a pak o krajany své se nestarají, ba často bohužel za ně se i stydí.

Jsou i mnozí, kteří sotva že do Vídne přišli, němectví za něco lepšího považují, a aniž by blahobytu se dodělali, v nejbližší době národu svému i víře své se odcizují. I ti pro snahy české jsou ztraceni.

Z těch pak, kteří národu i víře věrni zůstávají, většina jest lidí chudých, dělníků a řemeslníků. Ti sice, seč prostředky jich stačí, na české služby Boží přispívají, nejsou však s to, by v takové míře to činili, aby to aspoň poněkud dostačovalo. Proto spolek sv. Methoděje bere útočiště své ku krajanům svým v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Než ani tam nedostává se dosti porozumění pro snahy Čechů vídeňských. Leč ke komu mají se Cechové obrátiti, než ku svým krajanům, s kterýmiž krevními svazky jsou spojeni?

Mimo to službami Božími, o které jednota sv. Methoděje pečuje, neposkytuje se příležitosti k náboženskému poučení a vzdělání pouze Čechům ve Vídni usedlým, ale i českému lidu dělnickému, který jen po dobu letní ve Vídni mešká, tím pak způsobem ulevuje a pomáhá v duchovní správě duchovenstvu v zemích českých, ana veliká část tohoto lidu teprv ve Vídni svou velikonoční zpověď vykonává a na podzim, než do své otčiny se vrací, opět se zpovídá.

Těmito českými službami Božími mnohé zlo, mnohá zpustlost u lidu dělnického se zamezí, takže nyní poměrně menší počet zkažených do svých diecésí se vrací, než to dříve bývalo, neboť jak mnozí dělníci dosvědčují, pokud těch služeb Božích nebývalo, že v neděli větší část dne v hospodě strávili. Nebýti českých služeb Božích, pozbude lid český ve Vídni bezpečné opory, kterouž náboženství mu poskytuje, pak jest vydán všem pokušením, kterým veliké město oplývá, pak jsou u něho otevřeny brány pro socialistická poblouzení, anarchismus a nihilismus. Mnohý zajisté, když vidí, že pro duši svou nenalézá duševní potravu a když zří, že četné snažné prosby dosavadních jeho souvěrců, aby zřetel vzat byl k jejich církevním potřebám, příkře, ano i s posměchem se zamítají, nespočívá-li náboženské smýšlení jeho na skalopevném základě, odvrací se od víry své a vrhá se v náruč hlasatelům zásad bludných, maje za to, že v nich štěstí a spásu svou nalezne. Vrací-li se však čeští osadníci s takovým smýšlením a dle něho zařízeným chováním do svých domácích osad, nelze jiného očekávati, než že zkáza mravní i v Čechách značně se rozšíří. Jest tedy povinností i Čechoslovanů v domově svém žijících, aby zlo takové pomáhali staviti a je zabraňovati. Obyčejná namnoze u nás výmluva, kterouž příspěvky vídeňským Čechům odpírají, že jest věcí vídeňských Čechů samých, by o své náboženské potřeby sami se starali, jest tedy planá a škodu přináší i těm, kdož ji činí.

Pozastavují se u nás mnozí též i nad tím, že, ač ve výboru spolku sv. Methoděje zasedají mužové přední místa církevní i státní zaujímající, u úřadů církevních i státních dosud více nevymohli. Jest sice pravda, že protektorem jednoty jest vlivu plný hrabě Jan Harrach, ve výboru jsou: praelát a kustos metropolitní kapitoly Dr. Horný, Dr. Jireček, c. k. min. odborný přednost, Vinc. Prausek, bývalý c. k. zemský školní inspektor, Dr. Lench, dvorní a soudní ad-

vokát, Dr. Preissier, c. k. redaktor říšského zákoníka, než právě z toho, že mužové tak vysoce postavení při vši své upřímné, úsilovné snaze, jen tak málo dosud zmohli, lze poznati, že překážky jsou neobyčejně veliké.

Jest to zejména neblahý ultranacionalismus, který terrorismem svým veškeré ušlechtilé snažení Čechů ve Vídni potlačuje a i na rozhodující kruhy neblaze působí. Hlását se stále: Ochrana německého rázu města Vídně nepřipouští toho, aby zřetel byl vzat ku potřebám vídeňských Čechů.

Jak zuřivě proti všemu českému se brojí, patrně z toho, že na příklad v X. okresu, jenž z polovice má české obyvatelstvo, nebyly dovoleny až do roku 1895 ve farním chrámu okresu žádné české bohoslužby a jak již z počátku jsme uvedli, ještě r. 1893 za peníze dovoleno nebylo vyzváněti zvony, když z kostela farního odcházeli čeští katolíci na nějakou pouť, aniž je uvítati při návratu. Na všechny žádosti, opatřené mnoha tisíci podpisů českých osadníků nedosaženo v témž okresu X. do r. 1895 více, než že po 7 let Čechové směli obcovati křesťanským cvičením v podzemním sklepení (v tělocvičně) české školy tamní, nemajíce dovoleno v kostele je konati. Smutným dokladem zuřivosti německé jest i sama česká škola v X. okresu, vydržovaná spolkem Komenského. Ač sedmitřídni obecná škola ta čítá ve 14 odděleních 864 žáků a kdyby prostředky spolku stačily, dobře dvě úplné školy by naplněny byly, nedosáhla dosud práva veřejnosti. Vina všeho toho dříve se přičítala hlavně panující straně liberální, však ani nyní, kdy strana antisemitská opanovala, není lépe. Naopak se říci může, že zuřivost teutonská ještě roste, jak vidno z nedávného návrhu resoluce školního výboru dolnorakouského sněmu, kterou se vyzývá zemský výbor k předložení zákona, jímž se němčina prohlašuje za jediný vyučovací jazyk na veřejných obecných a měštanských školách v Dolních Rakousích. Návrh se odůvodňuje státními základními zákony a připuštění češtiny — v zemi neobvyklé — do škol a veřejného života, prohlašuje se zároveň za porušení těchto. Výslovně se tu jmenuje škola Komenského, již se má následkem nedávného usnesení říšské rady dostati práva veřejnosti. Navrženým na dolnorakouském sněmě zákonem má se tomu zabrániti. Ve fanatismu národním se tu přehlédá, že Vídeň, jsouc spolu říšským a sídelním městem, jest povolána, aby synům všech národností této říše byla krbem rodinným a to tím více, že všickni národové rakouští na prospěch Vídně značně přispívají. Ostatně, uváží-li se věc správně, ochrana německého rázu Vídně nemůže záležeti v tom, aby Čechům, zde v tak velikém počtu žijícím, odepírána byla všeliká pomoc v jich kulturních zájmech. V Praze, která čítá 183000 obyvatelů, mezi nimiž 36000 Němců, mohlo by se zajisté také mluvit o zachování českého rázu města. Avšak tam, jak jest po právu a slušno, přihlédá se ke kulturním zájmům Němců v kostele i ve škole a úřadové bdí nad tím, aby Němci tam zkracováni nebyli. Proč by se tak nemělo díti také ve Vídni?

Dokud tedy tyto neblahé poměry se nezmění, jest mravní povinností každého pravého katolíka a vlastence, by dle sil svých utlačovaným krajanům svým ve Vídni byl nápomocen v uchování statků nejdražších.

Než, kterak tu možno pomoci? Pomoc může býti mravní a hmotná. V první řadě jsou to představení Církve, jichž pomoci důvěrně se dovoláváme, by neustávali na příslušných místech zasazovati se o to, by Čechům konečně po právu se stalo; kde v diecésích dosud každoroční sbírky pro spolek sv. Methoděje se nepořádají, nechť dle příkladu diecése královéhradecké a budějovické se zavedou. V druhé řadě jsou to poslanci lidu, na něž třeba jest stále se obracet, by se své strany k uskutečnění přání krajanů svých přispěli. Pokud se hmotné pomoci týče, lze Čechům vídeňským přispěti hojným přihlašovaním se za členy a účastníky jednoty methodějské. Duchovní správcové nechť při každoročních ofěrách pro spolek Methodějský pořádaných lid přiměřeně poučí a vybídnou vlastenecké spolky československé, nechť pořádají zábavy ve prospěch jednoty, nechť pamatuje se na Čechy vídeňské i při rodinných slavnostech! Jak mnohý má příbuzné ve Vídni, s nimiž si dopisuje a jimž leckdy něco zasilá. Zda nemohl by připojit i dárek pro Čechy vídeňské? Již upozornění na spolek sv. Methoděje nebývá bez účinku. Kdo pak nijakým jiným způsobem krajanům svým přispěti nemůže, nechť aspoň vroucí modlitbou jest jim nápomocen.

Milodary buďte zasílány na adresu: Vys. důst. p. Dr. Ant. Horný, pap. praelát a kustos metrop. chrámu svatého Štěpána, Vídeň I. Stephansplatz 5.

Spojenému úsilí všech Čechoslovanů za přispění Božího na přimluvu svatého Methoděje zajisté se podaří, by království Boží utěšeně vzkvetlo mezi krajany našimi ve Vídni ku slávě Boží i ku časné i věčné spáse tolika nesmrtelných duší.

